
T
I

96.

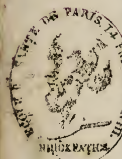
89

Gentilis de fulgineo fulgoris corruscantis totius medicie uerissimiq̧ & iculpati Auic. interpetris ea tota expositio que sup tertiū cañ. tāti pricipis edita repit̄ summo studio q̄sita dilligētissimeq̧ emēdata feliciter incipit.

INQVIT. G. Intētō ī creādo caput non ē cerebrum. &c̄. Oportet admirari de sapientia creatoris. G. 15°. d̄ utilitate pticularū. ca°. i. Peritum medicī non decet trāsgredi hāc uiā Haliabas p° theorice ca°. i. ❡ Pro pricipio p̄tis studii deo dante feliciter p̄sequē di ac laudabiliter teriandi duo mēti mee maxie nec̄ia presentāt̄. P^m est diuini auxilii inuocatio gratiosa ut sit in oībus nr̄is opibus adiutoriū & regula directia. z^m est terrii cañ. Auic. quem hēmus p̄maibus exponēdū cōmēdatio fructuosa ut sit ad eius aphēsionem nostrax̧ mētium exortatio ad lectiā. ❡ Pro quibus duobus due p̄positioēs p̄me premittunt̄. pro p° tñ p^a. pro z° z^a p̄pō ministrabit Est quidē p^a p̄pō. G. 15. de utilitate pticulax̧. i. ca. Qui. G. ibidem. & 17. li. ca. i. uersus finē Mēbrox̧ nostri corporis inspiciens ordinē facientem ymaginari mirabilē armoniā ac eox̧ opex̧ cōsiderās cardinē faciētem contēplari aplexabilem ac delectabilē melodiam in p̄factam p̄poiez prūpit dicens Oportet admirari de sapia creatoris Cuius p̄pois uirtute bifaria mouemur diuinū auxilium iuocare. p° qa eius po^am admirātes admirari oz. z° qa eius sapiēti ī mirabiliter contēplātes admirari oportet de sapiētia creatoris. Est p° q̄d dia po^a admirāda largitate eius potentie creatiue p̄ductox̧ uarietatē & numex̧ cognoscēdo. z° incomphēsibilitate eius potentie p̄ductie eius infinitatis cumulū attendendo. Primo dico q̧ est admiranda po^a creatoris largitate potentie creatie p̄ductox̧ nuerum cognoscēdo. hic. n. numerus comphendit oīa extra se que omnia p̄duxit sua po^a creatia. Vñ Azararius in phe° sui libri ī medicina. Creator excelsus uniuersas creaturas creauit. quod ēt satis confirmat Auic. 9. sue methafisice ca. i. & Plato. z° thimei & Dauit distinctione 4ª sue phie. i. c. lz huic snīe Ax̧. & pipateticox̧ serōes n̄ concordēt. z° est admiranda po^a creatoris incomphēsibilitate eiusdē potentie p̄ductie eius infinitatis cumulum attendendo. Est. n. tā p̄funde uoraginis respectu nostre noticie huius po^a creatoris ut ad illā comphēdendā aut sermonibus explicandā humana mens ac sermocinatio non attigat. Vñ. Ga. 15° d̄ utilitate pticularū post p̄misā propōem subdebat. Sermo noster deficit a sapientia eius qui creauit nos ut neq̧ enuērare possimus que ab illo facit̄r facta sūt Et Algazel dicit 3°. methafisice circa finē. Deficet̄ a comphendendo deū. deū comphēdere est Quod pulcre inuit Seneca. 6^a. epl̄a ad lucilū dicens Ego non querā que sūt initia uniuersox̧: quis rex̧ formatorꝫ qs oīa in una mersa & materia inherti conuoluta discernerit Non querā qs sit istius artifex mūdi. qua ratione tāta magtudo in legē & ordiez uenerit. qs ipsa collegerit confusa distinxerit in una diformitate iacētibus faciē diuiserit uñ lux tāta fūdat̄. Iḡs sit an aliqd igne lucidius. Ego ista non querā. ego nescio uñ descenderim. Et ideo merito dixit Seneca. 37. epl̄a ad lucilū. qs deus sit incertū est hitat in nobis ❡ Secundo deū iuocare mouemur eius sapiam mirabiliter contēplātes. Vnde dr̄ admirari oz de sapia creatoris. Est aūt eius sapia dupliciter admiranda. p° q̄d est admirāda sapia creatoris uniuersalitate sue comphēsionis. qa oīum noticiā comphēdit Sicut. n. deus pn^m est oīum cāx̧. sic oīa inspicit & cognoscit. ut inuit Auic. 8°. methafisice. c. pe. & Algazel. 3° methafisice sūma. iii. Prio scit oēs spēs & gēra oīum unde eius scientie nil abest. Vnde bñ dixit Ax̧. ad Alexādrū. Deus est sapiens atq̧ sciens ❡ Secūdo ē admirāda sapia creatoris ubertate sue largitiois qa sciam omibus communiter ipendit. Vñ in Haliabate ātiquo tertio ptice in pn° scribitur. Omnis sapia & oīs scia ab ipo ē q̧ uiuit in eternum. ❡ Sic igitur complusi ad diam grām impetrandā sic aiosati ad illam auidissime postulādā dicamus cū Iohānemesue ī phe° d̄ ɔsolatione medicinax̧ Fac pie deus hox̧ p̄ceptox̧. i. p̄ntiū & futurox̧ meox̧ oīum sermonū aggregationē felicē d̄ thesauris tue largitatis cōcta felicitās. ac cū Albucases de baldach tabula. iii. sue medecine. Rogemus deum ut pducat nos ad uiam congruitatis & prebeat nobis inte^m hñdi noticiā laudādi & glorificandi eum sicut sue ptinet maiestati.

PRO laude uero tertii cañ. Auic. z^a p̄poio sumebat̄ quā p̄pōem licet Haliabas pal'o ca°. posuerit intēdens librū suū p̄omnibus aliis commēdare. tñ rethoricox̧ more sermo iste assummi pōt in laudē tertii cañ. Auic. dicēdo Peritum medicū non decet trāsgredi uiā hāc. s. tertii cañ. Auic. in qbus uerbis dicemus q̧ Haliabas in laudē huius libri breuiter duo facit. prio. n. uerū medicū aññponit cū dicit pitū medicū. z° sibi uiā debitā p̄dispoit siue uiā debitā corā eo ponit cū dicit non decet trāsgredi hanc uiam. s. tertii cañ. Primo dico q̧ Haliabas uex̧ medicum aññponit cū dicit pitū medicum. Est aūt pitus medicus q̧ uiget intellectu & scie boītate qui resplēdet memorie facultate ut sumitur in commēto secūdi re gimis accutox̧ commēto. 36. & ab Hali in tegni. 156. commēto. licet pter has condictiones ab eis alie inueniant̄ quas: & qrum p̄batōem ommito gr̄a breuitatis. ❡ Dico secūdo q̧ Haliabas pito

Ex Libris Monasterij S^ti Bernardi ...

medico uiã debitã corã ponit cũ dicit non decet
trãſgredi hãc uiã.s.tertii cañ.Auic.q̃ſi dicamus
medicus ꝑitus ad ꝑficie cõſeruationẽ uel q̃ uult
eſſe ꝑitus ad eius aqſitionem debet icedere uia
que eſt tertii cañ.Auic.& hoc rõe euidẽtiſſima
declarat̃.Nam tertius cañ.ueriſſima & copio
ſa ſcia dat intelligẽtie bonitatẽ.ſuo ẽt pulcherrio
ordine dat memorie facultatẽ.ordo.n.in hoc ad
iuuat ut inuit Arꝫ.in li° de memoria & remini
ſcẽtia.Si igit̃ medicus taliter ſit ꝑitus oportet
ꝙ hac ſcia & uia tertii cañ.gradiat̃.quod etiam
põt aliter ð̃clarari.Nã illa uia ð̃bet icedere me
dicus uolẽs ſue artis ꝑitia gloriari q̃ uia ordiatĩ
iueit noticiã ſui ſubiecti finis mõi ac iſtrumẽtorũ
quibus finis inducitur i ſubiecto.Iſta.n.ſunt ab
oꝑatio artifice cognoſcẽda ut Auer.inuit prĩo
colliget primo ca° executio.ſed ꝑ uiã tercii cañ.
Auic.icedẽs medicus illoꝝ poteſt noticiã iueire
Nã cognoſcit ſubiectũ cũ capitula de anothoª
libri tercii rimat̃.cogõſcit finẽ.ſ.egritudinẽ uel
ſanitatẽ.cũ ſigna & diſpoſitões & diſpõnũ cãs
ſpeculatur.Cogõſcit modũ cũ ei canonũ curatio
nis & conſeruatõis intẽtio enodatur.Cognoſcit
inſtrumenta cum ei per hunc librum noticia
multarũ mediciarũ tam ſimpliciũ q̃ compoſita
rum enerrat̃ q̃uis ñ ita perfecte illoꝝ ſcia heat̃
ſic ex toto libro.Auic.uñ igit̃ bene dicere poſſu
mus.ꝑitus medicus dꝫ icedere hac uia nec debꝫ
trãſgredi.i.ꝑtermittere hãc uiã tertii cañ.Auic.
Ad quod adaptari põt ſermo Aueroys i ꝑheio
cãticoꝝ.hic ẽ melior liber pluribꝰ aliis i medicia
cõpillatꝰ ordie ualde cõuenięti.¶ EXPEDItis
duobꝰ neceſſariis iã ꝑmiſſis.ſ.dei inuocatõe et li
bri cõmẽdatõe.Reſtat ad expoſitiõeꝫ huiꝰ ter
tii.cañ ð̃ueire.Et qa cuiuſcũq̃ rei ſcia ſi cãs ha
buerit ẽ ꝑ cauſas.p° huius libri cãs ꝑponemus.
z° quis libri titulus.tertio qs ordo.4° cui parti
philoſophie ſubiciat̃.¶ Cã huius libri materia
lis ẽ corpus humanũ ſecũdũ unũquodq̃ mẽbrũ
organicũ a capite uſq̃ ad pedes ſanabile egrota
bile & oꝑabile a medico.¶ Cauſa efficiens fuit
Auic.uir laudãdus.parentũ generoſitate.fuit.n.
de regia ſtirpe.itellectꝰ ſubtilitate.fuit eni exce
lẽtiſſimi inteꝰ ut methaphiſica ſua bñ mõſtrat
quod ẽt ſibi iniũgit Auer.3°.celi & mondi.66.
commẽto Morum compoſita uenuſtate.fuit.n.
largus & illaris ut cronica ſua narrat.¶ Ca
uſa formãlis ẽ duplex.forª tractatus ut dio libri
cũ qua procedimus & forª tractandi & ẽ mo
dus ꝓcedẽdi quem Auic.ſeruat.hic aũt modus
generaliter apud quoſdã eſt unus.ſ.reſolutiuus
Apud alios eſt multiplex.& ẽ uerũ ꝙ ſpẽaliter
multiplex ẽ.ſ.reſolutiuus cõpoitiuus diffinitiuus
diuiſiuus qũꝫ narratiuus et exẽplorũ poitiuus.Cã
finalis eſt ut hita ſciẽtia huius libri poſſimus ſa
nitatẽ cõſeruare.& egꝛitudieꝫ remouere & exiꝺ
lucrũ aqrere ac famã ut Auic.i ꝑheiali ca°.poit

LIBRI titulus talis ẽ Incipit liber tertius &c̃
Ordo libri eſt notus & cui parti phie ſubicia
tur.Hec.n.ð̃clarata ſunt prolixius in prohemio
Auic.
RESTAT ad libri dionẽ accedere Ad cuiuſcui
dẽciã ſciẽdũ ꝙ cũ tertius cañ Auic.ſit ð̃ egritudi
nibus que ſunt a capite uſq̃ ad pedes.in tot ꝑtes
primo liber iſte diuidit̃ quotuplex ẽ pria dio
mẽbroꝝ.s.orgaicoꝝ.Eſt aũt mẽbroꝝ orgaicoꝝ
nr̃i corpis quicuplex diuerſitas.quedã.n.ſunt
aiata & eis ãnexa quedã ſpũalia & eis ãnexa.q̃
dã naturalia.quedã gẽratiua q̃dã extrĩſeca mẽ
bra.Secũdũ h° g° genus iſte tertius.cañ.didit̃ ꝑ
ma ſui dioe i quiq̃ ꝑtes.prio.n.deteriat ð̃ egritu
dinibus ſiue diſpoibus mẽbroꝝ aiatoꝝ.z° ſpũa
liũ.3° naturaliũ.4° gẽratiuoꝝ.5°.exterioꝝ.zª.
ibi in ꝑn° fen none.ꝑ guttur intelligimus.3ª ibi
in ꝑn° fen.13.Meri qdem.4ª ibi in prin° fen.zo.
Sublimis deus.quita ibi in ꝑn° fen.zz.Oportet
ut ſcias.Et hic modus diuidẽdi ẽ melior eo qui
fit ab aliis dicẽtibus ꝙ p° deteriat de diſpõnibus
intrĩſecoꝝ mẽbroꝝ.z° extrinſecoꝝ.zª ibi in ꝑn°
fen.zz.ubi nũc dictũ ẽ Nam i fen.ãte.zz.deteriat
de diſpoſitionibus maillaꝝ & quoꝝdã mẽbroꝝ
que magis ſunt extrĩſeca q̃ ſpõdiles.ut pꝫ in fen.
.izª.de qbus in fen.zzª.deteriat.Pª in duas.nam
mẽbra aiata ſunt duplicia.Quoddã ex eis eſt ꝑn
cipale cũ ãnexis ut cerem cũ craneo.quoddã eſt or
tũ a ꝑncipali & illi ãnexũ.p° g° deteriat de diſpo
ſitionibus cerebri & capitis z° ortoꝝ.ibi zª in ꝑn
cipio fen.z.Neruoꝝ qdẽ.Pª i duas.p° notificat
nobis caput ꝑ eius anothoiam.z° determinat de
eius diſpõnibus.ſecũda ibi oꝫ te ſcire Hic.n.ẽ or
do quẽ Auic.ꝑmiſſit in ꝑncipio totius libri.Pª in
duas.p° notificat nobis caput.z° cerebm.zª ibi ce
rebri aũt.pª i duas.p° notificat caput q̃m ad ſui
utilitatẽ.z° q̃tum ad ſui ꝑtes.Ibi zª partes uero
eſſentiales.Et hoc eſt ꝙ rubrica dicit.capitulũ de
utilitate capis & partibus eius.pª in duas primo
oñdit que non ẽ capitis utilitas.z° que eſt.zª ibi
Sed inten°.pª in duas.p° premittit cõcluſionem
quã itẽdit.z° ꝓbat.zª ibi hec.n.mẽbra Et dicit
primo ꝙ Gali.inquit.s.9° de iuuamẽtis mẽbroꝝ
ãtiqua trãſlatione.z° ca°.& 8°.none trãſlatõnis
.4.ca°.Intẽtio ideſt finis ſiue utilitas ſiue cuius
gratia factũ eſt caput non eſt cerebrum & cetera
¶ Et ẽ ſciẽdũ p° ꝙ ordo in deteriando ð̃ diſpõi
bus hoꝝ mẽbroꝝ ẽ duplex.unus ſecũdũ mẽbrorũ
utilitatẽ nobilitatẽ & pricipatũ & ſic incepiſſet
Auic.a diſpõibus cordis qa cor ẽ pricipalius &
ſublimius omni pricipali ut ĩfra fen.xi.Haliabas
tñ dicit ꝙ cerebrũ ẽ tale.uñ tertio theorice.xi.ca.
Cerebrũ ẽ nobilius ac honorabilius ceteris men
bris corporis & excellẽcius cui applaudit ſermo
Arꝫ.34.ꝓbleãtũ.7° ꝓblemare Alius ẽ ordo ſecũ
dũ ordinẽ ſupioris & inferioris & q̃ſi ſecũdũ pri
mũ occurſum & ſic incipit a diſpõibus capitis &

hunc ordinē reliq̄ obseruāt. ¶ Secūdo ē sciēdū ꝙ intentio idem est quod finis & merito qa sicut intētio mouet agens ad agēdū ita & finis ¶ Est aūt finis triplex ut Auer. sexto coll. ca. prio et Ar. 2°. de gēratione animalium. 12°. ca. uno modo finis dicitur res in quam aliquid ordinatur uel nec̄io tēdit sicut in aliqd pfectius ut cor ē finis mēbroꝝ & deus entiū. secūdomodo dicitur finis itrisecus. i. forᵃ rei . tertio modo dicit̄ finis . i. utilitas siue opatio q̄uo finis mēbroꝝ est coꝝ opatio. siue utilitas & res que ēt p illā utilitatē ordinātur uel fiūt uel disponūtur pñt dici finis sicut finis ferre ē archa mediāte sua opatōe que ē sarratio. hic igitur itētio. i. finis sumit̄ maxime tertio modo

DVBITATVR VTRVM iste liber sit theoricus uel praticus. respondetur. prima propositio capiendo theoricum & praticum propriesic totus iste liber est praticus sicut & tota medicina. pbatur. istius libri finis ē operari. ergo praticus Secūda propositio capiendo theoricum & p̄ticū large sic iste liber partiꝫ est pratic⁹ & ptiꝫ theoricus. pbat̄ qa in isto libro aliqua sunt per que medicus nō imediate d̄scēdit in opus sicut sunt capl̄a de signis & d̄ causis & aliqua sunt p que sic & secūdū hoc pꝫ solutio ad dubiū.

HEC. N. MENBRA. Hic Auicena pbat quod caput nō ē creatū pp cereᵐ Et arguit sic. pp illa n̄ est factū caput q̄ reperiūt̄ i aīalib⁹ capite carētibus sꝫ hec mēbra & uirtutes cerebᵐ auditus gustus tactus odorat⁹ repiūt̄ i aīmalibus capite carētib⁹ g°. utilitas siue intentio i crean° caput n̄ ē cereᵐ nec audit⁹ &c̄. sic igit̄ caput nō ē factū pp illa . huius rationis cōclusionē iam posuit sed maiorē reliquit ut notā. stultū. n. ē dicere ꝙ recipiat̄ finis & nō res ordinata in illū finē. Res. n. illa ordinata pp finē eēt ociosa ut si archa pt repiri sine ferra fatuū ē dicere ꝙ iten° ferre ē archa Sꝫ minorē Auic. pōit in littera. ¶ Consideradū p hoc quod Auicena dixit hec. n. mēbra & uirtutes ꝙ ī mēbris consideramus eoum corpulētiaꝫ siue naturā subiecti. consideramus etiam eoꝝ uirtutē siue eorū forme naturā & pfectiōis Caput g° n̄ ē pp cerebrū & auditū &c̄. 2ᵐ ꝙ sunt q̄dā corᵃ & subiecta et q̄tū ad hoc dixit menbra nec pp ea q̄ᵐ ad eoꝝ formā Et q̄ᵐ ad h° dixit uirtutes. Et iō si caput ē pp occulos ē pp eos 2ᵐ quod organa siue mēbra et 2ᵐ ꝙ habent uirtutē uisiuā sicut serra ē pp archā hñtē talē uirtutē & formam &cetera .

DVBITATVR utrū aliqd̄ aīal careat capite. uı̄ ꝙ nō ex intētōe Ar. 4°. de istoriis aīaliū q̄ aialibus exāguibus assignat caput ut melochiis malecostrachis & uniuersaliter oī aīali. In cōtrariū ē Auic. hic. Dicēdū ꝙ caput accipi pōt dupliciter Vno mō large iuxta sonum uocis p pte per quā accipitur alimētū. uñ dr̄ caput a capio capis & ut sic oīa aīalia hñt caput. i. ptē p quam sumunt alimētū cū oīa nutriātur & h° modo Ar. assigāt caput omni aīali. sic ēt plante hñt caput sed reuersum ut Isaac 9°. uriaꝝ. 4. ca. Alio mō sumitur caput p pte honorabili corpis distinctia & eius pricipiatia sursum uel quasi sursum elleuata & hoc caput nō hñt oīa aīalia sed pfectiora & magis sursum elleuatū hēt pfectius aīal sicut homo cui in elleuatōe appropinquāt aues & equi. Reliqua aūt aīalia hñt caput magis depressum .

SED INTENTIO hic. Auic. oñdit utilitatem p quā creatū ē caput. Et primo p̄mittit hoc secūdo pbat tertio r̄mouet dubiū. secūda ibi Que ei. tertia ibi. Et iterū Dicit primo quod intētio s. in ipo capite creādo &cetera ¶ Cōsiderādum ꝙ Auic. per conuersionem intelligit motū oculi qui debet eē secūdū oēꝫ diferētiā pois. Nam ut bñ fiat uisio oportet oculū multas habere cōuersiones ut determinatū est fen tertia. uult igitur dicere. Auic ꝙ intēcio in creando caput est ut oculus bene disponatur in eius conuersione. i. motu quo indiget ad uisionē et per consequens ut bñ disponatur in uidendo.

QVE EI hic. Auic pbat quod dixit & arguit sic. Si intēcio qua est creatū caput est ut oculus hēat sublimationē et eleuationē sup̄ mēbra oīa igit̄ caput ē pp oculū igitur inten° i creādo caput est oculi cōuersio &c̄. de ista rōne sic pcedit qa iam p̄missa cōclusione prio ponit minorē. 2° probat. 2ᵃ ibi cōperatio nāq. ¶ In prima pte dicit ꝙ intētio qua creatū est caput est ut oculus hēat elleuationē sup oīa mēbra & in omnibus ptibus De secūda pte pbat minorem dupliciter. p° quia caput est quid altū & eius est exaltare siue i altū tolere. Et hoc poit. Auic. ut notū est ad sensūꝫ secūdo quia locus oculi est locus altus. Et hoc promō inuit qua oculus est quidam speculator. Sed locus cōueniēcior speculatori est locus altus. g° si inter oīa mēbra corporis oculus eget elleuatōe & capitis est elleuare itēcio qua creatū est caput est sublimatio & elleuatio oculi g° &c̄. ¶ Cōsiderādū quod ly ei pōt exponi dupliciter. uno modo ei. s. capiti ordinato in finē. uel ei. s. oculo sicut fini ¶ Secūdo cōsiderādum ꝙ hoc quod dicit Auic. elleuatōem & subliātōem. Albertus rudissime expoit. dicit elleuatōeꝫ quātū ad paniculos sublimatōeꝫ quātū ad humores uel ecōtra . nō est digna reph̄ēsiōe hec expositio Dicemus igitur aliter quod Auic. hoc dixit ad maiorē expressioneꝫ sicut rethorice loquētes dicimus iste ē elleuatus & sublimatus. uel dico quod dixit elleuationem quātū ad situ. sublimationē quātū ad speculationem iuitui conuenietē cōsequētē ex debito situ & ideo exterior lr̄a hēt uel speculationem sic expon̄it lr̄a que dicit in oībus partibus ut dica

mus habet elleuationē supra oīa & subliātionem .i. speculatōēȝ in oibus ptibus. ¶ Tercio ē sciēdū diceret aliquis. Auic. dicit supra omnia menbra Contra quia sunt quedā mēbra supra que non hēt eleuatōem nec speculatōem sicut frons aures & craneū. Dicēdū ad hoc secūdum cōeȝ mōuȝ exponēdi sup̄ oīa idest plurima. uel supra oia q̄. bus opatur ut custos uel speculator. Huiusmodi autē non sunt mēbra dicta.

ET ITERVM. Hic remouet dubiū quia. n. iā pbatum est ꝙ caput est pp oculos. Crederet ali quis ꝙ esset ue℞ uniuersaliter. Ostēdit g° quasi d̄articulādo sermonē ꝙ hoc est ue℞ in aīalibus hñtibus oculos lenes & non in oī aīali. ¶ Primo igiť ppōit hoc z° probat. z^a ibi Cuius oculus. ¶ De pria pte quid dicat pȝ ex dictis ¶ Conside radū ꝙ caput accipitur dupliciter. uno mō uere si ue absolute pro pte subleuata in qua est cerebrū Alio mō iprope p qualibet parte subleuata & in choatiua p quā recipitur nutrimētū. uult igitur dicere Auic. ꝙ nō p oculo creatur caput absolute & uere caput & ppe quod. n. absolute pfertur itelligiť de eo in meliori esse ut sumitur. 3° elemē to℞ & p° d̄ creticis quarto alias. 8. ca°. Secūdo cō siderādū ꝙ ex aīalib⁹ quedā hñt oculos duros ut cicade & cancri quedā lenes & moles ut hō & equus & similia. Istis ultīs igitur generatur ca put propter oculum.

CVIVS OCVLVS Hic Auic. pbat ꝙ dixit. & habet q̄tuor ptes sicut quattuor adducit rōes .z^a ibi Nā pluribus. 3ª ibi. Amplius. 4ª ibi. Et neq̄ caput. ¶ Prio árguit sic. Illi oculo opȝ crea re caput quod cautela siue custodia idiget & af firmatōe. i. fixiōe cū ifosatiōe loci. sȝ ocul^s lenis est hiusmodi De ista rōe solū. Auic. pbat miorē. ¶ Considerandū ꝙ oculus lenis nō debuit eē p heminēs sic oculi cancro℞ siue quorundā ostra co℞ eēt. n. i magno piculo & iō oportuit eos d̄fen di p ifosatōeȝ & pōnē supcilio℞ desup & pomo rū iferi⁹ ab intrinseco nasuȝ ab extra uero ps ossis Ista uero licet nō sint caput nō tñ sunt absq̄ capi te ut nono de utilitate pticula℞ 4° cap°.

NAM IN PLVRIBVS. Adducit secundaȝ rō nem & arguit sic ¶ Si aīalib⁹ capite puatis sunt q̄dā additamēta exaltatā sup corp⁹ sup que sunt oculi eo℞ debite situati . s. eleuati ut unusquisq̄ oculus habeat sublimationeȝ cōueniētē suo uisui Igitur nō oȝ oculo duro creare caput sed ita est igiť. &c̄. Huius rōnis poit minorē & pȝ ¶ Cōsi derādum ꝙ dixit pluribus nā i quibusdā capite priuatis oculi sunt concauati & infosati ut appa ret i cācris in qbusdā aūt eleuati sunt ut i cicadis

AMPLIVS. Adducit. 3^{am}. rōeȝ & arguit sic. Si animalibus quibusdam capite priuatis fuisset necessariuȝ creare caput maxime hoc fuisset pp cōuersionē. i. motū oculi undiq̄. sȝ pp talē motū non est eis necessarium Igitur & cetera. ¶ Ma ior est nota qa ex motu conuersiuo ad plura est i ocursu ad plura & sic i maiori piculo offensiōis Minor ē nota. qa illa aīalia hñt duriciē nude. i. ptis q̄ de oculo sentiť. i. que appet nobis pp quā duriciē nō dubitatur d̄ ocursu in conuersioneȝ. ¶ Circa hanc rōeȝ sic pcedit. pmo poit minoreȝ z° pbat. z^a ibi. proter duriciē. patet d̄ utraq̄ pte ¶ Est sciēdum ꝙ ex ista 3^a et z^a rōe posset fieri una rō. Animalia. n. carēcia capite uel indigēt eo pp subleuatiōeȝ uel ifosatōeȝ & nidū oculo℞ Sȝ nullo horum mō℞. g° &c̄.

ET NEQue. Hic adducit 4^{am} rōeȝ & arguit sic Si caput non ē nec̄iuȝ nisi aīalibus quo℞ ocu li indigēt esse in loco capaci sic fouea uel nidus & quorum oculi indigent neruis tam propter oculos q̄ propter palpebras. g° nō oī oculo erat nec̄iū creare caput. sȝ sic est ꝙ caput nō est nec̄iū nisi aīalibus quo℞ oculi &c̄. g° &c̄. Huius rōis maiorē hēt pro nota. minorē p° poit. z° probat eam. 3° remittit nos. z^a ibi. Nāq̄ huius. 3^a ibi. Et nos. ¶ In prima pte dicit ꝙ caput nō est nec̄iuȝ nisi aīalibus quo℞ oculi idigēt capacitate & ner uis pp diuersitatē motuū nude. & palpebrarū ¶ d̄. z^a pte pbat miorē p h° mediū. qa huic ocu lo idigēti capacitate & motu sui ipius & palpe bra℞ nō sufficit unū mēbrū siue non est conue niēs unū mēbrū ellongatū &c̄. i. unū additamē tū longū & gracile. i. subtile sicut hñt quedā aīlia capite priuata quare oportȝ ꝙ illi oculo creetur caput ¶ Consideran̄ ꝙ oculus lenis q̄ idiget mo tu multo sui & palpebrarū idiget neruis multis q̄ non protēdātur ad spaciū longum ut declarat Ga. 9°. de utilitate pticularū 5° ca°. ¶ Si. n. ad longū pcederēt esset piculum de illorū corupti one & fractura iō pp illos oculos ēt cer^m fuit cre atū sursuȝ. s. ppe eos ¶ De tertia pte dicit. Et nos prescrutabimur illud. s. processum oculi & situm eius & alia &c̄. in ca° de oculo in fen tertia

PARTES VERO CAPITIS ¶ Hic notificat caput quātum ad partes eius eētiales & que eas secūtur. i. nō eētiales ut sunt capili que sunt duodeci. p^a ē capili. z^a cutis. 3^a caro. 4^a paniculus cohopiēs craneū & dicitur zinziamater. 5^a ē cra neū. 6^a ē paniculus existēs sub craneo dictus du ramater. 7^a ē paiculus subtilis dictus secūdia & ē piamať. 8^a ē substancia medularis cerebri. no na est uentres siue uētricularis & spūs cōtenti in uētriculis. io^a. pars ē duo paiculi existētes sub ce reb°. ii^a. pars ē rethemirabile. iz^a ps ē os basilať ¶ Cōsiderādū ē tñ ꝙ iste partes sunt. iz. si spiritū enumeras distictū a cerebro & sunt. ii. si enuēra tur coniūctus ut uť ex for^a locutōnis. Auic. uideť ꝙ rethemirabile sit iter os & paniculum durum Est etiam sermo Auer. primo collȝ.

DVBITATVR. Vtrū caput sit creatū pp cere

brũ uel pp oculos.&c ut ꝙ pp cerebrũ ꝑ Aꝛ. in .4°. de partibus aialiũ.14°. capᵒ ubi dic̄ Est qdē caput maxime gr̄a cerebri. Secũdo id quod con patur cerebro sic cõtinēs & defendens est factũ pp cerebrũ.ſʒ caput ꝑ sui ossa cõtinet & defen dit cerebrũ ut. Auic.inuit pᵃ primi ca° d̄ anotho mia ossium capis & Auer.2° collʒ &.Ga.9.d̄ uti litate particularũ ca° prio ubi dicit ꝙ caput est cerebrilaria. Tercio eoꝝ q̄ sunt ordinabilia adiui eē uidetur ꝙ ignobilius sit pp magis nobile. sed cerebrũ ē magis nobile g° &c̄.Quarto sic se hēt colũ ad cãnã & pectus ad spiritualia ita se habet caput ad cerebrũ cũ hec oia sint uasa cõtinētia & defendentia ſʒ colum est pp cãnaʒ pulmõis ut Ga.nono de utilitate particulaꝝ p° capitulo & torax pp spũalia ut.7°.libro.i.c. igitur &c̄.In contrariũ ē.Auic.& Ga.ut apparuit & patet ēt rõne sic.Ipʒ cerebrũ repitur in aialibus capite ca rētibus g° caput nõ ē creatũ pp cerebrũ &c̄.cõse quētia ē nota.añs patet i ostrachis cãcris & simi libus. ¶ In hac q̄stione sunt multi mõi dicendi. Quidam dixerũt ut Albertus ꝙ caput uel cõsi deratur quãtuʒ ad genus totũ aialiũ & sic non ē pp cerebrũ & ratio est quia nõ õe aial hēt caput & tñ õe hēt cerebrũ uel aliq̄d loco ipsius.uel cõsi deratur caput quantum ad determinatã spēm uerbigr̄a ut cõpat̄ ad hominē & tũc ul' caput cõ patur ad cerebrum hominis q̄tum ad figuram & sic ē pp cerebrũ qa figura ossis capitis d̄buit eē rotonda cũ quadã depressiõe a lateribus ut ce rebrũ sic cõseruetur & figuretur .uel cõpat̄ ad ipm cer̄brũ q̄tũ ad quãtitatē & sic est ꝑpter ce rebrũ qa quãtitas cerebri terminat̄ secũdũ quã titatē capitis.uel cõpat̄ quãtũ ad sitũ & tũc uel sumēdo sitũ pro loco & sic est factũ pp oculos. Ratio est quia oculorũ locus debet eē altus & iõ caput debuit esse i altũ situatũ.uel sumēdo situ ꝑ societatē & sic dicũt ꝙ caput est pp cerebᵐ qa cerᵐ associat̄ toti corpori ꝑ neruos uenas & arta rias q̄ in eo sunt.hoc ultiuʒ dictũ est ualde rude si qs bñ cõsiderat.2ᵃ opio est mondini dicentis ꝙ caput non est creatũ pp cerebrũ auditũ gustũ &c̄. quod põt dupliciter intell'i.uno modo ꝙ nullo mõ sit pp illa creatũ & hoc mõ intelligēdo ē falsuʒ qa aliqua ē utilitas capis respectu illorũ Alio modo ꝙ non sit creatum pp illa quãtũ ad sitũ et sic intelligēdo ē ueꝝ.ratio quia ista reperi untur in aialibus capite carētibus.hec opio licet breuis posset saluari.3ᵃ opio ē conciliatoris d̄ria .40ᵃ.dicētis ꝙ caput nõ est factũ pp oculos ſʒ pp cerebrũ quod ꝓbat auctoritate Aꝛ. ꝑmissa & rõnibus que inducentur post positõeʒ snie.Ga. Hec aũt opio non est uera ut apparebit.Quar tus mõus dicēdi est meus uidelʒ ꝙ caput suitur tripliciter.s.pro parte situaliter superius posita & tunc est non ꝑpter cerebrũ sed ꝑpter oculos

quia situs eoꝝ debuit esse altus.Alio modo suit̄ pro craneo & ut sic ē ꝑpter medulam.s.cerebrũ 3° mõ sumitur pro cerebro & sic ē ꝑ oibus sen sibus & ꝓprie ꝑ uisu ut poit.Auer.2° collʒ.Ad intellectũ eius quod uolumus de snia.Ga.i hoc ē cõsiderãdũ ꝙ caput accipitur dupliciter uno modo iproprie ꝑ parte ꝑ quã capitur alimētũ & sic non accipit̄ hic.Aliomodo ꝓprie q̄d Auic. uocat absolute caput & sic caput est menbrum multũ osuosum habēs in se substãtiã medularē quandã que dicitur cerebrũ & ē elleuatũ in hñti bus pulmonem colli protensione siue elleuati one unde inter partem huius capitis est collum sicut est mens.Ga.9°.de utilitate particularum Sʒ tu dices cõtra qa.Auic.enumerando ptes capi tis nõ enumerauit collũ.dicēdũ est ꝙ aspectabat illius notificationeʒ sen nona Et sic hoc dedit itel ligi.uel dicēdũ ꝙ ē ps distiguēs.cap. ¶ 2° sciēdũ ꝙ cũ querimus pp q̄d est creatũ caput an pp ce rebrũ &c̄.intelligimus propter quam utilita tem .sicut dicimus propter quam utilitatem est maleus qa propter cultelum & serra propter arcam. Dico igit̄ ꝙ caput sic proprie acceptum non ē ꝑpter cerebrũ quod ē eius pars nec ꝑpter os i q° est lingua nec ꝑpter auditũ gustũ odora tũ & tactũ.Dico secũdo ꝙ ē pp oculos i pluribꝰ aialibus qa in habētibus oculos lenes.Primum ꝓbatur rõe.Ga.quam.Auic.ponit sic.caput non reperitur in quibusdam aialibus tamen in eis reperitur cer̄brum ergo caput non ē ꝑpter cere brũ.sed sic ē ꝙ caput ñ repit̄ i quibusdã ut mala costratis cancris et huiusmodi.igitur caput non ē ꝑpter cerebrũ.Sed contra istam rationē.Ga. arguitur ex mēte.Aꝛ.naʒ ista aialia carētia capi te carēt cerebro licet habeant aliquid ꝓportio nale cerebᵒ Remouet hãc instanciam Ga.longis uerbis sed sententia ē hec ꝓmo ꝓbãdo ꝙ illa aia lia habent uerum cerebrum quia illa animalia que hñt motũ secũdum ellectõeʒ et sensum hñt ueꝝ cerebum sed huiusmõi aialia capite carentia uere secũdũ ellectionē mouentur et sentiunt.g° ueꝝ hñt cerebrũ Maior ē nota qa uolendo deci pi i nõibus sic uidet̄.Aꝛ.deceptus cerebrũ hēt hoc nom̄ non qa sit medula qa sola ossa hñt me dulã.non qa sit sursum qa ut apparebit mēbra non sorciuntur nomē nec substãtiaʒ a loco ſʒ hēt hoc nomen qa dans sensum et motũ.Minor uero est nota.Item uidetur simile de noīe oculi auris & alioꝝ & de noīe cerebri sed particula qua aia lis uidet ubicũq̄ sit dicitur oculus uerus & parti cula qua auditur dicit̄ auricula. uel auditus g° particula qua aial hēt ueꝝ sensum & motũ dicit̄ uerũ cerebrũ g° in illis aialibus illa particula de bet uocari cerᵐ.d̄duc g° rõeʒ.Ga.sic .In q̄busdã aialibus icerebrũ quodcũq̄ nomē hēat locatur i pectore & nõ habent caput illa aialia igitur nõ

ē pp cerebrū & hoc ē quod post multa uerba
cōcludit. Si .n. cerebrū pricipiū ē ellectōis & mot⁹
ellectōnē āt & motū hñt quedā nō hñtia caput
sed cerebrū aut pportionale sibi ꝙ tñ ē cerebrū
maifestum est qm̄ nō pp hoc caput factū est.
Et subdit ꝙ pricipiū ē sensus & motus & unū
& idē ē oibus aialibus licet drn̄tibus locis inue
niatur Si igitur cerebrū i predictis aialibus im
pectoralibus ē locatū nequaq̄ appȝ necessaria
generatio capis ppter hanc particulā Et per ean
dē uiā pbatur ꝙ caput nō sit propter os q° capi
tur alimētū nec propter alios sensus a uisu. Sed
cōtra qa tūc nō eēt factū propter oculos p eādē
rōnē qa oculi repiuntur sine capite ut in anima
libus capite carentibus g° caput nō fuit pp ocu
los. Dicēdū ꝙ i illis aialibus nō fuit necessariū
creare caput quia illa additamēta subleuāt & sic
pōt introduci lr̄a Auic. cū dicit Et iter̄. ¶ 2^m qđ
pbat ē ꝙ caput sit pp oculos. probatur generali
ter accipiēdo totū caput ut est quid obleuatū p
eo ē factū caput quod idiget eleuari & loco alto
sed huiusmodi sunt oculi cum sint custodes &
speculatores. Et hāc rationem. Auic. inuit ēt Ga.
i. 5°. de utilitate particularum. 5°. ca° & hoc est
quod uolebant omnes opiniones predicte preter
illā conciliatoris. s. ꝙ accipiēdo caput q̄tū ad situȝ
ē p oculis. ¶ Cōtra hāc cōclusionē arguit̄ for
titer rationibus conciliatoris. P° si cerebrū debet
situari sursum. igitur caput quātū ad utilitatem
situs erit pp cerebrū plus q̄ pp oculos cū cerebrū
sit nobilius oculis & pricipale mēbrū. sed ita est
ꝙ cerb^m debet sursuȝ & in altū locari qđ pbat̄
dupliciter p° quia cerebrū est ad infrigidādum
cor siue ad remittēdū excessuȝ caloris sed calor
cordis fertur sursum cū hec sit sua latio ut. 2°. de
ptibus aialiū. igitur sursum debet locari cerebrū
& uidetur istā rationē eē. Ap̄. in. 4°. đ partibus
aialiū. i4°. ca°. secūdo quia si cerebrū nō locaret̄
sursum ñ possȝ stare uita quia nō esset ꝙ recipet
supflua sua ut inuit Auic. 2ª primi ca° de causis
debilitatis mēbrorū. uñ dicit locus. n. cerebri si al
tus non esset ex tali mō res pueiret quā tolerare
nō posset nec uirtus eius cū ipo remaneret. Ter
tio si quātū ad situ ē propter oculos igitur quā
tū ad alia quia situs est posterius ꝙ nō absolui
tur a priori. ¶ Quarto tc̄ debuisset locari supi
us in cōmisura ut instat cōciliator Dicēdū ꝙ non
hūisset utilitatē inspectionis bone ut est notū nec
fuissent đfensi. ¶ Ad primā rationē dicedū qđ
peccat in falacia 2^m qđ & simpliciter. Probat. n. ꝙ
respectu cordis đbeat eē sursuȝ. g° secūdū ꝙ sur
sum & nō simpliciter. s. respectu cuiuslibet ptcu
le sic debet esse oculus qui est custos & specula
tor uñ super oī pticula debet elleuari. Sic ēt alia
pars rōis pbat ꝙ respectu pulmōis debeat eē
sursuȝ ad quē pulmonē & fauces collat cerebrū
supfluitates. Aliter. n. res pueniret quā tollera
re nō posset & hoc uoluit. Auic. preallegato. c.
¶ Ad tertiā rationē negāda ē cōsequētia. licet
. n. situs sit posterior quātitate tñ utriusq̧ pōt eē
diuersa utilitas sicut odor pomi est posterior cō
plexione tamen habet diuersam utilitatem. hic
. n. odor mouet odoratū & qualitas. s. cōplexio
tactū. Multa g° sunt que nō sepantur i eē & tñ
seperantur i utilitate uel fine. 2° probatur specia
liter accipiendo caput q̄tum ad ossa interiora &
medulā & arguitur sic. Pro mēbro illo ē creatū
caput ut sic acceptū quod mēbrū debet locari in
altū indigens custodia & anidatiōe siue quadā
infossatōe & qđ indiget neruis motiuis multis
& sensitiuis sed nō multū prolōgatis a pnc° in
diget. sed oculus leuis ē huiusmodi. indiget. n. cū
sua elleuatiōe defensiōe & anidatōe ut defendat̄
Indiget etiā neruis nō multū ptensis nec ab uno
oculo ad aliud ramificatis qa piculū eēt đ huius
modi neruis. g° caput ē pp oculos Maior ē nota
qa ossa capis poterunt istā defensiōeȝ facere &
cerebrū ppinquū oculis poterit trāsmittere ner
uos. Mior ē nota. Et Ideo. Ga. pallegato cap°
dicit ꝙ natura cum hoc ꝙ fecit particulā altā i q̄
situauit oculos fecit etiā eā aptam ad đfensionē
qa sup̄ oculos posuit cilia a latere nasum inferi⁹
pomū ab alio later̄. s. extra os qđ ibi ē. Ista autē
q̄uis nō sint caput nō sunt tñ sine capite. Et h° est
qđ dic̄ uolebat āt natura nec de utilitate. s. ocu
loꝶ phibere nec i falatia. s. custodie corūpere adi
uenit facere particulā altiorē. s. pro utilitate uisi
onis & custodie sufficientē. s. pro i falacia đ super
qdē cillia ponēs ab iferius āt pomū elleuās intri
secis uero partibus nasum iuxta ponēs extrisec⁹
autem uocatis gigomatis explantationem sed
hoꝶ aceruatio ē caput altum neq̧ sine capite pos
sunt eē. Tandē. Ga. lōgis sermonibus probat ꝙ
etiā caput pro ipo cerebro ē propter oculos. s. il
lis tribuendo neruos propinq̧ ut non multū di
strahāt̄. ex quibus apparet ꝙ caput ēt pro cer̄
bro ē pro oculis & etiā pro aliis sensibus sic dñs
pro seruis & ministris uel ēt rex pro pncipib⁹
suis & poitū est i altū pro oculis. Etiā apparet
unde halyabas. 3°. theorice. xi°. cap° Cerebrum
poitū ē i eminēti loco capitis oculoꝶ causa. ¶ Ex
hiis ad contraria patet solutio. Ad auctoritatē
Ap̄. dicendum ꝙ non concordat cum. Ga. uel ali
ter ꝙ sumit̄ caput pro craneo secundum ꝙ ē cer
beleria cerebri ut. Ga. inuit nono de iuuamētis
mēbroꝶ p° ca°. & sic pcedit rō pª. In cōtrarium
¶ Ad secundam dicendum ꝙ nobilius pōt habe
re utilitateȝ respectu ignobiloris & econtra ut ē
notum ¶ Ad 3^am dicendum sicut ad primam

DE anothomia cerebri.

CEREBRI AVTEM HOMINIS ANOTHOMIA. Superius Auic. notificauit caput q̃m ad sui utilitatē & ptes. hic poit anothoam ptis singularis que est cerebrū. Et p° preittit hoc. z°. exequitur. zª ibi. cerebrū. n. ¶ In prima pte dicē ꝙ anothomia cerebri hominis. est ista que stati dicetur. ¶ Est sciēdū ꝙ per hoc dicit hominis qa de cer° hōs hic ē sermo. Secundo quia ē maius in hōie q̃ ī alio aīali sibi ꝓportioāli ut pȝ i. z°. dē ptibus aīaliū & ī dē sensu & sensato. 3°. qa magis dearticulatū & organizatū est in homine cū hēat uirtutes in cer° magis pfectas. ¶ Secūdo est sciē dum ꝙ anothomia est artificiosa incisio & clarificatio eoꝝ que sunt abscondita ī aliquo corpore ut patet in. z°. sectaꝝ a cōmtatore commēto nono. ¶ Tertio dubitatur qr̄. Auic. nō pōit anothoam reliquaꝝ partium capis sicut cerebri Dicendum ꝙ ex aliis locis intelliguntur ille partes & dispōitiones illaꝝ. Cū. n. in hac fen. dicē caput intelligit ꝓprie cerebrū. s. cū paiculis & uētribus & spū ut infra cap°. 3° ¶ Noticia āt capiloꝝ pendet ex. 4°. libro fen. 7ª. Notiª uero ossiū ex p° libro fen pª. Notiª aūt carnis & cutis ex eodē libro habet̄ CEREBRVM. N. Hic exequit̄ & p° p̄mittit diōnē cerebri in partes. s. ias. z°. determiat de eis zª. ibi. Cerebri uero substātia. ¶ P°. in duas pª ponit diōne cerebri in ptes magis eēntiales siue eēntialiter diferentes. z°. ponit diuisionē ī partes quantitatiuas siue quantitate diferentes. Ibi. zª. Et totum quidem cerebrum. Prima in duas. primo facit ꝙ dictum est. z° remouet dubium zª ibi. Nerui uero ¶ In pª pte dicit ꝙ cerm didi tur ī substanciā uelatā qa. s. panicularem & in substāciā medularē & in uētres existentes in eo spū repletos. ¶ Considerandum ꝙ ex Auic. hic accipimus quatuor partes cerebri. s. paniculos substāciā uētrē & spūs & ī hoc inuit rethemirabile ubi spūs coquitur ut. j. apparebit.

NERVI VERO. Remouet dubiū & soluit. dubiū ē. diceret aliquis quare nō posuisti neruos inter partes cerebri Respondet ꝙ nerui sunt sicut uirgulta & rami ut Auic. iz. de aīalibus & non sunt partes eēntiales ipuis Alia littera habet non tñ secundū ꝙ sunt partes. i. ut sunt uirgulte nō sunt partes tñ pars nerui fixi in cereb° posset dici pars.

DVBITAT ALBERTVS inutiliter. utrum nerui sint pars cerebri Et uidetur ꝙ sic qa sic se habēt nerui ad cerebrū sicut uene ad epar & artarie ad cor sed uene sunt pars capitis & artarie cordis ut uult Isaac. 5° urinaꝝ ubi poit ꝙ epar ē caro uenosa. Cor etiā est menbrum artariosuȝ Itē nerui obtici motiui oculoꝝ sunt nerui & sunt pars cerebri qa. Ga. ponit. 9° de iuuamētis mēbroꝝ ꝙ ē tāta similitudo ipꝝ ad cerebrū ꝙ quidam extimauerūt eos esse partes cerebri ¶ Oppm poit. Auic. in littera. Respōdēdum ꝙ oportet tria p̄mittere. Primū ꝙ cerm accipitur dupliciter. unomō ꝑ ipa medula ut dicit haly in tegni. z°. pro substancia triplici. s. medulari uelatiua & uētriculari. ¶ z°. ē aduertēdū ꝙ aliqd dicit̄ pars alicuius dupliciter. unomō p uiā origis sicut ramus ps ē arboris. secūdo mō p uiaȝ cōstitutiois sicut tectū ē ps domus. ¶ 3°. aduertēdū ꝙ dupliciter dicitur aliq̃ pars cōstitutiua. s. pricipaliter & istomō tectū ē pars dom⁹ Alio mō nō pricipaliter sed secūdario. et lapis h° mō est ps domus ¶ Dicēdū igitur ꝙ aut q̇stio q̇rit de cereb° p̄mo mō. s. p substātia medulari sumpta & sic nerui nō sunt eius pars cōstitutiua. rō ē qa cū nerui sentiāt tūc cerebrū in sui substātia sentiret ꝙ ē cōtra. Ga. 4°. de accidenti & morbo Sūt tñ nerui pars cerebri p uiā origis qa cerm ē sicut stipes nerui aūt sicut ramus. ¶ Si aūt q̇stio q̇rit de cerebro secūdomō. s. pro eius triplici substācia & sic nerui sunt pars eius p uiā origis sunt etiā pars p uiā cōstitutiois nō pricipaliter sed secūdario. ¶ Ad ratōnē primā dicēdū ꝙ nō sunt oio similia. ¶ Ad secūdā dicēdū ꝙ ē falsuȝ ꝙ nerui obtici sint pars cerebri & illi falsuȝ extimabāt. hec sunt dicta Alberti & multū grossa & false allegat ysaac & si uultis eius sententiaȝ hētis quinto urinaꝝ. 4°. ca° & sufficiebat huic uiro dicere ꝙ nerui nō sunt pars cerebri sed originat̄ a cerebro & ipe aȝioma cōmittit. ¶ ET TOTVM. Hic didit cerm quoad ptes quātitatiuas siue uiuersales et p° facē h°. z°. reōuet dubiū zª ibi. Sed sic Et dicit ꝙ totum cerebrum secūdū eius lōgitudinē hēt mediatōem penetrātē in paniculis siphac & medulā ei⁹ & eius uētres pp illud qđ in dualitate q̃tū ad partes de iuuamēto notū existit & si fiat dualitas ī uentre āteriori solum ē magis apparēs sensui. ¶ Cōsiderandū ꝙ siphac sumit̄ dupliciter p° prope. pro paniculo quoddā ī uētre inferiori q̄uo sumitur pª primi ca°. de mēbris. z°. sumitur pro paniculo quocūq; siue uētris siue pectoris siue cerebri & ita suit̄ hic. ¶ Cōsiderandū secūdo ꝙ parilitas sumitur dupliciter. unomō ꝑ paritate & equalitate & istomō suitur prima primi cap° ultimo cū dicit Iuuat in parilitate supfluitatis & hoc mō non sumitur hic Alio modo dr̄ a pi. i. dualitate & h° modo accipitur hic. Et uult dicere. Auic. ꝙ cerebrum est diuisum in duas partes quia in parilitate. i. dualitate est commune iuuamentum in omnibus menbris quo didima. i. duo sunt quia uno leso reliquum non est necessarium ledi ut ponit Auer. s. z°. collȝ. & Ga. ī nono de utilitate pticulaꝝ. i4°. ca° unde infert ibi. Ga. qoud est geminū infalacius ē singulari hoc āt iuuamentū dicitur cōe qa ī oībus menbris duobus exñtib⁹

comunicat ita q etiam couenit hoc in cerebro. Si .n. paciatur hō uel paciatur in uno uētriculo pōt magis saluari & uiuere p aliū uētriculū nō lesum Et Ideo qdā iuuenis pcusus in cerebro sic euasit lz crederetur miraculose uolūtate dei hoc fecisse ut ibidē. G. poit ¶ Cōsidrādū. 3°. q Auic. in h° q dicit Et si sit pilitas &c̄. reōuet cauilatio nē. nam. G. 9°. de utilitate ptcularꝝ & halybas .3° theorice ponūt q cerebrū q̄tū ad uētrē poste riorē n̄ ē diuisuz in duas ptes imo ē unus uēter sed āterior est duplex. Vult g° Auic. hāc cauilati onē remouere dicēs q uēter posterior licet sit di uisus in duas ptes nō tñ s. c ad sensum diuisus ē sicut āterior uñ pōt dici unus respectu āterio ris & h° ē q dicit si sit parilitas solū secūdū ma gis apparens.

CEREBRI VERO substātia. hic exeqt̄ ano thomiā haꝝ partiū & habet. 5. partes p°. notifi cat partē medularē q̄ ē sua substātia. z°. partem panicularē .i. paniculos. 3°. notificat uētres. 4°. spūm. 5°. partes quasdam adiacētes pdictis. z³ ibi. Amplius 3³ ibi Cerebrū. 4³ ibi Cōmēsuratio aūt. 5³. ibi. Et inter hūc. Prima in duas pmo noti ficat cerebri substāciā q̄tū ad ꝯplexionē & modū substātie ipsius tocius cerebri. z°. partium. z³. ibi uerū tñ P³ in duas p° pmittit cuius cōplexionis sit. z°. pbat. z³. ibi frigida ¶ In p³ dic̄ q substātia cerebri ē fria & humida ¶ FRIGIDA. Probat primo q sit fria. z° q sit humida. ¶ In prima pte dic̄ q substātia cerebri ē frigida & h° ne ipz iflamet multitudo aduētus ex fortitudinib⁹ mo tuū neruoꝝ & passioībus sensuum & motibus spiritus i alteratoībus q̄ fiunt p ymaginationē cogitationē & memoriā & in uigiliis & pp cōtra opātiā spiritus a corde puenientis & penetrātis ad ipum cerebrū.

DVBITATVR cū p anothomiā plura debeant cognosci de mēbro q̄ sit cōplexio & nūerus ptiū q̄re. Auic. omisit Dicēdū q alia aliūde itelligū tur .s. forma capitis ex primo libro. sit⁹. ex cap° precedēti ¶ Cōsiderādū. z°. q duas cās ponit Auic. pp quas oportuit cerebrū eē frigide cō plexionis. una ne iflamet̄. alia ut tēpet caliditatē spūs a corde puenietis & ad ipum penetrātis.

DVBITATVR. ¶ Dicet aliquis quō motus & sensationes inflamant cum cerebrum non sen tiat nec moueatur ellectiue. ¶ Item uidetur defectiuus. Auic. qa etiā uigilie inflamant Item motus ymaginatiui & extimatiui & memorailes possunt esse timorosi. timor autem infrigidat ut sumitur z³ primi. c. de accidentibus anime. 27. particula. pblematum p° & 6°. problemate ¶ Dicēdū q motus neruorum motiuorū infla māt neruos & inde coicatur inflamatio cerebro ad quod nerui reducūtur & hoc est quod dicit multitudo. s. caloris qui ei cerebro aduenit. Mo

tus etiā sensationū licet sint quedam passiones tñ ex motu spūum qui fit aliquis calor pōt gērari in sensationibus exterioribus & quātū ad hoc di xit passionibus sensuum & in sensationibus inte rioribus & quantum ad hoc dixit & motibus spirituum etcetera ¶ Ad contrarium dicēdum primo quod licet non moueatur localiter ellecti ue nec sentiat tñ alteratōes pnt teriari ad ipum ¶ A z^m dicendū q uigilie reducunt̄ ad motum sensationū. Ad. 3^m dicēdū q i timore & tristicia & similibus ex motu absolute ē calor licet modi in motibus faciant apparere frigus & eē frigus. 4°. ē sciēdum p hoc q dixit i duabus uenis expo nitur. s. dextre ptis & sinistre uel duabus. s. pul satilibus & quietis.

ET HVMIDVM ¶ Hic pbat q cerebrum sit huīdū Et p° facit hoc. z°. poit moduz substantie ibi. z³. & ē creatū mole ¶ In p³. parte dicit q cere brū fuit creatum huīdū ne motus ipum exicaret & ut eius figura sit bōa qa ūdiq ē bn̄ figurabilis ¶ Cōsiderādū q p motū d̄bemus itelligere oēs pdictos motus q iflamāt. Alii dicūt q d̄bemus intelligere etiā motū capis. z°. considerandum qa cū dicit ut eius figura exponatur. s. in osse capis qa debuit eē figure rotunde cū aliquali oblūgi tate in lateribus & hec ē figura bōa uel pōt ex pōi ei⁹ figura. s. i impsioībus sensationū q̄ fiūt p modū paciendi & recipiendi ut. Ga. nono de uti litate ptcularꝝ. 5°. & 6°. ca³.

ET EST CREATVM. Hic poit modum sub stancie cerebri & p° facit h° z° pbat. z³. ibi Eius qdem Et hec in duas Prio ostendit quare ē pin gue. i. uiscosum. z°. q̄re ē mole. i. lene. z³ ibi. Et le nitatis ¶ In pria pte dic̄ q fuit uiscosum qa nerui ipius sunt uiscosi ¶ Considerandum q res que d̄ scendit ab alio sapit illius naturā Cum g° neruos orportuit eē uiscosos pp multū incessum & flexi onē igitur cerebrū sic eē oportuit

ET LENITATIS. hic ostēdit quare est mole Et p° poit cāz lenitatis secūdū Ga. z° secūdū suā opinionē z³ ibi dico g° Hic oñdit quare est mole & primo ¶ In p³ pte dicit q Ga. in nono de uti litate praticulaꝝ dic̄ q cā q̄r cerebrū fuit mole ē p° ut fiat eius figura bona & alteratio cuz yma ginationibus sed fuit mole quia facilius recipit impressiones. ¶ Est sciendū q Ga. dicit in loco p allegato q cerebrum lene oēs fantasias fantasiat̄ & oēs intelligentias debet intelligere. Et subdit q. est facile alterabile in hoc ē ydonissimū facili⁹ āt ē alterabile quod est molius duriori.

DICO IERGO hic poit cās lenitatis. z^m. suam opinionem. Et est q. Auic. poit. 6. cās pp quas oportuit cerebrū eē lene. i. mole humidum: P³. causa est ut sit pingue. Pinguedo. n. fit ex pmixti one humidi aeri cū aqueo ut poit. Ga. in. 4°. de simplici medicia & Auic. in. z°. cāñ ca°. 4°. iposi

bile ē ꝙ cerebrū ſit pigue niſi ſit humidū lene dif
fert g° eē huīdū lene & eē pingue.qa eē pingue
ē eē quadā uiſcoſitate uiſcoſum & h° nō pōt eē
ſine humiditate leni.ꝙ autē cerebrū oporteat eē
uiſcoſum iā dixit.zª ē cā ut nutrimētū ꝙ tribuit
neruis duris ſit bonū.ȝª.cā ē ut agumētet & iſte
due cāe hūt unā cām & ex eis poſſet fieri una.
nā nerui exeuntes cerebrū indurātur & nō pote
runt nutriri & augeri ſiue extēdi ꝑ rē durā qa
nō poſſet durū penetrare nec extēdi g° indigebāt
re leni & molli.Si ergo cerebrū gredati tribuit
eis nutrimētū oportuit ipm eē lene huīdū.iiiiª.cā
ē ut orta ab eo.ſ.nerui ſnt flexibilia.Rō ē qa ner
ui oriētes ab eo indurātur apud extreitates.ſi g°
uenirēt a mēbro duro fuiſſent tantū īdurati ut
nō poſſent flecti & patet.vª.cā ē ut ſp̄is cōphen
ſus a cerebro ſubſtētetur in huīdo.nā īdiget ue
locitate motus.humidū iuuat pp labilitatē et qa
in motu inflamaretur nimis & exicaretur .vi.cā
eſt ut cerebrū ſit lene.durum.n.ē grauius molli
humido raro.

CIRCA PREDICTA PRIMO DVBItatū
In q° dr̄at lene & pigue &c̄.& iā appet.z°.du
bitatur circa ſecundā cām.utrū nerui orientes a
cerebro nutriātur a cerebro & q ex nucha naſcūt
nutriantur ex ipa.uidetur ꝙ nō.P°.p.Ga.i.ȝ°.đ
uirtutibus naturalibus in fine qui dicit ꝙ nerui
& oſſa attrahūt a ſanguie uenaꝝ.z°.ſic ab eo nu
triūtur nerui a quo oia mēbra corporis nutriū
tur ſed a ſanguie uenaꝝ oia mēbra nutriuntur
ut poit.Auer.z°.collȝ.g°.ȝ°.ſic.quod dat formā
dat materiā ut pȝ i.z°.collȝ ſȝ uene dāt aliquid
quod ē ſicut forma quia ſpūm nutritiuū ut inuit
Ga.iz.terapentice .iiii.ca°.g°. ¶ In contrariū eſt
Auic.dicēdū ꝙ neruos oriētes a cerebro nutriri
ab eo & ſic de neruis nuce pōt intelligi dupliciter
uno modo ꝓprie.ſ.ꝓprie ſumēdo nutricatōem
& hoc pōt intelligi dupliciter unomō a cerebro
naturaliter ſe habente uel ꝓbente & ſic eſt falſuȝ
Aliomō a cerebro ꝑdiſponēte nutrimentū ner
uis & hoc mō ē ueꝝ.Et rō eſt quia ſi paniculus
dictus piamater copit neruos a cerebro exeūtes
g° nerui a cerebro nutriuntur prediſponēte nu
trimētū .ſȝ ita eſt ergo &c̄ Maior pȝ.qa una
utilitas piematris ē ut ſit ſeruās ueās & artarias
ꝓ nutrimēto Minor ē Ga.de utilitate ꝑticularū
x°.ca°.ȝ°.ubi uult ꝙ a piamatre aliqñ ſepaꝛ̄ por
tio ueſtiēs neruos & portās ramos uenaꝝ et ar
tariaꝝ ad neruos.uñ dicit omībus neruis q a cer̄
bro ſunt coexplantatur aliqua portio conformis
marige.i.piematris arteriā deferēs & uenaȝ.z°.
ſic Ab eo nutriūtur nerui ꝙ melius pōt diſponeꝛ̄
nutrimētū ſecūdū eoꝝ cōuenietiā.ſed cerebrū eſt
huiuſmodi cū ſit cōformius neruis alio menbro
¶ Sed cōtra ꝑdicta arguitur ꝑ halyabatē .ȝ°.
theorice.xi°.ca° q uult ꝙ nerui a cerebro oriētes
ꝓcedūt nudati a paniculis q cerebrū copiūt. Di
cēduȝ dupliciter Et p° ꝙ ꝓcedūt nudati quoad
ſenſum qa nō ſic apparēt ſicut in cerebro tñ quo
ad ueritatē forſam ꝓcedūt copti Et rō eſt.ſicut
uene epatis copiūtur paniculo.ſ.phac & arterie
pectoris paniculo pleuretico ut pȝ primo libro
capitulo de mēbris Ita uideꝛ̄ cōueniens ꝙ nerui
ꝓcedētes a cerebro paniculis cerebri copiātur.ꝑ
aliter ē dicēdū quod nerui procedentes a cerebro
quouſq; ſunt intra craneū copiūtur illis paniculis
pp eaſdē utilitates pp q̄s cerebrum copitur cum
aūt extra exeunt remanent diſcoperti & illis nō
indigent.uñ Halyabas ibidem dīc.hec duo opi
menta omnes ueſtiunt neruos a cerebro miſſos
quandiu inter capitis ſunt craneum cum autem
craneū egrediūtur nudāꝛ̄ & expoliātur eis ūdiq;
egrediātur. ¶ Et quibus dictis apparēt duo.
Primū ē ꝙ nutriri a cerebro ē ꝑ quandā ꝑdiſpo
ſitionē & ꝑellaboratōeȝ nutrimēti i uenis cerebri
ſituatis i piamatre & ñ ē ꝑ nutrimētū qđ intra
uit iā in porros cerebri qa illud iā apropaꝛ̄ cer̄
bro.mēbra āt nō rapiūt nutrimētū appropatū
ut pȝ in.ȝ°.đ uirtutibus naturalibus cap° penul
timo.z° pȝ ꝙ hoc nutrimērum nō uadit ſuptoto
neruo ſȝ ſup parte que ē in craneo ſecūdū haly
abatē ſed extra craneū habent nutrimentum ab
aliis uenis.Et ſi hoc ē ueꝝ illud ē qa ꝓpe cerebrū
ſunt nerui ualde ſimiles cerebero ¶ Sȝ cōtra qa
Auic.dīc qa ſunt duri īdiguerunt re leni ſȝ ſunt
duri extra craneū.dicendū ꝙ oēs nerui ſtati cuȝ
a cerebro ſepāꝛ̄ ſunt aliqualiter duriores.uñ Ga.
.ix.đ utilitate ꝑticulaꝝ ca°.vi.dīc ꝙ oēs nerui du
riores cōſiſtēcia cerebri ſunt.z°.cōtra ſic quāto
magis nerui a cerebro elōgāꝛ̄ tātomagis īdurāꝛ̄
ita ut quidam ſenſitiui pp molitiē poſtea fiāt
motiui pp eoꝝ duriciē ut poit.Ga. nono de uti
litate ꝑticularū ca°.xiiii.Sed quāto magis indu
rātur tanto magis indigeat nutrimēto leni uiſco
ſo & ſic nutriri a cerebro.Dicendum ꝙ tenendo
illā uiam fuiſſet nimis magna molicies ꝑ molles
materieꝝ in cerebro ſi in oī particula nerui accipi
unt nutrimētū a cerebro Sufficit g° ꝙ quātum
ad partes ꝓpinquas cerebro a cerebro nutriaꝛ̄
partes āt rōte nutriūꝛ̄ a uenis aliunde ramifica
tis q ex mirabili ordine nature nutrimētū cōuei
ens poſſunt portare ſic & ad oſſa.Secundo mō
pōt itelligi ꝙ nerui nutriantur a cerebro ipro pe
.i.ꝙ ꝓpagēꝛ̄ & ramificētur ab eo & iſta uocaꝛ̄
nutricatio qa ē quedā generatio cōiuncta & h° ē
uerum quia nerui generantur de materia con
formi cerebro ſcilicet de quadam parte ſuper
flua ut declarabitur fen.ziª.& quia nerui đbe
bant extendi oportuit materiā a qua generantur
eē extēſibilē & nō durā.ſ.i actu & hoc ē ꝙ dicit
ſubſtātia dura nō augumētat Ex qbus ceſſant
cōtraria. ¶ Circa quartā ꝑtē ē ſciēdū ꝙ Auic.

dicit ꝙ quedã orietia &c. diceret aliquis contra imo oẽs nerui indurãtur. Itẽ non solũ apud extremitates sed apud principia ut iã apparuit. dicẽdũ ꝙ durities ẽ duplex. quedã multa & qdaȝ pauca Multa duricie indurantur nerui motiui & in extremitatibus indurantur etiã nerui qdã quia sensitiui facti motiui et sic uult hic Auic.

¶ Circa quintam cãȝ sciẽdũ. diceret aliquis ꝑ eãdem rõem ego probo ꝙ cor sit humidũ quia spũs cordis idiget uellocitate motus gº debet in humido sustentari. Dicendũ dupliciter pº ꝙ hic ẽ sermo ꝺ motu receptiuo speꝶ sensibiliũ uel aliter ꝙ hic ẽ sermo de motu locali sed ꝑ motu locali spũs aialis indiget huido quo nõ indiget spũs cordis pp tria. pº qa hẽt mot⁹ locales magis diuersos in eadẽ pticula. s. in cerebro ab ante ad retro & ecõtra et forsam oportet ipm moueri tot modis motuũ localiũ quot sunt uarietates ymaginationũ. zª. cã ẽ qa spũs cordis hẽt forte impulsorem. s. cor quẽ non hẽt spũs cerebri. 3ª cã ẽ qa spũs aialis ut declarabit̃ ẽ subtilior & paratior resolutioni ex hoc. & ideo indiguit humido ꝓhibente suũ incẽdiũ in motibus. Quarta causa põt dari qa spiritus cordis hẽt multitudinẽ sanguinis humectãtis &c.

EST DVBITATIO. pª super lectõe cuius cõplexionis sit cerebrũ. uidetur ꝙ calide. pº talis cõplexiõis ẽ sursum in hoie qualis ẽ sursum i mondo cũ hõ sit mior mõd⁹ ut patet in. viiiº. phicorum & ut patet ꝑ Auic. nono de aialibus & per Ga. in. 3º. de utilitate pticularum in caº de cute pedis. sed sursum in mõdo ẽ calide cõplexiõis ut ignis. gº sursum in hoie ẽ calide cõplexiõis ut cerebro. zº. sic cerebrũ ẽ medula ut ponit Auic. i. izº. de aialib⁹ & haly. tractu. zº comẽto. 33º. & Auer. in. zº. collȝ sed est calida ipsa medula ut patet in secundo de partibus animaliũ capº ꝺ cerebro & ut patet secũdũ oẽs. 3º sic Illud a quo uenit spma ẽ calidũ cũ spma sit calidũ ut ponit. Aꝶ. in pº &. zº. de generatõe aialiũ sed a cerebro uit spma ut ponit ypocras in libro de aere aqua & regiõibus & Aꝶ. i. xª. pticula ꝓblematum. lviii. ꝓblemate. Amplius motuũ principiũ ẽ calidũ cũ calidum sit motiuum Auic. pº cañ de uirtutibus & Aꝶ. ꝓblematum. i3º. ꝓblemate. yº. Cerebrũ aũt ẽ principium motuum secundum ellectõeȝ ut semp. Ga. ubiq; affirmat. Item. Ga. i nono ꝺ utilitate pticulaꝶ caº. 3º. dicit ꝙ cerebrum ẽ calidum & iõ nõ infrigidat cor. ¶ Secundo uidetur ꝙ sit sicce cõplexionis qa mẽbrum terestre ẽ sicum ȝ cerebrum est mẽbrum terestre qa qñ coqtur ad ignẽ ingrossatur & remanet ps terestris ut poit Auer. in. zº. colȝ caº & tunc icipiemus dicere. In oppoᵐ ẽ hic. Auic. dicens ꝙ eius substantia est frigida & humida. ¶ De hac questione ẽ pª opio dixi ꝙ cerebrum quãtũ ad cõplexionẽ innatam q resultat ex primis qualitatibus componentibus ipum ẽ frigide & huide cõplexiõis sed qᵐ ad inatã actuatã ꝑ ifluẽtẽ ẽ calide & hũide cõplexiõis qa hẽt multũ spũȝ. ¶ Sȝ contra quia sermo auctorum de complexionibus menbrorum secundum ꝙ sunt partes aiales & organa ẽ de cõplexione inata actuata ꝑ ifluẽtẽ Responde quia ẽ sermo de cõplexione secundum ꝙ illa operatur. sed mẽbra operãtur hac duplici cõplexione ut ponit Auer. in. zº. collȝ. ¶ zª opinio ẽ ꝙ cerebrum cuti relatũ ẽ frigidum sed respectu suarum opationũ ẽ calidum & hẽt multũ de calore quia oia opat̃ mediãte calido & stat i corpe mediãte eo ut Aꝶ. in liº de morte & uita Ista opinio nihil declarat qa quelibet pticula respectu suarũ operationũ habet calorẽ cũ aia opetur calido & in eo ɔsistat ut scitur ab Aꝶ. in libro de morte & uita. ¶ 3ª. opinio ẽ Isaac i dietis uiuersalibus caº. xvi. et in dietis particularibus capº de cerebro ꝙ cerebrũ est calidũ & humidũ in complexione quod prio probat auctoritate Aꝶ. in libro ꝺ naturis animalium Item quod prouocat uomitum est calide cõplexionis & non frigide cum frigidum constringat. Item quod est principium sensus & motus est calide complexionis. Item opationes cerebri leduntur frigido. qui. n. est frigide complexionis est dure memorie turbide discrectionis inordinate rationis. ¶ Hec opinio est corupta. Et pº est cõtra se in. vº. de febribus in. 3º. caº. ubi dicit ꝙ cerebrum est frigidum & humidum. est etiaȝ cõtra. Auic. hic & contra Haly. in tegni tractatu secũdo cõmẽto. xliiii. & commẽto secũdo. ¶ Iteȝ menbrũ cõtrapositũ calori cordis est frigidum sed cerebrũ est huiusmodi ut ponit. Aꝶ. i secũdo de partibus aialiũ & ut ponit Auic. hic ¶ Ad rões istas Ad Aꝶ. quem Isaac allegat dicẽdũ ꝙ non inuenimus ab eo. ¶ Ad rationẽ dicendum ꝙ prouocare uomitum est pp lubricitatẽ abominatiuã ut faceret aliq̃ mucilago & ñ est pp frigiditatẽ. ¶ Ad secũdã dicẽdum quod suus calor nõ sufficit ꝑ sensu & motu imo rõ arguit cõtrariũ si deducatur. principiũ. n. sensus & motus ẽ calor cordis. cerebrũ aũt est modificãs. Ad tertiaȝ rõeȝ dicẽdũ ꝙ cerebrũ leditur frigido innaturali. ¶ 4º. opio ẽ quã alias tenui ꝙ cerebrũ respectu aliorrũ mẽbroꝝ pricipaliũ est cõplexionis frigide & humide sed respectu cutis est cõplexionis calide & humide. ¶ Quintus modus dicendi est meus & ẽ modus cõmuis & ẽ cõciliatoris ꝙ cerebrũ est cõplexionis frigide & humide. ꝑ sciẽdo ꝙ de cõplexione cerebri est loqui dupliciter sicut & de cõplexione aliarũ partiũ. unomõ secũdũ ꝙ nobis occurrit uia cibi uel medicine & sic de cerebro nõ est hic sermo. sed in zº cãn. Alio mõ secũdũ ꝙ pars aials uiuẽtis opatões exercens hñs suã ɔplexionẽ ad iustitiam secũdũ ꝙ ex opa

tione meret & secūdū hāc diuersam cōstitutio nē complexionis diuersimode de partibus aialiū loquūtur medici.pinguedo.n.ē calida ut ē medi cina.& frigida ut ē pars aialis Cerebm g° ut pars animalis ē complexionis frigide & humide qđ comuniter declaratur p° aq respectu cutis ē frigi dū & humidum ut ostendit tactus.secūdū ꝙ di cunt In hoc ē ambiguitas nō modica apud me ut declaratū est in principiis 2°. ꝓbatur rōe Auic. Illius cōplexionis debet eē cerebrū q magis suis operationibus conuenit.sed complexio frigida & humida ē huiusmodi.frigida quidē ne ipsuȝ in flāmet &c̄.ut dictū est. humida uero ut motus ipm nō exicet. ¶ Ad cōtraria dicēdū Ad primū ꝙ licet hō sit minor mōdus nō potuit in omnibus disponi sicut ille Calidius.n.in homine oportuit esse in medio.s.cor ut probat Auer.in secundo colȝ. ¶ Ad secūdū dico ꝙ cerebrū equiuoce ē me dula respectu eius que ossium ut potest summi ex.ix.de utilitate pticularuȝ capitulo.iiii. ¶ Ad tertiā dicendū ꝙ spma non uenit a cerebro Ille aūt auctoritates trāseant mō Vel cauilando ē di cēdum quod spma quod dicitur geitura frigi dum est ut ponit Arꝭ.in quarta particula proble matū i fine Ad q̄rtā iā patȝ solutō Cōtrariū.n. cōcludit ¶ Ad quintā dico ꝙ accipit cerebrū iā seperatū ab animali uel aliter pars terestris re mansit humida tñ & pars unctuosa euaporauit ergo etcetera.

EST QVESTIO Secunda utrum cerebrum sui frigiditate tempet caliditatē cordis Videtur quod sic p° ex Auic. hic & etiā Arꝭ.in secūdo de partibus animaliū ubi dicit cerebrū quidē bene tēpatam facit caliditateȝ illam que est in corde. ¶ Secūdo idē ꝓbatur ex Auer.i secūdo collȝ i ca pitulo de instrumētis sensuū ubi dicit Cerebrū est generatū ex oposito cordis ad tempādū calo rem suū Idem inuit Auic primo cātice & cōmen to .lxxv. ¶ In contrariū ē Auic.i p° libro fen pª capitulo de cōplexionibus ubi dicit.Frigiditas ce rebri nō pueñit ad caliditatem cordis tēperandā ¶ In hac questione est pª opio cōis que dicit quod cerebrū infrigidare cor pōt itelligi dupli citer.unomodo ꝙ infrigidet & tēpet caliditateȝ cordis taliter ꝙ ad temperamentum reducat & hoc est falsuȝ p° ad sensumSi.n.posueris di gitū super sinistro uentriculo cordis inuenies magnam & excesiuā caliditatem ut poit.Ga.i.2° de complexionibus .iii.ca.& ut poit in libro de malitia complexionis diuerse. Item si calor cor dis tm̄ remittreretur non staret uita .Aliomō pōt intelligi ꝙ sui frigiditate cōtēperet quia re mittat aliqualiter illā caliditatē& hoc est uerū quia cor fuit ualđ calidū ut poit Arꝭ.i secūdo de ptibus.aialiū & iō cerebrum ꝙ est frigidis simū remittit illā caliditatē ¶ Sed ista solutio ē cōtra mētē.Ga.in nono de utilitate particularū .ca.iii.ubi cōtra.Arꝭ.uult ꝙ cerebrū nō tempet caliditatē cordis ut fac aer .tūc arguitur.Tēpies quā fac aer in calido cordis ē qdā reissio & non adequatio siue tepefacio sed apud.Ga.ut appare bit cerebrū non tēperat caliditatem cordis simili mō ei quē.facit aer.g° cerebrū non remittit sui frigiditate caliditatē cordis. ¶ Secundo i hac q̄ stione est opio.Ga.contra.Arꝭ.in nono de utilita te pticularum.ca.iii.ubi dicit.Opinari āt gratia caliditatis que circa cor fieri cerebrū refrigerās ideo & ad moderationē crasis ducens ordo ē cō ueniens Et intelligendū est hic p moderationem tēpāciā ad iusticiā siue aliquā remissionē sui ca loris.Et hoc patet qa Ga.negat cerebrū facere moderationē cordi quā facit aer.sed illa quā aer facit est moderatio ad iusticiā Et Arꝭ.nō fuisset ita amēs quod illud credidisset nec Ga.de.Arꝭ. Probat aūt Ga.hanc suā cōclusionē.xiii.rōnibus licet possent ad ampliorem numerum reduci & etiam minorē.Prima rō est.Si cerebrū fuisset ad infrigidandū cor tūc nō fuisset ita longe loca tū.cōsequētia tenet quia uidemus pulmōem cir comapponi cordi quia pulmo ē ad euentādum g° in torace locasset cerebrū.Secunda ratio est.si cerebrū eēt ad infrigidandum cor tūc sensus nō deriuasset ad ipsuȝ.hoc est falsum ad sensuȝ.con sequētia tenet quia si utilitas cerebri ē ad hunc finem qui est infrigidatio tūc cessat ab eo utili tas sensationis.Tertia ratio est si hoc esset tunc natura ñ fecissȝ sibi tantā custodiā ex circōappo sitionibus euris & duris Cōsequētia tenet quia talis utilitas ñ idiget tāta cautela.& aliter qa talis circōappositio impedit infrigidationē Quarta rō est.si cerebrum esset ad infrigidandum cor tūc natura nō posuisset collū mediū & maxie in aialibus calidis & habentibus dentes caninos .s.rapacibus & audacibus.Cōsequentia tenet qa sine collo posset melius infrigidare & ꝓptie aia lia calida indigentia infrigidatione.Quinta rō est si hoc esset tūc natura in uolatilibus fuisset maxime defectuosa & minime ꝓuidisset.Cōse quētia tēt qa in eis cerebrū q̄si equaliter distat a corde & pedes a corde. debebat aūt cerebrum magis apropinquare.Sexta ratio est cerebū est gr̄a infrigidationis cordis.g° & calcaneū Cōse quētiā ꝓbat Ga.premitendo ꝙ nō dicit gratia derisionis nā a calcaneo ad cor cicius pōt perueni re aliqua ifrigidatio q̄ a cerebro ad cor.h° ꝓbat prio qa licet in hoīe sint carcanei locati longius a corde q̄ cerebrū nō tñ in oībus aialibus.Secundo quia frigus cerebri ꝓhibet ueire ad cor pp cor pora dura cerebro circonappoita ut ossa sed circōappoita cordi sunt carnosa ut torax & dia fragim.Tertio quia calcanei non minus inueniūt frigidi ipo cerebro imo magis & hoc ꝓbat Ga.

q̃a cerebrũ calefit mõu & uenis & artariis m?tis & magis in eo exñtibus & dicit nullam partem in corpore eẽ calidiorẽ ueis & artariis. ¶ Sẽpti rõ ẽ si nõ ẽ uia qua cerebrũ possit ifrigidare cor. ergo cerebrũ nõ est gratia infrigidationis cordis sed nõ ẽ uia qa uel per cacumẽ & hoc nõ l? p iferius & hoc nõ quia a pte iferiori cerebrũ copitur duabus peliculis & osse durissimo ¶ viii. rõ est si cor infrigidatur sufficietur per aerẽ attractũ ergo cerebrũ nõ est gratia huius ifrigidationis. sed ita est quod aer cõtinuo inspiratus pbet ifrigidationẽ expiratus aũt extra ducit & feruet. s. de uapore fumoso. ¶ viiii. rõ est & est per uiam solutionis ratiõis ad rationẽ pmissam & arguit sic. Si cerebrum ifrigidaret cor hoc maxime ẽẽt suplẽdo defectũ aeris qui aer defectuose infrigidaret cor & hoc quia aer poneret calidior q̃ sit cerebrũ sed hoc est falsum & est sermo cõtra sensum qa semp cerebrũ iueitur calidius aere & aer cerebro frigidior. hoc declarat p° p tactũ. Nã si in aiali rũpimus craneũ & etiã paniculos tegẽtes cerebrum apparet calidius aere. ix qa quando uolumus i fractura cranei incidere os festinam? cito ne cerebrũ ab aere ifrigidet. ¶ x qa si cerebrũ ẽẽt frigidius aere tũc nõ in frigidaretur ab aere maxime in estate qñ aer est calidior. hoc ẽ falsum qa etiã in hoc tẽpore faciliter cerebrũ ab aere infrigidatur uñ cauendus ẽ aer frigidus in fracturis cerebri ẽt i estate ut inuit. Auic. in iiii. can fen. v. in cap° de fractura cranei & ideo subdit ꝙ cerebrũ nõ est frigidũ sed calidũ respectu aeris ¶ Tandẽ Ga. instat cõtra rõnẽ istã auctoritate alioꝝ qui dicũt ꝙ si cerebrũ ledit & ifrigidatur ab aere hoc ẽ in paniculis cerebri & proprie piamatre q̃ habet plurimas uenas & artarias & pulsat & hoc attestatur caliditati Hãc instantiã Ga. soluit dicẽs. ꝙ si subtilis. paniculus. s. piamater est calidus g° cerebrũ est calidum qa ille paniculus ñ solum tegit cerebrũ sed nulla particula cerebri ẽ que priuet hoc paniculo ¶ Ex hiis Ga. uidet itẽdet aliã rõnem & est. 10°. IO rõ est hec. Cerebrũ nõ põt calefieri a pelicula subtili. s. piamatre ut sit aere calidius g° ipum nõ põt ifrigidar cor. Cõsequẽtia tẽt quia fatuitas ẽ dicere ꝙ cerebrũ infrigidet cor quod nõ ẽ sibi proximũ & ꝙ piamater que est calida p artarias & uenas nõ possit calefacere cerebrũ quod ẽ sibi pximũ ¶ xi. ratio est in qua Ga. specialiter incipit loqui cõtra Aꝝ. & pmittit dicti Aꝝ. topicum ꝙ problematũ quedã idigẽt solutione. quedam sensu ut qui dubitãt niuem albã & quedã pena ut qui dubitant parẽtes uerẽdos Et reasumit rõem octauã & nonam tandem tamen poit aliã rationẽ que ẽ. xi. Si cerebrũ potest infrigidare cor multo magis cor põt calefacere cerebrũ quia de ratione cal?i ẽ sursum ferri ¶ xii. ratio ẽ. Si cer ifrigidaret cor g° multo magis oia organa sẽsuũ ifrigidabit quod uidet falsum qa opatõ illoꝝ ipediretur Cõsequentia tenet quia si cerebrũ ifrigidat longissima & calidissima ut cor g° multo magis propinqua ut sensitiua. Ad hanc rationem respondendum ẽ auctoritate Aꝝ. inde sensu & sensato & secũdo de pribus animaliũ qui dicit ꝙ non oẽs sensus terminãtur ad cerebrũ Soluit Ga. uerecõdans de Aꝝ. qui hoc dicit sensus. n. uisus ostẽdit & manus tangũt ergo uisus auditus odoratus gustus & tactus ad cerebrum terminatur et ideo credere oportet oculis uidentibus & manibus tãgẽtibus ¶ xiii. rõ. Si cerebrũ ẽ factũ gr̃a ifrigidationis ñ oportuit facer sic organanizatum sed uelud unã spongiã iformẽ. consequentia tenet quia tale existẽs poterit ifrigidare ipum cor. ¶ Ad saluãdũ g° hanc discordiã est sciendum ꝙ calidum cordis infrigidari ab ipo cerebro potest intelligi dupliciter. unomodo positiue quia aliquis gradus caloris preexistens frigiditate cerebri corũpat. Alio modo priuatiue nõ ꝙ aliqua portio caloris corũpatur sed quia phibeatur intẽdi Exẽplũ pmi lapis calidus i duobus gradibus adueniẽte frigore reducitur ad unum gradum. Exẽplũ infridationis secũde. s. priuatiue est quia lapis calidus solũ in uno gradu phibetur presente aere frigidone ascendat ad secundũ gradũ caloris ad quẽ ascenderet nisi eẽt pñtia aeris frigidi. dico g° ꝙ cũ dicimus cor infrigidari a cerebro & cerebrũ ifrigidare cor siue tẽpare caliditatẽ cordis põt itelligi dupliciter. unomõ positiue & h° iterũ dupliciter. unomõ ꝙ hoc fiat i corde qa cerebrum sui frigiditate agendo attingat calidũ i corde preexistẽs & de illo aliquam partem sensibilem corrumpat & hoc credo non esse possibile ut pbãt rões. Ga. & ad h° uadit sua mẽs. h° pbat generaliter. Nam de mente. Ga. in libello de malicia cõplexionis diuerse in hoĩe sano mẽbra q̃uis sint cõtrariarũ cõplexionũ non tñ adiuicẽ agunt actione sensibili. Item frustra natura illam quãtitatẽ preexistẽtem in corde generasset si statim debet illã corũpere. Item si in corde gradus caloris corũperetur pciperemus ipũ cũ cor sit particula sentiẽs ut patet i nono de naturalibus in fine. quõ ergo in nobis fieret tanta alteratio & nõ percipemus. Item si aliquis excessus caloris cordis debꝫ corũpi & ifrigidari sufficiẽter facit illud aer ergo nõ requiritur cerebrum Et hec est ratio super quã. Ga. substẽtatus est. Dico aũt si debet corũpi quia secũdum unã nostrã opiniõeꝫ alibi aer attractus ad cor tẽperat calidũ cordis nihil corumpẽdo de calore hic aũt loquor magis secũdum mẽtem Ga ¶ Sed cõtra aliqs neruus peruenit ad cor ergo aliqua pars caloris cordis corumpetur sui frigiditate Item cerebrum in

sompno ē cā humectationis uiar a corde ad cere brū ut patet in sen secūda primi libri sed id est causa infrigidationis caloris in corde cū ita fiat sompnus ut uidetur mēs philophorum. ¶ Ad primū dicendū ꝙ ut dic̄ Galle neruus ē puus ut nō possit facere magnā & sensibilē infrigidati onem. Aliter tñ & subtiliter dicendū ē ꝙ cū hic est sermo de corde infrigidando a cerebro est sermo de eo secundū ꝙ mēbrū organicū habens suū calorē & cōplexionē actu ex suis ptibus oibꝰ Cor gᵒ dicit mēbrū cū illo neruo cū qᵒ ē talis mē sura caloris Et de hoc dubitatur an cerebrum sui qualitate refrangat illud in sui calore ita ꝙ etiā refrangat calorem nerui cordis stantis sub actu caloris cordis Iam.n.apparet ꝙ nō Tertio pos sumus respondere subtiliter quod nō ē ymaginan dum ꝙ primo generetur cor quātū ad suā carnē cū excessu caloris & postea protrahatur ad cor neruus a cerebro q neruꝰ corūpat calorē carnis Hec.n. ymaginatio ē falsa ut d̄clarabitur in capᵒ de generatione embrionis sed simul cum generat̄ caro cordis generatur cū gradu caloris associabi li gradui frigoris nerui ita ꝙ neruus nihil co rumpet sensibile de calore carnis & stabunt ābo .s.caro & neruus sub uno actuali calore cordis ¶ Ad secundū dicendū ad presens ꝙ illa infrigi datio que fit in sompno nō est que corūpat ptem sensibilem caloris cordis immo nec cerebri ut alias a me declaratū ē sed solū ponit nouū modū in calore qa.s.facit calidū minus acutū & magis humectatiuū unde ibi dic̄ Auic. Sōpnus uirtutes laxat aiales qa uias cordis humectat Sȝ tu dice res cōtra qa i pᵒ cātice tractatu zᵒ comēto.37. & in zᵒ.collȝ scribit Auer.ꝙ tam sompni uapor ē frigidus & humidus ꝙ frigiditate cōstringit calidū intus unde cessant opationes sensuū ¶ Di cēdū ꝙ hec materia est dificilis & nō discutiēda hic.tñ dicemus ꝙ illa infrigidatio nō est p corru ptionē gradus sed pp retractōeȝ calidi unde dici tur calor in sompno diminutus in quātitate extē siua unde Auer.in zᵒ.collȝ dicit cōstrictio caloris est diminutio quātitatis. ¶ Aliter posset respō deri ad secūdā rationē effugiēdo difficultatē de sompno ꝙ cū dicimus uel querimus cor ifrigidari a cerebro intelligimus d̄ infrigidatōe in tota uita siue in quolibȝ tēpore uite non solū in sompno. plus.n.uiuit aial in uigila q̄ in sompno ut patet in.xᵃ partic ıla pblematū .xxxviii. pleāte. & sen zᵃ.infrigidatio .n.que fit a cerebro ad cor in tpre sompni est ptialis infrigidatio. Appet gᵒ ex pmisˢ sis ꝙ cerebrū nō infrigidat cor poitiue in ipo cor de actōeȝ faciēdo Alio mō pōt itelligi ꝙ hec actio positiua infrigidatiōis caloris cordis nō fiat i cor de sed in cerebro & hoc mō dico ꝙ cerebrū poiti ue pōt infrigidare calorē cordis. Rō ē quia spūȝ calidū a corde ad cerebrū missuȝ cerebrū infrigi

dat & suū reitit calorē. & hᵒ Auic. sensit cū dixit Ut cōtēperetur spūs a corde egrediēs & ad ipm ce rebrū penetrās. Contra quia sicut cor sumebat̄ simul pro toto cū neruo ita cerebrū pro toto silꝰ cū spū. Sicut gᵒ neruus nō debȝ dici infrigidās lꝫ calefaciēs in corde ita spūs in cerebro nō debet di ci ifrigidās. Dicēdū ꝙ nō est simile qa neruus est ps pmanēs a principio generationis ad finē ideȝ numero sed spūs a corde ad cerebrū quasi oi die inouatur Sȝ dices tu ɔtra quia p neruū qui uadit ad cor fertur quotidie spūs a cerebro. dicēdum dupliciter. primo ꝙ illud ꝙ de spū fertur ē quid parū nō potens facere sensibilē infrigidationem Secūdo dicendum & pfunde ꝙ calor spūs uita lis in cerebro remittitur & gradualiter corūpit̄ sed calor cordis a spū animali eunte p neruū q uadit ad cor non corumpitur siue in gradu remit titur ymo cerebrum mittit cordi illum spūm cuȝ ea mensura qualitatis qua cor indiget & tūc ca lor cordis stabit etiam illi spūi sicut forma lꝫ sicut agens principale respectu organici et hic ē locus speculationis ¶ Ex pmissis patet ergo quomō uerificatur ꝙ cerebrum infrigidat cor pōitiue. ¶ Alio mō posset intelligi ꝙ cerebrū infrigidat cor & tēpat suā caliditatē puatiue.s. phibendo suū excessum ad ꝙ attingeret Et hoc est uerū & rō ē qa si nō exñte frigitate cerebri cor eleuaret̄ ad magnū gradū caloris gᵒ cerebᵐ pōt dici ꝙ sui frigiditate tēpat caliditatē cordis sȝ ita ē qa cor cū sit pars calidissima cuius calor etiam sursuȝ fertur si ñ contraoparetur cerebrum fieret ualdē inflamatum unde i freneticis in quibus cerebrū calefit ex quo non pōt prohibere excessum calo ris cordis fit cordis & corporis magna inflamaᵒ Et hoc uidetur sentire Arꝛ.in secūdo de partibus aialiū unde dicit natura conatur ad excessuȝ uni uscuiusque .Et ita Arꝛ. uolens dare modū tem pei caloris dicit ut hec particula .s. cor sorciatur moderatā caliditatē .ab utraq uena magna & uocata adorati pungunt uene i mirigā q̄ ē circa cerebrū Vult gᵒ. Arꝛ.ꝙ ista moderatio caliditatis non sit in corde sed in calido recepto in cerebro ubi tēpatur & calor cordis phibetur ab excessu Hec etiā sentit. Auer.in zᵒ collȝ in.ca. de utilitate sensuū ubi dicit loquēs de frigiditate quā facit cerbrū ñ fuit possibile hāc poēr̄ frigiditatē i cor de a pricipio creationis qa essent diminute opati ones nutrimēti diminutōe manifesta Vult ergo Auer.ꝙ infrigidatio facta a cerebro que est reisˢ sio caloris nō fit in corde sed in cerebro tam in cor de calor exñs phibetur intēdi. Sed ego arguam ratione. Ga.sup.si aer prohibet calidū cordis iten di ergo nō reqritur cerebrū. dicēdū ꝙ cerebrum phibēdo incēdiū cordis dat suo calori ueniēti ad cerᵐ quādā formā ut possit pcipere sensata Sed aer prohibet incēdiū & nō dat formā huiꝰ

g° cerebrũ reqrebatur pro operationibus sensus
& motus & hoc multũ palcet Ga. Qui ipsum
uult itelligeř uideat questionẽ nostrã de cõtra
resistenciis Oia aũt hec dicta sunt ut saluentur
Ga. & Aꝛ. lʒ in dictis sit multa dificultas ex qbꝰ
contraria soluuntur.

VERVM TAMEN SVBSTANCIA cerebri
Postq̃ Auic. notificauit totã substanciã cerebri
quãtũ ad cõplexionẽ & modum substancie. hic
notificat cõplexionẽ & modũ substancie partiũ
cerebri. & primo partiũ principaliũ secundo q̃rũ
dã particularũ ortarũ. secũda ibi. Et ex ipo oriẽ
nuca. prima in duas primo premittit secũdo ꝓ
bat. secunda ibi. Anterius autẽ cerebrum. ¶ In
prima parte dicit ꝙ substancia cerebri ẽ inequa
lis in molice & duritie ex eo ꝙ ps posterior est
minus lenis & pars anterior ẽ magis lenis & uel
lamina sunt duriora circa unã partẽ q̃ circa aliã
ut declarabiť infra. ¶ Est sciẽdũ ꝙ per lene ite
ligendũ est mole & humidũ & sic cõplexionem
& substanciam. ¶ Secundo est sciẽdũ ꝙ alter
paniculus durus diuidit cerebrũ in lõgitudine &
alter i ãte & retro. secũdũ lõgiť. n. ueř diuidit &
ꝓfũdať i substãcia cerẽbri secũdũ aũt añ & retro
ptiť cerebrũ gradatõe. s. & replicatõe situs et
modi substãcie Est. n. paniculus iste in parte po
steriori grosior ualde ut ponit halyabas in. 3°.
tractatu ca° xi°.

ANTERIVS AVTEM. hic ꝓbat & arguit sic
ps a qua oriũtur sensus est humidior sed pars ã
terior est huiusmõi qa sẽsus sunt speculatores q
dignius stãt añ. ¶ Poit minorẽ & ꝓbationẽ in li
tera & dicit ꝙ pars anterior cerebri ẽ facta lenis
qa pluriuʒ neruoꝝ sẽsus qui cõsistit i pati & ma
xime sicut sẽsus uisus gustus & auditus & olfa
tus oriũť ex hac pte ãteriori sed sicut ꝯsensus ta
ctus a posteriori dat cãm ꝑi qa sensus ẽ specula
tor qui in digniori parte debet stare ut ẽ pars an
terior. ¶ Est sciẽdũ ꝙ Auic. non ꝓbat maiorem
qa poit ipsam notã. tñ eã ꝓbat. Ga. in. viii. de uti
litate particulaꝝ. qa sentire ẽ pati & recipere hoc
uero fit ꝑ humidũ. ¶ Est sciendũ z° ꝙ nõ tetigit
diuersitatẽ i qualitatibus actiuis qa forsam paꝝ
distat inter partẽ posteriorẽ & ãteriorẽ & forsã
posterior ẽ calidior. Sed tu dices quare solũ ex
pressit de uisu & auditu. Dicẽdum ꝙ uolebat
uti hoc medio ad ꝓbãdũ ꝓpoituʒ. s. ꝙ sensus sunt
speculatores hoc aũt maxie cõuenit uisui & audi
tui cũ sint magis imateriales ut ponit. Ga. in. iiii°.
de interioribus ca°. z° ¶ Tertio ẽ sciendũ ꝙ hic
hẽtur ꝙ nerui auditus oriũtur a parte anteriori
cuius cõtrariũ multi senciũt. de hoc tñ fen. iiiiª ap
parebit huius p° ca°.

ET EX IPSO. Hic Auic. notificat cõplexiõeʒ &
modũ substãtie quarũdã particulaꝝ ortaꝝ põt
. n. dupliciter expõi unomodo sic ꝙ Auic. p° noti
ficat cerebrũ quãtũ ad quedã orta. s. nuchã & ca
runculas. zª ibi in anteriori Accepit aũt hec duo
quia maxime assimilãť substãtie cerebri. z° mõ
põt exponi ꝙ hic ꝓbat quod dixit. dixerat autem
tria. s. ꝙ ãterius cerebri ẽ lene & h° iã ꝓbauit. di
xerat z° ꝙ posterius cerebri ẽ durũ & hoc ꝓbat
hic. dixerat. iii. ẽt ꝙ paniculus distĩguit gradati
ãterius a posteriori Et hoc declarat ibi. uelamẽ
autẽ Arguit g° sic Auic. Pars cerebri est durior
a qua debet oriri nucha quia nucha est principiũ
motioꝝ neruorũ qui idigẽt duritie. sed pars po
sterior est huiusmodi Poit miorẽ & probationẽ
maioris & conclusionẽ ut nũc dictũ est.

VELLAMEN AVTEM. Hic aũt assignat cãʒ
gradationis uelamis & itelligit gradationem
quandam reflexionẽ siue duplicationem du
rematris in loco sensationis ãterioris a posteriori
uentriculo & ponit tres utilitates. Et prima
est quia fit sepatio uẽtriculi anterioris a poste
riori zª est quia firmãtur uene unde fit in loco
illo cerebri torcular 3ª est quia cerebrũ compre
hẽsum bene cũ ligamẽtis ligať ad os ꝑ cõmisu
rã hec est summa snie Itẽ loqui i h° sine actuali
anothomia ẽ obscuꝝ. ¶ Est sciẽdũ ꝙ Mundinus
credit ꝙ hic Auic. notificet durãmatrẽ & piãma
trẽ. Et p° piãmatrẽ cuius utilitas est ꝓ uenis z°.
durammatrẽ qua fit ad os capitis alligatio &
suspẽsio secũda ibi. Et ex hac Pª tñ expositio fuit
ex intẽciõe Ga. in nono de utilitate particularũ
capitulo septimo de utilitate cranei sup illa pte.
In anteriori. ¶ Est sciẽdũ ꝙ organũ odoratꝰ fu
it ualde ꝓpinquũ cerebro ut quidã dicũt qa cũ
odoratus fiat cũ euaporatione cerebrũ cõfortať
ab odoribus. s. bonis. Et iõ ꝓpe ipuʒ dicũt fuisse.
postea secũtur ea additamẽta neruorũ duricies
qa. s. extrema eoꝝ sunt aliqualiter duriora nõ sic
lenia ut cerebrũ & ut ps cerebro propiquior

AMPLIVS TOTVM Auic. notificat cerebrũ
quãtũ ad sui substãciã paicularẽ. Sunt aũt duo
paniculi. s. durus dictus duramater siue gorssa
miringa & subtilis dictus piamater. p° g° notifi
cat hos paniculos simul z° notificat unũ quẽquã
per se. zª ibi. Hic aũt paniculus ¶ In prima pte
dicit ꝙ totũ cerebrũ copitur duobus paniculis
quoꝝ unus subtilis seqtur ipuʒ & alter grossus
sequitur os eius. Et isti duo paniculi sunt duo si
tuati ut distinguať inter substãciã cerebri & cra
neũ ipsius & ut cerebrũ ñ cõtãgat substaciã ossis
ꝑꝑ nocumẽta que proueirent ex contactu ossis
¶ Est sciẽdũ secũdũ. Ga. in octauo de utilitate
particularũ capitulo. xii. ꝙ sicut plato dicit deũ iter
ignem & terrã qm̃ longe sunt posuisse aerẽ &
aquã ita inter os & cerebrũ posuisse duos pani
culos. durus aũt nõ potuit tãgere cerebrum. nec
subtilis potuit tangere. os ¶ Est ii. sciendũ ꝙ ce
rebrũ eleuatur ad craneũ cum aditur in augumẽ

to lune ut patet primo cañ fen quarta caº de uẽtosis & in quarta fen secũdo tractatu et caº .ii. ubi dicit Et in dilatatione que accidit ei cerebro successione cõstrictionis.i. apostemationis secũdum Albertũ Vel aliter & melius ↄstrictionis.s.haneli tus.unde Ga.in libro de Iuuamẽto hanelitus dicit Venas pelliũ cerebri accidit inflari si hanelitũ cõtineãt Vel constrictionis.s.sequẽtis dilatationẽ Cerebrũ.n.semper dilatatur et cõstringitur cũ sem per aerem attrahat & expellat ut patet in.viii. particula de utilitate particularũ capitulo.io. & infra fen.vº.ca.vº Cum ergo cerebrum dilatat tunc approprinquat ad os capitis Similiter i forti uociferatione pp multã pressurã i diafragmate factam ut declaratũ ẽ in tertia fen in capitulo de exitu oculi.

HIC PANICVLVS. hic notificat unũquodq̧ paniculum per se & primo notificat piãmatrẽ zº. durã matrẽ zª.ibi Paicul⁹ uero In pma pte dic ꝙ hic paniculus subtilis cerebri ut piamater dato ꝙ sit tutamẽ cerebri ẽ tñ ligamẽtũ uenarũ pulsatiliũ & qetaꝝ q̃ sunt in cerebro & ẽ sicut secundina.s.i cõtextu uenarũ seruãs suũ motum sicut uene q̃ sunt cõtexte in ipo cerebro & iõ etiã ingreditur substãciã cerebri i multis locis cõmissurarũ eius & tẽdit ad uẽtriculos ipius & peruenit apud postremũ itrinsecũ subtile lene ex eo ꝙ nõ indiget eo qa est durus. ¶ Est sciendũ ꝙ secũdũ halyabatẽ tractatu.iii.xi.ca.pp tres utilitates hic paniculus ẽ subtilis.primo quia ẽ tutamẽ cerebri.secundo qa situat uenas.Tertio qa nutrit cerebrũ & ideo dicitur secũdina quia sicut secundina fetus situat uenas p fetu & nutrit & iuoluit fetũ sic piamater cerebrũ. ¶ Secundo est sciendũ qa dixit cõmissuraꝝ & exposui.i.dionũ uel anfractuũ uel cõcauitatũ.Et ex hoc accipim⁹ ꝙ uẽtriculi cerebri ab intra sunt tecti hoc paniculo et apparet quãdoq̧ i anothoĩa ¶ Tertio ẽ sciendũ ꝙ illa littera q̃ dicit.Peruenit uel p̃ueit apud postremũ cerebri.potest exponi dupliciter uno modo secũdũ boñ.i.p̃uenit subtile & lene qa hic paniculus ẽ subtilis multũ in parte posteriori Nã cũ substancia cerebri sit dura nõ idiguit ipo sic duro.Sed contra quia sic nõ idiguisset duro paniculo.s.dicto duramater .ẽ tñ grossior ibi Dicendum ꝙ fuit pp aliã utilitatẽ sua durities q̃ ẽ utilitas ↄfensiois.Nã paiculus subtilis habuit utilitatẽ ut nõ permitteret fluere substãciã cerebri Cũ gº substãcia posterior sit minus fluxibilis ñ eguit ita duro paiculo Et hoc est ꝙ subiũgitur proterea quia non eget .s.pars posterior eo.s. paniculo .s.sic duro in pte posteriori sicut i anteriori pp duriciẽ sui.s.ptis posterioris Secũdo mõ põt expõi.pp qđ est sciendum ꝙ piamater uel cõpatur cerebro ab extra & sic totum cerebrum ab extra cõplectit̃ queadmodũ.n.cutis undiq̧ cohopit totũ aial sic piamater cerebrũ ut põit Ga. in octauo de utilitate pticulaꝝ ca.xi.uel cõpatur sibi ut intus i cõcauitates penetrat cerebri & ut sic nõ diffunditur in oĩ parte posteriori cerebri qa sunt dure de se sed p̃ueit & quasdã dimittit quas ab itra nõ tegit.s.ptes posterioris uẽtriculi cerebri circa locum quem Auic.uocat infra cohaduty & hec ẽ sentẽcia.Ga.in octauo de utilitate particularũ caº.xvi.cuȝ dicit .Cõformis aũt miriga.i.piamater quã succigere uẽtriculos desuper dicebamus usq̧ ad hãc p̃uenit cõcauitatem que est in forficoformi.i.in medio &c̃.Que enĩ sunt deinceps hiis corpora .que circa paꝝ duriora cõsistẽcia sunt q̃ ut egeãt accinãdo.i.tali tegmẽ to ab intra.Et hec est sñia Auic.infra illo.ↄ.Et paniculi

PANICVLVS ¶ hic notificat durãmatrẽ & dicit ꝙ paniculus spisus ut duramater ñ adheret cerebro neq̧ paiculo subtili ita ꝙ decẽter est sup ipm quia quasi cõiũctus & est ab eo seperatus Et inter paniculos istos.s.subtilem & duꝝ non continuant nisi uene penetrãtes ex spisso & pueientes ad subtilẽ.sed spisus uadit ad craneũ cum ligamẽtis panicularibus ortis a paniculo spisso cõiungẽtibus ipuȝ ad cõmissuras ne uehemẽter grauet sup cerebrũ.Et hec ligamẽta ex cõmissuris elleuãtur usq̧ ad exteriora cranei & illic oriũtur ita ut ex eis texetur paniculus copiẽs craneũ ut est ille a quo oritur tunica cõiũctiua oculi & ex hoc affirmatur ligamẽtũ paniculi spissi cũ craneo. ¶ Est sciẽdum pº ꝙ ex hac littera accipitur quis est situs huius paniculi quia nõ adheret subtili.secũdo que colligãcia quia p uenas ligatur cũ piamatre & per ligamẽta cũ osse unde cõstituitur paniculus tẽgẽs os ab extra.Et ex hoc uerificatur Auic.dictũ i .iiiiº.cañ de fractura cranei ꝙ si duramater repitur nõ suspẽsa ẽ malũ signũ ¶ Secũdo ẽ sciẽdũ ꝙ huius paiculi sunt tres utilitates secũdũ halyhabatẽ in tercio pratice.prima ẽ qa piãmatrẽ seruat & defendit a duritie ossis.secũda est ut distinguat inter duas partes cerebri.s.prã & pupi tertia est ut sit firmamẽtũ uenarũ que sunt in eius reduplicatione

CEREBRVM ¶ PROTEREA. hic notificat cerebrũ quãtũ ad sui uentriculos & pº notificat unũquodque uẽtriculũ diuisum secũdo simul secũda ibi.Quod aũt uentres isti. Prima indu as qa primo p̃mittit secũdo declarat. secũda ibi Et anterior ¶ In prima parte dicit ꝙ cerebrũ in eius longitudine habet tres uẽtriculos & similiter unusquque uenter in sua latitudine habet ptes duas.s dextrã & sinistrã.Ideo est sciẽdũ ꝙ Auic.notãter dixit ꝙ in lõgitudine habet cerebrũ tres uẽtriculos quia in latitudine põt dici ꝙ habȝ quatuor diuidẽdo primũ in latitudine in duos Et ideo i nono de iuuamẽtis dicũtur quatuor

ET ANTERIOR.¶ Hic declarat ꝙ habet tres uentres. secūda ibi.uēter aūt .tercia ibi.Medius aūt ¶ In prima parte dicit ꝙ uenter anterior diuiditur sensibiliter in duas partes.s.dextram & sinistrā & hoc principaliter iuuat ad odoramentū et ad expulsionē superfluitatis grosse cū sternutatione & ad paraēdū plurimū spūs sensibilis ad organa sensuū exteriorum & ad operationes uirtutum īformatiuarum qa sensus cōis & fantasie q̄ sunt de uirtutibus aphensionis interioris.Est sciendum.primo dicit sensibilis sepatois quia alii uētriculi sensibiliter nō sunt diuisi ut sup̄ dictū ē¶ .ii°.ē sciēdū ꝙ quatuor utilitates ipoīt uētriculo añriori.p^a ē ad odoratū q̄uis .n.ad illas sensus exteriores iuuēt tñ qa odoratꝰ ē ppiq̄ssimus sibi Ideo de eo specialiter expssit & distinctim Secūda utilitas ē expulsio supfluitatū cū sternutatione & itelligit p hoc supfluitates grossas q̄scunq̧ a naribus expulsas a parte anteriori cerebri uenientes Expressit aūt cum strenutatione quia in hoc apparet operatio expulsiua cerebri Tertia utilitas ē ptitio spiritus ad organa sensuum exterioꝝ Quarta est quia in hoc uentriculo ē sedes uirtutū informatiuarū.idest aprehendencium formas que sunt uirtutes interiores.s. sensus comunis & fantasia secūdū sñiam Auic. in primo cañ fen prima.

VENTER.Hic notificat secūdum uentriculum cerebri & dicit ꝙ hic est magnus etiā dato ꝙ sit minor anteriori quia repletus magna uacuitate mēbri & quia ē principiū nuche & ab eo partitur maior quantitas spūs motiui & in isto uentre fit operatio uirtutis memoratiue.sed tñ minor ē opatio que pficitur ī hoc uentre q̄ illa que fit in uētre āteriori immo in qualibet pte ipius uētris anterioris.Vel possumus exponere & melius ꝙ hic uētriculus posterior est minoris q̄titatis anteriori & nedū ex toto sed qualibet duarū partiū ipius & continue minoratur eius figura gradatim usq̧ ad nuchā & inspissatur usq̧ ad duritiē aliquā & hoc per cōperationem ad anteriorem.¶ Est sciendū primo ꝙ accipimus q̄titatem huius uentriculi quia magnus licet sit minor āteriori Est aūt magnus pp duas causas quas ponit Auic.Secūdo accipimus utilitatē qa prebet plurimū spūs motiui & hoc ēt dixit quia aliquid de spū motiuo prebeť ab āteriori Secunda utilitas qa ē sedes uirtutis cōseruatie.s.meōratie Tertio accipimus formā qa gradatī minoratur ut quasi ad acuitatē tendat.Quarto accipimus modum substancie qa inspilatur & induratur cum hoc faciat ad retentionē.

MEDIVS.Hic notificat uētriculū mediū ut pꝫ ī littera Ad cuius euidētiam ē sciēdū ꝙ ipuꝫ notificat ex.vi.primo ex similitudine qa ē transitus & sicut del ic.i.forma Specu.i.spelūce sub terra .ii°.q̄titate quia est satis magnus & longus & ꝙ hoc sit declarat quia reddit de magno anteriori ad posteriorē magnū¶ Tertio utilitate qa spūs cerebri āterioris uētriculi cōtinuať cū posteriori Et pueit.s.spūs anterior ad āplitudinē curuitatum memoralium.i.ad āplitudinē uētriculi posterioris memorati.dixit aūt curuitatū qa quasi p quādā icuruationē uenit ad posteriorē uentriculum Iacet.n.incuruatus ꝯsubtus Quarto figura & hoc declaratur cū dixit.uideť specu quod ē interius pp quod ē sciēdū ꝙ ut poīt Ga.in nono de utilitate particularum ca.xv.omnes uētriculi cerebri sunt figure sperice sed ipeditur spicitas pp quasdā apposiões.i.appōnes.uentriculus g° medius qñ copitur & clauditur clausione qua dicetur tunc ē recte spericus sed si eleuatur illa coptura ut fiat trāsitus a pte ante.s.a uētriculo anteriori ad posteriorē tunc appet longus & sua rotōditate habet utilitatē coēꝫ rebus rotūdis quia sunt tute a nocumētis & melius potest substinere reflexiōeꝫ paniculi duri gradati de quo dixit sup̄ ī illo.ꝗ.uelamē āt ī ipo.¶ v°.notificat hunc uentriculū quod terminatur ad duos uentriculos duriores & ad posteriorem Sexto notificat expssius opōne siue utilitate qa ē locus Secundo est sciendum ꝙ ymaginatiua situr hic p extiatiua.uirtutis g° extimatie & cogitatiue quia sunt de intentionibus aphensis uel memoratis locus eius est medius inter uirtutes memoriales & aphēsiuas formarum .hec pendēt & sciuisti ex scia primi libri & vi.de naturalibus.

QVOD AVTEM VENTRES.

Hic simul loquēdo dē hiis uētribus eos notificat & p° pbat ꝙ sint sedes uirtutū pdictarū & in hoc pōt dici ꝙ pbat dicta .ii°.notificat eos q̄tum ad paniculū qui uť eis eē comunis.secūda.ibi Et paniculū.¶ In prima pte dicit ꝙ isti uētres sunt loca haꝝ.opōnū qa h° cognoscitur ex nocumētis euenietibus eis quia qñ aliquis illoꝝ uētriū leditur s.militer & eius opatō¶ Est sciēdū ꝙ iam dictū ē ꝙ sensus cōis ē in primo uētre.cogitatio in.ii.& memoria in.iii.hic g° pbat hoc simul qa medicus iudicat illic eē uirtutē ubi cōphendit ꝙ tēperamentū in cōplexione & alius eit causa perfectionis opōnis & intēperamētū est cā lesionis. Medicus.n.habet hoc ponere lꝫ nō sufficiat phō naturali ut declaratū est a me in libello quē de corde cōposui.uidemus aūt ꝙ leso uētriculo p° lediť sensus cōis &c̄.hec isra appebūť¶ Vlterius ē sciendū ꝙ Auic.dixit destruiť q̄tū ad ablationē sed dixit ꝙ lesio ingreditur q̄tū ad diminutionē & corruptionem.

ET PANICVLI.Hic notificat hos uētres ex pte paniculi qui uidetur eis comunis.s.piematris & dič ꝙ ps paiculi subtilis.i.piemr̄is copiť substācia cerebri pētrādo ī illā & copit uētres cere

bri.s.ab itra quia foderat eas nõ tñ oẽs sed usq; ad occiput et sic nõ foderat comisuras ptis posterio ris & illius anfractus nec uẽtriculũ posteriorẽ qa durities illarũ partiũ excusat ab hoc & hoc ẽ sup expositũ & est mẽs Ga.ut sup apparuit & Auic.in.xii.de aialibus unde dicit & menbrana subtilis intrat in uẽtriculis cerebri & copit illos quousq; ueiat ad partem posteriorẽ cui sufficit sua durities loco copimẽti mẽbrane.Et ex hoc sol uuntur cõtradictões multe & soluitur questio an piamater undiq; cõplectatur cerebrũ.qa dicen dum ꝙ.ab extra sic sed ab intra nõ.

COMISVRATIO.AVTEM.Hic Auic.uult no bis notificarẽ spũs aialẽ .Eius ãt notificatio ẽ du plex una q̃tũ ad sui opatõez.et ista pendet ex.caº. de uirtute uitali & de uirtute aiali.Alia ẽ eius no tificatio q̃tũ ad locũ sue generationis & reposi tionis & ista pendet ex ca.anothomie & iõ hic Auic.notificat nobis partes i quibus hic spũs diri gitur siue pficitur & in quibus cõtinetẽ & ordine in hoc Primo gº ostendit loca cerebri in quibus continetur hic spũs & i qbus digeritur ostẽdẽdo ordinẽ sui incessus.iiº.ista loca adiuicem cõpat.ii. ibi.Cõmisura ãt. ¶ Ad primi euidentiam ẽ scien dũ ꝙ in substancia cerebri sunt quedã diuisiones siue quidam anfractus quos hic Auic.uocat cõ misuras & merito quia una pars iacet alteri cõ missa.supra etiam sic nominauit illo.ꝗ.hic autez paniculus.Vult ergo Auic.hay.cõmissurarum ponere auctoritates q utilitates sunt p spũ aiali habet gº hec pars duas partes sicut illi cõmisura tioni imponit duas utilitates zª ibi & ẽt qa spũs Alteratio .Prima in duas pº ponit illã utilitatẽ zº probat zª ibi.Cũ nõ in oĩ. ¶ In pma dicit ꝙ cõmisuratio .i.cõmisura siue dio siue anfractus q̃ est in uentribus cerebri.i.in substãcia cerebri cir ca uẽtres & est sicut diceremus uẽtriculatiº pro uentriculis ita cõmisuratio pro commisuris est ut spũs aialis in substãcia cerebri habeat trãsitũ sicut & in uẽtre eius.Est sciẽdũ ꝙ ista est mens Auic.in xii.de aialibus capitulo de cerebro ubi di cit sic.Et in substãcia cerebri sunt uie setose in qui bus transit spũs aialis sicut in suis uẽtriculis

CVM NON OMNI. Hic pbat & duas rati ones adducit.zª ibi & spũs aialis.In prima parte arguit sic.Si uentriculus cerebri nõ est semp di latatus et aptus oportuit spũz aialẽ recõdi & re seruari in cõmissuris & serris que sunt i substã cia cerebri quia si ñ esset in eis spũs tunc cũ dilla taretur nõ haberet spũm sed sic est ꝙ uẽtriculi nõ sunt semp apti.Huius rationis ponit minorem ¶ Est sciẽdũ ꝙ ipe dixit .Dilatatus quãtum ad cocauitatẽ & aptus qũtũ ad orificiũ ¶ zº est sciendum ꝙ dixit in singlari dilatatus refferens suũ sermonẽ ad uẽtrẽ anteriorez q inter oẽs est maifestior.de quolibet tñ põt intelli 3º ẽ du

bium qñ est ꝙ uẽtriculi cerebri non sunt apti & dilatati ¶ Dicẽdũz ꝙ i ifrigidationibus cerebri hoc ẽ uel i sistole quã facit Vel dicendũ est ꝙ est tempore sumpni.sit.n.in eis aliqua opillatio ex humiditate ex q̃ fit clausio fit etiã infrigidatio ex q̃ fit cõstrictio aliqua ¶ Sed cõtra quia i sum pno calor reuocatur intus Dicendũ quod illa re uocatio ẽ ad cor secũdum Auer.in secũdo & ter tio collige.Vel dicẽdum quod licet ad cerebruz reuocartur calor tamẽ inspisatur & cõtrahitur pp frigiditatem & humiditatem & sic occupat minorem locum Est tamẽ sciendum quod etiam in uigiliis multis resoluentibus posset dici quod uentriculi cerebri non sunt dilatati multum.

ET SPIRTVS ANIMALIS ¶ Hic adducit racionem secundam & Arguit sic Si quando uentres apiuntur spũs aialis in eis existens ẽ pau cus oportuit eẽ de hoc spũ in substãcia cerebri ut possit dillatatum uentrem implere.Sed sic est ꝙ cũ uentres multuz dillatantur tm̃ q̃tum possunt dilatari spũs animalis i eis est paucus gº opor tuit &c. ¶ Est sciendum quod ex istis duabus rationibus conuenienter posset fieri una sic argu endo.Si uẽtres cerebri aliquãdo constricti & po stea dillatati nõ hñt spũm uniuersalem sufficẽtẽ eos iplere oportuit de hoc spũ eẽ i cõmissuris ce rebri Sed sic ẽ gº &c. ¶ Secũdo ẽ sciẽdũ ꝙ qñ uẽtriculi cerebri sunt in dispositiõe alicuius con strictõis tũc ẽ ymaginãdũ ꝙ spũs ẽ i eis qa i sani tate nũq̃ sunt cõstricti tantum ꝙ latera se tãgant quia esset mors ut apparebit caº.de apoplesia Si gº postea uẽtriculi dillatãẽ ut i expgefactõe a sumpno uel in diastole cerebri post sistolẽ tunc spũs ille nõ põt replere totum uentrẽ dilatatuz oportuit gº de hoc spũ eẽ in cõmissuris substan tie cerebri ad replendũ Si enim replerentur alia materia eẽt periculũ & ẽ simile ei quod dicimus de auriculis cordis ut quam habẽt utilitatem auricule cordis cordi illam habent commisure substantie cerebri ad uentriculos quãtum ad hº quod nunc dictum ẽ & hoc est quod Auic. dicit spũs animalis fit paucus.dicit post ubi uentres tantũmodo.i.inquantũ appiunẽ aptiõe secundũ naturã possibili.

ET ETIAM QVIA SPIRItus.Hic poit secũ dam utilitatẽ cõmisurationis & primo pmit tit secũdo protrahit.secũda ibi Et est qa.In pri ma dicit & etiam cõmisuratio que existit in substantia cerebri ẽ ut in ipo .s.cerebro quãtuz ad has omisuras fiat eius spũs dcoctio asumpta ex cõplexione eius.s.cerebri qa alteratio spũs ut sit animalis parũ cõpletur a cordi quousq; ueiat ad cerebrũ & tũc cõpletur pfecte & quasi Auic. pmittit dictũ & probationem Si spũs nõ ẽ cõple tus ex cõplexione cordis usq; ad cõplexionẽ ce rebri oportuit ipm cõtineri in cõmissuris ut ibi

complexionem acquirat sed sic ē & ponit h mi norē & cōclusionē & patet.

ET EST. hic pbat asumptū.s.quod decotō fit in illis cōmissuris.Et primo premittit ordinem decoctōis huius spūs secūdo probat.secūda ibi dt toctio uero ¶.In prima pte dicit quod cā dicti pmodū ordis ē qa prio cū pueit ad cer^m uadit ad uētrē añriorē ut ibi recipiat decotionē deiñ penetrat ad uētrē mediū & ibi agumētatur de coctio. deiñ postea pficitur decoctio cū penetrat ad uētrē posteriorē.Est sciēdū quod cā huius ordinis est quia ut ponit.Ga.in octauo de utilita te particularum capitulo.xvi. spiritus uadit de magis naturali ad minus & ideo primo uadit in anteriori postea i medio & deide i posteriori

DECOCTIO. Hic probat hoc & arguit sic si optima decoctionō fit nisi p coixtionem & pene trationē in minimas partes spūs aialis decocti p digestionem fit in illis comisuris quia ex hoc erit ad paruas partes diuisus.Sed ita est ergo &c. Ponit minorē & ipsam probat in exēplo quia sic digestio sanguinis quia ē digestio rei pfecte fit per digestionē in uenis minimis capilaribus ut totū epar totalitatē materie sanguinabilis tāgat ut expectat dicit̄ fen.decimaquarta ita digestio huius spūs fit i diuisiōibus illis que dicūtur con missure.cōclusiōem aūt nō recapitulat qa posuit eā ibi ut i ipo.s.cerebro i illis cōissuris fiat eius decoctio asumpta ex complexione eius.s.cerebri. ¶ Est sciendū φ dixit pmistiōe & p.i.cōmistio ne.s.humidi cū sico & penetratōe.s.caloris ad ptes minimas rei que debet digeri uel secūdum alios pmistione.s.quātum ad partes grossas & cōmi stione quantum ad subtiles & penetratiōe quā tum ad utrasq.

COMMISVRA aūt.hic cōpat cōmissurā ptis anterioris cerebri ad posteriorē Et primo pmit tit secundo pbat.secūda ibi.Quoniā proportio ¶ In prima pte dicit φ cōmissura uētriculi an terioris habet plura singularia ex foraminibus q̄ comisura uentriculi posterioris & exponitur habet plura singularia .i.plures partes diuisio nis & sarraturas.et hoc patet ad sensum.Ille.n. cōmissure sunt manifeste in parte anteriori cere bri sed in parte posteriori nō sic unde Auic.in .xii.de aialibus dicit.Et serra anterior est magis apta q̄ posterior

QVONIAM. hic probat dupliciter .secunda ibi.Et cā quidē.¶ In prima pte arguit sic.qua lis ē proportio mēbri ad mēbrū talis fere eīt p portio cōmisurē ad cōmisurā qa cōmisure sunt dispositiones mēbrorū Sed pars āterior cerebri est maior & manifestior & habet plures uētri culos & maifesteriores & maiores g° ps āterior cerebri habebit cōmisuras plures & maiores & magis maifestas.Huius rōis poit maiorē Mino

rē uero nō ponit quia ex dictis supra ē nota & poita & etiā cōclusionē supra posuit.¶ Est sciē dū.dices tu quare Auic.dixit fere Dicendū φ h° nō scribitur i libro.xii.de aialibus.uel dicēdum φ hic modus loquēdi uel φ hoc dixit pp diuersi tates paruas que cadunt in similitudinibus.

ET CAVSA.Hic adducit ratiōem secudam & arguit sic Si debet cōmisura ptis anterioris cere bri plus recipere de spū & plus digere q̄ cōmi sura ptis posterioris g° cōmisura anterior habet plura singularia q̄ posterior.sed ita ē φ cōmisu ra anterior debet recipere spūm & digerere pro uentriculo āteriori & aliis duobus sed posterior cōmisura solū pro posteriori uētre g° &c.hāc rōēʒ Auic.inuit i uno uerbo cū dicit φ cā pp quā minoratur posterior cōmisura ab anteriori in uenit̄ i cōmisura.i.i opatōe ł utilitate pp quā ē facta cōmisura .Erat aūt eius utilitas cōtinere spiritum & digerere ut supra Auic.pbauit Illa g° cōmisura habet plura singularia que habet plus dt spiritu cōtinere & digerere et hec ē ante rior.¶ Est sciēdū in hoc φ dico āterioris. cōpat̄ ps cerebri āterior .s.i q̄ ē āterior uētriculus ad posteriorē i q̄ ē medius et postrēus ł ɔpat̄ ps i q̄ ē āterior & medius ad partē in qua ē postrem⁹ & utrūq dictū uerificatur ut patet. Secundo ē sciēdū φ littera ɔsueuit a me aliter expōi ut hic cōmisura suāt̄ p cōmisiōe officii et dt̄ cōmisura .i.officium ɔmissūʒ āteriori pti et ē h° quod hʒ plura singularia et plura orta.Ratio ē qa officiū ē secundū menbra quibus committitur quia ma gnū mēbrū pōt plura orta habere q̄ paruum ideo pars anterior hēt plura cōmissa singularia .s.duas caruncularas duos oculos & habet duos uē tres & ex hoc offitio cōmisso apparet quare ps posterior est minor quā anterior quia a posteri ori nō poterat oriri nisi una nucha & una spina nō eni poterāt esse due nuche & duo dorsa hec expositio licet mihi nō placeat pōt tñ tolerari di cto .Ga.octauo de utilitate particularū in ca.dt uentriculis cerebri

EST DVBITATIO prima utrū spūs uitalis cū fit aialis pdat uirtutē dādi uitā & solū sit po tēs dare sensum & motū.hanc ommito qa ē que stio quā plixe discussimus in p°.ca°.de uirtuti bus & illic cadit uel in.ca.de uirtute uitali in pri ma.primi

EST DVBITATIO secūda utrū cū spūs uita lis fit aialis trāsmutetur substāciali ter .Videtur φ nō ex supficie uerborū Auic.cū dicit.Alteratio spūs copletur ad cōplexionē que ē cerebri Itē di cit Auic.in.vi.de naturalibus ultimo.ca. In cere bro pficit̄ cōplexio.spūs q ē aptus aphēdere uir tutes sensitiuas & motiuas ad mēbra.Idē poit Auic.in prima primi in ca.dt uirtute uitalicum dicit.Cū pars spūs in uētriculū penetret cerebri

cõplexionẽ recepit.Idẽ ẽt uult ĩ libro de uiribus
cordis primo ca. ¶ Secundo probatur ratione
quia si spũs uitalis habet omnes uirtutes nõ idi
get in cerebro substancialiter trãsmutari ut acq
rat aĩalem sed solum modificari,sed hẽt oẽs ut
ponit Auic.pallegato ca.gº &c̃.Et probatur qa
organũ debet proportionari agenti.cũ gº cor ha
beat omnes uirtutes aĩe ergo & spũs uitalis ab
eo transmissus Tertio si isti tres spũs differunt
numero ergo nõ transmutãtur substancialiter
unus in aliũ Sed ita est ut poit Auic. in libro de
uiribus cordis pº ca. ¶ In cõtrarium sunt cõiter
medici. Et probatᷣ quia organa specie uel genere
distincta cũ unum fit ex alio substantialiter trãs
mutantur.Sed isti spũs spẽ uel genere differũt
sunt.n.instrumẽra uirtutũ genere differentium
ut poit Ga.in sexto terapentice ca.xii. ¶ In hac
questione loquens in sermonibus uniuersalibus
tenui ꝙ spũs nõ sit substancialiter transmutatus
cũ ẽ factus aĩalis.hic uero loquẽs medicinaliter
dico ꝙ spũs uitalis cũ fit aĩalis substancialiter
transmutatur Primo probatur ex intenciõe Ga.
in nono de utilitare pticularꝝ qui assimilat trans
mutationẽ spũs uitalis ĩ spũm aĩalẽ trãsmutatio
ni sanguinis in spma.Item illa trãsmutario uidetᷣ
esse substanciales in qua transmutatum ad mini
ma indiget tangi a transmutante.talis aũt ẽ trãs
mutatio in spũm aĩalem ut poit hic Auic.tangẽs
exẽplũ de generatione sanguinis in epate. ¶ Ad
cõtraria Dicendum primo ꝙ omnes auctores q
dicunt hũc spũm acquirere complexionem notifi
cant p hoc trãsmutationẽ secũdũ substãciã.cõple
xio.n.nobis notior. ¶ Ad primã rõem dicẽdum
ꝙ spũs uitalis hẽt oẽs uirtutes diuersimode secũ
dũ medicos.naturales.n.& aĩales habet in potẽ
cia receptiua sed uitales habetᷣ in actu uirtuali
hic tñ sermo est ualde difficilis.Ad secũdã dicen
dũ quod nõ capit distincionẽ numeralẽ ut disti
guitur cõtra specificã sed pro suppositali

EST TERTIO DVBITATIO utrũ hec di
gestio qua spũs aĩalis fit uitalis fiat in commissu
ris uel in uẽtriculis cerebri uel alibi. Videtur pº
quod nõ fiat in uẽtriculis.Et pº.p.Ga.in.viii.đ
utilitate particularũ in caº.de retiformi plicatu
ra q uult quod hec digestio fiat ĩ illo reti.Idem
uidetur Auic.uelle pº cañ fen pria in caº.de Ano
thomia artariaꝝ quarto capitulo.Idẽ sentit co
stabẽ luce ĩ tractatu đ differẽtia spũs & aĩe.Idẽ
haliabas q̃rto theorice. xviiiº. ca.& ĩ tertio.caº.
xiº.Et pbatur rõe.Similiter uidetur de orgais
sensuũ exterioꝝ & interiorũ respectu suoꝝ istru
mẽtoꝝ sed organa sensuũ exterioꝝ utũtur spũ
facto & alibi digesto gº uirtutes sensitiue ĩterio
res que sunt ĩ interioribus uetriculis cerebri utẽ
tur spũ animali alibi facto p digestiõem & nõ fa
ciẽt illum ĩ uẽtriculis. ¶ In cõtrariũ est Auic.hic

cũ dicit.In primis cũ ad cerebrũ puenit uadit ad
uacuitatẽ eius primã & in ipa coqtur.Et idem
uult.Ga.in octauo de utilitate particulaꝝ in caº
de uẽtriculis cerebri ubi dicit Anteriores itaque
duo uẽtriculi ĩspirationẽ & respirationẽ & efla
ctionẽ opãtur que a cerebro.demostratũ est ẽt
quãtũ prelaborãt & preparãt spũꝫ animalẽ.hoc
probatur rõne.Simile uidetur de generatione
spũs in cerebro & corde sed in corde generatur
in uẽtriculo uñ Auic.in prĩcipio đ uiribus cordis
Creauit deus ex cõcauitatibus cordis sinistrã ut
ẽẽt armariũ spũs & miera generationis illius.Ad
intellectũ huius est sciẽdũ quod digestio est du
plex una ẽ in qua digestũ substãcialiter trãsmu
tatur & supfluitas emittitᷣ ut chili in epate.Alia
est solũ in qua alia pfectio acqritur & nõ emit
titur supflutas licet posset emitti & emitatur
in quibusdam.Exẽplũ conuersio sanguinis ĩ pri
mã huĩditatẽ .Sed cõtra qa oẽ quod digeritur
emittit supfluitates tertie digestionis ut ponit
Auer.in tertio collꝫ. Dicẽdũ quod loquitur de
generatione in qua fit substãcialiter trasmutatio
quãuis secũdũ mea dicta alibi nõ forsaꝫ sit necesa
riũ in qualibet istaꝝ semp seperari supfluũ.Di
co gº quod spũs aĩalis nõ recipit suã digestionẽ
dãtem formã substãcialẽ in uẽtriculis cerebri.hº
declaratur pº.ex intẽcione .Galieni ĩ nono de uti
litate pticularũ in capitulo de retiformi plicatu
ra ubi uult quod spũs q effluit ĩ uẽtriculos ce
rebri est causatus prius & factus in retemira
bili & ꝙ nõ fit ĩ uẽtriculis uñ dic̃ efluit aũt semp
.s.in uentriculo q bene elaboratus est spũs in reti
formi plicatura causatus cottidie. Et subdit q
ellaboratus ẽ mox incidit in uentriculis cerebri
neq enĩ oportebit eũ q nõ ellaboratus ẽ puenire
Hoc secũdo potest psuaderi sic . si digestio talis
fieret ĩ uẽtriculis cũ illa cõtigat supfluitates sepa
ri.potuissent ille supfluitates ĩpedire actus uẽtri
culorum Item p rõem iã tactã organa sensuũ ui
derentᷣ uti alibi spũ facto gº organa cogitationis
ymaginationis & memorie debent uti spiritu ali
bi digesto quam in eis licet sit deuenire in cor
pore ad quandam primã pticulã que facit spũm
& utitur spũ in eo facto ut cor. ¶ Cõtra primã
rõem arguitur quia Ga.uult ca.pallegato ꝙ ue
ne emittant supfluitatẽ ad spaciositates.ĩ.uẽtri
culos cerebri.nõ gº erit pĩculũ de supfluitatibus
cũ spũs ibi digerãtur Secũdo substãcia parietũ
uẽtriculorũ cerebri digerit propriũ nutrimentũ
& ex inde resultant supflua Tertio ita probabitᷣ
quod ĩ uẽtriculo cordis nõ potest fieri generatio
spũs quia illi spũi asociaretᷣ supfluitates. ¶ Ad
primũ dicendũ primo ꝙ p spaciositates ĩtelligũtᷣ
loca apta ad receptiõem illarum superfluitatũ
ut sunt meatus eũtes ad nares & colatoriũ de q
bus infra dicet Auic.uel dicendũ quod ille super

fluitates uenarũ sunt grosse subsidẽtes i fundo uentriculorum & stati petẽtes meatus expulsio nis.unde nõ fit in spiritu animali claro ipedimen tum sed superfluitates que seperantur in hora digõnis spũs subtiles sunt uaporose apte moueri i uẽtriculis Hec tñ oĩa dicta sunt successiua.Ad se cundã dicendũ ꝙ forsam in illa nutricatiõe nõ fit seperatio superfluitatum. uenit.n.nutrimẽtum ultimũ ita digestũ ut nõ resistat forme nisi per gradũ pfectionis & nõ p partẽ sepabilẽ .uel ali ter dicẽdũ ꝙ illa supfluitas est pauca.Ad tertiã dicendũ ꝙ spũs cordis nõ indiguit tãta puritate quãta spũs cerebri. ❡ Secũda cõclusio est ꝙ spũs aĩalis recipit hanc digõnẽ in retemirabili.Et ut generaliter loquamur pfectõ postrema q̃ spũs meretur eẽ aĩal acquiritur in hoc rete.hoc pbatᷣ primo de intẽtione Auic.libro primo fen prima in ca.de anothomia artariarum subeticarum Et Ga.in nono de utilitate particularũ in ca.de reti formi plicatura & in libro de uirtutibus dispẽ santibus nostrũ corpus dicit.decens fuit ipsum spũm animalẽ transmutatione potiri certissima quo circa uellud laberitum tclã p quãdã uariã cõdidit natura ppe cerebrũ retiformem plicatu ram Idẽ ponit halyabas tertio theorice.xi.ca.Et pbatur hoc rõe.Ibi digeritᷣ spũs aĩalis digestio ne pfecti ubi ad minima diuiditur & imoratur sed hᵒ ẽ i retemirabili gᵒ &c̃.Maior ẽ nota q̃tũ ad unã ptem per Auic.ubi decoctio uero sed q̃tũ ad aliã ẽ nota per Ga.in nono de utilitate parti cularum in ca.de retiformi plicatura ubi dic.ubi certitudinaliter elaborare materiã uult natura diuturnã ei cõuersationẽ i organis digõnis pre parat.Minor ẽ nota quia nõ repitur in cerebro locus alius in quo possit spũs ita diuidi ad mini ma pp multã subtilitatẽ ramorũ rete et illorum multiplicitatẽ.nec etiã in quo possit tñ imorari pp multiplicem inuolutionem & supinolutiõeꝫ unde Ga.in libro de uirtutibus dispensantibus corpus noĩauit illud rete laberintũ & hocest ꝙ halyabas.i.iii.theorice.xi.caᵒ.dic.fecit hãc ei iter plicatiõem natura ẽti similẽ ne forte citiᵒ eã pos sit egredi spiritus.sꝫ rete circũdedit ut imoretur i ea compleatᷣqꝫ eius decoctio Est sciẽdũ ꝙ Ga.ñ fuit cõtẽtus dicere quod in retemirabili fiat hec digestio immo pbat quod spũs aĩalis idiget isto rete p sui digestione nã spma indiget circa geni talia uaria formi plicatura suaꝝ uenaꝝ ut acq rat formam gᵒ spũs multomagis eget uaria for mi plicatura ita arguit in nono de utilitate ptici larũ preallegato capitulo

SED CIRCA DICTA dubitatur cũ duplex sit retemirabile.unũ inter durãmatrẽ & os basi lare de quo Auic.dixit supra pᵒ.caᵒ.Aliud auteꝫ quod spargitur p substãciã cerebri de quo haly i tegni tractatu.ii.comto.xiii.cuius ramuli terĩnã tur ad uẽtriculos iplẽtes in eos spũm.in quo isto rũ retiũ fiat hec digestio.Et uidetur quod in re te spso p substãciã cerebri qa Auic.ponẽs utilita tẽ futurarũ cerebri ponit ut spũs digeratur ille aũt future non sunt aliud q̃ diuisiones ad quas ptingunt artarie.Itẽ ubi spũs diuiditur ad mini ma ibi perfecte digeritur sed hoc est in illis arta riis cerebri gᵒ &c̃.In cõtrariũ arguitur qa au ctores concordãt coĩter quod in retemirabili qđ est sub cerebro prope os basilare.s.inter duram matrem & os ❡ In hac questione est difficultas Possumus tñ dicere primo quod una perfectio numero datur in rete utroq; sicut una perfectõ datur i uenis epatis oĩbus stantibus in carne epa tis quãuis in gibo epatis augeatur perfectõ Sic etiam perfectio substantialis datur in rete prio deide augetur in rete secundo quod ẽ in cerebro & quia augumentum nõ põt fieri in gradu sub stantialis forme si substantia nõ recipit magis & minus ĩõ dicemus ꝙ illud augumẽtũ ẽ i accitibᵒ Sicaũt secundũ alios speculãtes spũs animalis cuꝫ fit ex uitali nõ recipit aliã formã substãtialẽ tũc dicemus ꝙ aliquã ptem pfectõnis accidẽtalis acq rit in rete pᵒ.aliquã in zᵒ ex quibus integratᷣ una pfectio accidẽtalᵒ qua ille spiritus ẽ cõplete spũs animalis.Secũdo mõ possumus dicere ꝙ pfectio quã recipit spũs in retemirabili. primo quod est sub cerebro ẽ pfectio accidentalᵒ & pparatiua si cut ẽ pfectio que fit i ueis meseraicis pparatiua ad formã substãtialẽ dandã in epate sed pfectio quã recipit in zᵒ rete quod ẽ in substãtia cerebri est pfectio substãtialis sicut illa quã sanguis hẽt in uenis que sunt in carne epis.Hic tñ modus di cẽdi ẽ apparẽs & nõ cõsonus pmissis dictis au ctorum.Tertio mõ possumus dicere ꝙ in pmo rete fit transmutatio substãtialis & in zᵒ etiã fit trãsmutatio substãtialis specifice differẽs ab illa uñ illa abicitur & ista inducitur & tũc inter for mas spũs uitalis & formã spũs animalᵒ i cerebro est forma media spetie differẽs ab utraq; opatõe Cõpabimus gᵒ formã spũs datã in pᵒ retemira bili forme chili date in stomaco & formam spũs datã in secũdo rete.s.in substãcia cerebri forme sanguinis aqsite in capite. hec & si apparent no ua possunt declarari.Nam spũs uitalis secũdũ medicos substãcialiter trãsmutatur i pᵒ retemi rabili ut apparet ex dcis & ẽt substãcialiter trãs mutatᷣ in zᵒ.rete peadẽ rõeꝫ qa i eo ad minima diuiditur Ista ergo transmutatio uel est ad eã dem formã numero & hoc ẽ imposibile quia ad formam preexistentẽ eandẽ non est motus siue mutatio.esset enim cõtradictõ Si ergo spũs est primo substãtialiter transmutatus i primo rete imposibile est quod i secũdo substancialiter trãs mutetur trãsmutatione eadem secundum nume rum ad eãdẽ formã secũdũ numerũ Et p eandẽ

rōnem nō poteſt tranſmutari ad eandē formam ſpē quia quod eſt idē alteri ſecūdū ſpeȝ nō pōt cōperari ei ut materia ſubſtancialiter tranſmuta bilis ut homo hōi & ignis igni Relinquitur ergo quod ſi ſpūs primo ſubſtancialiter tranſmuteṫ in primo rete deinde ſubſtancialiter in ſecundo quod iſte ſint forme ſubſtanciales ſpecifice diffe rētes & una ad aliā preparat ut forª chili ad formā ſanguinis. Et hoc fuit cōueniēs quia natura formā pfectā p plures gradus puios inducit ut apparet de forma que eſt anima aīalis. qa gº for ma ſpūs aīalis erat ualde pfecta iō nō ſolū ppa ratur ad eā forma ſpūs uital' que eſt pparās ad ſpiritū naturalē ſed etiā forma ſpūs innoīati no bis que datur in primo rete mirabili. Sed. t. d. di cā quod hic ſpūs ſimul in rete prio & ſecūdo trāſ mutaṫ ad unā formā ſubſtācialē numero. ſicut ignis idē numero pōt incēdi in uno baculo conti nuo cuius pars ſ t in uia & pars in domo. dicēdū ad hoc quod iſta trāſmutatio primo ſecūdū tps fit in rete pº in quo retinetur & ad minima diui diṫ deide ille met ſpūs trāſit p duas uias forma tas ex collectōe illius retis et trāſit ad cerᵐ iterū ramificatis illis uenis & ad minima diuiſis & ibi ſubſtācialiter trāſmutatur. Pª. gº digeſtio eſt facta in pº rete ex calore quodā nūdū terminato ad cerebrū ſȝ quaſi cōi cordi & cerebro & hec ē digeſtio ad unā formā ſubſtācialē aliā a forma ſpūs uitalis. deide in alio rete uirtute ppria cere bri datur alia forma Iſta dicūtur ad excitādum mētes intelligētiū ¶ Tertia cōcluſio eſt quod in uētriculis cerebri ſpūs recipit aliquā digeſtionē & ſi ñ ſubſtacialē tñ aliquā accidentalē. i. aliquā perfectiuā & hoc maxime ſecundum medicos nā ſecundum medicos oīs ſpūs qui ad aliquod or ganū pro aliqua uirtute terminatur recipit ibi ali quam perfectionem ſiue complexionē ſicut ſpūs cerebri in criſtalina. cū ergo ſpūs ſtans i ſubſtātia cerebri & cadens in uentriculis determinetur ad organū determinatū & uirtutē ut in uētriculo pº ad fantaſiā & ſenſum comunē in ſecūdo ad co gitatiuā gº. ibi i eo aliqua pfectio acquiretur. Ex quo apparet quis ē ordo puentus ſpūs quia pº recipitur in anteriori uentriculo. deinde in ſecū do & cā ē quia talis eſt ordo uirtutū iſtarum agētiū ſpūm Prior. n. tēpore ē ſenſus comunis et ymaginatiua q̄ cogitatiua & memoratiua & forſam aª cauſa ē quia ſubſtancia cerebri anteri or eſt pluris quātitatis aptior ad digeſtionē fa ciēdā Etiā uirtutes cogitatiua extiatiua & remi niſitiua ſunt pfectiores & iō eguerūt ſpū ultime pfecto. ſpūs ergo primo in primo uētre deide in ſecūdo tertio in tertio perficitur & hoc intellexit Auer. primo cātice cōmento. lxxxv. Ex quibus ceſ ſant contraria quīa oēns uerum dicunt Scias tñ ꝙ ſermo Auic. hic cū dicit uadit ad uacuitatē eius primam &c̄. non intelligit uacuitatem. i. ſo lum uentriculū ſed etiam cōmiſſuras i ſubſtātia cerebri iuxta uētriculos. Rō. n. ¶ Auic. nihil cōclu deret niſi ſic exponeretur. hic. tñ eſſet difficultas magna quā taceo.

ET INTER HVNC VENTREM. Superius Auic. notificauit cerebrū per anothomiā q̄tū ad ſui partes pncipales hic poit anothomiā ptiū ānexarū & ſunt q̄tuor. ſ. glandula. uene circa illam appoſite & partes quedam uermes nominati. loca expulſionis ſuperfluitatum. Primo ergo uenas & glandu lam notificat. ſecundo appoſitōes uel quaſdam partes que dicūtur uermes. tertio uias expulſiōis Secunda ibi Et ipſius partes que ſunt Tertia ibi expulſio pterea ſupfluitatū ¶ In prima pte diċ inter uentrem mediū & āteriorē eſt locus qui ē ptitio duarū ueārū magnarū aſcēdētium ad cerē brū quarū rememoratō patuit ipma primi & uocatur torcular Secūdo diċ ꝙ ex iſtis ueis texi tur ſecūdia ſub cerebro. i. piamater. Quid poſt dicat patet in littera. ¶ Eſt ſciendū quod ſicut ar tarie aſcendentes conſtituunt retemirabile. ue ne conſtituunt rete quod dicitur ſecundina. ſ. ad nutriēdum cerebrū tñ diuerſimode quia ſole ar tarie cōſtituūt retemirabile ex quo ſtatim a pte inferiori fit ingreſſus i cerebrū ſed iſte uene diui duntur ſuper illa glandula & aſcēdunt ſurſum & reuertuntur iferius & cauſam aſſignat Auic. prima primi ca. de anothomia artariaruȝ ſubeti carū Et Ga. miratur de hoc in nono de utilitate particularum ca. v. Secundo dices tu quare non fecit mentionē de retemirabili. Dicēdum quod perfecte dixerat primo libro. ¶ Poſt dixit ultio Et pars cerebri. i. locus medius in quo puniuntur & ad quem ueniunt iſte uene.

ET IPSIVS. Hic notificat quaſdā partes cere bri ānexas que dicuntur uermes & dicit Et ipiᵘ. ſ. cerebri ptes. ſ. appoſite que ſunt deſup. i uē triculo āteriori qui uētriculus pōt uocari deſup. quia eſt prior & etiam altior Sed tu dices q̄re ſtatim poſt uenas determinauit de huiuſmodi uermibus. dicendum quod ſatis aſſimillantur uenis rubeis ex ſanguine. ¶ Eſt ſciendū ſecūdo ꝙ antiqui periti in anothomia nominauerunt has particulas uermes quia multum habēt ſimilitu dinē cū uermibus ut ponit Ga. i octauo de utili tate particularum capi. de uniformi & ſihyſci. i. terminatione Tertio eſt ſciendum quod hos uermes notificat ex decem primo ex ſui loco ge nerali quia in anteriori uentre. ſecundo ex ſui ſimilitudine in figura quia uermicularis forme. ſ. uermis ſubterranei Tertio ex ſui compoſitōe. qa hēt cōmiſſuratiōes ut poſſit habeṙ diuerſos motus ſecūdū Ga. in octauo d̄ utilitate particu larū Quarto ex modo cōpoſitionis quia cōmi

furatō ē in longitudine Quinto ex sui paniculo qa copitur piamatre ut Auic inuit Sexto ex sui situ speciali quia ē sup addiciones simile coxis cō iunctis & iste sunt follium siue fundus uentriculi anterioris Septimo ex modo quo ibi ē quia isti uermes aligantur sup illis additionibus cū ligamētis que nominātur corde siue tenātos ut Ga. hic & Auic.in nono de utilitate particularum & nono d iuuamētis mēbro ca.sexto isie Octauo eo opatione quia appiūt meatū qui ē pricipiū uētriculi medii & hoc qn corugantur & in latū augentur & claudunt quando extenduntur qa illa duo additamēta sic coxe ex hoc premūt usq ad locū coiunctionis ea qui est locus principii uētriculi medii & sic oppelant illū meatū Et hoc est quod dicit usq ad coiunctionem & opilletur meatus .Nono ex pte diuersitatis partiū āterioris & posterioris quia pars que recipit partem cerebri posteriorem ē minor.etiam pars ānterior est maior etiam pars posterior habet aliquam concauitatē sed āterior non ēt pars posterior qn intrat in meatum uentriculi quia multū apropiquat ēt ps posterior ē strictior & āterior latior qa hoc ē cōforme ipi figure & substācie cerebri & h° ē quod dixit secūdū formam qua cerebrū tolerat.decimo ex nomine p h° ꝙ dic qd noiatur uualia quia sunt sic due uule in colore & lenitate & forsam itelligit de aditamentis.s.in principio uersus āte ubi isti uermes sunt grossi.xi.notificat ex modo sue compositionis qa nō h ēt cōmissuras Sz tu diceres cōtra .cōtrariū huius supdixit cū dixit.cōmissuratio ex cōmissuris &c .Idē uult Ga.nono d Iuuamētis ca.sexto.ūde dic uermis n fuit ↄpositus ex multis ptibus nisi ut recipet multas iuolutōnes & ut posset moueri multis motib⁹ diuerse qtitatis Dicēdū p° ꝙ sermo Auic. forsam refertur ad duas coxas cerebri sup quas locatur.uel dicēdum quod per cōmisuras intelligit asperitates supficiei.nā isti uermes licet habeant in substantia cōmissuras qa diuersas ptes tn in supficie sunt lenes obedientes motui Et ē sermo cōformis littere Auic.in.xii°. de animalibus ubi dicit Er illic due uue.i.uermes nō habent in se asperitatem sed potius planitiem ut melius possit cōplicari .& cōfricari.uel dicendū quod in actu .i.in aparētia sunt nō habentes cōmisuras siue diuersitates ut sic quasi motus rei unius & hoc qa melius constringunt & coperiunt foramē uel melius coperiuntur ab eo paniculo etiaz qa motor uermis melius mouet eum cum est unus sed i potentia & in oculto habent cōmissuras pp diuersos motus quibus indigēt.uel dicēdum quod habent cōmissuras secūdum longitudinem nō aūt secūdū latitudinē.ex quibus cessat cōtradictio.

EXPVLSIO hic notificat uias expulsionis sup fluitatis uentris anterioris secundo medii tertio posterioris qrto nuche. secūda ibi et ali⁹.tertia ibi & posterior uero .quarta i bi nuche quoq. In p^a pte dicit.Expulsio supfluitatū cerebri habet duos meatus & itelligo d supfluitatib⁹ grossis quia subtiles expellūtur p cōmisuras .unus ē in uētre anteriori et apud terminū cōez qui ē inter ipuz & iter illū qui est post eū .¶ Et sciēdū quod secūdū.Ga.in nono de utilitate particularū & helyabatem in tertio tehorice capitulo.xi°. superfluitates cerebri sunt duo modo.s.subtiles & euaporose .et iste expellūtur p cōmissuras ossis.& grosse & iste uadunt p foram ia nariū & colatorii & d istis ē sermo hic ¶ Secūdo ē sciēdū ꝙ pria littera pōt exponi dupliciter.primō quod ipe uelit notificare uiā expulsionis q est p nares & tūc dicemus quod ista uia est in uētre āteriore apud terminū q ē inter ipm uentre & illū.s.terminū qui ē post.iste aūt locus est inter cerebrū & ossa frōtis Alio modo pōt exponi quod uelit notificare uiā expulsionis unam q teriat ad colatoriū & palatū & ista uia ē i fine uētriculi āterioris & in principio medii uētriculi q ē post ipm & hoc ē quod dixit unus meatus est in uentre anteriori & apud terminū cōez q est inter ipsum & illum scilicet uentriculū qui est post & iste est uentriculus medius Alias pter ipuz.s.post & ista expositio est cōsona mēti.Ga.in nono de utilitate particula ca°.tertio Nō fecit aūt hic mētionē de uia nariū quia illud pendet ex sciēcia de anothomia nasi infra.

ET ALTER hic notificat meatū expulsionis supfluitatū uētriculi medii & dicit quod alter meatus ē in uētre medio.s.in loco cōi cū uētre postremo ut dicet stati.

POSTERIOR .hic notificat locū posterioris uētriculi & dicit quod uēter posterior non habet meatū singularē siue apropriatū Et ponit tres causas.prima est quia positus est in postremo & ex hoc habet duo .primo quod superfluitates sunt p posteriores uētriculos et meatus eorū mūdificate.ii.quod nō posset faciliter reuerti super fluitas ad locū colatorii. secūda cā ē quia ē paruus & ideo n tolerat foramina et inuersationez.i. diuerticulū.uel exponitur .i.iuiscationem qa meatus diuertit ad partē ad quā tēdunt superflua. tertia cā est quia sufficit sibi.meatus cois in se & uētriculus medius ut dicit littera exterior simul cū interiori & ista ē cā propria inter omnes tres cās nā nō sufficit dicere ē postremus et ē paruus ergo nō habet meatū expulsionis superfluitatuz hoc nō sufficit sed ē propria cā & suasiua dicere quod habet meatū cōez cum uētriculo medio p quem poterit expellere sua superflua.hec ē sufficientior cā & magis propria & hoc ē quod dic Et hoc proprie.

ET NVCHE.hic declarat uias superfluitatum

a nucha & dicit quod due sunt uie una est p quā expellūtur superfluitates insensibiliter & alia p quā expelluntur sensibiliter Est sciēdū qđ Auic. dixit in littera resoluūtur qa forsam ē isensibilis expulsio & forsam sunt duo foramina in ossibus spodilium.

ET ISTI DVO. ¶ Hic declarat pcessum hay superfluitatū & dicit φ isti duo meatus cū icipiunt ex uētre medio & posteriori & penetrāt in ipuz cerebrū trāsuersantur &c. littera patet. ¶ Est sciēdū φ Auic. uult φ isti duo meatus. s. in cerebro quoy unus ē inter primū et secūdū uētriculū & alter inter secūdū & terciū & hoc est quod dicit. Cum icipiūt ex duobus uētribus. s. anteriori & medio quia istis plus apropīauit eos penetrāt &c. i. ueniūt ad foramē piematris & postea dure matris ita φ ibi ē orificiū strictū & supius latū & cōcurrūt duo meatus in isto orificio paniculi & ideo est sicut embotum ut ponit halyabas. iii. theorice caº. xi. & Galienus in nono de utilitate pticulay caº 3º & hoc ē quod Auic. dicit φ dicit caput rose qa etiā est caput rose sicut ēbotū ut patet in figura hac extra poita postea penetrans paniculū durāmatrē obuiat glandulle cōpresse & ista glādula replet loca illa & ē apta receptōi superfluitatū. Et sunt iste glādule inter paniculū &c. & tūc ē trāsitus p os collatorii i supmo palati Ista tñ difficulter aprehēdūtur sine anothoª uisa. ¶ Remāserūt due dubitatões Et pª ē utrū spūs animalis cōtētus in cōmisuratōibus cerebri stet inter partē et partē cerebri an in artariis. & quia hec questio indigeret multo sermone i mirabili ramificatōe artariay & uenay i cerebro qa ualde differt ab aliis ptibus ut ponit Ga. in nono de utilitate pticulay caº. vº. ideo breuiter trāseo ponēdo φ credo uidelicet φ spiritus aialis spsus p substātiam cerebri qui etiā ab Auic. dicitur eē in cōmissuris ē cōtractus i ramis artariay puissimis sparsis p illas cōmissuras Et hoc pōt đclarari nā nō uidetur alius spūs aialis i cerebro cōtineri nisi ille qui ꝑpellit̄ i uētriculos sed ille ꝑpellitur a ramis artariay ut fuitur pº cañ. fen. prima i caº de anothoª artariay subeticay et Ga. i nono de utilitate pticulay caº. iiii. uidetur hoc sentire cū dicit totum cerebrum ab his artariis plectit̄ multiformiter scisis & multe scisionum ad uētriculū eius desinūt Et post multa uerba dicit. In his artariis. s. ascēdentibus p cerebrū multo tēpore manens elaboratur qui aūt elaboratus ē mox uadit in uētriculis cerebri. Hoc potest adaptari mēti Auic. infra in caº de uertigine. ubi dicit spiritus aialis non digeritur et rectificatur nisi i illis ueis idest artariis cerebri. deide requiescit i substātia cerebri. i. i uētriculis et hoc apparet qa subdit et postea dispgitur i neruos sed prius ē i uētriculis q̄ spgatur i neruos. Appet etiā ex alio qa ipse dicit Non digeritur nisi i illis ueis cū gº supra dixerit φ spiritus digeritur in cōmisuris ergo oportet quod in illis commisuris sint artarie alioquin male dixisset hic non digeritur nisi in uenis. Si quis aūt cōtrariū huius quod dictū est uellet fantasiari nō phibeo. ¶ Secūdo est dubitatio utrū spūs aialis sit subtilior uitali. uidtur quod nō qa spūs tēdens ad infrigidationē uidetur tēdere ad ingrossationē cū frigidū ingrosset & inspisset sed spūs uitalis cū fit aialis infrigidatur quia sicut sanguis infrigidatur ut fiat lac ita etiā uidet̄ de hoc spū cū simili mō fiat. unde halyabas i quarto theorice caº. xviii dicit hoc mō fit generatio spūs aialis in cerebro a spū uitali quēadmodū & mamile sanguinis ꝑparate decoctōi ut fieret lac Secūdo s. c spūs humidior uidetur grossior quia sicitas ē cā subtilitatis spirituū ut infra fen 3ª tractatu quarto pº. caº. sed spūs aialis est humidior cū cerebrū sit in genere humidoy Tertio sic digestio procedit ingrosando ut p3 in quarto methauroy & i comēto secūdi ꝑnosticoy comento xxxiii. s3 spūs aialis fit p digōe3 gº &c̄ ¶ In cōtrariū est a3ararius i pnº sue medicine i caº. de cerebro. Dicēdū quod spūs ailis ē subtilior uitali ut inuit a3ararius quod ēt sentit cōstrabē in libro de dria spūs & aie q loquēs de generatione huius spūs dicit quod efficitur subtilior. Idē uult halyabas in tertio tehorice. xi. caº uersus finē melioratur aūt eius subtilitas &c̄. Itē ille spūs est subtilior qui est remotus a terrea opacitate & ē dyafanus & lucidus. sed spūs aialis est huiusmodi cū eius opationes hoc reqrāt ut notū est. Ide3 declaratur ex natura loci in quo generatur. s. reti mirabilꝭ subtilissimi in quo oportet spū3 uitalē ualđ subtiliari ¶ Ad cōtraria. Ad primū dicēdū quod frigidū absolute inspisat & igrossat sed frigidū terminatū. i. remisse calidū agit secūdū exigētiā agētis. Ad secūdū dicēdum ut ibi dictū est. uel dicēdū. quod sicū terreū iducit grossitiē sed huidū aereū inducit subtilitatē et tale ē pricipiū spūs aialis ¶ Ad rōnē dicēdū quod illa ꝑpositio est declarāda secūdū quod in pº libro declarata est a me in caº. de uirtutibus Vel dicendū quod ñ ē uera simpliciter. uel dicēdū quod ñ ē uey uniuersaliter secūdum cōciliatorē differentia quinquegesima. ¶ Esset tertia dubitatio qs uētriculis sit nobilior de qua apparet aliquid dictū sup fen. xi. caº. pº. ¶ Si aūt inter quosdā auctores aliqua discordia appareat nō ē multum đ eis apreciādū quia nō sunt famosi

Sermo uniuersalis de egritudinibus capitis & facientibus egritudines in ipso

OPORTET ¶ SCIRE QVOD egritudiẽs numerate. Supius Auic. per anothomiã notificauit nobis cerebrum & utilitatẽ capis & partes hic exquitur ꝗ̃ dispositionibus capis & pᵒ. in gẽrali secundo i speciali. secunda ibi in pricipio secundi tractatus. Soda ẽ lesio in mẽbris capis. pᵃ in tres pᵒ determinat de dispositionibus capitis quãtuꝫ ad diuersitatẽ cãpꝝ. secũdo ꝗ̃ sigis dispoñũ. tertio de cura & hᵒ totũ facit sermone generali. secũda ibi principia ex qbus in sequẽti caᵒ. tertia ibi Cum ꝗ materiam euacuare ¶ Ad euidẽciã primi est sciendũ quod Auic. enumerans dispositões capitis enumerat dispositões egras & nõ sanas quia cuꝫ egritudo sit nocior maxie quodãmodo i suis spẽbus ut pꝫ in .iii. colliget iõ narrauit eiꝰ genera & spẽs & ex hᵒ dedit itelligere spẽs siue modos sanitatis illis oppositos Exciatur .n. ꝙ tot sunt numero sanitates quot egritudines ut ibidẽ Auer. in .iii. celi & mũdi cõmẽto .xviiii. & .v. phisicorũ cõmento .lvii. Iste ẽtiam egritudines nõ sunt solũ egritudines nũc sed possunt esse egritudines que coĩter dicũtur simpliciter & icludũt aliquã sanitatẽ. primo gᵒ premittit in generali naturã egritudinũ euenientiũ capi ostendẽs quid per caput itelligit. ii. declarat subdiuidẽdo illa genera Secũda ibi. dicemus gᵒ. ¶ De prima parte littera pꝫ Est sciendũ ꝙ duplex littera reperitur. una que dic oẽs numerate. s. in primo libro fen. ii. & hᵒ in gẽre Alia dicit numerate oẽs. i. in cõi. ¶ Secũdo ẽ sciẽdũ ꝙ Auic. ꝑtulit secũdũ sermonẽ. Secundũ ꝑp serapionẽ q icipit ab egritudinibus. i. dispositionibus capilloꝝ in passionibus capis cũ sermo ꝑprior. sit in capᵒ decorationis & iõ loquet̃ i fen septima in .iiii. cañ.

DICAMVS. HIC. declarat in sermone ẽt cõi illas egritudines & primo q̃tũ ad diõnẽ generũ egritudinũ in suas spẽs Secũdo q̃tũ ad modum ꝑuẽtus illaꝝ. s. pricipaliter uel ꝑ associationem Secũda ibi egritudines preterea cerebri. prima in duas primo facit ꝙ dictũ ẽ. ii. ostẽdit sufficiẽtiã numeratõis harũ egritudiũm cerebri Secunda ibi Et tu quidẽ nõ reperies. Prima i quatuor pᵒ enumerat egritudines cõplexiõales Secũdo cõpositionales. Tertio unitatis Quarto compositas. s. apostemata Secũda ibi Et accidunt ei. Tertia ibi Et accidũt Quarta ibi & accidunt. ¶ In prima parte dicit ꝙ egritudo eueniẽs cerebro cõplexionalis quedã ẽ sine materia & quedã cũ materia & proueiens a mala complexione cũ materia quedam prouenit a materia uentosa quedam a materia aquosa & qdã uaporali Secundo dixit ꝙ ipi cerebro accidit multũ mala cõplexio huida quia in pricipio creatõnis i quolibet cerebro sunt multe supfluitates humide aut acquisite a matrice aut ex pricipiis necessariis & cõponentibus & oportet quãdoqꝫ de illis humiditatibus i pcessu purgare aliter ex retẽtione ipsarum magnuꝫ cõsequeretur periculum Tertio dicit quod tota ista mala complexio uel materia ãt ẽ i substãcia cerebri aut in uenis aut in eius uellaminibus uel uentriculis. ¶ Est sciendum quod Auic. i littera primo uult innuere hanc diuisionem. Mala cõplexio cerebri aut est simplex aut composita. & sunt octo aut sine materia aut cũ materia aut humorali aut aquosa Et hoc ẽ quod dicit hñte substãtiam. i. corpulẽtiã humoralẽ aut uaporalẽꝫ. i. que nõ habet corpulẽtiã hũoralẽ Et ẽ sciẽdũ quod nontanter dixit aut uaporosa ante hoc. aut hñte substantiã quia generalior materia est uaporosa q̃ humoralis. pot. n. surgere uapor aliunde quã ab humoribus. ¶ Secũdo ẽ sciẽdũ ꝑ hᵒ quod Auic. dicit Et multiplicãtur quod in hoc dicto Auic. uult oñdere qꝫ egritudines plus cõtingant cerᵒ hiũde q̃ aliũde Et ꝑbat nã cerᵐ a pricipio creatõis qa i ꝑma etate multas hꝫ humiditates ex matrice lꝫ ẽt dispõe extra matricẽ et iste sũt supfule ut mũdatione egennt & si nõ timetur inde picuiũ Et hoc ẽ quod dicit. magnificatur inde res. mẽbrũ ãt quod habet multas humiditates faciliter incidit egritudines humidas ¶ Tertio est sciẽdũ quod cerebrũ ẽ mẽbrũ ualde humidũ unde sup oĩa menbra nostri corporis preponitur in gradu humiditatis ab Auic. in primo cañ fen. prima. corpus etiam nostrũ generatur in multa humiditate ut patet in secũdo de cõplexionibus & est in matrice ẽtẽtũ i multis humiditatibus ut ifra fen duodecima caᵒ secũdo Et ideo non se nutriat usqꝫ ad tẽpus mortis ut fen. zi. tractatu primo in fine Et iõ ẽt qñꝫ aqua in capite ex hoc colligitur uñ dixit Auic. ex eo quod acquisiuit a matrice. ẽt extra uteꝝ quia ipm ẽ mẽbrũ humiduꝫ & multe humiditates ad ipm eleuantur que ibi cõgellantur & faciunt humiditates in coriꝫis & brancis appentes sicut ẽt fit pluuia ex uaporibus sursum elleuatis ut ponit Aꝛꝝ. in secũdo de partibus aialium in caᵒ de cerebro & hoc ẽ quod dixit Auic. aut postea ¶ Quarto est sciẽdum quod littera que dixit Et ẽ tota expoitur dupliciter unomõ & ẽ tota. s. materia. aliomõ. s. mala cõplexio siue simplex siue cõposita siue cũ materia siue sine materia Deinde cũ dixit

ET ACCIDVNT. hic notificat egitudines cõpositionis & primo ponit egritudines quãtitatis. s. sit minus suple uel maius sũ. q̃ oꝫ. expressit aũt ꝗ̃ minori quia peior est dispositio parui capitis q̃ magni. secũdo ponit egritudines creature que diuidũtur in egritudines figure & ponit illas & patet & ponit egritudines receptaculoꝝ cuꝫ dixit & ua sa. i. receptacula sint opillata & egritudines uiarũ in cerebro cũ dixit aũt canale & uiarũ q̃ sunt uene uel artarie. uel nerui cum dixit in ner

nis.&c. Morbos autē superficiei non dixit qa nō accidunt sibi ita quod medicus ad eos distincte itēdat nisi i osse capis l' itellexit p dictos morbos. tertio ponit egritudines situs Et primo situs p societate cū separatur ligamē cū quo uellamē asso ciatur craneo uel cerebro uel inter se.quarto poit egritudines situs p loco ut cū paniculus a suo lo co sepераtur Posset tñ ecōtra exponi ut apparet de se. ¶ Est sciēdū.tu dices qre obmissit morbū in numero.dico ꝙ mōstruosum est fieri duo ca pita & rarissime cōtingens.

ET ACCIDVNT.Hic ponit siue notificat uir tutes & patet. ¶ Est sciendum ꝙ in lingua eoꝝ uidetur quid diuersum significare egritudines cōtinuitatis & resolutō singularis.i.solutio sin gularis ūde unū poit cām alterius.Et h° reqre a me fen.xi.distinguit āt eius spēs secūdū mēbra ut substanciā suam artarias &c.

ET ACCIDVNT.Hic notificat egritudines cō poitas.s. apāta & primo fac h° .secūdo declarat dictum Secunda ibi.ex frigidis Prima pars pꝫ in littera ¶ Est sciendū quod Auic.inuit diōem apātū primo ex parte subiectorū qa uel fit apa in substancia cerebri uel i paniculo subtili.i.in pia matre āt extrinseco.s.tegēte os &c.secūdo inuit diōnē ex parte materierū quia apāta fiūt uel ex calidis humoribus &c.

EX FRIGIDIS .Hic dclarat dictū.dixit quod apa capitis uel est de humore calido uel frigido. & uult quod apostema dicitur calidum nō solū quod fit ex sanguine uel colera sed ex quocunq humore dūmō sit calidus p putridinē.Si aūt hu mores sint frigidi i natura ut flegma & melāco lia naturalis et ōn frigidi pp puatōem putredis & hoc est quod dicit.Et quieti faciūt apostema frigidū & est sermo eius p° libro fen.secūda i ca° de egritudinibus cōpositis .deinde cū dic

ET TV QVIDEM.hic ostēdit sufficiētiā enu meratōis egritudinū cerebri et arguit sic Nō re pitur aliq egritudo cerebi que nō reducatur ad istas uel contingat ex istis g° sufficienter est fac ta enumeratio.Antecedēs poit.cōsequētiā & con sequens intelligit ut nota Est sciendū.d.t.cōtra quia uermes i cerebro sunt egritudies & nō pos sunt reduci ad aliquā predictaꝝ.secūdo dolores māsiui sunt egritudies. Ad pmū dico quod uer mes reducūtur ad morbū uie.s.nariū qa in illis foraminibus corñdētibus maxime nascuntur ut Auic.poit infra ca° de soda facta pp solutionem cōtinuitatis.si aūr alibi nascuntur est raro Vel dicēdū quod reducūtur ad morbū in numero partiū capis de quo Auic.nō fecit mētionē dedit tñ intelligere.Ad secūdū dico quod dolores siue sint uera accītia siue qñ possint noiari egritudi nes reducūtur ad egritudines ex quibus cōtigūt ut ad malas cōplexiōes & solutas cōtinuitates & iō dixit. Aut cōtingētē sicut etiā morbus super ficiei ad aliquā de predictis reducitur

EGRITVDINES.P° hic enumerat egritudi nes diuersificatas quantū ad modū puētus uel .n.sunt pprie uel per coitatē q̄uis qñꝫ res.i.peri culū in egritudine coitatis tm̄ augeat ꝙ fiunt p prie qa licet cessaret comunitas r̄maneret egritu do in cerebro .fiunt ēt pernitiose sicut ex ptibus pectoris in pleuresi & gulle i sqnātia Expelunt ad ipuꝫ.s.cerebrū materie inducētes malitiā ha nelitus & hoc ē quod dicit perforantes & ocadē tes & sepe &c.hic est dubita° utrum cerebrum possit apāri Sed dicetur in capitulo d̄ carabito.

De significationibus.ex quibus oportet cognosci de dispositionibus cerebri.

PRINCIPIA AVTEM Ex quibus. ¶ Iam Auicena sufficienter enu merauit egritudiēs capitis nūc uult docere eius dispositiones cognoscere & primo premittit genera siue spēs signorum que sunt principia ex qbus puenis ad cognitionē dispositionū cerebri Secūdo dat modū significan di ex illis Secūda ibi.Significa° qdē assumpta. prima i duas primo enumerat signa secūdo poit illorū uniuersitatē siue sufficientiā uel utilitatem Secūda ibi Et ex istis quidē significatiōibus.p⁹ in duas Primo poit signa que sunt sumpta ex ca pite siue ex cerebro ul' ex ortis.secundo poit signa sumpta ex menbris comunicantibus Secūda ibi Et ex dispositione Prima in.vi.ut sex sunt signa cognitionum secundū Ga.in tegni Secūda ibi Ex opōnibus Tertia ibi Et operationē Quarta ibi Et ex qualitate Quinta ibi Et ex hoc Sexta ibi Et ex magnitudine De pria pꝫ in littera. ¶ Est sciendum primo circa rubricā ꝙ licet signum & significatio drant apud Ga.in tertio pnosticoꝝ cōmto.xli. tñ hic pro eodē sumūtur. ¶ Secūdo ē sciendum.d.t.quare de spēbus egritudinū fecit generale capitulum & etiā de signis non autem fecit i generali capitulū d̄ cāis egritudium capis Dicendū quod causa ē secūdū Mondinū & bñ quia fen secunda primi libri determinauit in ge nerali de causis morborum que hic in generali poterunt applicari Sed tu diceres etiā i generali determinauit de signis egritudinū.Dicēdū quod illa signa nō erant stati applicabilia ad egritudi nes cerbri sine sermone minus generali qui fit in hoc ca°.cause tamē poterāt applicari & apparet ei qui intelligit.secūdo possemus dicere ꝙ Auic. in capitulo supiori enumerādo spēs egritudinū capitis in generali dedit intelligere etiā cās in ge nerali & maxime cōiunctas & antecedētes cum enumerauit materias euaporosas & humorales & hoc apparet ex Auic.in rubrica superioris ca

pituli cū dixit Sermo uniuersalis de egritudinibus capis & hoc quātum ad genera & spēs egritudinū. & facietes egritudines in ipo & hoc q̄cū ad cās. ¶ Tertio est sciēdum quod diuersimode hic & supra Auic. loquitur in rubrica Supra .n. dixit de egritudinibus capis hic uero dicit dispositiones cerebri & hoc ideo quia signa que ponet nō sunt solū ad cognoscēdum spēs egritudinum imo etiaʒ sanitatem cerebri ut infra apparebit ¶ Quarto ē sciēdum circa textū quod ista signa que hic ponūtur sunt principia quia sunt radices oiuʒ signoꝝ infra explicatoꝝ & ꝑpaginatorū per diuisionem hoꝝ principioꝝ ¶ Quinto ē sciēdū quod operationes sensibiles hic sumūtur pro operationibus sensuū quinque exterioꝝ que cōtra distinguūť operationibus moralibus & motiuis

EX OPERATIONIBVS. hic ponit secūdū signū egritudinū sumptuʒ ex opōnibus & patet ¶ Est dubium hic secūdum Albertū quo Auic. uirtutē memoratiuam & cogitatiuā &c̄. uocat morales Nā uidetur incōueniens quia uirtutes morales sunt cōpate uirtuti uitali sicut ira furor timor &c̄. ut sumitur a Iohanitio in suo libello & ab halyabate in quarto theorice Respondēdū primo quod littera est corupta Vult .n. dicere ex opōnibus principalibus n̄ ī cogitatōes cerebri q̄ dā sunt eius solius ut cogitatio memoria &c̄. & iste uocantur principales a Ga. in tegni & de hiis uult loqui Auic. quedā sunt que fiunt ab extrinseco organo mediate ut operationes quinq; sensuū & de hiis dixit i particula precedenti Vult ergo hec littera dicere Ex operationibus pricipalibus Secūdo respōdēduʒ alio modo ut .s. q̄d littera sit diminuta & debet sic stare Ex operationibus moralibus sicut timore audatia ira & similibus & ex operationibus principalibus sicut opō memoratiua cogitatiua & huiusmodi Tertio respōdēdū saluādo litterā quod aliqua pōt dici moralis dupliciter uno mō quod fiat immediate a uirtute morali .s. & uitali & hoc mō memoria non ē uirtus moralis. alio mō ꝙ fiat a uirtute que uirtuti morali imperat & hoc modo est memoria uirtus moralis q̄a fit ab aiali que imperat uitali & hec est mēs Iohanicii & halyabatis .hic non distinguit inter uirtutes morales & passiones siue aie accidētia. & turpe est litterā corumpere Dico ergo quarto aliter quod uirtutes iste abintrinseco aprehēdētes dicūtur morales nā uirtutes morales & licet sint perfectiones intellectus tñ sunt perfectiones extimatiue siue cogitatiue iquātū cōtigit ibi per extimatiuā seruire intellectui i acquisitione & exercicio actus uirtutis imo quidā hoies incedūt cū hac uirtute paꝝ utētes intellectu ut suitur ab Auic. pª primi in caº. de uirtute aiali & hūc habitū uirtutū moraliū stātē in uirtute sensitiua maxime cōsiderat medicus quia pōt attingere cū suis medicinis .s. retificādo cōplexionē. & quia actus cogitatiue & extimatiue maxime uersatur circa res ymagiatas & memoratas. Et ex hoꝝ collotione hoies dāt iudicia quibꝰ coiter cōuersantur. ideo Auic. & bene has uirtutes uocauit morales quas Ga. uocat principales. ¶ 2º est sciēdū quod Auic. hic tāgit oēs uirtutes intresecas .s. sensitiuas & itellectiuas. Pº tāgit sensitiuas iteriorēs .s. mēoratiuā cū dic̄ mēoratia. Cogitatiuā 1ª extiatiuā cū dic̄ cogitione 1ª cogitacione. fantasiā que quādoq; uocatur ymaginatiua & quādoq; formalis cū dicit. Et formatōe Et ex hoc dat sensum cōeʒ itelligere Secūdo tāgit intellectiuā cuius operatio est simpliciū aphēsio cū dicit Et uirtute mētis & intellectus & cuius operatio est cōpositio & diuisio cū dicit. Et perscrutatōe q̄uis .n. medicus uirtutē intellectiuā principaliter nō cōsideret tñ inquātū eius operatio pōt bonificari & mala fieri dispositione sensuū intātū cōsiderat de ea. Si aūt uolumus dicere quod oēs isti sermones referātur ad uirtutes sensitiuas. Dicēdū quod p hoc quod dicit cogitione intelligit ymagiatiuā & formatōe .i. fantasiā & uirtutē mētis et pscrutatōeʒ .i. extimatiuam quā alias posui duplicē .s. aphēsiuā intēcionū & iō dixit uirtute mētis & collatiuā & ideo dixit pscrutatione. ¶ 3º est sciēdū p hoc quod dicit Et operatiōibus mobilibus quod uirtus mouēs uolūtarie est duplex .s. impans ut extimatiua & de hac nō est sermo. alia est exequēs que est in lacertis & d̄ hac ē sermo & ideo dixit mediātibus lacertis

EX QVALITATE hic notificat signū cognitiōis sumptū ex qualitate in supfluitatibus & pȝ ¶ Et est sciēdū quod ex quinq; docet significare p supfluitates. primo ex substācia .s. si sit grosse uel subtilis. &c̄. secūdo ex colore. tertio ex sapore quarto ex quātitate. quinto ex exitu ut an phibeantur uel fluant. de odore nō dixit quia ad saporē reducitꝰ. & multe supfluitates cerebri cadūt p palatū d̄ quaꝝ sapore iudicat infirmus & idō sapor cadit in signis supfluitatū cerebri. nō aūt ē honestum quod cadat in signis urine immo abicitur ab Auicena primo canonis fen secunda. ¶ Secundo est sciēdum quod hoc signum est ex uirtute & uicio uirtutū naturaliū q̄rū opones maxie in exūtibus apparent.

ET EX HOC. Hic ponit quītū signū ex iuuātibus & nocentibus et patet. Est sciendum primo quod expressit aeres & cibos q̄a plus nobis occurrunt Secūdo est sciendū quia dixit diuersificātur quātū ad nocumentū ocultū & nocent quātū ad sensibile.

ET EX MAGNITVDINE. Hic ponit sextū genus signorum quod suitur ex dispōne capitis

Et pri° põit signa sumpta ex dispõne eius solius. Secũdo ex dispositione inatorũ uel annexorum. Secũda ibi. Et dispositiõe coloris oculorũ. ¶ Ad euidentiã prime ptis ẽ sciendũ quod septẽ signa ponit ex dispositione solius capitis. Primũ ex quã titate. secundũ ex figura. tertium est ex grauita te & leuitate. quartum ex tactu. quintum est ex colore ipsius uel uenarũ. sextum est ex ulceribus. Septimum ex apẽtibus.

ET EX DISPOSITIONE. Hic ponit signa sumpta ex dispõe inatorũ uel ãnexorũ siue circũ stãciũ & sunt q̃tuor iste ptes. s. oculi capili colũ & uua. Quatuor g° fac. Secũda ibi. Et ex dispõe capillorũ. Tertia ibi ¶ Et ex dispõe colli. Quarta ibi Et ex dispositione uue. De pria patet. ¶ Est dubium quia hic fit sermo đ signis sumptis ab oculis cũ i prio gẽre signorũ sint poita signa sum pta a uirtutibus sensibilibus. s. uisũ auditu &c. Dicẽdum ꝙ oculus põt sumi dupliciter, uno mõ secundũ quod organũ uirtutis uisiue que potest aufferi corũpi uel diminui & ut sic cadit in p° genere signorum Alio modo potest considerari oculus secũdũ quod ẽ quodã mẽbroꝝ ppagina tũ a cerebro potens diuersimode colorari ex hu moribus inde fluẽtibus potẽs habere uariã dis positõem uẽarũ et egritudies obtalmie ãt ulcerũ & similia aut sanitatẽ secũdũ priuationẽ hoꝝ et ut sic cadit in hoc genere signorũ Et iõ dixit ppe. ut referatur ad quodlibet signũ. s. coloris &c. ꝑ dixit ppe pp tactũ i cuius iudiciũ ẽ certũ i calido uel in frigido ut appꝫ secũdo đ complexiõibus ex quo apparet quod licet đ oculo expressit itelligit tñ de lingua & aliis sensibus. sed quia oculi erãt maifestiores & pncipaliora orta ut declaratũ ẽ a me fen tertia huius libri Ideo plus dixit đ ocu lis. ¶ Secũdo ẽ dubitatio q̃re hic dixit đ sompno & uigilia. Dicendũ ꝙ cã ẽ quia sermo ãnexus uel qa multũ sua dispõ i oculis representat. uel dicẽ dũ ꝙ sic posuit signa ex dispõe organoꝝ sensitiuo rũ ut oculorũ ita posuit signa ex dispositione or ganorũ motiuorũ. s. ex sompno & uigilia. licet. n. sint dispositiones sensus & motus tamẽ multum maifestatur uigilia in motu & sompnus in qete unde sompnus quieti similis existit. Et iõ Auic. ifra signa sumpta ex sompno et uigilia reducit ad capitulũ đ signis sumptis ex opationibꝰ motiuis

ET EX DISPOSITIONE. ¶ Hic ponit sigª ex dispositiõe capillorũ & põit quiq̃ spẽs signo rum a capilis. Primum ex quãtitate Secunduꝫ ex substancia. Tertiũ ex q̃litate Quartũ ex uelocita te susceptionis caluiciei &c. quintũ ex remanẽtia in sanitate aut remotione per sisionem casum uel depillationẽ. s. totalẽ & reliquis ut tinea et furfu ribus q huic anectuntur.

EX DISPOSITIONE. hic ponit signa sum pta ex dispõe colli & patet. ¶ Est sciẽdũ ꝙ collũ põt esse grossum uł subtile uel sanũ inter illa s. ꝑi ter põt eẽ multũ. i. longũ & paruũ. i. breue & sa nũ inter illa. Et iõ Auic. bis dixit ex sanitate.

ET EX DISPOSITIONE. Hic ponit signa sumpta ex dispõe uue & patet. ¶ Est sciẽdũ qđ h° dꝫ refferi ad stati dicta ut pꝫ ex mẽte Auic. infra primo ca°. Significatio autẽ colli. & dicatᷣ Et similiter su. significamus dispões cerebri ex dispõne uue. Similiter dico sicut ex collo p multi tudinẽ caũs egritudinum in ipis uel paucitatem ¶ Sed circa oĩa pdicta ẽ hic sciẽdũ quod signa p missa sunt sex i genere quoꝝ sufficiẽtia põt habe ri sic. Ista signa ꝑ sumũtur ab occurẽtibus extra & sic est quintũ genus. uel ab operationibus & tunc uel sensibilibus & sic est primuꝫ genus uel moralibus & sic est secũdũ uel motiuis & sic est terciũ uel naturalibus & sic est quartũ uel in gẽ re summũtur ex dispõe capitis & sic est. vi. ge nus quod subdiuitur quia uel totius & sunt. vii uel ãnexoꝝ circũstãciũ & sunt i summa quatuor uel. v. possent fieri plura. Et aliter põt dici qđ ista sumunturur uel a substancialiter inherẽti bus uel ab effectibus uel a casibus & patet secũ dum quod plusquãcommentator ponit in tegni.

EX DISPOSITIONE. Hic ponit signa sum pta ex mẽbris coicãtibus Et p° ostẽdit ex quo il la signa summũtur & ex quibus mẽbris secũdo ostẽdit diuersitatẽ que cadit i iuestigatione egri tudinũ per signa sumpta ex mẽbris coicãtibus secũda ibi Significatio aũt De prima patet. Est sciendum quod Auic. enumerat menbra comuicã tia cerebro neruosa ut matrix &c. Est tñ sciẽdũ quod matrix non est sic neruosa ut stomacus tñ habet multã similitudinem in sua substãtia cum neruis ut patet infra fen. xxi. si aũt esset uehe mẽtius cerebro coicaret ut ibidẽ Auic. Secundo Auic. enumerat ex quo illa signa sumũtur qa ex uirtutibus & opõnibus qa ex his male uel bñ habẽtibus significamus ex uirtutibus quãtum ad bonitatẽ dispositionis actuũ ex opationibus quãtum ad nocumẽta operationum.

SIGNIFICATIO. Hic ostendit diuersitatẽ q̃ cadit in hoc. Est sciẽdũ ꝙ littera põt expõi dupli citer. primo in signis p coicatẽ duo consideramus s. dispositõnẽ mẽbri cui fit coicatõ ut cerebri con siderãdo i hac ɔtrarietate illud ꝙ cerebro accidit iq̃tũ sibi accidit Et h° ẽ ꝙ dic unus eoꝝ ex dispo sitõe mẽbri coicãtis cerebro & ex hac coicatõe cõ sideramus dispositões cerbri secũdũ ꝙ dicit &c. Aliud ꝙ cõsideramus ẽ dispõ mẽbri coicãtis in uestigãdo quod sit & que sit passio & qũo per ueit a cerebro. i. ad cerebrũ nocumẽtũ ut hẽt lit tera exterior uel a cerebro. s. coligantia uue iq̃ntũ illđ mẽbrũ cerebro coicat & hic duo ɔsideramꝰ & ẽt in oĩ cõpassione. s. qua patitur cerebrũ & que est dispositio mẽbri cui cõpatitur. Alio mõ

pōt littera expōi.pp quod ē sciēdū quod duplex
est cōpassio uel coicatio unomō, quia cerebru coi
cat suā dispositionē mēbro & mēbrū dispoitur
dispositōe cerebri secūdū quod cerebro accidit
& hoc est quod dicit ex dispōe mēbri cōicātis ce
rebro in eo.i.in ea dispōe que accidit cerebro secū
dum quod &c̄.quia primo accidit cerebro.Alio
modo coicatio accidit a menbro ad cerebrum
& cōsideramus tūc dispōez mēbri ut stomacus
uesice &c̄.Et hoc ē quod dicit.Et secūdus ē &c̄.
Et qūo prouenit a cerebro.i.ad cerebrū uel a ce
rebro illud mēbrū unde suā dispōez cerebro co
municat.& hec expō uidetur ire ad mētē Auic.
infra secūdū duo capitula que facit đ hoc.

ET EX ISTIS.Hic poit sufficiētiā hoꝝ signo
rū uł uniuersalitātē & dicit quod significāt &c̄.
quasi dicat sunt signa demōstratiua & ꝓnosti
ca.Est sciēdū quod secūdū rasim tristicia ē quan
do qs cogitat cū dolore de re amissa ut dicit Ra
sis.xvii.cōtinētis de febre effimera ex tristicia
Hic tn̄ sumitur tristicia large pro oī accn̄ti aie in
quo cōuenit intus reuocari calidū ut quasi ēt ti
mor sit qdā tristicia dicit post horribilitas.i.pu
silaminitas.homo.n.pusilanimus oia horret.ista
aūt significāt melācoliā ut patet p ypocratē i.vi.
particula amphōꝝ illo amphō.si timor & pu
silaminitas multū tēpus hn̄t mellancolicū pficiūt
Sed diceres tu que signa sunt ista de p̄missis Di
cēduz quod sunt signa sumpta a uirtutibus mo
ralibus.operatiōe enim extimatiue accidit timor
et tristitia & pusilaminitas ita ēt est de illis sigis
inquantū ibi ꝯcurrit extimatio de paruipensiōe
Diceret.n.aliquis qūo ista significant dispōnē pn̄
tem uel futurā Dicēdum quod cum ista accidē
tia sint intēsā hō est actu melācolicus cum aūt
nō sunt intēsa & cōtinuātur pronosticantur me
łiam.Almutil & altu sunt spēs mełie de quibus
infra dicetur

EST DUBITATIO utrū ex ira que nō habet
ostēsionē.i.cāz euidētem significetur epilēsia. ui
detur quod nō quia quod sigificat inflamatōez
caloris nō significat epilēsiam quia epylensia est
potius infrigidatio.fit.n.a materia frigida ut pa
tet in comento illius amphorismi secūde particu
le Epilēticoꝝ iuuenibus sed ira significat infla
matōez cū sit feruor caloris uel sanguinis ut po
nit Ga.in p̄mo de differentiis febriū et in secūdo
de regimine sanitatis ergo &c̄.¶ In cōtrariū ē
Auic.dicēdū dupliciter & primo quod loquitur
de epylensia colerica.potest.n.a colera fieri ut pa
tet infra capitulo de epylēsia Vel dicēdū qđ Ira
accepitur dupliciter unomodo materialiter pro
feruore caloris circa cor & hoc mō sumitur hic
quātū ad hoc quod dicitur quod significat epilē
siam licet possit summi inquantum dicit quod si
gificat maniā.Alio mō sumitur ira magis forma
liter pro apetitu uidicte ex paruipensione & hec
ira est duplex una que habet intentionem.i.uerā
cāz quia hō uere est pꝛipēsus & de hac nō ē hic
sermo.Alia est que nō habet intēcionē et de hac
est hic sermo.est.n.talis ira quidā appetitus offē
sionis ex qualibet re occurēte et quasi quelibet
res inspecta uel ymaginata sibi fac̄ indignatōez et
ista ira significat epylēsiā uel malācoliā uel ma
niā quia ista ira sigificat uehemētē debilitatē in
cerebro ut quelibet cā imprimat.Ex hac aūt de
bilitate dispoitur recept oī materiaꝝ flematicaꝝ
uel malācolicarū unde parare fit epilēticus uel
apopleticus ł ēt melācolicus.Sz.t.d.ita pōt susci
pere sanguinē et cołam.dico quod uerū ē.Vel
aliter quod cū tāta debilitate cerebri uel tāta ui
litate ai ut quelibet res sit hōi tediosa nō cōiūgi
tur dn̄ium sanguinis uel cołe.Ista.n.faciunt au
datiā et cōfidēciā¶ Cōsiderādum ēt quod ira
debilitādo cerebrū et eliquādo humores flāticos
mouet poxisimū epilēticuz in hominibus cōsuetis
habere epylensiā et iō poitur in caīs mouētibus
ipaz infra ¶ z°.ē dubitatio dū dicit ex risu.utꝝ
ex risu possumus significare egritudiez in corpo
re & utrū cōgelatōem uel amētiā uel melliam
Et uidetur quod n̄ sigificet egritudinē qa illđ ꝙ
est siguū leticie nō significat egritudinē sed risus
ē huiusmodi & cetera.Maior patet quia est qd
tristabile ipsā egritudo imo sunt qdā egritudies
quibus melius eēt mori q̄ cum eis uitam ducere
ut poit Ga.in quinto đ regimine sanitatis Minor
patet ad sensum & ē ysaach primo ełoꝝ.Secūdo
arguitur ꝙ nō significet cōgelatōem uel amētiā
quia illud quod significat dominium sanguinis
non significat congelationem uel amentiam sed
risus est huiusmodi g° &c̄.Maior patet quia
congelatio fit a frigido & sicco ut patet in co
mēto illius amphorisimi secūde pticule.Sūpnus
& uigilia.& amēcia etiā fit a frigido cū sit nocu
mētū extimatiue uel alterius uirtutis intrinsece
ꝙ nocumētū ē ablatio ł dimi°.Ista aūt fiūt a fri
gido ut patet in sequēti capitulo Sāguis āt ē cali
dus & humidus.Minor est nota in capitulo de
permixtōe sensus & orobaxius cū haly cōmenta
tore super illo amphorismo sexte particule¶ De
sipiētia cū risu.¶ Tertio arguitur quod non si
gnificet melācoliā quia si oībus melācolicis coicat
tristicia g° risus nō pōt alicui ieē cū risus sit gau
diū uel cū gaudio Sed oībus małicis coicat tri
sticia ut poit Ga.in.tertio de interioribus ca.vii.
et pōt sumi ab Auic.infra in ca.de mełia.¶ In con
trariū est Auic.hic & probatur ratione & pri°
quod possit significare egritudinē.Illud quod
pōt cōiūgi hōi stati iuia mortis & prope mortē
pōt significare egritudinē.s.illi que occidit.sed
risus ē huiusmodi g° &c̄.Maior patet qa si hō
sanus nō consueuit ridere & mō prope mortē

ridet uideẽ ꝙ riſus ſit accñs illius egritudinis.
accñs uero ē ſignum Minor ē nota quia hō pōt
mori ridēdo ut ſuitur ex libro quodā đ flobotho
mia antique tranſlatōnis que īponitur Ga.ubi
ponit quod ſi quedā uene flobothomentur moriẽ
hō cum riſu Itē dragma auri & croci interficiūt
letificando ut poit Auic.in ſecūdo cañ.ca.đ croco
Secūdo ꝓbaẽ ꝙ poſſit eē sigᵐ meľie ľ amēcie qa
ſi riſus pōt coniūgi ei ut accñs gᵒ poteſt eē ſignū
ſed ita eſt ut patet in illo amphō. deſipiētie cum
riſu Itē ſi ſpecies meľie ſunt īdeteriate & quaſi
infinite & eaꝝ eē ī uarietatibus ymaginationum
ſunt incogite gᵒ riſus pōt cōiūgi alicui meľie ut
ſuū accidens & illā ſignificare.ſed ita ē gᵒ &c̃.
Maior patet quia ſi ſpēs īdeterīnate & ignote
ſunt ñ poteris mihi diceẽ plus q̃re hic meľicus
determinat ſe ad ymaginādū ſe eē aſinū & aliꝰ
ſe eē regē quā quare iſte non poſſit ſe determiaẽ
ad ridēdū ut quaſi continuo rideat ymaginans
ſic eē fiendū Minor eſt nota primo quia ſpecies
melancolie ſunt infinite prio ꝑ Ga.tertio de inte
rioribus ca.ſeptio Secundo quod cāe haꝝ uarie
tatū in earū ymaginationibꝰ ſint oculte apparet
per ſerapionē in primo ſue pratice ca.de melāco
nia.¶ In hac queſtione eſt primo reſponſio al
berti qui diẽ ꝙ riſus pōt ſignificare cōgelatiōeꝫ
qa ſigificat dñium ſanguis .ſanguis āt ſui multi
tudine poteſt ſuffocare & extinguere calidum
naturale & ex hoc fit cōgelatio.Hec reſponſio ē
multipliciter uilis.primo qa ñ uadit ad medulā
queſiti.ſecūdo qa male intelligit quid uult diceẽ
cōgelatio.nō.n.ſuitur hic cōgelatio ꝑ morte uel
diſpōe propiqua morti īducta a ſanguie ſuffucā
te ſed ſuitur ꝑ quadā paſſiōe cerebri que uocaẽ
congelatio ab auctoribus que quid ſit dicetur
¶ Ad intellectum queſiti oportet tria uidere Et
primo qd ſit riſus ſecūdo cuius uirtutis ſit accñs
tertio qūo ſigificat egritudinē.Proter primū eſt
ſciendū ꝙ de riſu datur duplex diffinitō una eſt
breuis Riſus eſt propria paᵒ hois & poitur ab
yſaac prio ellemētorū Rō eſt quia hec diſpō in
eſt oī hōi et ſoli.ſ.riſibilitas.et ſemper poſſumus
dicere ꝙ hō ē ī potencia riſibilis.gᵒ riſus ē ꝓpa
paᵒ hois & quia propria paᵒ inſequiẽ rationem
forme qua ſubiectū ab alio eētialirer differt
gᵒ oportet ꝙ riſus cōſequaẽ hōiem ratōe ſue
for̃e qua eſt hō.hec āt forma ſecundū ueritatem
eſt aīa intellectiua uel extimatiua ſecūdū Auer.
in tertio đ aīa.gᵒ ſeqẽ ꝙ riſus ineſt homini ratōe
ītellectus uel extimatiue ut cogitatiue ornate in ī
tellectu.Intellectuſ aūt ad pñs pōt habere reſpe
ctū ad potēcias aīe ſenſitiue appetitiās & cū ad
iſtas intellectus determinatur ſequūtur paſſio
nes aīe ſiue diſpoſitiones que dicūtur erubeſcētia
ira & etiā riſus ut colligitur ex Auic.in ſexto de
naturalibus ꝑticula prima ultimo caᵒ.Si aūt in

tellectus habeat reſpectū ad actū pure ſpeculati
uum nō ſequitur riſus.Rō eſt quia ſicut appare
bit riſus cōſequitur gaudiū in rebus ſenſibilibus
ut Auic.đ uiribus cordis quīto ca.gaudiū aūt ñ
ſequitur actū pure ſpeculatiuū ut ponit Aꝝ.in
.xxx.ꝑticula problematū ꝓblemate.vi.Sed cō
tra quia qñ bñ ītelligimus letamur & qñ ñ poſ
ſumus intellgere laboramus & triſtamur.Dicē
dū quod in actu pure ſpeculatio qui eſt de rebꝰ
nō hñtibus bonū neq; cāꝫ finalē nō eſt delectatio
ſiue gaudiū.Rō ē qa ī gaudio opꝫ ꝙ ſit aphēſio
rei delectabilis ſub rōne utiľ.Et dico de gaudio
quod eſt delectatio uirtutū intriſecaꝝ.ſ.extimati
ue ut ponit Auic.in libro de uiribꝰ cordis .iiii.ca.
ſi uera ſpeculatia ut mathematica nō hñt finem
in illorū aprehenſione nō ē gaudiū.Ad cōtrariū
dicendū dupliciter.Et primo ꝙ ſi bñ intelligētes
gaudeamus ñ ē hᵒ gaudiū ex natura rei mouē
tis quia nō eſt utilis ſed ex hoc quod intellectus
aſſequiẽ ſuā perfectionē iō ſequitur delectacio.
uel dicendū ꝙ illud gaudiū ē quia bñ ītelligēdo
extimamus nos eē bonos & iō gaudemus ſed
nō potētes ītelligere extimamus nos eē đffectuo
ſos & iō triſtamur.cū gᵒ aīa rōnalis cōpatur ad
uirtutes ſenſitiuas apetitiuas qa ex tali aprehen
ſione intellectus & ſubaprehenſione extimatiue
ſequitur gaudiū āt triſticia uel rancor & ſimilia
tūc ſequitur riſus cū eſt aprehenſio gaudioſa.ex
quo patet ꝙ hō non ꝑus poteſt redire q̃ aprehē
dat res ſub ratione delectabilis & bōi & ideo in
fantes cū ſolū uidēt uel audiūt & nondū īcipiūt
conprehēdere intēcionē non ridēt cū āt īcipiūt in
fantes aliquā intēcionē concipere bōi cū extima
tiua tunc īcipiūt ridere ut pueri parui cū aſpi
ciūt lumē & ſimilia āt audiūt uoces quaſdam
& qa hoc fieri īcipit in.xl.diebus ut experientia
īuenitꝰ iō riſus īcipit in hōie circa q̃drigita dies
poſt ortū ut poit Auic.xxi.fen īfra ca.ſecundo &
viiii.de aīalibus apparet ꝙ riſus ē propria paſ
ſio hois & qūo eſt propria paſſio eius.Alia dif
finitio datur de riſu.Riſſus eſt motus ſonorus
mēbroꝝ ſpūaliū hois cū ſituatione ꝑtiū faciei
pp aſſecutionem eius qđ homo uult de gaudio
& leticia Iſta diffinitio colligiẽ ex dictis yſaac
in libro preallegato.Et poteſt declarari hec diffi
nitio generaliter ex ſuo oppoſito.ſ.plātu qui eſt
alius modus motus propter triſticiā.Secundo
ſpecialiter declaratur hec difinitio propter qđ
eſt ſciendum quod in ipſa tanguntur quatuor
cauſe.ſ.materialis.i.ſubiectū cui comperatur &
paſſio cū dicitur hominis .cā formalis quia eſt
qdā motus ſonorus cū ſituatōe ꝑtiū faciei Cā
efficiens gaudium eſt leticia & res gaudioſa
Cā finalis ē explicatio aſſecutionis huius gaudii
& leticie Proſequendo gᵒ declarationem cauſe
efficientis riſum.Dicemus ꝙ cā efficens riſum ē

duplex una imediata alia mediata. cā imediata licet nō explicetur in difinitōne ē modus motus factus in calore spūs cordis & spiritualiū uel est ipse calor motus Et hoc probatur primo quia risus siue cachinus est quidā motus ergo habet motorē. qlitates āt mouētes sunt calor & frigus sed nō frigus Signum qa nō accidit nobis risus cū infrigidamur ēt quia frigidū immobilitat & quietat ut poīt Auic. primo cañ fen prima ca. de uirtutibus & Arx. in. xiii. particula de problematibus. v. problemate Secundo probatur qa risus cōsequitur gaudium cū sit motus explicatiuus gaudii. gaudium aūt per se calefacit & calorem mouet gº motus risus fit a caliditate mouente Cā mediata est duplex. s. exequens hūc motum & iperans eū. cā exequens est uirtus motiua in lacertis motiuis circa partes pectoris & ubicūq moueantur & ista cā uocatur mediata respectu caloris moti q calor est instrumentū Cā iperās est appetitus sequens iudicium extimatiue affecte specie gaudiosa & sic gaudiū pōt dici causa eff. ciēs. ¶ SED CONTRA oīa pdicta arguit pº cōtra illud quod dicebatur đ plātu nā secūdū ysaac ibidē risibilitati est oppitū. secūdo tu dicis quod talis motus fit a calore ɔtra p Arx. i. xxxv. pticula problematū. viii. pblemate qui dicit ꝙ risus fit nobis infrigidatis. Itē diminuto calore fit risus ut in eo qui pp flobothomiā moritur ridēdo. tertio tu dicis quod calor cordis & spūaliū ē mouēs immediatū. Tertio cōtra imo calor q ē in musculo est ille qui mouet imediate musculos ut pōt summi ex secūdo colꝫ & . v. phōꝝ comēto. xliii. quarto diceret aliqs tu dicis quod risus fit pp asecutionē eius quod hō uoluit de gaudio siue re gaudiosa. Cōtra quia natura siue uolūtas uolēs aliquid đberet mouere organa quibus uolitū psequatur sed p musculos pectoris motos ñ psequitur rem gaudiosam gº motus eius nō fit pp illā cōsecutiōeꝫ. quinto tu dicis nō uidetur ꝙ risus fiat pp assecutiōem gaudii imo tristicie qa titilatus sub assellis & gratatus in pedibus ridet & quasi tristās idignatur. Signū huius est quia fugit & trahit ad se pedes gº risus nō fit pp asecutōeꝫ gaudii. Itē de rebus que nihil portāt ridemus sicut si hō labatur in uia aut si aliquis nesciat ponere capuceū uel indure uestē. Ad primū dicēdū quod sermo ille ysaac posset negari. uel aliter quod risus nō habet pprie cōtrariū actiuū sicut est calidū frigido. sed habet motū oppositū qui est plātus. Ad itellectū solōnis aliaꝝ instanciaꝝ est sciēdū quod risus est duplex. s. uerus & fictus. Risus uerus est ille qui habet oēs predictas cōditiones uel cās. est. n. motus pdictus quia hō assequitur gaudiū. Risus autē fictus est q ñ hēt illas cās uel alterā illaꝝ. Fictus aūt risus ē duplex unus ē cuius fictio pricipaliter ē ex parte aīe Alius est cuius fictio pricipaliter ē ex pte corporis Risus ex pte aīe fictus ē cū i hoīe ē dispō aīe. qua đbet tristari uerbigrā quia puipēsus uel p cusus & ipe ridet fingendo dispositionem similē ridenti ut cū ponit in anima deceptionē. gº sonat cū pectore & figurat faciens sicut ridens Risus aūt fictus ex parte dispōis corporis est duplex unus ex parte dispositionis faciei solū sicut in homine qui habet tetanū in facie siue modū spasmi in facie qñ musculi faciei situantur sicut situātur in ridēte de quo loquitur Auic. fen secūda in caº de teteno. uñ dicit Et qñꝫ imaginamur quod ipe rideat pp ɔstensionem lacertoꝝ faciei Et loquitur de eo quarto cañ fen sexta in caº đ cadarion & đ scorpionibus primo capitulo in fine Alius ē risus fictus ex parte dispōitiōis. corporis. s. ex parte motus sonori in pectore & forsam cū aliqua situatōe partiū faciei simili ridēti uere. &c̄. Et hic risus ē ille qui fit i eo qui moritur ex flobothomia illarū uenarū si uerꝝ ē Risus ēt factus ex croco occidēte Risꝰ ēt factꝰ ex pcussiōibꝰ circa diafragma. qđā enim in bello percussi circa illa loca riderūt ut ponit Arx. in tertio đ partibus aīalium caº de. dyacomate. i. diafragamate. nec est istud mirabile maius quam quod capud abscisum loquatur ut cōfabulatur uel scribit homerus secundum quod dicit Arx. talis ēt modi ē risus factus in titilatiōe circa assellas & gratatiōe pedū dicimus. n. quod ex ominibꝰ dictis cāis. flabotohia croco pcussiōe circa diafragma & gratatiōe pedū fit quidā motus in calore circa partes cordis qui calor motus mouet lacertos pectoris motu sonoro qui motus uidetur esse risus & tñ non est uerus risus. Sed . t. d. quare ista mouēt calorē spūaliū tali motu dico quod nō est alia cā nisi quia sunt huiusmodi uñ Ga. in libro de motibus liquidis dicit Nō uideo aliquid ad cognoscēdam cāꝫ pp quam si tangūtur loca subasselarū mouētur motu uelud cū aliquid uidetur risibile nō ergo uidit. G. aliā cāꝫ pp quam nisi quia ille motor ē talis uirtutis nec est mirabilior responso quā illa quā dat Auer. in tertio coliget. s. quare sanguis facit leticiā quia ē talis nature uel uirtutis Res gº pdicte licet sint male et ɔtristariue. s. flobothoª occidēs et crocus & pcussio non tñ est iconueniēs ꝙ ad eas seqtur motus in calore faciēs motū lacertorū similē motui risus naturalis ut fingat ex hoc illū risum uerū & naturalē cū tñ ñ sit Et hoc nos in exēplo uidemus. uirtus enim uolūtaria naturaliter dispoita & etiā motiua uolēs aliquid capere ɔstringit manū & spasmꝰ ɔstrigit manū Est tñ sciēdū quod hic risus a croco & risus a titilatione licet sint reducti ad risus fictos pp dispositionē corporalē i musculis pectoris prouenietē a mō motus caloris in ptibus pectoris cōsimili risui naturali tñ alia poterit eis cā assignari ut dicetur. Ex his

Ad secūdā instātiā dico quod risus uerus fit a ca
lore mouēte Ad Arꝫ.dicēdum ꝙ forsam illud di
ctū debet refferi ad strenutatioēꝫ de qua ibi loq̄
tur.s.quod fit a frigore licet ēt possit a calore fieri
Vel aliter quod loquitur de risu ficto & nō uero
Ad illud quod dicit de mortuo pp flobothomi
am dico quod ille risus nō ē uerus uel licet calor
minuatur in corde ille tñ tātus qui ē habet talē
modū motus quod taliter mouet lacertos pecto
ris ut uideatur ridere Ad tertiā dicēdū quod to
tū calorē qui est circa cor & in musculo ego uoco
unū motorē corporeū & immediatū & est mo
tor motus respectu aīe que est motor nō motus
p.se Si aūt uis distinguere hᵒ calidū quod ē circa
cor & hoc quod est in musculo nō curo ad p̄sens
pp solutionē quarte instāciē ¶ Est sciēdū quod
in aprehēsione rei gaudiose cōsurgit duplex ap
petitus.unus ad prosequēdū illā.Alius ad expli
candum assecutiōem gaudii de re pcepta gaudio
sa.uerbigratia.uideo amicū a lōge ueientē & le
tor & gaudio.hic statim cōsurgit duplex appeti
tus.unus q precipit esse prosequendum & acce
prandum & iste mouet pedes & manus ad
ābulandum uersus ipsum.& amplexādū.Alius
apetitus surgit ad maīfestandum gaudiū ex ta
li amico uiso & talis apetitus mouet lacertos
pectoris & faciei i signū talis gaudii et tūc hō ri
dt Risus gᵒ ē dispō sequēs tale gaudiū & uidet
quod quasi quadā naturali sequella ad quedam
gaudiosa stati cū sunt cōprehēsa risus sequat &
intātū ꝙ illis i aīa remanētibus non possumus
cōtinere risum Propter solutōem quinti ē scien
dū ꝙ licet uerus risus nō fiat nisi pp asecutiōem
eius ꝙ hō uult de gaudio nō tñ oēs hōs sunt oībus
equaliter gaudiose sicut neq̄ equaliter tristes.
Videmus.n.quosdā hoīes de paruissimo timere
et tristari imo de nō timēdo nec tristabili & hᵒ
est quia habēt spiritus paucos & tenebrosos &
quosdā uidemus ñ timētes a multū teribilibꝰ ut
habētes multos spūs & calidos Ita ēt d gaudio
hoīes.n.habētes spūs multos mobiles & lucidos
gaudēt de re pua et ridēt ut dicāt sine cā ridere
cū tñ nō sit sine cā ut poit Auic.in libro d uiribꝰ
cordis ca.v & ideo pueri multū rident sed hoīes
habentes spūs paucos & obscuros nō letantur
ēt d re multū gaudiosa ut senes melēcolici Et qa
apti ad philosophiā habēt spiritꝰ subtiles claros
& lucidos iō eoꝝ facies debet ēē in forma alacri
unde rasis in secundo almāsoris loquens de hōie
apto ad philosophiā dicit Eius intuitus ridenti
uel gaudenti similis repit q̄uis hic sermo uideat
cōtrarius inteciōi Arꝫ.in.xxx.pticula pblematū
pblemate primo ꝙ ñ curamus soluere.Est scien
dū quod licet ista sit facies non tñ semper debet
prūpere in risum grandē quia ut sumitur i phe
mio phisicorū.philosophus debet scire moderare
passiones aīe.s.gaudii & tristicie & alioꝝ & sic
ēt risum & iō dicit ꝙ risus habūdat in ore stul
torum.¶ Ex hiis gᵒ ad instanciā cū dicitur non
semper ridemus pp assecutionē gaudii ymo tri
stamur ut i titilatōe & grataciōne pedū.dicendū
quod ille res nō sunt simpliciter gaudiose sunt
tñ huic ut habēti spūs dispositos ad gaudium
uel ad talē modū motus & iō nō qlibet titilatus
ridet uel gratatus ymo quidā nō curāt.Ex qbus
apparet alia cā.quare a sumptio croci facit ridere
uero risu licet occidat .nā sicut assumptōe multi
uini & boni multiplicat multus spiritus & bo
nus circa cor q̄ spiritus ē motiuus & agitatiuus
uñ inducit talē motū in musculis pectoris & di
sponit ꝙ a praua re gaudiat.ita ex croco poterit
multiplicari multus spiritus motiuus i spirituali
bus.uñ faciet talē deliciā & talē motū .post cū
delicia tēdit ad mortē .nec est incōueniēs.qdam
.n.moriūtur ex gaudio & sic quidā poterūt mo
ri pcedēte gaudio facto ex quadā intrinseca deli
cia inducta ex motu caloris ł ex pauca re extrīse
ca & si uideat gaudiosa tamen ad illud dispoīt
dispō spiritus & caloris & ego uidi mulierē i fe
bre ꝯtinua post ptū rētētis mestruis mori cū mul
to risu parū āte mortē.sororē dñi ugolini pelloli
Sed tu dices secūdū hoc quilibet potator uini de
beret ēē ridiculosus cū tñ quidā sunt plorantes
cū inebriātur & quidā ridentes ut poit Arꝫ. in
trigesima pticula pblemate primo.Dicendū ꝙ
potator ex quo i uino fit multus spūs mobilis &
clarus est aptus ad risum & hoc pp tres cās pᵒ
quia multus calor spūosus in spiritualibus pōt
inducere quādā deliciā ūde sequitur risus.secūdo
qa dispoīt ad delitiā a rebus exterioribus i qbus
tñ nō est uera delectatio siue delitia.tertio quia
talis calor potest causare similē motū in lacertis
pectoris tñ si utētes uino qdā plorēt hoc est qd
uinū est nigrū uel alterius male qualitatis gene
rās malos spūs uel quia uinū mouet aliquos hu
mores mēdicos .Apparet ēt ex predictis quō ri
sus a titilatōne pōt reduci ad uerū risum factū
ex assecutōe gaudii.nam ex tali tactu fit quedā
delicia que sequitur talem motū incōsuetum siue
tactum ex qua delicia siue gaudio sequitur ta
lis motus explicatiuus gaudii a ssecuti & qa ho
mo magis mouetur ab alio q̄ a se & cū maiori
falatia & minori puissiōe iō ex tali tactu homo
circa assellas & pedes magis titilatur & delitia
tur ab alio.q̄ a se ut ponit Arꝫ.in.xxxv.particula
pblematū.viii.pblemate.Risus gᵒ in tali titilati
one & fricatōe est uerus risus sequēs assotiatōeꝫ
gaudii.Sꝫ cū.d.in tali titilatōe & fricatione est
tristicia dico quod sunt alique delitie que habēt
secū aliquas tristicias cōiūctas sicut patet in pue
ris cum primo incipiūt coīre & ita i titilatōe &
iō nolūt hoīes titilari .est ergo ibi risus rōe dle

ratõis Ad ultimã ĩstãciã dicẽdũ ꝙ illi mot⁹ laps⁹ hoĩum habẽt inducere hos motus ĩ nobis ut põt summi ĩ uigesimanona pticula ꝑblematũ ĩ fine. Dicẽdũ tñ ꝙ ĩ lapsibus hoĩum & actibus huius modi cuȝ hõ nescit induere se &c. ĩsurgit in nobis quodã gaudiũ quia extimamus nos eẽ meliores illo & ꝙ non faceremus ita & ex hoc gaudio fit risus & iõ si in lapsũ hõ frãgeret sibi caput non rideremus ymo cõpateremur sibi qa natura nostra cõpassiua ẽ ut Ap̃.in septima pticula ꝑblematũ ꝑblemate quarto. Vnde Ga. põit in quarto de interioribus secũdo ca. ꝙ quidã ridebãt de eo qui piciebat uasa p fenestrã sed quãdo piciebat unũ puerũ risu eiecto fractũ puerũ susceperũt & hoc quia cõpassi sunt & qui nõ cõpatitur in istis ẽ hõ crudelis Sed tu dices nos ridemus qñ ioculatores faciũt quosdã ludos ubi ñ credimus illis eẽ meliores ymo peiores & nesciremus illos facere Dicendũ ꝙ nõ est alia cã risus nisi quia illa sunt iocosa & gaudiosa qa sunt talia. Ex predictis g° appȝ quid sit risus & erat primũ q̃rendũ. ¶ Secũdo expedit declarare cuius uirtutis sit accñs. uẽ ꝙ tactiue quia Ap̃. ĩ tertio de ptibus aĩaliũ dicit ꝙ risus est titilatio ſȝ titilatio est circa tactũ ꝓpẽ titilatoꝝ siue assellaꝝ. secũdo uideẽ ꝙ oĩs sensus. quia risus fit p delitiã sed in oĩ sensu fit delitia ut pȝ. iiii. c̃ accñti & morbo. dicẽdũ g° quod risus non est actus unius uirtutis sed plurium & ad opõnẽ pluriũ uirtutũ reducitur nã inquãtũ est ibi motus lacertoꝝ est accidẽs uirtutis motiue inquãtũ aũt est ibi appetitus cõsequẽs apphẽsionẽ rei delectabilis siue gaudiose qui appetitus imperat lacertos moueri est aceñs uirtutis extimatiue cuius ẽ appetere & imperare. inquãtũ aũt ibi occurũt sensationes uel per uisum uel per auditũ uel per tactũ & huiusmodi in quibus sensationibus cadere põt delitia. risus põt reduci ad istas uirtutes sicut ad pricipia inchoatia inquãtũ uero ẽ ibi motus spũs cordis põt reduci ad uirtutẽ uitalẽ. ¶ Hic tñ esset dubiũ utꝝ deltia pticularis sensus uerbigr̃a tactus possit facere risum uel essẽ cã ad quã sequatur risus sine iudicio extimatiue. Et credo quod risus uerissim⁹ & perfectus nõ fit a pura d̃litia sensus tactutus qa oportet cõcurere apetitũ siue uolũtatẽ impantẽ motũ lacertoꝝ pectoris. hic aũt fit post iudiciũ extimatiue. ¶ Ad cõtraria dicẽdũ & p° ad Ap̃. quod ibi diminute notificat risum. uel dicẽdũ quod intelligit p titilationem motũ pectoris ¶ Ad secũdũ dicẽdũ quod inquãtũ risus põt sequi delitiã oĩs sensus põt reduci ut in suo pricipio iniciatio ĩ actõeȝ oĩs sensus ¶ Tertio expedit declarare an risus possit sĩgnificare egritudines & q̃s Ad cuius intellectũ est sicẽdũ ut põt colligi ex dictis rasis Risus ẽ duplex unus naturalis distict⁹ cõtra innaturalem qui nullã cãȝ preter naturã uel innaturalẽ habet & iste est qui fit ĩ hoĩe bñ dispoito a cã uere gaudiosa de qua extimatiua iudicat quod sit talis sicut ridere de ludis de aduentu amici & acquisitiõe pecũie & intuitu celi quia leticiam iudicat ut ponit. Auicena in libro de cordialibus. v. ca Alius est risus innaturalis qui hẽt cãs inaturales & iste ẽ multoꝝ graduũ & moꝝ secũdũ diuersitatẽ cãꝝ mouẽtium ut risus factus ex percussiõne risus ꝓpe mortẽ ex croco, risus frenetici de quo Auic. infra in ca. d̃ carabito et risus mel^ci de quo Auic. in ca. d̃ mel^ia & in cõmẽto illius amphorismi. Descipientie cũ risu ¶ Est ɔsiderandũ ꝙ aliud ẽ dicere risum naturalẽ & risuȝ inaturalẽ. & aliđ ẽ diceẽ risuȝ ueꝝ & ñ ueꝝ. nã z^m quedã modũ dicẽdi sup̃ ris⁹ a croco pueiens mortẽ ẽ inaturalis et tñ põt dici uer⁹ risus. dico g° ꝙ risus naturalis habẽs naturales & cõueniẽtes cãs supra dictas nõ significat egritudinẽ Rõ est qa significat bonã dispositionem spũum & bonũ iudiciũ g° nõ significat morbrũ. Dico tñ ꝙ risus inaturalis põt significare morbũ quod declaro de risu uero & ficto. Primo de risu uero cũ quo est asecutio gaudii nã si cã talis risus põt cõiugi cũe facieẽti ul^r poteẽti facere morbũ ymo mortẽ g° talis risus põt morbũ demonstrarẽ ꝑ ꝓnosticari ꝑ etiã mortẽ pronũciare. sed sic est ꝙ gaudiũ potest eẽ in aliquo ex dispositõe spũuȝ & motu ut in sumẽte crocũ & hñte mel^iã sanguineã & tñ talis dispõ spũs & hũoruȝ stat cũ morbo & põt sequi mors Sed tu diceres quõ põt hic risus dici uerus cũ gaudiũ ad quod consequitur nõ sit uerũ. gaudiũ ei mel^ci & frenetici nõ est uerũ Dicẽdũ dupliciter Et primo ꝙ secũdũ unã uiã supra isti risus nõ sunt ueri sed ficti. Vel aliter est dicẽdũ ꝙ secundũ aliã uiã possunt dici ueri nõ simpliciter sicut ẽ risus naturalis sed respectu risus ficti pp corporis dispositionem ut pp thetanũ ibi ei est simpliciter formatio musculorũ faciei nec talis formatio sequiẽ ad aliquod gaudiũ uerũ uel nõ uerũ sed fit solo thetano. Declaratur secũdo de risu ficto ut facto a tetano qa significat tetanũ. Ex quibus apparet expõ tex. Auic. s. quõ risus sine cã significet cõgelationẽ. Congelatio. n. accipitur dupliciter uno modo pro passione cerebri in qua homo stat occulis apertis & non sentit neq̃ mouetur sed remanet in figura in qua inuenit eũ passio de qua loquiẽ Serapio tractatu p° sue pratice ca°. xviii. &. Ga. in cõmto ãphõi illius secũde pticule. Sumpnus & uigilie & de hac cõgelatione non est hic sermo. Aliomõ sumitur cõgelatio p tetano quõ sumit Rasis ĩ p° cõtinẽtis ca^a. vi. cũ dicit tethanus. i. cõgelatio est aliqua distẽsio ex cõgelatiõe & hoc mõ sumitur hic cõgelatio. Risus g° sine cã. i. risus fictus & nõ uerus significat cõgelationẽ. i. thetanũ quia est accidẽs in eo ut infra pȝ fen secũda ca° de tethano,

Apparet ēt quō ſignificat amētiā qa amētia ē diſpoſ.tio ſimilis amētie īfātili ut ifra ponit Auic. Sicut g° infantes ſine cā uere delectabili rident ita amētes. Intelligere tñ poſſumus per amētiā melāconiā cū qua fit riſus. ¶ Ad rōes. Ad primā dico quod leticia pōt.ſ.cōiūgi cū cā morbi & mor bo nō g° homo letatur de morbo.ſed cā aliqua morbo ɔiūcta facit eū letari aparēter. Ad ſecūdū dico quod aliter ſumitur hic cōgelatio. de amētia uero quid ſit dicēdū apparuit. Ad tertiaȝ reſpondebitur ī propria qſtiōe in capitulo đ mel'i

Capitulū đ ſigis naturalib⁹ diſpoſitionū cerebri

SIGNIFICATIO ¶ QVIDEM aſſumpta ex genere. Supius aūt enumerauit genera ſignorū ſiue principia ex quibus puenemus ad diſpoſitionū cerebri cognitionē hic ex illis ſignis docet cogōſcere diſpoſitōes cerebri.ſ. dādo modū ſignificādi p ea. Et hoc eſt quod dicit rubrica de qualitate .i. mō ſignificationis ſignificationū haꝝ. Et p° ex unoquoq; dictoꝝ generū docet ſignificare ſuper diſpoſitionibus cerebri. ſecūdo unāquanq; diſpoſitionem cerebri docet ex illis cognoſcere &.id eſt illud ad quod ultimo puenitur diſtinguēdo ſigna p capitula & poſtea diſpoſitiones p capitula & hoc eſt quod Auic. intendit ſecūduȝ diſpoſitionem cerebri & diſtinctionem etcetera donec pueiam⁹ ad ultimā diſpoſitiōeȝ .i. ad unā quāq; diſpoſitionē cerebri cognoſcēdā .uel diſtinctionē.ſ. ſignorū &c̄. Secūda ibi Cerebrum in ſua cōplexiōe. Prima ī duas Primo docet ſignificarē per ſig^a ſumpta ex capite & ortis ab eo Secundo docet ſignificare per ſigna ſumpta a menbris cōicantibus uel per ſigna ſumpta ſecundū modū cōitatis. Secunda ibi Cū mēbra cerebro coīcantia. Prima in duas Primo docet ſignificare per ſigna ſumpta ab opōibus magis pprijs cerebri ſecūdo per illa ſigna Secūda ibi Signa aūt ſumpta ex genere cōueniētie. Prima ī duas. Primo in generali docet ſignificare per ſigna ſumpta ex oponibus ſecūdo ī ſpeciali magis p unūquodq; genus opōnū Secūda ibi leſiōes aūt Prima ps patet. ¶ Eſt ſciendū Et primo eſt dubiū utrū hoc dictū ſit generale ad oēs opōnes cerebri.ſ. aiales & naturales Dicendū quod ſic quod patet ex Auic. qui abſolute dixit oponū cerebri Etiam de naturalibus uirtutibus uerificatur hoc iudiciū.ſ. quod ſi ſunt leſe cerebrū ē leſuȝ & ꝙ coruptio opōnū naturaliū ſignificat calorē ut pȝ fen.xiii.&.xiiii. hoc g° capitulū eſt generale ad tria capitula ſtati ſequētia ¶ Secundo eſt dubiū de modo loquendi. In ſignis.n. ſaītatis ſignificāde dixit adiuuat .ī ſignis egritudinis dixit Significant. Dicēdū unomō quod nō refert aliquid mō hic. Oē.n. menbrum cuius opō cōpletur eſt ſanum ut poīt Auic. fen ſecunda primi cañ .illo ca. Accidentia & ſignificationes. uel dicendum quod ſanitas in partiali uirtute nō denoiat totum ſubiectum ſanū. & iō ſanitas unius generis operationum nō ſignificat ſanitatē ſed iuuat ad ſignificādū. Et iō ſignificatio ex genere opōnū.ſ. uno cū ſunt ſane.ſ. ī illo genere iuuat &c̄. ptialis tñ egritudo denoīat totū ſubiectum eſſe egrū uel neutrū. & iō leſio unius generis opōnum ſignificat egritudinē large ſumēdo etiā p neutralitate Iſta tamen dicta ſunt difficillima in ſcīa tegni de corporibus.

LESIONES aūt. hic declarat & pȝ in littera poſſumus tñ diuidere quod primo ponit diuiſionē opationū leſaꝝ ſecūdo docet ſignificare ſecūda ibi . Et ſermo quidē ¶ De p^a parte. Eſt dubitatio quia Auic. uidetur hic diminutus quia actio leditur quādoq; quia intēditur ut uehemēs appetitus. dicēdū quod actio tripliciter ledit̄ ſecūdū quod in ipa tria cōſideramus.ſ. entitatē & huic opponitur ablatio. formā & huic opponitur corruptio. quātitatē & huic opponitur diminutio ¶ Ad cōtraria dicēdū unomō ut dictū eſt fen tertia ſecūdo ca^o. uel dicēdū quod reducitur ad icorruptionē unde. Auic. dixit mutatio quātū ad intēſionē & permutatio quātuȝ ad corruptiōeȝ Vel dicēdū quod ut alias dictū eſt iſta diuiſio ē generalis quia oī uirtuti ut Auer. in theorica cāticaꝝ in tractatu de accidētibus cōmēto ſecūdo ſed ſi poneretur nocumētum additiōis nō cōpeteret oī uirtuti. Sūt eni quedā quaꝝ actus additi ſunt magis ſecūdū naturā ut apparet de uirtute uiſiua ut infra fen tertia

ET SERMO hic docet ſigficare & pȝ . Eſt dubitatio utrū diminutio & đſtructio opōnum fiant a frigido & humido uel humido . Et corruptio a calido & ſico uel ſico Et ſic iſte complexiones ſignificētur ab eis. uidetur quod non primo qa acetoſacio cibi ī ſtomaco ē coruptio opōis & fit a frigido ut pȝ infra fen.xiii.ī ca. de ſigs diſpoſitionū ſtomaci Secūdo ſic gēratio ſanguis aquoſi ī idropico ē coruptio opatōis & fit a frīo ut ifra fen.xiiii. tertio ſic. ablatio digeſtionis pōt fieri a calido. oīs eni imoderata qualitas đſtruit actū ppie uirtutis ut patet in comēto amphoriſmi ſecūde particule Quibuſcunq; iuuenibus ¶ In oppo^m ē hic Auic. & infra fen.xiii.&.xiiii. Dicendum ꝙ frigitas & humiditas faciūt diminutionē & ablatione & calor & ſicitas coruptionē. Rō eſt quā Auic. format in lr̄a. leſiones opōnū cōpate quieti & mobilitati fiunt a frigido & humido leſiōes āt ɔperate motiui fiunt a calido & ſico. ſed ablatio & diminutō cōpantur quieti & mobilitati corruptio āt cōperatur motui g° &c̄. Maior patet quia frigidū habet quietare & immobilitare ut poīt Auic. ī primo libro fen.

prima in doctrina de uirtutibus & in sequenti ca. humidū ēt quietat & immobilitat ingrosan do spiritus & ebetando calorē licet secūdū aliā uiā humidū mobilitet faciendo fluxibilē & inter minat quomō loquitur Auic. in libro de uiribus cordis ca. v. Et hic Auic. dixit cū dixit Et grossi tudinē spūs ex humiditate calidum āt motiuū est similiter siccū exacuendo cam. sed Minor est nota Tamen subtilius & aliter dictū ē a me sup fen. xiii. i ca. de egritudinibus stomaci, ubi est de claratū φ cū actō ut actō saluatur uel intēditur & forma siue pportio pmutat tūc dicit corup tio actionis ut cū cibus in stomaco cōuertitur in fumū saluatur ymo forsam intenditur trāsmuta tio sed forma & proportio r̄mouētur ut cū actō ex toto remouetur & percōsequēs proportio uo catur ablatio Cū āt secūdū eā partē secundum quā diminuitur actio secūdū ēt illā diminuitur pportio uocat dimiº actiōis & d̄daratū ē ibi φ frigidū uel aufert ex toto actōnē P dinuit calidū āt quia mouēs saluat actionē sed per distēpiem nō saluat formā & iō fac corruptōez actonum Et credo quod hoc ēt Auic. hic intēdit subtiliter speculādo & quia calidū p uiā resolutionis & p ductionis ad frigus & ad casum uirtutis potest imobilitare & quietare & ut sic ex toto actōem remouere aut diminuere iō calidū pōt eē cā di minutōnis uel ablatōnis opationis. Et hoc dixit Auic. cū dixit Nisi magnificetur & perueiat ad hoc quod deiciat &c. Ad contraria dicendum primo secūdum quosdā quod hic est sermo de a ctōibus aialibus. uel dicēdum quod uerificatur ut plurimū & n̄ semp ut i seqnti capitulo appa rebit. pōt eni frigidū qñq₃ corūpere & calidū aufere & diminuere ut apparet ex argumētis 3º possumus dicere quod frigidū p se & directe aufer uel diminuit opōnē. Et iō stomacus frigi dus directe nō faciet chylū uel faciet chilū cru dū. Similiter epar frigidū nō faciet sanguinē aut faciet sanguinē crudū. quod aūr chilus habeat formam accetositatis nō est directe ex actōe sto maci sed indirecte. similiter quod epar faciat san guinē crudū. hic est locus speculationis. Ad secun dam patet solutio ex predictis

Capitulū de significationibus sumptis ex opōni bus aialibus & sensibilibus moralibꝰ et mobilibꝰ

HAS OPERATIONES ingredir lesio. Supius Auic. posuit modū gē ralē significādi p significatōes que sunt sumpte ab opoibus. Hic docet significare per signa sumpta ab unoquoq₃ genere opōnū & pº aialiū secūdo naturaliū. secūda ibi Significationes aūt accepte ex genere opōnū natu raliū. Prima in duas. Primo pmittit de significa tionibus sumptis ex opōnibus aialibus sensibili bus & moralibus ex somniis secūdo de signifi cationibus sumptis ex opōnibus motiuis. secūda ibi significationū aūt sumptaꝝ. Pª in tres. primo determinat de significationibus sumptis ex opō nibus animalibus sensibilibus secūdo ex morali bus i tertio d̄ sumpniis qa cōtinētur in summa moraliū. secūda ibi de opōnibus uero moralibus tertia ibi. Et significatio dispōitionis sumpniorū Prima in duas primo docet significare ex unaq̄q₃ opōne uniuscuiusq₃ sensus pticularis secūdo po nit quosdā canones cōes de opationibus & signifi cationibus hoꝝ sensuū pticulariū. secūda ibi & sensus quidē coicat. Pª in quinq₃ ut quiq₃ sunt sen sus exteriores pticulares ex qºꝝ opōnibꝰ docet si gnificare. pº gº ex opōne uisus secūdo auditꝰ tertio odoratus quarto gustus quinto tactus. secunda ibi & in auditu. tertia ibi Quod autem fit mo deratu Quarta ibi Gustus aūt. qnta ibi & tactꝰ Prima in tres Primo reasumit diōnē generalē lesionis opōnū. secundo aplicat ad uisum. tertio docet significare. Secunda ibi uerbigr̄a i sensibus icipiamus. Tertia ibi Ex his. n. Prima pars patet ¶ Est sciendū quod in rubrica quidā habēt & mobilibus & tūc ista rubrica est cois sequenti capitulo uel forsam uirtutes morales possunt ēt dici mobiles idest motiue quia motū iperantes ¶ Secūdo est sciendū quod sompnia nō fuerunt supius explicata i numero signorū. fuit tn̄ explica tus sompnꝰ i cuius tpre fit sompniū. Similiter ex plicando uirtutes morales dabātur itelligi que sunt opōnes uirtutū aphēsiuarū intrinsecarū que sunt morales Et iō Auer. in qnto de sompno & uigilia attribuit sompnia ymaginatiue que est d̄ uirtutibus moralibus secūdū Auic. & iō dixit. Et sompnia continentur in summa moralium. ¶ Tertio est sciendum φ cum dicit has opōnes .s. animales ex quo apparet quod capitulū posi tū supra ē generale ad uirtutes animales & na turales Si. n. fuisset solū generale ad aiales fru stra repetiisset diōez lesiōis opōnū cū imediate posuerit eā cū dixit destructiōis. i. ablatiōis. debi litatis. i. diminutiōis. permutationis. i. coruptiōis secūdū uocabula Ga.

VERBI GRATIA Hic applicat ad uisum & patet Hic quidā querūt utꝝ res in oculo stans possit uideri de qua plise dictū ē in fen tertia in capitulo de ymaginatōibus.

EX HIS. Hic docet significare & primo in ma gis generali secūdo in minus generali. secunda ibi Et fantasie De prima patet Est sciēdum primo diceret aliquis qūo cognoscimus quod huiusmōi fantasie sint pp cām ppriā oculo uel nō sint. dicē dū qđ oportet te hoc scire ex sciētia tertie fen hu ius ex ca. primo de ymaginacionibus & aliis ca pitulis quibus scis passiones proprias oculorum

& passiões p comunitatē ad cerebrū uerbigratia tu scis quod iste habuit ulcus in cornea & remāsit oculti ssima cicatrix unde habet ymaginatiōez uel fantasiā ex hoc arguis quod nihil de cerebro significat ymo ē ipi oculo propria

ET FANTASIE Hic per has fantasias docet in speciali significare & primo hoc facit. secundo mouet dubiū & soluit. secūda ibi quod si aliquis Prima patet. ¶ Est sciendū quod post iudiciuz generale datū habes cōsiderare cuius coloris sint & secūdum hoc iudicare. uerbigratia si sunt albe significat flegma Si nigre melancoliam citrine colerā rubee sanguinem ut ponit Haly in tegni tractatu secūdo comēto. lv.

QVOD SI. Hic mouet dubiū Et primo mouet secūdo soluit. secunda ibi Dicemus In prima pte dicit. dictum ē quod fantasie significāt suo colorē & ut sic fantasia citrina significat colerā & alba flegma Sed cōtra quia si fantasia alba significat flegma frigidum dnari ꝙ flegma est uere. qd frigidum in corpore humano tc̄ sequeret̄ quod lesio opōnis que dicitur permutatio siue corruptio fieret a frigido. hoc est falsum quia in pceden ti capitulo dixisti quod permutatio que motui cōpatur fit a caliditate et siccitate Et hoc ē quod dixit cū uos pmutauistis. i. cōpauistis pmutatione. i. lesiōez q ē pmutatio siue coruptio ad calorē qa dixisti ꝙ fit a calido ꝫ ꝯseqntia ē nota ex dictis qa appitio taliū fātasiarꝫ ē opō pmutata. i. corrupta gº. &c̄. prio Auic. poit ans & dic qūo fantasia alba significat flā & frigidū &c̄. quasi dicat nō qdcūq flā sed frigidū albū. secūdo destruit consequēs cū dic Cū uos pmutastis &c̄. ¶ Est sciēdū quod secundum quod declaratū est supra in tertia fen qlibet humor pōt facere fantasiā nigrā per priuationem iradiationis. albā āt nō fac̄ nisi album.

DICEMVS. Hic soluit & solutio stat i hº quod coruptio opōnis uel fit pp malitiam cōplexionis mēbri cuius opatio corumpitur & ut sic corruptio siue pmutatio fit a caliditate & sic dictū est supra i precedenti ca. uel talis corruptio fit pp accidētia materie idest accidencia materiebus q̄ uirtuti occurūt cū sanitate caliditatis inate. i. cū sanitate cōplexionis & tunc potest fieri corruptio a frigido. i. a materia frigida uel flemate uel melāconia & hº est quod dicit. Dicemus. scilicet quod illud quod dictū est i pcedēti capitulo cum compauistis pmutatiōem ad calorē hoc est ppter cōplexionē malā exn̄tem in menbro & non ppter accn̄tia materiei. i. aduenie̅tia ex materiebus q̄ accidūt uirtuti &c̄. quasi dicat qa cū sic est nō ē necessariū cōpari & fieri pmutatōez a calore. pōt. n. fieri a frigore si illa materia ē frigida. zº ē dubitatio pp clarꝫ intellectū de eo quod pº dic Illud est pp cōplexionē & nō pp accn̄tia materierꝫ. Cōtra quia nocumētū p mutationis factū a calore nō solū fit a cōplexione calida. s. sola sed et cū materia ut in frenetico qui habet corruptionē ymaginatōis & in habēte colerā in stomaco in qº cibus corūpitur. ¶ Secūdo dic pp accn̄tia uirtuti sane. Cōtra quia accn̄s sequitur morbū ut pꝫ in tertio de accn̄ti. gº ibi est morbus nō gº sanitas integra. Illa enim menbra alterabit. ¶ In contrarium est Auic. Ad solutionis euidētiam est sciēdū quod nocumēta opōnū quedā sunt a mala cōplexione exn̄te in mēbro siue sit cū materia siue sit sine materia & in hoc eēntia instrumēti siue mēbri est lesa uerbigrā stomocus infrigidatus uel inflamatus nō digerit cibū sed corrūpitur. Similiter oculus pp malā cōplexionē cū materia uel sine materia male uidet. qdā aūt sunt nocum̄ta opaōnū q fiūt ex idispōe obiecti uel iproportione nihil paciēte eēntia mēbri uerbigrā hō sani stomaci comedit ossa cerasorum & n̄ digerit illa tunc operatio dicitur lesa propter materiā inconueniētē stante sanitate cōplexionis stomaci Ista sumuntur a Ga. in primo de iterioribus ca. iiii. Similiter aliquis uapor albus stat in pupilla & uidet̄ eē aliqd albuz extra. hº ē corruptio opōnis uisiue nō pp cōplexionē occuli quia in omni sanitate cōplesionali in eo stante apparet illa fantasia illo uapore presente sed tunc corruptio est pp accn̄tia sequētia hāc materiā albā quia pn̄tat se oculo in forma obiecti & phibet alia recipi i pte in qua est uapor albus. Vult gº Auic. quod qn̄ nos dicimus quod corrupio opōnū fit a calido & diminutio & ablatio fit a frigido debet intelligi qn̄ hec nocum̄ta fiunt a mala cōplexione exn̄te i mēbro siue sit mala cōplexio cū materia siue sit sine materia nō aūt est ueruz quādo hec accn̄tia fiunt ex mēbris q occurūt in rōe obiecti & ipm mēbrū ē sanū itegre cū sua cōplexione. ipo. n. integre sano exn̄te in complexione pōt actō corūpi pp pn̄tiā obiecti siue materierꝫ ut digestio stomaci sanissimi pp ossa cerasorꝫ & uisio oculi pp uaporē albū fleaticū ¶ Est sciēdū ꝙ Auic. dixit sane cū caliditate inata & n̄ dixit absolute sane qa eēt dubiū an illa materia faceret morbū in numero tn̄ licet absolute facere posset r̄spectu tū opōnis quā ledit forsaz n̄ ē morbꝰ i numero qa ocurrit ratiōe obiecti utʼ declaratū ē i questione nostra de sanitate Et forsam ē morbus in numero priuz oculi ¶ Secūdo etiā sciēdū quod per caliditatē innatā debemus intelligere caliditatē intrinsecā naturalē cōpoitā ex inata et influēti que dicitur inata cōpatōe caloris extrinseci aeris uel caloris pater naturā & hoc mō Auic. sepe noiat caliditatē itrīsecā innatā ut patet in libro primo fen prima capitulo de etatibus & fen secūda capitulo de signis cōplexionū. oculus eni habens suā cōplexiōez sanā habūdās in spū uisiuo & oī bonitate

cōplexiōis in cristalina & suis partibus pōt habere pmutatiōez uisionis ex pñtia alicuius uaporis in ipo stantis ¶ Ad ɔtraria dicēdum ad primum quod Auic. nō distinguit nocumētuȝ opōis factū pp malā cōplexionē sine materia cōtra nocumentum factū pp complexionē cū materia ymo distinguit nocumētū opationis factum a mala complexione exñte in esentia menbri siue sit cum materia siue non contra nocumētū in quo menbrum in sui sanitate siue complexione ñ ē permutatum saltē in complexione Ad secunduȝ dicēdum qđ accñs a morbo proueniēs sequitur morbum ſȝ accidēs factū ex iproportiōe obiecti ut idigestio plumbi uel lapidis et ossiū cerosoruȝ ñ sequitur morbum Ad tertiū dicēdum quod possibile est qđ ille materie ad quas ista nocumēta secūtur alterēt ſȝ oī alteratōe circūscripta que a materia puenit fit pmutatio opōnis uerbi gratia uapor i albugineo ē cā corrupte uisionis quāuis in nul la qualitate alteret oculū sed solū per sui asistenciā Sed. t. d. nō ne hic oculus est infirmus. dicendū quod sic sed nō in cōplexione ut innuit Auic. reducitur ergo ad morbū in numero ptiū oculi ꝟ ad morbū uie & de hoc ad pñs nō curamus.

ET IN AVDITV. Hic docet significare ex opōnibus auditus & primo premittit mōs lesionis opōnis auditus & ex uno docet significarē. secūdo ex aliis. secunda ibi debilitas uero Prima in tres secūdū quod tres sunt modi lesionis quos Auic. ponit. secūda ibi Aut permutatur. tertia ibi Aut đstruatur Prima pȝ Est sciendum quod sicut in uisu consideramus duplicem quātitatem siue formā quibus opponūtur due debilitates siue diminutiones ita i auditu .ē āt in uisu quātitas siue forma extensiua qua rēota debet uidere & propinqua & intēsiua quia parua & magna Ita auditus debet audire propiqua & longinq̄ cū gº non audit nisi propinqua dicit diminuta siue debilis & quātū ad hoc dixit nihil ꝙ propinquius ē debet etiā audire debiles & fortes sonos cū gº non potest audire nisi fortes sonos sic oculus non potest uidere nisi grossas litteras &c. dicitur eē diminutio actionis & q̄tum ad hº dixit & forte.

AVT PERMVTATVR. Hic poit secundū modū lesionis & patet.

EST DVBITATIO. quō per nocumentum pmutacionis operationis auditiue significatur cōplexio sicca & in medio cerebri. Dicēdū quod est facile uidere quomō significētur & quō significētur ex hoc uēti & uapores & alia ut sanies secūdū quod apparet fen quarta in capitulo de sibillo. Sed quō significetur cōplexio sicca est difficilius uidere. potest aūt siccitas dupliciter hoc facere primo expurgando & clarificādo organū auditus & spūs facit ipm pceptiuū ualde oium sonoꝝ quātūcūq; sint: parui & motus uapoꝝ intrinsecoꝝ a quibus corpus quasi nō euacuatur sicut dicimus quod acuitas uisus ē cā ymaginationū ut pȝ fen q̄rta et fen tertia. secūdo modo facit hoc siccitas p euōnes inductas & p abstinētiā quia cogit naturā conuertere se sup humores & eos euaporare unde fit sibilus in aure ut inuit Auic. ēt in fen. quarta huius. Dixit aūt i parte medii cerebri quia ibi est locus ortus neruoꝝ auditiuoꝝ ut patet in pº cañ fen quarta & in pº libro de anothomia

AVT DESTRVATVR. Hic ponit secūdū modū lesionis & patet

DEBILITAS VERO. Hic docet significare ex debilitate operationis auditiue & ablatione per quedā modū ēt permutacionis ipsius ut pȝ ¶ Est sciendū quod hoc ē dictū i precedēti capº. que enim nocumenta comperantur queti fiunt a frigido. ¶ Sed tu dices quare cum homo hēt sonitum auris & ymaginatur audire aliquid ex q̄si lōginque significat ex hº humiditas. s. i ptibꝰ capitis secūdū istrumēta auditus Dicēdum qđ i re humida fit sonus đbilis ēt a materia humida surgit uapor debilis & tardi motus qui iprimit sonū debilē. talis aūt est modus soni qui ex lōginquo auditur & iō homo ymaginat audire sonū sicut est sonus qui ex longinquo auditur & ideo cū uapores sunt sicci & bñ sonori faciunt ymaginari uel audire sonos quasi eēnt ppinqui.

QVOD AVTEM IN ODORATV. Hic docet significare ex debilitate uirtutis odoratiē & patet ¶ Est sciēdū qđ nocumēta odoratus possunt fieri pp opilationē in naribus & tūc nō significat humorē in cerebro licet possit ad hoc cōseq. sed si nō ē pp opilatiōem nariū siue stricturam & uocatur passio alcarasi ut habet littera exterior tunc ē pp cām in cerebro Sed tu. d. quare dixit secūdū plurimū īmo semp ē uerū hoc. dicēdū quod adhuc posset fieri ab alia cā intrinseca corpori ut pp uapores putridos ascendētes a partibus pectoris & pulmonis ut infra fen. v. tractatu zº. pº. caº. Vrꝝ aūt uapor ascēdēs a pulmone possit imprimere nisi exeat p os extra ad aereȝ hoc habet dubiū ibidem

GVSTVS AVTEM. Hic docet significare ex debilitate gustus & patet. Est sciendum quod gustus & tactus si ledantur in operationibus & lesio nō fit pp ppriā cāȝ in organo uerbi grā in lingua uel manu potest significari quod ē pp cāȝ in cerebro licet non sit necessariū. Et hoc ē qđ dicit. Gustus & tactus pcedūt hoc cursu. s. quo pcedit odoratus in significando ¶ zº. ē sciēdū qđ isti duo sensus gustus & tactus compati ad alios sensus plus leduntur pp ppriā cāȝ i instrumētis q̄ alii sensus Rō huius est triplex & prima est qa sensus magis materiales & p cōsequēs minꝰ

exñtes i ꝺpedẽtia ad cerebrũ & habẽtes plus ꝺ affixione ad organa eoꝝ sunt. Et iõ frequẽtius cõtingit ex hoc ledi pp illa organa. secũda cã est quia cõsistunt in tanta excelentia proportionis in quãta cõsistunt alii sensus et ꝑprie uisus & ideo p̄ia lesio in cerebro facta non sic impedit sensus gustus & tactus sicut & alios. tertia cã ẽ qa organa hoꝝ sensuũ magis sunt elõgata a cerebro q̃ oculi nar̄s et aures loquẽdo maxiẽ ꝺ tactu man⁹ & pp hanc ellõgatõnẽ in qua etiã multis aliis associantur hec organa cõtigit quod frequẽcius accidit nocumẽtũ i opatõibus gustus & tactus pp cãm que nõ ẽ in cerebro sed ẽ in orgãis q̃ accidat in opatõibus alioꝝ sensuum. & hoc intẽdit Auic. ¶ Tertio ẽ sciendũ per hoc ꝙ Auic. dicit & ꝑpe ꝙ Auic. inuit in hoc signũ ad cognoscendũ qñ nocũmẽtũ tactus est pp nocumẽtũ cerebri Nã qñ est stupor in toto corpore qa stupor cũ sit nocumẽtũ in tactu si ẽ toti cõe ẽ proter passionẽ mẽbri toti cõicãtis sensui tactus & hoc ẽ cerebrum ut sumitur quarto de interioribus secũdo ca. & etiã possemus arguere de nocumẽto gustus qꝺ si cũ eo ẽ stupor significat cãm in cerebro Et h° est quod dicit Et proprie. s. significat comunitatẽ cerebri sicut quãdo ẽ comune. s. nocumẽtum sicut stupor toti Et qa raro accidit stupor ideo secũdũ minus significat comunitatẽ.

SENSVS QVIDEM. Hic ponit quedam cõia. & quatuor facit ut quatuor sunt. secunda ibi Iudiciũ aũt ẽ. tertia ibi Est ꝺstructio. quarta ibi Ex menbris ãt sensibilibus. Prima pars hẽt tres expõnes. Prima ẽ quod hic docet significare super dispositione substãcie cerebri ex opõne sensuũ Et primo facit hoc. secundo remouet dubiũ secũda ibi Nõ est. n. In p^a pte dicit ꝙ oĩbus sensibus cõicat hec diuisio. ꝙ eoꝝ opões ꝰ sunt fortes uel sunt ꝺbiles Et hec fortitudo & ꝺbilitas significant dipõnẽ in cerebro perseuerantẽ. i. dispõnẽ in substancia cerebri que dospositio cerebri est ꝑturbatio & claritas qa fortitudo sensuũ significat claritatẽ substancie cerebri & debilitas significat perturbationẽ Ideo remouẽs hoc dicit enĩ. i. tñ ñ oĩs ꝺbilitas. s. sensuũ ẽ cũ ꝑturbatiõe. s. cerebri & sic non est cum perturbatione in sensitiuis & ponit exemplum in uisu quia potest aliquando uisus esse ꝺbilis & clarus & tunc concludit Nã ꝑturbatio et claritas qñq; sunt in debilitate. i. cũ debilitate quia potest eẽ debilis uisus turbidus & debilis clar⁹ & potest eẽ clar⁹ & fortis & hoc ẽ ꝙ dicit Et claritas qñq; est proculdubio cũ uirtute. i. cũ fortitudine & tũc põit significata dicẽs quod perturbatio significat materiã. s. huidã mixtã sensib⁹ ¶ Est sciẽdũ quod mẽs Auic. quãtũ ad hãc expõe; fundatur sup h° quia quãdo oẽs sensus sunt fortes significãt claritatẽ cerebri. Nã ex claritate substãcie cerebri arguimus multitudinẽ & bonã ꝑportionẽ sensibiliũ spũuꝫ unde sensus redduntur fortes ut potest intelligi ab haly tractatu secũdo comẽto. xl. Similiter si sensus sint debiles & turbidi arguimus turbiditatẽ substãcie cerebri. Turbiditas aũt significat materiã huidã & claritas sicitatẽ. secũda expõ ẽ qꝺ Auic. uult hic docere significare ex quadã debilitate speciali in qua oẽs sensus possunt coicare ex q̃dã fortitudine speciali. & p° ꝑmittit quod intendit. z° ꝓbat & declarat. z^a ibi. Nõ. n. ¶ In p^a pte dicit quod sensus cõicãt in spetie debilitatis. i. in speciali mõ debilitatiõis que ẽ ꝑturbatio. i. que est cũ ꝑturbatõe & cõicãt ẽt i spẽ fortitudis. i. in speciali modo fortitudis que ẽ claritas. i. que est cũ claritate sigificãtes. s. hec spẽs debilitatis & fortitudinis dispositionẽ pseuerãtẽ i cerebro. ¶ Est sciẽdũ quod ista expõ difert a prima quia in hac expõne turbulẽtia & claritas sumitur ex pte sig̃ quia ex pte opõnis sensuũ si sunt turbidi uel clari & ex hoc significamus sup dipõne cerebri. Et hoc uidetur cõfirmari mẽti Auic. quia claritatẽ & turbulẽtiã applicat ad opõnẽ uisiuã. s; p^a expõ poẽbat quod claritas et turbulẽcia essent significatẽ. secũdo est sciẽdũ quod in oĩbus sensibus põr ꝛpiri turbiꝺ iudicare & clare iudicare. Et iõ Auic. dixit cõicãt. S; tñ quia ista magis adaptã ẽ ad sensum uisus iõ ꝺ hoc Auic. explicabit. tertio est sciẽdũ quod Auic. non summit ꝑ signo oẽm ꝺbilitatẽ sensuũ sed que est cũ ꝑturbatõe que debilitas est quidã modus siue quedã spẽs debilitationis nec summit oẽ; fortitudinem sed foritudinẽ cũ claritate que ẽ quidã modus fortitudinis siue spẽs & ex hiis docebit significar̄ dispõnes i cerebro pseuerantes dicitur aũt pseuerãs. i. stans uel durãs quia dispõ ab istis significata est in cerebo sicut in principio unde sensus debiles turbidi uꝰ fortes clari sunt. dispõ aũt que in aliquo repitur sicut in principio põt dici in pricipio pseuerãs respectu dispõnis influxe principiãtis ¶ Quarto ẽ dubitatio. quare Auic. assumpsit hic ista signa. dicẽdũ quod debilitas cũ turbulẽtia est quidã modus nocumẽti de quo forsam erat dubiũ an esset actio diminuta uel corupta uel ablata sicut ẽt est dubiũ ꝺ ꝺbilitate cũ claritate & secũdũ hoc si debilitas cũ turbulentia nõ reduciꝛ ad aliquẽ modum nocumenti de tribus premisis tñ habebit propriũ iudiciũ in significando. secunda causa est quia debilitas cum turbulẽtia in oĩbus sensibus habet unũ cõe iudiciũ. s. significare materiã cerebri ut dicit Auic. Conueniens ergo fuit quod hoc poneretur Sed cã propter quã docuit significar̄ per fortitudinẽ cũ claritate ẽ quia oĩa signa ꝑmissa in hoc capitulo secũdum unũquẽq̃ sensum sunt significantia dispõnem egrã uel neutrã nec aliꝙ eorũ significabat dispositionẽ sanã. fortitudo aũt sensuũ cũ eorũ claritate significat sanitatẽ. Et iõ

Auic.dixit Dispositionē perseuerantē & ñ dixit dispositionē egrā.

NON EST. Hic declarat Et primo declarat signa premissa. secūdo ostendit quid significant. secūda ibi Verū perturbatio. ¶ Ad primi euidē ciā est sciendū quod signa pmissa explicite sunt duo nā quedā est debilitas cū perturbatione & quedā fortitudo que ē cū claritate. pri° g° pbat quod debilitas que ē cū perturbatōe est quedā debilitas. secūdo declarat quod fortitudo que ē cū claritate est quedā fortitudo. secunda ibi Et claritas. ¶ In prima parte Arguit sic. Non oīs debilitas est cū perturbatōe g° quedā debilitas est cū pturbatōe. Circa hec sic pcedit primo poit antecedēs secūdo probat ipsum tertio concludit. secūda ibi Qm quādoq. tertia ibi Nā pturbatō ¶ In prima parte dicit quod non oīs debilitas sensuū est cū pturbatione Ex quo infertur quod quedā debilitas ē cū perturbatōe Sed tu. d. ista uideretur mala cōsequētia Nā secundū regulā equipolētiarū. negatio preposita signo facit equi polere suo cōtraditorio. deberet g° inferri ergo quedā debilitas nō ē cū pturbatōe Dicendū pri° quod si ex ppōne ista quedam debilitas non ē cū pturbatōe possumus inferre hāc ergo quedā dbilitas ē cū ptubatōe tūc. A. poit ultiā ɔclusiōē & tacuit mediū. uel quod ex suppositōe pōt ifer ri ut sppōito quod cursus insit hōni tūc potest argui nō oīs hō currit g° quidā hō currit. ita ī p posito qa si pturbatio cōiūgitur debilitati uisus & nō oīs debilitas ē cū perturbatione g° quedā debilitas est cum perturbatione.

QVONIAM. Hic probat antecedens pmissū & arguit sic. ē quandoq. debilitas sensuum cū cla ritate & sic quedā debilitas ē cū claritate g° non oīs debilitas ē cū perturbatione. probat āt quod quandoq. dbilitas sit cū claritate & poit exēplū in uisu. ¶ Est sciendū quod hāc debilitatē cum claritate Auic. cōdictionat in h° q ē esse debile ex parte spacii. Primo dum dixit ppiquū secun do ex parte uisibilitatis quia sit parue irradia cionis. s. in paruo uel cū paruo luīe quia q̄uis sit parua uidebit eā & hoc est quod dicit Et parui radii &c. Que āt sit ista debilitas uisus declara tum est prolixe fen tertia tractatu quarto

NAM PERTVRBATIO. Ista littera potest exponi tripliciter p° sic ponēdo q sit cōclusio & dicit q pturbatio & claritas quādoq. sunt simul .i. qñ cōiūgūtur in debilitate. Est g° qñ claritas iūcta debilitati & qñ turbatō ē iūcta debilitati g° qdā debilitas ē cū pturbatōe & hec erat cōclu sio & qdā debilitas ē cū claritate et hec lʒ ñ sit cō clusio pmi aīītis in quo dicebatur nō oīs debilitas ē cū turbulētia est tñ cōclusio ppter illud quod addebatur in pbatōe aīītis cum dicebatur. Nam qñ est debilitas cū claritate. ex antecedēte g° & pbatiōe antecedētis seqtur q quedā debilitas sit cū claritate et qdā cū turbulētia Secūdo modo pōt exponi q Auic. hic declarat illud quod pre missū est. s. q aliquis uidet ppinqua clare & defi cit a uisione reōtorꝫ. hoc pbat ponēdo hanc pposi tionem q pturbatio & claritas sunt simul qñ in debilitate hoīs habentis debilē uisum sed nō pos sunt esse simul ī eodē tēpore uel respectu eiusdē uisibilis & in eodē situ sunt g° simul in eodē spa cio & eadem uisione diuersificatis penes lōge & ppe. Nam homo inspiciēs ppe clare uidebit sed cōtinuando uisionē uersus longe turbide uidebit & hoc est quod dicit. Nam &c. quasi dicat iā di ximus q aliquis ppinqua bene uidet & remota uidet defectiue. Nam pro quia. qa pturbatio. i. pturbata uisio & claritas idest clara uisio quan doq. sunt simul in debilitate idest simul repiūtur in homine hñte debilē uisum sed hoc non ē simul ī eodē respectu eiusdē eodē modo situati g° erit quia ppinqua clare uidet & remota turbide uidet. ¶ Est aūt sciēdum q etiam posset inferri uel ppiqua uidet turbide & remota clare uidet sed Auic. non curauit uel quia dedit intelligi uel quia sermo de istis non ē pprius huic capitulo Tertio mō pōt exponi q hic pbat antecedens pre missū z^a rōne & arguit sic. Simul cū debilitate repitur pturbatio & claritas g° non oīs debilitas est cū pturbatione.

ET CLARITAS. Hic pbat q fortitudo que ē cū claritate ē quedā fortitudo & dicit q sine du bio claritas uisus aliqñ est cōiuncta cū uirtute .i. cū fortitudine & quasi Auic. suā cōclusionem intēdit per cōuersiōnē ppōnis arguēdo sic. que dā claritas ē cū fortitudie g° quedā fortitudo ē cū claritate. tacet conclusionem sic intellectā & premissam supra cū dixit specialis fortitudo ē cū claritate Antecedēs Auic. ponit. Cū dixit clari tas quādoq. est cū uirtute .i. quedā claritas est cū uirtue. i. cū fortitudine. Est sciēdū quod ista fortitudo est in qua ppinqua & lōginqua clare uidet & est uisus tūc fortis & uirtuosus. ¶ Secū do est sciēdū quod Auic. dixit pculdubio quia de hoc nō erat dubiū immo est p se notū & ideo induxit exēplū. Et quia claritatē eē cū debilitate erat dubiū iō supra exemplū iduxi. ¶ Est sciēdū quod Auic. tenuit aliū modū pbādi hanc cōclu sionē que dicit quod quedā fortitudo est cū clari tate & aliū modū pbādi aliā cōclusionē que dic quod quedā debilitas est cū turbulētia. Istā. n. cō clusionē probauit cū hoc āte. Non oīs debilitas est cum turbulētia ergo quedā debiltas est cum turbulentia g° si fuisset prosecutus eūdē modū probandi habuisset dicere. nō oīs fortitudo ē cū claritate g° qdā fortitudo ē cū turbulentia Sed Auic. obmissit quia sic probando ppositio erat dubia. s. nō oīs fortitudo ē cū claritate. ¶ Quito

est sciendũ ꝙ ex p̄missis habemus tres ꝓpões.
prima ē .quedã d̾bilitas ē cũ turbatõe .secũda
ē.quedã d̾bilitas ē cũ claritate.tertia ē.quedam
fortitudo ē cũ claritate.¶ Est ergo dubitatio
de quarta propõne quã Auic.tacet.quedã forti
tudo est cũ turbulentia.utrum sit hoc possibile.
¶ Dicendũ quod uisio turbulenta ē duplex. una
infra naturalē terminũ spacii debite uisibilis &
ista turbulentia est debilitas uisus.quedã ãt est
extra terminos spacii uisibilis debite & ista stat
cũ fortitudie.uerbigr̄a uisus meus hēt ꝓ spacio
usq; ad a sed turbate uideo b ultra a adhuc dr̄
fortis sed si turbate uideo b ante a.dicitur uisus
d̾bilitas.uel dicẽdũ quod sicut uidere a ꝑuo spa
cio & nõ a longo & rem ꝑue iradiatõis et nõ ma
gne est quedã debilitas & põt esse quod clare
uel turbide uidet.Ita uidere lõge & rē multe ir
radiatõis est fortitudo quedã.Et põt cũ hoc esse
quod clare illã rē uideat & quod ñ clare sed tur
bide ¶ Sexto est dubiũ utrꝫ debilitas uisus cũ
turbulẽtia & debilitas cũ claritate sint nocumen
ta diminutõis corruptõis uel ablatõis.Dicẽdũ
quod apud quosdã nullũ illoꝝ est.Vel aliter di
cẽdũ quod sunt nocumẽta diminutõis.nã clare ui
dere solũ quod ꝓpe est dicit defectũ siue dimi
nutionē in spacio uisionis.Similiter dicit diminu
tionē in cõprehẽsione lumis cõiuncti quia si res
illa sit ꝑui radii uidet ip̄am clare sed si sit multi
radii nõ potest ip̄am cõprehẽdere sicut accidit
i egritudine que dr̄ alyat.Similiter turbide uide
re potest reduci ad nocumẽtũ diminutionis uisus
ꝓp quod est sciẽdũ quod per turbide uidere nõ
intelligo unã rem ꝑ alia uidere qa tũc esset corru
ptio opõnis sed intelligo non clare iudicare de re.
uerbigr̄a uideo reꝫ albã & iudico quod sit alba
sed non ita clare sicut ip̄a est

VERVM PERTVRBATIO .Postq̃ declara
uit quod ē quedã debilitas cuꝫ ꝑturbatione & q̄
dã debilitas cũ claritate & quedã fortitudo cum
claritate in quibus sensus comunicãt Hic d̾clarat
illud quod supra dixit.s.quod ista dicta signifi
cant dipositionē in cerebro .& p° facit hoc i gẽra
li.secũdo in speciali magis.secunda ibi.Et hoc qui
dem .quod primo dicit patet.

EST dubita° utrũ hic sit sermo d̾ ꝑturbatõe cõiũ
cta d̾bilitai et ẽt d̾ ꝑtubatõe q̄ cõiũgit̄ fortitudini
¶ Secũdo dubitat̄ utrꝫ sit sermo de claritate cõ
iuncta debilitati & ẽt de claritate coniuncta for
titudini.¶ Ttertio dubitatur quia dicit qd̾ tur
batio significat materiã.Sed contra aliquis ꝓpe
uidẽs clare & rē ꝑui radii longe turbide uid̾bit
eã ut supra dictũ est sed hoc non fit a materia
imo fit a subtilitate & paucitate sp̄uum uisibiliũ
ut patet in quarto tractatu fen tertia.ergo uisio
turbata non fit semꝑ a materia et sic nõ semꝑ sig
ficat materiã. Quarto ip̄e dicit quod claritas sig

ficat sicitatē.Cõtra h° esset maxime quia sicitas
faceret spiritus claros sed hoc est falsum quia
sicitas cõuenit humori melãcolico sed melãcolia
facit sp̄us turbidos & siluestres ut sumitur ĩfra
in ca° de melãcolia ¶ Ad euidẽciã horũ est scien
dum quod humiditates in cerebro habundãtes
& maxime cũ sunt uaporose reddũt sp̄us cerebri
turbidos & ineptos & ẽt organa oppillãt unde
fiunt sensus turbidi & hebetes Sicitas aũt pur
gando a superfluitatibus reddit sp̄us & organa
spirituũ claros & ꝑuios & ideo cũ cerebro humi
do est hebetudo sp̄uuꝫ sed cũ sicco ē sp̄uum ꝑspi
cacitas siue claritas ut ponit Ga.in tegni capitulo
de signis cerebri Ex quibus apparet primo quod
claritas & perturbatio de quibus ē hic sermo ē
comunis oĩ sensui sicut Auic.intendit licet postea
exemplificauerit in uisu cũ .n. in oĩbus sensibus
ē claritas significatur mũdities cerebri & expur
gatio sed cũ sensus sunt turbidi significatur i ce
rebro materia turbidans sp̄us cerebri ¶ Secun
do apparet solutio ad dubitationes. Ad primã
& secũdam dico quod sermo Auic. de turbulen
tia & claritate ē proprie secũdũ quod de eis pro
posuit nobis cũ dixit.Et sensus coĩcantur &c̃.Nã
ip̄e dixit quod ē quedã sp̄ẽs debilitatis que est
cũ perturbatione & hanc declarauit Et per hanc
hic docet significare cũ dicit.uerũ perturbatio.s.
cõiũcta debilitati & per cõsequẽs debilitas que
ē cũ perturbatõe significat materiã quod aũt nõ
loquatur d̾ ꝑturbatõe cũiũcta fortitudini si sibi
ꝑtest iũgi apparet.nã illa ꝑturbatio ē uisio non
clara ultra spaciũ naturaliter debitũ uisioni.talis
aũt turbatio non ē mala nec significat defectũ qa
oculus fortissimus in uisu inter oẽs oculos habet
turbatã uisionē ultra spaciũ sibi debitũ Si loq̃
mur de ꝑturbatione coniũcta fortitudini ut cũ
dicimus homo uidet rē magnã & non clare tũc
sigificat ẽt materiã Eodē mõ dicem⁹ ꝙ cũ Auic.
dicit Et claritas.s.sensuũ significat sicitatē.s.cere
bri intelligit de claritate de qua ꝓposuit nobis
sup̄ cũ dixit sensus coĩcãt in specie fortitudinis q̄
ē claritas.i.in speciali fortitudine que ē cũ clari
tate & ꝑ cõsequẽs in speciali claritate que est cũ
fortitudine.hec.n.claritas cũ fortituie sp̄uuꝫ qa
uerbigr̄a sint ꝑfecte clari ut in uisu quod prope
& lõge & rē ꝑui radii & magni clare iudicat sig
ficat siccitatē cerebri Sed contra sup̄ dictũ est qd̾
h° sig̃ficat dispositiõeꝫ sanã sꝫ sicitas cerebri facit
cer^m egrũ simpliciter. Dicẽdũ ꝙ sicitas cerebri l'
dicit solã expurgationem superfluitatum & ta
lis siccitas stat cũ cerebro saissimo siue tẽpato ha
bente simpliciter sensus clariores & fortiores &
ut sic fortitudo & claritas sigĩficant dispositõeꝫ
sanã.uel dicit nõ solũ cõsumptionē superfluitatũ
sed poitionē sicci remouẽtis a gradu tẽperamẽti
& talis claritas & fortitudo sensuũ significat dis

positionē egrā simpliciter.de utraq; ergo sicita
te est sermo. ¶ Dubiū tñ eēt cuius cerebri sensus
eēnt fortiorēs et clariorēs et hoc ñ hic discuciemus
Est sciēdū ꝙ per claritatē nos ēt possumus intel
ligere claritatem coniunctam debilitati quia lʒ
significet spūs subtiles & paucos tñ ista disposi
tio spūs cōiungitur cuidā modo sicitatis.unde re
gimē hoīs uidentis prope & nō longe pp spūs
subtiles paucos similiter uidentis rē pui radii &
ñ magni ut halyat ē humectatio ut patet ī quar
to tractatu fen tertia.dicemus sequēdo sermones
Auic.pmissos quod claritas cū fortitudine & cla
ritas cū debilitate sigificat sicitātē sed perturba
tio.scilicet debilitas cum perturbatione signifi
cat materiam. ¶ Propter solutionem tertio
dubitatiōis ē sciēdū quod perturbatio ē duplex
una que est cōtinua sup quocūq; uisibili & super
toto spatio propinquo uel lōgiquo & ista ē que
significat materiā & iō posset dici perturbatio
semper.i.perturbatio cōtinua significat materiā
Alia est pturbatio que est in quodā spatio & ī
quodā non ut in eo qui propinqua clare uidet
& lōginqua non & ista potest fieri a pauco & a
spū subtili & de hac nō ē sermo.uel pōt dici qđ
pturbatio est duplex una uera que est clare tur
bidū iudiciū pp inturbidationem spūum & ista
semp significat materiā quia spūs aliter turbida
ri nō posset & ista materia maxime ē uaporosa
.s.que spūs turbidat licet possit habere aliā ma
teriā a qua uapor surgat.Alia ē turbatio ñ uera
que ē quedā impotētia iudicii sicut in eo qui rē
distātem pui radii clare nō iudicat & de hac nō
ē sermo.Sed.t.d.qr̄ Auic. dixit turbatio.s. uera
semp significat & de claritate absolute dixit sig
ficat & nō dixit semp.Dicēdum ꝙ claritas cū for
titudine.s.multa sicut in tēpato cerebro in etate
media nō significat sicitatē proprie Ad.quartū
dicēdū quod per sicitatē intelligimus priuatio
nē nō solū humiditatū humidaꝝ sed siccaꝝ ī uir
tuteut melācolia & colera.uel aliter ut diffuse
scripsimꝰ fen tertia tractatu.quarto primo cap°.
Vel dicēdū quod turbida uisio quedā ē sana que
in quocūq; sano inuenitur quia uisibile nimis p
pe uel nimis lōge Et talis nō significat materiā.
Quedā ē egra quia in quocūq; spacio turbide
uidet uel solū lōginque clare Et ita significat sici
tatē uel dicitur egra uisio clara quia nō sustinet
fortia licet clare sed leditur ab eis frequētius qa
longinqua uidere nō sicitatē significat sed spirtū
grossum & multū Et iō nō dixit semper.

ET HEC QVIDEM PERTVRBATIO.
Hic in generali minus docet significare sumēdo
alterū predictorū signorū.s.perturbationem &
patet. ¶ Est sciendū quod perturbatio sensuum
uerbigr̄a uisus qñq; uadit & uenit & tūc signi
ficat quod materia ñ ē fixa in cerebro uel.figetur
taliter quod cōtinue hō habet talē pturbatiōnē
sensuū & tūc ex tali pturbatiōe significatur qđ
materia uaporosa & illa a qua surgit fixa est in
cerebro & opillauit per ingrossationē & multi
tudinem uenas cerebri & rete.s.mirabile ubi fit
spūs oīs sensus & hoc ē quod dicit Et est ex ea
.i.significatur ex ea opill° & significat materiā
uaporosam ī uenis &c̄.uel ē ex ea.i.ex materia ex
q̄ fit pturbatō et ē oppillatō &c̄.qa eadē mate
ria q pturbat ēt oppillat.ē z° sciēdū ꝙ littera q
dicit & sigificat pōt refferri ad id quod pmisit
cū dixt uerū pturbatio semp significat materiam
uult g° declarare quā materiā significat qa mate
riā uaporosam etiā in quo loco quia in cerebro.s.ī
ueīs & hoc quātū ad cāʒ antecedētem a qua ua
por surgit & reti.s.sprase p cerebrū & sub cere
bro & hoc quātū ad uaporē actu inturbidantē
sensus.

IVDICIVM AVTEM. Superius
Auic.posuit quodā cōe de signis &
significatione ex opōnibus sensuum
hic ponit aliud cōe & primo poīt cañ
secūdo declarat uel pbat.secūda ibi.Et debilitas
de prima patet. ¶ Est sciēdū circa primā ptem
diceret aliquis Ad quid Auic.repetiit hunc cañ
cū supra poitus sit illo capitulo.Significatio dicē
dū quod ibi positus est iste cañ generaliter ad
opōnes oīuʒ uirtutū hic aūt cōtractus ad opōnes
sensitiuas & pprie sensuū exterioꝝ de quibus iā
pmissit licet etiā sit ueꝝ de opōnibus moralibus
ut appebit etiā hic cañ hic pfectius tñ declaratur
quam supra. ¶ Est sciendum quod Auic.multi
plicat uocabula cū dic̄ diminutionis & đbilitatis
& hoc pp diuersos modos nocumētoꝝ actionis
que dicūtur actiones diminute.Sunt.n.quedā di
minute extensiue & quedā itēsiue ut habʒ decla
rari ī principiis huius sciētie. ¶ Secūdo ē sciēdū
quod duplex littera repitur in fine particule una
que dicit secūdum plurimū.seqr̄ frigus.Alia q
dicit secūdū plurimū sequitur frigus & calorē
& utraq; uerificatur ut stati apparebit

ET DEBILITAS.Hic probat uel declarat.Et
p° facit hoc.secūdo remouet errorē.tertio infert
cañ.secūda ibi.uerū caliditas.tertia ibi.Oportet
g° ut nō cōsideres. ¶ In pª pte uult dicere quod
diminutio & ablatio actionis fiunt a frigore nisi
cū eis appareat uehemēs corup° &c̄.In h° Auic.
arguit sic.illud quod pōt pducere ad cūʒ uirtu
tis pōt esse cā diminutionis & ablatōis.Sed calor
hoc pōt facere resoluēdo.Sed.t.d.Auic.sibi cōtra
dicit quia.p° dicit quod debilitas & destructio se
cūtur calorē si est cū uehemētia corruptionis g°
si facit corruptionē actionis facit diminutionē &
ablationē.dicēdū dupliciter.p° quod hic corru
ptio sumitur nō pro corruptione actionis quia
Auic.uocat ipaʒ permutationē sed sumitur p mē

bri destructiōe quasi dicat cū calor perducit ad mortē corrūpēdo mēbrū & deiciēdo uirtutē tūc pōt pducere ad diminutionē & ablationē actionis. Vel aliter dicēdū quod calor extraneus prius q̄ pducat ad ablationē actionis & diminutionem p uiā resolutōis & casus uirtutis prius dico facit nocumētū magnū corruptionis postea cū calor extraneus pducit ad frigus p uiā resolutiōis sequtur ablatio actionis & diminutio. ex quibus patet quod si calidū nocet nocumēto quod est diminutio uel ablatio hoc est per accidens quia per se ista nocumenta fiunt a quodam frigido inducto p priuationē calidi naturalis. Erit gº iste ordo quod calor extraneus. pº inducit nocumētū quod est corruptio Deinde cum perducit ad cāuz uirtutis pp resolutōnē calidi innati incipit diminui opō ultimo aufferi Et cōsidera hoc in frētico q gradati tendit ad mortē uel in febribus cōtinuis accētibus per uiā resolutōnis. ¶ Est tñ sciēdum quod si quis subtiliter inspiciat cū diminutione actionis pueniēte a calido quasi superē quidam modus corruptōnis siue pmutationis actōnis pp illud parx calidi extranei quod est cum pauco calido naturali necē incōueniēs actōem simul esse diminutā & coruptā. ¶ Secūdo ē sciēdū diceret aliquis quare dixit plurime .i. ut plurimū dico quod Auic. innuebat in modo loquēdi quod cū apparet corruptio et casus uirtutis cū diminutōe & ablatione operationis illud ē a caliditate hº āt nō ē simpliciter uerū quia potest apparere corruptio mēbri & casus uirtutis ēt frigido & illa diminutō & ablatō quibus casus uirtutis cōiun gitur fit ēt a frigido.

VERVM CALIDITAS. hic remouet errorē. iā enim dixit qđ quādo cū diminutōe & ablatōe actionis est caūs uirtutis significat quod illa nocumēta fiunt a calido & ex hoc crederet aliquis qđ calor plus noceret uirtutibus q̄ frigus ex quo pp casum & uirtutis destructōez cū his nocumētis arguimus quod fiunt a calido. hoc ergo Auic. remouēs dicit quod caliditas cōpata frigiditati cōuenit uirtutibus sed cū magnificatur eius nocumtum cōplexionis .s. inate & influētis & corruptio .i. destructio facit possidere diminutionem uirtutis .i. deiectionem tunc non conuenit & contrariatur & hoc est quod innuit cum dicit Dū nocumētum &c̄. ¶ Est dubitatio q̄ sit maior uel peior debilitas diminutio uel ablatio actōis an illa que fit a calido uel illa que fit a frigido. Videt quod illa que fit a frigido p Auic. in pº libro fen secūda in capitulo de pulsu cōplexionū ubi dic. debilitas quā mala cōplexio frigida hereditare facit maior ē illa quā mala cōplexio calida hereditare facit Et probatur rōe quā innuit Si caliditas est minus cōmunicans calori innato debilitas ab ea prouenienſ est maior. Sed sic ē ut

poit Auic. ibidē libro primo & in ca. de cōplexionibus ubi dic Tu tñ ex hoc itellige quod sanitas plus attinet caliditati q̄ frigiditati &c̄. ¶ In contrarium uidetur Auic. qui ex ablatione & diminutione actōis cū sunt cū cāu uirtutis uidetur significare φ fiant a calore corūpente Dicendū quod nocumēta possunt prouenire a calore dupliciter. unomodo pse .s. per sui improporcionem & excessum in gradu quo mō facit maxime corruptiones .i. permutatōes opōuz licet etiā possit facere addiciones ut cū iuuat attractiuaz Et hec nocumēta a calore pueniētia sunt minus mala q̄ proueniēcia a frigore. Rō est quia forma siue qualitas que est calor est cōueniētior & confor mior uirtutibus q̄ frigidū ut innuit hic Auic. Et hoc ē quod uolebat fen secūda primi libri ca. pallegato. Aliomō nocumēta operationum possunt prouenire per accñs a calido ut propter frigiditatem iductam ab eo per uiā resolutionis spirituū & tūc ista nocumēta possunt dupliciter cōsiderari. unomodo in se & absolute & ut sic sunt equalia uel eē possunt uerbigratia ita ē cecitas illa quā facit mala cōplexio calida resoluendo sicut illa quā facit mala cōplexio frigida cōgellando utraq ēt est cecitas & ideo est stupor similis q fit a frigido & calido resoluente ut ponit Auic. primo cañ fen. secūda in capitulo de causis debilitatis Aliomodo possunt cōsiderari quātum ad modū inherēdi uel quātum ad difficultatē uel facultatē curationis & tūc uidetur quod generaliter casus & defectus uirtutū & huiusmodi nocumēta pueniētia a calore sint peiora q̄ pueniētia a frigore. Rō ē quia deffectus prouenientes a calore assimilātur morbis uel nocumētis de inanitōe. Egent enim restauratione spūum resolutorx Sed morbi proueniētes a frigido & nocumēta ab eo sunt potius per uiā alterationis & iō curantur alteratione ēt nocumenta congelationis curantur cū securitate quia cū calidis in quorum usu nō ē timor sicut in usu frigidorx ēt deffectus inductos a calido p uiā resolutionis nō potes curare quin noceas Si enim calefacis addis i calido extraneo si infrigidas addis ad malitiā nocumentorū & iō ydropesis a cā calida difficulter curat & posset dici φ ista nocumēta sunt maiora qa cicius addūtur a calido q̄ a frigido qa calidū magis actiuū. ¶ Ad cōtraria dicēdū. ad sermones Auic. dico φ referunt ad debilitatē pueniētē a calido p se pueniētē. ¶ Ad aliud dicendū primo quod Auic. hic innuit hec nocumēta quando sunt a calore eē cū maiori cāu nō quantū ad nocumēta in se sed ut cōpantur ad modū inherencie qa difficulter remouētur uel ut cōpantur ad modū puentus & augumēti quia calidū est magis actiuum uel semp ex ultimatōe actōis calidi puenit ablatio uel diminutio sz ut frigidū noceat nō oportet

ut ultime agat licet ẽt possit nocere ultime agẽ do uel dicendũ quod Auic.non uult hic ex uehe mẽtia caũ suirtutis arguere nocumẽta fieri a ca lido sꝫ uult dare modũ secundũ quẽ calidũ facit ista nocumẽta.s.diminutiõis & ablatõis.hoc eni est pducendo ad corruptionẽ & cauꝫ uirtutis. uel dicendũ quod Auic.in hoc dubitatiue & in determinate loquitur cum dixit fortasse pluri mũ &c̃.Sed tu dices Auic.nõ debuit loqui dubi tatiue .Dicendũ quod Auic.forte adhuc dubita bat in hoc quia est ymaginabile quod calor p se & sui pportione circũscripto frigido priuatiuo põt facere alicuius uirtutis dbilitatẽ.i.diminutõ nẽ opõnis ut uirtutis que nõ multo indigeret ca lore sicut est retẽtiua respectu atractiue & hic eẽt locus speculationis.

OPORTET ERGO VT.Hic infert cañ & se quitur qa per hos modos nocumẽtorũ nõ potes judicare super determinata complexione.nã abla tio & diminutio possunt fieri a calido & frigido g° oꝫ ut non confidas &c̃.immo caueas.i.caute attendas significationes predictas in libro ge nerali.p° cañ fen .secũda in ca° de signis cõplexio nũ uel predictas.i.dicẽdas ¶ Est dubitat° utꝝ sicut ablatio põt fieri a calore et frigore ita corru ptio actionis.Dicẽdũ quod sic In uirtutibus aũt naturalibus satis apparet ut acetosatio cibi fit a frigido In aialibus aũt appꝫ in sensu tactus nam mala cõplesio frigida põt facere quod tactus rẽ calidã ñ iudicabit calidã & sic erit corruptio acti onis.Etiam in uirtutibus sensitiuis iinterioribus põt iducere nocumẽtũ coruptionis secũdũ ꝙ post apparebit.tñ plus uidetur quod diminutio & ablatio pueniãt a calore q̃ corruptio.i.pmutatio a frigore.

DESTRVTIO post aliud cõe in quo uult oñd re quõ ex determinato modo nocumẽti in sensi bus pticularibus significatur alius modus nocu mẽti in cerebro cũ dicit quod destructio.i.ablatõ sensuũ pticulariũ significat festinationẽ oẽꝫ dimi nutionis.s.in cerebro.i.significat diminutionẽ acti onis i cerebro.si fuerit.s.dstructio opõnũ sensuũ pticulariũ pp cãꝫ cerebri &c̃ ¶ Est dubit° qa Auic.ex nocumẽto quod ẽ ablatio actõis sensuũ arguit diminutionẽ actionũ in cerebro Cõtra qa epilẽtici cũ stant sine sensu & motu nõ itelligunt neq̃ memorantur ut patet in tertio de interiori bus ca°.sep° etiã appopletici. Nõ g°.ex ablatõe actionũ iudicamus cãs diminuẽtes.Dicẽdũ quod mẽs Auic.est ista quod ablatio actionis in sen.sib⁹ pticularibus põt significare cãs diminutõis actõ nis in cerebro & cã est quia pauca pmutatio ul' lesio in pricipio uel in mẽbro pricipali est multa in pricipiato uel orto ab eo ut Auer.tertio collꝫ il lo ca°.qñ debilitabitur & sumitur ab Arꝫ.in.p° d gẽratione aialiũ ca° secũdo quãdo requiri tur cõ ditio quod illa destructio operationũ in sens.bus pticularibus nõ fit pp lesionẽ ppriã in organis sensuũ quia actiones eoꝝ possent esse destructe pp ppriã cãm in eis & non pp nocumẽtũ in cere bro & non significarẽt de cerebro.Ista aũt nocu menta possunt esse pp corruptionẽ .i.alterationẽ in cõplexione uel pp incisionẽ uel oppilacionẽ & h° est quod dicit coruptõis &c̃. Et uiuersaliter uel nocumenta uniuersalis remocionis a bonitate .i.sanitate uel bona opatione.pp nocumẽtũ.s.ab extra aut pp &c̃.i.ab intra uel pp nocumentum .i.malã cõplexionẽ sine materia aut cũ &c̃.i.aut cũ materia.Sed.t.d. quare fuit usus hoc mõ lo quẽdi.Significat festinationẽ &c̃.Dico quod qñ aliqua cã ledẽs occupat cerebrũ & eo mediãte le dit sensus põt dici quod festinauit ad cerebrum eo quod.p° occupauit cerebrũ.pp.solutõeꝫ rõnũ considera quod Auic.nõ uult hanc cõsequẽtiã ẽẽ necessariã sꝫ possibilẽ ñ ẽ semp uerũ ꝙ nocumẽ tũ destructionis sensuũ pticulariũ arguant nocu menta fore in cerebro.s.causas diminutions.Sed qñꝫ est uerũ unde dixit.Et destructioquidẽ quã doq̃ &c̃.Et istud est maxime in pn° aduentus cãꝝ ad cerebrũ.Et illud uoluit forsã cũ dixit fe stinationẽ. Cãe.n. nocentes cerebro cũ festinant ad multũ nocumẽtũ possunt aufferere actiones sensuũ pus q̃ cõplete ledant cerebrũ sunt tamẽ i uia cõplete ledẽdi & hec ẽ festiãtio.Ex quibus apparet falsitas expositionis eoꝝ qui textũ trãs ponũt dicentes .festinatio cãꝝ diminutionis dis positionis significat destrutionẽ.

EX MENBRIS AVTẽ.Hoc ẽ quartũ cõe de iudiciis & signis ab operationibus sensuum Et littera dupliciter introducitur & primo quod Auic.ex dterminatis sensibus nocitiuis docet signi ficare sup cerebri dispõne & primo facit h°.secũ do infert quedã.secũda ibi qua pp .de prima pꝫ ¶ Est sciẽdũ quod sensus isti sunt illi qui sunt p pinquiores sicut auditus & odoratus.secũdo mo do põt introduci & ad eadẽ sentẽtiã reddit qd Auic.satisffacit quesito.pluries enim inuerat qd sensus patiũtur cerebro patiẽte Queritur ergo quis sensuscicius patitur a cerebro patiẽte ꝝñdt quod sensus propinquior Et dicit Ex mẽbris au tem sensibilibus quod est ualde propinquũ cere bro recipit.s.nocumẽtũ prius q̃ illud quod ẽ lon ginquũ magis uel minoratur.i.ipeditur in actio ne ubi excipit. ¶ Est sciendum quod littera dupliciter exponitur Iam enim Auic. inuerat quod ex nocumẽto menbri sensibilis cerebro ppi quioris possumus arguere super cerebro sicut exfrendẽre dentibus sine alio spasmo ut pꝫ pri° pnosticorũ.uult g° Auic.dicere quod hoc ẽ uerũ nisi nocumẽtũ sensus particularis sit in ipso cõe.i. quod potest sibi & aliis mẽbris corporis adueni re que ẽt nõ sentiunt sicut uerbigra mala cõple

xio Apostematio oppillatio & huiusmodi. Ista
enī nocumēta dicūtur coīa in ipso & ex ipsis non
significamus necessario passionē ī cerebro sed ex
nocumēto quod nō est comune sed est eius secū
dū quod est ortū uel propinquū cerebro. Et qa
aliquis quereret quō cognoscemus h⁹ nocumentū
eē cōe uel nō cōe Respondet quod si nocumēta
odoratus nō remouentur propria cura & simi
liter auditus uerbigrā purgaciōe.s.aurium &
nariū & alteraciōe cōplexionis significatur ꝙ hoc
est a cerebro. Aliomō exponitur nisi sit nocumētū
ī ipso.s.cerebro cōe ꝙ ex tocius cerebri nocumēto
oēs sensus leduntur ut patet in quarto de inte
rioribus ca. secundo & infra in ca. de epilensia.
¶ Vlterius est sciendū quod hic cañ fuit ualde
necessarius iā.n. Auic inuit quod ex oium sen
suū nocumēto arguimus sup nocumēto cerebri.
uult ergo ostēdere quod ex nocumēto unius sen
sus possumus etiā arguere super nocumēto cere
bri. ¶ Tertio ē dubiū quare enumerās sensus
propinquos dixit auditus & odoratus & non
dixit de uisu. Dicendū primo quod dedit hoc itel
ligi ut notū uel quod oculi ñ sic situaliter cerebro
apropiquāt sicut carunculle nariū & istrumentū
intrinsecū auditus. ¶ Quarto est dubitacio ꝙ
mēbrū magis coīcet ī nocumēto cerebro uel ꝓpi
quū ꝟ lōgiquū.uī ꝙ lōgiquū Nā simile ē đ mē
bris pacientib⁹ ꝓpter cor & epar & de pacien
tibus propter cerebrum. Sed menbra pacientia
propter cor & epar longinqua magis patiuntur
ut patet de frigiditate extremitatū in febribus
et apparet de nocumēto pedū ut de inflacione
in ydropisi unde cōciliator in secūdo ꝑnosticoꝝ
comto tertio pedes in ꝑmis apostemātur ī ydro
pisi ꝑp uehemētiā longitudinis ipoꝝ a mēbris
multe caliditatis. Idem inuit serapio in tractatu
quarto sui breuiarii in ca°de ydropisi. Itē mēbꝝ
in quo debiliter est uirtus mēbri pricipalis ma
gis & cicius uidetur recipe lesionē cū leditur ꝑn
cipale sed mēbꝝ remotū est huiusmōi. ¶ In cō
trariū est Auic. Cū dicit. Ex mēbris quod ualde
cerebro est ꝑpinquū recipit .s.nocumētū & p° ꝑ
nosticorum comento .xiii. lacerti propinqui cere
bro uehemētius sentiūt egritudinē accñtē in eo
Dicēdum quod mēbra que recipiunt nocumēta
ꝑp lesionē uel ꝑp cām ī principalibus dupliciter
possunt noceri ut sumitur in tertio de interiori
bus primo capitulo .unomō quia recipiūt mate
riā quam nō debēt recipere siue cōplexionē per
uiā alterationis ut calefactōnē aut ifrigidatiōeꝫ
cū alteratōe positiua & isto modo cicius patitur
mēbrū propinquū q̄ distās.rō ē quia qualitas
materialis prius ad ipꝫ mēbrū pertigit & ideo
in febre cicius calefiūt uicina cordi q̄ nō propinq̄
similiter cū materia pellitur a corde prius recipiūt
illā partes propique q̄ lōgique ¶ Est tñ sciēdum
quod talis receptio materierū in menbris propin
quioribus licet sit prius q̄ in remotis quandoq̧
tñ nō ꝑseuerat ī eis sed trāsit ad alia ꝑprie cum
uirtus principalis menbri fortis est in elongādo
materiā a se Aliomō possunt mēbra recipere no
cumētū qa nō recipiāt quod debent. uerbigratia
quia menbra a corde nō recipiūt spūm & a cere
bro sensum & motū & tūc si illud fit ꝑp dfectū
spūum in principali cicius & magis hoc nocumē
tū coīcat mēbris remotis q̄ ꝑpinquis. uerbigrā
dficiente calido naturali in corde cicius & magis
deficit ī pedibus & manibus q̄ ī pectore & sic lo
quebatur Ga. in loco preallegato. ¶ Sed tu.d.
cōtra quia deficiente calido in mēbro principali
deficit in extremis per uiā retractionis sed re
tractio prius icipit in menbro uicino cordi q̄ in
remoto immo nō retrahitur a menbro remoto
nisi mediante menbro propiquo Itē nō uidetur
eē solutū ad mētē Ga. ī secundo pronosticorū &
serapionis in quarto pratice quia ipi loquuntur
de nocumēto pedū remotorū a fonte caloris ꝙ
nocumētū ē per receptionē materierū qa loquūt̄
de eorū apostematiōe. Ad primū dicendū quod
prima propositio nō est absolute uera. s. ꝙ oīs de
fectus caloris qui coīcatur a principali ad princi
piata sit ꝑ retractōem. Posset. n. eē ꝑ priuatōem
trāsmissionis. sed ipa cōcessa. dicendū quod licet
retractio prius attingat mēbrorū ꝑpinquū quā
remotum tamen spiritus qui retrahitur a men
bro remoto reperitur in propiquo. Ad secundū
dicendū quod illa inflacio.i. pedū apostemacio
maxīe fit defectu calidi naturalis ī eis ex qbus ces
sant cōtraria. ¶ Quinto ē dubitacio utrū exñte
nocumēto in toto cerebro sit possibile solū unum
sensum ledi de exterioribus sensibus. uidetur qđ
nō quia in epilēsia & appoplesia iō omnes sensus
ledūtur quia totū mēbrū est lesum. sed plus una
pars q̄ alia ut uidetur de itēcione Ga. ī quarto đ
interioribus ca°. ii. & Auic. infra ī ca°. đ epilēsia
Similiter etiā de apoplesia idē cōtingit. Et hoc
uidetur de mēte Auic. hic secūdū unā expōnem
cū dicit. Nisi nocumētū sit ī ipo cerebro.s.cōe. Itē
lesa parte cerebri a qua oritur determinatus sen
sus leditur ille sensus g° leso illo toto cerebro le
ditur oīs sensus. ¶ In cōtrariū est Auic. in princi
pio littere. Ex mēbris sensibilibus quod est ualde
ꝑpinquū recipit. dicēdū quod nocumētū cerebri
uel est magnū & maxime apropiatū toti cerebro
& tunc oēs sensus & etiā motus ledūtur uel no
cumētū ñ est magnū nec cerebro apropriatū sed
cōe cū corde siue principaliter in corde ut est ca
lefacio uel esicatio ī febre uel alia cā. Aut ē parua
quātitas. s. in solo cerebro & tūc nō est necessariū
oēs sensus ledi lesione maifesta sed alter poterit
ledi & hoc ꝑp aptitudinē ad paciēdū uerbigrā
aliquis habet oculos đbiles ex natura uel accidēti

cerebro g° paciēte nō multū statim ledent oculi alijs sensibus nō lesis.hoc suitut ɋ̄ mēte Ga.i pri mo pronosticorū cōmēto.xxxii.Super illo uerbo frēdere dentibus.Ex quibus cessant cōtraria.

QVA PROTER.Hic est text⁹ ualde difficilis plures expositiões habens.Et prima est alberti dicētis ꝙ hic Auic.ostendit ꝗ de sensibus coicāt cerebro nocumētū & ꝗ ñ & dicit Reliqui sensus longinqui a cerebro cū ledūtur in suis organis nō significant nocumentū ex ipsius caliditate uel sici tate uel alterius qualitatis unde opōnes cerebri ledātur & nō possint peruenire nocumēta harū qualitatū in organis sensuū ad h° ut prosternant uirtutē cerebri per coitatē in organis sensituꝫ ad cerebrū.Auditus aūt & odoratus cū ledūtur ab aliq̄ malicia cōplexionis significant quod illa cō plexio est in cerebro.s.coicata ei ab illis.s.auditu & odoratu.Et hoc est quod Auic.dixit Qua pp sed reliquis &c̄.sensatis.i.organis.Est sciendum quod hec expō nō est ad mētē Auic.et est falsa Primo quia mens Auic.erat ostendere qui de sensibus recipiant cito a cerebro ut propinqui & nō sicut loginqui Et iō dixit Quapp.nec eius in tentio erat ostendere ꝗ de sensibus suū nocumen tū cerebro coicent & ēt magis. ¶ Secūda exposi tio ē falsa quia unū nō supfluit & sic falso modo capit textum uel suam quia exponētis intēcionē falsificat.Intēcio.n.exponētis est quod sensus lon ginqui a cerebro quando paciuntur propriam passionē nō coicant illā cerebro siue illa passio sit calida siue sicca & iō ꝗa ñ coicāt nō ɋ̄bilitāt siue non prosternunt cerebrū sed littera dicit contra riū huius ꝗa dic̄ ꝙ sensus lesi ñ significānt ocumē tū caliditatis nec sicitatis non prouenientium Significant g° nocumētū proueientiū ad hoc ut uirtutē prosternant.Est etiā falsa i eo quod intē dit quia falsum est dicere quod sensus a cerebro longiqui ut tactus non cōicent nocumētū quod ē in eis a caliditate uel siccitate ipi cerebro immo in ter omnes sensus magis comunicat cerebro deter minatū modū sui nocumēti ut dolorē nullus.n. sensus est qui ppter nocumētū sue operatōis ita cito & fortiter cōicet ipsi cerebro nocumētū sicut tactus.Sꝫ cōtra inspiciēdo solē citissime cōicatur cerebro nocumētū citius signū ē strenutatio.Dicē dū quod illud nō est ppter actū uisionis nocitū unde posito pro posibili quod homo esset cecus & haberet oculū plenū spū uisibili cōtinuo usq̄ ad cerebrū inspiciēdo solē strenutaret.s.quidam ex hoibus.hoc declarabitur infra in ca°.de sternu tatōe.Alia expō est quā do.Et uult Auic.quod mēbra sensibilia ppinqua quia recipiunt cito & plus a cerebro significāt per nocumēta coꝝ quod cōplexio nocēs est cōicata eis a cerebro & h° quā do non remouetur purgatione &c̄.Qua pp alii sensus longinq̄ a cerebro cū ledūtur suis sensatis .i.circa sensata &c̄.Et est summa sentēcie ista q̄d reliqui sensus qui sunt longinq̄ a cerebro qui sunt reliq̄ a sensu odoratus & auditus cū ledūtur i co gnitione sensatorū quia habēt nocumētū quod ē permutatio nocumētū hoc puenit a caliditate Et nocumētū quod etiā puenit a sicitate quod nocumētū est corruptio opōnis quādo iste quali tates nō psternūt uirtutē quia si psterneret idu cerent ablationē uel diminutionē talia dico nocu mēta in ipis sensib⁹ exñtia ñ significāt ꝙ ipa ɔplexio sit i cer° sꝫ nocumēta audit⁹ & gust⁹ ꝗ sūt ses⁹ p piq̄ sigificāt ꝙ illa cōplexio est i cerebro.Est g° ista breuis sentēcia quod corruptio actionis.i sen sibus longinquis nō significat quod cōplexio cor rūpēs actionē fit a cerebro cōicata ipsis organis sensitiuis sed in sensibus ppinquis hoc significat Et recapitulat Auic.quod nocumētū quod ē cor ruptio fit a calido & sico quādo non perueniunt &c̄.Et hoc est quod dicit qua pp.s.quia ita est quod sensus ppinqui &c̄.Reliqui sensus.s.lōgin qui cū ledūdūt suis sensatis.i.cū habēt nocumē tū opōnis circa sensata quia illa pcipiunt sed tñ male siue corrupte nocumētū in ipsis .i.talis lesio opōnū ꝗ est pmutatio siue corruptio caliditatis aut siccitatis.i.quod nocumētū fit a caliditate uel sicitate ut supra dictū est non peruenit &c̄.i. quādo caliditas & siccitas non pueiūt ad hoc ut prosternant uirtutem quia si peruenirent face rent ablationē actionis nō significāt.s. nocumētū caliditatis &c̄.uel nō significant.s.quod cōplexio ista ē in cerebro Auditus āt & gustus.s.cū ledū tur suis sensatis a caliditate &c̄.significant ꝙ illa cōplexio est in cerebro.bis ergo repetitur illa lit tera que dicit quod illa cōplexio &c̄. & uenit ut appositum uerbi Significant quod &c̄. bis ponitur in littera & hic modus loquēdi ē satis usi tatus apud Auic. ¶ Est sciēdum quod nō ē abso lute uerū quod nocumēta sensuum remotorum nō significēt quod cōplexio inducēs nocumēta sit a cerebro sed est uerū respectu sensuum propin quorū nā sensus propinqui cerebro nociti in eoꝝ operationibus plus significant quod cā nocumēti est a cerebro q̄ faciant hi sensus longinqui & tc̄ sensus propinqui proprie hoc faciunt siue signifi cant quādo nocumētū nō remouetur purgatōe & mēsuratiōe cōplexionis ¶ Secūdo ē dubitatio cōcesso quod nocumētū sensuū longiquoꝝ a cere bro nō remoueretur mēsuratiōe cōplexionis nec euōe utrꝫ significent quod complexio hoc faciens sit a cerebro Dicēdum quod posset significari sꝫ nō sic certe sicut si sensus eēt cerebro propinqu⁹ nā in sensu remoto a cerebro uerbigratia tactu manus pōt fieri lesio ex mala cōplexione fixa i eo pp distantiam & tñ illa mala cōplexio nō erit a cerebro & hoc plus contigit in eo q̄ in sensu ppin quo Sed diceret aliquis quare Auic.expressit ɋ̄

tis & c̃. Dicendū quod quasi arguit per locum a maiori nā magis uidetur quod nocumentum corruptionis in sensibus rēotis significet hoc esse propter cōplexionē in cerebro q̃ aliud nocumētū & hº ñ ē. gº multo minus alia nocumēta. Añs pʒ quia nocumentū corruptiōis quod dicitur nocumētum permutacionis fit a calore aut a sicitate & iste sunt q̃litates maxie actie & trāsmutatie coicabiles de mēbro ad mēbrū Si ergo iste qualitates possunt esse in organis sensuum non comunicate a cerebro multo magis alie qualitates ¶ Tertio ē sciendū diceret aliquis Auic. sibi cōtradicit quia hic dic̄ Gustus significat quod illa cōplexio est in cerebro et sup̄ dixit quod Gustus & tactus secundū plurimū significant corruptionē sensuū in instrumētis & secundum minimum coicationē cerebri Dicēdū secūdū Albertū quod hic littera est corrupta. Et uult dicere Auditus autē & odoratus ut stati sup̄ dixit. uel aliter dicendū quod gustus pōt cōperari ad tactūm & sic nocumentum in ipso gustu significat cōplexionē nocētē eē i cerebro et hoc qa gustus est materialior & propiqor tactui. s. tactu manuū & ita loqt̄ hic. Aliomō pōt ad alios spūs. s. uisum audirū & odoratū cōparari & sic respectu illoꝝ significat ꝙ nocumētū i ipo ē ex lesiōe i istrumēto qa respectu illoꝝ est materialior & sic loquebatur supra. Quinto est sciēdū alias exposui hunc passum imutacio gustus & tactus est duplex una intēcionalis siue cogitatiua & ut sic minus immutatur a cerebro q̃ alii sensus quia ex spēbus i cerebro motis secūdū ordinē cōuersum a memoratia ad sensum cōem & ex inde ad pticulares sensus minus cōtingit imutari gustū & tactū plus āt uisum & auditū. unde hō nullo extrinseco sensibili occurente iudicat se uidere audire & odorarē plus q̃ gustare uel tangere. dico ꝙ hec fiunt pp spērū recursum a memoria nō ut fiunt pp motū humorū Alia ē imutacio realis & ut sic gustus pōt a cerebro multū imutari nā & satis appropinquat & ad eum ueniunt nerui appati ut patet quarto de interioribus ca. secundo.

D E OPERACIONIBVS VERO MORALIBVS ¶ Superius Auic. determinauit d̄ significationibus dispōnū cerebri sumptis ab opaciōibus aialibus sensibilibus. hic determinat de significatiōibus sumptis ab opaciōibus aialibus & moralibus & primo secundū unāquāq̧ uirtutē diuisim secūdo assummat ponendo sermonē cōem ut fecit in significationibus asumptis ab opatiōibus sensibilibus. secūda ibi Dicimus gº nūc. pria i q̃tuor sicut q̃tuor opōes q̃tuor uirtutū moraliū sup̄ Auic. enumerauit ex quibus assummit significationē. primo gº docet significare ex uirtute mentis & perscruptacione. secūdo ex formacione siue operatiōe uirtutis formatiue. tertio ex operatōe cogitatiue. quarto ex operatiōe memoratiue uel memorie. secūda ibi Ex ipsis eni est. tertia ibi Et ex ipis est corruptio. Quarta ibi Et ex ipis ē lesio Prima patet Est sciendū ꝙ uirtutes intrisece cōprehensiue possunt dici morales quia morales nos regunt & cum earum iudicio cōuersamur unde simul adunate uocātur uirtus regitiua tocius ut pōt colligi ex tertio de accidēti & morbo & halyabate in quarto theorice nono ca. & qa nos regunt merito uocātur morales sicut ieniūt̄ noiate in quadā littera Ga. i libro tertio de iteriorib ca. v. Iste aūt uirtutes possunt dici naturales nō quidē naturales quia sint circa transmutatiōeʒ alimēti sed qa sunt cereº magis intrisece q̃ alie uirtutes aiales. hāꝝ ēt uirtutū secūdū. G. integ ipʒ solū cerem ē pncipiū sʒ sesuū pticularium mediātibus organis extrinsecis. Possunt ergo iste uirtutes dici naturales cerebro & possunt dici morales Et hētur hic duplex littera. secūdo ē sciēdum quod per meditationem & perscrutationē possumus duo intelligere primo actus intelligendi q sunt simpliciū aprehensio & q̃tū ad hoc dicitur meditationis & cōpō & diuiso & dixit perscruptationis. actus aūt intellectus q̃uis sint uirtutis immaterialis & incorporee nō tñ fiunt sine corpore ut patet in primo de aīa et quia oiuʒ uirtutum cerebri auxilium & bona dispō facit ad bñ intelligendum iō bonitas intellectus tocius cerebri significat bonitatem complexionis. secundo per meditationem possumus intelligere omnium trium uirtutū intrinsecarū simul iunctarum actus cū. n. simul cōiūgūtur tūc appet opō extimatiue & ppe eius quā ego uoco collatiuā siue extimatiuā sicut una de istis siue sit aliquid pter istas. Ex actibus aūt huius fortibus & saīs significatur tocius cerebri saītas & secūdū hunc intellectū dicebamus alias quod hic Auic. docet asumere significationē ex opōnibus oīum uirtutū cerebri simul. secūdo diuisiʒ. secūdū unāquāq̧ secūda ibi. Ex ipis. Et illud uadit ad intēcionē halyabatis i quarto tehorice. viiiº. caº. ubi dixit uirtus p quā est regimē mēs dicitur que si diōne recipit in tres distribuitur ptes i uirtutē per quā fit fantasia in uirtutē que cogitationi pest et i uirtutē per quā fit memoria & hoc etiā sumitur a Ga. in tertio de acñti & morbo. Quidā aūt dixerūt quod dixit meditatōis quatū ad pterita p scruptacionis quātū ad iudiciuʒ circa presentia & futura ¶ Tertio ē sciēdū diceret aliquis nō significatur etiā ex hº fortitudo cōpositōis. dicēdū quod sic sed dedit intelli p hº quod dicit oīo. Nā oiuʒ uirtutū cerebri fortitudo sigificat fortitudinē cōplexiōis. i. bonitatē oīo. i. uniuersaliter & tocius uel oīo. i. intēse & certe boītatis que ñ pōt eē absq̧ boītate ɔpōitōis ¶ Quarto ē sciēdū diceret

aliqs unde sequit istud .qre dicēdū quod ad bo nitatē iudicii & pscrutationis requiritur omniū uirtutū bonitas quia nō solū rectū iudiciū datur ex apphēsione presentiū.immo etiā presentium & preteritoꝝ cū opatione etiā ad futura.iō ad re ctum iudiciū cōcurrit bonitas oium triū uirtutū sed ad corrūpēdū hoc iudiciū sufficit quod solū altera uirtus ledatur & ideo dixit.Quare opor tet ut demōstretur &c.

EX IPSIS.Hic docet significare ex opōne uirtu tis informatiue siue ymaginatiue.Et p° docet si gnificare ex huius uirtutis sanitate siue fortitudi ne. secundo ex nocumentis.Secunda ibi. Huic .n.uirtuti.Prima in duas p° facit quod dictū est secundo declarat quod dixit. Secunda ibi.Hec aūt uirtus ñ est.Prima pars patet. ¶ Est sciēdū quod Auic.incipit noiare nocumētuꝫ uirtutis for matiue qa stati dixerat quod cū meditatio & p scruptatio debilitātur significatur nocumētū in cerebro quare oportet inuestigare que opationū sit lesa.Nā ex ipsis lesis opoibus ex quibus fit le sio in pscrutatione & meditatione est lesio yma ginatiue.&c.Ecce quō littera hec exit ad pmissa ¶ Secūdo sciēdū quod corruptio hic sumitur p lesione & ēt nocumētū sed Auic.multiplicauit uo cabula pp diuersitatē nocumētoꝝ. ¶ Tertio est sciendum quod in anteriori uentriculo cerebri sunt due uirtutes ut pꝫ p° cañ fen pª in ca° đ uir tutibus aialibus.una ē uirtus q̄ ē apphēdēs siue cognoscens ea que sunt a sensibus & ista uocatur sensus cois Alia est conseruans huius spēs post absentiā sensibiliū & ista uirtus uocatur qñq̄ ymaginatiua ab Auic.primo cañ fen priª ca.de uirtutibus aialibus cū dicit Ista cogitatiua exer cet se exercitio ɔponēdi & dīdēdi i eis q̄ i ymagi natiua.i.fantasia recōdita sunt.uocat̄ tertio fan tastica ab Auic.ca.eodē Iste g° uirtutes apđ me dicos sunt una uirtus.s.sensus cois & fantasia Et ideo solū Auic.expressit de fantasia sub nomine ymaginationis & formationis sed quia secūdum ueritatē sunt due uirtutes quia recipiens aliud est a custodiēte iō Auic.in linea quadā extriseca i plurali loquitur cū dicit & eaꝝ nocumentum. uel possemus dicere ꝙ expressit sensum comunē per hoc quod dixit uirtus ymaginationis & fan tasia que ē retinēs per hoc quod dixit & forma tionis & secundum hoc oportet cōsiderare quod ymaginatio sumitur quatuor modis.unomō pro q̄cūq̄ opōe quomō sumitur i pricipio capituli infra fen tertia cū dicitur iste homo patitur yma ginationes que est passio oculorū.secūdo modo sumitur ymaginatio p uirtute cōseruatiua spēꝝ sensataꝝ que uirtus dicitur etiā uirtus fantastica uel formalis ab Auic.primo cañ & .vi.de natura libus particula quarta.tertio mō sumitur yma ginatio pro uirtute cogitatiua quā medici uocāt ymaginatiuā ut dicit Auic.in primo cañ fen priª quarto modo sumitur pro sensu cōi ut hic Et tē exponatur.uirtus ymaginationis.i.sensus comu nis & formationis.i.fantasie que ēt dr̄ formalis. Ex qbus pꝫ ꝙ latet mlta equocatio i pmissis & cā huius fuit qa homīes & ipemet Auic.utuntur ad placitū uocabulis cadētibus sup has uirtutes ut scribit̄ i sexto đ naturalib⁹ pticula 4ª ca.pri° Nō ergo de nominibus est curādum dummodo intētionē habeamus & intentio hoc est quod in anteriori uētriculo cerebri ēst uirtus cognosciti ua & retētiua oium formarū sensatarum que a sensibus presentātur siue sit una uirtus siue due & ideo cū hec uirtus est fortis iuuat ad significā dum sanitatē anterioris ptis ubi ipius est sedes

HEC AVTEM VIRTVS .Hic declarat quod dixit ostendendo que est fortitudo huius uirtu tis & ubi consistat.& dicit quod cōsistit eius for titudo in hoc quod est bene conseruare formas sensatorum ut figurarum &c. ¶ Est sciendū ꝙ sicut omnes quinq̄ sensus afferūt sensata ad sen sum cōeꝫ & fantasiam ita oia sensata debent reti neri ab ista uirtute & pñtari post absentiam sen sibiliū exteriorū & i h° stat huius uirtutis forti tudo iō Auic.enumerat sensata oium suuū prio uisus cū dicit figuraꝝ q̄tū ad naturales Et scul pturarum quātum ad artificiales Et collorum uel modoꝝ.i.acentiū hoiuꝫ & sunt de capitulo sensibiliū coiuꝫ.s.motus unde quidā hoies sciunt cōtrafacere alios in actibus ac si essent illi.secūdo enumerat sensibilia gustus cū dicit & gustū.ter tio auditus cū dicit & uocum & subdit post ad modulationes.quarto tactus & odoratus.Cū di cit et alioꝝ et ifra declarabit stati ¶ Est dubit° cū opatio uirtutis ymagiatiue & formalis sumē do p sensu cōi & fantasia sit nō solū retinere for mas post absentiā sensibiliū sꝫ ēt iudicare đ hui⁹ formis cū ueniunt a sensibus.quare Auic.per hāc opationē solam que est retinere notificauit forti tudinē huius uirtutis.dicēdū quod hoc fuit quia creditur quod solus Auic.fuerit qui posuerit hāc uirtutē cōseruatiuā spēꝝ sensatarū in anteriori uētriculo ceredri.uoluit g° ostendere eius fortitu dinē quātū ad opationē de qua minus crederet̄ & quātū ad hoc secūdū sententiā Auic.Et credo ueritatē fortitudo & poª retinēdi formas sensa toꝝ post eoꝝ absentiā iudicat sanitatē ptis anteri oris cerebri & cū h° alia est uirtus memoratiua in parte posteriori cerebri.Vel possumus aliter dicere quod Auic.simul notificādo fortitudinem huius uirtutis p potēciā retētiuā notificauit eā p potēciā cognoscitiuā & hoc patet in exemplo Geometra eni qui narrat questionē supra figu ram quā semel uidit cognoscit illā figurā & reti net illā cū narrat signa hoc iudiciū est eiusdē uir tutis que iudicauit i aduētu &.a sensibus &c.

dicemus quod hic notificatur ista uirtus ꝑ opposite iudicatiuā etiā & hoc dico quia forsaȝ secūdū mētē Auic. primū iudiciū super sensibilia exteriora quod datur a uirtutibus extrinsecis uel intrisecis ē a sensu cōi sed retētio a fantastica. Sed iteratum iuditiū post absentiā & cū etiā ꝑsentatur sensibilia est ab alia uirtute que uocatur ymaginatiua siue cogitatiua que exercet se exercitio cōponēdi & diuidēdi ut patet. p° cañ fen. pᵃ caᵒ. đ uirtutibus animalibus. Hec tñ diffuse sunt ptractata. ¶ Est secūdo sciēdū quod figure geometrice describuntur p lineas litteris significatas ut facit. Ga. in quarto de utilitate pticularū. xii. caᵒ bonus g° geometra cū semel uiderit figurā sup qua format questionē imprimitur in anima eius & nō inspitiēs ipam recitat. ¶ Tertio est sciēdū quod bonū iudiciū de pulsu nō pōt dari nisi hō habeat hāc uirtutē fortē. indiget eni medicus per tactuȝ representare ꝑcussiones sistolis & diastolis ipsi ymaginatiue siue formali & ipsa habet iudicare de presenti percussione & preterita ita quod si preterita percussio essȝ neglecta nō posset dari iudiciū. hēt ēt seruare plurimas ꝑcussiones & quātitates eaꝝ ī mēte & cōpare eas ad hoc indiuiduum cum auxilio uirtutis aprehendentis intentiones indiuiduales & ideo eget etiam medicus in iuditio pulsus nō solum ymagiatiua sed extimatiua. & ideo eget medicus in iudicio pulsus pluribus sensibus ut dicit Auer. in tertio de aia cōmēto. lxv. & de hac cōsideratiōe pȝ q hoies sūt secūdū artes diuersas apti. bonꝰ ēt pictor debet multum uigere in hac uirtute respectu inuisibiliū. indiget ēt fixa significatōe figuraꝝ & iudicio potēti super illis & motiua manuum obediēti ita ꝙ motus exterior nō distrahat eū ab intuitu forme quā figit ī aia. s. in fantastica. qlibet. n. homo scit ymaginari pulcrū equū sed non figere in anima. qlibȝ pōt nisi pictor bonus & qa siccitas melācolica ad hoc adiuuat ideo boni pictores sunt melācolici. bonus ēt uinaterius hēt fortes uirtutes huius respectu gustatorū. & sic de aliis.

HVIC ENIM VIRTVTI. Hic docet significare ex nocumētis huiꝰ uirtutis. & prio modos nocumēti huiꝰ uirtutis ꝑmittit. secundo ex illis docet significare. secūda ibi Mutatio uero. Pria ps patȝ. ¶ Est sciēdū ꝙ Auic. tāgit tres modos nocumēti ymaginatiue. s. ablatiōis ut cum nō remanet ī ipo. s. hoie ī quo est lesio uel ī ipō. s. intellectu uel ī ipa ymaginatiōe secūdū litterā extra. Secundo tāgit nocumētū diminutiōis. diminuit̄ autē opatio eius dupliciter uel intēsiue ut cū nō possit fortiter retinere uel q̄titatiue. s. ex obiecto ubi nō pōt retinere nisi qdā & pauca numero. Et ideo Auic. duo dixit. Debilitat̄ & diminuit̄. posset addi tertia diminutio. s. tēporis qa non tȝ tñ q̄tū expedit ī tēpore. hoc tñ possȝ reduci ad debilitatē intensiuā. Tertio tāgit nocumētuȝ corruptiōis siue ꝑmutatōis cū dixit. Mutat̄ a cursu naturali & ymaginat̄. i. a cursu eius quod debȝ ymagiari retinēdo ī aia figurā quadratā & ipe ymaginat̄ eā rotundā. ¶ Tertio est sciendū qđ littera que dicit ꝙ significat eius debilitatē pōt dupliciter exponi. prio ut referat̄ ad oia nocumēta ꝑmissa & est sensus ꝙ totū. s. oia nocumēta ꝑmissa sigficāt eius. s. āterioris cerebri debilitatē. i. egritudinē sicut cū hec uirtus est fortis significat sanitatē cerebri anterioris. Secūdo modo pōt exponi ꝙ Auic. uelit ꝙ cū corruptiōe ymagiationis est ēt debilitas uirtutis & hoc dixit qa ponēs nocumentū diminutiōis dixerat. Aut debilitat̄. Non g° credas ꝙ cū corruptiōe sit fortis uirtus yᵒ debilis debilitate generaliter sumpta non specialiter pro ea que est diminutio licȝ q̄nq̄ simul cōiungant̄ diminutio & corruptio. i. ꝑmutatio actionis ymaginatiue.

MVTATIO. Hic docet ex eis significare p nocumentū. p° quod est ablatio. secūdo per nocumētum quod ē corruptio. 3° modificat dictū. q̄rto satisfacit q̄sito. secūda ibi. Et mutatio. tertia ibi Et hoc quidē. Quarta ibi Et egritudo. ¶ In pᵃ dicit ꝙ mutatio. & pro. i. &c̄. Est sciēduȝ ꝙ nocumētū diminutiōis ī significādo reducit̄ ad nocumentū ablatiōis. Differūt eni in essendo & significādo secundū magis & minus.

EST DVBITATIO. Quia Auic. dicit ꝙ frigus ē cā eēntialis đstructionis operationis huius uirtutis Cōtra Cuius ꝑportio eēntialiter cōsistit ī sico eius ꝑportio ñ cōsistit ī humido uꝰ ī ñ sico sed proportio retētiue est in sico qa sicū retinet. huius aūt uirtutis operatio est retētio ut supra dixit ꝙ sicitas est cā corruptionis hic dixit diminutionis. ¶ In cōtrarium ē Auic. dicēdū dupliciter. primo quod hic ē sermo de nocumētis ymaginatiue secundum quod ipsa est cognositiua nō secundum quod est retentiua spērum ut autem cognositiua operatur cum calido tā cōplexionali q̄ cum spiritu ideo frigidum maxime cōtrariat̄ uirtutibus per se ut cognositiue sunt. humidum aūt & siccum per accidens quia siccū & humidū non contrariantur formaliter forme caloris sed calidū fundatur ī huido & sico iproportionatis ideo ad iproportioneȝ huidi & sici sequit̄ iproportio calidi. sicut ad improportiōeȝ materie uꝰ subiecti seqtur īproportio accidētis & h° est per accidēs & h° ē quod dicit frigidum ē causa essētialis & due relique. s. siccū & huidū sūt cāe p accidēs qm afferūt. i. adducūt eā. s. destructionem Afferre aūt uidetur importare ñ per se nec directe facere. Sed. t. d. sentire est recipere g° sensꝰ solus agit ī huido. Dicendū ꝙ recipe est duplex. s. absolute & cogtiue. absolute ē p humidum sed

cognitiue est per calidum. Sicut enim actus qui est anima principalis recipitur in materia per dispositionē a forma caloris & eius proportionē ita pricipaliter opatur cū calido. Et secūdū hoc posset dici quod retētio ut ē actus aie est principaliter p calidū sed retētio absolute per siccū. ¶ Secūdo modo dicēdū ē quod hic est sermo de operatione ymaginatiue que opatio ē retētio & sic est sermo de nocumētis circa retētionē & hoc ē couenies quia taliter nati sentiūt nocumēta. Et tūc dicemus q secundum dictū est q retētio ut retentio fit a sicco sed retētio ut ab aia fiat a calido pncipaliter & q̄uis retētio fiat ab aia necessario nō tñ includit hec retētio talis actualem notitiam secūdum quosdā. Alii modi subtiles circa hoc dabunt ifra in capo. de corruptiōe memorie ubi particulariter disputat hec questio. Ista enī apparenter hic sufficiāt. Ad cōtrariū dicendum q siccū utplurimū causat corruptionē sed in q̄dā uirtute pōt facere diminutionē & ablationē. Dixit post Auic. i littera & mutatio & p.i. pmutatio Ratio est quia pmutatio fit pp multū motum i speciebus ymaginabilibus cuius cā est calor. Deinde cū dicit & hoc qdem hic modificat dictum Et patet.

ET EGRITVDO. Hic satisfacit q̄sito q̄reret aliquis an ista uirtus posset ledi nō lesa cogitatiua siue uirtute rōnali. Rndet q sic & ponit exēplū Ga. in tertio de accidēti & morbo capo secundo. ¶ Est sciendū q medicus iste abucali habebat corruptionē ymaginatiōis qa pntabat fātastica q nō erat. Rō tñ sua erat sana qa precipiebat eos pelli sicut sibi nociuos. & hoc debet intelligi ab Auic. ¶ Secūdo est sciēdū.t.d. Auic. contradicit sibi qa dicit q nocumentū ymaginatiue est q̄nq cū sanitate itellectus siue mētis. Contrariū dixit supra quia ipe ponebat q nocumentū meditationis & pscrutatiōis erat pptcr aliquā lesionē uirtutū ymaginatiue cogitatiue & memorie. Item uirtus posterior imaterialior ledet pp lesionē prioris ut Auer. in comēto de memoria & reminiscētia. dicendū q supra sumebat mens rō siue intellectus pro omniū uirtutū aggregatiōe simt sed hic sumit mēs pro cogitatiōe siue extiatione uel dicendū q rōnem esse sanam dupliciter intelligi pōt. uno modo pfecte omnino & sic ē impossibile qñ ē lesa imaginatiua. Licz eni fedū iudicz fedū tñ i q̄tum imaginatiōes nō ueras iducit ueras esse est error. Alio mō iperfecte sana qa non tm quātū imaginatiua. Et ideo pōt dici rō sana ideſt extiatiua iudicat quasdā in toto intētiones bonas.s.ut ꝑ malas.

ET EX IPSIS. Hic docet significare p nocumenta uirtutis cogitatiue. Et prio p nocumentū q est ablo & diminutio. secundo p nocumētū q ē corruptio. secūda ibi. Aut mutatio. ¶ In prima parte dicit q ex ipsis.s. nocumētis est corruptio ideſt lesio in uirtute pria. Est sciendū q uirtus cogitatiua uocatur cogitatiua qñ seruit intellectui & uocatur ymaginatiua qñ seruit extimatiue ut ponit Auic. po canon. in capo de uirtutibus aialibus & ideo eā hic noiat duplici noie. Et cōsidera q ista ymaginatiua non est illa de qua dictū est supra. Illa eni est fantastica retētiua & comprehēsiua specierū secūdū q a sensu ueniūt. Ista autē cōponit & diuidit que sunt i fantasia iudicando de itentionibus formarū q appet qa iudicat rectū & obliquū. ¶ Secūdo ē sciendū q accipimus nomē harū lesionū qa dstructio cogitationis uocatur ablatio uel priuao rōnis sed diminuo uocatur amētia tñ amētia q̄nq ēt dicitur ablo rōnis uū dicitur pprie ab a q est sine & mente. Gal. uero i tertio de accidēti & morbo i secūdo capo secūdū grecā translationē dicit ipi rōnanti actus quidā ueluď palesis.i. ablatio amētia dicitur quod uero ueluď defectiuus motus.i. diminutio actus stultitia dicitur quod autem uelud pecatū.i. coruptio seu pmutatio dscipiētia uocat de nominibus tñ nō curamus. ¶ Est dubitao qa Auic. dicit anterioris. Contra quia ista uirtus ē in medio. Dicēdum q i añriori cerebri idudit medius uētriculus & ita intelligit hic. uel aliter dicendū q ymaginatiua iudicās de formis sēsatis est i añriori uētriculo.s. in fine uersus mediū sed iudicās de itentionibus est in medio. ¶ Vlterius est sciēdum p hoc dixit Et id plurimū quia sicut dicit ablatio pōt fieri a calido.

AVT MVTATIO. Hic notificat. primo hoc nocumentū quod est pmutatio. secūdo etiā significatū eius. secūda ibi. Et significat Prima ps pz. ¶ Est dubitatio quia Auic. hic innuit q uirtus cogitatiua ut est extimatiua pōt ledi nocumēto distincto ab aliis uirtutibus cuius cōtrarium poit in po lo pallegato ca. ¶ Quod aūt hic loquatur de extimatiua apparet qa loqt d ea q iudicat rectum uel nō rectum ut rectum esse ire ad eccliaz & nō rectum ut ire ad ludū. sed ista sūt iudicia de intentionibus nō sensatis qa couenientia & nō couenietia uel cōgruētia non sūt ab aliquo sensu cōprehēsa go. sūt opa extimatiue. ¶ Ista dubitatio diffuse est a me ptractata in libro prio. Hic tñ breuiter dicā q uirtus extimatiua est duplex una quā ego uoco collatiuā & ista ē agregao omniū uirtutū.s. ymaginatiue cogitatiue & memoratiue que uocat mēs uel uirtus regēs & ista ñ leditur nisi altera uirtutū lesa quia suus actus nō est aliud q̄ oiū triū uirtutū simul agregatio uel est actus iudicii surgēs i hac agregatione. Et hāc uirtutē uocauit Auic. alibi extimatiuam hic aūt uocat eā uirtutē meditatiuā & pscrutatiuā & supra uocauit eā mentē. Alia est eximatiua q nō est harū agregatio sed que cōphendit ea que

reposita sit i fantasia & aliquā itentionē capit in eis q̄tūcūq3 collectiōe & uirtutū simul aduna tione circūscripta & ista est de qua ē hic sermo. & habet ppria & disticta nocumēta sicut appa ret ꝙ aliqs cognoscit formā alicuius & tū inten tionē nō. sicut ille qui singula uasa dom⁹ cogno scebat & tū itentione errabat. credebat. n. illa ēē mala unde phiciebat illa. & tū uasa erant qd bo na. Hic sunt multa difficilia. ¶ Aliter possꝫ cui tari cōtraditio ꝙ licet Auic. hic ponat nocumēta uirtutis extimatiue nō tū dicit ea esse eius soli⁹ & ideo non iduxit exēpla sup hoc sicut fecit in uirtute formali & i uirtute memoriali.

ET SIGNIFICAT. Hic ostendit quid signifi cat pmutatio actionis cogitatiue. Et primo facit hoc diffuse. secūdo assumat. secūda ibi. Et uīr. ¶ Prima ps patet. ¶ Est sciēdū ꝙ Auic. inuit hanc diōnem ꝙ pmutatio cogitationis que uoca tur pmixtio rōnis fit uel ppter cām in cerebro uel pp cōitatem & quōcūq3 fiat fit aut pp mate riā colericā apostemātem uel non uīr ppter ma teriā melīcam. ¶ Secundo ē dubitatio utrꝫ pos sit fieri a mala cōplexiōe sine materia. Et argui tur ꝙ sic ut infra apparebit i cap° de pmixtiōe sensus. & septima pticula āphorismoꝝ. sup illo ampho° in uigilia spasmus. Dicit comentator ꝙ uigilia cuꝫ exicet est cā alienationis mentis Hic tū Auic. omissit ponens cās nociores & expec tans cōplere i particularibus. ¶ Tertio est sciē dum ꝙ littera que dicit. absq3 cōphensione expo nitur duplr. primo. i. absq3 hoc ꝙ maībus apre hendat Maniaci eniꝫ demoniaci agrediūtur ho minēꝫ & sunt de natura lupoꝝ sed melici soluꝫ corrupte & falso modo aphendūt & secū locūt uel ad alios sed nō capiūt nec nocent aliis ymo sunt timidi. Secūdo modo expoītur cū cogitatio ne uel cognitiōe absq3 cōprehēsione. s. reꝝ que ex tra sint ymo multa dicūt se uidere & cognoscē & esse que extra nō sunt & tunc in istis peccat duplex uirtus ut patet. ¶ Quarto ē sciēdum p hoc ꝙ dixit secūdum differētias quia secūdum maiorem & minorēꝫ timorem seqtur maior uīr minor frigiditas. ¶ Quīnto est sciendum ꝙ ex hoc summimus ꝙ frigus nō semp facit ablatio neꝫ actionis ymo corruptionem siue pmutatiōeꝫ ut melēcolia que est humor frigidus facit erro rem cogitatiue & hoc est nocumentū quod dici tur pmutatio.

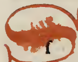
ET VNIVERSALITER. ¶ Hic assumat & patet. Causa est qa calidi est mouere & ita per oppositū qn cogitatōes nō sūt mobiles possūt si gnificare frig⁹. Sꝫ tu. d. cōtra qa cogitatōes mu lieꝝ sūt mobiles. dicēdū ē ꝙ sūt mobiles hūido ñ calido motiuo. ¶ Est sciēdū ꝙ i litargia essen tialr ē frig⁹ sꝫ accidētalr pp putredinē materie est calor ut ifra ponit Auic. i cap° de litargia. Et

ideo ppter calorē accidit pmutatio actionis. Et iō actio cogitatiue eoꝝ cū diminutōe ē pmutata.

ET EX IPSIS. Hic docet significare p nocu menta uirtutis memoratiue & p° p nocumentū quod est diminutio & ablatio secūdo p nocum tum quod est pmutatio. secūda ibi. aut pp eum qui. ¶ Pria pars patet. Est sciendū diceret aliqs quomō ista pestilētia de qua dicit Gal. i tertio de accidēti & p° de febribus iduxit defectū me morie cū debuisset iducere febrē pestilentialeꝫ. ¶ Dicendū quod ppter resolutionē calidi pote rat iducere frigiditatē. Vnde surgentes a febri bus dfecti i calore naturali flebāt sine memoria ¶ Secundo est sciendū hic itelligit uirtutē con seruatiuā i pte posteriori cuius est cōseruare in tentionē nō q̄ idē purā ut qdam credūt sed cuꝫ ydolo siue cū forma sensata. Et hoc apparet qa Auic. uolēs ostēdere huius memorie defectū di cit quod homo obliuiscebatur nōis sui. nomē aūt est sansatū sensu auditus. Differt aūt hec memo ria a fantasia que dicitur formalis qa illa conser uat ydola pura & pricipaliter. ista autē conser uat itētionē & ydolū & de pricipali fine ydolū plus eni cōseruat ydolū pp intentionē quā inten tionē pp ydoluꝫ. & huius uirtutis memoratiue sedes est posterior uentriculus cerebri. Et ideo Auic. stati icipiēs de nocumēto quod est pmuta tio icepit a nocumēto postremi uētriculi dicēs Aut sū. fit lesio i memoria ppter eū. s. uētriculū postremū qn uētriculus pmutat. i. pmutatiōis actionē patit. Et accidit ei. s. homini ut memore tur eius quod nunquā ei adest. s. in memoria. ¶ Tertio est sciendum quod calidum sicuꝫ est magis motiuū & ipressiuū eius quod nunquaꝫ fuit & ideo pmutatio memorie plus fit ab eo & ppter eandē causam sicū plus facit hoc. s. q̄ hu midū qa magis est motiuū actiue & ipressiuū ēt sicū est cā quod forme preterite ipresse i me moria retineant que cū mouebunt ad actū po terūt mouere alias que nunq̄ fuerāt cōprehēse Dixit autē cū quo nō supfluit quia superfluens posset inducere ablationē actionis.

DICAMVS Hic in sermone cōi siue cōiuncto docet significar ex nocumētis pdictaꝝ opationū moraliū & uult i summa quod ablatio actionū istaꝝ. et sīr eaꝝ debilitas. s. diminutio fit a fri gido uel a frigido cū huido & qn̄q3 cū sico & ex hoc accipe quod nō semp est uerū quod sicitas sit cā pmutatiōis quia pōt esse cā diminutiōis & ablatiōis. ¶ Dixit post ipsarū mutatio. i. p mutatio que a Galieno uocat corruptio fit pp apostema. s. calidū siue sit calidū p essentiā siue p accidēs ut supra dixit i litargia. Aut cōplexio ne &c̄. Aut corpus adhurēs. i. materiā adhustā & ex hoc accipimus quod non semp pmutatio opationū fit a calido ymo pōt fieri a frigido si

ent a melēcolia. Nam mel'ia fecalis pōt eē cā
quod homo iudicet timendū quod non ē timen
dum eo quod ymaginetur quod non ē & quod
recordetur eius quod nō fuit quia uapores me
lēcolici pñt ita imprimere. & ideo mel'ia pōt sē
cundū unāquāq; uirtutē esse cā pmutationis ac
tionis & tñ ē humor frigidus.
ET SIGNIFICATIO. Hic docet significare
ex somnis qui cōtinētur i summa moraliū ut su
pra declaratū fuit. Quidā uero dicūt quod hic
docet significare ex opatiōe sēsus cōis quia sōnia
attribuūtur sibi & de hoc nō curo. Et quatuor
facit ut ponit quatuor iudicia p somnia. secunda
ibi Et somnia. tertia ibi. Et sīliter apparet. quar
ta ibi. Et illa quoꝝ. ptes patent.
EST DVBITATIO. Vtrū somnū iudicet si
milem dispōnem. uidet quod nō ymo cōtrariaꝫ
quia famescēs somniat comedere ut ponit Gal.
de ea in libro de somnis in digōe. ¶ In cōtra
rium ē Gal. ibideꝫ & Auic. hic & p° libro fen
secūda. Dicendū quod licet secundum Auer. i co
mento de somno & uigilia somnia sint attributa
uirtuti ymaginatiue tñ secundū Auic. & uerita
tem etiā attribuūtur uirtuti cogitatiue & extia
tiue & hoc idem intellexit Auer. Somnia g° sunt
duoꝝ modorū. quedā simplicis ymaginatiē &
talia significāt p simileꝫ uel pportioneꝫ ut somni
ans aquā & niueꝫ significat fl'a. Somniās igneꝫ
& citrina significat col'ā. & cā huius ē quia isti
humores dñantes dispōnūt cerebruꝫ ut que in
eo recipiunt sic recipiātur ipsi etiā met huōres
& eorū uapores hñt uim īprimēdi uel mouen
di spēs secundū suas sīlitudines. quedā aūt sunt
somnia attributa extimatiue iudicanti & consi
lianti secundū dispōnem corporis & ista somnia
significāt cōtrariū eius quod in eis presentatur
saltem quoad aliquam ptem. uerbigratia fame
scens dormit & dormiēdo somniabat comedere
sicut illud quo indiget & quod extimatiuā mo
uet quia eo indigetur. Similiter iflamatus sōnia
bat fontes & aquas frigidas & sic de aliis. unde
Ga. in libro pallegato dicit. Bibēdi fātasia sitiēti
bus m'ltū accidit queadmodum & comedēdi
esuriēti uenerea uero utendi plenis spermate. ui
detur enim in somniis anima ad pfundum cor
poris mox ascēdēs ab exterioribus sensibilibus
eē q secūdū corporis dispositōeꝫ sētire & rursus
que desiderat homo hoꝝ ut iam pñtiū accipere
fantasiam ex quibus cōtrariū cessat. Circa secū
dam ptē est sciēdū quod sompia pmutata sunt
sompnia multe pmutationis ut plurima occurūt
somniando istud atestatur calori motiuo. s. cali
do sico. Et hoc quasi Auic. probat cū dicit. Et
similiter apparet. i. in egritudinibus acutis ap
parent sompnia permutata quia multe pmuta
tiōes & ēr pmutata a somniis cōsuetis. ¶ Circa
tertiā ptem est sciendū quod somnia terribilia si
militer sunt. s. significātia quia significant humo
res malos uel res que habēt hoc facere suo uapo
re sicut porrorū ut apparet in secūdo cañ. uel
similiter. s. sicut somnia permutata quia signifi
cant caliditatem & sicitatē ut in hoc. Auic. innuat
quod somnia permutata sint nocumenta pmuta
tionis nō diminutionis nec ablationis & ideo sicut
pmutatio fit utplurimū a calido & sico ita etiā
somnina permutata & terribilia & quia pmu
tatio actiōis etiā pōt fieri a frigido & sico ut su
pra patuit etiaꝫ somnia pmutata & terribila
possent fieri a frigido ut ab humore mel'ico
Circa quartā ptē est sciēdū quod nō recordari
somnioruꝫ est eorū ipressionē deleri & fit a fri
gido & humido. posset etiā fieri a supfluo sico
sicut ablatio memorie & iō Auic. nō curauit
multū declarare. Sermones aūt uniuersales in
somniis dicti sunt a me p° cañ fen p^a & secunda

SIGNIFICATIONVM auteꝫ a
sumptarū. Supius Auic. determina
uit de significatōibus cerebri sump
tis ab opationibus sensibilibus &
moralibus. hic determinat de significationibus
sumptis ex opationibus motiuis uel mobilibus
quod idē est apud me & Auic. hic et ex somno
& uigilia quia assimilantur motui & quieti. s.
somnus quieti & uigilia motui ut ponit Auic.
p° cañ. fen secūda. Et h° est dicit rubrica. ¶ P°
g° determinat de significationibus opationū mo
tiuaꝝ. secūdo de significationibus sumptis ex
somno & uigilia. secunda ibi. Et ex eis que huic
cap° pprio. Pria i tres prio docet significare per
nocumentū ablatiōis & diminutiōis. secūdo per
nocumentū pmutatiōis. tertio assūmat. secūda
ibi. uero earū pmutatio. tertia ibi. Et oēs isti mo
tus. Pria i tres. prio facit quod dictū est. Secun
do remouet dubiū. Tertio cōplet declarationeꝫ
& subdiuisionē cuiusdā mēbri diuisiōis quam
posuerat. secūda ibi. Et qñq; cōueniunt. tertia ibi
ꝙ aūt i mēbro. Pria ps ſꝫ. ¶ Est sciēdū ꝙ Auic.
tria inuit. Prio pōit signū qa ablatōeꝫ & dimiu
tionē opationū motiuaꝝ. z° significatū qa signi
cat humiditatē plurimā subtilē. Tertio mēbruꝫ
sup q° qa lesionē i cerebro. ¶ Secūdo ē dubita°
utꝝ priua° motus significet humiditatē. uidet
ꝙ nō imo frigiditatē qa motus pricipaliter est
a calido quia eius est mouere & frigidi quieta
re ut ponit Auic. p° canō. de uirtutib9 ministrā
tibus & Ar. 13. de pblematibus g° pua° motus
pricipaliter fit a frigido. ¶ In cōtrariū ē Auic.
qui p priuationē & diminutionē motus arguit
sup humiditatē. ¶ Dicendū quod priuationeꝫ
motus significare huiditateꝫ pōt intelligi dupli
citer uno modo quod significet ipsā sicut cām p
se dirrecte oppositam cause factiue motus & si

ctie cām primā i hoc & hoc modo priuatio motus non significat humiditatē. Ratio est qa motus uolūtarius mēbroꝝ pricipaliter fit a calido ut ponit Auer.i secūdo colligꝫ.ergo ꝓuatio motus principaliter & dirrecte fit a frigido. Alio modo pōt intelligi quod priuatio motus significet huiditateꝫ sicut causā idisponētēꝫ mobile & sicut cām plurimū eueniēteꝫ & hoc modo ꝓuaº & debilitas motus significāt humiditateꝫ. ꝑmo quia huiditas idisponit mobile quia facit mobile laxum cū tñ indigeat debita fixione ut sumiť in libro de ꝓgressu aialium & de ꝓblematibus quinta particula.viiiº.ꝓblemate & .xxiiiª.pticula.xxviii.ꝓblemate. Secūdo priuatio motus ut plurimū fit ab humiditate remoliēte & plusq̄ a frigiditate & hoc pp duas cās Prima est quia natura plus patitur excessum huidiq̄ frigidi. Secūda ē quia humores flegmatici faciētes mollificationē neruoꝝ plus sub actu huiditatis sunt molitiue q̄ sub actu frigiditatis imo hñt actualiter quedā calorem eliquāteꝫ flegmata .ex qº apparet quod molificaºmēbroꝝ facta a flegmate utplurimū plus cōtingit quod fit ab eo ut excedat & ledat humiditate quā frigiditate. ¶ Ad contrariū patet solutio. Possemus tñ aliter ꝑdicere quod hic est sermo de ablatiōe motus & diminutiōe que sunt cū laxitate. Vel dicēdū quod Auic.dedit itelligi quod illa humiditas etiā in frigidat ¶ Secūdo ē dubitaº quare ꝓhibitio motus.s.destructio uel diminutio significat humiditatē subtilē & plurimā. ¶ Dicēdū quod humiditas grossa pōt facere ꝑmutationē.s. maluꝫ motū & hoc prio faciēdo spasmū quia possꝫ sui grositie ēē causā dillatatōis musculoꝝ in latum & decuruatiōis siue cōtractioni s.secundo possꝫ facere tremorē nō ꝑmittēdo uenire q̄tuꝫ de spiritu sufficit ut patet i qnto de accidenti & morbo capº de causis tremoris sed si materia ē subtilis & multa penetrat i partes neruoꝝ & molificat eas ut ex hoc ꝓhibeať uel debilitetur motus ¶ Tertio dubitať quia dicit quod in quocunq̄ mēbro fuerit significat lesionē i cerebro. Contra ꝓhibitio motus manus pōt fieri per solā lesiōeꝫ i nucha et molificaº in omnibus mēbris preter mēbra faciei pōt fieri a lesiōe solius nuche ut pꝫ in tertio de iterioribus ultio capº. Dicēdum dupliciter .& prio per littere expositiōeꝫ extrīsece que dicit i membro.i.i neruo qui neruus est illi mēbro sicut cerebrū. Vel dicendū magis ad mētem Auic.qđ ꝑmissa expositio credo ꝙ fuerit aliquoꝝ nō intelligentiū formā huius textus. Dicemus ergo quod Auic.ex destructiōe & debilitate motus nō significat absolute lesionem i cerebro sed dicit disiunctiue quod destructio & debilitas in quocūq̄ mēbro fuerit significat lesionē i cerebro aut in una pte.q̄uis ergo destructio & debilitas motus possint significare lesionē in cerebro.q̄uis sit i uno mēbro tñ ꝓprius & certius hº significāt qñ sūt i toto corpoř .s.i facie & in aliis mēbris & ideo iterpositio huius sermonis uerꝫ tñ occultat textū Auic. ¶ Quarto dubitatur quō ex uno solo mēbro poterit significari lesio in cerebro. ¶ Dicenduꝫ quod si queris quo modo possint significari.s.quomō possit hº ēē. dicēdū ꝙ hoc est possibile p hūc modū qa unus neruus mouens aliquod mēbrū patiť ex causa que est in cerebro uel que est a cerebro ita qđ alii nerui nō patiantur hoc aūt pōt accidere pp dispōnem huius nerui ad recipiēdum passioneꝫ que ē i cerebro uel a cerebro ita quod alii nerui non erūt dispositi Hec aūt dispositio ē secunduꝫ diuersitateꝫ hoīum ut declarat Gal.in pº ꝓnosticoꝝ sup illo uerbo frēdere dentibus & hoc maxime cōtingit i mēbris nerui motiui qui imediate uenit a cerebro sicut mēbra faciei. Ad ea.a cerebro aūt uenit imediate sensus & motus ut patꝫ in 3º de interioribus penultio caº licet cōtrariuꝫ intelligatur quarto de iterioribus secūdo caº in fine quā cōtraditionē nō itendimus modo soluere. Posset etiā hoc uerificari i mēbris ad q̄ motus uenit imediate a nucha ut patet ex dictis. Si aūt querimus quō cognoscā qñ in mēbro pticulari motus est destructus an sit ꝓpter cāꝫ i cerebro uel i mēbro. Dicenduꝫ quod oportet cognoscere ex cōgregatiōe alioꝝ signoꝝ significātiū materiā uel egritudinē in cerebro & aptitudinem huius mēbri ad paciēdum & hoc fit a medico exercitato. ¶ Est notandū p hoc quod Auic. dicit tortura laxi uel laxa quod tortura faciei prohibēs motū labioꝝ uel diminuēs qđā fit a spasmo & de hac nō ē sermo.que ē a molificatione & ista ē que huiditatē significat & ideo dixit laxa.uel laxi nā laxi.s.mēbri uel laxa.s.tortura.

ET QVANDOQVE. Hic remouet dubium & pōt dupliciter exponi. Primo quia Auic.dixerat quod destructio opationū & debilitas significāt huiditateꝫ. Diceret aliqs nō ne possent significare excessū alterius qualitatis. Respōdet quod sic quia pōt significare frigiditatē destruentem caliditateꝫ & pōt significare simul cū hoc humiditateꝫ destruēteꝫ sicitatē debitā cerebri uel ēt in alio mēbro. ¶ Est sciēduꝫ quod in cerebro & mēbro quolibet mobili motiuo uolūtarie debꝫ esse quedā cōstantia opposita laxitati remolitiue qa cū cerebꝝ ab huiditatibus remolitur uel neruus aut musculus a cerebro distans tūc ꝓhibetur motus.uult ergo dicere Auic.quod ambe .s.destructio & diminutio motus cōueniūt ad significandū destructiōnē & debilitatem caliditatis cerebri & hº a frigido & sicitatis.i.debite sue constantie & hoc fit ab humido. In hoc ergo Auic.cōplet sermoneꝫ ꝑmissuꝫ quia destructio

& debilitas motus nō solū significāt huiditatē sed frigiditatē & ista īfrigidatio cū remolitiōe fit post longas egritudines.s. cōplexionales cerebri frigidas & humidas. ex quib9 paulatī materie aggregātur frigide aquose. Secūdo modo pōt exponi quia Auic. dixerat quod destructio motus significat humiditatē & p9 cōsequēs qđ fit ab huiditate & in hoc dabat ītelligi quod fit a frigiditate. diceret aliqs pōt ne destructio & diminutio significare caliditatē & siccitatē & p cōsequēs puenire ab illis. Respondet quod sic .s. quod ābe .s. lesiōes motus ut destructio & diminutio cōueniunt ad significādū destructionē & debilitatē caliditatis & siccitatis.i. factas a caliditate & siccitate in ipo .s. cerebro &c. ¶ Est sciēdū quod cū calidū & sicū sint qualitates motui cōformes nō perducūt ad destructionē motuū nisi multū excedāt & pducāt ad resolutionē calidi ut apparet in fine ethicarū & tisis qnq. & iō dicit quod illud.i. phibitio motus a sico est post &c. Immoderata.n. qualitas actū destruit proprie uirtutis ut patet ī comēto illius aphorismi Quibuscūq. iuuenibus & fen.13.i cap9 đ egritudinibus stomaci. Et hec expositio ē magis ad mētem Auic. & textui cōformior q dicit uerū &c. Vel aliter exponit textus secūdū Albertū sic. Et qnq. cōueniūt ambe .s. destructio & diminutio opationū motiuarū uel ambe.i. tortura & paralesis ad significandū destructionē & pro.i. debilitatē aut destructionē puenientē ex caliditate & siccitate cerebri aut puenientē ex caliditate & siccitate ī aliquo mēbrorū longinquorū a cerebro. Verū pro sed aliud .s. quod significet sup calorē & siccitatē cerebri uel alterius mēbri ē cum accidit post longas egritudies trāseuntes paulatim post multos dies pducētes ad resolutionē & siccitatē cerebri uel illius mēbri.

QVOD AVTEM. Hic cōplet declarationem. & subdiuisionē facit cuiusdā mēbri diuisiōis posite. nā dixerat quod molificatio siue destructio motus & diminutio uel est ī toto uel in parte. subdiuidit ergo nocumētū quod ē ī uno mēbro pticulari & dicit quod illud nocumentū est etc. ¶ Est sciendū quod ista pars seruit Auic. ī duobus sicut eius mos sepe est. prio seruit sibi in cōplendo diuisionē per subdiuisionē. Secūdo quia probat quod dixit. Dixit autē quod nocumētū destructionis & ablationis motus ī quocūq. mēbro fuerit pōt significare lesionē ī cerebro. Et h9 pbat qa quodcūq. mēbrū unū sit cuius motus est destructus pōt hoc esse qa cerebrū expulit materiā ad illud mēbrū & hoc est quod dicit ꝙ aūt .s. nocumentū &c. Sed tu.d. secūdo istud nō significat egritudinē nec lesionē ī cerebro imo significat sanationē & fortitudinē sue uirtutis unde expellit materias a se ad aliud mēbrū. ¶ Dicēdū ꝙ significat saltim defectum digestiue qua facta est illius materie aggregatio uel si aliūde cerebrū recepit eā significat aliquē defectū quo recipit illā materiā malā & ideo cū dicimus qđ in hoc cerebro ē lesio debet large sumi lesio. Est aūt lesio quia cerebrū habet in se ī rōne cause āncedētis uel mediāte respectu molificatiōis q fit ī particulari mēbro a materia quā pulsauit cerebrū & si illud nocumētū debet pseuerare forsā oportebit quod cerebrū pluries repulset materiam sup eo.

EARVM VERO. Hic docet significare ex nocumēto motus quod ē pmutatio. Et primo docet significare ex pte modi euētus huius nocumēti. Secūdo ex pte mēbrorū quibus euenit. secūda ibi. Que aūt cerebro. Prima ps p3. ¶ EST DVBIVM quarē ex nocumēto uirtutis motiue qđ est pmutatio nō docuit significare sup calorē ul9 frigiditate uel alia q̄litate sicut fecit ex nocumento quod est ablatio. Dicēdum quod motus permutatus uerbigratia spasmus quādo spasmat & tremor nō poterūt dirrecte significare caliditatem uel frigiditatē. spasmus enī pōt fieri a materia frigida huida & a materia calida sica apostemāte uel mordicante. quia ergo p ambos motus quos Auic. uocat nocumētum pmutationis nō poteramus certe significare sup calida ul9 frigida cōplexiōe sicut possumus ex destructione significare sup huiditate ideo Auic. sumpsit uiā securiorē docēs significare p modos euēt9 horū malorū motuū dicēs earū .s. opationū motiuarū mutatio.i. pmutatio si est subito &c. Sꝫ diceret aliquis cōtra qa uidemus quosdam paulatī & longo tēpore īcidere ī tremorem a materia puenietē. ¶ Dicendū quod isti modi mot9 qñ subito eueniūt significāt causā humoralē & repletionē sed si paulatī significāt siccitatē. hoc apparet maxie in spasmo qui dū fit est malus motus sed factus ē destructio motus. Cā autē huius ē quia materie ī corpore subito possūt eliq̄ari & currere & facere spasmū. Siccitas autē spasmās & fatiēs tremorē nō fit subito imo paulati ut ponit Ga. in 3° de interioribus ca°. vii. Et ideo cū subito fit spasmus arguimus quod sit de repletione. cū uero paulatī de inanitione ut ponit comētator ī secūda pticula sup illo amphorismo. Febrē ī spasmo fieri. Et Gal. ī palegato capitulo tertio đ interioribus & Auic. infra & h9 hic inuit. ¶ Ad rōnem cū dicitur de tremore. dico quod cōpando tremorē qui fierꝫ a siccitate ad eum qui fit ab humiditate tardius ueniret ab exicatiōe. Vtrū autē tremor possit fieri a sico habet dubiū. Dicendū in fen secūda huius. ¶ Tertio est sciēdū .d.t. quare dixit īstrumētis. Dicendum quod Auic. nō dubitauit quod aliqua materia in cerebro possit ponere dispositionē reple

tionalē pp quā ī toto corpore fiat malus motus uel tremor uel spasmus uel forsan Auic. dubitat an siccitas quantuncunq; paulatim adueniat pos sit ita ultimari in medulla cerebri ut in toto fiat spasmus. mirabile enim esset si medula que est cerebrū cū uita possꝫ tollerare tantā exicatiōeꝫ Sed de neruis & de musculis que sunt īstrumē ta cerebri nō est dubiū quod possunt uenire ad siccitateꝫ corugatiuā spasmosaꝫ & ideo Auic. de eis expresit cū dixit siccitatē .s. in instrumētis Si qs aūt uult ymaginari talē siccitatē ī cerebro posse aduenire exponitur in īstrumētis .s. cerebro & mēbris ut referatur ad illud quod dixit significat huīditatē in īstrumētis .s. cerebro uel mēbris Et significat siccitateꝫ in īstrumētis .s. in cerebro uel mēbris & erit hoc cōsonū mēti Ga. in .3° de interioribus ca°. vii°. qui uult quod ī cerebro & pelliculis eius possit fieri siccitas corrugatia siue spasmatiua ex tēpore longo. unde dicit impossibile ē ut cerebrū & eius pellicule deficcentur ut fiāt uelud cohartata nisi ex tēpore lōgo. quid tñ sit de hoc est declarandū in capitulo de epilensia & spasmo.

QVE AVTEM. Hic docet significare ex nocumento opatiōis motiue quod est pmutatio secūdum diuersitatē mēbroꝝ. & prio per hoc nocumētū cū est ī mēbris ppinquis cerebro & etiā si sit in lōginquis. secūdo cū solū sit ī remotis. Secunda ibi ꝗ eis aūt que sunt ī mēbris. Prima in duas. prio facit quod dictū est. secundo generalizat. secūda ibi. omia eni hec ¶ Ad intellectū prime ptis est sciendū quod Auic. tria pricipaliter inuit in suo sermone. prio quid significamus per malos motus mēbrorū corporis ppinquoꝝ & longinquoꝝ. & hoc cū subito accidit hoc qa significamus humiditatē in materiam. ita probat hic Auic. cū dicit qm̄ ipsa fit subito & infra declarabitur in cap° de epilēsia. secūdo inuit ubi significamus hāc materiā quia in cerebro siue sit in cerebro per se. s. propria siue per comunitatē. Et hec duo simul Auic. inserit in hoc sermone cuꝫ dicit que autē .s. pmutatio siue nocumentuꝫ quod est pmutatio ī uirtute motiua est ppria cerebro. i. habet cām ppriam in ipso cerebro. & per consequens mēbra omia sunt pmutata qñ cā illa est fortis unde cerebꝝ cōtrahať uel opiletur in perfectiōe. dixit post. & sic mutatio &c. ¶ Est sciēdum quod sic oportet exponere de mēte Auic. quia iam dictū est quod una pars poterat ledi ī suo motu ex passione cerebri & ideo si passio cerebri ledit totū oportet quod sit magna ¶ Tertio Auic. inuit qualiter illa materia que ē in cerebro siue ppria sit siue secundū comunitatē habet se cū facit malū motū ī toto sicut in epilentico quia imperfecte opillať & ꝗ hoc ponit exemplū sicut tremor capitis quia qñ tremor capitis fit ab alia materia oportet quod īperfecte opillet ut nō phibeat ex toto transitum uirtutis motiue tūc. n. fieret priuatio motus & nō tremor ut pōit Ga. in qnto de accidēti secūdū trāslatione greca. grossi & uiscosi humores uias uirtutū obstruētes ut mior īfluat uirt⁹ treoris cāe existūt. Ista autē. q dicunť ꝗ cā epilēsie declarata sunt ifra & h°for sam itellexit cū dixit declaratū est &c. Aliter tñ posset exponi quod Auic hic inuit talē diuisiōeꝫ. pmutatio opationis quedam est propria a cerebro. s. ppter cām que ē in cerebro & in cerebro remanet sicut est motus mali epilētici & hoc intelligit cū dicit que aūt cerebro &c. quedā autē est pmuta° actionis ī uno mēbro uel in aliqbus mēbris sicut tremor solius capitis & ista pōt ēē p cōitatē a cerebro expulsante materiā ut dictū est. & hoc ē quod Auic. dicit aut cōicatione mēbri alterius. s. a cerebro cōicante ipsi cerebro qa inde recipiēs materiā. hec tñ materia que facit tremoreꝫ capitis est faciēs oppillationē nō perfectā &c. ¶ Tertio mō pōt exponi littera sic. permutatio actionis uel habet cāꝫ ppriaꝫ a cerebro & tūc ē cōis sicut in epilēsia uel habet cām cōicātem mēbro. i. quia est solū in uno mēbro ut tremor capitis cuius causa est in musculis colli & tūc significat oppillationē in illis neruis.

OMNIA ENIM. Hic generalizat quia erat uisus specificasse sermonē. Et dicit oia hec. i. oēs mali motus significāt materiā grossaꝫ & hoc ē q̄tum ad spasmū aliquē de repletiōe & q̄tum ad aliqueꝫ modū tremoris cordis qui fit ex oppilatione impfecta in illo latere cerebri .s. si isti mali motus sint solum in qbusdā ptibus per cōitatem a cerebro & hoc dixit cōtinuādo sermonē illi parti. Aut cōicatione &c. Et ideo ē sciendūꝫ quod sīgficāt materiā grossaꝫ in cerebro si sint in toto corpore & hoc q̄tum ad quēdaꝫ epilenticum. aut debilitatē & hoc quātū ad tremorem aliquē. aut siccitatē & hoc quātuꝫ ad spasmū de inanitiōe uel debilitatē. s. a calore coliquante & hoc quātū ad spasmuꝫ de inanitiōe & tūc declarat qñ isti mali motus fiūt a sicco & qñ ancedūt egritudines. s. debilitates uel exicātes & paulatim fiūt &c. Est sciendū quod li omnia non teneť collectiue sed distributiue sicut dicimus ois homo est albus aut niger qa quidā est albus & qdā niger ¶ Secūdo ē sciendum quod Auic. abreuiat & assummit multū cās eoꝝ maloꝝ motuum expectās declaratione in ppriis capitulis.

DE EIS AVTEM QVE SVNT. Hic docet significare ex malis motibus mēbroꝝ longinquoꝝ & patet. ¶ Est sciēdū quod Auic. posuit hūc sermonē quia ī forma suoꝝ exēploꝝ quos posuit locutus fuerat de malis motibus mēbrorum ppinquoꝝ cū dixit de tremore capitis. uel ppinquoꝝ & longinquoꝝ cū dixit de epilensia.

ergo debuerat loqui de malo motu longiquoꝝ uerbigratia peduȝ ut dicit quod sermo ē.s.quē dixit illud aūt quod dixit est primo in capᵒ precedenti quod ex longinqs sensibus a cerebro non sic significamus nocumentū i cerebro sed ꝓpiqui sensus recipiūt nocumētū a cerebro plus & per cōsequēs plus significāt. Ita etiaȝ de mēbris mobilibus .mēbra.n. remota minus significāt quod cā sit in cerebro uel a cerebro licet possint significare quādoq dixit etiā hic quod malus motus siue pmutatio si fit subito significat materiam si paulatiȝ significat sicitatē ita etiā debet intelligi in mēbro lōginquo dixit etiam supra quod destructio motus in uno mēbro qñq est pp egritudinē ꝓpriā & quādoq ab expulsione &c̄.ita etiā in mēbro longinquo secūdū quod dictū est.

ET OMNES. Hic ponit q̄sdā summas & pᵃ summa est quod oēs isti motus permutati sunt mali & est sermo Ga.i prinᵒ quinti de accidēti & morbo.spasmus tremor &c̄.omnia supponūtur malo motui.secūda summa est qđ si homo est piger &c̄.in prinᵒ.quia loquitur de cōplexione sana nūc quā distinguit cōtra egrā nunc de q̄ dicet infra. Dicit post lasitati qa uidet̄ quod sit i tensa pigritia uel pigritia quātū ad mentem & laxitas q̄tum ad mēbra.

ET CVM HABET. Hic docet significare in dispositiōe egra & patet. Dixit aūt si quieti attinent & uirtus eius nō est uehemētis casus quia si uirtus esset multū debilis illa quies possȝ esse a calore resoluēte sicut in febribus in quibus apparet impotētia mouendi mēbra ex defectu uirtutis. Aliter exponit Albertus & uirtus non est uehemētis cāus.s.ex resolutōe ꝓstrata & ꝓpter hec nō significat malā cōplexionē frigidā. In freneticis eñ quādoq est quies ultra que nō ē uera quies sed impotentia motus & talis infalibiliter mortem significat.

EST DVBITATIO. Qui modi nocumtoꝝ sint isti.dico aliqua ex eis sunt diminutiones uel debilitates actiōis motiue ut laxitas pigritia ꝗes .i.ꝑuus motus.quedā possunt dici nocumēta destructiōis itelligēdo per quietē priuationeȝ motus.quedā sunt nocumēta additionis ut in pigritia.i.multus motus super tēperatū. Quedam possunt dici pmutationes ut iquietudines & si inquietudo dicatur nocumentum aditiōis nō curamus.

ET EX EIS. Hic docet significare p somnum & uigiliā.& prio per somnū.secūdo p uigiliam zᵃ ibi. Veꝝtñ sicitas.pᵃ i duas.pᵒ facit ꝙ dictū ē zᵒ remouet dubiuȝ.secūda ibi. Amplius nō oēs. Prima in duas.prio premittit significata somni absolute ponēdo cās. Secūdo distinguit.secunda ibi.somni autē.prima pateȝ ¶ Est sciendū quod somnus absolute ut indifferēter se habet qui dicitur somnus ab Auic.infra in q̄rto tractatu capitulo primo est redditus spiritus anialis ad interiora siue priuatio uel ligatio sensus & motus. Huic gᵒ somno absolute accepto Auic.assignat quatuor cās.unde dixit somnus.s.uniuersaliter semper sequit̄.s.malitiam.&c̄.pria cā est hūiditas laxa ñ sica.secūda frigiditas.tertia resolutio spiritus animalis unde fugit intus sicut in exercitu facta cōmotiōe fugiūt ad ducē uel principeȝ ut ponit Auer.in secūdo colliget.quarta causa ē reuersio uel impulsio uirtutū ad digerenduȝ cibū & licet spiritus uitalis pᵒuadat tñ ꝓpter con sensitionē sequitur etiā animalis sicut cōsecunt̄ se corpora subtilia pmixta ut ponit Auic.infra tractatu quarto primo capitulo.

SOMNI AVTEN. Hic distinguit cās somni & sic distinguit sua significata distinguendo ēt somnū.pᵒ ergo ponit cās somni nō naturalis & somni contra naturā. Secūdo ponit cās somni naturalis.secūda ibi. Quod si non cadūt. De pria patet. ¶ Est sciēdum quod Auic.inuit cās somni inaturalis & cōtra naturā secundum cōeȝ appellationē.cās somni cōtra naturā.s.mali somni tangit cum dicit Somni aūt qui non secundū naturalē &c̄.su.sed ꝓcedit secundū cursum inaturalē & malū est huiditas.s.supflua multum & grossa oppillās aut cōgellatio.i.frigus cōgelās. Et dicitur hic somnus inaturalis quia cause sunt inaturales.s.humiditas dicta & frigus cōgelās. Secūdo Auic.inuit causas somni inaturalis & nō sic mali cū dicit neq seq̄tur laborem & motū ut p hoc inuat quod aliqs somnus seq̄tur laborem .s.corporeū & motū.s.aie pp fatigationē uigilia rum etiā i actu sensationum & talis somnus dicatur non naturalis.

QVOD SI. Hic ponit cās somni naturalis & primo ponit eas priuatiue. pᵒ quod si in euētu somni non cadūt cōgellatiōis cause quod appȝ. Et quasi quia significatiōes &c̄.rememorabitur .s.infirmus uel rememorabimur.s.nos tractatu iiiiᵒ.pᵒ caᵒ.su.& nō apparēt alie cause.s. pdicte tunc cā eius ē humiditas.s.bona & laudabilis faciēs bonū somnū & naturalē ¶ Est sciendū qđ aliter posset exponi ut uellit ponere diuisioneȝ inter somnū cuius cā est cōgellatio & cuius cā ē humiditas.

AMPLIVS. Hic remouet dubium & dicit dictum ē quod huiditas facit somnū.modo ē dubiū utꝝ oīs humiditas facit somnū. Dicit Auic. quod nō quia huiditas nitrosa.s.salsa facit uigiliam sicut in senibus. Est sciēduȝ quod in vᵒ.de regimiē sanitatis.ponitur quod i senibus aggregantur supfluitates nitrose.cā aūt ꝓpter quā uigilēt preter hāc ponitur ultimo comento tertie amphorismoꝝ.

VERVMTAMEN. Hic ponit cām uigilie in

hoc intendo significatiões qa significat siccitatem cũ siccitas faciat uigilare secundũ omnẽ dispõnes .i.oio uel in oi etate uel.i.siccitas cuiuscũq₃ humoris uel.i.in omni dispõne sana uel egra uel.i. sccitas qualitatiua siue p humidi cõsumptionẽ. Isti sermones expectãt declarari ex tractatu quarto primo capº.i

SIGNIFICATIONES AVTEm ACCEPTE. Superius Auic. determinauit de significationibus dispositionũ cerebri acceptis ex generẽ operationũ aialium. Hic determinat de significationibus acceptis ex genere dispõnus siue opationũ naturaliũ. & primo pmittit. secũdo docs ex illis significarẽ. secũda ibi. Rememoremur gº. Prima patet. ¶ Est sciendum quod opationes uirtutũ naturaliũ nobis inotescũt ex supfluitatibus in qbus apparẽt earũ impssiones ut patet i quarto colliget 3º caº. & hoc inuit Ga. in pº de uirtutibus naturalibus. Actus eis uirtutũ aialiũ se ipsis nobis inotescũt sed naturalium non imo p aliquid ab eis factum uel in quod agũt. Auic. gº uolens accipere significatiões ab opationibus naturalibus cerebri accipit supfluitates & uniuersaliter corpora in in qbus possũt representari actiones uirtutũ naturaliũ cerebri & hoc dicit dum dixit utputa ex supfluitatibus hoc cõe dicit Rubrica ¶ Secundo ẽ sciendum quod littera que dicit i rubrica de eo quod minuitur põt exponi dupliciter. primo de eo quod minuitur .s. de supfluitatibus. possũt autẽ minui a cursu naturali per q̃titatẽ & qualitatẽ & alia uel de eo quod minuitur .s. de capillis. ¶ Tertio est sciendũ qd Auic. tres modos supfluitatum ponit in quibus docebat significare ex opatiõibus naturalibus .s. superfluitates expulsas per expulsoria manifesta .s. per palatũ nares &c̃. secũdo supfluitates expulsas per loca nõ ordinata a natura imo faciẽtes apostemata & ulcera. tertio supfluitates ex quibus capilli fiunt. ¶ Est tñ sciendus quod p supfluitates euacuatas per has ptes debemus intelligere quascũq₃ materias & nõ solũ supfluitates que per eas naturaliter euacuantur ut flegmatice per nares & palatũ. colerice per aures & melẽcolice per oculos ut dici cõsueuit.

EST DVBITATIO. Vtrũ capilli fiant de supfluitatibus cerebri. uiderẽ quod nõ qa cerebrum est mẽbrum humidũ & sic erit supfluitas eius sicut quod dicitur quod supfluitas clari ẽ clara ut dicit Auic. primo cañ. fen tertia huius. sed capillus fit supfluitate sica quia a uapore fumoso ut ponitur quarto cañ. fen septia capº primo. Dicendũ quod capillus fit a supfluitate cerebri nõ eius solius sed etiã a supfluitate aliorum mẽbrorũ que in forma uaporis siue fumi ascẽdit superius & põt dici supfluitas cerebri. quia ad cerebrus puenit. quod autẽ ex uaporibus surgẽtibus a reliquo corpore etiã fiãt capilli declarar qa capilli fiunt ex fumis qui ad caput ppelluntur. tales autem eueniũt a toto corpore. Vnde Ga. xviiiº. de utilitate pticularum prio capº ubi dicit. Supiacet omnibus pticulis que sunt in corpore capud uelud quodã tectũ domus calide. ergo omẽs caliginosas .i. uaporosas & fumosas supfluitates que cũq₃ sursum currũt suscipiẽs hoc copiosiori eget euẽtatiõe. Hoc etiã uiderẽ sentire clarius. xiº. eiusdem. xiiiiº. capitulo ubi dicit aut propter aliquã aliã utilitatẽ necessariã barbarum sunt pilli & capitis. qa enim que ex humoribus exalatio ad caput fertur maxime grossioribus supfluitatibus ad nutrimentũ pillorum natura utirẽ. Ecce qd Ga. uult quod nutrimentũ pillorũ capitis sit ex materia exalãte a corpore. ¶ Ad cõtraria dicẽdus quod q̃uis cerebrũ sit humidũ tamẽ aliquod fumosum ab eo põt expelli licet plurimũ sui superflui sit humidũ. Quomodo uero exponatur sermo huius tertia fen ibi diffuse diximus.

REMEMOREMVR. Hic docet significare ex pdictis significationibus sũptis ex predictis superfluitatibus. Et primo ex supfluitatibus que egrediũtur p palatum. Secũdo ex supfluitatibus causantibus ulcera & apostemata. Tertio ex capillis. zª ibi. Que aũt pendẽt. 3ª ibi. Et etiã iam scuisti. Prima i duas. Primo docs significarẽ ex euacuatione & retentione. zº. ex qualitate supfluitatum. zª ibi. Qualitas aũt eius ẽ. Prima in duas. Primo in generali magis docet significare ex q̃titate euacuatiõis .s. ex multa euacuatiõe uel prohibitiõe euacuationis. zº magis in speciali. zª ibi genus uero eius significatur. pª pats. ¶ Est sciendum quod circa q̃titatẽ exitus supfluitatũ summit duo signa .s. multiplicationẽ exitus & earus phibitionem. Multiplicatio aũt eorum tria significat qa significat materias que euacuantur. uerbigratia si fluit multũ flegma significat multas materiã flegmaticã gº &c̃. Secũdo significat causas multiplicatiõis materierum quia alie sunt cause multiplicãtes flegma alie coleras &c̃. quas sciuisti in pº libro fen pª illo caº. Nutriẽs masticationem. 3º. significat quod expulsiua non est debilis sed phibitio & minoratio qa significat tria .s. oppillationes ex presentia materierum & debilitatem expulsiue & repletionẽ tñ cũ cõditiõe qd in capite repiantur signa presentia materierum ut grauitas q̃tum ad flegmaticã. punctio q̃tus ad colericã. extensio &c̃. q̃tum ad uentosas &c̃. qa si ista signa nõ essent possent significare siccitatẽ ut post dixit.

GENVS. Hic in speciali docet significare ex q̃titate expulsionis & pº ex euacuatiõe. zº ex retentione. 3º concludit remouendo dubium zª ibi.

Quod ſi adeſt.3ª ibi. Et hoc quidē. ¶ Ad euidē
tiam primi ē ſciēdum quod Auic. in ſpeciali de
ſcendit ex euacuatiōe materieꝝ cū multiplicātur
ad docendū ſignificare de genere materie ut an
ſit colerica uel melēcolica &c̄. Et cā huius ē qa
reliqua duo ſignificata .ſ. cauſas materieꝝ & ex
pulſiuā non eſſe debilē non oportebat amplius
pticularizare aut tāq̄ itellecta ut declarāda i ſer
monibus pticularibus. habet ergo qnq3 ptes ut
quinq3 ſunt genera haꝝ materieꝝ que Auic. do
cet cognoſcerē .ſ. colerica ſanguinea flegmatica me
lencolica & uentoſa. 2ª ibi. Et pulſatiua 3ª ibi &
laxatiua. quarta ibi quod ſi calor. quinta ibi qđ
ſi aliqd. ¶ Partes patēt. ¶ Eſt ſciendū qđ oīa
ſigna que nūc ponit ſunt colere & pātet. Dicit tñ
pue grauitatis cā eſt quia colera parū pōdero
ſe grauat. Alia littera habet praue grauitatis .i.
grauitas cū prauis accidētibus. ¶ Secundo eſt
ſciendū quod dixit qm̄ mordicatiua debet intel
ligi euacuatio .ſ. multa de qua dixit ita qđ mor
dicatio & citrinitas &c̄ .ſunt diſpoſitiōes corpo
ris. de ſecūda parte. Dixit Et pulſatiua .ſ. euacua
tio qa eſt cū pulſatiōe. De tertia pte dixit. Et la
xatiua .i. euacuatio cū laxatiōe & molitie partiū
capitis & hoc eſt quod intelligit cū dicit. Quod
ſi color offuſcatᷣ i diſpoſitiōe illa .ſ. euacuationis
materie per nares &c̄. de qua patet. ¶ Et ē ſciē
dum quod materia melācolica minus eſt aggra
uatiua quā flegmatica cuius cōtrariū arguitur
cū melācolia ſit humor grauior de hoc tñ infra
queretur. ¶ Eſt ſciendū3. dixit poſt. Somnꝰ nō
dominās cauſa eſt quia lic3 etiā melācolia faciat
ſomnū per frigidū tamē per ſicū inducit uigili
as. de quinta patet. ¶ Eſt ſciendū quod uapor
& uentoſitas differūt quia uētoſitas habet mo
tum i petuoſum pprie. ſed uapor non ut innuit
3oar. ſecundo theiſir tractatu ſeptio & octauo
capº. Et ideo Auic. dixit uētoſitatē cū uapore in
flamatio autē pōt ſequi ad utrūq3. ¶ Secundo
eſt ſciendū quod ex qualibet materia pōt eleua
ri uapor. licet uapor uētoſus plus ſurgat ex me
lācolia & flegmate & ideo ſigna uapoꝝ & uen
toſitatū poſſunt coniungi cū ſignis cuiuſcūq3 ma
terie & ideo dixit quod ſi aliqs iſtoꝝ eſt cū tini
tu auriū & eleuatiōe ſiue reuolutiōe .i. pmutatio
ne de loco ad locū cū reuerſiōe ad primū uel eū
dem locū. Et pmutatione .ſ. abſolute de loco ad
locū. ¶ Tertio eſt ſciendū quod ſi calor non eſt
non pōt ēē euaporatio neq3 uētoſitas ut ifra fen
.xiiiª. tractatu .v. prio capitulo & in capitulo đ
lubricitate ſtomaci & ideo dixit quod habet ca
liditatem &c̄.

QVOD SI ADEST. Hic docet ſignificare
ex retentiōe .i. priuatiōe exitus ſupfluitatum &
uult quod ſi ſit ibi leuitas capitis ſignificat ſicita
tem priuantem materias quia eſſ3 grauitas &
poſſent eſſe materie retente que nō exirent per
aliq̄ uiā propter cauſas retētionis de opillatiōe
uel debilitate expulſiue uel alia cauſa.

ET HOC QVIDEM. Hic remouet dubiū
diceret ei3 aliquis quomodo hic ponis ſigna q̄li
tatis materieꝝ .ſ. flegmaticaꝝ colericaꝝ &c̄. cum
debeas ponere ſigna ex euacuatiōe & retētione.
Reſpondet quod hoc capitulū .ſ. quod dictū eſt
modo in hoc caº eſt ppriū q̄titati expulſionis .i.
apropriatᷣ q̄titati expulſionis quia eſt de multa
euacuatiōe uel phibitione euacuationis. Alia au
tem que dicūtur hic ſibi anectuntur nā in q̄tita
te expulſionis cōſcideramus ſigna que ſunt diſ
poſitiones corporis ex quibus ſignificatur genꝰ
materieꝝ ut apparuit ſ3 ex qualite ſupfluitatis
que eſt diſpō in materia etiā ſignificabis q mate
ria peccet ut apparebit in ſequenti parte. Signa
ergo premiſſa ſūt diſpōnes corporis ſed ſigna
qualitatis materie plurime ſunt diſpōnes mate
rie. Dico plurima quia aliqua ſigna ſed alia coa
nectet cū dicit. Exuberatiōe uenaꝝ &c̄. uel ali
ter poſſet exponi littera ut dicatur hic ꝙ capitu
lu3 .ſ. quod ſtatim dictū eſt de retētiōe ſupflui
tatū eſt ppriu3 q̄titati hic nō ita cū deſcēdit ad
qualitatē materieꝝ retentaꝝ ſicut ſupra.

QVALITATES AVTEM. Hic docet ſignifi
care ex qualitate materie & primo ex qualitate
uiſibili tangibili & guſtabili. 2º. ex odorabili. 2ª
ibi. Odoris uero eius. Prima ps pat3. ¶ Eſt ſci
endu3 dicit. qualitatis aūt eius .ſ. ſupfluitatis ſit.
ſignificaº eſt. ¶ Secūdo eſt ſciendum diceret ali
quis quomō citrinitas ſignificat quod eſt ſangui
nea. dicendū quod forſam deficit hic textus ut di
catur ſi tendit ad citrinitate3 & ſubtilitatē & ca
liditatē ſignificat quod ē colerica & ſi tendit ad
rubedinē & caliditatē & exuberationē uenarū
ſignificat quod ē ſanguinea. uel aliter dicēdum
quod obmiſſit ſigna colerice qa nota. poſuit aūt
quod citrinitas ſignificat ſanguine3 qñ eſt cum
aliis ſignis que ponit. ſanguine ei3 i capite habū
dante pōt ſubtilis & clarior & acutior pars eiꝰ
exire p nares reſudādo cuius tinctura non erit
rubea ſanguinea imo citrina uel rubea clara. 3º.
eſt ſciēdum p hoc quod dixit cū priuatiōe reli
quoꝝ ſignoꝝ .ſ. ſignificātiū ſanguinē qa p adhu
ſtionē aliq̄ ps ſanguinis poſſet appere ſalſi ſapo
ris. dulcedo ēt ſanguinis pōt atteſtari. Quarto
eſt ſciēdum p hoc quod dixit frigidi tactus ſig
gnificat flegma &c̄. Contra qa ſi caliditas egit
ergo nō ē frigidi tactus. Dicēdu3 dupliciter. pº
quod referatur ſingulū ſingulo quia ſi materia
ſentitur ſalſa nitroſa calidi tactus ſignificat flegª
ſalſū nitroſu3 in quod egit calor quia hoc mō fit
illud flegma .ſ. calido putridinali uꝰ adhuſtiuo
ut ponit Ga. in. 2º đ differētiis febriū & ſupra
libro pº. Si aūt ſentitur dulcis frigidi tactus ſig

ficat flegma dulce quod ē remiſſi caloris reſpe
ctu flegmatis ſalſi.uel dicēdum quod flegma po
teſt a calido eliquari & apparere frigidi tact⁹.
ODORIS. Hic docet ſignificare ex qualitate
odorabili & patet. ¶ Eſt ſciendū quod odor
acutus & putridus ſignificat caliditatem qa iſti
ſunt odores calidi ut pōt colligi in ſecūdo cañ.ca°
quarto ēt qa ſignificāt quod calor euaporatiōe
facit ſꝫ priuatio odoris poteſt fieri per groſitiē
materie und̄ nō effumat dato quod ſit calida et
propter frig⁹ aeris quod nō permittit euapora
re & ideo nō ſic certe ſignificat frigiditatē ſꝫ for
taſſe ut Auic.dicit.

QVE AVVEM. Hic Auic.ponit ſigna ſūpta
ex his que ſunt circa cutē capitis & poſſet fieri
hec diuiſio qa iſta ſunt uel capilli uel res contra
naturā.ſ. ulcera apoſtemata &c̄. Primo g° ex
ulceribus & apoſtematibus.Secūdo ex capillis
ſecūda ibi.Et etiā Iam partes patēt. ¶ Eſt ſcien
dum diceret aliqs hoc uidetur eſſe cōtrariū dic
to ſuperius in p̄cedenti cap° cū dicebatur quod
mēbrum laxū uel leſuꝫ per materie expulſioneꝫ
a cerebro ſignificat in cerebro leſionē.Hic auteꝫ
dicit quod nō ſignificat diſpoſitioneꝫ in cerebro.
Dicendū quod nō ſignificat manifeſte ſed quod
nullo modo ſignificet Auic.non dicit niſi forſan
ſint in augumēto qa apoſtemata & ulcera facta
propter expulſionē materieꝝ a cerebro cū ſunt
in augumēto ſignificāt quod pars materie fulxit
& pars eſt in cerebro parata fluere. & iō tunc
poſſunt ſignificare diſpoſitionē manifeſte.ſ.exi
ſtenteꝫ in cerebro & eodem modo in prin° uel
poſſꝫ exponi niſi forſan ſint in augumēto.i.mul
ta fortitudine & malitia & pſeuerātia qa poſ
ſunt ſignificare.Si ergo ſunt apoſtemata debilia
& declinātia ſignificāt quod cerebꝝ eſt bñ diſ
poſitū & rectificatū.uel rectificatiōi ppinquū
unde nō plus generat nec tranſmittit materiam.
Tu autē iam ſciuiſti.ſ.prio cañ.fen ſecūda & .q̄r
to libro fen tertia & quarta.Non ſunt ergo &c̄.
quia ſecundū diuerſitatem uulcerum argues di
uerſitatē materieꝝ.

ET ETIAM. Hic excuſat ſe a ſignis ſumptis
a capillis.quaſdā eni diſpoſitiones capilloꝝ ſciui
ſti i libro.i.fen ſecūda in capitulo de ſignis cōple
xionū.quaſdā autē docebat nos in quarto cañ.
fen ſeptia.Ergo ex diſpoſitionibus capillorū &
cauſis diſpoſitionū cognoſces qualitatē.i.moduꝫ
ſignificationis capilloꝝ & nō uult ꝓlongare uer
ba.uerbi gratia ſi ex prio libro ſciuiſti qd̄ mul
titudo pilloꝝ & criſpitudo fit a calido g° ſignifi
cabis ſuper caliditate cerebri.

SIGNA AVTEM SVMPTA
Ex gēre Supius Auic.poſuit ſigna
diſpōnū cerebri ſumpta ex opatio
nibus.Hic ponit ſigna ſumpta ex iu
uantibus & nocētibus & quia in hoc concurrit
pa°.i.recipere iō etiā ponit ſigna a facilitate ſiue
uelocitate & difficultate ſiue tarditate paſſionū
Et p° premittit quod itendit z° exequitur .zª
ibi.Couenietia eiꝫ.In pª dicit quod ſigna ſump
ta ex genere cōueniētie.i.iuuamēto & diuerſita
te .i.nocumeto &c̄.

CONVENIENTIA. Hic exequitur & p̄mo
docet ſignificare ex cōueniētia & diuerſitate .z°
ex uelocitate uel tarditate paſſionum.3° addit
quoſdā cañ.zª ibi.Significatiōes uero 3ª ibi. Et
non oportet ut uelocitas.Prima.i.duas.Primo p̄
mittit quādā diuiſionē diſpōnum cerebri.Secū
do docet in illis cognoſcer̄ cōplexionē cerebri ex
iuuātibus & nocētibus .zª ibi Conueientia ergo
In prima dicit quod cōueientia & diuerſificātia
.i.que cōueniūt & nocēt impoſſibile eſt qn aut
mutentur.i.occurrāt in diſpoſitōe &c̄.Alia litte
ra cōmutētur.i.opentur i diſpōne alias cōmutē
tur.i.alterationē recipiāt. ¶ Eſt ſciēdum quod
Auic.pōt hic īnuere duplicē diuiſionē diſpōnum
cerebri & pª eſt quod cerebꝝ quod ocurrit iu
uātibus & nocētibus uel eſt tempatum & hoc i
telligit cū dicit.Nihil negat de ſanitate que ipm
tenet.i.habet optimā ſanitateꝫ que nihil de ſani
tate negat uel ē ſanū ſibi.ſ.ſanū nūc q̧ ſanus nunc
exit ab optima ſanitate quia deficit ab ea. unde
cōplexio eius ē mutata a natura.ſ.ſanitatis optie
tñ cum hoc ē ſibi ipſi ſanus & hoc eſt quod dicit
littera exterior.una uero fit naturalis.i.licet ſit
exiēs a ſanitate optima tñ illa cōplexio fit natu
ralis ei. ¶ Secūda diuiſio quaꝫ Auic.hic innuit
eſt ſecundū aliū modū exponēdi litterā quod ce
rebrū uel eſt ſanuꝫ ſiue ſimpliciter ſiue nunc &
hoc ē quod dicit nihil negat de ſanitate.ſ.ſua ſi
ue ſit ſanitas optia ſiue nūc uel eſt egrū ut nunc
Et hoc ē quod dicit fit exitus a ſanitate.ſ.ſua &
mutatur eius cōplexio a natura.i.a naturali cō
plexione que ſibi cōuenit & p cōſequēs ē egruꝫ
nūc & hoc eſt quod dicit alia littera exterior fit
nō naturalis.ſ.ei & hoc eſt egꝝ ut nūc. ¶ Secun
do ē ſciēdum quod nō poſuit neutralitatē quia
ꝓculdubio nō eſt ut patet p° cañ fen pª in cap°
de ſubiectis medicine uel quod idē eſt iudicium
de ea quod de egritudie in hoc ſigno.

CONVENIENTIA. Hic in illis diſpōnibus
docet cognoſcere cōplexionē cerebri ex p̄dictis ſi
gnis.Et p° docet ipſaꝫ cognoſcere ex cōuenientia
& diuerſitate iñ diſpōne cerebri qñ nihil negat
de ſanitate.Secūdo qñ fit exitus a ſanitate.zª ibi
In diſpōne aūt in qua. ¶ In pª pte dicit quod cō
uenientia.i.iuuamentū cerebri ſani eſt per res ſi
miles cōplexioni & ex hoc agnoſcimus ſuā com
plexionē quia ſi iuuatur a calidis eſt caliduꝫ & ſi
a temperatis eſt temperatum.illud auteꝫ quod
diuerſificatur & nocet in diſpoſitione illa ſanita

tis est contrarium complexioni eius ergo cognoscemus etiam ex eo qa si nocet frigida est calide cõplexiõis & si tẽperata ẽ distẽperate cõplexiõis EST DVBITATIO. Primo diceret aliqs qd sciẽtia Auic. sit iartificialis quia prio uult quod nos cognoscamus dispositionez cerebri & postea etiam docet illam cognoscere. Dicendũ quod p^a notitia est generalis. s. quia sciamus solum quod homo sit sanus & hoc ex pfectione operationum hoc possumus scire quia nihil negat de opatiõibus suis & tñ possum⁹ ignorare cuius coplexionis sit cũ illa sanitate. s. an tẽperate uel frigid ul calide. Secũdo est dubiũ quia Auic. ex iuuamẽto in dispositiõe sana cerebri. docet arguere sup simili cõplexiõe & ex nocumẽto super contraria cõplexione ei qd nocet. Hoc uidet falsum qa sanitas nũc nocet a simili & iuuat a cõtrario modrato usu ut ponit Ga. i tegni tractatu secundo. Dicendũ dupliciter secundũ duas expositiones. & primo secundũ primã φ hoc dictũ solũ refertur ad optimã sanitatẽ de qua nõ est dubium quod similibus iuuatur & contrariis nocetur. Aliud autem dictum quod docet ibi in dispositiõe refert ad sanitates nũc & egritudines nũc. Sed cõtra primũ. si hic cañ refertur ad optimaz sanitatẽ esset supfluus qa ex quo cognosco cerebrũ esse tẽperatũ cognosco tẽpantiã sue complexionis nõ g° indigeo alio signo ex iuuantibus & nocẽtibus. Dicendũ quod licet nõ idigeas hoc signo sicut aliquo necessario i notitia tñ indigeo eo sicut certificãte notitiã ante habitã & confirmante eã. & multa signa talis modi sũnt in hac sciẽtia. uel dicendũ quod medico solet esse nota sanitas cerebri optia. & hoc per notitiã pfectissimaꝶ opationũ moraliũ & sensibiliũ. tñ nõ cognoscet mẽsurã forme cõplexionalis que est sanitas cerebri optia. Ad illã ergo mẽsurã cognoscẽdaz fit iuuamentum ex rebus tẽperatis sciẽdo que est forma tẽpiei eaꝶ quia pportionaliter significabũt i cerebro. hoc tñ erit cõiecturabile & extrinsecũ. Contra secundũ dictũ tu dicis quod i sequenti pte loquit de sanitate nũc & egritudine nunc. cõtra quia supra secundũ primã expositionẽ solũ sanitatẽ diuisit i sanitatẽ optimã & sanitatẽ nũc nõ faciẽs mentionẽ de egritudine nunc. dicẽdũ quod idẽ erit iudiciũ de egritudine nunc & sanitate nunc. utraq enĩ cõtrario iuuatur & simili nocetur & ideo licet nõ expressit dat tamẽ intelligi. Alio modo possumus respondere ad instantiã supius factã tenẽdo secũdã expositiõez & diuisionẽ. s. quod hic Auic. loquatur tam de sanitate optia quã de sanitate nũc. Sed i pticula sequẽti que dic i dispositõe autẽ loqt d egritudie nũc & uult Auic. φ si cerebꝶ ẽ sanũ siue optie sanũ siue nũc sanũ & iuuatur ab aliq re que est similis cõplexiõis illi si nocetur est cõtrarie cõplexionis & in sequẽti pticula uult quod iudicium i dispositiõe egra sit ecõtrario φ si cerebꝶ ẽ egꝶ nũc & iuuat ab aliq re iudicam⁹ ex h° φ eius cõplexio est cõtraria illi. uerbi gratia cerebꝶ egrũ iuuat a calidis g° ẽ frigidũ ꝫ si nocet ab aliq re ẽ similis i cõplexiõe illi. uerbigratia cerebꝶ egruz nocetur a calidis ergo est calidũ & hoc ẽ quod dicit. In dispõne aũt &c. iudiciũ est econtrario .s. iudicio quod dabatur ex iuuamẽto & nocumẽto reꝶ occurrẽtiũ in dispõne sanitatis. fundatur aũt iudiciũ Auic. sup pricipio suo posito p° lib° fen quarta p° ca°. Sanitas cõseruatur suo simili & egritudo medicatur suo cõtrario iuuamentũ ergo quod acquiritur sane dispõni cerebri est a simili & pprie cũ sanitas nõ est multũ elongata a tempamẽto & nocumẽtũ ẽ a cõtrario & licet cõtrariũ iuuet quãdoq hoc ẽ in uia pseruatiõis & maxĩe i sana dispositõe ñ multũ lapsa & propinqua precipitationi. Cõfixus ergo Auic. quod in dispõne sanã plus & magis dirrecte cadit iuuamentũ a simili & plus & magis dirrecte nocumentũ a cõtrario pprie cum sanitas nõ ẽ multum lapsa dixit quod in dispõne sana ex iuuantibus siue rebus cõueniẽtibus arguimus similẽ cõplexionẽ ex nõ iuuãtibus & nocẽtibus contrariã cõplexionẽ rebus que nocẽt. Econtra aũt i dispõe egra. Ad Ga. auctoritatez. dicendũ quod si contraria iuuãt i naturalibus distẽpantiis hoc ẽ in actu preseruatiuo & indirrecte. similia autẽ nocent cum non debite offerũtur.

IN DISPOSITIONE. Hic p res cõuenientes & diuersificãtes docet cognoscere dispõnem cerebri cũ ipse occurrũt in dispõne egra cerebri & primo facit hoc in generali secundo in speciali secunda ibi & cerebrum quidem. Prima in duas Primo facit hoc. Secũdo declarat dicta. secunda ibi. Et nos quidẽ. In prima pte dicit quod in dispõne cerebri in qua fit eius. s. cerebri exitus a sanitate quia fit egrũ uel egtudini ppinqssimũ & mutatur. s. iuuatiue uel nocitiue eius cerebri cõplexio ab ipso. s. secũdum quod occurrat iuditium ẽ ecõtrario &c. Est sciẽdum quod ut apparebit illud quod Auic. hic dicit uerificatur non solũ in dispositiõe egra ut nũc sed i dispõne illi ppinqua multũ siue sit neutralitas siue aliq^a sanitas ualde extra tempamẽtuz ppinquissima casui i egritudinẽ nũc pp eius distẽperiez non iuuabit cõtrariis & simlib⁹ prõptissime cadet.

ET NOS QVIDEM. Hic declarat dicta & primo hoc quod dixit quod mutatur eius cõplexio ab ipso. z° hoc quod dixit. Iudiciũ ẽ ecõtrario. 3° remouet dubium. z^a ibi. uerũ tñ. 3ª ibi. Et que est conueniens. Ad euidentiã primi ẽ sciendũ quod Auic. dispositionẽ egrã notificans dixit mutatur eius complexio ab ipso & supra dixerat notificãs sanitatẽ nihil negat de sanitate

que ipsū tenet. Innuerat gº quod sanitas de qª est hic sermo ē sanitas ppria secūdū quā homo sanus sibi ipsi uiuit & forsā saītas de.vº.modo equalitatis. Egritudo uero de qua ē hic sermo ē in qua fit exitus a ppria sanitate & p cōsequēs a pfectione opationū ppriarū. uult ergo Auic. declarare quod de hac sanitate & de hac egritudine est hic sermo. Et quasi Auic. arguit sic. de illa sanitate ē hic sermo a qua cū exit fit eger. Sed cū homo exit a ppria sanitate fit actu eger hñs opationes actu & maīfeste lesas & nō cū hoc exit a sanitate optima nec exit a sanitate alterius quia homo pōt esse extra sanitatē alterius & esse sibi ipsi sanus & illa sanitas alteri esset egritudo. Eodēmodo Auic. intelligit quod hic ē sermo de egritudine in qua fit exitus a ppria sanitate. qđ pbatur quia de illa egritudie est hic sermo i qª cum homo icidit ē lesus in suis opationibus. Sed cū homo icidit i egritudinē p quā remouetur a ppria sanitate ē in suis opationibus lesus & non quādo remouetur a sanitate optima uel a sanitate alterius quia unusq̄sq̄ homo habet ppriā sanitatem. has rōnes Auic. inuit in littera. ponendo quedam ex quibus habetur minor ppositio cū sua declaratiōe. & dicit. Et nos quidē diximus &c̄. s. pº libro fen pª caº de cōplexionibus quod sanitas &c̄. secundū cōplexionē sibi ppriā licet plures cōueniāt in una cōplexione cōi. Et pbat hoc Auic. s. quod quilibet habeat ppriā sanitatem quia possibile ē ut sit sanitas corporis s. alicuius a cōplexiōe. s. aliqua sibi ppria cuius s. cōplexionis & sanitatis pprie similes. s. omnio & quasi sumit simile pro eodē ex eo quod afert egritudines &c̄. quasi arguat sic. Si plures hōines possent cōuenire in aliqª ppria sanitate tūc qlibet eoꝝ cū sanitate cuiusq̄ eorū essē sanus. hº autē est falsū quia complexio que est huic sanitas eius similis esset egritudo alterius. ¶ Est gº sermo hic de sanitate ppria quia cū homo cadit ab ea ledit̄ & cū remāet in ea bene habē. & ideo bene dictū est in qua dispositus nihil negat de sanitate que ipm tenet etiā est sermo de egritudie siue dispositiōe in qua cū homo mutat̄ leditur & nocetur quia hic est sermo de signis ex iuuātibus & nocētibus. Sed homo ledit̄ qñ mutatur i egritudinē mutantē a dispositiōe ppria. bñ ergo dictū est. Et mutat̄ eius cōplexio ab ipso. Hic caderēt magne dificultates que spectāt ad pncipia primi cañ & ibi diximus ipas in questione nr̄a de sanitate. Ista tñ littera aliter cōsueuit exponi ppter quod est sciendū quod Auic. innuerat quod si aliqs homo sanus i cōplexiōe cerebri iuuetur a calore nō arguimus similē cōplexionē & si nocetur arguimus cōtrariā. uerbigratia homo sani cerebri iuuatur a calidis. ergo ē calidus nocet̄ a calidis ergo ē frigidus in cōplexiōe cerebri sana.

uel Auic. uult declarare quod in hoc quandoq̄ accidit deceptio quia est possibile quod duo homines sani cerebri habeāt cōplexionē cerebri calidā & tñ unus iuuabitur a rebꝰ calidis & alter nocebitur ab eis qa unus a rebus calidis cōseruabitur in cōplexiōe & alter distēperabitur. Ex ponūt ergo sic textū. Nos iā diximus &c̄. quod possibile est ut sit sanitas corporis. s. aliqua cōseruata a cōplexiōe. s. sibi simili cuius. s. similis res cōseruās est ex eo quod affert &c̄. si hēret illam s. cōseruationē sanitatis ab illa re simili. Tandē dicūt quod Auic. uult quod medicus cognoscat utrāq̄ extremitatē. i. utrāq̄ partē. s. utrūq̄ hoꝝ corporū & cognoscat cōtrariū complexionis in unoq̄ istorū quod iste due extremitates. i. ista duo corpora sunt diuersa. s. i gradibus & pprietatibus impedientes proculdubio. s. quod queritur in eis đ conseruatione qa non fit eodē modo in utroq̄. Ista tamē expositio est ualde uiolenta nec uadit ad mentem Auic.

¶ VERVMTAMEN OPORTET. Hic declarat quod dixit iudiciū ē econtrario & patet. uel aliter pōt exponi ut mihi alias apparuit quod Auic. declarat quod dixit. Iudiciū ē ecōtrario Et uult ōndere qūo quādoq̄ hoc fallit & uult ponere semitā euadēdi ab hoc & dicit quod uerū tñ quāuis sit dictū quod ex iuuamēto & nocumento occurrētium in dispositiōe cerebri egra iudicemus ecōtrario iudicio quod dabamus ex occurrētibus i dispōne sana tñ quādoq̄ hoc fallit quia īuenitur quod utraq̄ extrema qualitas ut. s. similis qualitas & cōtraria nocet dispositiōi egre & tūc nō poteris arguere. qualitas cōtraria que ē una extremitas nocet. ergo cōplexio ē similis imo pōt nocere q̄uis sit cōtraria & hoc ppter multū excessum in gradu qualitatis ultra illud quo indiget cerebrū egrū de alteratiōe & iō uolendo euadere hūc errorē oꝫ quod medicus extimatiue cognoscat quātitatē cōplexionis egre cui occurrūt iuuātia & nocētia quia contraria possūt nocere pp multū excessū in gradu supra cōplexionem que ē egritudo uerbigratia cerebro egro egritudine calida i duobus gradibus si occurrāt calida leditur ab eis. Similiter si occurrāt frigida in tribus uel quatuor gradibus etiā leditur ab eis. nō ergo est tutum nec certum dicere tale nocetur cerebrū egrū a frigido ergo habē egritudinē frigidā quia pōt frigidū ledere cerebrū calidū egrū pp excessū in gradu ultra illud qº indiget & ideo oportet quod extimatiōe sciat̄ quātitas cōplexionis egre & quia ista nō pōt sciri nisi sciatur quantitas sane cōplexionis iō dixit absolute cōplexionis quā habet & qua cerebrū egrū pōt ledi simili & pōt ledi cōtrario ñ equato sed supfluo gº due extremitates quaꝝ una ē res similis & alia ē res cōtraria excedēs. sunt di

uerse.i.nocitiue ꝓculdubio impediẽtes.i. nocentes cerebro egro uel sunt diuerse .i.opposite ut dicit littera exterior quia sunt duo cõtraria nocẽtes.i.quarũ utraq; nocet uel diuerse.i.diuerso modo impediẽtes ꝓculdubio.s.nocẽtes quia una nocet augẽdo ad simile alia trãsmutando ad contrariũ.¶ Est sciendũ quod Auic. ymaginatur duas extremitates respectu cerebri egri quarũ utraq; põt nocere uerbigratia sit cerebꝝ egrum egritudĩe calida in duobus gradibus duo extrema nocẽtia respectu eius sunt calidũ excedẽs ab una pte & frigidũ excedẽs ab alia & hoc ẽ qđ dicit cõsideretur quod sit ei.s.cerebro egro diuersũ.i.nocẽs ĩn extremitate alia uerbigratia que est extremitas contrarii.s. frigidi ad cerebrum calidũ sicut hoc.s.simile diuersificatur ei.i.nocet cerebro in hac extremitate.s.similitudinis uerbigratia calidi ad cerebrũ calidum.

¶ EST DVBITATIO. Circa hãc expositionez utrũ sicut cerebrũ egrũ egritudĩe calida nocetur frigido ualde excedẽti.ita hoc cerebrũ iuuetur calido remisso respectu sue discrasie.¶ Ad qđ dico quod ista dificultas est extra propositum querit eni utꝝ minus calidũ agat ĩ magis calidũ remittẽdo uel augendo.sicut etiã querit̃ utrum medicina calida in secũdo remittat calidam in 3° uel augeat.De his tñ difficultatibus de quibus fortiter in.v°.coliget dubitat Auer.nihil ad presens & alibi discussimus de eis.¶ Est secũda dubitatio diceret aliqs qñ cerebrũ est egrũ egritudine calida & frigiditas excedẽs nocet sibi h° est qa pmutauit cerebrũ ab illa egritudine calida & pduxit illud ad frigiditatẽ.si g° arguamus. h° cerebrũ nocetur a' frigido ergo ẽ frigidũ argumẽtum est uerũ quia modo est lesum egritudine frigida quãuis prius lederet̃ egritudine calida.

¶ Dicendũ quod ex illo nocumento non arguis dispositionem cerebri frigidaz esse sicut ex suo signo significãte aliquã dispositionẽ quã pri⁹ tẽptabas cognoscere sicut preexistentẽ sȝ cognosces sicut ex cã que fecit hãc dispositionẽ spetie differentẽ ab illa que pexistebat.uel dicenduz quod ex hoc nocumẽto nihil potes certũ arguere. s.n. cerebro existẽte egro per usuz calidorũ ẽ factuz nocumentũ & per usuz frigidoꝝ etiã est factuz nocumentũ ego remaneo ĩ dubio sicut prius nec possuz certificare que duaꝝ extremitatũ nocuerit per uiã similitudis uel per uiã cõtrarietatis nisi ego existiatiue cognoscã quãtitatẽ cõplexionis pexistentis ĩ cerebro ut inuit Auic.¶ Tertio est dubitatio uidetur quod sermo Auic.non sit artificialis qa dicit quod ad cognoscenduz illud quod ei nocet in alia extremitate oportet qđ sciatur quãtitas cõplexionis sed si ego pscio quãtitatem cõplexionis sane & egre cerebri ad quid indigeo signo sumpto ex iuuãtibus & nocentibus. Dicendũ ꝙ Auic.non uult aliud nisi ꝙ h° forsam signũ non sit certũ quia possibile est quod aliq° cerebro existẽte egro nũc & de hoc habita certa cognitiõe.s.quod sit egruz. ignorata tñ que egritudo sit an calida an frigida hoc cõtingat quod ledatur duobus extrẽis.s.calidis & frigidis & nõ poterimus scire ueritatẽ de hoc nisi extiatione sciamus quãtitatẽ cõplexionis quã habȝ cerebrũ Hoc ergo scito licet alio nõ ĩdigeamus ad essentiã cognitiõis talis cõplexionis egre nũc.tñ cõpletur cogñio per experimentũ acceptũ ex iuuantibus & nocẽtibus.¶ Tertio modo potest expõi quod Auic.uelit declarare quod dixerat de dispositiõe sana etiã iuuabatur a similibus & nocebatur a cõtrariis & sic arguebamus ex iuuãtibus & nocentibus.nã sanitas preter optimã est duplex una nõ multum deficiens ab optima & ista est de qua est hic sermo quod iuuatur similibus & nocetur cõtrariis. Alia est sanitas multum deficiens ab optima que est paratissima ad casum in egritudinẽ & ista currit cursu egtudinis quia iuuatur contrariis & similibus paratissima ẽ labi & ideo in ea ẽ securius ꝓcedere cũ cõtrariis quã cũ similibus.p duas ergo extrẽitates Auic.ĩtelligit duos modos sanitatis subordinatos respect ĩ optĩe sanitatis & hoc ẽ quod dicit cõsideretur quod sit diuersuz.i.nociuũ ei.s.cerebro in alia extremitate.i.in alio modo sanitatis que ẽ sanitas multũ recedẽs ab optima.sicut diuersificatur ei.i.sicut nocet ei h°.s. quod nocet in hac extremitate.s.que ẽ sanitas paꝝ deficiẽs ita ut extimatiue &c̃.quia nisi scias gradũ complexionis cuiuscũq; nõ poterit certe cognosci an multum an paꝝ deficiat ab optima.Due eniȝ extremitates.i.isti duo modi sãitatis sunt diuerse u⁊ opposite in hoc quia una iuuatur a simili & nocetur a contrario.Alia uero iuuatur a cõtario & nocetur a simili impedientes.i.ledẽtes respectu optime sani uel impediẽtes.s.cognitionẽ ex iuuãtibus & nocẽtibus quia non datur de eis canon cõis.Sed canon singularis ĩ una ẽ sicut canon ĩ sanitate optima uel ꝓpinqua quia simili iuuatur & cõtrario nocetur.canon aũt in alia que ẽ sanitas ualde defecta ẽ sicut cañ ĩ egritudinibus nũc & hoc ẽ quod subdit Auic.Ad confirmationem huius quod non ẽ cõueniẽs sanitas .s.ad hoc ut similĩ iuuetur & conseruetur & contrario noceatur nisi sanitas extra equalitatẽ.s.optimaz dũ nõ uehemẽter supfluit quia si supflueret uehemẽter esset ita parata ad lapsum quod iudiciuz de ea & de egritudine esset unũ quia contrario iuuaretur & simili noceretur .

¶ ET NEQVE. Iam appet unus modus introducendi.Aliter posset ĩtroduci quod hic reõuet dubiũ.inuerat eiȝ sanitatẽ aliquã esse cũ distepãtia respectu optĩe sanitatis modo crederet aliqs

quod cũ quelibet distempantia ẽ sanitas conue n ẽs nisi dũ uehemẽter supfluit & dicit hoc pp il lud quod iã dictũ ẽ quia si uehemẽter supflue ret.i.si sanitas esset cũ multa distempantia.uer bigratia cerebꝝ calidissimũ i latitudie sanitatis in ultimo quo possibile ẽ ut statiʒ precipitetur inegritudie tũc iuuaretur cõtrario & simili no ceretur.Cum g° dicebatur supra cõueientia g° eius in dispositiõe &c̃.debet itelligi de sanitate extra equalitatẽ dũ nõ uehemẽter supfluit.

¶ ET CEREBRVM.¶ Hic p res cõuemẽtes & diuersificãtes docʒ cognoscere cognitionẽ cerebri egri i spãli.Et q̃tuor fac ut q̃tuor sunt iste distĩ p tie.2ª ibi.Et qui hʒ.3ª ibi & q hʒ quarta ibi & qui habet.Partes patẽt.¶ Est sciendum qđ p malitiã cõplexionis possumus duo intelligerẽ .s.egritudinẽ cõplexionalẽ nũc & sanitatẽ ualde supfluẽteʒ in recessu ab optima.de ambabus.n. istis uerificatur.que dicit ut iã apparuit sunt no ta.dixit in littera.Altalubiari i littera extra expo nitur.i.de herbis que nascũtur in aquis ut occa & pulmonaria &.huiusmodi &c̃.¶ Est sciẽdũ circa secundaʒ ptem quod duplex littera repiẽ odoribus letificãtibus uel leuificantibus.i.leue faciẽtibus per euaporationem & calefationem cum confortatione.

SIGNIFICATIONES VERO uelocitatis. Hic ponit signa sumpta ex uelocitate uel tarditate passiõuʒ & prio pmittit.secũdo declarat. ter tio cõcludit.secũda ibi.quod eni calescit.tertia ibi Iste ergo sunt.Pria patet.¶ Est sciendũ qđ aliq credũt quod uelocitas passiõis & tarditas diffe rant a cõueniẽtia & diuersitate per.h° quod ue lociter pati & tarde est respectu extrisecus occur rentiũ.sed iuuamentũ & nocumentũ ẽ respectu eorũ que occurrũt ab extra uel ab intra.Iste ser mo est tm̃ rudis quod nõ indiget redargutione & nomina que sunt uelocitas & tarditas iuuamẽ tũ & nocumentũ significãt pprias differẽtias.

¶ QVOD ENIM. Hic declarat docẽs ex ueloci tate uel tarditate passiõis cognoscere cõplexiõeʒ cerebri.& prio cõplexionẽ calidã.secũdo frigidã tertio sicã.quarto humidã & hoc per uelociter calefieri uelociter infrigidari &c̃.secũda ibi & si militer quod uelociter.tertia ibi & similiter qđ uelociter.quarta ibi.quod autẽ uelociter humec tatur.Pria pars patet.¶ Est sciendum quod cã eius quod dicit Auic.est quia facilitas trãsmuta tionis ẽ propter cõuenientiã ut patet prio libro fen secũda & in secũdo de generatiõe & corrup tione.Si ergo cerebrũ uelociter calefit significat calorẽ.tñ cõditiões requiruntur una ex parte ra ritatis & dẽpsitatis qa in hiis habeant equalita tem uel pportionẽ.posset eni homo cito calefie ri raritate & nõ caliditate & possʒ tarde calefie ri dempsitate & nõ frigiditate ut dicit Ga.in te gni tractatu secũdo.Si ergo cerebrũ leuiter cale fit & nõ est h° raritate.ergo est caliditate & sic est caliduʒ. Secunda cõditio est quod nõ sit hoc ab aliqua pprietate cõnexa.nã cerebrũ caliduʒ posset ab aliquo calido tarde calefieri & hoc pp aliquã pprietatẽ inter illa currentẽ. Et hec oia hãbẽt declarari ex itentiõe Auic.in suo sermone difficili prio can.fen secũda in cap° de signis com plexionũ in sexto genere signoꝝ.Et dixit hic pre dictas in libro uniuersali. De secunda patet quid dicat in littera.

¶ ET SIMILITER QVOD VELOCITER exicatur. Hic docet cognoscere cõplexioneʒ cere bri sicã ex uelocitate uel tarditate passionuʒ.& prio premittit.secũdo declarat.secũda ibi.Illud eni qñq.¶ In pria dicit & similiter quod ueloci ter exicatur.s significat sicitatẽ cõplexionis.

¶ ILLVD. Hic declarat & uult ostendere quod uelociter exicari significat sicitatẽ nõ tñ semp ʒ qñq.sed gratia hui⁹ prio premittit cãs uelocis exicatiõis.secũdo ponit signa distinguentia.secũ da ibi ueꝝ differẽtia.¶ Primũ patʒ.¶ Est sciẽ dum quod ex mẽte Auic.uelociter exicari semp significat sicitatẽ presentẽ nõ tñ sicitatẽ pexisten tem quia homo potest uelociter exicari uel quia sicus uel quia habet humiditatẽ nimis euapora bilem uel quia excedit in calido.

¶ VERVM DIFFERENTIA.¶ Hic ponit sig ª distinctiua & primo ponit signa facilis exicatio nis a sicitate disponente.secũdo ab hui ditate qa subtilis.3° a caliditate.2ª ibi.Et hoc secundum 3ª ibi.Cum eo uero. ¶ Quod dicit i istis pticulis satis patet in ca° signoꝝ quia infra in cap° de si gnis cerebri sici dixit secundo Et hoc secũdum.s. a subtilitate humiditatis.

¶ QVOD AVTEM VELOCITER HV MECTATVR. Hic uniuersaliter docet signifi care ex ueloci humectatiõe.& p° premittit hoc 2° ponit signa distictiua.2ª ibi. Quod si fuerit. ¶ Prima ps pʒ.¶ Est dubium p° quia Auic. posuit easdẽ cãs fere exicationis & humectatio nis Hoc aũt uidetur impossibile quia ideʒ iquã tum idẽ est aptũ pducere idẽ ut pʒ in 2° de ge neratione & corruptiõe & cõtrarioꝝ contrarie sunt cause ut patet in quarto methauroꝝ.¶ Se cũdo diceret aliqs quare non posuit tres causas facilis humectatiõis sicut solũ posuit tres causas facilis exicationis.¶ Tertio quare i uelocitate ca lefactionis & ifrigidatiõis non posuit alias cãs.s. qualitates passiuas sicut i humectatione & exi catione posuit qualitates actiuas.¶ Ad primuʒ dicendum quod tã caliditas q̃ humiditas pñt es se cã satis uelocis exicationis & humectationis tñ diuersimode quia calidũ uelociter humectat attrahẽdo & uelociter exicat resoluendo. Humi

ditas aūt disponēdo ē causa uelocis humecta° nis & sui subtilitate disponēdo ad resolutionem est cā uelocis exicationis.ab uno g° diuersimode & nō iquātū unū pōt cōtraria pcedere. ¶ Ad secundū dicendū quod Auic.posuit frigiditatem i causis humectationis quia licet nō multū subito tñ satis uelociter frigidū pōt humectare.sed frigidum nō pōt sic uelociter exicare. ¶ Sed tu.d. cōtra quia frigidū exprimēdo pōt exicare. Dicēdum quod frigidū exicat maxie debilitādo digestiuā & defectu nutricatiōis.& hoc fit paulatim cōprimēdo aut stāte uita in nobis non posset cerebrū cito exicari. Aliter possemus ad istantiam dicere ut effugiamus difficultates multas quod Auic.i causis exicatiōis dedit itelligi cām que ē frigiditas licet de ipsa nō expresserit. ¶ Ad 3m dicendū quod qualitates actiue hñt ui magis subito pducēdi qualitates passiuas q̄ econtra ut notum est.

¶ QVOD SI. Hic declarat p signa distinctiua & dat modū. Et p° ostēdit qūo humectat̄ qa calidū inuens. in hoc signo . secūdo qūo quia frigidū. tertio qūo quia humidū. quarto qūo° qa sicū. 2a ibi quod si fuerit pp̄ter cōplexiōis frigiditatē. 3a ibi quod si fuerit pp humiditatē. quarta ibi. Eius aūt. ¶ Ad itellectū prime partis est sciendū quod Auic.tria inuit i sermone. Primum est signa quibus cognscimus humectationem factam a calido & sunt duo. primū ē itentio signorū calidi cerebri infra dicēdorum. secūdum ē quod illa humectatio nō semp ē sed aduenit occursu rerum calefaciētiū. tertiū quod inuit ē modus q° calidū humectat qa attrahēdo humiditates ad cerebrū que replēt eū & dicit nō oīs humiditas ipsum humectat sed que replet & stat i eo. que enim transit in formā uaporis & extra exallat ñ sic humectat. quartum quod inuit ē qūo cerem disponitur post alteratione illarum humiditatum .s.p tēpus post. nā uel huiditates minuūtur calido uincēte & tūc succedit sicitas. uel hūiditates crescūt & uincitur calidū & tunc cerebrum fit frigidum & humidū uel medio modo equatur & fit putredo. ¶ Est dubitatio primo dicit quod calidū cerebri si remāserit succedit sicitas ex q° uidetur quod sicū a calido inductū sit successiuū & post tēpus sed supra dixit quod calidū est uelocis exicatiōis cā. ¶ Dicendū quod calidū in cerebro uel attraxit humiditates & repletū ē eis & tūc paulati cū tendūt ad diminutionē pducit ad sicitatē saltum pūatiuā illarum humiditatū & sic loquitur hic Auic. uel calidū cerebri agit solū in humiditates cerebri nō habēs materias alias aliunde trahibiles & tūc uelociter exicatur cum accidūt cāe inflamātes & distēperantes. ¶ Est secūdo dubitatio dicit quod si humiditates uicerunt fiet cerebrū frigidū & humidū. cōtra imo fiet putredo. cū eni humidū uincit calidū & non gubernatur ab eo succedit putrefacio ut sumit quarto methaurorum & .xi°. terapentice. septimo cap°. Itē posset trahi sanguis uel colera & calefaciēt. Itē ipe dicit quod si humiditates equabūtur proueniet putredo. cōtra qa equatis humiditatibus cerebrum bene habet ex quo nō sunt pauce neq multe. Itē ipe cōtradicit qa prio dicit qd̄ calidū conuertit̄ ad humiditatē cōuersiōe inata & postea dicit nō cōuertit̄ nisi conuersiōe extranea. ¶ Quidā dixerūt ad hoc ultimū quod caliditas innata dicitur caliditas intrinseca .i. intus stans & nō dicit̄ caliditas naturalis. calidū autem putridinale ē calidū inatū qa intus natū & itus stans ad differentiā calidi quod est adhurēs qd̄ est calidū uiolentū & ab extra. hic sermo est rudis i pposito & extra mentē Auic. nō eni fuit unquā sua cōsuetudo uocare calidū putridinale calidū inatum. ¶ Ad intellectū ergo omniū pdictorū est sciendū quod Auic. ymaginat̄ prio aliq̄ caliditatē i cerebro excedentē & uult ostendere qūo possit humectare hoc autē declarās dicit q facit hoc quia trahit humiditates. Iste ergo humiditates debēt itelligi quod sint flegmatice qa colera uel melencolia attracte non humectant tūc ergo pprie calidū atrahēdo est cā humectationis & remolitiōis cerebri qñ trahit flegmaticas hūiditates. ymagiat̄ g° Auic. has hūiditates posse ēē i triplici dispositiōe. qa uel oīno uincūt̄ & resoluūt̄ uel cōuertunt̄ & tūc succedit sicitas .s.p priuationē illarum uel ipe uincūt & suffocant multitudine & tūc imediacius quod puenit est infrigidatio & humecta° p remissionē calidi & licet ad hoc possit sequi putredo nō tñ imediate sequitur ad actionē suffocatiuā uel sunt i dispositione media inter ista. Et hoc est quod dicit Equabuntur tūc aūt equātur inter ista quando nō sunt in aliquo extremorum quia nec uincuntur nec anullātur nec uincūt. cū ergo calidū inatū cerebri nō cesset agere in illas & nō possit uincere eas nec suffocare oportet quod sua actio p uiam calefactionis terminetur ad putredinem. ex pte ergo calidi agētis & sue actionis dicitur qd̄ calidū ē inatū & cōuertitur cōuersione inata sed ex pte passionis & receptiōis illa cōuersio est extranea & putredinalis. Et ideo dicit uerum non cōuertitur nisi cōuersione extranea que est putredo. Sed .t. diceres cōtra nōne posset fieri illi materie adhustio uel incineratio. Dicēdum quod non quia presupponit̄ quod nō paulatim cōsumatur nec suffert. etiā longinquum ē quod materie flegmatice i cerebro ad hoc deueniāt licet sit possibile & ideo dixit secundū plurimū declaratur quod dictū ē in exemplo de supfluitatibus que retinētur in nobis nā cū natura agat i materias pñtes supfluas uel alias & nō pōt ipsas cōuerte

re resoluere uel expellere oʒ quod ad actionem sequatur ex natura recipiẽtis extraneatio. unde superfluitates retẽte corrũpuntur & fetẽt etiam urina ex retẽtione. Natura enim suis uirtutibus utens rẽptat assimilare quodcũq; possit fieri be nignũ. expellere uero quod non tale. Si uero pp aliquã cãʒ nõ possit uinci & expelli oʒ quod pu trefiat & corrũpatur ut dicit Ga. in secundo de differentiis febriũ quto capº. Ex quibus soluũt cõtraria. ¶ Ad primũ dicendũ quod putredo sequitur mediacius q̃ caloris infrigidatio. Ad secundũ quod loquitur de humiditatibus ex q bus sequitur humectatio Et. t. d. trahi põt co'ra. dicendũ quod nihil ad nos cũ loquamur de cali do quod humectat. Et tu diceres põt trahi san guis. dico quod etiã sanguis pp multã q̃titatem suffocãdo põt ifrigidare. uel dicendũ quod ma xime ẽ sermo de flegmate. uel dicit quod qlibet humor tractus i forma humorali humectat sui corpulẽtia licet uirtualiter exicet ut colera & me lencolia. ¶ Ad terciũ dicendũ quod equari sumi tur hic p priuatiõe duorũ extremorũ dictorum .s. quod non sit pauca huiditas oĩo uincibilis nec sit multa suffocãs sed recipiẽs actionẽ caloris in nati. ¶ Ad quartum patet solutio.

¶ QVOD SI FVERIT ¶ Hic ponit modũ & si gna puenitis huiditatis a frigiditate. modũ tan git quia frigidũ paulatiʒ aggregat humiditatẽ signa quia repiũtur signa cerebri frigidi.

¶ EST DVBITATIO ¶ quia Auic. dicit quod humiditas eueniẽs a frigido nõ est subito. i. non est uelociter sed secũdũ dies. Contra qa hic ẽ ser mo de cãis uelocis humectatiõis quia ita incepit cũ dixit quod aũt uelociter humectatur fit per caliditatẽ q̃nq; per frigus &c̃. Et sic contradicit sibi supra. Itẽ cõtradicit sibi statĩ qa dicit & fiet cũ uelocitate. ¶ Dicendũ dupliciter pº quod tẽ pus humectatiõis a frigido ẽ duplex unũ icoha tiuũ & aliud pcessiuũ. uoco ichoatiuũ quousq; sit aggregata manifesta quãtitas humidi a frigi do incrudantẽ & tale tẽpus est longũ unde talis aggregatio fit paulatine qa tale frigidũ paulatĩ est cã quod superflua generent pp̃ter idigestiõeʒ & ẽt retineant pp defectũ caloris expelentis & resoluẽtis. uoco autẽ tẽpus pcessiuũ cũ iã facta manifesta aggregatiõe superfluitatũ procedit & augeẽ humectatio & talis pcessus est uelotior & tẽpus breuius in quo fit. Ratio est qa ibi ad ditur ad maliciã frigoris per multas humidita tes suffocãtes & ipe humiditates plus multipli cate possunt fortius humectare. cõcurrunt ergo due cãe. & ideo Auic. dixit. deinde eueiet humec tatio & fiet cũ uelocitate. ¶ Secundo modo põt dici quod humectatio facta a frigido põt cõpari ad humectatione factã a calido & sic respectu istius fit paulatĩ de hoc incepit cũ dixit non erit euentus &c̃. Potest ẽt cõpari ad humectationeʒ que fieret in cerebro sico nõ p uiam attractionis sed per uiã alteratiõis ab aliqua cã extrinseca hu mectãte uel etiã ad humectationẽ que fieret in cerebro tẽpato & respectu istius illa fit subito. cerebrũ eñi tam sicũ quã tẽperatum tardius hu mectaretur a causa alterante quã cerebrũ frigi dum a frigido incrudante.

¶ QVOD SI ILLVD. Hic ponit modum hu mectationis ab humido & dãdo modũ itelligit signa. etiam uult quod habeas signa dicta infra in capº de signis cerebri humidi. ¶ Est sciendũ quod ex textu tria accipimus. Primũ ẽ q̃o cere brũ humidũ uelociter humectatur quia huiduʒ infrigidat infrigidãdo fit idigestio ex idigestio ne fit humectatio. Secũdo accipimᵘˢ tẽpus appi tionis quiã cũ est frigidũ uelociter humectatur uelociter & quasi innuit quod si frigus illud accidit non subito humectaº etiã accidit nõ subi to. Tertio accipimus quid ut plurimũ sequatur & nõ raro ad humectationẽ factã ab humido p uiã ifrigidatiõis. nã retẽtio superfluitatũ pp oppil lationes & pp̃ter debilitatẽ expulsiue accidit & ex defectu caloris. secũdo diceret aliqs Auic. con tradicit quia hic dicit quod frigidũ si subito acci dit subito humectat. Supra aũt dixit quod hui ditas pp̃ter frigiditatẽ non euenit subito. Dicen dũ q̃d supra loquebatur de solo frigido ex cuiᵘˢ defectu icipit humiditas aggregari. hic uero lo quitur de frigido pueniẽte ab humido p uiam suffocationis. unde postea fit humectaº. Hic gº cõcurrunt due cause. s. humiditas que ifrigidat & frigidũ factũ ab ea. ¶ Tertio ẽ dubitaº ubi est secũda siue secundũ mẽbrorũ diuisiõis. Dicen dum quod humidũ ẽ cã uelocis humectationis dupliciter. uno modo dispositiue respectu cãruʒ humectãriũ sicut dicimus quod frigidũ uelociᵘˢ ifrigidatur quia cõuersio i genere pporcionali est facilior. Et hoc Auic. sicut notũ & iã ex pmis sis itellectũ nõ expressit. 2º mõ humidũ põt esse cã uelocis humectationis mediãte frigido ex qº sequitur p uiam idigestionis humectatio & hoc Auic. exp̃ssit. uel possemus dicere quod secũda aut itelligitur ibi. Et q̃ñ cum illo ut Auic. uellit quod humidũ ẽ uelocis humectatiõis aut pp fri giditatẽ ab humido pueniẽteʒ aut pp̃ter oppil lationes unde humiditates retinẽtur.

¶ EIVS AVTEM. Hic ostendit modum hume ctationis a sico & patet.

¶ EST DVBITATIO. Vtrũ sicitas cerebri sit causa uelocis humectatiõis. uidetur quod nõ qa unũ cõtrariũ nõ disponit ad reliquũ. Dicẽdũ q̃ duplex est humectatio. una est qualitatiua per alterationẽ factã ab hũida qualitate & ad hanc uelociter inducẽdã cerebri sicitas per se & dir recte nõ disponit ut dictũ est. Alia ẽ humectatio

ex inbibitiõe corporis humidi & ad hãc ueلociter fiendã ſicitas diſponit qa ſicitas eſt cã ſugẽdi humidum & bibẽdi illud ſicut ſpongia bibit & ſugit aquã ſicut etiã panis ſicus ſugit aquã ita qđ facit ipam aſcẽdere & hoc inuebat Auic. cũ dixit eſt ſimilis ei que ꝑuenit a caliditate quia ſicut calidas cerebri eſt cã uelocis humectationis ꝓpter atractionẽ humidi ita ſicitas. dubiũ aũt eſt ad quid reducit illa atractio facta a ſico ſed hec eſt difficilis inueſtigatio ut declarani i pº cañ i capº de uirtutibus miniſtrãtibus. ¶ Secũdo ẽ dubitatio quare dixit cũ ſicitas accidit uno momẽto. Dicendũ quod ſicitas ſubito facta eſt minꝰ facta cõnaturalis mẽbro. & ideo plus incitat ad atractionẽ quã facta paulati que eſt cõnaturata. uel dicendũ quod hic eſt ſermo de humectatione ſubito facta cui magis atteſtat ſicitas ſubito facta quã facta paulati que eni fit ſubito faciet ſubito atractionẽ humidi & que fit paulati faciet illaꝫ paulati. ¶ Eſt ſciẽdũ dicit niſi i eo qa cũ humectatione facta a calido ſunt ſigna caliditatis & in facta a ſico ſunt ſigna ſicitatis.

¶ ISTE ERGO. Hic concludit & patet.

¶ ET NON OPORTET. Hic ponit duos cãones. ſecũda ibi. omnia aũt. Primus canon ẽ circa uelocitatẽ paſſiõis i quo cañ Auic. remouet unã dubitationẽ. diceret aliqs tu poſuiſti cãm uelocitatis paſſiõis eſſe ſimboleitatẽ i calido frigido ſico & humido. nõne poſſꝫ fieri ex debilitate uirtutũ naturaliũ mẽbri que debilitas uirtutuꝫ eſt aliqua cã preter calidũ frigidũ ſicũ & humiduꝫ uidetur eni quod ſic qa corpora debilia multũ i uirtute ſunt apta pati a qualibꝫ cã iprimente tam ſimili quã cõtraria ut ſumitur prio cañ fen ſecũda illo capº omne tẽpus &c̃. Reſpõdꝫ Auic. quod nõ oportet ut mutetur uelocitas paſſionũ propter debilitatẽ uirtutũ ſicut ꝓpter cãꝫ diſti ꝫcte exiſtentẽ preter cãs cõplexionales & ꝓcipue i cã uelocis paſſiõis que eſt humectatio qa debilitas uirtutũ ſeqtur unã haꝝ cãꝝ. ſ. modoꝝ cõplexionis calide frigide ſice uel humide.

¶ EST DVBITATIO. Vtrũ debilitas uirtutis cerebri ſit propria cã facilis paſſionis preter calidũ frigidum humidũ & ſicũ. uidetur quod ſic quia debilitas uirtutũ põt fieri ab aliqua cã alia q̃ a cõplexionali ut mala cõpoſitione & ſoluta cõtinuitate ut pꝫ pº cañ fen zª capº de cõplendis diſpoſitionibus. Item quod diſponit corpus pati uelociter a calido & frigido eſt cã diſtincta ab utroq̃ ſed defectꝰ uirtutis hoc facit ut dictũ eſt. homini eiꝫ defecto ſimile & cõtrariũ nocꝫ ut ponit Auic. pº cañ fen zª illo capº omne tempus &c̃. In cõtrariũ ẽ Auic. Dicendum ſubtiliter ſpeculando quod debilitas uirtutũ eſt diſtincta cã qa medici dicũt debilitatẽ mẽbri diſpõnem quãdam in ſubſtãtia & cõplexione quã mẽbrum in opationibus deficit ꝑter manifeſtũ exceſſum in calido frigido ſico & humido ſicut patet de ſtomatico & epatico. ut pꝫ infra fen. xiiiª. & xiiiiª. Hec tñ debilitas neceſſario ſeqtur aliquã malã cõplexionẽ cuius male cõplexionis ueſtigiuꝫ aliquod ſemp ẽ cuꝫ illa debilitate & ideo uelocius pacietur a re ſimili illi que fecit debilitatẽ uirtutis q̃ a re cõtraria licet ab utroq̃ uelociter paciatur. uerbigratia uirtus alicuius cerebri defecit a mala cõplexione calida. uel uirtus ſtomaci unde dicitur ſtomaticus iſte faciliter patitur tã a calido q̃ a frigido tamẽ facilius a calido calefit q̃ a frigido ifrgidetur quod tñ magis noceat non ẽ hic inqrerẽduꝫ. quia ergo iſte debilitates ſequũtur aliquã malaꝝ cõplexionũ & ueſtigiũ aliqđ eaꝝ cõmittãtur eas debilitates iõ Auic. nõ uult quod iudiciũ de facili uel dificili paſſione mutetur ꝓpter debilitatẽ uirtutũ quia ſeqtur unam haꝝ cãꝝ. ſ. malaꝝ cõplexionũ. ꝓprie aũt nõ mutatur in humido quia cũ ſit qualitas ualde paſſiua minus iducit debilitatẽ uirtutis que debilitas ſit diſtincta diſpoſitio ab ipſa debilitate gradus eĩm debilitatis uirtutis ab humiditate eſt ſecundũ gradũ humiditatis quod nõ ſic cõuenit in calido qa cũ pauco gradu caloris ſtat multus defectus uirtutis. & hoc multũ accidit quia calidum ẽ ualđ actiuũ. Proprietates etiã poſſet in hoc eſſe magna cauſa & in hoc caderet ꝓfunda ſpeculatio. ¶ Ad cõtraria. Ad primũ dicenduꝫ quod ſicut uirtus radicaliter opans fundatur cũ cõplexione ita radicaliter & pricipaliter ex alteratione cõplexionis deficit. ſolutione aũt cõtinui & mala cõpoſitione nõ ſic. ¶ Ad ſecundũ dicendum quod debilis licet a ſimili & ecõtrario patiatur facilius tñ iprimitur ſimile quã cõtrariũ.

¶ OMNIA AVTEM. Hic ponit ſecũdũ cañ & i eo uult oſtẽdere quod iuuamentũ & nocumentum nõ ſolũ eſt ex rebus cõuenietibꝰ uel cõtrariis i qualitatibus i qbus cõicant ſed ẽt ex rebus cõuenientibus & diſcõuenietibus i formis. i. i ſitibus. ſ. ad ſitũ ut habẽs ouũ. i. dolorẽ totius capitis iuuat ſupio decubitu & i hoc nõ eſt ſimilitudo nec cõtrarietas i qualitatibus ſed ſolo ſitu. magis eni quieſcit ſupine cũ totum caput dolet quã ſi i aliquo latere iaceat qa uniformiꝰ qeſcit caput ut ſenſus oſtẽdit. ¶ Eſt ſciendũ qđ Auic. nõ uult aliud dicere niſi quod nõ omis cõuenientia & diuerſitas eſt ex q̃litatibus exiſtentibus in re que occurit qa põt eſſe ex qualitatibus quas habẽt res iducere ſicut cõueniẽtia ad ſonum & uigiliã motũ & qetẽ inanitiõem & repletionem nec etiã ſemp eſt cõuenientia & diuerſitas ex q̃litatibus aliquibus que poſſint iduci. ſ. c. f. ſ. uł. h. ſed ſolo ſitu uel motu ad ſitũ ſicut doleẽtes in tali ꝑte elligũt talẽ ſitũ ut habẽtes lapidem i ueſica querunt ſitũ cũ partibus inferioribus altum.

Ca^m 10^m

COGNITIO VERO FACTA. Supius Auic. determiauit de signifi cationibus quibus cognoscimus dispositiões cerebri sumptis ex opationibus & ex couenientia uel diuersitate &c. hic determiat de significatiõibus sumptis ex parte dispositiõis capitis ãnatoꝝ siue ppinquoꝝ & p° ex pte eius solius. secũdo ãnatoꝝ. secũda ibi Signi ficatio aũt oculi. Pria i duas prio determinat de significatiõbus sumptis ex pte quãtitatis. Secun do ex pte figure. Tertio ex grauitate leuitate & tactu. secũda ibi. Significatiões uero figure. ter tia ibi. Significatiões aũt asumpte. Prima i qua tuor. prio docet significare ex paruitate capitis. secũdo ex magnitudine. tertio concludit. quarto addit unũ cañ. secũda ibi. Et quod magnũ. tertia ibi. Iam ergo scis. quarta ibi. Ex signis qdẽ. Pria in tres p° ponit cãs puitatis capitis & ẽt magni tudinis. secũdo ponit signa distinctiua inter mo dos cãꝝ pui capitis. Tertio ifert qd significat p uitas capitis. secũda ibi. Amplius si fuerit. tertia ibi qua pp phisonomici. ¶ Est sciendũ prio qd Auic. inuit preter diuisionẽ quã ponit aliã que ẽ cũ materia multa uel pauca unde sit puitas cere bri uel magnitudo aut fortis est uirtus iforma tiua aut debilis & ideo subdit. Amplius si fuerit &c. ubi cõsidera quod uirtus uicens facit figu ram capitis bonã. si aũt ẽ debilis seqtur figura mala ex q° apparet quod caput paruũ ex pauca materia & debili uirtute est cũ mala figura sꝫ cũ forti uirtute ẽ cũ bona figura. Et sequitur ex hoc quod illud caput significat malitiã in forma cerebri & debilitatẽ uirtutis nã forma cerebri est talis qualis representatur forma capitis & si militer significatur debilitas uirtutis. s. iforma tiue uel uirtutis eius & ideo subdit ad declaran dum qd sit male forme quia habꝫ meatus stric tos. s. uetriculos & uias ex q° uirtutes morales male disponuntur & etiam naturales quia loca nutrimenti sunt etiam stricta & loca expulsiõis superfluitatum.

¶ QVAPROPTER. Hic cõcludit quid signifi cat paruitas capitis & p° auctoritate philosofo rum z° Ga. zª ibi. Et Ga. Prima patet. ¶ Est sci endum diceret aliquis de quo capite paruo ẽ ser mo. dicenduꝫ quod de paruo male figurato & etiã bene figurato. licꝫ ista prima signa sint plꝰ in paruo capite male figurato quia ẽ peius. ¶ Se cundo ẽ dubitatio quã cõplexionẽ significat par uum. Et respondetur cõiter quod paruũ caput significat cõplexionẽ sicã quia significat materiã paucã & nõ extensibilẽ. sed paruuꝫ bone figure significat caliditatẽ cũ illa sicitate quia significat fortitudinẽ uirtutis sꝫ puũ figure male sigficat frigiditatẽ & sicitatẽ quia deffectum uirtutis i formatiue. Ista tamen dicta sunt satis idigentia discussione quã fecimus sup libro tegni. ¶ Ter tio ẽ dubitatio quare iste ẽ pfidus uelocis ire & c̃. nõ uidetur posse simul stare uelocitas ire qa significat calorẽ & timor frigiditatẽ. ¶ Dicen dum quod qñ caput ẽ paruũ homo ẽ mali & er ronei iudicii ppter duo primo quia spiritus i ce rebro non habet cõuersionẽ de uẽtriculo ad uẽ triculũ pp defectũ uentriculoꝝ & spirituũ ut i nuit Haly. tractatu z° cõmẽto xxxv°. secũdo qa cerebꝝ paruũ non põt cõtẽperare caliditatẽ cor dis spiritus ergo uitales uenientes ad cerebꝝ re manẽt calidi & turbidi & ideo erratur i iudicio & quia istius cõplexio in cerebro est plus sica te net species iudicii erroneas & ideo ẽ pfidus. ui def. n. ꝙ ille sit pfidus qui in errore iudicii pseue rat. Ex qbus apparet quod quia spiritꝰ cerebri sui licet sint pauci sunt tñ calidi. ideo ẽ uelocis ire sicut etiã apparet in qbusdã cõualescentibus ex tercianis & ex aliis febribus i quibus spiritus & si sint pauci sunt tñ calidi & ideo citissime & q̃li bet re irãtur sunt tñ timidi pp paucitateꝫ spiri tus. & ideo excitat i rebus qa calidũ ẽ motiuuꝫ uel quasi semp ẽ in bello iter timorẽ pp paucita tem spiritus & quãdam audaciã siue icitationẽ ppter calorẽ spirituũ. Ex qbus soluũt cõtraria.

¶ ET GA. Hic ostẽdit quid significat paruitas capitis auctoritate GA. Et dicit Ga. dicit. s. in te gni quod caput paruũ oĩo nõ uacat a significati onibus male forme. i. cõpositionis. unde Ga. ibi dem. paruũ uero caput parue cõpositionis cere bri signũ est & causa est quia cõpositio cerebri corespondet cõpositioni capitis.

¶ ET QVOD MAGNVM. Hic docet signifi care ex magnitudine capitis. Et p° facit hoc. z° addit quoddã zª ibi. Et qñꝫ accidit. In pª patꝫ. ¶ Est sciendũ ꝙ Auic. inuit hic hanc diuisionẽ ꝙ cũ capite magno & p cõseqns cũ multitudine materie uł ẽ cop multitudini uirtus iformatia & tũc corespondꝫ bõa figura & bõitas ãnatoꝝ Et subitat illud quod subitũ facit ferri iudiciũ &c̃. uel illi multitudini nõ est cõpar fortitudo imo ipsaꝝ uirtutũ iformãtiuꝫ ẽ cõpar debilitas quia sunt debiles & tũc erit mala figura debilis colli &c̃. aut lesa quia erũt egra actu recipiẽtia malas materias & que eo cõtinẽtur. i. que simul cũ eo continẽtur siue situãtur ut partes gule & ossium capitis uel que cõtinẽtur. i. sup que dña tur cerebꝝ licet non sint sua orta ut matrix sto macus uesica manus pedes &c̃. uel ab eo oriunť &c̃. & hoc declarat i duobus exẽplis in quibus ostẽdit quod caput possit magnificari magnitu dine praua cũ lesione nõ solũ i ortis & partibus adiacẽtibus sed etiã in ipso cerebro & unũ exem plum ẽ magnitudo capitis pueroꝝ inaturalis si cut accidit in aqua in capitibus eoꝝ ut ifra dice tur. Aliud exẽplũ est in iam adultis i quibus ca

put inflatur preter naturā ex dolore multū ma
teriā attrahente.

¶ EST DVBITATIO ¶ Vtrū caput paruū sit melius magno. uidetur quod sic p Arx. in 3° particula de pblematibus 3° pblemate ubi dicit pp qd est homo omniū animaliuꝫ prudētissimuꝫ. Respōdet qa est pui capitis. Iteꝫ si cū caput est puū homies sunt prudētes cū aūt magnum sunt minus prudētes. uideṫ quod caput puuꝫ sit melius. sed sic est. naꝫ i pueritia homies sunt magni capitis respectu suorꝫ mēbrorꝫ & iō sunt nanoni .i. ad terrā repetētes nō recte ābulātes ut pōit Arx. in quarto de ptibus aialiuꝫ ca°. 13°. Iteꝫ cor puū comendatur g° cerebrꝫ puū. ¶ In cōtrariū est Auic. & Ga. & omēs. Quidā dixerūt ut scribit cōciliator quod cerebꝫ puuꝫ est melius quo ad morales actus quā magnū sed quoad intellectuales magnū est melius. Sed cōtra ad actus morales requiritur multū exercitiū i actu uirtutum intrinsecarꝫ & cōiunctiōe ipaꝫ adinuicē ut homo omia cōtingētia circūspiciat hoc aūt fit cū multo spiritu ergo caput magnū ad hoc est magis cōueniēs quā puū. Itē dictū eorū nō est conforme dicto Arx. in quarto de ptibus animaliuꝫ qui dicit quod qa homo est animal diuinū & itellectiuū ideo ē pui capitis ergo ad actū intellectus puuꝫ caput est melius. Dicendum est ergo ut omēs cōcordant quod caput esse magnū & puū est dupliciter. uno modo ex cōtēto quia cerebrū contentū sit puū & ut sic caput puū ē peius Et ratio est qa cū hac paruitate capitis est strictura uētriculorꝫ & orta ab eo oportꝫ quod sint pua debilia. secūdo qa nō pōt fieri bona contemperantia caloris cordis ut de hac puitate loquitur Ga. Alio modo caput est puū p paucitatem eorꝫ que circūponūt cerebrū ut carniū & ossiuꝫ & magnū est illud cui multa circūponuntur & hoc modo caput puū est melius magno & rō ē qa multitudo istorꝫ agrauat caput & hoc in exemplo declaratur de aliis animalibus quadrupedibus nā qa circa cerebra eorꝫ opponunṫ multa ideo grauitate sunt uanodia & caput iclinantia ut apparet in asino & equo quia uere homo est ab istis expeditus ideo caput sicut aleuiatū ab onere sursum est eleuatū. Declaratur etiā hoc in infantibus qa habēt multā circa caput appositionem carniū & humiditatū & ideo capite pōderante incipiūt ambulare in forma quadrupedū & hāc puitatē Arx. laudat i quarto de ptibus aialium que puitas capitis in homie laudaṫ & cuꝫ hoc tñ Arx. sensit quod homo sit maioris capitis quātum ad contentū .s. cerebrū quā sit aliquod animal sibi pportionale. unde in .x°. pticula de pblematibus dicit quod homo habet plurimū cerebrū. Ex quibus cessant cōtraria. ¶ Ad secundum dicendū quod pueri habēt magnum caput circūapositis rebus ēt sunt i multa humiditate efusi. Ad tertiū dico quod nō est simile de corde & cerebro. Cor eni debet esse fornax caloris q° calore recluso sit maior iflamatio quā si i dispso loco teneret. equalis eni ignis minus calefacit in magno habitaculo quā in puo ut ponit Arx. in 3° de ptibus aialiū cap° de corde. Cor ergo ex hoc fuit puū cerebꝫ aūt respectu sui debebat esse pportionatiuū multorꝫ & habere cauernas .s. uētriculos magnos & cōtemperare cor. oportuit esse magnū. Alii ēt sunt usitati modi soluēdi & noti.

¶ EST DVBITATIO SECVNDO. Vtrū caput equale sit melius & quia notuꝫ est quod sic magnū aūt extra equalitateꝫ ē peius & quia questio ē cōcorditer ptractata iō obmitto. Est dubitatio tercia quā cōplexionem significat magnū caput. Et dicendū cōi sermone qđ significat cōplexionē humidā & si sit cū bona forma significat etiā cōplexionem calidā quia fortitudinem informatiue. Sed si sit cuꝫ mala forma significat cōplexionē frigidā quia defectū caloris. unde informatiua deficit & sermones isti forsā sunt ueri ut plurimū. uirtus eiꝫ informatiua nō solum ex frigido pōt deficere sed ex imoderantia cuiuslibet qualitatis licet plus a frigido sicut calor ē sue actioni conformior.

¶ ET QVANDOQVE ¶ Hic addit quedā & patet. ¶ Est sciēdum quod quādo aliqua materia colerica apostemās pprie uel non pprie apostemās ascendit ad supiora capitis ē possibile ꝙ sui caliditate & sicitate exicet sinciput .i. partē anteriorem capitis in loco qui dicitur Iafec .i. in loco comissure ubi fit cohoptura que sic noiatur pp quādaꝫ uenā ibi existentē que sic noiatur ut ponit Rasis in primo cōtinentis & ex hac exicatiōe minoratur & pprie i etate i qua illa ps ē tenera & pptcr hāc exicationē etiā tipora aplanantur & hoc dixit Auic. ut nō crederes quod semp ex materia ascēdēte ad caput uel etiā ex doloribus prauis caput addatur uel ifletur imo qñꝫ exicatur & paruificatur.

¶ IDEO ERGO SCIS. Hic concludit & pꝫ.

¶ EX SIGNIS. Hic addit unū cañ & pꝫ ¶ Est sciēdum quod hic cañ hic est positus quia Auic. docuerat cognoscere cerebꝫ magnū bonuꝫ ex bonitate figure & anatorꝫ uult hic p expientiaꝫ docere cognoscere u rbi gratia quādo non patitur a uaporibus .s. quia tollerat multū potum uini & etiā uini uaporosi. ¶ Secūdo ē sciēdum qđ hic cañ pōt dupliciter exponi. primo totum deferendo ad uinum & sibi similia & ē sensus quod de signis boni cerebri est ut ñ patiaṫ a uaporibus uini. Causa ē quia significat fortitudinē digestiue & expulsiue ex qua possumus arguere fortitudinem aliarꝫ uirtutū naturaliū & aialiū. Et sic ex signis boni cerebri est ut nō patiatur ab eis .s.

uaporosis que narrabimus cū eis.s. uaporibus.i. nō patiatur etiā a rebus aliis uaporosis sicut est ceruisia uel legumina uel cepe & alea & aromatica que narrabūtur in causis sode. Et.su.nō patiatur que patitur.i.que pati possunt uel que patitur.s.ad cerebrū ex subtilitate.s.uini & debilitate.s. quā facit uinū & caliditate.s.uini .uinuȝ eniȝ suo uapore subtilitate substantie debilitate quā facit & calore pōt nocere.nullo horū modo rū leditur cerebrū forte & ideo bonū signū sup bonitatē cerebri ē nō ledi a uino & ut addatur mens eius.i. sensus interiores & exteriores.s.a potu uini. Secūdo pōt exponi quod ipe uelit ponere plura signa boni cerebri. Et primū ē quod nō patiatur &c.& quod hēat alia signa boni cerebri: que naribus cū eis.s.signis boni cerebri & quod nō patiatur ex laxitate sue substantie nec ex sua debilitate nec ex suo calore quia nō sit turbatorū sensuū imo sit bone mentis & addite siue uigorose & hoc ē quod dicit. Et nō patiaẛ que patitur.s.aliquod cerebrū ex subtilitate.i.ex laxitate uel subtilitate.i.multa acuitate sensus & debilitate

SIGNIFICATIONES VERO figure. Circa hoc capitulū ē sciēduȝ quod Auic.inuit pª diuisione duas figuras cerebri.s. naturalē que ē ut ymaginemur sperā cereā a lateribus cōpressam parū ut ponit Ga.in tegni. Alia ē inaturalis non tū semp quia nō itantū etiā innaturalis sicut ē eminentia extremitatū cui si sit coniūcta bonitas iformatiue p signa supius dicta pōt habere bonitatem.i.minorē maliciā. Sed.t.d.quō pōt ēē fortitudo informatiue ubi est defectus forme. Dicendū est quod ista forma mala capitis nō ē mala nisi ex multa pminentia occipitis & sincipitis & quasi est idē quod magnitudo capitis maxie in longū. Si gº cū hoc maxie sit bona sincipitis & occipitis signū est fortis uirtutis. Et hoc declaratur per bonitatē natorū a posteriori quidē per colū & pectus ab āteriori uero per oculos & totam faciē cū suis sensitiuis & cōsidera quod iste homo erit tardus in iudicando propter distantiam uentriculorum.

¶EST DVBITATIO. Quot sint figure capitis & uideẛ quod quatuor auctoritate ypocratis quā iducit Auic.pº cañ fen pª i capº de āothomia ossiū capitis hº ēt Auic ponit hic.s.quatuor unā naturalē & tres inaturales. Secūdo uidetur quod sint plures qa reperiẛ figura i qua sursuȝ est eleuatū caput.s.longū i sursuȝ sicut apparet ymago in ense polito. Itē reperiẛ figura in qua caput ē ptensuȝ in dimēsione ab aure ad aurem & breue a pte āteriori uersus posterius. ¶ In hac dubitatiōe est unus modus dicēdi mondini forliuiēsis in quibusdā scriptis sup anothomia sibi attributis quod figure capitis inaturales ñ monstruose sunt tres ut ponit Ga.in nono de iuuamētis membrorū in fine. figure tñ monstruose possunt esse plures.quod maior sit distātia secundū latera capitis q̄ secūdū longū & ꝙ caput sit longū in sursuȝ & huic oppositū uideẛ asentire cōciliator differētia.lxxxviiiª.hic tñ modus dicēdi nō tollit difficultatē nā est repire figurā inaturalē nō mōstruosaȝ pter dictas sicut est figura oblōga multū ab añ ad post & lōga in superius que frequenter eueniūt & nō raro ut sensus ostēdit. Aliter gº dicēdū est quod male figure capitis possunt distingui dupliciter. uno mō secūdū quod remouēt debitā formā & numerū cōmissurarū & ut sic sunt tres male figure capitis & una bona.nā caput in figura naturali hēt quandā longitudinē unde una comissura p longuȝ diuidit aliā & alia est prominētia āterior que dicitur coronalis. Alia in posteriori que dicitur commissura laude. Si enim natura non sic fecisset fuisset iniusta ut ostendit Ga. in nono de utilitate pticularum penultio capitulo. huic aūt bone formatiōi futurarū tres figure opponunẛ una est spica que remouet eminētiam anteriorē & posteriorē & totū caput ē rotundū & tūc debita positio futurarū i hº capite erit qd̄ una pcedat ab āte ad post & alia a dextris ad sinistrum ut sic perditur una futura. Alia figura est que pdit eminētiā anteriorem & pdiẛ pp eā futura anterior.s.coronalis. tertia figura ē que perdit eminētiam posteriorē & pditur p eam comissura posterior laude & has tres malas figuras capitis Auic.iuestigat supra pº cañ fen pª i capº de anothomia ossiū capitis & Ga.in viiiº de iuuamētis mēbrorū noue & antique trāslationis. unde dicit tres sunt .n. figure.s.inaturales ea q̄ opponitur totaliter ei que secundū naturā se habet qñ ambas quidem pdiderit eminētias capit eam que secundum occipitiū & que secundum frontē equale aūt undecūq fuerit & uelut certa spera. due uero alie hec quidē eam que secūduȝ frontem solā hec aūt eam que secundū occipitiū nō hñs eminentiā. Subsequēter Ga.ostēdit quō unaqueq harū malarū figurarū tollit debitā futuram & has tres inaturales figuras capitis quas Ga. hic uitupat credo quod hic Auic.ēt uellit uituperare.p hoc.n.quod dicit almusafati exponemus.i.rotundā & quadratā.i.pdens solū unam eminentiā & hoc dupliciter uel solū añriorē uel solū posteriorē. littera tam̄ girardi & sinonoma non exponūt Almuchati secūdum quod dictum est.sed si Auic.loquitur secundū sēntētiam Ga. in.ixº de utilitate particularū littera debet exponi ut diximus. Figura aūt que pdidit unam eminentiā.uocatur quadrata quia remota una lōgitudine p remorionē unius eminentie non est ca

put uere rotundū & ideo uocatur quadratum Ex qbus apparet quod figure capitis sunt qua tuor.s.una naturalis & tres male. Quartā enim Ga.negat qa nō staret uita .s.si eminētia a dex tris ad sinistrā esset longior q̄ ab ante ad retro. Alio mō possunt distingui male figur̄ capitis se cundū quod opponūtur bone figure absolute si ue remoueatur alia comissura siue non & ut sic pōt esse plures male figure quia oīs figura que impedit bonā figurā erit inaturalis & mala.hº aūt pōt esse quia caput fit sursuз longum ut in figura que i speculante ensē apparet uel sit ante & post longū sicut tectum domus & hāc Auic. noiauit cum dicit. Et eminētia extremitatū. Et iō littera exterior credo quod debet hic esse uel sit solū ante nimis ꝑminens uel solū retro nimis ꝑ minens. & iste sunt quatuor male figure a qbus nō impeditur forma cōmissuraꝝ.s.quātum ad numeꝝ eaꝝ que cū predictis tribus faciūt septē & possent repiri alie male figure ptiales.ut cuз unū cornu frontis ꝑminet altero depresso. Et cō sidera quod figura oblonga nō est multuз ma la quia saluat suturas & cum bonis anatis non uitupatur.oēs aūt que abitiūt aliquā eminētiā sunt magis uitupabiles ut rotunda & due q̄dra te ex quibus multa contraria cessant.

SIGNIFICATIONES AVTEM assumpte. Supius Auic. docuit sig ficare de dispōnibus cerebri p signa sumpta ex quātitate & figura. Hic docet significar̄ p signa sumpta ex grauitate & leuitate &c̄. Et primo ex grauitate & leuitate. Secūdo ex tactu caliditatis frigiditatis siccitatis & huiditatis. Tertia ex doloribus.zª ibi. Significationes uero assumpte.3ª ibi. Et doloris quideз Prima patз. ¶ Est sciēduз primo quod oīs ma teria humoralis sua pñtia aliquā grauitateз in ducit & iō grauitas semp signifat materiaз. Ex quo insurgeret dubitatio utrū materia uentosa faciat aliquā grauitatē de qua ifra dicetur. Erit ēt dubium utꝝ melēcolia faciat minoreз graui tatem q̄ flegma de quo ēt ifra dicetur. ¶ Secū do ē sciēdū quod p se melēcolia facit maiorem siccitate qa est humor magis sicus. colera uero ꝑ accidēs facit maiorē siccitatē & hoc ꝑpter calidi tatē & subtilitatē qua penetrat. ¶ Tertio ē sciē dum quod sanguis facit grauitatē fortiorē.i.cū pluribus accidentibus uel fortiorē.i. toti capiti cōiorem uel fortiorē.i.maiorē & hoc esset p acci dens.s.pp multā eius quātitatē qua plus est ap tus multiplicari sicut ēt flegma p accidēs plus grauat ut declaratū est fen tertia & dicet̄ infra & ꝑpter multitudinē sanguinis cuз sit materia nutrimēti fit eius penetratio p uenās & hoc est qđ dicit ꝑpter penetrationeз chymi.i. humoris uel nutrimēti & su.facit rubedinē &c̄. & flegma tica facit grauitatē & hoc nō qa sit grauior sed quia multiplicat̄ plusquā melencolia & qa mo lificat unde tollit agilitatē.i.leuitatē.

¶ SIGNIFICATIONES VERO. Hic docet significare ex tactu quatuor qualitatū primarū & patet. Est sciendū quod Auic. uult quod si ca put alicuius a se uel alio tangēte sentiat̄ caliduз uel frigidū debet iudicari calide uꝉ frigide com plexiōis uel naturalis si nō nocet uel accidētalis & inaturalis si nocet opatiōi. Et eodē modo est de tactu arido sico qa significat siccitateз nisi deci piamur qa talis siccitas & asperitas fit ꝑpter reз frigidā ab extra exaspantē & exicantē cuti uel rem sicā & tñ cerebrū esset humidum similiter est đ tactu humido moli qa significat humidita tem si nō fuerit calor seperās.i.dissoluēs interius scз humiditates qbus dissolutis fiat quedā ma defacio unde caput appeat humidū cum tñ sit si cum calidū eni in prio occursu ad corpora dissol uit humidū unde panis sicus cū prio ad ignē po nit̄ molescit ut ponit Aꝝ.in.xxiiiª pticula de pro blematibus & q̄rto ꝑblemate & ideo iudiª ex duro & leui ex humido & sico sunt uera nisi fiant a calido & frigido.s. durum a frigido & leue a calido ut ponit Ga.in secūdo dè cōplexiōi bus capº 3º & Auic.supra i libro primo in capº de signis complexionum & huiusmodi uoluit hic recordari.

¶ ET DOLORES. Hic docet significare ex do loribus & primo ex spēbus doloris.secūdo ex lo co.tertio ex pseuerātia.zª ibi. Et dolor.3ª ibi. Et cum hoc.primū patet. ¶ Est sciēdum quod hic Auic.enumerat quasdā species doloris que ma xime capiti cōueniūt & alias dat intelligi. Sunt aūt i summa qnq. spēs.s.corrosiui incēsiui mor dicatiui & tales dolores significant materiā ince dentē uel ambulateз sicut si aliqua res ambula ret & hec ē materia calida. Secūda spēs dolorū est que dicitur pulsatiui & significāt apostema calidū. Sumitur aūt hic apostema ꝑ materia re plente & extendente partes mēbri sensibilis & artariosi.hec.n.reqritur ad hūc dolorē ut patet in zº de interioribus & supra posuit Auic. libro primo fen.zª. Et quia talis materia ē multa & calida ideo subito pōt ferri iudiciū quod patiēs febrit uel febricitabit cito. Et iō dixit. Et sunt su bita sigª ipsoꝝ.s.doloꝝ pulsatiuoꝝ comittantia febris .i.quod febris statim sequatur. Alia litte ra habet & similiter subitat significationē ipoꝝ .s.doloꝝ idest comittātiā febris.i.quia ꝑpter fe brem certius significabimus qđ materia sit apo stemās. Tertia spēs doloꝝ est qui sunt aggraua tiui & significāt materias graues flegmaticā & melancolicā. Quarta spēs est doloꝝ qui dicunt̄ extensiui & significāt uentositateз extendentem & signū cū hoc ē ꝑmutatio subita & hoc forsam

dicit ad differentiā colore que si faciat dolorem nō tñ extensiuū nec subite pmutationis licet: sa tis cito qñ₃ pmutetur alias & pmutatio subitat illud.i.subitat iudiciū quod materia sit uentosa. Quinta spēs doloris ē in quo sentitur sicut per cussio cum maleo qui quō fiat require in capº ꝺ ouo & emigranea.

ET DOLOR. Hic docet significare ex loco & patet. Est sciendum quod ut infra apparebit dolor ab epate ē maxie in parte dextra & dolor a splene in sinistra capitis & a stomaco est a pte anteriori & hoc itendit hic.

ET CVM. Hic docet significare ex pseuerātia & p₃. Est sciēdum quod dolor pseuerās in parte materia₃ trahit & sic apostemat gº in qua: pte pseuerat ibi significat harabitu₃.i.apostema. Sumitur.n. hic harabitus large licet posset sūmi ꝑprie pro apostemate calido quia materie trahibiles pp dolorem sunt magis materie subtiles calide quā frigide.

SIGNIFICATIO AVTEM ocu li. Supius Auic. determinauit de significationibus sumptis ex dispōe capitis. Hic determinat de significa tionibus sumptis ex dispōnibus mēbroru₃ que sunt sicut quedā ꝑpagines cerebro & sub hºuo cabulo Auic. cōprehēdit orta ut oculos & adiacē tia & comitātia ut dētes amigdalas colu₃ &c. omnia eni possunt dici ꝑpaginata Et hēt partes .vi. qa prio docet significare ex dispositiōe oculi secūdo ligue. tertio fatiei. quarto colli. qnto uue amigdalaꝝ & dentiū. vi. mēbroꝝ neruosoꝝ. zª ibi. Significatiōes aūt assumpte ex lingue. tertia ibi. Assumpte aūt colore faciei. qrta ibi. Assumpte uero ex coli. quinta ibi. Et similiter etiā est dispositio. sexta. & assumpte ex dispositiōe. Pria in tres. prio enumerat diuersas significationes que sumunť ab oculis. secūdo cōplet ipaꝝ duratiōe₃ tertio declarat. secūnda ibi. Et qñq₃ significať. 3ª ibi. Nam si oculus. In pria pte enumerat quatuor dispositiōes oculi ex qbus significamus & patet. Est sciendū. diceret aliqs Auic. prio cañ fen secūda capº de signis cōplexionū dicit. cognoscere dispositionē cerebri ex dispositiōe oculi est difficile & hic dicit quod omia ista signa sunt uicina i significatiōe eius quod est i cerebro. Dicendum quod ex dispositiōe oculi significare sup cerebro est difficile absolute sed cū determinatiōe est facile. s. supponēdo quod dispositio oculi nō sit ꝑpter ipam cām ꝑpriā oculo. has aūt significatiōes esse uicinas pōt itelligi tripliciter. Primo modo inter se qa uniformiter simul cōcurrūt. s. tria signa secundū quod est possibile. uerbigratia secundū plenitudinē uenaꝝ sequiť grauitas maior uel minor. & secundū hoc coloratur & secudum dispositionē in oculo frigido sico uel humido. sunt ergo simul uicia hec signa. secūdo modo possunt dici uicina i ꝑpinquitate situs ex mēbro in quo ad mēbrū sup quod est. s. cerebrū. oculi eni satis sunt uicini cerebri societate & situ. tertio modo possunt dici uicina ex modo significandi qa sicut dispositio grauitatis i cerebro significat materiā sed colera facit minorē & flegma maiorem ita i oculo grauitas significat materiam diuersam secūdū diuersitatē gradus grauitatis & sic de aliis signis. quo eni modo significabant in cerebro. s. qñ sunt dispositiōes capitis. code₃ mō significāt qñ. s. sunt dispositōes oculi & significāt super cerebro.

ET QVANDOQVE. Hic cōplet numerationem ipaꝝ & addit. vii. signa que sunt coniuncta illis quattuor & erūt. xi. Primū est dispositio uenaꝝ secundū est dispositio grauitatis & leuitatis. tertiū est dispositio coloris. quartū est dispositio tactus. quintū est quod fluit de lacrimis & lipitudine. sextum est quod accidit ex clausura. septimū est quod accidit ex pupillatiōe. octauu₃ est quod accidit ex ꝑfunditate & exitu. nonū est quod accidit ex magnitudine & puitate. decimū est infirmitates. undecimū est dolores.

NAM SI OCVLVS. Hic declarat modum significādi ex illis & diuiditur pars hec i partes sex. Primo docet significare ex tactu uel ex lipitudine & lacrimis & priuatione eaꝝ. Secūdo ex dispositiōe uenaꝝ. Tertio ex fluxu lacrimaꝝ & lipitudine. Quarto ex clausura & apertione Quinto ex pupillatione. i. motu pupille. Sexto ex ꝑfunditate & eminentia. zª ibi. Et magnitudo. 3ª ibi. Et fluxus. quarta ibi. Et oculus. yª ibi Plurimū aūt. sexta ibi. Et ad exteriora. Omissit aūt signa ex grauitate & leuitate & ex colore & ex magnitudine & paruitate & ex ifirmitatibꝫ & doloribus quia satis dicta signa sufficiunt. Et quia hec signa sunt ꝑpinqua in significādo signis capitis quia cō similiter significāt & quia expectant declaratione in fen 3ª. Est sciendum qꝺ sicitas oculi priuatiōe lippe & lacrime & humiditatis & illoꝝ habundantia possunt dici dispositiones tactus & ēt uisibiles. obmissit aūt de tactu calidi & frigidi ut nota. quod aūt differāt lacrima & lipitudo subtiliter ptractatu₃ ē fen 3ª. huius. Circa secundā partē est sciēdu₃ quod uene magne. i. late & appentes significāt caliditatē quia eius est dillatare & quia caliditas dillatans uenas ꝑprie est naturalis ideo dixit in substantia. s. cerebri quia significat substācialem & itri secam caliditatē. Disponūtur ei₃ uene in oculo secundū cerebri dispositionem.

ET FLVXVS Est sciendū quod presupposito quod cerebꝝ egrotet egritudie calida & lacrime fluāt significatur ex hoc multa iflamatio & ꝑprie apostemosa ex quo materie elliquantur

& faciūt lacrimas.nō.n.ex fluxu lacrimarum abso lute arguimus egritudinē calidā quia posset ēē alia egritudo.Sed si est calida egritudo significa mus fortez flamā eliquatiuā que utplurimuz cōiungitur apostemationi. Et ideo caute dicit. Significat inflamationē i egritudinibus calidis. ¶ Est tñ sciendum quod iste lacrime qñz pce dente calore ad exicandū cessant.

¶EST DVBITATIO. Quomodo stante apo stemate i cerebro unus solus oculus lacrimet. Di cēdum quod ē possibile. primo quia apostema sit magis in uno latere q̄ in alio. secūdo quia stā te cōi passiōe pōt unus oculus esse debilior alio & hoc dupliciter. primo ex pprietate idiuidua li. secūdo. ex generali quia oculus sinister ē forsā debilior dextro & iō plus cōueit ipluz lacriāre Sed Ar.in xxxi^a^ pticula pblematuz.xi^o^.xii^o^. & .xvii^o^. uidetur dicere quod dexter oculus & sini ster sunt equales i fortitudie. Dicendū quod lo quitur de equalitate potencie uisiue que consi stit in pati.in aliis tñ ñ est oīo equalitas.unde ip semet ponit pblemate.xxiii. qđ oculus sinister est humidior. Tertio pōt cōtingere pp situ.ma terie.n.elliquate a cerebro aut fluentes defectu cōtentiue currunt magis ad oculū decliuiorem i situ iacendi. ¶ Est tñ sciendū q lipitudo qñ q; exit ab oculo defectu sui caloris naturalis un de ppriū nutrimētū nō apponit nec tenet & iō exit per porros oculi sui & tegit pupillā & cuz ifirmus palpitat cōgregatur & iterum exit.h^o^ g^o^ est signū mortis. & est sermo Auic.q̄rto cañ fen secunda in capitulo de signis sumptis ex disposi tione oculorum.

¶ET OCVLVS. Hic docet significare ex aptiōe & clausiōe. ¶ Est sciendū quod in harabito.i. i apostemate calido cerebri oculi sunt plus aperti pptterea qa calor & siccitas inducūt uigiliā. Si tñ pducat frenesis ad defectū per uiaz resolutionis uirtutis facit stare oculos clausos.& hoc est qđ dicit fit ēt in harabito apud resolutionez &c. li targia uero cū sit apostema frigidū flegmaticuz pprie inducit subeth & ideo oculi stant clausi. Si tñ materia litargie tēdat ad siccitatē unđ ma gis pprie dicat cōgelatio tūc oculi stant apti ut ponit Ga.in q̄rto de iterioribus. Hec ōmia satis patēt per Ga.in libro de comate.

¶PLVRIMVM AVTEM. Hic docz significa re ex pupillatiōe.i.motu pupille.i. oculi. ¶ Est sciēdū quod hic qñq; sumit pupilla p oculo ut patet fen 3^a^. ¶ Secūdo est sciendū quod cū calidi sit mouere cōueniēs est quod oculus mobilis no bis significet caliditatē & secundū gradū mobi litatis significat in ipa excessum & ideo multus motus significat demoniacū uel maniacū. Sz.t.d. qūo intuitus ad unū locū significat frenesim cuz freneticus debeat habere oculos mobiles. Dicen dum quod oculus frenetici pōt habere fixum in tuitū qñ colera tendit ad naturā melēcolicā.uel dicēdū q littera exterior ñ bñ expōit alcusenati ut sit nom frenetici sz sit nomeñ significās formā ituitus. ¶ Tertio est sciendū q multa đ cōcep tionibus anie māifestant i modis motus oculi et ideo error uel cogitatio & obediētia in credulita tibus & in ira aliter disponit oculū quā cogita^o^, tristitie timoris uel libidinis.unde satis cognoscī mus in ituitu iratū tristē timidū & libidinosum Sunt eni oculi quasi flores anie. Albertus prio de aialibus auctoritate platonis.

¶ET AD EXTERIORA. Est sciendū q quā uis multis de causis oculus pfunditur tñ alius est modus pfundi oculi ex uigiliis alius ex melā colia & hec distinguent ex locis suis qa in capitu lis particularibus & maxime in quarto cañ fen pria in sermone de effimeris.

¶SIGNIFICATIONES AVTEM. Hic do cet significare ex dispositiōibus lingue & patet. Est sciendū quod lingua pōt collerari & multū accidit sed a stomaco & hoc sepe accidit & etiā a toto corpore qa quot modis lingua tingit na turaliter tot colorat ut patz i v^o^ de generatione aialiū & i.xxxiiii^a^.pticula de pblematib^9^ pble mate.vi^o^. Si g^o^ sciat q eius tictura sit pp cerebrum & nō sit propter aliud non elongatur sig^o^ eo.s. colore lingue & ideo citrina significat coleram alba flegma. Et quia oculus nō a tot mēbris po test disponi a quot lingua & est cerebro uicinior iō non ē significatio coloris lingue ut oculi. ¶ Se cundo ē sciēdū quod littera que dicit. Et sicut si gnificatur cernitas.dñio supple pōt. dupliciter exponi. Primo quod hoc sit unū signū p se ut di catur. sicut lingua significat albedinē ita signifi cat dñio citrinitatis quia significat colerā. Et tūc sequitur aut uiriditatem uenarum que sunt sub ea caducatiōe.i.in epilensia que dicitur morbus ca ducus ita quod uiriditas illa sola uenarum sit sig^m^ & non citrinitas. ¶ Et est sentētia alexandri.i ca^o^ de epilensia ubi dicit ad cognoscendū epilensiam uirides sub lingua eorum repiūtur uene & primo cōtinētis i cap^o^ de epilēsia dicit Rasis.fertur qđ uene patiētis epilensiā que sunt sub lingua sunt uirides. Secūdo mō pōt exponi quod ambo ista sint signa epilensie.s.citrinitas ligue supius & ui riditas inferius & uidetur concordare i cap^o^ de epilēsia ubi dicit.dicemus quod ex signis cōibus pluribus specierum epilēticorum sunt citrinitas lin gue & uiriditas uenarum que sunt sub ea. ¶ Horū aūt cā post ponetur usq; ibi assumpte.

¶ASSVMPTE. Hic docet significare ex dispōe faciei. Et p^o^ facit hoc.z^o^ ponit cōditionem.z^a^ ibi Postq̄. Primū pz. ¶ Est sciēdum quod ex facie possumus significare p colorē.& hoc ē scituz p^o^ cañ fen.z^a^ in ca^o^ de signis cōplexionū. Secūdo pos

sumus significare ex pinguedie & macie .i. ex habitudine et cū modo coloris. Et apparet quia dicit scias tñ quod inflatio modica est sicut qdam cacesia que appet. tumor circa oculos i facie & est tumor satis supficialis & hoc significat sanguinem aquosū quia talis est qui facit cacesiam sed uictum .s. ab expulsiua quia si non uinceretur remaneret intus in cerebro & nō fieret hec iflatio & hoc est quod dicit a sanguie uicto uel uicta .s. ab aquositate i eo existente uel uicto .s. a calore naturali uictoria euaporatiua unde fit modus caces e qui ab Auic. uocatur excitatio quarto cañ caº de febre effimera ex uigiliis & inuitur i .xxi. continētis uel uicto .s. sanguine tamen non uicta aquositate.

¶ POSTQVAM. Hic ponit cōditionē que est quod dispositiones faciei iudicāt de cerebro si ñ fuerint cōditiones pricipales alicui⁹ dñii .i. alic⁹ dñantis mēbri ut cordis uel capitis quibus pōt facies disponi uel pricipalis dñii .s. in ipsa facie quia solū sit ppter cām in facie.

¶ ASSVMPTIONE. Hic docet significare ex dispositiōe faciei & pz. dixit uirtutem & eius .s. uirtutis exhuberātiā & exhuberātē fortitudinē uel uictoriā sup materias multas ex qbus colluz formabatur.

¶ EST DVBITATIO. Quia auic. dicit quod si colū recipit materias cā in hoc nō ē debilitas i collo, contra quia mēbrū recipiēs materias ē debilius eo a quo recipit ut ponit Ga. in 2º đ differentiis febriū. Quidam dixerūt quod uult itelligi sic. Si collū recipit materias cā in hoc nō ē debilitas .s. uniuersalis in ipso collo sed causa est debilitas particularis uirtutis .s. digestiue. uel aliter ē dicendū quod Auic. uellit dicer quod si collum recipit materias cā in hoc non ē debilitas digestiue in ipso .s. collo quia pōt esse cā debilitas digestiue in cerebro & si non recipit colū nō ppter hoc significat fortitudinē digestiue i collo qa pōt esse ppter ratificatōez nutrimēti bōitate digestiue cerebri. uel 3º est dicendū quod debilitas in aliquo mēbro alteri supposito est duplex una generalis siue comunis qua omne mēbrū ut recipiēs ab alio dicit debile respectu eius a quo recipit & tūc si colū ē pparatū ad recipienduz a capite quod ostendit per sepissimaz materie receptionē hoc nō fit absq hac cōi debilitate & ipsam significat. Alia ē debilitas spālis que sequit determinatū colū pp quā et supfluitates recipit a cerebro quāuis cerebrū bene digerat tñ eas q̄s alia mēbra debētia naturaliter recipere colū sui debilitate spāli recipit et suū .s. colli ppriū nutrimentū nec bene trāsmutat nec sua supflua expelit & hāc debilitatē nō significat i collo ois receptio materieꝝ i ipso collo, posset eni hoc esse solū ppter defectū digestiue i cerebro & colluz reci piet propter debilitatē cerebri comunem & nō propter propriam.

¶ ET SIMILITER. ¶ Hic docz significare ex dispositiōe uue amigdalarum & dentiū & patet.

¶ Est sciendū quod sicut ex bona dispositiōe colli arguimus bonā dispositionez cerebri ita ex duabus amigdalis uua & dentibus. & sicut receptio materieꝝ nō significat debilitatē propriā ppter causaz dictam ita in istis mēbris.

¶ ASVMPTE. Hic docz significare ex dispositione mēbroꝝ neruosoꝝ & patet. ¶ Est sciendum quod significatiōes sumpte ex dispositiōe membrorum neruosoꝝ intrinsecoꝝ .s. & extrīsecoꝝ sunt secundū semitā iudicioꝝ dispositionis & significatōis sumpte per uiam cōitatis dixit aūt itrinsecoꝝ ut stomatici matricis & uesice qa ista mebra multū cōicant cerebro. declarās aūt dictū ponit duplicē modū cōitatis unū qñ egritudies que sunt mēbris neruosis cōicant cerebro & h⁹ est quod dicit. necessariū eniz est ut cerebro & nuce cōicent .s. mēbra neruosa sint cōlesiōes .i. egritudines que pseuerāt sup ea .s. membra neruosa afferūt cerebro speciē egritudinis que eis .s. mēbris neruosis inest. dixit aūt pseuerāt qa lesiōes .i. egritudines uel nocumēta tunc maxie cōicant a mēbris neruosis cerebro & nuce qñ pseuerauerint. Aliū modū cōitatis ponit qñ egritudines cerebri cōicant mēbris neruosis Et hoc est quod dicit & qñq aduēit eis .s. membris neruosis illud .i. lesio uel egritudo ex cerebro.

¶ EST DVBITATIO. Quomō possumus cognoscere grossiciē neruoꝝ & uiaꝝ principaliuz fortitudinē. Nam Auic. ex hoc docet cognoscere fortitudinē cerebri cū dicit significant fortitudinem .s. cerebri & cōtrariū illius significat cōtrariū. Dicēdū ꝙ fortitudinē neruoꝝ cognoscimus ex fortib⁹ opatiōibus ut appet i neruis motiuis a grossitie ut ex grossitie cordaruz ymaginādū eiz quod corde & neruus pportionātur & forsaz p neruos itelligit cordas quia nomen nerui cadit sup eas ut ponit Haly. in tegni tractatu 3º sup illo uerbo Nerui & atenātes & Aꝝ. in 3º de istoriis aialiū. uie aūt pricipales neruoꝝ siue radicales sunt loca ubi incipiūt .s. quia ibi habeāt bonū principiū & uias et itrinsecas p quas spēs penetret latas & hoc cognoscimus bonitate opationuz & pseuerātia eaꝝ & iō significamus fortitudinem cerebri & cōtrario cōtrariū.

QVM MEMBRA cōicātia cereb°. Supius Auic. posuit signa sumpta ab opationib⁹ cerebri & dispōnib⁹ eius & mēbroꝝ que sunt sicut ppagines. Hic ponit signa dispōnuz cerebri que sunt secunduz cōitatē. Hec aūt signa sunt duoꝝ moꝝ ut supra apparuit illo capº. Principia. ex quibus Sicut duobus modis fit cōicatio aut eiz cerebrū

aliis cōicat & tūc cadunt etiā signa sup illa mem bra i eo quod cerebꝝ illis cōicat & secundu ꝙ illis cōicant & cadūt ēt signa sup cerebro quod illis cōicat aut illa alia mēbra cōicant cerebro & mandāt suā passionē & tūc cadūt signa sup mēbro mādante & cōicāte cerebro secundu quod ipsū mandat & cōicat.duo ergo facit quia prio Auic.ponit in cōi signa dispōnū cerebri que sunt in eo quod cerebꝝ aliis cōicat & sic sunt signa in mēbris quibus cerebꝝ cōicat & hoc est quod dicit Rubrica Capitulu de significatione cōi quia specialius in ppriis capitulis apparebūt mēbra quibus cōicat cerebrū.s.suā passionē & apropiquat.i.mēbroꝝ qbus apropinquat quāuis non sit cōitas colligātie.Secūdo ponit signa dispōnu cerebri que sunt in eo quod mēbra alia cerebro cōicāt quia cerebrū patitur illis patientibus p° z ibi.Quonia stomacus.P in duas.p°premit tit quid generale.z° declarat.z ibi. Et fortasse Primū pat. ¶ Est sciendū quod hic sermo est ille qui dictus est in fine pcedentis capituli.& iō Auic.forsa dixit & apropinquat.s. sermo hic p̄cedenti.Sicut ergo ex fortitudine colli arguebamus fortitudie cerebri & ex debilitate debilitatem sic ex fortitudine omniu neruosorū qbus cerebꝝ cōicat arguimus fortitudinē & ex debilitate debilitatē. ¶ Secūdo est sciendū ꝙ per cās manifestas possumus itelligere cās extrinsecas uerbigratia.mēbra neruosa alicuius hois omia leui cā extrinseca leduntur ut sunt lingua dentes uua stomacus matrix uesica unde leui uento uꝰ malo cibo leduntur.Signū est quod talis debilitas est eis cōis pp defectū i mēbro cōi eis ut cerebro & hoc est quod dicit tunc cerebrū leditur .s.aliq egritudine actu aut debilitat.i.ē debile ex generatiōe.secūdo possumus itelligere p cās manifestas cās humorales intrinsecas ut cū.dicta mēbra qbus cōicat cerebrū uel apropiquat sepe recipiūt cursus reumaticos.Signū est quod cerebrum debilitatur aut leditur.

¶ET FORTASSE. Hic i spāli uel sermone minus generali declarat ista signa secundū cōitate mēbroꝝ qbus cerebꝝ cōicat & prio ostēdit quibus cōicat i nocumēto sensus.secūdo motus. secūda ibi.Aut ppter grauitatē.Primū pat. ¶ Est sciendū quod pria littera pōt exponi dupliciter p° sic pp.quod ē sciendū quod. aliq° nocumento facto i cerebro est possibile quod sensus priuet in uesica & in itestinis ut nō sentiāt stimulatiōe suaꝝ supfluitatū & ideo ex hoc cōtingit quod infirmus nō uadit ad urinā nec ad ascela & tunc exponat.& fortasse sunt ille opatiōes.s.lese i mēbris aliis pp cōitatē uirtutū cerebri.s.lesaꝝ unđ nocumentū cōicat sup illa mēbra.& istud nocumentū pōt esse i sensu tactus & h° est quod subdit ppter priuationē sensus.s.tactus.Secūdo mō pōt exponi.ppter quod est sciendū quod ad expulsionē urine & digestiōis cōcurrit uolūtas & per cōsequēs iudiciū extiatiue.Accidit g° i frenesi quod homo nō surgit ad urinā & egestionem qa nō iudicat se debere hoc facere.litargicus quidem qa iacet sopitus.freneticus uero ppter multas fantasias sibi occurentes.& ideo ista cōicatio erit quāuis nō sit lesio i uesica sed solu pp lesionem uirtutū cerebri ex quaꝝ nocumēto oportet quod uesice actio ipediatur quāuis uesica nō sit lesa & sic exponetur littera.& fortasse sunt opationes lese i mēbris aliis & cōsidera quod dixit opationes i aliis mēbris & non dixit alia mēbra esse lesa necessario pp cōitatē uirtutu cerebri .s.i nocumēto ad opationē illorū mēbroꝝ sicut cōtingit &c̄.ppter priuationē sensus.s.iudicii extimatiue memoratiue & ymaginatiue & ppter utrasq expositōes Auic.uult fieri quia infra fen .xviiii.tractatu secūdo in cap° de retētione urie dicit.Aut sit igressu i pncipiū h° nocumentu sicut accidit in charabito & litargia đ obliuione & pmutatiōe sensus.s.tactus ¶ Secūdo erit dubiu quare dixit in clausura oculoꝝ uigilatiua. Dicendū.ppter quod ē sciendū quod in frenesi accidit quod homo qn̄ nō urinat obliuiscens uñ qn̄ petens urinale non postea recordatur ut p in libello de disnia & in v°.de interioribus cap° .iiii°.& infra & hoc ēt fit in frenesi in qua oculi sunt apti & uigilati.Est tñ quedam frenetica dispositio in qua oculi sunt clausi. contingit enī ex materie aggrauatiōe oculos claudi & pp multas fantasias semp loqui & non dormire sicut q busdā grauatis aio accidit.unde Ga.in libro de comate dicit cōe ambobus quia nō possunt eleuare oculos.sed mox maxime grauātur & dormire uolūt.Propriū aūt alterius qa hi qde dormiunt mox & pfunde & diu.Hii uero uigilles uersute sunt alia super alias fantasia adueniente &c̄.unde homies illi semp uigiles manēt.Et in fine libelli idē ponit exēplificās de hoie grauato in aio.Et forsa quod auic.plus expressit đ istis quia forsa plus accidit eis hec obliuio.Et forsa dicit ut incitaret nos ad sciam huius passionis q̄ satis uidetur mirabilis cū somnus & uigilia ad inuicem cōfundanē de qua passione infra loquetur in ca°.de siatica.

¶AVT PROPTER ¶ Hic ostēdit qbus cōicat in nocumēto motus. Et primo ponit unū exemplū.z° aliud.z ibi.Et sicut significatiōes.Primū paret ¶ Est sciendu quod pp lesione cerebri que fit in charabito.i.in frenesi & in eis.s.i littargia clausura uigilatiua cōtingit uirtutē motiuā musculoꝝ uētris aut colli uesice alias ani uel meri impediri pp nocumentū illis cōicatū aut contigit opationem nō fieri pp obliuionē .& hoc est quod dicit aut su.sunt opationes lese ppter gra

uitatē.i.nocumentū uel impedimētū motus ſup ipſuȝ.ſ.mēbrum quod debet uolūtarie moueri. uel ꝓpter grauitatē motus.ſ.impedimentū ſup ipſuȝ.ſ.cerebꝝ quia uirtus motiua in cerebro ē impedita & ideo in aliis mēbris grauatur.i.impeditur ſicut &c̄.& ſcirach.i.qn̄ aqua &c̄.Naȝ ꝓpter obliuionē in mouēdo uel defectū muſculoꝝ mouentiū remanet aqua in ore & paulatiȝ intrat i guttur & uidetur tunc infirmus ſtrāgulari.Sed.t.d.q̄uo in freneticis impeditur uirtus motiua cum ſint multū mobiles & fortes in motu ut pȝ i.vi°.de accidēti.Dicendū quod poteſt cōtingere ꝓpter obliuionē uel in fine pp reſolutionē uirtutis. ¶ De ſecūda quid dicat pȝ. ¶ Eſt ſciēdū quod uelamē.i.diafragma ē principale i hanelitu ut pȝ infra fen.x^a.in ſermone d̄ hanelitu et quarto de iterioribus 3°.cap°. ueniunt aūt a cerebro ad eū nerui manifeſti ut patȝ ex anothomia neruoꝝ.cerebro ergo leſo conuenit qn̄ȝ deſtrui hanelitū pp hāc cōitatē.ſecūdo ē dicenduȝ quod i ſibare.i.in apoſtemate calido carnis cerebri pp multā iflamationē cogitur homo maiſeſtare hanelitū .unde in altum elleuat pectus.Et hec eſt magnificētia & multos muſculos mouet contra pectus laborādo ꝓ frigido aere & hec ē magnitudo.In littargia aūt & ſimilibus obtuſo calido fit puus hāelit⁹ reſpectu ſibare.mēs igit̄ Auic.eſt quod cerebꝝ non ſolū ꝑ uiā nocumenti in uirtutibus ſenſitiuis & motiuis cōicet neceſſario ſed ꝑ uiā cōicatiōis caloris aut frigoris in mēbris & hoc maxime cōicat ꝓpinqs & iō forſaȝ i hoc complet quod dicit Rubrica duȝ dixit & appropinquat .

QVONIAM STOMACVS EX mēbris. Hic Auic.ponit ſigna ſecundū cōitatem qn̄ cerebrū alteri cōpatitur q̄.ſ.patit̄ altero membro paciēte.Et prio facit h° ſecundū diuerſa mēbra. ſecūdo oſtēdit modū ſecundū quē cerebꝝ utplurimū aliis cōpatit̄.tertio ponit cañ ānectiuuȝ.ſecūda ibi.Plurie aūt cōitates.tertia ibi cūq̄ conſideraueriſti Pria i quatuor.prio ponit ſigna ſecundum cōitateȝ qn̄ cerebrū leditur cōitate ſtomaci.ſecūdo qn̄ leditur cōitate epatis uel ſplenis.tertio qn̄ cōitate mirach.q̄rto qn̄ cōitate matricis. ſecūda ibi.Et qn̄ egrotat.tertia ibi & quandoq̄ quarta ibi.& qn̄q̄ cōicat.Pria in tres ut tripliciter docet ſignificare de paſſiōe ſtomaci cū eſt ꝑ comunitatē ſtomaci.ſecūda ibi & ſignificat̄. tertia ibi & proprius ſignificatur.Primum patet. ¶ Eſt ſciendū ꝙ h° iudiciū eſt de mēbro & iō ideo oportet ꝓcedere iudiciū generale quod cerebrum patiat̄ altero primo patiēte ¶ Eſt ſciendum quod ſtomacus alligatur cerebro per magnos neruos ut patet i tertio de iterioribus cap° vii°.& ideo plurimū cōitate ſua ledit cerebrum

¶ Eſt ſciendū quod per apetitū deſiderii.i.ſenſitiuū ꝑmutatuȝ ex diſpoſitiōe digeſtiōis &c̄.intelligit Auic.omia accidētia ſtomatica potentia oſtēdere paſſionē eſſe i ſtomaco ad quā ſequi pōt paſſio cerebri & ideo Auic.dixit i qualitate uero hoꝝ.ſ.accidentiū ſecūdū ſtomacū.i.quomō iſta accidētia ſignificēt & ſequantur egritudies ſtomaci cōſiderentur fen.xiii^a.& ideo ad illas.egritudines potuerūt ſequi paſſiōes cerebri & ſecundū diuerſas paſſiōes ſtomaci poſſunt fieri diuerſa accidētia i cerebro. Si ergo iſta accidentia preueniūt in ſtomaco & poſtea cerebrum infirmatur ſignū eſt quod cerebꝝ ſtomaco cōpatitur.Alia littera habet in quātitate.i. in numero hoꝝ ſignoꝝ maiori quā hic ponatur. ¶ Circa ſecundā ꝑtem eſt dubitatio utꝝ cōitas ſtomaci cū cerebro propter inflamationē uł repletiōem ſtomaci addat̄ tēpore repletionis.uidetur quod non quia repletio ſtomaci ex colera eſt aliqua repletio ſed cōitas cerebri ad ſtomacuȝ pp repletionē ex colera fit magis tēpore uacuitatis ut ponit Auic.Itē repletio melēcolica in ſtomaco pōt accidere magis qn̄q̄ tēpore uacuitatis g° cerebꝝ magis cōparit̄ ſtomaco qn̄ eſt uacuitas.añcedēs eſt Auic.infra fen.xiii^a.i cap° d̄ ſignis diſpoſitionum ſtomaci i fine.imo ponit quod ſoda magis fit hoc tēpore.ſ.uacuitatis propter receptioneȝ melācolie.unde dicit Aꝝ.quod ſi tremor cordis & ſoda & ſincopis & eſtuatio accidūt in tēpore uacuitatis tūc ipſe eſt habēs receptionem colere &c̄.aut humoris melēcolici. Tertio nō uidetur incōueniēs quod humor frigidus.ſ. flegmatic⁹ plus cōfluat tēpore uacuitatis imo uidetur ſubdere hic Auic.Quarto ſic ſi materia flegmatica in ſtomaco ſtans pōt tēpore uacuitatis magis inflamare & euaporare ergo cerebꝝ magis ledet̄ ab iflamatione ſtomaci tēpore uacuitatis.Sȝ ita eſt quod qn̄ȝ natura tēpore uacuitatis non occupata cibo agit in materias crudas & uētoſas.unde ēt hoc tempore plus ꝑcipiuntur rugitus q̄ in repletione ut inuit Auic.fen.13^a.tractatu v° p°. cap°. ¶ Secūdo uidetur ꝙ iſta cōitas pp coletā ſit plus tēpore repletionis quia colera tempore repletionis pōt ſubleuari & nocere que prius ſtabat in fundo.ut ponit Auic.fen.xiii^a.in cap°. de uomitu.Item ymaginationes ſtomatice plus eueniūt tēpore repletionis ut patȝ in fen 3^a.quarto tractatu & ut ponit Raſis in li° p° 3° cap° & tn̄ tales ymaginatiōes pn̄t fieri ab humoribus acutis in ore ſtomaci ut ponit Ga.in quarto de interiorib⁹ 2° cap° ¶ In cōtrariū hoꝝ ē Auic. hic & parti Raſis in p° continētis cap° de ſoda. Dicendū dupliciter.Primo humores in ſtomaco exiſtētes cauſantes i ipſo leſiōem.unde cōſequenter cerebꝝ cōpatitur poſſunt dupliciter repiri in ſtomaco uel ꝑ fluxū ad ſtomacū uel ꝑ moduȝ

generatiōis eoꝝ in eorex malitia sue digestionis Si uero humores fluāt ad stomacū tūc nocumētum stomaci & cerebri cōpacientis ē magis tempore famis & uacuitatis a cibo q̄ repletionis tēpore. Ratio ē quia quicūq; humor cōsueuit fluere ad stomacum magis uidetur fluere tempore innanitionis quia stomacus in hoc tempore est sicut trahēs unde absolute scribitur p° cañ fen 3ª q famē tolerare stomacū replet putridis humoribus quod et clare innuit Auic. fen. xiiiª cap° de egritudinibus stomaci. cum dicit. Adiuuat ad illud .i. ad fluxū humoꝝ ad stomacū tarditas cibi & debilitas cibi Et maifestū est quod Auic. omnē humorē prius enumerauit. Idem ponit infra i cap° de signis sode cum dicit. Et cū est pp effusionem materieꝝ ad stomacū fit fortior cū uacuitas adest. Et quia humor qui iter oēs ampliꝰ fluit ad stomacū est colera quia .s. hoc plus contingit. Ideo loquēs de dispōne que tempore uacuitatis augetur dixit de colera quia illa inter omnes humores plus fluit ad stomacū ut patet fen .xiiiª. preallegato cap°. Si aūt humores i stomaco multiplicētur sui malitia digestionis tūc talis dispō augetur tēpore repletionis quia tunc magis materia augetur p cibi corruptionem. Et quia talis stomacus semper remanet repletus malis huōribꝰ q̄uis aliūde nō cōfluāt iō uocatur dispō repletionis possēt aūt p accidens cōtingere quod i tēpore repletionis .i. sumptionis cibi stomacus minus lederetur & h° qa sumeret cibus cōtrarius male cōplexiōi que erat cā male digestiōis & iō dixit Et plerūq; fit ex repletione cā ad equādā cōplexionem possēt ēt contingere quod homo qui pp multas indigestiones ē repletus malis hūoribus in stomaco generatis tempore uacuitatis a cibo magis lederet qa excitarentur fumi a materia corrupta & irēt ad cerebrū sed sumpto cibo & pprie stiptico phibetur trāsitus fumoꝝ ad caput. & ideo dicit & opillandū inter uaporem calidū & cerebrū. dixit aūt uaporē calidū quia ille magis est aptus ascendere. ¶ Est tñ sciendū quod aliter hec littera posset exponi ut Auic. uelit pbare quod tēpore sumptiōis siue repletiōis a cibo fiūt minus accidētia stomatica & cerebralia cōsequētia colerā & caliditatē stomaci quia cibus pōt tēperare cōplexionē & phibere ascensum uapoꝝ & hoc qñ cibus est cōueniens ut fac ordei cū uino granatoꝝ & cōformia. & iō dixit plerūq;. Secundo modo potest solui ut dicat q̄d materie ledētes stomacū uel ledūt m° repletionali uel extendēdo iflādo & debilitādo digestiuā & nocumentū taliū materieꝝ magis apparet tēpore repletionis q̄ inanitionis & rō ē quia repletio magis augetur & iflatio & defectꝰ digestiue tūc appet licet qñq; plus contingat tale nocumentū i fine digestiōis ut pōt sumi fen .xiiiª. tractatu secūdo cap° prīo. Et hoc ē quod Auic. dicebat. cōmittatur cū ē repletus .s. stomacus .i. cuꝫ hēt egritudinē que repletōe humorali ledit aut habet iflationē .i. hēt egritudinē ledentē iflādo uel ex materia iflatiua uel ex defectu digestiue uētosantis cibū Appet i dispositiōe repletōis .s. cibi uel iste materie leduntur acuitate mordicatiua & iflamatiua & ipaꝝ nocumentuꝫ plus apparet tēpore uacuitatis qa magis inflamant & iflamāt & qa occurūt stomaco magis nudo. Ex qbus appet quod qa hūores frigidi sunt maxime nocētes replēdo & iflando & digestiuam debilitādo. ideo nocumentū eoꝝ plus apparet i tēpore repletiōis sed qa humores colerici plus ledūt inflamādo & mordēdo ideo ipoꝝ nocumētum plus appet tēpore uacuitatis & hoc uidet uelle Auic. Est tamē dicendū quod illud quod dictū est. ueꝝ ē per se qa p accidēs qñq; pōt contingere cōtrariū utriusq;. primo si humores sint frigidi qñq; tēpore uacuitatis plus nocēt & hoc pter aliquā uētositatē siue uaporē eleuatū ab eis qa forsaꝫ posset qescere in totū uel in partem sumpto cibo. unde Auic. ifra in capitulo d signis specierū sode dicit si est ex humore frigido est minor in uacuitate & sedat ipsuꝫ fames & qñꝫ fames excitat uaporē & impelit etc. Posset etiā cōtigere si cibꝰ corrigeret frigiditatē huōris frigidi ledētis digestiuā & hec ēt duo innuit Auic. cum dicit. Et plerūq; fit repletio .s. ex cibo &c Possēt ēt cōtingere si humores illi plus cōtigerēt tempore uacuitatis & sic ēt per accidens posset cōtingere quod colera que iflamat & mordicat plus lederet tēpore repletiōis & hoc quia ascenderet sursum ad os stomaci. ipsa tñ raro morat qn educatur tūc uomitu. ¶ Ex qbus soluūtur cōtraria & apparet uerificatio multoꝝ in quibus auctores uidētur multū discordare. et in quibꝰ p expientiā repimus cōtrarietatē & nō solū i diuersis hominibus sed in uno. ¶ Ad primū argumentū dicendū quod repletionē uocat ex humoribus ex repletiōe nocētibus .s. extēsione & iflatione ut maxie sunt frigidi humores. ¶ Ad secūdum dicendū dupliciter. Primo quod illud est p accidēs .s. pter cōfluxū magnum factū tēpore uacuitatis. p se tñ magis ledūt iflando & replēdo tēpore cibi. uel dicenduꝫ quod isti humores tāq̄ quieti nō nocēt nisi qñ aduenit cibus cuius digestio nō fit bona sed acetosatur uel uētosatur pter frigus melēcolie uel flegmatis ut habet declarari fen. xiiiª. tractatu 2° p° cap°. Ex qbus soluitur 3ª & quarta rō. Ad illud cuꝫ dicitur q̄ de colera que subleuatur. iaꝫ solutum ē. Ad ultimū dicendū quod colera pōt facere ymaginationes dupliciter. uno modo cibū corrūpendo & tales ymaginatiōes fiūt plus tēpore repletionis. Alio modo possunt fieri ab ipsis pprius uapori

bus collecte & tales possunt fieri plus tẽpor̃ ua cuitatis nisi p accidens colera ꝑus quieta elleua retur sursũ a cibo & tũc ꝑ hoc magis euaporãt Si enim cõtingeret ex hoc ipsaꝫ plus euaporar̃e plures ymaginatiões faceret ex suis uaporibus.

¶ Circa tertiã ptem est sciendũ.primo dixit p priis quia cũ dolor capitis sic cõditionatur signi ficatur quod ẽ a stomaco uel dixit hoc quia hoc ẽ particularius signũ aliquo ꝑdictoꝝ. ¶ Secun do est sciendũ quod nerui qbus stomacus cõicat cerebro oriũtur a tertio pari neruoꝝ ut genera liter põt summi supra pº cañ fen pª capº đ ano thomia neruoꝝ ortoꝝ a cerebro uel secũdũ quos dam modernos a decimo pari neruoꝝ licꝫ Auic. infra fen .xiiiª in capº de destructiõe apetitus fa ciat ymaginari quod a sexto pari cũ dicit ibi ner ui sexti.tñ uidetur quod cõitas uaporũ a stoma co ad cerebꝝ fit ad ptẽ añriorem . dolor gº in cipit in parte añriori capitis. Dolet aũt inter spa tulas quia ibi iacꝫ meteria. Sed.t.d.primo debe ret diffundi inter spatulas q̃ in cerebro. Dicẽdũ quod ꝑpria latio uaporis ascendentis a stomaco est ire sursũ & ibi magis continetur q̃ circa spa tulas quia loca spatulaꝝ sunt rariora & iõ mul tis uaporibus in capite collectis & non euaporã tibus sicut a spatulis fit fortior dolor in capite & iõ dicit fit fortior apud caput.s.q̃ apud spatu las uel fit fortior apud caput.i. apud pricipium unde surgit materia.s.apud stomacũ uł apud di gestionem.i.quãdo fit digestio quia tunc magis euaporat licet qñ fit digestio melior minus do leant quã qñ fit mala. Et ex hoc põt solui aliqua contradictio que appet iter auctores qui dicunt quod qñ fit bona digestio in stomaco aleuiant̃ accidẽtia cerebri. Et alii dicũt quod tempore di gestionis augentur accidẽtia.utrũq̧ eñ horum ueꝝ ẽ In hora .n. digestiõis & repletiõis a cibo augẽtur accidẽtia que secuntur repletionẽ ut di ctum ẽ sed minus augẽtur cuꝫ digestio fit bona .i.minus mala magis aũt cũ fit mala.

¶ ET QVANDO EGROTAT. Hic ponit si gna qñ cerebꝝ patitur cõitate epatis uł splenis & patet.

¶ ET QVANDOQVE. Hic ponit signa qñ ce rebrũ leditur cõitate mirach & patꝫ & mirach ꝑprie appellatur sum̃ ut de littera extra & sera it.i.pars pectoris anterior ut thorax colligatur cum anteriori pte capitis.

¶ ET QVANDO COMVNICAt. Hic ostẽ dit qñ cerebrũ leditur cõitate matricis & patet. ¶ Est sciendũ quod matrix ẽt salti colligatione ad mamillas colligatur pti ãteriori capitis & iõ dolor capitis a matrice sẽtitur.i.figitur in uirtu te sincipitis.i.uere i pte ãteriori capitis & forsaꝫ dicit hoc qa dolores capitis a matrice multuꝫ cõi cant pti anteriori.i.frõti & oculis.matrix eñi col ligatur oculis mediãtibus mamillis ut patet i co mẽto amphorismi quinte particule. Quecunq̧ corrupture sunt fetus &c̃.

¶ PLVRIME AVTEM COMVNITATES. ¶ Hic ostendit modũ secundũ quẽ cerebrũ ut plu rimũ cõpatitur aliis & patet. ¶ Est sciendũ qđ Auic.duo inuit pº modũ quo plus cerebꝝ cõicat mẽbris i egritudine quia ꝑpter uapores. Ratio ẽ quia hic modus materieꝝ plurimũ repitur in nobis & ascendẽs ad caput und̃ raro euacuatur corpus uł natura ab eis ut sũmi põt ifra fen ȝª in capº de ymaginatiõibus Secũdo qa tres sunt modi cõitatis cerebri ad mẽbra aut per ꝑuentũ simplicis nocumẽti & hoc raro accidit qa non fit nisi i uehementibus causis & raro cõtingentibus ut patet ifra in capº de soda per cõitatẽ.uł fit p ꝑuentũ marerieꝝ i forma humorali & hº rariꝰ cõtingit q̃ in forma uaporosa qa uapor facilius sursum fertur.secũdũ quod Auic.inuit est uia p quam materia aut uapor uadit & ubi non ua dit tendendo uel replendo facit tensionem attin gẽdo artarias facit pulsationeꝫ & nõ.atingendo eas potest facere pulsationem.i.iectigationem.

¶ CVMQVE CONSIDERAVISTI . Hic ponit unũ cañ corectiuũ & patꝫ. Iam eim innue rat quod ex accidẽtibus stomaticis significãtibꝰ egritudinẽ stomaci qñ prius apparent significa mus quod accidẽtia cerebri sunt p cõitatẽ. uult ergo quod qñ consideras accidẽs mẽbri cõicãtis .i.quod prius habet illud accidẽs & quod põt al teri cõicare.uerbigratia nauseam stomaci oꝫ ꝙ cõsideres illud accidẽs ne sit solius illius mẽbri nulli cõicata lesione nisi solo stomaco & sic cõside ra ẽt quod accidens quod ẽ in mẽbro quod alte ri cõpatitur ut cerebro nõ sit accidẽs p se ipsuꝫ. posset.n.esse quod tã cerebꝝ q̃ stomacus habe ret ꝑpriã egritudinẽ quaꝝ nulla ab alia depen deret. Sed cõsidera quod illud accidẽs ẽ in cere bro propter cõitatẽ suam quã habet stomacus cum cerebro unde cerebꝝ a stomaco recipit & non ꝑpter cõitatẽ cerebri cũ ipso.s.stomaco.i.cũ stomacus nõ recipit a cerebro ita quod cerebꝝ sit primo patiẽs & stomacus sit cõpaciẽs & hº declaratur in exẽplo quia possibile ẽ ut homo in cipiat habere nauseã ꝑpter paruã & occultaꝫ le sionẽ i cerebro.uerbigratia debili defectu dige stiue cerebri hõ põt multiplicare aliquod felgª paulati quod isensibiliter confluit in stomacum & ibi p dies aggregatũ mouet nauseã & tñ hic homo nihil uidetur de sanitate sui capitis negare postea cũ nausea apparuerit cõtingit augeri de fectum cerebri & tñ de illa materia congregari quod dolet homo & i capite grauatur & tunc homo crederet quod egritudo capitis esset acci dens stomaci cũ tñ sit econtra & iõ recurre ad cañ primi libri fen zª ubi de hoc Auic.facit capi

tulũ speciale & tñ si ibi cõsideras semitaʒ euadẽ
di ab hoc errore uidebis quod ẽ solũ p iudicium
extimatiue uel maxie ẽ per illud.

CEREBRVM IN SVA comple
xione equale. Supius Auic. secũdũ
diuisionẽ generꝝ sigficationũ ex una
quaqꝫ significatione docuit cognosce
re dispões cerebri. Et erat illa uia diuisiua gene
ruʒ signorũ in suas spẽs & modos. hic unãquãqꝫ
complexionẽ cerebri docʒ cognoscere ex pmissis
signis & hec ẽ uia aggregatiua signorũ sup una
cõplexione. nã ex hoc Auic. incipit puenire ad ul
timã distinctionẽ ut pmissit in Rubrica illius ca
pituli. Significatio qdem assumpta. Et pmo po
nit signa cõplexionis equalis cerebri quia hec est
melior & ad quã alie cõpantur & ẽ sicut habi
tus. secũdo ponit signa cõplesionũ inequaliũ. 2ª.
ibi uisuʒ ẽ. Primũ pʒ ¶ Est sciendũ quod Auic.
quasi p oia genera significationũ pmissa docʒ co
gnoscere cerebꝝ tempatũ. cũ. n. ad tempantiam
cõplesionis sequatur fortitudo uirtutis ut põit
Haly. in tractatu 2°. comẽto. lxxxviiii°. merito
hoc cerebꝝ oẽs opationes habebit pfectas & re
sistet occurẽtibus Obmissit aũt signa a figura
quãtitate tactu & dispõne eoꝝ que sunt sicut p
pagines quia oĩa sunt nota. Prosequitur autẽ de
signis a capillis sequẽs Ga. in tegni. capilli auteʒ
disponũtur secundũ dispõneʒ cõplesiõis cerebri
Naʒ tinctura & uelocitas multa ortus & crispi
tudo & caluities cita & canities tarda secũtur
calorẽ & sicitatẽ sed contraria secũtur frigidita
tem & humiditatẽ & iõ in pma etate quia cali
dum non ẽ acutum hñt capillos glaucos sed i cõ
plemẽto creationis & augmẽti. i. i complemento
& pfectione iuuẽtutis sunt medii &c. Et iõ etiã
tunc plus declinãt ad nigredinẽ. Si. n. in augum
to declinant ad hãc multo magis in iuuẽtute &
iõ capillus niger in iuuẽtute est laudabilis. unde
Aꝝ. in parua phisonomia dicit capillus niger in
nuit rectitudineʒ & amorẽ iusticie Non dico tñ
quod sit niger in ultimo & hoc in me laudo qa
sum niger in capillis.

VISVM EST GALIENO &c.
Hic Auic. ponit signa cõplesionum di
stempataꝝ. Et p° euenientiũ i con
ceptione. secũdo euenientiuʒ post. s.
ex tẽpore. tertio excusat se. secũda ibi ¶ Hoc capᵐ
& quod ẽ. tertia ibi & nos qdẽ diuissimus. Pri
ma in duas. prio facit hoc. secũdo excusat se. secũ
da ibi. Apostematũ uero sigficationes. Prima in
duas. prio ostẽdit quid ab unaquaqꝫ qlitate secũ
dum cerebrum dominante proueniat seundum
sententiam Ga. suplendo illam. secundo exequit̃
d̃ signis uniuscuiusqꝫ cõplexiõis. secũda ibi. Signi
ficatões. Pria in quatuor ut quatuor possunt ẽẽ
qualitates secundũ cerebrũ dominãtes quarum
uniuscuiusqꝫ ponit effectus dãs & pconsequẽs si
gna. secũda ibi. & quod frigiditas. tertia ibi. Et
quod sicitas. quarta ibi humiditas uero. Primũ
patet. ¶ Est sciendũ quod Auic. fecit distinctuʒ
capitulũ de signis cõplexionũ malaꝝ euenientiuʒ
i cõceptione qa tales cõplexiones male cõstituũt
corpus simpliciter egrũ ut nũc sanũ secunduʒ co
munẽ modũ dicẽdi. tñ secundũ ueritatem ut cre
do & a conceptione potest trahi dispositio que
est egritudo nunc licet frequẽtius sit sanitas nũc
Secundo est sciendum quod Galieno est uisuʒ. s.
in tegni in capitulo de signis cerebri uel in 3° de
interioribus. utrobiqꝫ eni sũmi põt uel forsam i
alio libro qui nundũ puenit ad nos. pmixtione
pp turbationẽ quã facit in spiritu ex multa eua
poratiõe & ideo rectũ iudicat nõ rectũ. aliẽatio
nẽ. i. nocumentũ ymaginatiue quod est pmuta°
de quo supra dictũ est. uł posset exponi pmixtio
nem rõnis & pro. i. alienationẽ. Alia littera habʒ
i. stoliditatẽ. ¶ Tertio ẽ sciendũ quod Auic. ad
iungit istis signis subitationẽ. s. motuũ uł iuditio
rum & uelocitatẽ casus initioꝝ quia uelociter ca
dit & recedit a rebus iceptis. Et rõ est quia cito
pmutat uoluntatẽ ppter calidũ motiuum. exᵐ
homo calidi cerebri nũc declinat ire ad plateã &
cũ incipit ãbulare stati resilit a pposito & delibe
rat ire ad ecclesiã & statiʒ ab hoc ẽt pmutatur.
¶ Circa secundã ptem est dubita° qũo stoliditas
fit a frigido cum iam dictũ sit ẽt secundũ litterã
exteriorẽ quod fit a calido. ¶ Dicendum pmo
quod aliter sumitur stoliditas hic & ibi. uł dicẽ
dum quod si stoliditas utrobiqꝫ sumatur eodeʒ
mõ & pprie cũ ipsa sit diminutio actus cogitati
ue tũc dicemus quod tã calidũ q̃ frigidum põt
esse cã diminutiõis actus sed diuersimode. frigi
dũ qdem faciendo defectũ uirtutis sed calidum
mouẽdo spiritũ ut non figatur in actu iudicii.
¶ Exẽplum aliquis põt diminute iudicare de ali
quo uisibili uel quia subito recedit a pspectu uł
quia uisus ẽ debilis. põt etiã calidũ p uiaʒ casus
uirtutis ut cuʒ resoluẽdo debilitat pducere ad
diminutionem actionis ut supra patuit. ¶ Se
cũdo ẽ dubitatio quid differt quod Auic. adiun
git. Dicendũ quod forsam ista uocabula ap ara
bes plus significãt q̃ aput nos. uel dicendũ ẽ qd
stoliditas ẽ diminutio actus cogitatiue Sed tar
ditas itellectus ẽ diminutio actus intelligẽdi ut
actus extimatiue collatiue que ẽ omniũ triũ uir
tutũ aggregatio ut supra dictũ ẽ. Excusatio co
gitatiõis ẽ forsam ablatio cogitatiõis uel forsam
quod nedum iste non laboret ut cogitet immo
sibimet suadet nõ cogitandũ esse. Et ideo dixit
& pigritiã nõ solũ eni i suis mẽbris nõ ẽ motiuꝰ
sed habẽs quietẽ motuũ imo i anio suo propter
defectũ caloris ẽ piger & suadet nõ esse mouen
dum ¶ Circa tertiã ptẽ ẽ sciendũ. quod cõdi°

quā hic Auic.apponit ē hec.Dixerat enim quod uigilie significāt sicitatē hoc aūt indiget hac cōditione ꝙ illud.i.illa uigilia nō sit ab humiditatibꝰ nitrosis qa tūc uigilia significaret humiditatem illā & nō significaret sicitatē.similiter ēt oportet cōditionare quod illa uigilia nō sit cū grauitate capitis & reliqs significatōes.s.humiditatis non habeat nā posset esse humiditas cā uigilie ut apparet de humiditate falsa secundū Ga.ut dictū est supra i capº de significatōibꝰ operationū motiuarū. ¶ Secūdo ē sciendū quod licet uigilia fiat a materia salsa tñ significat sicitatē qa materia salsa ut exicat facit uigiliā tñ qa nō significat sicitatē exclusiuā materierū humoraliū imo cum hº pōt stare materia humoralis repletiua licet ipa uirtualiter possit esse sica ideo Auic.dixit quod uigilie nō significāt sicitatē.s.materierū priuatiuā nisi sint alie cōditiones.

¶ HVMIDITAS ¶ Hic ponit signa cōplexiōis humide cerebri.& prīo ponit effectus eius per hoc ostendēs signa.secundo docet cognoscere qñ hec humiditas ē cū materia uł sine materia.secunda ibi & Ga.Primū patet. ¶ Est sciendū quod conditio statuēda in ania ē hec.qa nō sequit̄ humiditas ē in cerebro gº ē somnus pfundus qa hūiditas posset esse nitrosa & facere uigiliā.

¶ ET GALIENVS. Hec ps pōt itroduci dupliciter.prīo quod hic ponit signa cōplesiōis humidē cū materia uł sine materia uel aliter qđ hic absolute ponit signa cū materia.Et quomodocunq̧ itroducatur.sentētia eadē remanet.Prīo gº pōit sententiā Ga.secūdo cōditionat ipam.secunda ibi & nos.Primū patet.De secūda pte declarat cōditionē quā ponit Auic.cū pscrutatiōe & est ista quod si nō sunt opillatiōes & non ē debilitas expulsiue tūc ē secundū quod dictū ē.s. quod qñ signis malitie cōplexiōis ē fluxus supfluitatū p nares pallatū & alia loca significat materiā & puatio fluxus significat priuationē materie. Sed si esset debilitas uirtutis expulsiue uł opillatio posset esse mala cōplesio cū materia & tñ nō apparet cursus supfluitatum.

¶ EST DVBITATIO. Quia Auic ponit signa harū cōplesionū cū materia.Sed hº uidetur incōueniēs qa iste cōplesiōes cū sint eueniētes i cōceptione sunt dispositiōes sane nūc.Sanitas aūt nūc in eo cuius ē sanitas ē facta nec depēdet ab hūore faciēte actu illā sicut depēdet febris putrida ab humore putrido imo ē dispositio in quiete. Respōsio cōis ē qa hic nō ponuntur signa harū materierū qa faciāt has malas cōplesiōes ʒ quia secuntur ad eas nā pp̄ter malas cōplesiōes materie aggregantur que possunt dici effectus complesionū & nō esse.hic sermo cōis indigeret multa inestigatiōe & pp̄rie i hoc an aliq̄ sanitas nūc possit depēdere ab humore causante.Sed hic omittimus qa i tegni ptractauimus.Posset aliter dici & forsā melius & cōformiꝰ nostre opiniōi i principiis uniuersalibus quod nō omnis dispositio a cōceptione est sanitas imo aliqua pōt esse egritudo ut nunc.

¶ SIGNIFICATIONES ERGO. Premissis effectibus qualitatum dominantiū secundū cerebrū.Hic ponit uniuscuiusq̧ cōplesionis signa ut quasi sermo pmissus sit generalis & cōfusus hic aūt magis distinctus.Et primo ponit signa simpliciū cōplesionū zº compositarū.zª ibi.Et calide & sice.Prima in quatuor ut quatuor sūt cōplesiones simplices.primo ponit signa cōplesionis calide & p3. ¶ Est sciendū quod licet Auic. non explicet unūquodq̧ genus signorū predictorū tñ ipsa dat intelligere secundū unāquāq̧ complesionē cui possunt adaptari. Dico aūt cui possunt adaptari:quia est aliquod genus signorū ex quo sup quadā cōplesione determinate nō possumꝰ significare ut a quātitate uł figura hac ut a paruitate non possumus argueē sup complesione calida uel frigida quia caput paruū pōt esse calidū uł frigidū.Similiter a figura & ideo Auic.ex signis sumptis secundū diuisionē generū signorū pmissorū accepit signa certiora & etiam secundū complexionē unāquāq̧ possunt adaptari dans alia intelligere. ¶ Secūdo ē sciendū qđ oīa signa que ponit consequūtur ad calorē secundum cerebrū dominātē.Calidū.n.facit uelociter nasci capillos quia cito elleuat materiā fumosam & iō si sit multꝰ calor faciēs eos i uētre matris nasci forti actione tingit.& si calor non sit multū excedens primo fiūt glauci postea nigri ut innuit Ga.in tegni in capº.de signis cerebri calidi ideo q̧ fiunt crispi quia de natura calidi est corrugare ut patʒ in zº de cōplesionibus.& similia .i.similes dispōnes capillorū que secūtur excessū caloris ut quia fiūt capilli fortes & cito fiunt calui pcedentibus etatibus & citius quia q̄to magis calidi quia calidi ē attrahere & dillatare iō cito replentur & generātur ex rebus uaporosis calidis ut odoribus & similibꝰ.s.aere calido uaporoso & cibis & potibus calidis & uaporosis & quia in istis psupponitur equalitas in huido & sico & calidū eorū excedēs ē motiuum & consumptiuū uaporū ascendētiū potentium facere somnū ideo parū dormiūt & nō pfunde & hoc est hoc ē quod dicit cū leuitate & quia caldi est dillare apparēt uene occulorū & sunt oculi mobilles pp calidū motiuū esse & hoc ē quod dicit Et accuitas.i.mobilitas & pp eandem cām sunt uelocis pmutationis iudiciorū & quia calidū ē digerens iō supfluitates sunt digeste effuse.s.naturaliter multiplicate expulse .i.multiplicate per accidens.

¶ EST DVBITATIO. Vtrū supfluitates sint

magis digeste in hoc cerebro q̄ in tempato. Dicendū quod non magis quia pfectius sed magis quia fortius. sunt enim magis calefacte & absolute transmutate sicut dicitur de cibo i stomaco calido digesto respectu stomaci tempati. ¶ Est et dubitatio quia iste complesiões cum sint euenientes in cōceptiõe sunt sane nūc quō ergo nocentur a simili cū supra sit dictum quod similia oblata in dispõe sana iuuāt. Dicendū quod forsā Auic. in hoc uoluit inuere qđ non ois dispositio a conceptiõe cōtracta sit sana imo possit esse egra ut nūc que a similibus nocetur. dicendū quod saitas multū a tempamēto recedēs iuuatur contrariis ut supra Auic. conditionauit. uel dicendū quod sanitas nunc iuuatur a similib⁹ uel eq̄libus zᵐ ꝙ determinatū ē in tractatu nostro de conseruatione sanitatis & iuuatur contrariis ēt moderato usu & usus cōtrarioꝝ est forsā securior q̄ s. p̄iū.

¶ SIGNIFICATIONES. Hic &c̄. ¶ Est sciendum quod cū frigidū sit cā idigestionis. superfluitates in cerebro frigido sunt multe & crude. Indiget tñ cōditiõe quia dictum ē de multitudie qđ posset esse defectus expulsiue aut oppillatio. unde retinētur capilli sicut plani quia non est calidum corrugās. ¶ Est tñ sciēdum quod si cū aliquo cerebro frigido coniungi posset tortura pororuȝ posset etiam fieri crispitudo capillorum. Dixit post paucitas nigredinis quia nō ē calidū tingens. Canicies aūt cum sit langor pilli ut patȝ in. v°. de generatiõe aialiū cito aduenit istis pp frigiditatē. unde deficit calor naturalis & acquiritur i materia putredo aliqua siue muffulētia & ex hoc fit canicies ut dedarauimus in nostro sermone prito uulgari quē de canicie composuimus. dixit post uelocitas patiēdi ex nocumentis .s. a rebus frigidis & ideo leuis cā infrigidans addit ad superfluitates que multiplicant reumatismos ad pallatū & corizā ad nasuȝ. Dicit ultimo stabilitat &c̄. qa nō ē ibi calidū motiuum unde fiat iudicioꝝ mutatio & iā dato uno iudicio qa ipi sunt pigri i exercitio ēt cognitiuo nolunt amplius laborare in iudicādo sed cōfirmāt iudiciū datum Reliqua patent.

¶ SICE. Hic ponit signa cōplesionis sice & patet. ¶ Est sciendū quod sicitas cōsumendo humiditates clarificat sensus unde supra dictū ē quod claritas significat sicitatē. ¶ Secūdo ē sciendū ꝙ sensus sunt clari nō ex tēperamēto spirituū quia talis claritas ē in corpore tēperato sed ex munditie organoꝝ unde species uenientes ad oculos & aures reperiūt organa multū mūda. dixit post potētia i iudicādo & h° pp priuatione humiditatis ē somnum iducere ut patet in q̄rto de accidēti i fine & qa sicū ē multiplicans materias fūosas ideo capilli sunt fortes uelocis natiuitatis sȝ acuta sicitate in pcessu etatū cōsumit materia &

ideo sunt calui. Sunt autē crispi propter sicitatē & corrugantiam.

SED HVMIDE. Hic ponit signa cōplesiõis humide & patet. ¶ Est siendum p° dixit quod sensus in isto sunt pturbati. Cōtra qa pturbatio ē pmutatio actiõis siue corruptio que cōpata ē supius sicitati & caliditati sic diminutio & ablatio frigiditati & humiditati. ¶ Dicendū p° qđ hic sumiť pturbatio pro sensuū pigritia siue hebetudine. unde Ga. in tegni in hoc capitulo dicit & sensus ebetes sunt &c̄. & hoc cōtingit pter superfluitates organa occupantes sensuū. Est ergo ista ebetudo opposita claritati & ē sicut quedaȝ diminutio sensatiõis. Dixit aȝarius in prio libro suo in hoc capitulo quod est modici sensus. uel dicendum quod per accidens contingeret hunc esse cōturbati sensus ut cū humidū euaporet & turbidaret organa sensuum & spiritus.

ET CALIDE ET SICE. Hic ponit signa cōplesionū cōpositaꝝ. & sunt quatuor ptes. p° g° ponit signa calide & sice. Et dicit primo quod signa sunt puatio superfluitatū quia tā calidum q̄ sicū cōsumat materias. ¶ Claritas sensuuȝ. Est sciendum quod Auic. cautelosius pfert sermonē q̄ Ga. qui in hoc loco dicit & pfecti sensibus. naȝ secundum rei ueritatē pfectio sensuū consequiť pfectionem spirituū & cōplesionē pfectā ptim in hoie cerebri tempati. Sed claritas sensuū que est ex quadā mundatiõe uiaꝝ ab humiditatib⁹ superfluis ē in homie calido & sico maior q̄ i alio cerebro cōplesiõis distempate sed nō forsaȝ maior q̄ in tempato dico maioritate qua possum⁹ ymaginari quod in organis sensuū hominis tempati cerebri remaneat aliqua superfluitas & nulla remaneat in organis sensuū calidi & sici. Certū eiȝ ē quod pfectissime suas superfluitates cerebꝝ tempatū purgat. Est ergo maior mundicies per quā damus excessum sicitatis puatiuum huiditatū accidētalium imo ēt naturaliū. ¶ Dicit potentia uig landi &c̄. oia que dicit pcedūt a caliditate & sicitate ut notū est ex premissis. ¶ Dixit post pmutatio ex uolūtatibus pter calidū esse motiuū unde motus fit iudicioꝝ & cito fit iuditiū. ¶ Fortitudo intellectus. i. multuȝ pñt laborare circa actū intelligēdi .s. cogitādi & uel extimādi quia possunt multū uigilare & quia hābēt spiritus multū motiuos & fortiter. ¶ Et memorie pp sicū est uelocitas opationū aialiuȝ .s. motiuaꝝ. unde aȝararius dicit quod sunt ultie agilitatis uel forsaȝ hic Auic. generaliȝauit dictū suū quod in oibus aialibus opationibus sunt ueloces tā sensibilibus & moralibus q̄ motiuis & hoc quia hñt calidum & sicū que sunt cā uelocitatis opationum.

SIGNIFICATIONES VERO. Hic ponit signa cōplesionis calide & humide. & primo qñ

nõ multũ ab equalitate recedit.ſecundo qñ mꝰ
tum.zª ibi.Quod ſi ab ea.Dicit primo color bo
nus quia ꝓpinquus tempato ſed ꝑmixtus ex al
bo & rubeo.uene &c̃.quia calidum & humi
duz dillatat.& tactus calidus & hoc eſt ex cali
do leui.ex humido ſupfluitates ſunt plures.ſ.q̃
in calido & ſico & q̃ in temperato.dixit poſt ma
gis cocte.Sed cõtra quia uel magis q̃ i tempato
& hoc ẽ falſum uel q̃ in calido & ſico & hoc eſt
falſum quia in calido & ſico cũ ſint pauce poſſũt
magis uinci q̃ in calido & humido.Quidã expo
ſuerunt magis cocte q̃ in frigido & hoc coacti
pp rõnes p̄dictas & ꝓpter dictũ Ga.in hoc capº
qui nõ dicit magis cocte ſed dicit ſuperfluitates
mediocriter digeſte.¶ Dicendũ ẽ ergo aliter ꝙ
ſuũ ſermonẽ Auic.refert ad has ſupfluitates cõ
patas ſupfluitatibus paucis que apparẽt in cali
do & ſico qa ille que apparẽt i calido & ſico nõ
debẽt dici pfecte cocte q̃ uis ſint patiſſime imo
ſunt exaſe ſ; i calido & humido pum diſtante a
tẽperato ſunt digeſte & nõ ſic ſicut i tẽperato iõ
iſte ſupfluitates calidi & hũidi cerebri ſunt me
die iter ſupfluitates calidi & ſici & ſuperfluita
tes cerebri tẽpati.Et ideo Ga.dixit mediocriter
digeſte.Ad rõnem cõtrariã cũ dicit̃ i calido & ſi
co ſunt magis digeſte qa magis cocte dico quod
ex hoc ſunt exaſſe uel adhuſte & nõ pfectius di
geſte.Dixit poſt capilli plani qa calidum ꝓpter
humiditatẽ quã habet ſecũ nõ ẽ acutũ corrugãs
& incriſpãs.& ideo nõ fortiter tingẽs eſt unde
ſunt glauci & pp humiditatẽ nõ cito deficit ma
teria & ideo nõ cito calui fiunt &c̃.Dixit poſt ꝙ
ſi &c̃.¶ Eſt ſciendũ quod illud cerebruz aggre
gat multa ſupflua & ideo ẽ patũ cadere in egri
tudines materiales.unde dicit egrotãs qa habet
ſanitatẽ ſuã ita ꝓpinquã termio egritudinis qđ
pluri tẽpore ſtat ĩfirmus q̃ ſanus niſi forſaz ſibi
multũ ꝓuideat & ideo ĩcurrunt egritudines pu
tridas.Dixit i ſubſtãtia qa a principio ĩtrinſeco
& ideo ſunt ſenſus ꝑturbati &c̃.

¶EST DVBITATIO. Dicit quod recipiũt ca
ſus calidi & frigidi.i.cadũt & diſtẽperant̃ a cali
dis & frigidis.Contra qa Ga.dicit de iſtis qđ
bene uiuũt i uẽto frigido.ſ.borreali.Itẽ in mode
rata diſtẽperantia iuuat̃ cõtrario.¶ Dicenduz
prio qđ per caſuz calidi & frigidi intelligit egri
tudines materiales de hũoribus frigidis uel ca
lidis nã illud cerebꝝ caliduz põt attrahere quẽ
cũq; humorẽ qui dominet̃ in ꝑtibus ꝓpinquis
& ideo põt ĩcurrere morbos frigidos & calidos
uel pp multã materiã per uiã ſuffocationis reci
pit cãum ĩ frigidũ morbũ.uel aliter poſſumꝰ di
cere quod per cãum calidi & frigidi ĩtelligit ue
locitatẽ receptiõis impreſſiõis utriuſq; quia pp
raritatẽ cito penetrat̃ a calido & frigido uel ali
ter quod per ſe iſtud cerebꝝ iuuat̃ frigidis & ſi
cis ut borrea ſed per accidẽs.ſ.pp expreſſionem
quã facit põt ledere unde borrea inueniẽte capi
ta plena fiũt in eis catarri corrize.ſic enĩ exp̄mit
cerebꝝ ut manus ſpongiã plenaz aqua ut patet
per cõmentatorẽ i tertia ꝑticula amphoriſmoꝝ
ſup illo amphoriſmo.Si autẽ hyems auſtrina.
Dicit poſt uidebit ſomnia ꝑmutatiua.i.ſomnia
faciẽtia ip̄m ꝑmutare & moueri & loqui quaſi
uigilet & cã ẽ qa humidũ i eis habundans facit
ſomnũ.calidũ aũt euaporãs & mouẽs ĩducit eũ
ĩ diuerſas fãtaſias & mouẽdo r̃ducit q̇ geſta ſũt
aut ꝓpoſita erũt fieri aut nouas fãtaſias inducit.
¶ Hic caderet ĩueſtigaº q̇ fit i teg̊.ſ.q̃re ñ poſuit
mãſiones i cõpleſiõe calida & ſica & poſuit eas i
cõpleſiõe frigida & hũida.¶ Caderz ẽt dubiũ
hic ſicut ibi.utrũ dormiẽs poſſit exercere opera
tiões uigiliantis que hic omittemus ſicut cõia &
qa ibi diffuſe diximus.

¶SIGNIFICATIONES.Hic ponit ſigna com
pleſionis frigide & ſice & patz.Illa que hic dicũ
tur ſunt clara.Nã fir̃dũ & ſicũ hẽt mortificar̃
calorem & occultare uenas & tardare ortum ca
pilloꝝ quia frigiditas nõ ꝑmittit elleuar̃ fumũ
nec tingint capillos iõ ſunt caſtanei.i.ſub ruffi qa
tendũt ad albedinẽ quaſi obſcurã & quia paucꝰ
ſurgit fumus iõ capilli ſunt ſubtiles & ſi frigi
dum eſt uincens & ſicum ẽ paꝝ tñ nõ cito calue
ſcunt quia nõ cito conſumit̃ materia capilloruz.
nocetur frigidis ſecundũ cõditiones p̄dictas qa
extrinſecus & intrinſecus occurrẽtibus uel ſecun
dum cõditiones p̄dictas.ſ.ſupra ubi dixit quod
ſi ſanitas eſt multũ extra qualitatem nocetur ſi
milibus & iuuatur a cõtrariis ſed ſi nõ ſit mul
tuz extra iuuatur ſimilibus & hoc inuit in caº.
de ſignificationibus ex cõueniẽtia & diuerſitate
Apparet ſpaſmus & ꝑ.i.cõtractio quia itati fit
in facie.Secũdũ formã ſenis fit ſanitas inſtabilis
dicitur quod hoc ẽ ꝓpter malitiã regimis.cum
.n.bene ſe regũt & bene ſe habẽt & econtra.Hic
modus eſt cõis etiã aliis.Eſt ergo ſciendũ quod
iſti paulatiz aggregãt ſupfluitates quia frigidũ
aggregat & ſicuz conſumit & iõ non ſubito con
gregãt multam ſupfluitatem.Facto ergo cumu
lo grauant̃ ẽt in eo & expulſo bene hñt & tunc
iteꝝ cumulãt.Et iõ dixit.qñz enim eſt leuitas ca
pitis &c̃.

¶EST DVBITATIO.Vtruz iſti in pueritia
habeant ſenſus pfectiores pueris tempatis.uid̃
tur quod ſic quia que dicunt̃ de iſtis diſtẽperã
tis dicũtur in compatione ad corpora tempera
ta.Itẽ cerebꝝ frigidũ & ſicum tẽpatur in pueri
cia pp caliditatẽ & hũiditatez etatiuã ſic animal
frigidũ & ſicum ut capra tempatur in pª etate
unde caro edi cõmendatur.ſi cerebꝝ tempatum
augetur in caliditate & huĩditate. In contra
riũ arguitur quia pfectio opationũ ſequitur tẽ

peramētū ſed homo cerebri tempati ē tempatꝰ in oi etate ergo De hac queſtōe ꝑlixe diximus i tegni. ¶ Eſt tñ ſciendū quod fuit opinio Mūdini quod in cerebro frigido & ſico in etate pueritie ſit maior pfectio ſenſuū in ſe ſed nō reſpectu ad intellectū. Differūt.n.hee pfectiones quia i cane eſt pfectio uirtutis odoratiue in ſe ſed nō reſpectu itellectus.hunc modū dicēdi iprobauimꝰ iam & oſtendimus quod pfectio ſenſuū qua pfecte cognoſcitur ſenſibile quocūq mō nōetur illa ē que dicitur pfecta reſpectu intellectus ita quod cū reducitur ad cogitatiuā ſecundū gradū cognitiōis & trāſlationis de ordie in ordinē tunc intellectus itelligit.Et iō ſi uirtus odoratiua canis eſſet in hoie pfectiorē ſcientiā haberemus ꝗ odorabilibus.Hec ſūt dicta cōfuſe.Aliter rñdet Thadeus & dicit quod abſolute in puero frigidi & ſici cerebri ſenſus ſunt pfectiores abſolute ꝗ in tempato ſed nō ut habet ꝓportionez & reſpectū ad alias etates.Et uult dicere quod cerebrum frigidū & ſicū peioratur in ꝓceſſu etatū ſed tēperatū melioratur. Iſta reſponſio coicidit cū pmiſſa.Dicendū ergo ē ſecundū alios ad pñs quod in puero cerebri tempati ē inter oēs pueros maior pfectio ſenſuū & ſic maior ꝗ in frigido & ſico cerebro.Et rō ē qa ad tēperamētū ſeqtur opationū pfectio cū de hoc tēperamēto medici loquantur ſed cerebrū tēperatū ſecundū omnē etatē ē temperatum licet magis i etate pfecta.ergo i pueritia habebit ſenſus pfectiores quā alii pueri & in iuuentute ꝗ alii iuuenes & i ſenectute ꝗ alii ſenes Senes tñ frigidus & ſicus i cerebro qa hēt organa expurgata a ſupfluitatibus & ſicitas & frigiditas cōpleſiōales ſatis tēperātur per caliditatē & humiditatem etatis ideo ſenſus tūc ſunt multū clari ſed ꝓcedēte etate aucta ſicitate & frigiditate ipi debilitantur. ¶ Ad cōtraria dicendū ad primū quod nō oia dicuntur reſpectu tēpati ſed qnq unā dicraſiā aliis cōpamus.Ad ſecundū dicēdū quod edus pōt cōparari ad ſuā opationē & ut ſic edus tēparatus perfectius operatur i pueritia ꝗ edus frigidus & ſicus.uerbigratia ſi ſua opō ſit bellari o ileqūes ſuā cōpleſiōne pfectius bellabit edus tēperatus ꝗ frigidus & ſicus.uel pōt comparari edus ut cibus noſter & ut ſic deberet fieri cōpatio de aiali tēpato.uerbigratia in exemplo de ſterna & edo & tūc ſtarna in puericia cibus eſt nobis tēpatior ꝗ edus & ſic licet cerebrū frigidū & ſicū tēperetur i pueritia nō tñ pōt acquirere pfectionē tēpamenti quā habet puer cerebri tēperati.In cōpleſione aūt que dicit ſunt nota cum oia hec ſigna ſint effectꝰ frigidi & hūidi apoſtēatum & reliquoꝝ ut malaꝝ cōpoſitionū dicemꝰ in diſtinctionibus .i.in capitulis pticularibus.Et cōſidera quod ubi Auic.loquitur de diſpoſitionibus eueniētibus i cōceptione debebat loqui ꝗ apoſtematibus.Sed excuſat ſe qa eſt ſermo indigens ſermone pticulari ex quo uides ꝗ apoſtēata & compleſiones poſſunt fieri in conceptione ſicut apparet in puero qui naſcitur cum aqua in capite.Iſta aūt apoſtēata ſunt egritudines nunc & ideo non omnis diſpoſitio ab utero contracta eſt ſanitas nunc ut communiter dicitur.

HOC CAPITVLVM ET:qꝗ eſt. Sapius Auic poſuit ſigª cōpleſionū eueniētiuz in cōceptiōe.Hic ponit ſigna cōpleſionū diſtempātiū ex tpre que ſunt egritudines nūc ſecundū plurimuz.Et ideo dicit Rubrica Signa cuiuſcūq egritudinuz capitis & primo circa hoc premittit moduz ꝓcedendi.ſecūdo exeqtur.zª ibi.Ipſam ſignificat inflamatio Primū pz. ¶ Eſt ſciendū quod ꝑ hoc capitulū itelligitur totū quod ē uſq ad capitulum de canonibus curatiōis uſq eiz ibi pōt dici unuz capitulū ꝑ quod eſt ante ipſuz itelligit duo capitula ꝓcedentia.Ea aūt que dicūtur i iſtis ſunt ſicut cōcluſiōes principioꝝ que ſunt ſigna diſpoſitionū capitis quia cōcluſio intenditur ex ordinatione ꝑmiſſoꝝ ita ex radicibus & diuiſionibus ſignoruz intenditur noticia cuiuſcūq egritudinis capitis. ¶ Secūdo ē ſciēdum quod poſuit Auic. duplicē ordinē ꝓcedēdi.unū in ſignis & aliū in curis.In ſignis quidē quia oia ſigna dicta ſunt uſq ibi.Cum materiā euacuare &c. cōſerues i aīa tua ita quod cū loquemur de egritudinibus particularibus capitis nō ſit neceſſariū iterare i unoquoq capº & ſi in aliqº capº reiterabimus erit ut inueris ex hoc i capitulis in quibus nō iterabo & eris cōtentus iteratiōe facta in alio capitulo.& ideo non in quolibet iterabitur ſed una iteratio ſit exēplū alioꝝ capituloꝝ in quibus nō ſit iteratio. uerbigratia in capitulis de ſoda cadit iſta diuiſio quod ipſa ſit a mala cōplexione calida frigida ſica uel humida cū materia uel ſine materia.In ſignis gº iterabit ſigna cōpleſionis calide frigide ſice & humide ut hoc tibi ſit exēplū in oibus aliis capitulis in qbus ſit ſermo de caliditate uel frigiditate ſicitate uel humiditate cerebri. ¶ Eſt tñ ulterius ſciendū quod illud quod dicit de egritudinibꝰ ptiū capitis pōt dupliciter exponi.pº ut dictū eſt.i.de egritudinibus pticularibꝰ & hoc dixit quia pticulares egritudines capitis ſatis ēt ſecūdū ptes diſtinguūtur. Alio mō pōt expōi ꝗ egritudinibus ptiū qa neruoꝝ ut pz fen zª & oculorum ut pz fen.iiiª.auriuz ut fen.iiiiª.& ſic de aliis.Oia.n.illa dicūtur ptes uł qa ſūt i capite uł qa oriūtur a capite.Auic. gºnō ponet ſigna cuiuſq ptis qa ſigna calidoruz neruoꝝ auriū & oculoꝝ &c. ſatis poſſunt comprehēdi ex ſignis cerebri calidi & ſi i aliqua pte pōit ſigna erit ut cōſimiliter itelligas i aliīs ut cū ponet ſigna cōpleſionuz oculoꝝ ꝑ tuā induſtriaz

ex uniuersalibus signis.hic poteris scire applica re hiis positis & ellicere signa cuiusq; orti & p tis capitis ut ipse fecit de oculo & hoc ibi pfecte declaratū ē.Alter modus pcedēdi est quē inuit hic icidenter positus.s.modus pcedēdi i curis qa ē similis modo pcedēdi i signis qa in curis pticu laribus nō semp repetet cañ dictos in uniuersali bus curis imo semp redeas ad uniuersales tñ si i uniuersalibus cañ nō ē dictū aliqd quod spectat ad curas pticulares dicet i pticularibus & nō re deas pro eo ad cañ uniuersales & hoc ēt dictum pōt adaptari ad egritudines pticulares dicēdas in hac fen & ad egritudines ptiū dicēdas in fen 2ª 3ª & q̃rta etc̃. usq; ad fen nonā.Ex quo uides quod doctrina Auic.ē pfecta.sed oportet quod homo sciat omne capitulū eius. Rudibus autē q in omni capitulo uolunt iteratione & ñ cogōscūt sciētiā habitudinalē nec sunt nutriti i modis do ctrinaꝝ primitiuis nō placet sciētia Auic.

IPSAM SIGNIFICAT inflamaº Hic exequit & prio ponit signa ma laꝝ cōplexionū sine materia.secundo cū materia.secūda ibi.Colerice qdē. Prima i duas.prio ponit signa simpliciū. secūdo cōpositarū.secūda ibi cōmistio signoꝝ Prima in q̃tuor pº pponit signa male cōplexionis calide.2º frigide.3º sice.quarto humide.2ª ibi sentitur fri gus.3ª ibi lenitas & antecessio.quarta ibi pigri tia.Primū patet.¶ Est sciendū quod Auic. pōit signa cōplexionū & apostematū ut apparebit ñ aūt solute cōtinuitatis & malaꝝ cōpositionū qa sunt note ad uisum.s.solutio a cā extrinseca & cō positio mala.s.figure & q̃titatis.male aūt cōple xiões itrinsece ut opillatio uiaꝝ & receptaculoꝝ cognoscentur i capitulis pticularibus.¶ Secūdo ē sciendū quod hic per malitiā cōplexiōis itelligit malitiā egritudinalē qa faciat corpus actu lesū in opationibus suis.dicit gº iflatio.s.sensata ab in firmo & medico tāgēte.Dixit post rubedo. Cō tra qa hic nō ē materia.Dicendū quod calor at trahit uel generat materiā.¶ Alia sunt nota ex pdictis nā ferre eadē signa sunt cōplexionū mala rum naturarū ex tēpore nisi quod ille utpluri mum sunt sane & iō disponūt corpus dispositiōe in capillis & aliis ut facit propria sanitas. Iste aūt sunt egre que opatiões ledunt & ideo hic po nuntur plus signa operationū lesarum licet etiā alia ponantur.

SENTITVR FRIGVS CVM puatiōe. Hic ponit signa cōplexiōis frigide.& pꝫ dixit leuitas pp pua tione materieꝝ pigritia cū puitate grauitas. Est sciendū quod difficile ē repire malā cōplexionē humidā sine materia salti enim stati aliquā materiā asociat & ideo dixit cum p uitate grauedinis.Ab aliis autē malis cōplexioni bus sine materia ex toto exclusit grauitatē imo i sica dixit quod ē leuitas qa sicitas per se omnio humidū excludit paucitas qa ista mala cōplexio humida sine materia uel ex toto non excluditur ab ea utplurimū uel semp quasi aliquā humidi tatē cōsequentē sibi associat.Aliqua ergo pauci tas fluens est per narem & pallatū & quasi tē patus quia aliqua humiditas fluit ut in sanitate consueuit.Quid dicat i aliis patet i littera.

COMIXTIO SIGNORVM du aꝝ significationū.Hic ponit sigª cōplexionū cōpositaꝝ que sunt absq; materia & pꝫ.Est sciendū dixit for tasse euenit ei.s.cōgelatio.Nā congelatio ē nocu mentū in sensu & motu pp nocumentū cerebri i quo hō stat oculis aptis ut ifra apparebit & fit a frigiditate & sicitate ut ponit Ga.in comento Amphorismi secūde pticule.Si gº mala comple xio frigida & sica cerebri augeatur facit cadere in hāc cōgellatiōnē.Secūdo ē sciendū quod for tis subet fit a frigido & huido & nō a calido & humido ut notum est.

COLERICE QVIDEM grauitas Hic Auic.poit signa malaꝝ cōplexio num cū materia.Et primo cū mate ria nō apostemāte.secundo cū mate ria apostemāte.2ª ibi.Febris inseperabilis. Pria in duas.Primo ponit signa materieꝝ calidaꝝ.2º frigidaꝝ.2ª ibi.Frigus sensatū .Prima in duas. primo poit signa colerice.2º sanguinee.2ª ibi.In sanguinea.Primū pꝫ.¶ Est sciēdum quod licꝫ colera respectu alioꝝ humoꝝ sit leuis tñ habet aliquā grauitatē & iō dixit grauitas nō supflua tñ est q.s.minor q̃ i aliis materiebꝰ ut supra di xit in caº de signis ex grauitate & leuitate.Dixit post Rubedo.s.clara.

IN SANGVINEA. Hic ponit signa sangui nee & patet.Dixit augumentatur grauitas qa plus grauat q̃ colera.Fortasse quia cū est i locis sensibilibus & artariosis tūc eim facit dolorem. pulsatiuū ut circa paniculos.Si.n.essꝫ in medu la cerebri nō facit dolorē pulsatiuū cum non sit ibi sensus nec sint artarie manifesti pulsus que requirūt ad pulsatiuum dolorem ut pꝫ in 2º.d interioribus fortis somnus subet.Et sciendum quod nō pprie est subet ut ille q fit a flamate.

FRIGVS SENSATVM & lon gitudo.Hic Auic.ponit signa mate rieꝝ frigidaꝝ.& primo ponit signa cōia.2º ppria secundū materiā unā quāq;.2ª ibi uerumtñ.¶ Dicit pmo quod sigª. &c̃.sunt &c̃.longitudo lesionis & assiduatio.i. pduratio in longo tēpore quia materie frigide sunt tarde ad resoluendū tā in motu eaꝝ uniuer sali q̃ in poximo. Albedo.s. diuersa secundm materie diuersitatē frigide.Alia enim ē i fleuma

te & alia i melēcolia.

¶ VERVMTAMEN. Hic ponit ſigna ꝓpria. & primo materie flegmatice. 2° melencolice. 3ª ibi melēcolica. Primum patȝ.

¶ EST DVBITATIO. utꝝ materie fleugmatice in capite habundātes faciāt ꝑcipere maiorem grauitatȝ q̄ melēcolice. uidetur quod non imo melēcolica maiorem quia humor grauior facit maiorē ſenſuȝ grauitatis ſȝ melēcolia ē huiuſmo di. quia terre cōpatur. Item Auic. fen. xiiiiª i caº de apoſtematibus duris epatis ponit ſignū q̄ꝺ eſt uehemētia grauitatis ualde. ¶ In cōtrariuȝ eſt hic Auic. & ſupra in caº de ſignis ex grauitate & leuitate & infra in caº de ſoda & Raſis in primo continētis ultimo capº. Hanc queſtionem ꝓlixe tractauimus i fen. 3ª capº 2º. & illic recurratur. hic tn̄ dicā illius ſentētiam. Dico ergo q̄ꝺ grauitas ſumitur dupliciter. uno mō pro impotentia mouēdi mēbra. unde homo temptans illa mouere nō pōt ſed iudicat illa grauia cui grauitati opponitur leuitas que eſt agilitas mouendi uel facilitas & hanc grauitatem plus facit materia flegmatica q̄ melencolica. Rō eſt quia plus contrariatur principiis motiuis que ſunt calidū & ſicum. Motus. n. fit a calido tanq̄ ab efficiēte & quia mouēs debet initi moto & fulciri circa id ideo requiritur ſicū debitū unde paruū lapidē manus nō pōt in longū ꝓhicere ſicut magnuȝ ut ponit Aꝛ. in tertia ꝑticula de ꝓblematibus & nono ꝓblemate. Alia ē grauitas que ē ſenſatio ponderis & hāc per ſe plus facit melācolia q̄a ē ponderoſior. Dico aūt per ſe quia per accidens plus pōt facere illā flegma & hoc prio pp ſui amplio rem quātitatē ſupra melācoliā & ꝓprie in cerebro q̄a cerebrū ē magis aptū ad multiplicandū flegma q̄ melācolia. multū ergo flegma plus pōderat q̄ pauca melācolia & hoc faceret flegma relaxādo ligamēta q̄bus mēbꝛ tenetur & tunc ipa ſituata in mēbro laxato i ſuis ligamētis plus pōderat. Et ideo ſi flegma nō ꝑuenit ad laxandū ligamentū ſicut cū colligit̄ in epate non ē neceſſarium quod molificet paniculū ſuſpendentē tunc minus ſentitur grauis q̄ a melācolia. & ideo in apoſtematibus melācolicis epatis ſentit̄ maiꝰ pōdus q̄ in flegmaticis & hoc per ſe & iō azarariꝰ in capº de apoſtēatibus epatis in ſignis apoſtēatis melancolici ponit quod eſt grauitas fortis.

¶ Ad contraria patet ſolutio.

FEBRIS INSEPERABILIS. &c̄. Hic Auic. ponit ſigna apoſtematū & prio calidoꝝ. ſecūdo frigidoꝝ ſecūda ibi. Obliuio & ſomnū. Priuȝ patet. ¶ Eſt ſciendū quod pp mobilitatē mēbri & coligantiam multā cuȝ corde i apoſtematibꝰ calidis febris ē cōtinua. ¶ Secūdo ē ſciendū q̄ꝺ ſecundū ſcientiā principioꝝ primi libri ſen ſecūda qn̄ apoſtēa fit in mēbro leui. apparet ex hoc leuitas pulſus & in duro dureſit quia cū diuerſitate dicitur ſerinus. horum autem cauſa diffuſe eſt a me ibidem declarata.

OBLIVIO ET SOMNVS. Hic Auic. ponit ſigna apoſtematuȝ frigidorū. Et pº flamaticoꝝ. 2º melencolicoꝝ. 3ª ibi. uigilie. ¶ Primū patet Eſt ſciēdum quod Auic. nō poſuit febrē i hiis ſignis quia ad apoſtemata frigida p ſe nō cōſeq̄tur febris niſi materia putreſcat ut pȝ infra i capitulo de litargia q̄uis ēt in humoribus calidis oporteat fieri putredinē ut putridam faciant febrē 3m cōeȝ opinionē. ¶ Eſt ſecundo ſciendū q̄ꝺ ſigna hoꝝ apoſtematū frigidoꝝ ſunt multuȝ extimatiua. In generalibꝰ. n. canonibus fen ſecunde non ſunt poſita ſigna cōia imo ibideȝ Auic. ſe excuſat dicens quod i generali ſunt tedioſa. Iſta. n. ſigna hic inquātum ſunt apoſtematū frigidorū ſigª nō ſufficiunt niſi cum extimatiōe cōprehēdente quātitatē & uirtutē hoꝝ ſignoꝝ ut nō ſolū ſignificetur i cerebro materia ſed ēt eiꝰ malitiaꝰ p adunationē ad apoſtema. unde uariat etiā pulſuȝ quod nō faceret ſic ſi eſſet non apoſtemās

¶ Relique patent.

¶ VIGILIE. Hic ponit ſigna apoſtematū melencolicoꝝ & patet.

¶ EST DVBITATIO. quia Auic. dicit ſe dimiſiſſe quod poſuit. ſ. ſigna humoris dominātis & ſigna egritudinū p cōitatem iam. n. dixit de iſtis.

¶ Eſt ſciendū quod quia capitula ꝑcedētia dicta ſtabāt ſicut cōcluſiones ſignificationū ſecūdū premiſſa genera poſſet aliquis dicere Auicene quod ēt alie diſpōnes cerebri q̄ concluſiones ꝑdicte & apoſtemata ēt ſtant ſicut cōcluſiōes q̄a ex ſignis debēt cognoſci. ſ. debilitas & fortitudo cerebri & q̄s humor dn̄atur quādo duo uel plures miſcētur. Etiā cognitio ꝓpriaꝝ egritudinū an ſint p cōitatē uel ꝓprie. oīa. n. iſta queruntur cognoſci p genera ſignoꝝ ꝑdicta. uult gº Auic. quod melius ē poſterius iſta dicere & tranſire nūc ad cañ generales curationis. In capº aūt q̄ꝺ ſoda. ſ. ouo ponētur quedā ſigª debilitatis cerebri & in capº de ſpēbus ſode ponētur ſigna p cōitatem ulꝰ ꝓprie egritudinis cerebri & ēt in aliis capitulis. ¶ Ad cōtrariū dicendū quod nō poſuit ſigna dominātis cū plures miſcētur. uel dicendū quod poſuit i generali & nō ſecundū unāquāq̄ egritudinē. ſicut etiā ſigna p cōitatē in generali poſuit & nō poſuit in ſpeciali ꝑſignādo hanc egritudinē eſſe ꝓpriā & illā nō. Iſte ergo cōcluſiōes ꝑticulares ſunt ille quaꝝ rememorationeȝ dimiſit & trāſiuit ad generalē ſermonē curatiōis & in hoc inuit ſe uelle ſequi moduȝ Aliabatis.

CVM MATERIAM EVACVARE VOLVMVS. Iam Auicena expeditus est a generali notitia dispositionuꝫ capitis hic ponit ēt cañ curationis generales. ¶ Sed dubitatē quare nō posuit cañ conseruationis sanitatis cū in pluribus locis ꝓmiserit se dicturū ut i ꝓhemio libri cū ēt posuerit signa dispositionū sanaꝝ cerebri. Dicendū quod forsaꝫ ꝺ dit itelligi ex canonibus generalibus conseruationis sanitatis fen 3ª primi cañ uel dedit itelligi in capº sꝑiori ꝺ signis sumptis ex iuuātibus & nocētibus uel ex libro de iuuantibus & nocentibus qui dicitur fuisse Auic. uł ex secūdo cañ ꝑ aureolas mēbroꝝ capitis & ex multis ēt que dicuntur in hac fen. Prio ergo ponit cañ curatiōis ꝑ medicinas inserēs de manuali opatiōe. secūdo ponit cañ medicatiōis per dietā. secūda ibi cūq cibos. Patet autē stati error diuidentiuꝫ capitulum de soda cōtra hoc capitulum cum debebat diuidi istud capitulū cōtra sꝑiora ēt capitula cuꝫ in capº de soda nō solū ponant cañ pticulares curatiōis sed etiā cognitiōis. Pria i duas prio ponit cañ generales curatiōis egritudinū materialiū. secūdo malaruꝫ cōplexionū sine materia. secūda ibi. Curationes autē malitie cōplexiōis calide. Pria i tres primo ponit curā egritudinū materialiuꝫ absolute. secundo egritudinū opillatiōis. tertio apostematū. secūda ibi. Curatio autē tua in opillatiōibus. tertia ibi cū autē curas aposteata. Sed tu. d. zᵐ hāc diuisionē Auic. omisit cañ generales curationis solute cōtinuitatis. Dico quod generales oio sunt positi prio cañ fen quarta. Alii cañ ponētur infra & .iiii. cañ fen qnta. Non ergo erāt alii cañ minus coēs q̄ illi qui sunt positi i primo libro & minus pticulares sunt hic ponēdi q̄ qui ponētur in speciali capº de fractura capitis uel solutione cōtinuitatis & isti sunt modi canonū de quibus supra dixit Auic. nisi i quo i uniuersalibꝰ non dictū & ē necessariū ipm dicere i pticularibus. Dicētur ēt posterius canōes curatiōis solute cōtiuitatis cōiuncte cū quibusdā morbis uł accidētibꝰ, ut cū apostēatibus uel speciebus sode. Prima in duas. prio cañ curatiōis ponit q̄tum ad intentionem habitā i curatiōe egritudinū materialiū capitis. Secūdo ponit cañ curatiōis q̄tum ad medicinas qbus pficitur quod intendit ꝺ curatione. secūda ibi digestiua uero. Pria i duas prio ponit cañ ꝑdictos. secūdo reddit ad distiguendū quosdā ex dictis canonibus. secūda ibi. Nunc autē ad distinguendū. Pria in duas prio ponit cañ generales curatiōis secundū unāquāq materiā & in hoc inuit cañ curatōis quātū ad exhibitionē medicinaꝝ. secūdo ponit quēdā cañ cōem pluribus siue diuersis materiebus inuens i illo canonem q̄tum ad manualē opationē. secūda ibi ex eo autē in quo. ¶ Ad euidentiā primi est sciendū quod secundū Ga. in tegni tractatu tertio prius oportet causam abscindere deinde deuenire ad eam dispositionē q̄ ꝑus facta est Sic gº Auic. fac duo qa pº pōit cañ curatiōis egritudinū materialiuꝫ qui cañ respiciunt materiā. zº ponit cañ respiciētes dispōnem que remanet qñꝫ postq̄ materia ē euacuata. zª ibi. Et quecūq materia. pª i tres pº ponit cañ curationis respiciētes materiā quādo in capite continetur. zª qñ est in asensu ad caput 3º condudit. zª ibi. Et si humores. 3ª ibi. Isti ergo Prima in duas. Primo ponit cañ curationis qui sunt ad euacuandā materiā quādo ē sanguis uł in sanguie. Secūdo qñ ē alius humor a sanguie sepatus zª ibi. Et si fuerit humores alii. Prima i duas. pº ponit cañ quādo materia ē alia a sangne sed est sanguini mixta siue peccās in sanguine. secūdo qñ est solus sanguis. zª ibi quod si materia. Prima in duas. pº ponit cañ quādo huōres alii peccāt in sanguine ēt sanguis est mł'tus siue dominās. secūdo quādo sanguis nō ē multus & alii huōres dñant. zª ibi & si alii ēt dominētur. Ad intellectū prime ptis ē sciēdum quod Auic. primo inuit dispōneꝫ quā itendimus curare & est quod i capite fit egritudo ex aliis humoribꝰ cum sanguine nō diminuto imo habundāte & in hoc est quod dicit. Significatio ostendit sangneꝫ cū humiditate. i. cum alio huōre qcūq sit unde dicit. quicūq sit. Et in sanguine nō ē diminutio. su. imo est habūdantia unde littera exterior habet. habundāteꝫ. s. sanguinē significat & est modus loquēdi sicut cū dicitur ego nō habeo paucā monetā quasi dicatur imo multā uel dixit hº qa si sanguis esset ualde paucus ut i macris extenuatis sꝑflue & debilibus & cū hoc aliqui humores in illo sanguine peccarēt & ipse sanguis essꝫ nō bonus licet sꝑaret eos nō tamen faceremus flobotomiā sicut nec aliā euacuationē pp multū casū uirtutis sed itenderemus cōfortationi & retentioni. zº ponit huius dispōnis curā cum dicit Incipimus a flobotomia nā ista ē euacuatio que debetur sanguini & aliis humoribus quādo in sanguine peccant ut pꝫ in quarto de regīe sanitatis & pº cañ fen q̄rta i capº de flobotomia. 3º docet uenā de qua debet flobotoāre quia de cephalica uel uenis pticularibus capitis uel ꝺ uena colli que dicitur Guideꝫ. ¶ Est dubitatio qñ ꝺ cephalica debeo flobotomare & qñ de aliis. Dicendum quod Auic. hūc cañ pfecte distinguit posterius. Nam aut sanguis est in fluxu ad cerebꝝ & tunc nō incipimus a flobotomia cephalice nec uenaꝝ pticularīū sed a flobotomia uene cōis uel basilice uel saphene secūdū quod hic docꝫ Auic. aut sanguis tenetur in capite & iam cessauit fluxus uel est ꝑuus & tunc aut nō est magnū peri

culum sed est de repletionibus cōiter occurrenti
bus & tūc flobotomam⁹ uenā cephalicā uel frō
tis uel nasi & huiusmodi.omnes.n.iste uene a ca
pite euacuāt materiā in eo contentā tñ differen
ter quia si hec repletio est magis cōis & cum h°
aliquis timor iest de fluxu aliquo a ptibus pro
pinquis flobotomamus cephalicā quia cōior est
eius euacuatio & diuersiua ēt aliquo mō. Si au
tem hec repletio nō sit sic cōis uel si sit tamen ma
teria oio fluxit flobotomamus uenā frontis uel
nasi uel post aures & hoc secundū pticulares re
pletiones capitis ut apparet in unaquaq; egri
tudine. ¶ Est tñ sciendū quod licet flobotomia
pticulariū uenaꝝ non sit diuersiua respectu flo
botomie cephalice tñ in se aliquā diuersionē in
cludit.sicut flobotomia uene frōtis diuertit a po
steriori pte capis.und̄ eductio sanguinis a nari
bus ponitur inter euacuationes diuersiuas a Me
sue in ca° de frenesi licet dicat cū sanguisugis. Si
aūt cū repletio ē in capite ex materia sanguinea
etiā mixta cum aliis humoribus piculū ē mag^m
uerbigratia suffocationis subite ex appoplesia
tūc flobotomamus guidē quia ista flobotomia
potentius euacuat materiā a capite & ēt a par
tibus gule & pectoris.unde i squināntia & asma
te & suffocatōe & lepra precipit̄. Et hoc est qd̄
dicit Auic.quod si res.i.periculū est magna &c̄.
Ita exponebat̄ ēt res supra tertio cap° hui⁹ fen.
quarto Auic.ostēdit ptē a qua debet fieri flobo
tomia quia in cōtrariā a pte doloris.i. passionis
ut si passio ē in latere dextro fiat flobotomia de
cephalica sinistra uel de aure sinistra & si ē post
fiat de uena frōtis uel nasi & ideo dixit.eaꝝ flo
botomia. ¶ Dubitat̄ an sit de cōtraria uena ce
phalica flobotomandū.uidetur quod nō p rasī
in nono almāsoris prio cap° qui dicit quod fien^a
est flobotomia in pte i qua ē dolor ul⁹ in qua ma
gis infestat̄. Amplius flobotomia d̄ cephalica fit
ad accipiendū materiā de capite sed magis eua
cuat illā flobotomia cephalice eiusdē ptis cum sit
maior rectitudo & ppiquitas & associatio que
cōsiderant̄ in acceptiōe materieꝝ a pte ut patet
pmo cañ fen quarta prio cap°. ¶ In oppositum
est Auic.& ʒoar in prio theisir tractatu secūdo
ultio cap° ubi i pcussione capitis ex cephalica op
posita flobotomat. ¶ Dicendū quod comunis in
tentio i flobotomia cephalicaꝝ cū cōparatur ad
flobotomias uene nigre & basilice & saphene ē
euacuatio materieꝝ a capite.s.que sunt iam i ca
pite sed cū hac intētione includūt aliquā opatio
nem & per cōsequēs aliquā diuersiōē. Sicut er
go cū intentiōe euacuatiōis materieꝝ a capite cō
iungitur tibi aliqua itentio diuersiua maior uel
minor ita cōsurgit consiliū in flobotomia cepha
lice eiusdē ptis uel cōtrarie.cū euacuatione enim
quā facit flobotomia cephalice eiusdē ptis min⁹

diuertit sed cōtrarie ptis magis diuertit. Cōsur
git autē itentio diuersiua aliqua cū medicus su
spicatur aliquē fluxū materie ad caput licʒ actu
uideat plus materiā esse iam fluxaʒ. Supitio tñ
illa cursus nō est tāta que necesitet flobotomiaʒ
saphene basilice uel nigre sed sufficit cephalice &
si paucus ualde est fluxus uel timor de fluxu ce
phalica eiusdē ptis sufficit quod si maior sit de
cephalica opposita & sic est considerandum in
uenis pticularibus. Si eni uis materiā a capite ac
cipere cū aliqua diuersiōe tunc si suspitio est qd̄
materia sit posterius flobotoma uenaʒ frontis
unde dicit ypocras i qnta pticula amphorismoꝝ
Posteriora capitis dolētia &c̄.& Auic infra di
cit idē in cap° de soda. Si autē sine aliqua diuer
sione sit.eiusdē ptis tunc facias flobotomiaʒ. Au
ctores g° medicine secundum diuersa iuditia &
extimationes possibiles diuersa dixerūt ut decla
rauimus in tertia fen huius in cap° d̄ cura obtal
mie. ¶ Ad opposita pʒ so°. ¶ Quīto ē dubita°
Auic.ponit quod ē incipiendū a cephalica Cōtra
imo prius a nigra uel basilica quia est prior &
uniuersalior. ¶ Dicendū quod Auic.itendit ad
materiaʒ sanguineā cui sunt alii humores mixti
cum est in capite & rōe huius nō tm̄ fit floboto
mia cōis uene nigre nec basilice.si aūt indigeatur
illis est ppter alios modos repletiōis ut dictū ē
& infra dicetur. ¶ Sexto ē dubitatio utrꝝ ante
hāc flobotomiā debeat pmitti digestiuū.uidet̄
quod nō quia Auic.non exprimit & ifra docēs
purgare alios humores docet pmittere. Si ergo
ēt hic debuisset premitti uidet̄ quod debuissʒ
explicare. ¶ Ad oppositū arguitur qñ i floboto
mia non ē intētio sanguis expectamus digestio
nem ut sumit̄ in quarto cañ in cap° dē cura pu
tridaꝝ in generali.secūdo antiqui i sanguie gros
so pmittebant digestiuū ante flobotomiā ut po
nit Auic.in quarta fen primi cañ.in ca° de flobo
tomia & in.vii^a.pticula Amphorismoꝝ illo am
phorismo dolores oculoꝝ in comēto & in libro
de flobotomia noue trāslationis. ¶ Dicendū qd̄
in hac flobotomia non debet expectari digestio
.i.non debet sirupus digestiuus uel aliud dige
stiuū premitti. Ratio ē quia si isti huōres sunt
apti ad motū cū sanguine per flobotomiā edu
cto nō expedit pmittere digestiuū premissio.n.
digestiui esset quia huōres isti essēt inepti ut fi
erēt apti sed sunt apti quia de mente Auic. hic
dñatur sanguis & alii humores sunt secū cōmix
ti. Ex hac ergo cōmixtione sunt apti ad euacuati
onem. Ampli⁹ digestiua siue calida siue frigida
nocerēt stāte repletōe multa i capite.calida qdē
agitando & frigida cōstrigendo & similē ratio
nem facit Ga.in. viii. terapentice i cap° de cura
effimeraꝝ ex opillatiōe. ¶ Ad rōnes in oppo
situm Respondet quod digestio expectatur qñ

alii humores multū dñantur in sanguie & maxime uolēdo facere copiosā flobotomiā. ¶ Septimo est dubitatio utrꝫ ante hāc flobotomiā debeat pmitti farmatia. Quidā dixerunt quod si aliqui mali huōres sint in stomaco & primis ueis añ hāc flobotoīaʒ dʒ pmitti farmatia & aliter ñ & hic sermo pēdet ex pncipiis uniuersalib⁹. s. ex fen. iiii^a pmi cañ & ibi recurrat̄ an flobotoīa dʒ p̄cedere uel sequi. Hic tñ cōsidera quod intentione habita ad egritudinē quā Auic. hic presuponit a flobotomia ē icipiendū qa hic p̄suponit̄ repletio ex sanguine exhuberāte & cū hoc ex aliis humoribus sibi mixtis. oportet ergo statim facere euacuationē talē que istas materias simĺ educat h⁰ aūt facit flobotomia cū sit cōis euacuatio huoꝝ ut statim ponet. farmatia aūt si premitteret̄ agitationē faciet in sanguine multo. unde posset sequi apostematio & fluxus ad loca suffocātia bene ergo dicit quod icipiendū ē a flobotomia. Sexto Auic. innuit qualiter flobotomiā debemus facere cum dicit & nō declinamus nisi ad diminutionem. cōsidera quod littera hec dupliciter exponi pōt ppter quod primo ē sciendū quod flobotomia est duplex. una minoratiua que nō est mag^a & cōpleta & ista cōpetit qñ sanguis exuberat & simul cū eo aliqui alii huōres sunt mixti. non eim possumus cōplete flobotomare quia illi humores cum sint extranei & mali ut presuponebatur possent furere oʒ ēt dimittere de sanguine p thesauro ad digestionē illoꝝ qui remanent. non. n. oēs possunt in flobotomia ista educi. & iō Auic. dicit nō declinamus nisi ad diminutionē. i. ad flobotomiā minoratiuā. Alia ē eradicatiua flobotōia que dicit̄ cōpleta & ista cōpetit quādo solus sanguis peccat & hoc est qñ solum in quāto peccat ita quod non peccāt in eo aliqui alii humores nisi iquātum ipse eos includit i potentia secundū philosophos uel in actu secundū plures medicos nō tñ quia ex hoc sanguis peccet nisi in quāto solū & si peccat in quali est in quali quod sequitur multitudinē suā. tūc ergo fit flobotomia erradicatiua siue completa. unde Auic. subdit & si materia fuerit tātū sanguis sufficit flobothomia completa. secūdo mō pōt exponi littera quod hoc dictū referatur ad statim pmissa. s. sꝫ periculū magnū est omnibus postpositis fiat flobothomia guideʒ & in hoc solicitat ut non cōsideres horā diei uel noctis qn oibus postpositis flobothomiā facias.

¶ ET SI ALII. Hic ostēdit cañ. quādo sanguis non est multus & alii humores dñantur & pʒ

¶ Est dubitatio utrꝫ dñantib⁹ aliis humorib⁹ cū sanguine cōpetat flobotomia. uidetur quod non quia cū in corpore fuerint multi mali humores & sanguis bon⁹ fuerit paucus flobothomia rapiet bonū & relinquet malū ut patʒ in. iiii^a fen primi cañ i capitulo de flobotomia. Sed qñ alii humores dominant̄ ipi sunt multi & sanguis ē paucus g⁰ &c̄. Secūdo Auic. precipit i eodē ca⁰ quod ē cauendū ne pducat̄ eger ad ebulitionem colericoꝝ uel cruditatē flegmaticoꝝ sed dominātibus aliis humoribus a sanguine p flobotomiaʒ deuenitur ad illa nocumēta ut notū est g⁰ &c̄.

¶ In cōtrariū ē Auic. Respōdetur notabiĺr qd dominiū alioꝝ humoꝝ supra sanguinē ē duplex unū ē dominiū absolute qa simpliciter dominentur & nō disponant dispositiōe sanguinis imo ipsi disponāt ad se sanguinē uerbigratia sit i mēbro libra una flegmatis & tres uncie sanguinis & stāte h⁰ dominio alioꝝ humoꝝ supra sanguinem nō cōuenit flobotomia. utrū autē in cerebro uel in aliquo principali posset cōtingere tale dominiū alioꝝ humoꝝ supra sanguinē nō curam⁹ modo discernere qa forsam nō contingit in uenis eoꝝ. Aliud ē dñiū aliorū humoꝝ z^m pportionē uerbigratia sit naturalis pportio sanguinis ad alios hūores ut pportio dupla que ē sicut. xii. ad .vi. Si ergo aliqui mali humores mixti sanguini in hac pportiōe se habeāt uĺ sicut minus ut quatuor ad duodecim tūc sanguis dicitur dñari & hoc mō pcessit cañ pmus huius capituli. Si aūt alii humores peccēt in sanguine in pluri q̄titate uerbigratia sint septeʒ uncie alioꝝ huōꝝ. & uncie. xii. sanguis tūc alii huōres dicūtur dominari non tñ simpliciter sed secundū pportionē & tūc flobothomia cōpetit & ab ipsa icipimus & cā ē quia cū tales humores i sanguie peccēt ut Auic. intelligit quia secū sunt mixti & pticipātes. quadam rectificatiōe ab eo tunc flobothomia educēdo sanguinē educit ēt illos huōres simul cū sanguine. & hoc ē quod dicit quod flobothomia ē cōis euacuatio humoꝝ quia euacuat sanguinē & humores secū mixtos paratos cadere uel fluere simul cum sanguie. ¶ Est ēt sciendū quod li incipimus duo excludit. primo pmissionē farmaci. Nā qūuis ēt indicet̄ farmacia tñ quia isti hūores ut presuponitur sunt mixti cum sanguine. p⁰ debet fieri cōis euo eoꝝ. Et hoc ē p flobothomiā q̄ fiat ppria. s. p farmaciā. & in hoc p̄supponitur quod ista ē indigentia nō solū euonis alioꝝ hūorum sed ēt sanguis cū reliqui humores sint mixti & dominātes secundū pportionē pdictaʒ. z⁰. li incipimus excludit digestiui pmissionē quia ñ oportet digestiuuʒ pmittere ne materia agitet̄ uel cōstringatur sed oʒ de materia minorare & hoc fit cū flobothomia quia ē ista materia cōis .s. ex pluribus aggregata ut sanguine & aliis humoribus. Flobothomia aūt est comunis euacua⁰ istoꝝ humoꝝ & si cogeremur dicere quod opʒ aliquod digestiuū pcedere nō tñ tale quale in solutiuis sed leuis preparatio sufficeret.

¶ QVOD SI MATERIA. Hic ponit qñ est

solus sanguis dicēs quod tunc sufficit completa siue eradicatiua flobotomia. ¶ Est sciendū quod dicit sanguis tm̄ quia qn̄ sanguis pecat sola quā titate pricipaliter qua dimiuta totus sanguis remanet bonus tūc fit flobotomia cōpleta que dicitur cōpleta pp duo prio qa copiosa & eradicatiua. secūdo qa sine alio auxilio euacua° liberat ut declaratū ē fen. xi. i cap° de canonibus uniuersalibus curatiōis malaꝝ cōplexionū cordis hoc autē nō facit flobotomia minoratiua.

¶ ET SI FVERINT. Hic ponit alios canones curatiōis qn̄ ē alius humor a sanguie separatus & prio premittit. secūdo declarat. secūda ibi Ad h° tn̄ nō penitus. ¶ Est sciendū quod debet exponi humores alii. s. a pdictis qa sunt alii a sanguine & nō sunt misti cuȝ sanguine nec peccantes cum sanguine. secūdo exponi debet si ē cū comunitate quia totū. s. corpus sit plenū cū hoc etiā qa a toto materia ascendit ad caput.

¶ AD HOC. Declarat prio cañ i euacuatiōe ppria capiti secūdo i euacuatiōe capitis & totius. secūda ibi & totū istud.

¶ EST DVBITATIO. Vtꝝ possit fieri euacuatio pticularis nō pmissa uniuersali. uidetur quod sic qa supra Auic. cōcessit flobotomiā appropriatam capiti & incepit ab ipa. In oppositū est hic Auic. & mesue in cap° de soda. Canon enim est. uniuersalē euacuationē premitti pticulari. ¶ Dicendū quod euacuatio pticularis est duplex. una que solū est pticularis & capiti ppria ut est euacuatio cū gargarismate uel capupurgio resolutiuo forti aproxiato capiti uel etiā si essȝ aliquod solutiuū appropriatū capiti & ista euacuatio pticularis stante repletiōe i toto nō debet fieri nisi pmittatur euacuatio uniuersalis & cā est quia talis euacuatio pticularis plus atraheret de materia ad caput. Alia ē euacuatio pticularis que ē pars uniuersalis euacuatiōis qa est aliqua medicina que simul euacuat a capite & a toto ut pilule cocie pilule aggregatiue & yere magne & tūc qn̄ expedit euacuare nō pmittit̄ uniuersalis imo simul fit utraq;. s. a toto & a capite & post illud nō oportet euacuare pticularius qa cū tali medicina pficitur euacuatio uniuersalis & pticularis. ¶ Considerandū tn̄ quod i quatuor casib⁹ pōt fieri euacuatio pticularis nō premissa uniuersali. prio qn̄ materia ē pauca. 2° qn̄ mēbꝝ mādās materiā nō ampli⁹ mādat. 3° qn̄ caput ē fortificatū & nō plus auidū i recipiēdo. q̄rto qn̄ corp⁹ & alia mēbra a capite non sunt repleta siue non sunt posita sub dn̄io humoꝝ faciētiū egritudinē in illo mēbro. s. cerebro. Sed tu dices Auic. uidet̄ dfectiuus qui has cōditiones nō posuit. Dicēdū quod oēs predicte tres coditiōes uerificantur in uirtute quarte quā inuit Auic. s. n. reliquuȝ corpus non sit plenū tunc possumus a pticulari euacuatione incipere & tūc ē ppie qn̄ materia i capite est pauca tūc ēt caput nō recipit neq; corp⁹ dat. q̄uis ergo sit possibile quod corp⁹ sit plenū & quod materia in capite sit pauca & quod corpus cessauerit a mandādo ad caput uel nō mandauerit sed in seipso caput hēbat illā materiam & quod caput nō sit auaꝝ i recipiēdo nō tn̄ est secuꝝ solum particularē euacuationeȝ facere & ab ea incipere quia semp totius repletio minat̄ materiā posse ad caput currere. sed tunc euō particularis securissima est qn̄ tocius corporis euō facta est & iō hāc solā cōditionē Auic. hic ponit. ¶ Sed tu dices pōt ne cōtingere quod stante repletiōe in toto pmitamus euonem particularem ¶ Dicendū quod q̄uis non sit oio secuꝝ tn̄ medicus multū exercitatus & bone estimatiōis posset qnq; illud facere & hoc secundū mentē Mesue quia q̄uis esset corporis plenitudo caput nō esset auaꝝ in recipiendo. i. nō aptū neq; auiduȝ neq; mandās in mandādo. & tn̄ materia i capite esset pauca & ppie cū esset ppinqua locis euacuatiuis p nares uel palatū tunc eniȝ leui gargarismate uel caputpurgio ut solo suco sicle possȝ illa pticularis euō fieri non premissa uniuersali totum tn̄ hoc non ē oio secuꝝ & de istis iam diximus fen. iii^a. huius. ¶ Vd cōtrariū dicendum quod cañ supra positū Auic. inferius distinguet & intelligebat supra quod flobothomia pticularis uene fieret qn̄ nō esset indigētia uniuersalis euōnis. ¶ Dubitatur utꝝ sicut qn̄ stante plenitudine totius pticulareȝ euonem pmittimus ita non stante plenitudie faciamus uniuersaleȝ euonem. Et de hoc diximus iii^a. fen & ibi quere.

¶ ET TOTVM. Hic cōplet cañ in euone materie & a capite & toto. primo facit h° qn̄ materia est cocta. secūdo qn̄ ē cruda. 2ª ibi. Quod si humores fuerit &c̄. Prima in duas. primo ponit cañ in euone a toto & capite. secūdo a capite solū ibi 2^a. Et si egritudo. ¶ Considerādum quod littera prima dupliciter pōt exponi uno mō ut sit canon tā in euone uniuersali q̄ pticulari & tunc dicemus totū illud. s. de euone tam uniuersali q̄ pticulari & tunc exponitur si sciuerius materiā in ipso. s. corpore & capite eius quod educitur. s. urina egestione per nares &c̄. Alio mō totum illud quod dictū est de pticulari euone quasi dicat nō sufficit quod uniuersalis euō precedat sed cū toto hoc oportet materiā esse predigestā & hoc cognoscitur p illud quod educitur p nares palatū &c̄. ¶ Dubitatur an a capite possimus euare materiā ante digestionē. uidetur quod sic in appoplexia fortissima capiti apponimus ut infra ostēdemus & hoc non expectātes digestiōeȝ ¶ Dicendū quod secūdum sn̄tiā cōeȝ non debemus regulariter facere & hoc est cum egritudo non uehemēter infestat sed coacti añ digestionē

conatur q̄n̄ȝ a capite euacuare ut in appoplesia clisteriis fortibus & calefactiõibus & quibuscū q̄. possumus aliq̄d ď materia educere quia egri tudo nõ dat spaciū ordinate coctionis. Ista proli xius declarant̄ in pricipiis sciētie. ¶ Et cõsidera hic quod Auic. in humoribus aliis digestionē ex pectat sed i peccato sanguīs & alioꝝ in sanguine & cū sanguine peccantiū Auic. nõ expectauit di gestionē propter cām dictā.

12 ¶ ET SI. Auic. declarat canones i euacuatiõe ma terieꝝ a capite ostendēdo qn̄ debet fieri & qb⁹ modis & q̄bus cõditionibus. Fit autē euacuatio materieꝝ a capite sex modis. s. gargarismatibus sternutatiõibus embrociis caputpurgiis empla stris & solutiuis. habet g° q̄tuor ptes. primo po nit cañ in euacuatiõe cū gargarismatibus. secūdo cuȝ sternutationibus caputpurgiis & embrocis tertio emplastris & quarto cuȝ molitiuis soluti uis. secūda ibi administrauimus. tertia ibi & qn̄ q. quarta ibi. & cauebibus. Pria in duas. primo pmittit qn̄ euacuatio cū gargarismatibus ē fien da. secūdo ponit cõditiões circa hoc. secunda ibi. Si nõ timuerimus. Primū patet. ¶ Consideran dum quod Auic. nõ fuit contentus dicere ad sta tum sed dixit pcessimus i digestione ut det. itel ligere quod sit status quoad materie digestio nem nõ quoad accidētia sola. ¶ Considerandu ȝ ēt quod hoc debet itelligi si natura non euacuat euacuabimus nos. ¶ Dubitatur utruȝ materia digesta in capite. pria euacuatio qua debemus incipere sit per gargarismata. uidetur quod non quia in frenesi litargia & doloribus capitis nõ in cipiūt ab ea auctores. ut apparet ifra in suis capi tulis. ¶ In cõtrariū Auic. hic Cõsiderandū quod gargarisma dicitur a gargaleone que est ps circa guttur. Galienus. xi. de utilitate priculaꝝ. xii. ca° ad quā atingit aer & circa quā percussione eius pcutitur materia que gargarizatur. ¶ Ad que stionē dicendū quod materia que est i capite & est digesta aut est pauca aut multa si qdeȝ pau ca sit possumus icipere a gargarismatibus ratio ēst qa materia talis cõueniēter euacuabit̄ ex hoc qa gargarism⁹ trahit ad collatoriū ad quod uie expulsiõis supfluitatū cerebri terminantur ut su pra dixit Auic. & ideo dicit pprie p gargarisma & hec eius euacuatio ē multū ppria quia per la. tam uiā & rectā & comunē cerebro ut notū est Si au ē materia sit i capite multa & maxime si est difficilis motus cū tota sua digestiõe cõueniē tius est cū solutiuis euacuare. s. cuȝ yeris & pilu lis assumptis qa ille medicie amplius & forcius euacuabūt de materia & hoc indigemus ut pre supponitur. ¶ Sed tu dices g° faciaȝ gargarisma ex yera. dicendū quod non sic purgabunt caput gargarizata sicut iterius assumpta puia non ita reducit̄ ad actū in gulla sicut in stomacho ut de claratū est alibi. ¶ Ex his cõtraria cessant.

¶ SI NON TIMUERIMUS. ¶ Hic declarat cõditiões & pȝ. ¶ Dubitatur utꝝ hee cõditões requirant̄ ad h° ꝙ gargarismus fiat & uidet̄ ꝙ nõ quia pulmo respectu cerebri est mēbꝝ igno bile & naturaliter ab eo recepit multa reumata ut primo cañ de cõditionibus mēbroꝝ. Nõ ergo timeri debet de eo quod faceret gargarisma de sendere. ¶ Secūdo non uidetur esse suspicandū si humor sit de genere accuti quia Mesue poit ca° de catarro ꝙ iuuamentū gargarismatū est i catarro accuto. Amplius Auic. uidetur esse de fectiuus quia una de causis quare gargarismus phibetur est multitudo materie ut inuit Mesue pallegato cap°. hanc cõditionem Auic. non ponit. ¶ Ad hoꝝ intellectuȝ. considera quod gargaris mata fiunt ad quatuor intentiones simplices & unā cõpositam. prima ē ppter purgationē mate rie a capite p partē ignobilem. s. per colatorium & h° fit cum yeris in quibus est uirtus purga tiua attrahendo. ¶ Secūda intētio est ad strigē dum siue cõprimendū fluxū. sicut damus i gar garismate dyacodion & huiusmodi papauera ta & q̄n̄ȝ opiata ad sistendum fluxum. Et ex hoc uide quod littera Mesue est corrupta quia nõ ponitur exemplum primi ut ubi dicit primi debet dicere secūdi. licet inferius aliter sermo su us exponatur. Tertia intentio ē abstersio materi erum a pte gule & adiacētibus & sic a parte ca pitis sicut fit cū aqua salita & aqua mellita & ȝu charata. ¶ Quarta ē alteratio materie sicut ifri gidamus materiā calidā cuȝ gargarismate aque in qua sit camphora & res frigide. materiaȝ ue ro frigidā calefacimus gargarizādo calida sicut mirrā & similia Ista intentio est cõposita ex intē tionibus duabus aut pluribus ut cū cõmiscem⁹ aquā salis & mirrā & cē. ¶ Et ex hoc apparet expositio textus Mesue cum dicit ca° de catarro. ¶ Exemplū quarti est aggregatio itentionū su ple sicut miscendo aliquā de predictis rebus sip. Fricatões & uētosationes i eis ad hoc. i. ad quar tam itentionē cure generalem que erat diuersio a parte timorosa. i. ad ptem cõeȝ. i. cui cerebꝝ co municet. & nõ debet exponi ad hoc. i. ad q̄ntum modū gargarismatū sed quia Mesue a suo pro posito deuiauerat p longū sermonem i gargaris matibus iõ ibi reuertitur ad quartā rem de sex rebus cõplentibus curā catarri. ¶ Hiis pmissis dico quod sermo Auic. hic est ď gargarismatib⁹ factis ad euonem materie capitis siue faciāt istā euonem attrahendo siue fortiter abstergēdo si ue incidendo. Et ex hoc cessat unū argumentuȝ quia Mesue cõcedit unū gargarisma in catarro subtili accuto s. gargarisma ispissatiuū & altera tiuū materie catarri sȝ Auic. negat gargarismū attractiuū i materia accuta. Cessat ēt cõtraditio

in textu Mesue quia primo ponit quod iuuamentum gargarismatū ē ad catarrū calidū, accutum ad ꝓhibendū ingrosandū & ex hoc ad facilitandū ad expulsionē. postea dicit mesue quod in q̄tuor casibus gargarismata ꝓhibentur. unus d̄ casibus ē si gargarisma est de genere subtiliū acutorū & itelligit non de gargarismate inspisatiuo quod cōcessit sed de atractiuo siue euacuatiuo. ¶ Dico g° ꝙ huiusmōi gargarismata fortiter euacuātia ut ē yera almuri & similia digesta materia ĭ capite cōcedunt̄ stantibus q̄tuor cōditionibus. una est quod nō timeamus nocumētū ĭ pulmone & hoc est ꝑpter multitudineꝫ materie subito mote per gargarismū. unde possent uie pulmonis opillari. secūda est quod materia quā uolumus educere per gargarismū nō sit acuta mordicatiua qa gargarismus de quo ē hic sermo adderet ad acuitatē illi⁹ materie. unde timeretur d̄ cerebro ipa etiā mota qa ē ualde mobilis & mala posset subito figi in pte gutturis & facere squinantiā etiā posset subito descendere ad pulmonē ¶ Sed tu dices quō pōt esse acuta mordicatiua cū sit digesta. dicendū quod materie omnes non recipiunt equalem digestionē & equalē pfectionem. quedaꝫ enim cū sua digestōe quā possunt recipere habēt multā prauitatē. utrū aūt in materia subtili acuta cōpetat aliquod gargarisma eductiuuꝫ dicetur post. ¶ Tertia conditio ē qd̄ homo nō sit susceptibilis pulmonis. i. nō sit cōsuetus hēre fluxū materieꝝ ad pulmonē & p consequēs nō habeat egritudinē nouā uel antiquam per quā sit patus recipe materias ad pulmoneꝫ imo sit fortis ad resistēdū ut n̄ sit apt⁹ ad ptisiꝫ & huiusmodi qa ex materie motu quecūqꝫ esset materia pulmo poneret̄ in periculo receptionis. ¶ Quarta conditio est modificatiua tertie & ē quod licet homo esset patus recipe materias ad pulmonē tn̄ dispositio quā habet in capite ē maioris tioris & plus te solicitat q̄ dispositio que in pulmōe timet̄ & ideo facimus gargarismum atractiuū. uerbigratia qn̄ materia est in capite ex cuius remanētia si nō fiat gargarisma timet̄ appoplesia. sed si fiat gargarismus preseruat̄ ab appoplesia tamē quia habet pulmonē cōsuetuꝫ recipe materias incurreret ptisim & maliciā hanelitus de qbus cōfidis. ¶ Possunt ergo hee conditiones ad ordinē reduci per hunc moduꝫ. tior d̄ gargarismate euacuatiuo ul̄ ē ex pte materie uel pulmonis & ptiū gule. Si ex pte materie aut quia multa aut quia accuta. Si quia multa & timetur pulmoni p uiā suffocationis & ĭ hoc cōprehēditur timor qui habet̄ ĭ gargarismate euacuatiuo. in casibus subite ꝑfocatiōis qa ibi materiam suspicamur multā fluentē ad gulaꝫ quam gargarisma euacuatiuū magis mouebit. Si autē timor sit ex pte materie quia acuta tūc timetur pulmoni & ptibus gule cū hoc etiā timet̄ de cerebro ut dicet̄. ¶ Si uero tior sit ex pte pulmōis & sic qa est patus recipere & quia maior passio possꝫ ĭ eo fieri q̄ ista. quā in capite curas. Rēotis igit̄ istis suspicatiōib⁹ pōt fieri gargarisma ex qbus cessant omēs cōtraditiōes & apparet quod doctrina mesue & Auic. concordāt.

¶ ET ADMINISRABIMVS. ¶ Hic ponit canāꝫ caput purgiis strenutationibus & embrocis & pꝫ. ¶ Est sciendūꝫ quod Auic hic enumerat multa euacuātia materias a capite & ideo dicit deponēt. i. euacuēt licet diuersimode ut apparebit Nam licet odores possint euacuare sternutationē faciēdo possunt tn̄ eūare resoluēdo. ¶ Secundo est sciendū quod Auic. inuit ista debere fieri premissa purgatiōe.

¶ ET QVANDOQVE FIENT. Hic docet cum emplastris curar̄. Et primo facit hoc. 2° do-
cet euitare errorē. 3ª ibi uia aūt qua. primū patꝫ 22
¶ Est sciendū quod ex Auic. hic accipimus cōditiones saluādas in appositiōe emplastroꝝ. Pria est quod raddatur caput. Sed cōtra quia rasio capitis nocet & dempsat porros ut pꝫ. iiii°. cañ. fen p³ in cap° de rigore. Responsio quod raso capite emplastra melius ĭprimūt & similiter embroçe & unguēta q̄ quādo sunt capilli. Sed non dixit de illis quia pp subtilitateꝫ embrocarū & ēplastroꝝ min⁹ curauit. Reōtio aūt capilloꝝ lꝫ absolute fit melior cū forficibus q̄ cum nouacula in hoc tn̄ casu non est curandum qnia statim apponimus emplastꝝ resolutiuuꝫ & recipiunt̄ porri & iō Ga. in. xiii. terrapentice dixit radentē uel tondentem. ¶ Secunda ē quod emplastra sint diuersa secundum diuersitatem humoris quem uolumus eūare Alio. n. resolutiuo indi-
get colera & alio flegma. 3ª conditio est quod n̄ 23
timeam⁹ ex illis emplastris corruptionē cōplesionis & hoc quia non ꝑportionētur solū ad materiā sed ēt ad mēbꝝ secundū diuersitatē cōplesionum & cōpositionū uel hoc dixit ut ista emplastra resoluētia apponantur digesta materia qa si materia esset cruda & multa talia emplastra dillatāt eam & ex hoc sunt cā corruptionis cōplesionis uel digestionis ēt quia quādo est cruda resoluitur eius subtile & remanet grossuꝫ & ex hoc ēt corrūpitur complesio & est similis modus Auic. loquēdi. iiii°. cañ ĭ ca°. de cura flegmatice. Et secūdū hunc modū exponēdi erūt solum tres cōditiones. sed secundū primū modum dicemus quod quarta cōditio est quod tu sis cōfix⁹ quod materia effusa. i. que stat ĭ cerebro erit facilis ad euacuandū. s. quādo cū emplastro resoluitur & hoc quia sit digesta. unde non educitur subtile & remanet grossum & quia sicut nō addatur in gradu ita multū excedetur & hoc tāgebatur in secunda cōditiōe. uel adherētia & secū

dum hoc dicemus quod inuit qntam cõditione ʒ & est quod tu nõ facias cõtinuo adherere reso lutiuũ qa p cõtinuã adherentiã possʒ putrefieri materia & iõ subdit.uia aũt ut euacuemus.s.cũ emplastris resolutiuis post lenificationẽ cũ leui bus digestiuis.i.cũ molibus habẽtibus uirtutem maturatiuã ut mucilago altee uel radix altee & similia.nõ eni debẽt esse lenitiua s ne uirtute ma turatiua ut ẽ uiola & ideo quacunq fueris usus euacuatiõe p resolutionẽ sequaris post cũ lenifi catiõe uel fac quod euacuatio sequat ipam lenifi catione & utrũq uerificat.ubi eni timet indura tio materie mõ lenificamus & mõ resoluimus & ite lenificamus ut ponit Ga.i.xiiii°. terrapẽ tice & Auic.quarto cañ fen 3ª.in cap° de cura se phiros. Est tñ sciendũ quod qñq medici ista resolutiua & molificatiua simul pmiscent Tem pus uero more utriusq medicaminis s.quot die bus molificemus & quot intendamus resolutõi est secundũ extimationem.

ET CAVEBIMVS. Hic ponit cañ.cũ medici nis solutiuis i euacuatiõe materie a capite osten dens suũ sermonẽ extẽdi ad euacuationẽ que fit cũ gargarismate & prio ponit unũ cañ.secundo aliũ.secũda ibi.Et ut caueam⁹.prius est ad recti ficandũ malã cõplesionẽ quã medicina solutia ul gargarisma ul quã aliqñ alia eã cuãtia reliquũt & inducũt quod iõ cõtigit quia sunt calida & i flamãt & cogit uti ẽt eis i euacuatiõe humoruʒ calido.Dico ergo succurimus solutiõi.i. post so lutionẽ emplastrãdo caput cũ frigidis.dixit aũt post solutionẽ qa forsaʒ i actu solutiõis uẽtris p hibent euacuationẽ debitã. Secũdo ẽ sciendũʒ quod aliũ modũ euacuãdi hic Auic.non põit & est p cõsolationẽ ha medicina & forsaʒ hic o misit quia dedit itelligi ex cañ generali posito i libro prio fen quarta.quarto cap° cũ dicit. Quã doq necesse ẽ te dare medicinã que sit ex genere euacuãdi hũores i qualitate sicut cũ scamonea est tibi necessaria ad colerã euacuandã rubeã.ei g° admiscendũ ẽ illud qđ ipam in qualitate diuer sificet & forsam omisit quod talis repssio ñ sem per ẽ possibilis. multa eni ifrigidatio medicia debentiũ euacuare a capite ipediret debitaʒ eua cuationẽ siue sint medicie solutiue siue gargari mata siue ẽplastra.đ ẽplastris & gargarismati bus ẽ notũ & ẽt de soluẽtib⁹ ut yeris & pilulis Si.n.cuʒ eis medicias multũ frigidas miscerem⁹ tolleretur uel impediretur euaporatio ad ca put.unde tales medicine non fortiter euacuarẽt & iõ non uides quod auctores in pillulis & ye ris debẽtibus euare a capite ponãt opiũ uel ius quiamũ. Hic accipe quod turbit euacuat humo res acutos.

28 ET VT CAVEAMVS. Hic ponit aliũ cañ. & hic cañ reddit te trementẽ in purgãdo hõieʒ qui nunq̃ sumpsit medicinã solutiuã.posset eniʒ esse inter hunc hominẽ & hanc medicinã pprie tas occidendi & est sermo Ga.in secũdo regimis acuto cõmento.xi°.

QVOD SI. Hic ponit cañ in euacuatione qñ materia ẽ indigesta & uult quod pdigeratur. 29

Considera utrasq ptes.s.grossum & subtile & siue sit hũor grossus siue subtilis debʒ digeri & dixit cõtra eos qui credũt quod subtilis nõ in diget digestiõe ut pria q̃rti ca° de cura putrida rũ in generali uel utrasq ptes siue sit in toto cor pore siue sit i capite solo. Considerandũʒ hic secundũ omniũ sententiam quod hic canon est uerus regulariter & i euacuatione erradicatiua creditur eni & bene quod in euacuatiõibus mio ratiuis & coactis nõ oportet digestionẽ expecta re ut hic Auic.inuit & i p° cap°.

ET ILLVD QVIDEM ET Si humores.

Hic ponit cañ i euacuatiõe qñ materi a ẽ i fluxu 30 a latere.i.a determinata pte uel a corpore toto. Considerandũ quod qñ materia fluit intẽtio est ad fluxũ & hoc cũ cõtrario tractu agẽdo cir ca illđ mb qđ trãsmitit ut si sint iferiora cũ cli steri &c.& in hoc Auic.inuit omnẽ diuersionem euacuatiuã uel nõ euacuatiuã que põt fieri & đ bet & diuersitateʒ priũ mittentiũ & est comũis iste canon in materia sanguinea & aliis lʒ specia liter statim de materia sanguinea diuertenda lo quatur isti cõuenit & patet.

ET QVANDOQVE. Hic est canon Ga. in tegni oportet prius cãm abscidere deinde ueni re ad eã que facta ẽ dispõnem.

EX EO AVTEM. Hic ponit cañ curationis egritudinũ materialium qu plures materias respicit & est cañ in manueli opatnee & dic q secundũ intẽtionem cauteriʒantiũ. i.medicoruʒ qui locũtur de cauteriis ut fuit albucasis & ex eo in quo cõicant diuerse materie &c.i.quod cõ uenit diuersis materiebus ut calidis frigidis uel sanguineis uel aliis est ut fiat cauteriũ. Dubi tatur ut in qualibet materia cõpetit cauteriũ. Dicendũ quod in qualibet tã cã calida q̃ frigi da ñ põt cõpetere qa p successiuã euõeʒ fit ma terie diuersio quecũq sit tñ maxime cõuenit i materiebus frigidis quia cuʒ illa cõsumptione rectificat malitiã qualitatis quã imprimit.unde Mesue cap° de egritudinibus occulo dicit iuua menta cauterii sunt multa & sublimia & pprie ad egritudines capitis frigidas & huidas. Du bitatur 2°.an.debeat fieri post uniuersalẽ euõeʒ uidetur quod nõ sit expediẽs quia est euacuatio diuersiua. Dicẽdũ q post euõeʒ uiuersalẽ debet fieri pprie si totum corpus ẽ plenũ ratio ẽ quia est euacuatio pticularis.iõ debet sequi uniuersa lem unde licet sit diuertens tñ etiam est euacu ans ex loco. Dubitatur 3°.an manus debʒ po

ni ad punctã nasi uel ad finẽ nasi ut inueniatur lo
cus debitus cauterii & cũ hoc dubitatur an de
beat mensurari cum indice uel medio digito. ui
detur primo quod radix manus debet poni ad
punctã nasi quia Mesue caº. de cauteriis dicit ꝙ
manus debet poni in extremitate nasi que extre
mitas est puncta nasi. uidetur 2º quod mensure
mus cum digito medio ꝑ Mesue ibidem & caº.
de egritudinibus oculoꝝ. ¶ In cõtrariũ uidet̃
Auic. q dicit ꝙ manꝰ ĩponat̃ i extreitate nasi sed
extreitas nasi est iuxta supcilia & puncta est in
feriꝰ. Ampliꝰ docꝫ mẽsurar̃ cũ indice & anulari
¶ Ad intellectũ hoꝝ cõsidera quod in hac men
sura queritur locus cõmissure. s. ubi iungitur sa
gitalis cum coronali hic aũt locus ẽ inuentus per
expientiã ex mensura sumpta a radice manus. s.
iuxta rasetã ad extremitatẽ indicis & in hoc non
est aliqua cã nisi quia expientia inuenit hãc pro
portionẽ & huic mensure respondet mensura a
fine nasi. s. iuxta supcilia usq ad locũ illius com
missure. preter aũt hunc modũ sunt alii. s. cũ filo
extenso ab aure ad aurẽ sup nasuꝫ & postea du
plare filũ & ponere ad extremitatẽ auris & ex
tendere sup caput raso capite. pòt ẽt fieri mẽsu
ra cum filo extenso sup caput de aure ad aurem
a d iueniẽduꝫ locũ medium. ¶ Alii tñ auctores
ponũt finem manus iuxta rasetã in punctã nasi
& extendãt manuꝫ & ubi puenit digitus medi
us cum replicatiõe prime iũcture ibi est locus ca
uterii & Rasis primo cõtinẽtis capº de frenesi &
ego ꝑ anothomiã exptus sum hos oẽs modos &
inueni eos ꝓpinquos & in hoc est esitatio multa
ꝓpter diuersaꝫ figurã capitũ & q̃titatẽ nasi &
q̃titatẽ manus tñ utplurimũ inuenitur qđ men
sura manus a radice ad indicem uel a radice ad
mediũ i loco sub uẽtriculo digiti poita radice ad
locũ supcilioꝝ extẽso indice per frontẽ iuenit lo
cũ comisure & hec ꝓportio ẽ de mirabilibus si
est secundũ unũ queq hominẽ & si aliqñ deuiat
nõ ẽ mirũ pp cõditões idiuiduales unđ quosdã
uidemus non iuuari cauterio qui ex natura egri
tudinis deberẽt iuuari & hº est quod forsaꝫ mẽ
sura nõ iuenit locũ cõmissure. s. qa habꝫ cõmissu
ram solidã cõstrictã unđ nõ trãspirat a loco sup
craneo aliquid de materia & tales homines natu
raliter sunt male dispositiõis secunduꝫ caput ex q
bus cõtraria cessant. ¶ Dubitatur q̃rto an cum
ferro uel auro fiat. dicendũ quod cũ ferro qa hic
queritur quod nõ cito cõsolidet̃ imo continuo sa
nies fluat. Cauteriũ autẽ cũ ferro tardius cõsoli
datur q̃ alio metallo ut pòt sumi pria ꝓblematũ
.xxxiiii. ꝓblebate. ¶ Si gº uelles cauteriũ ad re
ctificandũ maliciã cõplesiõis & humoꝝ & citam
sanationẽ fac cũ auro quod si uis quod tardius
cõsolidetur fac cũ ferro. ¶ Dubitat̃ qnto de ho
ra cauterii & quod mane & uespis pòt fieri. Et
de hiis diximus fen 3ª capº de obtalmia.

¶ NUNC AUTEM. &c̃. Positis cañ in egri
tudinibus materialibus hic redit ad distinguen
dũ & priº distinguit canones in materia sangui
nea ubi cõpetit flobotomia. secũdo distiguit cañ
in egritudinibus de aliis materiebus. secunda ibi
digestiua. pria in tres. prio ponit cañ intendendo
ad materiã capitis. & reliqui corporis. secũdo in
tendẽdo ad materiã determinati mẽbri mitten
tis. tertio intẽdẽdo ad materiã capitis. ibi secũda
& si fuerit ibi tertia. amplius. Prima pars patꝫ.
¶ Dubitatur utrũ existẽte plenitudine in toto
& in capite ẽ flobotomandũ de cephalica. uidet̃
quod nõ quia nõ euacuat a toto imo a ptibꝰ su
perioribus ut q̃rta primi capº de flobothomia.
Itẽ tunc materia magis trahetur ad caput. ¶ In
cõtrariũ Auic. Dicendũ quod Auic. stante reple
tione totius inuit modũ triplicẽ se habendi mate
riam respectu cerebri quia uel est fluxa & est
quieta in capite uel fluit actu ad caput uel est
futura fluere. si quiescat & iam fluxus cessa
uit ita quod materia in toto est quieta non mi
nans fluxum & materia etiam in capite ẽ quieta
& tunc debemus euãre cephalicã & rõ est quia
hic medicus pricipaliter respicere debꝫ materiã
capitis & secũdario simul cũ hoc materiã totius
Flobothomia. n. cephalice euãbit materiã a capi
te & minuit de repletiõe totius q̃uis. n. dicamus
quod cephalica euacuat a capite hoc ẽ pncipaľr
tñ cuꝫ hoc euacuat a toto cõicante. unde Comta
tor 2º regis accutoꝝ cõmento. xº. loco uene cõis
cũ non iuenitur. docet flobothomare cephalicaꝫ
& dicit euacuatio ꝑ flobothomiã ex quibuscũq
locis fuerit attrahit ex toto corpore aĩalis. ¶ Cõ
siderandũ tñ quod in hoc medicus debet cõside
rare quãtitatẽ sanguis totum replentis. Si. n. fue
rit exuberans multum & infirmus duas potest
flobothomias tollerar̃. primo ergo flobothoma
uenã cõeꝫ uel basilicã &c̃. deinde cephalicaꝫ qa
si sanguis iste quietus totum replẽs non sit mul
tus & non tolleret infirmus duas flobothomias
oportet quod flobothomes de cephalica tm̃ qa
ex hoc curas egritudinem capitis quã non potes
relinquere ut tunc sufficit ista flobothomia ad
minorandũ repletionẽ totius & inuit Auic. duꝫ
dicit si sanguis est frigidus quiescens in corpore
& in capite materia est exuberãs quasi dicat re
pletio capitis exuberat sed non multũ exuberat
in copore q̃uis exuberet ¶ Si aũt materia actu
fluit tunc itentio medici quasi eq̃liter uertit̃ ad
materiã capitis & ad materiã corporis quia flu
xus cõnotat mihi ptem a qua fluit & ptem ad
quã fluit oportet ergo flobothomare uenã cõeꝫ
que dicitur nigra siue mater & ex hoc intendi
mus ad materiã i toto & ad materiã capitis qa
comunis cõicat cephalice & hoc est quod dicit

Auic.sed ē in hoc ut cōtineatur.i.i fluxu minuatur nigra.i.cōis. ¶ Sed tu dices cū ego flobothomo de cephalica in materia que fluxit & de cōi in materia quę actu fluit & passio est i una parte capitis debeo flobothomare ꝗ istis uenis eiusdem partis uel cōtrarie. ¶ Dicendū quod erit secundū tuā extimationē si eim in flobothomia harum uenarum tu uis maiorē diuersionē ad cōtrariū fiat de parte opposita si minorē de eadem parte ¶ Si aūt materia sit futura fluere.uerbigratia quia suspicaris quod poterit fluere ad caput sium quia pati cōsueuit egritudines sanguineas capitis & modo superuenit aliqua cāa attrahētiū materias ad caput.uerbigratia calor solis & percussio tunc itentio medici uertitur ad euacuādū istum sanguinē qui paratus est fluere & mouēdo ipsū ad contrariā ptem eius ad quā est in actu fluere & tunc uel uult mouere ad cōtrariū secūdū maiorē & ultimū dyametrū & flobothoma saphenā & si nō z^m ultimā & flobothoma basilicam.saphenā qdē eiusdē ptis si est in una pte capitis cā potēs attrahere uel de ambabus siue de qua uult.si est in toto capite basilicā autē eiusdem ptis uel cōtrarie secundū tuū iudiciū extra tuū cosimilē pdicto & hoc est quod Auic.dicit si timeē cōprehensio.i.quod materia cōprehēdaē in capite.i.timetur quod fluat sed nōdum fluit sicut si cōtingat pp cām atrahentē. ¶ Sz tu dices si cā atrahit g° materia atrahiē & sic fluit actu. ¶ Dicendū prio quod pōt exponi li atrahentē .i.atrahere potentē uel atrahentē.s.actu tñ ualdē modicū cū eni dicimus materiā patā qñq omnē fluxū actualē excludim⁹ & qñq excludim⁹ fluxum sensibilē siue manifestū non tñ excludimus occultū fluxū & in hoc pōt esse uaria° i floботomia uene basilice qñ est aliqs insensibilis & pus fluxus Et pōt esse uariatio in flobothomia safene qñ omio nullus ē fluxus tunc eni materia occurēs magis trahiē ad lōgiquā ptē.Et ideo subdit & si uix extrahat.i.diuertat plus &c̄.

¶ ET SI FVERIT. Hic ponit cañ i euacuatione sanguinis.intendēdo ad terminatum mēbrum mittens. Dubitatur an materia quiescēte i mēbro mittēte & in capite quod iam recepit debeat fieri flobothomia de uena illi cōi.s.capiti & illi mēbro.uidetur quod nō qa toto corpore mittēte & quiescēte materia in capite & in corpore fit flobothomia de uena capitis ut supra posuit Auic. ergo multomagis si determinatū mēbrum mittit. ¶ Dicendū quod nō ptulit hūc sermonē absolute.sed si uis euacuare a mēbro quod mittit etiaz a capite & hoc qa materia sit in mēbro mittente multa ualde.uerbigratia epar misit ad caput & in capite est multus sanguis & cū in capite ē.flobothoma ergo comunē uenā que comunis est capiti & epati. Sed si materia pauca multuz in epate remāsit ita quod pricipalis intentio uertiē ad caput posset de sola cephalica fieri & si repletio esset multa ualde ut tolleraret ifirmus duas flobothomias posset de basilica.p° & de cephalica post euacuare. ¶ Sed tu dices si mēbrum & caput nō habēt uenā comunē.uerbigratia ptes inferiores matricis & loca emoroidarum qd debes facere. ¶ Dicendū quod salti ista cōueniunt in basilica uel cōi uel dicēdū quod flobothomabis p° uenā illius mēbri si materia ē multa ualdē uerbigratia saphenā pro matrice. p° deinde cephalicā & si uis trahere.i.diuertere & hoc qa materia ñ est in capite quieta sed fluit uel est apta fluere flobothoma uenā cōicantē.i.uenā respicientem mēbrum quod prius egrotat.s. a q° materia fluit uel parata ē fluere.uerbigratia uenam epatis si epar precedit in adunādo materiā & cadit i cōtrario si intēdis maiorē diuersionem.

AMPLIVS. Hic ponit cañ intēdendo ad materiam capitis solū & hoc quia repletio solū est in capite & prio facit hoc secūdo adit cañ.ibi.tertio post cōplet distinctionē.secūda ibi & post acceptionē.tertia ibi & si remāet necessitas.Contingit autē h° dupliciter.prio quod licet fuisset etiā repletio i toto uel alio mēbro tñ tu flobothomasti de uena cōi uel saphena uel basilica & sola repletio capitis remāsit & q̄tuz ad hoc dixit cū pueis ad caput solū.secūdo quia solū caput ē plenum neq unq in toto uel i pte fuit repletio & q̄tū ad hoc dixit.Aut sanguis a prin° rei solūmō est i ipso capite.quod si tunc fuerit &c̄.hic accipe quod flobothomia uene frontis euacuat materias profundas a cerebro sed uentose euacuant superficialiter magis.

¶ ET EST POST. Hic addit cañ & iste canon est cōis ad omnē flobothomiā pdictam & ppriꝰ pōt esse in flobothomia pricularū uenarum.Cōtingit.n.quod pp sanguis peccatū ps eius corrūpitur & cōuertitur in colerā & hoc faciliter fit iō pōt sequi cū mondificatiōe sanguis p mirabolonos citrinos & aquas fructuū & solubiliuz ut tamaridorum & prunorum & intelligit quod si melencolia uel flegma supflueret purgetur suis medicinis.Et quia flobothomia uentrē stringit in quātum ad contrariū trahit iō remanet postea qñz clisteriorum necessitas & pp alias causas pōt accidere eius neccessitas ut est notum.

¶ ET SI REMANET. Hic cōplet diuisionē in flobothomia.hic cañ supra declaratus fuit.

¶ DIGESTIVO SI FVERIT MATERIA. Iam patet ex premissis quod hec ps pōt dupliciter cōtinuari & remāet idē sensus.Et p° sic post q̄ distinxit cañ in curatōe egritudinū materialiū capitis de materia sanguiea i qua cōpetit flobothomia.Hic reddit ad distinguendum cañ curatiōis egritudinū capitis de alia materia a sangui 48

ne in qua cõpetit euacuatio nõ per flobothomiã
& p̄cepit Auic.nõ euacuari niſi digeratᷣ prio ma
teria.Et ex hoc prio g° dat cañ ĩ digeſtione mate
rie.ſecũdo in euacuatiõe.ſecũda ibi & nos quidẽ
Secũdo cõtinuatᷣ ſic Auic.ſupius poſuit cañ ĩ cu
ratiõe egritudinũ materialiũ capitis qui cañ re
ſpiciũt materias.Hic ponit canones ĩ medicis que
pficiũt intentiões curatiuas p̄dictas.Iſte aũt me
dicine ſunt res digerẽtes & euacuãtes.primo g°
dat cañ ĩ medicinis digeſtiuis.ſecũdo euacuatiuis
ſecunda ibi.Et nos quod iam ſcripſimus. ¶ Ad
euidentiã primi eſt ſciendũ quod ponere hos cão
nes ẽ repire has medicias digeſtiuas ſecũdũ unã
quãq; materiã prio g° ponit medicias digeſtiuas
materieꝝ frigidaꝝ.ſecũdo calidaꝝ. tertio ponit
medicinã comunẽ utriq; humori.ſ.tam calido q̃
frigido.quarto cõplet narrationem medicinaruꝫ
digeſtiuaꝝ ĩ materia frigida. ſecunda ibi ¶ Mate
rie uero calide.tertia ibi.dico quod acetum.q̃rta
ibi & olea calida.Pria in duas. prio ponit medi
cinas fleumatis digeſtiuas principaliter & etiaꝫ
melãcolie.ſecundo in ſpeciali ponit medicinas di
geſtiuas melãcolie.Pria ĩ duas.p° ponit has me
dicinas.ſecũdo ponit cañ ad inueniendũ manſio
nes haꝝ medicinaꝝ.ſecunda ibi.Et oportet ut a
grediaris Prima in duas prio facit hoc. ſecundo
remouet dubiũ.ſecũda ibi licet. ¶ Eſt ſciendum
prio per hoc quod dixit matres.i.materie innuit
quod fiãt cõpoſita medicamenta ex ſimplicibus
que ſunt materia cõpoſitaruꝫ.Et rõ ẽ qa digeſti
ua materieꝝ frigidaꝝ debẽt habere plures uir
tutes que magis repiuntur ĩ cõpoſita q̃ ĩ ſimpli
ci. ¶ Dubitatᷣ quia dicit quod qñ ĩ digeſtiuis ẽ
reſolutio.Contra qa digeſtio cõtra diſtinguitur
reſolutiõi uel euacuatiõi.dico quod reſolutio ali
qualiter minorat materiam.Medici uero cõiter
uocãt minoratõeꝫ materie digeſtionẽ aliquã qa
parat ex hoc ut reſiduũ eius facilius uincatᷣ a ma
teria.uel dicendũ quod ĩ digeſtiõe materieꝝ fri
gidaꝝ p̄ncipaliter requiritᷣ ſubtiliatio qa ĩ h° cõi
cat melãcolia & flegma quod debeãt ſubtiliari.
Requiritur ſecũdo ĩciſio.ſ.in flegmate qa habet
uiſcoſitatẽ.reſolutio uero nõ requiritᷣ ſꝫ ɔ̃ſequi
tur.Medicie eni calide ſubtiliatiue neceſſario fa
ciunt aliquã reſolutionẽ.uel dicendũ quod licet
digeſtio materieꝝ frigidaꝝ & euacuatio earuꝫ
differat.tamen medici ſemp debẽt digerẽdo ali
quid miuere de materia qa ip̄e ſunt groſe ĩepte
ad totalẽ motũ.Et ideo cũ Auic.enumerat dige
rẽtia enumerat ẽt ea que aliqualiter euacuãt nõ
ſolũ reſoluẽdo & exicãdo ſed atrahẽdo ſicut ſti
cados quod aliqualiter euacuat flegma & melã
coliã & ſicut polipodiũ & epithimũ.Amaracuꝫ
hẽt multas expoſitiões.i.ſanſucus uel centaurea
minor uel matricaria.Scea.i.ſticados arabicuꝫ ſe
cundũ litterã extra polipodiũ & epithimum &
iſta ſunt magis p̄pria melancolie quia ẽt de ea
euacuãt.Alaſce.i.yſopus.Fũdegi.i.origanũ agre
ſte.i.alberegẽ.fiſſi.i.oꝫimũ.Et nos ſcripſimus.ſ.
in ſecũdo cañ qñ dicet ĩ tabulis.i.ĩ aureolis talis
medicina eſt calida & reſoluit & digerit &c̃.Et
ex hoc collige ꝙ ipſa digerit materias frigidas.
¶ LICET. Hic remouet dubiũ ne crederet aliq̃s
quod ſint oĩo edẽ medicine digeſtiue flegmatis
& melẽcolie.Dixit quod ẽ diuerſa cõprehenſio
regimĩs.ſ.p medicinas calidas reſolutiuas in ma
teria flegmatica & melẽcolia quia melẽcolica ñ
indiget reſolutione multũ exicatiua quando fit
eius digeſtio.
¶ ET OPORTET. Hic docet elligere gradus
ſiue mãſiones haꝝ medicinaꝝ.Elliguntur autẽ
ſecundũ frigiditatẽ materieꝝ multã paucam .i.
uel mediã & quãtitatẽ.Et primo qñ materia ẽ
multa & multũ frigida.z° qñ eſt pauca uel pa
rum frigida.Tertio qñ eſt media inter iſta .zᵃ.
ibi.Quod ſi fuerit pauce q̃titatis.ʒᵃ ibi.& ſi fue
rit media.Prima in tres primo ponit cañ.z° po
nit exceptionẽ eius.ʒ° complet.zᵃ ibi.Niſi timea
tur.ʒᵃ ibi.Rectius quod eſt. ¶ Eſt ſciẽdum qđ
Auic.innuit in zᵃ parte errorẽ qui põt contingerẽ
in materia ualde multa que prima fronte indica
re uidetur fortes medicinas ut piretrũ & eſt er
ror & nocumentũ dillata° eius. Cognoſcis auteꝫ
multitudinẽ multa extimatione inuit ẽt moduꝫ
curãdi quia primo minores.aliquid & hec eua
cuatio minoratiua fit ante digeſtionẽ & ſi hoꝝ
neutrũ põt fieri fuge acuta & iõ multi ĩ apople
ticis nihil agere uolũt pp timorẽ utriuſq; opatio
nis & forte intelligit ipſaꝫ eſſe multũ dillatabilẽ
qñ ipſa multiplicatur ĩ ſanguine & tunc euacua
mus ex ea aliquid.ſ.cũ flobothomia.
RECTIVS. Hic cõplet & patet.Forſã Auic.
uoluit quod in hac materia cruda flematica in
qua non potes uti minoratione & forſam p̄pter
nimiã cruditateꝫ nec forti calefacione timorẽ am
pliationis quod tu utaris medicis equalis calefa
tionis.i.non multũ excedẽtibus in gradu.ſic eniꝫ
materia faciliter digeritur & non ebulit.Et põt
hic canon ſolus eſſe p ſe ut dicat quod materie
crude debẽt digeri medicinis equaliter calefaciẽ
tibus quia eſt ſecurius.
¶ QVOD SI FVERIT. Hic docet eligere mã
ſiones medicinaꝝ qñ materia eſt pauca uel paꝝ
frigida.Iſta ſunt camomilla melilotũ anetuꝫ &
ſimilia ut non ĩtelligatur punctualiter.Primus
gradus medius ut in z°.uerſus ʒᵐ.
¶ EST DVBITATIO. Vtrũ in digeſtiõe ma
terieꝝ cerebri ſint meliores ſirupi q̃ emplaſtra
uidetur quod ſirupi ex cõiter opantibus. ¶ In
cõtrariũ eſt Auic.cũ dicit Rectius quod ẽ in di
geſtione humoꝝ maifeſte cruditatis ẽ ut ſit cu
ra cum emplaſtris.Dico quod ſi materia eſt in

capite & toto melior ē cura cum sirupo. Si aūt in capite solo nō reperio determinatū ab aucto ribus. Est tñ mea intētio quod melior cura ē cū sirupis q̄ cū emplastris. Ratio quia emplastra non ueniūt ad materias capitis que sunt sub os se cū alteratione & uirtute ita quod de substan tia medicinaꝶ nihil uel modicū penetrat sub os se & si aliquid penetret ut uult. Ga. in. xiii. ter rapentice illud est modicū quod forsaʒ ꝑ motū artariaꝶ & ꝑ porros trahitur intus Sed qñ dā tur sirupi calore stomaci reducūtur ad actū & euaporāt ad caput & sic cū substantia & fortio ri uirtute ꝑueniūt ad materias. ¶ Est sciēduʒ quod cōueniens est dare hos sirupos digestiuos materieꝶ in cerebro non solū in mane sed etiam in sero premissa cena nisi sit ꝓhibens & hoc qa fortius opātur. stant. n. in parte supiori stomaci & euaporāt ad caput plusq̄ si in mane stomaco ieiuno sumātur. Contingit. n. in mane magis per corpus ptiri & tunc cōuenit magis sirupus dige stiuus materieꝶ in ptibus epatis & uenaruʒ & hoc uidetur sentire Auic. infra in fen. vi. in capº zº. Cum dicit. Oportunius qdem bibantur hec post cibum. unde damascenus in pª ꝑticula am phorismoꝶ. medicinarum quedam & maxime que faciūt i summo capitis post cenā & quādo itur dormitū dande sunt & licʒ eius sermo uide atur ad medicinas solutiuas referri. de alterati uis tñ ꝑ eandē rationeʒ pōt uerificari & qa uir tus odorabiliū & uapor cito trāsit ad cerebruʒ ideo i digestiōe materieꝶ cerebri laudo ēt odo rationes medicinaꝶ dictaꝶ. unde damascenus i tertia ꝑticula. Olfatus & maxīe si saliat fumus i capite celerius q̄ quod bibitur iuuat cerebruʒ. Emplastra uero licet satis cōferant i materiebꝰ capitis maxīe tñ conferunt qñ est materia extra craneū. Ad Auic. dicendū quod non compat em plastra ad sirupos sed emplastra equalia. i. nō multum calida nec remisse multum ad empl a stra ualde fortia quibus timetur dillatatº mate rieꝶ. Et posset dici quod curatio cū emplastris est ex hoc melior quia cū impssiōe multa uel suf ficiēti quā faciūt nō timetur ex eis nocumentuʒ alteri mēbro sicut de sirupo pōt timeri.

¶ QVOD SI FVERIT MEDICINA ¶ Hic docet elligere mansiones haꝶ medicinaꝶ quādo materia ē media iter multā & paucā & patet.

¶ Est sciendū quod Auic. hic inuit tria. Primū quod in melācolicis materiebus nō erimus ausi uel cōtenti medicinis ꝑdictis sicis. s. puris. secūdo ponit cām qa aderemus in desicatiōe & ꝑcipue qñ melācolia ē uehemēter sica ut qñ ē adhusta tertio ostēdit modū ꝓcedēdi cū ꝑdictis medici nis qa debet eis uti post lenificatōem & hūecta tionē. uerbigratia post usum buglose & seminis malue & similiū tñ i sūma plus cōmendat mix tionē istaꝶ simul. ¶ Est secūdo dubitatio utruʒ possimus uti ēplastris resolutiuis ad maturan dū materias frigidas. uidet̄ quod nō qa ipis de bemus uti post digestionē ut Auic. sup̄ iubebat Et rō est quia euacuatiuis debemus uti digesta materia sed resolutiua sunt euacuatiua ut supra dixit Auic. ¶ Est tertio dubitatio an sit melius i huiusmodi ēplastris miscere simul medicinas lenitiuas & humectatiuas cū resolutiuis uel i di uersis tēporibus uti eis ut dixit. uidetur q̄d di stinctis prio per Auic. supra cū dixit euacuemus post lenificationē factā. Similiter hic dixit cū dic̄ deinde succedamus. Itē in q̄rto cañ fen tertia de cura saphiros idē ēt inuit & Ga. in quarto terra pentice quarto capº et supra i prio liº fē quarta i capº de cura apostematū. Itē ille ē melior mo dus usus haꝶ medicinaꝶ quo medicie minus se ipediūt sʒ utēdo eis i diuerso tēpore ē huiusmōi ¶ In cōtrariū primi ē Auic. hic & supra. ¶ In cōtrariū secūdi est Auic. hic qui i summa dicit. Melius ē ut cōiungas &c̄. Dicendū quod medi cine resolutiue quedā sunt fortes & quedā debi les & illas dico esse fortes que sunt potētes sup̄ materiā ut sinapis piretꝶ euforbiū & similia & illas dico debiles que paꝶ possūt i resolutōe sup̄ materiā. utimur eni resolutiuis fortibus digesta materia sed magis utimur debilibus nunduʒ di gesta materia. Ratio ē qa digesta materia ipa ē parata uniformiter resolutōi & ideo audacter possumus eā resoluere. Sed ipa indigesta timet̄ de forti resolutōe ne petrificet & ne dilatet & ideo auctores i cura melācolicaꝶ febriū digesta materia utunt̄ medicinis de sulfure factis & de assa & sinapi. Sed tu. d. cōtra qa ad digestioneʒ materieꝶ frigidaꝶ multū & multaꝶ nos utiur piretro & euforbio qbus nō repiunt̄ fortiora. Dicendū quod licet iste medicie in se sint fortes sunt tñ debiles respectu illius materie si ē cruda etiā aliter utemur eis qñ materia ē cruda & ali ter quādo materia est digesta qa quādo est cru da utemur eis mixtis cū aliis leuioribus & non multū cōtinuabimus usum. Sed qñ itendimꝰ re solutōi digesta materia poterimꝰ uti eis magis puris & cū maiori cōtinuatōe & quasi simile ē de resolutōe quā facimus digesta materia & de ea quā facimus ad digestionē uel cuʒ digestione materie. sicut de euacuatōe cū farmaco solutiuo quā facimus digesta materia qa possimus facer̄ eā fortē & erradicatiuā & quā facimus ante di gestionē qa facimus eā debilē & minoratiuā. & licet iste due euacuationes possint fieri cum di uersis farmacis tañ cum eodem farmaco spēcie potest fieri. Aliter tamen & aliter dato. ¶ Ad secundum dubium dicendum quod emplastra resolutiua uel aproximātur ad euacuationem materieꝶ & hoc est digesta materia & tunc est

cõueniẽtius in diuerſo tpre uti reſolutiuo & le
nificatiuo. Ratio ẽ quia lenificata materia cum
ſit uniformis nõ eſt tantum timor de ſua diffor
mi reſolutiõe & maxie cũ p farmaca & reſoluti
ua pceſſit minoratio Similiter tũc principaliter
& fortiter ĩtendimus reſolutioni & iõ puris re
ſolutiuis poſſumus uti aliquo tẽpore & aliquo
molificatiuis & ſic Auic. loquebatur ſupra cum
dicebat euacuemus. i. reſoluamus poſt lenifica
tionẽ &c. q̃uis tñ & ſi hoc tpre fieret eoruʒ mi
ſtio nõ eſſet piculũ & hoc erit in extimatiõe me
dici uel reſolutiua aproximãť ad digerendum
materiã ſiue cũ medicinis que digerũt materiaʒ
& tunc melius ẽ ſimul miſcere reſolutiua & hu
mectatiua. Rõ eſt quia tũc nõ queritur effect⁹
purus reſolutiui in medicinis. Similiter materia
pp indigeſtionẽ & ĩdifformitatẽ ad reſolutionẽ
eſt parata petrificari & indifformiter reſolui
& iõ reſolutiua oportʒ eſſe correcta cũ lenitiuis
humectantibus & pprie ĩ materia melencolica
que magis ẽ apta induratiõi & exicationi. & ſic
loquitur hic Auic. Cũ dixit melius eſt ut cõiun
gas &c. Ad rationẽ qñ dicitur ille modus ẽ me
lior quo medicine minus ſe ĩpediunt dico quod
nõ ẽ uerꝝ ſemp imo qñq; uolum⁹ ꝙ medicie ſe ſe
ĩpediant in opatõe quia uolumus effectum uni
us eorꝝ uiolentũ. ¶ Eſt dubitatio quarto utrũ
ad digeſtionẽ materierꝝ melencolicarꝝ adhuſta
rũ debeamus uti medicinis calidis & ĩciſiuis. ui
detur quod nõ. calidis quia iſte materie ſunt ca
lide ppter adhuſtionẽ. 2° nõ uidetur quod inci
ſiuis quia ĩciſiuũ opponitur uiſcoſo ut patʒ ĩ v°
de ſimplici medicia & ĩ 2° cañ ca°. viiii° ¶ In cõ
trariũ eſt hic Auic. Ad ĩtellectũ huius ẽ ſciendũ
quod in omni melẽcolia facta p adhuſtioneʒ eſt
aliquis calor p adhuſtionẽ nã adhuſtio derelin
quit ueſtigiũ caloris ut poĩt Arꝝ. ĩ. 3°. de ptibus
animalium nono, capitulo. Eſt tamen diuerſitas
in ſpeciebus melencolie adhuſte quia ſi ſit facta
ex adhuſtione colere tunc ipſa debet dici cali
lida calore accidẽtali & calore ĩtrinſeco proprio
unde Auic. ĩfra ĩ cap°. de melẽcolia. dicit Melen
colia generata ex colera adhuſta eſt calida. Si
aũt ſit generata ex adhuſtione melencolie natu
ralis uel flegmatis tunc licet accidẽtaliter habeat
calorem tñ ĩ potentia habet frigiditatẽ. Cadit ẽt
hec diuerſitas qa calor ex adhuſtione remanens
põt eſſe qñʒ paucus ualde, ut non ponat mate
riã ĩ gradu potente calefacere maĩfeſte qñʒ aũt
eſt multus & hoc põt contingere ex diuerſitate
materierꝝ & modi adhuſtiõis. unde Haly. ĩ te
gni tractatu. 3°. cõmto. clxxv. humor melẽcolic⁹
ĩfrigidat & diuerſa fit diſpõ in colera adhuſta.
Nã ſi remãet ĩ ea reſiduũ caliditatis tũc calefacit
& ſi nõ remãet ĩ ea reſiduũ caliditatis aut humo
ris adhuſti ſicut flegma aut humor melẽcolicus
tunc ĩfrigidat. Hiis habitis dico quod ĩ digeſtio
ne cuiuſcũq; ſpeciei melencolie competit medica
men calefaciẽs ſaltim p accidens. ſ. rõne alicuius
reſolutiõis quã facere uelet ſimul cũ digeſtione
ẽt rõe ſubtiliationis Iſta. n. nõ poſſunt fieri ſine
aliquo calore & ideo licet melãcolia eſſʒ facta ex
adhuſtiõe colere ſi ueles reſoluere & ſubtiliare
eã oportet uti reſolutiuis calidis & ſubtiliatiuis
tñ mixtis cũ rebus ĩfrigidantib⁹ & humectãtib⁹
Dico tñ quod ſi melãcolia adhuſta ſit ex flegma
te uel melãcolia fecali poſſumus uti iſtis calidis
reſolutiuis & ſubtiliatiuis ſecure & per ſe dirrec
ta intentiõe ut notuʒ ẽ ex dictis. Oportet tñ ipſa
miſcere cũ lenificãtibus & humectãtibus ut nõ
addatur ſicitas ĩ materia. & ſic Auic. loquiť hic.
¶ Ad cõtrariũ dico quod licet ſint calide per ad
huſtionẽ tñ quedã ex eis ſunt frigide in natura
& ubi timemus đ calore adhuſtiõis cõtẽpamus
medicinas calidas cũ frigidis. uel poſſet dici qđ
omĩs melãcolia adhuſta hẽt aliqd de frigiditate
cuius ſignũ ẽ quod habʒ aliquid de accetoſitate
ut declaratuʒ ẽ prio cañ fen pria. Ad ſecundam
rõnem dicendũ prio quod inciſiuũ hic ſumitur
pro ſubtiliatiuo, uel aliter quod aliqñ contingit
melancoliã acqrere uiſcoſitatẽ. ul' dicendũ quod
licet opatio ĩciſiui ſit pprie ſepare inter ſupficieʒ
& mẽbruʒ qñq; tñ eius opatio ẽ diuiſio inter p
tes humoris ut ſumiť in ſecũdo cañ in q̃rto cap°
Et poſſemus dicere quod inciſiua iuuãt in dige
ſtõe melãcolie faciẽdo penetrare reliq̃s medicias
¶ MEDICINE VERO CALIDE. Hic põit
digeſtiua materierꝝ calidarꝝ & primo ĩ generali
magis. ſecũdo ĩ ſpeciali. ſecũda ibi. Et iſta quideʒ
ſunt ĩfrigidãtia. ¶ Eſt ſciendũ diceret aliqs uideť
tur quod hic Auic. cõtradicat ſibi in hoc cũ dicit
aggregare ſubſtãtiã humoris calidi ẽ ĩcideř &
apire iſta enĩ cõtradicere uidentur. dicenduʒ qđ
refertur forſaʒ ad diuerſas materias. Colere eniʒ
ſubtili debetur aggregatio ſʒ colere groſſe debe
tur inciſio & aptio uiarꝝ quas opillat. uel aliter
quod etiã medicina digerẽs colerã ſubtilẽ cũ hoc
quod aggregat. i. ingroſat ſubſtantiã ſuam non
debet opilare uias & debet illã materiaʒ a facie
mẽbri remouere.
¶ ET ISTA. Hic ponit digeſtiua harꝝ materie
rum in ſpeciali Et primo ponit medicinas que
digerũt materias calidas ſubtiles. 2° groſſas. 2ª
ibi. Quod ſi in eis ſit. ¶ Eſt dubita° an ĩ paſſio
ne capitis de colera & debili exiſtẽte uirtute poſ
ſimus applicare lac ptibus capitis uidetur qđ
ſic ex q̃rto cañ fen pª in capitulo đ dolore capitis
accidente in febribus qui dicit qđ ſi uirtus fue
rit fortis mulgeas lac capnũ & ſi fuerit debilis
mulgeas lac muliebre. Itẽ ĩ cura freneſis cõcedit
mulſionẽ lactis ſuper caput eodẽmodo quo in
quarto cañ ¶ In cõtrariũ ẽ hic Auic. dico quod

licet sit hic sermo de lacte potato quod nõ com petit in syncopa de materia calida & maxime uirtu te existente debili & hoc quia citissime corrum pitur ut patet i cõmento illius amphorismi. Lac dare caput dolentibus &c. & tunc exponetur. Et digestia que sunt huiusmõi .s. cito corruptibi lia & uaporosa ut fructus. secũdo mõ possum⁹ dicere quod hic sit sermo de lacte extra capiti applicato & dicemus quod licet lac inquãtuȝ in frigidat & humectat cõueniat in digestiõe ma terie colerice tñ timetur nocumentum ab eo pp oppillationẽ quã facit i porris quasi eniȝ ut ien sus ostendit inuiscatur sup cuti capitis & oppillã do retinet uapores & si uirtus ẽ debilis magis debilitat retẽtis uaporibus & suffocato calore. unde Serapio in principio breuiarii i .vii°. cap°. dicit sic. si uirtus fuerit debils caue admistratio nem lactis. nã lac qñȝ phibet supfluitates a reso lutione & iõ huiusmodi casibus utimur aquis decotionis reꝝ frigidaꝝ ut rectificãdo coleram non obturẽt poros ne inuiscentur & obturentur cuȝ supficie cutis sed p uirtutẽ caloris naturalis intrinseci euaporẽt & simul cũ hoc exeant uapo res & transpiret caliditas inata & non suffoce tur. Ex qbus pȝ quod in iudicio extimatiuo me dici stat applicare lac uel non. nã si uirtus est ita debilis & tu nõ speres quod aliquod lac euapo ret a capite imo quodcũq̧ lac sit ibi inuiscatur & calore febris ingrossatur & incolatur tunc nul lum conuenit lac quod si credis uirtutẽ esse ual de fortẽ potentẽ resoluere lac ita quod non op pilabit tunc potes uti lacte sup caput & hoc qa confidis de utilitate multa sue ifrigidationis & humectatiõis. Et nõ dubitas de nocumẽto opilla tiõis & qa lac caprinũ ẽ frigidius hũano & gros sius stante multa fortitudine uirtutis potes uti lacte caprino. quod si fortitudo sit infra illã uta ris lacte muliebri qa subtili⁹ ẽ & minus opillãs & celerius euanescẽs per euaporatõeȝ. Est ergo triplex dispositio uirtutis uel multuȝ debilis & tũc phibetur omne lac & omne qđ ẽ huiusmõi dispositiõis ut opillãtia uiscosa sic mucilagies & forsam olea uel ẽ debilis nõ multũ & tũc cõcede tur lac humanũ uł est fortis & tũc concedit̃ lac caprinũ & hoc dicebat serapio in p̃alegato ca° & Auic. i quarto cañ fen pª allegato cap°. & ex hoc cessant p̃dicte cõtradictiões manifeste.

¶ QVOD SI. Hic ponit medicīas digerẽtes ma terias calidas grossas & patet. ¶ Est sciendum qđ camomilla & malua tepido calore subtiliant paucã grosiciẽ colere. Si uero esset multa fortio ribus expedit uti. & si tũc in quacunq̧ colera sit & posset esse cañ generalis ad digestiua in qua cũq̧ materia sit. s. flegmatica melẽcolica uł coleri ca quod si cũ eis cõiungunt̃ uigilie & cogimur i tendere ad uigilias miscemus digestiuis eorum somnifera ut cortices papaueris.

¶ DICO AVTEM. Hic uult p̄bare quod est acetum cõmune digestiuũ ad omnes materias. 67

¶ EST DVBITATIO. D. t. ¶ Hoc non uidetur ueꝝ qa Auic. infra in z° de cura melencolie qñȝ timet maliti i aceti. Item 3°. regimis acutoꝝ ace tũ colerã nigrã iuuat p̄creari Idẽ ponit Auic. i z° cañ. ¶ Dixerũt quidã quod acetuȝ ẽ duplex .s. acetum acetosuȝ & hoc cõpetit in materiebus calidis quoddã est acutũ & hoc competit i frigi dis. hic sermo ẽ bonus tñ non est cõpletus quia Auic. loquitur hic de acero acuto. s. uini quia il lud est quod est maximũ icisiuũ & penetratiuũ & uult p̄bare quod ẽ cõe omnibus materiebus calidis & frigidis & grossis & subtilibus. Et p̄ mo p̄bat quod est cõe i materiebus frigidis qa illud quod est causa p̄funditatis materieꝝ dige stiuaꝝ & quod icidit eas cõfert. hoc ẽ cõe dige stiuũ materiebus frigidis sed accetũ ẽ huiusmo di quia habet ptes subtiles quibus p̄fundatur & incidit ut ponit. Ga. in. x°. terrapentice. viiii°. cap° & i quarto de simplici medicina & qa aliq̃s diceret. uidetur quod acetũ noceat qa ẽ frigiduȝ Respõdet quod leuiter tollit̃ sua frigiditas mi scẽdo res calidas cũ eo que res calide nõ tollunt uirtutẽ penetratiuã & icisiuã imo augẽt illã uel saluãt & tñ tollũt frigiditatẽ. unde dicit eius in frigidatio possiblle ẽ ut a leui cã frangat̃. Ex q bus patet qđ nõ debemus uti aceto solo in mate rieb⁹ frigidis digerẽdis imo mixto cũ medicinis digestiuis & hoc idẽ intelligitur a mesue in anti dotario in capitulo de sirupo acetoso. secundo Auic. p̄bat quod cõpetit in digestione calidorũ & dicit quod nõ est aliquid aceto melius & hoc inuit in modo loquẽdi cum dicit nõ elligatur si per ipsũ. i. nõ elligas reȝ que sit eo melior. Et ẽ similis modus loquẽdi ei quod dicit in quarto cañ fen pª in capitulo de cura ethice ubi uolens cõmendare lac asine dicit non ẽ ellectio sup ipso uel nõ elligatur Et considera qđ nec aceto puro utimur i calidis materieb⁹ qa timet̃ i colerađ sui sicitate ꝫ miscemus ẽt cuȝ aliis. ¶ Ad cõtra ria pȝ solutio quia i melẽcolia nõ utimur eo pu ro. unde Mesue in cap° de sirupo accetoso dicit quod facit penetrar̃ medicinas in partes i quas non poterat penetrare. Ex quo pȝ quod oĩbus materiis põt exponi duplciter. uno mõ in oĩbus materiis digerẽdis uel i oĩbus materiis medici naꝝ digestiuaꝝ. de hiis tñ late scripsimus in no stro tractatu de sirupo accetoso.

¶ ET OLEA. Hic enumerat quasdã alias res i digestiõe materieꝝ frigidaꝝ. narcisci. i. cepe nar cisci & dicitur bulbus secunduȝ alios Amotio. i. ma tricaria uel maiorana oleum balsami &c. & iõ miscemus cũ cera ut retineatur in loco ut pȝ in p° cañ fen. quarta ca° z°.

ET NOS QVIDEM. Materiei opponimus. Iam posuit cañ in medicinis digestiuis. Hic ponit cañ in medicinis eũatiuis siue in eũone materieꝝ large sumẽdo euacuationẽ quoad diuersionem & p° premittit. z° declarat. z^a ibi Atractio uero. Est sciendũ quod in materia nos cõsideramus quatuor. Primo eius maliciã & sic rectificamus ipsaȝ cũ digestione & d hac ẽ dubiũ secũdo cõsideramus eius essentiã in corpore & sic nos opponimus sibi cũ euacuatiõe nã eũatio educit substantiã humiditatis ut pȝ in tegni tractu 3°. tertio cõsideramus eius fluxũ & sic opponimus sibi cum diuersione. quarto cõsideram⁹ hec duo simul & sic opponimus cum diuersione & euacuatione.

ATRACTIO. Hic declarat & prio qũo debȝ attrahi materia ad contrariũ. secũdo qũo atrahimus & diuertimus. tertio qũo euacuam⁹. z^a ibi Res autẽ agregãs duo. tertia ibi solutiua autem que. pria in duas qa prio põit res diuertẽtes ad longinqua magis. secũdo ad ppinqua. secũda ibi Et qñq purgatur caput uel põt aliter ista ps secundũ alios introduci ut uidelicet quod p° ostendit que diuertũt solũ & nõ euacuãt sensibiliter. secũdo que solũ euacuãt insensibiliter a capite 3° que diuertũt & euacuãt sensibiliter. quarto que euacuãt corpus & caput. secũda ibi qñq purgatur caput. 3ª ibi. Res aũt agregãs. quarta ibi solutiua aũt que euacuãt. Est sciendũ quod camomelinũ & uiolaceo differũt secundũ cõplexionem qa uiolatiũ cõfert i materia calida & camomelinũ in materia frigida. Secũdo ẽ sciendum per hoc quod dicit. Et hoc post euacuationẽ qđ Auic. dubitat ne talis motus extrẽitatũ agitaret & dilataret materiã. & ideo. etiã lotiones peduȝ in febribus laudabiliores sunt post euacuatiõeȝ Dixit fricatio cũ debet cibari fiat & h° ad diuertendũ fumos a capite & est similis hic cañ canoni posito in fine huius capituli.

ET QVOMDOQVE. Hic ponit res diuertẽtes magis ad ppinqua. Est sciendũ quod fricatio & pectinatio diuertit ad ptem ppinquaȝ & odorifera etiã fetida ut assa sternutationẽ cõmouendo diuertit ad nasum & ideo exponi põt qñq purgatur. i. diuertitur qa diuersio quedaȝ euacuatio siue purgatio est & iste sunt diuersiones cũ euacuatiõe & ideo dixit purgatur.

RES AVTEM. Hic ostendit qũo atrahimus & diuertimus & dicit. res autẽ aggregans duo regimia simul. s. euacuationẽ manifestã materierum & etiã diuersionẽ a capite distere &c. secũdũ materiã & uirtutẽ quia secũdũ aliã & aliaȝ materiã cõpetit distere & diuretica &c. & similiter secundũ uirtutẽ fortẽ uel debilẽ & omnia &c. i adiutorio. s. diuersiuo & euacuatiuo ut sũt uẽtose &c.

SOLVTIVA. Hic põit medicinas quibus nos opponim⁹ eũando & p° qbus nos euacuamus a capite & toto corpore z° quibus euacuamus a capite proprie. tertio quibus euacuamus a mẽbro determinato. secunda ibi Solutiua uero facilis uel ibi ex mundificatiuis autem. 3ª ibi ꝙ si ꝑncipiuȝ materiei & uapoꝝ. p^a i quatuor. ꝑmo ponit medicinas que euacuãt materiã & coleraȝ z° que euacuãt colerã subtilẽ. 3° que euacuant melencoliã & ẽt flegma. quarto assumãt z^a ibi Decoctio uero. 3ª ibi. ueꝝ yera quarta ibi. Reliqua cõposita. Est dubitatio qũo infusio aloes est fortior imo uidetur esse debilior q̃ pillule ꝑdicte. Dicendũ quod põt exponi fortius. i. apropriatius. uel aliter quod infusio aloes est duplex una que scribitur a Mesue in cura sode & ista ñ est fortis. alia est infusio aloes. i. pulueꝝ yere in qbus dñatur aloes & tũc posset esse fortior secundum quod illa yera esset fortis Infunditur aũt in aqua endiuie ut remoueatur eius malitia & nocumentũ quod inducit i epate Contrariat̃ eiȝ sibi ut patȝ in fen. xiiii^a. in cap° de cura ydropisis. Fortius aũt aloes est epaticũ i soluendo licet subcitrinũ sit laudabilius. Est sciendũ hic quoddaȝ generale quod Auic. dicit se multa dixisse in antidotario que nõ inuenimus in forma & noie quo ipse dicit Aut ergo in antidotario ẽ defectus aũt nocet uarietas hui⁹ denomiationis aut ex una medicina cõposita uult intelligi plures que ad eius similitudinẽ possunt cõponi ut⁹ que fieri possunt ex illa diuersis modis cõponẽdo illã. ex yera. n. possunt cõponi pillule puluis & similiter infusio.

DECOCTIO VERO. Hic oñdit medicias euacuãtes colerã subtilẽ. Est sciendũ quod predicte decoctiones & sirupi possunt fortificari cũ scamonea & reliquis solutiuis secundũ quod corpus est dispositum in multa uel pauca materia digesta uel cruda & secundũ quod ẽ uacuuȝ a febre uel secundum quod febris existit in eo uel secũdũ etates qa in pueritia cauebim⁹ scamoneã & secundũ uirturẽ fortẽ uel debilẽ & horum similiũ ut consuetudinẽ tẽpus ãni regionẽ &c.

VERVM YERA. Hic ponit medicias que cõueniũt in materia flegmatica & melãcolica & p° ponit multas yeras & pilulas. secundo uomitus ibi secũda & utriusq. Dic prio ueꝝ &c secũduȝ quod rememorabimur. s. in hoc cap° infra & in antidotario in quo recipitur sticados & cã ẽ qa euacuat flegma & melãcolia. licet hoc nõ dixerit Ga. ut patet in secũdo cañ i cap° đ sticados. De secũda pte dixit & utrisq. s. humoribus flegmaticis melãcolicis & colericis uel utrisq. i. omnibus humoribus &c. & tũc hec pars distinguit̃ cõtra ptem illã. solutiua aũt ut postq̃ posuit solutiuũ

hic ponit uomitus. ¶ Est sciendũ qđ in materia flegmatica maxime explicat uomitus tamen de aliis dat intelligi.

¶ ET RELIQVA COMPOSITA. Hic assu mat medicinas euacuãtes caput cũ cõitate corpo ris siue euacuẽt p uentrẽ siue p uomitũ. & pri mo facit hoc 2° declarat quoddam dictũ. 2ª ibi. Primus quidẽ ẽ. ¶ Dicit primo & reliqua com posita &c̃. supple sunt que euacuant a capite cũ cõitate corporis siue sint solutiua siue uomiati ua secundũ quod ipse &c̃. i. tñ seruetur ordo in usu harꝝ medicinaꝝ euacuantium.

¶ PRIMVS ¶ Hic declarat dictum & primo po nit ordinem. 2° ponit modũ ꝓcessus in usu medi cinaꝝ secundũ ordinẽ datum. 2ª ibi. Et oportet ut. ¶ Est sciendum quod yere sunt duplices. s. cões & iste sunt leues ut yera scripta a. Ga. i. yn° terrapentice. Alie sunt yere magne ut yere ruffi & hermetis & cõsimiles & iste sunt fortes. pri mus ergo gradus. s. debiliũ est medicia; siue eua cuatio cuȝ yera. s. cõi & turbit & epithimo &c̃ Deinde secundus gradus qui est fortiũ. yere. s. magne etc̃. et etiam i istis est gradus quia que dam sunt medicine fortes in quarum usu est ti mor ut duo ellebori quedam in quibus non est . s. ut duo lapides. Et considera qđ lapides isti sunt sine cautella respectu ellobori non tñ omio. habẽt. n. de malitia unde cautellã oportet habe re & timorẽ in usu eoꝝ nõ tñ q̃tum i eleboris.

¶ ET OPORTET. Hic ostendit modum ꝓcess sus in usu earum.

¶ EST DVBITATIO. Vtrũ in cura egritudi nũ capitis sit incipiẽdũ a debilioribus. uidetur quod nõ prĩo qa i aliis egritudinibus icipimus a fortioribus ut i ulceribus. secũdũ Auic. i q̃rto cañ fen quarta tractatu tertio prĩo capitulo & in passionibus pulmonis ut patet in quinto de ĩ genio a Ga. cõtra crasistratũ igni eodẽ modo in passionibus capitis. Itẽ i apoplesia incipimus a fortibus. ¶ In cõtrariuȝ est Auic. hic qui dicit. Et oportet ut incipiamus &c̃ & gradatim pro cedamus. i. ad fortiora donec sciamus &c̃. Ideȝ ponit mesue de cura sode. dicendũ quod egritu dines uel sunt leues & in istis incipimus a debi libus quia nihil incitat nos ad fortia medicamia uel sunt fortes & piculose ut nõ dent spaciũ sic apoplesia & sic a fortibus icipimus qa si fortia medicamina tardaremus esset magnũ piculum unde Auic. in prĩo cañ fen quarta prĩo capitulo In egritudinibus i q̃bus est timor & non sumus securi ex defectu uirtutis quid facere debemus tardauerimus aut ex eo aliquid aleuiauerimus & forti medicamie incitãte uti debemus. & ista solutio redit in aliã solutionẽ consuetã que dicit quod regulariter a leuibus icipimus sed coacte a fortibus. Quomõ uero i apoplesia hoc uerifi cetur & q̃o in palesi uidebimus i suis capitulis

¶ Ad cõtraria dicendũ quod i ulceribus a pn cipio medicie que in se sunt fortes dicuntur esse debiles i impressiõe pp sordiciẽ ulceris. ¶ Ad Ga. dicendũ quod loquitur in egritudine timo rosa ut ruptura uene in pectore in qua si tarda mus medicamina timeẽ ptisis & ideo opȝ a for tibus & ultimis incipere. Ad ultimas eniȝ egritu dines ultime curatiões ad pfectionẽ sunt poten tes ut ibidem scribit Ga.

¶ SOLVTIVA uero. Hec ps põt dupliciter itro duci primo quod ipse declarat quodam statim dictum. s. que sint medicine debiles a capite eua cuantes a q̃bus oportet ĩchoare . licet. n. posuerit yerã cõeȝ turbit epitimum &c̃. uult tñ ponere quãdam medicinã cõpositã leuem de qua Auic. multũ cõfidit. uel aliter põt itroduci qđ postq̃ posuit solutiua euacuantia caput cũ cõitate cor poris. hic ponit solutiua que magis apropriã tur capiti q̃ corpori. & ideo dantur solutiua ad purgandũ caput. & primo oñdit nobis istã me dicinã & ponit cañ circa eã. 2° ostendit q̃o pos sumus eã uigorare ad unãquaq; materiã edu cendã. 2ª ibi quod si uoluntas. ¶ Est sciendum quod de mente Auic. de hac medicina quatuor cõcipimus. p̃mo eius nomẽ quia appellaẽ alter aget & est ꝓpriũ nomẽ sicut hoc modo dicitur pillule auree pillule cocie ut inuit Simon Ianuẽ sis in cap° littere. s. 2° accipimus formã uel quã titatẽ in qua debet dari ista pillula quia debet esse magna. & assignat Auic. causas. pª est quia pillula magna tardius in stomaco dissoluiẽ. & iõ magis moratur & cũ plus moraẽ plus effu mat ad caput & sic facit opationẽ sufficientẽ & ex hoc põt cõtingere quod puum põdus harum pilulaꝝ si fiãt pilule magne plus opatur q̃ ma ius eaꝝ põdus si fiãt pilule pue & hoc est ꝙ dicĩ puum pondus opationẽ &c̃. secũda cã est quia nõ nocet pilula magna p iteratã assumptionem quã oportet facere si pilula ẽ pua. hec aũt itera° est duplex una ẽ quia oportet aliã dosim sumeẽ quia prior dosis nõ sufficiẽter opatur sic fecisset si fuisset magna. secũda iteratio ẽ i numero trãs glutionũ. quãto eni plures sunt i numero tanto uideẽ tediosius pp iterationeȝ & pp has causas precipit mesue pilulas suas aggregatiuas fieri magnas. tertio accipimus regimen quod super ipsas debet fieri quia debet dormiri super eas.

¶ Secũdo est dubitatio quia Auic. precepit hoc somnũ sup has pillulas que sunt leues & tamẽ sup leui medicina precipit dormiendũ non esse in p° libro fen quarta i cap°. v°. Dico quod licȝ ista medicia leuis sit in uirtute ẽ tñ fortis in cõ positione quia ẽ pillulata cuius compositio est difficilis respectu medicinaꝝ liquidaꝝ. i. masti candaꝝ. Sed. t. d. p̃ causã quã Auic. ponit super

qualibet medicina quãtuncũq; leui deberet dor miri ut uigilie & motus nõ destruant eius opa tionẽ. Dicendũ quod sine dubio ubi timetur ꝙ uigilie & motus destruãt opatione medicie bo nuȝ ẽ dormire sup eã ita quod si sit debilis ĩ uir tute & modo cõpositionis dormiatur sed paꝝ qa multus somnus ẽ cã conuersionis eius siue di gestiõis. unde in q̃rto cañ ĩ capᵒ de causone Con ueniens est ut dormiãt sup aquã tamarindoruȝ & ideo credo quod q̃n febricitãtibus damᵒ me dicinas potabiles q̃uis sint leues bonũ ẽ q̃d paꝝ dormiãt ut calor euaporãdo ad extra & uigilie ñ resoluãt medicinã & pp hᵒ ẽt sup sirupis dor mire pmittũt medici qa ẽt sirupi opãt̃ p q̃litatẽ que si per somnũ trãsmutetur remãet eoruȝ uir tus. sed medicie pp formas specificas corrũpunt̃ in trãsmutatiõe per somnũ. si aũt somnus prohi beatur sup medicia leui itelligitur de somno nõ puo sed aliqualiter plixo qualis cõcedit̃ sup me dicis fortibus. hora aũt sumptiõis haꝝ pilularũ datur itelligi qa sumũt̃ de sero post cenã. Sic.n. melius imprimũt in caput ut ponit damascenus in pria & in secũda pticula aphorismoꝝ. Quar to accipimus medicias ex qbus iste pilule compo nuntur. Ex qbus quedaȝ sunt principales quas Auic. uocat canones qa sunt sicut regula & prin cipale. uel cañ ĩ eis.s. cõpositiõe eaꝝ. yera .s. comu nis uel puluis yere & aloes. Sed tu diceres ñ ne in puluere yere cõiter ponit̃ aloes dico quod for sam uoluit adhuc plus apponi de aloe. quedam sunt cõsolatiue ut mastix & mirabolani mastix ad confortandũ & mirabolani ad phibendũ ua pores Sed cõtra qa similiter phibebũt uaporeȝ medicine. Dicendũ quod uirtus cõfortata mira bolanis ẽ illa que regulat & distiguit ut malos uapores humorales phibeat & uapores medici ne regulet ad caput. Istud difficile sufficiat mõ pportionẽ autẽ sic potes facere. ℞. pulũis yere .ʒ.ii. mirabolãoꝝ citrinoꝝ masticis añ.ʒ.i. aloes ad pondus omniũ. & multos modos pilularum repies in antidotariis similes istis.

¶ QVOD SI VOLVNTAS. Hic doꝫ uigora re eã ad unãquãq; materiã & pᵒ ad euacuatõeȝ colere secũdo flegmatis. tertio melãcolie. q̃rto ibi remittit nos ad locum alium. secunda ibi quod si uoluntas adest. tertia ibi. & si adest uolun tas. quarta ibi. & sunt pilule magne. ¶ Est sciẽ dum quod ex Auic. accipimus omnẽ utilitatem pp quã ponit̃ scamonea in pilulis que utilitas ẽ in duobus. pᵒ quia phibet supfluã calefactioneȝ eaꝝ. s. medicinaꝝ aloeticaꝝ ĩ quibus est aloes ut sunt pulueres yere & pilule. Sed. t. d. cõtra quia scamonea ẽ calida ergo adit ĩ calefactione. So. di cendũ quod p se est ueꝝ sed p accidens prohibet calefactionẽ qa facit sui acuitate stimulando ci to descendere medicinas alias que nimis. ĩ stoma

cho morãtes supflue calefacerẽt & hoc ẽ q̃d dic̃ phibet supfluã calefactionẽ. s. que pueniret pp supfluitatẽ more ipaꝝ. secũdo ẽ eius utilitas ex citare alias medicinas & uigorare eas ad cõple mentũ purgatõis unde ĩ fen. xiª. capitulo penul timo. Scamonea ẽ ex eis que adiuuãt alias medi cinas. Idẽ in pticula secũda pratice canticoꝝ com to quĩnto. & ideo licet alique medicine ordinen tur ad purgandũ flegma uel melãcoliã. tam̃ sca monea cuius proprius ẽ purgare colerã iuuat il las ad purgandũ & ideo bene dixit quidã socᵒ noster quod est sicut calcaria respectu equoruȝ. Est dubitatio zᵒ utꝝ iuuamentũ scamonee sit facere celerẽ descensum aliaꝝ medicinaꝝ. uidet̃ quod non p Serapionẽ aggregatorẽ in capᵒ de cucumere asinino ubi dicit sic. Et q̃n facis pillu las ex eis nõ cõsulas quod apponas cũ eo scamo neam aut colloq̃ntidã quia pillule non descendũt cito. Itẽ Auic. colaudauit pillulas magnas quia amplius ĩ stomaco morabãtur ergo debet uitu perari scamonea si celerat ad exitũ imo si accele rat nõ uigorat opationẽ medicinaꝝ. Itẽ Mesue in capᵒ de scamonea insistit rectificatõi eius ut tardet in descẽsu & pcurat festinũ eius descẽsũ ergo ipsa non faciliter nec cito descendit nec de scendere facit ¶ In cõtrariũ est Auic. hic & in zᵒ. eius capᵒ de eleboro. Dicenduȝ quod scamo nea p se facit cito descendere alias medicinas. & hoc ppter duo. primo quia facit eas cito reduci ad actum subtiliãdo & diuidendo eas & ideo cito completa eaꝝ opatione a stomaco seperant̃ zᵒ quia sui acuitate cito ad exitum stimulat. pos set tñ scamonea cũ aliquibus medicis p accidẽs esse causa tarde desensionis eaꝝ & hoc quia ille medicine essent uiolente multũ & iõ scamonea addita illis ppter multã uiolentiaȝ debilitaret uirtutem stomaci unde medicine effrenitarent in stomaco & agitarẽt pprio motu nõ regulate a uirtute & ut sic non cito descẽderẽt secundum hunc modum scamonea mixta cum elleboro & succo cucumeris asinini esset cã quod non cito descẽderẽt pillule ex ea facte & hec uidetur in tencio serapionis ibidem cũ sensit uel scripsit Bo num ẽ ne admisceamus de aliis medicinis cuȝ el leboro in pillulis quoniam naturam grauaret grauamine forti & iõ Auic. non imponit hoc iu uamentũ in esse scamonee mixte cum quacũq; medicina sed cũ aloetica. medicine.n. aloetice ut yere cões nõ sunt medicine uiolẽte sicut est cucu mer asininus. Et quia posset cõtingere quod cũ aloeticis posset cõtingẽter facere efrenẽ opatio nem iõ dixit. Et fortasse. Sed. t. gᵒ in yeris ma gnis in qbus igreditur colloq̃ntida & elleborus & genera uiolẽtaꝝ medicinaꝝ nõ debet aponi scamonea cuius cõtrariũ apparet in yera herme tis & qbusdam aliis. dico quod nõ est simile c̃

yeris magnis in qbus multe alie medicīe cōsola tiue ingrediuntur & in qbus scamonea est prici paliter operans. Ex quibus patet solutio ad pri maʒ ratione. Aliter tñ possʒ dici quod Serapiō phibet misceri scamoneam cuʒ eleboro faciēdo formā pillulaꝶ ex eis & hoc quia pillule nō cito descendūt & hec ē uera intentio Serapionis nō tñ phibet absolute mistionem & iō non cito de sendere nō est pp scamoneā sed ppter pillulatio nem. Si.n.esset in forma yere uel potabili cito descenderet. Ad secundū dicēdū quod licʒ Auic. ex pillulis magnis uelit morā ampliorem ꝙ ex paruis non tñ uult supfluaʒ morā ex eis. Remo uet g° scamonea eas a supflua mora. uel aliter quod qñ pillule debēt euacuare colerā nō que ritur tanta mora quāta queritur qñ debēt eua cuare alios huōres. uel aliter quod si materia sit fixa capiti uel ppria tunc queritur mora pillu laꝶ in stomaco. Si aūt materia sit radicaliter in stomaco & que ē in capite pendeat ab ea que ē in stomaco tūc nō queritur mora sed celeri exi tu fiente. poterit cōplere opatione suam. talē au teʒ opationē & exitum celerē iuuabit scamonea & hec uidetur mens Auic. cum dicit. ppter pur gationē stomaci ipsius aut cerebri. si egritudo cerebri est ppter cōitatē eius stomaci &c̄. Sed .t.d. ergo fortior medicina ut scamōea reqritur ad purgationē mēbri ppinqui ut stomaci ꝙ lon ginqui ut cerebri. Dicendū quod nō requiritur fortior ut faciat fortiorē opationē euacuatiuā sʒ ut faciat celerē descēsuʒ & ut sic debilitʒ opatōeʒ nō eni tanta uiolentia requirit̄ in euacuatiōe ma terieꝶ stomaci ꝙta i euacuatōe materieꝶ capitis ergo melius ē quod medicina que a stomaco de bet euacuare ·cicius descēdat ab eo ꝙ illa que de bet a capite euacuare & ideo in euacuādo mate riam a stomaco paciētis ebrietatē precipitur ye ra cū scamonea ut infra. Ad tertiū dicendū quod mesue pcurat eius exitū festinū ne iducat excori ationem. ꝙ tuncūq enim ipa alias medicinas uelo citet tñ ipa de se pata ē excoriationē inducere.

¶ QVOD SI VOLVNTAS. Hic docʒ uigora re medicinā ad euacuationē flegmatis & patet & quod etiā dicit in pte sequēti patet.

¶ ET SVNT. Hic remittit nos ad locum alium ¶ Est sciendū quod i antidotario suo nō repiun tur sub huius nomie. tñ multe pilule ponunt̄ ibi cōuenientes ad hanc intentionē.

EX MVNDIFICATIVIS autem. Iam Auic. posuit cañ i medicinis so lutiuis que euacuant caput cū cōita te corporis hic ponit cañ in eis que euacuāt caput que magis capiti sunt proprie & sunt quasi locales & p° ponit cañ i gargarismati bus. secūdo in sternutatoriis. tertio in emplastris quarto i caputpurgiis docēs per unūquodq illo rum euacuare. secūda ibi. sternutatoria que con ueniūt. tertia ibi. Ex istis medicinis qñq. quarta ibi Caputpurgiū aūt. Pria in duas qa prio ponit cōem materiā in gargarismatibus. z° ponit mate riam ppriā secundū unāquāq. secūda ibi. quod si humores fuerint. ¶ Est dubitatio utrꝶ almuri ponatur in omni gargarismate. uidet̄ quod non qa mesue i cura sode docet gargarismata facere sine almuri & omēs auctores. Itē quod iflamat materiā nō cōpetit i gargarismate ut stati pōit Auic. Sed almuri ē huiusmodi cū sit cōplesionis calide & sice ¶ In cōtrariū ē Auic. Est prio scien dum quod almuri ē salsamentū quod fit ex sale piscium ut dicitur etiam oxomogar quod fit ex farina ordei & sale qñ fiunt inde placentule & cōburunt̄ secundū quod docet aʒararius in libro .xxviii. qui dicit̄ seruitor & cōplesio eius est ca lida & sica in secūdo gradu licet qdā dicāt plus & qdā dicāt quod almuri ex piscibus ē calidius & qdā minus calidus. Ex quo apparet quod ē fortis exicatiōis & sua subtili salsedine & acuta pungit mēbra & excitat ad expulsionē supfluita tum & eliquat & abstergit eas & cū hoc hēt ali quā stipticitatē cōfortatiuā. Ex qbus soluit̄ du bitatio nā dicenduʒ quod si almuri ponat̄ i omni gargarismate in quo intētio est euacuatio mate rie de quo ē hic sermo adiuuat qa illud qđ ma terias a capite abstergit & cū hoc pauca stiptici tate cōfortat iuuat. hoc aūt facit almuri Debʒ tñ misceri cū diuersis secūdū diuersitatē materieꝶ dico tñ quod si fiant aliqua gargarismata absq eo nō ppea sunt inutilia qa alia sunt pter almuri que iuuant Auic. uero considerans multam uti litatem almuri dixit esse administranduʒ in om nibus quia si in omnibus administratur iuuat. ¶ Considerānduʒ ergo z° quod gargarismata sunt pprie capitis mundificatiua pp tres causas prima ē quia p uiam satis latam ut p collatoriū euacuant. zª est quia ēt euacuāt p uiā rectā & ppinquā. 3ª est quia euacuāt p uiā cerebro satis cōem & ideo euacuatio p gargarismata dicitur ppria respectu euacuationū p sternutatoria & emplastra caputpurgia & embrocas. pōt etiaʒ dici ppria respectu euacuatiōis facte cū medici nis solutiuis quia gargarismata euacuando a ca pite paꝶ euacuant ab aliis mēbris inefrioribus respectu medicinaꝶ solutiuaꝶ. Sed medicine so lutiue euacuando a capite euacuant ēt multum ab aliis ptibus ut a ptibus stomaci & a partib⁹ ppinquis.

¶ QVOD SI HVMORES. Hic ponit cañ secūdū unāquāq materiā in usu gargarismatū & p° in materia colerica z° i materia flegmatica zª ibi. Quod si humores fuerint grossi. Prima i duas p° facit hoc qñ materia est colera subtilis. secūdo qñ materia ē grossa. zª ibi. Quod si hu

mores. ¶ Est sciendū quod ex Auic. tria accipi
mus. Primo quod ī materia colerica pura non
debemus uti gargarismate. 2° accipimus causā
huius quia uel uteris gargarismatibus debilibꝰ
& hoc ē quod dicit. Naꝫ subtiliatiua. s. gargaris
mata que habēt ui leueꝫ subtiliādi. i. eliquādi
colerā quia isto modo gargarismata materias
ēt trahunt uel parāt ut currāt que sunt equalis
cōplesionis & ista nō multū imprimūt ī garga
rismate. s. posita. Aut ueteris fortibus & in usu
istoꝝ est timor quia cū materia colerica de se sit
calida acuta & solutiua qbus ꝑusus fuisti infla
mauerit ēt eā si tu sequaris cū forti gargarisma
te in quo oꝫ qđ res sint acute & calide tunc ista
colera magis īflamabitur & sic mota ꝓpter gar
garismata posset fluere ad pectus & inuit ī hᵒ
Auicena nocumentū quod facit in pectore & ēt
in capite cum addat īflamationē eius & etiā in
ꝑtibus gulle si in pectus pōt rapi multo magis
in ꝑtes gule & facere sqnantiā. 3° accipimus qđ
si extimatiua medici iudicat debere fieri garga
rismata que sint illa de qbus minus timetur &
que non sint fortia ita quod si aliquod debet iu
uare erit hoc oximel &c̄. & ista elliquāt illam
colerā. Sed. t. d. colera se ipsa est eliquata dico ꝙ
ipsa q̄uis sit pura nihilhominus stat cū aliis hu
miditatibus cerebri que naturaliter ꝑ palatum
deriuātur quaꝝ eliquatiōe colera cū illis ēt eli
quatur & fluit. Et illud quod dixit cum pauco
scamonee debet referri ad totum quod dixit. Et
aqua lupuli. s. cum pauco scamonee & aqua pru
noꝝ. s. cum pauco scamonee & sic de aliis & que
hoc cursu ꝓcedūt. s. quod nō sunt fortia multuꝫ
nec īflamātia q̄uis. n. in scamonea sit caliditas tn̄
reprimitur cū frigidis ꝑdictis. 2° ē sciendūꝫ qđ
littera que dicit Cum iā adepti pōt exponi du
pliciter. uno modo ut iā dictū ē quod sint adep
ti acuitatē ex medicinis solutiuis quia ꝓcesserūt
uniuersales purgationes. Alio mō cum iam sint
adepti. s. ꝑ gargarismata acuta & fortia que tu
faciebas credēs illā materiā euacuare.

¶ QVOD SI. Hic ostendit qbus gargarismati
bus debemus uti in materia colerica grossa.

¶ Est sciendū quod humores colerici grossi in
digēt fortiori subtiliāte & mouente. s. declinante
ad calorē plus. & hoc qn̄ colera ē ingrossata ꝑꝑ
mixtionē flegmatis & ideo uigorat hoc gargaris
ma cū yeris turbit &c̄. Et nihil. su. ne fiat etiā in
flātio & iō non addaꝛ castoriū nec staphisagria

¶ QVOD EI. Hic pōit gargarismata ī materia
flegmatica & ī hᵒ inuit đ materia frigida melēco
lica. Et cōsidera quod utitur fortiter subtiliati
uis & diuisiuis & mouētibꝰ illas materias que
sunt difficiles ꝑꝑ grossitiē. & ideo cōuenit yera
orchi & busitus. i. yera busitus que poniꝛ ī quin
to libro tractatu secūdo. Alii tn̄ exponūt busitus
. i. busiū quod ē tasus barbasus ī qᵒ ē abtersio &
resolutio ut poniꝛ in secūdo can̄ capitulo. ioi. Et
fortasse. s. cū uis fortiorē oꝑationē dissolutiuā.

¶ EST SECVNDO DVBITATIO. Vtrum
medicie solutiue ꝑposite ī gargarismate euacuēt
atrahēdo. uideꝛ quod nō. illud quod educit ma
terias solū subtiliādo eas & ut sic faciendo ipsas
fluere nō uideꝛ quod educat atrahēdo sed me
dicine que ponunꝛ ī gargarismate sunt huiusmo
di quod ꝓbatur qa si educūt colerā eliquādo uꝉ
subtiliando eā & ut sic faciēdo eā fluere gᵒ mul
tomagis hoc erit ī aliis humoribus. sed coleraꝫ
subtiliādo educūt. unde Auic. loquēs de eis dicit
subtiliātia colericos &c̄. Itē medicina solutiua in
partibus oris existēs nō uidetur quod possit re
duci ad actū ut atrahat qa reductio ad actū fit
in stomaco & itestinis cū ibi sit locus eius cū oꝑa
tur & uideꝛ esse mēs Auic. ī prio can̄ fen quarta
capitulo quarto & mesue ī suo de cōsolatōe capᵒ
secūdo. ¶ In cōtrariū arguitur quod Auic. secū
dum unāquāq̧ materiā ponit medicinam soluti
uā eiusdē materiei. In gargarismate eni ad cole
rā educendā ponit scamoneā & ad educendū co
lerā grosaꝫ ponit yerā & turbit & scamoneā &
ad materiā flegmaticā ponit coloquintidā. Dicē
dum quod gargarismata ī qbus ponunꝛ medici
ne solutiue maxie euacuāt materias a capite per
uirtutē subtiliatiuā & absersiuā. Et rō est quia
ꝑ illā uirtutē euacuant que uideꝛ cōis omni gar
garismati euacuatiuo sed uirtus subtiliatiua cū
quadā abstersiōe ē in qua cōicant omia gargaris
mata euacuatiua. Modus est qa gargarismata
diuidunt & subtiliant materias in capite stātes
& ut sic ipersiūt trāsibiles fluētes & cū hᵒ habeo
materias que sūt circa colatoriū q̄s abstergūt &
educūt & ideo tūc materie ꝓfundius stantes &
fc̄e fluxibiles ꝑꝑ q̄daꝫ cōseqntiā atrahūꝛ & qa
colera est humor subtilis iō minus indiget hac
subtiliatione & cū hoc debet fieri cū re que non
excicet sed subtiliando & faciēdo eā fluere saluet
quādam humectationem & fluxibilitatē & iō
est timor in usu gargarismatum in hac materia
& ꝓpter hoc forsaꝫ nō dixit de melēcolicis quia
sunt difficulter fluxibiles. ¶ Ex qbus apparent
duo ꝑmū ē uerificatio textus Mesue ī capitulo
de catarro ubi ponēs qđ gargarismata fiunt se
cundū unūquēq̧ modoꝝ quia ad partem nobi
leꝫ per īnobilē purgat aliud sistit fluxū aliud ab
stergit ꝙ fluit aliud alterat aliud aggregat du
as itētiōes. Et tūc dat exᵐ. ꝑmi ꝙ ē administraᵒ
diachodion. i. medicaminis de papauere et mani
festum est qđ hoc non est exemplum primi sed
exemplum secundi. hoc aūt fecit Mesue quia cō
siderauit quod ꝑtem nobilē euacuare. s. cerebꝝ
ꝑ inobilem quia. s. ꝑ palatū uirtute gargarisma
tis fit maxime ꝑ uirtutē abstersiuā & subtilia

tiuam ita qđ cum dicit abstergit intelligatᷣ & subtiliat & iō de primo nō posuit exēpluȝ.2° pȝ quare Auic.infra in ca°.de soda a mala cōplexio ne euacuationē p gargarismata dicit esse edu ctioneȝ quia euacuatio p gargarismata ē plus eductio p quādam cōsequētiā cū abstersiōe & eliquatione quam sit attractio uiolenta. dico tñ quod medicine solutiue ibi posite iuuant in euacuando materiā p uirtutem attractiuā.Ra tio ē quia sibi possunt aliquo modo reduci ad actum uidetur quod possint aliquā ui attracti uam habere sed sic est quod si medicie solutiue uirtute stomaci debēt reduci ad actum cū sup ficies oi supficiei stomaci cōtingua existat pote rit ibi medicina aliqualiter actuari.etiā uidemꝰ quod medicine in intestinis actuantur exterius posite ut habetur in libro expimentoꝝ.Ga.& ab Haly.i tegni tractatu 3°.comēto.200°. quia iste medicine nō sic uigorose reducūtur ad actū sicut si essent in stomaco iō attracio p formam specificā medicinaꝝ solutiuaꝝ positaꝝ in garga rismate non ē.sic uiolenta sicut attractio eaꝝ qñ uadunt ad stomacū ex qbus cessant cōtraria.

¶ STERNVTATORIA.Hic ponit cañ in eua cuatione p sternutatoria & primo i humoribꝰ colericis 2°.in flegmaticis p hoc dans intelligere de melēcolicis.2° ibi.Et flegmatis condisi & pip.

¶ Est sciendū quod p sternutatoria non solum debemus intelligere que faciūt sternutationem sed ēt que odorātur & si non faciāt sternutare Acetū aūt & castoreū cōueniunt in materia cole rica quia acetuȝ tēperat caliditateȝ castorei uel etiā scamonee & ambo iuuāt se in faciendo flue re colerā subtiliando & eliquādo illā.in humidi tate eiȝ miscetur .Focca enīȝ quid sit patet p lit terā extrinsecaȝ.Condisi dicitur quod ē maneri es ellebori.Simon tñ dicit quod sunt quedaȝ ra dices qbus lanarii utūtur ad faciendū lanā lim pidā.Ego uero ñ uidi condisi Pro eo comuniter utimur medula ellebori.

¶ EX ISIS MEDICINIS.Hic ponit cañ in epitimatibus & emplastris qbus ā cerebro eua cuamus & uult quod fiat ex istis .s. medicis re soluentibus qbuscūq dictis supius ab illo.s.dige sta usq hic ¶ Et cōsidera quod Auic.abreuiauit hunc sermonē quia quātuȝ spectat ad canoneȝ generalē usus emplastroꝝ resoluentiū pfecte lo cutus fuit supra cū dixit & qñq fiēt emplastra capiti post abrasionē &c.

¶ CAPVTPVRGIVM.¶ Hic ponit cañ in caput purgiis & prīo in eis ponit intētionē.secūdo exe quitur.secūda ibi.Cūq caputpurgia.

¶ EST DVBITATIO.¶ Quare Auic. fecit hāc distinctionē i caputpurgiis. Dicendū quod hoc nomē caputpurgiū uidetᷣ stati importare purga tionē.ne g° aliqs crederet hoc de omni caputpur gio dicit quod in eo ē triplex intētio.s.altera° & infrigidatio & humectatio.secūda ibi resolutio. tertia ibi cōfortatio. Sȝ.t.d.uidetur quod Auic. insufficiēter enumerauit diuersioneȝ caputpur gioꝝ quia quedā possunt fieri ad exicandū que dā ad calefaciendū quedā ad atrahendū ut ifra aparebit i pticularibus capitulis de soda.¶ Di cendū quod pp resolutionē dat itelligere calefac tionem exicationē & ēt euacuationē qa resolutio large potest sūmi pro euacuatiōe.

¶ CVNQVE CAPVTPVRGIA.¶ Hic exequi tur.¶ Est sciendū quod Auic.nō exequitur de caputpurgiis i intentiōe infrigidatiōis & hume ctatiōis ut pria frōte apparet.Et rō ē qa eius in tentio hic ē de caputpurgiis secunduȝ quod a ca pite euacuāt & ideo exequitᷣ de eis ut resoluunt & confortāt cōfortatiōe necessaria in actu reso lutionis.& ideo dixit cūq.¶ Dubitatur utrum caputpurgiū ex lacte & oleo rosato sit resoluti uum.uidetur quod nō qa in nullo hoꝝ.s.oleo.& lacte ē resolutio manifesta.In cōtrariū ē Auic.cū dicit cū caputpurgia administras resoluētia Ad ministra pria uice cū oleo rosato lȝ ad qōem pos sed dici quod i oleo roxato & lacte ē aliqua par ua resolutio modo icipit a leuioribus. Est tñ ali ter dicendū ut credo fore de mēte Auic.quia re solutio ē duplex una ē ppria que fit maxie per euaporationē materieꝝ & h° nō sumitᷣ hic.Alia ē que p eductionē materieꝝ fit quocūq educan tur & hoc modo oleū roxatū & lac educunt ma terias dupliciter.ptio sternutationē mouēdo.2° per modum cuiusdaȝ lubricationis siue lābifica tionis & quia hec ē eductio leuis iō ab ea incipit Sed cōtra dicta primo oleū roxatū sedat sternu tationeȝ ut pȝ infra fen.v°.2° eductio p sternu tationē non ē leuis ymo fortis cū sternutatio sit fortis motus & quasi parua epilensia ut pȝ in fra i ca°.de epilensia.¶ Ad primū dicendū qđ ppter aliquā mordicationē & pp malum sēsū quē pōt inducere oleū roxatū pōt idūcere ster nutationē & cum hoc pōt ipsaȝ sedare in haben te eā.¶ Ad secundū dicendū quod sternuta tio leuis ē que inducitᷣ ab oleo roxato respectu eius que inducitur in suco sicle.Posset tñ ad principa le aliter responderi.s.qđ sicut Auic.tetigit tres itentiones qbus admīstramus caputpurgia ita hic docet p ordinē illa admīstrare & uult quod licet tu admīstres caputpurgia sub intentione resolutionis tñ debes cū ordine illa admīstrare faciendo precedere caputpurgia que non sunt resolutiua sed mollificatiua & pparantia ad re solutionē . Sicut añ emplastra resolutiua admi nistrabamus mollificatiua ita post resolutionem debemus intendere ad cōfortationem.Primo er go admīstrabimus lac & oleuȝ roxatū quasi ad leniendū deinde succū sicle.i.blitis ad resoluendū

& abstergendũ & euacuandũ ex hoc. Et hoc est quod intendebatur cũ dicebatur sucũ amarici.i. maiorane uel matricarie in quo cũ resolutione ẽ plus de cõfortatiõe cerebri q̃ sit in sicla. Et hoc ostendit eius odor & tunc exponatur admistra itaq̃ ea.s.caputpurgia.

QVOD SI PRINCIPIVM Materiei. Iam Auic. posuit cañ qbus opponimus ad materiaꝫ capitis & totius & qbus opponim⁹ cũ ꝓpriis e uacuatiuis. hic põit cañ qbus oponim⁹ ad materiã capitis qñ ẽ a determiato mẽbro uerbigrã a stomaco. ubi ẽ sciẽdũ ꝙ prinᵐ materie hũoral' .i. uapor qñ est a stomaco in hoc cadit prĩo una intentio que ẽ rectificatio & euacuatio materie a stomaco & hoc inuit cũ dicit atendendũ, z⁹ ẽ euacuatio materieꝝ que sunt in capite & quia iste materie utplurimũ sunt uentose siue uaporose quia đ euacuatione materieꝝ humoraliũ iam dictũ est. iõ dixit cũ aũt materia est descendens & ꝑgrediens & hec loquutio ẽ quasi similis uulgari. Et qñꝫ cõtingit quod humores multiplicati in capite & cõgelati descendũt. docꝫ aũt facere resolutiõeꝫ cũ scena.i.sticados uel est species absĩcinthii halasci.i. ysopus ortulanus ut sup̃ uel apud alios est thimus & iuuat in hoc stillatio i aures cũ oleo sambucino.i.đ iesumino amarici.i. de maiorana 3ª intẽtio ẽ ꝓhibitio ascẽsus uaporꝝ et humorꝝ qui sunt apti ut colericorũ & hoc fit cũ rebus habentibus stipticitatẽ & infrigidationẽ ꝓhibitiuã motus uaporꝝ ut sũt fruct⁹ Ista eni ꝓhibẽt uapores ad caput ascendere & que sequũtur ipm ut oculos. ꝓprie autẽ post cibũ qa prohibẽt ẽt uapores ciborꝝ & ego utor hiis & ꝓhibeo potũ post ea. de hiis tñ dicetur in cap⁹ de soda per cõitateꝫ. Sed.t.d. quomõ ista cõfortãt corpus cerebri. Dicendũ prĩo quod prohibẽdo uapores. secundo aliqua stipticitate que capiti aliqua euaporatiõe põt cõicari.

CVRATIO TVA IN OPILATIONIbus. Hic ponit curã egritudinũ materialiũ cerebri ex materia opillãte. & prĩo ponit curã qñ itendim⁹ ad materiã que est in capite. secũdo qñ intendimus ad materiã determiati mẽbri mittẽtis. secũda ibi & si egritudo fuerit. Est sciendũ prĩo quod ista pars seruit Auic. i duobus. prĩo ponendo cañ curatiõis opillationuꝫ capitis & ponendo cañ curatiõis egritudinũ cõpositiõis ut dicat' q đ iam supius inuit curã malaꝝ cõplexionũ cuꝫ materia licet ꝓprius dicat' quod posuit curã egritudinũ materialiũ absolute. hic ponit curaꝫ morbi cõpositionalis i numero ul' in situ ul' in q̃titate quia ut notũ ẽ nõ cadũt in hoc cañ generales sciẽtiales & quedã ex istis dispositiõibus rarissime uel nunq̃ occurrũt. posuit ergo curã morbi sepe occurẽtis quia.s. opillatiõis. secũdo hec ps seruit Auic. qa ponẽdo curã opillatõis põit curã ꝯ cum ẽbrocis masticatõibus & oleis & tũc dicem⁹ q đ postq̃ Auic. posuit cañ i curatõe ꝑpa materierũ a capite que cura⁹ siue euacua⁹ fit cũ gargarismatibus sternutatoriis & caputpurgiis. hic docet euacuare materias a cerebro cum embrocis epithimatibus & masticationibus. Sed tu diceres ponẽdo curã oppillationũ posuit p ẽbrocas solũ & masticatiões. Dicendũ quod Auic. hoc scienter fecit ut doceret uel icitaret te ad redeundum ad cañ sciẽtiales supius dictos. Cura eim oppillationũ cerebri a materia. ẽ per digestionẽ & euacuationẽ materieꝝ & quedã euacuatio ẽ cõis capiti & corpori & quedã est ꝓpria capiti Et oĩa ista sunt iam dicta. Hic solũ euacuationeꝫ posuit ꝓpriaꝫ cũ embrocis & masticationibus uolens quod oĩum istoꝝ modoꝝ euacuationis ꝑdictoꝝ tu recorderis & istas hic expresit quia de eis non dixerat. Alias tñ cõsueui dicer' quod hic ponit curã opillationũ & maxĩe extrĩsecaꝝ.

Considerãdum z⁹ q đ i usu embrocaꝝ aperiti uarum ut decoctionis camomille maiorane & similiũ. Auic. dat cañ in modo usus i materia in loco qdeꝫ ut effũdãtur ab alto. cã ẽ qa magis ꝑfundantur in loco ut cadat sup sinciput siue yaset sup̃ idest ante partem posteriorem cerebri Et hoc ẽ q đ dicit littera exterior ita ut defendat super posteriorẽ. hoc autem fit quãdo iacet supinus quia cum ꝓhicitur liquor. fluit uersus occiput sicut si homo iaceret super pector' et faceret fluere super fatiẽ. Asignat autem Auic. causam ꝑpter quã debet in tali loco effici embroca quia locus iafer est rarus ꝑp cõmissuras & iõ uirt⁹ embroce penetrat. Similitet ẽt est os ibi subtili⁹ Has causas ponit Ga. in. xiii. terrapentice ultimo ca⁹. Et hoc Auic. inuit cũ dicit Cadat super sinciput. i. sup ptem anteriorẽ supra. i. ante ptem posteriorẽ in mẽbra dura quasi dicat quia illa mẽbra sunt dura & embroca nõ impmũt sed quia Iafet sunt rariora & subtiliora iõ embroca imprimit unde. xiii⁹. terrapẽtice ultimo ca⁹ decenter secundũ hũc locũ. s. anteriorẽ capitis iferunt omnes medici ifusiones capiti. Idem ponit infra in ca⁹ de soda temporali. Considerãdũ quod pillule de ferat si sunt pillule feiaret tunc Auic. facit nobis recordari euacuationũ cuꝫ solutiuis. Si aũt sunt alie pillule ad masticandũ tũc inuit quascũq̃ m asticatiões euacuãtes materias a capite de quibus Mesue ponit multas.

ET SI EGRITVDO. Hic ostendit quãdo intendimus ad materiã determinatã mẽbri mittentis dicit Et si fuerit egritudo uentositas stomaci. i. ꝑpter uentositatẽ. unde materie uentose & uaporose caput ascendẽtes oppillationes facerẽt. purga. s. stomacum tunc deinde affer. s. capiti oleũ rosatũ dulce ad resoluendũ. Et dĩc dulce ad differentiã eius quod fit ex oliuis imatu

ris quod nō eſt ſic reſolutiuū uel dicit dulce qa nō ſit corruptū pp antiquitatē quia nō ē bonū ut ponit Serapio in primo breuiarii ca° de ſoda Cuʒ aūt &c̄.i.quia oīa iſta ſunt ad reſoluēdas materias capitis Radicis.ſ. que comeditur uel radicis.ſ.feniculi uel petroſilii Cardumeni.i.cardamomi uel charui agreſte ſecūdū Serapionē in tractatu .vii.in cap°.de.tiriacha.

CVNQVE CVRAS APOSTEmata calida. Oportet ut eis &c̄. Sępius poſuit curationes egtudinū materialiū capitis abſolute & opillationū.Hic ponit cañ curatiōis apoſtematū materialiū capitis & prīo calidoꝝ. ſecūdo frigidorū tertio adit cañ.ſecūda ibi. In apoſtēatibus uero frigidis.tertia ibi.Et ſcias quod omnis qui conqueritur.prīa in duas prīo ponit cañ curationis apoſtematū calidoꝝ per medicīās.ſecūdo p cibos ſecūda ibi Et adminiſtrat̄ in cibādo.prīa in tres prīo ponit curationē cōpetentē in prin°.ſecundo in augumēto & ī ſtatu & declinatione.3° addit quendā cañ.in euacuatiōe.ſecūda ibi.Deinde utaris.tertia ibi euacuātia uero.prīa in duas primo ponit curā per alterātia q̄tum ad medicias locales.ſecūdo per quādā euacuationē quātū ad medicias que aſumuntur per os.ſecūda ibi. Quod ſi materia nō fuerit.prīa in duas.prīo ponit curam intendēdo ad morbuʒ.ſecūdo ad accidēs.ſecūda ibi.Alienatio uero a medicinis.Prima ī tres prīo ponit cañ curatōis per medicias.ſecūdo ponit exceptionē.tertio reaſſumit.ſecūda ibi. Niſi illic ſit.tertia ibi .& cadit in eis. ¶ Dicit ſimul d̄ tribus ptibus.& oportet ut īcipias cū eo quod expelit uel repellit.i.repcutit qa hec ē cura° apoſtematū in prin° ¶ Eſt dubitatio utꝝ exiſtēte dolore ꝓhibeatur acetū in medicinis. uidetur ꝙ ñ.Sarapio ī dolore capitis.docet acetū cū oleo roxato aproximare.Reſpōdet albertus quod prohibetur qa tūc debes uti ſtupefactiuis cōtra qa dicā quod ſimul cū illis ponā acetū. dicenduʒ g° quod cū dolor ē uehemēs ualđ ꝓhibetur acetū miſceri cū medicinis.cā eſt quia acetū ſui mordicatiōe poſſet adere ī dolore ut ponit Ga.in.io.terapētice tractatu ſecūdo cap° de ceffallargia pp pcuſſionē.poſſem⁹ aūt dicere ꝙ Auic.aliud oculte inuit.ſ.quod qn̄q̄ pura repcuſſio prohibet̄ in prin° apoſtēatis capitis ut qn̄ materia ē multa ualde ut apparebit in cap° de freneſi.Multa autē exiſtēte materia fit dolor magnus & ideo tunc aliena acetū ſu. & ōe repcuſſiuum forte. ¶ Eſt dubita° 3°.d.t.uidet̄ quod Auic. ſibi cōtradicat.prīo qa dicit quod ſi dolor ē uehemens tūc aliena acetuʒ. Deinde dicit quod ī medicinis cadat oleū roſatū cōquaſſatū cum multo aceto. ¶ Dicendū dupliciter.prīo quod littera nō eſt cōtinua & ideo dixi quod Auic.hic reſumit.poſt q̄ eni fecit exceptionē.hic ponit medicias que conueniūt qn̄ dolor nō ē uehemēs ut dicatur ſic incipias prius cū eo quod repellit quod fit ex infrigidantibus ꝑdictis ī digeſtione materieꝝ calidarū cū & ꝑdictis in ſecūdo cañ.Et cadat in eis đ ſūma hoꝝ infrigidantiū repcutientiū ut ē oleuʒ roxatū.Sed.t.d. quare ponit̄ crocus & ſtiptica calida.Dicendū quod hic inuit latitudinē principii in quo repcutis.nā cū apropinquas ad augumentū in fine pricipii potes aliqua calida adiūgere in quibus cū ui reſolutiua p calidū ē repcuſſio & p ſtipticū ut crocus.Secūdo poſſemus ꝛndere quod cōtinuādo litterā Auic.hic ponit medicinā cōpoſitā que cōpetit qn̄ dolor ē uehemens .ſ.ex multitudine materie tūc eni non cōpetit acetū.ſ.miſtū cū puris repcuſiuis ſed miſtum cum oleis reſolutiuis.& ideo hec medicia que hic ponitur cōponitur ex medicinis calidis & frigidis. ponit eni in eis crocū & allitili.i.fructus tamariſi.Prīa tñ ſolutio eſt melior. Conſiderandū etiā quod oleū roxatū & ēt alia olea ī materia frigida nō expedit quod frigida aproximētur.in materia autē multa calidā ſic & quaſi queritur pura repcuſſio.poſſunt ēt multū frigida aproxiari.Sed qn̄ nō uis ultimā repcuſſionē ſed parum remiſſaʒ īfrigidetur oleū ñ ſupflue & ſic pōt ſaluari ſermo Auerois.xvii.colliget in capitulo dē cura apoſtematum.

¶ DVBITATVR . ulterius quia dicit ſit cōpoſitio in miſtiōe eoꝝ frigoris.ſ.allutuli.uidetur g° quod allutuli ſit frigiduʒ.unde littera exterior ex frigidis dicit.Cuius cōtrariū ponit. Serapio in tabula medicinaꝝ frigidaꝝ in primo gradu. Dicendū quod tamariſcus habʒ aliquas partes frigidas ut ponit Serapio.uel dicendū quod littera uult exponi ſic.Sit cōpoſitio in miſtiōe: frigoris.i.ſit cōpoſitio talis quod uincat medicina frigida quia principaliter ad repcuſſionē intēdimus.una lupina eſt ſolatrū ex greco ēt dicit̄ uulpina.Sarafelli .i.auelana inda. ¶ Dubitat̄ qn̄ eſt quod ī medicinis repcuſſiuis capiti appoſitis debeo ponere multū acetū & quādo paucū Dicendū quod medicus colligit hoc iudiciū conſideratione habita primo ex parte aceti quia đ aceto acuto cū ſit magis pētrās min⁹ poim⁹ ſʒ đ minus acuto licet acetoſo q̄tum ad hāc itentiōeʒ poſſumus magis ponere.2° ex pte habitudinis corporis quia ſi ſit corpus ſubtilis cutis capitis & macer uel teneri ut pueri minus ponimus ſi ſit corpus multum carnoſum & ſi ſit groſſum in capite ponimus plus.tertio ex parte materie quia ſi materia eſt multum calida ponimus plus de aceto ut ſic.℞. olei roſati partes quatuor aceti ptes.ii.Si aūt materia nō ſit ſic calida & uis nō multū īfrigidationem.℞.aceti ptes.i. olei roſati ptes.iiii.ut poit Serapio tractatu p°.

capᵒ.viᵒ. Quarto ex pte accidentiũ. Accidentia aũt in apostematibus calidis capitis maxie sunt uigilie & dolor. ex pte quidez uigilie si de eis ti mes minus pone de aceto quia uigilias inducit ex parte doloris quia si ē ualde uehemens etiaz minus ponas ut apparet ex dictis. Summa tñ iudicii ĩ omnibus istis ē estimatiua medici.

¶ALIENATIO ¶Hic ponit curã atendendo ad accidens quod ē dolor & primo facit hoc zᵒ po nit cañ. 3ᵒ declarat quoddã dictũ. zª ibi uomitꝰ uero ex eis. 3ª ibi Inquid Ga. ¶ Est sciendũ qđ ex manifesta expositione littere supfluit non & uult dicere ē.n. necessaria. pōt tñ lr̃a aliter expo ut dicatur Alieãtio.i. apxiãcio medicinaꝝ ualđ fri gidaꝝ quaꝝ aproximatio dicitur alienatio quia est presumptio. Aliter tñ secundũ expositionem ueram dico alienatio.i. stupefactio a medicinis & forsaz quod hoc est quia forsam stupor ĩ lin gua eoꝝ significat alienationez. Et hec expositio apparet ex eo quod subdit camomilla &c. narco ticoꝝ.i. stupefactiuoꝝ & apparet ex textu Sa rapionis in primo sue pratice capitulo.viᵒ. unde Auic. forsam hoc sumpsit dixit est necesse ut ca ueas a suco papaueris & mandragore pp uehe mentiã stupefationis si nõ cogat eã uehementia uigiliaꝝ ex quo apparet quid ĩtelligit p uehem̃ tem necessitatez quia supfluas uigilias. ¶ Con siderandum quod cañ de camomilla cadit hic qui a si uis uti narcoticis utaris camomilla cum eis. Dixitꝰ in epitimate uel ad suadendũ qđ narcoticis est magis tutuz extra uti q̃ intus uel. qa si oporteret uti stupefactiuis intus nõ suficeret eoꝝ consolatio cũ camomilla sed ĩdigeremus for tioribus ad cõsolandũ ut docẽt auctores sed ĩ usu eoꝝ in epitimate uel embrocis sufficit misce re camomillaz & similia. ¶ Considerânduz ẽt ut ad pñs spectat. acuitas.i. fortitudo opationis narcoticoꝝ est in duobus.s. in mortificatione ca loris p cõgelationẽ & in cõdempsatione. Camo milla aũt cum suo suaui calore uiuificat & apit & forsaz est inter ea pprietas.

¶VOMITVS VERO. Hic ponit cañ. ¶ Est dubitatio utꝝ uomitus cõferat ĩ egritudinibus materialibus capitis q̃uis materia non sit a sto maco imo sit cerebralis. uidetur quod sic aucto ritate Alexandri qui in capᵒ de cura epilensie ce rebralis dicit. Post capitis purgationez expedit uomitibus exagitari corpus. zᵒ id quod euacu at materiã a capite cõfert. uomitus est huiusmo di ut põit Hali.i tegni tractatu. 3ᵒ cõmto. xviiiª. & sumitur ab Auic. ĩ primo libro fen. iiiiª. in caᵒ 3ᵒ. tertio sic in ulceribus renũ cõmendatur uomi tus ut patz ĩ fen. xviiiᵒ. ergo multomagis ĩ pas sionibus materialibꝰ capitis. quarto sic yere ma gne cõcedũtur ĩ mẽbris apostematis fixi capitis sed ille habẽt in se medicinas uomitiuas ut elle boꝝ & colloqntidaz & similia. quinto sic Auic. supra uolẽs euacuare materiã a capite cum cõi tate corporis concedebat uomitũ. ¶ In cõtrari um est Auic. dicendũ quod uomitus est duplex qdam leuis qui non fit cũ medicina attractiua sz cum aqua calida uel aqua & oleo uel cũ aliqua medicina euacuãte p uiam incisionis uel abster sionis sicut cũ aqua raffani & similibꝰ & hic uo mitus nõ iuuat in egritudinibus cerebri. s. qđ ma teria ei apropriata Rõ est quia inducit ibi agi tationẽ & non põt illã euacuare sed si materia capitis sit pper cõitatem materiei in stomaco existentis tũc uomitus est cõferens uel quia pp ter conueniẽtiam quãdam illã euacuat uel quia auffert sibi mineraz sue reflexionis & de hoc uo mitu uidetur esse sermo ipsius Auic. Alius ẽ uo mitus difficilis & uoco illũ qui fit a farmaco so lutiuo cuius pprietas est atrahere materias ad stomacũ & os eius debilitare & inducere in eo agitationez sicut est uomitus p elleboꝝ & lapi dem lazuli uel armenum non pparatos & simi lia & talis uomitus põt conferre quia euacuat materias capitis a pprietate trahẽdo illas. Dico tñ quod si talis euacuatio põt p fluxũ uentris fi eri absolute est melius & rõ est triplex. prima est quia euacuatio est materie conformior. secun do quia non sic agitatur cerebꝝ in euacuatione p fluxum uentris sicut p uomitũ. tertio quia lõ ginquius materia mouetur sz euacuata p uomi cum inducit timorem ne remanẽdo in stomaco uel debilitãdo stomacũ cerebꝝ cõpatiat̃. Ex q bus apparet quare Auic. dixit melior modoruz expulsionis eius ẽ uomitus quia licz uomitus cõ ferat in egritudinibus cerebri cuius materia sur git a stomaco tñ si materia illa posset p fluxum uentris educi inde esset melior modus expulsio nis eius & tunc cõueniẽtius est quod pp fluxuz uentris educatur & si materia esset ad uomitũ aptior tunc fiat uomitus non ergo Auic. p̃cipit uomitũ absolute ĩ egritudinibus capitis factis p cõitatẽ materiei in stomaco. sed precipit cũ hac cõditione si est melior modus expulsionis p uo mitum. cognosces aũt quod est melior modus ex pulsionis p uomitũ ex natura materie quia cali da subtilis. ex motu quia sursum tendit & quia habet os amaricatũ & morsuz cordis secunduz amphorismum quarte pticule. non febricitanti bus in supficie &c. Et ex dispositõe mẽbroꝝ phi bentium uoitum & ex dispõnibus mẽbroꝝ phi bẽtiũ fluxũ qa sit aptus dissolui hñs nouaz uel antiquã dispõnez ĩ ĩtestinis & ex aliis multis q̃ narrare essz ualde plixũ ¶ Ad cõtraria dicẽdũ pᵒ. Ad alexandruz quod ista est cautella de sto maco ne cõseruet uel illã augeat epilẽsiam quã uis sit epilẽsia cerebralis. Ad secundũ dico quod

licet euacuet a toto et capite et in hoc plus confert tñ confert illa que est p fluxũ uentris. Ad terciũ dico ꝙ uomit⁹ diuertit materias a ptib⁹renũ ut ibidẽ Auic.inuit nõ sic aũt diuertit a cerebro sed magis diuertit fluxus uẽtris. Ad q̃rtũ dico ꝙ ye re magne nõ sunt necesario uomitiue q̃uis medi cine uomitiue i eis ponanẽ cõsolantur tñ cũ aliis medicinis et si uomitũ aliquando prouocãt non sunt ita utiles sicut si soluũt i pasionibus cerebra libus. tamẽ quia utplurimũ passiones cerebrales associantur sibi in defectũ stomaci quando plun gantur iõ in yeris magnis et pillulis soluẽtibus et ꝓuocãtibus uomitũ repiunt manifestã utilita tẽ. Ad aliud dicẽdũ similiter qđ si p illũ uomi tũ uoluit illũ qui euacuat a ꝓpetate legatur tũc littera coniuncti sicut copula. Et ostendit quod oximel solũ nõ facit illud nec semẽ raffani sed si mul cum pulpa colloqntide tunc eni est potens a toto et a capite a ꝓprietate euacuare materiã tñ nõ magis laudat eũ q̃ fluxũ uentris ymo fluxũ uẽtris hẽdũ ꝓmissit. Cõsiderãdũ etiã ꝙ hic cañ. nõ est hic positus cõtingẽter sed ex certa sciã nã ad apostema capitis calida ꝓpter cõpassionem stomaci multũ consueuit cõseq uomitus et quia forsan aliqs de h⁰ cõtentaret et ꝓmitteret uomi tum ꝓcedere uult Auic.declarare quod si mate ria illa ẽ a stomaco uel hẽt materiã coasociatam i stomaco ꝓmittatur uomitus quod si nõ tunc in ipo non est utilitas.

¶ INQVIT GA. Hic uult Auic. Ga.declarare quodã dictũ.s.quod licet ꝓ uehementiã doloris sit necessariũ q̃nq uti narcoticis nõ tñ sic frequẽ ter accidit sicut i collica & dicit iquit Ga.s.i.xii. terapẽtice. Ibi eni docẽdo subuenire sincopi ex do lore maxie in collica loquiẽ expresse tñ hoc põit in libro.io.tractatuũ li⁰.ii⁰. ¶ Est sciendũ quod licet uterq dolor multũ posset intẽdi plus tñ in tenditur dolor collicus q̃ soda secundũ plurimũ & rõ est triplex. Et pria ẽ quia magis pue mate rie possunt aggregari i intestinis q̃ i cerebro. se cundo qa pluris quãtitatis materie ẽt aggregan tur. tertio quia pelicule cerebri nõ sunt sic grosse ut intestina & ut sic nõ aggregãt in se tantã ma teriam ex qbus cõrigit fieri frequẽtius ad colicã prauam q̃ sodam prauã necessitatem ad usum narcoticorum.

¶ QVOD SI MATERIA. ¶ Hic ponit curaȝ ꝑ quãdam euacuationem q̃tum ad medicinas que assumuntur.

¶ EST DVBITATIO. ¶ Quia dicit quod si ma teria nõ sit multũ acuta debet dari aqua fructu um stipticoꝝ ꝑdictoꝝ.s.mirabol⁹ tamarindoruȝ & similiũ. Sed cõtra ista cõceduntur in materia colerica subtili qa illã euacuãt ut supra dictũ est sed colera subtilis ẽ multũ acuta. Quidã credũt quod hic sit littera corrupta & quod uelit esse affirmatiua sic. quod si materia fuerit uehemen tis acuitatis. aliter iam dixi quod si materia ẽ ca lida & ẽ cerebralis.i.nõ surgẽs a stomaco nocẽt fructus stiptici.i. pira & similia qa calore forti cõicato stomaco corrumpunẽ & ebuliũt & eua porãt nihil eni ẽ ita uaporosuȝ ut fructus ut pȝ in fen.xiii^a.in cap⁰ de egritudinibus stomaci. Di co tñ aliter quod Auic.itelligit per materiaȝ ue hemẽtis acuitatis materiã furiosaȝ & uult qđ si materia nõ sit furiosa sufficit ꝑ euacuatiuo aqua fructuũ stipticoꝝ predictoꝝ.i.aqua mirabolão ruȝ citrinoꝝ.s.simul cũ prunis casia & similibus ut supra posuit Auic.in li⁰ quinto. Sed.t.d.cõtra quia in fen.xiii^a.in cap⁰ de curis apostẽatum ca lidoꝝ stomaci secundũ meã expositionẽ Auic. in materia furiosa cõcedit mirabolanos. dico quod forsaȝ ẽt cũ illis oportet esse scamoneã. uel dicen dum quod expressio uel decotio mirabolanorũ citrinoꝝ nõ esset potẽs sine auxilio scamonee edu cere coleram a cerebro potẽter sed a stomaco sic quia iuuat statim.

¶ DEINDE VTARIS. Hic ponit curationem competentem in augmento statu & declinatio ne & patet.

¶ EST DVBITATIO. quare uideẽ absurdũ quod materia apostematis cerebri matureẽ & sanetur. Dicendum quod hec ps põt dupliciter exponi. Nam primo si deinde dicit ordinẽ ad il lud quod statim dixit. Et uult quod postq̃ tu dedisti aliquam medicinam solutiuam ad mino randum materiam colericam utaris tunc necessa riis maturatiuis & in hoc Auic. innuit medici nas locales principii & augmẽti status & decli nationis ut in principio utaris maturatiuis me moratis.i.utaris medicis frigidis repercusiuis ut oleo rosato uiolato foliis salicũ & huiusmodi Etiã supra ponebãtur maturatiua materieruȝ calidaꝝ que ẽt habẽt uiȝ aggregatiuã substãn tie earũ. Reasumpsit uero hic Auic.istũ cañ qa supra dixerat absolute icipias cum eo quod re pellit. hic aũt dicit quod talis repcussio est faciẽ da in materia colerica post euacuationem quia euacuatione facta utaris maturatiuis.i. repcusi uis. dicit postea.s.i augmẽto administrabit &c̃ Alio modo põt exponi quod si deinde dicat or dinẽ ad curã principii quod premissit ut dicaẽ quod postq̃ fuisti usus repcussiuis in principio secũdũ quod diximus utaris maturatiuis.s. de bilibus resolutiuis mixtis cũ repcussiuis predi ctis. Ad cuius intellectum cõsidera quod Auic. inuit hic curã huius apostematis quãtũ ad pri cipiũ. augmẽti & q̃tum ad ꝓcessum augmenti uersus statum & quantum ad ipsum statum & quãtuȝ ad declinationẽ. Primo dico quod po nit curã quãtum ad principiũ augmẽti cuȝ ma turatiuis.i.debilibus resolutiuis que sunt aliq^a

molificātia & hec sint mixta cum stipticis & frigidis repcusiuis predictis sicut uerbigratia misce\re paꝝ camomille cū repcussiuis p̄dictis. uocat aūt ista maturatiua quia sicut alias dixi i sermonibus de obtalmia ista debilia resolutia habent hanc bonitatē quod si resoluūt materiā eaꝫ resoluūt & si non ipsā prepant & equāt ita qđ tu poteris sequi aut cum generantibus sanieꝫ in mēbris exterioribus aut cum resolutiuis fortioribus ubi non uis sanieꝫ generari & iō Auic. uocat ea maturatiua non q̄dem materiā saniatam sed preparatā & cū dicit. Memoratis intellige maxime in 2° libro in capitulis ppriis. 2° dico ꝙ 2° ponit curā hoꝝ apostematū quātum ad processum augmēti uersus statuꝫ & uult quod addas paꝝ plus in resolutiōe & exicatione ponendo ordeū & radicē mirti in quibus aliqua resolutio est & exicatio. Et oleū camomille recēs qa antiquū non ē utile ut ponit Serapio in primo pratice in ca°. vii°. solum &c̄. Et i summa Auic. nō uult aliud nisi quod sicut p̄cedit augmentuꝫ ita p̄cedat usus resoluentiū cū repcusiuis & hec tria cōsiderando. primo accuitatem egritudinis quia si ē acuta feruida oꝫ resolutiua esse ualde refracta cū frigidis. 2° substātiaꝫ materiei quia q̄to ē subtilior tāto leuiora resolutiua sufficiūt Et p̄pinquitatē status quia q̄to remotior tāto resolutiua debiliora & quāto p̄pinquior tanto fortiora & hoc dixit quia materia possꝫ esse tā paꝝ acuta & resolutioni apta quod ñ dubitaremus in fine augmenti ponere oleū camomille solum & sine alio resolutiuo tñ mixtū cuꝫ aliquo frigido. ¶ Tertio ponit curā q̄tum ad statum & dicit post ipsuꝫ. s. augumentū ul' post ipm. s. oleum quo utebaris in augumēto ex aquis. s. administrabis medicamē ex aquis & oia ista sunt fortia resolutiua. Sed. d. d. debeo ne eis uti puris Dicendū quod si adhuc timor est đ aliquo cursu misceas ea cum aliq̄bus stipticis repcusiuis donec ueniat ad statū. i. ad finē status. ¶ Quarto inuit curā quātum ad declinationem cū dicit tunc. s. cū puenerit status & hoc i fine eius & declinatione & resoluatur. s. materia quia utaris resolutiuis fortioribus & puris. Confūdit autem Auic. hic hanc curā & uult quod scias eā ex cañ uniuersalibus primi libri in fen quarta & quarti libri in ca° de cura flegmonis & erisipile. Alachoen alba est matricaria secundum Simonem littera exterior est herba similis cotulle sed est nō solū res facta ex aquis sed ēt ex ēplastris.

¶ EVACVANTIA AVTEM. Hic ponit cañ in euacuatiōe dicit quod euacuātia necessario p̄cedant in eis. s. habentib⁹ apostemata calida que euacuationes debēt esse secundū materiaꝫ quia si materia ē sanguinea uel mixta sāguini fiat flobothomia & si sint alii humores fiat euacuatio cū farmacia. Et cōsidera ꝙ dixit ātecedat q̄a āte usum repcussiuoꝝ & resolutioꝝ oꝫ euacuare. ET ADMINISTRETVR. Hic est cañ i cibis. unde dicit medicine leues humide. cibi medicinales ut lactuca uel portulaca uel cucurbita ptisana ordei & similia uel medicine leues. i. moles humide actu & potētia que cibis miscentur ut mucilago citonioꝝ & oleū uiolatū. Ista tñ ñ cōsueuimus opari. Dixit colerica proprie quia si essꝫ sanguinea nō idigerem⁹ tāta humectatōe.

¶ IN APOSTEMATIBVS VERO frigidis. Hic ponit cañ curationis apostematuꝫ frigidoꝝ cerebri. & primo ponit quando est in principio secundo quādo est in augumento. tertio quando est in fine augumenti siue i processu & quando est in statu & declinatione. secunda ibi. Et misce. 3ª ibi. Deide administra. ¶ Considerādum quod Auic. i principio hoꝝ apostematū ad duo intendit. s. ad euacuādū & ad repcutiendū. de resolutiuis uero que poit nos utimur yera pigra. s. cōi & similibus euacuatiuis ut agarico turbit & huiusmodi cū aquis radicū. s. feniculi petrosilii & huiusmodi quia diuidēdo disponūt materiam ad euacuationē Repcussiuū aūt ē oleuꝫ rosatum. s. cum pauco aceto acuto mixtum.

¶ EST DVBITATIO. Vtrū in apostematibus cerebri calidis uel frigidis possimus uti repcusiuis nō p̄cedente euacuatiōe. uidetur quod sic ex quodā textu Ga. in. xiiii°. terapētice cap° đ cura canceri ubi uult quod humor qui descendit ad aliquā pticulaꝫ debet retro pelli uel euaporari & quod in principio uel ante purgationē possum⁹ repellere sed resoluere debemus soluꝫ post purgationē. unde dicit sic secundū principiū quideꝫ & tēpore purgatiōis & ante eū expellere. euaporare uero post purgationē oꝫ. Itē euacuatio totius fit ad cessandū repletionē ꝫ possibile ē qđ corpus nō sit repletū. ¶ In cōtrariū est Auic. q supra dixerat euacuātia antecedūt. Et hic dic icipiat p° cuꝫ euacuatōe sicut i aliis. Et h° inuit cū supradixit cū curas apostēata calida oꝫ ut iapias cū eo ꝙ repellit & intelligendū prio. s. q̄tum ad medicinas locales & non intellexit priusquā corpus euacuetur. Dicendū quod secundū canones generales primi libri in fen quarta & secundū Ga. in tegni tractatu 3°. corpore existente repleto nō debemus uti repcussiuis nisi precedāt euacuationes. & rō est quia corpus pleū nō recipiet & ipsamet euacuatio trahēdo ad cōtrarium iuuat repulsionē materie. ¶ Est tñ sciendū qđ licet nō possimus uti repcussiuis. s. fortibus tñ possem⁹ uti aliquo leuiter cōfortatio & alteratiuo quousq̄ pficis tuaꝫ opationē per flobothomiā uel p clistere uel p farmaciā si expedit uel p uentosas uel fricationes uel p ligaturaꝫ sicut oleū rosatū dulce ex oliuis maturis & soluꝫ sine

aceto uel alia re in materia calida. in materia aūt frigida uel solū ēt oleū roxatū uel cū pauco croco uel cū pauco squinãto. ex istis n. mēbrū cōfortatur & rectificatur cōplexio & itex euacuationibus intēdes. ¶ Ad Ga. dicendū quod ille sermo ē satis difficilis & licet multipliciter exponi possset Est tñ dicēdū quod leui reper cusiuo et quasi cōfortatiuo ante euacuationē utemur. uel dicēdū quod littera stat aliter q̄ sit uel stabat translata. ¶ Ad ratione dicendū quod hic presupponitur quod corpus sit plenū tñ corpore non existente pleno ꝑpter uehemētiam passionis qñʒ euacuamus ut pʒ in primo cañ fen quarta capº quarto nec est uerum quod semper intentio ista in huiusmodi euacuationibus sit mundificatio corporis imo ēt tractus ad cōtraria ut Auic. supra posuit.

¶ EST TERTIO DVBITATIO. utꝝ si apostema cerebri icipit a causa primitiua ut a ꝑcussione debeamus uti repꝰ ssiuis sicut qñ fit a cã añcedente & de hoc apparebit infra i tractatu 3º. ultimo caº.

¶ EST QVARTO dubitaº. Vtruʒ in apostēatibus cerebri exstētibꝰ i prinºpossumus uti farmacia solutiua sic que exsoluēdo euacuet. uidet̄ quod nō per generaleʒ cañ. digesta medicari & nō cruda &c̄. Itē per aliū cañ generalē i prio liº fen quarta tertio capº cū humor fuerit i mēbro cōprehēsus nullo modo moueat̄ āte maturationē uel donec maturetur & essentiā hēat aptam. Sed qñ humor apostemat tūc est in uno mēbro cōprehēsus. Itē simile uidet̄ de apostēatibus cerebri & alioꝝ principaliū siue nobiliū. ſʒ in istis nō utimur farmatia a pricipio secunduʒ ypocratem in quarto regiminis acutoruʒ illo. ꝗ. Cunq̧ flegmoniʒãtia apparet ypocūdria &c̄. ergo sic erit in apostēatibus cerebri. ¶ In contrariuʒ sumitur in prio libro fen quarta i capitulo de cura apostematū ubi dicit oculoꝝ apostematū materia ē minorãda flobothomia & solutione uentris & ex ꝑcepto generali i 2ª ꝑticula aphorismo ruʒ illo amphorismo ichoãtibus morbis. si quideʒ uidetur moueri moue &c̄. Itē in apostēate lateris cōcedit ad minorandū materiã eleboruʒ ergo eadē rōne i apostēatibus cerebri. Dicendū quod in principio apostematū cerebri possumꝰ qñq̧ uti farmaco euacuãte exsoluēdo. Hoc probatur de mente Auic. qui dicit quod precedant euacuatiões secundū materiã. Itē dicit i apostēatibus frigidis incipiat̄ i euacuatiōe prio sicut in aliis & manifestū ē quod intēdit de euacuatiōe secundū materiã qa si ē sanguis uel materia mista sanguini cuʒ flobothomia. Si sit alius humor cū farmacia & Auerois in. viiº. colliget in capº đ cura apostematū hoc ꝑmittit in generali. Similiter ēt ꝑbatur rōne quia possibile ē cerebrum incipere apostemari ab alio humore a sanguie nō apto per flobothomiã educi uel diuerti. nã possibile ē quod hoc sit cū repletiōe corporis plurima ex illo humore. Itē possibile ē qa ille humor sit de genere humoris furiosi modo manifestuʒ ē quod tūc est incoandū cū euacuatiōe. sed nō cū flobothomia ergo cū farmatia & talis purgatio nō solū minorabit materiã sed diuertet qa euacuatiões cū farmatiis sunt ēt diuersiue ut ponit Ga. in quarto de igenio sanitatis penultio caº & ut ponit Auerois in septimo colliget prealegato capº. Ex quibus apparet quod secūdū plurimū talis euacuaº debʒ esse minoratiua. unđ Auic. oculoꝝ apostēatuʒ materia ē minorãda ut alegatū ē. ¶ Considerãdū tñ circa ꝑdicta ꝙ ut plurimū contingit talem minorationem & diuersionem fieri cum flobothomia rarissime uero cum farmacia que euacuet exsoluendo. ratio ē quia alii humores a sanguie debētes facere apostemationem ꝑ uiã fluxus ad cerebꝝ sunt utplurimum cum sanguie mixti et cū eo habēt fluxibilitateʒ & iō ut plurimū facimus flobothomiaʒ & diuersiões similes diuersionibus factis ꝑ flobothomiã ut cuʒ uentosis fricationibus & ligaturis.

¶ Considerandū 2º quod in usu flobothomie ē ēt maior securitas q̄ in usu farmacie ut probat Ga. in 2º. de regimine sanitatis. & supra Auic. innuebat & precipue in apostematibus interiorum membrorum est adhuc maior timor de usu farmatie quam flobothomie quia humores qui debēt educi a farmacis. pº agitantur q̄ trahãtur & iō si deficit potentia medicine quia nō sit bene mensurata eius quãtitas tūc huōres agitati disrupti fluunt ad ꝑtem apostematã & iō auctores medicine audacter ꝑcipiūt flobothomiã in apostematibus cerebri. farmaciã aūt nō sic & cū ad medicinã solutiuã descendūt plus ꝑcipiunt medicinas leues & lenificatiuas q̄ euãntes exsoluendo. Si tñ qñʒ sit necesse de ipsa materia que fluit minorare minoratiōe ꝑpria que ꝑtem eius elligēdo euacuet tūc dabimus medicinã que ex soluendo euacuet & debet esse talis qualis Auic. describit i libro quarto fen pªi caº de cura putridaꝝ & i caº de cura tertiãe ñ pure uidelʒ ꝙ paꝝ eius euacuet. s. paruʒ eius ex malo hoc aūt nō pōt facere nisi medicus ualde exptus & prudēs dignus opari ad artem nostroꝝ auctoꝝ. ¶ Ad cōtraria. Ad ypocratem dicendum quod digesta medicamur erradicando si uolumus. euacuatio aūt minoratiua nō requirit illã digestionē. ¶ Ad secundū. dicendū quod Auic. loquitur đ humore cōprehēso nos aūt loqmur de eo qui est in uia cōprehensionis. s. in fluxu uꝉ qa ē cã añce dēs. s. i aliqº alio corpore. Ad aliud dicendū ꝙ flegmoniʒãtibus ypocōdriis solutiuū uehemēs non debet dari sed leue concedit̄ qñq̧.

¶ ET MISCE. Hic ponit cañ curatiõis apostẽ matum frigidoꝝ cerebri qñ sunt in augmento. Est sciendũ quod in ista particula ponitur cura partim secundum principium nam in principio apostematum frigidorum licet utamur frigidis ad repercuciẽduꝫ illa tamẽ miscemus cũ aliqui bus calidis ut resistatur qualitati materie Et ꝑ prie procedente principio ut patet infra in capi tulo de cura littargie ubi dicit post duos dies a prinº sui admisceatur eis.s.oleo roxato & aceto castoreuꝫ. Potest etiã ista cura poni in augumẽ to in quo cõpetũt que repellunt & resoluunt & ideo &c̃. Halasce.i.ysopus ortulanus ut supra ĩ littera extra.cõpetũt ẽt que de materia minorãt sicut gargarismata si fuerit possibile quia nõ ti meatur de multitudine materie quia iaꝫ corpus ꝑeuacuasti & nõ timeẽ ẽt de pulmone ut supra dictũ ẽ.& fortasse qa times plungationem & nõ est uehemẽs febris. Castoreũ eni digerit has materias ut ponit Ga.in.xiii.terapẽtice ultio ca pitulo.unde infra in capº de litargia Auic. utiẽ eo fine scamonea solũ ad alterandũ cũ scamonea uero ad euacuandũ. Dixit aũt proprie paciẽtes litargiã qa ĩ materia melãcolica non esset tutus eius usus ad digestionẽ. Aureꝰ est põdus apud quosdã unius.ʒ.& apud alios est põdus.ʒ.iii.et qñq minus.discernere tñ hec ẽ ex extimatiõe.

¶ DEINDE ADMINISTRA. Hic ponit cu rã magis ꝑcedentẽ ĩ augumẽto statu & declina tiõe.& prio facit hoc.secũdo declarat quodã.zª ibi. Et sit administratio ¶ Est sciẽduꝫ quod li deinde põt dupliciter exponi.uno modo sic post q̃ administrasti res fortius resoluẽtes ut squilã & castoreũ administra maturatiua.i.digestiua in qbus sit molificatio.i.lenificatio & hoc ne re soluatur subtile & remãeat grossuꝫ.uel põt ex poni deinde.s.ꝑcedẽte augumẽto uersus statũ administra maturãtia.i.medicĩas digestiuas ma terieꝝ frigidaꝝ.iste autẽ habẽt uirtutẽ subtilia tiuã & resolutiuã.secundũ quod dictũ ẽ illo caº Digesta uero si materia fuerit & hoc est quod dicit. Deinde.s.ꝑcedẽte augumẽto uersus statũ & hoc est in fine augumenti. administra matu ratiua.i.medicinas digestiuas materieꝝ frigida rum ĩ qbus sit molificatio.i.resolutio & subtilia tio. Sꝫ.t.d.sufficiebat dicere maturantia dico qđ prius etiã Auic.concesserat maturatiua sꝫ quia ista aproximanẽ ꝑpe statũ debẽt esse digestia potẽtiora in resolutiõe.& ideo dicit molificatio .i.resolutio. Sed.t.d.cũ in ꝑpria locutio sit uoca re molificatiuũ resolutiuũ uel ecõuerso quia di stincte opatiões sunt quare Auic.sic nominauit. Dicendũ quod sic fecit ut resolutiuum sit molifi cans.i.porros dilatãs & materia bñ resoluatur & maxĩe coactus fuit ad hoc quia uolebat qđ ta le digestiuũ haberet paucã uirtutẽ resumptiõis .s.cõfortatiõis ꝑ stipticũ ut resolutio nõ posset nocere qa stipticũ remouet grauamẽ resolutiui Et quia adhuc indigemus aliqua repcussiõe & quia uirtus resumptiõis cõtrariaẽ uirtuti aptio nis porroꝝ ideo Auic.expressit de molificatiua uirtute ut daret intelligi quod uirtus reasump tiua nõ tollerat illã opationẽ resumptiõis uel re solutiõis & patet. Deinde post illud.s.post finẽ augumẽti & sic in statu & apud statũ qa post statũ & sic in declinatiõe administra molifican tia.i.medicinas resolutiuas ĩ qbus fit molificatio .i.porroꝝ dillataº ¶ Considerandũ cuꝫ Auic.in tendit ad curã apostematũ frigidoꝝ uolẽdo re soluere materiã cum uirtute resolutiua est usus molificãtibus & porros dilatãtibus qa uapores grossi materieꝝ frigidaꝝ maxĩe egent ut porri sint apti. ¶ Secũdo est sciendũ ꝙ littera que dicẽ apud utrasq res simul frigidas & calidas põt dupliciter exponi.uno mõ. apud utrasq &c̃.i. post usum medicinaꝝ frigidaꝝ & calidaꝝ qui bus usus fuisti utaris mõ molificatiuis. Et uult in hoc intendere quod tu usq ad statum fuisti usus primo frigidis & stipticis ad repcussionẽ deinde calidis mixtis cuꝫ aliis frigidis & stipti cis que oĩa habebãt aliquã uirtutem cõstrictiuã porroꝝ & hoc pp repcussionẽ que semp inten debatur sed in principio maior.& minor uel nõ sic pura in augumento.in statu uero remoueas uel magis remittas ista frigida & stitica & uta ris rebus apientibus porros q̃ feceris usq nunc. Alio modo põt exponi apud &c̃.i.siue materia sit calida siue frigida quia in quacũq materia ẽ utilis molificatio quando tu intendis magis ad resolutionẽ licet sit necessarior in materia gros siori q̃ in subtiliori.& secundũ hoc hic cañ ẽ cõis cure apostematũ calidoꝝ & frigidoꝝ.

¶ ET SI ADMINISTRATIO. Hic declarat quoddã & põt dupliciter exponi secundũ quod littera superior ad cuius declarationẽ uideẽ ire. Dixerat.n.quod ĩ materia tã calida q̃ frigida cõ petit usus molificãtiuꝫ.uult ergo ostendeẽ qũo diuersimode ĩ utraq.& dicit quod tu debes ad ministrare molificatiua & frigida itegre.i.simlʼ in materia calida & resolutiua & stitica & hoc est quod dicit & sit admistratio in materia cali da frigidoꝝ molium integre.i.simul. Et supple sit admistratio in materia frigida resoluentiuꝫ cõfortatiuoꝝ simul ex emplastris.i.siue sint em plastra siue ẽbroce siue unguenta ¶ Sꝫ.t.d.ista expositio cõtradicit ꝑmissis quia dictũ ẽ quod molitiua multũ cõpetunt in apostematibus fri gidis & tñ apropriat ea apostematibus calidis. ¶ Est sciendũ ꝑpter huius solutionẽ quod ef fectus molitiue medicine qui ẽ porrorũ dillata tio non plus cõpetit in materia calida q̃ frigida imo plus cõpetit ĩ materiebus frigidis ut dictũ

tū resolutiuum quo utimur ī materiis calidis ē remissius ut camomilla mellilotū anetum & similia & iō habꝫ plus nomē molificatiui q̄ resolutiui. Et ipsuꝫ debet misceri cū frigidis in augumento & statu ꝑpter timorē cursus & qualitatem materie & forsaꝫ in declinatiōe si timeṫ de inflamatiōe materieꝝ. Et iō dixit frigidoꝝ molificantiū integre. ❡ Sed.t.d.supra Auic.ē usus in apostematibus calidis oleo camomelino soluꝫ Dicenduꝫ quod illud raro ē uel ut exponebatur solū.s.sine alio resolutiuo non tū exponitur solū quia sine aliquo frigido ut rosis & similibus sꝫ resolutiuū quo utimur in materia frigida licꝫ ēt habeat ui molificatiuā tū tendit plus ad naturā resolutiui quia est potentis resolutionis & uere resolutiuū sicut castoreū & iō dixit resolutiuum & nō dixit molificatiuū & quia resolutiuū debilitaret nisi secū esset aliquod confortatiuū stiptiū ꝑprie a mēbris pricipalibus resoluēdo ideo oportet quod ī materia frigida simul misceanṫ resolutiua cū cōfortatiuis & stipticis. secūdo modo pōt exponi quia dixerat secūdū primā expositionē quod post usuꝫ frigidoꝝ & calidoꝝ etiā debes uti molificatiuis. uult ergo ostendere quō usus medicinaꝝ frigidaꝝ & usus medicinarum molificātiū pōt esse diuersus ab usu medicinaꝝ resolutiuaꝝ dicēs quod administratio medicinarum frigidaꝝ que cōpetit in principio ad repercutiendū & molificandū.s.que cōuenit ad dillatandū porros sit integra .i.nō mixta cuꝫ medicina cōfortatiua. & rō ē quia ī pricipio pura frigida cōpetere possunt. Similiter molificatiua medicina ē debilis opatiōis respectu resolutiue & ideo pōt pure administrari sine stiptico uel cū ualde modico cū nō timeaṫ de opatione sua sup uirtute. Sed resolutiuū ueꝝ quia ē fortis opatiōis unde timetur de debilitate oportet quod misceaṫ cū cōfortatiuo & cū stiptico & hoc ē quod dicit & resoluentiū cōfortatiuoꝝ.s. sit administratio Sed.t.d.etiā cū frigidis repausiuis miscem⁹ stiptica in quo sunt frigida stiptica ut oleū roxatum onfancinū & huiusmodi. ❡ Dicēdū quod illud stipticū ē ad repcutiendū & nō ē ad ꝑhibendū defectū uirtutis possibilē iduci a medicia frigida uel molificatiua. ❡ Tertio modo pōt expōi ut dicaṫ siue repcutias siue resoluas &c̃. utaris ī forma emplastri embrocaꝝ & unctionum ita quod modo uno mō reliquo ut nunq̄ cesses.

❡ ET SCIAS. Hic ponit duos canōes ❡ Est dubitatio prio de p° cañ quia nō uidetur uerus qa uinū digerit semicrudos humores ut pꝫ i q̄rto de regimīe sanitatis. Itē uinū dissoluit coagulata ut patet ī comēto illius āphorismi sexte pticule dolores oculoꝝ. hec aūt omia cōueniūt in frigidis humoribus. Itē ī epilēsia cōcediṫ ifra & ī palesi & in multis egritudinibus frigidis capitis. Itē in prio cōtinētis nono cap° si soda ē frigida sine febre exhibeaṫ ergo bonū uinū. Dicendū quod ille qui cōqueritur de egritudie frigida capitis uel habet egritudinē inmaterialē & sic uinū confert & de hoc nō ē hic sermo uel hēt egritudineꝫ materialē & tūc uel ē multa materia cū repletione totius cruda & nō cōfert in hoc cāu immo uinū nocꝫ tūc qa materiā agitat uersus caput mouēs eam. uel ē pauca & iam digesta uel nō ē multū cruda & tūc uinū pōt cōferre Ad denotandum igitur egritudinē capitis factā de materia multū cruda cū totius repletione dixit Auic. omnis qui cōqueritur qa quasi semp ē querulosus ꝑp multā repletionē corporis & isti ex uino sunt in periculo apoplexie & istis eisdē nocet morari in balneo qa materiā repletionalē crudam agitat. ❡ Ad cōtraria patet solutio. Alii tū sunt qui dicunt quod uinū ē duplex.s.potēs & uaporosuꝫ & illud nocet aliud ē debile & istud non nocet. ❡ Hic tamē sermo ē multū rudis.

❡ ET OMNIS. Hic ponit secūdū cañ arguiṫ ꝙ uerus nō uidetur. p° quia in apostematibus calidis utimur frigidis actu & tamē illa apostemata possunt esse in pāniculis. Item Ga. in. viii°. terrapentice. vii°. ca°. docet. erisipilā itrinsecā curaṫ cū aqua frigida. Item infra in cā° de cura frenēsis concedit ipsam & cōcedit res cū niue ifrigidatas. dico qđ si hic sermo est cōtinuus ē facile respondere ut dicatur quod loquatur de egritudine frigida. Si quis. n. habet egritudinē frigidaꝫ in paniculis tunc nocetur uehemēter ab aqua frigida quia nocetur ex natura paniculoꝝ & ex natura materie siue ista aqua aplicetur intus siue extra. Alio modo possemus dicere quod in quacūq̄ passione materiali siue calida siue frigida q̄ sit in paniculis aqua frigida nocet licꝫ plus ī materia frigida q̄ ī calida. & dico aqua frigida sua frigiditate uehementi unde exponatur aqua frigida.s. uehemēter & rō est quia frigidū ē nature & neruis inimicū & ut sic ꝑhibet resolutionē materieꝝ sed si non est frida uehemēter non sic noceret. ❡ Sciendū est tū quod regulariter hoc est ueꝝ. irregulariter uero & coacte pp multaꝫ flamā possemus uti aqua frigida bibēdo & extra ponēdo & infrigidādo unguenta cum ea. sic etiā coacti qñꝫ utimur opiatis & stupefacientibus. ❡ Ex qbus cessant contraria ī oppositum arguta.

CVRATIONES AVTEM malitie cōplesiōis. Supius posuit cañ curationis egritudinū materialiū in qbus inuit curā malaꝝ cōplesionum cum materia. Hic ponit cañ curationis malaruꝫ cōplesionū sine materia & primo calide. 2° frigide. 3°. addit cañ. 2ª ibi. Quod si malitia ē cōplesionis. 3ª ibi. Et oꝫ ut scias. Prima in tres quia p°

ponit curā male cōplexionis calide sine materia inuens de mala cōplexione calida & sicca.2° poit curā calide & humide.3° ponit cā̄ cōeꝫ.2ª ibi. Quod si non īueneris.3ª ibi.Et oprtet quidē ut oēs isti.prima in.v.primo ponit curā p empla stra epithimata & unctiones.2° ponit modum usus istoꝝ.3° ponit curā p odoramēta & caput purgia.quarto p dietā.quinto p rectificationeꝫ aeris.2ª ibi Et oꝫ ut.3ª.ibi.Ex eis i quibus. quar ta ibi.Et sicut cibi.qnta ibi.Et prosternantur. ¶ In tota prima pte nihil aliud facit nisi qa enu merat multa infrigidantia & humectātia & in tantum ponit curā male cōplexionis calide & si ce.¶ Est sciendū quod ex quatuor comēdat ista olea quibus utimur.Primo quod radix.i.oleum ex quo fiunt sit ex oliuis imaturis quia magis i frigidat & confortat.2° quod nō salētur quia si poneretur cum eis uel cum oleo sal nō sic infri gidaret.tertio quod sit arbor unde oliue colligū tur frondosa quia tunc illud oleū erit frigidius eo quod oliue minus erūt digeste quia non ita calefit a sole.quarto quod oleū non sit antiquuꝫ nec illud ex quo fit nec oleū cōstructū.¶ Dixit postea Sauic dixit littera exterior quod ē orde uꝫ fractū .ibi tñ intellige quod ꝑprie sauic ē qñ ordeū ē collectū imatuꝝ Inqratu r Serapio p° practice ca°.vi°.Dixit postea frigidaꝝ & causa huius ē quia intētio nostra ē infrigidatio acetū aūt est ualde acutū & uinosū quod aliqualiter calefacit unde dicit ibidem Serapio nō ē necesse ut sit acetum.s.acutum ualde qm̄ in eo ē calidi tas quedam imo oꝫ ut sit acetosum ualde.s.pa rum acutum .

¶ ET OPORTET . Hic ponit modū usus hoꝝ Est dubitatio uidetꝰ quod Auic.sibi cōtradicat quia primo dicit & hec primo iuuant cerebruꝫ ex uia commissure coronalis quia ibidem pene trare possunt & nō posterius ut supra dictum fuit ex intentiōe Ga.in.xiii°.terapētice et postea dicit quod si aproximentur pti posteriori time tur ne pueniāt ad cerebꝝ ergo inuit quod poste rius aproxiata ēt itus penetrēt. Itē similiter di caꝫ quod āterius aproxiata nocēt quia a pte āte riori oriuntur multi nerui sensitiui nobiles ualde ¶ Dicendū ē quod sermo Auic.ē đ emplastris uncionibus & embrocis frigidis quod apparꝫ p hoc quod dicit.Et hec emplastra & uult inuere cām generalē & cām specialem per quas debent aproximari pti āteriori.s. i loco comissure coro nalis & has duas cās inuit cū dicit nō iuuant ut dicamus nō iuuant qa nō penetrāt pp duriciem & ossis dēsitatē sed āterius iuuāt & ista cā ēt fuit posita supius & ē generalis ad medicias ca lidas & frigidas.2ª cā ē ut dicamus non iuuāt qa pn̄t nocere si aproximentꝰ pti posteriori & rō ē qa aut penetrāt aut nō.si nō ergo frustra est tua opatio.Si uero penetrant cum cerebrum sit ibi grossuꝫ pulposuꝫ & sic principiū nuche & reli quoꝝ neruoꝝ timetꝰ de nocumēto quod nō time tur i pte āterieri.nō ergo Auic.uult absolute po nere quod penetrēt.Sed uult quod si penetrent timetur ab eis.hoc tñ dixit pp ꝑsumptuosos qui dicerēt ego ponā ibi fortiter frigida mista cuꝫ re bus dātibus penetrationē & faciā illa pseuerare sup loco.uult ergo Auic.quod nō sis audax i hoc ¶ Sed diceret aliqs pono quod aliter incipiat a postema calidū in pte posteriori cerebri & que ro ubi aponemus repcussiua.Hic uero caderꝫ cō sideratio.tñ sequēdo Auic.cōsiliū uidetur quod melius infrigidatio ad illū locū pueniat comisurꝫ coronalis & hoc qa nō erit timor de neruis simi liter qa totū cerebꝝ infrigidatū & stipticatuꝫ a toto materiā repellit a se. Sꝫ aponēdo posteriꝰ timetur de neruis & forsaꝫ quod materia transi bit ad reliquas ptes cerebri nobiliores posteriori quod si accideret posteriori cerebro magna infla matio & tua extiatio indicaret quod subito ptē illā uehemēter oportet infrigidare & i hoc plus eligis nocumentū neruoꝝ q̄ mortem q̄ credis se qui & tu extias quod materia dispargatur & ñ mouetur ad aliquas ptes cerebri.Dico tunc qđ potes ifrigidātia posteriori pti capitis apponere & hoc est extimatiuum iudicium. Ad contra ria patet solutio.

¶ EX EIS.¶ Hic ponit curā per odoramenta & caputpurgia.

¶ ET SVNT CIBI.¶ Hic ponit curaꝫ p dietam dixit in littera lentibus.Causa ē quia sunt frigidꝰ & ꝓhibitiue uapoꝝ sui stipticitate.et salsis.s.fri gidis salsis forsam ut cito descendāt uel salsis.i. quibusdā conditis cū sale aut oliue & faseolis al mes si cōueniūt faseoli est quia generāt chimuꝫ flegmaticū & grossuꝫ ut ponit Auic.in 2°. cā̄ & forsam quod debet misceri cū ordeo fracto Crisolātia.i.atriplices et ciceribus fractis.Mirā duꝫ ē quia cicera sunt calida & euaporatiua ha bentia uaporē quēdam calidum fermentatiuū cibi.unde in medio alioꝝ ciboꝝ debet comedi se cundū Auic.in 2° cā̄.& quēadmoduꝫ alias con tra Dinu inscripsimus & si hec littera est uera credo quod cicera debēt decoqui cū aliis rebus cū aliis rebus que sunt frigide ut ordeū .

ET STERNANTVR .Hic poit curā p recti ficationē aeris.¶ Est sciendum quod complexio mala cerebri calida attrahit uapores & ideo oꝫ qnꝫ apponere odorifera calida ad resolutionem illoꝝ & ad cerebri cōfortationē & ideo pcipitꝰ ut sit i ea.s.mansiōe.Sebrā et ē species cimini & folia alcāne que licet sint frigida resolutia sunt sꝫ ne calor oꝫimi possit inflamare ideo oꝫ ut in eo .s.feramento uel strato tēperetur cū aqua frigi da iuuant.n.fructus.s.strati i domo .

¶ QVOD SI NON. Hic ponit curã male cõplexionis calide & humide sine materia q raro repitur. causa est quia cerebrũ pecãs in humiditate uel statim aggregat materiã uel utplurimum sua humectatio ẽ a materia humectante. Cura igit ẽ cum frigidis & siccis quibus ẽt utebatur ad repcussionẽ in principio apostematũ calidorum.

¶ ET OPORTET VT SCIAS. Hic addit canõ cõe in omni mala cõplexione calida quia in ipsa ẽ timor de iflamatione & tractu materierũ & p cõsequẽs de apostematione. omnes ergo habentes malã cõplexionẽ calidam ꝓhibeantur a motibus aĩalibus .i. a motibus uolũtariis corporeis & ab intrinsecis .i. a motibus anime uel .i. a motibus uirtutũ ymaginatiuarũ & aliarũ uirtutum moraliũ. Dixit post. agitatione pupille .i. oculi quia caueatur a pupillatione quãtũ ad eius uarietatẽ sursum & deorsũ & iõ nõ debẽt fatigari in aspectu diuersorũ oculorũ & tegatur auditus ut nullus aut paucus secundũ sursum fiat motus & hoc ne fiat flegmon & tractus materierũ unde posset fieri freneticus.

¶ QVOD SI MALITIA. Hic ponit curã male cõplexionis frigide. Et primo male cõplexiõis frigide tantũ. 2° frigide & sicce. 3° frigide & humide. 2ª ibi. Quod si cũ frigiditate. 3ª ibi. Et si cũ frigiditate. Prima in duas quia primo ponit curã qñ est sine materia. 2° quando ẽ cum materia. 2ª ibi. Et si cũ hoc. ¶ Quid dicat primo notum est exponẽdo addatur cõfortatio .i. fortior opatio ut fiat uigor ofsius in calefaciẽdo.

¶ ET SI. Hic ponit curã qñ est cũ materia hic canon ẽ hic incidens. Est. n. superius posita cura dispõnum materialiũ & forsã quod ista ẽ materia ãnexa male cõplexioni. ¶ Est sciendũ qđ malencolia põt dici flegmatica p admistionem flegmatis & nõ est dubiũ quod idiget calefactione põt ẽt dici flegmatica quia p adhustionem facta ẽ melencolia & tũc si nõ remãsit uestigiũ adhustionis maifestum ẽ quod talis melencolia est erradicaliter frigida & idiget medicinis calidis. Sed si remãsit uestigiũ caloris utimur calidis minus uel frigidis calidis mistis sed si fuerit adhusta. s. de colera uel sanguie uel si fuerit adhusta. s. de quocũq humore quia inq̃tum ẽ ibi adhustio & uestigium caloris idigemus humectatione cum aliqua leui ifrigidatiõe & ideo si in melencolia adhusta cõcurrit frigus ex radice & calor ex adhustiõe miscemus i rectificatione materie medicinas calidas & frigidas.

¶ QVOD SI. Hic ponit curã male cõplexionis frigide & sicce. ¶ Est sciendũ quod mala cõplexio frigida & humida licet icipiat immaterialis tñ statim associat sibi materiã. & ideo in ipsa indigemus euacuatiõe.

¶ ET OPORTET. Hic ponit canõ i quo principaliter itendit quod qñ tu uis morã liquidorũ oz facere coronã de pasta &c. uel ifundere lanã & imponere capiti siue facere coronã de lana & iterũ affirmat quod ponuntur in pte añriori & hoc infra ponet i capº. de soda tẽporali & addit quod si illud quod apponit ẽ lene .i. humidum mole putresibile uel iuiscabile ut lac sepe inouetur & abstergatur & hoc infra docet i capitulo de frenesi Alia patent.

¶ CVMQVE CIBAS. Est sciẽdũ quod Auic. hic ad duo intendit. s. ad diuersionẽ uaporũ a stomaco ad caput. s. ne ascendãt ad caput & hoc fit p fricationẽ extremitatũ. mẽbra. n. ante cibũ fricata recipiũt uapores qui surgunt a cibo existente in stomaco & ab ipo elleuati. 2° Auic. intẽdit ad cõfortandũ caput ne recipiat & hoc fit cum apocusticis. i. stipticis repcussiuis ut ẽ oleũ rosatum dixit aũt exica latus hoc ẽ exica caput uł ut melius penetrent uel dixit quia si prius utebaris oleo antiquo uel medicina ad aliã intentionẽ modo i hora cibi remoue illud & utere oleo cõfortatiuo & si nõ poneres ad totũ caput pone ad timpora uel ad ptem unã secundũ tuã estimationẽ. ¶ Est sciendũ ẽt quod hic non ponũt canõ de quãtitate & qualitate & tẽpore cibationis pticularis qa spectãt ad capitula pticularia.

SODA. ¶ Sapius Auic. determiauit de dispositiõibus capitis & causis et signis & curis i generali. Hic determinat de eis i speciali. ¶ Diuiditur aũt deinceps fen pria diuersimode. qdã dicũt ꝙ determiat prĩo de accidẽtibus. secũdo đ morbis tertio iterũ de accidẽtibus. ibi secũda dicitur carabitus. tertia ibi dicitur subeth. aliaꝫ diximus qđ prĩo determinat de accidẽtibus uirtutis sensitiue tactiue que dolores sunt capitis. Secundo determinat de apostematibus & solutiõe cõtinuitatis tertio de accidẽtibus uirtutis itrinsece que dicit moralis. quarto de accidẽtibus uirtutũ motiuarum q̃uis accidẽtia sensitiuarũ cõcurrãt. secunda ibi. carabitꝰ dicitur. tertia ibi subeth. quarta ibi uertigo Incepit autẽ Auic. de dolore capitis ꝙ ẽ accidẽs uehemẽter eueniẽs siue frequẽter. Rasis aũt prĩo cõtinẽtis ultio capº de eo determiat. pª in tres. prĩo determinat de soda q̃tum ad sui modos & cãs. secũdo q̃tum ad signa. tertio q̃tũ ad curã. secũda ibi. Soda qdem facta a cãis extrisecis. tertia ibi tu scis quod soda. Prima in duas. prĩo determinat de speciebus sode & suis causis & modis i generali. secũdo i speciali Ibi. secunda afferamus itaq & hoc ẽ quod dicit ꝑica sermo uniuersalis de soda. pria i duas. prĩo ostẽdit qđ sit soda. secũdo ponit eius diuersitates. ibi secũda omnis autẽ ¶ In pria pte dicit quod soda ẽ lesio in mẽbris capitis. ¶ Considerandũ quod so

da ē lesio in uirtute tactiua que lesio ē dolor uñ
littera exterior dicit siue dolor. Soda aūt genera
liter hic sumit̄ pro quocūq̄ capitis dolore qūocū
q̄ diuersificato. unde dixit ī mēbris capitis & iō
generaliter hic sumitur soda prout est comūe ad
ouū & emigraneā & omnē dolorē q̄ dicit̄ soda.
¶ OMNIS AVTEM ¶ Hic ponit diuersitates
sode & prio facit h° secūdo ponit cañ. secūda ibi
soda uero plurimū fit. Et pria diuiditur in .x. sic̄
.x. sunt diuersitates in soda quas ponit. Pōit g°
prio diuersitatē ex pte modi cāꝝ. secundo ex pte
modi essēdi·i soda. tertio ex pte loci & sic đ aliis
ut apparebit ī una quaq̄ pticula. secūnda ibi. At
qñq̄ ē accidēs deinde fit egritudo. tertia ibi so
da quoq̄. ibi quarta soda ēt diuersificatur ibi.
quinta & iteꝝ Alie ptes patebūt. Pria ī duas. p°
ponit diuersitatē sode ex pte cāꝝ coniunctaꝝ. se
cūdo ex pte causaꝝ primitiuaꝝ & antecedentiū
ibi secūda. & soda quidē ¶ Diuiditur pª ī duas
prio ponit diuersitatē causaꝝ cōiunctaꝝ in se. se
cūdo ex pte unde cōsurgit & in quo ē. ibi secūda
& omnia. pria ī duas prio illas cās p̄mittit. secū
do declarat. ibi secūda mutatio aūt. ¶ Dubitat̄
circa primā ptem quia uidetur supfluus Auic.
nam due ponunt̄ cāe doloruꝫ. s. mala cōplesio &
solutio cōtinuitatis ut in secūdo tegni & .xii°. tera
pētice & in đ malicia cōplesiōis diuerse & secū
da primi. dicendū quod cause lesiōis. i. dolorum
radicaliter sunt due. s. mala cōplesio & solutio cō
tinuitatis & forsaꝫ quod ē tm̄ una. s. mala cōple
sio secunduꝫ Auer. tertio colliget Illud autē qđ
Auic. dicit mutatio aut diuersitas idē ē sꝫ difert
uoce uoluit enī per hoc notificare malā cōplesio
nem que facit dolorē que ē mala cōplesio fiens ñ
equalis sed diuersa & ideo dixit aut est diuersi
tas & hoc apparet ex sermone quē subdit dū di
cit aggregatio amboꝝ. ex his ergo duabus cāis. s.
malitia cōplesiōis & solutōe cōtinui fit alia causa
que ē duaꝝ cāꝝ aggregatio. ¶ Mutatio hic p°
declarat cām que ē mala cōplesio. secūdo causaꝫ
que ē solutio cōtinuitatis. tertio aggregationem
carū. zª ibi. & solu° cōtinuitatis. ʒª ibi duaꝝ uero
¶ In pria pte dicit quod mutatio complesionis
faciēs dolorē ē una de sedeci notis q̄uis illa que
est humida nō faciat dolorē nisi sit cum materia
¶ Considerandū quod ad dolorē ꝓprie dictuꝫ
requiritur subita mutatio & uehemēs & ideo
humiditas cū sit qualitas passiua non facit dolo
rem nisi per accidēs & hoc quia sit materia mul
tum humida que soluit continuum uel nisi. i. nisi
resoluatur in uentositatē & fac̄ solutōeꝫ cōtinui.
¶ ET CONTINVITATIS. Hic notificat solu
tionē cōtinui. Et dicit quod cā & species solutio
nis cōtinui sunt nota. debet itelligi. s. i secunda fen
primi. ¶ Est sciendū quo species solutiōis conti
nui sunt note. s. in p° cañ fen secūda unde ibi dici
tur quod apostemata sunt quatuor modoꝝ.
¶ DVARVM VERO ¶ Hic declarat aggrega
tionē utriusq̄ & dicit quod qñ iste due cause si
mul sunt in dolore cōiuncte ē sicut ī apostemate
aliquo de quatuor ut quatuor sunt humores &
hec pars patet ex predictis statim.
¶ ET OMNIA ILLA FIVNT ¶ Hic pōt dici
primo quod hic ponit diuersitates sode ex pte
locoꝝ. & prio ponit hāc diuersitatē locoꝝ in se.
secūdo q̄tum ad modū existēdi in stomaco. secū
da ibi. & qñq̄ fit cā ledēs. ¶ In pria pte dicit ꝙ
omnes ille cāe predicte faciētes dolorē qñq̄ fiūt
in substātia cerebri qñq̄ in uelamīe circūdāte ip
sum & qñq̄ in uelaminibus ipm̄ circūdantibus
& nō nocet aliquod de suspēsoriis narratum in
anothomia. ¶ Est sciēdum quod ista littera &
omnia illa. i. omnes ille cāe &c̄. pōt exponi dupli
citer. uno modo ut dictū ē. & omnia. i. omēs ille
cāe &c̄. fiūt in substātia cerebri. Sed cōtra quia
substātia cerebri nō sentit. Dicenduꝫ quod illud
apostema faciet dolorē per cōitatem ad ptes sen
tiētes. secūdo modo pōt expōi ut referatur solū
littera ad apostemata ut dicatur & omia illa. s.
apostemata qñq̄ fiunt in substātia cerebri &c̄.
& dixit h° ut ostēderet ꝙ a pte āteriori capitis
ad extra pōt profluere materia que apostema
bit & forsaꝫ ecōuerso posset qñꝫ accidet̄ sꝫ raro.
¶ ET QAANDOQVE FIT. Hic poit diuer
sitatem sode ex pte cāꝝ secundū modū existēdi
eaꝝ in loco & uult ostendere quod causa faciēs
sodam qñq̄ est in loco mansiua & qñꝫ est per
cōitatem. primo g° declarat primū. secūdo secun
dum. zª ibi. Et qñꝫ fit p cōitatem. ¶ In prima
pte dicit quod cā ledens quodcūq̄ eoꝝ mēbroꝝ
qñq̄ ē cōmansiua in illo membro.
¶ ET Quādoq̄ fit. Hic declarat cām faciētem
sodā que est p cōitatem. & primo ponit diuisio
nem unā huius sode. z° aliā. zª ibi. Que aūt est
cum cōitate. Prima in duas. ꝓpter quod ē scien
duꝫ quod hic repitur duplex littera una que di
cit ꝓpter cōitatē non itegrā. i. non totalem. Cōi
tas eim quedam ē integra. i. tendens ad totum
& quedam non integra idest tendens ad ptem
Primo g° declarat cōitatem nō integram. z°. inte
grā. zª ibi Aut pp cōitatē corporis. ¶ In prima
pte dicit quod si cā doloris fuerit ꝓpter cōitatē
non itegrā ad membrū aut fit cōitas & cōtinui
tas mediātibus neruis sicut est de stomaco ma
trice & uelamīe diafragmatis & alioꝝ mēbroꝝ
aut fit mediātibus uenis & artariis sicut ē de
corde epate & splene. uel mēbri ꝓpinqui aliqª
ꝓpinqtate huic mēbro. sicut hoc modo pulmo ē
posit⁹ sub corde & addit ei nocumētū ul' mem
bri cōicātis cerebro uno mō & alio sic̄ h° mō p°
mo ē posit⁹ sub eo & addit ei nocumētū uel mē
bri cōicātis cerebro uno mō & alio sicut h° mō

est de cōitate epatis cū renibus in doloribus eorum ¶ Est sciendū quod alia littera habet Et qñq fit ppter cōitatem itegrā.i.uerā nam cōitas que dam est uera & ista ē alteratio qnq modorum hic positorum quedā ē ñ uera & ē sicut si aliquod mēbrum sit in uia ad aliud ut iguina respectu cruris .un de paciūtur qñ pp dolorē cruris ut inuit Auic. in 2ª primi in caº de dispōnibus cōplendis & hec cōitas uel est ad ptem cerebri uel ad totū Et si ad ptē uel p cōtinuationē neruorum uel uenarum aut pp uicinitatem uel quia uni tertio cōicat sicut renes epati & cerebrum epati unde ex hoc tercio pōt ēt cerebrum a renibus pati Et si ad totum est sicut in febribus. Et sic patet quid Auic. dicat de secunda parte.

¶ QVE AVTEM EST. Hic ponit aliā diuisionem & dicit quod cā doloris mansiua que est p cōitatem uel fit cū piodis & parosismis secundum periodos & parosismos cause existentis in mēbro cōicante sicut contingit ppter cōitatem stomaci qñ est pp effusionem materierum calidarū & aliarum puenietium ad ipsam cum piodis augumenti specierum febriū. ¶ Est sciendū p hoc qd Auic. dicit qñq fit cum piodis quod p hoc intuit quod qñ ista cā mansiua doloris non fit cū piodis ordinatis uel cū nullo si solum una uice cessauit tangit aūt hoc cum dixit secundū piodos & poxismos &c. Et hic ē modus quē tangit Ga. i 2º. de differētiis febriū caº penultimo.

¶ ET SODA QVIDEM DIVIDITVR. Hic ponit diuersitatē ex pte cāe primitiue & antecedētis & dicit quod soda alia ē pueniens a cā primitiua sicut ē soda pueniēs pp ebrietatē uel pp comestionē rei calide. alia prouenit a cā anceden ti & ista ē mansiua. ¶ Est sciendum quod Auic. hic pōt duo nobis inuere. primū ē qd soda que dā est a cā primitiua ut ebrietate & quedā a cā antecedēti sine cā primitiua & tunc exponatur & ex ea soda ē antecedēs cuius causa ē iam collecta .s. absq causa pmitiua uel iam collecta &c. i. qa cā primitiua inuenit antecedentē. Aliud uero quod pōt inuere ē quod cā primitiua uel facit sodam remanēs pmitiua ita quod non est fixa qa non figitur uel facit sodā trāsire in cām cōiunctā et ancedētē.

¶ ET QVANDOQVE EST ACCIDENS. Hic ponit secundā diuersitatē sode ex pte modi existendi in stomaco & uult dicere quod qñq ē egritudo & qñq est accidēs & qñ ē accidens fit qñq similiter egritudo cerebri & significat debilitatē expulsiōis materie p fluxū sanguinis nariū uel per aliā ptē. Et subdit quod egritudies que possunt fieri ex hac soda sunt sicut subeth appoplexia passio demōiaca molities & surditas & epilēsia & palesis. ¶ Est sciendum qd Auic. uult dicere quod soda qñq modū hēt existendi egritudinis qñq accidētis. Et dicitur accidēs soda quo usq eius sequella stat ad febrē. Cum uero natura iam expulit materiā febris & cessauit febris & remāsit aliqua pars materierum i capite faciēs sodā talis soda nō dicitur accidens febris sed hēt quēdam modū egritudinis. & iō dr egritudo nō tñ quod sit formaliter egritudo. Ista autem soda significat passionē i cerebro ut subeth & huius modi & hoc ē quod dixit i littera. Ex egritudinibus .i. ex eius lesionibus siue doloribus capitis q sunt egritudines nuntiātes subeth secundum substantiā materie & secūdū motū quia si substantia sit flegmatica nūtiari pōt subeth si malācolia de colera adhusta demoniū. Dixit in littera secūdū motū. cā ē quia si mouetur ad uētriculos & oppillat significat appoplexiam si ad neruos significat molitiē. i. palesim.

¶ SODA QVOQVE DIVIDITVR. Hic ponit tertiā diuersitatē ex pte loci & uult dicere quod soda ē nomē generis. Sed emigranea ē dolor consuetudinarius in una pte & ouum siue galea siue nux ē dolor i toto capite ēt dolor cōsuetudiarius.

¶ ET SODA ETIAM. Hic ponit quādam diuersitatē ex pte graduū & dicit quod soda que dā ē fortis et quedā debilis & quedā media. fortis ē sicut illa que eueit sincipiti ifantis habentis leuia ossa qa pp multā atractionē materierum separat ossa ipius & comissuras. debilis est sicut illa que fit in litargia cuius materia ē grossa uiscosa in substātia cerebri unde non facit dolorem fortē & ista debilis quedā ē cōtinua siue insepabilis & quedā est separabilis & debilis est qñ cā faciens sodā imprimit in quodā & in quodā nō & uniuersaliter cerebrum a qualibet leui causa patitur. dixit in littera & si debilitetur .i. & si sit debilis pp duas causas .s. ppter debilitatē & fortitudinē siue acuitatē sensus. .s. suarum peliculaꝝ debilitas fit a mala cōplexione & licet sint alie cause tñ expressit de ista sicut de causa que pprius facit debilitatem.

¶ ET ITERVM SODA. Hic ponit qntam diuersitatem ex pte accidentiū & priuatiōis eorū & pº facit hoc 2º poit quēdā cañ. 2ª ibi. Et scias quod soda ¶ In prima pte dicit quod soda alia est cui cōiunguntur accidentia. Alia cui non coniunguntur. prima est sicut qñ ex dolore forti fit apostema ita quod nocumentū pueniat ad radices neruorum & tunc fit spasmus uel qñ prouenit aliquid ad stomacum & tunc fit qñ prostratio apetitus singultus nausea debilitas digestionis & similia. 2ª est p oppositū que pz. ¶ Est sciendum quod hic accidēs assumitur large pro quocūq cōsequēte ēt si sit egritudo pprie dicta uel accidēs pprie dictū imo forsam soda non pducit ad alia accidentia nisi mediāte egritudine.

¶ ET SCIAS. Hic addit cañ & dicit soda cronica aut fit a materia flegmatica grossa uel a ma

teria melencolica uel pp capitis debilitatem magnã uel ꝓpter apostema quod incipit indurari uel quod est induratũ & illud ē quod plurimũ contingit. ¶ Est sciendum quod soda temporalis .i. cronica non fit nisi a causis mansiuis. Iste autem sunt maxime & ut plurimũ dicte ab Auic. Dixit aũt in littera & est illud .i. euẽtus sode tẽporalis ab istis causis plurimũ quia qñ3 potest fieri a colera ut infra apparebit i suo cap°.

¶ ET SODA QVIDEM. Hic ponit sextã diuersitatẽ ex pte materie & dicit quod quedam soda est salua & quedã non. Salua ē quãdo nõ ꝓhibetur regimen sibi necessariũ. nõ salua ē qñ ꝓhibetur ut quãdo ipsa est coniũcta cũ reuma t. sno. ¶ Est sciẽdũ primo quod soda salua appellatur illa que est facilis cure & nõ salua que dicitur difficilis ꝓpter cõplicationẽ. ¶ Secũdo est sciẽdũ quod reumatismus cum soda coniunctus facit difficultate3 cure & maxime p localia quia si uteris calidis eliquat materia3 & si frigidis exprimũt illã & iõ suspectu3 est uti & maxime in reumatismo intrinseco & ideo littera exterior habet reumatismus interior quia si esset exterior .s. ad nasum nõ esset quid suspectũ Et forsitã ē sermo đ reumatismo ex debilitate substantie cerebri de quo scribitur i fen quarta tractatu p° penultimo cap°.

¶ SODA QVOQVE DIVIDITVR. Hic ponit septimã diuersitatem ex parte modi euẽtus & dicit quod soda quedã est eueniens subito corpori sano quedã que euenit corpori egro ut hñti apostemata uel alios labores .i. egritudines đ h° non miramur neq̃ uidetur sic cã ignota sicut si accideret homini sano & forti.

¶ ET EX CORPORIBVS. Hic ponit octauã diuersitatẽ ex pte ꝑparationis corpoꝝ & dic ꝙ sunt quedã corpora ꝑparata ad sodã ut habẽtia caput debile & nutritiuã qa pp debilitatem stomaci generatur uapor effundẽs .i. existẽs signum effusiõis humoꝝ calidoꝝ ad caput facientiu3 sodam. ¶ Est sciẽdũ quod i stomaco debili si sit euacuatio ex cibis est signu3 debilitatis stomaci & debilitas ē causa receptiõis colere & alioru3 maloꝝ humoꝝ. sed exprimit plus de colera qa frequẽtius effundit. Illa aũt colera ē cã doloris capitis cũ caput sit debile & nõ solu3 colera s3 ẽt uapores & ideo littera exterior dicit. & fit soda .s. a uaporibus uel humoribus. possemus etiam imaginari quod uapor malus i stomaco generatus sit cã ifusionis colere ad stomacum ledendo stomacum.

¶ ET ITERVM IN RECEPTIS. Hic ponit nonã diuersitatẽ ex pte quarũdã reꝝ extrinsecarum & prio facit hoc. secũdo remouet dubium. secũda ibi .ue. tñ cũ succedit. In pria pte dicit ꝙ in receptis .i. i medicinis que cõiter recipiunt sũt quedã i faciẽtia sodã dicta in secũdo cañ & omia alte. niati. & maxie faciẽtia sodã sunt sicut cassia lignea canfora cinamomũ & omia aromatica siue sint calida siue frigida. ¶ Est sciendũ qđ aromatica causant sodã .i. capitis grauedinẽ ut põit ypocras in qrta pticula amphorismoꝝ & cã ē q̃ uia replẽt caput uaporibus ut ponit mesue in cap° de soda. Secũdo e sciendum quod de mente Auic. habemus hic quod est dare aromatica frigida cuius cõtrariũ scribitur in secũdo alimentorum capitulo de iunipero.

¶ VERVM TAMEN. Hic remouet dubium dictũ est quod soda fit a rebus aromaticis. Mõ crederet aliqs quod aromatica semper in soda nocerẽt & facerẽt eam. Modo Auic. uult ostendere quod qñq̃ aromatica iuuãt & curãt sodã ut qñ soda ꝓuenit ab aromaticis calidis & succedant frigida tunc curãt soda3 & econtra. & subdit quod hoc deb3 itelligi qñ fieret soda ab illis aromaticis pp eoꝝ qualitates qa si fieret pp quãtitates eoru3 non curaretur per illum modum. ¶ Est sciendum quod ista littera .cum aũt lesio sit &c̃. potest expõi dupliciter uno modo quod uelit sic dicerẽ ꝙ si aromatica calida faciãt dolorẽ propter multitudinem uaporu3 suorum quod si succedant frigida non propterea curant quia oẽ aromaticum est uaporosum et repletiuu3 S3 si faciant sodã propter malã cõplexionẽ tũc si sibi ipsis succedãt et sint cõtraria curant. Alio modo potest intelligi quod si dolor capitis sit a mala complexione aromatica iuuant s3 si sint cũ multa materia replexionali tũc aromatica nocent quia illa materiã dillatãt & cõmouẽt & sic uidetur sentire Mesue. unde dicit non debeẽ cõferre aromatica apud repletionẽ quia post mũdificatione3 cõfortant & calefaciũt & residuũ sode remouẽt Et Aꝝ in libro de sensu & sensato uidetur sentire quod odor nutribilis cerebꝝ grauet sed odor ut odor .s. rei .s. ut odorabilis tantũ cõfortat.

¶ ET SODA FRIGIDA. Hic ponit decima3 diuersitatẽ sode ex pte diuersitatum temporu3 dicit duo. ꝓmo quod soda frigida qñ3 multiplicatur .in yeme ꝓpter cõstrictiõẽ siue retentiõe3 materieꝝ & etia3 multiplicatur quando fuerit estas septẽtrionalis parũ pluuiosa. Dicit 2° qđ qñ autũpnus est meridionalis pluuiosus soda tunc multiplicatur in yeme ¶ Est sciendu3 qđ Auic. dixit cõstricta .causa est quia soda elliquata .i. p elliquationẽ posset multiplicari in estate sicut quida3 dolores ex flegmate eliquato ut dicit Ga. in 2°. de differentiis febriũ in cap°. vi. dixit aũt Auic. qñ3 ut quãdo yems seruat naturã suã. quia si yems esset calida non contingeret ut dixit quia frigus yemis qñ3 posset premere illos humores & expellere a capite ut dicit ypo

cras i illo amphorismo tertie particule. Si uero estas sica & borealis fiat autumnus uero pluuiosus & austrinus sic capitis dolores i yeme &c. & scribetur in .x°. problemate prime particule. Ratio est quia humiditas in autūpno multiplicata in capitibus a frigorē yemis cōstringitur & tūc fiūt dolores capitis ut dicit cōmētator ibidē

¶ SODA VERO PLVRIMVM. Hic ponit cañ quedam uel posset dici quod ponit undecimam diuersitatem ex pte modi utplurimum euenietis sode & dicit quod soda utplurimum fit quia artarie portāt uapores fraudulentos & calidos capiti. ¶ Est sciendum quod exponitur plurimū .i. multotiēs siue qñ3 & non debet intelligi .i. utplurimū quia plusq̄ ab aliis causis quia non ē uerꝶ sed qñ3 cōtingit quod fraudulenti .i. mali uopores delati p artarias uadūt ad caput illi aūt possunt esse a causa intrinseca uel extrinseca. Sed .t.d. ymo deberēt ire ad cor dico quod utrūq; est contingēs quod aliquādo cor ē forte & cerebꝶ debile & poss3 dici ēt quod uapores ab inferiori siue stomaci .s. parte siue alterius mēbri plus feruntur per artarias.

AFFERAMVS. ITAQVE sermonem. Supius Auic. determiauit de speciebus sode & modis & causis i generali. hic determinat de soda in speciali q̄tum ad p̄dicta & prio premittit. secūdo exequitur. secunda ibi. & hoc est distinctum. ¶ In pria pte dicit quod nūc adducam⁹ sermonem exponentē unāquāq; duaꝶ sūmaꝶ. ¶ Est sciendū Auic. dixit sūmaꝶ nō dixit diuisionum & utitur illo modo loquēdi quia stati i pticula sequēti ostendit se clare intelligere per summā diuisionem.

¶ ET HOC EST. Hic exequit̄ in speciali declarando unāquāq; p̄missaꝶ sūmaꝶ. Reducit̄ uero generaliter presens capitulu3 ad duas sūmas sermonis generalis de soda quātū ad causas & hanc summā declarat prio & exponit & ad sūmam generalis sermonis de soda q̄tu3 ad modū existendi .s. per se uel per comunitatem & hanc sūmam secūdo exponit uel declarat. ibi secunda soda facta per cōitate3. Pria in duas. prio determinat de soda quātum ad unā quāq; causarum cōiunctaꝶ & in hoc declarans cās primitiuas & ēt antecedētes. secūdo determinat đ soda quātū ad modū puentus eius a cāis materialib⁹ & h° quia quedā dictaꝶ causaꝶ pēdet ex materiis. secūda ibi dicemus quod materie. Prima in tres sicut tres ponebantur cause coniūcte sode. Primo ergo determiat de soda facta a mala cōplesiōe. secundo determiat de soda facta a soluta cōtinuitate. tertio determinat de soda facta ab aggregatione āborum simul .s. de apostēate. secunda ibi cōtinuitatis solutio qñq; accidit. tertia ibi. Apostea a quo puenit soda. pria in duas. prio ostēdit modum puentus sode a malis cōplesionibus simplicibus. secūdo a cōpositis. secūda ibi & calida quidē & sica. ¶ In pria pte dicit ꝙ dolor fit a mala cōplesione calida & a frigida & a sica ut patuit ex secūda primi i capitulo de cāis doloris. ¶ Dic secūdo ut ibidē patet. Mala cōplesio sica facit dolorē sed si esset cū materia uel uaporosa uł corporali q.a .s. uel uētosa uł aquosa bene posset facere dolorē & si sit materia humida uētosa cāt solutionē cōtinui. ¶ Est sciendū quod .s. cum & humidū possunt dupliciter sūmi uel ut cōpant̄ ad calidū & frigidū & sic nō faciūt dolorē sicut iste due actiue quia ille sunt passiue & paꝶ trāsmutātes uel ut cōpantur inter se & sic sicum respectu humidi ē causa doloris quia hab3 plus đ uirtute actiua quia ergo humiditas ē paꝶ actiua nō faciet dolorē nisi per accidēs .s. pp materiā ut pp uentositatē uel pp uaporem.

¶ ET CALIDA QVIDEM. Hic ostēdit modū euētus doloris a malis cōplesiōib⁹ cōpositis & patet. ¶ Est sciendū prio .d.t. quare nō dixit hoc i qualitatib⁹ simplicibus .s. qđ faciūt dolorē soluēdo cōtinuū. Dico quod facere dolore3 per uiam solutiōis cōtinuitatis ē a qualitatib⁹ multum actiuis. quando autem aliqua qualitas de primis actiuis multum augetur non stat simplex utplurimum sed associat sibi qualitatem passiuā. 2° est sciendum quod calidū disgregādo soluit cōtinuū & frigidū cōgregando. sicum uero scīdendo .i. p p̄uatione humidi cōtinuatiui & iō iste tres qualitates faciūt dolorē p alteratione & p solutionē cōtinui. Si ergo cōponatur calidū & sicū uel frigidū & sicum tunc fit dolor ¶ Dubitatur ut iā dictum ē quod nō cōtingit de calido & humido & frigido & humido q.a nō nisi ut calida faciūt dolore3 & ut frigida sed ut humida nō nisi p accidens. Sed .t.d. non ne facient dolorem soluendo cōtinuū. dicendū quod sic & quod dedit intelligi. uel dicendū quod calidum & frigidū cōiuncta sico sunt magis actiua & motiua q̄ coniuncta humido & iō magis soluūt cōtinuū illo modo.

ET CAVSA EST. Hic ponit cās haꝶ malaꝶ cōplesionū & p° calide. 2° frigide. 3° sice. non aūt dixit cās humide qualitatis quia non facit dolorem & quia itelligitur ex causis oppositis. 2ª ibi Et cā quidem complesionis. 3ª ibi & cause sice. ¶ Quod dicit patet de prima pte nisi illud qđ dicit quoꝶ cōitate .i. uicinitate iam calefactum ē .s. cerebꝶ uel comoditate .i. quia erat cōmodum mēbro uicino calefieri sicut aliquis calefacit sibi stomacū cū assūptōe reꝶ calidaꝶ & iuenit i h° utilitatē & posset ex hoc supcalefieri in capite i cura sode.

¶ ET CAVSE QVIDEM. Hic ponit causas

male cōplexionis frigide & dicit quod sunt oppo site causis male cōplexionis calide.

¶ ET CAVSE SICE. Hic ponit cās male com plexionis sice. & primo pmittit quādam diuisio nem. 2° subdiuidit unū mēbrum diuisionis. 2ª ibi Et euacuantia qdem. ¶ In prima pte dicit qd cāru exicantiū quedā exicāt exterius quia primo extra occurrūt uel magis occurrūt & quedam interius quia magis intra occurrūt. exterius pro prie exicant uel resolutione uel adhustione sicut dies caniculares faciūt & emplastra calida causā tia rubedinē Interius naturaliter uel accidētali ter phibentia cibū penetrare ad caput ita quod potius exicantur aut pp abscisionē porri & pp resolutionē humiditatū. aut pp exicātia interi⁹ pp suā resolutionē aut pp euacuationē earum aut quia eorum uirtus ē exicatiua & quia eorum nutrim tum ē sicū uel pauce humiditatis existēs aut pp uicinitatē mēbrorum iam exicatorum aut pp cōitatē ipsorum. aut pp coitū supfluū uel pp fluxū sāguinis uel pp exerciciū forte. ¶ Est sciendū quod dixit aut pp abscisionē pot⁹. Diceret aliqs quomodo abscisio potus ē exicatiua cā extrinseca cum eius exicatio sit intra dico quod quia potus est aliqd ab extra ideo eius puatio ponit ex sico ab extra & forsan puato potu pus incipiūt exicari cibaria q̄ interiora & pōt exponi abscisio potus. i. humi ditatis tāte quā exicāt ista resoluētia de quibus dixit ¶ Secūdo est sciendū quod medicine rubi ficantes hic sumunt pro quibuscunq medicinis fortiter calidis & sicis siue sint naturaliter tales ut euforbium siue accidētaliter ut calefacta ad ignē sicut lapis uel ferrū & ista medicina calida secundū potentiā maiorē uel minorē pōt subito uel paulatim iprimere. Patet ergo que sunt exi catiua exterius. Interius aūt sunt res resoluētes uel resolutiones intrinsece uel euacuationes &c. ¶ Dixit littera. & motus. s. sunt de causis exicā tibus & possunt esse cā euacuationis manifeste cū ad motus sequunt euacuatiōes sensate ut su dores uel fluxus. Et possunt esse cā euacuatiōis oculte per uiā resolutiōis. & ideo dixit p semitā euacuatiōis &c. & secundū hāc expositionē nō apparet ex Auic. quod motus sit de cāis exicanti bus extra nec itra tū inquātum sunt res nō natu rales possunt dici cause extra. Sed inquātū attin gūt pus ad iteriora ut mot⁹ corporeus ad cōca tenationes & motus animalis ad cor dicuntur cause intra.

¶ ET EVACVANTIA. Hic distinguit modos euacuationū & cōplet narare cās exicantes & di cit quod euacuātia quedā euacuāt a capite per euacuationē totius quedā euacuāt a capite par ticulariter sicut reumatismo cataro fluxu sangui nis nariū & per alios modos eductionis acquisi tos ut per caputpurgia sternutatoria & garga rismata. & subdit quod qnq fit exicatio pter abscisionē materierum euacuatarum per ieiuniu per minorationē cibi uel per eius puationē & non p euacuationē. Est sciendū quod innuit quod caput qnq euacuatur euōne totius & qnq euōne uni⁹ mēbri quia una medicina qnq apropriatur uni mēbro & nō alteri. sicut purgādo solū stomacū per unā medicinam posset inde caput purgari q̄ uis illa medicina directe non aspiciat caput eua cuatiōe ppa sicut reumatismus &c. hiis multū fluētib⁹ pōt caput exicari. ¶ Secūdo ē sciendū q Auic. euacuationē per gargarismata uocat edu ctionem quia plus ē eductum per agitatiōem & subtiliationē materierum siue per incisionē q̄ sit eua cuatio per atractionē ut supra dicebatur.

¶ CONTINVITATIS SOLVTIo qnē. Hic determinat de spēbus so de facte p solutionē cōtinui. & pri mo distinguit spēs solute continui tatis quātum ad substantiā. 2° ponit cās solute cō tinuitatis & diuersitatē eius. 3° ponit opinionem quorūdā. 2ª ibi. Quandoq fit sic scis. 3ª ibi. Qui dam uero medici. ¶ In prima pte dicit quod so lutio cōtinui qnē accidit in uelamin bus cerebri quādoq in substantia ipsius & qnē in uenis ei⁹ & scinduntur. Est sciendū. d. t. quare fit hic me tio de solutiōe cōtinui in substantia cerebri cum illa nō sit causa doloris. dico quod hoc fecit ut cō pleret sermonē in spēbus solute cōtinuitatis. uñ illa que ē in substantia cerebri facit dolorem per uiam cōitatis ad paniculos.

¶ QVANDOQVE FIT ¶ Hic ponit cās diuer sas solute cōtinuitatis & dicit quod cause uel sunt intrinsece ut uapores uentositates & opilla tiones uel humores corrosiui. uel sunt extrinsece ut casus incisio pcussio. Secūdo dicit quod solu tio cōtinui facta in ptibus intrinsecis cerebri non repletur carne sed remanet ulcerosa ledens caput & pseuerans facit sodam. Tertio dicit quod pcus sio & casus cerebrales qnē sunt faciles curatiōis ut quādo non pseuerāt qnē inducūt egritudinē pximam in cerebro & est morale. Considerādū quod Auic. innuit hāc diuisionē cause solute conti nuitatis. uel sunt intrinsece ut uapores & humo res uel extrisece ut pcusio icisio casus &c. ¶ Est sciendū quod uentositas siue uapor possunt face re solutionē cōtinui dupliciter. uno modo imedi ate extendendo siue penetrādo & hoc ē quod di citur penetrando. Alio modo mediate quia me diante aliqua egritudie ut oppillatiōe. ¶ Secun do est sciendū quod littera que dicit. que autem fit interius pōt exponi dupliciter. uno mō que solutio cōtinui fit interius. s. solum & nō exteri⁹ fortasse non repletur &c. i. non cōsolidatur & ideo longo tpre stat homo cū dolore capitis ex hoc quia natura non habet libere unde possit ex

purgare materiā.2° modo pōt exponi ut loquatur de incisione manifesta & usq̧ ad interius.s. sub osse penetrāte que forsā pōt stare diu non incarnata & stabit dolor ut pōt haberi ex qnta fen quarti canonis.

¶ QVIDAM VERO. ¶ Hic poīt opinionē quorūdam & dicit quod quidā dixerunt quod uermes generati in ptibus capitis faciunt sodam le dentes ppter motū pprium eoꝝ. Sed quidaꝫ dicebant quod hoc non est ueꝝ. Respondet Auic. quod certe illud pōt esse ueꝝ quia multociens nascuntur in anteriori uentriculo capitis.s. sup locū corespondēteꝫ stricture nariū unde expellūtur supfluitates ad nasum & ēt qñꝫ nascuntur apud uelamina cerebri licet hoc sit rarū. ¶ Est sciendū quod nocumentū factum a uermibus p motū cum fit solutio cōtinui cadit in hoc capitulo. ¶ Est sciendū ēt quod ille qui dixit hoc. fuit quidā medicus nomine uocatus Scaros ut poīt Rasis in p° cōtinētis.viiii°.capitulo.

¶ EST DVBITATIO. ¶ Vtrū uermes possint generari sub craneo. uidetur quod nō quia non generātur i stomaco ut ponit Aꝝ. in quarto methauroꝝ ergo nec in capite cū caput sit nobilius stomaco. ¶ In cōtrariū est Auic. hic. Dicenduꝫ quod uermes possunt generari in multis locis corporis. primo i intestinis ut pꝫ in.x^a.fen.2° in stomaco ut pꝫ in translatione arabica tercie particule amphorismoꝝ comēto illius amphorismi Senioribus uero factis.generātur ēt sub cute & est quidā uermis pgrediēs sub ea ut ponit ʒoar in tractatu secundo capitulo .xxii.. generantur ēt in ulceribus ut ponit Auic. in quarto cañ i ca° de ulceribus. generantur ēt i dente ut infra i fen nona & generantur in aure ut in fen quarta etiā i capite ut hic. ego uidi quedā qui passus ē quotidianā cū dolore renū per .viii.mēses & in cōualescentia emisit cū urina uermes paruos & latos & cessauit dolor. In locis uero nobilib⁹ uermes nō fiunt uel raro. & ideo si in stomaco fiant h° est raro. In capite autē.s.circa paniculos raro fiunt. Sed circa stricturā nariū quia nō est sic locus nobilis fiunt & ibi pñt ex materia flegmatica coartata frequētius generari & in hoc dicto Auic. modificat dictū Rasis in p̄io cōtinentis q uoluit quod longinquū sit quod soda fiat a uermibus circa paniculos h° est possibile lōginquū qa raro accidit. Sed quod uermes fiāt circa stricturam nariū nō ē possibile longinquū. & hoc itelligit Auic. & sic debet exponi Rasis in primo cōtinētis cū dic̄ dixit scareus ꝙ aliqñ accidit soda ex uermibus generatis in capite &c̄. ¶ Considerandū quod si atendis duo capitula precedentia iam declarata ē sciētia q̃tum ad diuisionē cāruꝫ cōiunctaꝝ antecedentiū & ēt primitiuaꝝ.

APOSVEMA A QVO prouenit soda. Hic determīat de soda facta ex cōiunctione duaꝝ causaꝝ simul.s. ab apostematibus. & prio ponit diuersitatē apostematū. secūdo ponit quendā modum terminatiōis eoꝝ. secūda ibi. & hoc multociens resoluitur. ¶ In pria pte dicit qđ apostēa a quo puenit dolor capitis uel est in paniculis si ue uelaminibus cerebri & hoc ē uel calidum ut sirsen uel frigidū ut litargia uel ē cōpositum & hec uocat̄ dispositio siue dormitatio uigiliatiua quia subeth uel ē duꝝ & melācolicū. uel ē i cerebro & substātia ipius & hoc uel ē apostema colericū uel flegmon uel erisipila. ¶ Est sciendum quod licet apostema quod fit in paniculis cuꝫ ē frigidū uel flegmaticū dicat̄ litargia ē apostēa in substātia cerebri.s.in meatibus ut infra demōstrat Auic. in cap° de litargia. Isti tñ sermōes ex pectāt declarationē uicinitus.s.ex ca° đ carabito & apostēatibus calidis & ex ca° đ apatib⁹ frīs.

¶ ET HOC MVLTOTIENS. Hic ē amphorismus sexte pticule in q° dicit̄ caput dolēti &c̄. & hic ponit quēdā modū teriationis eoꝝ & dicit quod hoc apostēa multociēs resoluit̄ qa termiatur si cōtingat ut egrediatur per aurem uel p os uel per nares pus quia nō uera sanies uel materia aquosa uel sanguis.

¶ EST DVBITATIO quō est possibile quod illud apostema rūpatur & saluetur homo cuꝫ solutio cōtinuitatis in cerebro sit mortalis & ēt apostema cerebri calidum cōfirmatuꝫ sit mortale ut sumitur a Mesue i ca° de frenesi. ¶ Respondet Thadeus sup illo amphorismo sexte particule caput dolenti & circūdolenti &c̄. ꝙ hoc apostema nō sit in cerebro sed in quibusdā carnibus glādosis ipius. Aliter ēt dicit qđ ñ est i parte cerebri ppinqua uentriculis sed hoc nō satisfacit quia Auic. in quarto cañ fen 3^a. capitulo de exituris ponit salubrē eruptionē ad uentriculos duos anteriores. ¶ Dico ergo qđ ista materia non apostemat uere.s.p modū exiturarū ueraꝝ sed est dispsa p porros & ibi possibile est quod sanietur & expellatur modo consimili exituris ueris & tunc homo liberatur. & si fuisset uera collectio materie i cupū & fierꝫ laceratio substantie cerebri & materia saniosa non credo qđ posset euadere infirmus & eodē mō de materia saniata in paniculis.

DICIMVS QVOD MATERIE sunt cause. Supius determinauit đ spēbus sode q̃tum ad summā primaꝫ que ē summa cāꝝ. hic declarat modū puentus sode ex materiis. & hoc qa materie sunt cā sode. Et hoc ē quod rubrica dicit đ qualitate accipiendi.i.de modo eueniēdi sode ex materiis hic aūt modus est ostender̄ quomodo

fit ab eis. Et primo ostendit quõ fit ex humori bus materialibus tangẽs ẽt cuȝ hoc de materiis uentosis .2° spãliter ostẽdit quõ fit ex materia uentosa.2ª ibi. Et uentositas qdem & uapores. Prima in duas primo premittit quãdam diuisi onem 2° exequit̃.2ª ibi. Que aũt & p se ❡ De prima pte quid dicat pȝ intelligẽti. Est sciendũ quod causa dicitur p se & p accidẽs dupliciter uno modo p se.i. imediate sicut sumitur in 3° de accidenti cuȝ dicitur quod morbus p se ledit. cã uero p accidens.i. mediate & hoc modo nõ sum mitur hic p se & p accidens: quia tunc oĩs mate ria faceret sodã p accidens .i. mediate quia me diante mala cõplesione uel soluta continuitate. Alio mõ summitur p se & p accidẽs. p se.i. quan do aliquid p sui naturam siue uirtutem pducit sua actione malã cõplesionẽ uel solutã continui tatem p accidens uero qñ cõsecutiue est: cã male cõplesiõis l' solute cõtinuitatis & sic suitur hic.

❡ QVE AVTEM EST . Hic declarat pdictã diuisionem & primo ostendit quõ materie sunt causa sode p se.2° quõ p accidẽs.2ª ibi. Soda au tem facta ab eis. Prima in duas. p° premittit.2° declarat.2ª ibi. Complesio aũt nõ mutat̃. ❡ In prima pte dicit quod materie que sunt cã per se sode sunt qñ ab illis materiis mutatur cõplesio p se uel ab eis soluitur cõtinuitas ❡ Est sciendũ quod ex hoc patet quod hic p se non sumitur ni si pro imediate. s. p p'se pduci actiõe pcedẽtis.

❡ COMPLESIO AVTEM ❡ Hic declarat. & primo declarat primũ mẽbrũ.2° secundũ.2ª ibi Sed ipsoȝ essentia ❡ In prima parte innuit du plicẽ modũ male complesionis. s. fientis & facte malã uocat cõplesionẽ fientem p uicinitatẽ qa cũ ipa sit in motu indiget uicino. s. humore substen tãte eã. & ideo si humor calidus uel frigidus sit cõmixtus mẽbro & faciat hanc malã cõplesiõeȝ tunc cũ humor sepatur ab eo mẽbro cui ẽ cõmix tus. i. cuȝ humor euacuatur a mẽbro finit̃ & eua nescit mala cõplesio fiens. malã autẽ cõplesioneȝ factã uocat ptransitionẽ qa iaȝ motus ptrãsiuit ad terminũ. unde humor iam fixit impresiõeȝ & ideo ẽt dicitur firma quia ẽ in quieto esse & po test de ea affirmari quod non poterat dici de ea que erat in motu & ista sunt uocabula quibus Auic. uel Auerois ut melius dicatur utitur i phi losophia. ❡ Est sciendũ primo diceres tu quare Auic. loquẽs de mala cõplesiõe fiẽte ab humore dixit humorẽ mẽbro cõmistũ. Dico quod h° dic quia forsaȝ aliqs crederet quod mala complesio esset dependẽs qñ humor ẽ cõmistus membro & tñ ẽ possibile quod sit fiẽs quia humore eua cuato stati cesset mala cõplesio & non moretur per spaciũ de quo curetur. Aliter tñ posset subti lius respõderi & tu cõsidera. ❡ Secundo ẽ sciẽ dum diceres tu cũ mala cõplesio facta non faciat dolorẽ ut sumitur i libello de malitia cõplesiõis diuerse & supra in prio cañ. sen secunda quare hic Auic. de ipa facit mẽtionẽ. Dicendum quod hic loquitur de ea nõ quia uelit quod ab ea pro ueniat soda. sed ut cõpleatur sermo in malitia cõ plesiõis per se puenientis a materia. uel aliter di co quod mala cõplesio facta que remãsit ab hu more moto põt dici fiẽs respectu quorũdã alia rum ptiũ eiusdẽ mẽbri que alterari possunt a pribus habẽtibus malã cõplesionẽ factã uel etiã aliter põt dici quod dicitur facta respectu alicu ius gradus possibilis remanere post euacuatio nem humoris. Sed potest dici fiens respectu ul terioris gradus ad quẽ mouet humor & rõne huius facit dolorem .

❡ SED IPSORVM ESSENTIA . Hic decla rat secundũ. s. quõ solutio cõtinui p se fit a mate ria & p cõsequẽs quõ soda fit p se a materia sol uente cõtinuitateȝ & dicit quod ipsaȝ materie rũ essentia que agit sodã p se faciendo solutiõeȝ continui est natura materieȝ frigidaȝ & calida rũ. calidaȝ. s. inqtum mordicãt & corrodũt sed frigidaȝ. s. ppter uentositatem que elleuatur a flegmate & a melẽcolia pcussis a calore quia ca lor dissoluendo facit ex eis uentositateȝ que mo ta soluit cõtinuũ Similiter ẽt ista uentositas põt elleuari a cibis in stomaco existentibus qui ꝑmi scentur a calore & emitunt uapores ad caput & isti cibi possunt esse frigidi ẽt si essent calidi pos sent hoc facere. ❡ Est sciendũ quod Auic. intelli git essentiã materieȝ quãcũq; naturã materieȝ siue sit naturalis materie siue sit accidẽtalis per quã agit materia & soluit continuũ. unde dicit sed ipsaȝ. s. materieȝ essẽtia. i. natura que agit sit causa sode cã p se secundũ semitã continuita tis. s. qui ĩ agẽdo facit qm̃ illud. s. materieȝ essẽ tia mouet eas. i. est rõ mouẽdi: & seperat. s. cõti nuitateȝ: &c̃. Secũdo ẽ sciendũ quod ex hac litte ra possumus habere aliã diuisionẽ. s. quod mate rie p se soluẽtes cõtinuitatẽ uel sunt humorales corosiue uel mordicatiue uel sunt uentose que p naturã motiuã soluũt cõtinuitatẽ & iste uen tositates leuantur ab humoribus frigidis uel el leuantur a cibis p modum dictum .

❡ SODA AVTEM FACTA ❡ Hic ostendit quõ materie sunt causa sode p accidẽs & primo pmittit 2° declarat.2ª ibi. Et illud ideo quoniã. ❡ In prima pte dicit quod soda facta p accidẽs ab istis materiis fit opillando ad quã opillatio neȝ qñȝ sequitur apostema & qñȝ non & hanc opillationẽ sequitur mutatio cõplesiõis ut patȝ ex dictis quã sequitur solutio cõtinui. ❡ Est sci endum quod materia apostemãs sodaȝ faciens mediãte oppillatõe facit sodã per accidẽs. Ratio est quia ad opillationeȝ sequitur mala cõplesio & solutio cõtinuitatis per accidẽs nõ quideȝ qđ

opillatio agat & causet sua actiõe malã cõplexio nez & agat solutã cõtinuitatẽ sed ista cõsecutiue se habẽt ad opillationẽ. & ideo Auic. dicet infra quicqd p accidẽs est cã cãe. est cã causati. Cuz g° opillatio p accidẽs sit cã male cõplexiõis & solute cõtinuitatis que causant sodã ergo ẽ p accidẽs cã sode. Secũdo ẽ dubiũ. d. t. quomõ opillatio facit per accidẽs malã cõplexionẽ. Dicenduz quod opillatio nõ dicit unã naturam siue essentiã que sit principiũ trãsmutãdi ad calidum uel ad frigidum sicut dicimus quod materia corosiua corodit qa si hoc diceret tũc eẽt cã male cõplexionis p se Sed opilatio dicit quãdã dispositionez ĩ mẽbro ad quã cõsequi põt caliditas per uiã putrefactionis & posset sequi frigiditas per uiã suffocationis ut sitũ ẽ ĩ principiis uniuersalibus in p° cañ fen secũda in cap° de eo quod comedit & bibitur & in cap° de cãis calefacientibus & cãis ifrigidantibus. nõ ergo opillatio ẽ cã agẽs caliditatẽ nec causa agẽs frigiditatẽ sed ẽ cã ad quã cõseqt illa. & ideo equiuoce dicitur faciẽs siue agẽs. Sz. t. d. cũ omnis forma de nouo iducta in materia habeat agẽs per se pducens. quero quid iducit illam caliditatẽ uel illã frigiditatẽ. Respondeo ꝙ causa illius caliditatis ẽ putredo sz cã putredinis ẽ solutio cõtinuitatis ut pz in. iiii. methaurorũ Similiter cã illi⁹ frigiditatis ẽ materia suffocãs uel prohibitio euentatiõis. & multi modi aggregationis hic cadunt.

¶ ET ILLVD IDEO. Hic declarat quomodo ad opilationẽ sequatur solutio cõtinuitatis. non eni oportuit declarare quomodo sequatur mala cõplexio. qa iam sciuisti & prio facit hoc. secũdo reducit quasd ĩ species sode ĩ sodã opillationis. 3° pro quibusdã remittit nos. secũda ibi. Soda quoq cretica. 3ª ibi cõprehẽsionis autẽ materie. Pria in duas prio facit hoc. secũdo declarat modos opillatiõis. secũda ibi. Et opilatio quidẽ quandoq. ¶ In pria pte. arguit sic si stãte opilatione & motis materiis per corpus fit solutio cõtinuitatis. ad opilationẽ sequitur solutio cõtinuitatis sed ita ẽ quod motis materiebus uel materiis stãte opilatione sequitur solutio cõtinuitatis ergo &cẽ. declarat miorez ĩ littera & dicit quod materie que mouentur a natura ut expellantur sicut suprflua uel mouentur secũdũ modũ sepationis & diuisionis. i. distributiõis siue ptitionis nutrimenti ut. s. facta digestiõe in epate uel etiaz alia digestione. Iste autẽ motus materieꝝ nõ fit nisi per uias naturales. s. debite aptiõis et iste uie cũ opilant p hibẽt ire materias & ad hoc sequitur dilata° si ue iflamatio uiaꝝ cũ aũt uie dilatantur tũc materie ibi resistũt. i. restãt siue residẽt quia cõponitur resistunt ex re & sisto. is & talis materia ibi residẽs facit extensionẽ parietũ uie & extẽsio facit solutionẽ cõtinuitatis. & hoc est quod dicit.

Et resistẽtia. s. materie. i. materia resistens qa ibi stans oportet quod faciat extensionẽ ex qua fit solutio cõtinuitatis. ¶ Est sciẽdũ quod primũ qd facit opilatio est phibitio trãsitus materierũ sed ex hoc nõ sequitur solutio cõtinui ĩmediate nisi materie phibite cõculcarentur ibi & iflamarent & extẽderent parietes uiaꝝ. Quando ergo uẽa opilata dilatatur tũc significat quod materia ibi aggregat & cõcumulat. & h° Auic. uocat resistẽtiã. i. residẽtiã & si qs cõsiderat Auic. utit apropriato uocabulo quia aggregatio materie in uia opillata fit per modũ cuiusdã resistẽtie siue residẽtie iter materiã uolentẽ penetrare & opilationẽ quia si nõ esset ibi resistẽtia imo materia uolẽs penetrare omnio subcũberet tũc retro cederet & sic ñ fieret solutio cõtinuitatis. Ex qbus patet quod ad opilationẽ cõsequit solutio continui & quod ipa opillatio nõ est cã agẽs faciẽs solutiõez cõtinui. Agẽs ergo est materia dilatãs. ¶ Secundo est sciendũz quod ista littera aliter consueuit exponi. uidelicet ꝙ Auic. uelit ꝙ sicut morbus in uia fit morbus per opilationez unde materie phibentur. Sic et fit morbus per superfluã earũ dilatatõez unde resistunt trãsitui. s. materieꝝ qa uie paciẽtes nõ possunt aplicare se ad materiam & uomere eã. hoc tñ lz sit uerũ ĩ se tñ nõ ẽ ad mẽtem Auic. cum dicit & resistẽtia.

¶ ET OPILATIO ¶ Hic notificat modũ opillationis. & primo ex subiecto. 2° ex substãtia. 3ª ibi uiscositas uero. ¶ In prima parte dicit quod opillatio qñq & utplurimũ puenit ex humoribus oppillãtibus uel pter eoꝝ uiscositatẽ uel pter eoꝝ grossitiem uel pp eoꝝ multitudinez De 2ª pte dicit quod uiscositas non repitur nisi ĩ flegmate. 2° dicit quod grossities repitur ĩ flegmate & melẽcolia. 3° dicit quod flegma opillat uiscositate multitudine & duritie & melencolia opilat grossitie & multitudine. Sed colera solum eius multitudie & similiter sanguis. ¶ Est sciendũ quod materiã opilare uiam põt accidere tribus modis. primo multitudine quia multuz subito fluens non minus opillat grosso uiscoso ut pz in. viii°. terrapentice quarto ca°. & hec cã ẽ cõis oĩ humori. oĩs. n. humor p multitudinẽ potest opillare frequẽtius tñ conuenit opillationẽ pcedere ex uiscositate & hoc ẽ pprium ipsi flegmati. 3° modo ex grossitie & hoc ẽ cõe flegmati & melencolie. Sed. t. d. non ne sanguis põt opilare eius grossitudine dico quod tunc tẽdit ad naturã melencolicã uel flegmaticã.

¶ SODA QVOQVE CRETICA. Hic reducit quasdaz species sode in sodam opillationis & dicit quod soda cretica est de genere sode cuius causa est motus naturalis secundũ sentẽtiam expulsionis. Est sciendum quod soda cretica & soda post digestionẽ in distributiõe sanguinis re

ducantur ad fodā factā ex motibus materieruȝ Et possumus ibi imaginari opillationē aut pre existentē aut fienteȝ ex materia mota. pexistenteȝ quidem. uerbigratia alicui habenti opillationeȝ in uenis uersus nares debet accidere crisis fluxu sanguis narium quia natura mouet materiam ad expulsionē que. iueniens uiā opillatam phi betur & resistit ibi & extendit & facit sodam. Opilatio aūt non pexistens accidit ex multa ma teria mota ad crisim que in ipso motu quasi opi lando inflat uenas & sic possumus ymaginari dupliciter opilationē i soda facta post digestio nem. ¶ Secundo ē sciendū quod secūdum litte ram intrinsecā uel secundū litterā extrinsecam Auic. reuoluit ista uocabula expulsio & sepatio & utitur eis modo cōtrario quo supra usus fuit & prudenter fecit quia motus supfluitatuȝ po test dici motus secundum semitaȝ sepationis qa licet ibi sit expulsio tñ cum hoc est distinctio & sepatio iuuatiui a nociuo. Similiter motus nu trimēti ad mēbra pōt dici motus expulsiōis qa licet sit ibi distributio & sepatio ē tñ ibi expul sio. ppter hoc igitur in soda cretica dixit secūdū unā litterā secunduȝ semitā sepationis & i soda successione digestionis dixit secūdū semitam expulsionis

¶ COMPREHENSIONIS AVTEM mate rie. Hic pro declaratione quorūdā remittit nos ad locū aliū & complet declarationē. duo auteȝ uidentur necessaria hic scribi. s. modus quo ma terie cōphendātur in mēbris & qūo ad mēbra mouentur nā materie non faciūt sodā materia lem nisi cū comphenduntur in mēbro uel cuȝ cō mouentur ad mēbrum. primo g° ostendit qūo materie in mēbris cōprehendūtur & declarat diuersitatem materieꝝ cōprehēsibiliū z° ondit qūo materie mouentur. z^a ibi & oȝ quidem. In prima pte dicit quod nos oportet rememorari cōprehēsionis materie impediētis in mēbro i ca pitulo principioꝝ uniuersaliū quia. s. in z^a pmi in ca° de causis retentiōis eius quod debet euari & de causis apostematuȝ & de causis opilatio num quia utrobiq; habes sciētiaȝ cōprehēsionis materieꝝ. s. a se & per cōitatem &c̄. quid dicat patet. ¶ Est ergo sciendū quod Auic. innuit di uersitatē generalē materieꝝ que faciūt sodam quia ois materia uel est antiqua qa est ex anti qua repletione humorali aut noua quia de cibo nouiter sumpto generatiuo cibi mali. Cibi aūt generat malū. i. malaȝ materiā uel quia mali in substantia sicut fungi uel in qualitate unde cor rumpitur eius digestio & hoc ē quod Auic. dic in littera cū corruptiōe in ipso cibo & non soluȝ sūbstantia uel qualitate pōt fieri corruptio i sto maco sed etiā ordine quia postponitur quod de bet premitti uel quātitate uel digestione. i. qua digestiua de se est debilis licet cibus sit bonus uel reliquis modis corruptiōis ut malo regimie sup eo & pro istis mittit eos ad capitulū suū in libro prio fen 3^a in cap° de regimie per cibū & i libro tertio fen. xiii^a. in cap° de corruptione dige stiōis dixit post. Et ex hoc genere. i. soda facta ex materia generata illa hora a cibo ē soda corosio nis aleoꝝ & cepe qa fit per assumptionē eoꝝ & ex acceptōe frigidoꝝ ut pissiū & huiusmōi que cibaria a calore pcussa euaporant & cōtingit qñ q; nō bene digerere. & tu cōsidera quod hec nō solū per diuersionē i stomaco faciunt sodam sed per cōuersionē eoꝝ i uenis est hoc possibile. hanc autē dissolutionē materieꝝ posuit Ga. in comēto illius aphorismi. Sudor multus i somno factus quarte pticule & Auic. in quarto cañ fen secūda in cap° de diuersitate dispositionū in sudādo.

¶ ET OPORTET QVIDEM. Hic ostendit quomō materie mouenē & dicit quod oportet rememorari motuū materierū in mēbris ex pn cipiis uniuersalibus quia. s. i pria primi illo cap° nutriēs masticatiōe ubi datur modus transitus sanguinis ad mēbra uel i fen secūda i cap° d̄ cau sis apostematum ubi etiam loquitur de motib⁹ materierum.

¶ VENTOSITAS QVIDEM EST. Hic ostēdit quomō uentositates & uapores faciunt sodā & prio facit hoc. secūdo ostēdit diuersita tem que accidit in uapore & uētositate. secunda ibi. & uētositas quidē. ¶ In pria pte dicit quod uentositas facit sodā cā & ex noie. causa est quia per trāsitum uētositatis stringitur meatus illa hora uel q̄ oportet uel facit per eius trāsitū illā materiā nō trāsire naturaliter. Similiter etiā ua por ē cā sode. s. per qualitatē suā quā inducit ēt quia cōprimit humores in locis & causat in eis motum. ¶ Est sciendū primo quod hic sumitur uapor & uentositas pro omni modo uaporis & etiā cadit in istis euaporatio fumosa a lignis de quibus loquitur Ga. in. viii°. terapētice. v°. cap° i fine. ¶ Secūdo ē sciēdū q differt uapor & uē tositas ut pōit ȝoar i tractatu. vii°. cap° . xxviii°. dicitur. n. uentositas qñ uapor est motus cū for ti impulsione. Sed dicitur uapor quādo magis quietus & non fit cū forti impulsione ¶ Tertio est sciendū quod licet Auic. duos modos iponat uentositati quibus facit puenire sodaȝ & duos modos uaporis tñ uētositas omnibus quatuor modis pōt facere sodā & p° p extensionē z° p nouū foramen quod eius impetu temptat facerē tertio p malitiaȝ qualitatis. quarto p hoc quod aliquē humorē in aliquo loco cōprehensuȝ coar tat & premit. duos tñ primos modos uentosita ti apropriauit quia multū est apta facere dolo rem illis modis. uapor aūt facit p malā qualita tem. s. acutā uel mordicatiuā uel calidā ¶ Sed

.d.i.quid facit magis sodaꝫ p uiā colectionis humoꝝ i locis uel cōphēssiōis uel uentositas uel uapor. Dicēdū quod cōphēssioneꝫ humoꝝ i locis possumus dupliciter ymaginari fieri.primo per modū impulsionis & ut sic uentositas magis facit.2° modo p uiā inflationis humoris & sic uapor magis facit quia uentus statim separatur ab humore a quo surgit sed uapor iacet ibi imixtꝰ & iō plus stat turgidus. humor a uapore q̄ a uento.

¶ ET VENTOSITAS. Hic ostendit diuersitatem que accidit ex pte partis unde consurgit uentositas siue uapor & ex pte materie & prio ostendit q̄o ex pte partis.2° quomodo ex parte materie.3ª ibi.Et scias quod superfluitates. ¶ In prima parte dicit quod uentositas & uapor qñꝫ generātur in corpore & i ipso cerebro & qñꝫ attrahuntur ab exterioribus p odoratū & qñq̄ adueniunt ex ptibus porroꝝ & rētinentur in cerebro sodā facientes.& ex genere hoc ē soda fetoris & soda boni odoris.¶ Est sciendū quod ista littera ex ptibus porroꝝ pōt dupliciter exponi.uno modo porroꝝ.i.aliaꝝ uiaꝝ q̄na rium ut auriū.uel porroꝝ.i.porroꝝ occultoꝝ. ET SCIAS. Hic ponit diuersitateꝫ unde consurgit uapor & uentositas ex pte materie & dicit qđ supfluitates flegmatice & uapores flegmatici retenta generāt tardos motus.

¶ ET MELENCOLICI.&c̄.littera pꝫ. Est sciendū primo quod Auic.hic uult quod uentositas fit pprie ab humoribꝰ frigidis.s.a flegmate & melencolia sed uapor fit pprie ab humoribus acutis.i.calidis ut a colera & sanguine licꝫ ēt a frigidis posset surgere uapor imo frequenter surgit.Ratio ē hoꝝ quia uapor ab humore frigido habet resistentiā i motu a calore eleuāte et frigore cōtrariante humori & ideo ex hoc cōtingit uaria latio & ipulsio ut patet infra i capº de uertigine.sed uapores surgētes ab humoribꝰ calidis tā calore intrinseco q̄ extrinseco mouentur secundū unā latione uniformiter & quia uētus est uapor tendēs magis ad naturā.s.ut patꝫ i secūdo methaurorū & per halyebatē in quinto theorice capitulo octauo ideo forsaꝫ pprior uentositas est illa que fit a melācolia.& iō uapores flegmatici sūt agrauatiui qa flegma agrauat ut supra dictum ē & sunt tardi motus melācolici aūt faciūt accidētia melācolie.¶ Secūdo est sciēdum quod uētositas nō solū prouenit a melancolia magis quia sica.sed ēt puenit ab ea quia frigida.uentus uero omnis frigidus est ut patet in .xxxvii.pblemate qrte pticule.Et ideo melācolici sunt uētosi ut patet 3° pblemate quarte pticule.Alia patent.¶ Tertio est sciendū quod uētositas uideť differe a uapore qa uētus habet motum difformeꝫ & induditur in nobis & ipellit & hoc fit in exalatiōe flegmatica & melencolica qa frigiditas naturalis aliter mouet q̄ caliditas accidētalis.Sed uapor uidetur exalatio non sic impulsa diuersimode sed simpliciter lata i unuꝫ sitū & unā differētiā positōis pp eiꝰ subtilitatē.

SODA FACTA PER cōitatem. Supius declarauit de soda i speciali sermone quātuꝫ ad summā causaꝝ hic declarat q̄tum ad modū prouētus declarat aūt modū per cōitatem quia ex hoc modus sode per se erit manifestus.& prio determinat de speciebus sode per cōitatē q̄tum ad modos cōicandi.secūdo q̄tuꝫ ad ea a quibus fit cōicatio.2ª ibi.Et cōitas quidē que ex toto corpore.pria in duas prio pmittit hos modos.secūdo declarat.secūda ibi prie aūt ptis.¶ In pria pte dicit quod soda facta per cōitatē alia est facta p cōitatem cōitate absoluta.alia cōitate nō absoluta.& absoluta est qñ nihil corporeuꝫ puenit ex mēbro ad ptes cerebri.Sꝫ ñ absoluta ē qñ aliqd corporeū prouenit uel puenit sicut materia humoralis uel uapor sꝫ secūdū q̄litatē.¶ Est sciendū prio quod illa dicitur cōitas absoluta que ē uerissima cōitas.est aūt uerissima que ē in maiori depēdentia & ista ē in qua solū nocumētū cōicatur.statiꝫ eni cū cessat dolor ptis prio patientis cessat dolor capitis.uel nō remanet aliqua hora de qua sit curādū.nō autē sic sunt i dependentia qñ materie ille que i capite sunt recepte habeāt rōnem cause cōiuncte & per se stātis saltiꝫ secundum notabile tēpus & pprie cū materia est humor cerebro cōicans.¶ Est dubitatio utrum in soda p cōitatem absolutā comuniceť capiti solum nocumentū.uideť quod sic prio per Auic. hic.¶ Secundo si comunicaretur capiti causa nocumēti tūc qualis esset i mēbro pricipaliter dolēte talis cōicaretur capiti sed in podagra forti est fortis dolor pp solutionē cōtinuitatis extensione forti ergo capiti cōicatur solutio cōtinuitatis ꝙ uidetur absurdū.¶ Tertio si cōicareť cā nocumēti tūc oia mēbra sensibilia iter cerebꝝ et mēbrum principaliter dolens doleret qa cā doloris transirꝫ sup ea.Quarto existentibus ulceribus in uesica dolet homo in capite uirge solū cōitate nocumēti & nulla alteratiōe cōicata.¶ In contrariū est Auic.dum dixit ut nihil pueniat &c̄. nam ibi inuit quod licet nihil corporeuꝫ.s.humōr uľ uapor pueniat tñ aliqua puenit qualitas.Dicendū quod in soda p cōitatē absolutā cōicatur capiti cā nocumēti & nō solū nocumentū. Ratio est quia effectus dependēs a cā in esse & i pductione est quia ē actio lesa ergo impossibile ē quod repiatur in capite qn in eo sit cā faciens illum & quia dolores significāt malā cōplexionē uel solutam cōtinuitatē secundum locū secundū quem incumbūt ut dicit Ga. in tegni ergo oꝫ quod in

capite ipso ↄcõdolente sit mala complesio uel so lutio cōtinui. Quidā uero ymaginātur quod so lutio cōtinui possit cōicare cerebro ex dolore existente in aliquo alio mēbro quia ex forti cōpassione cerebꝝ cōpatitur in qua cōtractōe pōt fieri aliqua solutio cōtinui. Ego tñ credo quod dolor in capite factus ex cōpassiōe ad mēbra dolētia que cōpassio dicitur absoluta habet ꝑ sua cā coniūcta aliquē modum male cōplesionis cātuꝫ ex illo dolore. In mēbro.n. fortiter dolente sunt duo. s. cā doloris. uerbigratia mala cōplesio & ē ipse dolor fortis. Cerebꝝ ergo pōt incurrere nocumentū uel a mala cōplesione causante successiue malā cōplesionē in cerebro & talis dolor licꝫ reducatur ad cōitateꝫ absolutā non tñ est uera cōitas oio siue uere absoluta quia talis qualitas habet magis rōeꝫ fixi & ꝑmanētis & ēt quia talis mala cōplesio posset cōicari cerebro a mem bro non dolēte pōt eniꝫ cerebꝝ incurrere nocum̄tum a mala cōplesione inducta ab ipso dolorē ut ipse dolor ē tristis siue mala sensatio. Sequitur eīꝫ ad hoc in spiritu aliqua distempies quoniam spiritus pōt successiue alios spiritus ꝑmutare usq; ad cerebꝝ & fiet ibi dolor & talis ē cōitas absoluta quia talis distempies sequitur malam sensationē. s. doloreꝫ ꝑticule primo dolentis quo remoto cessat distemperies. Similiter quia talis distempies est potius quedā disproportio qualitatis q̄ sit excessus in gradu cōplesionis. Et iō habet plus rōeꝫ dependēcie & hec uidetur mens Auic. qui ponēs exēpluꝫ de cōitate absoluta dic̄ quod est soda facta in tetano & spasmo &c̄. & uult quod hic dolor capitis sequatur fortitudinem doloris spasmosi & tetanosi &c̄. sed sodam factā ꝑ cōitatem nō absolutā dicit esse cū ex mēbris surgūt materie ita quod omni dolore circūscripto in parte primo paciente pōt sequi soda ꝑ cōitatem nō absolutā, sed soda ꝑ cōitatem requirit quod mēbꝝ ad quod cerebꝝ cōpatitur doleat & quod cōpassio sit rōe doloris. ¶ Ad cōtraria dicendum primo. Ad primū quod illud nocumentum dicitur solum quia non corporeū & non solū quia non habeat cām & dicitur solum quia non ē ibi manifestus excessus qualitatū sꝫ quedā iproportio. ¶ Ad secundaꝫ dicendū q̄d non fit cōicatio ex cā doloris sed ex ipso dolore. dolor aūt causat malā cōplesioneꝫ. ¶ Ad tertiū dicendū primo quod spiritus qui ꝑꝑ dolorem est distempatus terminat suā actionē ad terminum neruoꝝ. s. ad caput. In spatio aūt medio nō terminat siue non fingit actionē & iō nō dolent uel 2° est dicendū quod diuersitas partiū in aptitudine receptiōis nocumēti & plurimi ul᷑ pauciori sensibilitate est cā in hoc & iō si quis haberet pꝛes costaꝝ ualde sensibiles & aptas illi modo male qualitatis ex forti dolore pedis doleꝛꝫ in costis. Et aliter posset cōdolere in ptib⁹ renū & alius in capite & hoc ē secundū diuersitatem aptitudinū indiuidualiū & maioris uel minoris sensibilitatis. Ex quo apparet quia caput urge est sensibilissimū & ibi spiritus motus a dolorē suā actionē terminat in ulcere uesice maifestatur dolor in eo. de istis aūt multa scripsit thadeus i illo amphorismo sexte ꝑticule &c̄. a pleuretide.

¶ PRIME AVTEM. Hic declarat & p° cōitatem absolutā. secūdo nō absolutā. tertio ostēdit quomō ex quadā cōitate absoluta ꝑuenitur ad ñ absolutā. secūda ibi. Et fortasse ex materieb⁹ adueniet. tertia ibi. & qñq; fit qualitas. pria in duas quia prio ostēdit passiōes in quibus fit comunitas absoluta. secūdo ostēdit qnid ꝑueit ad cerebꝝ de hac cōitate. secūda ibi. Et fortasse aduenit. ¶ In pria ꝑte dicit quod species sode per comunitatē absolutā sunt sicut sode facte in tetāo spasmo extēsiōe uentositatib⁹ gilbosis & doloribus iuncturaꝝ & sic dolorib⁹ podagricis & sciaticis fortibus. ¶ Est sciēduꝫ quod in omnibus dictis passionibus cum est fortis dolor cōtingit qñq; soda ex extēsione. i. modo quodā tetani uel .i. distractiōe uel extēsione mēbri a fumis. Dixit post uentositatibus gilbosis. i. faciētibus gilbositatē & cū hoc facientibus fortissimū dolorē.

¶ ET FORTASSE. Hic ostendit quid ꝑuenit ad cerebꝝ in hac cōitate & dicit q̄d fortasse ex omnibus qualitatibus aduenit qualitas simplex que est ex qualitatibus naturalibus ul᷑ qualitas extranea ut caliditas uel frigiditas nō ꝑportiōata sicut sunt qualitates uenenose. secūdo dicit ꝙ fortasse i aliquibus mēbris erit humor uenenosus male substācie cui q̄litas aduenit. ¶ Est sciēdum primo quod Auic. dixit fortasse ꝑꝑ duo prio q̄a possibile ē quod a mēbris dolētibus nō solū surgat cōicatio qualitatis iducentis doloreꝫ sed ēt cōicatio materieꝝ ergo utrunq; est contingens. & ideo dicit fortasse. secūdo q̄a nocumētū comunicatum capiti ex membris dolentibus aliquando est causatum a dolore & tunc dicitur comunitas uere absoluta. Aliquando est causatum a qualitatibus facientibus dolorem & licet sit comunitas absoluta non tamen est uera. dixit ergo fortasse cui qualitas aduenit & hoc ex qualitatibus facientibus dolorem. Et fortasse aduenit ex dolore. ¶ Secūdo ē sciendū ꝙ Auic. intuit ꝑfecte cāꝫ nocumēti cōicati cerebro ex mēbris dolorosis quia hec cā ē mala qualitas que nocumentū inducit. hec aūt mala qualitas uel ē de qualitatibus naturalibus. i. phisicis. s. quibus fit transmutatio i qualitatibus primis uel est cā qualitas uenenosa que ꝑprie nō ledit gradu ꝑrimaꝝ qualitatū sed ꝑprietate uenenosa. ¶ Tertio ē sciēdū quod qualitas uenenosa in aliquo mēbro unde fit cōicatio cerebro uel ē extrinseca

& quãtuȝ ad hoc dixit sicut qualitas uel ē itrin seca quia intus in nobis pōt humor uenenosus generari ut declarabitur i capitulo de epidimia & q̃tum ad hoc dicit fortasse in aliquibus &c̄. possimus tñ subtilius exponere ut.s. q̄d Auic. tangit cāȝ nocumenti facti in cerebro ex mēbris dolorosis que cā cerebro cōicatur. Ista aūt causa uel ē aliqua de qualitatibus primis & ista pōt fieri ab ipso dolore út inflatio siue mala comple sio calida que faceret doloreȝ i membro princi paliter paciēte sicut ēt mala cōplesio frigida in cerebro posset fieri a certo dolore p uiā resolu tionis quia dolor in fine infrigidat ut patȝ in 2ª primi i capitulo de causis pulsus dolorosi. talis enīȝ mala complesio frigida posset fieri a mala complesione que faceret dolorem in membro cui cerebruȝ compatitur. de sico aūt & humido nō plungamus sermonē. Et quãtum ad hoc dic̄ adueniet ex qualitatibus &c̄. uel talis qualitas ē de qualitatibus non determinantibus se ad cali dum neç ad frigidū sed ē solū quedam ipropor tio. Et ista pōt dupliciter accidere. primo ab ipo dolore secunduȝ quod ē quidā malus sensus ex quo pōt fieri quedā iproportio in spiritu & ce rebro cōicari. & quātum ad hoc dixit & quali tas extranea. 2° pōt accidere ab aliquo humore uenenoso existente in mēbro dolente & q̃tuȝ ad hoc & fortasse dixit & fortasse quia cōtingens est tales humores generari.

¶ EST FORTASSE EX MORBIS. ¶ Hic declarat sodam que fit p cōitateȝ nō absolutaȝ p quā cerebro cōicatur uapor aut humor & di cit quod fortasse adueniet materie extranee in suis propriis naturis & nocebūt fortitudīe suarȝ qualitatū uel per augmentū quātitatum earū. secūdo dicit quod fortasse erit ipediens materia extranea corrupta sicut cōtigit i prefocatiōnibus matricis & qñ fit elongatio a coitu & qñ extra mirach apparet humor malus ul' qñ mirach ex tra egreditur in aliqua suarȝ qualitatuȝ. ¶ Est sciendū per hoc quod Auic. dixit materie. s. hūo rales uel uaporose distinguit autē materias no cētes quia uel nocēt extraneitate .s. q̄daȝ ueneno sitate & iste generant̄ i matrice & testiculis uel huiusmodi uel nocēt qualitate uel quantitate. se cundo est sciendū quod loca in quibus maxie ge nerantur iste materie uenenose sunt sicut testicu li matrix & huiusmodi. natura enī nō cōsiderat excessuȝ i mēbris ñ multe nobilitatis nisi forsaȝ raro.

¶ ET QVANDOQVE FIT QVALITAS. Hec pars potest itroduci tripliciter. prio quod Auic. hic ostēdit quomō ex cōitate absoluta. s. in qua est sola qualitas cōicata peruenitur ad cōita tem nō absolutā. s. in qua fit comunicatio mate rierȝ. Secundo quod hic Auic. ostēdit quomodo ex soda pura cōplexionali peruenitur ad sodam materialē. Tertio potest dici quod hic pōit quo dam comune. utrisq̧ sodis p coitatem siue enim qualitas comunicata sit siue materia siue cum materia uerificatur ꝙ ipsa possit associare materiam tñ quōcūq̧ itroducatur remanet una sententia & dicit quod mala cōplesio menbri as sociat sibi materiā corrūpendo nutrimentum ꝙ est in cerebro uel quod aduenit cerebro secundo faciendo cerebrū receptibile & hoc uel attrahen do uel debilitando secundū quod sciuisti i secun da primi in capitulo de causis apostematū.

¶ ET COMVNITAS. Hic determinat de soda p cōitatē ex parte eorȝ qbus fit cōicatio hec autē ē uel totum corpus uel pars p° ergo determinat d̄ soda p coitatē a toto secundo p coitatē a parte secūda ibi. Mēbrorȝ autē comunicantium. ¶ In pria pte dicit quod comunitas que ē ex toto cor pore aut propter materiam expansaȝ i toto cor pore est ut contingit in febribus. secundo dic̄ ꝙ sod a cretica est propter illā. tertio dicit quod in febre acuta cū fortificatur soda ē malū signum & ē pnitiosa & ēt maxie qñ alia mala signa sūt istis cōiūcta & si ē ista soda singularis sine aliis significat crisim fieri per fluxū sanguinis nariuȝ uel per uomitū. ¶ Est sciendū prio quod soda per cōitatem in febre est per cōitatem cum toto corpore quia febris ē passio totius lȝ tñ posset fieri in febre p cōitatē ad ptē & qa crisis ē com motio toti⁹ febris. iō soda cretica dicit̄ p cōitatē cū toto. ¶ Secūdo ē sciēdū ꝙ dolor capitis pseue rās cū aliis malis signis significat apostematiōeȝ cerebri & ultimitatē i. malitia & iō est mortale ut patet in quarto cañ fen secūda & in tertio p nosticorȝ dixit in littera. Si autē dolor capitis fi at singularis. i. solus qa nō cōiunctus cū malis si gnis pōt significare crisim p fluxuȝ sanguinis na riū uel p uomitū ut dicit Ga. in. 3°. de crisi i fine & in quarto cañ fen 2ª cap° d̄ signis declinatio nis materierȝ ad supiora.

¶ MEMBRORVM AVTEM. Hic determi nat de soda p cōitatem a pte & primo p cōitatē ad stomacū 2° ad matricē & quedā alia mēbra 3° ad paniculos. quarto ad quedā mēbra iferio ra transmitentia materiā ad supiora uel ad que dam supiora recipiētia materiā ab inferiorib⁹. 2ª ibi Et matrix ē. 3ª ibi. Primū ergo quod cere bro. quarta ibi. Et plurimū qdem. ¶ In prima pte dicit quod mēbrorȝ cōicantiū primum & di gnius membrȝ est stomacus. nam qñȝ i eo habū dant humores supflui uel in ipso generātur uel ad ipsum effunduntur materie colerice piodice uel non piodice ut qñ effunditur ad stomacum colera ex chistifelis ut pȝ i. xvª. fen uel in ipso re tinentur supfluitates uel ex eis elleuātur uapo res que oīa faciunt sodam Similiter ēt ebrietas

facit sodam ppter euaporationem ad caput & ēt quia qñq₃ accidit ei frigus pp resolutionem partium ipsius. ¶ Est sciendū primo quod stomacus habet multā colligātiam cum cerebro p neruos magnos & ē membꝝ sensibile & cū hoc aggregat multas materias ut patet in fen.xiª. in caº de sincopi & iō pōt poni dignius & ꝑmū in cōicatione. ¶ 2º est sciendum quod Auic. confuse enumeret materias i stomaco quibꝰ pōt comunicare cerebꝝ. Sūt aūt materie huōrales uel uentose uel uaporose q̄ sunt note. huōrales aūt sunt flegmatice que effunduntur ad ipsum & hoc ē quod dicit supfluūt humores aut generantur in ipso & sic ēt intelligitur de humoribus melencolicis uel iste materie humorales sunt colerice & iste uel effundūtur piodice uel sine piodo uel generātur in stomaco & que effunduntur ad stomacum ex epate effunduntur ex uase spisso.i.groso lato uel subtili &c̄. Quādoq₃ eim uenit ad stomacum a chistifelis porrus grossus uel subtilis. Ista tñ littera si continua legeretur deberet exponi aut ē creatio colere.i.inuentio colere. ¶ Secūdo ē sciendū quod littera que dicit & ueloaiter aduenit &c̄. potest tripliciter exponi. prio ut ista littera cōtinuatur supiori & dicatur ueloaiter aduenit frigus ei.s.stomaco pp solutionē & resolutione₃ partiū eius.s.stomaci .i. ppter lasitatem & cōpositionē neruosam. unde est frigide cōplesionis & innuit in hoc Auic. qđ sicut in stomaco sunt egritudines materiales q̄bus cerebꝝ pōt pati ita sunt cōplesionales morbi & maxime frigidi quibus pōt cerebꝝ cōpati Secūdo mō pōt exponi quod referatur ad ebrium & dicatur ueloaiter aduenit ei.s. ebrio frigꝰ ppter aptionē porroꝝ capitis. 3º. modo pōt exponi q̄tum ad litterā extrinsecā nam soda ebrietatis pōt fieri uel pp euaporationē uel p solam calefacione₃ sine uaporatiōe & ueloaiter aduenit ei sode ebrietatis frigus ex sola capitis calefatiōe sine uaporibus pp resolutionē parcium.i. quia ptes capitis sunt apte resolutioni & alterationi plusquā si essent uapores qui idigēt resolutiōe uel aduenit ei ebrio ueloaiter frigus ppter solutionē.i.fluxibilitatē partiū.i.huōꝝ quia humores fiunt fluxibiles aquosi & iō incurrūt palesi₃ cum rigescunt. unde Aꝝ. pblematum prima pblemate. 3º caº. viº. & viiº. unde littera exterior dicit ebrietas facit sodam sine euaporatiōe ¶ Et matrix patet primū. diceret aliqs Auic. sibi ipsi cōtradicit quia iam dixit quod mēbroꝝ cerebº cōicantiū primū est stomacus & nūc dicit ꝑmū est paniculus. Dicendū dupliciter. Primo quod hic loqtur de mēbris ppinquis. Supius autem loquebatur de remotis. Alii dicūt q̄tum ad celeritate₃ cōitatis primū ē paniculus cohopiens os sed quātū ad uehemētiā ē stomacus.

¶ ET PLVRIMVM. Exemplū huius ē pmutatio pleuresis uel apostematis epatis ad frenesi₃ uel sqnantiā uel similia.

SODA QVIDEM &c̄. Superius Auic. determinauit de soda q̄tu₃ ad sui species & diuersitates & causas hic determiat q̄tū ad eiꝰ signa. Et pº ponit signū q̄tum ad unāquāq₃ speciē & causa₃ secūdo ponit quodā speciale signū. Ibi secūda urina similis. Pria in tres. prio ponit signa sode ut distinguiᵗ secūdū suas cās. 2º ut distinguitur p modū ꝓuentus eius. Tertio aditur cañ. Ibi secūda. facta autē per cōitatem. Ibi tertia. & multociens. Prima i duas. prio ponit signa sode a cāis extrinsecis siue extrinsecꝰ occurētibus secūdo ab intra. secūda ibi. Illam. ¶ Considerādū circa rubricam quod iste sermo dicitur uniuersalis respectu capituli sequētis & dicitur uniuersalꝰ qa colegit pticulariū capituloꝝ sode signa simul. Potuisset eni Auic. de illo capº facere plura capitula pticularia. dicitᵗ eni uniuersalis quia multa signa que hic ponunᵗ possūt extēdi ad signa reliquaꝝ egritudinū in qbus repitur soda ut signa sode colerice possunt extendi ad signa frenesis q̄uis gº hic sermo dicatur uniuersalis nō expedit quod tu expectes signa alia magis pticularia ad significandū de soda secūdū unāquāq₃ speciem. ¶ Considerandū secūdo quod dixit factis quia iam impresserūt & pcesserunt cāe. Si eni₃ actu stat cā. uerbigratia sol actu calefaciēs nō est sciēciale cognoscere istud uel posset exponi fac &c̄. .i. que sunt sicut &c̄. ¶ Considerandū quod aliqñ infirmi negligētia obliuiscunᵗ cāꝝ imprimētium. uerbi gratia caloris solis & hoc ideo quia dum ambulāt in eo nō impressit ita fortiter ꝙ apparet soda. modo uero cū quiescit i domo apparet ēt qñq₃ infirmi agūt arguūt in se ipis ego cencies iuisper solē & nunq̄ dolui caput credunt gº nō debere dolere ignorātes diuersitates dispositionū corpoꝝ i diuersis tēporibus. Medicus gº laboret ad inuestigandū uestigia que remanēt post cām extrinsecā. uerbigratia tangit caput calidum inuenit. aridā etiā faciē & denigratam & tali die fuit talis calor quo iste ambulauit ergo iste dolor fit a mala cōplesiōe calida derelicta a calore solis quia tunc non senciebatᵗ pp occupationem uel quia apostēa atraxit aliq̄ materiam & oīa ista multum apparēt ex dictis Auic. loco predicto.

¶ ILLAM. AVTEM. Hic poīt signa sode pueni entis a cā que intrinsecus occurrit & primo a cā dispositiua. secūdo a cā impressiua secunda ibi. Omnis aūt que fit. prima i duas ut duplex est illa cā dispositiua.s. debilitas & multa sensibilitas cerebri. 2ª ibi. Et illa que fit. ¶ In prima parte dicit quod soda₃ factā a debilitate significat

eius exicatio a parua cā uel a qualibet cā & qñ puenit cū pturbatiōe sensuū & nocumentis in opationibus cerebri de z^a pte dicit quod illaȝ q̄ fit a multa sensibilitate significat uelocitas paciē di a qualitatibus & parua cā.sensata in cerebro ex uocibus odoramentis & huiusmodi & tñ sē sus cerebri est bonus & uie sunt munde & opa tiones cerebri non sunt lese. ¶ Est sciendū quod multa d̄bilitas cerebri & multa eius sensibilitas sunt cā dispositiua qua cerebꝝ a qualiber re oc currente q̄uisāt parua leditur & dolet sic pȝ in stomaco quod multa eius sensibilitas & mul ta eius debilitas sunt cā quod a qualibet parua cā patiatur. Sunt tñ signa distinctiua quia cuȝ multa debilitate cerebri stāt lesio in uirtutibus sensibilibus itrinsicis & extrisecis sed cū acuitate sensus cerebri quia significat expurgationē hu miditatū stat sensuuȝ claritas & hoc dicitur in primo continentis cap^o. viiii.

¶ OMNIS AVTEM. Hic ponit signa sode p uenientis a causis intrinsecis imprimentibus & primo ponit signa sode a materiebus humorali bus z^o a uentosis & uaporosis.ibi z^a cū ea. pri ma ī duas primo ponit signa materieꝝ in gene rali z^o in speciali.z^a ibi colerica ē. In prima pte dicit & pȝ. ¶ Est sciendū primo quod aliud ē humiditas naturalis & aliud fex in humiditate repta. Humiditas eim est que fluit sed fex ē ali quid grossum uel igrossatū adherens parieti bus & hoc qñ repitur iuxta humiditatē. Et iō dixit in littera inuenta.i. humiditate & qñȝ sine ea.repitur.qbuscūq̧ ergo materiebus in capite habundantibus cōicat illa fex quia.s.stantibus materiebus non fit necessariū fluere humidates tñ non absoluitur ab aliqua resudatione que ad herentes parieti exicanť. ¶ Secūdo ē sciendum quod Auic.occulte imiscuit signa sode a materia sanguinea quia fex que repitur circa nasū calida & rubea si materia est grossior quia sanguinea uel sanguis grossus & si multū exhuberat. pōt fieri pulsatio circa timpora & hoc ē quod dicit & cū fuerit ex materia accuta.i. calida &c̄. pos set tñ dici quod pulsatio fit per uentositatem ut quidam dicūt & quia materie grosse oppillāt ideo minoratur in eis cursus humiditatū non tñ tollitur qn fex possit apparere secundū moduȝ resudationis predictum. ¶ Tertio ē sciendum quod ut supra patuit priuatio cursus humidi tatum non significat priuatōem materieꝝ quia posset h^o esse ex debilitate uel ex opilatiōe & iō si ibi est grauitas q̄uis non curat humiditas ad huc significať materia. ¶ Sed.t.d. ipse dixit qđ omnes comunicāt in fece.dicendum quod sicitas successiue dicit puationē humiditatis nō tñ pua tionem fecis.uel forsaȝ hic canonē coartat.

¶ COLERICA AVTEM. Hic ponit signa ma terieꝝ in speciali & prio ponit signa cuiuscunq̧ materie.secūdo ponit quodā signū sumptū a ca lore.secūda ibi. Aliquādo uero significatur. pria in quatuor qa prio ponit signa materieꝝ calida rum.secūdo frigidaꝝ.tertio humidaꝝ.quarto si caꝝ.secūda ibi frigiditas autē.tertia ibi & mate rias humidas.quarta ibi & cū materiis quideȝ sicis. ¶ In pria pce dicit quod signa materie cole rice sunt mordicatio adhustio uehemēs & punc tio & qñ hoc aduenit fortius q̄ in aliis materiis cū sicitate stricture nariū cū siti cū uigiliis & cū citrinitate coloris subdit quod grauitas in ista materia ē minor.de secūda pte dicit quod mate rias frigidas significat frigus tempoꝝ color liui dus & si fuerit cōmista cū tali materia repletio ex sacietate nauseatiua significat destructio desi derii apetitus & pigritia. de ȝ^a pte dicit qđ ma terias humidas qñ sunt maxie cōiuncte cū frigi ditate significat subeth.secūdo dicit quod mate rie flegmatice & melācolice nō faciūt uehemēteȝ dolerē. ¶ Est sciendū priō quod Auic.ñ pōit si gna materie.sanguinee quia iam sunt intellecta. ¶ Secūdo est sciendū quod materia flegmatica salsa posset facere qñq̧ foratione & punctioneȝ quodā calido & ideo dixit & qñq̧ fit illud &c̄. .i.pūctio in ea.s.soda colerica fortior &c̄.

¶ FRIGIDITAS. Hic ponit signa sode a mate rieb^9 frigidis.et dic signa &c̄. Et tēpora expōiť .s.anni qa tempora sunt plixia quia sode a ma teriebus frigidis facte sunt plixe secundū sui es sentiā quia nauseatiua sacietas & indigestio mı^9 tum multiplicāt materiā frigidā & pprie fleg ma iō dixit & si illud &c̄. Complementū tamē huius dicti ē ex scia.xiii. fen.

¶ ET MATERIAS HVMIDAS. Hic dicit ꝙ cū humidū pprie sit cā somni ut pȝ ī q̄rto de accidenti ī fine. Omnis materia humida fac som num & cū exhuberat facit subeth non tñ pprie sed grauem somnū unde dicit littera extriseca uerus.n.subeth fit ab humiditate cōiuncta frigi ditati ut ifra apparebit & supra inuebat Auic. in cap^o. de signis malaꝝ cōplesionū. Iste ēt mate rie humide.s.flegmatice non faciūt dolorē fortē & gratia huius dixit de materiebus melencoli cis. Considerandū tñ quod p accidens ut p uen tositatem possunt facere fortē dolorem & non tā per se quia sunt tardi mot^9 unde non subito imprimūt & quia sensum obtundunt.

¶ ET CVM MATERIIS. Hic ponit signa ma terieꝝ sicaꝝ & dicit quod cū materiis sicis mino ratur grauitas doloris & multiplicātur uigilie & tendunt ad naturā frigidaȝ & multiplicaē cum eis cogitatio corrupta & obtenebratur co lor ¶ Est sciendūȝ quod materie sice quedam sunt colerice & iste non faciūt grauitatē & q̄daȝ unt melencolice & iste minus grauāt q̄ flegma

tice ut supra declaratuȝ ē. Dixit in littera quod multiplicātur uigilie. s. pp siccitatem & sunt uacue ab inflamatiōe cā est quia non iflamant nisi ex accidentali calore. Cogitatio. n. pprie corrumpitur in melencolia & inflegmatica leditur cogitatio & tam in flegmatica q̄ in melēcolica calor obtenebratur licet diuersimode ut sumitur supra in cap° de significationibus sumptis ex generatione operationū naturalium.

¶ ALII VERO. Hic pōit quodā signū comūe sumptū a colore. & prio ponit illud. scdo exci pit. 3° pbat. scdā ibi & forsam fit diuersitas 3ª ibi cū autē est. ¶ In pria pte dicit qđ omnis humor aliqñ significat per coloreȝ faciei & oculoꝝ. uerbigratia color oculoꝝ & faciei ē rubeus ergo materia ē sanguinea. De scda pte dicit ꝙ forsam in paucis ē diuersuȝ ab eo quod dictū ē quia color faciei & oculoꝝ nō corespōdet materie que facit sodā. De 3ª pte assignat tres causas pp quas diuersificat color faciei & oculoꝝ a materia que intus facit dolorē. Pria cā est quia humor aliqs inflamatus quia calidus per se ul' qa motus ex dolore inflamāte expellitur ad oculū uel ad faciē & alius humor frigidus stat intus in capite & facit dolorē. secunda cā ē constrictio que est in ipo. & hoc pōt exponi dupliciter. uno modo cōstrictio. i. retētio humoris faciētis dolorem in ipo cerebro & tūc ad ptes faciei nō expellitur aliquis humor nisi quod homo habet suuȝ colorē naturalē ul' fugit color faciei intus ad humorē cōstrictū. & ē possibile qđ facies sit liuida & dolor fiat a materia calida intus constricta. Alio mō pōt exponi cōstrictio. i. statio ul' retētio alicuius humoris in oculo & facie prius q̄ iste haberet dolorē nō quod ad oculū sit aliquis humor expulsus aliqs humor. s. ex capite sed qua si per cōgestionē est in ipo oculo qui nō proportionatur necessario ad humorē facientē dolorē. 3ª causa ē atractio materieꝝ calidaꝝ ad partes oculoꝝ & faciei que possunt trahi absq; hoc qđ trahant materie frigide intus dolorē faciētes nā existēte forti dolore in toto capite ab aliqua materia frigida uentosa. tunc a reliquo corpore trahuntur materie ad caput & ptes uicinas ut oculis & faciē. materie autē plurimū trahibiles p dolorē sunt materie calide ut sanguis qa repit in pluri quātitate & quia est aptus ad cursum. posset etiā trahi aliud ut colera uel ali' humor Apparet ergo quomō color faciei & oculoꝝ nō semp concordat cū materia fatiente sodaȝ & est sermo similis ei qui scribit in q̄rto đ regimie sa. & in comento illius amphorismi prime pticule. In pturbationibus uentris &c. Color corporis habundantā humoꝝ ostendit nisi humores in interioribus corporis accubuerit.

¶ CVM EA VERO QVE FACTA EST. Hic ponit signa sode facte a materiebus uentosis & uaporosis. Et dic quod cū soda facta a uētositatibus minoratur grauitas &c. ¶ Est sciēdum quod materie quedā sunt magis uaporose & quia iste tendūt plus ad materia humoralē ideo forsā cū eis posset esse aliqua grauitas licȝ minor q̄ in aliqua alia materia humorali & iō dixit minoratur. Quedā aūt sunt uentose pure & in istis compatis ad se ipsas cū sunt soluȝ uaporose nulla ē grauitas & iō forsam dixit nō ē est grauitas uel forsam idem uult intelligerē p hoc quod dicit Minoratur grauitas & p hoc ꝙ dicit non ē grauitas fortasse est cum punctione. s. materia que ē pungitiua uel corrosiua a qua surgit aliqua uentositas & sumitur hic uentositas large. s. ad uaporeȝ Dixit post uentosaȝ aūt & uaporosaȝ significāt qñȝ sonitus ut cū tendūt ad ptes instrumentoꝝ audit'. Dixit post & fortasse exuberant cū ea guideȝ. i. uene colli ut cuȝ illa materia uaporosa rapit ad illas uenas & h° uidi in quodaȝ qui iam senex utebatur coitu nimio & retente sunt emoroides cōsuete. unde melencolia euaporauit & repleuit ille uapor oēs uenas colli & capitis & uisibiliter apparuerūt plene uapoꝛ. Et qñȝ multiplicatur cū ea. s. soda uentosa pmutatio &c. Hoc dixit quia quādoq; fingitur uentositas. dixit post & quandoqȝ multiplicatur cum ea &c. & hoc quia magis constringit artarias uel si ipse uapor facit pulsum. i. iectigationē ymaginatur ymaginationes corruptas &c. Et hoc est si uapor est melencolicus ¶ Dixit post & associat ei uertigo & scothomia &c. hoc patet ex cap°. de uertigine.

SIGNA AVTEM FACTE. Hic pōit signa sode facte a malis cōplesionibus sine materia & prio i generali. scdo i spetiali. scda ibi in calidis autē. ¶ In pria pte dicit quod signa sode facte a malis cōplesiōibus sine materia sunt retentio illaꝝ cū priuatiōe grauitatis & apparet siccitas instrictura nariū que est significatio proportionalis isti. ¶ Est sciēduȝ. d. t. quomodo mala cōplesio retēta potest facere dolorē cū sit equalis dico ut supra diximus de q̄litate sode ex materiis Dixit in littera. Sicitas eni. s. per puationē fecis & humiditatis est proportiōalis isti. s. sode immateriali.

¶ IN CALIDIS AVTEM. Hic pōit ista signa in speciali magis & p° pōit signa sode a mala cōplesiōe calida sine materia. 2° a frigida. 3° a sica. De humida non dixit quia signa eius cognoscuntur ex qualitate sibi opposita uel quia ut supra patuit non stat qui asociet sibi materiā uel quia utplurimū ē a materia uel quia nō facit dolorē 2ª ibi In frigidis uero. 3ª ibi. Sicas uero. ¶ In pma pte dicit quod in calidis complesionibns sine materia ipse eger tangens caput suū pcipit in eo

calliditatez & i fronte .& est rubedo occuli & iu uatur ab infrigidantibus.s.cibis medicinis & a frigore.s.aeris. De secūda pte dicit quod i malis cōplexiōibus frigidis ē cōtrariū eius quod in calidis & nō est in facieb⁹ ipoꝝ & extenuatio materiei idest per cōsumptionē materieꝝ neq fit dolor supfluus qualis supra patuit si sit tēporalis .i.antiquus uel cronicus.Morbi eni diuturni sūt frigidi ut patet in comēto illius amphorismi se cūde pticule.Senes iuuenibus &c.& infra i capº de emigranea.De tertia pte dicit quod malas cōplexiōes sicas sine materia significat pcessio eua cuationū uel exercicioꝝ uel plurimaꝝ uigiliaruz uel pcessio coitus ul' āgustie & ppetas ē huius doloris quod augetꝰ p iteratione alicuius istoꝝ.

¶ FACTA AVTEM PER COMVNITAtē. Hic ponit signa sode per comunitatē & pº eius que fit per cōitatez ad ptē.secūdo ad totū.secunda ibi.Que uero est cū febribus.Pria i duas.pº ponit signa in generali.secūdo in speciali.secunda ibi.Cunq nocumentū est.¶ In pria pte dicit ꝙ &c.¶ Est sciendū quod hoc signū nō solū uerificatur in soda per comunitatē ad ptem sed ēt i soda per cōitatem ad totū ut in febribus.Soda enim per cōitatez ad mēbꝝ destruiꝰ fortificatur uel debilitatur secundu3 quod accidit mēbro comuni quia cōicanti de dolore uel de destructiōe doloris uel fortificatiōe &c.& sic intelligitur dē alia passiōe que fit i mēbro ad quā sequitur dolor capitis & sic cōtingit de soda ex febre quod forificatur secundū fortificationē febris.Si uero soda nō fit per uiam comunitatis sed fit ex ppa causa in capite tunc cerebruz est lesuz & reliqua mēbra sana.¶ Secūdo ē sciendū quod hic canon Auic.est uerus qn̄ nocumentū cerebri nō preuenit ad ledendū alia mēbra.¶ Tertio ē sciendu3 quod hic sermo Auic.est pticularis in exēplo.poterat enim dicere sicut alienatio uigilie &c. Et ideo dixit in littera sic.tenebrositas in oculo dās p hº intelligere reliqua nocumēta ipius cerebri.

¶ CVNQVE NOCVMENTVM. Hic in speciali ponit signa sode per cōitatem ad mēbra determinata & hēt ptes & prio ponit signa sode p cōitatē ad paniculū extrinsecuz.secūdo per cōitatez ad stomacū.tertio ad epar.quarto ad splenē qnto ad mirach.sexto ad matricē.septio ad loca uermiū.8º ad renes & dorsuz.9º ad alia mēbra extrēa.2ª ibi facta uero cum cōitate stomaci.3ª ibi et illa que fit ex epate.q̄rta ibi & que ex splene.qnta ibi & illa que fit ex mirach.sexta ibi & que fit cā matricis.7ª ibi signa aūt q dē cā sod.8ª ibi.Que aūt fit ex renibus.9ª ibi.Que aūt fit p cōitatem.¶ In prima pte dicit quod cū nocumētum est in ipsis uelaminibus cerebri & est forte ipsum significat aduentus doloris usq ad radices oculoꝝ.2º dicit quod qn̄ nocumentū ē i paniculo extrīseco ul' i alio loco nocumentum nō peruenit ad oculos sed tota cutis capitis dolet.¶ Est sciendū primo quod ista littera pōt dupliciter introduci.Et primo quod Auic.hic ponit signa sode p cōitatem ad paniculū extrinsecū & gratia huius ponit signa sode p lesionē factā i paniculo extrinseco.2º modo pōt dici quod Auic.hic ponit signa sode quando non est ppter cōitatem sed est propter causam in ipso capite existētem & accipit tunc sodam non p cōitatem pro omni dolore ppter cām in ipso capite distinctā contra dolorem pp causaz in aliis mēbris & qūocūq sit sentētia remanet una.¶ Secūdo est sciendū qd hoc nocumētū quod ē in paniculis pōt esse pp cām in ipsis & ppter cām p uiā cōitatis & quocūz sit uerificatur quod dicit.Sed.t.d.quare dolor factus ppter cām in paniculo extrinseco.s.cohoperiente craneum non puenit ad radices oculoꝝ cum ēt ille paniculus cohopiat oculum cum fiat ex eo cōiunctiua ut patet in fen 3ª.dico qd cōiunctiua non sic pfunde & intrinsece attingit oculū uersus neruum obticū sicut facit sclirotica & secūdina que fiūt a dura matre & a pia matre.Sicut cōiunctiua fit a paniculo extrinseco ut declarauimus in primo cañ fen 3ª huius & etiā paniculus posterior nō ē sic sensitiuus.

¶ FACTA AVTEM .Hic ponit signa sode per cōitatem ad stomacū & primo fac hoc 2º remouet dubiū 3º cōplet narratione signoꝝ.2ª ibi.Et fortasse soda.3ª ibi.Et ex eis que.Prima i duas primo ponit quedā signa magis in generali.2º i speciali.2ª ibi.Et cu3 est ppter effusionē.In prima parte nihil aliud facit nisi quod ponit accidētia uirtutis apetitiue & digestiue stomaci & dat intelligere oīa alia accidentia stomatica quibus possumus significare egritudines in stomaco ad quas pōt sequi soda.dixit in littera post i uentionē sig ioꝝ añcedentium.i.postq̄ tu iueneris hec signa egritudinū stomaci antecedētia añ signa egritudinū capitis.

¶ ET CVM EST .Hic ponit signa sode p cōitatem ad stomacū qn̄ materie faciētes egritudines stomaci sūt p uiā effusionis ad stomacū.effusio.n.eaꝝ fit plus tempore uacuitatis & sup somno.i.post somnū quia.s.in mane & saluiam .i.cum saluia ē uirgo quia anteq̄ homo aliquid assumpserit.Omnia ista uerba ad idem uadūt & declaratū est hoc supra in questione prima.

¶ ET FORTASSE . Hic remouet dubiū & p mo mouet.2º remouet.2ª ibi. Oportet ergo ut pscrupteris. In prima parte dicit quod medic⁹ aliquādo pōt errare in iudicio quia credit qd egritudo capitis sit pp stomacum cū tñ contra sit qñz.De 2ª pte dicit quod oportet pscruptari & cognoscere dispōnes utriusq mēbri & distinguere añcedens ab eo quod ē antecessum.

g 5

¶ EX EIS. Hic complet narrationem signoruz quibus significamus quod soda ē ex cōitate stomaci & ponit quatuor rōnes signorū. 2ª ibi. Et qn̄q₃ significat. 3ª ibi. Et significat illud. quarta ibi. Sed illud qn̄z significatur. prima in duas pº facit hoc 2º declarat quedā dicta. 2ª ibi. Et qn̄q₃ fames excitat. In prima pte dicit quod illa que significāt sodaz factā cū cōitate stomaci sunt diuersitates dispōnis in digestiōe & absq₃ digestione & diuersitas in repletione stomaci uel uacuitate quia dolor stomaci si est ex colera excitatur cuz est uacuitas & si est ex humoribus frigidis minoratur cum adest uacuitas & fames. ¶ Est sciendū quod Auic. ponit duo genera signorum stomaticoꝝ. unū ex dispositiōe digestiōis qa si diuersificat̄ soda secūduz diuersitatē dispositionis digestiōis tunc significatur quod est a stomaco. uerbigratia qn̄ stomacus male digerit dolet & qn̄ bene digerit nō dolet & hoc Auic. innuit cuz dicit diuersitates dispositiōis in digestiōe. Aliud signū est ex diuersitate dispositiōis secūdū uacuitatē & repletionē stomaci & de hoc ponit exemplū. Soda uero que nō est per comunitatez nō sequit̄ has dispositiōes sed sequitur dispositiōes cāe que est in capite & isti qn̄q₃ melius se habēt post cibū & qn̄q₃ ante & qn̄q₃ se melius habent in hora digestionis bone & qn̄q₃ peius.

¶ ET QVANDOQVE. Hic declarat duo dicta. secūda ibi inter inflamationē. primuz quod declarat ē quia dixerat quod passio stomaci ad quā sequit̄ soda que est ex humore frigido. uerbigratia flegmatico est minor in uacuitate & fames sedat ipm. modo uult ostendere quod per accidēs qn̄q₃ sequitur cōtrariū. s. quod tēpore famis & uacuitatis fit maior dolor quia calidum pp famē cōuertit se super illā materiā & eleuat inde uaporē facientē inflamationē & dolorē & huius signū ē rugitus qa tēpore famis quādoq₃ apparet rugitus ut dicit Auic. infra in fen. xiiiª. tractatu qnto prio capº. Et si isti comedunt pp nocumentū frigidi humoris ex cibo cōsurgit etiā uapor licet ille qui surgebat etiā ab humore forsi₃ quietetur & ideo comestio sedat sed nō integre & forsaz ē cōtingēs quod integre sedet cum sumitur cibus paucus & leuis digestionis unde uapor prior ꝓhibet̄ ab asensu ad caput & nouꝰ nō eleuatur sed hoc est raro. Hec uero declarata sunt supra in questiōe propria de hoc.

¶ INTER INFLAMATIONEM. Hic declarat secundū dictuz & hic repitur littera duplex una que dicit inflātionē. s. uētositate factā d̄ qua statim Auic. dixerat quod fames excitat ex humore frigido uaporē qui inflāt stomacū et iō dixit supra quod tēpore famis dolor ex effusione colere ad stomacū excitat. ergo due passiōnes stomatice possunt excitari tēpore famis. s. adhustio & inflātio inter quas pmiscet eructuationē quia cū inflamatiōe ē multa eructuatio s₃ cū adhustiōe colerica nō est uel nō ē tāta uel in colerica est altetius saporis & odoris & alia etiā signa sunt dicēda in fen 3ª in capº de signis egritudinū stomaci Alia littera dicit inter inflationē &c. & non credo litterā esse ita bonā tn̄ inflatio est mior dispositio in calore q̄ adhustio. adhustio autez maior cū sicitate maiori. & ideo iter has distinguit eructuatio etiā alia signa dicēda in fen. xiiiª.

¶ ET QVANDOQVE. Hic ponit secūduz signum & dicit quod qn̄q₃ significat sodaz ex stomaco illud quod egreditur cuz uomitu & hoc est quia p uomitum aleuiatur dolor capitis uel hoc significat p colorez quia uomitus coler̄ prasine uel citrine significat materiā in stomaco uel a se uel ab epate & iō dolor si est in capite significat quod ē ex cōpassione ad stomacū. ¶ Est sciendū quod dixit qn̄z quia uomitus colere si ue fluxus colere ad stomacū posset qn̄z esse pp cām inchoantem in capite cōicatam stomaco & non ꝓpter cām in stomaco cōicataz capiti ut pp pcussionem capitis & huiusmodi & contingit qn̄z ex hoc uomitus colericus ut dicit yprocras & comētator illo amphorismo sexte particule cerebꝝ sursū conuertitur &c. Est sciendū etiā quod hec littera pōt referri ad illud quod stati dixit. s. quod inter inflationē & adhustionem. s. colericam distinguit &c. & qn̄q₃ distiguit uomitus.

¶ ET SIGNIFICAT. Hic ponit terciū signuz quod est sumptū ex iuuamēto. & dicit quod ēt significat sodā factaz cū cōitate stomaci diuersitas dispōnis in soda secundū diuersitatē reliquorum que superueniūt stomaco. i. ex eis que stomaco ocurrunt ut sunt cibi uel potus & hoc declarat quia sunt multi homines ad quoꝝ stomacos effunditur colera & excitatur soda & cū comedunt aliquid cessat. ergo ē illud signū quod hº ꝓuenit pp cōitatem stomaci & ēt uidemus q᷑ quiescunt ab illa soda si colerā euomunt. ¶ Est sciendum quod in homine ad cuius stomacū effunditur colera ex ciboꝰ cōtingit altera duaꝝ dispositionū quaꝝ quelibet iuuat. una est quia colera illa imbibitur in cibuz & ꝓhibetur ab euaporatione & mordicatiōe & hoc est quod dicit Et cum comedunt aliquid cessat Alia causa est quia qn̄z contingit colerā subleuari. unde uoitu expellitur & iuuatur ex eo & hoc ē quod dicit. Et ꝓpter hoc quiescunt &c. dicit post. Et alie significatiōes significāt illud. s. quod passio sit stomatica ut mordicatio stomaci nausea euacuaº & similia que dicuntur in fen. xiii. Est etiā sciendum quod cibus cōfortādo stomacū ꝓhibet colerā fluere amplius ad stomacū & hec oia patēt ex primo continētis nono capitulo.

¶SED ILLVD QVANDOQVE. Hic ponit quartū signū & ē declaratū supra in capitulo de significatione membri cuius cōmunitate stomacus patitur & dicit quod qñ hāc sodam significat dolor quia cū fit cōitate stomaci qñ fit in parte añriori sincipitis & forsam declinat ad mediū. deinde remouetur. ¶Est sciendum quod dixit qñ quia quādoq̧ posset fieri in pte posteriori capitis ꝑpter lationē uaporis contingētē qui posset contingenter ferri ad posteriora. Et iō dixit & forsam declinat. s. dolor ad medietatē sincipitis quia ad locū comissure coronalis. deinde remouetur quia ē locus a quo uapores exalant. Significatur ergo quod illic querāt exitum. dicit aūt forsam quia contingēs est etiā quod non remoueatur dolor q̄uis declinet illic.

¶ET ILLA QVE fit ex epate. Hic ponit signa sode p cōitatem ad epar & dicit quod signa sode ꝓuenientis ab epate sunt quia soda declinat ad latus dextrꝫ & hoc patet ex dictis supra i caᵒ preallegato. & declaratur in q̄rta fen. .

¶ET ILLA QVE FIT. Hic ponit signa sode per cōitatem ad mirach & dicit quod signū talꝰ sode ē qa decliat ualde ad anteriora. ¶Est sciēdum quod per mirach intelligimus uentrē anteriorē. s. quod est ab ipa cuti tendēs ad syphac et possemus intelligere ptes pectoris anteriores.

¶ET QVE FIT. Hic ponit signa sode p cōitatē ad matricē & dicit quod signū talis sode ē quia fit in margine capitis & utplurimū fit post ꝑtū uel aborsum uel retentiōē mestruoꝝ uel ꝑpter paucitatē ipoꝝ. ¶Est sciendum quod hic ponit duo signa. primū est ex loco qa fit in margine. i. in pte anteriori sincipitis siue siphac & cā est qa matrix illi aligatꝰ & si nō cū alio saltē medianti bus mamillis que mamille oculis cōicant & sic p ti anteriori capitis ut patet ex comēto illius amphorismi. qnte particule. Cūq̧ corrupture fetus &c̄. Secundū signū ē ex egritudinibus matricis & per eas quas hic enumerat oportet alias intelligere.

¶SIGNA AVTEM. Hic ponit signa sode per cōitatem ad loca uermiū & dicit quod signa sūt qñ fit dolor fortis corrosiuus & odor fetidꝰ & qñ fit soda fortior cum motu & sedatur cum quiete. ¶Est sciendū quod licet ista signa adaptentur ad sodā factā ex uermibus existētibus in strictura nariū tamē possunt adaptari ad sodā factā ex uermibus existētibus in uētre. nā pp uapores corruptos ab eis surgētes fit pruritus ī naso & fetor oris & qñ homo mouetur tūc ex hᵒ uermes agitantur & fit dolor in uētre & in capite fortior. Quomō autē adaptetꝰ ad uermes capitis notū ē & uidetur quod sic Auic. intellexit ut patet inferius in caᵒ de cura huius doloris.

¶QVE AVTEM FIT. Hic ponit signa sode p cōitatē ad renes & dicit soda facta ex renibꝰ uꝰ membris dorsi ē dediuis ad posteriora ualde.

¶Est sciēdū quod illud uerificatur utplurimū posset eni contingenter euenire quod uapores inde insurgētes peterent ptē anteriorē capitis. sed hoc ē raro multum.

¶QVE AVTEM. Hic ponit signa sode p cōitatem ad mēbra extrēa & dicit quod fit ista soda cū excitatione illoꝝ mēbroꝝ & qñ fortiter excitātur fit fortis dolor.

¶QVE VERO EST CVM FEBRIBVS.

¶Hic ut supius dictū fuit ponit signa sode p cōitatem ad totū sicut ē soda ī febre siue sit cretica siue nō & dicit quod dolor ꝓueniens ex febribus & crisibus fit cū eis & quiescit cū eis qa recedit cū illa recedunt & debilitatur quiete & debilitate eaꝝ. Et q̄nq̧ ēt significat &c̄. dixit q̄nq̧ quia albedo urine nō semp significat hᵒ qa illa materia posset rapere ad uentrē uꝰ ad aliam ptem.

¶ET MVLTOTIENS FIVNT. Hic ānectit quosdā cañ & sunt duo. 2ᵃ ibi. Et regimē qdē.

¶In prima parte dicit quod res subtiliatiue qñ causant sodā quia apiunt uiā uapoꝝ ad cerebrū Simileꝛ qñq̧ causant emigraneam. ¶Est sciendū quod forte Auic. hūc cañ scienter multū posuit. qñ eī medicus recte opans deliberaret dare oximel uel aliū sirupū digestiuū pro cura doloris capitis & infirmus incipit cōqueri quia possibile est quod dolor excitetur & augeatur ex hoc ergo nō desistas a tua opatione rationabili & non cures uerba uulgi.

¶ET REGIMEN. Hic ponit secundū cañ & primo facit hoc 2ᵒ addit aliū. 2ᵃ ibi. Et forta sse.

¶In prima pte dicit quod regimē subtiliatiuū est nocitiuū habētibus sodā asumptiōe cibi grossi pp colerā. ¶Est sciendū quod p regimē subtiliatiuū possumus duo intelligere primo dietā ualde subtilem & est sensus quod dieta ualde subtilis nocet ī dolore capitis ꝑpter colerā grossam cā cibi grossi factā. & rō est quia ista soda est ꝑlixa pp grossitiem colere & ꝑpter opillationes in ea existentes & iō non debet multū attentari dieta. unde statim dicet in capᵒ se. tu scis quod nimia paruitas comestionis in soda calida nocumentum affert & poterit exponi si materia ē grossa colerica. ꝓbat aūt Auic. q̄d dieta debꝫ augeri qa habꝫ suos poxismos & exercebationes & tūc multū existente forti dolore cogitꝰ medicus subtiliare dietā & hoc ē quod dicit attrahit uehemētia doloris. In secūda parte dicit augumentū in eo. s. subtiliatiuo regimie. ecce igitur quod infirmus ē debilis debilitate diete p cedentis & modo debilitatur dolorꝰ & dieta subtili procedēte. & si tu diceres ego īgrossabo: hora fortioris doloris manifestū ē q̄d hic ē error. uirtus eīm non poterit cibū digerere pp uehe

mentiā doloris.2° ꝓpter regimen subtiliatiuū possumus intelligere exhibitionem sirupoꝝ & aliaꝝ medicinaꝝ subtiliantiū materiam que nocent qñ in colera grossa quia eam agitāt & faciunt ipsā magis euaporare & forsā Auic. innuit quod ꝓpter hoc non desistas ab opatiōe rationabili uel post illos sirupos des aliqua prohibentia uapores ut citonia & similia.

ET FORTASSE. Hic subdit aliū cañ qui iam est declaratus & dicit quod soda uel dolor capitis qñ auget se ꝓpter uehementiā eius qa ex hoc attrahit plurimā materiā uel uapores. Est sciendū quod forsam ē differentia inter sodā in ꝓposito & dolorē capitis quia soda uocatur dolor capitis primo adueniens sed uocatur dolor dum fortificatur soda. utitur eī Auic. hº uocabulo soda in neutro uel in masculino genere ut facit Rasis in primo cōtinentis i. viiiº. caº.

VRINA SIMILIS VRINIS asinoꝝ. Quidam dicunt quod Auic. hic ponit signa ꝓnosticātia sodā. cū tñ ponātur hic signa demonstratia & rememoratiua. dico ergo quod hic ponūtur signa quedā particularia in soda que sunt sumpta ab urina & duos modos signoꝝ ponit. 2ª ibi Et similiter albedo. In prima pte dicit quod urina similis urinis asinoꝝ significat quod soda fit uel ē presentialiter uel fuit uel erit. Et ē sciendū 2º quod idem dicit ypocras in quarta particula amphorismoꝝ illo amphorismo. quibus urine grosse &c. naꝫ pturbatio urine significat ebulitioneꝫ & euaporationē ad caput ut patet in cōmento amphorismi predicti. uel ergo urina mingitur turbida & postea clarificatur & tūc significat quod fit uel est. uel mingitur clara & turbidatur & tunc significat quod erit ut pōit commentator ibidē & i prio de crisi in capº de urina hēt tñ hoc dictū dubitationē apud me nō modicam qa si dispositio i uria gnificat dispositionē in corpore tūc qñ urina mingitur turbida & postea clarificatur deberet significare quod dolor capitis tunc tēporis recedit qñ ista urina clarificatur hec autē diffusius sunt a me alibi discusa nec hic ē locus huius.

ET SIMILITER. Hic ponit secundū modū signoꝝ & dicit quod similiter albedo urine quia eius discoloratio & eius subtilitas in febribus acutis quibus fit crisis significat ꝑmutationē materieꝝ ad caput. secūdo dicit quod stomacus est ꝑculdubio ex eis que faciūt sodā. cā primi dicti ē quia illa significat deriuationē materie a ptibꝰ urine. Est tñ sciendū quod nō semp ē hoc necessariū quia materia posset ire ad uentrē & facere fluxum ut patet in fen. xviª. in capº de signis fluxus uentris. Dixit aūt i febribus quia multū in eis accidūt iste ꝑmutationes uel quia oportet prius hanc urinam habuisse tincturā ex materia febrili. dixit post & in horis crisis quia etiam tūc maxie fiūt ꝑ mutatiōes & motus materieꝝ.

TV SCIS QVOD SODA EST EXEMPLVM. Superius Auic. determinauit de soda q̄tuꝫ ad sui species cās & signa. Hic determinat de curatiōe ipius. & prio in generali. secūdo in speciali. secūda ibi. Nihil ē adeo cōueniens. pª in duas prio ponit canonē generalē magis i curatiōe sode qui cañ ē maxie i usu medicinaꝝ. secundo ponit cañ minus generalē qui ē in usu ciborū & potuū & somni. secūda ibi & post hºscis. In pria pte dicit quod tu debes scire quod soda est exemplū aliis egritudinibus a cā depēdentibus qa ē sicut relique egritudines a cā dependentes in necessitate abscisiōis sue cāe & oppositiōe cuꝫ cōtrario. Est sciendū quod in egritudine que a cā depēdet stati cadit duplex intētio una ē ad cām alia ē ad egritudinē ipam & ita in soda est duplex itentio. una ē ad cām & alia est ad ipsuꝫ dolorē in se. Et per ista uerba uult Auic. quod tu recorderis multoꝝ canonū generaliū ꝑmisoꝝ Intentio eim ad cām uel ad malā cōplesionē & in hoc recorderis cañ generaliuꝫ primi libri fen quarte in 2º caº & supra in hac fen uel ad solutā cōtinuitatē & tunc recorderis cañ generaliū in eadem fen in capº de cura solute cōtinuitatis & recorderis quarti cañ in fen. vª. in caº d̄ cura fracture cranei uel est tua intentio ad apostema & tūc recorderis primi cañ in fen quarta in caº. de cura apostematū Et quia quedā haꝝ cāruꝫ sunt sine materia & quedā cū materia iō quedā idigent ꝑparatione & euacuatōe & quedaꝫ sola euacuatiōe & in hoc facit te recordari Auic. cañ generaliū primi libri in fen. quarta ubi determinatur de euacuatione & canonum etiaꝫ generalium positorum supra in hac fen illo capº Cūq̄ materiā euacuare uolumus &c. Ex quibꝰ patꝫ quod soda ē exemplū ēt reliqs egritudinibus dicendis a cā pendētibus ut frenesi & aliis apostematibꝰ & uertigini & scotomie & appoplesie epilensie & similibus. Intentio aūt ad ipsam sodam in se cum oppōne est intentio sedationis doloris & in hoc Auic. facit recordari cañ primi libri in fen quarta caº penultimo & aliq̄liter sup hac fen capº ꝑalegato. Et hoc inuit cū dicit Et oppōne cū cōtrario q̄uis eiꝫ illud quod est recte cōtrariū ipsi dolori sit medicamen anodinum ꝑ hoc quod inducit delitiaꝫ cōtrariā ipsi dolori ut patet in pratica canticoꝝ comento. 5 2º tñ ēt ꝑ cōtrariū intelligit stupefactiuuꝫ uel sibi ꝓportionale in quibus iam dedit cañ supra in libro primo fen quarta penultimo capº & supra in hac fen i caº. de canonibus curationum.

ET POSQVAM. Hic ponit aliū cañ & ꝑmo

facit hoc 2° ponit exceptionē .2ª ibi uerūtñ nimia In prima parte dicit quod scito hoc quod dictū est debes scire quod res iuuatiua in remotione sode est paucitas comestionis & potus & maxime uini & multitudo somni.

¶ EST DVBITATIO. De istis dictis primo non uidetur quod paucitas comestiōis conferat quia Rasis in primo continētis ultimo capitulo pluries docet curare sodā cū comestione. ¶ Secūdo non uidetur quod potus uini noceat qa idē Rasis cōcedit qñ uinū etiā purꝝ. unde dicit. potus uini puri cōfert speciei emigranee superuenienti ex apostemate frigido. ¶ Tertio nō uidetur quod cōferat multitudo somni quia Rasis qñ in soda prohibet somnū unde auctoritate Apolonii dicit quod deb3 abstinere a cibis somno & loquella. Responsio quod in generali intentione regimis doloris capitis confert paucitas cibi & potus Ratio ē quia in soda stomacus debilitatꝰ p compassionē ut nō possit cibū bene digerere Et secundū hoc in omni soda minus damus de cibo & potu q̄ in sanitate. Secūda rō est apropata sode materiali ut natura uacet circa digestionem ciboꝝ In quibusdam tñ specialibus intētionibus non multum minoramus cibum quanuis non augeamus supra illud quod in sanitate damus & quandoque alia hora damus sicut si homo sit colericus iflamabilis ad cuius stomacum colera fluat & ex aliqua cā contingat in mane tempestiue colerā ire ad stomacum tūc cibamus hūc q̄uis hora non sit cōsueta. Et tñ serapio in primo cōtinētis cap° nono dicit qñ soda accidit non cā uini uel febris &c̄. Et patiens in aliis ē bene sanus & debet exiberi offa uini bñ linfati quia talis soda generatꝰ secundū plurimū ex superfluitatibus calidis cohadunatis i stomaco &c̄. Et sic si homo sit colericus inflamabilis dieta subtilꝪ in eo multū excitat dolorē capitis quia inflamat & acuit colerā. Et hoc dicit Auic. cū dicit i sequēti cap°. uerūtamē nimia paucitas comestiōis in soda calida nocumentum cōfert &c̄. & hec omnia Rasis inuit in prio cōtinētis in. viiii°. ca° cū dicit dico quod omnibus speciebus sode cum materia cōfert pretermissio cibi & potus preterq̄ i soda que fit ex mala cōplesiōe uel ex colera exeunte in stomaco. Dico secūdo quod in quadā generali itentiōe in cura sode que intētio ē phibitio motꝰ materieꝝ ad caput uinū etiā nocet. In aliis aūt intentionibus spetialibus quas tediosū ess3 narrare uinū cōfert. Dico 3° quod i generali intentiōe que ē mitigatio doloris multus somnus confert quia somnus ē de mitigātibus dolorē ut patet i prio cañ. fen quarta penultio cap° cōfert similiter in generali intētione somnus que ē materieꝝ digestio cū ex reuocatiōe caloris essent a pte uici In quibusdā autē aliis intētionibus poss3 somnꝰ multū nocere ut cū indigeremus euaporatōe & resolutiōe materieꝝ digerit eni somnꝰ euaporat uero uigilatio sicut patet in. xii°. terapētice & in fen. x iiª. ifra i cap° q̄ nauseatiua facietate. ¶ Ex qbus cessant contraria. Nota tñ quod qñ huius modi sunt cōtradicētes intētiones & diuersificātur oportet magis intēdere ad illud qd̄ magis indicat ut patet in. vii°. terapentice i fine & secūdū Auic. prio cañ fen quarta in fine.

¶ VERVMTAMEN. Hic ponit exceptione3 canonis & dicit quod si nimia fiat paucitas comestionis in soda calida quod afert nocumentu3 & facit in ipa augumentū. ¶ Est sciendu3 quod sic Auic. in cura sode pmisit duos canones intelligi unū per quē ad cām insistimus & aliū per quē opponimus cāe cū suo cōtrario ita in hoc cañ generali cum forma regiminis ad duo itendit. s. ad cāe abscisionē cū paucitate cibi similiter & potus & ideo hoc proprie est in soda materiali ut dixit Rasis & secūdo ad ipam sodā cū cōtrario ut cu3 eo quod tollat sensationē ut ē somnus q̄uis nō sit recte cōtrariū ut patet in qnto de simplici medicina. ¶ Secūdo ē sciēdū quod sicut excipit a cañ posito de paucitate cibi. cu3 dicit ueꝝtamen &c̄. Ita uult quod excipias a cañ. s. de prohibitōe potus uini & a cañ de somno per cañ. particulares dicendos in sequentibus capitulis in qubus est qñq. uinum concessum & superfluus siue multus somnus prohibetur.

NIHIL EST ADEO cōueniens sode. Premissis aliquibus canonibus generalibus. s. in ipsius sode curatione. Hic exequitur in speciali de curatione cuiuscūq. sode & primo ponit curam sode secundū quod diuersificatur a quibusdā modis. 2° ut diuersificatur ex pte cāꝝ. 3° ut diuersificatur ex pte modi existendi. s. p se uel p cōitatem. quarto ut diuersificatur ex pte cōplesionis. s. fortitudinis uel debilitatis 5° ut diuersificatur ex loco. ibi 2ª. intentio in curatione. 3ª ibi eius cura alia est que accidit cum fortitudine egritudinis. quarta ibi. Ad ipsa3 iuuāt. s. euacuantia & usus quinta ibi. hec species sode nominatur. ¶ Ad euidentiā prime partis. est sciendū quod Auic. ponit curā ipsiꝰ sode diuersificate dupliciter. s. quātum ad tempus & quātum ad accidentia. Prio ponit curā sode diuersificate quātu3 ad tempꝰ secundo quātū ad accidentia. tertio ponit quosdam cañ. 2ª ibi. Soda aūt pcussiua. 3ª ibi. Cum aūt uteris. s. caput purgiis. ¶ Ad euidentiā prime ptis ē sciendum quod q̄uis ex parte tēporis soda diuersificetur quia queda3 est noua similiter & quedā antiqua ponit tñ curā antique qa ipsa reliquis paribus est magis digna curatiōe. Prima in tres. s. quia primo ponit curam sode magis intendēdo ad ipsam. 2° ad accidentia cō

iuncta cum ea.3° ponit cañ.2ª ibi.Cum aūt soda temporalis.3ª ibi.Cum aūt uis sup caput pone re.Prima in tres primo ponit curā eius p rectificationem.s.regimīs in quibusdam rebus non naturalibus.2° p medicinas.3° p dietam.s.ciboruꝫ 2ª ibi.Et oꝫ quidem ut soliciteris.3ª ibi.Et scias quod cibi acetosi. ¶ In prima parte dicit quod nihil est ita cōueniēs sode temporali sicut quies & dimissio coitus cogitationis & similiū. ¶ Est sciēdū ꝙ p sodā tēporaleꝫ siue cronicā possum⁹ duo intelligere.Primo sodā que longo tempore durauit & quia in ista cerebꝝ est debilitatum aptum recipere materias & paratū ledi a qualibet facili causa ideo maxime conueniēs est trāquilitas siue quies.s.corporis ita ut infirmus qescat cum capite suo & bene & suauiter situet ipsum Et dimissio coitus quia debilitat cerebrū & excitat uapores & iō fetet cor coheuntiuꝫ ut patet infra fen.20ª.in cap° de iuuamentis & nocumentis coitus similiter in fen.vii.ª quarti cañ. in capitulo de scabie & in quarta particula cꝭ pblematibus pblemate.xii°. Et dimissio cogitationis similiter reliquoꝝ accidentiū anime qbus caput fatigat̄ & mouētur materie uł reliquoꝝ motuū fortiū circa particulas sensus ut fortis uociferationis & fortis luminis.2° p sodā tēporalem possumus intelligere sodaꝫ que est apta plongari q̄uis nūduꝫ sit plongata sed sit i prin° & tunc omia ista conueniūt quia prohibent moueri materias.s.ad caput 2ᵐ modum dictum.

¶ ET OPORTET QVIDEM. Hic ponit cañ curatiōis p medicinas.& prio pmitrit suā intentionē curatiuā.secūdo declarat illa cū qbus perficitur.secūda ibi.Ex rebus uero fortibus. ¶ In pria pte dicit quod solicitari oportet ī curatione sode colerice cū attractiōe materieꝝ ad inferiora ut maxie cū clisteribus acutis. Dicit secundo qꝺ nō debes cerebruꝫ cōfortare donec ista materia pōt euacuari per ptes capitis & stomaci. ¶ Est sciendū quod intentio in cura sode tēporalis per medicinas ē ad duo.s.ad diuersionem & ad euacuationē & ista innuit i littera. ¶ Secūdo ē sciēdum diceret aliqs Auic.ponit curā sode tēporał facte a colera.Contra quia dixit supra quod ipa dicit̄ fieri a flegmate uł melācolia uł debilitate capitis uel apostēate duro.Dico qꝺ utplurimū fit ab illis cāis ut ibidē satis dicit Auic.tñ colera pōt facere sodā temporalē uł aliū morbū longū & hoc per uiā reagregatiōis.& ideo si dolor capitis plongat̄.hoc ē maxie pp cōitatē ad stomacum & ad epar in quibus multiplicat̄ colera & cerebro cōicat. ¶ Sed 3° ē dubiū quare Auic.maxime has duas intentiōes aplicauit ad sodā colericā.Dico quod in qualibet soda tēporali potest cadere duplex itētio quia tñ raro cōtingit quod sit colerica.ideo expressit de ea ut quod rarū sit ostēderet simile ei quod dicit Ga.cꝭ illo amphorismo.quibus urine grosse globose &c̄.uł dixit forsaꝫ hoc qa in soda de materia colerica magis cōcurunt iste due intētiōes.s.diuersio & euacuatio & hoc quia colera sui mobilitate est magis diuertibilis etiā qa soda colerica tēporalis ē maxime p uiā defluxus materieꝝ.Soda autēꝫ flegmatica maxie pōt cōtingere per solā cōgestiōeꝫ unde intentio erit sola euacuatio. ¶ Quarto est sciendū quod sunt clisteria calida clisteria acuta in quibus ē uirtus euacuatiua cū ipositione yere & decoctiōis turbit similiter agarici & similiuꝫ & h° ē hic atendēdū.qd uero sit de hoc appebit in ca° de carabito ¶ Considerandū quod etiam littera que dicit & cōfortes pōt expōi tripliciter prio ut cōfortes egꝝ si debilis sit quasi dicat in usu clisterioꝝ & fricationū ad diuertendū materiā nō oportet multū solicitari de confortatione multa uirtutis quātuꝫ oportet in usu solutiuoꝝ euacuantiū materiā a ptibus epatis & stomaci a quibus caput secundū plurimū recipit coleraꝫ ergo fortifica uirtutē & deinde euacua.& similis cañ inuitur in.xiª.fen in cap° de cura sincopis secūdo mō pōt exponi oportet ut cōfortes tuam curaꝫ donec &c̄.Ista autē cōfortatio est cū digestione & preparatiōe materieꝝ.deinde euacua. 3° modo potest similiter exponi oportet ut confortes.s.caput ne recipiat materiam.

¶ EX REBVS VERO FORTIBVS. Hic ponit sufficiētes res pducentes ad intentiōes predictas & maxime ad intentionē diuersionis & p° ostendit rem que diuersiua est capitis.2° addit cañ quēdam.3° ponit res diuertentes & quādā rem ēt euacuanteꝫ quia uidelicet flobothomiaꝫ & quedā alia auctoritate cuiusdā & etiā sua.2ª ibi. Si aūt uis uti.3ª ibi. Filagorus dixit. ¶ In prima parte sic dicit quod ex rebus fortibus ad attrahendū materiam sode ad inferiora est fricare pedes quia ex hoc multotiēs sup hāc fricationē dormit patiens & sic debet assiduari ista fricatio pedum qñꝫ donec remoueatur. ¶ Est sciendū quod fricatio pedum cōfert dupliciter in soda & pprie uigilatiua.primo diuertendo. 2° somnū inducendo & somnus dupliciter inducitur.primo inducendo quēdam moduꝫ delitie sicut ēt cantilena somnū inducit & 2° diuertēdo a capite malos humores facientes euigilare. Ex quo patet ꝙ ei⁹ assiduitas qñꝫ pōt sodā curar̄.

¶ SI AVTEM VIS. Hic addit cañ & dicit ꝙ si uis uti epitimatibus uel emplastris si egreditudo est fortis calida uel frigida oꝫ ut caput abradatur quia illud maxime iuuat ut uirtus medicine sit ad interiora magis penetrās 2° confert emplastratio sincipitis cū lana sic ut res subtiles que ponuntur sup ipsum caput retineātur a cursu & cerebꝝ tunc cōplectit uirtutem eaꝝ.subdit

quod nō expoliet ipsum uelociter. ¶ Est sciendum quod in soda forti & cronica requiritur impressio medicinarum fortis & iō oportet quod capilli elleuentur tundendo uel radendo. supra dictum ē & pfecte scripsimus sup fen 3ª in capº de cura obtalmie. Dixit post quod ut fortiter imprimant iuuat coronatio hec pp causas tres quas explicat Auic. in littera. Et hic cañ declaratus est in caº de cañ curationis.

¶ FILOGORVS. Hic confirmat que hic dicta sunt auctoritate filogori & sua & primo auctoritate filogori zº cōfirmat sua. zª ibi. Ego autem dico In prima pte dicit quod filogorus dixit q maxime iuuantia sode remotionē sunt ista. flobothomare uenā frontis apponere uentosas collo & extremitatibus iferioribus & extremitatem sufficiēter apponere in aqua calida & deambulare modicū. oz egrum dimittere cibos inflatiuos & qui sint uaporosi & tarde digestionis. De zª pte dicit Ego aūt dico quod quādoq fundimus aquā calidā sup eius extremitates & cōtinuando illud sentit quod soda descendit ex capite ad extra & resoluitur Forte illud optium remedium.

¶ ET SCIAS QVOD CIBI. Hic ponit curam p dietā ciborum & dicit quod scire debes qd cibi acetosi non cōpetunt pacietibus sodā nisi sit soda que fit pp cōitatem stomaci quia hic cibus sufficienter pparat os stomaci & cōfortat ipsum & phibet effusionē materierum ad ipsum stomacū. ¶ Est sciendū quod hic sermo ad sodā omnē pōt referri cuius cā est in paniculis cerebri qui cum sint mēbra neruosa ledūtur ab acetosis pōt ēt ad sodam temporalem refferri que cū pluri mū fiat a materiebus frigidis nocetur ab acetosis. si fiat a colera ad stomacum fluentē cōferunt acetosa quia corrugāt cōstringūt & confortant os stomaci & hec uocatur prepatio & ideo fit phibitio materierum colericarum ad ipsum.

¶ CVM AVTEM SODA TEMPORALIS. Hic ponit curā temporalis sode ad suū accidens intendēdo & pmo ad accidēs quod est uigilia. zº ad accidēs quod ē reugmatismus. zª ibi. In oi eim soda. ¶ In prima pte dicit quod si cum soda temporali associatur accidēs impediēs ex lesiōe & uigilia declina regimen tuum ad illius remotionem quia posset esse cā augumēti sode. Embroca ergo tunc egrū cū oleis que sunt sic oleum de cucurbitis oleū de salicibus olēū nenufarinū & sicut ē lac odoriferum cum camphora & similibus & qñ est necessariū uti parum stupefactiuis ut somnus inducatur. ¶ Est sciendū quod qñq accidēs auget morbū ul' uirtutē psternit & tūc maxime diuertit ad se curā ut sumitur in. xiiº. terapētice. uigilie aūt per uiā resolutiōis debilitāt & debilitādo sunt cā motus materierum ad caput & replēt ēt caput qñq & ideo augēt sodam.

¶ EST DVBITATIO. De lacte cum noceat habentibus dolorē capitis ut pat in illo āphorismo ̄qnte ptīcule. lac caput dolentibus dare &c. Rñº quod hic ē sermo de lacte sc. cōitum uel quod hic est sermo de lacte exterius aplicato. ypocras aūt in amphorismo loquitur de lacte iteri' assūpto ¶ Tertio ē sciendū. d. t. quare docet camphoram ponere cū ipa faciat uigilias ut ponit in zº cañ in capitulo de cāfora. dicunt quidā quod ponit ad phibendū lactis corruptionē. uel aliter dicendū quod cāpora eius sicitate facit uigilias sed eius frigiditate ad somnū disponit lac igit & alia humida secū mista remouent eius sicitatē & remanet uirtus infrigidādi & ipsa cū hoc confortat et similiter etiā alia odorifera possunt permisceri ut sandali & huiusmodi. dixit post & quādoq est tibi necessariū. s. cū est fortis soda & uigilie & de hoc supra dictū est uti somniferis.

¶ IN OMNI AVTEM SODA. Hic ponit curā sode tēporalis intendēdo ad aliud accidēs quod ē reugmatismus et dicit qd in omni soda cui asociat reumatism' nō declines ad infrigidātia & humectātia cū oleis & similibus sed euacua & extremitates stringe & frica & ipsas pone in aqua calida. ¶ Est sciendum quod de reumatismo ad pres gule est suspitio habenda et iō oz cauere que exprimūt & augent reumatismū sicut frigida & oppillatiua. oz ergo fugere quia statim diuertere uel figere quia pseuerare ad euacuandū & diuertendū materiā ut dicit. Secundo ē sciendum & ē dubiū an possimus in hoc casu uti medicinis calefaciētibus & exicantibus sup caput cū Auic. nō phibeat. Dicendum quod si materia esset multa apta colliquari ex illis nō possemus curare. Sed si esset apta exicari & diuerti possemus eis uti & in hoc ē iudiciū medici extimatiuū. De istis tñ dicetur in fen qnta in capitulo de catarro. ¶ Tertio est sciendū quod si tu uertis te ad torū capitulum licet Auic. ponat cañ in curatiōe sode cronice inuit tñ cañ generalis curatiōis in omni soda materiali. Sūt. n. quatuor intentiōes in cura cuiuslibet sode materialis. prima ē rectificatio regis. secūda ē diuersio materierum. tertia ē ipsarum euacuatio. quarta ē accidentiū sedatio. & oia ista innuit hic. Innuit eim curā secundū unāquāq materiā tam frigidam q calidam & quia Auic. uolebat qd istud capitulum seruiret sibi in canonibus generalibus curationis sode ideo ēt multos canones generales repetit de dictis supra de quibus est hic cañ immediate sequens.

¶ CVM AVTEM VIS SVPER CAPVT. Hic ponit quēdam cañ qui est ēt supius uirtualiter positus & dicit quod cum uis sup caput ponere aliqd cuius uirtus penetret ad iteriora capi

tis debes ponere sup parte añriori cerebri et ubi est comisura coronalis & apud sinciput & si po nas etiã apud utrasq quia sinciput & comisurã coronalẽ potes cõsidere de penetratõe eius quod debet penetrare.secũdo dicit quod nõ debes po nere sup uẽtriculo posteriori qa non posset pene trare ad iteriora per illã ptẽ3 rõne ossis cohopiẽ tis ipm quod ẽ ualde duꝝ & ideo sis cõtent⁹ ab radere sinciput & sup ipm infundere & non ap ponas ista frigida sed calida qa frigiditas nocet origini neruoꝝ & nuche & prin⁹ neruoru3 quo nocumẽto nõ indigemus. ¶ Considerãdũ quod dixit aput utrasq.s.sinciput & comissura3 coro nalẽ. Quod si hoc.s.imponẽdo pti posteriori ele uaretur nõ pueniet inde nocumentũ quod addit .i.quod fit magis sup illud q̃ si fuisset positus in pte anteriori. & ideo sis cõtentus &c. In tõsione .i.cũ tonsura & eleuatiõe capilloꝝ.

¶ SODA AUTEM PERCUSSIVA. Hic ut supra dictũ fuit ponit cura3 sode pulsatiue & p⁹ ostẽdit i qbus dispositionibus maxime repitur. secũdo ponit curã.secũda ibi.quod si cã ẽ calida ¶ In pria pte dicit quod soda pcussiua siue pul satiua associatur apostematibus calidis & frigi dis.& est quasi pulsans. ¶ Est sciendũ qđ soda dicitur pulsatiua dupliciter prio illa in qua sen titur pulsatio artariaꝝ & ista maxie asociatur apostematibus calidis & proprie sanguineis ut notũ est & in aliis apostematibus qñq poss3 re periri ut alias declaratũ est a me. Alio modo di citur pulsatiua qa proprie iectigatiua ex uentosi tate mota et ista asociatᷣ apostematibus frigidis & etiã materiebus frigidis non apostemosis. Et ideo Auic.supius i duobus locis fecit mentione3 de soda pulsatiua.s.in cap⁹ de signis sode a mate ria calida sup illa pte. Et cũ fuerit a materia acu ta & in eodẽ capitulo cũ loquebatᷣ de signis sodᷣ uaporose & uẽtose.

¶ QUOD SI CAUSA. ¶ Hic ponit curã secũdũ cãꝝ diuersitatẽ. prio & z⁹ ponit curã in etate de terminata.secũda ibi cũ ergo huius soda. Prima in duas.prio ponit cura3 qñ materia ẽ calida. z⁹ qñ ẽ frigida.secũda ibi.Si aũt frigida est ¶ In pria p e dicit quod si materia est calida admini stra infrigidãtia leuia & utere uentosis & appo sitione sanguisugaꝝ sup timpora & ligatione extremitatũ. ¶ Est sciendũ quod Auic.notãter dixit si cã est calida ut dicat quod siue materia sit apostemãs siue nõ dũmodo sit calida & mul ta coartãs põt facere dolorẽ pulsatiuũ. ¶ Secũ do ẽ sciẽdũ ꝙ qñ materia est calida i capite et sen titur pulsatio fortis.signũ est multe materie & iõ nõ cõpetũt multu3 repcusiua pura sed mista aliquibus molificatiuis. Et ideo dixit i qbus ẽ le uitas.i.debilitas. quia non sunt fortia multum quia talia addunt in apostematiõe ut supra de

claratũ est in canonibus generalibus & infra di cetur in cap⁹ de carabito & iõ non debemus uti oleo rosato & aceto sed aliis secundũ modũ sup̃ declaratũ & infra dicendũ & quod magis cõue nit ẽ euacuatio & diuersio materie cũ flobotho mia de qua Auic.uult quod tu intelligas etiam cũ uẽtosis & sanguisugis quia.n.materia ẽ mul ta nõ est tutũ isistere repcussiõi & ꝓprie pure.

¶ SI AUTEM FRIGIDA EST. Hic põit cu ram qñ materia est frigida & dicit quod si ma teria est frigida administra resoluẽtia & carmi nantia uentositatẽ pmiscẽdo aliqua confortãtia aliquãtulũ frigida licet in parua q̃titate sic oleũ roxatũ & huiusmodi cum maiorana ruta camo milla menta & huiusmodi. ¶ Est sciendũ quod materia frigida facit sodã maxie pulsatiuam p uia3 uentositatis.elleuatur aũt uentositas ab ali qua caliditate pcutiente uiolenter illã materia3. Et iõ ad duo o3 intendere.s.ad carminandũ illã uentositatem cũ medicinis calidis sicut est camo milla ruta calamentũ & similia que faciũt illa expirare ut exterior littera ponit. & ad ꝓhiben dum ẽt ne in calore fiat aditio cũ oleo rosato ꝙ ẽt cerebꝝ cõfortat ut p3 in z⁹ cañ. ¶ Est tamen sciendum quod Auic.intelligit euacuationẽ si ex pedit prius forte factã. Ista.n.resolutiua humi ditatũ addũt in eam si repiunt multã materiam ut p3 in fen.xvi^a.in cap⁹ de cura colice.

¶ CUM ERGO HUIUS SODE. Hic ponit curã in etãte determinata & dicit quod cũ i pue ris aduenit soda sic fortis quod disrũpat cõmis suras ipsaꝝ laudantur uene contrite.i. lumbrici terestres secundũ quosdã & uocãtur cucurbiti ni & cõmixti cũ oleo rosato & aceto & liniti sup caput.postq linitione3 fiat ablutio capitis cum aqua & sale. ¶ Est sciendũ quod p huiusmodi sodã intelligit pulsatiuã factã ex materia frigi da uẽtosata cuius uẽtositatis multiplicatio ellar gat comissuras cranei.unde Rasis in primo con tinentis.viii⁹ cap⁹.dicit quod comissure capitis torquẽtur ex uentositate grossa.cõfert ergo me dicamen resoluẽs & exicans materias.pmisso er go eo quod exicat materiã ut aqua & sal potest subseq cũ eo quod resoluit sicut uene cõtrite.i.ru bea tinctoꝝ uel uene tinctoꝝ uel secundũ aliam litterã.i.lũbrici terrestres in quibus ẽt uidetur aliqua resolutio. Ista tñ littera sic iacet in primo cõtinentis.viii⁹.ca⁹ inueni in quodã libro sed cõponẽtis nomen ignoro hanc medicinam ualde mirabilẽ & expta3 circa sodã supuenientem3 pue ris cũ aptione cõmissure capitis. ℞.radices cro ceas & ẽ curcuma & tere & misce cum oleo de amigdalis amaris & iunge caput postq̃ fuerit ablutũ cum aqua & sale.

¶ CUM AUTEM UTERIS. Hic ponit quos dam canones. ¶ In prima pte dicit quod cum

Ca^m iii^m. 2^s tractatus.

uteris caputpurgiis resolutiuis & confortatiuis uteris eis gradatim secundũ quod dictum i canonibus quia dictũ est in ca°. de cañ uniuersalib⁹ & hic ẽ repetitus ꝑpter cãm iam dictã. ¶ Est sciendũ quod hic cañ posset poni hic particularis ut si in soda forti in qua comissure apiuntur tu uis uti caputpurgiis non tã subito uadas ad fortia sed gradatim.

¶ ET TIBI ¶ Hic ponit secundũ cañ & dicit ꝙ in cura sode nõ debes declinaṙ ad narcotica q̃tũ potes. Sed tñ quãdo debeãt administrari dicemus in ca° de sedantibus dolorẽ cũ stupefactiõe. ¶ Est sciendũ quod hic cañ posset esse particularis ad sodã fortẽ sepantem cõmissuras & tũc Auic. incipit ponere alios canones.

ET SCIAS. Hic ponit tertiũ canonem & dicit quod debes scire quod uomitus uehemẽter nocet sode nisi esset ista soda ꝑ cõitatem ad stomacum ita qḋ stomacus uomitu iuuaretur. Et debet intelligi quod uomitus nocet huic sode quia ẽ cum stupefactiõe ¶ Est sciendũ quod soda cum stupefatione põt dici soda in qua sentitur quedam obdormitatio i capite & quia hec fit a materia flamatica existente & illa non ẽ apta ꝑ uomitum educi nisi habeat minerã a stomaco ideo dixit ꝙ nocet uomitus & hoc quia illud flegma agitaṫ & non educitur si est radicaliter in cerebro. põt ẽt dici soda cum stupore qñ cũ ipsa ẽ ꝓfunditas somni in qua ẽt uomitus nocet nisi flegma sit a stomaco & dixit Auic pp Rasin in primo continentis in. viiii°. ca° cũ dixit si i stomaco habũdet flegma prouocetur uomitus & in cõtinenti mitigabitur dolor & tũc cognoscit̃ quia ẽ a stomaco flegma qa eger multũ dormit. Corigit aũt Auic. sermonẽ Rasis qa nõ semp soda cũ stupefactiõe .i. cũ multo somno ẽ pp flegma in stomaco & iõ nõ semp cõfert uomitus imo qñq; multũ nocet.

¶ ET SODA QVIDEM. Hic ponit quartum cañ. & dicit quod soda que fit i uentriculo posteriori capitis si nõ fuerit febris curatur ꝑ euacuationẽ factã secundũ q̃titatẽ uirtutis. ¶ Est sciendum. d. t. quare dicit euacua cũ decoct̃omb⁹ cũ materia a capite melius euacueṫ cũ pilulis. Dico quod hic cañ ẽ ualde extraneus & forsan uult intelligere de soda facta ꝑ comunitatẽ ad renes ex aliq̃bus humoribus supfluis mittẽtibus fumum ad caput. & in curatiõe hoꝝ humoꝝ sufficit medicamẽ solutiuũ in decoctiõe siue liquidum & securius si nõ fuerit febris utimur eo. Deinde si in sanguine remaĩet peccatũ humoris fiat flebothomia. Aliebas uero i primo sue pratice in c[illegible] de cura cephalice ex sanguine hunc cañ uideṫ innuere determinãdo se ad sodã antiquã flobothomãdo uenã frontis. unde dicit si cephalice tẽpus sit prolixius &c̃. Si in pupi capitis fuerit flobothoma illũ in fronte prius tñ corpore euacuato cũ purgatiuo. Aliter tñ posset intelligi quod si deinde nõ dicat ordinẽ opationis in eadẽ egritudine. Sed per hoc inuit Auic. quod dolore existente in pte posteriori capitis plus accidit cõpetere farmaciã q̃ flobothomiã & hoc si nõ ẽ febris & rõ huius sumitur p° ex natura ptis quia in pte posteriori capitis sunt magis apte congregari materie flegmatice q̃ sanguinee ut ostẽdit dispositio uenarũ posterioris ptis cerebri. In pte autẽ anteriori cõgregant̃ materie sanguinee magis q̃ i posteriori. secũda uero cã sumit̃ ex accidẽte. s. ex febre quã Auic. hic ponit loco cõditiõis. s. quod si non fit febris plus cõpetit farmatia et significaṫ quod materia nõ ẽ sanguinea & tũc dicemus quod ꝑ decoctiões dedit intelligi pilulas. Sed prius expressit de decoctione qa uult qḋ incipias a medicina leuiori.

¶ QVOD AVTEM INVENIT. Hic ponit quintũ cañ & dicit quod si qñq; cõtingat sodam ꝑmutari de materia frigida uersus calidam tunc cõfert flobothomia uel medicina frigida forsitan flobothomia sedat & ẽt uẽtose necessarie sunt ei ut assiduatio doloris i capite nõ faciat ibi trahere materias supfluas. ¶ Est sciendũ quod soda dicitur ꝑmutari dupliciter uno modo de parte ad ptem & secundũ ꝑiodos quia de die in diem uel de tertio in tertiũ uel aliter. si ergo medicina frigida uel aer frigidus sedat eam significaṫ materia calida. ergo fortasse cõfert flobothomia qa si materia sit sanguinea. & ista flobothomia habebat duas utilitates unã quia euacuat cãm facientẽ egritudinẽ & hãc utilitatẽ Auic. dedit itelligi. Aliã quia ꝓhibet materias que possent ascẽdere ad caput & trahi pp dolores uel eorũ assiduitatẽ. & hanc Auic. ponit. Ex hoc Auic. innuit quod q̃uis cã cõiũcta nõ sit sanguis flobothomia tñ iuuat ꝓhibẽdo materias trahi ad caput. Et ideo si aliquo lõgo tẽpore durauit dolor capitis cogamur pp hãc cam facere flobothomiã. qḋ qua autem uena debeat fieri apparet ex dictis i cañ generalibus.

INTENTIO IN curatione sode Supius Auic. posuerat curam sode diuersificate q̃tum ad suos quosdã modos. hic ponit curã sode secũdum diuersitatẽ cãꝝ. Et primo secundũ diuersitatem cãꝝ efficientiũ 2° causaꝝ disponentiũ. 2ª ibi. E⁹ cura est. Prima in duas primo ponit curã sode ꝓuenientis a causis intrinsecis & a quibusdã causis extrinsecis. 2° ponit curã sode ꝓuenientis a causis extrisecis. 2ª ibi. Que aũt facta est ex uẽtis. Prima in tres. p° ponit curam sode ꝓueniẽtis a mala cõplexione. 2° ꝓueniẽtis ab apate. 3° ꝓuenientis ab opilatione. Cura uero eius que fit a soluta cõtinuitate patuit in cura sode a pcusiõe. 2ª ibi Cuiusq; aũt specieꝝ sode. 3ª ibi Cura sode

opillationis. Prima in tres primo ponit curã ſo de pueniẽtis a mala cõpleſione calida. z° a fri gida. 3° a ſica. humidũ. n. p ſe nõ facit dolorẽ. z³. ibi. Confert illi euaporatio cum eo qđ calefacit. 3ª ibi In ſicca quidẽ que fit cũ materia colerica. prima in duas primo ponit curã ſode a mala cõ pleſione calida ſine materia quia ſolũ ſode facte a cauſa primitiua non mouente cõiunctã. z° po nit curã ſode qñ cã primitiua mouet cõiun ctam ſiue antecedentem. zª ibi. Et multotiens q dem accidit ex ſole. pª in duas primo ponit curã p medicinas z° p dietã. zª ibi Et tibi quidẽ ne ceſſariũ eſt. pª in duas p° i generali ponit curã & ponit curã ſode facte a mala cõpleſione calida ſine materia quecũq cã faciat illã z° ponit magis i ſpãli ut qñ fit a mala cõpleſiõe calida ut a ſole. zª. ibi. Eius autem que fit ab adhuſtione ſolis. Eſt ſciendum quod p ſodã incipientẽ intelligit ſodã que ẽ ſine materia cũ qua non ẽ dolor mul tum fortis. unde ſufficit ſolum oleũ roſatũ. Et iõ ſi mala compleſio iſta eſſet fortior admiſtramus ſuccum herbaꝝ frigidaꝝ ut lactuce & ſempuiue & ſimiliũ. poſſemus tñ in ſoda a mala cõpleſio ne calida ſine materia pueniente ymaginari ei⁹ principiũ & augumentum ſecundũ pſeuerãtiã impreſſionis cauſe calefaciẽtis & hoc multũ ap paret in calefactiõe capitis que eſſet pp febrem effimerã. ❡ Eſt enĩ illa mala cõpleſio capitis ſi ne materia & tñ poſſumus ymaginari ibi prin cipiũ augumentũ ſtatũ & declinationẽ. ❡ Secũ do eſt ſciendũ quod acetũ debet miſceri ſecũdũ cañ declaratos ſupra & illuc recurre. Iuuat aũt qñq potatio aceti ſi nõ timeaẽ de mẽbris neruo ſis & ideo dixit. Et qñq iuuat &c. ❡ Tertio ẽ ſciendũ quod omẽs auctores cõcordãt in hoc qđ iſta medicina ponit actu infrigidata debere fieri & etiã poni debere ſup niuẽ. Cauſa ẽ quia utili tas ẽ talis frigiditatis i deſtruẽdo calorẽ preter naturã actualẽ neq eſt nocumentũ i eo p uiã cõ ſtrictiõis materieꝝ cũ ſit caliditas ſine materia.

❡ EIVS AVTEM QVE FIT. Hic ponit curã magis in ſpeciali male cõpleſionis calide ſine ma teria facte a ſole & dicit quod illa cura dicta re quiritur in hac egritudine & ẽt oportet aproxi mare iſti paciẽti aerẽ frigidũ & ipm conſeruare & facere ipm redire ad loca frigida & uti admi niſtratiõe emplaſtroruꝫ & embrocationũ & un guentoꝝ ex oleis frigidis uel ex ſucis & ſuper niuẽ infrigidatoꝝ. ſimiliter uti p nares atractio nibus hoꝝ frigidoꝝ & embrocationibus & odo ramentis frigidis ❡ Conſiderandũ quod acetuꝫ debꝫ miſceri ſecũdũ cañ declaratos ſupra et illuc recurre. Iuuat autẽ potatio aceti ſi nõ timeaẽ dẽ mẽbris neruoſis & ideo dixit qñq. ❡ Conſide randũ quod omẽs auctores i hoc concordant qđ iſta medicamina debẽt poni actu infrigidata & ſup niuẽ & cã ẽ quia huiuſmõi frigidis eſt utili tas in deſtruẽdo calorẽ preter naturã actualem neq eſt nocumẽtũ in eo per uiã deſtructõis ma terieꝝ cũ ſit caliditas ſine materia.

❡ ET TIBI QVIDEM. ❡ Hic ponit curã p die tam & prio facit hoc. ſecũdo cõplet curam illius que fit a ſole. zª ibi & illa quideꝫ que eſt. ❡ In pria pte dicit quod tibi ẽ neceſſariũ i hac egritu dine & aliis alienare uoces i petuoſas multitudi nẽ cogitationis multitudinem coytus & famis. ❡ Eſt ſciendũ quod illa debẽt alienari quia in flamãt & p cõſequẽs augẽt diſcraſiã. ſecũdo etiã quia cerebro nocẽt. Dixit i littera & i aliis põt ex poni. ſ. ſodis ſpeciebus factis a calore alienantur quia inflamãt & nocẽt cerebro uel põt exponi. & aliis. ſ. quibuſdã in qbus omĩa iſta nocent de bilitãdo cerebꝝ & maxiẽ coytus Dixit & multi tudo famis. Cã aũt qa licet pcipiatur paucitas ci bi nõ tñ omnino fames precipitur.

❡ ET ILLA QVIDEM. Hic cõplet curã ſodꝫ facte a calore ſolis & dicit quod iſta in principio leuiter curatur ſed ſi negligitur attrahũtur ma terie & tunc põt fieri incurabilis & iõ excuſabi tur cura uel poterit fieri difficilis cure aut adue niet ei materia ſupflua quã pprie ſibi coniungit non ſolũ attrahendo ſed ipſam generando.

❡ ET MVLTOTIENS QVIDEM. Hec litte ra põt tripliciter introduci & primo quod ipſe declarat qũo ſoda calida. ſ. facta a ſole adiungat ſibi materiã. z° poſtq̃ poſuit curã ſode a cauſa primitiua cũ non mouet añcedentes ſiue coniun ctas hic ponit curã eius qñ mouet eas. 3° poteſt dici quod hic ponit curã ſode a mala cõpleſiõe cum materia. & primo qñ materia ẽ mota a cã primitiua. z° qñ non ẽ mota. zª ibi. In ea uero q facta eſt. Quomõcũq hec ps introducatur ſen tentia remanet una. & uult ponere curã ſode a calore ſolis qñ calor excitat materias uel timeẽ quod poſſit excitare q̃uis non excitet actu. Et dicit quod ſoda qñꝫ accidit a ſole nõ quia calefa ciat ſed qa elleuat uapores & mouet humores quietos Sed in tali debent fieri euacuationes p dicte. z° dicit qñq in ſoda nõ elleuãtur uapores neq mouentur humores & tñ iſta indiget eua cuatiõe & hoc ẽ quãdo pcipitur repletio & fit attractio materie ad locũ doloris quia ſi tũc non fit euacuatio cõſeqtur in pceſſu maius nocumẽ tum. tertio dicit quod cum caput uehementer inflamatur cuꝫ ſpetiebus ſode calide tunc ſuma tur ordeũ & pſiliũ & miſceãtur cum aqua tur ge paſtoris & infrigidẽtur & fiat ex eis empla ſtrũ capiti de mẽte quorũdã Auic. uult dicere quod ſi calor ſolis mouet humores uel uapores euacua ſecũduꝫ canones datos ſupra. Et ſi time tur quod moueat q̃uis actu non moueat ẽt cogi mur ad euacuationeꝫ quia dolor põt attrahere

ut scis ex pricipiis supra de signis sode uel quia aliquādo euacuamus pp uehemētiam passiōis timentes tractū materieꝝ q̄uis non sit repletio secundū quod sciuisti ex principiis.s.ex fen quarta primi libri quarto capitulo.

¶ IN EA VERO QVE EST. Hic ponit curam sode a mala cōplesione calida cum materia & primo qñ ꝑuenit a materia sanguinea.z°. qñ a colerica.3° addit cañ.z^a ibi Cura aūt facte ex materia colerica.3ª ibi.Et ex epitimatibus qdeꝫ Prima in tres quia primo ponit curam ꝑ flobothomiā & ei ānexa.z° per medicinas & cibaria. tertio per localia.z^a ibi.cum illic aliquid materiei.tertia ibi.Et cum administras.Prima in tres primo ponit curam per flobothomiā & ānexa q̄tum ad ptes supiores z° declarat dictū auctoritate cuiusdā.3° ponit curā ꝑ flobothomiā partiū inferioꝝ & ꝑ uentosatione & cōcludit.z^a ibi Et arcesagatus iam dixit.3ª ibi.Et qñꝫ etiā confert in hoc.¶ In prima pte dicit quod in illa q̄ est facta a sanguine oꝫ flobothomia uti uenaruꝫ aseyd.i.circa cubitū & si hoc non fit & remanet modus eius cū dispositione sua & uene exhuberant & uides repletionē maifestā uniuersaliter ī capite facie & oculis flobothoma uenas ꝑ quas euacuatur materia sanguinea a capite sic uene sunt existentes in naribus a quolibꝫ latere & uenam que est in fronte & subdit quia ista uena ē cuius flobothomia plurimū egritudinis capitis extirpat.s.de materia sanguinea siue mixta sanguini.¶ Est sciendū quod Auic.inuit unā cām ꝑpter quā qñꝫ ponimus uentosas ut quia non repimus uenā.nō eiꝫ in parte posteriori capitis apparet uena sic manifesta sicut apparet ī fronte & naso.tñ preter hoc est alia causa.s.etas und' haliebas i.v°.sue pratice in hoc capitulo dicit Si patiēs puer ē collo applica siciā.i. uentosam aūt cruribus.quid postea dicat patet in littera

¶ ET ARTESAGATVS. Hic declarat hoc dictum auctoritate istius & dicit quod iste uir dixit quod si illud non cōfert uel non sufficit oꝫ ut uentose ponātur sup alchael quia inter duas spatulas.in collo & quod sanguis multus inde extrahatur & locus uentosaꝝ aspgatur sale trito & illi loco supponatur lana infusa in oleo & in mane supponatur ei medicamē uulneratiuū Secūdo dicit quod illud non solum cōfert in hac soda.sed in omni soda temporali facta ex malig^a materia qualiscūq; sit illa.debēt poni ille uentose ut trahatur multus sanguis debet post locus aspargi ex sale uel agresta & hoc fit ad exicanduꝫ & ad mordicandū ut prohibeatur consolidatio & etiaꝫ ponitur sup hoc lana infusa in oleo ut ꝑhibeatur cōsolidatio.Deinde ponitur medicamē uulneratiuū.i.ꝓhibitiuū cōsolidatōis imo quod faciat alterationeꝫ & hoc totū fit ut materia trahatur ad ptem.& iō postea subdit Auic.ꝙ solū hoc nō ē in eadem specie sode cōueniens.s.facte a materia sanguinea imo in omni soda temporali facta a materia fraudulēta.s.per resistentiā sue euacuatiōis tūc eni utimur medicinis ulceratiuis ut cōtinue materia educatur & ideo littera exterior que dicit uulneꝝ nō placet mihi nisi exponatur uulneꝝ idest uulneratione.

¶ ET QVANDOQVE ETIAM. Hic ponit curā ꝑ flobothomiā partiū inferioꝝ & ꝑ uentosatione & cōcludit & dicit quod qñꝫ cōfert in hac specie sode & in aliis similibus.s. sanguineis flobothomia saphene & uentose cruriū que stat loco eius.dictum est supra in cañ uniuersalibus dictis.

¶ CVM ILLIC ALIQVID materiei. Hic ponit cañ ꝑ medicinas & cibaria & primo ꝑ medicinas z° ꝑ cibos medicinales.z^a ibi .Et oꝫ quideꝫ ut lenificatio.In prima pte dicit quod cum in tali dolore pcipitur aliquid d' materia colerica nō est malū euāre cum eo quod leniat naturā & ꝙ habeat ui lubricatiuaꝫ & cū hiis que dicētur i capitulo sode colerice.¶ Est sciendum quod sanguis faciliter cōuertitur in colerā q̄tum ad eius partē unctuosaꝫ ut pꝫ in z° de crisi & i z° de differētiis febriū & iō qñꝫ euacuamus illam.qñq; etiā simul cū sanguine colera exhuberat preter h° quod ipsa generetur ex intensiōe sanguinis.

¶ ET OPORTET. Hic ponit curā ꝑ cibos medicinales & dicit quod oportet ut lenificatio materie uniuersaliter pseueret &c̄. Et uult dicere quod cibi istoꝝ debēt habere.v. conditiōes pria est quod sint lenitiui ut diuertantur materie & uapores a capite & ideo fiat lenificatio continua & pseueret cū iure alescegnati.i.demes & est aliquod brodiū artificiose lenitiuū & de prunis et de lentibus sucis ipoꝝ & almelea.i.tamarindi et almes.i.pruna dalmascena absq; corpore iporuꝫ quia.s.brodiū cuiuscūq; eoꝝ sine corpore.Mes ēt est pinsa & quidā dicūt quod sunt faseoli ut supra in cap° de canonibus curatiuis.secūda conditio ē quod sint infrigidati cā est nota.3^a ē quod nutrimentū eoꝝ trahat ad grositiē & hoc ut prohibeatur motus sanguinis ad caput. maxie enim ē timendū de freneſi.huiusmodi autē grossa sicca sunt stiptica ut sumach lētes corpus ciceris & de cicere diximus supra in cañ uniuersalibus.Sꝫ .t.d.ipe docuit exhibere decoctionē almes et lentiū absq; corpor' & hic docꝫ exhiber' lētes.s.corp⁹ Dico quod supra intendebat ad solā lenificationeꝫ uentris hic uero intēdit ad sanguis ingrossationem ne pp inflamationē currat ad cerebrum Et quia huiusmodi ingrossatiua sanguinē igrossando stipticāt uentrem & ad curādas egritudines.s.materiales capitis multū indiges lenificatione ut materia diuertatur a capite iō non potes

uti istis stipticis puris. Ergo oꝫ quod temperes
ipsa cum lenitiuis ut cũ mana & siracost ē spēs
māne & oībus que resoluũt siue que leniũt uen
trem cũ lenitate .i. leniter uel leniēdo. quarta cō
ditio ē quod sint boni chimi. quinta ē quod den
tur in parua q̃titate .s. respectu eius quod daba
tur in sanitate non tñ respectu sode frigide. in
qua aũt soda regimē sit magis subtiliandũ uel
in frigida uel in calida pōt haberi ex quadam
questiōe in 3ª fen huius in cap° de obtalmia ubi
hoc idem de obtalmia quesiuimus.

ET CVM TV. Hic ponit curā p localia & dic̄
quod qñ in cura huius sode admĩstras embro
cas & unctiones oꝫ quod ĩfrigidēt & humectēt
non tñ humectent fortiter sed sit ĩ eis aliqua re
percussio & stipticitas sicut ē sucus granatorũ
& expressiones frigide stiptice fructuũ & folio
rũ & radicũ & mucilago psilii cũ aceto & aqua
uirge pastoris. ¶ Est sciendũ quod cũ materia
sanguinea sit humida indiget medicinis frigidis
cum aliqua exicatione.

¶ CVM AVTEM FACTE. Hic ponit curam
sode facte a materia colerica. & p̄rio intendēdo
ad materiā. secũdo ad cōplesionem quā materia
impresit. secũda ibi. Deinde pmuta cōplesionem
Pria in duas qa p̄rio ponit curā qñ colera nō est
grossa. secũdo qñ est grossa. secũda ibi & si ma
terie colerice. ¶ In p̄ria pte uult dicere quod co
lera uel commouetur ex sanguine .s. sibi mixta et
tunc cōpetit flobothomia. & si nō cōpetit tũc far
macia .s. que fit cũ mirabolanis citrinis & h° siue
fuerit febris siue nō & cũ lubricātibus & cuꝫ eis
in quibus nō sit aspitas & expressio fortis sicut
cũ siracost .i. suco fructuũ & similiter de fructi
bus & aqua lupuli & qñq₃ etiam fit euacuatio
cũ fumotere & cũ clisteribus lenibus. ¶ Est sciē
dum .d. t. haliabas in qnto pratice in cap° đ soda
precipit ĩ hac soda fieri flobothomiā q̃uis colera
sit sepata a sanguine unde dicit. Cum autē ex co
lera fuerit. cephalica utenduꝫ erit in paciente flo
bothomia sanguinis per quā pua extrahat̄ quā
titas quia colera cũ sanguine euacuatur & calor
minuitur licet a sanguine colera sit sepata. Dicen
dum quod colera pōt esse sepata a sanguine secũ
dum formā non tñ secundũ locum imo secũ mi
sta & tũc etiā cōpetit flobothomia & de hac lo
quitur haliabas. ¶ Secũdo est dubiũ quare mi
rabolani citrini cōcedunt̄ si nō fuerit febris. Di
cendũ quod qñ in hac soda nō est febris significa
tur quod colera nō ē multa nec mala nec penetra
uit uersus uenas sed ē circa p̄rias ptes stomaci
& ideo erit possibilis educi infusione mirabolꝰ
addendo tñ cũ eis alia ut mana uel tamarindos
& huiusmodi ut in cap° prealegato docet halia
bas & Rasis in p̄rio continentis cap°. viiii°. & Se
rapio in ptio pratice in qnto cap°. si auteꝫ febris
putrida sit cũ ea tunc colera multa significat̄ &
mala & in uenis sparsa siue in mēbris & tunc in
principio mirabolani nō cōpetunt ut ē de mente
Auic. in qnarto cañ. fen p̄ria in cap° de cura pu
tridaꝝ in generali. Et cā ē quia eius stipticitate
materias constringunt & faciũt eas pigras quia
nō possunt ipās educere nisi ualde paꝝ. oporte
bit ergo minorare de ipā cũ eo quod minorat tñ
nō derelinqt uestigiũ cōstrictiōis sup maiori p
te coleraꝝ que ramanserunt & talia esse dicunt̄
lubrificantia siue leniētia ut māna & similia que
ponit & h° ē quod dicit Auic. Et si nō .s. est hoc
quod nō fuerit febris imo fuerit incipiat̄ ab eua
cuatiōe cũ lubrificātibus &c̄. dixit ĩ littera ulꝰ cũ
sirupo đ fructibꝰ hic nō sũmit p sirupo đ piris
ulꝰ citoniis sed pro sirupo đ fructibꝰ solubilibꝰ
ut ē sirupus đ prũis đ tamarīdis & cassia et hu
iusmōi Dixit post ē qñꝫ &c̄. uult dicere qñ mū
dificationē q̃ris sanguis & alicuius colere adhu
ste euacua cũ fumoterre & si colera sit circa ĩte
stina & parata ad motũ euacua cuꝫ clisteribus
leuibus .s. factis ex aqua ordei cassia & silibus.

¶ ET SI MATERIE. Hic ponit curā qñ cole
ra est grossa & dicit quod qñ materie colerice
sunt grosse & imbibite in tunicis stomaci ita qđ
non possint uomitu expelli neq₃ cũ lubricatiuis
possint effici lubrice euacua cũ yerapigra & cuꝫ
scamonea secundũ descriptionē eaꝝ in qnto cañ.
uel adde hāc yerā ad lubricationē uel euacuare
cũ descriptiōe dicta ĩ cañ qnto de mirabolꝰ. ¶ Est
dubitatio utꝝ in soda colerica cōpetat yerapigra
uidetur quod nō primo p Rasiꝫ in primo conti
nentis ca°. viiii°. nō debꝫ exhiberi yera nisi motꝰ
sit ex frigiditate. ¶ In cōtrariũ est Auic. Dicen
dum quod colera in stomaco uel est multe infla
mationis sicut ē colera p adhustionē ingrossata
& in hac non comperit yera. unde in fen. xiiiª. in
ca° de cura male cōplesionis stomaci & opillati
onum ipsius dicit Quādo inuenitur caliditas in
flamata nō admistretur yera eo quod ipsa qñꝫ
addit ĩ malitiā cōplesionis & maxie qñ extima
tur quod illic sit materia .s. exarsa & iō in quito
cañ tractatu z° Auic. non dat yeraꝫ nisi in febre
leui. Aut colera non ē multe flāme sicut quādo
ingrossata dicitur esse p admistionē flematis &
tũc quādo sunt ĩbibite taliter quod uomitu leui
& medicinis leuibus non educitur tũc ē necessa
riũ purgare cũ yera & hoc uel cuꝫ yera scamo
neata secundũ descriptiōes p̄dictas in qnto cañ
uel cuꝫ yera non scamoneata. sed dando de ipsa
maiorem dosim & p̄mittēdo medicinas lubrica
tiuas que preparāt ad eductionē & dare etiam
decoctionē mirabolanoꝝ ut patebit in antidota
rio. s. in summa zª tractatu primo & secundum
quod ponit Serapio ĩ eius libro p̄mo breuiarii
in ca° de soda ex cā calida. Decoctiō eiꝫ soloruꝫ

mirabolanoꝝ uel modicū cōfortata non sufficit educere illā colerā grossā sed oꝫ ꝙ sit sufficiēter cōfortata cū yera uł scamonea ut ē reptū i locis ꝑdictis. ¶ Ad cōtrariū dicēdū quod intelligit đ yera magna hic uero ē sermo de yera cōi qualis est yera Galieni descripta in.vii.terrapentice uł yera Rasis in.viiii°. almāsoris in cap° de dolori bus stomaci.uel dicendum quod ipse ē ibi locu tus nisi sit morbus in siccitate.i.qa nō sit ibi mul tus excessus caloris. De istis nos scripsimus per fectius in fen.xiii^a.

¶ DEINDE MVTA COMPLEXIONEM Hic ponit curā intendēdo ad cōplesionem quā materia impssit & dicit quod ē deinde comple sio pmutanda cū eo qđ infrigidat & humectat ad humectandū corpus cū cibis & potibus & si forte sola cā ei⁹ ē mala complesio calida.curatio fiat ut dictū fuit supius ¶ Est sciēdū quod co lericus humor sui feruore incipit qñ3 in toto & qñ3 in capite malā cōplesionē inducere calidam et sicā & ideo doc3 illā pmutare cū oi re qua cu ratur complesio mala calida & sica & in summa cū causis siue rebus infrigidātibus & humectan tibus & hoc ē quod dicit secundū causas cōes ca lido & sico.i.secundū res que sunt cōes male cō plesioni calide & sice & iste res sunt frigide & humide.

¶ ET EX EPITIMATIBVS ¶ Hic addit duos canones.2^a ibi.Et soda qde3 calida. ¶ Quid dicat in littera p3. ¶ Est dubitatio utꝝ isti tro cisci cōferant in soda uigilatiua.uidet̄ ꝙ nō qa i medicinis oibus istis ē uirt⁹ exicatiua sicitas aūt facit uigilare ut patuit supra in quarto de acci denti ¶ Secūdo etiā est dubiū in qua soda con ueniāt uel in calida uel in frigida ¶ Ad primu3 dicendū quod isti trocisci in soda uigilatiua com petūt.s.de materia colerica grossa p admistiōe3 flegmatis qa isti trocisci exicāt & cōsumūt illam materiā & uapores eius. Ex quo apparet quod usus eoꝝ debet esse post euacuatōes premissas ita quod paꝝ remanserit de materia que p hos trocis cos sit exicabilis.& si cōsideras queda3 res cōsumunt materias resoluēdo sicut mirra & cro cus.quedā fortiter exicādo & hoc ut calcadis & ē species atramēti & alumē.& colcotar & ē spe cies uitreoli & acetū.Quedā uero ex istis forti ficant eoꝝ stipticitate ipm caput ut non recipiat sicut alumē agresta & crocus. Quedā uero cōso lant.s. reprimēdo calorē croci & mirre ut aqua rosata & etiā acetū.In sūma ergo iste trocisc⁹ ē exicās & cōfortās & aliqualiter infrigidatiuus ex quo apparet quod cōpetit in soda colerica & maxie cū pcessit tēpus unde alexāder in prio li° sue medicine trociscos quasi huiusmodi ponit in cura doloris capitis diuturni a cā calida ¶ Ad rōnem cōtrariā dico quod medicina sica exicādo uapores & materias uigilias inducētes ē cā som ni.uel aliter possumus dicere quod i hoc trocisco debet poni opiu3 & hoc patet qa in qnto cañ fen secūda Auic.describit hos trociscos cū opio & me sue cap° de emigranea dicit quod qñq3 ponitur paꝝ opii.Sed.d.t.ipse nō posuit podus trocisco rū dico quod debebāt extra liniri & ideo ñ erat differētia in pondere dūmodo utrunq3 tympus possit liniri.Aureus uero ē pondus qñdoq3 uni⁹ .3.qñq3.3.i5. & quādoq3 minus q̄.3.tñ ad ꝑsens non est curandum.

¶ ET SODA QVIDEM. Hic ponit secundu3 cañ & dicit quod soda calida in febre multipli catur p aproximatōe3 epithimatū quia ꝓhibēt uapores extra exire.2° dicit quod ipsam sanat at tractio aceti & aque rosate p nares. ¶ Est sciē dum quod soda calida ē que fit a uaporibus ca lidis in qua qñ3 quecūq3 epithimata & alia loca lia extra aproximata nocēt illos uapores retinē do. In hac tñ soda cōfert aqua rosata & acetū p nares attracta quia infrigidāt & confortāt cere brum nec claudūt porros & uias comissurarū unde uapores possunt exire & hoc remedium est ualde securꝝ & ego utor eo multū .uides .n. ꝙ ubi in soda calida epithimata frigida nocent hoc iuuat & hoc ēt sensit Rasis in primo cōtinē tis & Musue in cap° de cura sode. unde dicit in soda calida que fit in febribus & maxime mate rialibus usus epithimatu3 frigidoꝝ repcussiuo rum multiplicat ea3 nō ei3 pmittūt uapores exi re sed ꝓportio aceti ad aquā sit secundum tua3 estimationē ¶ Ex quo soluitur qō quia posset queri utꝝ in dolore capitis a mala cōplesione ca lida possumus statim uti frigidis ut oleo rosa to aceto & similibus. Et dicendū quod uel ē ma la cōplesio sine materia & tūc possumus uti sta ti3 uel ē cū materia humorali & tūc est questio an possumus uti repcussiuis ante euacuatione3 & qñ & quibus & đ hoc supra diximus in cañ uniuersalibus uel est cum materia uaporosa & tūc possumus uti nō tñ nisi in quatuor casibus quos Mesue applicat preallegato capitulo & dicetur infra in cap° de cura sode in febribus.

CONFERT ILLI EVAPORa°. Supius posuit curā sode calide.hic ponit cura3 sode frigide.Et primo ponit cañ curationis.2° in spāli enu merat diuersas medicinas cōueniētes ad hoc.2ª ibi.Incipiatur prius a rasione capitis .Prima in duas.primo ponit curā eius qñ est sine materia actu faciente sodā.2^a qñ est cu3 materia.2ª ibi. Curatio aute3 sode frigide uel possumus dicere quod primo ponit curā sode frigide intendendo ad malā cōplesionē principaliter.2° intendēdo principaliter ad materiā.2ª ibi.Curatio.Et for sam Auic.hoc totū itellexit & qñocūq3 itroduca

tur sententia est eadem. Prima in duas pmo po nit curā qn non eget euacuatione. 2° qn eget. 2ª ibi. & omnes qui. ¶ In pª pte dicit quod haben ti soda frigidā sine materia cōfert euaporat° cū eo quod actu calefacit ex pānis calefactis & sale calefacto & miliū et cōfert multū qa ē subtilius & magis equale & iuuat omēs cōgelatos et ma xime habētes corpora mūda & nō papiētia mo tus humorꝝ aliquos. 2° dicit quod cōgelato cōfert minorare cibū & soluere uentrē & maxie cū cli steri & phibeatur potus frigidus & probibeat exire in aere frigido. ¶ Est sciendū primo quod calefactoriū de milio ē leue & nō mordicatiuū unde in. xii°. terapentice ultio cap° leuissimuꝫ est omnibus calefactiuissimū. ¶ Secundo ē sciēduꝫ quod in cōgelatis. i. infrigidatis a cā extrinseca si sentiretur aliqs motus humoruꝫ tunc ponere ad solē posset esse causa tractus illoꝝ ad caput. Sꝫ si sumus securi de hoc iuuat sol calefaciēdo & ēt resoluēdo uapores frigidos qui associant sode facte a frigiditate secundū serapionem in primo pratice octauo ca°. Dixit autē in littera positoꝝ in oriente. i. uersus oriēs ut radius solaris fortius cadat sup eo uel directius & quasi īnuit in hoc ꝙ in mane incipiamus ipꝫ ponere ad solē. ¶ Tertio ē sciendū quod ī istis infrigidatis cū uirtus dige stiua sit debilis oportet cibū minorare & lenire naturā ne humores moueant ad caput pp dolo rem & ne ibi fingantur. ¶ Quarto ē dubitatio utrꝝ in cōgelatis cōpetant motus corporei et ani males. uidet ꝙ sic & p° quod corporei auctori tate Alexandri in hoc ca° qui dicit qđ cōfert eis gestio cū equo. Itē motus calefacit. secundo uide tur quod conueniant motus animales quia haly. in tegni tractatu tertio comēto. xxiii°. dicit quod medicus quidam curauit ducem militum conge latum ducēdo ipm ad irā. Itē supra in soda cali da phibet cogitatio g° in frigida potest concedi. ¶ In cōtrariū est Auic. dicendū dupliciter et p° quod cōgelatus dolēs in capite uel ē multuꝫ de bilis & tūc isti motus animales nec corporei con ueniūt qa plus nocebūt debilitādo ꝙ̄ iuuent cale faciēdo uel ē fortis potēs exercere hos motus & tunc cōueniunt. ¶ Sed. t. d. hoc est cōtra haly. qa ille quē curauit medicus erat in uirtute defect⁹. Dicendū quod ille non habebat ī suo capite pro priā passionē sicut habet ille de quo ē hic sermo Intelligitur. n. quod ex cōgellatiōe & ex dolore cerebꝝ sit debilitatū unde ēt cū clisteri & non cū farmatia debet fieri purgatio sui uentris. uel aliter possemus dicere quod Auic. non phibuit istos motus sed dedit cautellā in modo usus. s. ꝙ tu separes inter cōgellatū ex una pte & īter hos motus ex alia. s. modo utēdo motu corporeo mo do motu animali. s. accidentibus aīe modo motu cogitabili. s. diuersa formatiōe ymaginabili in

delectantium. Si. n. Auic. uoluisset hos motus ne gare dixisset phibeātur &c̄. Sicut dixit post p hibeat potus frigidus. s. actu & potēcia. ¶ Di xit post & exire. s. extra ad aerem imo debꝫ ita re in cameris calidis.

ET OMNES. Hic ostendit quid est fienduꝫ post purgationē qn ipsa indigemus & p conse quens quid ē fienduꝫ qn non indigemus purga tione & quia summa ad quā intendit est calefa ctio ideo primo ponit quedā calefaciētia nō mul tum fortia. 2° ponit calefaciētia quoꝝ plurima sunt fortiora. 3ª ibi Et cum infirmus febreꝫ. pª in duas. primo facit hoc. 2° probat quod dixit. 3ª ibi. Nam hec. ¶ In prima pte dicit quod om nes habētes sodā ex frigore post purgationem si ipsa indigēt. iuuant unctiones caputpurgia & succiones per nares & odoramenta & embroce & emplastra calefaciētia rememorata & bibe re uinū subtile odoriferū forte cū seminibus. s. apii feniculi baucie. i. pastinace dōestice & anixo & cimino & dauco & petrosilio & similibus.

¶ Est sciendū primo quod hoc quod Auic. dixit uinuꝫ subtile odorifeꝝ forte quod li forte pōt summi dupliciter. primo ut sit nomē & dicatur uinū odorifeꝝ forte. i. potens uel puꝝ. 2° ut sit aduerbiū dubitandi ut dicat quod fortasse bi batur hoc uinū simplex uł fortasse cū seminib⁹ ¶ Secūdo ē dubitatio utrꝝ in cura sode frigide cōpetat uinū odorifeꝝ. uidetur quod non quia tale uinū ē uaporosū sed uina uaporosa & anti qua non cōferunt. unde Haliabas in. v°. pratice p° cap°. dicit caueāt cibos euaporātes ad caput ut nuces sandenegū. i. semen canapis. Crocum. i. uinum croceū & uetus Idem inuit serapio in p° pratice prio cap°. ¶ In oppositū Auic. hic. dicen dum quod soda frigida uel ē sine materia uel ē cū materia. Si soda ē a mala cōplesiōe frigida si ne materia uinū potēs indubitāter cōfert & det cū pane quia magis paulati & gradati euaporat ad caput. sine pane autē magis cito euaporat ut repleat caput secundū sententiā Rasis in primo cōtinētis nono ca°. Si uero ibi sit materia frigida tūc si est multa cruda nō cōfert qa ipsam agitat & mouet uersus caput & si tūc aliquod uinum detur non datur uinū forte siue potens. si autem iam sint facte euacuationes & materia est pauca digesta resolutioni parata uinum antiquum & purum potest concedi ad resolutionem illius materie sicut infra in fen secunda Auic. in capi tulo de cura paralesis concedit uinuꝫ antiquuꝫ & hoc Auicena innuit hic cum dicit post purga tionem &c̄. Et cuꝫ dicit forte. i. fortasse quia si materia pauca sit dabitur. ¶ Ad cōtraria patꝫ solutio. ¶ Tertio ē sciendū quod illa semina de quibus loquitur Auic. in littera iuuāt calefacien do & declināndo materias flegmaticas si aliqua

sunt in stomaco ad uias urine.

¶ NAM HEC NOS. Hic pbat quod dixit & ista littera pōt exponi dupliciter. prio qđ uult dicere. Nam hec.s.semina & uinū si dentur post euacuationē faciūt nos securos humores compre hēdi in stomacho.i.ab humoribus comprehēsis in stomaco qui possent feruere & ebulire & ad caput moueri propter uinum & calorem isto rum seminuʒ. Cum ergo sit facta euacuatio eris securus ab humoribus cōprehēsis i stomaco &c̄. z° mō pōt exponi ut uelit dicere ꝙ si uinum deť cū istis seminibus est magis utile quia licet hūo res sint in stomaco.pati erūt ire ad ptes urine & exicabunť & hoc ē ꝙ dicit nā hec.s.semina data cum uino faciunt nos securos hūores in stomaco cōprehendi .i. q̄uis humores cū una cōcedať uinū & semina qn̄ non sunt isti humores parati ad feruorē & alia cōcedit qn̄ sunt dicendū quod si sunt multi nō cōceduntur sed debet euacuatio premitti. Si autē isti humores pati ad feruoreʒ sunt pauci possunt concedi hec semina cum uino ¶ Est sciendū quod hic feruor non est aliud q̄ quedā ebulitio i materia frigida stāte in stoma co unde uapores eius ad caput ascendūt ut dicit Serapio in prio sui breuiarii cap° nono. unde lit tera exterior habet uel ebulitionē.

¶ ET CVM INFIRMVS. Hic ponit cura͞ā p fortius calefaciētia & dicit quod cuʒ eger nō pa titur febrē & timetur ut egritudo augmenť iuuat emplastrū de sinapi & omnia emplastra rubificātia & maxime qn̄ in eis ponitur sinapis uel gūmi rute siluestris & epithima factuʒ ex cinere & aceto iam exptum & cū similiter cōfert iungere uenas cū oleo amigdalino amaro & h° totum debet fieri post abrasionē capitis.confert etiā huic sode comestio aleoꝝ. ¶ Est sciendū qđ ista calefaciētia dicta debēt aproximari cum in firmis nō habet febrē & quādo timetur qđ for tis fiat febris. ¶ Secūdo ē sciendū.d.t. quomō pōt esse soda ex frigore in capite stante febre uł fortificata cū caput statim febre calefiat. Dicen dum quod poterit esse a frigore.i.a materia fri gida flegmatica uel ēt a frigore complexionali. uidemus eni stante febre quasdā ptes corporis actu frigidas. hic tn̄ sermo ē dificilis in suo loco.

¶ Est tertio sciendū quod hec littera pōt aliter exponi.s.quod continueť supiori sermoni. Et di catur quod ex illis que eos iuuāt ē bibere uinuʒ cum seminibus.cū infirmus nō habet febrem & timeť &c̄. & iuuat eos emplastꝝ uene.i. rubee tinctoꝝ uel celidonie uel lūbrici terestres.

¶ CVRATIO AVTEM SODE. Hic ponit curam sode intendendo ad materiā & qa post materiā aliquādo remanet mala cōplesio ideo primo ponit curā sode modo predicto z° docet illam malā cōplesionē remouere.z^a ibi. Deinde muta cōplesionē. prima in duas primo ponit cu ram qn̄ materia est flegmatica z^a qn̄ ē melen colica. z^a ibi. In cura aūt sode. ¶ De prima pte uult dicere quod cura sode flegmatice pficitur ex qnq̄. primo p euacuationē materie a corpo re si cōicat toti corpori & a stomaco si cōicat ei. z° p rectificationē regiminis dādo paꝝ de cibo & subtilia cibaria. 3° p digestionē materie cum diuidentibus & maturantibus & cū seminibus anisi feniculi dauci & huiusmodi & n̄ cū eruca neq̄ semine canabis que faciūt sodā. quarto per resolutionē materieꝝ & exicationem cum rebus extra ut emplastris embrocis caputpurgiis & gargarismatibus & cum rebus intra ut cum ti riaca cōfecta.i.fermētata quia plus resoluit & exicat & debet dari semel i septimana quia est forte antidotū & iō non pōt eius usus frequēta ri ut inuit Auic. in tractatu de tiriaca. qnto per sedacionē doloris ut cū anodinis & si cōtingeret necessitatem cogere cū fortioribus utaris eis.

¶ Est sciendū.d.tu quare Auic. premissit eua cuationē fieri ante digestionem. dico dupliciter primo quod nō hic curauit dare ordinē. z° dico quod euacuationū quedā ē minoratiua & ista precedit. quedaʒ erradicatiua & ista sequiť di gestionem. ¶ Secūdo ē sciendūʒ quod in euacua tionibus Auic. uult quod gradatiʒ procedas ici piendo a minimo quia a debili & ire ad fortem q̄uis uero hic explicet de eūonibus tn̄ in aliis oʒ etiā gradatiʒ pcedere & ideo Mesue a debilib⁹ calefactoriis incepit & Auic. in prin° capituli.

¶ IN CVRA. hic ponit curā sode melencolice & dicit quod oportet facere in ipsa flobotho miam si necessariū ē quia sanguis ē uicens & ē corruptus. deinde cōtinuate euacuare secunduʒ suos gradus post digestionem. ¶ Est sciendūʒ de euacuationibus uult dicere quod debēt fieri gradarim. s. inci piendo a debilibus & pcedere ut tibi uidetur. ¶ Secūdo' ē sciendū p hoc quod dixit post digestiua cōtinua quod hoc potest ex poni dupliciter. uno modo dicēdo quod post cō tinuuʒ usum digestiuoꝝ tu debes euacuare qa eim melencolia ē humor ineptus euacuationi iō oʒ cōtinuare digestiua & deinde euacuare. z°. modo pōt exponi quod tu debes cōtinuare eua cuantia quia frequēter euacuare non. n. in mate ria melēcolica possumus semel multū euacuare sed frequēter post digestioneʒ ita quod modo oʒ digerere deinde paꝝ euacuaň & iteꝝ digere re & iteꝝ euacuare. Et hoc ē quod dicit & conti nua euacuātia & est pceptū Mesue in capitulo de cura melencolie.

¶ ET PERMVTA. hic docet corrigere complesionē que remanet post euacuationem materieꝝ & dicit deinde pmuta cōplesioneʒ in his materiebus quia in flegmatica & melencoli

Cam 13m 2l tractat

ca & administra generātia sanguinē subtilē laudabilē humidū & tenuem.2° dicit quod ex rebus eis multū cōferentibus sunt grana gariofolorum quia supcalefaciūt & cōfortant & quod dicit.patet generātia uero sanguinē subtilem &c. sunt ut oua sorbilia carnes pullorum & huiusmodi Et hoc uidetur referri maxie ad regimē melācolie. ¶ Et sermo iam cōpletus ē &c.in ipo.s.regimine & cura melancolia humoris supra i secūdo cañ ubi sunt scripte ciborum uirtutes.& ex eis que cōpetunt ipsi sode frigide sunt genera gariofolorum cum suo calido cōfortatiuo & nos atulimus id supra.s.in precedēti cap° auctoritate Arasagani Si eni expedit oportet ponere medicam̄ ultimū.

INCIPIATVR PRIVS A rasiōe capitis. Hic ponit multas medicinas in soda frigida & prio ostendit modos epithimatū.secūdo ostendit modos caputpurgiorum.3° oleorum & infusionū.secūda ibi.Ex eis est caputpurgiū.3ª ibi conferūt omia Pria in duas.prio notificat has.secūdo declarat modū comistiōis earum.secunda ibi & ex bonis epithimatibus.3ª ibi & item epithima.quarta ibi & etiā ex euforbio.quinta ibi.& ex epithimatibus bonis.sexta ibi & item aloes.septia ibi & ēt medicamē.octaua ibi & item piperis. ¶ In pria parte dicit quod primo abradatur caput deide ℞.euforbii baurach añ aur̄.i.seminis armel aur̄.ii.rute siluestris aur̄.ii.sinapis aur̄.ii. terantur & tēperentur cū aur̄.ii.amarici.i.prasii & ex eo liniatur caput.harmel ē species rute & nō uidetur quod sit ruta agrestis de mēte Auic.in q̄rto cañ.fen.vi.ª in cap° de cañ curatiuis morsus uiparum.De secunda pte ponit aliud.℞.piperis aur̄.i.fecis olei de croco aur̄.i.& tertiā ptem alterius euforbii aur̄.i.stercoris columbini aur̄.ii.omnia simul coniungant̄ cum aceto & liniatur ex eo locus rubificādus quasi uelit dicere si uis facere caliditatem que rubificet utaris tali medicamine. de 3ª pte ponit aliud.℞.euforbii salis baurach añ.de q̄rta pte ponit quartū.℞.euforbii aloes mirre gummi arabici castorei croci añ sarcocolle costi thuris añ.& fiat epithima cum aqua ruthe de qnta parte ponit aliud cōferens omni egritudini nucis.i.dolori cōferēs totius capitis.Et emigranee.i.doloris medietatis siue partis capitis et isti sūt frigidi dolores linias locū ex lapide egipciaco quia est uehemētis iuuamenti.℞.ēt piperis albi croci añ.ʒ.ii.euforbii.ʒ.i.stercoris colūbini siluestris pōdus.ʒ.ß.misceant̄ cum aceto & liniat̄ inde frons.de sexta pte pōit aliud.℞.aloes mirre euforbii castorei epithimi costi piretri piperis añ.liniantur cū uino antiquo.de septia pte ponit aliud.℞.stercus columbinū & eo fiat linitio & est ualde forte.de octaua pte ponit aliud.℞.piperis trocisci de croco abatis añ.ʒ.ii.euforbii aur̄.viii.stercoris columbarum aur̄.i.&.ß.item perentur cum aceto zm quātitatē necessitatis.

¶ ET ISTE QVIDEM.Hic declarat moduȝ cōmistionis earum & dicit quod iste medicie qn̄ȝ administrātur cōquasate cū mistiōe lactis & albumine oui & qn̄ȝ pure.Et gradus earum sunt diuersi ¶ Est sciēdum quod modus mistiōis harum medicinarum ē diuersus quia medicus qn̄q; uult augere caloreȝ earum uel nō reprimere & sic miscet cū oleis calidis ul' cū oleo de sambuco ul' aliquando uult accuitatē ipsarum refrenare & sic miscet cū lacte & albumie oui Aliquando uult earum uirtutes solas & sic ipsas solas componit ut dictū est in littera in fine Et gradus illorum.i.illarum medicinarum sunt diuersi.s.in se & sunt diuersi secundū diuersū modū mistionis & ideo cōsiderāda quādo eges fortioribus & qn̄ debilioribus.

¶ EX EIS EST CAPVTPVRGIVM. Hic ponit caputpurgia & primo facit hoc 2° addit cañ.2ª ibi Cumq; post horā.Prima in.x.ut decē caputpurgia ponit.2ª ibi.Et ex eis Relique ptes patent.Primū ē caputpurgiū de nigella dictū in singularibus quia in 2° canonis in ca° de nigella secundū est quod fit ex mumia & castoreo & musco.tertiū est quod quidā extimauerunt ut Rasis in primo cōtinentis in duobus locis quod caputpurgiū factum ex.vii.foliis origani &.vii granis se.nasturcii albi tritis & mixtis cuȝ oleo rosato uel uiolato & distillato p nares & illud est mirabilis efficatie ad inflamationē capitis reducēs ipsuȝ ad pristinū statū.quartū est.℞.sigiam.i.storaceȝ liqdam & ambrā & misceātur cū lacte & fiat caputpurgiū in omni hora.qntū caputpurgiū forte euacuatiuū est factū ex oleo de pulpa colloqntide uel ex oleo in quo ē dissolutaq; expressio cucumeris asinini.sextū ē quod ē ultimi iuuamēti.℞.expressionem foliorum enulle expssorum sine aqua & fiat caputpurgium de eo distillādo in die tres gutas i nareȝ cu est ieiun' Deinde post horā cōsequēter adhibeatur oleū uiolaceū & hoc fit ad remouendū mordicatiōeȝ supfluā quā forsam induxit sucus enulle & sorbeat fedor cā multe unctuositatis & cibus sarcenorum qui dicitur infrata & ē sicut cibus morselarum & qdaȝ ponūt cū ea oleū ut scribitur in qnto colliget & debet esse multū unctuosa ad leniendū uentrē.septimū ē.℞.felis taurini ceruini añ.ʒ.iii.mumie.ʒ.ii.musci.ʒ.i.camphore.ʒ.ß.& fiat caputpurgiū Aliqui habēt fellē taurini citrini ubi dicit ceruini & hoc ut non sit fel ceruinuȝ ut ponit Ga.in quarto de simplici medicina i capitulo.vii°.uel exponat̄.i.bouis habētis coloreȝ citrinū & hic uidetur sermo Rasis in primo cōtinentis.viiii°.cap° ubi dicit Accipe fel bouis rubei.ʒ.iii.mumie.ʒ.v.&c̄.& forte talis bos est calidior & sic eius fel est calidius.octauū est.℞.gu

mi rute agrestis aur. ʒ.radicis lilii aur.i.&c. ʒ. melis rosati colati aur.i.uniantur oia cū expssione sicle & distillētur in aures .nonum est.℞. botormarien sicci aur.iii.i. panisporcini baurach est spēs salis Sumach añ aur. quatuor terranē & in nares cū canna isluentur & caput suū elleuet & fortiter naribus attrahat. decimū est.℞. nigelle.ʒ.iiii.expressionis cucumerisasinini salis armoniaci an aur.ii.misceātur cū oleo de alcāna & cū oleo cucumerisasinini & ex eis intus in naribus insufletur & eger naribus fortiter sugendo hanelitum trahat.

¶ CVMQVE POST HORAM . Hic addit cañ & dicit quod cū post horam aliqua uirtus hax medicinax ascenderit tunc lauetur caput cū aqua calida Causa est quia hoc fit ad resoluendū uapores cōmotos ex fortibus caputpurgiis & similiter ēt ad capitis cōfortationem.

CONFERVNT ¶ OMNIA olea calida. Hic ponit olea & primo ponit olea.z° ponit insuflatiōes.zª ibi insuflatio cōferens. ¶ In pria pte dicit quod omia olea calida huic sode frigide cōpetunt & illa in quibus sunt decocta anetū calamētū amaron.i.parassiū secundū aliquos uel sansucus secundū alios uel matricaria.Sceam.i.sticados arabicū & ʒinʒiber ruta folia lauri & alia dicta in cap° de cañ curatiuis. ¶ Secundo dic ꝙ dispositio olei balsami est quā sciuisti in cap° p dicto & eius iuuamentū nō ē multum ut ponit Rasis in prio cōtinētis & serapio in primo libro sui breuiarii in septio cap°.& dicit.ʒ° quod competit ad distilandū in aurē cā est.qa forsa plus retinetur in cauernis auris & nasi.

¶ INSVFLATIO. Hic ponit insuflatōes & sunt tres pria est.℞. expressionē cucumerisasinini. Alia est ℞.nigelle & pax gūmi ruteagrestis. 3ª est.℞.botormarien & salis nitri añ & terrātur & in nares insuflentur. Aliqui dicunt ꝙ ista est tota una receptio.zª est.℞. nigelle & expressiōis cucumerisasinini. 3ª est.℞.nigelle & pax euforbii & pax gūmi & parū rute agrestis & fiat distilatio in nares.

IN SICA QVIDEMQVE FIT CVM MATERIA. Hic ponit curā sode sice & prio premittit quod intendit. secūdo exequitur.secūda ibi.Principiū uero cure. ¶ In prima pte dicit quod hic intendit loqui de soda sica in materiali. ¶ Est dubiū quare Auic.non fecit in littera mentionē de melācolia cū dixit in littera de colerica & sanguinea.dico quod dedit intelligi ut dicatur de soda que fit cū materia colerica .s.rubea uel nigra q̄uis nomē colere absolute pro latū significet colerā rubeā ut patet in tertio ꝯ interioribus & in comto illius amphorismi septie particule qbus colerice ypostases &c. ¶ Secundo est dubium quō soda sica fit a sanguie.dicūt quidā quod sanguis calefaciēdo pōt exicare uel dico quod per sanguinē intelligit illū in quo est colera.pōt eni colera sodam facere prout ē sepata a sanguine & hoc est quod dixit cū materia colerica uel prout est mista sanguini & hoc cū dixit aut sanguinea uel possumus dicere quod litterra est corrupta quia uult dicere aut melancolia.

¶ PRINCIPIVM VERO. Hic exequitur & primo ponit curā qñ sicitas non ē multa z° qñ ē multa.zª ibi.Et fortasse sicitas In prima pte dicit quod principiū cure huius sode sice ē humectare egx cū cibis boni chimi & multi nutrimēti sicut sunt uitelli ouox ius galinax pdices fasiani & h° est quod uult dicere Cubube & thahaʒaʒ quidā dicūt quod ē spēs pdicis.quidā dicunt ꝙ est anser iuuenis & sorbitiones pigues cū oleis humidis.z° debemus humectaē egrū cū alterātibus declinātibus ad equalitatē iter qualitates actiuas ut cū caputpurgiis humidis & cū oleis laudatis ut ē oleū de amigdalis amaris & oleum de cucurbitis & huiusmodi. Quod si est necessariū equare inter calidū & frigidum misceātur olea adequātia. ¶ Est dubiū quare hic utimur caputpurgio cū nō indigeamus euacuatione.z° quare non utimur oleo amigdalax dulciū ¶ Ad primū quod utimur eis nō ad euacuandum sed ad humectandū.uel aliter quod i istis ppter defectum uirtutis possunt aggregari alique male materie & dure ad motū pp sicitatē & iō egent aliquo caputpurgio cū oleo amigdalax amarax quia si intentio esset pura humectatio magis cōueniret oleū amigdalax dulciū.uel ad secūdum dicendū aliter quod oleū amigdalax amarax quia ipsum posui cōplesione potentiali calidū ē habens aliquā uim exicatiuā & resolutiuam tñ ē actu humectans & quadam uirtute unctuosa & dulcedine.oleū eiū amigdalax amarax in gustu est dulce. partes eiū sice terrestres que faciūt amaritudinē in amigdala non sequūtur oleum & tunc cōpeteret hoc oleū quādo uelles calefacere medicinas alias humectantes uel corpus humectandū.unde dicit quod si aliquid &c. Si n.uis infrigidare misce oleum ꝯ cucurbitis et si uis calefacere misc oleū amigdalarū amarax &c.

¶ ET FORTASSE Hic ponit curā quando est sicitas multa. Et dicit qꝺ fortasse quandoq̧ hec sicitas faciet euenire ipsi cerebro diminutionem sensibilē et pparabit ipm doloribus. Et tūc oportet administrare caputpurgia ex medicinis i potu datis uel ex medulis in potu datis que sūt extracte ex cruribus ouium & uitulox & ex pinguedenibus galinax & exthaereʒ creditur māe

ries p̄ sicis uel anatis. Et thadarā ē caro turturis & ex stercore uachaꝝ & capraꝝ & subdit ꝙ ex iuuātibus est apponere emplastꝝ exsesudē sub tili est mel decoctū ut ponit littera extrinseca p mistio ex sumula tritici & sumula ordei secūdū necessitatē & ex zucharo albo & oleo amigdali no aut d̄ cucurbitis quia si uis plus calefacere mi sce cum melle predicto farinā tritici &c̄. Si uero nō uis malassare olea & alia cū istis misce & di stilla stillati gutā super caput & q̄nq; fiet ex ali qua massa coronatio. ¶ Est sciendu; quod mul ta sicitas cōsumit humiditatē naturalem cerebri unde cōtrahitur & diminuitur. secūdo est scien du; diceres tu ad quid ponunt̄ huiusmodi ster cora cū communiter exicēt & resoluāt uel saltiz nō humectēt unde in emplastris ydropicoꝝ ponūt̄ infra in fen. xiiii^a. Non uideo uiam euadendi nisi quod intentio in hoc est duplex. s. humectatio & ista fit cū caputpurgiis ex medicis ī potu datis dictis & ista humectatio fit cu; rebus calidis & humectantibus quia talis sicitas pducit corpꝰ ad dispositōe; senilē. Alia intētio ē aliqua resolutio supfluitatū que generantur & que trahuntur a sicitate & propter hanc utitur stercoribus & in telligie qd̄ sit pp materiā exicantē & stipticantē que resolutiōe indiget. uel possumus dicere qd̄ ponunt̄ ut cū eis cōmisceantur res alie & tenean tur fixe. s. pinguedines predicte & medule.

¶ CVIVSQVE AVTEM SPECIERVM.

Hic ut supius dictū fuit ponit curā sode proue niētis ab apostēate & dicit quod cura cuiuscūq; sode facte ex apostemate dicetur in ca° singulari 2^m quod aparebit in eisdem deo dante.

CVRA SODE OPILATIOnis.

Hic ponit curā sode ab opillatione & primo intendēdo ad cā; quādo cura nō habet cōtrariā indicationē secūdo intendēdo ad cōplesionē q̄n; coniunctam uel ex opillatione inductā. 2^a ibi. Quod si in ca pite est. In prima pte dicit quod cura sode opil lationis est cū maturatiōe p ea que scis. Deinde cum euacuatione deinde cū usu asebaret. i. cum pillulis asceare t. Deinde cum euacuatione ma gis particulari a capite ut cū medicinis resoluti uis uel emplastris uel cū embrocationibus odo ramentis & gargarismatibus similiter & caput purgiis. Deinde reitera euacuationē minorati uā & postea maturationē & postea euacuatio nem eradicatiuā. Deinde resoluētia donec remo ueatur. ¶ Est sciendum. d. t. quod Auic. tot uer ba multiplicauit dicendū quod primo tangit to tum ordinē tue intentiōis & opationis & cum hic sit sermo de opillatiōe est sermo de ea que fit a materia humorali & debes pcedere ut dictū est. dixit in littera postea si ex premissa opatio ne opilatio non cessat. Euacua &c̄. & hoc totu; scitur in capitulo cañ curationū.

¶ QVOD SI IN CAPITE. Hic ponit curā intendendo ad cōplesionē & dicit quod si sit ī ca pite mala cōplesio calida inducens dolorem. aut pter opillatione; grossam curatio fit tibi diffi cilis ualde. Sed administra pmo pparantia ma teriā. deinde cū excitatur soda sucure cū aliquā tulū infrigidātibus molificatiuis non stipticis. Deinde cū quiescit similiter prepara materiam ut prius donec opillatio apiatur. ¶ Est sciēdu; quod mala cōplesio calida sequēs opillationem uel coniuncta phibet usum apientiū fortiū que sunt calida quia addūt ad maliciā cōplesionis & q̄n est opillatio a materia grossa tūc curatio fit multū difficilis quia mala cōplesio calida prohi bet fortia apientia que cōueniunt opilatiōi gros se Auic. ergo precipit quod utaris apitiuis & si ista augendo malā cōplesionē calidā augeat̄ do lorem & nocumentū in capite tunc utere re frigi dis faciēdo capiti emplastꝝ uel unctionē uel ali ter aproximādo. sint tū̄ ista frigida cōiuncta cū medicinis ī quibus sit uirtus molificatiua simi liter porroꝝ apitiua ne uapores a materia fur gentes retineātur & nō ut cōstrictio a puro fri gido uel sicco addat ī opillationē & sic gradati; agas. Cañ tū̄ pfecti in hoc sunt positi in primo libro fen quarta ca° 2°. Et tu cōiunge eos huic capitulo secundū quod ē possibile Et hoc uoluit Auic. cū dixit & totū hoc iam diximus &c̄.

QVE AVTEM FACTA EST

ex uentis. Hoc capitulū pōt duplici ter cōtinuari & prio sic. Supius Auic. determinauit de cura sode a cāis in trinsecis & quibusdā cāis extrīsecis hic determi nat de cura sode a cāis extrinsecis & a quibusdā cāis intrinsecis cōsequēter & prio determinat de soda a uentositate facta a uapore. secundo de fac ta ab ebrietate. 3° a coytu. quarto a pcussiōe. 2^a ibi in soda cōtingenti ab ebrietate. 3^a ibi hec soda accidit pp sicitatē. quarta ibi oportet ut sit tua uolūtas. pria in duas prio determinat de soda a uentis & a uaporibus facta pp cām intrinseca; secūdo pp cām extrinsecā. 2^a ibi. Cum aūt soda capitis fit. Sed tu. d. rubrica cōtradicit huic ultie diuisioni quia dicit rubrica soda ex uentis & ua poribus in capite retētis pp cām extrinsecā. dico primo quod ista rubrica est corrupta quia uult dicere pp cām intrinsecā. uel 2° dicēdū ꝙ ista ru brica est cōis huic capitulo & sequentibus & q̄ cum ad illud qd̄ intenditur in sequentibus dicit̄ propter causam extrinsecam. s. ipsi cerebro & non ipsi corpori & tunc plurima ps huiꝰ capitu li est de soda pter uentos & uapores a cā ex tra cerebꝝ. Dico aūt pluria qa aliqua ps huius capituli ē de uoporosa & uentosa pp causa; in ipso cerebro ut apparebit. ¶ 2° hoc capitulum

cōtinuatur precedentibus sic Supra Auic.deter minauit de soda a causis intrinsecis. in quo deter minauit de ea que fit a causis materialibus hūo ralib⁹.hic d̄terminat đ soda q̄ fit a cāis materiali b⁹ uētosis & uaporosis.& q̄uocūq; continuetur dicemus ꝙ primo determinat de soda facta a uē tositatibus .2° a uaporibus.3ª ibi habētium ue ro.Prima in duas.primo ponit curā q̄n uentosi tas habet radicē; in ipso capite 2° quādo ē a sto maco.3ª ibi.quod si ipsorum principium.¶ In prima pte dicit quod soda facta a uētis grossis est curanda primo cum yeris z c̄.¶ Est sciēdū quod in hac cura Auic.ad tria intendit primo ad euacuationem materie unde elleuatur uento sitas que est flegmatica uel melancolica utpluri mū ut supra declaratū fuit & hoc fit cum yeris & caputpurgiis.secūdo intēdit ad rectificatōe; regiminis ut nō dentur uaporosa & q̄uis sint ca lida sicut eruca & huiusmodi.de frigidis eni; si ue pa℞ calidis nō dubitat̄ quod nocent sicut ca stanee fabe mala pirra & huiusmodi.3° intēdit ad resolutionē uentositatis & patet.¶ Est scien dum 2° quod Auic.in secūda pte ad quatuor in tendit.prio ad euacuationem materie a stomaco & hoc cū yeris uel oleo de cherua ātiquo ēt oleo de quo loquitur in fen.xiiiª.in cap° đ apostema tibus frigidis stomaci & modū dandi i potu sit in fen.xviª.in cap° de cura colice. 2° intēdit ad re solutōe; uētositatis cū diacimino & huiusmōi ēt dicetur in.xiiiª.fen.3° intendit ad cōfortationē ca pitis ne recipiat uentū & cum hoc resoluēdo ab eo uentū.quarto ad diuersionem uentositatum ad contrariu;.dixit in littera Aletheli.i.tamarisc eus alia patent.

¶HABENTIVM VERO. Hic ponit cura; so de uaporose & prio q̄n uapor est i capite.2° q̄n est a stomaco.3ª ibi. Si aūt fuerit i stomaco Vē tus aūt & uapor quomō differāt supra declara tum est.Prima i duas quia prio docet cognoscer̄ sodā uaporosa; cuius cā est a capite. 2° ponit cu ram.secūda ibi cura est.¶ In prima pte dicit q̄đ soda facta a uaporibus factis in capite est q̄n in stomaco nō pcipitur inflatio nec rugitus nec au getur uel diminuitur pp repletionē corporis ul⁹ pp euacuationē nec pp assumptionē ciboru; ua poroso℞ uel modico℞ uapo℞ existentiu;. ¶ Est sciendū diceret aliquis Auic. dicit quod soda ua porosa pp cām in capite nō auget̄ pp cibos uapo rosos cōtra quia uentosa augetur per uentosos. unde prohibet cibos uentosos in soda uētosa.g° similiter hic Secūdo q̄uis uapores existētes i ca pite nō sint a stomaco radicaliter tn̄ in hac soda pp cibos uaporosos in stomaco augeri poterit. dico quod Auic.duo signa inuit unum q̄a homo nō habet rugitū nec inflationē in stomaco & h° quia ille uapor nō i de surgit.secundū signu; est quod in habēte sodā ex uaporibus generatis in capite nō augetur soda uel pōt exponi .neq; i h° .s.rugitu & inflatiōe augetur soda & minuitur sicut augetur & minuit̄ dolor qui ē a uaporib⁹ stomaci.nō tn̄ est negandū quin aliqualiter & aliq̄n possit augeri & diminui 2ᵐ diuersitatem in cibis & p euacuationē & repletionem.

¶CVRA EST.¶Hic ponit curā huius sode & dicit quod cura ē cū embrocis carminantibus & cum emplastris caput cōfortātibus resolutiuis in quibus sit aliqua stipticitas parua & cū odo ramentis subtiliatiuis & q̄n; ista p se sufficiūt. ¶ Est sciēdum quod bene inspicimus quod cu ra Auic.est intendere ad resolutionē & cōforta tionē dans itelligere euacuationē si ē necessariū. SI AVTEM FVERIT. Hic ponit curā sode uaporose.q̄n puenit a stomaco & primo itendē do ad ipsum uaporem.2° ad malitiā qualitatis secū cōiunctā.3ª ibi.Cum ergo senseris.¶ In pri ma pte Auic.intendit Ad q̄nque Primo ad con fortandū stomacū & ipsum fortificandū ne ge neret uaporem sicut cū mastice cu; zeleniabin.i. melle rosato.2° ad resolutionem uaporis cū dia cimino.3° ad phibitionem euaporatiōis cibo as sumpto & hoc cū rebus infrigidātibus sicut est mucilago psilii & cū rebus stipticātibus sicut ē coriand℞ sicū cum zucharo.Ex quibus duobus phibetur uapor cibi & ubi timetur đ frigidita te mucilaginis psilii possumus uti mucilagine se minis lini q̄uis frigida sit ut ponit Ga. in sexto de regimine sanitatis Cum dicit & cum semen li ni opatur in frigiditatē sucū.i.mucilaginē. Est tn̄ eius frigiditas parua.quarto intendit ad con fortationē capitis.s.cū stipticis sicis.hoc tn̄ debet fieri postq̄ euacuaueris ipsam materiā sode siue uaporosa; siue humoralem & sedaueris ex hoc dolorem ut cū embrocis & odoramētis narra tis & cū decoctione amaraci.i.maiorane ul⁹ pra sii uel matricarie & subdit Auic. quod non de bes stipticare nisi post euacuationē ne uapor cō stringatur.q̄nto intendit ad diuersionē materie.

¶ De 3ª parte dicit quod cū senseris quod in ma teria uaporosa sit supefflua caliditas per sigª remoue subtiliātia calefaciētia multu; sicut eu forbiū & huiusmodi imo primo incipias tūc ad diuersionē materie & ad purgandu; cū garga rismatibus & ad aproximādū ēbrocas i balneo tempatas.Est sciendū quod uapor aliquādo ē colericus unde indiget in sui remotiōe quod ca ueamus resolutiua calida & itendamus trahe re ad cōtrariū cū fricatiōibus & uentosis & edu cere cū caputpurgiis & gargarismatibus si est possibile & ppe si ē a colera in capite ad cuius euacuationē subsequitur euacuatio uaporis & intendemus resolutioni eius & mitigationi sue accuitatis quod fit p embrocas tempatas & p

balneū aque calide cum eim absolute pferrur ꝺ ipso intelligitur ut potest haberi a Ga.i.xiº.libº.

Q VM AVTEM SODA CApitis Sepius Auic.determinauit de cañ. curatiuis sode pueniētis a causis in trinsecis & a quibusdam extrinsecis. Hic determīat ꝺ canonibus curatiuis sode a cāis extrinsecis que sunt uentus & uapor. Ebrietas coytus & pcussio. Sed tñ quia ista diuisio supiº posita fuit.ideo dicamus ꝙ supius Auic.determinauit de cura sode a uentositate & uapore itrīsecis.hic determinat de cura ab illis extrinsecis & prio ponit unā curā.secūdo aliā.secūda ibi & similiter sunt cure uapoꝝ.Pria in duas pº reuerti tur ad determinandū de cura sode ab illis intrinsecis intendēdo ad uentū.secundo ad qualitatem quā impressit.zª ibi quod si malitia cōplesiōis. ¶ In pria pte dicit qꝺ soda capitis facta ex uentositate pueniēte a cā extrinseca debꝫ cōsiderari si uentus ē calidus uł frigidus yemalis & debꝫ considerari locus introitus qa si ē calidus & eiº introitus est per aurē distiletur in ipsam aureꝫ oleū camomelinū uel oleū alcherinuꝫ uł anetinū cōquasatuꝫ cū pauco oleo roxato & similiter si eius introitus sit per nasuꝫ distiletur in nares ꝙ dictū ī est.deinde administra embrocas i quibus ponantur aliqua faciliter resoluētia dicta. De zª pte dicit qꝺ si succederet huic malitia cōplexiōis calida curetur cū medicinis lenibus incipiēdo ab eis que tendunt ad puam frigiditatē & si ista ñ iuuarent augeatur caliditas ut tibi uidetur.

¶ QVOD SI FRIGIDA. Hic ponit curā intendendo ad uentū et qualitatē eius quā impressit & dicit quod si materia sit frigida pones oleum ad quācūq duaꝝ extremitatū fuerit necessariū caliduꝫ quia.s.uel ad aures uel ad nares p quas uentus intrauit & ponatur in isto medicamīe si eges ampliori calore Muscus castor Mumia & huiusmodi & multiplica secundū necessitatē & administra embrocas emplastra & alia resolutiua calida & aliena quod ifrigidat & lenit natu ram. ¶ Est sciendū per hoc quod dicit & lenit naturam.Contra qa ad curādas egritudines ca pitis indiges multū lenificatiōe nature ut supra dixit. Itē Rasis in prio continentis. clisteria sunt laudabilia & utilia in qualibet specie sode.ergo non debet alienari illud quod lenit naturam Quidā dicūt quod littera uult esse sic scripta. & leni debet natura.uel dicendū quod iflatiua debēt phiberi q̄uis sint lenitiua.uel dicendū qꝺ lenitiua.i.solutiua talia nō qterunt i uētositate a cā extrinseca nec dirrecte cōpetit lenificaºuētris.

E T SIMILITER SVNT cure uapoꝝ.Hic ponit curā sode a uaporibus & primo a malis uaporibus quicūq sint.zº a uaporibus qui sūt odores.zª ibi.Ea quideꝫ que fit odoribus bonis Prima in duas primo ponit curā intendēdo ad eos uapores.zº ad cōplesionem malā derelictā. zª ibi.Quod si ex eis impedimentū.prima i tres primo ponit curā sode a uaporibus calidis zº a frigidis.3º a sicis fumosis.zª ibi.Frigidis uero cō fert.3ª ibi.Si aūt uapores.uapores autē hūidos reduxit ad frigidos ¶ In pria pte dicit ꝙ similiter sunt cure sode a uaporibus sicut cure sode a uentositatibus.s.quod extrīsecus uapores eue nientes qñq sunt frigidi raro tñ sicut sunt uapores locoꝝ almutati.i.ceōsoꝝ & limosorum.i.stagnoꝝ & qñq sunt calidi & hº utplurimū quos resolue cuꝫ embrocis tempatis.zº dicit quod ex istis si retinerētur plurimi uapores ita quod causarēt uertiginē uel schotomiam uel ymaginationes falsas tunc applica eoꝝ naribus odores temperatos bonos sicut rosas nenufar uiolas & olea ipsoꝝ. ¶ Est sciendū quod uapores calidi sunt utplurimū quia res sunt magis euaporabiles & calidū ē faciēs euaporationē Quandoq tñ isti uepores esse dicuntur frigidi ut locoruꝫ cenosoꝝ musulentoꝝ & stagnoꝝ calidi autē uapores retenti faciūt scotomiā & uertigineꝫ &c̄. ppter motū aliquē cuius cura patet ex dictis i littera.

¶ FRIGVS. Hic ponit curam sode cāte a uaporibus frigidis & dicit quod sode frigide isti cō fert odor musci & camphore & hoc sufficit.

¶ ET SI SVNT VAPORES. Hic ponit curā sode puenientis a uaporibus sicis & fumosis & dicit quod tunc cōfert humectatio existens for tis cū oleis predictis infrigidantibus sufficiēter.zº dicit quod nares debēt ablui & debent post ista olea trahi p ipsas nares ad supiora & dimittere postea exire & sic facere cōtinue & similiter cū aqua roxata & aqua de talicibus & ꝺ cucurbitis & super uapores haꝝ aquaꝝ facere plurimā inclinationē narium.

¶ QVOD SI EX EIS. Hic ponit curam sode puenientis a uaporibus eleuatis ab odoribus et dicit quod si ex huiusmodi uaporibus generetī ipedimentū malitie cōplesionis sicut fit ex fumo sulfuris ar senici & similiū ponat cāfora in oleo cucurbite & hoc fit ut infrigidetur & humectetur uel ponaī camphora in oleo lactuce & oleo uiolato & suppone & sterne locum totum ubi habitet infirmus ex foliis salicis & odoriferis humectantibus tendētibus ad frigiditatē.

E A QVIDEM QVE FIT ODO ribus. Hic ponit curaꝫ sode ab odo ribus unde hoc capitulum est sicut speciale respectu preteriti & prio a bonis odoribus.zº ab odoribus fetidis. zª ibi facte uero ab odoribus.In pria pte uult dicere qꝺ si odores bōi lędūt caliditate sua tm̄ ut est odor

musci croci & huiusmodi curetur cũ odoribus frigidis ut cãfore odore & sandalo℞ & si ledat siccitate sua tñ resoluẽdo & alterãdo nõ sis cõtẽtus cãphora cõtra nocumẽtũ odoris musci quia cãphora exicat. Sed si est possibile qꝫ nõ timeaẽ frigiditas succurere cũ caputpurgiis humectãtibus & oleis humectantibus iam aliquãtuꝫ ĩfrigidatis & si nõ times de frigiditate cãfora sit in eis disoluta.cã est qꝫ ipsa cãfora cõtrariaẽ odori musci & similiter ecõtra si nocumentum est ab odore cãphore exicãte non sis cõtentus solo musco sed cũ oleis calefactis misto ut dictũ est.ꝺ cãphora. hic tñ attende cañ supius positũ quod si odores ledũt qũãtitate qua repleãt tũc cura non est cũ odoribus sed cũ resoluẽtibus sicut ẽ cura sode uaporose de qua est dictũ in capitulo prece denti & tu cõsidera quod supradictũ est ꝺ soda primo capitulo.

¶ FACTE VERO ¶ Hic ponit curã sode prouenientis ab odoribus fetidis & dicit quod cura ẽ cũ bonis odoribus oppositis isti odori fetido ĩ cõplesione & si fetidi habeãt exicare inducas odoriferos humectantes sicut odores nenufaris uiolaruꝫ & salicis.& subdit quod oleũ cõferens a proprietate est illud de salicibus qñ odor fetitus ꝑuenit a caliditate & siccitate.uel possumus diceẽ quod illud oleũ habet ꝑprietatẽ temperãdi.& nõ est nobis in usu.loco eius sumiẽ oleũ ꝺ salice.

IN SODA CONTINGENTI ex ebrietate. Hic determinat de cura sode ab ebrietate et pᵒponit curã q̃tũ ad omnẽ intẽtionẽ curatiõis.zᵒ describit quodã medicãm utile.zª ibi Medicamẽ optimũ ebrietati.prima in duas primo ponit curam sode qñ stat ebrietas zᵒ quãdo recedit. zª ibi .Amplius cũ ebrietas incipit prima in duas primo facit hoc zᵒ quia qñꝫ ista non conferunt ostẽdit ad quid ẽ ꝓcedendũ.zª ibi.quod si ꝑp hoc non qescũt.Ad euidentiaꝫ prime partis ẽ sciendum quod tres sunt intẽtiones curatiue sode ab ebrietate.prima est ad materiã uẽtosam uel humoralẽ ĩ stomaco quã uinũ mouit .zª est ad materiã uaporosam 3ª est regiminis rectificaᵒ. prima ergo in tres quia primo ponit curã q̃tuꝫ ad primã intentionẽ secũdo quãtum ad secundam tertio quãtum ad tertiã.zª ibi.Et frica pe pes eo℞.3ª ibi.Et cibentur lentibus.ꝑma ĩ duas quia intentio ẽ duplex ad materiaꝫ.s. euacuatio & rectificatio per digestionẽ.Primo ergo ꝑoit curã ꝑ euacuationẽ.zᵒ ꝑ digestionẽ.zª ibi. Et si est aliquid.¶ In prima pᵉ dicit quod cura hᵘ sode est administrare purgationeꝫ stomaci qꝺ fit ꝑ uomitũ factũ cũ oximelle & semine raffani aut cũ oximelle & aqua tepida uel administrare debemus uomitiuũ leue uel mediũ quod de scribã in zᵒ cañ.zᵒ dicit quod si uomitus non es

set obediens & timeretur ne induceret nocumẽtum tũc administra solutiuũ quod fit cuꝫ yera cõfortata cũ scamonea ne eius mora ꝑlũgetur. tertio dicit si foret aliquid ꝓhibens aliquod solutiuũ calidũ sicut ꝓpter egritudinẽ calidã solutiuũ facies cũ decoctiõe mirabolano℞ uel cum sirupo de fructibus solutiuo.¶ Est sciẽduꝫ qꝺ ebrietas est crasileos.i. iectigatio capitis.s. ꝓpter uapores uini ut patet in cõmento illius amphorismi qnte pticule.Si aliquis inebriatus fuerit &c̃.Girardus tñ in principio uiatici sui ĩ caᵒ de ebrietate sic ipsam diffinit Ebrietas ẽ lesio cerebri cũ iectigatiõe prouenĩes ex grossa uini fumositate & non solum aũt ex uino contingit inebriari sed ẽt ex qbusdam aliis potibus ut ceruisia & huiusmodi.¶ Secũdo ẽ dubiũ ut℞ uinuꝫ pu℞ cicius inebriet q̃ limphatũ.Et dicenduꝫ ꝙ limphatũ cũ pauca aqua cicius iebriat ut innuit Auic.in 3ª fen primi cañ ĩ caᵒ de regie ꝑ uinũ.& A℞.in 3ᵒ ꝑblemate tertie pticule.Et causa huiᵒ ab A℞. datur triplex.& prima est quia cicius penetrat.Aqua.n.sua substãtia subtilliationẽ exhibet uino & iõ uinũ cũ ualde modica aqua tẽꝑratũ penetrat cicius & ad loca magis angusta q̃ uinũ pu℞. Et cõsidera ꝙ ex hac cã A℞.uult ꝙ tardius remoueaẽ ebrietas ex uino liphato q̃ ex uino puro quia in strictiora loca penetrat uinuꝫ limphatũ a quibᵒ difficilius resoluiẽ.Sꝫ tu diceres contra quia secundm comentatorem in zª particula amphorismorũ sup illo amphorismo egritudinũ.alie ad alias etc̃.dicit ꝙ egritudines que uelociter fiunt uelociter uidentur solui unꝺ quod.bene natũ est fieri bene natũ est solui sicut tertiana in estate cito fit & cito curatur & econtra in yeme.gᵒ ebrietas que cito fit cito curabiẽ sed cito fit ex uino limphato ergo.dico quod uolendo saluare Aristotilẽ licet per se uel ex hoc ꝙ est cito fieri ebrietatẽ a uĩo limphato ipa cicius debet curari tñ ꝑaccidẽs cõtingit quod tardius curatur & hoc ꝑ ꝑenetrationẽ uini ĩ loca ãgusta secũda cã quã assignat Aristotiles quare uinuꝫ mistũ uelotius inebriat est quia de eo magis potest bibi.sed de uino puro minus põt bibi quia uinũ pu℞ magis ꝓuocat uomitũ. Sed tu diceres hoc ẽ contra Aristotilẽ in eadẽ pticula ꝓblemate octauo ubi dicit quod uinũ limphatũ magis fac uomere.Itẽ uinũ liphatũ magis molificat stoma cũ ut ponit Gal. zᵒ regis acuto℞ comẽto.xxviiᵒ. & in.xxxiiiiᵒ.cõtinentis.Dicendũ quod uinũ limphatũ per modũ laxitatis et molificatõis magis facit uomere.sed uinuꝫ pu℞ per uiã punctionis uel mordicatiõis magis facit uomere.uinũ auteꝫ de quo hic est sermo quod sit ꝑmistuꝫ aque est illud quod modicissimũ habet de aqua. Sꝫ A℞. cum dicit quod uinũ ꝑmistũ magis facit uomeẽ loquiẽ de uino multũ limphato & ita loqẽ Ga.

in preallegato comento. Hodierna tamen laxiuia ad potũ uini duxit homines ut plus de puro uio potēt q̃ de pmisto. 3ª cā est quod uinũ pux sui caliditate adiuuat ad digestionē sui & alio⁊ sꝫ uinũ limphatũ ecōtrario se habet ¶ Tertio est sciendũ quod primũ quod precipitur in ebrietate est uomitus & in hoc omnes cōcordāt. Et rō est quia uinũ supflue sumptũ per uomitu3 apte euacuatur. Et uomitiua quedā sũt fortia et quedam debilia. ita scribit mesue in suo libro de consolatiōe secũdo capº quia. ergo ista materia est i stomaco parata eductioni ideo nō indigemꝰ uomitiuis fortibus sicut eleboro & similibus sꝫ debilibus & mediis dictis hic & in zº cañ melius & quia uomitꝰ aliqñ nō potest fieri pp multas cās dictas in priō libro fen quarta. ideo oportet quod purgetur cũ yera cōfortata cu3 scamonea pp cām dictā in littera. Iste eñi materie que sũt in stomaco habētis sodā ab ebrietate sunt facilis uel nō multũ difficilis eductiōis neq̧ expedit ꝙ ipressio yere sit i capite. oportet ergo quod cito descendat de hoc pfecte diximus supra i capº de canonibus uniuersalibus. dixit i littera & non timeas pp ipsius. s. scamonee ad ipsius. s. corporis caliditatē. Reprimitur eñi calor scamonee cum aqua utrorũq̧ granatoru3. s. muci uel dulcis & acetosi de qbus ēt loqtur i quarto cañ i fen pria i capº de cura putrida⁊ i generali. Modũ aute3 & dosim eius require a Serapione in septimo libro sui breuiarii.

¶ ET SI EST. Hic ponit curā p digestionē precipiendo somnũ & dicit quod si ē aliquid quod phibeat ab euacuationibus cuiuscũq̧ modi fac eos dormire donec digeratur illud quod de uino cōtinetur in stomaco eo⁊ & quod uinum fit tũc digestũ apparet ex colore urine & eius tinctura. ¶ Est sciendũ primo quod signum digestionis uini est colloratio & tinctura urine. Causa est quia prime urine patientium crapula3 uel ebrietatem sunt crude indigeste ꝑpter suffocationem calidi a supfluo potu & ꝑpter attractionem indigesti ad uiā urine. Cum autē calor uincit & digeritur uinũ & relique materie secũ associate tũc apparet tinctura urine & est dictu3 Rasis in primo cōtinētis. viiiº caº. ¶ Secundo est dubitatio utru⁊ i ebrietate competat somnus uidetur quod non primo p Rasim in. viiii. capº primi cōtinētis ubi dicit & dico quod soda fit ex potu uini &c. & est necessariũ phibere somnu3 & quietē tota una die. zº illud quod retinet uini uapores intus & phibet a resolutiōe nō cōpetit in cura. Somnus est huiusmodi ergo. In cōtrariũ est Auic. qui statim dicet quod somnus est radix in cura huius. Dicendũ quod somnus maxime cōpetit in ebrietate rō est quia adiuuat ad digestionē uini & sepationē eius a stomaco post digestionē. Et tũc dicemus quod ē textus Rasis corruptus & uult dicere necessarium est nō phibere somnũ & pōt cōfirmari quia in pluribus locis eiusdem capituli pcipit somnũ i soda ebrietatis. Ad rationē dicendũ quod plus est iuuamentũ somni pp auxiliũ quod facit ad digestionē uini q̃ sit nocumentũ ꝑpter retentionem uapo⁊. laudo aũt quod ante somnũ aliquod stiticum sumant. Aliter tñ possemus dicere ad questione3 pp quod est sciendum quod soda ebrietatis est duplex una que fit a uino cōiter usuali nocente ꝑpter suā supfluam quātitatem unde fluctuat i stomaco & euaporat ad caput & hº modo cōiter accidit ebrietas ex multo potu uini & in hac ebrietate somnus iuuat uehemēter qa completur digestio illius uini. plus tñ iuuat si uomitꝰ pcessit & de hac ē hic sermo. Alia ē ebrietas que fit ex acuto calore uini emitente uapores calidos acutos ad caput q̃uis de eo sit potata parua q̃titas sicut in nostris ptibus uulgari sermone dicitur uinu3 quod sapit de lolio & tunc somnus in hac ebrietate forsam nocet quia retinet illos acutos uapores. Et quia cura talis ebrietatis nō est p digestionē illius uini qa quasi non est bene digestibile & ipsu3 nō nocet qa non digeratur sed nocet sui acuitate & acutis uaporibus q̃uis non sit potatus nisi medius aratus de hoc uino & iō cura ē facere ipsum uigilare & exercitari ut illi uapores acuti resoluanť & est simile de hac soda ab hº uino calido acuto sicut de siti facta a rebus calidis acutis ut aleo & uino acuto quia talis sitis nō curatur cũ somno imo cum uigiliis & euaporatiōe & potu humectante. Quod s. sitis est multo potu unde cā sit indigestio uel ex cibo⁊ indigestione mō somnus sedat eam & dicitur talis sitis a frigoř facta quia ex indigestiōe & suffocatiōe caloris fit. hoc inuit Auic. infra in fen. xiiiª. in capº de siti & in quarto cañ fen prima in capº de siti que febricitantibus accidit & innuit. Ga. in cōmento illius amphorismi qnte particule. Quibuscũq̧ desiderũ nocte bibere &c̃. Simili ergo modo dicemꝰ quod in soda ab ebrietate ꝑueniente a uino non quia sit i supflua q̃titate potatũ sed quia est calidum ualde q̃uis sit de eo pax potatũ nō cōpetit somnꝰ sed uigilia quousq̧ illi uapores sint exclusi & hoc est ad mentem Rasis i loco prealegato qui i hac soda utitur oleo roxato fortiter ifrigidato. s. ad remouendũ caliditatē illo⁊ uapo⁊ & ad prohibendũ eos. cũ3 tñ i aliis ebrietatibus utatur oleo rosato non multũ infrigidato. unde dicit. dico quod soda fit ex potu uini calidi qa q̃to uinũ est magis calidum tanto soda est maior & cā est quia hec soda est quia uinu3 replet uaporibus calidis. Et subdit in hiis uaporibus & huōribus calidis sunt necessaria ifrigidātia

sicut oleū rosatū & similiter infrigidantia m'ta infrigidatione & est necessariū ꝓhibere somnuꝫ & quietē tota una die. Ecce ergo mentem Rasis secundū intentionē nunddictam.

¶ ET FRICA PEDES. Hic ponit curā intēdē do ad uapores. est autē hic triplex intentio. pria est diuersio & hoc fit fricatōe cū sale & oleo uio lato. Causa ē quia illud oleū remittit flammam si aliqua est. secūda intentio est resolutio & h° fit infundēdo oleū camomelinū sup eoꝝ extremita tes & facere eos ingredi balneū. tertia intentio ē confortatio capitis ne recipiat & hoc fit cuꝫ oleo roxato infrigidato sed nō tam multuꝫ. Causa ē quia nō est excessus flāme qualis est in capite in soda ab extuatione & a solis calore. & ideo si soda esset a uino multū calido inflamante caput posset oleū fortiter infrigidari ut pcipit Rasis. ¶ Est sciendū quod aproximatio hoꝝ oleorum frigidoꝝ debet esse cū uapores ascendunt. Cum autem iam ascenderūt uel multi sunt oportet ul' miscere cum oleo rosato aliquid resoluens ul' nō ponere oleum roxatum.

¶ ET CIBENTVR LENTIBVS. Hic ponit curā per rectificationē regiminis & dicit quod isti cibentur lentibus. s. corpore. causa est qa eoꝝ stipticitate ingrosant uapores. Dixit secundo ꝙ in caulibus est proprietas per quā uapores a ca pite prohibentur ut dicit Ga. in libro decem tra ctatuū secundo tractatu cap° de cephalagia pp ebrietatē. folia eni cauliū infussa in aqua calida aposita capiti naturaliter cōtrariantur ebrietati quia a ꝓprietate. Similiter uirtute subductiua quā hnt q̄tum ad ptem suā nitrosam & uirtu te frigida quā habēt q̄tum ad eius corpulentiā ut doctores comuniter ponunt & Aꝛ. in 3° cap° ꝓblematum ꝓblemate. xvii°. Sermoneꝫ autem cauliū pfectū repies in fen 3ª huius i p° tractatu ubi de eis disputaꝫ. 3° dicit quod si dam⁹ pullos columboꝝ nō fit error qa generant sanguinē sub tilē & forte ad soluendū uapores. ¶ Sed ē du biū utꝝ nutrimentū pulloꝝ columbaꝝ sit subti le. uidetur quod non per Auic. supra in cap° de columbis ubi dicit quod in eis est grosities nutri menti. Idem ponit ysaac in libro de dietis parti cularibus & signo declarat. Itē in fen. xiiiª. in ca° de cura malaꝝ cōplesionū stomaci cum materia & opilationū ipsius. dicit quod corpora pulloꝝ colūbaꝝ sunt tarde digestiōis & longe more in stomaco & h° uidetur esse ex grositie nutrimen ti sicc substantie eoꝝ. ¶ In contrariū ē Auic. hic & ꝓbatur rōne Illud quod laudaꝫ in debilitate uisus pp paucitatē spiritus uisibilis uel ꝓpter senectutē uideꝫ subtilis nutrimenti ʒ caro pullo rū columbaꝝ ē huiusmodi per Ga. in libro expi mentoꝝ qui icipit ignis qui de celo descēdit &c̄. Et per ʒoar in primo libro tractatu octauo cap° .xxi°. & maxie in hoc laudat columbos siluestres Dicendū quod pulli de quibus ē hic sermo sunt pulli columbaꝝ qui iam possunt uolare & isti sunt facilis digestiōis ut ponitur in z° cañ. ul' g° isti pulli cōpantur ad pullos galnaꝝ & pdicuꝫ & sic sunt grossi nutrimenti uel comperantur ad lentes & caules de quibus hic dixerat. & sic sunt subtilis nutrimenti. uel aliter posset dici quod subtilitas sanguinis uel nutrimenti est du plex. una est materialis. & hoc modo sanguis ex columbis generatus non est subtilis in substan tia immo grossus. Alia est subtilitas effectiua. idest que ē actu subtiliās & hoc modo sanguis ex colūbis suo calore subtiliat & resoluit. uinuꝫ & eius uapores. & hoc ē quod dixit Auic. & ē fortis ad resoluendū uapores. Sed .t. cōtra quia in cura ebrietatis cōceduntꝫ ingrossantia & non cōcedūtur subtiliantia quia conceditur lens & agresta. Dico quod in hac cura cōceduntꝫ igros santia diuersis intentionibus & subtiliantia. In grossantia quidem ut ꝓhibeatur asensus uapo rū. Sed subtiliantia ut uapor resoluaꝫ & ideo res curātes ebrietatem possunt esse diuersorū modoꝝ ut sumitur in primo cañ fen in 3ª ca° de regimie p uinū. Dicit quarto Auic. in littera qđ oportet eis dare fructus stipticos & potū aque frigide nisi timeatur de debilitate stomaci & de ipsius laxitate quia tunc ꝓhibe a multitudi ne potus aque frigide. q̄nto dic̄ quod debes eos potare cū aqua granati acetosi. & ribes & suco eius. quidā dicūt quod ē spēs acetose. Rob uero est sucus p decoctionē ad solē ispisatus tñ abso lute secundū quosdā rob est sapa & debēt pota re sucū citonioꝝ & maloꝝ & trāsglutire debēt coriandrū cū ʒucharo quia ꝓhibet multū uapo res ad caput & rōne ʒuchari confortat. Pondus & pondus quia dosim quasi dicat debes cōtinue & cōtinue aliquātulum in pondere ascendere. Vltio dicit quod cura pfectiua ē facere eos dor mire & quiescere secundū quod oportet.

¶ QVOD SI PROPTER HOC. Hic ostē dit quid est fiendū qñ ista nō iuuāt & dicit ꝙ oꝫ reiterare illud quod dictū est quia uomituꝫ fricationē & unctionē & alia dicta i mane in se quēti die & totū hoc ē in una die naturali quia si hodie fecisti hanc curam et hac nocte non ppea uidetur in uia cōualescētie. signuꝫ est quod ma teria uinosa est adhuc exuberans in stomaco g° cras in mane iterabo uomitū & alia remedia se cundū quod uidetur expediꝛ & hoc Auic. dixit ut sis festinus in usu remedioꝝ & non tardes. Dixit z° & pone cibū ipsoꝝ qui sit infrigidans humectans & subtilians sicut est uitelus oui. cā est quia si factis remediis non quiescāt in prima die sīgnū est debilitatis digestiue stomaci unde nō potuit cōsumere crapulam siue sit debilitas

naturalis siue accidentalis. Et ideo oꝫ dare cibaria facilis digestionis & nō dentur lentes & huiusmodi sed intendatur confortationi uirtutis. ¶ Sed dubitatur quia Auic. uidet̄ ponere ꝙ uitellus oui tendit ad infrigidationē. Contrariū posuit in 2° cañ. ¶ Dicendū quod forsam intelligit de uitello oui pmixto cū aliq̄ re stiptica & frigida de p̄dictis ut ē agresta uel rob de ribes & huiusmodi. uel dicendū quod uitellus oui habet infrigidationē quia habet remissum calorē respectu caloris uini. Dixit post & funde super eos aquā calidā multe resolutionis & hoc quia cum decoctiōe camomille meliloti &c. ¶ Dixit post quod debes admistrare somnū inq̄tum potes. Dicit post deinde cum remouetur nausea si fuerit & intelligitur p hoc quod sit remota repletio uinosa stomaci & ex hoc sit remota radix & minera uapoꝝ ascendētiū ad caput sed uapores qui iam erāt in capite remāserunt tunc non indiges oleo rosato ad cōfortandum sed indiges oleo resolutiuo ut camomelino uel de lilio quod est exptum in primo cōtinētis. viiii°. cap°. ¶ Secundo ē sciendū. dicit Auic. si fuerit nausea inuit p hoc si fuerit aliud accidens indicās repletioneꝫ stomaci ut dolor uel tēsio ita quod illud accidēs sit remotū. ¶ Tertio ē sciendū quod littera que dicit & qn̄q̄ remouetur in instāti pōt dupliciter exponi. prio qn̄q̄ ebrietas remouetur i instāti. i. cessat post cessationē repletiōis stomatice & h° quia uapores in capite stati cessante eoꝝ minera in stomaco sunt resoluti pp multas cās quas potes intelligere. secūdo modo intelligit̄ & exponitur qn̄q̄ ꝓhibetur oleū roxatū in instāti. i. qa subito oportet remouere illud qa uidemus q̄d retinet uapores & tēpus ē resoluendi.

¶ AMPLIVS CVM EBRIETAS. Hic ostendit quid ē fiendū cū declinat ebrietas. Et dic̄ ꝙ cū ebrietas icipit aleuiari in accidentibus & pro .i. descendere uel ascēdere uel & descēdere. s. materia per fluxū uētris fac eos ambulare paulatiꝫ paulati. & hoc ut materia & uapores descendāt & ciba eos cū piscibus petrosis & testiculis galorum & pullis cū herbis frigidis & hoc ad cōfortationē caloris & eius tempiem a uino faciēdā. ¶ Dicit post & oportet quidē ne sup cibos ambulet stati. s. post tres horas. Cā est quia statim ambulare post cibū faceret agitationem eius & sic fluctuaret ad os stomaci quod ē debile in eis qa uinū leuigatū & agitatū molificat os stomaci Sed post tres horas Auic. ymaginat̄ aliquaꝫ digestionē esse factā in cibo qui ē in fundo & aliq̄liter descendisse & ideo motus tūc factus nō fac fluctuare cibū ad os stomaci & forsaꝫ fac̄ totuꝫ descendere quod ē digestū in fūdo stomaci si uerum ē quod cibus icipiat exire a stamaco gradatim anteq̄ totus sit digestus & maxime cibus difformis ut declaratū ē in fen. xiiiª. in capitulo d̄ tarditate descēsus cibi & fen. xviª. cap° de fluxu uētris omniū moꝝ & propter hāc imaginatiōeꝫ Auic. cōcedit potū uini post horas tres i fen. xiiiª in cap° de cura cōturbatiōis stomaci ¶ Dixit post & similiter melius ē ut cōsideres dispositionem eorum cum somno aut quiete longa donec stomacus parumper aleuietur quasi dicat et uniuersaliter magis laudo somnum & quietē quā motum ¶ Dixit post deinde. administretur. s. toto cibo digesto oximel zucharinum si fuerint calefacti & hoc ad faciendum descendere & penetrare cibum & ratione zuchari non calefacit & oximel melinum si fuerint humectati & hoc qa illud magis abstergit & exicat. ¶ Dicit p⁹ deinde ad fricationē pedū suoꝝ & hoc ad resoluendū uopores si qui a cibo surrexerunt. ¶ Dicit post deinde ambulēt non laboriose uel alio motu moueātur nō laborioso & hoc ad excitandum & uigorandū calidū naturale. ¶ Dic̄ post & aliena eos ab aceto ul' ab almuri est spēs salis cā est quia in istis nerui debiles existentes possent ledi ab acuitate hoꝝ & iō si uellent eis uti sint non acuti. Dixit post quod post ambulationem paruā administra tinā & balneū. deinde ultimo potes eos infundere cū embrocis equalis resolutionis & cibare eos carnib⁹ leuib⁹. Causa hoꝝ est de se euidens.

¶ MEDICAMEN OPTIMVM. Hic ponit quoddā medicamen optimū ebrietati quod ē. ℞. semis endiuie. seminis cauliū berberis mundati a suo semine & sumach lentiū excorticatarum rosaꝝ spodii añ misceātur oia ex eis pondus. ℥. iiii. cum chirat & ē pondus quatuor granoꝝ ordei camphore & una. ℥. aque granati aut aque ribes uel acetositatis & rob eius. ¶ Est sciēduꝫ quod istud medicamē cōfert ifrigidatione reꝝ frigidaꝝ quas recepit & cōfert stipticitate prohibitiua uapoꝝ & confert ēt ꝓprietate seminis cauliū ut satis pōt patere ex predictis & apparebit infra.

HEC SODA ACCDIT propter sicitatem. Hic ponit curā sode facte ex coitu & primo inquātum exicat. secundo inquātuꝫ repletioneꝫ mouet siue excitat siue detegit. 2ª ibi. Postq̄ declinas. ¶ In prima pte dicit quod hec soda ꝓueniens ex coitu accidit ꝓpter sicitatē quā ex eo corpossidet & eius cura est dicta in ca° curationis sode sice. s. cū humectantibus. ¶ De 2ª pte dic̄ quod qn̄ declines ad humectantia cā replendi corpus qn̄ superuenit choitus qui est motus cōpositus ex corporeo & animali & elleuat uopores fraudulentos oꝫ ut ille cui accidit successione coitus aut qui habet repletionem. primo incipiat ab euacuatiōe minoratiua. deinde cum solu

Ca 20m 2 tractatus

tiua maiori si unaqq fuerit necessaria uel una earum tm.deinde cerebrum cōfortetur cū oleis cōfortatiuis sicut cum oleo rosato uel mirtino.Et nutriatur ex cibis uelocis digestionis boni chimi & remoueat choitū & si nō pōt remouere non cohéat cum ē ieiunus.¶ Est dubitatio utrum ī soda ex cohitu cōperat euacuatio.uidetur quod nō qa euacuatio phibet ab euacuatiōe ut patet ī quarta fen primi cañ capo 3o.¶ In cōtrariū ē Auic. hic & haliabas in qrto pratice in hoc capitulo & Rasis in primo cōtinētis in fine. Dicendū quod Auic.pfecte inuit solutionē huius dubitationis quia choitus aliquādo facit excitando ipsam sodā & ratione huius nō competit euacuatio.aliquādo eī facit mouendo materiā quia iuenit corpus repletum uel quia homo utens choitu nititur se multū replere & ista materia quā in corpore repleto mouet uersus caput pōt esse uaporosa de malis uaporibus & pōt esse humoralis Cā aūt pp quā mouet ē quia coitus ē quidā motus nō solū corporeus sed animalis.In homine igit ī quo ex cohitu pp repletionē que ē in eo materie mouentur oportet uti euacuatiōe p flobothomiam uel per farmaciā uel utrisq secundum quod tibi aparet & cū hoc uti cōfortatiōe cerebri ne materias motas recipiat & cōsequēter si ipas recipet oportebit uti resolutiuis secundū canones generales supra positos & hec omia Auic.innuit cum dixit postq declinas &c̃.i.postq tu nō intendis ad humectandū & hoc qa soda non ē ex sicitate sed pp repletionē in corpore &c̃. Et dico postq &c̃. quia oportet ut ille cui accidit istud.f.soda pp uapores successiōe coitus aut qui habet repletionem.i. qui habet sodā ex repletiōe humorali incipiat primū etc̃.Et per hoc quod dicit postq forsam Auic.uult innuere quod etiā in uno eodē corpore possit cadere intentio humectationis & postea intentio euacuatiōis qa cū sicitate cerebri facta in euacuatōe pp coitū pōt cōiungi cōmorio materierum repletionaliū ī reliquo corpore existētium que materie ad caput subleuari possunt siue sint materie uaporose male siue humorales tñ in diuersis corporibus hoc ē euidentius et plus cōringit.¶ Dixit post nō coheat dum ē ieiunus.i. uacuus a cibo secundū omnē digestionem qa magis debilitat q̃uis ieiuni citius expleāt coitum ut ponit Aristo.in nono pblemate quarte pticule.Ex qbus soluitur ratio in cōtrariū.q̃uis eni euacuatio phibeat ab euacuatiōe inquātum euacuatio uel per se.tamen dispositio alia illi annexa quādoq ipsam concedit.

OPORTET VT SIT TVA VOluntas. Hic pōit curā sode ab alia cā extrinseca pueniēte ut a pcussione siue cāu.& prio ponit curam ad ipam dispositionē intēdendo.2o ad accidens.3a ibi. Et cum pcussio. Prima in duas quia primo ponit intentionem generalē in cura.secūdo ponit in speciali.secūda ibi & scias q in illo¶ In pa pte dic q intentio curatiua talis sode ē po ad sedandum dolorem q̃tum potes & ad elōgandū materiā a loco leso q̃tum potes uel euacuando uel diuertendo ad cōtrariū ne ibi fiat apostematio.& si expedit medica plagā ipsam replendo carne & si non potes hoc facere malitia cōplesionis remanē te oportet ut temperes incarnationem ptis ppinq.
¶ Est sciendū quod intentio Auic.hic ē itēdere ad tria principaliter.Primū ē ad sedationem doloris.secundū est ad phibitionem apostematis. possemus tñ dicere quod totum hoc reddit ad unā intentionē.s.ad phibitionē apostematis qa doloris miti gatio ē apostematis phibitio. premissit aūt intentionē mitigationis doloris pp cañ generalem qui habetur in quarta fen pmi cum dicit cū Ad diuersū trahere uolueris loci a quo ptrahis dolorē prius soda &c̃.& quia multum debet esse medicus solers ad apostematis cerebri prohibitionem ī huiusmodi pcussionibus iō Auic.multiplicauit uerba cum dixit uolūtas finis & intentio.tertiū ad quod Auic.intendit ē si accidit plaga replere ipsam carne & nō potest fieri nisi complesio rectificetur ut ēt ponit.Ga. in 3o.de ingenio sanitatis.

¶ ET SCIAS. Hic magis in speciali psequitur curā & primo intendo ad phibitionē apostematis.2o intendendo ad uulnus si ibi fuerit.3a ibi deinde oportet ut cōsideres. Prima in duas po. ponit signa apostemationis.2o docet subuenire. 3a ibi.primū ergo quod te oportet.¶ In prima pte dicit quod tu debes scire quod ī habēte hāc sodā aparet febris & cōturbatur intellectus uel incipit cōturbari¶ Est sciendū quod ista accidentia significāt apostemationē quia significāt raptū materie ad caput.s.ad cerebrum eius.

¶ PRIMVM ERGO. Hic docet subuenire & dicit quod primo oportet flobothomare cephalicā & uenā nigrā & hoc ut apostematio phibeat.Et si ibi sit repletio oportet uti clisteriis acutis & maxime clisteri facto ex pulpa coloquintidē & huiusmodi.tñ si habet febrem equa clisteria quia non sint sic acuta.Et si non competit clistere utaris alio euacuatiuo ut pillulis cochiis si febris nō fuerit quia tunc esset timor de motu humorum.Nā tunc ē euacuatio necessaria ut fiat securitas ab apostemate.¶ Est sciendum quod flobothoia est euacuatio maxime cōueniēs ad euacuationē & diuersionē humorum fluentiū ad caput quia ut plurimū humores cū sanguine fluūt. Si ergo in alio corpore sit repletio & materia est in fluxu flobothometur uena cōis siue nigra dicta.Si aūt materia est ī capite cōprehēsa flobothometur de cephalica & si uis cū hoc aliquā maiorem di

uerſionē q̃ fieret de cephalica eiuſdeȝ ptis flobo
thoma de cephalica ptis cōtrarie pti pcuſſe &
hoc Auic. inuebat ſupra in cañ generalibus. Et
ex hoc ceſſat cōtraditio inter zoar medicum &
medicū ſibilenſem de quo loquitur in primo li
bro tractatu 2° ultimo cap° ¶ Dixit poſt ſi aūt
illic ē repletio.ſ.de aliis humoribus a ſanguie &
tunc ſi ſunt in ptibus ſtomaci & inteſtinoꝝ & p
maꝝ uenaꝝ poſſibile ē quod euacuent̄ et diuer
tantur cū cliſteri acuto ſi nō ſit febris quia cum
cliſteria acuta inflamēt ſi febris eſſet oporꝫ fie
ri cliſteria equalia.ſ.cū caſſia & ſuco ficle & hu
iuſmodi uel ſi ponis coloquintidā equa eā cuȝ a
liquo remittēte eius acuitatem ſicut ſunt malua
uiole iuiube & ſimilia & hoc ē quod dicit cliſte
riȝa equaliter. Si uero iſti humores ſint ī uenis
poſt epar & in mēbris cuius ſignū ē qa cliſteria
nō cōueniunt.i.nō faciūt aliquā utilitatē quia ñ
euacuāt & hoc ē quod dicit quod ſi cliſtere non
cōuenit tūc fiat purgatio cū pilulis chociis quia
illos euacuabūt humores & q̃uis habeāt calorē
aliquē qui tñ nō ſit febris tunc des illas pilulas
chocias & iſti ſunt ſermones Raſis in primo cō
tinētis in nono cap° cū dicit. Quādo accidit capi
ti fortis pcuſſio fiat ī primis flobothomia. Secū
dario puocetur fluxus cū cliſteriis calidis acutis
ſi nō multū febricitat patiēs ſicut cū aqua decoc
tiōis pulpe coloquintidē & ſi febricitauerit cliſte
riȝetur cū cliſteriis leuibus & dent̄ pilule chocie
ſi nō febricitat & debes ſcire qđ puoca° fluxus
ē ualde neceſſaria in h° morbo. & ſi forte paruꝫ
calefit nō nocet quia purga° redit caput leue et
nō pmittit uulnus apoſtemari. ¶ Sed.t.d.quā
purgationē dabo ſi febricitat & īdiget farmacia
Dicendū quod non dabis pilulas chocias qa ſup
flue ipm iflamarēt. ſed poteris dar̄ alias pilulas
quas tu cōſiderabis uel facere decoctionē ex aga
rico ſecundū quod tibi uidetur. Et attende hoc
quod comuniter medici ſunt cōtēti flobothomia
cū tñ debeat farmatia dari & maxie tēporibus
iſtis in quibus homines pp multā laxiuiaȝ ſunt
repleti malis humoribus. ¶ Secūdo ē dubitatio
qa Auic. uidetur ſibi cōtradicere. p° eni dicit qđ
cū apoſtemate ē febris & modo docēs curare di
cit ſi habuerit calorē qui ſit minor febre. dicēdū
quod ad apoſtema cerebri neceſſario ſequit̄ fe
bris ut patet in comēto illius amphoriſmi ſexte
pticule. Quibus cerebꝝ ſurſum conuertit̄ &c̃.
tñ cā quā hic ponit nō ſolū ē ad phibitioneȝ apo
ſtematis inchoantis ſed ad phibitionē apoſtēa
tis futuri euenire. Sed.t.d. qbus localibus debeo
uti ſup loco pcuſſo. dicenduȝ quod localibus phi
bentibus apoſtema ſecundū quod dicetur in ſe
quentibus partibus.

¶ DEINDE OPORTET ¶ Hic ponit curā
intēdendo ad uulnus ſi fuerit. & prio facit hoc.
ſecūdo oſtēdit quid ē fiendū qñ nō ē uulnus. 2ª
ibi. quod ſi nō fuerit. ¶ In pria pte dicit quod
tu debes inſpicere ſi ibi ē uulnus quia pus ipm
debes medicare & temperare locū propinquuȝ
in ſua compleſione donec ſuſcipiat curaȝ. ¶ Eſt
ſciendū quod Auic. hic uult dicere quod poſtq̃
tu ſciuiſti euētū apoſtēatis & ſi incepit tu admo
uiſti & h° ē ꝙ dicit. deide tūc primū ꝙ facere đ
bes eſt curare uulnus cuȝ medicinis incarnatiuis
uel generatiuis carnis & iſte ſunt que cōplexio
nem rectificāt ſiue tēperant.

¶ QVOD SI NON FVERIT. Hic oſtēdit
quid eſt fiendū qñ nō eſt uulnus & primo qñ
non ē uulnus nec apoſtema. 2° qñ eſt apoſtema
2ª ibi. Quod ſi locus incipit. ¶ In prima parte
dicit quod ſi nō fuerit uulnus emplaſtretur lo
cus cū cōfortantibus ſicut cū emplaſtris tēpatis
cū aqua mirte ſalicis & cū oleo mirtino lileaceo
& roſato & eoꝝ pmiſtiones ſunt in quibus eſt
ſtipticitas ſubtilis & reſolutio pauca. ſicut roxe
melilotū calamus aromaticus camomilla bolū
armenū & alumē iameni cū uino odorifero &
ſubdit quod fortaſſe eris contentus oleis dictis
Tepidi tñ debēt eſſe & forſitā qñq̃ oꝫ ipa pa
rum infrigidare pp dolorē & tumorem apoſte
matis Et ſubdit quod oꝫ in iſtis cauere balnea
uinū cibos uaporoſos & res calefaciētes. ¶ Eſt
ſciendum quod Auic. hic intendit ad phibitionē
apoſtematis q̃uis non ſit actu apoſtema & hoc
facit cū medicinis in quibus eſt ſtipticitas prohi
bitiua materieꝝ & in qbus eſt aliqua caliditas
cōfortatiua mittigatiua doloris & etiaȝ aliqua
liter p reſolutiua ſi eſſet pp pcuſſioneȝ molifica
tionem & nocumentū ſi acciderit ut dicit Sera
pio in hoc cap°. Modus aūt aproximandi eſt in
forma tepida quia ſunt magis doloris mittiga
tiua. ſ. mittigatiōe uera. Sed ſi indigemus ſubi
to quadā mittigatiōe mēdoſa & fortiori reper
cuſſione tunc non utimur tepidis ſed parūp fri
gidis & ubi eſſet in capite calor & magnus tiōr
de apoſtemate utemur multū frigidis actu ut
docet Meſue in hoc cap°. balneū aūt. ſ. ante eua
cuationē & uinū &c̃. oia mouent materias. ¶ 2°
eſt ſciendū quod littera que dicit quod ſi nō fue
rit pōt dupliciter exponi. primo quod ſi non fue
.ſ. uulnus ut iam dictū eſt. 2° quod ſi non fuerit
.ſ. apoſtema tñ timor ē quod poſſit euenire in
hoc cōſidera quod Auic. nō utitur puris anodi
nis ad mittigandū dolorem capitis ex pcuſſione
q̃uis apoſtema nō ſit ſed miſcet cum frigidis &
ſtipticis & hoc eſt ſecurius tñ Raſis ī primo cō
tinentis dicit qñ ſoda eſt cauſa pcuſſionis & nō
eſt uulnus curetur cum calefactoriis. ¶ 3° ē ſci
endum quod Auic. preſuponit curā p flobotho
miaȝ & purgationē ſi expedit.

¶ QVOD SI LOCVS. Hic ponit curā qñ nō

est uulnus locus tñ incipit apostemari & pmo qñ apostema incipit.2° qñ pcedit. 2ª ibi.deinct post illud. ¶ In prima parte dicit quod in principio apostematis administra stiptica fortia & infrigidãtia sicut sunt cortices granatorum balaustie lentes rose & huiusmodi & embroca caput ex aquis eorum & emplastra ex fecibus earum. ¶ Est sciendũ quod Auic.in pncipio apostematis utitur purioribus repcussiuis q̃ quãdo non ẽ apostema licet sit timor quod eueniat & causa ẽ qa qñ apostema incipit tũc est i actu fluxus materierum quas oz repellere & de atractione timere. Et iõ admistramus stiptica fortis stipticitatis & ifrigidatiõis cum aũt pcedit miscemus resolutiua & stiptica secundũ canones curationis generales ut cipressus & mirra & zenestra & citonia & olibanum.i.thus nõ prepatum.sed qñ est iam apostema & dolor tũc possimus uti ad sedationem doloris calidis mixtis cũ stipticis.sic isto modo dare incipimus ad potandũ sticados cum aqua uel sirupo mellino & cũ eo liberãtur & semp intelligas quod debz fieri flobothomia uel farmatia si non ẽ phibens secundũ cañ generalem suprapositnm. Et ex hoc patet quid dicit de 2ª pte per illa que dicta sunt.

¶ ET CVM PERCVSSIO. Hic docet intendere ad duo accidentia.& primo ad comotionez cerebri.2° ad exituz sanguinis à cerebro.2ª ibi. Et scias quod cum lesio. ¶ In prima parte dic quod cũ fuerit pcussio caput cõmouẽs tunc da ad potandũ sticados cũ aqua uel sirupo mellio quia cũ eo liberãtur. ¶ Est sci.d.t.quõ mel & sticados cum sint calida cõferũt i cõmotione cerebri ex pcussione. De hoc casu ego uidi inter medicos magnã discordiã & ẽ cañ Rasis in 3° continentis in ca° de fractura cranei auctoritate oribasii. Dico ergo quod p cõmotionẽ capitis intelligit quãdaz agitationẽ & relasationez medulle cerebri quã cõiecturamur ex forti pcusione & ex nocumẽto opationũ sensibiliũ & motiuarũ & ex aliis. In hac ergo cõmotiõe intẽtio uel ẽ phibitio apostẽatis ut in prin° cum accidit & tunc utimur flobothomia & euacuationibus & diuersionibus & repcusionibus.ut intẽtio ẽ cerebri recõfortatio & resolutio aliquarum humiditatũ per indigestionẽ ex debilitate generatarum & aliqua reagregatiõe siue lasitate & hoc fit cũ sticados melino decoquẽdo ipm & sirupãdo cum melle uel dãdo eius puluerẽ cũ aqua melis & hoc fit cum cessauit cura apostematis & uulneris si ibi erat & remãsit sola illa cõmotio. Et hoc ẽ ultimũ qđ fit in cura.& ideo liberantur cũ eo & ideo mundinus errauit qui in principio percusiõis capitis ubi credebatur cõmotio cerebri pcepit dare sirupum de sticados & ipe tũc iuuenis & parum excitatus sequebatur hunc textũ.

ET SCIAS. Hic docet ad exitũ sanguinis a cerebro intẽdere & dicit quod cuz lesio puenit ad uelamẽ cerebri ẽ magnus timor & piculuz. Dic secũdo quod cũ sanguis egredit̃ ex cerebro propter pcusionẽ oportet cibare patiẽtẽ ex cerebellis galinarum quãtũ ẽ possibile & potare sup ipsam aquam granati acetosi & cũ soluitur apostema multiplicare illã cibatõez dictã usq ad tres dies deinde flobothoma. ¶ Est sciendũ quod cognoscitur ex egresiõe sanguinis a cerebro quod percussio fuit fortis et qa fũt reliq̃ mala accidẽtia et locus exitus fũt nares uel aures &c̃. ¶ 2° est sciendum quod in cerebellis istis uidet̃ ẽẽ pprietas confortacionis substantie cerebri & iõ quãdo in eo ẽ facta cõmotio que ẽt fregit aliquã eius uenã tũc cibamus ipz huiusmõi cerebellis secundũ possibilitatez quia nõ potes multuz dare de eis ante securationẽ apostematis quia multiplicãt sanguinẽ.sed cum es securus ab apostemate potes multiplicar̃ potus eorum & post flobothomiã ẽt qñ securat flobothomia ab apostemate & multitudine sanguis & pp hũc timorez docuit potare sup illis aquã granati ne ille sanguis fiat furiosus aptus apostematiõi.dixit usq ad tres dies quia forsaz sufficit hoc tempus ad restaurationez. Dixit post ẽt potes.quia nõ põt haberi de eis q̃titas qua fieret cõmestio uel quia hec cerebella in forma potabili data facilius transmutãtur.facilius eim ẽ repleri potu q̃ cibo ut ponit ypocras in 2ª pticula amphorismorum. ¶ Est dubitatio circa capitulũ utrum in medicinis localibus & pprie repcussiuis qbus utimur ad sodam ex pcussione debemus pmiscere acetuz.uidetur quod sic ex haliabate in qnto pratice in hoc ca°. ubi dicit oz capiti oleum instilare roxatuz tepidum & acetum uini. Idem ponit Serapio i primo sue pratice cap°.xii.& cõiter opantes recte agũt. Dđm q uel paniculi sunt detecti & pprie intrinseci & tunc acetuz nõ cõpetit & rõ ẽ quia sui mordicatione & complexione etiam acetosa ledit membra sensibilia & neruosa et pp hoc ẽt existẽte multũ dolore forti nõ cõpetit ut supra in canonibus generalibus & serapio in hoc cap° Si uero nõ sint detecti paniculi uel non sit aliqđ uulnus & timet̃ apostematio tũc cũ oleo roxato misceamus acetũ qa iuuat ad penẽtrandũ.unde haliabas i qnto pratice in hoc cap°. Sciendũ est quod nos oleo roxato acetũ imiscemus i apostẽatibus cerebri & operimẽti eius quo oleũ roxatũ ad cranei penetrat interiora. De hiis tñ diximus pfectius in quarto cañ fen quinta & dicetur in tertio tractatu huius ultio cap°. Hoc tñ qđ hic scripsimus iuenimus postea fore dictuz Galieni in libro quarto tractatu secũdo in cap° de dolore capitis ex pcussione.

EIVS CVRA EST PERMVta°
Supius Auic.poſuit curaꝫ ſode pro
uenietis a cauſis imprimētibus.hic
ponit curā ſpecieꝝ eius que ꝓuenit
a cāis diſponētibus.& prio ei⁹.que prouenit ex
debilitate capitis ſecūdo eius que ꝓuenit a ſubti
litate ſenſus.2ª ibi eius cura ē ut ſenſus.prima in
duas.prio ponit curā in generali.2° i ſpeciali ma
gis.2ª ibi & multociēs quidē &c̄. ¶ In pª pte
dicit quod cura huius ſode eſt ꝑmutatio malitie
cōpleſiōis quā habet & cōfortatio cū cibis odo
riferis caput cōfortantibus in qb⁹ ſit ſubtiliatio
& ſtiptitas cū agregatiōe cauſaꝝ motiuarum.
¶ Eſt ſciendū prio quod in ſoda a debilitate ce
rebri cōſideramus tria.prio cām facientē ipſam
debilitatem que ut plurimuꝫ eſt aliqua malitia
cōpleſiōis & tūc oportet ꝑmutare cōpleſionem.
ſecūdo cōſideramus ipām debilitatē cerebri ſiue
reſolutionē ſiue laxitatē ut contingit poſt longas
egritudines eius ſicut etiaꝫ dicimus de ſtomatico
uel epatico & quātuꝫ ad hoc cōfortamus cuꝫ ci
bis odoriferis in quibus eſt ſubtiliatio.i.ſubtilis
ſubſtātia & ſtipticitas.ſ.aliqua ut cibi de ſpecie
bus aromaticis habentibus aliquā ſtipticitatem
ut gariofoli & ſimilia calida uel frigida ſecūduꝫ
quod uidetur neceſſitas.3° cōſideramus cauſas
iprimentes & tu debes aggregare eas in mente
tua & remouere & hoc eſt quod dixit in littera
cum aggregatione cauſarum motiuarum &c̄.ſ.
remouendo ipſas.
¶ ET MVLTOTIENS.Hic ponit curā i ſpecia
li magis & primo ponit ipſam.2° reſumit curā
generaleꝫ.2ª ibi & ut aufferatur. ¶ In prima
pte dicit quod multociēſ cā huius eſt aggrega°
maloꝝ humoꝝ calidoruꝫ in ſtomaco & oportet
ut euacuentur ꝑ euacuātia cōuenientia. ¶ Eſt
ſciendū quod licet plures poſſint eſſe cauſe imp
mentes in cerebrū debile quaꝝ aggregatio debꝫ
eſſe aput te ex capitulis premiſſis tñ Auic. exē
plificauit de unaquaq; que frequēter contingit.
Aliquis eiꝫ homo ſicut habet debilitateꝫ in capi
te ita in ſtomaco habet malos humores calidos
imprimētes dolorem capitis & ſi caput non eſſꝫ
debilis receptionis nō facerent ibi dolorem Et ē
hoc quod dixt compar eſſe &c̄.Cura igitur eſt
euacuare illū humorem a ſtomaco & hoc ſcis ex
fen.xiii. Et cōſidera quod etiam cura eſt confor
tatio cerebri.
¶ ET VT AFFERATVR. Hec ps pōt eſſe
uniuerſalis in cura ſode a debilitate capitis &
tunc dicemus quod reſummit curā & hoc cum
regimine cōuenienti cōfortatiuo capitis & cū re
gimie ꝓhibitiuo aſcenſus uapoꝝ ad caput a toto
quidem cum balneo.a ſtomaco uero diminuen
do cibū & dando aliqua ſtiptica ut caſeum &c̄.
Alia littera habet & ut aufferatur.i.non detur
cibus tantus una uice q̃ta eſt reſolutio quia uir
tus debilis non poſſet digerere. pōt etiā hec ps
eſſe particularis ut quod hic ꝓſequatur curā ſo
de habētis aggregationē maloꝝ humoꝝ calido
rum in ſtomaco. Cura.n.eius ē primo ꝑ euōnē
illius humoris & hoc eſt iam dictum.2° ꝑ ciba
ria multi nutrimēti ut fiat reſtauratio eius qđ
reſolutum eſt a cerebro debilitato ex egritudie
& eius quod reſoluitur a ſtomaco & aliis ptib⁹
ex calore colere in ſtomaco reſoluēte & fit cum
hoc facilis digeſtionis ſicut ē caro pulle. ¶ Dixit
in littera & ſi non repiuntur utriuſq; ꝓprietatis
poſtreme.ꝑ ꝓprietates poſtremas intelligit du
as ꝓprietates quas ultimo dixit una ē quod ſit
multi nutrimēti & forſaꝫ uult ꝙ cuꝫ h° quod ē
multi nutrimenti ſit nutrimēti conſtantis & fixi
ut adiungat ad terminuꝫ eius.i. ut obſiſtat reſo
lutioni facte a calore acuto colerē. Alia ē quod ſit
facilis digeſtionis & iō dixit ꝓſtreme pp alias
cās q̃s ſupra tetigerat.ſ.cū dixit ipſius cōforta°
cum cibis.Si ergo non potes habere cibum cum
duabus proprietatibus pp aliquā cauſam que
impugnet tūc eligatur melior duaꝝ ꝓprietatuꝫ
uerbigratia ſi ſtomacus iſtius ē fortis igneus eli
gatur res multi nutrimēti q̃uis ſit difficilis dige
ſtiōis.uerbigratia caro porcina & extremitates
uituli uel caro uitulina.Si auteꝫ ſtomacus ſit de
bilis dētur cibaria facilis digeſtiōis q̃uis nō ſint
uel nō eſſent tāti nutrimenti ſicut eſſet aliqs ſu
cus carnis pulle cū multo brodio ita qđ nō eſſet
ibi multū de carne uel ſicut eſſet aliquod iuleb
ſubtile uel ptiſana ordei. Vlterius Auic.uult qđ
cibetur poſt balneuꝫ qa purgatis ſupfluitatibus
tertie digeſtiōis mēbra melius trahēt nutrimē
tum et ceſſabit ex hoc uaporatio ad caput & iō
etiā uult ut minorerē cena ut minorerē euapora°
ad caput & hoc ē quod dicit & ut obſerues coꝝ
cenas.i.nō cenēt ſed ipām reponant uel minuant.
3° fit iſta cura cū quibuſdā cibis medicinalib⁹.ſ.
caparibus ut diuertāt materias ad urinaꝫ & cū
oliuis.ſ.imaturis cū caſeo ad confortandū os ſto
maci ad ꝓhibendū ne fiat euaporatio & hoc ē ꝙ
dicit ut cōfortetē os ſtomaci. ypocras autē.ſ.in li
bro epidimiaꝝ ut ponit Raſis in prio cōtinentis
nono cap° cōceſſit eis habētibus ſodā pp coleraꝫ
in ſtomaco exiſtētē uinū abſolute.i.puꝝ & Ga.
ſ.in comēto eligit ut ſit miſtū cuꝫ aqua. hic ſcias
quod Ga.dubitauit in materia illa colerica darē
uinū puꝝ ſed uoluit quod ponerē de aqua &
hic erit potus cōfortās cerebꝝ & ſtomacuꝫ nec
erit timor de inflamatiōe colere & ſi ueles dare
uinū puꝝ ſit ſubtile.i.debile nō potēs ut etiā ſit
ſubtile & limphatū & hoc eſt quod Auic. dicit
aut ſubtile aut agregarē utrūq; quia.ſ. ſit ſubtile
& limphatū et ut ſumarē cum pane qa remouet
malos uapores uini uel forſaꝫ non ſic ſubito eua

porat ad caput ut potest intelligi fuisse de mēte Auic. in prio cañ in fen 3ª in capº de regimine p uinū & in prio cōtinētis nono capº dicit Rasis ꝙ melius ē dare panē cū uino madefactuȝ. Ex hıs eni resoluitur uapor paulati cōferēs & expelens materiā morbi & si detur uinū per se ex eo disol uuntur uapores subito caput petentes facientes fortē distensionē & iducit maior dolor. ¶ Eius cura ē. hic nō intendit nisi ad obtusionem sensus & hº ē ꝙ dic ut fiat pax piger cū cibis nutrimē tuȝ ingrossantibus sicut ē caput arietis bouis & huiusmodi assumptuȝ cū frumento & oleo & carnes bouine & cā ē quia sunt humidi et grossi nutrimēti & si uirtus digestiua ē fortis fiant ci baria cū lacte & portulacis & carnibus pisciū & qñq̄ aproximātur medicine narcotice ut sirupˢ de papauere & semē lactute & huiusmodi. Et quādoq̄ aproximanť epithimata et huiusmodi & quādoq̄ embrocatiōes secūdū quod uidetur medico magis oportunū & conueniēs.

EIVS CVRA ALIA EST QVE accidit. Supius Auic. determinauit de cura sode diuersificate secunduȝ diuersitatem cāꝝ. hic determinat đ cura sode diuersificate secundū modū existendi. diuersificatur aūt soda secundum hoc quia que dam p se & quedam p comunitateȝ. ponit ergo curam sode per comunitatem quia cura sode ꝑpter ꝑpriā cām in cerebro existentem est satis nota ex predictis & dicendis. Soda aūt p cōitatē erat uel p cōitateȝ ad totū uel ad pteȝ. primo er go determinat de cura sode p cōitatem ad totū. 2º ānectit quasdā species sode. 3º determinat de cura sode p cōitateȝ ad partes determinatas. 2ª ibi. Oportȝ ut purgatio fiat. 3ª ibi. oȝ ut solicite ris in omnibus. Prima in duas quia soda p cōita tem ad totū ē duplex quia quedā ē que fit i fe bribus quedā ē que ē cretica ut que fit p creticā cōmotionē. primo ergo ponit curā sode accidētis febribus. 2º ponit curā sode cretice. 2ª ibi. In so da quidem cretica. prima i duas. primo pmit tit quādam diuisionē sode in febribus. 2º exeq tur curā. 2ª ibi. Cura aūt eius cōueniēs. ¶ In pri ma pte dicit quod cura huius sode quedam est que euenit cum fortitudine egritudinis & eius passione. deinde remoueť. quedā est que rema net post remotionē egritudinis uel post erradi catione ꝑximi eius &c̄. patet in littera. ¶ Est sciendū primo quod rubrica dicit cura sode que facta ē accidens in febribus & egritudinibꝰ acu tis. i. in febribus acutis & expressit de eis quia ipsas multū cōsequitur dolor capitis. ¶ Secun do ē sciendū quod dixit cū fortitudine egritudi nis q̄tum ad cōtinuas & dixit & eius ꝑxisim a tio quātum ad interpolatas. ¶ Tercio ē sciēdū p hoc quod dicit qñq̄ inquietat egrū Auic. uult dicere quod qñȝ ē quod in febribus debemus in tendere ad sedationēȝ doloris quia cū inquietat egrū. s. debilitādo uirtutē & eū inquietādo ꝑp indigestiones auget morbū. s. febrem augendo causam & augendo etiam ipsam febrem ꝑpter inflamationem intendimus enīȝ accidentibus uel quia debilitāt uirtuteȝ uel quia morbū augent ut ponit Ga. in. xii. terrāpeuce. ¶ Quarto ē sciē dum quod albificatio urine pōt significare rap tuȝ materieꝝ ad caput & quia non semp hoc ue rum ideo dixit qñq̄. ¶ Quinto est sciendū qđ urina cōturbata uelud urina subiugaliū signifi cat sodam & significat qñȝ essentiam suā in dis positione presenteȝ. & hoc ē quod dicit essentiā suā in dispositiōe & qñȝ significat quod recedit soda & hoc ē quod dicit qñȝ significat resolutio nem & iō oȝ quod hoc dictum referatur ad id quod dixit de urina alba quia qñȝ significat iō oportet quod habeas alia signa uerbigratia uria in febribus subito albesit nec apparet fluxus uē tris nec uomitus nec circa cutim motus materie ergo ascendit ad caput & hoc dictum reffertur ad illud quod dixit de urina similis urinis asino rū quia turbida que clarificatur significat quod soda resoluitur & que remanet turbida signifi cat esentiam sode in dispositione presenti ut sup dictum fuit de itentione. Ga. i cometo illius am phorismi quarte particule quibus urina &c̄.

¶ CVRA AVTEM EIVS. Hic ponit cu ram qñ soda sequiť febrē & prio ponit curam sode in febribus absolute. 2º ponit curam sode que remanet post febres. 2ª ibi & qñq̄ remanet soda. pria in duas. prio ponit multa remedia. 2º ostendit qđ ē fienduȝ si illa nō cōferūt. 2ª ibi. Et si nō sedatur pp omnia illa. ¶ Ad euidentiā pri me ptis est sciēdū quod ut pratice pōt habeas in qnto pratice soda in febribus aliqñ fit i simpli ci calore & huius curā Auic. nō ponit quia nota est ex ꝑdictis. aliqñ fit ex uaporibus uel ex mate riebus ad caput ascendentibus & huius curam Auic. ponit. In hac aūtē soda cadūt quatuor intē tiones. pria ē repulsio uapoꝝ. 2ª ē resolutio eoꝝ. 3ª ē qñq̄ stupefactio pp uehementiā doloris & pp uigilias. quarta ē ꝑhibitio uaporū ad caput. prio ergo ponit curā huius sode itendēdo ad re solutionē & repcusionē. 2º intendendo ad stupe factionē. 3º ad ꝑhibitionē uapoꝝ. 2ª ibi. Quod si narcotica & somnifera. 3ª ibi. & qñq̄ ꝑhibenť Prima in tres. prio ponit curā p resolutiua et re percussiua simꝉ mista. 2º ponit curā p repcussi ua puriora ostendēs in quo cāu debemus eis uti 3º ponit curā per resolutiua pura & mista ostē dens in quo casu eis utimur. 2ª ibi & ad ipuȝ iu uat. 3ª ibi & si sua nocēt. ¶ In pria pte dicit qđ cura ē pūnctio enule cū oleo unfacino uel cū oleo roxato usuali cōquassato cū aceto tepido i yeme

& in febre.lenta sed in estate & in febre forti cū aceto infrigidato. ¶ Est sciendū qđ oleū roxatū & unfanctnū mista cū alchasim.i.enula repcutit & resoluit ut notū ē & ideo cōuenit qn̄ materia est in capite & alia pars mouet̄ uersus caput et hoc ē in peessu sode. Sed oleū roxatu3 usuale.i. quo cōiter utimur quod fit ex oleo comuni de oliuis maturis mistum cum aceto repercutit & modi cum resoluit & ideo conuenit in principio huius sode Tepidū i yeme &c̄.causa patet et ē sermo in hoc cap° halyabatis. de secūda pte dicit quod iuuat ad hoc embroca facta ex decoctione ordei excorticati & papaueris albi & uiolarum & roxa℞ qn̄ uapores nocent sua acuitate. ¶ Est sciendū quod ista decoctio.s.ordei &c̄. est satis infrigidatiua & repcussiua. & ideo si uapores faciūt dolorē eo℞ acuitate.s.caliditate ista decoctio ē utilis embrocādo cū ea caput & infundēdo sup eas petias & ponēdo ad caput. ¶ Sed.t.d. quomō cognoscā quod uapores nocēt eorū acuitate.i.acutā caliditate & quomō nocēt multitudine. Dicendū quod medicus in hoc deb3 habere bonā extimatiuā & aggregare multa signa.uerbigratia.considera in materia febris si ē colerica acuta uł flegmatica uł sanguinea & cōsidera ēt in leuitate uel in grauitate capitis & i extensiōe uena℞ eius & cutis & i exicatiōe & aspatiōe & quasi corrugatiōe. considera etiā in dispositione somni & uigilia℞ humiditates nariū & exicationes ea℞ ut ponit Auic.i pria quarti in cap° đ cu ratiōe febriū acuta℞ ex quibus diligēter alibratis cognoscere poteris si uapor nocet acuitate caliditatis quasi inflatiua mordicatiua uel si nocet multitudine repletiua extēsiua.

QVOD SI SVA. Hic ponit curā p resolutia para & dicit quod si uapores nocent eo℞ fortitudine nihil predicto℞ facias sed euacua & administra resolutiua faciliter sicut oleū in quo sit cocta balsamita.i.mēta aquatica uirgapastoris & maiorana uel maioranacum uirgapastoris & quidam dicūt antiqui quod si uis fortiter resoluere fac epithima ex decoctione camomille. ¶ Est sciendū quod uapores nocēt multitudie qn̄ iam sunt in capite & tūc nihil predicto℞ facias quia nec illud quod dictum ē de embroca nec illud quod dictū est de oleo rosato cū aceto qa cū iam sint multi uapores in capite tunc intētio ē ad illo℞ eductiōē cū resolutiuis & quia resolutiua possent trahere materiam iō prius mundifica corpus cū flobothomia & aliis secundum quod tibi uidetur & deinde administra resolutiua facilia & non fortia multū pp febrem multum fortem. ¶ Secundo ē dubitatio utru3 qn̄ uapores eo℞ multitudine nocent possimus uti oleo rosato cū enula uel cum alio resolutiuo uidetur quod sic quia hic Auic.precipit uirgam pastoris que ē frigida stiptica repcussiua cum balsamita uel maiorana que sunt calida resolutiua ergo eadem ratione oleū rosatū & enulla cōueniūt. ¶ In cōtrarium est Auic.qui dicit Nihil eo℞ facias. Dicendū quod uapores in capite nocentes multitudine uel iam ascenderūt & stāt in capite ita quod non sunt in ascensu.& tunc cōpetunt pura resolutiua.i.non mixta frigidis sed non fortia & iō qbusdam antiquo℞ uisum fuit quod camomilla epithimetur ut scribitur in p° cōtinentis.uel sunt i ascensu ita quod licet in capite sint multi uapores tamē adhuc ad caput ascēdūt. Et tūc si uis uti localibus o3 illa esse mixta ex resolutiuis & repcussiuis & iō expone si uis resoluere.i.licet uelis illos uapores resoluere tn̄ misce cū eis uirgāpastoris & dico si uis uti localibus quia in hac dispōne multitudinis uapo℞ est ualde cōsiderandū anteq̄ embrocis utamur ut quod euacuationes sint premisse & fiant fricationes & alia trahentia. ¶ Ad cōtrarium p3 solutio. Et poss3 exponi nihil eorū.s.dictorū de embroca facias. ¶ Est ulterius dubitacio utrū quādo soda est ex uaporibus nocētibus acuitate possimus uti localibus frigidis.uidetur qđ nō per Mesue inca° de cura.sode ubi dicit. In soda calida ab alterantibus incipe debemus nisi iquatuor casibus quorū primus est quando soda fit pp uapores acutos q ad caput pueniūt. ¶ In cōtrarium est hic Auic.& i prima quarti in cap°. de cura febriū acuta℞ & in capitulo de dolore capitis qui accidit febribus & Rasis i primo cōtinentis. ¶ Ad intellectū huius generaliter o3 premittere quod soda in febribus uel fit a solo calore uel fit a materia uaporosa licet ēt possit esse humoralis. Si primo modo tūc possumus statim uti unctionibus & epithimatib⁹ uel aliis localibus frigidis ut oleo rosato uiolato cū aceto & decoctiōe papaueris uiola℞ & huiusmodi. qn̄3 tn̄ usus ho℞ phibetur quia retinēt uapores qui expirarent & hic est primus casus quē tangit Mesue cū dicit In soda calida ab alterātibus icipere debemus siue sint emplastra siue unctiones ut reprimatur eius excessus & phibeatur aduentus alterius nociui ad ipsum quātum est possibile nisi in quatuor casibus. primus est in soda calida que fit in febribus & pprie materialibus usus tunc epithimatū frigido℞ repcussiuo℞ multiplicat eam.non eni3 pmittūt uapores exire sed attractio aceti & aque rosate per nares uehementiā eius sedat. Sed.t.d.cū possit esse in capite tantus calor quod nō sedabitur p aquā rosatā & acetu3 tractum p nares quid tūc debeo facere. Dicendū quod debes uti embrocis frigidis & si ex hoc retinentur uapores tunc abscinde eos & pa℞ resolue & ite℞ redi ad infrigidandū & embroce magis cōueniunt q̄ olea quia

olea & lac magis opilāt & difficili⁹ abstergunt͂ cū ē opus. Si autē soda fiat a uaporibus tunc ua pores uel nocent acuitatate uel multitudine. Si acuitate uel sunt in uia ascensiōis & tūc epithima ēbroce & similia frigida iuuāt qꝛ repellunt eos & rectificāt cōplexionē capitis & uaporis. unde Rasis. 2° cōtinētis dicit oleū infrigidatum cōfert ualde ad euitandū & reprimēdum humores & uapores ascendētes ad caput & malā cōplexiōe₃ calidā. aut isti uapores acuti iam sunt i capite cō prehēsi & ibi multiplicati & tūc nō debem⁹ uti istis frigidis. rō ē qꝛ ibi cōstringunt͂ ex eis imo debes ipos resoluere ex q° patet secūdus casus in quo ꝓhibet͂ usus frigidoru₃ i soda i febribus & hoc ē quod dicit mesue. Secūdus ē qn̄ fit soda pp uapores acutos qui ꝑueniūt ad caput &c̃. & iā recepit eos. Ecce ergo quod si iam sunt in capite recepti ꝓhibet͂ usus frigidoꝝ. Si uero uapores nocēt multitudine tūc uel incipiunt ascendere & tūc cōpetit usus repcucientiū ut sumit͂ a Ga. i. x° de utilitate ꝑticulaꝝ tractatu 2° in capitulo de cephalargia pp adhustionē. Ratio ē qꝛ in mate riebus humoralibus sanguineis & aliis in princi pio motus eaꝝ ad caput utimur frigidis repcu siuis. ergo eadē rōne in motu uapoꝝ. Vl' iā ascen derūt & actu replēt & extendūt ptes capitis & tūc nō cōpetit ratiōe huius usus frigidoꝝ imo re solutiuoru₃ siue isti uapores sint i ipomet capite generati siue aliunde ascendāt. Ex qbus apparēt duo cāus i qbus ēt ꝓhibetur usus repcussiuorū frigidoꝝ unus ē qn̄ i capite sunt multi uapores aliūde cōicati & hūc casu₃ uocat mesue. 3ᵐ cum dicit. Tertius cāus ē qn̄ soda fit a nocumento ꝙ infert͂ a multitudine uapoꝝ et aliūde ueniūt ul' posset exponi a multitudine. s. materie. secūdus cāus ē qn̄ i capite sunt uapores multi in ipomet generati. Sed. t. d. quare ēt nō diximus h° d̄ ua poribus acutis stātibus i capite & in ipo genera tis. Dicēdu₃ quod uapores acutos plus conuenit aliūde capiti cōmunicari q̄ i ipso capite generari Multi autē uapores. s. multitudine nocētes q̄uis aliūde capiti cōicarentur possunt frequenter de flegmate & flegmatico sanguine cerebri genera ri & hunc casu₃ mesue pōit quartū cū dicit quar tus ē qn̄ soda fit ex multitudine uaporū existen tiū i capite pp cōitatē corporis ul' alteri⁹ mēbri

¶ Sed circa ꝑdicta dubitatur qꝛ uidetur quod sit qntus cāus i quo ꝓhibetur usus frigidorum in dolore capitis sicut captarus ut inuit Auic. in pria quarti in hoc cap°. Dicendu₃ quod catarus tusis & cori₃a ꝓhibēt usu₃ frigidoꝝ sic signū qꝛ i capite significāt multitudinē materie que indi cat euacuationē & nō repcussionē & 2ᵐ hoc ad 3ᵐ cāu₃ redducit͂ ul' ad 4ᵐ qn̄₃ uero illa ꝓhibēt sicut causa quia sunt causa nocumēti i partibus pectoris & gule sicut maxime catarrus & tunc

o₃ medicū bene extimar͂ in quo o₃ esse magis so licitus uel de nocumēto quod posset sequi in ce rebro si nō utatur repcussiuis. contingit ei₃ qn̄₃ quod homo habet aliquē catarrū sibi cōsuetu₃ uel accidentalem unde multa humiditas descen dit in guttur & expuit & cum hoc aliqua mate ria colerica uel alia pōt incipere habere raptum ad caput & tunc incipit soda. Si ergo times i fre nesim deuenire non cures de catarro sed utet͂ re pcussiuis & aliquid simile huic. dixit superius Auic. in can̄ uniuersalibus curationis & i hoc cō prehenditur cōis error uiliū medicoꝝ & in rap tibus materieꝝ ad caput quia uidetur tussim i curisse. iubent resolutionē & dimittunt repcus sionem sine alia cōsideratiōe & homo fit freneti cus & moritur qui error sepe aduenit i nostra regione quia homines habent cerebꝝ cōiter re pletum ex multitudine ciboꝝ & uini. Cu₃ ergo colera uel sanguis ad caput incipit rapi & icipit frenesis tūc uirtute caloris sanguis uel colere illa flegmata caput replentia eliquātur & eis tunc inest tussis catarrus uel cori₃a Et si ꝑpter hoc negligis caput cōfirmatur frenesis & moritur. Considera ergo quod hoc etiam in capitulo illo quarti can̄ fen prima discussimus. ¶ Secūdo du bitatur quia non uidetur differentia in cura iter uapores nocētes caliditate & eoꝝ acuitate & in ter uapores qui eoꝝ multitudie nocēt In utrisqꝫ enim in principio cursus cōueniūt repcussiua & cum in capite iam sunt recepti ꝓhibentur reper cussiua. dico quod licet generaliter in hoc conue niunt tñ cu₃ extimatiua medici errat i usu frigi doꝝ in soda pp multitudinē plus nocet q̄ si er ratur in soda ꝑpter acuitatē uapoꝝ & ratio est quia frigida in se corrigūt qualitatem p quam uapor facit soda₃ quia. s. acuitatem eius & talis uapor licet sit in loco est tñ magis aptus in hoc casu repelli. unde infra i capitulo de cura speciē rū sode p cōitatem corporis cōsentit ulum frigi doꝝ post principiū in materia uaporosa calida ut apparebit sed frigida non corrigūt malitiam uaporū q̄titate nocentiū & forsam remittuntur in eius dimensionibus quia tunc conuertunt ua porem ad naturā humoralem & non minus no cent & ideo auctores & maxime Auic. i hoc ual de dubitauit de usu frigidoꝝ stante multitudi ne uapoꝝ & timet ex hoc apostema ut patet in prima fen quarti can̄ in capitulis ꝑallegatis Et hic habes uiam speculandi Differunt etiā reper cussiua in utraqꝫ materia ut est notū. ¶ Et tūc ex istis apparet solutio ad illud quod querebat͂. Ad rationem in cōtrariū.

¶ QVOD SI NARCOTICA. Hic ponit curā intēdendo ad stupefactionē & dicit quod qn̄qꝫ oportet aproximare narcotica & somnifera ꝑp uehemētiā doloris & tūc i illo tēpore eis utaris

tñ cũ cautella & timore hoc patet i prio cañ fen quarta capº penultio & scriptũ ẽ đ hoc in tertia fen huius tractatu prio.

¶ ET QVANDOQVE PROHIBENTVR Hic ponit curã intẽdendo ad ꝓhibitionẽ uaporꝝ & hoc fit dupliciter sedãdo & ad cõtrariũ trahẽdo. prio ergo docet primũ.s.sedare & cũ hº etiã repercutere. zº docet ad cõtrariuȝ trahere. ibi zª & qñ uentosãt & dicit quod in hac cura ꝓcedit ꝓhibẽdo uapores dãdo i prinº sauic siue pultes ordei cũ psilio & dãdo i potu coriandrũ sicuȝ & oleũ roxatũ & qñq uentosamus & ligamus extremitates fricãdo & si administremus regimẽ febricitantiũ cõfert multũ & subdit qđ quãdo uteris ligatiõe extremitatũ cõprime eas qñ fricantur in aqua calida ista etiã đclarata sunt tibi supra ¶ Est sciendũ prio quod ꝓhibitio ascensus in istis fit cuȝ rebus extra positis repcutientibus & hº fit in pricipio ponẽdo sup caput sauic .i. ordeũ imatuꝝ torrefactũ quod ẽ frigiduȝ & stipticũ cũ psilio .i. cuȝ mucilagine psilii uel cũ psilio nõ fracto quod ifrigidat. Ista autẽ repcutientia si dantur in potu sedãdo ẽt ꝓhibent ascensuȝ & ideo dicit & denť in potu.s.sauich. Sauich.n. & mucilago psilii in potu sumpta ꝓhibent ascensuȝ uaporꝝ ex qbus cõprehẽde cautũ ipius Auic. modũ loquẽdi. Sauic eni & huiusmodi repcussiuis extra debemus uti qñq qa in principio & iõ dicit & qñq &c. Sed aproximãdo ea intus ad hãc intentionẽ que ẽ sedatio uaporuȝ possemus eis uti quocũq tẽpore uapor surgat ideo post premissi sermonẽ Auic. subsecutus ẽ dicens & deť in potu &c. & nõ dixit i principio eo quod i principio & post põt dari. ¶ Sȝ hic caderet dubitatio utꝝ in principio alicuius sode possit ꝓhiberi repcussio cũ frigidis infra tñ de hº dicetur ut in capº de frenesi & hoc poterit intelligi ex dictis fen ȝª tractatu pº capº de cura alguadugni & quãdoq ẽt ꝓhibẽt eleuatiõeȝ materie uaporose & humoralis. coriandrũ & oleũ roxatuȝ.s. sumptũ intus uel extra aplicatum.

¶ ET QVANDOQVE. In ista pte docet sedare p ꝓhibitiõeȝ uaporꝝ trahẽdo in cõtrariũ. uult ergo dicere quod intẽdit hic ad ꝓhibitiõeȝ uaporum trahẽdo eos ad cõtrariũ cũ uentosis i spatulis uel alibi & cũ ligatiõe extremitatũ iporuȝ & fricatiõe & cũ administratione regiminis febris Alia littera ebrii & ẽ melior.s. fricãdo cuȝ sale.s. ipas extremitates & oleo uiolato uel cuȝ administratione regiminis.s.đ cibis frigidis stipticis ut lentibus agresta & huiusmodi innuit eniȝ post oportet ut cõprimas.i. quod fortiter pmas illas extremitates cum ponis eas in aqua calida qa uapores ab istis trahunť ut ponit Rasis in prio cõtinentis nono capitulo.

¶ ET SI NON SEDATVR ¶ Hic ostendit quid ẽ fiendũ si non iuuant predicta & dicit ꝙ radatur caput & emplastretur cum camomilla uiola malua & alchasef.i. tribulis pmixtis illud tñ debet fieri post abrasionẽ capitis. zº qñȝ indigemus uentosis & sanguisugis. ¶ Est sciendum dicit quod si nõ iuuãt ista raddatur caput &c. Causa ẽ quia ex hoc significatur quod oȝ fortiꝰ imprimere cũ medicinis resoluẽtibus & ẽt repcuciẽtibus & iõ oȝ raddere quasi dicat quod uſ q huc non precessit rasura & ꝓpter materiam humoralẽ q̃ debemus in capite ymaginari qñȝ quia cũ ẽ talis materia indigemus uentosis .s. cũ scarificatiõe in spatulis uel circa ipsas & sanguisugis in fronte uel circa ad euacuandũ ¶ Secundo ẽ sciendũ quod medicamẽ Auic. hic ẽ compositum ex reresolutiuo & repcussiuo & ita etiaȝ si uis uti puriori & fortiori resolutio raddatur caput.

¶ ET QVANDOQVE REMANET. Hic ponit curã sode que remanet post febres & egritudines acutas. remanet tñ post febres quia remanet euaporatio ad caput & tunc cura ẽ cuȝ cibis retificãtibus calorẽ & ꝓhibẽtibus uapores recipi in capite ut ẽ & p cõsequẽs cũ oleis cõfortantibus caput ut ẽ oleũ rosatũ & cũ resoluentibus uaporem receptũ ut ẽ oleũ camomille & cũ rebus mouẽtibus uapores ad cõtrariuȝ ut cum aqua calida effusa sup extrema in mane & sero .s. ante cibũ uel aliquo spatio post cibũ & ungatur cũ oleo uiolato & hoc uel in capite ad prohibendũ uapores uel in mẽbris & debet pmisceri cũ sale ut dixit supra in regimine ebrietatis. zº uult diceř quod qñȝ talis soda remanet quia solum calor extraneus remanet & materia uaporosa resoluitur & tũc extinguentia iuuant quia stantibus uaporibus nõ sic iuuarent cõstringendo eos. sed eum declinat recedentibus uaporibus iuuatur ab illis.

IN SODA QVIDEM cretica. Hic ponit curã sode cretice. Est aũt talis soda que fit pp materiã motã ad crisim cuȝ non expeditur eius cura siue euacuatio sed natura mouet ad aliquam ptem & nõ põt cõplere eius motum Illa gº materia euaporans uel sui ẽt presentia cum mouetur ad nares facit sodam. Cura igitur talis sode est iuuare naturã in illa euacuatiõe ut pficiatur & tunc cessabit soda. Ex quibus apparet de mẽte Auic. solutio ad questioneȝ in qua queritur. utꝝ i die crisis & hora crisis debeamus aliquid opari quia Auic. precipit quod sic.s. quod incitatiue uľ iuuatiue ut si natura mouet materiã ad aliquã partẽ & nõ põt cõplere eius motũ iuuaeã inde. uñcumq eim natura rapit inde ducere oȝ & docet hic Auic. Primo ergo Auic. docet iu

uare naturā in crisi euacuatiōis.2° in crisi pmutationis.2ª ibi.Quod si iuenit similitudinē. pª i qnq. primo docet iuuare naturā in crisi p uomitum 2° p fluxū uentris 3° p urinā.4° p putredinem nariū 5° p sudorem.2ª ibi.Et an inueniat tercia ibi.Aut utrū ineniat.quarta ibi.Aut utrū inueniat radios.qnta ibi.Et si inuenerit quāuis autē sint alii modi speciales crisis ex istis tamen dedit intelligi.¶ In prima ergo pte dicit quod debēt cōsiderari i soda cretica ista signa.s.si eger pcipit nauseam et subuersionē stomaci et tremorē in labio inferiori & uniuersaliter signa declinationis nature cū materia ad supiora qa tunc adiuuetur cuȝ uomitu facto ex oximelle calefacto ex lenitiuis frigidis.¶ Est scienduȝ quod hic nō describit uomitū cū fortibus sed cū leuibus ut cuȝ oximelle & cū lenitiuis frigidis sicut cuȝ sirupo uiolato & huiusmodi & dixit notāter.Tunc qa in die in qua ista apparēt & in hora & ista est hora cretica.¶ De secūda pte dicit quod si infirmus pcipit rugitus & inflatiōes in utrisq. lateribus & uniuersaliter signa declinatiōis nature cū materia ad inferiora tūc adiuuet̄ cū solutiōe uētris & lenificatiōe nature cum clisteriis & aliis solutiuis leuibus uel cū sirupo de prunis infussis in iuleb post incisionē uel infusioneȝ donec tumescāt & bibat uiolas & sirupū de tamarindis & siracost.i.mana ut sit ei⁹ q̄titas.ȝ.v.& huiusmodi talia.¶ Est dubiū utrū in die cretica pp sodā possimus dare ista solutiua. uidet̄ qd̄ non imo nec aliqd agere auctoritate ypocratis in illo amphorismo ea quoꝝ crisis fit.Itē haliabas in qnto pratice i hoc cap° dicit cephalea quedā fit motu cretico nec patiēs aliqua ē mouēdus cura. Item Rasis ponit in prio continentis.viii°.capitulo ubi dicit soda significans crisiȝ non debet ,phiberi nec curari.Ideȝ pbat̄ specialiter quod in die cretico qn̄ debet fieri crisis p fluxū uētris uti nō debeamus aliqua medicina per Auic.in quarto cañ fen secūda capitulo penultimo ubi dicit nō ergo moueatur omnino.s.in die cretica cū medicina.¶ In contrarium est Auicena hic Dicendum generaliter ad questionem quod in die cretica uel natura mouet materiam ad locum uel nihil de ipsa pōt extra educere ex quo pōt sequi soda & alia mala accidentia ut tūc statim medicus debet iuuare naturā.uerbigratia mouere materiam ad intestina & pp aliquā siccitatem fecis nihil extra excludit imo rugit & tenditur uenter & fit dolor capitis & tunc damus aliquid lenitiuū uel ēt facimus suppositorium uel clistere & ad hoc Auic.hic intendit & intantū quod concedit siracost.i.m̄anaȝ.pondus non magnuȝ sed puum & etiā que currūt dixit in littera cursu eoꝝ quia.s. sirupū uiolatū casiam & similia.non aūt concederet fortia solutiua & eodē modo si natura direxit sanguinē ad uenas nasi & nihil d̄ eo potest exire debet medicus conari illas uenas apire aliter posset cerebꝝ apostemari & sic de aliis crisibus.Sed si natura mouet materias & icipit euacuare & tūc uel copiose fit euacua° & nihil agas quia pficietur euacuatio de se & cessabit soda & alia accidētia & sic loquūtur Halibas Rasis & ypocras uel euacuatio non fit copiose sed fit diminuta & impfecta & tunc eius cōplemētuȝ uel pōt fieri cū re debili sicut cum aliquo icitante & debet fieri quia non est in hoc timor sicut crisis p fluxū uentris pōt in die cretica pfici cuȝ uno suppositorio uel clisteri leui uel potu cassie uel sirupi uiolati & huiusmodi in quibus nō est timor.uel oȝ quod cōpleatur cum forti re sicut fluxu uentris cum farmaco solutiuo ut agarico turbit & similibus & tunc non debes eadeȝ die opari quia possent nimis precipitare materias & facere fluxum imoderatū sed post in die nō cretico & cum iam es certus de opatione imperfecta nature & quod p eam plus fieri nō potuit & quod tu debes cū medicina forti iuuare eaȝ oȝ quod des medicinā & iuues.Et hoc ē quod Auic.inuit in quarto cañ fen prima in capitulo de iudiciis euacuationis cū dicit & qn̄ abreuiat̄ euacuatio postq̄ effecerit quod effici oportuit p eā oportet ut adiuuetur.¶ Et ex istis contraria cessant.¶ De 3ª parte dicit quod si eger inuenit grauitatē in partibus renū uel sub costis dorsi que grauitas tendat ad posteriora & uniuersaliter appareant signa declinationis materie ad uiā urine tūc curetur cū diureticis sicut cum oximelle cui admisceatur semē melonū & citruloꝝ añ.ȝ.i.& cibetur citoniis quia ,phibēt uapores & faciūt ,puocationē urine.¶ Est sciendu3 quod littera que dicit mediando exponitur tripliciter.primo mediando.i.mediocriter & leuiter diureticis utendo & non fortibus.2° mediādo.i.mediā uiā sequēdo.uia.n.p urinam est media inter uiā p uomitum sursū & uiā p̄ fluxuȝ uentris deorsum.3° mediando dosim.s.feminis citruloꝝ & melonū quia sit.ȝ.ʒ.uel.ȝ.i.hic cōsidera bonitatem citonioꝝ & scribuntur in 2° cañ. ¶ De quarta parte dicit quod si eger pcipit radios & rubedinē corā oculis & ymaginationes citrinas uel fiat ellongatio ab istis & non fluat sanguis ex naribus tūc cum aceto fiat sternuta° & cum eius uapore fiat naribus insufla°.¶ Dixit in littera uel fiat elongatio.s.taliū accidētiuȝ & sanguis ppterea non fluat tunc oȝ quod iuuetur modo dicto.s.cōmouēdo sternutationē &c. appositio eni oculoꝝ de radios mouet sternutationē ut Aꝝ.pblematū.30.4°.pblemate.¶ De quinta pte dicit quod si medicus pcipiat pulsum undosuȝ & pcipiat lenitatē i cute administrētur unctiōes.s.,puocatiue sudoris de qbus habetur

in prima quarti in cap° de cura putridarum i generali. Ista tamen unctio fiant fricando & abstergendo ne oleum opilet poros & bibendo .s. provocantia sudorem levia & nos utimur coiter potu aque calide.

Sed .t.d. debet dari ne aqua calida simplex vel cum zucharo. dico quod regulariter simplex est melior quia in zucharo est aliqua uirtus nutritiua et ideo natura posset ad aliud aliqualiter diverti. tamen multa possent concurrere ex quibus parum zuchari cum illa aqua daremus sicut debilitas aliqua infirmi uel caderet extiatio quod aqua propter dulcedinem zuchari magis penetraret. Corpus enim diligit rem dulcem & facit ipam penetrare ut patet in fen. xvi[a] in cap° de cura colice. si tamen non esset ibi prohibens.

Dixit post & sup caput. .s. si ponatur iste medicine provocatiue sudoris oportet quod sint temperate .s. actu ut dilatent porros et non debent esse fortiter provocantia ut apparet.

QVOD SI INVENERIT. Hic docet iuuare naturam in crisi permutationis & dicit quod si apparet ibi similitudo mordicationis & doloris & laxitudinis .i. carnis laxe sub aure sua aut sub assella aut sub eius inguine fiant sup ea emplastra calida atractiua sicut que fiunt cum menta & apio et cum butiro antiquo & subdit quod fortasse oportet ponere uentosas absque scarificatione licet tamen quandoque cum scarificatione. Sed utplurimum sine qa iste medicine utplurimum sunt frigide in quibus magis competunt uentose sine scarificatione & dat causam quare competunt .s. ut materia expellatur a cerebro ad partem ad quam declinat & ibi habeat suam terminationem per exituram.

OPORTET VT PVRGATIO fiat. Hic annectit curam duarum specierum sode et prio eius que fit ex uermibus. z° eius que fit a somno. ibi z[a] oportet. In pria parte dicit quod fiat purgatio cum re purgante corpus et cerebrum. z° fiat caputpurgium cum yera pigra pauca & semel in ebdemoda deinde administrentur medicine que dicuntur in ca° de fetore narium & omnia penetrantia uermes sicut expressio foliorum persice expressio radicum mori et aloes subcultrinus & subdit quod iuuatur ex sternutatoriis & caputpurgiis purgantibus cerebrum. Est sciendum quod Auic. nesciebat prio ubi posset collocare hoc capitulum nisi hic et forsan quod pot dici soda per coitatem .s. ad partes strictture narium in quibus utplurimum isti uermes generantur. Secundo est sciendum quod Auic. in hac cura intendit ad tria. prio ad purgationem corporis .s. si fuerit cum hoc repletio & ad purgationem capitis. secundo ad interficiendum & educendum uermes. tertio ad educendum materias malas coassociatas uermibus & totum quod dicit patet.

OPORTET VT CVM EA. Hic ponit curam sode que fit ex somno & dicit quod cura est purgare corpus & caput cum dictis supra & apponere emplastrum timporibus & fronti factum ex cinere & aceto & melior cinis est que fit de lignis

Est sciendum quod ista soda pot reponi inter species sode per coitatem ad corpus. sunt enim aliqui in quibus uapores ex somno redusi petunt caput & faciunt sodam licet illi uapores possint in ipsomet capite adunari. Somnus igitur uerus & dormitatio quamuis non sit uerus somnus excitant huiusmodi sodam licet somnus actu sedet sodam. Cura igitur huius sode est quam Auic. ponit purgando corpus et caput a materia ista unde superflui uapores consurgunt et cum hoc confortando caput ne recipiat & exicando materias & uapores i eo & hoc facit cinis cum aceto & proprie cinis ficus qa acutior est ut notum est. Secundo est sciendum quod est quedam alia soda que fit post somnum & fit ex aliqua colera in stomaco excitata uel conclusa uel mota & hanc sedat comestio. unde Rasis in primo continentis in nono ca° dixit Silacetus est quedam species sode que fit post expgefactionem somni & mitigatur incontinenti cum sumitur cibus. Hanc aut speciem sode Auic. ex supius dictis dedit intelligi.

OPORTET VT soliciteris &c. hic determinat de cura specierum sode facte per coitatem ad determinata membra & primo in generali z° i speciali z[a] ibi. Et illa quidem est. In prima parte dicit quod cura est euacuare cum apropriatis illis membris & confortare caput confortatiuis eius & si est in principio uti debes rebus frigidis sicut oleo rosato & aceto & hoc si materia est calida & si est frigida utere oleo camomelino uel mirtino uel oleo facto ex gumi capressi & eius expressione & tamarisci & cum expleueris hoc respice ne accidens fiat egritudo & proprie ne fiat cum soda fixa in capite quia semp oportet te cognoscere grossitiem materie & ipsius qualitatem. Circa primam partem considera quod quamuis sermo Auic. possit applicari ad sodam factam per coitatem simplicis qualitatis tamen uidetur i manifesto sermone quod intendit ad curam sode per coitatem materiei Et intendit primo ad membrum quod est causa huius sode. z° intendit ad confortationem capitis ne recipiat & in principio cum frigidis. Est dubitatio utrum si materia quam recipit caput sit calida post principium debeamus uti frigidis repercussiuis. uidetur quod non per Mesue in capitulo de cura sode in generali qui uult quod quando soda fit propter uapores acutos quos caput recipit non debemus uti rebus frigidis. z° in apostemate colerico. postquam transiuit principium non utimur puris frigidis

imo ēt miscemus aliqua resolutiua hoc aūt apostema colericū posset fieri in cerebro secunduȝ semitā coitatis. ¶ In cōtrariū ē Auic. cum dicit Confortes caput in principio cū frigidis sicut cū oleo rosato & aceto post illud.s. post principiū si materia fuerit calida & qualitas calida faciēs illud idē opus semp &c̄. Ecce quod semp uult quod utaris frigidis post principiuȝ si materia sit calida. Istud dictuȝ uidetur satis extraneum apud tn̄ medicū bone extimationis uerificatur. ꝓpter quod ē sciendū quod hic sermo est d̄ materia uaporosa. Soda.n.p coitatem maxime fit p coitatem uapoꝝ & illa natura p coitatem inter materiales ē ut supra declaratū est. uapores aūt qui caput ascendunt possunt esse calidi acuti & possunt esse frigidi & utrisq̧ in principio motus cōuenit repulsio a capite cuȝ oleo rosato ut notum est Sed post principium in cura competunt quia si uapores sint calidi acuti colerici tunc uel ledūt maxiē per qualitatē calidā acutā ita qd̄ eoꝝ corpulentia et materialitas puissima est uel cū hoc quod sunt colerici sunt ēt multiplicati & replēt. Si quidē isti uapores siue fumi faciant dolorē ex simplici flāma caloris ita qd̄ eorum corpulentia & q̄titas modicissima sit dico quod semp debes uti frigidis. Ratio est prio qa hec curāt sodā tēperando calorē. 2° qa ad istuȝ calorē principalis ē intētio nō ad uaporē cuȝ nec sui multitudine nec eius notabili q̄titate noceat. 3° quia nō ē suspitio quod frigida noceāt retinēdo illū uaporē & hoc pp tria. prio quia q̄uis sit in loco tn̄ subtilitate & habilitate poterit repelli 2° quia uirtus cōfortata per correctionē male q̄litatis illū expellet. 3° quia licet remaneat cuȝ sit rectificatus nō nocebit qa nō nocebit materialitate & corpulētia siue qualitate & de hac soda ab hoc uapore loquit̄ Auic. cū dicit si materia fuerit calida. s. uapor calidus & qualitas calida. s. illius uaporis qa illa qualitate calida noceat tūc facies illud idē opus semp. s. infrigidationis. Ex quo patet quod nō ē simile de hoc uapore et colera faciēte apostema q̄tuncūq̧ eniȝ qualitas coler̄ rectificaret̄ tn̄ sui presentia & corpulētia nocet & apostemat uel salti cōtinuuȝ soluit. Si autem isti uapores colerici qualitate ledētes cū hoc qd̄ ledūt qualitate sint etiā multiplicati i quantitate notabiliter repletiua tunc post principium non possumus uti puris frigidis ut notum ē & de istis loquitur Mesue si etiā uapores sint frigidi uel flegmatici uel melācolici post prinᵐ oportet uti cōfortatiuis cū resolutiōe ut oleo camomille & mirtino addēdo de uno supra aliud secundū tuā extimationē secundū quod queris plus resolutionē q̄ confortationē uel ecōtra uľ equaliter. ¶ Considera tn̄ quod supra diximus qd̄ minꝰ nocumentū aduenit ex frigidis in soda a uaporibus calidis cū ꝓcessit principiū q̄ in soda a uaporibus frigidis & ut sic posset aliter solui ad questionē quod qn̄ Auic. dicit facies illud ideȝ opus semp nō uult per hoc quod semper tu infrigides post principiū in infrigidatiōe pura sed qd̄ plus potes cōtinuare frigida in hac materia q̄ si materia fuerit frigida. prima tn̄ solutio est subtilior. ¶ Ad contraria iam solutum est.

CVMQVE OPVS. Hic Auic. uult quod cū expleueris opus quod facis in mēbro mandāte & recipiente debes uidere quia materia posset in capite figi & fieri soda per se non consequens aliud q̄uis inceperit ab alio & qualis sit materia tu cognoscis ex signis predictis & scis quid habes facere de euacuatione fac ergo. ¶ Hic attende quod subtiliter ex mēte Auic. posset trahi solutio 3ª ad dubitationē premissam. ꝓpter qd̄ est sciendū quod soda ex uaporibus p coitateȝ uel ēt ex materia humorali p cōitatem tunc uere est p cōitatem qn̄ materia ē in ascensu sed qn̄ uapores uel humores iam ascenderūt tūc est facta egritudo. s. soda p se & soda fixa & non per cōitatem. ergo si materia ē calida tūc est i ascēsu in principio & in fluxu utaris frigidis. Sed si materia sit frigida in principio principiante utaris frigidis ad repcutiendū sed post principiuȝ illud q̄uis materia sit in fluxu pmutar̄ ad aliqª calida cum illis & hoc pp qualitatē materie & ipsam materiā que indicauit aliquā resolutionē cum aūt iam transit principiū tunc soda incipit habere naturā egritudinis & naturā sode fixe & non dependentis intantū inquatum de materia uaporosa uel humorali iam ps ē stans & qe scens in capite & tunc cognoscas que materia est & cuius qualitatis & curabis ipsaȝ cura sode nō p cōitateȝ sed cura sode cerebralis euacuādo & digerendo si expedit. Fac ergo quod scis. s. ex canonibus supioribus & tūc clarius exponet̄. Cuȝ opus mēbri. s. mandātis &c̄. quasi dicat cum tu intendis ad materiā que est in capite.

¶ ET ILLA QVIDEM. Hic in speciali ponit curā sode p cōitatem & primo eius que ē p cōitatem ad crus siue ad pedem. 2° eius que est per cōitatē ad uiscera quedā. 3° p cōitatem ad epar quarto ad stomacū. qnto ad renes & ad quedā alia. 2ª ibi. Cura aūt speciei facte. 3ª ibi Et similiter ē dispositio eius. quarta ibi. Cura aūt speciei facte. qnta ibi. In regimie uero eius que fit cōitate renū. ¶ In prima pte Auic. ad quatuor itēdit. primo ad euacuationē cū flobothomia saphene & uentosis cruriuȝ & cū aliquo stomatico solutiuo ut esset diafenicon & hoc debȝ itelligi existente corpore repleto. 2° corpore non existente repleto intendit ad ꝓhibitionē ascensus que fit cum ligatura & strictura duoꝝ cruriū usq̧ ad inguina ēt dato quod euacuatiōe idigeat uel nō

3° intendit ad diuersionē cū fricatiōe pedū cum
sale & oleo de cherua uł đ cheri.i.uiolaꝝ sarace
nicaꝝ & hoc fit ad cōsumptionē materie in pte
ad rectificationē cōplexionis p cauterizationem
loci & aproximationē medicamis ulcerariui.

¶ CVRA AVTEM. Hic ponit curā sode que
est per cōitatem ad uiscera & dicit. In cura sode
facte pp uapores ascēdētes ex mēbris corporis
quia intrinsecis ut stomaci intestinoꝝ epatis et ꝑ
ciuz adiacentiū ad caput fumantur fructus ante
piodū & si nō habes ad p̄sens eos accipe aquaz
frigidā. ¶ Est dubitatio utꝝ cōpetāt fruct⁹ an
piodūm.i.pꝛoxismū.uidetur quod nō quia nihil
est ita uaporosuz ut fructus ut patet i fen.xiii^a.
in ca° đ egritudinibus stomaci. Itez si uapor sur
geret ab epate uel splene uel pectore qd facerēt
isti fructus. ¶ Dicenduz quod fructus stiptici
ut citonia nespule sorbe granata & similia confe
runt i uaporibus ascēdētibus a mēbris itrinsecis
ad caput. ratio ē quia eoꝝ stipticitate prohibēt
uapores ascēdere & eleuari plus tñ cōferunt qñ
sunt uapores a stomaco. & gradatim iuuamen
tum eoꝝ ē q̄tum uirtus eoꝝ attingit. Potest aūt
attingere ad epar splenē & intestina & etiaz ad
ptes pectorales & ꝑprie ad ptes pectoris cū ad
ministrantur in forma loch. Similiter etiam cō
fert aqua frigida quietando uapores calidos &
sic patet solutio. ¶ Ad primū dico quod licet fru
ctus sint uaporosi tñ alios uapores ꝓhibēt sicut
lens a qbusdā auctoribus ponitur uaporosa licꝫ
cōtrariū a quibusdā repiatur & tñ prohibꝫ ua
pores. uel dicendū quod hic est sermo de fructi
bus habētibus stipticitatē sed infra est sermo đ
aliis ut de malis & similibus. hic dicit 2° Auic. ꝙ
de fructibus cōuenientia sunt citonia causa patet
ex dictis & coriandrū ē in hoc maximū iuuamē
tum & prohibēs eleuationē uapoꝝ & Arnald⁹
de uillanoua diu fuit usus eis in curia romana
ut audiui.

¶ ET SIMILITER EST DISPOSITIO.
Hic ponit curā sode p cōitatez ad epar & Auic.
ad tria intendit. primo ad usum fructuū stipti
citate sedātium ipsum dolorē & si non repiunt
ad aquā frigidā & intelligit cū cōditionibus h°
cōsentiētibus ut quod non sit in stomaco uł epa
te debilitas & cum aliis scriptis in.viii°. terrapē
tice & in quarto cañ fen prima. 2° intendit ad ꝑ
cipitādū illas dico materias epatis malas uersus
uias urine & innuit in hoc quod si expedit etiā
uersus uentrem sed plus expressit de diuretico
quia aptior ē cōitatio epatis ad caput in ascensu
uapoꝝ p gilbū q̄ p cōcauum. Materia aūt gilbi
epatis ꝑprius euacuat̄ p urinā ut pꝫ i quarta
primi & in.xiii^a. tercii. 3° intendit ad uapores
ꝓhibendos cū emplastris si expedit & hoc inuit
cū dicit & ex emplastris que materiā retinent
.i.constringūt ne euaporet uel retinēt.i. ꝓhibent
ab euaporatiōe & ista sunt emplastra habēcia
aliquā stipticitatez & frigiditatem sicut empla
stra facta ex rosis mirtis & absincitio. uideat tñ
medicus quomodo eis uult uti.

¶ CVRA AVTEM SPECIEI. Hic ponit cu
ram sode p cōitatē ad stomacū & primo qñ cā
ledens stomacū dicitur esse humor. 2° qñ est ua
por ascēdēs. 3° qñ est cā primitiua. 2ª ibi. Si au
tem cā ē uapor. 3ª ibi. Et huius qdem generis cu
ra. Prima in duas primo ponit curā qñ materia
debet effundi ad stomacū licet ēt similiter innu
at qñ ē effusa & hoc ꝑprie qñ materia esse di
citur colerica. 2° ponit curā qñ materia ē in ipso
stomaco. s. generata uel iaz effusa & qescens. 2^a
ibi. In ea aūt que dicitur fieri cā humoris. Pria
in duas primo ꝑmittit curā qñ illa materia cole
rica effunditur ad stomacū calidū. 2° qñ ad fri
gidum. 2ª ibi & si stomacus fuerit. ¶ In prima
pte dicit quod cura huius sode facte pp cōitatē
stomaci cuius cā ē stomaci debilitas & maxime
debilitas oris eius ita ut suscipiat materias & in
ip̄o corrumpant̄ chimi & nō excitari dicitur hec
soda in ipso nisi utplurimū secundū uacuitatem
est ut deglutiat bucellas infusas i aqua agreste.
deglutiat ēt ipsas infusas aqua mali dulcis et ace
tosi & similia uel in rob fructuū que esse dicun
tur stiptici & boni odoris & ut sorbeat sorbitio
nes panis aut sorbitiōes farine tritici terrefacti
Dico cū aliquo quod sit sicut granū granati & si
milia & cōfortetur os stomaci cuz speciebus aro
maticis & subdit quod si eger haberet nauseaz
euomat colerā effussaz ad stomacū & quiescit.
¶ Est sciēdū quod hic sermo ē maxie de fluxu
humoꝝ colericoꝝ quia illi sunt qui plus fluunt
ad stomacū ut patet in fen.xiii^a. in cap° đ egritu
dinibus stomaci. dicunt̄ etiaz fluere maxie tēpo
re uacuitatis ut supra declarabatur & debilitas
oris stomaci iuuat ad illud. dicuntur enim illi in
quibus hoc fit infelices ex generatione colere ut
patet in quarta primi capitulo de flobothomia.
dixit post subdendo & corumpuntur chimi.i.
humores i stomaco & ēt cibi. Cura est ergo da
re aliqua frigida stiptica quibus colera dicitur
ꝓhiberi a fluxu stomaco cōfortato cū stiptican
tibus ēt retificata cōplesiōe ex illis. Dixit bucel
las.i. leuas dictas molenas panis & ꝑprie assa
tas. Dixit utriusq̧ granati .s. acetosi & muci. fa
rine tritici torrefacti.i. quod panis ex ista faria
torrefiat frigidus uel fiat sorbitio de farina tor
refacta & ex hiis os stomaci dicitur confortari
ut faciat illud quia ꝓhibitionē materieꝝ coleri
caꝝ que ad stomacū fluūt Cumq̧ nauseā quasi
dicat si nō pōt ꝓhiberi effusio colere ad stoma
cum & signū ē nausea tunc ꝓcuretur uomitus
cum dictis.

¶ ET SI STOMACVS. Hic ponit curam qñ
stomacus ē frigidus & dicit quod tunc adminí
stretur alfemiati & seminata. dixit post & sup
aspgefacere. i. specieb⁹ ut piper cinamomū &c.
boni odoris & acutis. i. calidis quia non debent
ēē odorifera frigida & quia possibile est quod
stomacus adhuc noceatur istis acetosis q̃uis hu
iusmodi spēbus dicantur aspsa & fiat ei iuleb
cū alfemiati. i. cū spēbus aromaticis & intingat
bucellas panis in dictis spēbus. Dicit 2° quod si
acetositas & mordicatio non coueniūt ei & exci
tant nocumentū eius utatur bucellis in dicto iu
leb puro quia cū zucharo uel spēbus secundū ꝙ
est eius necessitas. s. maioris cōfortationis & ca
lefaciōis stomaci dicti frigidi Et hic homo .s. fri
gidi stomaci ad quē colera fluit ul'. i. qcūq̧ sit ad
cuius stomacū colera dicitur fluere multū iuua
tur si ante sodaz deglutiat bucellas uel sorbeat
sorbitiōes & cū sentit descensuz sui cibi. s. qui hēt
stomacū frigidū ul' qui nō habet & digestionez
sumat aliquid de illis in qbus est stipticitas. dico
ergo quod si stomacus remanebit uacuus cibo d̄
scendēte colera refluet ergo cōfortetur cuz aliq°
stiptico & dico sicut bucelis panis infussi in rob
fructuū aut dentur ipsi fructus uel panis cuz ca
paribus. s. cōditis aut oliuis. s. imaturis conditis
quia etiā stomacū confortāt ut ponit᷑ in secundo
alimentoꝝ a Ga. medico. Est tñ sciendum quod
possibile ē habitudinē alicuius esse flegmaticaz
& tñ colerā effundi ad stomacū pp latitudinem
porri fellei & pp multas cās & sic ēt posset in
stomacū frigidū colera effundi ut sentit Ga. in te
gni tractatu secūdo & in secūdo de cōplesiōibus
& in secūdo d̄ regimine acutoꝝ comēto. xxviii°.
huic autē stomaco frigido predicta acetosa noce
rent ergo supaspergatur aromatibus calidis &
fiant que nunc dicta sunt.

¶ IN EA AVTEM QVE FIT. Hic ponit curā
sode stomatice & prio ponit curā p medicias &
regimē. 2° per cirugiā. 3ª ibi & ad aliud iuuat.
Pria in duas. prio ponit curā in generali. secundo
in speciali magis. 2ª ibi. & si humores. ¶ In pria
pte dicit quod cura huius ē uti prio purgatione
& uti cibis subtilibus facilis digestiōis bōi chimi
& reducere ad eius cōplesionē cū resoluētib⁹ di
gerētibus & soluētibus & patet. ¶ Est sciendū
quod Auic. hic ponit curā sode stomatice cā hūo
rum in ipō stomaco cōprehensoꝝ iam ul' grana
toꝝ & hoc prio per medicinas et hoc ut euacu ēt
humor & cōsidera quod uult quod si expedit
euā materiam et hoc dat intelligere ex canonib⁹
generalibus. 2° ponit curā cū regimine p dietam
& post purgationē debet intelligi si cogaris ipz
nutrire. debēt aūt hec cibaria habere aliquas cō
ditōes de quibus primo ponit quatuor in littera
pria est quod cibus sit subtilis in substātia ut est
caro pdicis uel pulli & similia. 2ª ē quod sit faci
lis digestiōis ut sunt predicta cibaria 3ª est qd̄
sit laudabilis nutrimēti & boni chimi. q̃rta ē ꝙ
reducat sua equalitate. i. sua cōplesiōe ad illud ꝙ
sit necesseriū qa ad cōtrariā cōplexionē cōplexio
in humoris dominātis i stomaco. uerbigratia si
humor ē flegmaticus sint cibaria calida natura
liter uel artificialiter & si est colera sint frigida.
¶ Sed. t. d. quō dabo cibaria subtilia si humor
est colericus qui ē in stomaco cōprehensus ipsa
.n. cōuertētur ad colerā. Dico dupliciter primo
ut alias dixi. quod hic loquitur de humore in
stomaco ipso generato. talis aūt utplurimū est
flegma ut pz in fen. xiii. in cap° de egritudinibus
stomaci & forsaz quod si stomacus generat ali
quam colerā utplurimū ē grossa. uel aliter pōt
dici quod cuicūq̧ humori in stomaco cōphenso
cōpetunt cibaria subtilia nō absolute sed cū com
plexiōe cōtraria humori existenti i stomaco. sub
tilitas ergo in hoc cibo queritur p facilitate dige
stionis quia digestiua ē debilis utplurimū in hu
iusmodi aggregationibus humoꝝ in stomaco ge
neratoum. ¶ 2° Auicena ponit conditiones tres
prima ē quod sit in huiusmodi cibis resolutio. i.
aliqua materie cōsumptio. 2ª est quod sit dige
stio. i. aliqua correctio. 3ª est quod sit in eis solu
tio. i. aliqua uentris subductio sicut. uerbigratia
respectu materie flegmatice esset caparrus uel
almuri uel aliū uel porū cum aceto. sed respectu
materiei colerice esset lactuca ul' pruna & q̃uis
in istis non sit resolutio proprie dicta tamen est
resolutio que est prohibitio multiplicationis co
lere ¶ Est tamen sciendum quod aliquando
iste omnes pprietates sicut prime quatuor &
alie tres non repiuntur simul in una re & ideo
uult quod tu pellegas laudes primas. quatuor
& hoc ē quod dicit. & si non. repitur laus & ge
neratio boni sanguinis & hoc q̃tuz ad quatuor
cōditiones primas cōpares generi alteri. s. q̃tum
ad conditiōes alias tres elligas &c. uerbigratia
caro pdicis generat bonū sanguinē & ē subtilis
& facilis digestionis & declinat ad complexionē
contrariā flegmati inquātum ē caro quia ē cali
de cōplexionis non tñ resoluit pprie nec digerit
nec soluit uentrez imo ē stiptica ellige ergo ipaz
¶ Est ēt sciendum quod hoc dictū maxime ue
rificatur post purgationē uel i purgatiōe cū cor
pus ē factuz puꝝ quia ante purgationē uel cor
pore existente non puro forsam magis elligem⁹
cibaria digestiua subductiua uentris q̃ cibaria
nutritiua. Et iō forsaz Auic. premissit & post il
lud cum ea nutriatur. Quare aūt post itroituz
balnei cibētur dictū ē supra i ca° de soda facta
ex debilitate capitis ut uapores a capite diuer
tantur & phibeant᷑ ascēdere & hoc qa desicat
hūiditates mēbroruz et eoꝝ uapores Et iō debz

esse balneū aeris plusq̄ aque & hoc ē quod sub dit & istis quidē necessariū ē &c̄.quasi ē dicēs ideo balneum debet premitti ut excitet &c̄ .Ali ter tn̄ posset exponi quod isti debēt uti medici nis cōsumptiuis maloꝝ humorū & ꝓhibitiuis uapoꝝ sicut sunt triffere post alias euones.

¶ET SI HVMORES SVNT .Hic i speciali ponit curā & primo qn̄ materia est colerica.2° qn̄ materia est flegmatica.2ª ibi.Si aūt huōres & de aliis materiebus dedit intelligi ex dicendis in fen.xiiiª.In prima pte dicit quod cura huius sode docetur in cañ.curationis quia.s.in fen.xiiiª in ca° de cura malaꝝ cōplesionū stomaci cū ma teria uel docuimus in ca° de cura sode calide .& cū hac cura que respicit stomacū oꝫ confortare caput ne recipiat & hoc fit cum oleo rosato uel mirtino & si iam ꝓcesserit materia intelligit qđ ꝓcedas ut supra docuit.De 2ª parte dicit quod cura est uomitus exhibere fortiores quaꝫ in ma teria colerica et si non remoueretur uomitu inci siuo & subtiliatiuo flegmatis signū ē quod ma teria ē fixa flegmatica & forsam habet de natu ra melencolica ꝓpter grossitiem & tunc oꝫ dare yeras magnas & talis ē yeralogodion yera rufi ni uel archigenis &c̄.cū decoctionibus epithimi quia respicit melācoliā.¶ Est sciēdū quod uēto sitates a frigidis humoribus inducte sunt fortes propter difficultatē resolutiōis & propter fortē & impetuosuꝫ motum ut supra apparuit.

¶ET AD ILLVD IVVAT. Hec pars pōt du pliciter introduci.prio quod hic Auic. ponit cu ram per cauteriū & alias manuales opatiōes so de per cōitatē ad stomacū qn̄ humores sunt fleg matici & ē cura per cauteriū uel per incisionem & tūc hec pars continuatur ad partem imediate precedēteꝫ.2° quod absolute ponit curaꝫ sode fa cte per cōitateꝫ ad alia mēbra. & prio ponit cu ram eius per incisiōes & cauteria quedā secūdo ponit curā per alia cauteria plura.2ª ibi & cōue niens cauterizatio.¶ Est dubiū ad qđ cauteriū fit in soda stomatica.dico quod i soda stomatica ꝓprie de meteria frigida si ē antiquata tūc cau teria & incisiōes possunt cōferre & ratio est qa iam recepit multā materiā ipm caput & multā infectionē & in ptibus artariaꝝ. Ad rectificatio nem igitur male infectiōis & materieꝝ cōsump tionē fiunt huiusmodi cauteria uel incisiones.s. etiā cū hoc cauterizādo & sub hac itentiōe Auic. precipit cauteria hic & incisiōes unde in cap° de cura oui recordās hui⁹ cauterii dic̄ flobothomia & artariaꝝ cauterizatio sunt secūdū qđ fuerūt in soda antiqua.Et rasis in p° cōtinentis nono ca° dicit si dolor antiqūus ē incidant̄ uene timporuꝫ & totū hoc fuit de mēte Serapiōis in p° pratice cap° nono.¶ Secūdo ē sciendū quod hic Auic.ꝑ cipit tria remedia manualia.s.incisionē cauteriuꝫ & ligaturā cōstrictā.Incisio eni artariaꝝ siue ue naꝝ sine cauterio couenit qn̄ in artariis uł uenis infectus sanguis esset qa cū tali incisiōe educere tur sanguis infectus talis eni sanguis infect⁹ cor rumpit illud quod aduenit de nutrimento sicut fermentū ut ponit Serapio in cap° preallegato. Et quia per alias uenas q̄ per illas que nobis exi stunt apparētes pōt materia ascendere ideo non semp talis incisio cōfert ut dicit Ga.in 3° de inte rioribus cap° penultimo.ligatura aūt fit qn̄ ma teria ē calida uaporosa uel alia pulsans & in pul su dolorē auget & hoc ē quod dicit & fit cōstri ctio super duas artarias &c̄.Et cum dicitur & quandoq̄ ponitur super eos plumbum.De cau terio etiam essent multa dicenda tn̄ aliqd supra diximus i canonibus generalib⁹ & diffuse ptrac tatum⁹ i fen 3ª huius i ca° đ cura obtalmie.hic tn̄ Auic.de hoc cauterio aliqua innuit.primū quia fit sup duo timpora & ratio ē quia utriq̄ parti capitis stomac⁹ cōicat ut pōt declarari ex dictis in cap° de ymaginationibus.2° inuit qualitateꝫ cauterii quia sit leue non ꝓfundū nimis ut non adhuratur caput & hic ē cañ generalis in quar ta primi in cap° de cauterio.3° inuit modū faciē di ut incisa cuti discopiatur artaria Et i h° Aui cena intendit ad decorationē. quarto inuit istru mentū cū quo fit cauteriū quia acus.i.ferrū sub tile in forma acus.qnto remittit audaciā in usu eius ut euitetur cauteriū si ē possibile quia ē de remediis ultimis & fortibus.sexto ponit inepti tudinē tēporis quia ꝓprie euitetur in estate pp distempantiā caliditatis & similiter debet uita ri in yeme ut pꝫ in quarta tercii cap°.primo. tē pora ergo cōueniētia sunt uer & autūpnus. sep timo ponit regimē quo ꝓhibet masticationē & locutionē & hoc ne motus circa timpora motis mandibulis faciat dolorē & posset cadere esca ra an̄ tempus debitū.Sit eius hora comestionis in estate frigida.quia cito in mane & in sero p⁹ occasū.octauo inuit medicinā que ponēda ē sup loco que debet esse stiptica ad ꝓhibendū casum intēpestiuū in estate & ꝓhibēdo fluxum sangui nis & ex hoc debet ēt esse atractiua & matura tiua p sarcocolā & crocū ut cōpleat attrationeꝫ materieꝝ & mundificationē ut diximus in fen 3ª huius in capitulo de cura obtalmie & hec un guēta habes in qnto cañ tractatu.xi°.Et conueni ens cauterizatio &c̄.hic modus cauterizandi se cundum parteꝫ ponitur a Serapione ꝑallegato cap° & a Rasi in primo cōtinētis in.viiii°.cap°. & in soda antiqua quādo alia nō ualent ut inuit Rasis & maxime fit qn̄ dolor ē in toto capite.di xit post & alieneť uinū secundū omnē dispōneꝫ cauterii ne illud moueat materias & addat ēt in saniatione.unđ Rasis factis istis cauteriis di cit ꝓhibeatur quodlibet uinum .

¶ SI AVTEM CAVSA EST. Hic poit curã sode p cõitatem ad stomacũ qñ cã est materia uaporosa & si qs considerat ita littera fac yma ginari quod plurimus sermo in soda stomatica qui precessit sit in soda stomatica p cõitatem in materia humorali cerebro cõicata uel forsam in cerebro generata p infectionẽ factã a uaporib⁹. hic aũt sermo solum fit in materia que est uapo rosa ascendens & patet.

¶ ET HVIVS QVIDEM GENERIS. Hic poit curã sode p cõitatem ad stomacũ qñ causa egritudinis in stomaco ẽ primitiua ut aqua qui dam.n.homĩes stomaci debilis statim leduntur & hoc ẽ maxime i ieiuno: ex potu aque ex qua lesione caput cõpatitur. Cura est nota & ẽ ser mo Rasis i p° cõtinentis auctoritate Iohãnicii.

¶ IN REGIONE VERO EIVS. Hic excu sat se a cura sode p cõitatem existentem ad alia mẽbra.sufficit.n.quod premissit supra in prin cipio huius capituli.s.quod tu itendas ad illa & scies ẽt hoc in sequẽtibus & in hac intẽdas ad ca put ut iam sciuisti.de soda febriũ ẽt dixit.

AD IPSAM IVVANT euacuãtia Superius determinauit de cura sode ut diuersificat secundũ gradum.s. fortitudinis & debilitatis & de so da forti iam locutus ẽ cũ posuit curam sode per cussiue hic ergo ponit curã sode debilis que est potius quedã grauitas siue ponderositas capitis q̃ dolor fortis siue tñ ita sit siue aliter introduca mus dicemus ꝙ hic determiat d̃ cura grauitatis capitis.& p°o in generali.z° in speciali. secunda ibi & si sanguinea. ¶ Est sciendũ quod est diffe rentia inter grauitatẽ capitis & uerꝫ dolorem ex pte cãe & ex pte modi cãe.ex pte uero cãe qa est cã grauitatis capitis materia grauãs siue graui tatẽ inducẽs & ideo est materia humoralis que eius grauitate et ponderositate capitis grauitatẽ facit & ideo cura ẽ per euacuationẽ et qa in capi tis grauitate confert debite & moliter siturare. Ideo cõfert usus ascebari.i.pluuinaris.s.molis et suauis uel usus ascebari.i.usus pilulaꝝ que dicũ tur ascebaret de quibus supra in canonibus gene ralibus dixit & infra in fen qnta in cap° de nocu mento odoratus. Soda uero nõ ẽ sẽp facta a ma teria.z° differt ex pte modi cãe quia materia fa ciens sodã soluit cõtinuũ uel facit malã cõplexio nem uel utrũq̧. Sed ista materia inducẽdo sensũ ponderositatis siue grauitatis facit grauitatem capitis.

¶ ET SI SANGVINEA. Hic ponit curã i spe ciali & patet. ¶ Est dubium cũ materia potens grauitatẽ inducere possit esse flegmatica melan colica & sanguinea ut supra declaratũ est quare magis expressit de sanguinea.dicendũ qđ fecit h° quia forsã ab ea accidit frequẽtius.ul' aliter dico quod materia sanguinea nõ multũ exhube rans magis ẽ apta inducere solã grauitatẽ quã materia flegmatica uel melãcolica cũ eni flegma & melãcolia habundãt in capite licet inducãt gra uitatẽ tñ utplurimũ fortis dolor cũ illis cõiungi tur pp uentositatẽ ab eis eleuatam.

¶ CVRA ENIM EIVS. Hic ponit curã per flobothomiam.primo uniuersalẽ deinde per particulares & patet.

HEC SPECIES: SODE nomia ẽ ouum. Supius Auic. determinauit de cura sode ut diuersificat ex pte cãꝝ & ex pte modi & ex parte gra dus. Hic ponit curã eius.put diuersificatur ex loco siue ex subiecto.est autem talis diuersitas quia quidã ẽ dolor in toto capite & nominatur ouũ quidã in una pte tm̃ & nõiatur emigranea Primo ergo determiat de ouo.z° de emigranea z^a ibi. Emigranea ẽ dolor in una.prima in duas primo declarat quid sit ouũ ponendo eius cau sas.z° ponit curã.z^a ibi si fuerimus securi quod illic. Prima in tres primo notificat ouũ secũdũ suã opinionem z° secundũ Ga.3° secundũ alios. z^a ibi: Et Ga.quidẽ ponit.3ª ibi. Medicoꝝ uero qdam. ¶ Est sciendũ quod Auic. notificat ouũ p tria.primo p eius nomen quia dicitur ouum, habet tñ alia nõia ut supra apparuit quia dicit galea dicitur nux & oĩa ista noĩa ad idem tẽdũt quia dicitur dolor totũ caput tenẽs dicitur ideo chantari.i.totũ cõprehendẽs. Quidã tñ credunt ꝙ ouũ dicit̃ pprie quãdo materia ẽ in paniculo intrinseco sed qñ est in extrinseco uocatur ab eis cephalea. sed nõ curamus de hoc.z°.Auic.notifi cat ouũ p suam essentiã siue diffinitionem cũ di cit & ẽ soda cõprehendens.s.totum caput mansi ua fixa cronica. ¶ Est sciendum p hoc quod hic dolor non habet qetem piodicam longã iõ dixit mansiua fixa i.manẽs fixa sine interpollatione & cum hoc longo tempore durat & ideo dixit cronica & quia morbi cronici fixi fiũt a materie bus maxime grossis & cum defectu uirtutis re spectu cõsumende materie iõ cã oui pprie ẽ ma teria grossa & uirtutis defectus ab illius resolu tione uel uirtutis defectus recipiendo & pacien do a qualitatibus &c̃.3° notificat ouum ex suis accidentibus quia hic dolor frequẽter excitatur & hoc ẽ quod dicit oi hora & cã est quia omia occurrẽtia iprimunt pp debilitatem capitis & ideo isti amant esse soli ut fugiant tales motus.

¶ Dixit post & resupinationẽ quia totũ caput melius quiescit ut supra dicebatur in capitulo de signis sumptis ex cõuenientia & diuersitate.

¶ Dixit post & isti diuersificãtur causa potest esse duplex una ẽ maior debilitas cerebri in una pte q̃ in alia.uerbigratia si magis habeat debili tatem circa locum ortus opticoꝝ magis ledetur

lumine q̄ uocibus. Alia cā pōt eſſe diuerſitas ꝑ
portionis inter quedā ſenſibilia & quedā ñ ut
apparet circa eũdem ſenſuȝ ut in auditu. Qui
dam.n.non poſſunt audire quoſdam modos io
noꝝ & quidam poſſunt ſicut ego non poſſum
audire ſonuȝ inciſionis ligni ſiue corii a cerdoni
bus ut pȝ in ſeptima particula ꝓblematū ꝓble
mate octauo. ¶ Dixit poſt & ſentit omni hora
&c̄. Eſt ſciendū quod materie mote i capite uel
ad caput poſſunt eſſe cā pulſationis & hoc pro
prie cuȝ uentoſando mouentur & tūc iſte ſentit
quaſi caput maleo ꝑcutiatur. poſſunt ēt eſſe cā
cōtractiōis in paniculis cerebri & hoc ſicitate uel
punctiōe & tūc ſentiet quaſi contrahat̄ ſiue atra
hatur. poſſunt etiā eſſe ſcindētes acuitate & tūc
ſentit quaſi ſindat̄ &c̄. ¶ Dicit poſt & ꝑuenit
dolor uſq̲ ad radios oculoꝝ & hoc ſi materia ē
in paniculis intrinſecis. hoc declaratū fuit in aliq°
de ſignis ſode.

¶ ET GALIENVS QVIDEM. Hic notificat
ouū ſecundū ſententiā Galieni & prio ponit eius
opinionē. z° cōplet notificationeȝ oui. zª ibi & cā
generatiua eius. ¶ In pria pte dicit quod Ga. in
tertio de interioribus cap° penultimo ponit alla
torē. i. aductorē huius egritudinis debilitateȝ ce
rebri uel fortitudinē ſenſus eius. ¶ Eſt ſciendū
quod Auic. nō dixit cām effectiuā ſed alatiuam
quia debilitas cerebri uel acuitas ſenſus nō ſunt
cā impreſſiua ſȝ potius alatiua &. i. mediata &
diſpoſitiua ſiue preparatiua.

¶ ET CAVSA GENERATIVA. Hic cōplet
eius notificationē qa nūdum ex p̄miſſis appare
bant cauſe oui. ideo hic narrat ipſas in ſermone
ſpeciali. In ſermone enim generali apparuerūt in
cap° generali de ſoda. prio ergo ponit cās iſtas.
z° ponit diuerſitatē eaꝝ ſecunduȝ loca. 3° cōplet
narrationē cāꝝ oui. zª ibi. & plurimū quideȝ fit.
3ª ibi. & multotiens cōtingit. ¶ Eſt ſciendū qđ
Auic. inuit hic hāc diuiſionē humor faciēs ouuȝ
uel ē nō apoſtemās & quātum ad hoc dixit. hu
mor malus uel ē apoſtemās. dicitur aūt humor
malus qui q̄uis nō apoſtemet ē tñ fixus & im
preſſit ſuā malitiā ita quod ſemp nutrimentuȝ
quod uenit ad mēbrū corrumpitur ex hoc enim
fit ſoda antiqua fixa. Si autē apoſtema apparet
cum pprie apoſtema fixū pdurans ſit apoſtema
melācolicū in radice uel durū qa. ſ. flegmaticuȝ
in radice uel duꝝ. i. ſanguineū induratū proprie
tūc ex iſtis apoſtematibus fiet ouū. ſȝ apoſtema
calidum uel non facit ouum proprie dictum ul᷒
faciet per accidens.

¶ ET PLVRIMVM QVIDEM. Hic ponit
diuerſitatē iſtaꝝ cauſaꝝ ſecunduȝ loca & patet.
¶ Eſt ſciendū quod ut dolor capitis ſit ouum
oportet quod totuȝ caput doleat q̄uis una pars
pluſq̄ alia poſſit dolere. Si ergo in medio panicu
li fiat apoſtema tūc undiq̲ totus paniculus uni
formiter cōpatit̄. ſed ſi fieret i una extremitate
uerbigratia in paniculo qui ē circa cornu frōtis
tunc nō ſic uniformiter fieret compa°. Poſſem᷒
tñ aliter exponere ut per modū uelaminis intelli
gamus ptes ꝓfundas paniculoruȝ ut quaſi dicat
materie que faciūt ouuȝ ſunt fixe ibibite i ꝓfun
ditate paniculoꝝ & ideo ſi materia ſit i paniculo
intrinſeco quia. ſ. in duramatre uel piamatre do
lor uenit ad oculos qa paniculus ille intrinſecus
cōprehendit ſup neruū motiuū & cōcauum quia
obticū. extendit̄ pars eius. ſ. paniculi uſq̲ ad pu
pillā. i. uſq̲ ad nigredinē oculi. ſ. uſq̲ ad corneam
qa tunice oculi ſclirotica ſecūdina & retina inde
fiunt ut declaratū eſt in p° cañ. huius tertie fen.

ET MVLTOCIENS. Hic cōplet narrationē
cāꝝ & uult quod debilitas cerebri ſit cā. Sȝ de
bilitas cerebri fit ab egritudinibus p̄cedētibus
&c̄. Ex qbus oibus p̄miſſis pȝ ꝙ tres i genere
ſūt cauſe oui. ſ. cauſe hūorales apoſtemātes ul᷒
nō apantes & debilitas cerebri unde a q̄libȝ cā
intrinſeca patitur. & acuitas ſenſus ¶ Eſt ſcien
dum. d. t. poſſet ne fieri a mala cōpleſiōe ſine ma
teria. dicendū quod ſic. ſi eſſet fixa & tunc face
ret ouum uel cōtinue generādo malas materias
uel debilitando cerebꝝ ut a qualibȝ cauſa pacia
tur ergo reducetur in cās p̄dictas.

¶ MEDICORVM VERO. Hic notificat ouū
ſecundū alios & pȝ ¶ Eſt ſciendū quod cōditio
nes oui ſunt tres. ſ. quod totum cōprehēdit qđ
ſit. paſſio fixa cronica & quod qbuſlibet moti
bus extrinſecis ledatur & ēt intrinſecis ut uapo
rib᷒ ciboꝝ & humorū. quidam g° medicoꝝ ut
Serapio in primo pratice cap°. xv. & Haliabas
in. viii°. theorice & qnto pratice non obſeruant
has cōditiones ſed ſolū unam cōditionem obſer
uant. ſ. quod totū caput cōprehendat ſiue cā ſit
uapor ſiue materie humorales nō apoſtemātes
ſiue apoſtemātes ſicut flegmon ſiue eriſipila &
ponit ſigna aut ab humorib᷒ aliis. ſ. frigidis &
medicentur &c̄. quia ſecundū diuerſitatem ha
rū cauſaꝝ ponit curā ipſe Serapio i p̄allegato ca
pitulo. ueꝝtñ aput prudētes medicos ut appȝ
aput Ga. in. 3°. de iterioribus uel aput Raſim in
primo cōtinētis nono cap°. & apud Azararium
in ſua pratica & theodoꝝ p̄ſianuȝ in. ii. libro &
ſecundū ꝙ dictū eſt p cōditiones p̄dictas.

SI FVERIMVS SECVRI. Hic
ponit curā. ſed ſtatim dubitat̄ qua
re non poſuit ſigna. dico quod iam ſi
gna ſunt nota. Signa. n. cuiuſcūq̲ hu
moris & ſigna debilitatis cerebri ſunt ſupra po
ſita. primo ergo ponit curā p medicinas. z° p ma
nualem opatiōnē. tercio p dietā. quarto iterū p
medicinas. zª ibi. Flobothomia uero & cauteri
zatio. tercia. ibi. Cibus aūt fit. quarta ibi. Epithi

mata aūt o3. Prima in quattuor primo ponit cu ram qn̄ materia est sanguinea. z° qn̄ est frigida. tercio qn̄ est calida. quarto assummat curam. z^a ibi. Quod si signa significāt. tercia ibi. dum aūt in principio. quarta ibi. Et scias quod ouū anti quum. ¶ Est sciendū quod sanguis pōt esse cā prima. i. an̄cedens & p aliquā corruptione3 uel apropinquatiōe3 fiet coniuncta et pōt esse cau sa motiua. i. cōiunctiua & quecūq3 sit flobotho mia cōpetit uel cā motiua. i. excitatiua illi⁹ dolo ris licet cā istius egritudinis sit alia sed quia in ea corrūpitur sanguis accidit dolorem excitari ex illius malitia.

¶ QVOD SI SIGNA. Hic ponit cura3 oui a materia frigida & diuersificat curā secundum tempora. Primo g° ponit curā cū est i principio cum eo quod repellit. & tu iam sciuisti cañ. i re pulsiōe. ¶ Sed. t. d. qūo ouum pōt esse in prīci pio cum sit soda fixa antiqua. dico quod ē antiq̄ aptitudie quia ipsa est in principio sicut quarta na in prin° est morbus cronicus ēt ipsum princi piū morbi cronici ē longius principio morbi bre uis. z° ponit curā qn̄ est in augmento. Et pmo i principio augmēti cum dicit utere embrocis & in pcessu uerius statum cū dicit gradatim pced̄ &c̄. In tempore aūt augumenti debet purgari hic cū pilulis nō multū fortibus ut cū pilulis de aloe &c̄. que sunt pilule ascebaret dicte supra in capitulo generali curatiōis. Et quia iste materie frigide sunt difficilis eductiōis & in augumēto nōdum sunt pfecte digeste ideo gradatim docet euacuare de tertio in tertiū sicut facimus i febri bus flegmaticis. tertio ponit curā in statu s. licet materia digesta qa tūc possum⁹ uti euacuatiuis fortibus ut sunt pilule cohie. Eap autē hēs mul tas descriptiōes. quarto ponit curā in declinatiōe & prio in declinatiōe quasi inchoate dando deco ctionē cassie cu3 oleo de cherua & hoc fit ad reli quias materiep post purgationē educendas. Et ideo etiā post purgationē datur ut docet dare in fra. xvi^a. fen cap° de cura colice. docet etia3 cōfor tare cerebp & q̄uis eius cōfortatio sit cōueniens in omni tēpore tn̄ cōfortatio eius cu3 calidis aro maticis sicut sunt muscus ambra & huiusmodi calida competit magis in declinatione & uni uersaliter etiam confortatio plus competit post euacuationē & maxime fortē factā cum pilulis chociis Camphora miscet̄ ad tēperandū calore3 musci & ambre. Aloes uero confortādo resoluit

¶ Est dubitatio ad qd ponunt̄ emplastra stu pore3 inferentia. dico quod hoc fit pp uehemen tiā doloris & tūc nō ē cura per ipa solu3 in decli natiōe sed in quocūq3 tēpore inducetur ul' forsa3 in hoc inuit curā oui qn̄ prouenit ab acuitate sen sus. uel pōt subtilius dici propter qd̄ ē sciendu3 quod stupefactiua non dant̄ uel aproximantur semp ad intentionē sedatiōis doloris. sed quādo q3 utimur eis quasi ad constringendū mēbp ne recipiat materias ut facit opiū ut patet i secūdo cañ. in cap° de opio. quia ergo in ouo pp debilita tem cerebp recipit supfluitates ledētes ut supra dixit ideo q̄nq3 ad hanc intentionē utimur stupe facientibus. s. debite cōsolatis. z° Auic. ponit cu ram in declinatiōe pcedēte & in fine p balneum & emplastra cōfortatiua. s. plusq̄ resolutiua & hoc est quod dicit cu3 ergo declinat. s. manifeste.

¶ DVM AVTEM IN PRINCIPIO. Hic ponit curā qn̄ ē calida & p3. Est sciendū quod Auic. dicit dum i principio pseuerat quia mate ria calida existente pōt facere ouū in principio. Si aūt debet pseuerare utplurimū transit i ma teriā frigidam. ¶ Secūdo ē sciendū p hoc quod dicit forsitā declaratū est tibi. s. in principio capi tuli quia forsam materia est sanguinea & quia forsam non est sanguinea sed colerica iō non est tibi declaratum in hoc capitulo. ¶ Dixit post & sciuisti illud. s. quod debes facere in p° cañ &c̄. i. in cañ generalibus & supra in capitulo de cura sode calide. ¶ Dixit post & frequēter &c̄ hoc fit ad solutionē uentris in materia calida di xit post. Et q̄n3 iuuāt eos &c̄. s. quando uis cō fortationē & tempamentū caloris. ¶ Caputpur gia. i. atratio cū mumia & oleo uiolato.

¶ ET SCIAS QVOD OVVM. Hic assuāt curā oui antiqui temporalis & dicit quod ouū antiquū temporale et radicatur cū rebus fortis resolutiōis. Causa ē quia materia eius ē frigida Iste aūt res sunt sicut tiriacha antiqua & medi camen in quo ē uirtus castorei. ¶ Dixit post & q̄n3 iuuat &c̄. quia. s. precedētibus euacuationi bus. ¶ Est sciendū quod isti trocisci uel medica mina sedant forte3 dolorem diuersimode quia quedā cū aliqua stupefacione sicut trocisci stelle licet exicent & cōfortēt & phibeāt receptione3 materiep quedam faciūt hoc resoluendo & con fortando sicut diamuscus & stelite que ē confec tio triachalis & est confectio magna posita i. v° canonis primo tractatu. Et hoc ē quod dicit & pprie cū dolor fit fortis & uigilie indicāt. s. for tem dolore3 uel indicāt usum trociscop stelle & illap medicinap ad hoc ut sedato dolore cessent uigilie. dissoluuntur aūt predicte medicine cum lacte ut temperēt ariditatē medicinap mulieris lactātis puelā. s. quā peperit quia ē lac subtilius siue aquosius & magis trahibile per nares.

¶ FLOBOTHOMIA VERO. Hic ponit curā per manualē opationē & uult hic quod supra diximus. s. quod flobothomia & cauterizatio ar teriap & eap incisio in chatim. i. i ouo sunt &c̄. i. in capitulo de cura sode per cōitatem ad mem bra determinata.

¶ CIBVS AVTEM FIT. Hic ponit curam per

i 5

dietã & dicit quod cibus sit qui nõ euaporet sicut lentes ius fabarum & huiusmodi. Sed.t.d.cõtra quia legumina comuniter ponunt uentosa. Itẽ lentes ponunt inflatiue & pcõsequens uaporose ul' uẽtose ut patet infra in fen.xiii. tractatu qnto capitulo prio.Itẽ fabe ẽt sunt inflatiue uẽtose ut patet in prio re.acutorum sup illo uerbo ptisana uero.Item in secũdo cañ.in capitulo de fabis dicit quod faciunt sodã & nocẽt omnibus qbus accidit soda.Itẽ ista legumina sunt difficilis digestiõis.quomõ ergo cõcedit ea in infrigidatis in qbus digestiua ẽ debilis & ipse sunt frigide & sicce cõplesionis ut auctores ponũt. In cõtrariũ dictorum est Auic.hic & rasis in prio cõtinẽtis ubi enumerãs res carentes uapore põit lẽtes.Ista cõtrouersia hẽt duas solutiões.Pria ẽ quod lẽtes sunt materialiter uaporose & etiã fabe tñ effectiue frigiditate & ingrossatiõe faciũt cessare euaporatiões humorũ Vel dicendũ quod lẽtes & fabe possunt dupliciter dari.uel pure & sic nõ conueniunt pp rõnes dictas uel rectificate & sic possunt cõuenire.Rectificatio eni facilitat digestionẽ earum & remouet ipar euaporationẽ & uentositatẽ & ipse cũ hoc phibent quod alia cibaria uel humores non euaporent.Rectificant autẽ prio cũ dantur sine cortice.Est eni cortex indigestibilis ut ponit Auic. unde dixit ius fabarum.secũdo per bonã decoctionem & iteratã cũ aqua.3° miscẽdo species & res cõfortãtes & resoluẽtes uentositatẽ & prohibẽtes earum multã sicitatẽ uel stipticitatẽ & moram in stomaco sicut ẽ oleũ amigdalinum & sic rectificate possunt cõcedi in infrigidatis ex qbus cessant cõtraria.Quidã uero rudes dixerũt quod intelligitur usq ad lẽtes exclusiue.

EPITHIMATA AVTEM. Hic etiam ponit curã per medicinas.s.que extra ponuntur & remittit nos ad qntũ & secundũ librum.Et iste medicine quis aput necessitatẽ sint stupefactiue tñ plus debẽt esse resolutiue ad cõsumptionẽ materierum.quare autem utamur stupefacientibus iam apparuit.

EMIGRANEA EST DOLOR capitis. Superius determinauit de ouo.hic determinat de emigranea Primo notificat eã.z° ponit curam. z³ ibi.Eius cura est flobothomia.Prima in tres primo diffinit eã.z° ponit cãs & diuersitates earum.3° ponit signa.z³ ibi.Cuius quidẽ cã 3³ ibi Et tu iam sciuisti signa. Quid dicat in littera patet. Est sciendũ quod ut sumit a theodoro prisiano in capitulo de emonopagia.ẽ emigranea & est emonopagia.Emigranea est dolor in una pte capitis qñ attingit ad occulos.s.ad ptes occulorum ut ad supcilia & dicit uulgariter gliaricum Sed emonopagia ẽ dolor in quacumq una pte capitis & dicitur a monos quod est unum.Auic.g° sumit in hac notificatione emigraneã large pro dolore excitato in una medietate siue ante siue retro siue sursum siue deorsum siue secundũ dextrum siue secundũ sinistrũ & dicitur ab emi quod est semis & granea.i.testa ut ponit alexander in capitulo de emigranea. dixit aũt excitatur in hoc inuens quod hic dolor ẽ fortis quia cũ excitatiõe. z° est sciendũ quod emigranea dicitur ambulator ppter duo primo quia multũ fit a materia ambulante.s.mobili ut a uaporibus.z° quia ipsa ẽ passio piodica uadẽs & ueniẽs & ideo põt dici ambulator medius.i.secundũ medietatẽ capitis Et hec possunt intelligi ex.Ga.in 3° de iterioribus.

CVIVS QVIDEM CAVSA. Hic poit causas & primo secundũ diuersitatem locorum.z° secundum diuersitatem cãrum inter se.z³ ibi.Et emigranea quidem secundũ plurimũ.Prima i duas primo ponit diuersitatẽ cãrum secundum loca i quibus causa recipitur z° secundũ loca a quibus cã mouetur & surgit.z³ ibi Et materie i unt. In prima pte inuit hãc diuisionẽ quod causa faciẽs emigraneã qñ est sub craneo & qñ extra craneũ & ista fit utplurimũ i lacertis timporis.Et ratio est quia sunt loca humida & apta recipere materiis & ista que est ex materia extrinseca qñ puenit ad hoc ut non tolleret tactũ.s.leuẽ quia tactum laboriosum semp nõ tollerat. z° ẽ sciendum quod Auic.nõ psequitur de notificatiõe emigranee cuius materia ẽ sub craneo quia dat intelligi ex pdictis supra in capitulo de ouo & in capitulo de signis sode.Si.n.materia sode fit in paniculo intrinseco homo sentit dolorem usq ad radicem oculi illius ptis.

ETI MATERIE SVNT. Hic ponit diuersitatem secundũ loca a qbus cã mouetur & patet Est sciendũ quod quis Auic. intendat ponere diuersitatem locorum a quibus cã surgit tñ cum hoc inuit diuersitatẽ cãrum.Causa eni aut est materie .s.humorales aut uapores & materie hũorales ueniunt ad locũ eius.s.emigranee i quo ẽ emigranea aut ex uenis extra craneũ aut ab itra craneum .s.cerebro et paniculis & talis materia exit p commissuras quia.s.inde cõicat paniculo & interiori & exteriori.dixit aũt pluria uel qa ẽ modus loquendi uel quia aliquid parum posset eleuari per uiã resudatiõis per porros.& considera qd si per hoc quod dicit locũ eius intelligit locũ emigranee extrinsecũ tunc iste asensus est ab intus ad exrra & uidet hoc i manifesto sermone Auic. cõtinuãdo litterã qa stati locutus fuerat de emigranea extrinseca & apparet ex modo loquendi cũ dicit eleuatur quasi sursum uel extra aportat Sed si per hoc quod dicit locũ eius itelligit locũ nõ solũ extrinsece emigranee sed etiam intrinsece oportebit ymaginari quod etiã per cõmissuras comunicet ab extra ad intus materia.ut quidam

uoluerũt. Sed hoc uidet̃ rarꝝ & longinquũ a ser mone Auic. Si uero materia sit uaporosa tũc uel surgit a toto uel ab uno mẽbro quod ẽ in latere illius ptis doloris ut a splene i emigrãea sinistra

¶ Sed. i. d. quomõ uapor surgẽs a toto corpore potest facere dolorẽ in una pte capitis. Dicendũ quod cõtingit qñq̃ illũ uaporẽ in una pte solũ colligi uel retineri propter multas causas contin gentes notas.

¶ EMIGRANEA QVIDEM. ¶ Hic ostendit diuersitatẽ cãꝝ eius inter se & prio pbat quod emigranea nõ fit a mala cõplexiõe pura sine ma teria. 2° ponit diuersitatẽ materieꝝ. 3ª ibi & illa que fit ex humore ¶ In pria pte aducit ratiões duas. Pria est. emigranea habet piodũ utpluri mũ ergo nõ fit nisi dominio. i. peccato humorũ. antecedẽs est notũ per sensũ & cõsequentia est Ga. in 2° de differẽtiis febriũ penultio capitulo & Auic. in quarta primi in cap° de putredine.

¶ Est sciendũ quod dixit secundũ plurimũ qa posset aliqñ habere unũ solũ paxismũ sicut qñ q̃ tertiana uera finitur i uno paxismo. ¶ Est 2° sciendũ quod duplex littera repitur una que di cit secundũ dominationẽ humoris & h° ẽ i acessũ paxismi. Alia littera repitur que dicit diminutio nẽ & hoc ẽ in recessu paxismi. 2ª ratio est. quaꝫ Auic. inuit emigranea ẽ dolor habẽs quãtitateꝫ & durabilitatẽ ergo nõ fit a mala cõplexione sin gulari. i. sine materia. añs patꝫ qa sicut emigrãea ẽ dolor utplurimũ piodicãs ita utplurimũ est longus dolor q̃uis nõ sit cõtinuus necessario. con sequẽtia patet qa mala cõplexio que immediate facit dolorẽ ẽ diuersa. s. in fieri. Si g°talis est sine materia ipa nõ pdurat. Ratio ẽ quia mala com plexio fiens uel ẽ a materia humorali & ista ces sante humore ut hic psuponitur stati cessat. uel ẽ a causa extrinseca. uerbigratia a calore solis & tũc. cessante impressiõe solis cessat etiam fieri ab eo. ergo emigranea q̃titatẽ habẽs. i. longa non fit a mala cõplexiõe sine materia. Alii exposuerunt & ego qñq̃ quatitatẽ. i. uehementiã. uehemẽs. n. dolor fit a soluta cõtinuitate que fit a cãis intrin secis materialibus utplurimũ. ¶ Considerãdũ quod in modo loquẽdi Auic. inuit quod emigra nea nõ habẽs quãtitatẽ & nõ habẽs piodũ pos sit fieri absq̃ uitio humoris ut notũ est.

¶ ET ISTA QVE FIT. Hic inuit diuersita tatem materieꝝ quia sunt humorales uel uapo rose uel uentose ut patet.

¶ ET TV IAM SCIVISTI. Hic excusando se signa assumat ualde breuiter & primo ponit duo signa emigranee a materia frigida unum ẽ quia iuuatur a calefacientibus hic cõsidera cañ. generalẽ in quarta primi 2° cap°. Caue ne te de cipiat impssio accidẽtalis quia in emigranea fri gida calida qñꝫ nocerẽt elliquãdo uel uentosan do materiã & in calida emigranea iuuarẽt resol uendo & particulariter ponitur iste cañ. fen. 13ª. in ca° de signis dispositionum stomaci & in fen. xxii ª. in ca° de signis podagre. Secundũ signum est quia iuenis extensionem ppinquã. i. plonga tionem ppinquã. i. cõformẽ illi quia ẽ longa emi granea frigida tam in suo paxismo & q̃tum ad hoc dixit ex extensione ppinqua q̃ ẽt in toto tpe uniuersali. illius. uel posset exponi extensione. s. a uentositate. Materie. n. frigide sunt uentosabiles ut supra in cap° de qualitate accidendi soda ex materiis. In fine uero addit tertiũ signũ quod cum ipsa sentitur frigus. Et cõsidera quod hoc ẽ ueꝝ nisi materia frigida putrefiat qa cũ putre fit calefit & calefacit Emigranee uero calide Auic. ponit quatuor signa. primũ ẽ quod situ tangis locũ sentis caloreꝫ Et hoc ẽ quod dicit cale factionem totius. secundum est pulsatio & hoc pprie in materia sanguinea Et cõsidera qd̃ pul satio est duplex. una est pprie dicta & ista fit i materiebus calidis alia est que ẽ iectigatio a uẽ tositate & ista põt fieri in materiebus frigidis ut supra declarauimus. tertiũ signũ est iuuari ab infrigidantibus tñ p accidens retinẽdo mate riam qñꝫ nocẽt. quartũ signũ est quod sentitur calor. s. ab infirmo aput uehementiam doloris. Et cõsidera dixit apud uehementiã quia i prici pio doloris & accessus materia calida si essꝫ co lerica pungitiua posset inducere frigus p uiam fuge caloris ex punctione sicut i prin° paxismo rum febriũ colericaꝝ contingit.

E IVS CVRA EST FLOBOTHO mia. Hic ponit curam emigranee & primo intẽdendo ad materiam. 2° ad accidẽs. 2ª ibi. Et cũ necessarium est. prima in duas. primo ponit curam qñ mate ria ẽ calida. 2° qñ est frigida. 2ª ibi. Et ex epithi matibus uel posset dici quod primo ponit curã magis in generali siue materia sit calida siue fri gida. 2° in speciali. 2ª ibi. Quod si materia fue rit calida Et hec i duas p°qñ materia ẽ calida si ue frigida. 2° qñ ẽ fria. 2ª ibi Et ex epithiãtib⁹.

¶ Est sciendũ ꝙ Auic. cõfũdit hic hãc curã & ẽ contentus dictis supra in canonibus generalibus & in cura sode. Auic. tñ inuit curã duplicem. s. uniuersalem tocius morbi & particularem res pectu paxismi uniuersalis. Cura fit cũ euõnib⁹ uniuersalibus ut flobothomia & purgatiõe & clisteriis secundũ quod materia requirit & cuꝫ fricationibus trahentibus ad cõtrariũ. Et hoc ẽ quod dicit & attractio cum eo quod conuenit ei &c̃. & cũ euõnibus ptcularibus. s. cuꝫ flobotho mia uene nasi uel frontis que multum conferũt ut notũ ẽ Ad purgationem aũt laudat infusio neꝫ aloes de qua põt dari usq̃ ad. ʒ. vi. & hoc ha bes a Mesue in cap° de soda quia in antidotario

Auic. non sic clare loqtur Sed particularis cura respectu poxismi est quod ante euacues et post rectifices malā cōplesiōem ptis ne materia recongregetur. Illa autē que malā cōplexionē recti ficant sunt infrigidātia & stiptica que cū hoc cōfortant & ponunt̄ aliqua resoluētia ad consolandum & hoc scis ex cañ. uniuersali supra i hac fen Endaustꝝ scriptorꝝ est frigidū stipticū & ideo retificat cōplexionē & phibet aduentū materie. Mesue tñ addit eiacetū & opiū in caº de emigranea. ❡ Sed ē dubitatio utrū istis frigidis possimus uti in hora poxismi. uidet̄ quod nō. prio qa cōstringūt materias. Itē Auic. docet ipa aproxiare post euacuationē que fit ante poxismū. ❡ In cōtrariū uidet̄ Mesue qui in emigranea calida docet uti quodā medicamie dissoluto in aceto & docet stringi cū eo ut sedet̄ pulsatio sed talꝰ pulsatio est in hora doloris. ❡ Dicendū quod istis medicinis localibus frigidis possumus uti post euacuationē & ante poxismū & etiā in poxismo qa si emigranea ē de materia calida fluente ad caput oportet itendere in pricipio repcussiōi & in augumēto repcussioni & resolutioni ut notū est ergo istis frigidis utemur qñq₃ magis puris & qñq₃ magis cōmistis cū calidis & totū hoc intelligitur ex canonibus generalibus. Quomō aūt possimus uti frigidis stupefactiuis iā dictū ē. ❡ Ad cōtraria patet solutio. Ad primū dicendū quod in pricipio fluxus repellūt materiā & nō cōstringūt ipsam in loco. Ad Auic. dico ꝙ Auic. nō phibet eorꝝ usū in paroxismo q̄uis concedat post euacuationem.

❡ ET EX EPITHIMATIBVS. Hic ponit curam qñ materia est frigida & primo qñ nō est multū frigida. zº qñ ē multū frigida. secūda ibi quod si materia frigida fuerit. ❡ Est sciendū quod hic Auic. dat intelligere quod tu euacues cū farmaciis & clisteriis si humor requirit & sicut premissit in principio huiꝰ capituli. ❡ Secūdo ē sciendū quod iste medicine locales que hic ponunt̄ cū omēs sint calefaciētes et resoluētes maxime cōueniūt in materiebus frigidis. Possemꝰ tñ dicere quod in emigranea calida de materia calida ingrossata indigēti forti resolutione etiā ista cōpeteret. ❡ Tertio est sciendū quod ista localia sunt primū ex fenugreco in quo est resoluº & stipticitas & aliqua maturatio. zᵐ ē ex ruta. tercium est ex trocisis pauli non repies in antidorio sub hoc nomie tñ multos inuenies i tractatu octauo fortiores in resoluēdo & exicādo. 4ᵐ est ex baccis lauri &c̄. qntū ē ruptorium quod enūtiat. i. facit iuuamentū cauterizationis. i. sicut cauteriū quod ex cantaridibus fit qa terunt̄ cantarides & miscentur cū asongia porci ulꝰ fermto.

❡ QVOD SI MATERIA. ❡ Hic ponit curā qñ materia ē multū frigida & patet quia uult quod hoc scimus qñ multum plōgatur dolor. ❡ Est dubitatio utrꝝ egritudo que plungatur sit frigida. uidetur quod nō quia dolor i epate cronicus pōt esse de materia calida. pbatur qa Auic. in fen quarta pmi in capitulo de flobotho mia & Ga. in libro de flobothomia concedūt flobothomiā artarie in tali dolore sed hoc nō esset nisi materia esset calida. Itē Auic. posuit quod ouū fit ab epate calido. sed ouum ē dolor fixus cronicus. ❡ In cōtrariū est hic Auic. & in comēto illius amphorismi. Ga. senes iuuenibus &c̄. ❡ Dicendū ad hoc tripliciter. primo quod egritudo cuius tēpora plungat̄ ē frigida secundū plurimū qñ tñ & raro pōt esse calida. Ratio est quia plungatio maxie fit ex inobediētia materiꝝ ad resolutionē & euacuationē. tales enim sunt materie frigide. qñ tamen materie calide sunt inobediētes & diu stant pp multas causas cōtingētes. uel aliter possumus dicere quod reliquis paribus semp materie frigide faciūt prolixiores morbos q̄ materie calide & iō absolute dicemus quod morbi longi sunt frigidi. uel aliter pōt dici quod morbus longus ē duplex uel q̄tum ad pdurationem poxismi uel q̄tum ad totalem durationē tocius morbi. egritudo igitur dicitur longa his duobus modis. s. longitudine poxismi & longitudine tocius morbi que egritudo ē longa in temporibus uniuersalibus & pticularibus & ista fit a materia frigida. s. flegmatica uel melencolica. tñ si egritudo esset longa in temporibus uniuersalibus & nō in pticularibꝰ posset fieri a materia calida & hº quia materia calida posset p inouacionē facere multos piodos siue poxismos. unde totū tempꝰ. uniuersale morbi plongaretur & tamen paroxismi in se breues essent respectu paroxismorum prouenientium a materia frigida & hoc quia materie calide existentes uere calide sunt parate ad resolutionem magisquā frigide & forsā hoc uoluit Auicena cum dixit secundū omnē dispōnem & ut sic cōseruatur egritudo cuius tempus plongatur secūdū omnē dispōnem quia secundum dispositionē poxismi & secundū dispōnem uniuersalē tocius morbi frigida ē. Aliter tñ pōt exponi quod ē frigida secundū omnē dispōnem quia materia. qñ est frigida qualitatiue ut flegma. aliquādo ē frigida priuatiue. s. p exalationē humidi subtilis & remanet sicū terreū grossum ꝙ non ē. digestū ergo si plongatur egritudo materia est frigida qualitatiue & priuatiue. s. ingrossata & indurata. posset ēt aliter exponi ut óe ñ sumatur hic collectiue sed distributiue ut sit sēsus est frigida secūdum omnē dispōnem. i. secundum quācūq₃ dispōnem cotingit esse frigidam siue sit radicaliter frigida siue p pmutationem materierꝝ calidarꝝ in frigidas. ❡ Ad cōtraria Ad

primũ dico quod ille dolor epatis ē cronicus non in paroxismis sed i toto tempore uniuersali mor bi.uel aliter quod in morbo de materia frigida existente uel cōicata artariis cōceditur qñq, inci sio artarie & flobothomia ut sumit a Serapiōe in prio sui breuiarii capº.xvº. Ad secũdũ dico φ illud ouum nō ē sic ꝓlisum sicut si esset materia frigida. ¶ Secũdo ē sciendũ quod si materia est multũ frigida oportet quod resoluatur & recti ficetur fortiter calidis ut notũ ē.& cōsidera qđ qñ administras epithimata post euacuationem Auic.cōcedit fricationē asperã cũ manibus & ta ctum aspum cũ digidis & hoc ut meliꝰ penetret Sed ante euacuationē nō cōcessit cũ digitis istuʒ tactũ quia timeret tractũ materieꝝ apud horã idest post horam ꝑiodi.i.ꝑoxismi qñ tñ non est ꝑoxismus. Deinde linias.i.ungeꝰ emplastra.

¶ ET CVM NECESSARIVM EST. Hic ponit curã intẽdẽdo ad uehemẽtiã doloris & hº fit ponẽdo stupefaciẽtia & stiptica. Dixit post in tpore quod ē coraʒ loco.s. doloris. Alia patẽt ex dictis in cañ. de cauterizatiōe supra i ca pitulo de cura sode per comunitatẽ. pº ergo facit hoc. zº ãnectit quasdaʒ medicinas.3º resumit cu ram emigranee ꝓlongate. zª ibi.quidã ꝑpterea medici.tertia ibi.cũq, egritudo.pãʒ de pria pte De zª pte ponit duas mediciãs quaꝝ pria est ac cepta a muliere.s.coquere radices cucumeris asini & absinthiũ in oleo et aqua donec dissoluantur & pars dolorosa embroceẽ ex hac aqua & oleo & fiat emplastꝝ ex substãtia grossa & dicit φ ista mulier sanabat hoc modo emigraneam siue esset cũ febre siue sine & ista medicina ē ꝑcerto efficax. De tertia patet ¶ Est sciendũ quod qñ emigranea ē prolongata tũc egemus fortibus ut est gũma rute agrestis & cortices radicũ caparis & huiusmodi & iuuantur ut incipiãt cũ istis & ingrediantẽ balneũ &c̃. non tñ intelligit in prinº aduẽtus emigranee sed ꝓlongata emigranea et factis euacuationibus tu potes facere hanc curaʒ & icipias prio cũ balneo ut habilitet materiã re solutioni deinde trahaẽ oleũ de granis fistici cãẽ quia calefacit & resoluit.dixit post Amplius co ligantur descriptiōes &c̃ p hoc nos remittẽs ad quintũ cañ & secũdũ huius libri Auic.

DICITVR CHARABITVS apo stema calidũ. Quidã continuant sic hunc tractatuʒ. Auic. supius deter minauit de accidẽtibus.hic determi nat de morbis. Morbi sunt quatuor.s. morbus cōpositus solutio cōtinui mala cōplexio & mala cōpositio.primo ergo determinat de morbis q sunt apostemata.zº de solutiōe.3º de morbis q sunt male cōplexiones.4º de morbis q sunt ma le cōpositiōes .zª ibi in ultimo capº huius tracta tus Semp eueniens in capite aut ē in cute.3ª ibi. in principio quarti tractatus.dicĩẽ subeth som nus supfluus.4ª ibi in principio qnti tractatus uertigo est ut habẽti ipsaʒ sed cōtinuatio hec cō fundit sciẽtiã huius fen. Naʒ subeth pōt dici ac cidens sicut soda est accidẽs Et si tu diceres qđ subeth pōt fieri a mala cōplexiōe ita etiam soda pōt fieri a mala cōplexiōe similiter pōt dici qđ subeth est morbus compositionis inq̃tum fit a materia flegmatica opilãte similiter epilensia & appoplesia possunt dici accidẽtia & possunt di ci morbi cōplexionales quia cũ eis cōcurrit mala cōplexio. Aliter igitur debet cōtinuari non sub tilizando aliter q̃ Auic. uellit in hiis uerbis & di catur quod Auic in supiori tractatu determina uit de soda.hic determinat đ apostematibus ca pitis & de solutiōe cōtinuitatis & primo đ apo stematibus .zº de solutione cōtinui.zª ibi Sepe ratio eueniẽs &c̃.prima in tres primo determi nat de apostematibus calidis zº de frigidis.3º đ cōpositis.zª ibi. Litargia ē apostema.3ª ibi hec egritudo ē egritudo. Prima i duas.primo deter minat de apostematibus calidis qñ sunt in pani culis cerebri.zº qñ sunt in substantia.zª ibi. Plu rimũ qdem accidunt ex sanguine. Prima in tres. primo determinat de huiusmodi apostematibꝰ que cōi noie dicuntur charabitus diffiniẽdo & suas diuersitates ꝑponẽdo.zº ponit signa.3º poit curã.zª ibi. Signa aũt.3ª.ibi. Cōis quidem speꝝ eius. Prima in tres primo notificat charabitũ p sui diffinitionẽ zº p eius diuersitateʒ & species 3º circa hoc ponit sententiã quorũdam.zª ibi Et sirsem quidem factũ.3ª ibi. Quidã uero medico rum. Prima in duas pº premittit diffinitionem zº.declarat eam.zª ibi. Non eniʒ queadmodum pʒ. ¶ Est sciendũ primo circa diffinitum quod est charabitus. qđ ista apostemata de materia calida differũt. Charabitus sirsen & frenesis.cha rabitus est alienatio & furia que sunt accidentia huius apostematis & ab hoc accidente ē positũ hoc nomẽ ita eni significat apud arabes & ideo quidã auctores simul loquẽtes de charabito lo quunẽ de mania & de demonio & de specie me lãcolie que dicĩẽ cucubut ut facit Rasis i primo cōtinẽtis octauo capº. Dicitur sirsen apostẽa ce rebri a sir quod ē caput & sen.i.apostema. Sed dicĩẽ frenesis nostra denominatōe.i.lesio freni.i. mẽtis quia ipa multũ leditur in hac passiōe uel lesio freni.i.diafragmatis quod appellatur frẽuʒ siue etiã mens ut ponit Ga.in qnto de iteriorībꝰ capº quarto & hoc ẽt quia mens multũ leditur ex apostemate diafragmatis ut Ga.ponit ibidẽ. Et ideo quidã auctores determinantes đ frenesi determinãt de apostemate diafragmatis cuʒ hº ut Rasis in prio cōtinẽtis octauo capº & ysaac in quarto libro febriũ in capº đ frenesi hic tñ Auic. hoc nō facit quia de eo determinat in capitulo đ

pleuresi sicut facit etiā Mesue. ¶ Est sciendū φ
in illa diffinitiōe ponitur genus per hoc φ dicit
apostema & differētia dum dicitur calidū.s. in
essentia qa fit de materia calida colerica uel san
guinea.licet qn̄q̨ habeāt mistionē & alia diffe
rētia ē dū dicitur in uelamīe cerebri &c̄. ¶ Est
dubitatio utrū charabitus possit esse sine apost
mate.dico quod duplex ē charabitus.qdam est
uerus.s.in quo ē cōtinua alienatio & hoc est cū
apostemate.i.ē apostēa cerebri.quidā ē nō uer⁹
& ē alienatio sed nō cōtinua sicut fit in febribus
ex uaporibus ascēdentibus a corpore & a stoma
co & talis charabitus crescit febre crescente & di
minuitur cū ipa tepescit licet aliqn̄ cōtingat qđ
febre recedēte talis alienatio fortificatur ut sumi
tur a Rasi in prio cōtinentis octauo capitulo. Et
causa hui⁹ pōt esse qa febris derelinqd ipressio
nem uel qa stante resolutiōe uel solutōe poxismi
aliqui fumi iuerūt ad caput & ibi sunt retenti q̄
in statu poxismi nō iuerūt sicut ego cognoui ho
minem qui cessante poxismo febris duplicis ter
ciane incurebat dolorē uaporosum capitis & ta
lis charabitus fit sine apostemate. ¶ Secūdo est
dubitatio de qua materia frequentius fiat hoc
apostema paniculorū cerebri. uidetur qđ ex ma
teria frigida qa paniculi cerebri sunt mēbra fri
gida ergo freqūētius i eis fiet passio frigida h°
enī modo arguit Ga.in 2° de interioribus cap°
septimo. ¶ In cōtrariū est Auic.hic. dicendū qđ
hoc apostema fit frequētius ex materia calida et
subtili q̄ ex alia materia ut ponit ʒoar tractatu
tertio penultio cap°. Ratio sumitur ex cōpositio
ne loci qa paniculi sunt mēbra i substātia dura
nō penetrabili ab humoribus frigidis grossis si
cut nos dicimus quod etiā pleuresis plus fit pp
hoc a materia calida ut infra patebit in capitulo
de litargia & in fen io.tractatu quarto primo ca
pitulo & i comēto illius amporismi sexte pticule
Accidet eructuantes &c̄. Ex quo apparet quod
licʒ frequētius apostema paniculorū cerebri fiat
ex materia calida tn̄ apostēa calidū notificatuʒ
hoc nōie charabitus maxie fit a materia calida
subtili tendēte ad naturā colere ut ponit ysaac.
& signū huius est fortis alienatio & rixa i uero
charabito ut ponit Rasis in cap° preallegato &
Alexander in ca° de frenesi.tn̄ ysaac aliā causaʒ
dat a priori.nā ymaginatur quod materie in fe
bribus ascendentes ad caput uel sunt uaporose
humide & tūc congellātur & distrahuntur ad
pectus & faciūt pleuresiʒ uel sunt uaporose sice
& tūc iuiscātur in cerebro & apostemāt. ¶ Ad
cōtrariū dicendū quod licet pelicule cerebri ex
natura complexionali sint magis parate ad mor
bos frigidos q̄ calidos tn̄ ex natura substātie du
re non penetrabilis ab humoribus frigidis sunt
plus parate ad apostemata calida. ¶ Tercio est

dubitatio in quo paniculo frequentius fiat hoc
apostema uel in paniculo subtili.s.piamatre uel
in grosso quia duramatre.uidetur quod i subti
li quia Rasis in pmo cōtinētis cōperans aposte
ma paniculorū cerebri ad apostema stomaci dic̄
quod plus fit in piamatre. Si ergo fieret plus
in duramatre compassʒ apostema illud ad apo
stema substantie cerebri. Iteʒ Galienus in comē
to pulsuum in capitulo de pulsu freneticorū dic̄
quod fit secundū subtileʒ miringā. In cōtrariuʒ
uidetur Serapio in hoc ca° qui explicat quod ē
apostema paniculi qui est sub craneo quia dur̄
matris. Iteʒ in paniculo capationi frequētius de
bet fieri hoc apostema sed duramater ē huius
modi g° &c̄. Iteʒ modus loquēdi Auēʒoar in li
bro primo in tractatu 3° cap°.qnto uidetur con
cedere quod frequētius fiat i pāiculo grosso Di
cendū forsam quod uerus charabitus fit ex apo
stemate i piamatre ppter duas cās.prima ē qa
uene sunt ibi magis colocate sanguinē portantes
quia piamater est sicut secundina seruās fetus
uenarū ut supra posuit Auic.in 2° ca° huius fen
2ª cā est quia hic paniculus ē laxior siue molior
& penetrabilior & sententia Serapionis posset
torqueri ad hoc quia dicit quod fit in paniculo
ex quo nascitur uuea & secundina oculi sed hic
paniculus ē piamater & si uerus charabitus in
cludit in sui ratione piculositatem ut ponūt Ale
xander & Rasis tūc magis habebit hoc cum erit
in piamatre. ¶ Est tn̄ sciendū quod alie ratio
nes contrarie possent poni pp quas paniculus
durus frequētius apostematur. primo quia est
ignobilior & sic minus a natura defensus q̄ pia
mater. 2° quia spaciosior secundū pfunditatem
Hoc tn̄ apostema nō ē tanti piculi & ideo possʒ
dici quod charabitus piculosior fit frequentius
in piamatre sed minus piculosus in duramatre
absolute.tn̄ circūscripta hac conditione quid de
facto cōtingat non ē facile nuntiare & staretur
in hoc expientie uel bone extimationi rōnes enī
hincinde nō concludūt. Postpositis tn̄ auctorita
tibus qa quilibet pcedere debuit cuʒ sua extiati
ua dico quod nō sequitur hoc mēbruʒ habet plu
res uenas & ē molius ergo frequētius apostēa
tur.tunc enī pulmo apostemaretur frequentius
quia molius.nec sequitur hoc mēbrū ē ignobili⁹
& spaciosius ergo frequentius apostemat̄ quia
unguis est ignobilior paniculo & grossior & si
militer os q̄ caro que tn̄ nō frequentius aposte
mantur. ¶ Quarto ē dubitatio utrū charabitus
sit apostema solius paniculi ul' cū hoc sit aposte
ma substātie cerebri.uidetur qđ ēt substantie
auctoritate haliabatis in nono sue theorice in ca°
de frenesi & ēt aʒararius idē uult & Rasis i h°
capitulo. ¶ In cōtrariū ē Auic.cū dicit absq̨ cor
pore ipius Dico quod hec questio est in nomine

quia charabitus sumit̃ dupliciter.unomō inquā tum sub se cōprehēdit flegmonē & sibare q̄ qui bus infra dicetur & ut sic est apostema paniculi uel apostema substātie & sic sumit Haliabas & multi auctores.alio modo sumit̃ ut cōtra distin guitur illis & sic ē apostema paniculorū cerebri absq̧ corpore.licet tam̄ possit cōicare substantie cerebri & hoc modo sumitur hic.¶ Quinto est dubiū an apostema paniculi sit peius q̄ apostēa substātie cerebri.uidet̃ quod sic qa cuȝ apostēa te paniculi est fortis dolor sed cū apostēate sub stantie cerebri nō ē dolor cū non sentiat ut ponit Ga.in quarto de accidēti.¶ In cōtrariū arguit̃ qa apostema substantie cerebri ē passio nobilio ris ptis.¶ Dicendū q̄d apostema substātie cere bri ē peius.Ratio ē dicta quia est pars nobilior unde uirtus animalis magis leditur ex eius apo stemate.¶ Ad cōtrariū dicendū q̄d ad apostēa substantie cerebri cōsecūtur accidentia prauiora q̄ sit dolor qui cōsequitur ad apostema paniculo rum ut infra apparebit in cap° de sibare.

NON ENIM.¶ Hic declarat dicta i diffinitōe uel tota oratiōe premissa.Nō aūt expedit decla rare quid sit apostema & q̄d sit calidū apostēa quia ista intelliguntur ex secūda primi can.nec q̄ sit paniculus subtilis & qui grossus quia intelli guntur ex anothomia cerebri declarata.declarat ergo alia que dixit.& prio declarat hoc.q̄uis cor pori ipsius accidit qn̄q̧ apostema.secūdo hoc ꝙ dixit charabitus quasi notificādo h° nomē.z^a ibi Et illud est quoniā si cerebꝝ.Prima in duas p° premittit errorem quorūdā.z° remouet.z^a ibi Hic aūt sermo ē.Prima in duas primo ꝑmittit erroreȝ negādo illū.z° ponit ratiōnē qua proba batur ille error.z^a ibi.hoc est quod dicūt.¶ In prima parte dicit quod nō ē uerꝝ quod cerebꝝ nō apostematur ut dicūt quidaȝ medicoꝝ quia .s.Serapio in primo sui breuiarii in cap° de fre nesi.De z^a pte arguit sic res molis sicut cerebꝝ & dura sicut ossa nō pōt extendi g° nō pōt apo stemari.Consequētiam ꝓbat quia quod apostē matur oȝ quod extendatur ergo quod nō exten ditur non pōt apostemari.Ita ponit Serapio in secundo capitulo.

¶ HIC AVTEM SERMO.Hic remouet er rorem hūc & primo arguit cōtra eoꝝ añcedēs z° contra eoꝝ cōclusionē.z^a ibi imo dicimus q̄d omne.Prima in duas p° arguit contra primam ptem añcedentis cū dicebatur mole sicut cerebꝝ non extenditur h° Auic.destruit sic Mole uisco sum extenditur sed cerebrū ē mole uiscosum ut ostendit tactus ergo &c̄.Innuit ergo Auic. hic quod mole ē duplex.s.liquidū fluidū ut aqua & hoc non extenditur aliud ē mole uiscosum & illud extenditur. ² Auic.arguit cōtra secundaȝ ptem añcedentis cū dicebatur res dura sicut os sa non extenditur & uadit cōtra hoc & contra cōclusionē q̄tum ad istā ptem & arguit sic.ossa apostemantur ergo extenduntur. quod aposte mētur ꝓbat auctoritate Ga.quā nō hēmus nisi uiolēter qs uelit trahere ex comēto illi⁹ ampho rismi septie ꝑticule quibus inter frenes &c̄. con sequentia patet.

¶ IMMO DICIMVS.Hic arguit cōtra con clusionem & ēt cōtra añcedens & arguit sic.oē quod extenditur cū nutrimēto poteſt extēdi cū suꝑfluitate & sic pōt apostemari. Sed cerebrū & ossa extēdunt̃ cū nutrimēto ut notū ē g° &c̄.¶ Est dubitatio utꝝ cerebꝝ possit apostemari uidet̃ quod non p Serapionē in primo libro ca° z°.Et rōe sua Illud quod nō extenditur uel nō tumescit non pōt apostemari quia apostema ē tumor ut ponit Ga.in cōmento illius amphoris mi quarte ꝑticule.Si a febre habito &c̄. Sed ce rebꝝ non tumescit cū sit mole & eodē modo ꝓ batur de ossibus cū sint dura & ideo Serapio ponit quod mēbra que apostemantur sunt me dia ut caro & similia.¶ In cōtrarium est Auic. ¶ Responsio cōis est quaȝ ēt sup z^a fen primi alias dixi.s.quod cerebꝝ pōt apostemari dupli citer.uno modo sic quod tumescat & ut sic cere brū nec ossa apostemātur quia nō possunt intu mescere & ꝓprie ossa.Alio modo quod aposte mentur quasi improꝑe & sine tumore & sic est possibile.Hec solutio cui conciliator asentit ē cō tra ueritatem & cōtra Auic.qui ꝓbat quod ce rebrū uere pōt apostemari & in tumorē elleua ri cum sit mole uiscosum.Alia responsio ē conci liatoris quod cerebꝝ & ossa possunt apostema apostemate facto p uiā cōgestionis suꝑfluitatis ex ꝓprio nutrimēto sed non possunt apostemari p uiam defluxus.Ratio est quia cerebꝝ & ossa non hāt uenas ramificatas q̄ magnis ad paruas p quas possit defluere materia & sic sedat con traditionem auctoꝝ. Sed miror quō cōciliator tm̄ errauit.Primo qa cōtradicit Serapioni cui⁹ gratia hoc dicit.Nam Serapio uult q̄d ligamēta & nerui possint apostemari sed ligamēta et ner ui nō habēt uenas ergo sicut cerebꝝ & ossa non possunt apostemari secūdū mentem Serapionis ut ipse dicit sic nec nerui.Secūdo cōtradicit ueri tati quia mēbꝝ ad quod pōt materia defluere illud per uiā defluxus pōt apostemari sed ossa & cerebꝝ sunt talia.Ad illud quod dicit dicēdū quod modus fiendi apostema per uiā defluxus de uenis maioribus ad minores qui ponitur in te gni tractatu 3° ē ꝑticularis & exemplaris ȝ sicut per uenas fluit materia i mēbro habēte illas sic i nō habēte fluit per uias prio latiores.secūdo mi nores quousq̧ repleat̃.¶ Dico ergo cū Auic.q̄d cerebꝝ & ossa possūt uere apostemari.s.apate quo ipsa implētur & tumescūt.Ratio est Auic.

recte cōtra Serapionē. Omne mēbrꝝ quod i suis dimēsionibus pōt extēdi uel distrahi a materia preter naturā replēte illud pōt apostemari. Cerebꝝ & ossa sunt huiusmodi ergo &c̄. Maior ē uera & a Serapione concessa. minorem probat Auicena sic. Omne membrum quod nutritur & quod extenditur & quod augumentatur cū nutrimento pōt extēdi cum supfluitate .s. a materia preter naturā. sed cerebꝝ nutritur & extendit̄ cū nutrimēto quia augumentatur. ergo poterit extendi a supfluitatibus. sed hoc ē apostema & hoc ē quod dicit & illud ē apostema &c̄. g° cerebrū & ossa possunt uere apostemari. Sed cōtra hanc arguo sic. primo diceret aliquis non ē simile de nutrimento quo nutritur cerebꝝ & ossa & de supfluitate cū nutrimētum sit quid naturale ꝙ per appositionem extendit membrū

Secūdo diceret aliqs postq̄ cessaret augumentū cessaret posse extendi a nutrimēto quia membꝝ nō pōt a nutrimēto adueniēte amplius extendi. Cerebꝝ ergo & ossa solum apostemari possunt usq̧ ad triginta ānos usq̧ quo durat augumentū ut ArꝪ.i uigessima particula ꝓblematū ꝓblemate septimo. Itē saltim dentes nō poterūt apostemari quia non crescūt nec extendūtur zm omnē dimensionem ut patet in qnto de generatione aīalium & in fen septima. Ad primum dicendū quod simile ē quoad hoc & q̄tum ad ꝓpositū sufficit quia si mēbrū cū auget̄ extēdit̄ secundum omnē dimēsionē & hoc quia nutrimētum ad omnē ꝑticulā adueniens facit ēt distare ꝑtes impulsu; a uirtute & hoc qa duo corpora nō possunt simul esse. sequit̄ ex hoc etiā qd sup fluitates poterūt illas ꝑticulas iplere & distrahere & ipsas distendere secūdū ꝗquācūq̧ dimensionem salti apparēter & hoc ꝑ unā ꝓpositōe; quā Auic. intelligit sed nō ponit que est qd ad quācūq̧ minimā ꝑticulā formalē uenit nutrimentū zm naturā ad eādē uenire pōt supfluitas siue hūor inaturalis et sic ex nutrimenti susceptione mēbꝝ distenditur ita ex supfluitate. Sed differētia est magna in alio quia nutrimentū uenit ad totum mēbꝝ & adunatur sed supfluitas pōt ueire ad ꝑtem unā mēbri & illā extendet & eleuabit i tumorē qa ē extensibilis dato eni quod tūc n̄ fuiss; augumētabilis & sic materia stans ibi preter naturā & coadunata faciet apostema cum tumore siue os sit siue cerebꝝ. Et hic cōsidera quod si augumētatio fiat per uiā uere rarefactiōis ut qdam credūt tunc rō Auic. nihil cōcluderet forsa; Ille autē modus ponēdi augumentu; est alias a me retractus & iprobatus. Scias tñ quod l; ossa & cerebꝝ possint uere apostemari ut dictu; est tñ frequētius apostemantur nō uero apostēate & dico nō uero .s. in hoc quod ē tumefieri tñ nō quo ad alia essentialia que sunt mala cōpositio mala cōplexio & solutio cōtinuitatis & uiarū repletio. Tumor enim nō est de essentia apostematis. repitur eni erispila que nō ipellit ut patet i 3a fen quarti cañ. Ad secundū quod salti Auic. habuit hoc propositū quod aliquo tempore possunt uere apostemari ut toto tēpore quo mēbra sunt extēsibilia ul' forsa; caute habet̄ h° ꝓpositū Auic. cōtra rōne; Serapiōis. tu. n. dicis ꝙ mēbra nostri corporis indurant̄ et terestrificātur circa trigessimū ānu; et nō possunt amplius cresere & tūc Auic. arguit sic Ergo cerebro aduenit hec durities sed illa tollit molicie; qua poterat extēdi. ergo cerebꝝ poterat extēdi & sic apostemari. Sed tu diceres saltim ipse dicit quod ossa nō possunt apostemari post trigita ānos qa nimis idurata. Dicendum quod illud non ē de ꝓposito Auic. sufficiat ergo hic auctoritas Ga. uel dicendum quod post trigessimū ānum nō possunt uere apostēari sed cōcauitates eorꝝ replētur ul' ingrossantur & accidit ex hoc res que assimilatur apostemari ut ꝑ; in z a primi in cap° de egritudinibus cōpositis. Ad 3m dico primo quod dentes non uere apostemantur .s. uirtute apitionis tumoris quia nō distēduntur secundū omnē dimensionē & sic non possunt uere tumescere. uel aliter dico quod ad itumescer̄ sufficit esse extensibile & hic esset locus cōsiderationis. Ad cōtraria dicendū primo ad serapionē negando ipsum ut Auic. facit & forsam cōtradicit sibi ipsi primo in capitulo de litargia. Ad rōe; suam iam solutum est.

ET ILLUD EST. Hic notificat hoc nomen charabitus quod erat diffinitū Et primo ōndit quod cōcesso quod cerebꝝ apostemetur & etiā paniculi hoc nomē charabitus & hoc nom̄ sirsen est impositū apostematibus cerebri cu; ē apostema calidū in paniculo. z° unūquodq̧ illoru; nominū declarat. za ibi uerūtñ sumptū est. In ꝑma ꝑte uult dicere quod hoc nomē charabit⁹ sit nomē apostemātis substātie cerebri. dixit in littera & ē usus ꝓprius huius nomis .s. secūdū modū dictū quod significat apostema calidu; paniculi cerebri. sed qnq̧ significat apostema substantie & hoc est quod dicit & illud ē. i. habito hoc qm̄ si cerebꝝ qnq̧ apostematur etc̄. Collige ergo ex Auic. quod hoc nomen charabitus & sirsen de ꝑmo significato uel utplurimū significāt apostēa calidū paniculi cerebri. sed de secūdario significato uel raro significāt apostēa substantie cerebri & istis modis debemus uti hoc nomine .s. charabitus & sirsen uel hoc nomine charabitus.

VERVMTAMEN SVMPTVM. Hic declarat unūquodq̧ horꝝ modorꝝ & primo ostendit unde sumitur unūquodq̧. z° declarat. za ibi Et actio quidē est similis. Dicit primo quod q̄uis sint duo noīa modo predicto .s. charabitus

& sirsen uerūtamē ē nomen transumptū ex nomine accidētis quod comittatur ipsum.s.aposte ma calidū paniculoꝝ cerebri Et hoc accidēs est triplex.s.alienatio q̄tum ad ymaginatiuam & pmixtio q̄tum ad extimatiuā & caliditas adhu rens simul iuncta ergo illud nomē charabitus quod est nomen accidentale quia sumptū ab ac cidēte cadit sup hoc accidēs .s.alienatio & pmix tio cū caliditate &c̄.sed hoc nomen sirsen est ar tificiale quia p artē ethimologie cōpositū & ca dit sup hoc apostema cerebri & intelligit hoc cū dicit & artificiale sup hoc apostema.

¶ ET ACTIO.Hic declarat quod dixerat statiꝫ de assumptione hoꝝ nominū & primo declarat quod hoc nomē charabit⁹ sit accidētale.s.sump tum ab accidente.2° declarat quod hoc nomen sirsen sit artificiale sumptuꝫ ab hoc apostemate 2ª ibi.Quidā aūt hoies.¶ In prima parte argu it a simili dicēs quod sicut hoc nomen subeth est accidentale sumptū ab accidēte sequēte litargiā que fac̄ subeth & significat subeth sic ut cā signi ficat effectū ita h° nomē charabitus ē accidētale sumptū ab accidēte apostematis calidi i panicul⁹ cerebri & hoc ē quod dicit & actio quidē.s.ipo sitiōis nominis charabitus siue pmutationis est similis pmutatiōi nominis accidētis qđ ē subeth & ad egritudinē que est sirsen.s.frigiduꝫ quia li targiā faciētē ipm.s.accidēs ēt significantē &c̄. tamē si littera diceret significatiuis esset clarior & id.s.charabitus ē nomē eodē modo pmutatū qa significat apostema paniculoꝝ cerebri calidū & tñ ē sumptū ab accidēte quod ē aliena° &c̄. uel & illud ē.s.ut dictū est.

¶ QVIDAM AVTEM. Hic pbat ꝙ hoc nomē sirsen sit artificiale.s.secūdū ethimologiam signi ficās apostema cerebri.prio in hoc premittēs sen tentiā Rasis & dicit qđ quidā homines.s. Rasis in prio cōtinētis octauo capitulo & i diuisiōib⁹ inuit in cap° de birsen pnomina ignorātes.i.noia imposita rōne alicuius differētie.extimant quod ipm birsen sit nomē hui⁹ apostematis.s. cerebri & quod sirsen sit leui⁹.i.sit idē apostema sed le uius q̄. birsen & hic ē textus collectus in primo cōtinentis cap° octauo birsen aliud est propter apostema cerebri & donec humor nō dominat̄ capiti est sirsen.2° Auic.reprobat cū dicit sꝫ non est ita quia birsen est dicto pfica.

ET SIRSEN ENIM FACTVM Iam notificauit charabitū q̄tum ad diffinitionē & nomē utens duobus nominibus.s.charabito & sirsen.Hic notificat sirsen quātuꝫ ad eius diuersitates et mo dos & sui species.Sunt autē quinq̨ diuersitates in charabito quod ē sirsen.pria est q̄tum ad mo dum qa quidē ē uerus quidā nō uerus.secunda est quātuꝫ ad locū quia ueꝝ sirsen habꝫ etiā.loca diuersa.3ª q̄tum ad cās. quarta ē q̄tum ad ma neriem.& quinta q̄tum ad extimatōeꝫ.declarat ergo has diuersitates.2ª ibi & q̄ñq̨ apostemat̄ cū ipso.3ª ibi & eius quidem pncipiū.q̄rta ibi & illud quidem ex quo fit.quinta ibi & charabitus multociēs.In prima pte Auic.intendit quod sir sen siue carabitus est duplex.quidā est uerus & istud ē quod diximus in pricipio capituli quia apostema calidū in uelamine cerebri &c̄.& de hoc principaliter loquitur in hoc cap° unde ru brica dicit de charabito quod est apostema cali dum capitis.quidā ē non uerus ut factus in fe bribus aut pp humores in ore stomaci &c̄.Sed quia oēs isti sirsen siue charabiti cōicant in simi litudine nōis ideo narrationes auctoꝝ narrātiū sirsen siue charabitū diuersificātur quia quidaꝫ narrat unuꝫ sirsen siue quosdā sirsen & quidam alios & q̄ñꝫ narrant unum & q̄ñꝫ aliū sicut di uersificantur narrātes litargiā que ē sirsen frigi dum & obliuio & diuersificātur narrātes oēꝫ modū unde pōt accidere obliuio cum tñ ueruꝫ sirsen frigidū sit apostema cerebri. hoc ergo est quod dicit.Et sic debet littera cōstrui.Et narra tiones narrātiū sirsen.i.charabitū factū in febri bus & ē sirsen casus acusatiui.uel narrātiuꝫ sir sen factū pp humores &c̄.Et narrātiū illud qđ ē ppter apostemata in ptibus capitis extrinsecis ut in timporibus uel circa aures.aut narrantiuꝫ sirsen factū in paniculo extrinseco & narrantiuꝫ sirsen factum cum birsen.i.cū apostemate pecto ris & iō narrationes auctoꝝ narrātiū istos sirsē diuersificātur.s.pp cōsimilitudinē cadentē i hoc nōie.s.sirsen uel charabitus sicut qui &c̄.¶ Est sciendū quod charabitus nō uerus siue sirsen nō uerus habet nouē modos.primus est ppter fe bres.secūdus ē pp humores in ore stomaci de q̨ bus loquitur Ga.in.3°.&.quarto de iteriorib⁹. tercius est pp apostemata in ptibus extrinsecis ut circa aures ut ponit Rasis in p° cōtinētis.viii° cap°.quartus ē propter apostema in paniculo extrinseco de quo apostemate loquitur zoar i li bro primo tractatu 3° ca° qnto.qntus ē sequēs apostema diafragmatis.sextus sequitur aposte ma alioꝝ lacertoꝝ.septimus sequit̄ apostema uesice.octaus seqtur apostema matricis. non⁹ apostema stomaci & sic intelligit alios modos se quētes nocumenta uel apostemata alioꝝ mem broꝝ.oia eim possunt dici charabitus Alienatio nes &c̄.Sirsen.i.egritudines capitis.s.cū aliena tione & ppter hāc nōis cōitateꝫ contingit diuer sitas talis narrācium.Sed.t.dices quare non fecit mentionē de charabito pp ebulitionē sanguinis in corde de quo facit mētionē ysaac in quarto fe briū.Dicendū quod si ille sanguis ascendens apo stemat cerebꝝ ut sic ē uerus charabitus. Si uero nō apostemet tunc reducit̄ ad charabitū factuꝫ

pp febres. ¶ Octauo ē sciendū quod totū hunc sermonem Auic. protulit pro Rasi in primo cōtinentis qui determinando de charabito & sirsen determinat de alienatione propter febres et ppter apostemata pectoris stomaci & alia.

¶ ET QVANDOQVE APOSTEMATVR

¶ Hic ponit diuersitatē ueri sirsen q̄tuȝ ad loca cerebri & prio cōpando ad inuicē loca que sunt ptes .s. medulla & paniculi. 2° cōpando loca quātum ad sitū .s. ante retro & mediū. secūda ibi & apostema hoc habet. ¶ Dicit p° qđ hoc apostēa dictū charabitus uel sirsen calidū quod est i paniculo. qn̄ q̧ est in paniculo tm̄ & qn̄q̧ extendit̄ ad substātiā cerebri & hoc fit dupliciter .s. cōicatione qn̄ existēs in paniculo extenditur ad substantiaȝ & pmutatione .s. qn̄ recedit a paniculo & uadit ad substantiā cerebri & illud siue cōicet siue pmutetur ē uehemēter maluȝ qa significat̄ magnū nocumentū in substātia cerebri perimēs in quarto quia ē passio pacuta ualde qđ si ipuȝ ptransit euadet .i. pōt euadere qa significat fortē uirtutē Subdit aūt quod plurimi qui moriūtur ex birsen .i. ex sirsen quod cōicat substantie cerebri uel pmutatur. moriuntur pp impedimentum in spiritu .i. in hanelitu quia cerebro nocito uehementer leduntur lacerti qui nō possunt hanelare & febris uehemētia indiget forti euētatione. ¶ Sed. t. d. quare hic dixit ex birsen cum debent dicere ex sirsen. Dicendū quod si nō fuit defectus scripture de quo suspicor hic Auic. facit sequēs Rasim ut ostēderet quod de nominibus nō est curandū uel forsaȝ uoluit innuere differentiam inter mortē ex apostemate pectoris pprie diafragmatis quia fit magis pp defectū hanelitus q̄ mors sirsen & inter mortē ex sirsen que fit propter malitiā febris.

¶ ET APOSTEMA. Hic ponit diuersitatem q̄tum ad ptes situales & dicit quod illud apostēa habet loca diuersa secūdū quod ptes sunt diuerse .s. in parte uētriculi anterioris uel medii ul' posterioris & aliquādo due ptes cōicant in ipso .s. apostemate & aliquādo omnes ptes. utplurimū tn̄ fit in pte anteriori & media & hoc ē qđ dicit & plurimū cū fit .s. hoc apostema non stat ei ad uentus .i. nō aduenit nisi in eo quod sequit̄ eius uacuitatē .i. uentriculū anteriorē &c̄. In pāiculo ipso uel substātia cerebri que est cōtra uentriculum anteriorē uel medium. Rō est quia in istis ptibus est maior caliditas & plures uene & sunt loca magis lenia ex quibus sequit̄ quod sint magis apta apostemari.

¶ ET EIVS QVIDEM PRINCIPIVM.

Hic ponit diuersitatem ex pte materie & dicit quod eius principiū .i. causa intrinseca ē sanguis ¶ Est sciendum quod ex littera primo accipimus materias a quibus fit quia sunt tres .s. sanguis colera & melencolia adhustiōe facta. Colera aūt est duplex .s. citrina pura & rubea pura. 2° accipimus de materia qua frequētius fiat qa de sanguine colerico .s. mixto cū colera rubea uel de sanguine citrino .s. mixto cuȝ colera citrina In quo autem differant iste due colere uide i pma primi in ca° đ hūoribus. ¶ Sed. t. d. qd uult dicere ꝙ nō fit a flegmate ut dicat̄ & eius .i. sirsen siue carabiti prin^m est sanguis &c̄. pter apostēa flegmaticū .i. nō ē apa flegāticū. Alio mō pōt exponi ꝙ h̄ pter non excludat ȝ presupponit ut sit sensus quod preter hoc quod illud apostema fit a flegmate fit ēt ab aliis huōribus & in hoc modo loquendi innuit quod ualde raro fiat a flegmate tunc .n. posuisset flegma in ordine cāꝝ hic et infra in signis cū nō ponat ei⁹ signa. ¶ 3ȝ. t. d. quō potest h° apostema esse calidū si fit a flegmate. dicendū quod nonerit tūc pprie charabitus sed improprie. uel dicendū ꝙ erit qn̄ colera misceт̄ flegmati. ¶ Est 2° dubita° circa singula dicta Auic. Primo quia non fecit mētionē đ melencolia fecali quia qua rōne pōt fieri a flegmate eadem rōne pōt fieri a melencolia. 2° dicit qđ fit a colera pura. Contra p' Auenȝoar i libro p° tractatu 2° ca° qnto. cū dic̄ Et scias ꝙ n̄ generat̄ apostēa i paniculo nec i alio loco ex uno humore simplici cui ēt ali⁹ hūor n̄ sit admixtus. 3° poit ꝙ generatur a colera rubea uel citrina Contra per ysaac in quarto febriū qui uult quod generetur ex fumo calido & sico. Quarto ipse dicit quod Haliabas dicit quod fit secundū plurimū a sanguine colerico nono theorice. Huius cōtrariū ponit ȝoar in preallegato cap°. ubi dicit Et scire debes quod oīa apostemata que fiunt i cerebro p maiori parte sunt ex colera mixta flegmati. Dicendū quod fit ab istis materiebus quas Auic. hic dicit quia sunt in paniculo penetratiue quia ppria passio huius egritudinis ē alienatio cum furia & tunc soluo cōtraria. ¶ Ad primum dico quod si illud cōtingit Auic. dedit intelligi per illud quod dixit de flegmate & forsam nō dixit quia adhuc minus contingit ex melencolia quā ex flegmate cum minus in cerebro repiatur & frosam fit minoris penetrationis i mēbra solida ut sunt paniculi. ¶ Ad secūdum dico quod sicut ipse Auenȝoar dicit ꝙ cū dicimus humor purus intelligit̄ quod uehemēter uincat & sic intelligit Auic. & sumitur a Ga. in 2° pnosticoꝝ comēto .xxxviii. Ad terciū dico quod ysaac intelligit qđ ista colera siue sanguis colericus in assensu ē ita subtiliatus quod ē quasi uapor tn̄ i cerebro colligitur & facit apostema in forma huōris. Ad quartū dicendū quod frenesis fit utplurimum ex sanguine colerico Ratio ē quia hic humor est aptissimus penetrare in substantiā paniculorū & intelligo p sanguinē colericum ēt coleram san

guineã. ¶ Sed.t.d.secundũ hoc plus fieret a co lera pura quia est magis apta penetrare. dico quod uerum est ex hoc tamen pura rarissime reperitur ¶ Ad auenzoar est difficile respõdere tamen possumus dicere quod sirsen calidum si ue frenesiʒ fieri a colera cui flegma miscetur põt itelligi dupliciter.uno mõ quod illi colere misceatur corporaliter multa q̃titas flegmatis & hoc modo nõ fit frequẽter qa flegma ꝓhibet pene tratione.unde ipsemet Auenzoar subdit q̃d raro habet puenire a flegmate.Alio mõ põt intelligi quod quasi uirtualiter aliquod aquosum sub tile illi colere misceatur & ab hac colera frequẽ ter accidit frenesis.nam colera sanguinea siue san guis colericus ex q̃bus frequẽter fit charabitus habẽt aliquã infectionẽ humidã flegmaticã pp naturã cerebri in quo flegma habũdat.Et h° ẽt inuebat Auic.cũ dicebat Aut a citrino.s. sanguie & ille ẽ in quo est colera citrina habẽs mistiõem flegmatis.s.aliquã Alius modus soluendi a me datus ẽ distinguẽdo apostema per cõgestioneʒ & per defluxũ qui modus hic omittit̃ ¶ Tertio est sciendũ quod sudor & fluxus sunt crises con formes uero charabito ut ponit Ga.in 3° de crisi & in secũda quarti Auic. in secũdo ca°. ¶ Quar to est sciendũ q̃d apostematio paniculi extrinseci & uenaꝝ põt accidere duobus modis.uno mõ p uiã ꝓmutatiõis materieꝝ ab intus ad extra & ẽ bonũ.Alio modo per uiã cõitatis et h° ẽ pessimũ Sed quomõcũq̃ fiat põt fieri aptio cõmisurarũ pp motũ materie & ideo dixit fortasse.

¶ ET ILLVD EX QVO. Hic ponit diuer sitatem charabiti siue sirsen ex parte materiei & primo ponit modos mali sirsen.2° ponit modos laudabilis sirsen.3° ẽt ponit modos mali sirsen. 2ª ibi.Ex spẽbus ueri charabiti. 3ª ibi.Cum g° laborat eger patet. ¶ Est sciẽduʒ quod Auic. ponit quatuor modos mali sirsen. primus est il lud sirsen cũ quo est ꝑmistio rõnis cõpositũ ex fletu & risu.cuius malitie cã est quia significat̃ materia diuersa cõposita ex sanguine unᵭ fit ri sus & ex materia adhusta tendente ad nigredi nem melencolicã unde fletus fit.& uult Rasis ꝙ sit signum mortis ꝓpinq̃.Secundus modus fit qñ fit ꝓmutatio frenesis ex piplemonia & ẽ am phorismus ypocratis septime ꝑticule cũ dicit In piplemonia frenesis malũ.hoc uero põt duplici ter contingere. unomodo quod piplemonia re maneat & quod hoc sit malũ certũ est Et causa huius frenesis est calor fortis in humoribus circa spiritualia inductus unde hũores calefacti caput ascendũt & hoc ẽ quod dicit Auic.qm̃ significat fortẽ calorẽ humoris.uel cã ẽ qa illa piplomenia est de materia colerica feruẽti cuius fumi ascen dunt & freneſiʒ faciũt & hoc idẽ Auic.inuit cuʒ dicit significat &c̃.& ẽ sermo Ga.in cõmẽto eius

dem amphorismi cũ dicit ĩ piplemonia fit ᵭ acu tis humoribus necesse est ut ad cerebꝝ ascendat fumus nimius unde frenesis conficitur. Alio mõ põt hoc cõtingere qa recedẽte piplemonia sequa tur frenesis per translationeʒ materiei colerice a qua qñq̃ fit periplemonia ad cerebꝝ & q̃d hec frenesis sit mala est notũ cũ adueniat uirtute exi stente debili ¶ Tertius modus mali sirsen est si ꝓmutetur ex uero ad nõ ueꝝ. Sʒ cõtra qa uerus sirsen est acutior morbus & nõ uerus qui est de materia grossiori ẽ mi⁹ acutus & sic minus ma lus. ¶ Dicendũ quod nõ uerus charabitus siue sirsen dicitur tribus modis. prio modo qa fit p cõpassionẽ & uocat̃ ab alexãdro parafrenesis sic accidit in febribus ul' hũoribus in stomacho ad u natis pp aliquã cãm secundũ nouẽ modos sup⁹ numeratos & de hoc nõ uero charabito nõ loqui tur hic Auic.licʒ cõtingenter posset uerificari ꝙ ꝓmutatio ueri sirsen ad aliquẽ illoꝝ nouẽ modo rum nõ ueroꝝ esset ꝓmutatio mala & si utraq̃ passio ꝑmaneat nõ ẽ dubiũ quod ẽ malũ.secũdo modo dicitur nõ uerus charabitus siue sirsen qa factus in substãtia cerebri sed ẽ uerus ille qui fit in paniculis & hoc modo si uerus ꝓmutetur ad nõ ueꝝ.i.ad substantiã cerebri est maluʒ ut ẽ no tum.tertio modo dicit̃ nõ uerus quia ᵭ materia magis grossa et tũc si uerus charabitus et sirsen .s.de sanguine subtili colerico ꝓmutetur ad non ueꝝ qa per ahustionẽ & assationeʒ sanguis ille & colera ingrossentur ẽ malũ nec ẽ incoueniens quod aliquis morbus acutus breuis sit minoris malitie aliquo longiori & ẽt in accidẽtibus quie tiori.Ex q° cessat ratio i cõtrariũ aducta. Quar tus modus mali charabiti uel sirsen est cum per seuerat grauitas in capite & pulmone.i. in parti bus pectoris.Hec auteʒ grauitas uel est defect⁹ motus uel ponderositas sensus qa materia p ad hustionem igrosando procedit & põderosa fit. Dixit post in littera.Deinde supuenit spasmus ꝓpter fortẽ exicationẽ ¶ Dixit post & uomit⁹ ut erugo qui significat ultimationẽ adhustionis in epate & partibus adiacentibus & moritur in firmus in hora sua.s.tũc.Sed si ẽ fortis põt plus uiuere ut una die uel duabus & ẽ iudiciuʒ exti matiuũ Et ista ẽ sentẽtia Rasis in primo cõtinẽ tis auctoritate ypocratis.

¶ EX SPECIEBVS VERO. Hic ponit spẽs siue modos charabiti laudabiles & sunt due spe cies.una ẽ in qua recordatur post aleuiationem febris sicut dixit Ga.in quarto de interioribus & in hac habetur fiducia quia uel significatur quod non ẽ charabitus uerus uel quod parum ledit cerebꝝ unde non sic exicatur qn spẽs imp mant ẽt tempore alienatiõis & iõ dixit Eius cũ quo alienauit.Alia spẽs quãdo accidit risus aro mati.i.cõtinuus & hoc ẽ laudabilius quia signifi

cat materiā sanguineā non adhustā sed satis san guini propinquā.

¶ CVM ERGO LABORAT. Hic poīt tres spēs male frenesis. Prima ē cū laborat .i. inqeta tur oīo uel laborat .s. in hanelitu & euomit cole ram rubeā quod significat fortem inflamationē & moritur eadem die & nō dixit in sua hora .i. statim ut dixit supra quia illa dispositio ē peior unde euomebat ille colerā eruginosaʒ. Alia spēs in qua urina apparet aquosa que significat com pletum raptū materie ad caput & ē signū con firmate frenesis a qua ñ fit euasio secundū Me sue in capº de frenesi & hoc ē dictum Ga. in co mento amphorismi quarte pticule Quibus uri ne limpide albe &c̄. Et ideo debʒ exponi & nul lus quidem uisus .s. est a Ga. habēs &c̄. unde di cit ibidem cōfirmo infirmū huius nō euaxisse si taleʒ habeat urinā Quare uero in frenesi sit uri na discolorata Girbertus facit longā disgressio nem & non domesticam.

¶ ET CHARABITVS QVIDEM MVL tociens. Hic determinat de charabito quātū ad diuersitatē quintā que ē ex pte terminatiōis & patet. ¶ Est dubiū quare Auic. nō posuit alios modos terminatiōis ut per sudorē & sanguineʒ fluentē ex naribus & per uētreʒ & huiusmodi. ¶ Dicendū qđ terminationē per uentrē dedit i telligi. teriationē autē per sudorē & sanguinē na riū supra posuit que sunt cōuenientes termiatio nes & pprie uere frenesis & multū accidētis .s. eius que fit a colerico sanguine. & ideo illos mo dos terminatiōis ibi posuit. ¶ Est ergo sciendū quod si illos modos terminatiōis & istos simul cōiungis. uidebis quod charabitus potest q̄tuor modis terminari. prio per sudorē. zº per fluxuʒ sanguinis nariū. 3º per fluxū emoroidaꝝ & hoc qñ sanguis colericus faciens frenesim tendit ad nigredinē melācolicā. quarto per pmutationem in litargiā ¶ Secūdo ē dubiū qūo charabitꝰ po test pmutari in litargiā cuʒ litargia sit apostēa flegmaticū. ¶ Dixerūt quidā sup secūda fen pri mi cañ. in capº đ cōplendis dispositionibꝰ quod ista nō est mutatio nisi secundū transitū ut cum frenesis ē in pte anteriori & transitus eius mate rie ē ad ptē posteriorē & tunc dicit litargia non rōne materie sed rōne loci in quo est apostema. ¶ Ista ratio cōtrariatur sibi ipsi. prio qa supra Auic. uocauit charabitū ēt cū ē in pte posteriori. zº qa dicit & qñq infrigidat. sed in tali pmuta tione nō fit infrigidatio. ¶ Secūdus modus dicē di ē quod hic sumit frenesis pro apostēate facto ex sanguine uel colera quibus aliquod flegma ē admistū unde resolutis ptibus calidis pōt rema nere flegma & sic materia infrigidat & poterit sequi litargia. ¶ Tertius modus dicendi est qđ hic litargia nō sumitur pro apostemate sed pro accidēte quod est obliuio et stupiditas. Contīgit eni qñq quod frenetici qa prius erāt quasi ma niaci acuitate materie remissa & ingrossata per uiā resolutionis & per usū medicinaꝝ frigidaꝝ apparent quasi stupidi & immobiles & hoc est malū unde in secūda primi capº preallegato di citur quod talis infrigidatio ē mala. dicit etiā qđ talis pmutatio ē mala. ¶ Quartus modus di cendi ē quod pp usuʒ medicinaꝝ frigidaꝝ i prin cipio frenesis colera & sanguis qui sunt causa fre nesis cōuertuntur ad naturam flegmaticā & tūc expulsi per repercussiua uadunt ad partem po steriorem cerebri & faciunt litargiam tamen ta lis litargia nō ē uera qa colera salsi nō pōt cōuer ti in flegma cū assum nō possit icrudari ut dicit Auerois in 3º colliget. ¶ Quintus modus dicē di est quod litargia sequatur ad frenesim non tñ ex illa materia ex qua fit frenesis sed ex alia. Et modus ē iste quia pp multū usum frigidoꝝ in frenesi materia calida quietatur uel repcuti tur & interim multiplicatur mateteria frigida ex qua pulsa ad posterius fit litargia Et iō di xit Et qñ infrigidatur & mutatur in litargiaʒ ¶ Sextus modus teriationis est p casum in ethicā & improprie dicitur terminatio & est p calidi tatem adhurentem sequētem charabitū per exi cationem & caloris fixionem puenitur qñq ad ethicā & cōtingit quia charabito recedēte rema net ethica licet qñ simul cū eo & cuʒ ethica mo riatur. Et iō dixit qñʒ. ¶ Septimus modus est p casuʒ in demonium & hoc fit pter adhustio nem multā cōuertētem materiā ad naturam ni graʒ melencolicam & pprie si sequatur sbare. ¶ Octauus modus ē pmutatio de nō uero i ue ruʒ & hoc pōt fieri multipliciter sicut multipli citer dicitur non uerus charabitus Vnus tñ mo dus qui frequēter aduenit ē quia aliquis habet charabitum nō ueꝝ sequētem pter febres .uñ aliqui uapores ad caput ascendunt & fortificāt in hora augumēti febris Contingit aūt quod ex hoc non uero fiat uerus apostemosus & hoc uel quia illi uapores colligūtur ad naturā humoris & apostemant. uel quia sunt cā attrationis & motus humoꝝ ad caput unde fit apostema.

¶ ET SENES QVIDEM ¶ Hic addit cañ. & ē ypocratis in septima pticula epidimiaꝝ ut dicit Rasis in primo cōtinētis capº .viiiº. Causa huiꝰ est quia p charabitū sunt ualde elōgati ab eoꝝ dispositione cū ex hoc incurrant febres acu tas & ardētes & hoc significat pditionē ut patʒ in comento illius amphorismi prime particule qui crescunt.

¶ QVIDAM VERO MEDICORVM. hic circa charabitum ponit sententiā quorūdam & primo premittit ipsam magis in generali. zº in speciali. 3º ponit eius sententiā. zª ibi dicūt enim

quod fit.3ª ibi.Et ego dico qđ non ē longe. Dicit primo quod quidā ut Rasis in primo cōtinētis octauo capº dicūt quod aliquādo accidit dispositio similis charabito absq̧ febre. Est sciendum quod ex hoc quod ibi non est febris nō potest esse uerus charabitus & ideo dicitur similis pp̄ter alia accidētia de alienatione furia rissa et huiusmodi & de terminatiōe ueloci. Dixit post significās uacuitatē apostematis. hic text⁹ cōsueuit dupliciter exponi.primo.uacuitatez.i. significās quod apostema ē euacuatū & ruptū unde febris cessat sed huiusmodi expositio non uadit ad mētem Rasis nec Auic.quia qñ homo est in tempore in quo apostema cerebri ē eruptum tūc deficit in eo uirtus motiua & ē resolutus & debilitatus ut natura non possit facere conatum ad saltandū & tñ isti saltant ad muros. 2º exponitur uacuitatē .i.significat apostema in locis uacuis circa cerebrum. Sed mirabile esset quod esset sine febre. Aliter ergo est dicendum ut aliās diximus quod talis dispositio similis charabito quia ipsa est sine febre significat uacuitatē apostematis.i.priuationē & quod nō ē apostema nec in capite nec in pectore uel diafragmate.quod non sit in capite hoc patet qa tunc nō essz dispositio similis charabito ymo esset.charabitus & esset febris.quod nō sit in diafragmate apparet qa esset febris & hoc est ꝙ dicit Rasis & iaz euenit morbus similis charabito sine febre &c̄.Et nō potest dici quod sit apostema calidū in diafragmate quia nō febricitat.

DICVNT ENIM. Hic declarat i speciali hāc dispositionē ponēdo accidētia specialia illius & omnia que hic dicit sunt uerba Rasis in loco palegato et ideo dicit.dicūt eni.s.Rasis &c̄ Dicit post & fit fortis inquietudo & in hoc assimilatur charabito.& cā inquietudinis ē uehementia lesiōis in capite & spiritualib⁹ & ossitatio.i.oris aptio & hoc qa isti quasi suffocātur. Alia littera exitatio.i.alienatio.nō tolerat quietē.s.i uno loco & est inquietatio. Dixit post & saliendo ascēdit &c̄.s.pp nocumentū spiritualiū.& sitis eius .s.apparet uel sitis eius stringitur.i.retinetur qa nō potest sedari cū potu quia cū bibit aquā strāgulatur ea.i.per eam.cā est quia pp suffocatiōez nō possunt tm̄ retiere hanelitū quod possint bibere & hoc est quod dicit Rasis sitit & nequit bibere qa cū accipit uas ad potanduz quasi strāgulatur quia nō pōt retinere hanelitū.imo addit Rasis quod aqua quā potat exit spumosa qa illa aqua intrat per cānam pulmonis & ideo impetuose cū aere extra educitur &c̄.& cum accidentibus stransgulationis & hoc est quod Auicena dicit & expellit ipsam silicet aquam spumosam & est penetrans eadem die & hoc propter peximitatem.Dixit post Et quandoq̧ extenditur usq̧ ad tres dies &c̄.& hoc ē cum uirtus ē fortis & morbus nō est oio ultimate malitie.Secundū quod ēt accidit est ut nigrescāt facies eoꝝ & lingue & hoc pp̄ter caloris mortificationē uel pp suffocationē sicut accidit hiis qui strangulantur unde Rasis dicit possibile ē quod denigretur facies & lingua pp strangulationez Et accidit ut sint ipsoꝝ oculi cōgelati quia stant apti & dicit Rasis quod hoc ē ex forti distēsione cartilaginū & credo quod itelligat neruoꝝ & cordaꝝ musculoꝝ oculi & palpebraꝝ qbus accidit spasmus & hic ē sermo Rasis.oculi pacietis nō mouētur sed stant apti & hoc accidit ex forti distensione cartilaginū & dispositione eoꝝ.s.q̄tuz ad oculos sunt similes pp̄ter hāc aptionē. Deinde.s. post uehemētiam hoꝝ accidētiū.s.ipsoꝝ motus aleuiantur.i.deficiūt & cadūt uirtutes.s. sensitiue & pulsus & moriuntur &c̄.

ET EGO DICO. Hic ponit suam sententiā & scias quod hec dispositio ē ualde mirabilis & fuit multuz notabilis apud Rasiz & dicit quod hic ē morbus subtiliter indigādus & dicit credo hunc morbū fieri ex asensu caliditatis totius corporis ad cerebꝝ.hic aūt sermo Rasis ē ualde obscurus & pōt male cōprehēdi quid uelit dicere nō eīz pōt intelligi nisi quod asendat caliditas p̄ter naturā.Sed ipsa stante in capite mirabile est quod non sit febris & iō Auic.non cōprehendēs quod cā quā dat Rasis possit habere ueritatez uoluit dare aliā cām Et dixit ego dico &c̄ Et assignat Auic.duas cās.una ē spasmus magnus in mēbris hanelitus & p membꝝ hanelitus potes intelligere pectus uel diafragma Spasmus aūt magnus duobus modis ē.s.quia uel fit fortis cōtractio.unde homo impeditur in hanelitu & ex hoc sequitur iquietudo & saltus qa quasi pp̄ter magnā angustiā nescit quid faciat & sequitur strangulatio ab aqua & similia.2º modo intelligitur hic spasmus magnus quia cōiunctus magne cause ut͛ alicui materiei đ malo genere que ledat proprietate sue malitia & sic materia sica poterit capiti cōicari & faciet alienationez unde etiā poterit sequi furia & saltus & quia facit ēt exicationē fortem seqtur sitis & alia accidentia. Et hoc ē quod dicit Auic.puenit ad cerebꝝ & p mutat et corrumpit ipsum.s.per malitiam qualitatis materie & quia acidētia fiunt a magnis causis dictis ideo sequitur cita mors.Alia causa est strangulatio & hoc est quod dicit Auicena aut suple causa sit i hoc corruptio aliqua cadēs in aliquo instrumento hanelitus que corruptio est strāgulatio .i.aliquis modus suffocatiōis pp causam in gutere que causa ledat musculos sui malitia nō apostemāte quia si ex tali modo strāgulatiōis sequeret febris possunt sequi oīa accidētia predicta ut pz.eodez modo quo diximus

de spasmo diafragmatis et pectoris hunc autez casum fateor me uidisse in iuuene sice cōplexiōis pillosso qui de mense augusti i processu noctis p unā horā icepit egrotare cuz omnibus signis hic naratis & eadē nocte ante diez ut opinor p duas horas mortuus est cū spuma sicut stran gulatus cū laqueo.

SIGNA AVTEM Hic ponit si gna carabiti siue sirsen & pmo ma gis in generali siue ponit signa coīa z° in speciali z^a ibi .Cumq, uideo si gna egritudinū acutaꝝ.prima i quatuor. pmo ponit signa cōia sumpta ab accidētibus uirtutis aialis.z° ponit signa sumpta a qualitate mutata 3° ab exeūte.4° a pulsu.z^a ibi.Et plerūq, infrigi dantur in eoꝝ.3ª ibi.ipsoꝝ aūt urine sunt.4ª ibi Et ipsorū pulsus sunt. ¶ Circa primam ptem est sciendū quod p ueras spēs intelligit species distinctas ex pte materie de quibus ibi.Et eius quidem pncipium &c̄.Sunt aūt uere qñ sunt ex apostemate paniculoꝝ cerebri. ¶ Est sciendū qd dixit cōia primo quia repiunt̄ in istis ueris spe ciebus & cū hoc repiri possunt in nō ueris mul ta ex istis signis.uel secundo dixit hoc quia si gna ista cōicant oībus ueris spēbus nec per ista signa distinguūtur ab inuicem spēs hee sz p sig^a infra dicenda.ul' 3° secundū alios ista signa dicū tur cōia quia qñz insunt & qñz non.hoc tamen dictū posset redargui si quis uelet. ¶ Dixit p^9 alienatio supfluit qñq, & abscondit alia uice. Sed.t.d.cōtra qa Ga.in qnto đ interioribus ca° quarto de notitia passionū diafragmatis & Ra sis in primo cōtinētis octauo capitulo ponens di ferentiā inter alienationē sequētem apostema ce rebri & sequentē passiōes alioꝝ membrorū uel sequentē febrē.dicit quod alienatio sequens apo stema cerebri uel paniculoꝝ eius quod est uerus charabitus est cōtinua sed sequēs alias passiōes que nō ē uerus charabitus nō est cōtinua.Item Alexāder in cap° đ freneſi dicit quod pafrenesis .i.alienatio sequēs febres nō in toto tēpore pma net i febre sed pausat.s.qñz.Frenetica aūt passio .s.ex flegmone cerebri semp manet.Itē si cā aliēa tionis semp ē in cerebro ergo alienatio erit conti nua.Sed in uera freneſi ē sic ergo &c̄. ¶ In con trariū est Auic.hic Est triplex mod^9 soluēdi.& primus est per unā litterā que repitur que dic̄ signa autē speciebus ipsius cōia & non dicit spe ciebus ueris.Ista ergo signa sunt cōia.s.ueris & non ueris & modus cōitatis erit talis qd quedā ex istis repiunt̄ in speciebus nō ueris quedam in ueris & quedā in utrisq, ut notū est. ¶ Secūda solutio ē quod species siue modi uere frenesis di stinguuntur & ut ad presens spectat.quādoq, ex causa quia quedā ex sanguine quedaz ex cole ra rubea pura quedā ex adhusta &c̄.Distinguū

tur etiā ex loco qa quedā fiunt in paniculo solum quedā i cōicant substātie cerebri uel quedā in pte anteriori quedā in posteriori &c̄.Distinguitur 3° frenesis ex tēpore quia quedā ex dispositiōe p pinqua.s.futura fieri & quedā ē i actu.dico g° quod hoc signū ē comune omni speciei uere fre nesis siue distinguatur ex cā siue ex loco sed non cōicat modis siue speciebus frenesis distinctis ex tēpore quia licet cōpetat freneſi future nō aūt ē signū eius actu existētis.3ª solutio ē ꝙ hoc ꝙ dic̄ abscinditur alia uice refert̄ ad abscisionē uehem tie siue excessus alienatiōis & nō intelligatur đ abscisiōe totali alienatiōis. ¶ Dixit post abhomi natio loquelle & pigritia ab ea.d.t.Contra quia Rasis in hoc cap° dicit quod qñq, patiēs clamat hoc idē dicit 30ar in hoc cap°.Itē Auic.statī dicit quod eius excitatio ē pmista cū uocibus.Itez ad sensuz uidemus qd ipsi multū loquuntur. ¶ Res pondent quidam qd abominatio loquelle fit in freneticis.rō est quia loquella ē ad explicanduz cōceptū mētis sed ipsi nō habēt aliquē cōceptū. hec responsio ē multū rudis quia frenetici habēt multos & uarios cōceptus licet falsos. Secunda solutio ē quod ipsi abhominant̄ loquellas aliorū & sunt pigritātes in audiēdo eas sed semp ipsi uolūt loq & alios ul' abhominant̄ uel fugiunt si ue pigros se ostēdūt audire & hoc totū cōtingit ex inqetudine cū alienatiōe. 3^a solutio ē ꝙ frene sis uel est parata uenire uel incepit iaz euenire. Si quidem sit parata uenire ut ppter dolorem capitis & acuitatē febris tūc homo abhominat̄ loquellaz alioꝝ Ratio ē quia talis homo est ad huc in bono iudicio ymaginatiue & extimatiue & quia sua locutio uel alioꝝ ledit caput iō abor ret eos.Si uero materia iam incipit impmere & caput ascēdere & sit pricipiū charabitus qa tūc impeditur iudiciū ymaginatiue uel aliaꝝ uirtu tum & alienatur & ipso tnuc clamaut & res pondēt nō uocati & sic exponetur textus Auic. in z^a quarti.multitudo sermociationis i tacitur nō significat pncipiū alienationis.s. frenetice. 4ª solutio est quod hic sit sermo de freneſi confir mata in qua iaz uirtus deficit. ¶ Dicit post & pmixtio itellectus.s.ē nocumentū extimatiue si ue cogitatiue de quo infra apparebit & differē tia eius & alienatiōis. ¶ Dixit post & plurimū hoꝝ circa quartū diē.Contra quia frenetici hñt exacerbationes p terciuz ut pz in comēto illius amphorismi prime particule. poxismos & con sistentias. ¶ Dicendū primo quod loquitur de freneſi sanguinea.ul' pōt dici ꝙ appitio hoꝝ acci dētiuz magna siue eoꝝ fortifica° pōt hēre duas cās una est natura materie & ut sic fortificant̄ in tercia die & in qnta alia est natura diei indica tiue & sic fortificātur in quarta die & multipli cantur nam in die indicatiua apparēt accidentia

leuis pugne ut ponit Auic.in 2ª quarti tractatu primo capº 2º & tractatu 2º in caº de diebus in dicatiuis .uel pōt 3º responderi quod Auic.non uult quod citra quartum diē appareāt sed qđ si steterint plus quatuor diebus tunc significāt frenesi3.Si.n.durarēt duobus uel tribus forsa3 nō esset signū certū frenesis.¶ Dixit post & in quisitio extremitatū.i.inqrit cum manibus ac si pillos colligat uel huiusmodi.Et cā huius est no cumentū ymaginatiōis ut cōciliator inuit in pº pnosticoꝝ comēto.xxvº.Sed d.t.cōtra quia ois frenesis esset mortalis.cōsequētia pbatur quia illud est signū cōe spēbus frenesis.Sed hoc sigᵐ ē mortale ut ponit comētator in primo pnosti coꝝ cū dicit manuū mobilitatis signa &c̄.¶ Di cendum primo quod hoc signū ē cōe speciebus frenesis ueris & malis & tūc sunt oēs mortales in quibus hoc appet.uel dicendū quod aliquid dicitur mortale dupliciter.uno modo.s.quia ne cessario ad ipsum sequitur mors & sic ista sigª non sunt mortalia quia aliqui euadūt a frenesi in qua apparet inquisitio extremitatū. Alio mō dicitur mortale quia ualđ malū & ad quod fre quēter sequitur mors & hoc modo signū hoc ē mortale & oēs species uere frenesis.unđ Ga.ibi dem dicit frenesis est pnitiosa in oī suo genere.

¶ Dixit post & extremoꝝ frigus.hoc accidit uł qñ puenit ad malitiā uel pp dischopturam uel ppter motus humoꝝ ad intus trahūt.n.aposte mata interiora ad se sanguine3 sicut uentosa ut sumitur in pmo comēto septime pticule.¶ Di xit post & agitatio post.s.extremoꝝ quia non cessat cum eis uel agitatio.i.iectigatio siue qda3 motus iectigosi ex nocumēto paniculoꝝ cerebri.

¶ Dixit post & spiritus.i.hanelitus agitatus in equalis siue transmutatus a naturali dispositiōe cu3 aūt diuersificatur hanelitus ē fortis pugna inter uirtutē & morbū unde morbus fit acutª ualde.cā ēt est cogitatio alienata.s.cū multis fan tasiis ut poit Ga.i libro đ disnia & iste sunt cāe pulsus iequalis ut poit Auic.i 2ª pmi & eedem sunt cause hanelitᵘ inequalis ut ifra patebit fen decima tractatu primo.¶ Dixit post non or dinatus causa est uehementia dictarum causaꝝ

¶ Est sciēdū ꝙ hic reperitur littera duplex una que dicit nō inordinatus & debet itelligi sic sic ē inordinatus hanelitus pp passionē spiritua liū uehemente3 ut esset constrictio suffocatiua. Alia littera dicit nō ordinatus & cā est dicta & est melior littera.¶ Sed est dubiū utꝝ eorum hāelitus sit magnus.uidetur quod nō quia hāe litus sunt pulsibus pportionales ut p3 i tegni.s3 pulsus eoꝝ sunt parui quia duri gº & hanelitᵘ

¶ Secūdo est dubium utrū sit magnus freqns uel magnus rarus.uidetur quod frequēs per haliabate3 in nono theorice i capº de frenesi ubi dicit hanelitus frequēs uarius.¶ In cōtrariū est.Ga.in quinto de interioribus caº 4º & rasis in primo cōtinētis.viiiº.capitulo ubi dicit quod hanelitus pmistus causa cerebri.i.frenesis que est causa cerebri est magnᵘ rarus.¶ Dico quod hāelitus freneticorum nisi deficiat calor et uir tus ē magnus Ratio ē duplex.pria est necessi tas euētatōis cū remanētia uirtutis & obedien tia instrumēti.calidū enim & sicū non impedit motus naturales uel aiales nisi ultimetur aut spasmet.Secūda cā specialis est defectus frequē tie unde oport3 i magnitudine restauri.pp ꝙ ē sciendū quod secūdū doctrinā Galieni in libello de disnia illo capitulo .utrū autē &c̄. Opatiōes animales de quibus secūdu3 eum est hanelitus negligūtur qñq3 fiunt qñq3.ut cū homo uacat cū mēte sua circa alia & tūc homo recognoscit se ne glexisse quod debuit & conat ad magnificatio nem opationis illius.Exemplū ē Ga.ibidē in no bis cū incipimus ambulare ad aliqđ opus facien dum & aduenit nobis i uia aliqua fortis cogita tio ad quā fortiter intendimus & tunc nos pigri tamus ab ambulatiōe & tepide incedimus.Cu3 autē nostri ppositi recordamur ppter qđ uiam assumpsimus tūc sicut a somno surgētes festina mus ad uiā.Eodē mō freneticis accidit pp multa fantasmata de qbus cōsiderāt & negligūt actu3 hanelitus & alios actus unde negligūt mingere & bibere sed coacti pp hanelitus necessitatē q̃si recordātes faciūt hanelitū magnu3.¶ Ex quibᵘ patet solutio ad secundā dubitationē.s.utꝝ hāeli tus istoꝝ sint magni rari uel frequētes qa dicen dum quod nō sunt frequētes sicut magni.q̃tu3 eni deficit eis de frequētia tm̄ recupant i magni tudine.unde Ga.eodē capitulo ante dicit in disci pientiis eni sup obtinet raritas & magnitudo & patet error in hoc thadei.s.quare pulsus freneti coꝝ ē rarus.uide in glosis primi pnosticorū illo .℥.spiritus.¶ Ad haliabatē dicēdū ꝙ fortasse intelligit quod respectu sui hanelitus sani est fre quens nō tñ tm̄ frequēs q̃tum magnus.uł poss3 dici quod in magnis pcussionibᵘ est rarus.Si qs tñ dicta Ga.cōsideraret posset ostendere quod respectu sanitatis eiᵘ cōuenit qñq3 ꝙ hāelitᵘ hoꝝ ē rarus l3 ex natura egritudis.s.frenētice iflama tiōis oporteat ēē freqntē.pōt tñ eoꝝ ymaginatio intantū ipsos impedire ut rarificent eoꝝ haneli tum multū.Et iō subdit ibidē Ga. Fantasmata qñ3 magis & qñ3 minus egredi faciūt ab eo ꝙ secundū uerā naturā ē necessariū.¶ Ad rōe3 pmam dico quod licet pulsus sint pportionales hanelitui non tñ equaliter contingit esse.Contin git ei3 opationem hanelitus cogi secundū uolun tatem & diuersificari quod non cōtingit de pul su ut declarat Ga.in libro de disnia capitulo illo Sed de hiis quide3 que similiter.¶ Dixit post

& extensio ossium pectoris ad supiora multa. Causa ē quia sursū trahuntur materie uel forsam in hoc uult quod hanelitus istorū sit magnus i magno motu toci⁹ pectoris.unđ ossa uidenť moueri & elleuari pp aeris attractionē. ¶ Dixit post & tremor mēbrorū cū ipo.s.charabito Tremor tñ uel sumitur ppriē & tunc non pōt fieri cū charabito nisi iam cadente uirtute uel potest summi pro saltu siue pro modis iectigationis & sic sumitur hic & fit ex uaporibus multis cōicatis neruis & cordis a cerebro uel pp punctionē siue nocumentū paniculorū unđ ut fugiant a nocente faciūt quasdā cōtrationes iectigosas nō tñ pducentes ad spasmū siue ad sternutationem. Prima tñ cā de istis est melior. ¶ Dixit post. Et ante charabitū nuntiat tremor.i. pnosticatur ipsum uenturū quia significat raptū multorū uaporū ad caput. ¶ Dixit post Et qñ somnus inquietus. cā ē quia cū inqetudine corporis ppter nocumentū cerebri hoc contingit. ¶ Dixit post qđ excitātur in somno & damāt.hoc ē pp terribilia que in somnis uiderūt. ¶ Dixit post Et qñ dormiūt & qñ uigilāt. ¶ Est sciendū qđ isti plus uigilāt q̄ dormiāt ut notū est Et iō uigilias dicit esse accidēs eorū Haliabas nono terrapētice.qñ tñ dormiūt Et forsitā quod hoc dixit in freneśi sanguinea in qua uigilie nō supfluūt uel hoc dixit in freneśi cum pmutatur ad litargiam. ¶ Dixit post & ē somnus eorū agitatus. Causa est ppter malos uapores cerebrū occupantes & hic reperiit hoc signū quasi cām intuens hui⁹ quare excitātur cū uocibus ppter somnia terribilia ¶ Dixit post & fit illic uerecūdia audatia &c̄. Primo uerecundia pp errorē extimatiue & audatia ira &c̄. pp freuorem caliditatis ¶ Dixit post & abhorēt radios & aduertūt se ab eis qa cohoperiūt sibi oculos uel uertūt faciē ne uideāt lumē. Causa ē debilitas ex resolutōe spirituū ut ponit comētator prio pnosticorū comento.xiii°. ¶ Sed.t.d.ita deberet auertere a uocibus. dicēdū qđ forsan qñq cōtingit hoc.uel dico ꝙ oculi indigēt multo spiritu & pluri q̄ alii sensus unđ resolutio spirituū in cerebro plus cōicat oculis et hic esset locus speculatiōis. ¶ Dixit post & agitantur lingue eorū uehementer & hoc uel ppter siccitatē oris unde humectationē querunt.uł pp diuersa fantasmata.unde qñ nō loquunť ymaginantur loqui & sic mouēt linguā. Stringunt eas .s.cū dētibus.& apostemanť.s.ex h° & illud qñ q faciūt frenetici errore ymaginationis. ¶ Dixit post & multociēs.i.qñq abscindiť ipōrū uox.hoc cōtingit qñq errore ymagiatiue qa ymaginanť oportere nō loqui.qñq cōtingit ex siccitate & arefactiōe multa lingue ut quasi cōtrahatur intus & nō possit extendi. ¶ Dixit post & desiderāt aquā. ¶ Sed dubitatur quia dicit quod desiderant aquā & dicit neq desiderāt ipam plurimū Sed cōtra qa cū istis ueris freneticis est fortis febris & sic fortis sitis. Itē Auenzoar i tractatu 3° cap° qnto inter signa freneśis ponit multitudinē sitis. Itē etiā in prio uiatici in capitulo de freneśi ¶ Dubitatur 2° qa dicit quod bibūt ex ea parū. contra per Ga.in libro de disnia illo cap° utrum aūt.q dicit de huiusmōi desipientibus qđ bibūt semel ultra moderatū. ¶ Dicendū ad primum dupliciter & prio secundū modū comunē quod in freneticis nō est specialis inflama° i nutritiuis & ideo nō tm̄ sitiūt quātum si id apostema essz in stomaco & ideo sitis eorū nō ē pp stomacū sz plus pp pulmonē & ideo plus desiderant aerez frigidū q̄ aquā. Ista solutio posset satis ipugnari. Alius modus dicendi est quem credo fore de mente Galieni & Auic. Dico ergo primo quod ueri frenetici sitiunt uehementer.ratio est quia habent magnam inflamationem stomaci & hoc pp fortē febrem et propter comunitatem specialem cerebri cum stomaco per neruos magnos. Dico 2° quod isti non querūt potū nisi raro & ratio huius ē diuersio mentis ad multas & uarias fantasias sicut ēt stante urina in uesica & stimulāte ad exitū non mingūt imo urinaz multā cōcumulant & aggregāt. Eodēmodo frenetici licet ex pte stomaci & eius iflamatiōis & sensibilitatis sitiant tñ ex pte ymaginatōis occupate et intente ad alia non desiderāt aquā.s. desiderio sequēte iudiciū estimatiue Et hoc i nobis experimur. Qñq.n.necessitatē magnā habētes bibēdi supueniente subita occupatione obliuiscimur sitis. Et hoc modo Auic itelligit hic cum dicit neq desiderāt ipsam plurimū.s.desiderio sequēte iudiciū ymaginatiue & hoc ē quod dicit Rasis in.xvii°.cōtinētis cap°.xiiii°.uidi quod cā ppter quā paciētes sirsen nō querūt aquā cū uehemēti caliditate & siccitate lingue quā habent nō est nisi ppter uehementē pmistionē rōnis ppter qđ uideo quod qualibz hora aqua frigida ē mittēda per os eorū & facere ipsum reminisci potus. ¶ Dico 3° .quod isti frenetici pluribus uicibus parū bibūt.rō est iam dicta Isti petentes aquaz obliuiscūtur debere potare Similiter incipientes potare statim obliuiscuntur debere continuare potū & totū hoc accidit ppter uarietatem fantasiarū in eis & hoc ē quod Auic.dicit. Bibūt ex ea parū.s.in multis uicibus quia esto quod deť eis multis uicibus petentibus eis si cōtingat uel nō petentibus.parū tñ bibūt licet sitis stomaci sit in eis fortis & ideo subdit uel forsaz ē littera que debz esse extra nō multiplicātur.i.nō frequēter potant uel si potāt frequēter nō multū potant. Dico quarto quod licet isti paucis uicibus querant potū ppter diuersitatē mentis tñ cuz ultia sitis est in eis & pp uehemētem necessitatez re

cordant᷑ eius quo idigẽt & figũt ymaginationẽ
sup h° & tũc ipi multũ ultra modũ bibũt y° q̃ui
uno ytu sicut uno ictu faciunt multam urinaꝫ
& sicut in paruo tẽpore magnũ faciũt hanelitũ.
tñ quia hanelitus necessitas ẽ maior eis & omi
bus aialibus respirãtibus q̃ sit necessitas bibẽdi.
ideo frenetici sepius faciũt magnos hanelitus qa
non põt esse longo tẽpore obliuio ab hanelando
sed quia põt esse longa obliuio ad potanduꝫ iõ
raro potant & multũ & hoc uult in toto sermo
ne Auic.cum dicit desiderant & bibũt aquã pa
rum.i.non bibũt frequẽter & hoc ẽ quod dicit
non multiplicatur.s.i numero potacionis ul' ẽt
in quãtitate multi potus & multis uicibus qñꝫ
tñ sic. ¶ Dixit post Et neq̧ ipsam desiderãt plu
rimũ.oia ista sunt uerba Ga.in cap° p̃allegato.

¶ ET PLERVNQVE. Hic ponit signa a qua
litate mutata Et dicit plerũq̧ infrigidantur ex
trema absq̧ frigore aeris & q̃uis nõ discopiant
se & cã in hoc ẽ contractio caloris ad intra ut su
pra patuit & iõ fit plerũq̧.i.qñꝫ

¶ IPSORVM AVTEM VRINE. Hic poit
signa sumpta ab urina & dicit qđ declinat uri
na ipsoꝝ ad citrinitatẽ & pro.i.subtilitatem ul'
tenuitatẽ in substantia & subtilitatem in colore
uel ecõtra & cã ẽ deriuatio colere ad caput.

¶ ET IPSORVM PVLSVS. Hic ponit signa
a pulsu et dicit ipsoꝝ pulsus &c̃. ¶ Est sciẽduꝫ
qđ secundũ principia medicoꝝ qñq̧ apostema ẽ
in mẽbro duro & pulsus ex hoc indurescit & qñ
q̧ est in mẽbro moli tunc pulsus molescit & hoc
habet difficilẽ uerificationẽ. ¶ Secundo est sciẽ
dum qđ aliqñ dispositio artarie fingit fortitudi
nem pulsus plusq̃ sit & hoc ẽ pp resistentiaꝫ.fit
autẽ hec resistẽtia pp duriciẽ artarie & pp hoc
quod quasi remanet non cõtracta intus et ideo
uidetur qđ pulsus sit fortis in uirtute plusq̃ sit
& ideo decipiuntur medici in iudicando multũ
fortitudinẽ uirtutis ex pulsu freneticoꝝ & hoc ẽ
quod Auic.dicit pp duritiẽ uene.i.artarie et de
bilitatẽ uirtutis ad cõprimendã.i.ad cõstringẽ
dam materiã.i.artariã & hoc quia est dura &
etiã qa uirtus deficit licꝫ nõ ultie Sentis.i.sentire
tibi uidetur in pulsibus eoꝝ uirtutẽ aliq̃.s.ultra
q̃ sit usq̧ quo &c̃.Timoris.s.mortis &c̃.qa cuꝫ
defectus uirtutis ẽ magnus tũc durities artarie
nõ põt te decipe qa uides iam formicantẽ pulsũ
Fuisti ergo deceptus qa nõ credebas esse tãtam
debilitatẽ qm̃ sicitas aggregata stringit & ista
littera põt exponi dupliciter.uno mõ ꝙ cõtinuet᷑
cũ littera precedẽti ut dicat᷑ sentis.i.sentire tibi
uidet᷑ fortitudinẽ qa sicitas aggregat & stringit
.i.solidat & indurat artariã unde cũ tãgis iueis
resistentiã q̃ credis pp fortitudinẽ cuꝫ tñ sit pp
duritiẽ instrumẽti uel artarie.2° mõ põt expoi
ut cõtinuet᷑ cũ littera sequẽti & dicat᷑ qđ etiam
ptes cõstrictiõis & dillatiõis.i.& preter hoc ꝙ
sunt pulsus duri sunt ẽt in diastole & sistole ue
lociores qm̃ sicitas aggregat & strigit simul ar
tariã & ideo ꝓhibet a magnitudine diastolis et
sistolis ergo oportet quod recupetur cuꝫ ueloci
tate & cũ sua serinitate. ¶ Est sciendũ qđ secũ
dum rei ueritatẽ pulsus serinus ẽ pulsus durus
cũ inequalitate ut explicat Auerois in q̃rto colꝫ.
Et sic habetur ex dictis Auic.quod sit durus &
quod sit inequalis ergo hẽs qđ sit serinus tñ cuꝫ
ista duritie nõ est intẽsus qa hẽt aliq̃d molitiei
siue undositatis.h° tñ ẽ raro.s.cum apostema co
municat substãtie cerebri unde Ga.in comento
pulsuũ in hoc capitulo dicit pulsus frenetici flu
ctuosus.i.undosus rarissime fit & innuit hoc
Auic.cum dicit quoniam substãtia cerebri ẽ hu
mida.Et forsam uult quod q̃uis frenesis nõ cõi
cet substantie cerebri non tñ ẽ sic durus pulsus
sicut in pleuretico quia substantia cerebri ẽ mo
lis humida. ¶ Et qñꝫ accidit &c̃. ¶ Est sciẽdũ
quod uirtus coacta qñꝫ facit motũ uehemẽtem
& ideo non poterunt ꝓpter duricieꝫ mouere ar
tariã tñ addita multa necessitate p quãdaꝫ uio
lentiã uirtus deseruit & mag̃ficat pulsuꝫ ultra
quã fecerit. ¶ Dixit post aut.s.accidit ut fiant
frequẽtes. ¶ Est hic sciendũ quod pulsus tremu
lus ẽ duplex unus qui fit a uirtute debili nõ po
tente dillatare artariã & pp impotenciã & pp
duricieꝫ unde facit frequẽtissimas dillatatiões
& simul ĩ diuersis ptibus artarie & talis pulsus
tremulus indicat sincopiꝫ quia multum defectũ
uirtutis & si quis cõsideret indicat quasi cordis
tremorẽ qui ẽ actu & ad tremorem sequit᷑ sin
copis & ad sincopim mors ut infra patꝫ fen.xiª.
Et de hoc tremore loquitur Auic.cũ dicit Et ac
cidit pulsibus eoꝝ ut frequẽtes fiãt et diuersifi
centur.i.sint frequẽtes & diuersi ĩ ptibus loci.i.
artarie hoc ẽ quod talis frequẽtia cũ diuersitate
est similis ĩ diuersis partibus artarie uel ĩ diuer
sis ptibus materie simul nam in hoc differt pul
sus undosus a tremulo ut Auic.inuit in 2ª primi
in capitulo de causis spẽꝝ pulsuuꝫ.Et tremunt
.i.sunt tremuli isti pulsus.Et illud ẽ ex eis &c̃.
Alius est ẽt pulsus tremulus qui fit ex forti uir
tute necessitate addita & inobedientia instrum̃
ti tunc eim uirtus conãs ad motũ artarie & for
titer pcutiens non potẽs ipsam dillatare q̃utm
eget tremet simul secũdũ totũ sicut aliquod cor
pus duꝝ cõcussum & talis tremor pulsus non
indicat sincopiꝫ & hoc ẽ quod Auic.dicit nisi sit
genus tremoris.s.aliud a p̃dicto & faciat diuer
sitatem.s.pulsus & tremorẽ.s.pulsus.durities
uene & fortitudo uirtutis.su.& necessitas ad
dita & hanc nõ expressit quia nota in freneticis
erat quoniã tũc.s.cũ est talis tremor pulsus nõ
nũciat illud.s.sincopi. ¶ Sed tu dices quõ cogno

scaȝ pulsuȝ tremulū q fit ex defectu uirtutis uñ frequentat pcussiones a pulsu tremulo qui fit a forti uirtute cōcutiente instrumentū duꝝ. ¶ Dicendum quod Ga. presumpsisset dicere quod p bonū tactū distinguitur. Ego uero mirarer de hoc. Dico ergo quod cognitio ē cōiecturalis & extimatiua. uel forsam ē p cōsiderationē alioruȝ signoꝝ. ¶ Et qñȝ accidit spasmosus pulsus & hoc ē in quo arteria uidetur spasmatitice moueri & hoc significat multā sicitatē ducentem ad cōtractionē & iō significat spasmū sicū licet spasmus possit repletionaliter fieri i freneticis ut patebit in sen secūda.

CVM VIDEO. Iam Auic posuit signa cōia. Hic ponit signa magis in speciali secundū omnē diuersitatem charabitus. ¶ Quatuor autē mo dis diuersificatur diuersitate egēte signis. una diuersitas ē ex pte tēpoꝝ ipsius. secūda ex parte loci. tercia ex parte modi quia quidā ē uerus & quidā non uerus. quarta ē ex pte terminationis ¶ Signa uero charabitus diuersificata ex parte materiei iam sunt intellecta supius & complebantur narrādo ista signa. prio ergo pōit signa secundū primā diuersitatē. 2° 2m 2am 3° 2m 3am quarto secundū quartā. 2a ibi. Nos aūt adimus 3a ibi. Facta uero ex humoribus. qrta ibi. Signa autē pmutatiōis eius. ¶ Ad euidentiam primi est sciendū qđ charabitus trib⁹ modis distiguitur rōne tēpotis qa uel ē futurus fieri uł fiens uł factus. Prio ergo ponit signa futuri charabitus siue sirsen. 2° ponit signa fientis. 3° facti. secūda ibi. & hec accidentia fiūt. 3a ibi & cū incidūt. ¶ Est sciendū quod accidētia que Auic. enumerat nō significāt aliud q̄ aptitudinē multam ex pte corporis & capitis qđ fiat frenesis qđ appareret discurēdo per signa. Egritudo enim acuta. s. de materia colerica uel sanguinea & febris praua. s. ex materia furiosa ista significāt materiaȝ aptam asensui & cum stringitur uenter significat deuiationē ex ptibus uētris & forteȝ exicationē. Non ergo mirandū si ista nuntiant. i. pnosticantur sirsen futuꝝ & idē ponitur in. xvi°. cōtinētis cap° quarto & qnto. Reliq̄ signa sunt obliuio rei ppinque. Rō est qa fortis calor i capite & multi uapores incipiūt multiplicare fantasias ut discursus multus & uarius faciat obliuionē occurentē ab extra & hoc ē quod dicit secundū unā expositionē rei ppinque. Alia cā est sicitas que incepit induci ut species nō inprimāt in fantasiam. Et ideo dicit rei ppinque cum enī iam impresserūt bene retinentur. de diuersitate uero memorie preteritoꝝ & ppinquoꝝ īfra apparebit. ¶ Et tristitia sine cā. s. exteriori pp malas. s. ymaginatiōes & somnia mala & soda multa hoc ē cā attractiōis materieꝝ & grauitas . s. capitis ex materia uel grauitas. s. toti⁹ corporis p p repletionē qa homines multū repleti i ut parati ad freneſiȝ ut patet in primo continentis in octauo capitulo. Citrinitas faciei hec ē ex magno & acuto calore.

¶ ET HEC ACCIDENTIA. Hic ponit sigª sirsen qñ est in fieri. Duplex aūt est eius fieri. s. pncipiatiuuȝ quod ē initium sirsen aliud ē pcessiuū qđ pōt dici augumentum. prio ergo pōit signa qñ fit. 2° qñ pcedit. 2a ibi et qñ apropinq̄t ¶ Est sciendū qđ hoc ē prinm in sirsen sicut in aliis apostēatibus mēbroꝝ in quibus sunt uene tūc aūt apostēa ichoat cū replenē uene & đ maioribus transit ad puas et occultas siue isensibiles uenas ut quasi sit piculum effundi aliquid i porositates mēbri ut ponit Ga. in tegni tractatu tertio & ideo tunc materie dicuntur resolui in uenis. & materie dicūtur resolui in uenis & subtiliari quia ad uias subtilissimas ueniūt & hoc est quod dicit Auic. Dum materie pseuerant in itinere pueniendi ad caputa. dum materie actu pueniūt ad caput Et hoc patet ex uocabulo pseuerant. non. n. dixit dum sunt pate sed dixit duȝ pseuerāt in itinere & hoc est dū fluunt actu ad caput. ¶ Et reuoluūtur in uenis suis &c̄. Et p hoc Auic. describit principiuȝ ueri sirsen. i. uere frenesis. ¶ Secundo ē sciēnduȝ quod accidentia quecūq̄ dicta sunt statim fiunt fortiora quia cerebrū incipit apostemari ergo augetur febris & prauitas accidentiū ut notū est.

¶ ET CVM APROPINQVAT. Hic ponit signa qñ fieri pcedit & pōt dici quod poit sigª augumēti pȝ. ¶ Est sciendū quod qñ materia resudat a uenis uel a uiis & incipit occupar̄ poros cerebri. s. paniculoꝝ uel substātie si fiat i substantia tūc materia magis apropinquat cereb° . s. paniculis uel substantie quā quādo stabat in uenis & hoc ē augumentū apostematis uel forsam ē ueꝝ principiū & de hoc nō curo hic quia ē questio in principiis medicine g° hoc tempus qualitercūq̄ uocetur Auic. describit cum dicit. Et cuȝ apropinquat ei & bibit cerebrū materiā tūc aūt bibit qñ itrat porros cerebri. s. paniculorū uel substantie eius. ¶ Est sciendū 2° ꝙ Auic. dat intelligere alia signa pdicta. s. quod hoc tempore ēt fiunt fortiora. ¶ Est 3° dubiū de hoc signo quod ponit Et primo de causa eius. s. quare frenetici in hoc tpre sentiunt dolorē posterius. ¶ Secūdo dubitatur quia Alexander poit hoc signū inter signa pnosticantia frenesim futuraȝ Et Ga. in qnto de interioribus. ¶ Dicenduȝ qđ Rasis in primo cōtinētis & Alexander in suo libro & Auic. in hoc concordāt quod hoc sit signū frenesis tñ a nullo repio cām. Causa ergo huius pōt dari duplex & prima ē. ppter quod ē sciēdum quod hic erit sermo de frenesi uera que ē

apostema paniculi. Sed sicut patz ad sensuz paniculus cerebri ē satis uniformis & terminatur ad finē cerebri & principiuz nuche & ibi quasi aggregatur ad punctum licet etiā subsequenter nucha cohopiatur eisdem duobus paniculis. Existente ergo apostemate in paniculo cōtractio fit in eo ꝑpter lesionē & mordicationē & quia terminātur ad principiū nuche & finē cerebri iō ēt ibi sentitur sicut p simile uidemus quod ex ulceribus in uesica sentitur dolor in capite uirge lz sit in hoc alia causa specialis. 2ª causa est quia in capite frenetici sunt multi uapores qui totuz caput occupant. Illi ergo qui sunt in partibus āterioribus cerebri habēt exitum magis liberū p comissuras & per nares & p palatū unde natura potest eos expellere Sz uapores cōgregati i parte posteriori nō habēt sic liberuz exitū quia nō sunt tot spiracula nec comissure nec ossa sic rara ut supra patuit & ideo dolet ibi Ex quibus appet quod hoc signū potest esse demōstratiuū quātum ad primā causam & potest ꝑnosticari frenesim futuram & etiā ipsam significare quātū ad secūdā. uapores enim possunt multiplicari i capite ante frenesim & cū ipsa et ipa pōt demōstrare frenesim fiētem & pronosticari futuram ¶ Sed. t. d. quare dixit Inueniūt principiū doloris in parte posteriori capitis. Dicendū quod est forsam quidā modus loquēdi & exponatur. i. dolorem. uel dixit hº ut ostenderet ꝙ hº essz signū pronosticum uł dixit principiū doloris. s. in fortificatiōe doloris quādo fit exacerbaº siue paroximus & i hoc sequitur rasim i ꝑmo cōtinētis. viiº capitulo cū dicit ꝙ freneticis aꝑpinquat insult⁹ paroxismi & sentiūt dolorem in parte posteriori capitis.

¶ ET CVM INCIDVNT. Hic ponit signa ꝑncipii augmēti et stat⁹. Signa uero ꝯclinatōis sūt nota si sint ad salutem Et si sint ad mortez etiaz satis apparēt & forsam ponuntur hic cū ponuntur signa frenesis facte & nō fit euasio a frenesi cōfirmata ut ponit Mesue ¶ Est sciendū etiaz per hº quod dicit apostemaꝫ cerebꝝ. possum⁹ intelligere duo. prio cerebꝝ. s. q̄tum ad paniculos & est sensus qđ apostema iam sit factū & i statu quoad fluxū materie. 2º cerebꝝ. i. substantiā cerebri ita qđ nō soluz materia cōprehendat paniculos sed etiā substantiā & omia signa que hic dicit uerificanꝫ secūdū utrāq; expositionem qa qñ apostema ē in substātia cerebri accidētia sunt prauiora. dicit ergo & cū incidunt. s. materie in ipm. s. cerebꝝ apostemaꝫ &c̄. uel cum incidunt. i. cadūt in ipm. s. charabitū qa iā sit factus ¶ Secūdo est sciendū qđ signa apostematis iā facti hic ponuntut & a Ga. in q̄nto de interioribus. primū signū est quod oculi desicanꝫ. cā est q̄a materia sui caliditate & exicatiōe magis attingit ad paniculos. unde oriuntur tunice oculoruz & ipsa materia per resolutionē magis exicatur. ¶ Est tñ sciendū qđ alia signa ꝑdicta debent itelligi qđ etiā sunt hº tēpore ut prauitas febris & somnia mala & similia & hoc Auic. innuit in modo loquēdi quia secundū unā litterā habet & desicantur quasi dicat fiunt alia & cum hoc desicantur &c̄. ¶ Secundū signū ē qa accidūt lacrime. Sed. t. d. quomō accidūt lacrime si oculi exicantur. dico qđ substantia oculi pōt esse sica & cōcauata & tñ lacrime fient fluxibiles pp defectū cōtentiue cerebri & oculi ex ultimatione passionis in cerebro. dixit & prope ex uno et hº si passio plus declinat ad unā ptē qa tūc oculus illi⁹ ptis magis lacrimaꝫ uł hº ē ex oculo super quē iacz qa defectu cōtētiue magis fluit illic humiditas & de hº dixim⁹ supra i tractatu prio. ¶ Tercium signū ē quod uene ipsoꝝ oculoruz afficiuntur forti rubedine utiqñ ē materia sanguinea iaz facto apostemate uene oculoꝝ replētur quia forti calore cōicato paniculis cerebri cōicatur ēt oculis unde rubescūt atratione sanguinis ad uenas. ¶ Scias tñ quod hoc signū ruboris oculoꝝ cōicat ꝑncipio frenesis Et secunduz Alexandrū hec possunt esse signa future frenesis ¶ Quartū signū est distilationes sanguinis qñz ut si materia sit a sanguine & et si nō sit. fit aūt plus qñ materia iam stat in cerebro. s. apostema ut in statu ut notū est. ¶ Quintum sigᵐ est quod fricant oculos. Causa ē quia materie mordicāt paniculos quaꝝ mordicatio & fumi cōicant oculis cū paniculi oculi sint ex paniculis cerebri. ¶ Sextum signum quod declinat ad qetem & ꝑ. i. requiē quia uirtus iam ꝑstrata est in maiori parte corporis nō in manibus. Ratio. ē quia corrupta fantasia conātur exequi manibus quod possunt & uirtus plus deficit in pedibus & de hoc uide quod supra diximus in questiōe ꝑpria. s. quod mēbrū plus deficiat nocito principali uel ꝑpinquū uel longinquū. ¶ Septimum signū ē quod ista inquisitio cuz manibus qñz fit oculis clausis qñz oculis aptis & motis & hoc. ē quod dicit cū pupillatiōe Et cā huius diuersitatis est multus defectus uirtutis unde oculi ꝯstāt clausi uel si non ē tantus defectus pōt stare cum aptis & cā posset esse diuersitas in materia qa si esset colerica subtilis incitat ad aptionē si aūt esset sanguinea & maxime cum esset in uia ad litargiā mouet ad clausionē oculoꝝ. ¶ Et querela oculorū quia cū ocul⁹ qñz uidētur aliqd querere uel querela. i. lamētatione ꝑpter multum nocumentū hñt enim multas ymaginatiōes & non possunt exequi ¶ Octauū signū ē qđ qñz pigrescunt in loquendo manifeste quia non explicāt uocē & hoc est quod dicit non attēdas situ per motū lingue quia mouent linguā uolentes

loqui & tñ non exprimunt aliquid & cã est defectus uirtutis & illud est peximũ signum. uñ in quarto canõ.fen secũda in cap° de signis sũptis ex rõne dicit alieñatio cũ alguazar.i.qñ homo loquitur plane uel apostema uel taciturnitas est mortalis. Nonũ signũ ẽ distila° urie & h° significat defectũ cõtẽtiue cõicatũ uesice ex forti et cõfirmato nocumẽto cerebri et hec distilatio qñq; ẽ cũ cognitiõe qa cognoscunt se urinare & qñq; nõ & hoc ẽ uel secũdũ cõtingentiã uariatõis fãtasie uel secũdũ gradu3 maioris uel minoris nocumẽti in cerebro & ẽ de significatiõib9 fortib9 quod sirsen ẽ presens & i frenesi facta significat defectũ cõtentiue cõicate cerebro. Decimũ signũ ẽ quod obliuiscuntur doloris si ẽ in mẽbris iporum.cã est qa istis mens egrotat ut patet in comento illius amphorismi. Quibuscũq; dolẽtes &c̃. Si ergo omia ista signa consideras uidebis qđ sunt signa frenesis cõfirmate & cũ ipsa sunt cõiuncta & intẽsa sunt signa mortis.

NOS AVTEM ADDIMVS. Hic ponit signa sirsen diuersificati secũdũ loca et hẽt qnque ptes secũdũ quod sunt qnque loca uel ptes cerebri in qbus põt fieri. Prio ergo ponit signa qñ est in pte anteriori.2° qñ est in medio. 3° qñ est in pte posteriori.q̃rto qñ occupat totũ.qnto qñ est in substãtia cerebri. 2ª ibi quod si fit in medio.3ª ibi & cũ cadit.quarta ibi. Si aũt apostea quinta ibi & si cũ eo. Est sciendũ dicit Auic. nos addimus qa signa narrata sunt dicta a Ga. in qnto de interioribus in cap° de charabito & Rasis in prio cõtinẽtis. Et plurima iporu3 sunt Haliabatis i nono theorice. S3 que hic dic̃ Auic. addit ad dicta illoꝝ. Dixit qñ apostemat in pte anteriori corrumpit ymaginationẽ. Cã est ẽ qa in pte anteriori ẽ uirtus ymaginatiua. Secũdo ẽ sciendũ qđ hec ẽ differẽtia iter ymagiationes siue fantasias pueniẽtes causa nocumẽti i uẽtriculo anteriori & pueniẽtes cã oculorũ.qa ille que sunt causa oculoꝝ nõ apparẽt nisi in lumine Sed que sunt pp nocumentũ cerebri apparent i lumiẽ & tenebris & oculis clausis. Hec declarata sunt sup fen 3ª huius tertii. De secũda pte dicit qđ si fit i medio capitis corrũpit cogitationem. Causa ẽ qa in uẽtriculo medio ẽ uirtus cogitatiua siue rõnal' siue extimatiua ut supra patuit. De 3ª pte dicit qđ cũ frenesis cadit i pte posteriori cerebri ubi ẽ uirt9 memoratiua obliuiscit̃ eius qđ uidet. Est sciẽdũ qđ nunq̃ fuit mẽs Auic.qđ uirt9 que ẽ i pte posteriori cõseruet solas itẽtões y° cũ h° ẽt spẽs sẽsatas. Dixit Et agit:in dispositõe.i.sicut disponitur ita ut qn3 petat aliquid & ei presentetur nõ rocordetur se quisiuisse illud. Est sciendũ qđ obliuio ẽt cõicat aliis spẽbus frenesis & hoc pp multã uarietatẽ fantasiaꝝ ad quas omnes sicut occurrunt ita attendit uel accipit & sicut uariãtur ita uariatur ymaginatio uel cogitatio. & ideo sunt in obliuione eoꝝ que debent facere de potu uel hanelitu uel urina uel egestione uel alia re ut supra dictũ fuit. De quarta parte patet. De qnta pte dicit quod si cum eo apostemate panniculi quod est charabitus apostemetur cerebru3 quia substãtia medularis ipsa rubea fit. Causa ẽ quia significatur quod multa est materia qñ simul cũ ea apostematur medula cerebri. & iõ ex multa materia coloratur facies & pminẽt extra oculi et rubefiũt si materia ẽ sanguinea &c̃. p3 in littera. Est sciendum.t.d.inter signa frenesis qñ ẽ in statu posuit Auic.sicitatẽ oculoru3 sed talis cõicatio fit maxime in statu uel i augumẽo maxiẽ cũ materia ẽ ãplior qũo g° oculi poterũt pminer̃ si sunt exicati. Dicẽdũ qđ si bñ consideras ista stant simul qđ oculi sint sici & macrefacti põt tñ eis aduenire pminẽtia. Dixit post aut citrinitas pura.i.nõ multũ pmixta.

FACTVM AVTEM EX HVMORIB9. Hic in speciali põit signa sirsen ut distinguit̃ 2m quosdã uel possumus dicer̃ & melius quod hic ponit tria signa.primu3 est quod alienatio siue frenesis ex compassione fit subito sed pter apostema cerebri fit paulatim. Secundũ signum ẽ quod non uera additur & minuitur ad dispositionem alterius membri in natura &c̃. Terciu3 signũ est quod in uera frenesi precedũt sigª &c̃ & p3. Est sciendũ.d.t. q̃re aliena° in nõ uera frenesi fit subito sed alienatio in uera frenesi fit paulatim. Causa ẽ quia alienatio in uera frenesi fit pter magnũ nocumentũ & ideo fit paulatim uel dicendũ quod alienationẽ fieri subito est aliquã passionẽ pcedere i maifesto esse & postea sequitur alienationẽ. Sed fieri paulati3 & secundum omnẽ gradũ egritudinis esse gradum alienationis & ita ẽ in frenesi apostemosa. Sed.t.d. in quo differt hoc signũ a 3° dico quod tercium signũ declarat pmum & dicit quod non solum alienatio in apostemate cum incipit apostema s3 ante põt incipere cum incipiũt signa añcedentia future frenesis.

SIGNA SIRSEN VERI. Hic Auic. põit signa distinctiua charabiti ueri & non ueri Et primo in generali.2° in speciali.2ª ibi. Factum ex pribus. In prima pte dicit quod signa ppria ueri charabiti sunt qñ añcedit egritudo Sed signa non ueri sunt qñ pcedit primo egritudines aliorum membroꝝ & postea apparent eius signa. Est sciendũ quod uerus charabitus sumitur hic p apostemate calido cerebri. Sed non uerus sumitur p alienatiõe & pmistione itellectus cũ febre absq; apostematione cerebri sed solũ p cõitatem & iõ exponit̃ ex humoribus.i.ex uaporibus humoꝝ uel ẽt ex humoribus dũmodo non

apoſtemēt uel.i.ex humoribus ledentibus p cōi
tatem.¶ Secūdo ē ſciēduȝ quod Auic.hic poit
duo ſigna charabitus non ueri. Primū eſt quia
fit ſubito ut ēt ponit Raſis in primo continentis
quia ſicut ſubito ſallit fumus ad caput.Secun
dū ſignū eſt quia cōſequitur diſpoſitionē malā
alterius membri uerbigratia ſi ē pp apoſtema
ſtomaci ſequitur ad illud & ſua fortificatio eſt
ſicut fortificatur paſſio alterius mēbri & dimi
nuitur ad diminutionē illius & ſimiliter intelli
gatur ſi ſequatur febrē abſq nocumēto mēbri
determinati ſicut in tercianis puris qnȝ uidem⁹
huiuſmodi alienatiōes Et hoc ē quod dicit & ſi
gnificat charabitū nō uerꝫ conſequentia male diſ
poſitiōis &c̃.i.qa cōſequit̃ malā diſpoſitionem
alterius mēbri uel totius ut pȝ in febre ſine apo
ſtemate & poxiſmus.ſ.charabitus qui eſt in ex
acerbatiōe.i.fortificatiōe fortitudinis eius.ſ.egri
tudinis ad quā ſequitur minuit̃ in diſpoſitiōe.i.
in declinatiōe alterius poxiſmi egritudinis uł in
diſpoſitiōe.i.cū corpus diſponit̃ ad euētū alteri
us & hoc ē tēpus inter poxiſmū & poxiſmuȝ.Et
augetur augumentatiōe ipius.¶ Dico etiaȝ qd̃
Auic.ponit duo ſigna charabitus ueri qd̃ ſequit̃
apoſtema cerebri.Primū eſt quod fit paulati ſic
nō uerꝫ fit ſubito.Et ratio ē qa cuȝ ſirſen ſit apa
que ē fortis egritudo.prio p̃cedit diſpoſitio &
ut ſic ſigna diſpoſitōis que ſūt ſigna pnoſtica De
inde materia incipit fluere replendo uenas ma
gnas poſtea puas.Deinde reſudat & ſic pcedit
fiendo & hoc ē qd̃ dicit factū.i.charabitus fact⁹
a ſirſen qa ab apoſtemate cerebri accidit paulati
Et ſequitur.i.cōſequitur apoſtema uel ſequit̃.i.
pcedit ſic fiēdo quouſq ſit in ſtatu. Et forſam
Auic.uoluit in modo loquēdi ponere ſecunduȝ ſi
gnū & ē qd̃ hic charabitus ſit cōtinuus poſtq̃ in
cipit & qd̃ nūq̃ ceſſat.ſed charabitus non uerus
ceſſat ut ſupra apparuit.Aliud ſignū ē qd̃ ante
uerꝫ charabitū precedūt ſigna inſepabilia nuntia
tiua futuri charabiti que dicta ſunt ibi.Cunq ui
deo &c̃.Deinde poſt illa ſigna ſequit̃ egritudo
que ē apoſtēa cerebri.Sed in nō uero charabito
fiunt prio egritudines alioꝝ mēbroꝝ ad quas d̃
bet ſequi charabitus.i.alienatio. Deinde poſtea
apparēt ſigna eius.ſ.charabitus.

¶ FACTVM AVTEM. Hic in ſpeciali ponit ſi
gna modoꝝ charabiti & prio pōit ſigna nō ueri
charabiti.z° ueri.zª ibi.Et nūc quidē rememore
mur.pria in quatuor.prio ponit ſigna charabiti
ſequentis apoſtēa pectoris & diafragmatis.Se
cūdo ſequētis febres.ȝ° ſequētis diſpoſitiōeȝ ſto
maci.quarto ſequētis diſpoſitionē alioꝝ mēbroꝝ
zª ibi uerūtn̄ ſirſen.ȝªibi & cū eo qd̃ fit.q̃rta ibi
& factū pp uelamē diſtinguens & pleureſis.i.
apoſtematis pectoris circa coſtas. haꝝ eniȝ egri
tudinū ſigna antecedūt cū eſt charabitus ab eis.
pueniēs.Signa aūt famoſa ſunt dolor lateris pū
gitiuus.¶ Dixit poſt apud hāelitū qa hoc ē cōe
in apoſtēatibus pectoris ut infra fen nona.¶ Di
xit poſt & ſtrictura hanelitus & pulſus ſerinus
¶ Sed.t.d.hoc ſignū ponebat̃ ſup̃ iter ſigna fre
neſis.dico qd̃ ē pprior ſerinitas in pulſu pleure
ticoꝝ q̃ i pulſu habentiū uerꝫ charabitū & h° pp
duo.prio ex natura membri quia cerebrum eſt
molle i ſubſtātia.z° qa artarie brachii que coho
periūtur a paniculo pleura tegente coſtas ma
gis tenduntur & indurātur ex hoc apoſtemate
lateris q̃ cerebri.Et tuſſis ſica ppter nocumētū
pulmonis & ē ſica in primo quia materia ē cru
da deinde humectatur cum incipit digeri mate
ria & reſudare ut in p̃mo de criſi & in comento
illius amphoriſmi p̃me pticule.poxiſmos & cō
ſiſtentias &c̃.¶ Dixit deinde humectatur ſecū
dum plurimū & expuit quia qnȝ ēt nō expuit i
pceſſu.Et fit cū febre cōtinua hoc ſignū nō debȝ
ſumi diſtinctuȝ quia ēt in charabito fit febris
continua.¶ Dixit & plurimū caloris tendit ad
ptes pectoris Cauſa ē quia trahitur ad locum
apoſtematis Et in uero.ſ.charabito ad ptes ca
pitis.ſ.trahitur calor cū quo multiplicatur &c̃.
Hec littera pōt exponi dupliciter. p̃mo cū quo
.ſ.uero charabito multiplicatur extenſio oſſium
pectoris ad ſupiora.ſ.ipocūdria trahuntur ſupi
us & hoc dixit ſupra in principio capituli. Alio
modo exponitur cū quo.ſ. apoſtemate pectoris
& pprie diafragmatis multiplicat̃ extenſio oſ
ſium pectoris ad ſupiora & hoc ē uerꝫ.Differt
aūt tractus ypocūdrioꝝ ſupius i pleureſi & ue
ra freneſi quia in pleureſi talis tracio fit in prin
cipio.unde Auic.in fen.xª.in cap° de pleureſi dic̃
quod ē in prin° eſt tēſio mirach ad ſupiora ſed
in apoſtēate cerebri ē magnus tractus quando
eſt maxius raptus materie ſupius & hoc ē i pro
ceſſu freneſis & quaſi iam facta freneſi cū tota
materia tunc furſum ſit tracta. unde Raſis i p°
cōtinēris octauo cap° in p̃ncipio dicit maifeſtat̃
apoſtema diafragmatis ex extēſione ypocūdrio
rum uerſus ſupiorem ptem in prin° morbi ſed i
apoſtemate cerebri in fine morbi. Et ei.ſ.pleure
ſi & charabito ex cā fit pprius ſenſus doloris.ſ.
in pectore & non in capite ſicut in charabito ue
ro.& hoc ē quod dicit ſupra uerticē nō compre
hendens.i.ultra uerticē quia ſolum debet dolor
pleuretici eſſe in parte aāriori capitis & fit pro
prius ſenſus doloris.ſ.in pectore & non in capi
te ſicut in charabito uero.Et hoc ē quod dicit &
non fiūt predicta ſigna eius.ſ.ueri charabiti for
tia multū quia fiunt pauca & debilia.ſ.alienatio
clamor citrinitas faciei ſomnia terribilia & oīa
alia dicta.¶ Eius ſpiritus.i.hanelitus habentis
charabitum non uerꝫ ſequētem apoſtema poſte
rioris ptis fit diuerſus & hoc Auic.pbat qa ali

quādo debilitatur.i.fit puus & frequēs & alia uice magnificatur.Et cā huius ē quia secundum Ga.in libro de disnia mēbra dolētia ex flegmōe ualde ledūtur ex motu.Cū igitur in cōstrictiōe pectoris uel diafragmatis est flegmon uel alius dolor homo nō audet hanelitū magnificare sed loco magnitudinis plus facit siue p plures uices hanelitū & hoc ē quod dicit Et debilitatur alia uice & paruificatur & ēt debilitatur p uolunta tem & fit frequēs Sed quia qn̄ʒ necessitas euen tandi cogit ad motū cum nō sufficit frequētia iō qn̄ʒ magnificatur hanelitus q̄uis homo multuʒ doleat & quia facere magnū hanelituʒ est in ue ro charabito iō qn̄ʒ in pleuretico hanelitus mag ficatur & tūc fit hanelitus similis ei.s. hanelitui ueri charabiti tñ utplurimū est paruus & debi lis pulsus.¶ Et qn̄ʒ fit sicut yctus & sicut per cussio cum maleo ad īcudem quia fit geminatio hanelitus & ē quasi bis pulsus quia hanelitus duplus sicut accidit homini qui odorat aliquid Causa aūt huius ē dolor fortis in spiritualib⁹ & sicitas ex calore apostematis unde natura inci pit motū & territa a dolore uel in obedientia pe ctoris intersecat & stati cōplet ut pōt colligi ex comēto illius amphorismi sexte pticule.In acutis passionibus.Rasis uero in prio cōrinētis hūc hāe lituʒ asimilat motui flāme.ignee qa sicut flāma ignea quasi i tēpore nō pcepto bilinguat qa duas linguas flameas emittit sic hanelitus iste gemi nat motū sicut ēt maleus sup incudē.¶ Et duo quidē sirsen.s.uerus & ē apostema panicculoruʒ cerebri & nō uer⁹ sirsen qđ ē aliena° sequēs apo stemata uelaminis ul⁹ lateris cōicant in fortitudi ne.i.in uehemētia humoꝝ & acuitate qa ambo fiūt a materia calida ut notum ē.

¶ VERUMTAMEN SIRSEN. Hic ponit si gna sirsen sequētis febres & dicit qđ sirsen conse quēs febres differt a sirsen uero qa sirsen nō ueꝝ sequēs fortitudinē febris aleuiat̄ & p. aleuiatio nem febris.¶ Est sciendū.d.t.nō ne etiā aleuia tur alienatio a uera frenesi cuʒ febris aleuiatur. ¶ Itē si esset una febris cōclusa nō habēs exacer batiōes & sequeret̄ alienatio tūc illa nō aleuiare tur sed esset cōtinua sicut in uera frenesi.¶ Ad primū dicendū qđ alienatio & febris ambo sunt accidētia in uero sirsen & ideo licet aliena° aliqñ in uera frenesi sit minor cū febris ē remissior.nō tñ ē qa cōsequat̄ febrē imo ambo sequūtur 3ᵐ .s.apostēa cerebri.Sʒ alienatio nō uera sequēs fe brem ē accidēs febris et qa in iuditio signoꝝ hoc dictū nō sufficit ideo dico aliter qđ alienatio i ue ro frenetico nō tm̄ remittit̄ siue aliuiat̄ quātuʒ remittitur illa que sequitur febreʒ ꝓpterea qa apostema semp manet i cerebro.¶ Ad zᵐ dicē dū qđ i illa febre cōclusa reddire oportebit ad alia signa.uel dicendū aliter qđ q̄uis una febris esset unius modi nō habēs exacerbatiōes.aliena tio tñ sequēs ipam pp uapores caput ascendētes posset remitti et alleuiari qñq̧.Et ratio est qa ua pores illi cōtingēter ad caput feruntur & ita cō tingenter possunt nō ferri.Cause aūt possūt esse multe. uerbigratia una est lotio uel fricatio pe dum que dicitur diuersiua sed cū frenesis est ex cerebro apostemato est continua alienatio.¶ Et ideo ē dubitatio utꝝ alienatio sequēs apostema stomaci uel matricis uel alterius mēbri iferioris sit cōtinua.uidetur qđ nō per Rasim in prio con tinētis octauo cap° et per azarariū in capitulo đ charabito.¶ In contrarium quia stante egritu dine fixa stat accidens. Sed apostemato diafrag mate uel stomaco uel alio membro stat passio continua in principio apostematis usque ad fi finē ergo ibi erit cōtinua alienatio.¶ Dicenduʒ ad hoc.ꝓpter quod ē sciendū quod utplurimū alienatio sequēs ista apostemata mēbra seqtur ꝓpter uapores capiti cōicatos ergo si tu queris an sit cōtinua alienatio hoc pōt dupliciter intelli gi.primo quod sit continua quia statim a pnci pio incohantibus istis apostematibus sequat̄ ali enatio Et dico quod nō. Ratio ē quia nō statim cōicat uapor capiti.unde in fen.xª.in ca° de pleu resi in birsen non ponitur pmistio intellectus Et statim Auic.ponit in particula sequēti cuʒ dicit cum eo aūt.Alio mō pōt intelligi quod sit conti nua quia postq̄ incipit nūq̄ cessat quousq̧ stet apostema & ut sic nō est necessariū quod sit cō tinua.Ratio ē duplex prima iam dicta est quia cōtingens est illos uapores qui ad caput ascende rūt qn̄ʒ non ascēdere stante eadem passione.zª cā est quia asensio hoꝝ uapoꝝ quibus alienatio debet fieri reqrit determinatā q̄titatem in se & in egritudine a qua surgūt uapores.sed possibi le est quod egritudine apostemosa existēte una a principio usq̧ ad finē non sit uigor in ea nec in uapor̄ nisi qn̄ aproximat siue fortificatur.ergo alienatio non erit cōtinua.postq̄ uero icepit eue nire pōt dici quod sit cōtinua.¶ Ad cōtrarium dico quod stante egritudine stat accidēs ꝓpriū nam stante apostemate cerebri stat accidēs pro prium quod ē alienatio sed stante egritudīe nō stat accidens quod conseqtur eā in gradu deter minato modo se habēdi sicut ē alienatio ad apo stemata alioꝝ mēbroꝝ.

¶ CUM EO AUTEM QUOD FIT. Hic ponit signa charabiti siue sirsen sequētis humo res in ore stomaci.¶ Et dicit quod cuʒ eo quod fit ꝓpter humorē.s.colericuʒ in ore stomaci qui ibi existens maxime cerebro cōicat uaporeʒ siue fumum sentit mordicationē &c̄.

¶ ET FACTUM PROPTER APOSTEma Hic ponit signa sirsen facti pp apostemata alio rū mēbroꝝ & dicit quod hoc scitur p illud qđ

apparet de dispositionibus eius.s.mẽbri aposte mati quia sequitur sirsen determinatã dispositio nem apostematis.s.uehementiam qm̃ dum non sunt apparẽtes & manifeste.s. dispositiões illo rũ apostematũ non ducit.s.illud apostema ad p mistionẽ intellectus & .p.i.sirsen manifestuʒ.Et hic cadit questio quã ego statim supra disputa ui sed disputata est ex cõsequẽtia sermonis.

¶ ET NVNC QVIDEM. rememoremur. Hic ponit signa in speciali ueri charabitus siue ueri sirsen.Sirsen aũt fit aut a sanguine aut a co lera rubea uel citrina uel a colera adhusta ut su perius posuit Auic.Primo ergo poĩt signa sirsen facti a sanguie.2° a colera rubea uel citrina.3° a colera adhusta.2ª ibi.Quod aũt fit ex colera. 3ª ibi.Eius aũt.¶ In p̃ma pte ponit undecim si gna ueri sirsen facti ex sanguine puro si cõtingat ipsum dominari.Primũ signũ ẽ quod accidẽtia cõia predicta in pñcipio capituli accidũt cuʒ risu quia de pprietate sanguis est inducere risum ut colliget 3°.pticula qnta cap° primo & capitulo de melẽcolia & dic ut supra in questione de risu Secundum signũ ẽ distilatio sanguis p nares & hoc p multitudinẽ sanguis & iste distilationes frequẽter fiũt.3m signũ ẽ qd̃ hanelitus magnifi catur.Causa ẽ qa calor sanguis incitat ad hoc & nõ indurat instrumẽta ut ipediantur & ideo lʒ hanelitus sit magnus in aliis speciebus sirsen tñ in sanguinea ẽ maior.quartũ signũ ẽ quod ambo oculi distilãt qa emittũt lacrimas multas ppter multũ sanguinẽ & multã eius humiditatẽ cui⁹ ẽ multiplicare lacrimas ut ẽ declaratum sup 3ª sen plixe & cõsidera qd̃ hec distilatio lacrimaꝝ differt ab illa que supra põebatur signũ frenesis iam facte quia illa erat pauca lacrima & ex uno oculo plus & i tẽpore determinato. Hec autẽ la crima ẽ in toto tẽpore huius apostematis aut in pluri tẽpore & ẽ multa & ex duobus oculis.5m signum est lipitudo que ẽ superfluitas grossa cir ca oculos & ipa etiã multiplicatur ex pte grossa sanguinis.sextũ signũ ẽ qd̃ uigilie nõ superfluunt qa licet calor faciat uigilare tñ hũiditas mouet ad somnũ.septimũ signũ ẽ aspitas lingue pp cali ditatẽ exicantẽ & redit ad rubedineʒ parietum. Deinde caliditate exicãte nigrescit.octauũ signum ẽ grauitas lingue eoꝝ ad loquẽdũ et h° pp mul titudinẽ materiei sanguinee.unde agrauat. No num signũ ẽ fantasie rubee.decimũ ẽ repletio ue naꝝ frontis.undecimũ ẽ frequẽtia sedẽdi & stã di absq necessitate & nõ existẽte cã q̃re debeat surgere erigit se & nõ existente cã quare debeat sedere sedet.Causa ẽ quia calor motiuus alienã do incitat ad surgẽdũ sed repletio sanguinea gra uãs incitat ad sedendũ & ideo modo agit unuʒ modo reliquum.

¶ QVOD AVTEM FIT. Hic põit signa sirsen colerici pueniẽtis a colera pura qa parũ pmistio nis hñte ul' pura qa nõ adhusta.sunt aũt signa que ponit.viii.uel.x.primũ ẽ uigilie ex calore et siccitate.2m signũ ẽ leuitas oculoꝝ qa habet ipsos multũ mobiles & nõ graues pp caliditatẽ et sicci tatem & leuitatẽ colere. 3m signũ ẽ exasperatio lingue cũ citrinitate prio aduenẽte deinde nigre scit.quartũ signũ fortis febris.qntũ signũ ẽ amor oculos tergẽdi & h° pp acutã mordicationẽ ocu lis cõicatam.sextũ signũ ẽ qa ymaginant̃ isti que dã tendẽtia ad citrinitatẽ & nigredineʒ que tñ extra nõ sũt.septimũ signũ ẽ a moribus qa sunt rapaces & melãcolici qa maniaci & hoc ẽ quod dicit.Et pprietas melãcolie qa.s.manie & h° pp materiã colericã & ideo sunt audaces et sicut ira ti & litigiosi.octauũ signũ ẽ attenuatio nariũ pp fortẽ exicationẽ & maxie extremitatũ nariuʒ qa sunt carnes consumptibiles ut ponit comẽtator i primo pnosticoꝝ cõmẽto.x°.nonũ signũ ẽ atra ctio fortis ad supiora et hoc ẽ pp fortẽ exicatõeʒ unde quasi spasmatur.

¶ EIVS AVTEM QVOD FIT. Hic ponit signa sirsen ueri facti a colera adhusta & pmo dicit quod hoc sirsen pimit Causa ẽ quia hic hu mor est ualde extraneus unde dixit supra quod p adhustionẽ tendit ad nigredinẽ & ex hoc ad materiã melancolicã.Significatur aũt ista quia signa cõia dicta in supiori capitulo apparẽt cum demonio.i.cũ mania & risu.¶ Sed tu dices ista signa apparebãt i sirsen facto a colera rubea.unũ dicebatur igreditur in mores eoꝝ rapacitas & pprietas melencolie.i.lupinositas.¶ Dicenduʒ quod uehemẽtior siue piculosior & peior ẽ ma nia que fit a colera adhusta q̃ a colera nõ adhu sta & iõ hec uocatur demoniuʒ.¶ Dixit post & spiritus magnificatur .i. hanelitus.cã ẽ quia isti in suis fantasiis sunt fixi ppter materiaʒ me lencolicã adhustã & ideo obliuiscẽtes hanelare tandem pp multã necessitatem coguntur facer̃ magnũ hanelitum ualde.¶ Dixit & magnifica tur inquisitio.s.cũ manibus quia pñstunt uel p seuerant i inquisitione eius quod incipiũt ingrer̃ cum manibus.¶ Dixit post & oculi ipsoꝝ sunt cõturbati quia aliqualiter obscuri cuʒ materia tendat ad nigredinẽ.¶ Dixit post & eius .s.sir sen a colera adhusta cã est sibare.¶ Est sciẽdũ quod sibare sumitur dupliciter.primo pro apo stemate colerico in substãtia cerebri & tũc litte ra dupliciter põt exponi.primo quod sibare ca usat carabitũ ex colera adhusta & hoc quia po test cõsequi ad sibarem.ppter iflamationẽ eniʒ põt fieri adhustio alicui⁹ colere circa paniculos & fiet charabitus ex illa colera .2° modo põt ex poni quod charabitus ex colera adhusta sit cau sa faciens sibare quia ex colera adhusta apostẽ mante paniculos põt fieri cõicatio uel põt fieri

pmutatio ad substātiam cerebri & fiet sibare. imo quasi ē ipsa sibare & tunc dicatur quod li cā est casus ablatiui ¶ Secundo modo sumitur sibare .pro accidēte quod ē alienatio demoniaca & tunc dicemus quod charabitus de colera ad husta cāt sibare.i.demoniacā alienationē uel cō tra demoniaca passio cāt charabituz sicut aliqđ ācedēs et ista apparebūt i difficili caº đ sibaē.

¶ SIGNA AVTEM PERMVTATIONIS. Hic ponit signa charabiti siue sirsen diuersificati ex pte terminationis.terminaē aūt charabitus uł p euacuationem & huius signa nō posuit dereli quēs ipsa nota ex scientia fen secūde quarti cañ. uel terminatur p pmutationē ad aliā egritudi nem & hic ista signa ponit .primo ponit signa pmutationis ad litargiā.2º ad sachachillos.3º ad ethicā.4º ad spasmū.2ª ibi.Signa uero pmutacio nis eius.3ª ibi.Et signa pmutatiōis.4ª ibi Signa uero pmutationis.q̄uis tñ non uerus charabitus pmutaretur in ueꝝ ut supra posuit.tñ signa nō expediebat ponere cum sint nota.¶ Est sciēdū quod littera que dicit. Et istud ē ꝙ expectatur exponitur dupliciter .uno mō qđ si tu expectas .i.si tu times quod pmutetur in litargiam. Alio mō quod talis pmutatio multociens expectetur & hoc pp multā infrigidationē qua medici utū tur.¶ Dubitatur qa dicit qđ oculi pfundantur Contra qa iter signa litargie Auic.infra pōit exi tum oculoꝝ.dico qđ in litargia pncipiāte cuz sit morbus multe repletiōis cū apostēa est i substā tia cerebri tūc oculi pemināt sz i litargia facta p uiā pmutatiōis pp cōsumptionē & defectuz ex precedēti freneli & pp augumētū i hoc ex mor bo supueniēte fit infossatio oculoꝝ uel exponaē qđ oculi pfundanē in clausiōe.i. pfunde siue for titer clauduntur tñ cū lacrimis pp materiaz hūi dam que facit litargiā & pp defectum uirtutis. ¶ Dixit post & currit saliua & hoc ē humidita te materie flegmatice & ideo remittitur acuitas caloris.unde tardatur pulsus additur molities. unde pulsus fit lenis.

¶ SIGNA VERO ¶ Hic ponit signa pmutatōis charabitus a schachilos & patet.¶ Est sciendū ꝙ schachilos idē est quod scaries siue schachilos apud Rasim in prio cōtinētis.Est autē apostēa magnū cū corruptiōe.i.mortificatōe substātie ce rebri ut sumiē a Rasi.unde ē etiā schachilos cor ruptio mēbri & enumeratur cū cācrēis & estio menis in quarto cañ.fen 3ª & hoc est qđ dicit . Et ē apostema.s.cerebri p̄uum & hoc est quod ypocras uocat schachilion in septia pericula apho rismoꝝ.Signa autē huius apostematis p̄ui sunt qđ occultaē nigredo oculoꝝ cū ē retractio oculo rum uersus cerebꝝ sicut cōtingit apropinquāti bus morti & ē ipotentia pfecte clausiōis palpe braꝝ.¶ Dilligit dormire supinus qa deiecta est uirtus. Et inflaē uenter. Causa ē qa pp defectū caloris eleuantur uapores a materiebus nutriti uoꝝ & ibi retinentur.¶ Et extendūtur ossa pe ctoris eius qa sursum materie trahunē. Et mul tiplicatur tremor mēbroꝝ eius pp defectuz uir tutis ut cōtingit in apropinquātibus morti. Iste eni est unus modus tremoris ut ponit Auer.i 3º colliget.¶ Tremor.i.iectigatio secūdū Rasiz & hoc pp multos uapores i cerebro cōicatos neruis ¶ Est sciendū qđ Rasis ponit alia signa .s.qđ apparet sintille corā oculis & hoc pp materiam multā tractā ad caput.2º qđ testiculi apparent albi.cā posset esse tractus caloris ad ptes capitis & hoc ē quod dicit Rasis possibile ē qđ motus in schilos et eius signa sunt qđ apparēt corā ocu lis patiētis sintille & sola alba oculoꝝ uidenē & testiculi apparent albi & iacet eger supinus & ypocundria tenduntur & uenter inflatur & ie ctigantur mēbra hora post horam.

¶ ET SIGNA . Hic ponit signa pmutatiōis eiꝰ in ethicā & sunt pfunditas oculoꝝ pp multam exicationem Sedatio febris in iudicio infirmi qa tū sit febris facta non sentit tantū calorem q̄tuz ex putrida uel sedatio.s. q̄tuz ad exercebatiōes quas non habet nisi sequētes cibum ut poit.Ga. in primo de differentiis febriū Nigredo corpo ris ppter multā arefactionē Et puitas pulsus ex debilitate uirtutis & durities artarie .

SIGNA VERO . Hic ponit signa pmutatio nis in spasmum & dicit quod hoc declarabitur i capitulo de spasmo .

C COMVNIS QVIDEM speꝝ. Supius Auic.posuit causas diuersi tates & signa charabitus.hic ponit curaz & primo in cōi.generalibus cañ.2º in speciali secundū unāquāq cām.2ª ibi. Eius uero quod diuersificatur aliud est. Prima in tres primo ponit curā in generali magis.2º in generali minus determinādo se ad tempus & quedā accidentia 3º cōcludit.2ª ibi Et cz quidez ut in principio.3ª ibi.Et hic quidem est sermo. ¶ Ad euidentiā primi ē sciendum quod inten tiones cadūt qnq in cura frenesis.Prima euacua tio materie.2ª ē cōfortatio capitis ne recipiat .3ª est sedatio accidentium.4ª est diuersio materie ad cōtrariuz.5ª ē rectificatio diete .Et quāuis Mesue uideatur paꝝ ab hoc ordine disonare. tñ apud prudētes in idem reddeunt dicta sua.Se cūduz hoc ergo Auic.qnq facit.quia primo po nit curā charabitus intendendo ad euacuationē. 2º intendēdo ad cōfortationē capitis ne recipiat & ad repcussionē.3º ad sedationē accidentiū ca pitis.4º ad diuersionē.5º ad dietā.2ª ibi. Et po ne sup caput.3ª ibi.Et stude ut eū facias dormi re.4ª ibi Et postq̄ flobothomaueris.5 ibi Et p̄ mo incipe nutrire ipsum¶ Ad primi euidētiā

est sciendū quod Auic. ponēs curam intendendo ad euacuationē hoc facit p flobothomiā primo uenaꝝ brachii que euacuant diuertēdo. 2° uene frontis que pprius respicit locū. 3ª ibi. Deinde post hoc flobothoma. ¶ Est sciendū primo qđ dixit specieꝝ ueraꝝ quia Auic. non poterat hic dicere quod flobothomia cōpetat uel nō competat in spēbus nō ueris nisi inquātū egritudies indicāt materias ad quas alienatio seqtur que non ē uera frenesis. hic aūt sermo fuiss3 hic ual de plixus & cōpletur in capitulis pticularibus illaꝝ egritudínum. bene ergo Auic. dixit speꝝ ueraꝝ. ¶ Est dubitatio utrū in omni frenesi uera. s. sanguinea colerica rubea & adhusta competat flobothomia. uidetur qđ non. p° qa Rasis in diuisionibus nō pcipit flobothomiā i colerica frenesi. Itē azararius nō pcipit ipam in colerica. Itē nec Mesue & pbaṫ rōne qa frenesis pōt fieri ab alia materia a sanguie & a sanguine seperata ut notū ē. ergo flobothomia in illa non cōpetit p canonē generalē in q̄rta primi in ca° đ flobothomia. ¶ In cōtrariū ē Auic. cū diċ cōis cura &c̄. & supra & Alexāder in hoc cap° & Haliabas i quinto pratice. Itē diuersio ad oppositū cōpetit in qualibet specie frenesis. Sed hanc docet facere Mesue cū puocatiōe emoroidaꝝ. ergo i qualib3 specie frenesis cōpetit puocatio emoroidaꝝ. g° eadem rōne flobothomia cōpetit. Itē i acutissimo apostemate in dolote maxio laudaṫ flobothomia etiā usq ad sincopi ut patet in comēnto illius amphorismi. Que egeruntur sed quelibet frenesis uera ē apostema acutissimū et ē dolor maxim⁹ in capite. ergo in qualibet cōpetit flobothomia. Quidā uero absolute dixerūt qđ i omni frenesi cōpetit flobothomia qđ pbatur dupliciter. prio ubi ē maxia inflamatio febrilis & dolor maxius ibi cōpetit flobothomia ut comentator palegato comēto. sed in frenesi sunt ista ergo &c̄. secundo simile de frenesi uera uidetur & de cōcussiōe s3 in cōcussione q̄uis nihil sit de materia hūorali in pte. tñ pp timorē ne trahatur flobothomamus & q̄uis corpus nō sit plenū ut patet in q̄rta pmi cap° de cōcussiōe. Sed hic modus dicēdi nō uidetur uerus omnino qđ pater. Aliter dicendo ad q̄stionem. ¶ Dico ergo quod nō in omni frenesi uera cōpetit flobothomia. Ratio ē in flobothōia ē cauendū ne pducamus ad ebulitionē humoru3 colericoꝝ sicut ē cauendū ne pducam⁹ ad hūoꝝ frigidoꝝ cruditatē. S3 in aliqua frenesi flobothomia ducit nos ad ebulitionē humoꝝ colericoru3 ut cū est de colera uincēte & sepata a sanguine. 2ª rō est. flobothomia nō cōpetit in omni erisipila ut patet in 3ª quarti. ergo nec in omni frenesi pp eandē cām. 3ª ratio ē illud qđ facit frenesim magis purā nō cōpetit sed flobothomia ē huius modi ut qñ ē materia sepata a sanguine g° i frenesi quadā nō cōpetit flobothomia & istud con siderātes predicti auctores in frenesi colerica nō pceperūt flobothomia3. ¶ Dico tñ 2° qđ flobothomia utplurimū cōpetit i frenesi uera. Rō est qđ cōpetat qa utplurimū materia faciēs ueram frenesim est colera s3 ualde longinquū est ꝙ ipa in paniculis cerebri et in ipo cerebro repiatur depurata cū sit cōplesioni cerebri cōtraria imo ipa simul cū sanguine fluit & ad diuersionē & mīorōne3 cōpetit utplurimū ipa flobothomia. ¶ Dico 3° qđ in flobothomia fienda sunt seruādē conditiōes que sunt qnque. ¶ Pria ē qđ fiat de cephalica ¶ Sed. t. d. nō ne competit flobothomia aliaꝝ uenaꝝ ut saphene basilice & nigre. Itē de qua cephalica uel de dextra uel de sinistra. ¶ Dico quod in frenesi potest competere flobothomia uenarum pedis & brachii hoc tamen Auicena obmittit propter canones generales supra sed singulariter expressit de flobothomia cephalice quia flobothomia huius uene maxime competit quia simul euacuat a capite & diuertit. ¶ Ad secundum dicendum quod si dolor capitis declinat plus ad unā partem quā ad aliā debes facere flobothomiā a cephalica contraria & possibile ē quod de eadem ut declarauimus supra in cap° de cañ. generalibus. Si uero dolor capitis in frenetico sit cōis tūc potes flobothomare de ambabus cephalicis si uides magnā necessitatem sed uolendo flobothomaṙ de una cephalica utplurimū facimus. potes facere đ quacūq placet. qñ3 tñ in hoc consuetudinē cōsideramus & dispositionē uene manifestiorem in uno brachio q̄ in alio & alia multa p que elligimus flobothomiā đ una cephalica plusquā de alia. ¶ 2ª cōditio est quod fiat flobothomia pauca siue copiosa & hoc ē quod dicit aliquātula imo multa. i. qñ3 pauca & hoc fiat sicut incipiūt humores facere hoc apostema quia si huōres sanguinei incipiunt facere apostema sanguineum de multo sanguine fiat flobothomia multa si incipiūt alii a sanguine fiat pauca & cum cautella & Auic. hoc uult cum dicit incipiatur in hoc. s. in flobothomia aliquāta & hoc est idem quod multa sicut incipiūt humores. s. faciētes hoc apostema. ¶ Et cōsidera modū loquēdi Auic. cum dicit incipiaṫ quia flobothomia ē primū & maximum remediū in hac egritudine ut ponit Serapio in hoc capitulo & Alexander unde Haliabas i qnto pratice dicit. In medella frenesis primu3 oīum ad cephalicā uene flobothomandū est. ¶ 3ª cōditio ē quod nō sit aliquid forte phibēs. Et considera quod li forte non ē aduerbiū dubitandi sed est nomen ut forte. i. uehemens. Nam phibentia q̄dam sunt debilia ut hora diei & tempus āni & similia. In frenetico non phibent flobothomiam. Quedā sunt uehementia ut casus uirtutis etas

& similia & ista eorum fortitudine phibent & h° est quod dicit littera exterior Eam.i.ea fortitudine & uehementia. ¶ Quarta cōditio ē quod tu caueas sincopim.s.uidēdo ne sit uicinus ul' ne actu sit sincopis. Nam nō apparet q̄n̄ distincta in freneticis. Et cā est quia eorum loquacitate & uirilitate quā ostendūt decipimur d uirtute uitali. 2ª causa ē quia durities pulsus decipit. Nā expulsū duro pp resistentiā iudicatur q̄n̄ fortitudo & tn̄ non est ut supra inuit Auic.& Ga. in comento pulsuū libro quarto in cap° d pulsu pleureticorum. Est tn̄ possibile quod per pulsum cognoscatur ppinquitas sincopis & qd homo caueat sibi ab hac deceptiōe quia si pulsus ē tremulus .s.ex multa frequētia ut supra diximus & descendit quia gradatī tendit ad pcussionē minorem ut in hoc sit cauda feracia & ē diuersus inordinatus quia oīa ista significant defectū uirtutis & una pcussio sit magna & alia parua & i hoc paruū seruet ordiem significat ppinquitatem sincopis quia oīa attestātur defectu uirtutis. ¶ Sed.t.d.q̄uo docet ipse cauere sincopim in flobothomia cū halyabas in qnto pratice doceat flobothomare usq ad sincopim. ¶ Dicendū qd Auic.docet cauere sincopim actu uolēs quod q̄n uadis ad flobothomādū quod non iuenias i homine sincopim actu nec sincopi ppinquū tn̄ non phibet te a flobothomia ducente usq ad sincopi si ē necessitas imo in modo loquēdi cōcedit cum dicit Retineatur sanguis cum sincopis adest propinquitas quasi dicat usq prope sincopim flobothomare potes. ¶ Quinta cōditio ē ligatio debita & cām ponit. ¶ Ad cōtraria dicendum p° & ad alios auctores qui flobothomiā absolute cōcedunt in oibus speciebus uere frenesis & hoc ideo ē quia rarissimū ē quod non cōpetat. Alii aūt cōsiderātes licet raro aliquā frenesim ponūt in qua non cōpetit flobothomia iō nō pceperūt in ea tn̄ expresse nō phiberūt & hoc si possibile est semp declines plus ad flobothomandū q̄ ad omittēdū eā. ¶ Ad rationem dicēdū quod diuersio i qualibet cōpetit nō tamen ad qualibz frenesim debemus flobothomare. Et.t.d. Mesue docet diuertere cū fluxu emoroidali dicendum quod ēt cum aliis hoc dicit ibi quod ubi expedit fiat cū puocatiōe emoroidarum et si expedit fiat cū alio ut uētosis fricatiōe. Et si in cap° de freneſi co menderet in omni specie frenesis flobothomiā intellige tn̄ in omni sanguinea. ¶ Ad rōnem primam oppositiōis illorum dico qd nō semp ubi maxia est inflamatio et dolor cōpetit flobothomia qa ista posset fieri a colera sepata a sanguine. ¶ Sz.t.d. Ga.in comēto amphorismi prealegati in forti dolore ponit flobothomiā esse optimā dico qd debet intelligi reliquis indicantibus. nam i colerica flegmatica & uētosa ē fortis dolor & tamē non cōpetit flobothomia. ¶ Sed.t.d.q̄uis frenesis sit a colera sepata a sanguine tn̄ fortis dolor & inflamatio attrahet ad caput materiā sanguineā. hoc eni est qd plurimū atrahitur in dolore ut supra in cap° de signis sode ergo rōne huius competit flobothomia ad diuertendū. ¶ Dico quod illa diuersio uel pōt fieri cū ligaturis & fricatiōe & tūc nō fiat flobothomia. uel non pōt fieri quia in reliquo corpore ē multa repletio corporis et tūc debet medicus cōsiderare qd magis conferat uel utilitas diuersiōis uel nocumentū deprauationis & efrenetatiōis colere per flobothomiā & hoc ē iudiciū extimatiuum & si deliberat flobothomiā faciat de uena ex cuius flobothomia colera que apostemat cerebrum min⁹ deprauetur ut ex saphena uel comuni uel alia ut extima° affirmat. ¶ Ad secundā ratione dicendū prio negādo similitudinem cū frenesis sit apostema nobilis mēbri et cōcussio sit dispositio carnis pprie & cutis ut conceditur & ratio nihil cōcludit qa ēt i frenesi possz fieri flobothomia q̄uis in corpore nō esset repletio ut si fieret frenesis a cā primitiua.s.pcussione tunc eni quod plurimum trahitur est sanguis ut patet in cōcussionibus.

¶ DICTVM POST HOC. Hic ponit curam p euacuationē ex flobothomia uene frontis que est pticularis flobothomia magis apropriate euacuans ex loco & pz. ¶ Est dubitatio utrum non facta flobothomia uniuersaliter.s.brachii possimus in frenesi facer̄ flobothomiā uene frōtis. uidetur quod nō primo ex modo loquendi Auic.cum dicit dictū post hoc &c̄. Item hec euacuatio uniuersalis debet precedere particularem ut docet Mesue in ca° de cura sode sed flobothomia brachii ē uniuersalis & flobothomia frōtis est pticularis ut Auic.ponit. ¶ In cōtrarium sumitur ex textu Auic.qui dicit quod si nō ē possibile habere uenā manus flobothoma eū i fronte Item serapio in primo libro in capitulo de frenesi idem ponit. Item Alexander narrat se curasse quēdam p incisionē uene in fronte quem sui cōsanguinei ligatum tenebāt & cōstrictum & dicit quod hec flobothomia debet fieri si non pōt pp inqetudinem in brachio incidi uena. Item primo cōtinentis octauo cap° scribitur flobothometur prius in brachio & si possibile nō sit saltim flobothometur de uena frontis uel nasi. ¶ Dicendum quod medicus rōnabilis aperiet uenā frōtis si non fuerit prius necessitas euacuationis p flobothomiā uene brachii ut notū est. ¶ Sed.t. dices q̄uo est possibile quod homo fiat freneticus & non sit indigentia flobothomie. ¶ Dicendum quod hoc ē difficile uidere & raro cōtingēs licet eim accidat frequēter quod in frenesi sit indigentia flobothomie uniuersalis. aliquādo tn̄ cōtingit quod nō sit eius indigētia & tn̄ sit indi

gentia pticularis flobothomie hoc uidetur uald raꝝ. Erit ergo hoc qñ corpus nõ est positũ sub dominio sanguis nec caput recipit a corpore sed solum materia que fecit frenesi fuit i capite mota uel congesta. Si uero precesserit necessitas uniuersalis flobothomie tũc uel cessauit rapt⁹ materie uel nõ cessauit. Si sic tũc põt fieri flobothomia de uena frontis uel nasi quia materiã in capite ad quã est intentio euacuat & hoc põt confirmari de intentiõe Mesue in capº preallegato qui docet euacuationẽ pticularem pmittere qñ mẽbrũ recipiẽs nõ est auaꝝ in recipiẽdo & trãsmitẽs nõ ẽ potẽs in mandando hoc sensit Gulierinus lombardus in hoc capº cum dicit aptio uene que ẽ in fronte post cõfirmationẽ infirmitatis que ẽ in loco materiã apostematis remouet magisquam aliquid attrahat ad locum. Si uero raptus materie ad caput nõ cessauit tũc dico qđ in hac flobothomia ẽ dubiũ & põt nocere quia euacuãdo a capite erit cã attractiõis ad caput cũ materia fluat uersus caput. Sed. t. d. cõtra quia faciã flobothomiã de naso sed talis cũ hoc quod euacuat ẽt diuertit quia Mesue sanguisugas naribus apositas ponit esse diuersiuas i capitulo đ frenesi. ❡ Dicendũ quod flobothomia de uena nasi & sanguinis extractio cũ sanguisuca & similiter flobothomia uene frontis sunt diuersiue pticulares non tñ sunt diuersiue cõmũes respectu rapt⁹ a toto corpore. Euacuatiões aũt pticulares a mẽbris q̃uis euacuẽt & diuertũt tñ si corpus ẽ plenum & materia est in flusu debent postoni uniuersalibus sicut etiam precipit Galienus in libro de flobothomia noue translationis cum precipit uentosas collo apponi & parti posteriori capitis. ❡ Sed. t. d. hoc ẽ cõtra Auic. hic qa stãte fluxu materie ad caput concedit flobothomiã uene frontis. Quod patet per uerba que ponit cũ dicit & quod additur ei ex hº. s. ex materia ducit eum &c̃. Dicendũ prio per expositionẽ littere aliã ut dicatur si tibi non est possibile hẽre manus infirmi ut flobothomes et illud qđ additur ei ex hoc. s. de litigio & uiolẽtia uolẽdo per uim tenere brachiũ eius ducit ad inquietudinem & rixam ex quibus additur in passiõe et motu materieꝝ ad cerebꝝ plus q̃ sit iuuamentũ flobothomie uene brachii & tũc flobothoma frontem ❡ Aliter tñ posset dici qđ cõtingẽs ẽ qñq̧ materia existẽte in fluxu ad cerebrum plus iuuari ex euacuatiõe materieꝝ a capite per flobothomiã uene frontis q̃ noceri ex tractu materierum ad caput per hãc flobothomiã & hoc nõ põt iudicari a medico nisi ex effectu & forsã optia extimatiua & multũ exercitato in hac arte. ❡ Est tañ sciendũ qđ qñ i frenesi ẽ necessitas flobothomie uniuersalis & medicus nõ potest ipam facere & uult facere flobothomiã uene frontis expedit p mittere si põt fricatiões ligatiões & uẽtosas i ptibus inferioribus ut illud quod non põt facere de diuersiõe per flobothomiã supleat per ista ut possibile ẽ. Similiter expedit si põt secundare flobothomiã uene frontis ut si materia pria transit ad caput de nouo per secundã euacuatur & forsam inter alias utilitatẽ secũdationis huius flobothomie attẽdit Alexãder cũ dicit postea secundantes tñ pertransimus q̃tum ratio postulat ❡ Aliter & 3º posset dici quod postq̃ materia est in aliquo mẽbro etiã cessauit fluxus possũt accidẽtia a materia puenẽtia pcedere augendo & hoc pp pcessum actiõis materie in membrũ & pp augumentũ corruptiõis qđ fit in ea. pª tñ responsio magis uadit ad textũ Auic. Ex quibus patet mens Auic. in littera quia prio uult quod fiat flobothomia uniuersalis quia hoc est magis regulare. 2º uult qđ fiat flobothomia uene frontis & in hoc obserua tres cõditiões. pria est si uirtus fuerit fortis. secunda est si dispositio repletionis materie sanguinee in capite facit oportere. Tertia ẽ si egritudo ẽ fortis quia. s. si sanguis ad caput ascẽdit replẽs inducit fortia accidentia & dolores fortes. uel dixit forsã dispositio loci qa si dolor sit in parte añriori flobothometur i pte posteriori. et si sit magis uersus post flobothometur posterius & si sit magis añ flobothometẽ de uena frontis. dico secũdo quod Auic. uult qđ qñ non potes facere flobothomiã uniuersalẽ sꝫ particularem de fronte Et hoc ppter tria pmo ppter uirtutem debilẽ in qua cõfidis quod melius tolleratur apertua uene frontis q̃ brachii ❡ Secũdo quãdo dispositiones nõ cõsentiũt que possunt esse multe. una ẽ quia in toto non ẽ repletio. 2ª est quia materia non ẽ in fluxu. 3ª est quia alia circõstantia de etate aere cõsuetudine & huiusmodi secundũ tuã extimationẽ non consenciunt flobothomiã uniuersalem ex manibus quia ex brachiis et extimas quod consentiũt flobothomie uene frontis ❡ 3º qñq̧ nõ potes qa non uult prebere brachiũ & tunc facimus pticularẽ flobothomiã añ uniuersalẽ. ❡ Ad cõtraria Ad priũ dicendũ quod locutio Auic. fuit i casu generali siue regulari sed instantia fuit in casu coacto. Ad rõnem dicendũ quod euacuatio uniuersalis precedit pticularem regulariter. Coacte tñ & in casibus quos ẽt Mesue posuit possunt fieri particulares euacuationes non pmissa uniuersali & sic est in pposito. ❡ Secũdo ẽ dubitaº quod sit melius uolẽdo facere i freñesi flobothomiã particularem uel flobothomare uenã frontis uel uenã nasi. s. que est in lepore nasi. uidetur quod uena nasi quia ẽ magis diuersiua cum sua euacuatiõe cũ magis a cerebro distet puncta nasi q̃ uena frontis ❡ In cõtrariũ est cõis locutio auctoꝝ qui de uena frontis precipiunt flobotho

miam. Dicēdū ꝙ uel ī hac flobothomia intētio ē
ad copiosam euacuationē a capite & tunc flobo
thomia uene frontis eſt melior quia eſt uena ap
parens & a qua ſufficiēter exit de ſanguine ſed
a uena naſi exit ſanguis ualde paucus ut ponit
Auic. in quarta primi in cap° de flobothōia uel
intencio eſſet aliqua diuerſio pticularis & nō cu
rares de multa euacuatiōe & tūc eſſet conueni
ens flobothomia de lepore naſi. Et quia uolēdo
facere pticulares euōnes plus ītendimus ad eua
cuationez q̄ diuerſionē iō flobothomia uene frō
tis abſolute melior ē. ¶ Eſt dubitatio 3° qđ ſit
melius uel apire flobothomo has uenas uel cuz
ſanguiſucis. ¶ Dico quod ipſam eſt melius flo
bothomo apire cum ſit ſatis magna & apparēs
unde ſanguis inde melius emanabit q̄ p ſangui
ſucam. Et iō ſi ex natura alicuius indiuidui ipſa
eſſet oculta non bene apta flobothomo eſſet me
lius ibi apponere ſanguiſucaz. uene aūt naſi me
lius apponitur ſanguiſuca quia p flobothomiā
exit paucus ſanguis ſed ſanguiſuca ſugendo plꝰ
inde euacuat & plus diuertit. poſſent aūt mul
ta pticularia indicia occurrere que predictis pre
ceptis non eſſent conſona & in quibus oporteret
incedere ſecundū quod extimatio īdicaret. ¶ Eſt
dubitatio quarto an in principio freneſis compe
tat euō cum farmaco & qa hec cōpetit ī freneſi
colerica iō poſtponatꝰ hec q̄ſtio uſq ad locū illū.

ET PONE SVPER CAPVT.
Supius Auic. docuit curaz freneſis
q̄tum ad intentionez euacuationis.
Hic ponit canones curatiuos frene
ſis q̄tum ad intentionē que ē confortatio capitis
ne recipiat materiā & illius repcuſſio. huiꝰ aūt
capitis confortatio & repcuſſio materie & pro
hibitio ne recipiat fit duobus modis. uno modo
per localia quedā capiti aproximata. alio modo
p modū regimis q̄tum ad quedā extrinſecus oc
currentia. Primo g° declarat primū. z° zm. za ibi
Et facies eum quieſcere. ¶ Eſt dubitatio utrū
poſſimus uti oleo roſato cuz aceto & uniuerſali
ter repcuſſiuis ante flobothomiāz Et p hac que
ſtione require quod dictū eſt ſupra tractatu p°
in cap° de cañ. generalibus. ¶ Eſt dubitatio z°
utrꝫ hoc oleū & acetum & ſimilia debeant poni
actu infrigidata & uehementer. uidetur quod
non per Aueroiz in ſeptio coliget ubi dicit quod
cerebrꝫ nō ſubſtinet medicinā multuz actu frigi
dam. Itē theodorus priſianus uidetur innuere
quod huiuſmodi olea tepida apponantur. Idez
dicit in cap° de freneſi. Itē ſimile uidetur de tali
bus oleis & embrocis. Sed embrocas comuniter
applicamus calidas etiā qñ apponimus cū ſpon
gia uel pāno. unde Haliabas ī quinto pratice fa
cta decoctiōe ex oleo uiolato & ſimilibus dicit in
decoctiōe tingēs lineū panū aut ſpōgie fruſtruz

magnū capiti apponas tepita. Idem ponit Raſis
in nono almanſoris. ¶ In cōtrariuz eſt Auic. hic
& Haliabas ibidē. ¶ Dicendū quod ī cura fre
neſis uel ſumimus indicatōez ab ipſa paſſiōe ulꝰ
cū alia indicatōe attendimus. Si quidē reſpicimꝰ
ipam paſſionē tūc in pricipio utimur oleo roxa
to frigido actu qa in pricipio paſſio ē cuz multa
inflamatiōe capitis & uehemēti raptu materie
ad caput ergo oportet uti medicinis reſiſtentibꝰ
uehemēter & ſine mora. hoc autē ē repcuſſiuuz
actu frigidū. Si uero cū hoc alia coīdicātia atēdi
mus & hoc qñ paſſio nō ē cū uehemēti inflama
tiōe & ſubito raptu unde indiuinamus & in no
ſtra extimatōe coīdicationez ſumimus a natura
mēbri. ſ. cerebri quod ē frigidū & leditꝰ ab actu
infrigidatis ſed nō forſaz tepidis. Similiter etiaz
ſi extimatiōez habeamꝰ ꝙ aer frigidus ei noceat
uerbigratia ē freneticus in aere fortiter frigido
& tēpore yemis timemus quod frigus aeris &
oleuz roxatū actu infrigidatū ledit. Sed ſi frene
ſis ē uehems ī calore & raptu materie ad caput
plurimū īdicat aplicari iſta frigida actu et ſicolo
quitꝰ Auic. qa uero qñz extīatiua medici diuertit
intentionē ad reliqua coindicātia ideo quādoq
a quibuſdam repitur quod iſta applicētur nō
multū frigida actu Ex quibꝰ ceſſant due aucto
ritates premiſſe. ¶ Ad rōnem cū dicitur ſimile
uidetur de embrocis & unctione dico quod me
dicus qñz utitur embrocis ad intētionē inducē
di ſomnū & tūc dico quod debet eis uti tepidis
ſicut ibidem facit. Haliabas Ratio ē quia talibꝰ
embrocis non miſces acetū quod facit penetrare
& hoc quia timemus ne acetū forſaz inducat ui
gilias ergo utimur eis ſub qualitate tepida qua
penetrāt. za ratio ē quia tepidū modo cuiuſdaz
delitie inducit ad ſomnū. 3a cā eſt quia uſus ho
rū eſt maxime in augmēto uel ſtatu ubi addun
tur uigilie. & ideo ne oīo materia pigritetur a
frigidis medicinis ſomniferis utimur eis tepidis
z° medicus utitur embrocis ad intētionē reſolu
tiōis uel magis pure ut ī declinatiōe uel miſcēdo
cum repcuſſiuo. ſicut in augumēto & tūc etiam
debet eis uti tepidis uel calidis ut notuz ē. ¶ 3°
medicus poſſet eis embrocis uti ad intentionem
repcuſſionis ſicut ſi eis uteretur in principio. Et
dico duo hic. primo quod poſſemus uti actu fri
gidis ſicut utitur oleo roſato & aceto. pp eādem
cām. z° dico quod poſſet uti eis calidis ſiue tepi
dis & hoc ppter duo p̄mo quia embroce ſui te
piditate apperient porros & parabunt uiam
oleo roſato & tu cōfidis quod illa tepiditas nō
poſſit nocere intus attrahēdo. z° quia embroce
q̄uis tepide apponātur & pp aliquā utilitatem
tepiditatis actualis ideo tu elligis eas tñ ipſe re
uertuntur ad frigiditatē aque quod non contin
git de oleis. Ex quibus ceſſant multa contraria.

3ª tractatus

¶ Est sciendū quod licet in cōi usu sit oleū rosatum cum aceto & reliqua dicta supra in capº de soda calida de expssionibus.i.succis ifrigidātibus ut ē sucus sempuiue solatri & huiusmodi In colerica laudatur emplastrū de foliis salicis & spine albe nam ista sunt frigida licet sica ī uirtute & ideo forsam cum oleo uiolato operātur quia sunt repcussiua frigida. ¶ Tertio est sciēdum diceres tu q̄tum debet esse acetum respectu olei dico quod secundū Alexandrū debet esse qnta ps aceti tñ in cañ.supra de hoc late diximꝰ.

¶ ET FAC. Hic ēt cum forma regimis intēdit ad ꝓhibitionē asensus materieꝝ ad caput & hoc fit ꝑpter rectificationē aeris ut sit tempatus & purus ab omni malo uapore & fumo & ut non sint picture & ymaginationes quia p cōuersionem ad illas laboratur ad ymaginādum iō leditur cerebꝝ primo quia eius opatio est ymaginatio secūdario paniculi p lesionē cerebri. Alia patent. ¶ Est dubitatio utꝝ aer in quo locat̄ freneticus debeat esse tēperatus uꝰ frigidus. uidetur quod frigidus per plateariū. Itē qa melius euētat cordis distemperiē. ¶ In cōtrarium ē Auic. Dico quod aer istoꝝ potētialiter debet esse frigidus & de hoc nullus dubitat qđ debeat esse frigidus sed dico potētialiter pp appositionem in eo reꝝ frigidaꝝ ipotētia ut nenufaris solatri roxarū & similiū. Sed dubiū est utꝝ sit meliꝰ ꝙ sit actu frigidus uel tēperatus. & qđ sit melius tēperatus ꝓbatur ex Ga.xº.terapentice specialiter in frenetico & ex haliabate & Rasi in primo cōtinētis & ex Mesue & Serapione quia frigus cōdempsat porros & hoc ē maxīe considerandū in freneticis qui nō possunt stare pannis coperti sed inquietant̄. unde aer occurrit nō solū capiti uel faciei & per hanelituꝫ itrat sed etiā occurrit reliquo corpori. Si autē aer sit calidus replet caput atrahēdo materias & debilitat uirtuteꝫ resoluēdo. unde i prīo cōtinētis in hoc capitulo sic scribitur patiēs locet̄ in aere tēperato & non in frigido cōstringēte porros nec in calido dissoluente qa replet caput et ideo qñ aer ē nimis calidus in estate reducimus ad moderatū cū positione et decursu aquaꝝ frigidaꝝ & hoc docet haliabas in quinto ꝓtice & qñ ē nimis frigidus ut ī yeme reducimus ad tēpamentū cū ignis acēsiōe. ¶ Ad plateariū dicendū qđ per aerē frigidū intelligit tempate. ¶ Ad rōnem in cōtrariū dicēdū quod licet melius euenter tñ in aliis impedit. ¶ Secundo ē dubiū utꝝ locus in quo stat debeat esse luminosus uel obscurus. uidet̄ qđ obscurus qa Mesue dicit quod domus in qua locat̄ debet esse abstracta a formis & luciditate. Constitue egꝝ in domo obscura. ¶ In cōtrariū ē theodorus in pº libro & in hoc capºubi dicit. In satis lumīnoso loco iaceant & Alexander ēt expresse dicit sit autē magis luminosus aer q̄ obscurus. ¶ Hanc cōtraditionē difficile est explanare. Credo tñ qđ medicus pōt dispōere quod aer sit obscurus iterdū & aliqñ sit luminosus debite. et quod sit supfiue lucidus nō ē conueniens ut notū est. Si ergo sit in firmus de incurētibus timorē ex tenebra uel sit talis quod ꝓfundetur in discursibus ymaginationis remoto lumine tūc medicus debꝫ facere aerē tempate luminosum taliter quod gesta infirmo cōprehēdant̄ & ꝓsentes amici a quibus uerecundatur cognoscantur. Si autem sit infirmus qui ꝑ sentiam luminis discurrat cum oculis & sine lumine in obscuro quiescat ab hoc tunc debet ipsuꝫ in obscuro locare unde Galienꝰ in quarto regiminis acutoꝝ comto.xxxviiiº.dic̄ quod accubare in obscuris domibus ē corretio anxietatis gº secundū uarias extimationes medicine auctores predicti uaria protulerunt.

¶ ET ISVD EST. Hic ponit curā q̄tum ad ītentionē que ē sedacio accidētium & primo fac̄ hoc. zº reddit ad cañ. in euōne p flobothomiam. zª ibi ueꝝ tñ rectius est ¶ Est sciendū quod accidentia in freneṡi maxime nociua sunt uigilie superflue quia ipse debilitāt uirtutem & augent morbū quia replent caput uaporibus ut patet infra in capitulo đ corruptiōe memorie & ideo Auic. maxime ad sedationem uigiliaꝝ intendit Facit eiꝫ hoc cū rebus extra applicatis & assūptis Extra applicata sunt opiū. s. dissolutū in oleo rosato secundū Gilbertū uel cū aceto uini secundum Haliabatem Ego uero dissoluo in oleo camomelino quia habet uirtutem resolutiuaꝫ sue malitie Extra etiā docet aproximare emplastra & lactucas &c̄. tñ cōiter utimur embroca Rasis uero in nono almansoris & Haliabas in qnto pratice hoc idem ponit. Assumpta uero iterius sunt sirupus de papauere Et considera contra quosdā quod ubi Auic. ꝑpter debilitateꝫ uirtutis ꝓhibet opiū extra applicari ibi concedit ꝑotum sirupi de papauere ¶ Sed est dubiū utꝝ hic sirupus de papauere debeat esse cum sappa uel sine. Istis. n. sirupis cōiter ī nostra patria utuntur medici. ¶ Dico quod securius est uti sirupo de papauere simplici Aliqualiter quidē est suspicandū de sappa. Alesander uero utitur diacodion & Auic. utitur semine papaueris cū aqua ordei. ¶ Est dubitatio utruꝫ opio possumus uti inungendo qñ uirtus ē debilis. uidetur quod sic quia in primo continentis ita scribitur inueni in libro de tiriacha cesaris quod si datur in potu opium habenti uirtutem solutaꝫ. i. debilem ex uigiliis liberabitur quia inducit somnuꝫ & facit reddire uirtutē. Sed si opium datur in potu debili multo magis potest extra apponi. ¶ Item dubitatur quare debemus solum duobus cornibus apponere & naso ¶ Ad primuꝫ

dicendum quod cum uirtus opii sit narcotica re quirit uirtutē fortē & si non ē fortis cōgellando occidit. unde ēt reptus ē homo mortuus pp eius suppositionē in ano ut pʒ infra in fen.xvi^a. in capitulo de fluxu uentris oium modoꝝ. ¶ Ad auctoritatem Rasis ex libro qui dicitur Galieni de tiriacha dico quod nō est ei asentiendū. uł dico qꝫ si ē debilitas pauca sequens uigilias & de pēdēs ab eis. pōt p opiata remoueri. sʒ si sit multa debilitas nō. ¶ Ad secundum dico quod istis opiatis utimur maxie eo tēpore quo egemus puris frigidis. s. frigidis repcussiuis sed nō eo tēpore quo egemus repcusiuis & resolutiuis & pp ea aplicatio opii cū sit coacta qa nō resoluit sʒ cōgelat materias dedet fieri nō in multa pte capitis neci illa pte a qua fit multa euapora° sicut ē Iafeth siue sinciput. Sed sufficit i fronte & naso & est somniferum.

¶ VERVMTAMEN RECTIVS EST. Hic reddit ad canones in flobothomia & cā redditus ē duplex. una est ut doceat quod si curare potes uigilias cura uera per abscisionē cāe facies illud qa ē rectius & hoc ē quod dicit. ueꝝtamē rectius ē ut expellas. s. per flobothomiam &c̄. Alia cā ē ut declaret sermonē superius dictum. Cura comunis specieꝝ ueraꝝ ē flobothomia. h° est rectius & ueꝝ si indicatiōes asentiūt & ideo dicit recti⁹ est ut expellas. s. materiā frenesis per flobothomiā si tolleret ea hora. i. pñtia indicātiū ipam & non sumitur hic hora pro solo tempore anni sed pro omnibus indicationibus presentib⁹. Ergo uult Auic. qꝫ lʒ sit dictū qꝫ flobothomia sit comunis cura. tñ cōsidera cās indicātes. sed tu diceres ipe dixerat illud supra cum dixit. Si nihil forte fuerit qꝫ ꝓhibeat. Dicendum qꝫ hic magis dearticulat cū declarat se dicēs & nō fuerit i postremo eius timor. Hic autēʒ timor i postrēo stati declarabitur. ¶ Vel dicēdū quod secundū conciliatorē arabes sunt magis timidi i flobothomando q̄ greci & ideo Auic. repetiit cautellā in flobothomia ¶ Est sciendū quod littera que dicit fac illud in principio duobus diebus uel trib⁹ pōt exponi dupliciter. prio quod ista flobothōia fiat a pricipio. pria die. z^a uel tertia & post non fiat & hoc quia timetur quod post tertiū diem materia sit nimis sepata a sanguine & est simile ei quod dicim⁹ qꝛ i terciana fiat flobothōia usqꝫ ad tres piodos ut patet in pria quarti in cap° de cura tertiane & ē simile ei quod aliqualiter dicimus qꝫ i morbilis fiat flobothomia usqꝫ ad q̄rtum diē ut in pria quarti i suo cap°. ¶ Secūdo modo pōt exponi quod ista flobothomia fiat in principio. i. a die quo incipis duobus &c̄. & qꝫ tu nō facias eam una die cōpletā sed secūdes i secunda die uel tertia & ē cañ. similis canoni prie quarti in cap°. de cura putridaꝝ in generali cum dicitur mℓtiplicatio numeri est melior multiplicatione q̄titatis. ¶ Est ulterius sciendum quod Auic. recordatur cañ. generalis in prio libro cuʒ sepe dixit quod sanguis pro thesauro recondat̄ ita uult hic quod postq̄ tu facis flobothomiā nō ultimes ipam tantū quod nō remaneat sanguis . s. nisi ualde paucus nam pōt esse indigentia sanguinis egritudine ꝓcedēte pp duo. p° ut resistat̄ uaporib⁹ q surgūt a malis materieb⁹ siue faciāt accidentia cretica siue nō faciāt illa Sed si est uirtus debilis ꝓpter multā euonem sanguis nō poterit resistere motibus uaporosis & accidētibus creticis & hoc idem dicit in cap° pallegato Cuʒ dicit debilitatur uirtus a resistendo in crisibus expectatis. z° quia in tempore restaurationis p nutrimentū & in declinatione remanebit uirtus supflue debilis uel ēt in tēpore crisis in quo oʒ subtilissime dietare uirtus non poterit substinere quare cogemur dare cibū pp tuaʒ supfluam flobothomiā. Et hoc ē quod dicit nō pueniatur donec non remaneat sanguis in corpore. i. nō sit perflue flobothomes sed remaneat sufficēter de sanguine quo natura conseruetē. i. stet fortis ad resistendū uaporibus in statu faciētibus accidētia cretica ¶ Dixit post & defectum nutrimenti. i. subtiliationis regimis si hora. i. tempus siue dispositio morbi ut qñ est in statu fecerit illud oportere. s. quod resistatur uaporibus & quod regimen subtilietur. Aliter ēt pōt exponi ut pʒ ex dictis. ¶ Est sciendum quod subtiliter inuestigans totuʒ sermonē Auic. hic posset referre ad flobothomiā que fit in freneſi tempore multe instantie uigiliaꝝ non obstante quod prius in pncipio frenesis sit facta alia flobothomia & iō in hac flobothomia oʒ duo attendere. primū ē qꝫ fiat pluribus uicibus. z° quod fiat modica. Et iō dixit Auic. si tolleret eā hora. i. tempus morbi quia iam sumus in augumento. Si ergo i stancia uigiliaꝝ pōt tuo iudicio p flobothomiam remoueri ut quia sit p sodam sanguineā pulsatiuam q̄uis simus in augumento & sit facta flobothomia in principio tūc fac eam ēt nunc in augumēto sed diuide ipsam in duas uel tres ptes quia credendū est quod uirtus sit debilis & iō fac eam a principio. i. a primo die quo incipis &c̄. Et q̄uis diuidas ipsam tñ cum hoc non trahas multā q̄titatem sanguis sed cōseruetur ut resistatur uaporibus & defectui nutrimenti q̄ occurrūt hora status.

¶ ET POSQVAM FLOBOTHOmaueris. Hic ponit cañ. q̄tum ad intentioneʒ que est materierum subtratio siue diuersio & primo p distæria. z° p fricationes. z^a ibi Et trahe materiaʒ ad inferiora ¶ Est dubitatio utꝝ añ flobothomiam sit fienduʒ clistere. uidetur quod sic secūdum cōiter opantes ¶ Item flobothomia strin

git naturā ut p; in quarta pmi in capº de flobothomia ergo oʒ prius eam linire. Item in prima quarti in capº de cura febris terciane non pure ponitur quod cum flobothomabis non idigebis clisteri & secundū expositiōeʒ notā uult qđ tu debes prius fecisse clister. ¶ In cōtrariū ē Auic. cum dicit & postq̄ &c. Dico quod clistere pōt fieri ante flobothomiā secundū quod necessitas cōstringit & qn̄ʒ fiunt eadem die & quādo diuersis diebus secundū qđ apparet medico prudenti. Tamen Auic. in modo loquendi innuit nobis quod si simul cōcurrat necessitas flobothoīe & clisteris in frenesi debemus a flobothomia incipere. Ratio ē quia stantibus duabꝰ indicationibus de duobus medicinis medicus debʒ incipe ab eo quod magis necessitat & in cuius obmissione est magis piculum. Si quis aūt incipiat fieri freneticus & hēat feces in intestinis unde est opus clisteriis & materia sanguinea manifeste fluat ad caput & apostemet unde flobothomia est necessaria. Si tu paras clistere ad soluenduʒ feces intestinoꝝ eo tēpore quo tu istud paras clistere & pficitur eius opus hic infirmus multuʒ pcedit in augumento frenesis ē ergo melius flobothomare prius & statim ponere oleū rosatuʒ cuʒ aceto & post facere clistere ex quibꝰ cessāt cōtraria utriusq̄ ptis. ¶ Est secūdo dubitaº utrꝫ possimus facere clistere acutū. uidet qđ sic quia in principio frenesis possumus dare farmacū solutiuū imo scamoneā secūdū Rasiʒ in .xvii°. cōtinentis capº quarto ergo mltomagis clistere acutum possumus facere. Itē in cura apostematum epatis utimur clisteri acuto cum coloquitida ut ponit Ga. in 3º terapētice in capº de cura apostematum epatis ergo multomagis in cura apostematū cerebri qa nō sic fortiter agūt clisteria i ptes cerebri sicut in ptes sibi ppinquas ut circa epar cū epar loco clisteri sit ppinquius. ¶ Itē in soda colerica tēporali atrahimus materias ad inferiora cū clisteri calido i. acuto gº & in frenesi cū ibi sit dolor colericus. ¶ Itē in obtalmia cōpetūt clisteria acuta uiolēta ut ponit Rasis in 2º cōtinentis ergo eadem ratione in frenesi. ¶ In cōtrariū est Auic. & Mesue & Haliab. & cōiter omnes. ¶ Dicendum quod in principio frenesis cum intencio p clisteria ē emundatio intestinoꝝ ab eoꝝ fecibus & diuersio uapoꝝ a capite debemus uti clisteribus lenibus ut cum oleo rosato & aqua ordei uel oleo alio ut comūi uel uiolato et aqua .s. pura calida Et n̄ debemus uti clisteribus acutis. Ratio ē quia in uera frenesi acuta clisteria agitant & inflamāt materiā que ascendit a corpore ad caput quia clistere acutum calefacit & inducit febrē imo ēt debilitat epar ut patet i 4ª primi. Materia aūt cōmota & calefacta disrup tius furiendo currit ad caput & hoc ē qđ Mesue dicit adminstratio clisterioꝝ sit leniuʒ ut nō fiat incitatio materieꝝ ad fluxum p cōmotionē eaꝝ. Clisteria aūt leuia faciūt tria iuuamēta pncipalia in frenesi. Primū ē quia materias intestinales. s. feces & corruptiones humoꝝ emundāt. 2ᵐ est quia diuertūt materias uaporosas elleuatas a materiebus corruptis intestinalibus. 3ᵐ est quia tempando calorem quietāt materias colericas & sanguineas si que a ptibus illis essēt apte ascendere uel facere alias ascendere & qa qn̄q̄ nō sufficit oleū roxatū ul' uiolatū cuʒ aqua soluʒ ordei quia feces & materie adiacentes non sunt multū apte ideo si cogeris ire ad clisteria fortiora nō tn̄ sint in gradu acutoꝝ sed lenientium ut clisteria que fiūt cū casia & decoctiōe blitis et sale sicut etiā Halibas docet ¶ Est sciendu; quod notāter dixi in principio uere frenesis quia si frenesis essēt nō uera pp materias in stomaco ul' pectore ul' intestinis ul' alibi poteris uti clisteribus lenibus uel acutis secundū qđ precipitur i capitutulis hoꝝ passionū & hic esset longū narrare. similiter si frenesis iam transiuit principiū & totū tēpus in quo de raptu materieꝝ timetur imo sicut uerbigratia in declinatiōe pōt cōtingere qđ qn̄q̄ indigebimus clisteriis acutioribus. Ad contraria dicendū cum dicitur. prio in pricipio frenesis possumus dare solutiuū. dico q coīter pcipitur in principio solutiuū lenitiuū ut cassia & similia. Et cum dicitur Rasis pcepit dare scamoneā. dico qđ illud ē coacte & irregulariter & sic ēt possimus uti clisteri acuto in principio. uel dicendum ut puto melius quod conuenientius potest da dari scamonea in principio frenesis ad phibedū raptū materie q̄ possit fieri clistere acutuʒ Ratio est quia scamonea assumpta p suā uim educit coleram sed clisteria acuta non habent potentiā educendi illā fortem & iō plus cōmouent q̄ educant ¶ Ad secundū dico quod i apostematibus epatis Ga. utitur clisteriis acutis cum sint in declinatiōe & alique materie sunt ibi igrossate uel indurate & si quis etiaʒ considerat clistere acutum cōmouet & inflamat & minus diuertit euacuando materias a pte capitis sed a pte epatis pōt diuertere potentius euacuādo ¶ Ad tercium dicendū quod colera faciēs sodaʒ temporalem in qua pcipitur clistere calidum. i. acutum est cū materia colerica grossa flegmati mixta & situata radicaliter in ptibus stomaci & tūc confert clistere acutum ¶ Ad quartū dicendū qđ non ē simile de obtalmia & frenesi cum in frenesi sit fortissima febris & magis timeatur iflamatio & incitatio materieꝝ ad fluxū ex clisteri acuto uel forsan ille sermo est intelligendus i obtalmia de materia grossa & non in colerica uel sanguinea subtili. hoc tn̄ disputauimus 3ª fen huiꝰ.

¶ ET TRAHE MATERIAM. Hic poit cu

ram p fricationē & p3.¶ Eſt ſciendu3.d.t. Iſte fricationes & ligature & infuſiones cū aqua calida poſſunt ne fieri anq̄ fiat flobothomia uniuerſalis uel debēt fieri omino poſt flobothomiam. ¶ Dicendū quod ſi neceſſitas eſt flobothomare & eſt poſſibile debet flobothomia p̄mitti.ſtāte eni multa repletione timendū ē ex iſtis ne materia agitetur pluſq̄ diuertatur ut dictū fuit ſup̄ in cap°.de cañ.generalibus & hoc ſi fricationes ſunt fortes & ligature ēt & alia.debilis autē fricatio & ꝓprie a longinquo incipiēs forſam nō ꝓhibebitur ante euacuatōe3.in hoc cadit extimatio ¶ Secūdo eſt dubitatio an iſte uentoſe debeant fieri cū ſcarificatiōe uel ſine.Dicendū q̄d illud ē ſecundū quod uides neceſſitatē euacuatōis in diuertēdo.¶ Tertio ē ſciendū quod littera que dicit.& ꝓprie in diſpoſitiōe deſenſiōis exponiť dupliciter.prio in pedibus pendētibus ut dicit littera extra & hoc ut meli⁹ trahatur materia.Alio modo exponitur.i.in declinatōe exacerbatōis uñ Alexāder loquēs de huiuſmodi fricatōibus ligationibus & infuſſiōibus extremitatū dicit. Sed oportet hoc fieri in declinatiōe acceſſionū.Et itel ligatur hic declinatio totū tēpus quietis q̄d etiā eſt tēpus ante aliū poxiſmū.nā illa eſt melius facere per que uirtus minus grauať & q̄n materia nundū ē in motu ad caput & ideo Raſis i p° cōtinentis octauo cap° dicit debet fieri añ prin^{us} poxiſmi & poſt eius declinationē & idem innuit Alexander.¶ Eſt ſciendū quarto q̄d grauitas fortitudinis febris aut multa fortitudo eius cu3 grauitate capitis inducit multā repletionē ſanguineam in capite frenetici & ideo oportet q̄d ponātur uentoſe in kelketu.i.in collo in prin° diſpoſitionis egritudinis.i.cu3 egritudo eſt in principio nō tñ ante flobothomiā ſed poſt ita q̄d una die poſſunt poni ſi apparet repletio multa & iō ſūt uentoſe cū ſcarificatiōe & h° eſt quod Haliabas ponit quinto pratice utaris autē flobothōia aut ſicia.prio ſecūdo aut tertio die.

¶ ET PRIMO INCIPE NVTRIRE.

Hic ponit curā q̄tum ad intentione3 quintā que ē rectificatio diete.Et in hoc ſunt ſex canones ordinati ut uidere potes.Et primus ē de dieta cu3 oportet incipe & eſt quod ſubtiliſſime ip̄m nutrias.ſ.in principio quaſi nihil dare & hoc ē dar̄e rem ſubtilis nutrimēti.i.ualde pauci ſic oximel 3ucharinum ſi times inflamationē melľ.ſecūd⁹ cañ.eſt ut in ſecūda uel tertia die & hoc eſt una die uel duobus a p^{s} des ſibi nutrimentū groſſi⁹ ſiue copioſius & h° ē aq̄ ordei ſubtilis.ſ.in qua ē uirt⁹ ordei.Deiñ poſt z^{am} uel 3^{am} diē da groſſā ut aquā decoctionis ordei quia .ſ.ptiſanā.¶ Eſt dubita° d̄ hac for^{a} regiminis q̄a uideť cōtraria dictis ypocratis i prima p̄ticula amphoriſmoꝝ & dictis Ga.ibidem Et dictis.Auic.i p̄ma quarti i capitulo de cibatione febricitanciū ubi precipitur quod a principio dieta ſit groſſior & uerſus ſtatum tenuuior.Itē Haliabas in q̄nto p̄tice in hoc ca°.in die flobothomie doc3 dare ius pulli cū agreſta ſed dies flobothomie ē dies prima freneſis ſi eſt poſſibile.ergo in p̄ma uel in z^{a} die ſi tunc fiat flobothomia o3 groſſius dietarī.¶ In cōtrariū ē Auic.Dicendū quod forma regimis p dietā in morbis acutis apoſtemoſis in aliq̄bus uariatur a forma regimis morborum acutoꝝ nō apoſtemoſoꝝ ut declarauimus p̄mo amphoriſmoꝝ & p̄mo & ſecūdo regis acutoꝝ Et unu3 in quo uariatur eſt quia a p̄ncipio motus materieꝝ ad apoſtemandū mēbꝝ conamur ſubtiliſſime dietare ut corpus fiat auaꝝ & ex hoc ceſſat fluxus Et ſimile3 modū dietādi innuit in fen.xvi^{a} in cap° de cura fluxus cū excoriatiōe & in cap°. de cura tenaſmonis & ubi medicus nō crederet hanc intentionē ſibi ualere nō ultime ſubtiliabit a principio.¶ Ad ſecundū dicendū quod illa dictacio Haliebatis reſpicit caſum uirtutis.accidentibus aūt uirtutē diſſoluētibus & in ſtatu cib⁹ eſt dandus ut p3 in comēto illius amphoriſmi p̄me particule Contēplari aūt o3 &c̄.Et Auic. hoc intellexit cum dixit Et cōſidera in hoc uirtutem.¶ Secūdo dubitatur quia docet p̄miſcere ſirupum acetoſum.ſ.oximel & aquā ordei Cui⁹ cōtrariū precipitur in prima quarti.¶ Dicēdū dupliciter & primo quod debet intelligi quod iſta dentur diuiſim.¶ z° quod ſi non ſit timor de acetoſatiōe aque ordei poſſunt miſceri & h° intelligit hic plurimū eim freneſis ſit in corporibus calidis colericis in quibus non dubitatur de acetoſatione aque ordei in ſtomaco. Si aūt timeretur cōuerſio aque ordei in acetoſitatē tūc non debet ſibi miſceri ſirupus acetoſus & ſic intelligit in prima quarti & alii modi ſunt dicti a me ibidē.¶ Tercius cañ.ē notus & eſt ille amphoriſmus Contemplari aūt o3 &c̄. Quartus cañ. eſt quod nō.detur frenetico aqua fortiter frigida.¶ Dubitatur utꝝ in freneſi competat aqua frigida Et uidetur quod ſic p A3arariū in cap° de ſirſen ubi dicit nec unquā ꝓhibeatur frenetico aqua frigida Idem ponit Raſis in diuiſionib⁹ Item Raſis in ſeptimo cōtinētis quarto ca° dic̄ qualibet hora aqua frigida mittenda eſt p os ipſoꝝ freneticoꝝ Item Auic .infra dicit in colerico non alienatur aqua frigida oio Item aqua frigida eſt digeſtiua colere ut p3 in prima quarti & cōpetit ēt in febribus ſanguineis p Ga.in nono terrapentice.Sed freneſis uel ē ſanguinea uel colerica ergo in qualibet cōpetit aqua.Item ſtati3 dat aquā uel iulep uel fortiter frigida.¶ In cōtrariū ē Auic.hic & Meſue & Alexander q ſic dicit frigidā aquā oio ꝓhiberi o3 pp quod non eſt utilis.Modus dicendi cōis in ſimili queſtione

& in hac ē quod ellectiue usus aque frigide non
cōpetit Et ratio ē quia nocet ptib⁹ neruosis Fre
nesis aūt est passio paniculoꝝ qui sunt neruosi.
2ª ratio est quia potus aque frigide pcutit ptē3
debilem ut patet in nono terrapentice, hec aute3
est ps precipue debilis.s.cerebꝝ.3ª ratio ē quia
phibet resolutionē. Coacte tñ utimur potu aq̄
frigide ut cū timemus uehementiā adhustionis
& casum in tabē uel spasmum exicationis. Alius
modus dicendi ē praticabilior qui sumitur ab
Auic. in prima quarti in ca° de cura putridaꝝ ī
generali. pp̄ter quod ē sciendū quod de exhibi
tione aque frigide in frenesi multa possunt īdica
re & multa possunt phibere Indicat quide3 &
sentit aquā frigidā dari in frenesi ipsa materia
egritudinis sanguinea subtilis uel colerica a qui
bus utplurimū fit frenesis & indicant uel consen
tiunt etas iuuentutis habitudo carnosa consuetu
do potandi aquā frigidā bona & naturalis oīu3
uiseꝝ dispositio & fortitudo caloris natural' et
tēpus calidū & timor cōuersiōis in ethica3 & ti
mor cōsumptiōis & alia possent mōstrari. Pro
hibēt autē eius dationē passio p̄cipua ut panicu
loꝝ cerebri & si etas sit senectutis & cōplexio si
ue habitudo macra & disuetudo potandi aqua3
frigidā unde lesus fuit Aristo. ille ut narrat̄ in
libello cōsuetudinis a Ga. & stomaci uł alterius
uisceris debilitas unde qui habebat meri debile
pp potū aque frigide remāsit trāsglutire nō po
tens ut ponit̄ in septio terapentice. & hoc innuit
Auic. cum dicit & proprie si fuerit.s.apostēa uel
specialis debilitas in uelamie.i.i diafragmate uł
in uiseribus ut in stomaco uel alibi & tēpus etiā
frigidū nō cōsentit. oportet ergo medicū habeē
latitudinē bone extimatiōis ut aduersantibus in
dicationibus sciat eligere quod magis indicat. Et
ideo auctores uarii uaria dixerūt. ¶ Est tñ scien
dū quod aqua frigida pōt dari uel solū in potu
& in q̄titate pauca ut cū misetur sirupo de mā e
& in hoc nō expedit tm̄ suspicari & ideo Auic.
ipam cōcedit cū dicit & in hac hora Haliabas ēt
sirupū dat cū aq̄ frigida. uł pōt dari ī mł'ta q̄ti
tate & ī h° medicum o3 multū cōsiderare sił'iter
o3 cōsiderar̄ ī datiōe aque uehm̄ter frigide uel
ei⁹ que nō ē manifeste uel multū frigida q̄a nō
o3 in ista tm̄ suspicari. unde Auic. dixit ab aq̄ ue
hemēti.i. uehemētis frigoris ¶ Quintus cañ.
ē quod sicut egritudo declinat ita gradatī proce
datur in nutriēdo.s.eūdo de cibo subtili ad gros
siora cibaria. dixit post aut ex ip̄o adde.i.q̄uis n̄
mutetur cibus tñ mutetur quātitas quia dabis
de eo in maiori quātitate. Enumerat aūt cibaria
que sunt frigidi nutrimēti quia q̄uis frenesis sit
in declinatiōe tñ est timendū de flāma caloris fe
brilis & almes.i. faseoli misti cū aliquo acetoso.
Elfitrati ē apud arabes genus cibarii acetosi cu3
aceto uini ut acetosu3.s. aliqd̄ cibariu3 cū fructi
bus frigidis.s. acetosis ut prunis agresta uł gra
natis uel arātiis & similibus. ¶ Sextus cañ. est ī
hac hora declinatiōis & hoc qñ remansit multa
stomaci inflamatio & epatis ut frequēter cōtin
git uel in hac hora.s. p̄ncipii. Sed.t.d. Alexāder
ponit cōtrariū huius dicēs panē eis in aqua cali
da dabis infusum dico quod panis sumule.i. de
flore farine pōt dari in aqua calida infusus si nō
intenditur ad flamam stomaci & capitis ¶ Et
quia Auicena non docet dare carnes aut uinum.
Est ex hoc dubitatio p° utru3 stāte frenesi com
petant carnes. Istud dubiū apud me ē satis leue
Nam si uirtus sine eis non suffert o3 ipsas dare
correcta s tñ cum acetosis & frigidis ut Auic. do
cet & in pcessu Auic. concedit eas in declinatiōe
& hoc cum dicit ephitegiati.i. cibarium acetosu3
& ēt cū carnibus fieri pōt. ¶ Secundo ē dubiu3
utꝝ durante frenesi possimus uti uino uidetur
quod non quia Auic. hic nec in principio nec inde
clinatione cōcedit & similiter Haliabas Mesue
& Azararius. Ite3 quod portat materias ad ca
put & ledit mentem non cōpetit. uinu3 aūt hoc
facit cum sit pforatiuū cito implens neruos. Ite3
inter omnes auctores theodorus prisianus uinū
in hoc cap° phibet & assignat cām dicēs. uinu3
oīo non detur qm̄ sitis ardorem cōmouet & fer
uorem & alienationem incitat. ¶ In contrariu3
est Alexander. In hac questione. nō ē magna am
biguitas de uino aquoso cū in acutis concedatur
a Ga. in 3° regimis acutoꝝ. nec est dubiū an si ac
cidat sincopis cordialis pp̄ter multā resolutio
nem debemus sucurrere cū potu uini. Sed ē du
bium utꝝ in aliquo tēpore frenesis possimus da
re aliquod uinū supra aquosum loco potus in ci
bo Et dicendū quod usq; ad declinationē non est
securū dare pp cās quas ponit theodorus. Cum
ei3 in p̄ncipio cōmoueat materiā & faciat ipsam
uersus caput fluere & in augumēto In statu ue
ro cum sit inflamatio multa uinum pōt multū
piculū inducere In declinatiōe uero dabitur de
bite limphatū ita quod sit plus aqua q̄ uinu3 p
cedendo ad resolutionē materie & ad cōfortan
dum uirtutem & ad inducendū somnū cum sit
humectans & sic pōt multū iuuare ut ponit̄ in
prima quarti in cap° de cura terciane & in hoc
est attendēda cōsuetudo bibenciū & stomaci de
bilitas in digerendo que multū indicant uini da
tionem & hec sunt dicta Alexandri & Rasis ī p̄
mo cōtinētis. unde post septimū & ultra etiam
Auic. concedit uinū in hoc capitulo.

ET OPORTET ETIAM ut in
principio. Iam Auic. posuit curam
frenesis q̄tum ad qnq; intentiones
magis generales. Hic ponit curam
minus generale3 descendēdo ad tempora & ad
accidentia determinata. Et primo ponit curam
que cōpetit in principio & augumēto inuens de

statu quoad quid & declinatione.2° specialiter ponit curā in declinatione.2ª ibi. Amplius cum pcedūt in declinatiōe.Prima in tres primo pre mittit curā frenesis q̄tum ad dicta tempora & hoc qn̄ ipsa est cito terminabilis Secūdo qn̄ ipsa est plixa.3° docet subuenire qbusdam accidenti bus.2ª ibi.Quod si egritudo plongetur.3ª ibi Et cum non mingūt.Prima in duas primo poit curā eius in pncipio & ēt in augumēto.2° quo ad quid in declinatione.2ª ibi Cumq; egritudo finita.p3.¶ Est sciendū quod l3 Auic. sup̄ facta flobothomia i principio docuit repcutere hic tn̄ resumpsit illū cañ.ubi declaret ipsum ponēs ex ceptionē quod non semp a principio utimur re pcusiuis & hoc est qn̄ freneticū apostema statī3 est cū tanta magnitudine pp repletionē qd̄ etiā uene extrinsece apostemant per cōitate3 uelami nis.i.paniculi extrinseci ad intrinsecū & ē simile ei quod dicimus de guardegi que est obtalmia magna in qua nō possumus incipe a repcusiuis ut declaratū ē in fen 3ª huius in cap° de guarde gi ubi uides multa pro declaratione huius pas sus. ¶ Secūdo est sciendū quod pp duas causas nō possimus hic incipe a puris repcussiuis.una ē multa q̄titas materie que a frigidis repcussa in loco cōstringitur.Alia causa est locus ad que3 apostematio iam puēit.s.paniculus extrinsecus Cum eni.hic paniculus apostematur nō debem⁹ uti repcussiuis ut ponit 3oar in tractatu qnto ca° quinto ubi dicit.Si apostema fit in paniculo qui exitrisecus craneū tegit quod leuius ceteris esse iudicatur cura ipsius est flobothomia cephalice abstinēdo cū omni solicitudine ab appositiōe fri gidoꝶ illi loco ne facias redire materiā & lesiōe3 nobiliori mēbro.Ex quibus apparet qd ē fiēdū secūdū mentē Auic.qa factis euacuationibus.s.p flobothomiā.primū a quo debes icipere ē aliqd molificatiuū sedatiuū doloris & hoc ē aliquod calidu3 anodinū ut aqua decoctiōis camomille et malue.Est enim in hoc aliqualis molificatio siue resolutio sine atractiōe & cū materia ē aliq̄liter minorata & ex hoc apostematio paniculi extrin seci cessauit.s.sua impletio poteris incipe repcute re cū stipticis frigidis ut cū oleo roxato & aceto ut supra preceptū ē & hoc ē quod dicit.deinde stiptica.s.utaris stipticis qa frigidis repcusiuis quibus ante uti nō poteras.Et qa aliquis diceret ista resoluentia nō poterūt absolui ab atractiōe Dicendū est quod tu debes esse securus pter clisteria & etia3 propter alias euacuationes uel forsam uult dicere.sit tibi securitas &c̄.i.multū utaris clisteriis quia multum a capite diuertunt & hoc maxime requiritur in istis.Alia littera ha bet.sit tibi causa silic3 quod tu utaris resolutiuis primo & postea stipticis & securitas &c̄. & hec est prima expositio deinde stiptica &c̄.

¶ Sed.t.d.uidetur quod Auic.sibi contradicat quia primo dicit deinde stiptica Et postea dicit Administra embrocas non cum stipticitate. Di cēdum quod isti sermones referuntur ad diuer sa tempora prima ei3 opatio.s.usus molientium fit in pncipio & 2ª opatio.s.usus stipticoꝶ fit ēt in principio cū iam materia illa fuit ab eius mul titudine minorata & cessauit a paniculo extrin seco ex quibus timebatur repcussio & modo nō timetur Ista aūt opatio est in augumēto huius apostematis pp quod ē sciendū quod in augu mento frenesis localia debēt habere tres opatio nes Et prima ē quod repcuciant sed non sic for titer sicut in principio & iō dixit admistra em brochas infrigidātes non cum stipticitate.s. tan ta q̄ta in pncipio.2ª opatio est quod aliqualiter resoluāt pter illud quod iam fluxit & iō poni tur camomilla & iō dixit & resoluitur resolutio ne modica.s.in principio augumenti.3ª operatio ē sedatio uigiliaꝶ quia in augumēto uigilie au gentur & hoc fit ponēdo paꝶ & non multu3 pa pauerıs & paꝶ camomille ad resistendu3 nocu mento papaueris.Camomilla.n. remouet nocu mentū narcoticoꝶ ut supra dixit in cañ.generali bus ergo in huiusmodi embrocis aproximatis in hoc tempore augumenti camomilla ponitur ad duas intentiones.s.ad cōsolandum papauer & ad resoluendū.dixit aūt secundū plurimū quia plurimo.tpre utaris &c̄.uel quia utplurimum utimur embrocis.possemus tn̄ uti calidis. ¶ S3 t.d.Si in apostemate magno in quo apostemat̄ paniculus exterior positis molitiuis nō sedatur illa repletio quid erit fiendū.Dicendu3 quod re manet extimationi tue Est tn̄ credendum quod sit possio mortalis & iō fugiendū est uel dimit tas localia.

¶ CVMQVE EGRITVDO. Hic ponit curā in declinatiōe quoad quid.s.quoad alteratione que qn̄3 remanet & p3.¶ Est sciendū qd̄ qn̄3 recedente frenesi remanet aliqua mala cōplexio calida & sica unde homo remanet cum aliqua alteratione.Studendum ergo est in aliqua infri gidatione & humectatiōe cum lacte & quia lac remanēs corrūpitur & quasi incollatur cuti ca pitis ideo dec3 ex ubere aiali mulgere uel ex ma millis mulieris uel docet lauare uel humectare cum embrocis tempatis.s.in actu.tn̄ frigidis in uirtute & humidis & ponitur in eis radix lilii ad abstergendū & camomilla ad refrenandu3 excessum frigidoꝶ.quare aūt lac caprinum in forti & lac mulieꝶ in debili dictum fuit supra ī cañ.generalibus & hic ē cañ.Serapionis in isto capitulo.¶ Est dubitatio quare nō posuit curā frenesis cum est in statu.dico quod uel dedit itel ligi quia tūc utaris embrocis magis resolutiuis uel dico quod si frenesis peruenit ad statum non

recipit curam ut ponit Mesue. ¶ Est ergo du
bitatio utrum si frenesis ueniat ad statum possit
curari, uidetur quod sic quia oīs morbus salu
bris habet quatuor tempora ut patet in 2ª p̄
mi & in primo de crisi in principio. Sed aliqª
frenesis est salubris ergo habebit quatnor tē
pora ergo & statū. In cōtrariū est Mesue cuȝ
dicit si iam impressit cura est cassa. Quidam
dixerunt quod frenesis pōt esse ī statu dupli
citer. uno modo cum ultimata malicia acciden
tiū & prauitate & si ad hunc statū ueniat fre
nesis nō recipit curā. Alio modo pōt esse in sta
tu cū malitia nō ultimata sed cū nō multa &
tunc hō pōt ab ipsa liberari. Quid uero Tha
deus in hoc senserit lege sup illo amphorismo
qnte pticule. quibus urine limpide ¶ Est gº
aliter dicendū & clarius quod in frenesi pōt
duobus modis esse status uno modo p totalē
cōfluxū materie & adunationē eius in cupuȝ
ita quod fiat exitura uera & ab hac frenesi ad
talē statū ueniēte homo nō euadit. unde omia
signa que Auic. ponebat supius frenesis facte
siue in statu existētis erāt mortalia si simul cō
siderabantur. Ratio ē quia tāta solutiōe conti
nuitatis ī paniculis existēte & multomagis in
substātia cerebri nō est ymaginādū quod ho
mo possit liberari. ¶ Sed, t. d. contra ab exitu
ris cerebri saniatis et ruptis ut materia exeat
per aures uel nares homo pōt liberari ut pa
tet in tertia quarti in caº de exituris & ut po
nit ypocras in sexta pticula amphorismorum
illo amphorismo caput dolēti & circundolēti
¶ Dicendū quod alias declaratū a me qđ ille
exiture cerebri & eruptiōes nō debēt dici pro
prie per collectiōem totius materie in unū cu
pum & per manifestā solutionē continuitatis
dilacerādo paniculū aut substanciam cerebri
nulli enī est dubiū qđ nō posset quis ex hoc li
berari. Sed debet ītelligi īproprie & similitu
dinarie & quod illa materia nō sit in cupū ag
gregata. sed quieta in porositatibꝰ digeritur
enim cū ab eis expellitur & dicitur erruptio si
ab ea cōtingat liberari. Alio modo pōt ī frene
si esse status per hoc qđ est esse in aliquo ter
mino uniuersali ita quod nō proceditur ultra
illū & ab hº statu pōt liberari & hunc statū
necessariū ē habere omnē frenesiȝ salutiferaȝ
Hunc autē statū dupliciter possumus yma
ginari. uno modo quod aliqua frenesis īcipiat
de pauca materia mota ad cerebrum que non tñ
dum uenerit ad cerebrum cupū faciat sȝ repleat
uenas ptias & porros & extēdat et tūc est fre.
nesis in statu quia nihil amplius de materia
fluit sed quia hec materia ē pauca & parū le
dens ideo homo pōt ab hac frenesi liberari q̃
uis tñ hec frenesis sit in statu q̃tuȝ ad hoc qđ
est suā materiā esse fluxā nō tamē est ī statu
q̃tuȝ ad hoc qđ est materiā esse in cupuȝ qui
status fuissȝ uel ēē potuissȝ si materia āplior
fuisset ut intrās porros dilaceraret & cōcaui
tatē faceret. Alio modo possumus ymaginari
hunc statum frenesis salubris p phibitioneȝ
pcessus fluxus materierum q̃uis multa sit para
ta ad fluxum & hoc fit quia medicus repcu
tit cum ergo p repcussionē materia incipit re
trocedere tunc incipit declinatio Et illud ulti
mū intensionis frenesis ad quod puenit. cū ma
teria fluebat ē status. utrum aūt ī illo ultimo tē
pore stet uel in istanti ē questio ptinēs ad p̄n
cipia naturalia tñ in flegmone extrinseco hūc
modū status possumꝰ uidere ut cū flegmon
curatur p repcussiua in principio uel cum cu
ratur in statu & hic status si quis bene cōside
rat est ps principii uel augumenti terminata
uel in actu posita ex quibus cessant contraria.
¶ QVOD SI EGRITVDO. Hic ponit cu
ram frenesis plixe & primo ponit curaȝ p me
dicinas. 2º p regimen. 3º addit quēdam cañ.
in cura istorum. 2ª ibi. Cumq̃ uideris. 3ª ibi Et
multociens accidit pȝ. ¶ Est sciendum. qđ qñ
frenesis plungatur & non remouetur dictis
medicinis repcussiuis. uel ēt si frenesis est cuȝ
grauitate capitis & apparet in ea subeth &
quies maior q̃ motus tūc significatur quod ip
sa ē non uera sed hēt aliquā admistioneȝ fleg
matis & ex hoc habet aptitudinē transitus in
litargiā siue hoc sit ex se siue quia usus frigido
rū nimis īfrigidauit materiā ex quo apparet
qualis debet esse cura istorum quia non cuȝ pu
ris frigidis sed mixtis cum calidis resolutiuis
& ideo adde in embrocis calida que ponit ut
balsamitā .i. sinsibriū & mentastrū. s. cāpestre
& expressionē mente uel mirte & considera
modos loquēdi Auic. primo quia dicit & per
transiuerit terminū p̄ncipii quia in principio
huius frenesis materia existente frigida simul
cum calida utimur puris frigidis sicut in litar
gia. Secundo quia dicit & adde ei in embro
cis quia non debes uti istis calidis puris sȝ ad
dere embrocis p̄dictis remoto papauere pp
multā cōgellationē quā posset facere & som
num. Tercio dicit post septimam qa certitu
dinaliter p̄ncipio transeūte Et forsam quod ī
telligit aliqua digestione existente in materia
sic modus Auic. ē qñȝ dicere sic. Cum eiȝ dicit
qñq̃ ad septimā uel in septimanā ītelligit qñȝ
usq̃ ad tempus apitionis digestionis ut patȝ
in prima quarti in capº de cura putridarū in
generali & in capº de cura emitritei secunduȝ
nostrā expositioneȝ ¶ Et pone. s. post mucila
ginē &c. cū oleo. s. aliquo ut camomellino uel
cōi & hoc fit ad resoluendū & quia uapores

grossi currũt p neruos faciẽtes iectigationes & minantes de spasmo ideo oꝫ ungere corpꝰ & uidetur quod hic sermo sit Alexandri.

¶ CVMQVE VIDERIS. Hic ponit curaꝫ per regimẽ & patet. ¶ Est sciẽdũ quod uinũ põt dari in tẽpore declinatiõis hoc autẽ tẽpus Auic. describit pp duo. prio cũ dicit uirtus con seruetur quia declinatio egritudinis est cũ con seruatiõe uirtutis. 2° cũ dicit & postq̃ pretrã sierit &c̃. quia uel hic morbus est pacutus & tunc post septimũ cessat uel nõ ẽ sic pacutꝰ & tũc cessat post longitudinẽ egritudinis & post septimũ. Si ergo uides uirtutẽ conserua tam .s. fortẽ post septimũ uel ultra & post lõ gitudinẽ tunc potes dare uinũ sed paꝝ et lim phatũ ut dictũ est supra uel uirtus cõseruat .i. nõ alienat postq̃ transiuerit septimũ .i. vii. diebus sine alienatiõe. Aliter tñ qñq; exposui iam .s. cum uides quod uirtus conseruat quia .s. nõ alienatur uel uirtus cõseruatur .i. licet sit fortis tñ pp cõsuetudinẽ uel frigiditatem sto maci põt dari uinũ uel 3° uirtus .s. cerebri con seruatur .s. quia nõ multũ debilitat remãet .n. in quibusdam qñq; tanta debilitas cerebri ut quolibet potu uini ledantur.

¶ ET MVLTOCIENS. Hic addit quẽdam cañ. in cura hoꝝ & patet. ¶ Est sciendum qđ leuis uomitus in istis freneticis põt cõferre si ue fiat spõte siue p artẽ non tñ debet cũ rebus fortibus puocari qa faceret in cerebro agita tionẽ multã & ideo sufficit aqua & oleũ frigi dum .s. uiolatũ uel roxatũ uel comune & ista facit Rasis in prio cõtinentis. frenetici auteꝫ in quibus iuuãt sunt de materia colerica uera uꝰ nõ uera quia de habẽte admistionem flegma tis & tũc ꝑprie cũ humores stomaci coaugẽt euaporãdo materias capitis.

¶ ET CVM NON MINGVNT. Hic do cet duobus subuenire accidẽtibus & prio retẽ tioni urine que accidit eis pp defectũ itellectꝰ circa uariationẽ. occupant eni multis fantasiis & accidit pp defectũ sensus uehementẽ ipsius uesice quod non sentit mordicatiõnẽ urine pp occupationẽ uel pp nocumentũ in sensu tactus Regimen ergo est cõpressio et inunctio et em brocatio ut uesica sentiat & molificetur ut la xet urinã ego uidi conferre eis qñ fit in radice uirge ꝑpe anũ. ¶ Secũdo docet subuenire in quietudini & agitationi & hoc ligãdo eos & proprie cũ timemus ne apertura uene fiat & est cañ. Haliabatis in quinto pratice.

¶ AMPLIVS CVM PROCEDVNT. Hic ponit curã in declinatiõe & remissiõe ac cidentium & est regimẽ humectatiuũ ut con ualescentiũ & ideo dantur cibaria restaurãtia leuia .i. facilis digestiõis ut carnes pule edi 2ᵗᵒ Rasim & aliena &c̃.

¶ CVM AVTEM EOS VIS. Hic ponit cu ram eoꝝ per balneum & patet.

¶ ET HIC QVIDEM EST SERMO. Hic concludit & patet.

¶ EIVS VERO QVOD DIVERsificat Hic ponit curã secundũ spẽs & iõ est sermo specialis respectu supioꝝ & primo pmitti: 2° exequitur. 2ª ibi Colericũ eiꝫ Et hec in tres qa primo ponit curã frenesis colerice. 2° ponit cu rã sanguinee cõperando ad colericã. 3° poĩt cu ram colerice de colera adhusta. 2ª ibi Et tibi ĩ est. 3ª ibi Et in colera. ¶ Dicit primo colericuꝫ .s. sirsen siue charabitum ¶ Et dico colericum de colera rubea uel citrina ¶ Est sciendum quod hic Auic. ad duo intendit .s. ad euacuatio neꝫ & ad rectificationẽ regimis quia ista duo indigebãt specialiori sermone in hoc charabito Intentio eim ꝓhibitionis materieꝝ & sedatio nis accidentiũ & diuersionis iam dicta ẽ & suf ficit in forma generali iam dicta Euacuatiões aũt docet facere cũ solutione colere & cum flo bothomia. ¶ Est dubitatio utrũ in principio huius frenesis competat farmatia. uidetur qđ non quia supra ꝑcipiẽs euacuationẽ ꝑcipit cuꝫ flobothomia & si cum alio precipit cum cliste riis leuibus. ¶ In cõtrariũ ẽ Constantinus in uiatico & Ga. in. xiii°. terrapẽtice qui genera liter in apostematibus capitis inchoantibꝰ da ri precipit farmacũ solutiuũ. ¶ Ista questio est determinata supra in ca° de cañ. uniuersa libus. Hic tñ succinte ptractabitur ꝑpter qđ respondeo quod materia frenesis uel ẽ sangui nea & tũc maxie cõpetit flobothomia nec alia farmacia competit nisi mundificatiua sanguis uel ẽ materia colerica & tũc cõpetit farmacia. Et quia materia colerica cõuenientius educit cum farmatia q̃ cum flobothomia ideo dixit hic Auic. cũ solutiõe plurima & flobothomia pauca quia plus intendimus euacuationi cole re q̃ sanguis & ideo copiosius & frequentius uti possumus solutiuis q̃ flobothomia. ¶ Ad cõtrariũ dicendũ quod cañ. Auic. pmi fuerunt de intẽtione generali & iõ solum expressit de euacuatiõe que oĩ speciei frenesis cõpetit & il la est flobothomia. obmissit itaq; de farmacia que est specialis euacuatio & dixit de ea in cañ. specialibus. ¶ Secũdo ẽ dubitatio utꝝ in frenesi colerica ĩ pncipio debeamus uti farma cia lenitiua & debili solũ ut cassiafistula & si milibus an possimꝰ uti scamonea & solutiuis fortibus. uidetur quod cũ lenitiuis debeamus euacuare p Haliabatem in qnto p̃tice & per Rasim in nono almansoris & Constantinum in pmo uiatici qui ĩ frenesi cõiter leuia farma ca pcipiunt ut mãnam casiaꝫ tamarindos & si

milia. ¶ In cōtrariū ē Rasis in.xvii°.cōtinētis cap° quarto qui in freneſi colerica docet ſtatiʒ euacuare colerā cū rebus uiolentibus iſte ſunt ſcamoneate medicine & huiuſmodi. ¶ Hanc dubitationē ſoluit Auic.in littera & dicit qđ ſolutiuū i freneſi colerica pocius.i.utplurimū uel potius quia regulariter opando debʒ eſſe lenitiuū & hoc ē quod dicit ex lubrificantib⁹ .i.leuibus quia ſubtilibus predictis in cap° generali & in cap° de ſoda calida & iſta ſūt que modificāt ſanguinē & de illis eſt fumusterre ¶ Dico aūt quod ſolutiuū debʒ eſſe lenitiuū ſi tu ſcieris quod natura infirmi ſit obediens euacuatiōi ipi per iſta ſecūdū omnē diſpoſitionem.i.omnino qa caſſia uel mana uel decoctio in qua eſt fumusterre optime purgat ipſum. ¶ Dico ſecundo qđ qn̄q̄ & quaſi coacte opādo oportet purgare etiā in principio cum ſcamonea & hoc eſt qn̄ nō eſt obediēs infirmi natura lenitiuis & hoc Auic.innuit per oppoſitū eius quod dixit. Eſt etiā hoc qn̄ materia colerica eſt plurima mobilis.i. permutabilis ſiue furioſa & hoc Auic.innuit ex can̄.generalibus primi libri in fen quarta cap° 3°.quandoq̄ uero in hoc auctores ſecuntur uiā mediā purgātes cū leuioribus q̄ ſit ſcamonea & fortiorib⁹ caſſia ipſa & dant infuſſionē mirabolanoꝝ citrinoꝝ uigoratoꝝ & cōſolatoꝝ cū aliis ſꝫ ut tu repies uolēdo inueſtigare in libris pluribus. Moderni uero medici utuntur expreſſiōe reu barbari cū pulpa caſſie. Sʒ in dāda ſcamonea Auic.uult qđ cōſideres obedientiaʒ nature.i. cōformitatē & h° ſcias per cōſuetudinē & h° ne ſimus cauſa ſue mortis. Et hic can̄.hic pticularizatus eſt poſitus generaliter ſupra in cap° de can̄.generalibus & in hoc uerificatur q̄d dicitur. Et qn̄q̄ ponūt quia.ſ.Raſis in.xvii°.continentis cap° quarto. ¶ Quarto eſt ſciendūʒ quod Auic.innuit i iſtis quātitatē flobothomie quia nō debet eſſe multa ſed pauca ut nō ducat ſilicet prope ſincopi.ſi materia tn̄ in loco illo dominās eſſet ſanguinea poſſet copioſior fieri 2° innuit.ſ.quod prio flobothometur. deinde purgetur & quod iſtoꝝ debeat precedere ē queſtio que pendet ex pncipiis quarte primi cap° quarto. 3° Auic. itendit ad regiminis rectificationē & patet.

¶ CIBI AVTEM SANGVINEI ¶ Hic ponit curā freneſis colerice ad ſanguineā cōpan° & prio per rectificationē regiminis. 2° p remotionē cuiuſdā accidētis. 3ª ibi & oportet utplurimū. Pria pars in tres prio ponit cibaria conuenietia i ſanguinea. 2° in colerica cōpando ad ſanguineā. 3° aſſumat totū. 2ª ibi colerice autē. 3ª ibi. Et ſcias quod colericus. ¶ Eſt prio ſciēdum quod iſta cibaria ſtiptica non cōcedunt ſte euacuationē ipius ne ſtringāt uentrem de qua ſtipticitate debemus eſſe i freneſi multū ſoliciti ne accidat & ubi in hoc ſumus ſecuri.ſ. quod per hanc nō poſſunt nocere cōpetūt hec cibaria quia reſiſtūt per frigiditatē caliditati & per ſicitatem ſtipticantem reſiſtunt humiditati eius.

¶ COLERICO. Hic ponit cibaria in colerica cōpetentia Iſta aūt ſunt cibaria frigida & humida que hic enumerat alchechen .i.citrulus & ē cibus frigidus Almuri ē modus illius cibarii quod ſic fit ex almes.i.piſcibus uel faſeolis.ſ.mixtis cū aliis rebus humiditatē iducētibus Eaꝝ acetoſitas ex aceto & ʒucharo.i.ſimul cū ʒucharo & hoc ut remittatur audatia aceti & iſtis ſimilibus ſicut granatis &c̄.

¶ ET SCIAS. Hic aſſumat regimen & etiā ponit curā p alterationē. Ipſe dixit duo Et cā primi dicti eſt quia colera ē humor calidior & inducēs acutiorē flāmaʒ q̄ ſanguis ſed ſanguis in ſe magis facit morbū repletionaleʒ & cum multitudine uapoꝝ ergo indigemus pluri reſolutiōe & uapoꝝ eductione. Cauſa ſecūdi in hoc cōſiſtit quia nō oportet ita timere & cautuloſum eſſe i ifrigidādo colericū ſicut ſanguineū quia aqua eſt plus colere ipſius digeſtiua q̄ ſanguis & iō nō alienatur a colerico & eſt dictum Raſis in diuiſionibus uel aqua frigida oio.i.multū frigida ¶ Eſt dubita° utrū in freneſi colerica competat aqua frigida. uidetur quod ſic p Auic.hic & p Raſiʒ in diuiſionibus & in primo cōtinētis & p Azarariū. & rōe pbatur quia cuius materia & qualitas rectificatur ab aqua iſti maxie cōpetit aqua Sed colerica materia & etiā qualitas rectificatur ab aqua ut notū eſt ergo &c̄. ¶ In cōtrarium ē Meſue in ca° de freneſi colerica ubi dicit alienet oio cibaria groſſa & aquā frigidaʒ Dico quod de datione ipſius aque frigiđ poſſumus loqui dupliciter uno modo abſolute & ſic aliqua poſſunt indicare ipſam dari & aliqua phibere ut ſupra dictū eſt unde auctores in hoc pcedentes diuerſis iudiciis extimatiuis diuerſa dixerunt. Alio modo poſſum⁹ loqui de datione ipſius compando freneſiʒ colericam ad ſanguineā & hoc rōe materieꝝ & tūc in freneſi colerica plus competit q̄ i ſanguinea & in ſanguinea indigemus plus reſolutiōe ut dixit Auic. & Meſue ibidem. Dico aūt ex pte materie quia alia ānexa freneſi colerice qnʒ minus poſſent aquā frigidā indicare ut excarnatio unde timemus de pcuſſione mēbroꝝ diſchoptoꝝ In ſanguinea uero pp habitudinē carnoſaʒ magis ſi eſſet minus timeremus. Sed.t. .d.quid faciā de facto. Dicendū qđ tu aſſumes indicantia aquā frigidam & cōtradicen

tia. Et cõsidera quoꝝ indicatio preualet. & illi inhere.

¶ ET OPORTET VTPLVRIMVM. hic ad remotionẽ intendit uigiliaꝝ cum humectãtibus apponẽdis capiti & naribus suggendo. Dixit aũt ipsoꝝ. s. habentiũ frenesim ipsam colericã in qbus habundãt plus uigilie uel ipsoꝝ. s. quorũcũq; freneticoꝝ in quibus uigilie supantes insunt.

¶ ET IN COLERA QVE EST. Hic ponit unũ cañ. curatiuũ colerice frenesis facte ex colera adhusta. Iste ẽ notandus in cura. ¶ Est dubitatio quare ponit curam ipsius cuꝫ dixit supra quod pimit. dico qđ pimit utplurimuꝫ In hoc ẽt est alter modus dicendi quod pimit si est in augumẽto uel in pcessu pncipii sed si sit futura fieri uel sit in principio. primo possibile ẽ quod homo liberetur ab ea Et iõ Auic. tenuit nouũ modũ loquendi de ista frenesi qa nõ dixit in colerica frenesi. s. que fit in actu sꝫ dixit in colera adhusta quasi dicat cũ frenesis est in sua cã & pata uenire uel habẽs pncipiũ principiãs & qa ista colera est adhusta tẽdẽs ad nigredinẽ ipius melãcolicã ut supra dictuꝫ est ideo maxime Auic. expressit curã fieri cuꝫ humectatiõe & infrigidatiõe ẽt aproximãdo illa per clisteria ut tẽperet calor in ptibus nutritiuis a quibus utplurimũ ista materia consurgit. ¶ Sed. t. d. quare in hoc etiã nõ dixit đ flobothomia & aliis euacuationibus. dico qđ dedit intelligi ex cañ. pmissis & forsam quod in hac min⁹ cõpetit flobothomia q̃ in colerica dicta qa materia est magis extrãea & magis distans a natura sanguinea & in hoc consistit solutio. ¶ Secũdo est dubita° utꝝ i frenetico cõpetat apositio galloꝝ ad caput canũ columboꝝ & similium uidet quod nõ quia si in eis esset utilitas tunc auctores famosi fecissẽt mẽtionẽ in huius cura. Sed Auic. h' c nõ põit neq; Rasis in nono almãsoris nec i diuisionibus nec i prio cõtinentis nec Mesue iteꝝ nec Haliabas secũdum Stephanũ nec Alexãder nec Serapio nec ʒoar nec Aʒararius. Mirabile enim esset i hoc si tãti uiri forẽt insufficiẽtes. Iteꝫ ꝙ trahit materias ad caput nõ cõpetit. Sed ista aialia actuali ipsoꝝ calore hoc faciunt & ẽt uirtuali ut columbe & galli cum sint calide cõplexionis ¶ In cõtrariũ est famosa opatio italicoruꝫ et multi auctores moderni. ¶ Ad solutioneꝫ huius est sciendũ quod auctores greci & arabes medici uiri illustres de hoc remedio non fecerunt mentionẽ non est tñ pp hoc eius utilitas negãda sicut nõ est iteꝝ neganda utilitas emplastri capitalis quod curat fracturas cranei absq; alteratiõe ossis ut dicet infra q̃uis a precedẽtibus auctoribus scriptũ nõ fuerit. Multi uero modernoꝝ precipiũt hic. quidã tñ in h° precipiunt pulmonem pectoris. s. arietis uel pecudis calidũ aponi sicut ab animali educat ut theodorus psianus in cap° de frenesi. quidam uero pcipiunt apponi catulũ scisũ & in eo cãu quidã gallũ & quidã columbos ut colligitur ex gilberto anglico in hoc cap° & a plateario & a cõstantino in quinto pratice pantegni & a Girardo sup uiatico & est sciendũ qđ qdam experimẽtatores ponũt galũ scisuꝫ in aceto calido paꝝ uel frigido. & quidã in aliquibus decoctionibus ponũt pulmonẽ arietis. Hiis pmissis dicẽdũ ꝙ frenesis uera de qua ẽ hic sermo uel ẽ in principio uel i augumẽto & tũc nõ cõpetit usus pdictoꝝ aialiuꝫ uel ptiũ. Rõ ẽ qa i prin°oꝫ uti puris repcussiuis i augumẽto uero repercussiuis & resolutiuis Ista aũt animalia uel ptes utplurimũ nõ repcutiũt cuꝫ pura applicãtur & ideo si applicentur infusa in aceto uel aliqua decoctione possunt in augumento cõferre sicut qñ ego sum usus pulmone arietis infuso i decoctiõe capitũ papaueris rosaꝝ uiolaꝝ ordei mundi & floꝝ camomille. Considera tñ quod qñq; accidit in usu istorum magna deceptio aput uulgares utuntur eim qñꝫ in augumento imo quod peius ẽ in principio frenesis uere appositiõe galli medico rõnabiliter phibente & post appositionẽ galli uel alterius similis & reiteratõe atracta multa materia ad caput fit cõfirmatio frenesis & casus uirtutis unde cum prius añ appositionẽ galli infirmus loqueretur aliter & surgeret modo tacet & non loquitur uel mouet linguaꝫ & non addit iuicẽ supra motũ lingue & h° ẽ ppter prauitatẽ frenesis & eius cõfirmationẽ ut sup̃ apparuit. dicũt ergo uulgares ipsum esse meloratũ & tñ ipse est in uia festine mortis. Et postq̃ uident ipsuꝫ mortuũ dicũt quod si prius apposuissẽt qñ medici uetabãt quod infirmus fuisset liberatus sic ergo infamãt nos. Sꝫ deus liberet nos de manibus eoꝝ. Si uero frenesis sit in statu & dico in statu secunduꝫ modum supra declaratũ in quo post cessationem fluxus põt esse aliq⁹ frenesis salubris tũc possumus uti istis et meo iudicio pprio possum⁹ uti pulmone aliquo quia in eo est satis tepida & molis caliditas unde resoluit sine atratione & leuiter molificat unde expius sum quod inducit somnũ Gallis uero uel colũbis et pprie si materia ẽ mnltũ calida non est sic securum uti nec ẽt cane licet post pulmonẽ canis sit melior. Si aũt sit in declinatiõe tunc securius istis possumus uti et cõferunt cõplendo rosolutionem debet tñ medicus cõsiderare excessum caliditatis materie & secundum illũ uti uel pulmone uel cane uel gallo uel colũbis. Considera

ẽt quod aliquãdo ẽ aliqua materia uaporosa i capite retenta faciẽs non uerã frenesim quam curat usus predictorum Et credũt ignorãtes cu ratum fuisse hominẽ a frenesi uera Ego etiam uidi quosdã apponentes capiti ranas icisas & quidam non scisas sed uiuas & faciũt somnũ sicut quãdo in doloribus iũcturarum pcipiunt.

P LVRIMVM QVIDEM acci dunt ex sanguine. Iam determina uit de apostemãtibus calidis factis in uelaminibus cerebri. hic deter minat đ apostematibus calidis factis i sub stã tia cerebri & sicut tria erant illa. apostemata sic tria sunt ista. s. apostema de materia sangui nea apostema de materia colerica pura. s. non adhusta & apostema de materia colerica ad husta declinãte ad nigredinẽ. primo ergo de terminat de apostemate sanguineo accidẽte in substantia cerebri. 2° de colerico puro. 3° đ co lerico a colera adhusta. 2ª ibi. Quandoq acci dit in ipso cerebro. 3ª ibi. dicitur fibare demo nium. prima in duas primo notificat hoc apo stema p cãm & signa. 2° ponit curã. 2ª ibi. Et ipsius quidem. prima in tres. primo ponit loci cãm & locũ. 2° ponit signa. 3° determinationẽ. 2ª ibi. Et qñq sepat. 3ª ibi. Et ẽ secundum plu rimũ patet. Est sciendũ quod ex duobus no tificat hũc flegmonem primo ex sui causa qa fit ex sanguine putrido. 2° ex loco cũ dicit apo stemante cerebrum. i. substantiã cerebri ut dicit rubrica. Est dubitatio quare hic sanguis ẽ putridus. dicendum secundũ mondinũ substã tia cerebri cũ sit lassa nõ tenet materiam subti lem sicut etiã pulmo ergo sanguis ut teneatur in substãtia cerebri oportet quod ingrossetur & in hoc putrefit uel putredo illum ingrossat. uel aliter dicendũ est quod causa est quia ille sanguis exit loca uenarum & ideo necesse est qđ putrefiat & hoc utplurimũ. possibile tñ ẽ qđ in principio & in breui tẽpore nõ sit putridus & ideo dixit plurimum.

ET QVANDOQVE Hic ponit signa patz Cã quare sepat comissuras et rarificat est qa aliqualiter elargat comissuras uel etiam sicdit quia uehemẽtissime sepat & est multa reple tio sanguinea inflamãs ramos uenarũ & pani culorum. exeuntiũ per comisuras & inflans cere brum & propter hanc superfluam repletõem a sanguie accidit istis qp tumescit facies ut põit Azararius i h° ca° & Haliabas i 9° theorice et dolor fortis. Sz cõtra qa substãtia cerebri non sentit. Dicẽdũ secundũ quosdã qp sentit uel ali ter quod est dolor p cõitatem paniculorum qui multum extenduntur pp maximã repletio nem que est in uenis & artariis cerebri ut pi nit Azararius imo uidetur ponere quod ib putrefit ista materia scilicz in uenis & artariis Et ppter hanc excessiuã repletionẽ sanguinis fiunt oculi rubei & exeunt ualde & maxille. Et qñz accidit spasmus si materia cõicatur neruis & musculis tũc fiet spasmus de reple tione. Et declinat ad resupinandũ pp mul tum casum uirtutis & aggrauationẽ & cum hoc sit cõsuetus resupinari & tñ illa consueuit quiescere sed iste non quiescit in hac resupia tione & iõ est secundũ cõtrariũ cõsuete resupi nationis. Et secundũ diuersitatem ordinis quia non ordinate qđ resupinatur sed pcipitatur.

ET EST SECVNDVM PLVRIMum. Hic ponit eius determinationẽ & p° facit hoc 2° declarat quoddã. 2ª ibi. Et scias quod egri tudo pz. Est sciendũ quod hic morbus cum sit uehementissimus corrũpens substantiam ce rebri oportet quod citissime occidat quia. s. in tertia die utplurimũ quia homo possz euade re uel forsam etiã posset in quarto die occide re sed si euadat est sciendũ quod ille morbus nõ fuit uehemẽtie tãte & malignitatis & qđ uirtus ẽ fortis unde poterit subleuari & libe rari infirmus. Et ideo dicit fiducia habetur et tale apostema põt dici spachilon de quo loqui tur ypocras in septima pticula amphorismorum cum dicit quicũq spachilon in cerebro patiun tur in tribus diebus pereũt. Si uero hos effuge rint salui fiunt. i. sanari possunt.

ET SCIAS Hic ad intellectũ huius ptis du bitatur quia Auic. uidetur sibi cõtradicere. Prio eni dicit quod hec passio utplurimũ pernecat in tertio & postea dicit quod hec egritudo nõ est uehemẽter praua. Dicendũ secũdũ Mũdi num qđ hoc apostema põt cõsiderari dupli ter. uno modo ad charabitũ cõpando. Alio mo do secundum se. si prio modo uel cõpatur ex pte essentie uel ex pte accidentium si ex parte essentie sic hoc apostema est prauius quã cha rabitus qa est maius apostema & đ materia amplion cũ plus recipiat de materia substãtie cerebri q̃ paniculi eius. Si uero cõparetur ex pte accidentiũ tũc illud apostema nõ põt dici pra uius charabito. Et ratio ẽ qa hoc apostẽa non habet ita seua accidentia sicut charabitus. Si uero loquamur de huiusmodi egritudine se cundum se & hoc dupliciter uel quia secũdũ se & absolute & sic est praua qa pernecans ut secundũ se cõpara termio triũ dierum quẽ transi uit & sic non est praua quia ex quo transiuit tres dies põt ad salutem terminari. Isti ser mones in hac ultima cõclusiõe habẽt ueritatẽ licet ab eo male pferantur. Sed i alia cõclusio ne quã dixit quod in hoc apostemate non sunt accidẽtia prauiora imo minus praua q̃ in cha rabito hic uir uehemẽter errauit & forsã fuit

culpa scolaris reportātis. Est enim hoc contra Rasim in prio cōtinētis octauo capº in fine & cōtra Auenzoar & cōtra rōnem quia sūt pra uiora accidētia que fiunt ex apostemate ptis nobilioris. nobilior autē pars est cerebꝝ q̄ pa niculi & si uoluisset forsaz intelligere quod nō est tātus dolor dicemus quod per se est ueruz tñ per comunitatē est dolor fortis unde ex re pletione multa fit sepatio comisuraꝝ. ¶ Dico ergo aliter ad hāc dubitationez & primo qđ hec egritudo potest dici praua duobꝰ modis uno modo rōne subiecti nobilis ī qº fit & hec ē p̄ua hoc modo & pnecās p sui acuitatē mē bro nobili cōpatam. s. cerebro. Alio modo pōt dici praua ratione materie & hoc modo talis egritudo non est uehementer praua qa ma teria est sanguis putridus. hic autem non est uehemēter malus & similiter ēt herisipila nō est mala sicut & sibare. Ratio ē quā Auic. assignat quia tūc cerebꝝ nō posset tollerare hoc apostema taliter quod ab ea fieret euasio ¶ Secūdo modo pōt responderi subtiliter in tuenti & reddit in idem. ppter quod ē scien dum quod Auic. uult declarare cañ. datum ī quo sunt duo dicta. unum ē quod hoc aposte ma occidit in 3º. zᵐ est quod si p transit terciū habetur fiducia ad hoꝝ uero declarationem ē sciendū quod aliquis morbus ē malus & pne cans dupliciter ut ad presens spectat uno mō quia p eius essentiā habeat mortē inducere in parte in qua ē sicut dicimus quod herpes esti omenus siue schachillos mortificat & occidit substantiā mēbri in quo ē et impossibile ē qđ aliqua ps illius mēbri ī quo ē non sit occisa & hoc modo tale apostema quod dicit̄ flegmon non ē pnecās substantiā cerebri & p cōsequēs non ē uehementer p̄uum. Ratio ē quā Auic. assignat quia si hec egritudo esset uehemen ter praua quia de ratione sua esset occidere siue mortificare aliquā ptem substantie tunc sequeretur quod cerebꝝ nō posset ipsam tol lerare quia. s. ut p transiret terciū & sic non es set spes euasionis imo necessario occideret. Di co ꝙ nō posset tollerare cuz hac essentia. s. ue hemētis prauitatis unde occidit ptem mēbri in quo fit et cum hac sublimitate. s. accidentiū p̄uioꝝ cōsequētium suā essentialē malitiam. Alio modo ē aliqua egritudo pnecās & p con sequēs uehemēter mala p malitiā in ea cōtin gēter existentem utplurimū licet tñ possibi le ē ñ esse sic ut apostema in guture ē occidēs & febris pestilentialis tamē est possibile ab eis liberari cū sit determinatorū modoꝝ siue determinataꝝ specieꝝ & hoc modo flegmon substantie cerebri ē egritudo uehementer ma la & pnecās utplurimū quia pp multā mate

riam & putridā dispantem & corrūpentē cerebꝝ & sic occidit & si cum hac dispositiōe incipit necessario occidit Sed quia flegmon ce rebri ē accidens & non ē de essentia sui quia ipum seqtur multitudinē uel malignitatē san guinis que duo non sunt essentialia flegmoni ut flegmon iō possibile ē qđ incipiat flegmon non talis nec tante malitie et tollerabitur post terciū diem a membro nobili hoc. s. cerebro & homo poterit ab eo liberari & hoc est quod Auic. uult & extrahit̄ subtiliter ex dictis Ga. in comento p̄allegati amphorismi & ē sermo Rasis in primo cōtinentis. ¶ Vel aliter cōtra dictio dicta solui posset. s. quod illa que in 3º. occidit est uehemēter praua sed cū ptransiit terciū significatur qđ nō est tāte malitie &c̄.

¶ ET IPSIUS QUIDEM CURA. ¶ Hic ponit curā & dicit quod cura ipsius sirsen ē p flobothomiā & p euacuationes & p dietaz & fortior quia passio est fortior & ideo fiat copiosior flobothomia & de multis uenis ut p̄cepit Azararius & Auic. inuit flobothomet̄ ergo de brachio de fronte & de naso & sub li gua & ideo dicit post flobothomiaz uene cōis Et aliaꝝ qa cephalice & uene frōtis & nasi si expedit licet flobothomia uenaruz sub lingua etiā posset fieri post flobothomiā uenaꝝ bra chii & ante flobothomiā uene frōtis qa uene sub lingua euacuāt a uenis circa collum & ille euacuāt a guidez ocultis. ¶ Est dubiū qd po nam ad caput dico quod si repletio sit magna ut sit comunicata paniculo extrinseco & iaz tu mefiat facies fac qđ supra p̄cipit Auic. in cura charabitus illo. ⁊ et oportet quidē Si materia sit paucior tunc incipere cū repercussiuis.

QVANDOQVE ACCIDIT IN IPSO CEREBRO heri sipila &c̄. Hic determīat de apo stemate colerico in substātia cere bri. Et prīo notificat hoc apostema. secūdo po nit curā. zª ibi & eaꝝ cura ē. Prīa in duas. pº notificat hoc apostema hic per locū & nomē. zº per signa. zª ibi & si dolor. ¶ Considerādū circa primā ptem quod hoc apostēa notificat̄ hic per locum cum dicitur in ipo cerebro. i. ēt sicut flegmon accidit qnq̧ in substātia cerebri ita herisipila. zº notificat per sui nomen & sunt tria nomina colligēdo rubricā. dicitur eni herisipila & hoc ē nomē generale apostēa tuz colericoꝝ & in hoc inuit cām huius apostēatis . s. materiā colericā purā. i. nō adhuc staz adhu stione faciēte ipsam declinare ad nigredinē qa esset sibare & demoniū de qbus dicetur in se quēti capº. zº uocatur usatho. 3º impetigo. Su mitur autē impetigo dupliciter. uno modo p quibusdā fistulis paruis fixis sicis nascentibus

circa ptes cutis & sic sumit Auic. in septia q̃rti in capº de impetigine. Alio modo sumitur ipetigo pro apostemate cerebri colerico & sic sumitur hic. ¶ Secũdo est sciendũ per hº quod Auic. dixit q̃nq̧ quia raro fit hoc apostẽa. Et prio quia raro ualde repitur sic pura colera i capite frequẽtiꝰ aũt sanguis & flegma. zº qa si repiatur nõ est apta materia colerica teneri ĩ mẽbro sicut alie & hoc pp eius subtilitatez. ET FIT. Hic ponit signa. dolor fit per coitatem ad paniculos & fit inflamatio uehemẽs pp fortẽ febrẽ que fit in toto corpore & in capite. Qñ idoq̧ tñ accidit frigus in facie & hoc quia calor trahiť ad locũ apostẽatis ¶ Sz. t. d. sic deberet esse in flegmone dico quod non sic accidit ꝑter duo. primo quia est calor colere magis acutus & atractiuus. zº qa apostema sanguineuz ẽ magis repletionale ita quod repletio ex sanguine extenditur ad fatiẽ & partes circa cutim unde apparet facies colorata. ¶ Et citrinitas ꝑpter illud. i. ꝑpter ifectionẽ factam ab hoc apostemate & pprie in oculis quia magis cõicãt cerebro pp illud. i. ꝑpter fugam caliditatis & ista est impropa citrinitas que est quedaz subalbedo sicut q̃nz sumitur ab Auic. citrinitas ut patet in fen 3ª huius uel citrinitas ꝑpter idem. i. pp fugã colere que facit citrinitatem unde calefacit subito & hoc ẽ rõne motus ad exteriora ¶ Verũtamẽ secundum plurimũ &c̃. Sed. t. d. contra quia si colera citrinat ergo debet calefaceť. dico quod nõ est uera citrinitas sed subalbedo pp fugam caloris uel illa pauca põt citrinare & nõ calefacere Et est siccitas &c̃. Et hoc ꝑpter fortẽ calorem & siccitatẽ ¶ Et cum non est &c̃. hec locutio est impropria quia cũ istis non est subeth sicut accidit in flegmone quia in flegmone pp humiditatẽ & multã materiã accidit dispositio quasi multi somni ꝑfundi ut subeth sed ñ ueri ut supra apparuit in capitulis de signis cõplexionũ. Verũtamen in eis fiunt &c̃. patz. ¶ Et forsaz posset eis accidere dispositio simi lis somno pp casum uirtutis & eiz potius in potẽtia uigilandi ¶ Et earum cura est &c̃. hoc apparebit. ¶ Et plurimũ qdẽ accidit &c̃. hoc patet p dicta de flegmone quia tam flegmon q̃ herisipila in substãtia dicitur ichachilos uel scahileos uel schichileos uel spachilion. ¶ Et pueri quidẽ &c̃. Ista uerba sunt Rasis in prio cõtinentis capº octauo. imo narrat se curasse pueꝝ de quadã secta ¶ Profundať sincipu.i.iafec quia locus fontanelle capitis et hº quia pars illa in eis est multũ tenera & iõ pp fortẽ exicationẽ cõtrahitur ¶ Et oculi etiã pp fortẽ exicationẽ ¶ Et mioratur oculus. s. unꝰ q̃nq̧ quia illi passio põt magis comũicari. Et desicatur &c̃. & hoc pp fortem calorẽ & ipsi sũt uald̃ resolubiles Medicetur ergo &c̃. ista cura est cũ rebus frigidis & humidis ut cõpetit in principio hoꝝ apostematũ. licet i uitello oui sit aliquis calor paucus ualde tñ tollitur per oleũ roxatũ & debet mutari omni hora ne calefiat & cũ expressionibus. i. sucis & pz.

DICITUR SIBARE demoniũ. Hic determinat de apostẽate substantie cerebri facto a colera adhusta & prio q̃tuz ad sui esse & causas. secũdo ponit signa. tertio ponit curam secunda ibi. Cuz sibare incipit apparere. 3ª ibi. Et ipsius quidẽ. Pria in tres prio notificat hº apostema secundũ se zº cõperando ad charabitum. 3º quod dixit declarat ibi 2ª. & cũ charabito ibi tertia. Nam cũ ipsa ad cerebꝝ ¶ Cõsiderandũ quod in hac diffinitiõe tãgiť nomẽ ex pte diffiniti quia dicitur sibare. i. mãia siue demoniũ a mane. i. demone & hoc est nomẽ accidentis. Nam sicut litargia & charabitus nomina sunt accidẽtis siue accidẽtalia ut sup̃ patuit ita ẽt sibare est nomen accidẽtis. zº hoc in diffinitiõe ponitur loco generis quia demoniũ põt fieri sine apostemate ita etiam sibare est nomẽ accidẽtis ut apparebit. 3º in diffinitione tangitur predicatũ cũ dicitur demoniũ superfluũ & ponitur hic loco generis. Nã demoniũ põt fieri sine apostẽate ut apparebit infra in fen 2ª huius. unde est genus ad sibare & ad alios modos manie cuius quedã est cãnina quedã lupina & quedã demoniaca. que uero ẽ demoniaca est uehemẽtior sumendo eam in specie quia aliq̃n demoniaca mania dicitur de canina & lupina sed demoniaca supflua est spes & est praua ualde in qua homo alienatur & furit & rixatur uehementer sine aliqua quasi intermissiõe & quietatiõe in mẽte. Tertio tãgitur loco differẽtie essentia passionis ad quaz hoc accidẽs cõsequitur qa accidit hº demõiuz cum sirsen calido. i. cuz apostemate substantie cerebri calido colerico. s. de colera adhusta. ¶ Considerandũ quod sirsen est nom̃ generale ad omne apostema cerebri sed sirsen calidũ dicitur de omni calido apostemate siue sit i paniculo siue in substãtia cerebri specialiter tam̃ supra sumebatur pro apostemate calido paniculoꝝ hic ergo sumitur sirsen pro apostẽate in cerebro & cõtrahendo sumitur pro apostemate calido substantie cerebri. ex q̇bus appet quod illius diffinitio põt sic cõponi. Sibare ẽ sirsen calidũ colericũ de colera adhusta cũ quo homo alienat alienatõe d̃moniaca & sic Auic. cũ ponit eã dicit assumẽdo textũ. Sibare est cũ homo habens sirsen alienet per demoniũ agitatiuum cã autem quare Auic nõ incepit statim

ab ista diffinitiõe sed premissit aliã continẽtẽ istam in alio modo loquendi fuit q̃a istud nomen est impositũ ab accidẽte et uidetur apud eos quod illa passio innotescat nobis multum per hoc accidẽs & ideo dixit sibare dicitur demoniũ sicut si dixisset charabitus dicit̃ alienatio &c̃. & sicut si dixissʒ litargia dicit̃ obliuio ¶ Considerandũ ergo quod qñq̃ utimur nomine sibare pro accidẽte qñq̃ pro apostemate qñq̃ pro utroq̃. ¶ Considerãdũ φ q̃a sibare fit a materia colerica adhusta tendẽte ad quãdam nigredinẽ & in hoc iste humor includit naturas pessimitatis colere & melãcolie. ideo alienatio facta ab hoc humore est pexima demoniaca agitatiua.

¶ ET CVM CARABITO. Hic notificat sibare cõpando ad charabitũ & cum hoc cõpat charabitũ ad eius accidẽs. Ad cuius itellectũ considerandũ quod charabitus purus dicitur ex duobus primo ex pte loci quia fit i solo paniculo. z° ex pte materie quia sit de materia sanguinea uel colerica pura. i. non adhusta dicit ergo cum charabito puro. s. duobus modis dictis simul fit alienatio & c̃. non tñ est ibi demoniuʒ quia demoniaca alienatio sequitur colericã que ẽ adhusta & que attingit substanciam cerebri. purus aũt charabitus nulluʒ istorum habet sed si cum isto charabito & non dico cum ipso puro quia esset cõtraditio est demonium ẽ sibare quia ẽ signũ quod materia illa colerica ẽ adhusta & quod ẽ ptingẽs apostema ad substantiã cerebri. ¶ Considera tñ hic diuersum modũ loquẽdi & supra. dicit. n. si est cum charabito demoniũ ẽ sibare supra uero dixit cap° de signis charabitus a colera adhusta est sibare & est quasi ipsa Cã huius diuersi modi loquẽdi est quia qñ charabitus est de materia colerica adhusta uel apostematio comunicat substantie cerebri & tunc fit demoniũ & est uerum sibare quia sibare ẽ demoniũ cũ apostemate substãtie cerebri uel tale apostema nõ extenditur ad substantiaʒ. sed homo habʒ demoniũ agitatiuũ pp colerã illã adhustã solũ apostemantẽ paniculos & tunc est quasi sibare & nõ pprie sibare. ¶ Ex quibus dictis apparẽt due diffinitiões. prima est quod sibare cũ charabito nõ ẽ aliud q̃ mania. i. demonium agitatiuum cõiunctuʒ cũ charabito & tunc uel est demoniũ sequẽs adhustionem preter hoc quod apostema cõicet substãcie cerebri & dicitur quasi sibare ut supra uel sequit̃ adhustionẽ & extensionẽ apostẽatis ad substãtiã cerebri & tũc ẽ uerꝫ sibare. ¶ Secunda diff.° ẽ φ uerus & pur⁹ charabit⁹ ẽ mᵉia. i. aliena° cõposita cũ apate calido & cuʒ febre hec ergo alienatio charabitus puri & ueri nõ est demoniaca. ¶ Considerandũ z° φ Auic. cõpat accidẽs ad suam passionẽ quia. s. apostema & uult quod in ipsa sibare est quandoq̃ talis ordo quod primo uenit accidens. s. demonium & postea sequitur etiã apostema & febris sequẽs apostema. Dicit ulterius quod nõ fit sibare. i. demoniũ. s. cum charabito uel non fit sibare. i. nõ fit charabitus de quo dicimus quod ẽ sibare nisi cum charabitus est a colera rubea pura & adhusta. ¶ Considerandũ qđ purꝫ ab Auic. qñʒ est idem quod nõ adhustũ & hoc modo non sumitur hic uel purꝫ. i. non mistũ sanguini & sic sumitur hic. ¶ Debʒ. n. illa colera que facit domoniũ agitatiuuʒ esse adhusta tendens ad nigredinẽ melencolicã & debet esse non mista sanguini. mistio eiʒ eius cũ sanguine tempat eius malitiã & nõ faceret demoniuʒ prauũ. bene ergo dixit pura & adhusta.

¶ NAM CVM IPSA. Hic declarat que dixit. s. quod aliquãdo ãtecedit demoniũ in sibare & post fit apostema & extendit Auic. sermonem ut magis declaret sibare.

¶ EST PRIMO dubitatio quia in textu uidentur cõtraditiones. primo eniʒ dicit quod colera adhusta in prin° sue applicatiõis. s. ad substantiã cerebri facit puenire demoniũ. et post ipm puenit apostema. Et iferius subdit qđ i sibare apostema & demoniũ pueniũt simul. ¶ z° est cõtradictio. q̃a prio dicit & ẽ. s. apostema cã sibare. i. causat sibare & post subdit Neq̃ unũ eorꝫ est cã alterius. g° uult qđ apostema nõ fit cã sibare. Hoc aũt uidet̃ mãifeste falsum. P° q̃a accidẽs sufficiẽter cãtur ab egritudie. Sʒ demoniũ ẽ accidẽs apostẽatis ex materia colerica adhusta g° apostẽa sufficienter cãbit h° demoniũ. ¶ z° q̃a materia colerica adhusta p solã applicatiõeʒ ad substãtiã cerebri fac̃ demoniũ. g° apostẽa ex hac materia mᵗto magis. ¶ 3° dubitat̃. q̃a dic̃ qđ i charabito đmonium est accidẽs sequẽs. Sed cõtra. accidẽtia charabiti. prio puenĩunt. & postea fit egritudo. ut supra. ¶ Ad intellectũ horꝫ cõsidera qđ sibare ẽ duplex. Vna nõ sic pprie. ut ẽ sibare dicta charabitus. s. qñ charabitus ẽ de materia colerica adhusta apostemãte soluʒ paniculuʒ. lʒ possit extẽdi ad substãtiã đ qua dixit Auic. supra. c. de charabito & de qua dicit hic Et si cuʒ ipso ẽ demoniũ &c̃. licʒ ẽt hic loquatur de sibare cum charabito qñ apostema extenditur ad substantiã cerebri. Alia ẽ sibar̃ pprie dicta. q̃ fit ex colera adhusta apostemante substãtiaʒ cerebri. & hanc sibare hic pprie Auic. inuestigat cum dicit. nam cuʒ ipsa. Ad huius ergo intellect. i cõsidera quod ista sibar̃ pprie dicta determinatur siue cõditionat̃ ex

quatuor.ſ. ex loco ex materia ex accidēte & ex ordine ad ſuū accidēs. Pria ſua conditio eſt ex loco quia ē apoſtema ſubſtātie cerebri. Et in hoc differt a charabito. qa ē apoſtēa paniculoꝝ. ¶ Secunda cōdi° eſt ex materia. qa eius materia ē colerica adhuſta trahēs ad nigredinē. Et in hoc ut apparuit differt a duobus ſpeciebus charabiti puri. ſꝫ cōuenit cū charabito tertie ſpeciei. qui nō pōt dici ſic pur⁹ charabitus ut apparuit. ¶ 3ª cōditio ē ex accidētibus qa hēt pro ſui accidēte demoniuꝫ agitatiuum ultra. uł⁹ pluſq̄ ſit aliqđ demoniū uel aliqua mania. Et q̄tum eſt in hoc accidēte cōuenit cū hac tertia ſpecie charabitus. qa ēt in charabito de materia adhuſta colerica demoniū eſt accidens ut ſupra apparuit. ¶ 4ª cōditio eſt ordo accidētis ad egritudinē. ſ. demonii ad apoſtēa. ¶ Ad cuius intellectū cōſiderandū qđ differt materia colerica adhuſta que apoſtemat paniculos & facit charabitū a materia colerica adhuſta que apoſtemat ſubſtātiā cerebri & fac̄ ſibare ꝑprie dictū quia illa que paniculos apoſtemat cū incipit moueri ad apoſtemadū āte quā inchoet apoſtema nō facit demoniuꝫ ſiue maniā. Et hoc qa talis materia diſtat a ſubſtātia cerebri ex ꝑtibus in q̄bus uigēt uirtutes ex quaꝝ forti leſiōe fit demoniū. Sꝫ cuꝫ ip̄a apoſtemat ſubſtantiā cerebri pp uehementiā paſſionis tunc facit demoniū. & hoc ē qđ Auic. dicit. in charabito de colera adhuſta ē demoniū accidēs ab apoſtēate. ſꝫ materia adhuſta que apoſtemat ſubſtantiā cerebri. cuꝫ in ea mouet̄ anteq̄ apoſtemet pp ſuā ꝓpinquitatē ad loca ſpirituū facit demoniū. Et hoc ē qđ Auic. dic̄ in prin° ſue applicatiōis facit ꝑuenire demōiuꝫ .i. in prin° cū applicatur ad ſubſtātiam cerebri anteq̄ apoſtemet facit demoniū. Et hoc nō cōtingit de materia colerica adhuſta applicante ſe ad paniculos. qa anteq̄ apoſtemet non facit demoniū imo poſtq̄ apoſtemat & facit charabitum. & ideo in charabito demoniū ē accidēs ab apoſtemate. ſꝫ in uera ſibare ē accidēs ante ap̄a. ¶ Ex q̄bus dictis appet expoſitio tex. & ſolutio ad cōtradictiōes ꝑmiſſas. Et p° appet ſolutio ad tertiā cū dicitur qđ accidētia charabitus precedunt. ¶ Dicendū qđ ueꝝ ē accidētia cōmunia. ſꝫ ꝓpria ſequuntur. ¶ Cōtra qa ſup̄ dixit. ꝙ antecedūt accidētia inſeperabilia. ¶ Dicendū quod dicūtur īſepabilia quia ſēper ī oībus inſunt. tñ cū hoc ſunt cōia. quia oībus aliis ſpēbus inſunt ſicut uerbigratia alienatio abſolute. ¶ Vel dicendū aliter quod demoniū cū ſit agitatio uehemēs ualde non ē accidēs niſi ſequēs in charabito & non eſt añcedēs. ¶ Sed tu dicis illa colera adhuſta añq̄ faciat charabitū nōne faciet alienationē. Dico ꝙ ſic ſed nō demoniacā. ¶ Ad ſolutionē ſecunde uel prime cōtraditiōis ē cōſiderandum quod materia colerica adhuſta impulſa ad ſubſtantiā cerebri qn̄ꝫ prius facit demoniū q̄ apoſtema & qn̄q̄ ſimul facit utrunq̄ quia ſimul ap̄at & fac̄ demoniū. Hoc aūt pōt accider̄ ſic̄ accidit ī ꝑtib⁹ nr̄i corpis extrinſecis. uerbigr̄a circa manū. Sanguis eiꝫ pulſus ad manū qn̄ꝫ ſparſim mouetur ī ꝑncipio & nō apoſtemat ī ꝑncipio ſui curſus & poſtea apoſtemat. qn̄q̄ autem in principio ſui curſus apoſtemat. ita materia colerica adhuſta mota ad ſubſtāciaꝫ cerebri qn̄ꝫ ſparſiꝫ mouetur & inficit nō apoſtemādo in prin° & tñ facit demoniuꝫ in hac applicatione & poſtea illa materia ē poſſibile quod apoſtemet. Et hoc eſt quod dixit ſup̄ & multotiēs añcedit in ipſa ſibare demonium deinde ſuccedit apoſtema multotiens ergo .i. qn̄ꝫ & multis uicibus accidit. ſed nō ſemp. Similiter materia colerica adhuſta poſſibile eſt quod ſicut mouetur ad ſubſtantiā cerebri ita apoſtemet. & tunc fit ſimul apoſtema & demoniū & unū nō ꝑcedit alterū. ergo poſſibile ē quod demoniū ꝑcedat apoſtema & poſſibile eſt quod ſimul fiant. Et iō dixit Auic. cū ipſa colera adhuſta ad cerebꝝ īpellitur cū principio ſue applicationis. ſ. ad ſubſtantiā cerebri facit ꝑuenire demoniū & cū ipſo demonio ꝑuenit apoſtema qn̄. in ipſa īpulſione apoſteāt aut poſt ipſū demoniū ꝑuenit apoſtema qn̄ ī ip̄a īpulſiōe huiuſmodi colere & applicatione ad ſubſtātiā cerebri nō apoſtemat ſed poſt g° ꝑuenit demoniū añ apoſtema. Et ſic oꝫ quod textus componatur ſed ī charabito nūq̄ demoniū fit añ apoſtema ſed accidit ab apoſtemate. Materia eiꝫ adhuſta colerica in ꝑncipio ſue applicationis ad paniculos cerebri & ꝑprie ad durammatrē non pōt facere demoniū niſi paſſio fiat uehemēs & cōicet nocumentū ipſi ſubſtātie cerebri. Ex hiis dicendū ad formam cōtraditionis. Cuꝫ .n. Auic. dicit quod prius ē demoniū & poſt apoſtema intelligit qn̄ꝫ hoc eſſe. Cuꝫ aūt poſtea dixit apoſtema & demoniū ꝑuenire ſimul a materia colerica adhuſta intelligit ēt qn̄ꝫ hoc eſſe. Et illud Auic. īnuit ī duobus modis loquēdi. Primo ī eo quod ſup̄ dixit & multociēs & nō dixit ſemp. Secundo in eo quod dixit & cū ipſo demonio aut poſt ipſuꝫ demoniū ꝑueniunt ſimul exponat̄ qn̄ꝫ ꝑueniūt ſimul ne littera cōtradicat. ¶ Tertia cōtraditio dupliciter tollit̄. p° ſic Propter qđ ſciendū quod demoniū & ap̄a ꝑuenire ſimul a materia pōt dupliciter intelligi. uno modo ſimul in tp̄e & hoc mō non ē ueꝝ ſemp ſed qn̄ꝫ ut iam ē dictuꝫ. Alio mō ſimul non in tp̄e ſed īmediate a cā quia īmediate ab una cā ſiue in

uno tēpore ꝑueniāt siue in diuersis. Et h° mō simul ꝑueniūt a colera adhusta demoniuȝ & apa. Nā si precedat demoniuȝ & fiat postea apa. demoniū nō ē causa causans apostema. Similiter si fiat a colera adhusta apostea & demonium simul tñ demoniū nō ꝓducit ab apostemate. sed īmediate a colera adhusta. qa nō existēte apate illa colera producere posset demoniū. sicut nō ꝑexistēte demonio posset illa colera ꝓducere apostēa. g° apostema et dmoniū sunt quedā effectus imediate ꝓducti a colera adhusta stāte ī substātia cerebri. nec unū de istis ꝓducitur mediāte alio sicut mediāte causa necessario interueniēte. Sūma hui⁹ proprie solutiōis stat in hoc sibare que ē passio substātie cerebri. tam sibare. i. alienatio demoniaca q̄ apostēa fiūt a colera adhusta nec requiritur qđ ut colera adhusta faciat apa ꝑcedat sibare. ita qđ sibare sit apostematis causa qa possunt simul fieri. nec ad hoc qđ fiat sibare ꝑcedat apostema. & si non sit apa fit q̄nq̧ sibare ex applicatiōe melācolie adhuste. non apantis. Vnū g° istoꝝ nō ē cā alterius. lȝ unū possit alteri addere. sed in karabito apa pōt dici cā sibare. i. demoniace alienatōis. ex hoc quod illa colera adhusta nō facit demoniacā alienatiōeȝ nisi apostemet. ❡ Sed tu diceres. pone qđ tāta colera adhusta q̄ta apostemat paniculuȝ nō apostemaret. sed staret ibi. nonne faceret dmonium. ❡ Dicendū quod forsan nō. uel qđ sic. sed de facto accidit qđ apostemat utplurimū Tunc ad formā cōtradictiōis cū dicit̄. Auic. dicit & ē apostema cā sibare. Dico ꝙ dȝ expōi & est. s. colera cā sibare. et nō dȝ expōi est apa Et hoc dicit littera extra. & tunc uerificat̄ ēt qđ dicit unū eoꝝ. s. demōii & apostematis nō est cā alterius qa ī sibare. nec demoniū causat apa. nec apa cāt demoniuȝ. y° colera adhusta causat illa ābo. Non eni reqrit̄ ī sibare adesse demoniū quod sit. siue ꝑsit apa. nec ad apostema qđ sit. siue ꝑsit demoniū. sed in charabito ad esse demōiū. reqrit̄ necessario ꝙ sit apostema. saltē ut cōcurēs ymo nisi. materia apostemet non faciet demoniū ergo bene dixit etiam supra qđ demonium ī charabito ē accidēs ab apostēate. Ad rationes dicēdū qđ rōnes cōdudut ueꝝ. s. ꝙ materia colerica adusta apostemās facit demoniū & hoc est uerū. tamē illđ demoniū ꝑuenit a collera adusta etiam si non esset apostemans ❡ Secūdo modo soluitur contradictio Propter ꝙ ē sciēdū qđ cause efficiētes quedā sunt de nouo ꝓducentes effectū & ille dicūtur iueniētes uł in ueniēdo causantes. Quedā autem sunt addētes super aliquo uel etia conseruātes. Hāc distinctioneȝ causaꝝ Auic. innuit prio cañ. fen. 2ª primo ca°. cum dicit dicem⁹ qđ cāe etc̄. Demōiū ergo et apstēa in sibare sic se hñt. qđ unū nō est cā effectiua alterius. s. quia efficiat de nouo iueniedo. Apostēa ergo a colera adhusta existente in substātia cerebri non facit demoniū in ueniēdo. quia potuit presse demoniū anteq̄ apostēa. Et tūc cuȝ demoniū preest. et post sequitur apostēa dicimus quod apostema causat demoniuȝ addendo ad demoniū ꝑexistens. Similiter etiam qn̄ colera adhusta statiȝ cū applicatur ad substantiā cerebri facit apostema & demonium tūc demoniū nō ē cā apatis posset tñ addere ad apa quia rixa & furia pñt esse causa additionis in eo & hoc ē quod dicit nec unū eoꝝ ē cā alterius ex quo aliud inueniatur & si q̄nȝ fiat &c̄. Cum ergo dixit supra quod apa est cā sibare. i. demonii uolendo obmittere litterā extrinsecā debet intelligi quod apostema ē cā addens ad sibare nō tñ quod ad nouā & totalem ꝓdutionem sibare. i. demonii requiratur apa. Nec ad nouā & totalē ꝓdutionē apatis reqritur demoniū sed unūquodq̧ pōt addere ad alteꝝ. In charabito aūt de materia colerica adhusta ad ꝓdutionē totalem demonii requiritur quod sit apostema. Non eim ꝑcedet demonium añq̄ sit apostema sed cū apostemat materia tūc facit demoniū ergo apostema est sicut cā necessario concurrens in charabito ut demoniū fiat si cōsideras ē plus concurrens in rōe signi significantis uehementiā cause q̄ i ratione cause ꝓductiue. Cunq̧ sibare. Hic poit signa & primo ponit signa sibare pure. 2° nō pure. ibi 2ª & q̄nȝ. Prima i duas. primo poit signa ꝑncipii & augumēti. 2° signa status. ibi 2ª. deinde cuȝ sistitur. Dicit ꝑmo &c̄. Vigilie ꝓlixe pp fortem sicitatē Somnus iquietus licet ꝑpter multas cās notas hoc eis accidit tñ ꝑpter timorē ex terribilibus somniis multū hoc fit. Et excitatio. i. agitatio & inquietudo. Alias cōscitatio pp aliquos uapores. Spiritus. i. hanelitus magnus ꝑpter multā necessitatē & frequēs ꝑpter eandeȝ cām. Sed tu diceres quare ī frenesi ē rarus ut supra dicebatur & in sibare ē frequens. Dicendum quod maior flāma cordi cōicatur in sibare q̄ in charabito ꝑpter ꝓpinqtatem & pp multā iflamationeȝ ī substantie cerebri cuius ē refrenare cordis calidum ut supra 2° cap°. Obliuio quia species non iprimūt & iō non respondent secundum interrogata. Oculi &c̄. ꝑpter multā flāmam Agitacio pp calidū & sicuȝ. Grauitas in eis. s. oculis ꝑpter debilitatē & hoc magis i ꝓcessu uel in eis. i. corporibus eoꝝ quasi lippi. i. qua si habentes lippitudinem quia est lippitudo sica pp defectū digestiue fit lippitudo & calor & sicitas eam exicāt. Citrinitas dictum est

supra de erisipila. Et fit aput spondiles .s. colli cām ponit ipse. Et aliqui dicūt quod illa extensio ē spasmus de inanitione. Decursus lacrimarū ꝑpter defectum cōtentiue. de hoc supra ꝑlixius diximus in duobus locis. Deinde cū sistitur. hic ponit signa i statu Induratur .i. ultime fortificatur. In postremo .i. ꝑpe mortē. Quiescunt &c̄. quia non mouēt. Et grauitas Ex hᵒ uult quod difficulter mouent si mouēt Alia. si gnā sunt nota ex dictis supra .c. de signis charabitus. ¶ Et quandoq fit. Diceret aliquis. nō uidetur ꝙ aliqua sibat sit pura quia colera adhusta sapit naturā duoꝝ humoꝝ. ¶ Dicēdū quod ñ dicitur pura ex hoc. sed quia nō mista ē eius materia alteri humori. Cū gᵒ miscetur colera adusta sanguini aut flegmati. tunc dicitur sibare ñ pura. ¶ Et si cōsideras .i. sibare potest fieri demoniū. q̄uis colera adhusta ñ sit pura. & hoc ꝑpter mobilitatē partis. & ꝑpiqtatē ad loca uirtutū moraliū. Sed i charabito ñ fit d̄moniū nisi colera sit pura adhusta ut supra posuit. qa pāniculi cerebri nō sunt sic nobiles. et ꝑprie duramater. ut supra dixim⁹ Quādo gᵒ materia sibare ē mista. tūc diuersificanē sermones &c̄. qa nō puri furiosi ꝑ riso xi. s; secūdū diuersaꝫ ipſſiōꝫ diuersoꝝ humorū fit diuersitas i sermonibus. & alienatione.

¶ ET IPSIVS QVIDEM. Hic ponit curaꝫ & iam apparet ex .c. de charabito qd fienduꝫ de flobothomia & farmacia & aliis. Cum additiōe in humectādo .i. cū fortiori humectatione quia colera est sicior pp adhustionē & cōplexio partis indicat hoc Extremoꝝ ligatio ut fiat diuersio & ad sedandū agitationem eorū demoniacam.

LITARGIA DICITVR. Supius Auic. determinauit de apostematibus cerebri calidis que dicūtur sirsencalidi. Hic determinat de apostematibus frigidis siue sirsen frigidis. Apostemata autē frigida sunt flegmatica. & melācolica & aquosa. Prio gᵒ determinat de flegmaticis & aliqd dicit de melācolicis. zᵒ determinat de aquosis. ibi zª. qm̄ q̄nq ¶ Vel alr̄ quod prio determiat de apostēatibus intrinsecis. zᵒ extrinsecis. zª ibi. q̄nq accidūt. ¶ Determinat ergo in hoc capᵒ d̄ apostemate frigido quod dicitur litargia. siue obliuio ut dic̄ ꝑ͛ica Et prio determinat de eo q̄tum ad sui esse & cās. zᵒ ponit signa. 3ᵒ curā. zª ibi soda. 3ª ibi si nō fuerit. Pria in duas. prio notificat hoc apaper sui diffinitionē. zᵒ p cās & i hᵒ inuit suas species. ibi zª. & ꝙ qdā medici. Prima in duas primo ponit diffinitioneꝫ. zᵒ eā declarat. ibi zª & plurimū. ¶ Considerādū circa primā ptē qd̄ Auic. loquitur caute cū dicit dicit̄ et nō dicit est. qa sumitur hoc nomen ab accidente qd̄ est obliuio. sed per uiā ꝑmutatiōis hoc nomē significat passionē. s. apostēa & ideo nō est a postēa de sui primo & uero sīgficato s; dicit̄ ¶ Considerandū zᵒ qd̄ hic ponitur genus apostema. zᵒ ponūtur differētie flegmaticū. Et i tra &c̄. i. sub craneo & iō uel icerebro .i. i substantia cerebri uel i paniculis & ē &c̄.

¶ ET PLVRIMVM ¶ Hic declarat diffinitionē ꝑdictā & pᵒ q̄tuꝫ ad aliqd̄ dictū ex pte diffinitiōis. zᵒ q̄tū ad diffinitū. zª ibi & hec qdē. Pª in duas. pᵒ premittit qd̄ intēdit. zᵒ ꝑbat. zª ibi quoniā. quod aūt ꝑmittit est declaratio eius quod dixit intra craneū. In hoc eiꝫ cōfuse posuerat locū huius apatis. ¶ Dicit ergo qd̄ intra craneū sunt quatuor loca. s. paniculi corpus cerebri & meatus siue cōmissure substātie cerebri. de qbus dicit Auic. supra caᵒ zᵒ h⁹ fen. Et uentriculi ¶ Hoc ergo apostema fit i meatibus substantie cerebri secundū plurimū Absq &c̄. i. raro aūt fit in uelaminibus &c̄. Qm̄. hic ꝑbat. pᵒ p rōeꝫ. zᵒ p similitudinē. ibi zª. sicut etiā ¶ Dubitatur circa primā ptem quia Auic. uidetur defectiuus. debet .n. ꝑbarē quod hoc apostema flegmaticū non fiat in paniculis nec in substātia nec in uentriculis. & p cōsequēs quod fiat i meatibus. Et ipse solum ꝑbat quod nō fiat i paniculis nec in substātia & non ꝑbat quod non fiat in uētriculis ¶ Dicēdum quod cū materia litargie sit flegma secundū ueritatē & ipsuꝫ flegma non possit penetrare in paniculos ꝑpter duritieꝫ nec in substantia ꝑpter uiscositatem substātie cerebri & uiscosum nō bene penetratur a uiscoso nec in uētriculos quia tūc essꝫ appoplexia uel epilēsia. Seqtur quod fiat ex flegmatica materia penetrāte i cōmissuras cerebri siue i anfract⁹ & meatus Et quia notuꝫ erat quod materia flegmatica occupās uētriculos facit appoplexiam uel epilensiā & non litargiā. Ideo Auic. hoc obmisit. Sicut ēt primo facit hᵒ zᵒ remouet dubiū. zª ibi. licet In suo exēplo solū declarat quod hoc apostema non fit i paniculis sicē pleuresis cū sit passio mēbri duri. s. paniculi fit ex colera & ñ ex flegmate &c̄ ¶ Licet. Hic remouet dubiū ne credatur quod litargia nō possit fieri ex apostemate flegmatico i substātia & in paniculis cerebri. Hoc .n. ē possibile. licet rarū. Et iō dixit quod illud .s. quod dictuꝫ est de apostemate flegmatico amboꝝ .s. panniculi & substātie cerebri possibile ē ut fiat in paucis .i. raro. Possibile .n. est ut cadat hᵒ apa .s. flegmaticū dictū litargia. Cadat .i. eueniat in substātia &c̄.

¶ ET HEC QVIDEM. Hic declarat ul' exponit diffinitum quod est litargia & de

clārat qd ē hoc nomē. ¶ Considerandū quod ex mēte Auic. litargie nomē accipitur dupliciter. s. pprie siue spēaliter & tūc idem ē quod obliuio sequēs apostema frigidum cerebri & ut sic illud nomen sumitur ab accidente illius apostematis. Alio mō sumitur hoc nomen litargia large siue generaliter & tūc significat obliuionē a quacūq; cā sit & ut sic determinatur a quibusdam de ea sicut si esset egritudo per se. ¶ Et isti medici errāt quia litargia ē obliuio ab apostemate frigido & ipsi credunt qđ obliuio illa dicta litargia sit egritudo per se. ¶ Considerādū φ medici qui i hᵒ errauerunt fuit Azararius ꝓpe q fecit capl'm đ obliuiōe siue de litargia reducēs in hᵒ omēs causas obliuionis. Et Aliabas aliqualiter determinās đ litargia uidetur determiare đ ea ut ē obliuio generaliter Auic. tamē uult qđ ꝓpe litargia nō sit quelibet obliuio. sed illa que sequtur apostema frigidū cerebri. ¶ Et qdē. hic iuestigat cās litargie & primo causas intrinsecas zᵒ extrinsecas. ibi zª & hec. Prima in duas. pᵒ ponit eius cās i se zᵒ comparatiue. ibi zª et huiusmodi ¶ In prmia parte innuit quod duo humores faciūt hoc apostēa. s. flegma & melācolia ꝓpe tñ flegma quia hic humor ꝓprie facit obliuionem ꝓpter frigiditatē et humiditatē q̄ ambo cōtrariantur memorie directe ut infra apparebit. tñ tu nomina ut uis. & hᵒ est φ dicit et qdā medici. s. Rasis in diuisionibus. ¶ Considerandū autē quod si pmissa inspicimus possumus accipere quot sunt species litargie. Nam si distinguūtur ex pte cāe sunt due. s. flegmatica & melācolica. Si aūt distinguūtur ex pte ptis in qua fit tunc sunt tres species. quia uel fit in meatibus substātie cerebri. & hoc ē utplurimū uel fit in paniculo uel in substātia & hoc est rarꝰ. In uentriculis autē nūq̄ fit. qa tūc est apoplesia uel epilensia. Possunt ēt distingui ex pte loci. qa uel fiūt in posteriori cerebri. & hoc ē utplurimū uel in anteriori uel i medio. Et huic diuisiōi Auic. cōsentit qñ absolute dicit qđ fit hoc apostema in meatibus cerebri ¶ Amplius ptes cerebri anteriores & medie possunt apostemari apostemate frigido. Tunc quero quod erit nomē illius & in quo capᵒ cōtinetur. manifestuz est qđ in capᵒ đ litargia. ¶ Sz tu diceres quomō ad apostema ptis anterioris cerebri & medie pōt sequi obliuio ¶ Dicendū qđ hoc ē p uiaz comunitatis. Etiā secundū Auic. in pte añriori est aliqua uirtus conseruatiua. ¶ Considerandum etiā qđ ex omnibus premissis accipimꝰ quod illa tria nomia sunt posita ab accidēte. s. charabitus sibare et litargia. tñ secundū ꝓpꝰz usum significāt apostemata ad que accidētia dicta sequuntur. Et huius quidē. Hic considera qđ materia sadur. i. scothomie uel uertiginis est materia uaporosa surgens a flegmate utplurimum ut apparebit infra. Et qa uapor flegmaticus uel melācolicus habet de natura flegmatis & melācolie. & sic ēt de uapore aliis hūoris. iō dic φ materiei sadur ē ꝓpiin qª. s3 qa materia faciēs litargiā ē i forª hūorali que est. qd magis fixū & firmū q̄ uapor. iō dixit s3 ē uehementius cōfirmata. i. ē fixior. qa sua materia fixior ē. s. flegma i forma hūorali ¶ Ex qbus dictis appet solutio ad qōnes que đ litargia cōsueuerūt moueri. & pᵒ i qua pte sub craneo frequētius fiat quia Auic. hanc determinat. Secundo an possit fieri in quolibet loco. s. ante & post quia dictū est quod sic. 3ᵒ in qua pte plus fiat an ante an post quia dicendum quod post ut pōt apparere ex dictis in capᵒ. de charabito sicut. n. charabitus frequentius fit in pte anteriori cerebri ita litargia frequētius fit in pte posteriori. Vnde septima ꝑticula amphorismoꝝ sup illo āphorismo in litargico. Dicit cōmentator quod litargia est apostema pupis cerebri ex materia flegmatica. 4ᵒ quot sint spēs eius & iam apparet. Quinto de quo humore plus fiat quia de flegmate Et quia hec oīa ex dictis nota sunt. iō nō curo de unaquaq; qōne in ꝓprio titulo disputare. ¶ Et hec quidez. hic iuestigat cās extrinsecas litargie. ¶ Cōsiderandū quod cepe hēt duas ptes quasdaz grossas ex qbus generatur flegmaticus humor & quasdā acutas que faciūt uaporare & calore iuuant ad putrefaciendu3 Flegma ergo generatum a cepis habet qđ ad caput uaporet uel fluat & penetret & corum pat; ergo comestio cepaꝝ plurimu3 generat litargia. ¶ Et generatur a repletione nimia stomaci. s. que facit fastidiū quia talis ē repletio flegmatica. Et dicit hᵒ ad differentiā repletionis stomaci faciētis mordicationem que potius faceret charabitū non uerꝰ quia illa repletio ē colerica. Et multitudine potus. s. aque q̄ ifrigidat & ducit ad flegmatis multiplicationez & multitudine ēt potus. s. uini quia p uiā suffocationis calidi uinū generat egritudines frigidas ut zᵒ de accidēti & morbo & problematū 3ª. qnto. & uigessimo ꝓbleāte. Et multitudine cōmestionis fructuu3. s. frigidoꝝ & humidorum.

SODA &c. Hic ponit signa & pmo ponit signa que eā significant. zᵒ signa que ꝓnuntiāt eam futuram. 3ᵒ ponit signa significātia salutez uel mortē i ea. zª ibi. ex signis aūt incessus. ibi 3ª. cunq;. Prima in duas. primo ponit signa litargie secundū diuersitatē materiei zᵒ

secundū diuersitatem partis in qua fit.ibi zª. & cum litargia ē in substātia.Prima in duas primo ponit signa litargie qñ materia ē flegmatica.2° qñ est melencolica.ibi zª qđ si melancolicū.Prima in sex sicut i summa sex signorū uarietates ponit.primo poit sigª a dolore & qualitate mutata.s.a.fe.z° ponit sigª a quibusdā actionib⁹ mutatis.3° ponit signa ab hanelitu & dispōe ptium oris.4° ponit signa ab exeuntibus.5° ponit signa a situ.6° pōit signa a pulsu.ibi zª.& fit cū ea subet.ibi 3ª. & spūs ibi 4ª.& egestio.ibi 5ª.& sunt cū diuersitate. ibi 6ª.& pulsus.¶ Dicit primo qđ signa eius sunt soda leuis.hoc est pp locū qui distat a paniculis.& pp materiā frigidā que non facit sic forte dolorē ut calida.ut supra declaratū est. & febris lēta.Primo Auic.pbat qđ sequatur febris qa in omni apostēate.s.pncipalis mēbri facto ab hūore putrefacto.ē necessaria febris Et tu suplo minorē ppōnem.sed litarg a est a postema pricipal mēbri.ut cerebri ab hūore putrefacto qa illud flegma cuȝ sit ibi pter naturā oportet qđ putrefiat.g° i omni litargia sequitur febris.Maior est nota qa apostēate de materia putrida existēte in pricipali membro oȝ quod putrida caliditas cordi comunicetur.¶ z° Auic.pbat quod sit lēta qa materia est flegmatica.imo dicit qđ qñq ē ita lēta qđ nō sentit.hoc cū in illo flegmate ē pauca putredo.Et ideo si nulla essȝ ꝙ raro cōtingit nō essȝ febris ꝙ dico pp Aliabba.quito prat.¶ Et fit Hic ponit signa a quibusdā actiōibus mutatis Causa hoꝝ ē qa due qualitates sunt ibi facientes.subeth & obliuionē.s.frigiditas et humiditas.Et spūs.i.ahelitus puus &c̄.pp obtusionē caloris ab humiditate & frigiditate flegmatis Et fit quasi cōstrictura.pp materiā que cadit in guture.Vel pp agrauationeȝ a materia.Vel pp obliuionē uolūtatis anhelandi.Ex quibus apparet quod est puus.Si eni est debilis opȝ qđ sit puus.& sumitur prio cōtinentis septio cap°.Cum sputo pp materiā flegmaticā cadētem a cerebro.Et multa ositatiōe pp uapores a flegmate eleuatos.cōmūicatos musculis mādibulaꝝ.Et apertōe oris qñq et ipius clausione.s.qñq & hoc pp obliuionē claudēdi cū est apertū & aperiēdi cū est clausum.Singultus pp comunitateȝ stomaci.s. ex flegmatica materia que in os stomaci penetrat.Et ex flegmate dealbatur lingua.¶ Et pigritia &c̄.¶ Commistio intellectus.i.stoliditas.que quomodo fiat dictū est supra illo cap°.Visum est Gal. & forsaȝ qđ uapores flegmatis putridi sunt cā pmistiōis intellectus.i. alienatiōis.lȝ fit alienatio cū quiete.¶ Et egestio cū est cōmunica° materiei flegmatice ptibus illis.Descendit eniȝ per collatoriū & cōmunicat stomacho & etiā epati.etiā uapores a flegmate putrido eleuati possunt cōmunicari uenis & partibus urine. Ex q° apparet cā quare cū in frenesi materia ascēdit caput urina nō inficit a colera & cū i litargia flegma ascēdit urina ificit a flegmate. ¶ Dicēdū ꝙ flegma pp multitudinē et aptitudinē descensus & pp grossos uapores ab eo eleuatos aptos teneri et n̄ exire ificit urinā i litargia.Colera aūt i frenesi nō propter cōtrarias causas.¶ Quidā tamē dixerunt qđ i litargia deuiante flegmate a uiis urine surgūt sanguis & colera & tingūt.hec tñ cā posset reprobari cum tinctura sanguis & colere nō faciat urinā similem urinis asinorū.licet illud etiam possit contingere.Et qñȝ accidit tremor ꝑpter motū flegmatis ad neruos & hoc est malū litargia manente.significat.n.exhuberātiā materiei & debilitatē uirtutis.unde p incōtinētiam fluit ad neruos ut i cōmento amphorismi ꝑallegati septima pticula & a Serapiōe cap° de litargia & sudor extremitatū & hoc fit uel ꝑpter expulsionē grossoꝝ uapoꝝ flegmatis.aut pp defectū cōtentiue in eis deficiente calore p uiā suffocatiōis sicut qñȝ accidit qbusdam sincopizātibus.¶ Et sunt. Cōsidera quod frētici qa alienātur cū rixa quousq pseuerat uirtus in eis querūt surgere & erigere se uersus caput lecti sed litargici ꝑpter aggrauationē & mollificationē iductaȝ a flegmate pcipitātur uersus pedes.Et hoc ē quod Auic.hic intendit & ē sermo Rasis pmo cōtinentis septio ca° auctoritate yp.dicētis & litargici semp declinant in lecto uersus pedes & frenetici uersus caput. ¶ Et pulsus.Dubitatur an litargicoꝝ puls⁹ sint magni.uidetur quod non quia hanelitus debēt esse pulsibus ꝑportionabiles ut in thegni tractatu z°.Sed hanelitus eoꝝ est paruus ergo & pulsus.Amplius pulsus litargicoꝝ ē debilis ut Ga.in cōmento pulsuū libro quarto comēto.xii.ergo erit paruus uel non magnus ut suitur ex doctrina Ga.in q̄pluribus locis ibidem & ab Auic.pmo cañ.fen zª capitulo de causis pulsuū cōtētiuis.¶ In cōtrarium est Auic.hic & Ga.ibidem.Dicendū qđ litargia cum sit apostema cerebri prius hēt impedire hanelitum q̄ pulsum & iō molificādo neruos & obtūdendo calidū facit hanelitū paruū debilem & raꝝ.¶ Sed tu diceres respectu cuius dicitur hanelitus puus rarus &c̄.¶ Dicenduȝ quod respectu triū.primo quidem paruitas & debilitas ē respectu eius quod erat in sanitate.Raritas aūt si sit lenta febris forsaȝ erit respectu sani hanelitus.¶ Et in hoc ē cōsiderādum quod oȝ ymaginari quod plus iducit ad raritateȝ obtussio caloris a flegmate q̄ ad fre

quē etiā necessitas euentationis a calore febrili uel rarus & tardus respectu magnitudinis. 2° illa cōparatio de hanelitu pōt fieri ad hanelitū pipleumonicorum & esset sermo minoris ambiguitatis. 3° pōt fieri cōparatio ad pulsū uel posset dici quod isti sermones sunt absoluti. Ex qbus apparet quod pulsus litargicorum est magnus & hoc quia cor non leditur sicut cerebrum et illud quod deficit d magnitudie hanelitus iducit necessitatē ad magnificādū pulsum & cū uirtus nō sit multū debilis nec istrumentū inobediens. iō fit pulsus magnus respectu paruitatis hanelitus nō tñ maior q̄ in sanitate & quia p magnitudinē cōplet necessitatē ideo sunt rari & tardi. ❡ Ad cōtraria dicēdū ad primū quod pulsus & hanelitus sunt proportionales nō tñ equales. ❡ Vel dicendum qđ illud uerificatur in sanis. ❡ Ad secūdum dicendum primo uirtus debilis p se facit puū pulsum coacta tñ facit magnū. ❡ Vel dicendū & melius quod iste pulsus nō ē magnus sup eq̄lem sed satis ppe quia sicut deficit uirtus ozqđ deficiat magnitudo uera pulsus & quia non multū deficit iō dicitur magnus. ❡ Tertio dicendū qđ pulsus litargicorum dicit debilis propter uirtutis aggrauationem & ista debilitas stat cū magnitudie pulsus & ostenditur talis debilitas p iordinationē pulsus a materia humida & uidetur sermo Aliab. septio theorice nono cap° ē magnus respectu eorum i sanitate licet. n. uirtus sit debilior tñ multitudo uaporum putridorum & sic calidorum aliqualiter et defectus eructuatōis per hanelitū fac magnificari pulsum & pprie in sistole & h° credo. Vel secudo respectu apostematū calidorum in qbus artaria sica tēsa non pōt tm̄ dilatari ❡ Vel 3° respectū pulsus. perypleumonicorum cū qbus uirtus cordis magis deficit ❡ Vel quarto respectu differentiarum aliarum. s. raritatis. est enī magnus & tardus & rarus. Et tu cōsidera ❡ Tremuli. Hic cōsidera qđ iproprie sumit tremulus pulsus Sed debet expōi tremuli. i. diuersi ul tremuli undosi. i. multū undosi. cū undositas ē molificatio facta a flegmate. Similes &c̄. ❡ Verum tamen. Hic cōsidera quod i phipleumonia magis comunicat nocumentū cordi q̄ in litargia. Et ideo artarie magis disponūt 2m dispositionem flegmatis faciētis perhiplemoniā q̄ litargiam. Ergo magis mollificata artaria perhipleumōiaci apparet pulsus latior et lithargici minus latus & qa magis necessitat ad euentationē. ideo est longior & lithargici minus longus. Et ex h° apparet quare litargicorum pulsus etiam sunt tardiores & rariores. & hoc est qđ dicit nocumentū cordis factū ab ea. s. litargia est minus q̄ a peripleumonia. Et cadit pulsus

eius. s. lithargici. Cadens in medio. ❡ Contra quia cā cadētis in medio ē uirtutis laxitudo et defectus ut prio cap° fen 2a. sz pipleumonicis plus deficit uirtus. s. uitalis que facit pulsum q̄ in lithargicis ut stati dixit & dicit. ❡ Dicēdū dupliciter. Prio exponēdo aliter textum ut dicatur. cadit in pulsu eius. s. perhipleumonici. cadēs in medio plus q̄ in litargico. Et tūc littera uidetur plana. Aliter uero. 2° possumus dicere magis ad mētē Gal. in comēto pulsuum cap° de pulsu peripleumonicorum. Propter qđ sciendū quod apud Gal. Quidam ē pulsus deficiens. Et quidā est intercidēs. Videtur qđ sit deficiēs cui ē tāta quies quod aliqua pcussio posset fieri & nō fit. & hoc fit a frigiditate et obtusiōe caloris. Vnde sufficit una pcussio magna. & talis ē pulsus litargicorum & istū uocat Auic. cadentē in medio. Intercidens autē ē cui deficit aliqa pars motus pp uirtutis defectum Intercidēs etiā pōt dici cui aduenit geminatio motus & quasi bis pulsans stante uirtute pp necessitatē & ille duplex motus pulsus intercidētis plus accidit in peripleumonia. P° plus accidit ille qui est intercidēs defectu uirtutis quia uirtus uitalis magis deficit i peripleumonia. Vnde est mortalior egritudo pipleumōicorum ut Gal. palegato cap°. Similiter plus accidit intercidēs. s. bis pulsans pp maiorē necessitatē ex forti febre & calore maiori cordi cōicato. Et hoc inuit Auic. cū dic qm̄ uirtus uital i ipa litargia ē sanior &c̄. Exponit aūt glosa uitalis. i. animalis sz fuit additū falsum. i. falsū ē Et iste fuit hō q ignorauit pncipia. Auic. uirtutē enī uitalē animalē uocat. ❡ Ad cōtrariū dicēdū ē. qp aliter accipit hic cadens in medio & aliter supra primo cañ. ❡ Sed eius. s. litargici obliuio &c̄. patet ❡ Quod si melencolicum. Hic ponit signa litargie qñ materia ē melencolica si hoc cōcedatur quod ipsa fiat a materia melēcolica Et dicit dolor fit fortior pp sicitatem que cū frigiditate magis cāt dolorem q̄ humiditas cū frigiditate quia sicitas ē magis agēs q̄ humiditas & iō fiunt in eo que motui cōparantur ut rixa & alienatio ❡ Et oculi sunt aperti &c̄. Hic cōsidera quod ista litargia uocatur cōgellatio que ē passio pueniēs a frigido & sico ut in cōmēto amphorismi secūde particule. Somnus & uigilie ppter sicitatem aūt materie musculi palpebrarum non tendunt ad clausionē. Similiter ēt quia passio ista fit pprie posterius ut quarto de interioribus & infra in cap° de subeth nec ēt dispositio eorum declinat ad subeth & iō stant oculis aptis Et ex hoc apparēt ituentes in locū unū & terribiles Et quia sicitati nō cōiungitur calor motiuus. Cum. n. calidū sico cōiungitur tunc oculi sunt

apti & mobiles nõ ītuentes in locū unum. Ri xa. s. aliqua alienatio ꝓpter sicū. ¶ Et cū litargia. Hic ponit signa litargie zᵐ diuersitatem partis in qua fit & prio qñ ē apa ī substātia cerebri. z° qñ est in paniculis. 3° addit signum quoddaꝫ litargie. zª ibi. si aūt. 3ª ibi & accidit. Dicit primo quod si litargia ē in substātia cerebri subeth ē fortior quia magis imprimit materiā in loca uirtutū sensitiuaꝝ & motiuarū. ¶ Albedo lingue ꝓpter maioreꝫ ꝓpinquitatem uel cōitatē substātie cerebri cū lingua ꝗ paniculoꝝ cū ea. ¶ Oculi &c. ꝓpter mľtā repletionē flegmaticā & uaporosaꝫ a flegmate. Et difficultas motus ad laxitudinē qa motus ē difficilis cū laxitate remolitiõis. Et dolor ad laxitudinē. i. ad obtussioneꝫ. ¶ Si aūt. Hic ponit signa litargie qñ ipsa est in paniculis Et dicit quod si ē in uelaminibus dolor ē fortior cā est quia paniculi sunt sensibiles & motus leuiores quia sic ledūtur nerui in origine. ¶ Et accidit. Hic ponit quedā signa cōia litargie & dicit qñqꝫ accidit retentio urine ꝓpter obliuionem. s. relaxando lacertū colli uesice. ¶ Et considera quod illud ē qñꝫ quia ī oībus in quibus ille lacertus fortiter cōstringitur & homo indiget uoluntate & quasi conatu & impio ut relaxetur & ꝓpter debilitatē lacerti urinaľ. i. lacerti colli uesice que debilitas ē iam dicta uel lacerti urinalis. i. lacerti uentris qui iuuat ad urināndū exꝓmēdo. ¶ Ex signis. Hic ponit signa ꝓnosticātia litargiā. et sūt tremor capitis. & pigritia & grauitas motuū que significāt materias flegmaticas abūdātes ī cerebro maxīe ī parte posteriori ubi ē ṗncipiū neruorū mortiuoꝝ plurimū. ¶ Cū qꝫ Hic ṗmo ponit signa lithargie mortalis z° salubris. zª ibi & cū. ¶ Dicit ṗmo qđ cū accidēria lithargie fiūt fortiora &c. Per hec aūt accidētia lithargie intelligem⁹ uľ accidētia signficātia eā ut febris. hanelitus puus &c. Vel accidētia cōsequn tia. ut tremor mēbroꝝ & sudor extremitatū &. qūocūqꝫ intelligamus uerificatur. quod si accidētia mľtiplicātur. ūde significaľ uehemētia passiõis. & cū hoc mľtiplicatur sudor est mortale quia tūc sudor sigt uirtutis casū. & facit cadere uirtutē. ¶ Et cū. Hic ponit signa laudabilis litargie & dicit cū hanelitus dilatatur. i. magnificatur quia ṗus erat puus & fit bonus. qa remouet sua raritas & tarditas. & declināt accidentia. s. de fe. dolore capitis malicia pulsus & aliis. tūc tēdit ad salutem. ¶ Et ꝓprie &c. qa materia istius egritudinis ē flegmatica grossa uiscosa & loca post aures sunt apta ad hanc materiam recipiendam. Ideo ut plurimum crisis fit per eum. i. per apostema post aures.

SI NON FVERIT. Istud caᵐ posset dupliciter exponi. ītroduci uel diuidi. Prio qa. A. ponit curā lithargie ꝗtum ad quinqꝫ ītentiones. Et prio ꝗtum ad materierū euacuationeꝫ & subtractionē. Secūdo ꝗtuꝫ ad eius remotionem a ptibus capitis que fit repcussiōe & resolutiōe. Tertio quatū ad diuersiōem ad opposituum. Quarro ꝗtum ad accidentiū sedatiōeꝫ Quinto ꝗtum ad rectificationē regiminis. Et cōplet ibi cañ. in euacuatiōe & sedatiōe accidētium. ibi zª. & in pricipio. & ibi 3ª. & frica. ibi 4ª. cū autē in subeth. ibi 5ª. & cū nutris. Secundo mō pōt diuidi. qđ prio Auic. ponit curam magis in generali. z° in speciali. ibi zª et ī prin° ¶ In cura generali. A. ad tria intēdit. s. ad euacuationē ad tractū in contrariuꝫ & ad sedationem accidentiū. Pria duo fiūt cū flobothomia & clisteribus & uomitu. Terciū fit ponēdo ī domo luminosa. s. tēpate ut ponunt alii doctores & hoc ne calidū intus fugiat sed ex lumine ad exteriora moueatur. ¶ Dubitatur utruꝫ flobothomia cōperat in litargia uidetur qđ nō quia Mesue nō ṗcipit. ¶ Ampli⁹ educto sanguine flegma magis incrudatur. ¶ In contrariū Auic. & Alexander. ¶ Dicendū ut suṗ dictū ē quod si materia flegmatica sit sanguini mista & indicatiões cosentiūt & ꝓprie uirtus ut Alexāder dicit fiat flobothomia. Indicationibus uero aduersantibus non fiat & sic cessāt cōtraria. ¶ Dubitatur quare nō dixit de farmacia. ¶ Dicendū quod pp duo h° fecit Primo qa forsaꝫ in ṗncipo uult quod sis cōtētus acutis clisteriis quousqꝫ aliqua maturatio appareat ī materia & postea utaris solutiuis. Secūdo qa dedit itelligi ex cañ. generalibus đ cura apostematū frigidoꝝ. ¶ Dubitaľ quia in litargia in prin° utimur clisteriis acutis & non ī frenesi. ¶ Dicendū quod ē ꝓpter tres causas & multas alias que possent assignari. Prima quia febris ē mitis. zª quia materia ē grossa nō apta furere ab acuitate clisteris. 3ª quia utplurimū minera ist⁹us flegmatis ē in stomacho a quo satis diuertit. & euacuat acutum clistere. & iō ēt competit uomitus. ¶ Et cōsidera quod li deinde nō dicit ordinē necessariū quia ꝗuis non fiat flobothomia pōt fieri clistere. unde Aliab. qnto pratice statim ab eo ichoat. Et similiter alii auctores. Quid autem sit ṗmittēduꝫ stante necessitate flobothomie & clisteris declaratū est supra ca° de frenesi. ¶ Et in principio. Hic ponit curā ī speāli. s. secundū tēpora & primo qñ litargia est in principio. zª qñ in augumēto et statu. 3° qñ ī declinatiōe. ibi zª deinde iunge. ibi 3ª. deinde cum finitur. ¶ Sed tu dices quare non posuit

curā ſecundū diuerſitatē materieꝝ. ¶ Dicen
dum quod dedit intelligi ex hac forma cura
tionis quā ponet que ē cum repcuſſiuis & re
ſolutiuis tñ quia litargia uera ꝓprie flegmati
ca eſt. ideo ad hanc uidetur dirigere cañ. ſuos
¶ Circa primū dubitaṫ. an huic oleo roxato
& aceto debeamꝰ miſcere aliqd calidū. uł eis
ſolū uti. Videtur qđ aliqd calidum ex mente
Alex. in hoc capº qui docet caſtorei aliqd ad
miſere. In cōtrariū Auic. ¶ Dicēdū qđ i prinº
pricipiāte poſſumus uti iſtis puris. quia tūc
ad ſolā repcuſſionē itendimus. Sed poſt prin
cipiū principiās poſſumus aliqd calidum ad
miſcere pp qualitatē humoris & ſubſtantiaꝫ
& uidetur intentio Gał. .13. terap. 2º dubita
tur utꝝ debeat poni frigidū uel calidū ſiue te
pefactū. ¶ Dicendū qđ auctores hoc non de
terminãt uolētes quod forſaꝫ utaris eis parū
calefactis. uel dimittētes tue extimatiōi. ſecun
dum diſpoſitionē caloris i capite & diſpoſitio
nis aeris & alioꝝ. ¶ Dubitatur 3º cui pti capi
tis apponemus hoc oleū roxatuꝫ. Videtur qđ
pti poſteriori quia ubi debet fieri repcuſſio
ibi debet appōi. Sed queritur repcuſſio a pte
poſteriori. ¶ Amplius ubi poniṫ medicamen
reſolutiuū. ibi uidetur qđ debeat apponi rep
cuſſiuū. Sed pti poſteriori apponimꝰ reſoluti
ua in hac egritudine. ut uidetur docere Meſ.
in caº de litargia & i caº de ſcamōea. ¶ In cō
trariū ē cañ. generalis ſupͣ poſitus i canonibus
generalibus & in capº de cura ſode tēporalis.
¶ Dicendū ꝙ in litargia medicam̄ repcuſiuū
debet apponi pti anteriori. ¶ Dico tñ qđ nō
eſſet magnū mirabile. ſi extendereṫ uſqꝫ ad p
tem poſteriorē. hoc fuit de intentione Gał. 13.
terap. penultio capº qui poſt ſermonē đ litar
gicis & freneticis p̄miſſuꝫ dicit. huic pti ante
riori debere apponi localia. Huius etiā rō eſt
duplex. Prima lqa eſt locus hic aptꝰ. ut uirtu
tes medicinaꝝ penetrēt. & nō timetur đ nocu
mento neruoꝝ ut timetur i pte poſteriori ut
ſupra declarabatur. Secūda rō ē qa aſcenſus
materieꝝ ad caput maxīe fit p anteriorē ptē.
uapores enim qui ſurgūt a ſtomacho & uene
aſcendētes ad cerebꝝ maxie attingunt ptes ce
rebri anteriores. ergo uolētes a cerebro repcu
tere ſiue uapores ſtomaticos. ſiue materias ue
nientes per uenas. ſ. guideꝫ. & adiacentes fiet
melius ſi pti anteriori apponimus repcuſſiuū
Dico tñ qđ nō eſſet mirandū. ſi qñqꝫ cū reper
cuſſiuo extēderemus nos uſqꝫ ad ptē poſterio
reꝫ & hoc ſi eſtimatiua boni medici ſuaderet
qđ a ptibus poſterioribus aſcendit ſurſuꝫ ma
teria qđ pōt cōtingere ut ſupra. c. đ egritudi
nibus per comunitarē. Etiā ſi inđ cōfidis poſ
ſe. repellere materiā. Et ad cañ. A. ſupͣ poſitū

generalē. Dicendū qđ regularis eſt ille cañ.
cū maiorē utilitatē ſperas ex appoſitōe repcuſ
ſiuoꝝ uſqꝫ ad ptem poſteriorē. q̄ ſit nocumen
tū. qđ ex hiis medicinis fieret nuche et orig ni
neruoꝝ. ¶ Quāuis tñ medicamē repcuſſiuū
in litargia debeat maxīe applicari parti ante
riori. medicine tamen reſolutiue poſſunt plus
applicari pti poſteriori. Rō ē duplex. Prima
qa ex quo materia iam ē in parte. unde queri
tur reſolutio. medicamē poſitū ſuper eadē p
te poteſt illā materiā attingere. Secūda ratio
eſt quia nō timetur nuche & neruis. de nocu
mento a reſolutiuis cū ſint calida ſicut timeṫ
de nocumēto a rapcuſſiuis cū ſint frigida. 3ª
cā eſt quia denſitas oſſis poſterioris nō ſic im
pedit uirtutē calidoꝝ cū ſint magis ꝓfundabi
lia & penetrātia ſicut ipedit uirtutē frigidoꝝ
que ſūt nō ſic penetrātia ut ſunt medicine cali
de Et iō auctores expreſſerūt calidas medici
nas in litargia que ē apoſtema ptis illius poni
ad ptem poſteriorem. Non aūt dixerunt hoc
de frigidis repercuſſiuis. quāuis tamē calide
medicine poſſint ibi poni. pñt ēt & debent po
ni ad ptem capitis ſupiorē & reſoluēt etiam
de materia ptis poſterioris ut ē notum ¶ De
inde. Hic ponit curaꝫ in ꝓceſſu principii & in
augumento & in ſtatu. ¶ Ad cuius itellectum
cōſidera quod Auic. intendit in hiis tēporibꝰ
ad qnqꝫ. primo ad remotionē materie a parti
bus capitis. 2º ad diuerſionē. 3º ad remotiōeꝫ
uel ad ſedationē accidētis. 4º ad rectificatiōeꝫ
regimis. 5º ad euacuationē materie cū farma
cia. ſecundū hoc ergo qnqꝫ facit. ibi 2ª & frica.
ibi. 3ª. cū aūt ibi 4ª. & cum. ibi 5ª quod ſi tibi.
¶ Ad primi euidētiā cōſidera quod remotio
materieꝝ a ptibus capitis fit in ꝓceſſu princi
pii cū repcuſſiuis miſtis cū reſolutiuis & ideo
dixit admiſceatur eis. ſ. oleo roſato & acero ca
ſtoreū & ſit acetū ſquiliticū quia reſolutiuū
uirtute ſquille. Et ne aliqs crederet quod aqª
frigida competeret i hoc tempore quia ſeda
ret motū materieꝝ. iō oio ꝓhibet aquā frigi
dam niſi parūp. i. niſi paꝝ frigida quia ſit pa
rūper calida ſaltē ſicut in qua paꝝ ſol imp̄ſſit
Alii tñ dicūt niſi paꝝ. i. niſi pauca q̄titas. Et qa
nocumētū frigide aque ē multū iō Auic. dixit
nō potes aqua frigida in principio ſcilice non
potes frigida aqua proprie Et aput ſtatum
.ſ. non potes aqua frigida & ꝓprie i fine &c̄.
.ſ. non potes frigida aqua quia in hiis tpribus
queritur reſolutio quā aqua impedit. Et per
pricipiū & ſtatū dedit intelligi augumētuꝫ
Ergo quia aqua frigida i nullo tēpore cōpe
tit iō dicit & ꝓhibe illud. ſ. aquā frigidā ¶ Sꝫ
tu diceres cōpetit ne uinū. ¶ Dicendū ſecūdū
Alex. quod nō niſi digeſtio appareat in mate

ria potus aũt cõmendatus ẽ aqua mellis. Cõ siderandũ ulterius quod qñ iaʒ cessat cursus materieꝝ ad caput possumus uti purioribus & fortioribus resolutiuis ẽt stante cursu pos sumus eis uti ad reliquũ corpus ut materia diuertatur & resoluatur.& iõ dicit.Deinde unge corpus & hoc ad resolutioneʒ materieꝝ & ẽt diuersionẽ et illud fit ꝓcedẽte augmẽto. ¶ Et admistra embrocas &c̃.& illud fit cuʒ cessauit cursus & ẽ intentio ad remotionẽ ma terieꝝ a capite ꝑ forteʒ resolutionẽ & talis ẽt materieꝝ remotio fieri põt per sternutatoria & alia que ponit que materiã euacuãdo & re soluẽdo a capite remouent.Tempus aũt usus omniũ istoꝝ ẽ notũ ꝑ generales canones suꝑ tractatu primo.¶ Et frica.Hec est cura ad diuertendũ materias & q̃uis hoc multum cõ petat in principio & augumento tñ in statu & declinatiõe cõpetit ut cerebꝝ debile nõ su scipiat corporis uapores.& ideo dixit fiat assi due.¶ Cum autem. Hic intendit ad accidens qđ est subeth.& intendit cũ duobus.Prio cuʒ eo quod opponitur accidẽti euigilãdo sicut est molestia eis facta euellẽdo capillos quosdam ut tiporis qa est i eoꝝ euulsione maior dolor pp sensum musculi ibi existẽtis.¶ Secũdo in tendit ad remotionẽ eius ꝑ remotionem cause cũ uentosis diuertẽtibus uapores illos flegma ticos que ponunt̃ apud nocrã.s. i collo cũ igne absq̃ incisione.si materia est pure flegmatica. & fortasse cũ incisiõe & patet.¶ Et cuʒ. Hec est rectificatio regiminis. Aqua ciceꝝ & lupi noꝝ mouẽt materias ad urinã. Ordeuʒ frac tum ad aliqualẽ nutricationẽ maiorẽ q̃ sit i il lis aquis.¶ Cumq̃. Iste cañ.est expositus su pra in capº de canonibus generalibus.¶ Qđ si tibi. Hic ponit curã per euacuationẽ cuʒ far macia. Et secũdo iterum intẽdit ad accidentis remotionẽ.ibi zª.& cũ accidit.¶ Circa ꝓmaʒ ꝑtem cõsidera quod Auic.prio ponit qd indi cat solutionẽ.quia duo sunt.s.longitudo egri tudinis quã times.& hoc ꝓpter materiã mul tam.uel etiã longitudo que iaʒ est.qa plures iam transierũt dies.secunduʒ est tremor qa ẽt multã materiã significat.¶ Secũdo ponit hº solutiuũ & ẽ castorei due tertie ꝑtes aurei.& sunt duo.ʒ.qui sunt due tertie unius aurei.si aureus est.ʒ.i.& scamonea que sit minus uno dauich.Dauich.est.℈.g̃.ordei.aput quosdaʒ est.4.sit ergo minꝰ qa sufficiũt grana.ii.Alex. uero talẽ facit ꝓportionẽ sufficiunt duo.ʒ.ca storei cui admiscebis diagredii.ʒ.i.aut ampˀ aut minus secundũ uirtutẽ.¶ Sed tu diceres ad qd dat̃ scamonea.Dicenduʒ qđ acuit casto reum & ut sic iuuat ad flegmatũ euacuatõeʒ ¶ Tertio Auic.ponit ꝓhibens ut fortitudo fe bris et dicit sis cõtentus ꝑmutatiõe cõplexiõis .s.cũ rebus calidis que flegma calefaciũt & di uidũt absq̃ euacuatiõe.s.forti.Et ideo si potes transire cũ disteri est securius.quod si nõ suf ficit & indigemus farmaco alio q̃ sit scamõea & castoreũ.& alio q̃ disteri da ad potanduʒ &c̃.¶ Et cõsidera quod in hac medicia Basis ad euacuandũ est hirapigra.s.comunis.et colo quintida.Mirabolani uero.s. kebuli q̃uis eua cuẽt etiã flegma.tñ simul cũ mastice ꝓhibent nocumentũ coloquintide.& cõfortãt stomacũ ¶ Considerandũ etiã ꝙ in datõe huius medi cine oportʒ obseruare.ꝙ febris ñ sit uehemẽtis inflamatiõis.Hiera eni in talibus prohibetur ut 5º cañ.trac.zº.Qđ si nõ cõfidis.s. ꝙ soluat per illud.i.ꝑp fortitudineʒ febris fac eis &c̃. ¶ Hic cõsidera quod secundũ istum moduʒ exponẽdi fortitudo caloris febris ĩpedit me dicinã maxime cũ datur i forma pulueris uel dura.Exurit̃.n.a forti caliditate febrili & nõ opat̃.Et iõ in febribus fortibus cum cogimur purgare damus eas cũ rebus huidis resistẽti bus iflamatiõi ut cuʒ decoctiõe prunoꝝ & iu iubaꝝ & cũ sirupo uiol.& sĩlibus.¶ Aliter tñ possʒ tex.expõi ut dicatur quod si nõ cõfidis .s.dar̃ medicinaʒ.ꝑ illud &c̃.fac suppositoria aut coliria.s.magna ut due cãe.i.coliria & sup positoria.qñʒ eiʒ duo suppositoria unũ post reliquũ imponimus uel ut ꝑ eum due cause .s.fortitudo febris & incõfidentia qđ soluat̃ iuuẽt se ad illud.i.nõ dandũ medicinã.¶ Et cum.Iste cañ.ẽ positus supra de cura frenesis ¶ DEINDE.Hic ponit curã in declinatiõe per restaurãtia & exercitiũ paruũ quia debilis ẽ i neruis & pʒ.¶ Sʒ tu dices nõ ne i declinatio ne cõpetit purgare istos.¶ Dicẽdũ ꝙ si ẽ ma teria quã uirtus nõ expellat potes eos purga re & qa farmatia solutiua põt dari i declina tione in statu & in augumẽto & ꝓcessu prin cipii.Et totuʒ hoc oʒ scire ex cañ.generalibus. iõ Auic.nõ expressit quo tpe purgetur &c̃.

QVONIAM &c̃. Supius Auic.de terminauit de apatibus flegma ticis & melẽcolicis ĩtra craneum. ¶ Hic dterminat de aquosis.& ꝑ mo premittit quãdam diuisionẽ.zº exquitur. ibi zª.& si fuerit.¶ Dicit primo quod aqua aggregatur qñq̃ intra craneuʒ.¶ Dubitatur quare in infãtibus aqua aggregatur qñʒ ĩtra craneũ qñʒ extra.Si intra dicitur hic.Si extra dicetur i sequẽti capº.Rñdet Gulielmus i ꝑn cipio sue cirugie.¶ Et dicit primo sic qđ hec aqua ẽ ex humiditate aquosa mestruali quaʒ nõ potuit rectificare natura mulieris nec na tura pueri. Secũdo ponit quod cã quare hic aqua in capite aggregatur ẽ duplex.una ẽ ca

pacitas magna capitis ī compatiōe ad alia mē
bra intrinseca. ¶ z^a cā est quia infans in utero
situatur capite inclinato & iō materia aquosa
illuc fluit. ¶ Sed iste cause licet sint apparen
tes tn̄ difficile ē Gulielmo assignar̄ cāz quar̄
ista aqua nō fluat ad uentrē pueri cū eius lo
cus sit capacior & decliuior q̄ sit caput. Et li
cet caput secundū sitū sit extrīsecū tn̄ respectu
cōcauitatis uētris p nobilitatē est ītrinsecum.
¶ Dicendū igitur quod cā huius aque in capi
te ē triplex. Prima ē natura membri .s. cerebri
quia ē mēbꝝ ualde humidū & aquosuz īter
oia nostri corporis mēbra & maxime ī prin^o
natiuitatis. unde supra 3° ca^o. dicit Auic. ī oī
cerebro ī pncipio natiuitatis humiditates sup
flue existūt. ¶ Secūda cā est densitas sui coho
perimēti .s. ossis unde huīditates non pn̄t libe
re exalare & in uaporē cōuerti. sed retinentur
¶ Tertia cā est puentus uapoꝝ ad ip̄m qui
ibi cōgregati cōuertunt̄ in aquam. frigiditate
eius ut sumit̄ .z^o de ptibus animaliū. Cum g^o
hee cāe iuuāt se ī aliquo īfante. tūc ī capite ei⁹
cōgregatur aqua. ¶ Sed dubitat̄ quare ē qd̄
aliqs puer nascit̄ sine aqua in capite & postea
per septē dies. uel circa apparet in capite eius
aqua. Hic esset locus multe īuestigatiōis .s. ui
dere quare quedā egritudines habētes radicē
ex utero stati apparēt ut aqua. quedā tardi⁹
ut morbilli & uariole. quedā tarde multū. ut
lepra. Tn̄ oportet breuiter pertrāsire dicēdo
qd̄ omnis egritudo que hab3 radicē & uirtua
litatem ex cōceptiōe siue utero. & sue actuali
existentie cōtrariatur dispositio pmaꝝ etatuz
oportet qd̄ eius manifestatio tardaret̄ ut ap
paret de lepra que est morbus sicus .s. melan
colicus. Et ideo licet eius radix possit acquiri
ex utero. tn̄ eius appitio tardatur ad .30. ānuz
qn̄q3 & ultra ut scribit Azararius ca^o d̄ lepra
Eodē modo apitio morbilloꝝ & uariolarum
eget calido ebulitionē faciēte & nō omnio ob
tuso. & ideo nō statiz in prin^c apparēt. sed cū
calor incipit pōt expergefieri & agitare mate
riam. ut circa tertiū annū uel quartū. uel circa.
secundū cōplexionū diuersitatē & multaz aut
paucā infectionē mēstrualē. Et si aliqbus ap
pareat circa .xx. uel .xl. annum hoc est ex alia cā
extrinseca. ¶ Ex qbus apparet qd dicendū d̄
aqua pueroꝝ. ipsa eni pōt stati in exitu appa
rere qa intus in utero est cōgregata in capite
qa huic etas nō repugnat. Possibile tn̄ est qd̄
aqua ī puero aggregetur per uiā euaporatio
nis ad caput. Cuz igitur est in utero pp calidi
tatē actualē uteri mulieris. & pp̄ter ossis te
neritatē uapor ille exit. et humiditates cerebri
resoluuntur. existēte uero extra puero pp̄ter
cōstrictionē uapoꝝ illoꝝ cessāte calido actua
li. & magis īdurato crāeo fit uapoꝝ cōuersio
in aquā. & adiuuare pōt euaporatio addita
a cibo stomaci quē modo accipiūt. Et ideo cū
nati nō ostēdāt aquā ī craneo posterius pote
rit apparere in eis. ¶ ET SI FVERIT.
Hic exequitur. & prio de aqua intra craneum
z^o extra. ibi z^a. quādoq3 accidūt. Pria in duas.
prio ponit signa. secundo abiicit curā. ibi z^a &
in huius. ¶ Considerandū. qd̄ ex modo loquē
di Auic. pōt sūmi ꝙ aqua ista potest aggrega
ri inter craneum & durāmatrē & hoc est ꝙ
dicit intra craneū & supra paniculū duꝝ pōt
ergo secundū hoc aggregari sub duramatre
& hoc uel īter durā & piāmatrez uel inter pi
āmatrem & sudstātiaz cerebri. Et diuersitas
in hoc ē ut cōtingit materiā pelli ad hec loca.
¶ Considerandū ē z^o quod illud primū sig^m
quod Auic. ponit ē sciētiale nō tn̄ expimētale
in īfantibus quia īfans nō narabit medico gra
uitatē sui capitis tn̄ in rei ueritate ita deb3 ēē
Et si ista aqua aggregetur ī capitibus puecto
rū tunc ipsi narrabūt hanc grauitatē tn̄ raruz
est & si nō sit possibile ut credo. ¶ Secundū si
gnū ē quod sit difficilis clausio oculi imo ipos
sibilis & iō stant apti ītuentes in locū unum.
¶ Dubitatur de cā huius accidētis. Aqua .n.
ista deberet molificare & relaxare palpebras
Rndetur a quibusdā quod materia ista gra
uat lacertos mouētes palpebras. Alias. dixi ꝙ
isti musculi claudentes ī eoꝝ radice nō possūt
firmari tn̄ ut expientia uidi isti quasi eleuant
oculos & palpebras supiores hn̄t contractas.
Cum igitur ē quia aqua illa premit sup du
ramatre & sic ēt p̄mit sup duramatre & sic
ēt premit sup neruos oriētes a parte cerebri
añriori & iō nō pn̄t distēdi. De hiis aūt ner
uis sunt qui mouēt palpebras. Et iō si aqua es
set sub dura & piamatre molificādo neruos
faceret oculoꝝ clausionē. Et humectātur. Cā
est resudatio huīditatis aquose ad ptes illas.
¶ Et cōsidera quod secundū plurimuz caput
apparet magnū ualde secundū pportionez ad
collū & mēbra. ¶ Et in huius. Hoc etiā uult
Aliab. nono pratice. Et cā est quia multa signi
ficatur in cerebro malitia. Quidā tn̄ narrant
se uidisse aliquos curatos cū cauterio attingē
te usq3 ad ptem ossis & nō pforantē totuz &
cum resolutiuis medicinis.

QVANDOQVE. Hoc capitulū
pōt tripliciter ītroduci. Primo cō
tinuando ad capitulū de charabi
to. quod postq̄ determinauit de
apostematibus simplicibus magis sub craneo
existentibus. Hic determinat d̄ apostematib⁹
existētibus extra craneū. z^o sic quod postq̄ de
terminauit de apostematibus frigidis sub cra

neo. Hic determinat de apatibus frigidis extª craneū. Et cū hoc extendit sermonem suuʒ ad apostema calida & tumorē īfantiū. & hº mō cōtinuatur ad capitulū de litargia. ¶ 3º sicut cōtinuetur ad capitulū precedēs quod postq̄ determinauit de aqua sub craneo. ¶ Hic determinat de aqua sup craneū. Et cū hoc determinat de apostematibus extra craneū. ¶ Et atas .i. tumorē infantiū qui aparet ī capitibꝫ eoꝝ. Et prio premittit has egritudines. zº exequitʼ ibi zª. & hec qdē. ¶ Considerandū ꝙ tres narrat egritudines. s. apostēata calida. Et sub hac cōprehēdit atas apostemata frigida & aquā extra craneū. Hec autē aqua plus accidit ifantibus pp humiditatē cōplexionū eoꝝ et ꝑpter cām quā Auic. ponit. Potest etiaʒ accidere maioribus. sicut accidūt aquosa apostemata ī eis.

¶ ET HEC QVIDEM. Hic prio notificat has passiōes. zº ponit curā. ibi zª. infantibꝫ autem & aliis. Pria in duas. primo notificat has passiōes in generali. zº in speciali ibi zª. infātibus quidē. ¶ Dicit prio sic qđ huius egritudo .s. aqua & apostemata. est humiditates. s. humorales uel aqua retente intra craneum & cutim. .i. in loco medio inter os capitis & cuteʒ. Hoc autē pōt esse dupliciter uel quod sit iter os & paniculū. & tunc īmediate attingit os. uł est inter cutē & paniculum. & tunc attingit os mediāte paniculo. & hoc intelligit cū dicit & īter duos paniculos extrinsecos. s. ab osse & isti sunt cutis & paniculus. Cutis enī īproprie uocari pōt paniculus. Aliter aūt posset intelligi īter duos. i. sub duobus. & hoc qa cutis & pāniculus starēt supra aquā. uel si materia illa faceret kisti. ¶ Et accidūt. ¶ Inflatio. i. dep̄ssio & hoc dicit. Vel qa os sub materia deprimitʼ. Vel quia si materia est aquosa tactus inuenit eam cū pressiōe. nam cedit. Fletus pp nocumētum in pticula. & ideo fiunt uigilie.

¶ INFANTIBVS. Hic ī speciali declarat has egritudines in infantibus ꝑprie. & prio ostendit modū fiēdi eas. zº ponit signa. ibi secūda ꝙ si color. ¶ Considerandū qđ Auic. ponit solū unā cām generatōis aque supra craneū. s. indiscretā cōpressionē quā facit obstetrix uolēdo figurare caput. unde sepat ipsuʒ ī locis cōmissuraꝝ. & ex hoc distrahunē orificia uenaꝝ. & resudat subtile aquosum de sanguine. Et pp hāc cām secūdū plurimū accidit eis aqua. Vel secundū aliā litterā in priapio rei. i. a pncipio ortus quia tūc obstetrices figurāt caput & p̄munt. Tamē absq̄ hac extrinseca cā ut ex ipso defectu in utero pōt aggregari ut notū est & dedit hoc intelligi. ¶ Considerandū ēt qđ duplex repitur littera post. una que dicit & qui nō sunt quasi diceret in hac cōpressiōe maxie fluit aqua & nō alii humores qa cōpressio nō frangit uenas. cū sint in infātibus molles. sʒ distrahit eas & rarificat. unde resudat ab eis aquosa materia. Alia littera dicit. & qñq̄ sūt humores. Et in hoc uult ostendere causam generationis apostematum calidorum uel frigidorum. & dicatur quandoq̄ sunt humores alii &c̄. s. illi qui fluūt ad loca inter craneū & cuti. siue fluāt propter uiolentā cōpressioneʒ siue ex aliis causis quibus mēbra recipiūt materias. & tunc illi hūores faciūt apostēata que non sunt aquosa.

¶ QVOD SI COLOR. Hic ponit signa aq̄ zº apostematū Ibi zª. & si color. ¶ Notāduʒ quod duo sunt signa aque. Primo quod color cutis sit secundū dispōnem suā. s. naturaleʒ qa aqua quasi non mutat coloreʒ mēbri sʒ ē mutant humores. zº quod cutis elleuata cū comp̄mitur expellitur intus. Hoc aūt non fit in apostematibus quia resistūt tactui. Et hoc est qđ dicit cutis ē elleuata ꝑpter aquā. Compressa expulsa. i. expulsa intus qñ cōprimitʼ. ¶ Etsi co lor. Considerandū quod materia humoralis frigida uel calida apostemās mutat colorē ut notū ē. & tactus ē diuersus. s. quia in apostemate calido calidus & in frigido frigidus. uel diuersus. s. a tactu aque. Et ē ibi .s. i loco fortitudo. i. resistētia & hoc ē quod declarat. Et ꝓhibitio ad expellendū. i. ꝓhibet expulsioneʒ siue pssionem ad intus pp tensioneʒ quā apostema facit. ¶ Et sentitur mordicatio si ē apostema calidū. Et dolor siue calidum siue frigidū sit Aqua tñ nō ita facit dolorē.

¶ INFANTIBVS. Primo ponit curam aque. secūdo apostematum. ibi secunda que autem. Prima ī duas. primo docet cognoscere aquā extra craneū que non curatur. Secundo ponit curā possibilis curari. ibi zª. si aūt. ¶ Notandū pmo quod infantibus aqua utplurimū aggregatur in capite tā a cā intrinseca ꝑpter multā eoꝝ humiditatē q̄ etiā a cā extriseca. s. ꝑpter cōpressionē malā ab obstetrice. ¶ Considerandū zº quod ex aqua extra craneū non curabilis habʒ duas cōditiones. Prima quod sit multa. zª quod ab extra fluat itus quādo homo uiolēter premit sup cuti & erit qñ cōmissure sunt dillatate. unde aqua ista habet minerā suā in cerebro & illuc cōfluit. ¶ Naʒ si taliter fuerit. s. quod sit multa & qđ fluat interius non medicatur. s. utplurimū quia signficat multā maliciā ī cerebro.

¶ SI AVTEM. Hic poit curā curabilis aque extra craneū. Et primo eius que curatur per cirugiā. zº eius que curatur sine ea. ibi zª si autem. ¶ Notanduʒ quod Auic. ponit quatuor modos aque extra craneū curabilis quia uel ē

pauca uel multa uel plurima uel pauca uald
¶ Sed.t.d.ipse iam dixit quod si sit multa nō medicatur. ¶ Dicendū quod si sit multa & i tacta recurrat sub osse tūc non curratur sed si multa & stās extra os retēta ibi curatur. Et ideo Auic.dixit si fuerit pauca & retenta.s.nō fluēs ad cerebrū ab extra ad intus. Et sic semp oportet quod repetatur illud dictū aut si fuerit multa.s.retēta aut plurima .s.retenta aut ualde pauca.s.retēta. ¶ In tribus ergo primis cōpetit incisio. In prima cōpetit una in latitudine tumoris aque. In secunda quia amplior materia cōpetūt due sic. ¶ in 3ª tres sic. ut ponit Aliab.nono pratice. Et euacuetur.s. non subito. ¶ Suppone uinū & oleum.s.cōe quia uinū exicat aquā & oleū phibet consolidationē ut remaneat aptum uulnus & ambo mitigāt dolorē. ¶ Postea & c̄.medica cum unguentis.s.mūdificatiuis & abstersiuis & resolutiuis ut cerasseos Mesue & unguentū Nicodemi & similia. ¶ Et liciniis.i. tentis. ¶ Et filo.i.filis pannorū.& hoc ad exicationē aque. ¶ Et puluerizatiōe.i.pul ueribus q̄tū ad intētiones quas uis. ¶ Si sufficit illud.s.puluis exicatiuus & fila. ¶ Et non idigebis unguentis quasi dicat si potes cū pulueribus hoc facere nō cures de unguentis quia reliquis paribus pulueres fortius exicāt aquā.

¶ ET SI CARNIS. Hec ē ultima intentio i hac cura.s.incarnare ꝙ pōt q̄nq̄ phiberi.pp ossis maliciā & patet. ¶ Si autē ¶ Cura hec sine incisiōe est cū emplastris calidis & resolutiuis & exicatiuis. Vt ex sulfure aristologia. faria lupinoꝝ & similibus. Eorum enim est magna copia.

¶ QVE AVTEM. Hic pōnit curā apostematum extra craneū.& prio in generali.z° in speciali.ibi z³.in atas.Prima in duas.prio quasi resumit signa.& cōplet.z° ponit curā.ibi z°.& cura. Dicit prio qđ & c̄. Conuenientia .i.ex iuuantibus & nocentibus. ¶ Dolorē cōprimētem ac si aliquid premeret craneū. ¶ Et cura ¶ Considerandū qđ Auic.nō ponit curā explicitā.sed innuit quod fit sicut cura sirsen.i.apostematū cerebri calidoꝝ. Et qa i principio nos repcutimus illa apostemata ideo in principio istoꝝ cōpeteret repcussio.de hoc tn̄ esset dubitatio. ¶ Sed dicendū qđ si apostēa est i paniculo. Auenzoar ex toto phibet repcussionem. tn̄ siue in paniculo siue in cuti sit.si timemus eius recursuȝ uersus cerebꝝ uel loca gule.non cōpetit repcussio. Si autē de hoc non timeret quod in tua estimatiōe consistit posses eis uti. Credo tn̄ tutius fore non repcutere. Dicamus igitur quod qcq̄d de hoc sit medicamē locale quod ponit sup hoc apostēa debet esse leuius q̄ illud quo utimur in cura sirsen. Et causa est quia medicamen imediatius occurit materie. Si ergo apostema sub craneo resolueretur cuȝ castoreo ad resolutioneȝ extrinseci sufficeret fenugrecū uel camomilla. Sed licet ita sit.si expedit uti fortibus medicinis.securi⁹ potes uti q̄n apostema est extrinsecū.q̄ q̄n est i.trinsecū qa minus timetur de opatione fortis medicie sup pte extrinseca cū sit ignobilior q̄ sup intrinseca pte.s cerebri.cū sit nobilis pars.& ideo cuȝ nō patitur apostema.& bene se hēt.sed extra craneum est apostema.tunc ex usu fortium medicinaꝝ nō timemus.& h° est quod dicit ita tn̄ qđ tu sis securus & c̄.s.si indiges. Quare aūt plus cōferūt uētose ē notū. ¶ In atas. Hic ponit i speciali curā atas.i.tumoris uel inflatiōis & est apostema calidū extra craneū. Intendit aūt ad tria. Primo ad ifrigidandū lac nutricis cū aqua ordei & phibendū balneū nutriti ne eam inflāmet. Alii exponūt lactāti iterdicatur balneū.i.nō balneat pueꝝ. ¶ z° intēdit ad phibendū fluxū uentris quia dic̄ quod ē mala solutio uētris quia timet ne illa materia inducat dissenteriā & ne eoꝝ dissoluatur uirt⁹ cū ēt ipsi sint resolubiles & dissoluantur uigiliis dolore & febre. Resistit aūt resolutioni cū aqua sauich.i.ordei torrefacti quod ē parum stipticū cū sua frigiditate & iō sua aqua data nutriti sic disponet lac & detur ēt ad hāc intentionem infanti spodiū & c̄.quia ista sedāt iflāmationē & torrefactio acqrit eis stipticitateȝ ¶ 3° intendit ad phibitionē materie cuȝ uiola ¶ Et cōsidera ꝙ nō posuit stiptica timens forsaȝ de forti repcussione.

HEC EGRITVDO. Superius determinauit de apostematibus cerebri calidis & frigidis simplicibus magis. Hic determinat de apostematibus cerebri.s.sub craneo cōpositis .s.ex colera & flegmate. Et licet alii modi com positiōis possint esse dedit eos intelligere ex simplicibus. Expressit aūt magis de hac com positiōe quia multū accidit & quia ualde contraria & noua accidētia ex ea cōsurgūt. Et qa flegmaticus humor facit subeth. Coleric⁹ autem facit uigilias iō q̄n apostema ex istis prouenit i cerebro fiunt accidētia cōtraria que nomine cōposito noiantur. Vnde R̄ica dicit de subeth asahari.i.dormitiōe uigilatiua. Et qa i hac passiōe aliquādo homo stat oculis aptis fixis i intuitu iō a quibusdā medicis dicit qđ uocatur sucos.i.cōgellatio siue modus cōgellatiōis. Sed hoc nō est ueꝝ quia subeth asahari non ē ipsa.s.sucos imo sucos est spēs congellationis. ¶ Considerādum aūt quod congella° dupliciter accipit.uno mō p tetano ut supra

quarto ca°. in fine cū dicebatur quod risu sine cā significatur cōgellatio. Alio mō fuitur pro apostemate melencolico in cerebro. unde stat oculis aptis imobilis ut supra dicebatur. quō fuitur in cōmento amphorismi secūde pticule. Somnus & uigilia. Cū dicitur quod si frigiditas cōiungatur humiditati facit litargiā si frigiditas cōiugatur siccitati facit cōgellationem Et hoc mō ēt sumitur a Serap. primo pratice ca°. de cōgelatiōe. Et ē dispositio ī qua homo stat imobilis oculis aptis & in quacūq; dispositiōe homo īueniatur cū hac cōgellatiōe in eadem remanet. s. si sedēs sedet si cū aliqua re ī manu ut scribēs sic ēt stat ut Serapio pallegato cap°. Et de hac specie cōgellationis Auic se expediuit qñ locutus ē de litargia melēcolica. Vult igitur Auic. dicere qđ sucos nō ē subeth asahari. sed est una species cōgelationis. s. illa que sequitur apostema melancolicuȝ cerebri. Sic ergo pcedit qa prio ponit diuersitates & causas huius subeth asahari. z° signa. 3° curaȝ ibi z^a & facit quidē. ibi 3^a. cura autē ❡ Notādum circa primā pteȝ qđ Auic. hāc passiōeȝ per quatuor notificat. Primo per sui nomē. s. sirsemati. Ex quo apparet qđ sicut apostema calidū habet duo nomia. s. karabitus & est nomen ab accidēte & sirsen calidū. & est nomen artificiale ab egritudine. Sicut etiā apostema frigidū habet duplex nomē. s. lithargiā & sirsen frigidū. ita hoc apostema cōpositūȝ habet duplex nomē. s. subeth asahari. & est nomē ab accidēte & sirsemati quod ī lingua eoꝝ signat sirsen calidū & frigidū & ē nomen ab egritudine. Et iō subdēs cāȝ nominis dicit qñq; &c̄. ❡ Sciendū tñ quod Gal. in libro de comate uidetur uti duobus uocabulis ī his accidentibꝰ. s. subeth asahari. Vocat enī hoc coma & cataphora. Tamen Gal. cum hoc in his uocabulis exitat. Et ideo ipse in introductorio pulsuū. et in libro comēti eiusdē ubi dicit quod est cognita signis penuria pprii nominis Aliab. etiā 9° theo. dicit qđ est obstupefactio per uigilꝫ & 5° prac. dicit qđ est cuma. ❡ z° notificat eam per causam coniunctā que ē colera & flegma. ❡ 3° per causam extrinsecā siue primitiuā que ē malicia regiminis ut multa comestio & multus potus uini. ex quo cōtingit generari humores flegmaticos simul cuȝ colericis sicut appet ī causis emitritei. ❡ 4° notificat p sui diuersitatem siue species. imponēs etiā nomē. Nam qñq; in hac cōpositiōe uincit flegma. & tunc preponitur nomē secūdū signa uincētis. & dicitꝰ subeth asahari. Qñq; dominatꝰ colera & dicitꝰ asahari subeth. Et qñq; equatur. & nō est impositū nomē. ❡ Considerandū etiā qđ littera que dicit & qñq; cōueniūt in egritudine una

cū numero. potest dupliciter expon'. Pmo conueniūt humores. s. flegma et colera cū numero ānumerabiles & distincti. Et tūc inuit hāc diuisionē. ꝙ hii duo humores faciētes hꝰ apostema cōpositū. uel sunt cōpositi z^m uiā pmistionis. uel solū secūdū uiā uicinitatis ita ꝙ unus ē ab alio numeratus uel separatus & distictus & tūc etiā uel uincit colera uel flegma &c̄. Alio mō exponitꝰ expositōe mea. Et ē ꝙ Auic. uult hanc diuisionē inuere quod in hac egritudine una existente secundū numeꝝ a pncipio usq; ad finē qñȝ apparet uictoria colere & sua accidentia & qñȝ uictoria flegmatis & sua accidentia & hoc ē quod unꝰ huōr alteri īpugnat & ē simile ei qđ dicitur 4° cañ. ca° de emitriteo quod pp pugnaȝ & reluctationē materierū apparēt ēt accidētia diuersa. Et quia Auic. dicit quod qñȝ conueniunt dat intelligere qđ quandoque in aliqua compositiōe a principio ad finē uincūt accidētia colere & in aliqua accidentia flegmatis. ❡ Sed dubitatur quō ē possibile quod simul cōiungātur subeth & uigilia cū ipsa opponātur priuatiue. ❡ Hec esset questio in philosophia naturali ī qua oportet uidere an habitui insint gradus & ēt puationi. Et Gal. dubitauit in hoc. s. an hec passio sit mixta ex frenesi & litargia sicut una for^a media inter duo cōtraria que ē neutꝝ illoꝝ an sit composita. s. illa duo cōprehendens. Et de hoc pmittit se dictuꝝ ut apparet in libro introductorii pulsuū. Tamē q̄ cū medico sufficit dictū rū me modo offero. s. quod somnus aliquādo est cōiunctus qbusdā modis īquietudinis & signis similibus uigilie ut cū homo dormit & tñ oculi sunt apti & ecōuerso. qñ uigilat qđ apparet quia ambulat & loqtur & tñ oculos tenet clausos ut Gal. in libello de comate. Nō ergo ē ex somno & uigilia resultarꝰ formā terciam p cōfractiōnē sicut ex calido & frigido. sed ē accidentia uni dispositioni similia repiri cum alia dispōne & ī summa ē īpsectus somnus & impsecta uigilia.

❡ ET FACIT QVIDEM ❡ Hic ponit signa Et primo secundū uictoriā humoris. z°. ponit signa cōia & aggregata. 3° ponit signa in comparatiōe ad quasdaȝ alias passiones. ibi z^a & desiderat. ibi 3^a & qñq; simulatur. Prima in duas. primo ponit signa secundū quod unusquisq; humor impugnat & uincit in eadē egritudine numero. z° ponit signa uictorie alteriꝰ in diuersis egritudinibus. ibi z^a. & cū flegma uincit. Prima ī duas. pmo ponit signa qñ in eadem egritudine uincit flegma. z° qñ in illa eadem uincit colera. ibi z^a. & colera quideȝ ❡ Dicit primo quod flegma facit ī ipsa egritudine una numero subeth qñq; quia tūc qñ uincit.

¶ Et grauitatē .s. motus &c̄. Omnia ista pueniūt a frigiditate & humiditate & grossitie flegmatis que pigritāt ad motus & responsionem. Et ideo uidetur quasi ut i aliquo cogitet cum tn̄ non sit ppter hoc. sed quia stat attonitus. ¶ Et colera qdem in ipsa .s. eadem egritudine qn̄ ipugna uincit sup flegma efficit iquietudinē ppter caliditatē & siccitatem & alienationē cōtinuā qa quousq̄ eius uictoria durat. ¶ Et palpatiōe .s. cū manibus quia incitat ad motum & ad colligendū uillos & festucas ut in charabito accidit. Vel palpitationē .i. oculorum aptionē. Et neq̄ pmittit &c̄. quia colera mouetur ad uigiliam.

¶ ET CVM FLEGMA. Hic ponit signa sirsemati secundū dominiū humoris in diuersis numero sirsematibus. Et primo ponit sig⁹ sirsematis i qua uincit flegma & dicitur subeth asahari. 2° in qua uincit colera & dicitur saharri subeth. ibi 2ª. & qn̄ uincit ¶ Dicit pmo qd̄ qn̄ uicit flegma .s. qa est sirsemati ex flegmate pluri q̄ colera grauatur .i. fit fortior uel grauatur &c̄. ¶ Et clauditur palpebra cū apit̄ .i. quādo cum tuo digito subleuas eam & hoc ppter molificationē & aggrauationē a flegmate & pfundationē ad subeth ¶ Et qn̄ uicit colera excitatur .i. tendit ad excitationem & uigiliā ¶ Et alienatur .s. cū inquietudie & rixa & hoc ē quod subdit & puenit ad motum & apit oculū suū absq̄ palpitatiōe. ¶ Sed .t. .d. ipse contradicit quia supra dixit qd̄ colera efficit alienationē & palpitationē. & hic dicit qd̄ facit alienationē absq̄ palpitatōe. ¶ Dicēdum tripliciter. Prio q̄ littera supior dicebat palpitatiōe .s. cū manibus. ¶ Vel dicendū qd̄ hic per palpitationē intelligit motū ad clausionem. & sepius per palpitationē itelligit aptionem. ¶ Tertio modo dicendū qd̄ si colera i eadem egritudine est quasi equalis flegmati & nō uincit nisi ad tēpus .s. qnq̄ pp pugnam & reluctationē inter colerā & flegma. tūc homo apertos tenet oculos cū palpebrarū motu sub & supra. & hoc ē palpitatio & hoc qa colera nō multū uincit. & sic loquebatur supra. Si autē colera in una egritudine tota multum uincit a principio ad finē. tunc iste est ualde ppinquissim⁹ ad karabicū uerum. & ideo pp multā colere uictoriā homo habet oculos apertos & paucissime declinātes ad clausionē. & ideo dicuntur apti absq̄ palpitatiōe. Et ita loquitur hic. Vnde dicit sicut accidit patiēti sirsen .s. calidum .i. charabitū. ¶ Vel quarto absq̄ palpitatione .s. multa. imo cū pauca & ita exponatur supra cū palpitatione .s. pauca. uel palpitatio quedā cū clausiōe. & ita nō sit uel absq̄ et illa sit. ¶ Dubitatur quare non posuit signa sirsemati qn̄ colera & flegma equantur. Dicendum qd̄ dedit intelligi ex dictis. Nam qn̄ isti humores equantur tūc ppter pugnā. nūc uincit unus. & eius signa. & nūc uincit alter et ei⁹ signa. & forsan qd̄ in sequēti pte signa aggregata que ponit sunt signa sirsemati. qn̄ colera & flegma equaliter abundat.

¶ ET DESIDERAT. Hic ponit signa sirsemati cōmunia & aggregata. Dico cōmunia illa que iesse possunt omni speciei sirsemati. Dico aggregata illa signa quorum aliqua isunt uni speciei uel uno tēpore & hoc cū uincit un⁹ humor uel i qua uincit unus hūor. & aliq̄ insunt alteri speciei uel alio tēpore ut cum uincit alius humor ¶ Et primū signum ē qd̄ desiderat resupinari. Causa huius pōt fingi duplex. Vna quia illud apostema cōmitatur ouū pp multos uapores a materia multa. ad quorum uaporum eleuationē iuuat colera. & ad illorum retentiōem flegma. In ouo aūt homo declinat ad resupiationē ut supra apparuit. Secūda causa ē quia uirtus grauatur multū a duabus materieb⁹ sicut dicimus in se. emitritea etiā ex qua aggrauatiōe homo querit iacere supinus. nō ē tn̄ naturalis resupinatio qa cū inqetudine simile ei qd̄ dicebat̄ supra in flegmōe ¶ Sed dubitat̄ an hoc signū sit cōmune. Videt̄ q̄ nō p Aliab. i 9° theorice quinto capitulo ubi loquens de hac passiōe dicit. Que aūt hui⁹ ppa sūt morbi signa sunt hec. eger supinus iacet &c̄. In cōtrariū ē Azararius in ca° de subeth pua ubi loquēs de hac passiōe dic. Cōmunia signa hui⁹ sunt eo quod eger iacet supinus. ¶ Dicēdum quod hoc signū ē cōe quia omni speciei sirsemati inest. sed pōt dici ppriū inq̄tum multū cōsequitur hāc egritudinē & non ita alias. tn̄ iudicio meo multas alias cōsequitur ¶ Inflatur ipsius facies ppter multā repletionem capitis. Vnde littera exterior. Cū humor̄. ista .n. apostemata cōposita cerebri nō sunt sine magnis repletiōibus. ¶ Inflatur ēt facies. ex multis uaporibus. & hoc ēt signū est cōe. Et declinat ad uiriditatem & rubedinē. Ista signa sunt aggregata quia si flegma dn̄atur declinat ad uiriditatē .i. ad quādam subalbedinm. Si aūt colera dn̄atur declinat ad rubedinē .s. colericā que est citrinitati mista & hoc ē quod dicit secundū quod in dominatiōe dispositionū .i. secūdū qd̄ dn̄atur i dispōe flegma aut colera. ¶ Trahitur eius &c̄. Hoc signū ē hic aggregatū cū aliis. Et ē signum ppriū quod aduenit qn̄ colera dn̄atur & pprie qn̄ dn̄atur multum. & iō pōt cōtinuari littere supiori ut dicatur palpebra trahitur ad supiora secundum quod i dominatione dispōnum eius .s. uincit colera. quia colera siccitate & caliditate mouet ad uigiliam

& cõtractionẽ .palpebrarũ sursũ Colera etiã mouet ad clamorem unde clamat ¶ Et cum aperit &c̃.quia sicut habẽs suchos.i. cõgellationem stat aptis oculis & nõ claudit eos .ita iste cũ colera ualde uincit. Et ex hoc apparet quod sarisubetia similatur suchosa.i.cõgellationi ¶ Cum aũt loquitur Istud signũ absolute sumptũ est de cõibus signis.Si.n.loquũtur cũ ipsi sint alienati nõ loquũtur ordinati.Similiter i eadem egritudine numero modo loquũtur qetius cũ flegma uincit & modo acutius. & cũ rixa maiori & h° qñ colera uicit.Et ista est iordinatio sermonis ¶ Et trãsgulantur ab aqua.¶ Considerandũ secundũ Haliab. intẽtionẽ quod istud signũ non est cõe omni sirsemati sꝫ solũ qñ est p̃ua. Tũc eiꝫ ꝑpter multã alienationẽ non recordãtur trãsglutire.Et iõ humidũ seipso fluẽs uersus tracheã arthariã inducit accidẽtia strangulatiõis.Quare i pulsu aeris moti i tussi exit p nares.Et forsãꝫ posset hec difficultas trãsglutiẽdi fieri pp mł'tuꝫ nocumentuꝫ cõicatũ musculis meri & ꝑtibus gule.unde trãsglutio nõ posset fieri.Si auteꝫ põt trãsglutire significat sirsemati non malaꝫ. Vnde Haliab.nono theorice qnto cap°.Cũ hec passio debilis ẽ & aliquid in ore ponitur patientis humidũ transglutit.Cũ aũt est ualida & huiduꝫ quid ori iufunditur.nõ trãsglutit sed emittit & naribus eiicit.Et h° ẽ qđ Auic. dicit quod signa sunt mala. Sꝫ tu diceres Azararius cõtradicit istis. Dicit.n.sic signũ remisse subeth.est quia cũ ponitur ori patiẽtis aq^a uel pulmentũ egredit̃ p os & nares.¶ Dicendum quod Azararius p remissam subeth itelligit ideꝫ quod Auic.p sersemati & illa reissa subeth põt ẽt esse praua.¶ Et multotiẽs.h° signũ ẽ de cõibus.Fit aũt talis retentio ꝑpter obliuionẽ ut sepe supius dictũ est. Et itrictura spiritus.i.hanelitus pp nocumentũ cõicatũ pectori nocitur neruis mouentibus illud.Et illud accidens accidit quia non consequitur necessario.

¶ ET QVANDOQVE. Hic ponit signa in comparatiõe ad quasdã dispões cũ qbus conuenire uidetur hec passio.Et primo põit sig^a quedã.z° speãliter signa a pulsu.ibi z^a & pulsus.Prima in tres.sicut tres sunt passiones ad quas cõparat sirsemati.primo ad p̃focationeꝫ matricũ.z° ad litargiã.3° ad charabitũ. ibi z^a. & hoc qdem ibi 3^a.& similatur.¶ Notandũ circa primã ꝑtẽ quod Auic.ponit cõuenietiãꝫ & differẽtiã iter p̃focationẽ matricuꝫ & sirsemati.Conueniẽtia aũt ẽ quia sicut p̃focata iacꝫ oculis clausis nõ loquẽs sic qñq ille qui habet sirsemati.& ideo dixit qñq in pluribus dispositionibus.i.signis qa nõ semp similat̃.sꝫ qñq qa maxime cũ uicit flegma.¶ Differentia uero est in quatuor. Prio qa habẽs p̃focationeꝫ habet faciẽ magis similẽ sibi sane qa passio lõginqua est a cerebro & mẽbris faciei. Sed habens sirsemati pp nocumentũ in cerebro habet faciẽ magis pmutatã.& hoc est quod dicit.facies in p̃focatiõe est cũ dispositiõe sua.& intelligatur qđ nõ est hoc semp in p̃focatiõe.¶ z^a differẽtia ẽ quia p̃focata habet reliqua signa dicta in suo cap°.uerbigratia qa sentit mulier quasi aliqd expectiue ascendat ¶ 3ª differẽtia est qa hic.i.in hac passiõe possibile est ut in ea passiõe.idẽ ea stãte eger enũtiet & loquatur. & si precipitur sibi & cogatur.dat signũ qđ itelligit hoc.q̃uis iaceat satis subeticus.Sꝫ in habente p̃focationẽ matricũ nõ est possibile qđ loquatur.nec det signũ quod intelligat & hoc propter coartatõeꝫ uel impedimentũ spiritualium mẽbrorũ.ũde nõ põt uocẽ formare.imo qñq ex toto uidetur auferri anhelitus ut.vi. de interioribus.¶ Sed tu diceres habens prefocationẽ matricis si nõ sit pua p̃foca° narrat cũ euadit plurimũ eius qđ fit ei.g° ipsa itelligit.Cuius cõtrarium dicit Auic.¶ Dicẽdum quod licet p̃focata intelligat qñq nõ tñ intelligit si precipitur.s.qđ faciat signũ in sermõe uł nutu.Dato quod ipsa intelligat.nisi forsam in principio.& leui prefocatione & tñ euadit.Sꝫ dum pseuerat nõ.sed habẽs sirsemati põt loq licꝫ iaceat satis subiectus.& si precipiatur sibi quod asfcultet & molestetur in hoc itelligit & respondet per modũ quo tu cõprehendis qđ ipse intelligit.qa põt loqui.¶ Quarta differẽtia est qa habens pfocatiõnẽ pseuerat i egritudine.qa est egritudo poxismalis.accidens a quibusdã semel in mẽse uel bis. Sed sirsemati est unũ apostema qđ cũ acciderit occidit.uel liberatur & nõ reuertitur cũ piodis ut p̃focatio & hoc est qđ dicit.deinde in prefocatione pseuerat.Littera tñ alia habet dum & ẽ sensus quod habẽs pfocatiõnẽ matricis nõ põt intelligere dum in pfocatiõe pseuerat ut iam expositũ est.Et sic sunt solũ tres differẽtie inter p focationẽ matricũ & sirsemati.

¶ ET HEC QVIDEM ¶ Hic ponit signa sirsemati ad lithargiã.¶ Considerandũ autẽ qđ similatur lithargie in dolore capitis pmistiõe intellectus & modo subeth.¶ Differt auteꝫ a tribus.Prio i facie qa plus ẽ pmutata facies a sua dispositõe i sirsemati q̃ i litargia. In litargia eni iacet sicut dormiẽs.Hic aũt pmutat̃ et inflatur plus pp diuersã & mł'tã repletiõeꝫ ¶ Potest tñ aliter leuius exponi ut dicat̃ qđ facies habẽtis litargiam & habẽtis sirsemati sunt diuersarũ dispõnuꝫ quia facies hñtis sirsemati ẽ cũ dispõne modo dormiẽtis modo uigi

lätis nec pfecte dormiētis nec pfecte uigilātis. sed facies hñtis litargiā ē cū dispōe perfecte .s. pure & pfunde dormiētis. Secūda dria est qa eis habentibus sirsemati adsunt uigilie et apertio &c. s. qñ colera uincit multū sed in litargia est subeth ¶ Tertia dria est quod i ipa sirsemati febris est fortior ppter colerā q̃ in litargia.

¶ ET SIMILITER ¶ Hic ponit signa compādo ad charabitū. ¶ Considerādu3 quod similatur charabito in alienatiōe. & hoc qñ uincit colera. Sed differt in duobus. Primo quia in sirsemati ē subeth maior .i. est aliquis modus subeth pter flegma qui tñ nō est in charabito. 2° differt quia i sirsemati alienatio ē minor .i. quietior pter flegma.

¶ ET PVLSVS. Hic ponit signa a pulsu. Et primo ponit pulsum eius quo differt a litargia. 2° quo differt a charabito & ēt litargia. 3ª. quo differt a prefocatiōe matricis. ibi 2ª. & est latus. ibi 3ª. & fit pulsus. ¶ Ad itellectū primi cōsiderādū quod hec passio sirsemati ē apostema cōpositū ex colera & flegmate. Et ideo ponitur mediū inter frenesim & litargiam ut Gal. i introductorio pulsuū & i cōmēto. Ad hāc aūt cōpositionē seqtur pmistio .i. alienatio cōgelatiua .i. similis cōgelatiōi quia ñ est subethica pura ut i litargia nec est furiosa & uigilatiua magis pura ut in frenesi. Ex hac aūt cōpositiōe o3 quod pulsus sit uelox & frequēs pter colerā sed in litargia nō est sic uelox nec sic frequēs & hoc ē quod dicit pulsus eius .s. sirsemati ē uelox & frequēs .s. respectu litargie pter apostema .s. cōpositum ex colera & flegmate Et pmistionem .i. alienatione3 cōgelatiuā .i. similem congelationi. Quare diuersificatur a pulsu litargie quia pulsus litargie est tardus & rarus pter apostema flegmaticū & pmistionē subethicā quia talis permistio subethica ē signū flegmatici apostēatis sicut pmistio cōgelatiua .i. similis cōgellationi. ē signū apostematis cōpositi ex colera & flegmate. ¶ Et cōsidera quod notāter dicit congelatiua .i. similis cōgelatiōi quia iam Auic. dixit quod sirsemati siue subeth asahari nō ē sucos i. cōgellatio tñ ut dicebatur de mente Auic. similatur cōgellationi. ¶ Considerandū etiā quod littera posset aliter exponi & ad idem uadit ut dicatur pter apostema & pmistionem .i. cōpositionē humoꝝ colere & flegmatis cōgelatiuā .i. pducētem ad similitudinem congellationis.

¶ ET EST LATVS. Hic ponit signa a pulsu compando ad charabitū & ēt litargia3. & dicit quod pulsus sirsemati respectu pulsus charabiti est latus & breuis .i. curtus. Et cā latitudinis ē pter flegma & apostema flegmaticū quia molificat & ut sic dicā latificat arthariā. Hoc aūt apostema sirsemati ē flegmaticum respectu charabiti. Et posset dici quod causa latitudinis est flegma quia eius calor non potest in longum extendi sicut calor colere. Causa uero eius breuitatis ē latitudo sicut quia sufficit latitudo. ideo nō fit longus. uel quia latitudo facit apparere rē magis breuē sic subtilitas uł strictura facit apparerē rē ma gis lōgā. Amp. est fortior .i. durior pulsu lethargie & debilor .i. molior pulsu charabici Cā ē qa est in medio harū passionū ut Gal. in cōmento pulsuū quarto libro. ¶ Et posset aliter exponi quod ē fortior sicut uocabulum sonat. Et Galienus sic pfert prealegato cap°.

¶ ET FIT. Hic ponit signa a pulsu compando ad suffocationē matricis. ¶ Considerandū aūt quod in suffocatiōe siue prefocatiōe matricū. pulsus est extēsus spasmatice. qa matrix ē neruosu3 mēbꝝ. Similiter etiā ē rarus ualde pp infrigidationē calidi cordis. nisi suffocatio matricis sit piculosa. & ppe mortē. tūc .n. fit pulsus frequēs ut infra fen. xxi. in h° cap°. Et hec sunt uerba Galieni in comēto pulsuum libro quarto comēto. xx. sed in sirsemati pulsus nō ē extēsus spasmatice qa ē passio mēbri mollis uel cū fit in medulla. & etiā de materia secundum ptem flegmatica molli. nec etia3 pulsus est ualde rarus cū ibi sit febris. nec calor cordis fit ita infrigidatus. Et hoc ē quod dicit. & fu. in sirsemati fit pulsus nō extensus spasmosus. ita oportet cōstruere. Vnde Gal. pালegato comento & textu uolēs ponere pulsum suffocationis matricis. quē pulsu3 ille negat a sirsemati dicit Matricalis aūt suffocatōis extensa spasmatice ē artaria. Ergo debet expōi & fit pulsus sirsemati nō extensus spasmosus su. Et fit pulsus nō rarus ualde. sicut in pfocatiōe ¶ Cōsiderandū tñ qđ in littera posset exponi extensus .i. lōgus qa sicut apparet pulsus sirsemati erat curtus. Ergo oportet qđ negatiua nō sic repetatur. fit pulsus nō extēsus .i. nō lōgus. s3 curtꝰ nō rarus nec spasmosus. Et simili modo loquēdi Auic. utitur quarto cap° fen pria ca° đ signis febriū putridaꝝ ubi unū nō uult plu ries repeti. ¶ Sed uirtus. Ista littera est difficilis. & pōt sic exponi. Propter ꝙ sciendum quod Auic. uult quod pulsus sirsemati nō est cadēs in medio sicut pōt cōtingere i pfocatiōe matricis. Nam in pfocatiōe pp multum nocumentū cordis pōt contingere casus in pulsu. & magna intercidētia qñ uirtus cordis quasi desistit ab opatiōe. Similiter in pfocatione pōt

cōtingere multa inordinatio pulsus. sed in sir ſemati nō fiunt huiuſmodi intercidentia & in ordinatiōes pulsus que fiunt i ſuffocatōe matricis. ſed fit pulsus frequēs qa uirtus cadit. i. debilitatur nō potēs magnificare pulsuȝ. ſaltē in longuȝ. & ideo fit frequēs & hoc eſt quod dicit. uirtus in ipa ſirſemati nō remanet. i. nō deſiſtit ab actu dilatando arthariā & ideo nō fit pulsus cadens in medio ſiue interlect⁹. neq egreditur ab ordine omni cuȝ illo egreſſ. i. matricis. ſ. quo egreditur in ſuffocatione matricis & hoc eſt quod dicit. ſicut fit in prefocationē & ideo pulſus nō eſt ſic inordinatus. imo uirtus cadit. i. debilitatur a motu artarie i ſirſemati. & ſic nō facit pulſuȝ cadentē. licet faciat euȝ debilem & pulsus fit frequens. ſ. in ſirſemati ¶ 2° mō littera pōt expōi ꝙ Auic. uelit ponere cām generalē diuerſitatis pulſus pfocatiōis a pulſu ſirſemati. Cauſa eni q̄re iſtoꝝ pulſus nō ſunt ſimiles eſt. qa uirtus uitalis in utriſq nō ſtat eodē modo diſpoſita & hoc eſt qd̄ dicit. uirtus. ſ. uitalis in ipſa. ſ. ſirſemati nō remanet. i. nō ſtat diſpoſita neq egreditur ab ordine. ſ. uirtus uel pulſus cū illo egreſſu ſicut &c. Et tūc Auic. pbat quod uirtus uitalis non diſponatur in utriſq. ſ. ꝑ & quod pulſus non exit ab illo ordie naturali i una paſſiōe ſicut i alia quia i pfocatiōe matricis ſi pulſus debet exire ad inaturalē frequētiaȝ oȝ quod uirtus cadat. Non. n. fit pulſus frequēs i pfocatione matricū niſi cadat uirtus & apropiquet morti ſiue cū eſt praua ſuffocatio ut Auic. infra fen. xxi. & Gal. libro quarto cōmenti pulſuū tex. & cōmento. xx°. Sed i ſirſemati pulſus fit frequēs & dimittit ordinē naturalis frequentie q̄uis uirtus nō cadat. ſ. caſu multo & hoc ē qd̄ dicit imo cadit. ſ. in pfocatiōe matricis qōȝ & pulſus fit frequēs. ſ. qn̄ cadit ſed i ſirſemati fit frequēs qn̄ non cadit uirtus. 3° mō pōt exponi quod Auic. uelit cōparare nocumētū aīalis uirtutis itrinſece i ſirſemati & ſuffocatiōe matricis & ē quod plus ledūtur uirtutes ſenſitiue iteriores in ſirſemati q̄ in ſuffocatiōe licet eim ſuffocata nō poſſit loqui impedimēto hanelitus tñ itelligit & narrat q̄ ſibi facta ſunt cum ſurgit. ergo animales uirtutes licet ſint impedite nō tñ ē eaꝝ opatio corrupta ſed hñs ſirſemati hēbet actus uirtutū intrinſecaꝝ corruptos. unde alienat̄ & ſalſa dat iudicia q̄uis poſſit illa exprimere ſed ſuffocata non ſic falſa iudicat. licet nō poſſit exp̄mere & hoc eſt quod dicit in ipo ſirſemati nō remanet uirtus. ſ. aīalis. Dico quod nō remanet i bonitate iudicii uel cognitionis uel memorie ad quācūq ptem attingat ſirſemati ſalteȝ pfectio uirtutis ſecundum illā ptem non imanet. ſed corrumpitur opatio neq egreditur uirtus aīalis ab ordine cū illo egreſſu. ſ. ſimili egreſſu quo egreditur i ſuffocatiōe matricis. imo uirtus. ſ. aīalis cadit. i. leditur fortiter i hoc apate ſirſemati & ſit pulſus frequēs. ſ. in ſirſemati.

CVRA AVTEM. Hic ponit curam & melius intelligeret̄ totuȝ capitulū. legēdo ſimul q̄ diuidendo eſt eim aſſummatio cure. Dicemus tñ quod pmo in generali ſiue generalē ponit curā. 2° i ſpāli. ibi 2ª. & oȝ ut ponas. Pª in tres. p° ponit curā generalē p euationeȝ. 2° per dietam. 3° p alia remedia. ibi 2ª. & cibus. ibi 3ª. & ipſius. ¶ Conſiderandū circa primā pteȝ quod cura cōis ē que omni ſpēi pōt cōpetere ſiue uincat colera ſiue flegma ſiue equētur. Hec aūt cura ē p euacuationem materie. Et hoc dupliciter. ſ. p flobothomiā ſi materia pecat in ſanguine & p cliſteria. Flobothomia autē eſt ſicut ſcis. et hoc ſcis i generalib⁹ canōibus primi libri. & ex canonibus generalibus i hac fen. ſ. an debeat fieri uel nō. & de qua uena. Cliſteria aūt ſi materia eſt magis flegmatica oȝ quod ſint fortiora & acuta attractiua. Si aūt eſt colerica a predominio. oȝ quod ſint magis lenitiua ut. Aliab. 5° prac. in hoc capitulo. Et hoc Auic. ponit hic. Cura q̄ cōis eſt etiam eſt rectificatio regiminis & hoc eſt quod docet cū dicit. cibus etiam &c. ¶ Conſiderandūȝ aūt quod Auic. ſtatim a pricipio declinat ad regimis ſubtiliatiōnē ſicut fit in charabito. Et cā huius ē q ie ibi dicitur. Proprie autē debet regimē ſubtiliari qñ eſt multa repletio uolēs ad illius cōſumptionē incēdere. Et iō tūc cum cā ē repletio quā generat guloſitas ſiue uoracitas oȝ ad purgatiōnē ſtomaci puocar̄ uomitum. Et ſi cā eſt repletio ex uino. ſ. ebrietas. oȝ quod ipſa ebrietas abſcindatur ut dictum ē ſup ca° de ſoda ab ebrietate. Vocat aūt Auic. abſciſſionē ebrietatis eductiōnē uinoſe materie a ſtomacho. Deinde poſt hoc oȝ qd̄ ſimus conterī humectātibus. i. ēbrocis reſoluētib⁹ uapores uini. Deīde fiat cura que fit in fine ebrietatis. ſ. cū exercitio & regimine debito poſita ſupra cap° de cura ſode ab ebrietate. ¶ Dubitatur autē circa predicta. quare non poſuit curam per farmaciā. ſicut fecit per flobothomiā & cliſteria. ¶ Dicendū quod ex canonib⁹ generalibus dedit intelligi. & ſtatiȝ dicet de eis. Expreſſit autē de flobothomia. qa forſam minus de ea uiſuȝ fuiſſet. & de cliſteriis dixit. qa indigebāt diſtinctiōe in hac egritudine ſecundū ſuas ſpecies ¶ Et ipius. ¶ Poſſemus dicere quod hic ponit curā magis ſpecialē. tamē ſecundū formā diuidēdi ſupius poſitam dicemus quod ponit curā cōmunē q̄tū ad multa.

Et prio pmittit illud cõmune i q° communicat species sirsemati.z° ponit cañ.in hoc.ibi zª.& iste quidē. ¶ Dicit prio qđ species sirsemati cõmunicant pro cura in embrocis.s. cõpositis ex embrocis karabitus & litargie pdictis.s.in canonibus generalibus. ¶ Euacuatõibus sub tilibus.i.leuibus. Cum eo qđ bibitur.i. cum medicinis. ¶ Et clisterizatur &c̃. Sicut fcis.s.i canonibus & cap° de frenesi & lithargia et ca pitulis de soda. Expressit autem đ euacuatio nibus leuibus quia est in eis maior securitas.

ET ISTE. Hic ponit circa hoc cañ. Dixerat enim qđ iste species sirsemati cõmunicant in embrocis.qa habēt embrocas cõmunes et em plastra. Et hoc est dicere quod in eis uti pos sumus embrocis emplastris sternutatoriis.& huiusmodi. ¶ Vult ergo Auic.hic declarare qđ embroce & emplastra clisteria & medicie nõ debēt esse eiusdē qualitatis in omni specie sir semati.nec debēt esse.sicut ille que precipiunt in frenesi.nec sicut ille que precipiuntur i litar gia sed cõposite. Et in hac cõpositõe oportet ꝙ uincāt medicine calide uł frigide.secũdũ uicto riā unius duoꝝ humoꝝ. Et hoc ē pmissũ in.ca none.s.in canonibus generalibus.

¶ ET OPORTET VT PONAS. Hic põit curā magis in speciali.hoc est secũduʒ unanq̃q͂ speciē inuendo secundũ tēpus. Et prio põit cu ram secundũ unanq̃q͂ materiā innuendo curā secundũ totũ tēpus quod ē a principio usq͂ ad finē. Secũdo ponit curā qñ est in fine.ibi zª.in fine. Prima in duas. ¶ Ad cuius euidentiā scien dum quod hec cura specialis est declara° eius ꝙ pmiserat de eis.in qbus cõmunicāt species. Prio g° declarat curā & põit eaʒ spālez q̃tuʒ ad id ꝙ pmisit đ embrocis. Secũdo q̃tũ ad id qđ dixit de emplastris & clisteriis.ibi zª.& si militer. Pria i tres.sicut tres sũt species sirsema ti.quaꝝ curā ponit p ēbrocas.p° põit curā qñ uicit colera.z° qñ equātur.3° qñ uicit flegma ibi 3ª.quod si.ibi zª.& si flegma. Prima in du as.primo ponit curā p embrocas.z° addit per medicinas potatas.ibi zª.& qñq͂. ¶ Conside randũ quod Auic.gradatim enumerat medi cinas qñ uincit colera in pncipio eim ad repcu ciendũ utimur frigidioribus ut sunt folia sali cis & uiola & gradatiʒ pcedēdo magis resol uimus. ¶ Considerãduʒ ēt quod uĩet sirup pum de papauere i materia flegmatica. ¶ Cir ca secundā ptem considera quod qñ due mate rie sunt equales calidioribus utimur q̃ qñ co lera uincit & ideo addit pdictis medicinis ha sce.i.timũ uel ysopũ & amaracũ.i.sansucũ uel matricariā.& iõi 3ª pte uincēte flegmate ad dit calidiora. ¶ Considerandũ aũt qđ Auic.i nuit in hoc curā secundũ tempora licet expliceʒ curā secundũ spēs. Sicut.n.i hoc apate cũ uin cit colera indigemus frigidioribus medicis & cũ uincit flegma calidioribus ita i pncipio qñ uincit colera idigemus frigidioribus.i augum to aũt minus frigidis & sic gradatiʒ. Et totuʒ hoc Auic.uult esse notũ ex cañ.generalibus.

¶ ET SIMILITER. ¶ Hic ponit spālez curā uel declarat quod dixit de emplastris & aliis & dicit quod eodē modo se habʒ de ēplastris &c̃.quia si uicit colera oʒ quod sint unius mo di & si uincit flegma sint alterius modi. ¶ Et tibi quidem.possibile est colligeř ex antidota rio ea.i.has medicinas.s.q̃tum ad modum ex ponēdi eas.

¶ IN FINE. Hic ponit curā i declinatione.s. cũ ualde pcesserit declinatio & 10 diē postq̃ &c̃. Cura aũt fit cũ resolutiõe exclusis frigi dis quia omis cessauit timor de fluxu' & iten dimus cõsumptionē materieꝝ & dubiũ esset ne frigida lederēt ptes cerebri debilitatas.& iõ oportet uti subtiliatiuis resolutiuis q̃ue fcis in canonibus & amaraco ysopo origano &c̃. Deinde balnea ad resolutionē residui & cõfor tationē mēbroꝝ p atractionez nutrimenti & rege regimie cõualescẽtium 4°.cañ.fen zª.

SEPARATIO. Supius determi nauit Auic.de apostēatib°. Hic determiat đ solutiõe cõtinuitatis cutis & ossis & paniculoꝝ & ēt cerebri. Vnde ꝶca.capłm de incisiõe &c̃. Et primo notificat eā .z° ponit curā.ibi.zª .& pn cipiũ. Prima i quatuor sicut quatuor sunt so lutiones ille cõtinuitatis. Nā primo ponit eaʒ que fit in cute & carne.z° que fit in osse.3° in paniculis. 4° i substantia cerebri.ibi zª.aut i osse.ibi 3ª.& ex eis.ibi.4ª. cum uero incisio. ¶ Circa pmũ considera quod p carnē ēt intelli gas paniculũ extra craneũ qui ē grossus & po test dici carnosus.

¶ AVT IN OSSE. Hic notificat separationē euenientē in osse qui pprie uocatur fractura. Et quia secundũ paulũ de fractura cranei.& Haliab.nono pratice spēs fracturaꝝ cranei sũt quedam simplices.& quedā composite cũ apo stemate. Ideo prio ponit species simplices.z° cõpositas cũ apostemate.ibi zª.est alfuturati. ¶ Ad primi euidentiā dubitatur quia Auic. uidetur insuffĩcies. Ponit enim species siue mo dos tres fracture cranei.qa aut est manifesta ascimati.i.cõtusio aut simach. Sed paulus & Aliab 9° prac.ponũt plures.s.fixurā capillarē & depressionē ossis & alias species. ¶ Dicen duʒ quod Auic.ponēdo tres dedit alias intel ligere. Per primā eni speciē dat itelligere tres species. Prio duas quas includit. Nā fractura ossis manifesta diciř duabus modis. Vno mõ

quia manifestū frustū ossis sit eiectū. sicut eiici
tur a ligno cū ascia. & dicitur assialis ab albu
casi. & nō penetrat usq ad paniculū. sed fūda
mentū uulneris & terminus est os. ¶ Secūdo
modo dicitur fractura manifesta in qua ē ma
nifesta sepatio partiū ossis & nō penetrat ita
quod fundus uulneris & terminus est etiā os.
Et iste ambe fracture dicuntur manifeste. qa
apparet os. s. in fundo uulneris ut dicit glosa
¶ Secūdo Auic. dat intelligere tertiaʒ speciem
fracture ex opposito. s. fracturā capillarē ocul
taʒ que nō manifestat nisi cūʒ aliquo liquore
nigro. ¶ Et cōsidera ꝙ omnes ille tres uocari
possunt manifeste. i. cū ossis detectiōe. Et sic so
nat supficiès glose. i. quod apparet os. Per se
cundā aūt speciē quā uocat scimati. i. cōtritio
siue cū cōtritione. secundū unā litterā dat intel
ligere duas species. Nam contritio ossis aut ē
uera & multa ita quod ossa extrahēda sunt i
de. & hanc speciē Auic. ponit. Aut nō est uera
cōtritio nec multa. sicut si esset fixū ad cruceʒ
uel ad multiplices cruciatiōes & non oporteat
trahere os. Et hanc speciē Auic. dat intelligere
ex opposito eius quod dicit. aut ita quod ossa
inde extrahēda sunt. Si aūt littera Auic. sic sta
ret aut scimati. ita quod ossa inde extrahēda
sunt esset littera clarior ¶ 3ª autē species quā
Auic. ponit est qñ os rūpitur & caro. & cutis
nō rumpitur. imo tenetur sup osse fracto. de
qua Auic. loquitur quarto can. fen qnta caº de
fractura cranei. Et hº est quod dicit littera ex
terior aut simach. i. cū caro super os tenetur se
cundum partem. s. in qua est fractura. ¶ Et
est alfuturati littera esset clarior si diceret. aut
est alfuturati. Hic ponit speciē fracture cōpo
sitam cū apostemate paniculoꝝ. & dicit ē sup.
etiā alia species fracture dicta alfuturati. i. fū
galis & est ut exuberet uelam. i. paniculus du
ramater ad exteriora. i. quia apostemetur &
impinguet. i. infletur & fiat sicut futurati. i. si
cut fungus in sui forma ¶ Considerandū qđ
per hāc speciē cōpositā dat intelligere q̃dam
aliā speciē fracture simplicē i qua frangit os
manifeste usq ad paniculū. & tñ pāiculus nō
apostemat. Licet etiā ista species posset dari i
telligi per primā que dicit aut manifesta. Ex
quibus cōprehēditur ruditas quorūqʒ q sup
primo de interioribus pº capº. dicūt quod in
fractura cranei nascitur quidā sicut fungus ex
supfluitatibus illuc currētibus que colligūtur
circa pres ossis & cōponūtur ad formā fungi
¶ Ex quibus apparet qđ fracture ossis capis
sunt octo modoꝝ. s. capillaris oculta. Secunda
est ascialis. Tertia ē fractura non penetrans.
Quarta ē penetrās. Quinta est cōtusio unde
ossa educi oportʒ. Sexta ē cōtusio nō sic pprie
Septia ē fractura ossis sine solutiōe continui
tatis in carne & cute. Octaua ē fractura fūga
lis. Et has ē possibile reducere ad minoreʒ nu
merū secundū Paulū & Haliab. Et possibile
est in istis diuersos mōs ymaginari. & iō lit
tere Auic. possunt dari diuersi intellectus alii
a predicto. Sed quia sermo esset plixus omit
to. ¶ Ex quibus cessat instantia in cōtrariū. qa
oēs spēs fracture ab Auic. comprehenduntur
Fractura uero i qua os pmitur intus i prope
dicitur fractura. sed potius plicatura & de
pressio sicut accidit uasi argēteo & plumbeo
qñ a corpore duro pcutiuntur ut Aliab. nono
pratice 84. capitulo.
¶ ET EX EIS. Hic notificat solutionem con
tinuitatis i paniculis. s. matredura & seruata
. i. piamatre quia seruat sitū uenaꝝ ut sup 2º.
caº. & hoc ē quod dicit ex eis. i. solutionibꝰ cō
tinuitatis &c. ¶ Considerandūʒ aūt qđ duo
dicit de solutiōe cōtinuitatis. Vnuʒ ē quod ē ti
mor in eis & hoc ē certū. Aliud ē quod in late
re uulneꝝ accidit palesis siue molificatio & in
opposito accidit spasmus. Et addit Auic. qđ
qñ incisio nō uenit ad uētres. i. ad substātiam
cerebri ubi sunt uētres. s. ueri uentres & uen
tres nō ueri qui sunt cōmissure sʒ ad terminū
uelaminis. i. sed terminant ad uelamen subtile
. i. piāmatrem est magis incolumis. Ex hoc in
nuit quod ex solutione cōtinuitatis rumpente
durāmatrē sit possibilis liberatio. Hoc auteʒ
nō intendo disputare nec ēt utꝝ si incidatur
substātia cerebri possit homo liberari In his
ciʒ qñʒ mirabilia uisa sunt ut in cōmento am
phorismi sexte pticule uesicā incisaʒ & octauo
de utilitate pticulaꝝ caº. de uētriculis cerebri
ubi narrat de adolescēte pcusso usq ad uētri
culum cerebri qui iussu dei liberari ē uisus.
¶ Sed dubitatur an latus ptis pcusse paleticū
fiat & oppositū spasmetur uel ecōtra. uidet
quod ecōtra. s. quod ps pcussa spasmetur &
opposita fiat paralitica p Guliel. 2º. libro pº
caº. ubi dicit Quādo fuerit lesio i pte dextra
palisis fit in sinistra & ecōuerso & p hº scitur
quod nerui qui ueniūt ad preʒ dextrā radica
liter sunt in sinistra & econuerso. & hoc uult
3º. libro caº de incisione capitis. ¶ Amplius. p
cussius in tpore uno pdidit uisū de oculo op
positio ut poit Albertus đ sensu & sensato. gº
eadē rōne pcussione facta i uno latere capitis
magis ledūtur nerui ptis opposite sed maior
lesio ē paralisis q̃ spasmus ergo &c. ¶ In cō
trariū ē Auic ¶ Dicenduʒ quod siue in capite
siue in nucha fiat pcussio pars pcussa paraliti
catur siue molificatur siue relaxatur. sed pars
opposita spasmatur siue contrahitur. Et hoc
dico cum accidentia mala aparēt. ¶ In hoc as

signatur tres cause Prima quia ptes ppinq parti pcusse sunt magis debilitate Sed ptes longinq sunt minus debilitate Pars aut magis debilitata non pot cotrahi sup materiam sed sub illa relaxatur & sic fit palesis & mollificatio pars aut opposita cotrahi potest & sic spasmatur ¶ Secuda causa est quia ad ptem percussam & ptes sibi ppinquas fluit multa materia que uincit & perfecte oppillat uias spuu3.Et ideo fit paralesis siue mollificatio.& perdito sensus & motus.s3 ad parte opposita no currit tanta materia.& ideo no sic perfecte opillat.& ideo fit spasmus.sicut materia epilensie. quia imperfecte opilat. & facit contractionem .i. spasmum.ut apparebit in ca° de epilensia.tertia causa est.quia uersus parte pcussa3 mouetur materie grosse & materie subtiles.sed materie subtiles ueniut usq ad pte percussa3 & imbibutur in ea nec ab ea possut expelli.& ideo paraliticat & mollificat ea3.sed materie grosse non ueniut ita ppe sed retinet in ptibus remotis & oppositis & ille materie grosse q ueniut n imbibutur & possunt pelli ad loca opposita und spasmat illa ¶ Sciedu tame qd cotiges e quadoq cotrariu eius qd.A. dicit qd pars pcussa spasmat & opposita paliticatur & hoc e qa cotingit materias spasmates uenire ad parte pcussam & paliticantes ad ptem opposita.Et hec cotigetia est possibilis licet raro.Similiter etiam quadoq cotingit fieri solam paralisim sine spasmo & quando q solu spasmu sine paralesi.¶ Ad Gul.dicedu quod miror d illo textu & suspicor qd textus sit coruptus & n sit suus ¶ Ad aliud dicedu qd illud fuit p accidens.Nam pcussio a parte opposita fecit sinu & no potuit purgari & io occultus oppositus fuit lesus.Et alii moi dicedi sunt quos diximus super tertia fen.huius prio ca°.

¶ Cu uero icisio ¶ Hic determinat de solutione cotinuitatis eueniete in substacia cerebri & p° poit accideria.secudo coparat icisioes pciu cerebri adinuicem ¶ Ibi. secuda & pp nquior ¶ Cosideradu qd tria poit accidetia sequetia incisioem.Primu est febris.Ro e qa statim ad tale incisione seqtur apostema & fit febris ut comento affo.sexte pticule.Quibuscuq sursum &c ¶ secudu accides est uomitus colere.Ro e quia statim stomachus copatitur pp nervos magnos a cerebro ad stomachu uenietes.quare humores fluut ad stomachu & illi pprie q sunt apti ad cursu3 ut colera & subtiles humiditates que leuigate & ascedetes ad os stomachi qd e ualde debilitatu qa neruosu3 faciunt uomitu ut etia summitur i comento affo.palepati.Tertium quod seqtur e mors pp nobilitate mem bri nisi raro.Pot.n.cotingere forsa3 ut Gal.narrat in duobus locis pdictis & satis dicitur coiter. ¶ Et ppinquoru.Hic considera quod littera potest trip̄r expoi.P° incisio que cadit ad futurati.i.ad paniculum ita qd no incidatur sed appareat sua superficies q e sicut fungus. ¶ Alio mo ad futurati.i.ad paniculu ita quod incidatur tame raro cotingit ab hac liberari & solu cu e parua ut medula non exeat.ut dicit Brunus. ¶ 3° mo pot expoi qd hic comparet ad iuice fracturas que sunt cum apostemate paniculi unde appet sicut futurati.i.sicut fungus.Et sic intelligit coparatione manifesta. ¶ Cosideradu3 2° qd accipimus coparatione iter incisiones partiu cerebri quia incoluior est cades i pte anteriori ubi sunt duo uentriculi quia anterior uentriculis diuiditur i duos & nocito uno pot per aliu uentriculum fieri qd oportet ut Gal.inuuit prealegato loco 8° de utilitate pticula3 & hoc no cotingit in aliis uentriculis.Sed in uentriculis posterioribus.s.medio & postremo sunt prauiores.Ro e qa duo anteriores sunt nobiliores q medius & forsam q posterius medius tame iter oes e nobilior ut 3° d interioribus.7° ca°.Posterior aute e maioris suspicationis q anterior pp duo.P°.qa forsa3 e nobilior eo.Secudo qa h3 substacia minus pfunda unde nocumetum stati apropiquat ad uacuitate uentriculi ¶ Et pricipiu.Hic ponit curam & primo in sermone gerali.2° magis in speli.Ibi 2ª. distictoem. Pria littera pot dupliciter exponi .p° articulariter qd referatur ad id qd dixit.cu cito succurris rupture futurati & aliis min° malis otinit at.i.liberat ho.Hic aut succursus e ad phibed apa.h° aut fit cu duobus .s. cu eplastris repcusiuis & cu cura alia phibitia apatis p flobothomia & clisteria & s°ia.& h° e qd dic. pricipiu quid.s.quaru ad localia cosistit in eplastris.s.repcusiuis &c.In cura uero.s.alia loca lia a localibus.pncipiu cosistit ad phibedu apa cu eo qd tollerat flebothomia uel uentosas & alia. ¶ Secudo mo pot exponi geraliter. pro ter quod e sciedu qd duplex cura intenditur i fractura .una magis directa que e ad cosolidadu & incarnadu cu emplastris capitalibus.& hoc e cu cesauit timor de apate & cofluxus humorum.Et principiu huius cure fit cu eplastris s.capitalibus.& erit eius.s.fracture rectifica° uelociter qa cito postea sanatur ut notum est ¶ Alia cura e magis indirecta & illa e ad phibedu apa & fit cu eo qd tollerat infirmus & hoc e qd dicit.In cura uero.s.cu e intetio cosolidatio &c. ¶ Tercio mo pot exponi.pp qd sciendum q fractura cranei aliquado curatur sine ossis eleuatione.et tuc omne pricipiu cure est in emplastris.s.capitalibus.sicut coiter fit

Com[m] 1[m] 3[m] tractat[us]

hodie. Aliquando curatur ossis cū eleuatione et in cura tali pricipiū cōsistit ad phibendum apostema. qa osse eleuato uel anteq̄ eleuetur dūmō indicatio sit quod pcusio fuerit tā pra ua ꝙ dēt os elleuari principiū ē phibere apa et hoc satis uidetur cōsonū littere.

DISTINCTIONEM VERO. Hic ma gis in speciali ponit curā. et prio inuit diuersi tatem medicinaꝝ uulnerū. et fracturaꝝ capitis Secūdo circa curā facture cranei poīt diuersas curas et sententias. ibi r^a. et medici. In pria pte uult ꝙ medicamen solutionis cōtinuitatis in cute et carne. que dicitur uulnus plagatiuū scitur 4° can. fen. 4^a. Sed medicamen fracture. cranei dicitur fen. 5^a.

ET MEDICI. Hic prio poit has diuersas sententias. s. intentiones siue opationes. 2° com parat eas ad inuicem. ibi. 2^a. et hoc modo. In prima pte poit. id quod Gal. ponit sexto de in genio sanitatis. in fine et est ꝙ in cura frarcture cranei post ossiū eleuationē. si expedit. medici sunt bipriti. Quidam enim ponūt medicinas sedatiuas doloris. et phibitiuas apostematis. et. hoc facit oleū rosa. Et quidā ponūt unguen ta uel emplastra capitalia exiccatiua. et attracti ua materierū malaꝝ. et cum hoc sup hec ēpla stra ponūt epithima ex aceto et melle. et hoc ad refrenādū ne p attractionē fieret apostema tio. et h° facit acetū. s3 mel remouet aceti mor dicationem. Considerādū ꝙ i fractura ossis concurrit quādoq̄ incisio cutis. et quantū3 ad hoc dixit incisionē fracti. Cōcurrit etiā eductio ossis incisi. quia primo incisionē trapanationē facimus et post incidimus et eradicamus illud frustrū. et quātū ad hoc dixit. et eradicationem fecti. Cōcurrit ēt qn̄q̄ i cōtusionibus extractio ossis fracti. absq̄ hoc ꝙ medicus aliquam inci sionem ossis faciat. et quantum ad hoc dixit extractionē fracture ossis.

ET HOC MODO. Hic comparat has operationes ad inuicem Et primo facit hoc 2° qd̄ dixit pbat auctoritate Gal. ibi 2^a. et illd̄ Dicit prio qd̄ plures sanati. sunt p manus eoꝝ q. post ossis attractōnē sunt usi ēplastris exicatiuis & attractiuis q̄ p manus eoꝝ qui sunt usi medicinis doloris sedatiuis. Et illd̄ p bat qd̄ dixit. Et arguit sic cōplexio pāniculi de tecti osse eleuato & cōplex° ossis ē sicca g° ico lumius ē uti. medicinis sicis. Ista rō ē Gal. 6^a d̄ igeio sanitatis i fine & h° ē qd̄ dicit. Gal. n. dixit. s. loco palegato. Dubitat̄ utrū uulēra capitis cū fractura ossis possint curari absq̄ icisione & ossis eleuatōe uel abrasione. Et uid̄ tur ꝙ non. p Gali. vi. de igenio. et Aui. 4° can. fen. 5^a. et p Albucasim et Aui. 7° collig3. et p Pal. ca° d̄ fractura ossiū. 3° ca°. et p Aliab. nono

prac. 8 4. ca° Probatur ratōe. qa si curatur absq̄ ossis eleuatione. hoc fieret cū medicina. s3 medicina non poterit penetrare i fixuris capitis lib⁹ et puenire ad supficē dure matris ubi ma terie corrupte tenētur. Amplius hec medici na uel. ē repcussiua. et illa nō cōpetit saltē cū ma teria ē in pte. ut iter supficiē fracti ossis et iter os et duram matrem. Vel est attractiua. et illa attraheret apostema si statim ponatur. sed si po nitur post aliquos dies etiā non poterit p strie tas partes ossis attrahere. et si attraheret erit cū uiolētia. et sic ēt erit suspitio de apostemate Vel talis medicina est incarnatiua. et illa ēt non cōpetit nisi uulnere mūdificato. Mūdificari au tē nō pōt nisi os eleuetur. In cōtrariū uide tur una auctoritas Serap. p° sue prac. ca° d̄ cu ra sode ex pcussione. Itē expiētia comunis est in cōtrariū. Itē si repitur medicamē qd̄ de. fūdo corporis trahit spinas et materias difi cilis eductionis eadē rōne poterit reperiri me dicina que p rimulas fracti ossis poterit trahe re materias saniatas. & non saniatas idigē tes expurgatōne absq̄ hoc ꝙ os eleuetur. Sed repi tur talis medicina. ut oēs scribūt & scribitur 4° ca. fen. 4^a Hec questio nō q̄rit an si os sit fractū & cutis sup eo nō sit fracta. oporteat fa cere cutis sectōe3. Quia dicēdū esset ꝙ sic. nedū si cutis nō sit rupta. s3 si q̄titas fracture ossis nō correspōdeat q̄titati rupture cutis. q̄uis uideri psuntuosos chirugicos qui intantum cōfidūt in quoddā capitali ēplastro. quod cre dūt eis esse secretū ut fracto osse & nō scisa cu ti aliquo mō. aut nō scisa secūdū pportionē ad rupturā qui sunt cōtenti usu illius emplastri nec querūt an si ē aliquod ossis frustum in con tusione sepatū oprteat illud eleuare. quia de hoc non ē. dubium. Sed querit an existente fractura i osse possit curari sie ossis eleuatōe Et dicēdū ꝙ in fractura uel ptes distār sicut qn̄ cōtingit in fracturis cranei factis cū securi & tūc nō ē opus elleuare os qa ex quo ptes di stāt libere pōt materia expurgari uel ptes nō distāt sed ē fixura capilaris. Et de hac ē dubi° an sine pticule ossis eleuatōe quocūq̄ mō elle uetur possit curari Et dicēdū secūdū Cōcilia torem ꝙ sic quod probatur. Primo qa repitur medicamen quod cerebrū cōfortat & defēdit ab exterioris aeris impressione & materia3 q̄ ē inter ptes ossis & illā que ē sub osse super dura matre expurgat absq̄ h° qd̄ ossis pars eleuetur. Talis autē medicia ē hec. ℞. gūmi el lemi. ℥. iii. rasine pini purissime. ℥. 4. cere. ℥. vi. ap. ℥. 4. olei rosacei. ℥. z. et. ʃ. armoiaci. ℥. z. tere bēti. ℥. iii. & 3. v. fiat unguētū. Et alia ponit ēt conciliator ibi. Et quidā addūt in hoc farinā si liginis. Quidā faria3 fabaꝝ nigraꝝ. Quidā se

mē plātaginis.Et quidā cōponūt cū uino absq̧
oleo & cera.¶ 2º pbatur quia illa cura ē fien
da que ē cū accidētibus minus prauis sed illa
que fit absq̧ ossis eleuatōe est huius.Nam in
ossis eleuatōe est timor quia propter cōmotō
nem attrahit apa quandoq̧ similiter quia pa
niculis detegitur & ocurrit aeri leditur ex hº
unde ossis eleuatione uidemus quādoq̧ spas
muȝ & febres & mlta mala accidētia seq.Cū
ergo medicina aliqua reperiatur que materiā
stātē inter partes ossis & sub osse mūdificet
q̃uis fixura sit capilaris ñ uidtur cōueniēs qđ
elaboretur in ossis eleuatōe.¶Cōsideradū tñ
qđ secūdū cōciliatorē hº medicamē dȝ appōi
postq̃ sanguis a loco fluxerit.& nō dȝ appōi
cum iam apparent accidētia timorasa nec etiā
si propter pcusionē humores ad itra cōcurerēt
supra durā matrē.s.apostemātes nec etiam
quādo fractura nō penetrat & humores etiā
sunt super dura matre ymagiatur enim cōcili
ator quod nisi fixura penetret nō pōt materia
existēs sub osse extra educi.Quibus sic cōditi
onatis reducit in usum hanc cura.Et suadȝ qđ
sic pcedatur absq̧ ossis eleuatione.Dynus ue
ro in suo scripto sup caº de fractura cranei re
ctius cōditionat & bene.dicēs quod i uulnere
capitis qđ ē cū fractura cranei tota intētio in
principio ē ut humiditas nō aggregetur i pti
bus ossis scisi neq̧ ēt aggregetur sub osse sup
paniculū & detineatur et putrefiat. Cū ergo ē
posibile talē huiditatē bene et pfecte educi ex
tra absq̧ alia scisione et detectōe ossis debet hº
fieri et tale uulnus sic debet curari.Est aūt hº
possibile stātibus his cōditionibus. Primo ꝙ
corpus sit bonoꝝ humorum in quāto et quali
ex qua bona dispsitōne nō ē timor de fluxu hu
moꝝ ad locū uulneris.et si ē.est ita paꝝ ꝙ nō
ē curandū.Et in hoc inuit Dinus & ēt Cōcilia
tor ꝙ sint facte flobothomie & uentosationes
& reliqua diuertētia si indicationes consentiūt
¶ 2ª conditō est quod orificiū factū in carne
& cute sit bene amplum.ita quod tota fractu
ra ossis bene appareat.¶ 3ª conditio ē quod
etiā ipsa fractura ossis sit ampla.uel nō ualđ
stricta.¶ 4ª cōditō ē quod fractura sit absq̧
attractione facta in partibus ossis.¶ 5ª quod
sit absque attractōe facta in paniculo.¶Nam
attractō est causa cōculcationis humiditatis in
pte.s.iter os & paniculum.¶ Stantibus ergo
cōditionibus pdictis secūdū Dynū. & posito
emplastro predicto attractiuo.poterit absqȝ
eleuatione ossis curatio fieri.¶ Moderni ta
mē quos uidi.de quibus etiam ē Dynus. cre
dūt quod securior uia sit discooperire & rađ
re os nō confidētes quod p fissurā capillarem
possit mundificatio fieri.¶ Quanuis enim
natura per medium ossis saniem quandoque
educat.ut 7ª particula affoꝝ. super illo affō.
Quibus inter frenes Et q̃uis repiātur medici
ne ex profundo materias attrahētes.tñ medi
cine que hoc faciūt nō uidētur facere nisi cum
multa uiolēcia & iō nō stātibus cōditōibus p
dictis timēdū ē de apate & de tali cura.& iō
ōs auctores secuti sunt uiā istā. Sermo uero
Serap.uel ē in fractura aperta.uel totus ser
mo suus debet referi ad curam uulneris sine
ossis fractura.Quāuis nibi mētionē faciat đ
uulnere cū fractura ossis.dicemus ꝙ eius curā
nō ponit Illud tñ quod.decipit ignorantes &
uulgares ē ꝙ in magnis pcussionibus capitis
multum apto osse.ita ꝙ quilibet uideat pani
culum.et post multum sanguinis cursū appo
sitio huius ēplastri curauit & liberauit hoiem
Et hoc rōnabiliter.quia ibi suus effectus ē con
uenietior.ut appet.& ex alia parte uiderūt ꝙ
aliqs de puissima percussione capitis ubi frac
tura erat capillaris facta ossis eleuatōe .& rō
naliter.tñ infirmus mortuus ē.quia pcussio p
ua fuit.Dicūt igitur ignorātes talis liberatus
ē de maxima pcussione cū ēplastro.& talis est
mortuus de pua cū ossis eleuatōe.qui si cū em
plastris curatus fuisset nō esset mortuus. &
tñ ipsi falsum dicūt hoc reduxit multā ifamiā
qbusdā i pidicatōibus usus istoꝝ ēplastrorū.
¶ Contraria aūt hinc inde cessant.quācūq̧.n.
ptē defendere potes.¶ Dubitatur.2º.utrum
eleuato osse siue cū pforatōe & abrasiōe uel
incisione uel secatōe uel quocūq̧ debeamus sta
tim ponere medicinas sedatiuas.s.oleū rosa.an
debeamus poēre medicamē capitale exicatiuū
& mūdificatiuū siue attractiuū. Videtur ꝙ đ
beamus ponere oleū rosa.p Paulum i hoc caº.
& p Aui.in 4º can.fen.5ª.et per Albucasim &
Aliab.& ē usus cois.¶ Itē qđ phibet euētum
apostematis debet osse eleuato supponi.sȝ ipo
sitio olei ros.ē huius .Maior ē nota.qa in ossis
eleuatōe maxie de euētu apostematū timetur
minor ē nota.¶ In cōtrariū uidetur .Aui.hic
auctoritate Gal.6º.de ingenio sanitatis in fine.
¶ Et pbatur ꝙ illud medicamē debet medi
cus poēre osse eleuato.p cuius positōeȝ maior
seqt icolumitas.sȝ p positōeȝ medicaminis capil
laris hº euenit ut poit Aui.Vnde plures libera
ti sunt p manus illius medici q utebat hoc me
dicamine.q̃ p manus eoꝝ qui ponebāt oleum
ros.ut Gal.dicit ibidem.¶ Amplius in cura
tiōe.uulneris sicci mēbri debet poni siccū me
dicamē.sȝ os capitis & paniculi sunt menbra
sicca.gº ɔpetit eis sicca medicina.s.capitalis Et
hāc etiā rōne Aui.& Ga.inuit.¶ Itē ē s frigida
nō debet poni super dura matre cū sit mēbrū
neruosuȝ sed oleū rosatū ē frigidū Nec ualet

si tu diceres ponã illud actu calidũ quia nihil
ominus reducetur de sua frigiditate potẽtiali
ad actualẽ ¶ Amplius simile uidetur de pun
ctura nerui & lesione dure matris. sȝ sup ner
ui pũctura nõ ponimus oleũ sed in partibus
circũstãtibus. ut 4° can. fen. 4ª g° supra dura
matre discooperta ñ ponemus etiã oleũ. ꝑ dicit
Dynus ad hãc dubitatiõeȝ quod osse eleuato
primũ quod debemus ponere ẽ oleũ rosatum
Ratio ẽ. qa medicus qñ due passiões cõiũgũt
debet intẽdere ad magis suspectã ut 3° & 4°
& 7° theo. Eleuato autẽ osse maior ẽ supitio
de apãte q̃ de uulnere sicut ẽt in uulneribus
& puncturis neruorũ nõ intẽdimus ad medi
cinas incarnatiuas imo ad ꝓhibitiuas spasmi.
Etiã eleuato osse & detecto pãniculo nõ debe
mus intẽdere ad solidationẽ uulneris cũ medi
camine capitali fortiter sicco sed ad ꝓhibẽduȝ
apostema et sedatiõeȝ doloris. Nã i eleuatõe o
ssis ꝑpter durã matrẽ que est neruosum men
brũ fit dolor fortis. Similiter ꝑpter cõmotio
nẽ in humoribus attrahũtur humores & infla
mãtur & maxime humores calidi & iõ ẽ ti
mor de apostemate calido ergo oportet pone
re medicamẽ qđ mitigat dolorẽ & repcutiat
& tẽperet calorẽ. Et ex hoc ꝓhibetur apã. Ta
le autẽ ẽ oleũ ros. ipsuȝ. n. ꝯuenit maxime iter
omnia. Prio qa tẽpate frigidũ. Sec° qa stipti
cum & prohibitiuũ & cõfortatiuũ & ideo ma
gis cõuenit q̃ oleũ uiol. Tertio quia in uirtute
ẽ aliqualiter siccũ ꝑpter rosas. Quar° quia ce
rebrũ a proprietate cõfortat ut 2° can. cap°. đ
oleo. Quãuis tamẽ oleũ ros. sit illud a quo đ
bemus incipere post ossis remotionẽ nõ tamẽ
multũ debemus eo uti sed ut ad plus usq̧ ad
tres dies Si. n. nimis cũ eo staremꝰ esset causa
putrefationis ꝑpter suã molificationẽ & hoc
uult. Gal. & Auic. hic quod qa medici indiscre
te & superflue qa p longius tẽpus q̃ deberẽt
utebãtur oleo ros. ideo plures moriebãtur p
manus eorũ q̃ p manus illius senis qui eleua
to osse utebatur medicinis capitalibus. s. siccis
multũ nõ tamẽ uult. Gal. qđ a pricipio tu non
debeas uti oleo ros. & stare cũ eo tẽpore cõue
niẽti nõ supfluo. ¶ Hãc opinionẽ. Dyni credo
esse falsam in sua cõclusione gẽrali ꝑr acceptã q̃
uis extra ea multa bona inserat. ¶ Probo igit̃
ꝙ quãdoq̧ osse eleuato ñ debemus statim po
nere oleũ ros. sȝ potius medicinã capitalẽ exicca
tiaȝ & attractiuã qa eleuato osse põt esse dis
positio omnino ꝓhibens appositionẽ olei ros. ꝑ
alerius repcussiui. ergo ipsum nõ debet poni.
sed sic ẽ. qa potest aliqua materia mala esse in
loco. s. sup dura matre & circa ptes ossis. que
p sui morã putrefacit paniculũ. Ergo oportet
uti abstersiuo siue mũdificatiuo siue atractiuo

non aũt oleo ros. uel aliquo detinẽte materiam
illã in loco. Dico igitur ꝙ ossis eleuatio uel fit
cito. & h° usq̧ ad dies septẽ uel decẽ. & cũ ad
huc timetur de cursu materieꝝ. uel tardatur
post ꝑfinitũ tẽpus ab auctoribus & cũ iã ma
teria ẽ in pte & fluxus cessauit. siqdẽ fiat cito
uel quocũq̧ tẽpore fiat. & adhuc de cursu ma
terierũ ẽ timor osse eleuato debet apponi oleũ
ros. Ratio ẽ duplex. qa qñ os cito eleuatur &
materia ẽ in fluxu ẽ magis timor de apostema
te. Et h° ꝑpter tria. Primo qa materia ad huc
fluit. Secũ° ꝓ dolorẽ qui adhuc inest. Tertio
qa dura mater satis ẽ ossi applicata. ũde in os
sis eleuatione fit circa eã magna cõmotio. Secũ
da causa ẽ qa qñ os cito eleuatur non est in pte
mala materia de cuius rentione timeatur siue
de cuius repcusione. Et hoc modo Auicena &
Paulus & alii eleuato osse precipiuut apponi
oleum rosa. Loquũtur enim ad medicum ra
tionalẽ qui cito & in sua hora os eleuauit non
tamẽ dico cito quia in prima die sed cito quia
ñ trãsiuit terminũ cõueniẽtẽ ut permiserit ma
teriã in pte cõgregari & corrũpi sed uel mate
ria non est aggregata aliqua notabilis quanti
tatis uel si ẽ ibi aliqua nõ est corrupta mala
& ideo de eius repercussione non timetur. Et
huius signũ ẽ qa post hãc repcussionẽ precipi
unt medici incranationẽ ¶ Sed tu diceres qũo
illud oleũ ros. debet poni ¶ Dicẽdũ quod debȝ
accipi pecia tante latitudinis quãte est distãtia
ptiũ ossis & infundi in oleo ros. tẽpate calido
& apponi & postea bombax infusus in eodeȝ
oleo & sup hoc alia pecia infusa in oleo ros. mi
sto cũ uino. Et hic modus mihi placȝ q a. Paulo
sumitur. Si autẽ eleuatio ossis fit tãta & iam
materia ẽ in parte mala corupta. sicut frequẽ
ter cõtingit chyrurgicis pigritãtibus. Dico ꝙ
nõ debet poni oleũ ros sȝ tũc laudo medicamẽ
capitale mũdificatiuũ & exiccatiuũ Rõ. ẽ qa
est timor de remanẽtia materiei corupte. & ꝓ
prie cũ ẽ cõmota. Secũdo quia nõ sic timetur
de apostemate ut supponitur etiã quãdo os
eleuatur. & materia ẽ iã qescens inter os & pã
niculũ nõ ẽ tãtus dolor in eleuatione. Ter° qa
si ẽ aliquis timor de apostemate p decursum
nouẽ meteriei. potest ille timor remoueri effũ
dẽdo oleũ ros. in partibus circũstãtibus & cir
ca collũ. & rectificãdo regimẽ. ¶ Sed diceret
aliquis primo si materia ẽ corupta in parte. tũc
infirmus ẽ moriturus. & sic est dimittendus
¶ Secũdo si materia est in parte corupta tunc
eleuato osse ipsa statim extra fluet aperta sibi
uia. ¶ Ter° diceret aliqs adhuc ẽ maior timor
de apostemate q̃ de alia re. ¶ Ad primũ dicẽ
dũ ꝙ utplurimũ cũ tardatur eleuatio ossis i
tatũ ꝙ materia est in loco & corũpitur. hõ mo

ritur Quãdoq3 tamẽ aliquis liberať cũ mate ria non apostemat. nec eit multe coruptionis ¶ Ad ĩ secũdũ dicẽdũ dupliciter .P° ꝙ quãdo q3 in prima opatiõe nõ pforamus totũ os. ita ꝙ nõ stati attingimus ad saniẽ. ¶ Vel dicẽdũ ꝙ licet quãdoq3 h° ꝙ usq3 ad saniem siue coru ptã materiam attingamus pforato uel eleua to osse.nõ tñ totum quod ẽ ibi emanat. ¶ Ad tertium negatur quod sit maior timor đ apo stemate tunc ꝑpter duas causas dictas & sic soluitur ratio. Dyni.Verificatur ergo sermo Dyni ut plurimũ. ¶ Ad cõtraria dicẽdũ ut ipse dicit.Ad ratiõe primã & secũdã dicẽdũ qđ licet in curatione mẽbri sicci debeamus uti his uolẽdo incarnare tamẽ ad prohibẽdum ac cidens quod est apa possumus uti eis que ad hoc iuuãt l3 nõ debeamus pseuerare.Medicus ergo qui utebatur capitali emplastro plures curabat q̃ illi quia illi alii sup̃flue insistebãt cũ oleo ros. ¶ Ad tertiũ dicẽdũ qđ oleũ ros.ẽ pa ucе frigiditatis imo dicit de eo qđ calefactos ĩfrigidat & ĩfrigidatos calefacit. ¶ Vel dicẽdũ qđ debet poni calidũ & cũ dicitur qđ reduci tur ad frigiditatẽ.ꝓndet.Dynus qđ ñ d3 itel ligi qđ reducatur ad frigiditatẽ actualẽ s3 quẽ dam actũ p quẽ põt agere. ¶ Iste sermo ẽ con fusus sed non ĩtractandus ad pñs. ¶ Posset ta mẽ leuius ptrãsiri.dicẽdo qđ frigida possunt cõferre mẽbris neruosis infirmis ĩfirmitatibus egẽtibus ĩfrigidatione.de q̃bus ẽ apostema ca lidũ. ¶ Ad quartã dicẽdũ z^m Di.ꝙ nõ ẽ simi le de uulnere nerui & đ dura matre discopta osse eleuato ꝑpter duo. Primo quia in dura matre timetur apostema pp cõmotõe3 & ebu litionẽ.& ideo oprtet ponere medicamẽ seda tiuu3 sup ea.s3 in neruo discopto timetur ma xime ꝑpter dolorẽ & cõtractionẽ in neruo & ideo sufficit sup toto mẽbro infundere oleũ ro satũ .Secũ° qa cum caro & cutis sint rara põt ab oleo penetrari.& uirtus olei uenire ad ner uos.q̃uis ñ inmediate sup neruo ponatur. s3 si ponatur circuncirca os capitis non ꝑpter hoc penetraret ad duram matrem.&c̃.

Dicitur subeth. Omissa forma di uisionis & itroductionis eoꝝ qui male intelligũt. Dicemus ꝙ in pce dẽti tractatu.A. determinauit de apostematibus capitis & solutõe continuitatis ¶ Hic determinat de egritudini bus capitis quaꝝ plurimũ nocumẽtũ ẽ in opa tionibus uirtutũ sensus & moꝝ.Et hoc dicit. ꝑca.dixit.aut plurimo ut distigueret hũc trac tatũ a tractatu seqnti.i q° đterminat đ egritu dinibus quaꝝ nocumẽtũ ẽ i opõibus uirtutũ motiuarum.& ẽt sensus & neruoꝝ.Sed i hoc tractatu determinat de egritudinibus.que ma xime nocẽt uirtutibus sensibilibus & morali bus.non tñ ita ledũt uirtutes motiuas. Et si in aliqua ledatur uirtus motiua.s.in subet.nõ tñ ita pricipaliter sicut leditur sensus.& ideo di xit plurimo. ¶ Cõsiderãdũ ẽt circa ꝑcam ꝙ p opationes sensus possumus itelligere opatiões sensuu3 interioꝝ.i.sensus cois imaginatiue cogi tatiue & memoratiue.quibus insunt nobis mo res.unde dicũtur uirtutes intrinsece uirtutes morales.ut supra declaratũ fuit. ¶ Et z^m hãc expositionẽ Aui.distinguit hũc tractatũ a se quẽti.qa in hoc tractatu determinat de egritu dinibus quaꝝ nocumẽtũ plurimũ ẽ in opatio nibus uirtutũ sensituaꝝ intrinsecaꝝ q̃ dicũ tur morales licet cõtingat in aliqua ledi ẽt uir tutẽ motiuam ut in subet.Sed in sequenti trac tatu determinat de egritudinibus quaꝝ nocu mẽtũ plurimũ ẽ in uirtutibus motiuis.& ẽt sensitiuis moralibus. ¶ Possumus z° itelligere p operationes sensus opationes sensuum exte rioꝝ.Et secũdũ hãc expositionẽ Auic.inuit ea de q̃bus đterminat i hoc tractatu. Quaꝝ p° đ terminat đ his egritudinibus quibus fit lesio i operationibus sensus.Secũdo đterminat đ his egritudinibus quibus fit lesio in opõibus mo ralibus idest uirtutũ itrinsecarũ.ibi secũda spe cies nocumẽti. Quocũq3 tamẽ mõ cõtineať di cemus qđ p° determinat de accidẽtibus siue egritudinibus q̃ sunt somnus & uigilia q̃ sunt accidẽtia circa sensu3 cõmunẽ quia somnus & uigilia circa eũ fiunt ut summitur ab Aꝛ.inde somno & uigilia &.Auer.z° colligit.z° đtermi nat đ accidẽtibus siue egritudinibus que sunt circa alios sensus intrinsecos.ibi z^a species nocu mẽti. ¶ Cõsidrãdũ autẽ qđ notãter dico đ ac cidẽtibus uel egritudinibus quia ea de q̃bus hoc tractu determinatur sunt in se accidentia ut somnus & uigilia pmistio sensus amẽcia sto liditas &c̃.melãcolia.& maia.Sed radicaliter sunt egritudines quia fiunt a malis cõplexioni bus uel apostematibus uel opillationibus ut apparebit .Et ideo etiã.ꝑca dicit de egritudi nibus capitis & plurio nocumẽto.Pria i duas P° determinat đ somno supfluo z° đ uigilia supflua.ibi z^a uigilia.Prima in tres.primo de terminat de subet qui est somnus supfluus q̃ tum ad sui esse modos & causas z° quãtum ad signa.3° ponit curã.ibi z^a.si aũt.ibi 3^a.subet q̃dẽ. ¶ Prima in quatuor.primo determinat đ subet.quantũ ad sui diffinitionẽ & causas.z°. quãtũ ad ptẽ sui nocumẽti & modũ.3° q̃tum ad ordinẽ causaꝝ.4°.addit can.ibi z^a.& q̃do que.ibi 3^a.oẽs aũt subet ibi 4^a.amplius.Pria i duas.primo pmittit diffinitionẽ.z° declarat. ibi.z^a.non tñ. ¶ Dubitãt hic quidã & ruditer

utrū subet sit res cōtra naturā. Et arguūt ꝙ nō
quia cōfortat. Probat̄ qa ē somnus. sꝫ somnus
cōfortat. ¶ Itē res nō naturalis nō ē cōtra na
turā. subeth ē res nō naturalis. quia ē somnus
sed somnus & uigilia sunt res non naturales.
¶ In contrariū quia. Aui. dicit ꝙ ē supfluus.
¶ Dicēdū ut dicit. quod ē res cōtra naturam
Ratio est quia sequitur morbū. ut apparebit
¶ Ad primā rōnē dicēdū ꝙ somnus tēpatus
est qui cōfortat. & non supfluus. ¶ Ad secun
dā dicēdū ꝙ res nō naturalis cū excedit fit p̄
ter naturā. ¶ Considerādū ꝙ. Aui. dicit duo
supfluus quatū ad tēpus pdurationis. & gra
uis quātū ad modū. qa fit pfūdus.
NON tñ. Hic declarat diffinitionē. & prio
differētias in ea positas. 2°. genus. Ibi 2ª. sm
nus aūt. Prima in duas. p° facit hoc. 2° infert
diffinitionem quādam. Ibi. 2ª. et eius. ¶ Con
siderādū circa primā partē ꝙ per materiā et
qualitatē possumus duo itelligere. Prio p ma
teriā substātia materie qa sit grosa & p q̄ūtatē
qa sit frigida & humida que duo. s. grosicies
& q̄litas frigida & humida cōueniūt flegmati
Sicut igitur in somno subet sunt duo. s. plixi
tas & pfūditas ita dependent a duobus. Nā
plixitas maxime fit a grossicie materie q̄ pdu
rat in oppillatiōe sed pfunditas fit a qualitate
frigida & humida intēsis que uehemēter ob
tūdūt sensus quāuis subtiliter speculādo utrū
q; possit fieri ab utroq;. Vult. igitur. Auic. qd̄
qñ dicitur subet est somnus supfluus. i. plixus
grauis. i. pfundus. Debet intelligi quādo ista
fuerūt a materia grossa & frigida & humi
da unde spaciū ē plixū & eleuatio. i. excitatio
fortior. i. debilior. Et hoc ē qd̄ subdit. Et p. i. d̄
bilitetur &c̄. quia excitatio nō imprimit i eo.
& iō dicit d̄bilitetur. Quādo. n. ista simul cō
ueniūt in una materia tūc iuuant se ad faciēdū
somnum grauem & plixū. Et ideo d̄bet expo
ni. Cuius grauitas. i. cuius excessus ab eo qd̄
secūdū naturā est in materia. i. grossa & qua
litate. s. frigida & humida. Ex quo stati Auic.
innuit qd̄ sit quidā somnus supfluus grauis cui
ius excessus non est simul in qualitate & ma
materia. Queritur ergo quis ē iste sumnus.
¶ Dicēdū quod ē quedam impotētia uigilan
di propter multū casum uirtutis. ¶ Vel dicē
dum quod materia quandoque est grossa.
sed non frigida humida immo frigida sicca
ut melancolia. uel calida humida. ut sanguis
Somnus g° preter naturā siue excedēs factus
ab istis materiebus. licet posset dici aliquali
ter supfluus & grauis. nō tñ pprie sicut ille
cuius excessus est simul in qualitate & mate
ria. & ideo nō debet dici pprie subet. sed qdā
grauis somnus ¶ 2° per materiam & qualita
tē possumus intelligere materiale i sumno &
formale. ¶ Materiale quidē accipitur hic pro
spatio per duratōnis. sed qualitas siue formale
est ipsa pfundatio Vult igitur. A. qd̄ somnus
subet ē sumnus superfluus & grauis. ñ tamē
omnis. sed ille cuius grauitas. i. excessus ab eo
quod secūdū naturā ē in materia. i. in tēpore
perdurationis & qualitate. i. in profunditate
Includit ergo uerus subet in sui ratione duo. s.
quod sit prolixus & quod sit profundus si
simul. Ex quo immediate innuit quod illa pos
sunt seperari & per cōsequēs quod reperiri
pōt somnus cuius excessus ē in tēpore solum.
& alius cuius excessus ē in profunditate solū
SI AVTEM Hic dubitatur de consequentia
Auic. quia dicit. si excitatur. s. faciliter somnus
ē naturalis in quātitate & qualitate. ¶ Sed
cōtra quia leuiter excitari opponitur ei quod
ē profunde dormire. bñ ergo sequit̄ excitat̄
faciliter ergo sumnus ē naturalis in qualitate
nō tamē sequitur ergo ē naturalis in quātita
te pdurationis. qa posset homo multū dormi
re. & nō profunde. sed leuiter ¶ Itē hō possꝫ
excitari in principio somni. & tūc non esset na
turalis in quātitate. ymo diminutus. ¶ Dicen
dū primo quod per hoc. quod Auic. dicit. exci
tatur debet intelligi quod excitatur faciliter
& quod nō ultra inclinatur ad somnū. Si. n. le
uiter excitatur & stati post hoc iterū rueret in
somnū tūc nō diceretur excitatus. Ex quo ces
sat prima instātiā. ¶ Ad secūdam dicēdum
quod Auic. nō uult nisi quod sit naturalis in q̄
titate. s. nō supflua in qua opponitur superflue
dormire duratōi somni subet. ¶ 2° mō possu
mus dicere quod licet pfunditas somni & lon
gitudo somni sint diuersa. ut hic Auic. innuit
tamē ñ bñ possumus expiri de uno sine. alio. Si
. n. aliqs dormiēs leuiter excitatur uidet̄ posse
argui ꝙ ipse non ē paratus longo tēpore dor
mire. Causa eni propter quā leuiter excitatur
ē paucitas materie. & eiusq; aptitudo ad resolu
tōnē. Hoc aūt non pōt longo tēpore tenere so
nū. & saltem quod dicitur uidetur uerum fre
quēter. nō tamē assero ꝙ sit semp uerū.
¶ ET EIVS Hic isert diōē. &c̄. ꝙ eius. s. somni
subet alius ē grauis alius pfūdus. ¶ Dubitat̄
de hac diōe quia iā dixerat ꝙ subeth ē somnus
grauis. sꝫ graue esse ē esse pfūdū ¶ Dicēdū
prio ꝙ subeth quidā ē pfūdus nimis. & ille
uocatur hic grauis. Quidā ē pfundus magis
et iste absolute uocat̄ pfūdus. Et eodē modo
potuit facere diōē. ꝙ subet quidā ē prolix⁹
minus. & quidā magis plixus. ¶ Secū° mō
pōt dici ꝙ graue sumitur hic p plixo. & tūc
dicemus ꝙ subeth ē triū specierū Vna species
ē ueri subeth. i q° simul ē somni pfūditas &

plixitas. ¶ Alie due sunt species nō ueri sub bet ¶ Et una ē quādo ē plixus & nō ē pfundus. ¶ Alia quādo est pfundus & nō plixus Et has duas species tāgit hic cū dicit & eius.s. subet.q.d.Iam posui tibi quid ē uerus subet & eius.s.subet in gēre & large. Vel eius.s.non ueri alius est grauis.i.plixus nō tamē pfundus alius est subet pfundus sed non prolixus ¶ Ex quibus apparet quod grauitas siue graue summitur hic ab Auic.tripliciter. ¶ P° summitur graue p pfundo ut cōtra distinguit̄ p lixo quomodo summitur in diffinitione cū dicit & grauis. ¶ Secūdo summitur graue p excessu ab eo qđ ē secūdū naturā. Et h° mō grauitas ē distēpātia i pduratōe & i pfunditate quomō summitur cū dicit sed ille cuius grauitas.i.cuius excessus i plixitate & pfunditate ¶ 3° mō summitur graue uel grauitas z^m plixitatē ut distinguitur cōtra pfunditatē et h° mō summitur hic cū dicit alius ē grauis. ¶ Dubitat̄ utrū sit repire somnū plixū & leuē siue nō pfundū scʒ a quo homo excitetur leuiter. ¶ Videtur qđ nō qa omnis somnus habēs cāʒ d difficili remouebile ē pfundus qa homo tūc nō pōt leuiter excitari. ¶ Sʒ omnis somnus plixus habet cāʒ de difficili remouibileʒ cū multū pduret ergo omnis somnus plixus ē pfundus. Eodē mō pōt pbari quod omnis somnus plixus sit pfundus quia omnis somnus pfundus habet causam fixam & pmansiuā sʒ omnis talis somnus multū pdurat ergo omnis pfundus somnus ē plixus siue aptus plixitati ¶ In cōtrariū ē Auic.in modo loquēdi cum dixit nō tamē omnis. ¶ In cōtrariū ē Gal.in cōmēto secūde particule affo℞.super illo affō. Somnus & uigilie. Vnde secūdū trāslationē grecā dicit. Cocedāt somnū recte nominari longum cū tēpore solū supexcedat eā q secūdū naturā cōmēserietatē nondum autē difficile erigibile habens. Ecce secūdū mētē Gal.qđ pōt somnus esse lōgus & tamē cū facilitate erectiōis ab eo Et eadē ratione uidetur qđ somnus possit ēē breuis & difficile sit ab eo erigi ¶ Dicēdū qđ si nō frequēter accidat tamē ē possibile somnum esse longū & non pfundū. Pō. autē dici n̄ pfundū dupliciter. Vno mō quia sit cōiūctus quibusdā accītibus simlibus accītibus uigiliarū de locutōe & motu & aptōe quādoq palpebrarū & hoc ē possibile ut apparet ex Gal.i li° d comate & sup̄ ēt dictū ē. Alio mō quia sit somnus purus & plixus. Et cū homo clamat uel tāgit dormiētē stati erigatur & euigiletur. Et h° ē possibile qa pōt aliqua materia uaporosa rara facere somnū que sit multa saltē p uiā renouatōis & successiue euaporatōis ad caput. Cum igitur homo dormit p pter talē materiā non pfunde dormit qa stati materia cessat ab oppillatione & obtusione quā facit cum sit rara & leuis. Sed tamen homo hic lōgo tēpore parat⁹ ē dormire ppter multā successiuā euaporatōeʒ ¶ Ex h° cessat p⁹ istātia qa dicit̄ difficiliter remouibil' duobus mōis. Vno mō dicitur remouibil' difficulter a sui actuali ipressiōe & h° mō somnus ē pfundus. Alio mō dicitur difficilit̄ remouibil' a sui cōtinuatōe & h° mō ē plixus. Pōt ergo cā ab actuali ipressiōe pro uno nunc faciliter remoueri.qa materia subtilis uaporosa. & sic somnus nō ē profūdus.sʒ tñ a cōtinuatōe nō remouebitur y° statim iste excitatus reiclinabit̄ ad somnū. & hoc propter renouationē euaporationis. Ex qbus.ēt apparet q somnus pōt ēē profōdus & nō prolixus. & hoc qa causa eius ē aliqua materia frigida humida grossa.sed pauca. & ideo in sui actuali cum causat somnū facit eū profundū & nullis accidētibus uigilie mistū et si hō tāgatur uel clametur p illo. tūc nō erigitur.tñ qa pauca ē materia no multuʒ pdurabit hic somnus. Et si tu fortiter laboras i eius euigilatōe ita q excitet̄ nō reiclinatur ad somnū. Iste g° somnus ē breuis & pfūdus. Et sic soluit̄ rō cū dicitur.oīs somnus pfūdus habet causam fixā pmansiuā. ¶ Dicēdū q uerū est in actuali ipressione. & p illo tunc.non tñ habet eam fixā.i.pdurātem.cū causa possit esse pauca.

¶ SOMNVS AVTEM. Hic Aui.declarat genus positum in diffinitione. & ex hoc procedit ad inuestigandum causas subeth. ¶ Genus.aūt est somnus. Primo ergo declarat quid est somnus in generali.secūdo in speciali.ibi.z^a. & somnus qdē ¶ Considerādum primo circa diffinitū.qa dicit somn⁹ uniuersaliter.qa hec diffinitio ē somni i cōi ad somnū quēcūq siue sit naturalis siue nō naturalis.siue contra naturam. ¶ Notandum circa diffinitionē qđ somnus ē retractio.et hoc maxime expressit Auic.quia hoc est sicut formale in somno.ut summitur z° colligesʒ secundum aliū modū posset dici efficiēs imediatū In hac aūt r̄tractōe tāgit qđ ē illud quod retrahitur.quia spūs animalis.s. ab anima dictus qa quilibet spiritus retrahit̄ intus.licet manifestius. & plus animalis spūs .s.cerebri ¶ z° tāgitur id a quo fit retractio quia ab instrīs sensus & motus. ¶ 3° ad quid fit retractio quia ad principiū.s.ad cor secūdū Auer.z° colligʒ. Et rō ē.quia sicut cor ē principiū & dominus expansionis caloris ita ad cor fit reuersio.ut ibidem dicit Auer. ¶ 4° ostēdit quid cōsequatur ad hanc retractionē.quia priuatio sensus & motus & h° ē quod dicit cum quo.s.reditu priuātur instrumēta ipsorū sen

sus & motus ab exitu operationũ i ipsis silicet ex istentiũ. Et dixit ab exitu operationũ & nõ dixit a potentia operatiua. ¶ 3° ponit exceptionem quia licet priuetur motus ab istrumẽtis mouẽtibus nõ tamẽ ab instrumẽtis spirit⁹ .i. anhelitus. quia eius necessitas ẽ in uita. Aut ergo nõ ẽtrahitur spũs animalis ab eis. aut si retrahitur mouentur uirtute naturaliter eos mouẽte. ut ymaginari uidetur Ga. in ɔmento afo. apoplesiam forte soluere &c̃. ¶ Et si cõsideras hec est ualde cõpleta diffinitio. et cõprehendit illã quã ponit Albertus 2° de ania. prio capitulo. s. ꝙ somnus ẽ quies anime ab exteriori ope sensuũ. & inuit eam plusq̃ cõmentator in tegni. trac. 3°. & Auer. colliget secũdo & 3°.

¶ ET SOMNVS QVIDEM NATVRAlis Hic i speciali ostẽdit qd sit somnus declarãs qd sit in quacũq; specie somni. Et primo qd est somnus naturalis. 2° qd ẽ somnus nõ naturalis 3° qd ẽ contra naturã. ibi. 2ª. & huic. ibi. 3ª. & quãdoq; accidit somnus. ¶ Dicit primo ꝙ somnus naturalis absolute. i. cõtra distictus nõ naturali. & cõtra naturã. ẽ cuius. i. in quo est reditus &c̃. ¶ Circa hãc difinitionẽ cõsidra qd ipse tangit duas causas. Primo causã formalẽ uel efficiẽtẽ quia ẽ reditus spiritus uitalis cũ profundatõe. i. submersiõe ad profundũ ut ad cor. ¶ Dubitatur an primo aliqs somnus sit absolute naturalis. Videtur qd nõ p Auic. p° libro. fen. 2ª. ca° d signis cõplexionũ ubi poit qd somnus nõ ẽ ex summa operationũ naturaliũ absolute sed cõditionaliter. ¶ In contrariũ ẽ hic. Auic. ¶ Dicẽdũ quod somnus põt dupliciter cõsiderari. Vno modo ut compatur ad uigiliã & ut sic nõ ẽ absolute naturalis sicut uigilia. v°. ẽ ꝑpter defectũ qui ex uigilia cõsequitur. Vigilia autẽ ẽ naturalis qa anima secũdũ naturã se habens uigilat ut. Ap. i7. ꝑticula d ꝑble. primo pblẽe. Et sic loqtur Auic. p° libro. Alio mõ potest cõsiderari ut in suas species diuiditur & ut sic quidam dicitur somnus absolute naturalis & qdã naturalis & qdã cõtra naturã ¶ 2° dubitatur quare diffiniẽdo somnũ absolute dixit qd erat reditus spũs animalis ab anima dictus. Sʒ d ffiniẽdo somnum naturalẽ dicit quod est redditus spũs uitalis ¶ Dicẽdũ qd somnus absolute cõprehẽdit omnẽ speciẽ somni. Sʒ i qdã specie somni ꝑncipaliter redit spũs aialis cerebri uel ꝓhibetur expãdi ut in somno malo factõ ꝑpter cerebri frigiditatẽ solã. In quadã ẽt specie somni mala pricipaliter reuocatur & ꝓhibetur expãdi spiritus naturalis apd medicos ut i somno ꝑpter euacuationes & defect⁹ spirituũ naturalũ. Et in quodã somno põt pricipaliter reuocari spũs uitalis ꝑpter hoc igitur Auic. diffiniẽs somnũ absolute dixit qd ẽ reditus spũs aialis. i. cuiuscunque sed i somno naturali dixit quod ẽ reddi.⁹ spũs uitalis. Et causa ẽ quia i somno naturali retractio caloris fit a uirtute regitiua secũdũ Auer. 2° colliget & eius finis principalis ẽ restauratio eius qd de spiritibus ẽ resolutum in uigiliis. Ergo somnus debet dici pricipaliter retractio illius spũs q ẽ radix & priapiũ restauratõis omnis alterius spũs. Talis autẽ spũs ẽ uitalis ut notũ ẽ. 2ª causa ẽ qa retractõ caloris ad iteriora fit etiã ꝑpter cõplemẽtũ digestionis illius ergo spũs debet dici reuocatio q maxime ad digestionẽ facit & talis est spiritus uitalis. Et hoc est qd dicit Auic. & cũ ꝓfunditate spũs uitalis ad interiora ut digeratur cibus. 2° Auic in hac diffinitione ponit causam finalẽ huius somni naturalis & per cõsequẽs huius retractionis & ponit tres causas finales. Vna ẽ ut digeratur cibus ex unione caloris & hoc ẽ quod dicit ut digeratur cibus Et hic caderet questio quo tẽpore fiat melior digestio an in somno an i uigilia. Et hanc diffuse discussimus contra Dinum. ¶ 3ª causa finalis est quiescere ab operibus sensibilibus. Nam in actione accidit languor. & ideo queritur quies de somno & uigilia & in commento secundi celi & mũdi commento vi. & hoc est quod Auic. dicit Et qd ẽ ẽt. i. ẽ illa profũdatio spũs ꝑpter quietem. tercia causa finalis ẽ spirituũ ꝑditorum restauratio. & h° ẽ ꝙ dicit &. ut spũs sibi coniũgat &c̃. Esset aũt hic speculatio i quo differunt ab iuicẽ he cause. & quẽ ordinẽ habent. ¶ Considerandum 2°. ꝙ Aui. tangens finem somni qui ẽ digestio i posuit eũ reuocatõi spũs uitalis solũ cũ dixit. cũ ꝓfundatione spũs uitalis ad interiora. ut digeratur cibus. & in reuocatione spiritus uitalis ad hũc finẽ qui est cibi digestio dicit ꝙ reuocatur spũs animalis quasi p quãdã consequẽtiã siue necessitatem uacui. Quãdo eni duo corpora subtilia adiuicẽ sunt mixta. & unũ mouetur ad aliquã ptẽ oportet ꝙ aliud per quãdam uiolẽtiam consequatur ne sit dare uacuũ iter unũ & reliquũ. Et hoc mõ dicit ꝙ spiritus animalis sequtur uitalẽ Est ergo mẽs Aui. ꝙ spũs animalis reuocatur interius nõ ꝑpter digestionẽ cibi. sʒ p quandã consequẽtiã. ¶ Vlterius postq̃ Aui. posuit spiritũ uitalẽ & ẽt animalẽ reuocari intus subiũxit duos fines utrisq; comunes. s. ut quiescant & ut restaurẽtur. ergo spiritus uitalis reuocaꝛ interius pp tres causas. s. ꝑpter digestionẽ ꝑpter quietẽ. & ꝑpter restaurationem sui ipsius. Sʒ spiritus animalis reuocatur ꝑpter duas causas finales. s. ꝑpter quietẽ & ꝑpter restaurationem sui ipsius. i. ut restauretur et pp terciã causam .s. pp necessitatem uacuitatis. ¶ Dubitatur

ergo utrū spūs aialis in somno reuocetur pp ciborū digestiōez. Videtur qd sic p Auer. i cōmēto cantice caº de somno & uigilia. zº cōmēto ubi dicit qd in somno fit melior digestio cū pdictis duobus caloribus. s. calore uitali & aiali reuocatis intus. Amplius hic spūs aialis reuocatur intus ut restauret partē sui sed hoc non fit sine digestione ergo reuocatio sua ē p digestione. In contrariu3 Auic. secundū pmissam expositōez. Dicēdū qd questio nō querit aliud nisi an spūs aialis sensitiuus & motiuus reuocatus in somno agat ad digestionē cibi i stomacho uel epate uel mēbris ita qd se hēat rōe cause efficiētis. Et dico qd spūs aialis sensitiuus & motiuus apd Auer. pōt duo importare uel spū3 a cereº missu3 p neruos uel spū3 uitalē missu3 ad mēbra sensibilia & motiua. s. in mensura cōuenieti pro sensu & motu que mensura ē alia uel ultra eā que ē ad opera nutrimēti absolute. Si quidē querit questio de spū aiali sensitiuo & motiuo qui a cereº uadit ad neruos. Dico qd iste spūs n facit maifeste ad cibi digestionē. Ratio huius ē qa iste spūs ē ualde pauci caloris imo tēdit ad remissam caliditatē qa cōsequtur suā cōplexionē a substātia cerebri que ē frigida. Sed tu diceres multa mēbra frigida faciunt digestionē & iuuāt ad eā. Dicēdū qd nos loquitur de digestione cōmuni cordis stomachi epatis & uenarū quā p se & directe nō facit calor remissus sicut est calor spūs aialis imo calor fortis sicut calor spiritus uitalis. Et iō reuocationē solius spūs uitalis dixit fieri pro digestōe. Dico autē quod spiritus aialis non facit manifeste ad digestionē cōmunē quia si quis uellet imaginari quod iste spūs cū habeat aliquem calorē actualez & ille quāuis sit paucus possit iuuare ad digestionē posset sustieri. Si autē questio querat de spū aiali qui est idē quod uitalis spūs a corde datus mēbris sensibilibus & motiuis i mensura pro sensu & motu tunc dicēdū qd talis spiritus reuocatus iuuat ad digestionem effectiue cum habeat calorem actualē potētē Et de hac loqtur Auer. prio cantice ı pallegato cōmento. Et sic appet solutio ad primū. Ad secūdum dicēdū ꝙ restauratio spiritus animalis nō fit actiue a spiritu aiali. qa nō se ipsum restaurat. s3 uirtus generatiua eius ē una de uirtutibus naturalibus. que eum generat.

Dubitatur zº an quiescere sit finis cois spirituū animali & uitali. uidet ꝙ nō. qa spiritus uitalis nūq̄ quiescit a sua opatōe. In contrariū ē Aui. zm expositionem datā. Dicendū ꝙ quies hoꝝ spirituū ē finis cōis. tñ diuersimode. qa spiritus animalis ex toto ab ope qescit s3 uitalis nō qescit ex toto. sed ab ea pte qua extē lebatur p exercitio uigiliaꝝ. Vel p quietem intelligit prohibitionē resolutionis. Dubitatur 3º. quare Aui. multiplicat tot uerba nutritur sustētatur &c. Dicēdū ꝙ qñ ad spiritū resolutū in uigilia aduenit uel adiūgit alia ps spiritus. Nos cōsideramus tria. Prio absolutaz repositiōez. & sic ē quo nutritur. Secundo p duratiōē eius in tēpore quo non pdurasset. & ut sic sustētatur. Tercio additionē ad id qd pfuerat. & ut sic augumētatur substātia ipsius & totū hoc uocatur restauratio eius qd in uigiliis fuit resolutū. & iō dixit quasi cōprehēdens omnia illa & recipiat &c. Cōsiderandū tñ ꝙ nutriri & augari iproprie tribuūtur spiritibus cū zm cōmuniores opiniones sint inanimati. & ideo littera exterior dicit dū nutritur. qa littera exterior dicit quo nutritur. Et uidebatur ꝙ inuerat ꝙ spiritus. proprie nutriretur s3 littera exterior moderatius loquitur cū dicit dū nutrit .i. quando nutrit n tamē ex hº affirmat ꝙ ppe nutriat. s3 quādo nutritur & sustentatur &c. Dubitatur 4º an in motu spiritus animalis ad interius sequētis spiritū uitalē spiritus animalis primo uadat ad cerebrū & postea ad cor an primo uadat ad cor & nō sequatur cerebrū & hec esset profūda speculatio an spiritus uitalis cui miscetur animalis & quē sequitur necessitate uacuitatis sit spiritus cōmunis missus menbris per artharias communes. & tunc spiritus animalis imediate sequeretur uitalē uersus cor & nō uersus cerebrū an sit spiritus uitalis apropatus missus mediate cerabro qui tamē nō ē formaliter animalis uel licet sit missus nō mediate cerebro tamē sit apropriatus. cum animali. Et tūc retraheretur ad cerebrū primo & imediate & ultimo ad cor. Et an spiritus animalis qui sequitur uitalē possit dici pars uitalis spiritus dati organis sensuū ultra id quo indigēt p nutricatōe. & cū spiritu uitali motu uersus cor illa alia ps uitalis spiritus qui pōt dici animalis uadat cū eo uersus cor. & alius spiritus aialis a cerebro datus uadat uersus cerebrum. sed ista psentialiter omittātur.

ET HVIC. Hic notificat somnū nō naturalē. & primo facit hoc zº ponit differētiam inter somnum naturalem & non naturalem. ibi zª. differentia uero. Prima in tres sicut tres causas ponit somni non naturalis. ibi. zª. & quandoq. ibi. 3ª. & plurimum. Dubitatur quare non posuit diffinitionē somni non naturalis Dicēdum ꝙ iam ex duabus diffinitōnibus hº appuit. Nā ex diffinitōe somni absolute apparet ꝙ ē reditus spiritus ad interiora. s3 ex diffinitiōe naturalis appet ꝙ est reditus spiritus ppter causas naturales. Ergo appet ꝙ som

nus nō naturalis ē reditus pp causas non natu rales solū.gº debuit Aui.ostendere has causas ¶ Considerandū 2º ꝙ somnus de quo est hic sermo cōmuniter a medicis dicitur nō natura lis.quia ē quasi medius inter somnū naturalē & somnū cōtra naturā.tñ Aui.utitur duobus uocabulis de eo.Primo qa dicit ꝙ ē ꝓpiquus huic.s.naturali somno.Est aūt sibi ꝓpiquꝰ.qa nō tantū distat q̄tum somnus cōtra naturam. Etiam quia fit ad restaurationem faciendam eius quod resolutum est.ad quod fit etiam na turalis somnus.Etiam quia fit a causis non na turalibus que nō sunt ita īmoderate sicut cause preter naturā.Aliud uocabulū Aui.est ꝙ dicit ꝙ hic somnus nō ē absolute naturalis.i.nō pu re naturalis.sed deficit ab eo.¶ Considerādū 3º.ꝙ Aui.i summa ponit tres causas somni nō naturalis.Prima ē lapsitas ab egritudine.& ē dispositio neutra cōualescērie.unde homo que rit quietē.& sic spiritus intus retrahuntur. Dixit aūt ei qui sanitati est uicinus.qa si talis fatigatio esset in prauitate egritudinis dicere tur somnus cōtra naturā.Sz cū a ꝓpinquat ho mo sanitati significat ꝙ egritudo sedata ē & hō remaēt quasi fessus & querit qetē.Et ista cā itrinsece reducitur ad resolutiōez spirituuz. ¶ Si qs cōsiderat.ipse tñ somnus ꝓfūdus in sa nis.i.in his qui sani appent nō significat boni tatem qa significat uel sup̄fluā euacuationem uel laborē sup̄fluū.uel aliquā materiā opillā tem.2ª.causa somni nō naturalis est multa eua cuatio a medicina solutiua.unde spiritus dimi nuti p euacuatōez non possunt extra expādi. ¶ Et somnus cōfert ei &c̄.s.post alicuius ci bi sumptionez qa super uacuitatē superfluam dormire ē malū ut pº can.fen.2ª de pulsu som ni & uigilie.¶ 3ª cā ē superflua resolutio fa cta ex motu & exercio uel labore & nō tolle rat substācia spūs dillatationē.i.expansionem ad extrema ꝓpter defectū agumēti sui spūs sup illud qđ sufficit applicationi.i.ad organa .s.intrifeca.Et uult dicere qđ ultra id qđ dz stare intus nō supē qđ possit extra .expādi applicatur.s.ad organa extrinseca quia nō solū spiritus dz habere quātitātē qua possit appli cari organis extra sed qua possit perdurare i exercitio operationū profundatur ergo sicut fit &c̄.Et illud.i.talis resolutio fit ꝓpter eua cuationē sup̄fluā accidētē spiritui aiali qa la bor & exercitiū resoluunt maxie aialē spiritū ¶ Nota igitur &c̄.qđ ē in substantia eius.s. spiritus.i.retinet spiritū.Vel ꝙ ē i substantia eius.i.illud qđ ē substātiale & necessariū in iterioribus.nisi cōsequatur.i.nisi adueniat ali qđ nutrimētū qa possibile ē qđ ex hoc homo fortificetur.& spiritus multiplicetˀ & homo

nō dormiat sicut accidit laborātibus q cōme dunt laborādo.¶ Cōsiderādū autē qđ p hoc qđ Auic.dicit ꝓpter euacuatiōnē accidētē spi ritui aiali pōt summi differētia iter hāc terti am causam somni non naturalis & iter alias qa ista causa ē resolutio facta a motu q maxi me resoluit spiritū animalē.Sed secūda cā est resolutio facta a medicina solutiua que resol uit spiritū naturalē & etiā uitalē.Sed prima causa ē laxitas facta ab egritudine.s.febre. que attīgit spūm uitalē.licet unicuiqz harum causaꝝ associetur resolutio uniuscuiusq spūs ¶ Considerādū etiā quod si quis uellet etiam posset has ptes aliter introducere.Dicēdū qđ quidā est somnus absolute naturalis.quidam propinquus & qdā nō absolute naturalis.Et tu considera.tamē primus modus exponēdi ē magis cōsonus menti Auic.ut apparet cū sub dit.Differētia uero.Nā somnos predictos cō parādo in duos reduxit.

¶ DIFFERENTIA VERO Hic ponit differē tia inter somnū nō absolute naturalē & somnū qui ē ante istum.i.somnū naturalē Ex quo ap paret ꝙ Auic.somnos predictos reduxit in du as species.¶ Cōsideradū quod.Auic innuit cō uenētiam.& ponit differētiam cōueniētia est quia uterq ē ad restaurādū Sed differt qa somnus naturalis querit restaurationē factam a re naturali.sicut est uigilia.& hoc ē ꝙ dicit. & est res naturalis.s.uigilia.uel & ē res natu ralis.s.talis somnus.Sed somnus nō naturalis petit restaurationē eius quod resoluitur a la bore.&c̄.¶ Dubitatur qa dicit qđ somnus siue uigilia est.res naturalis cū tamen ponātur inter res nō naturales.¶ Itē qua ratione som nus quo fit restauratio eius quod dissolutum ē ex uigilia ē res naturalis.eadē ratione somnꝰ ex labore.quia labor ē res nō naturalis sicut uigilia.¶ Item 4º de accidēti & morbo in fi ne dicitur quod ex magno labore fit somnus naturalis.¶ Item labor uidetur coincidere cū uigilia.Nam uigilia resoluit propter laborēs & motus qui in ea fiunt.ergo si somnus ē nō naturalis.quia ex eo restauratur qđ cū laborē resoluitur.& uigilia resoluitur per labores. ergo somnus succedēs uigilie est nō naturalis ¶ Dicendum quod uigilia potest compe rari ad somnum & potest comperari ad labo rem superfluumˀ de quo est hic sermo.Si quidē comperetur ad somnū ipsa dicitur natu ralis.quia nobis magis secūdū naturā inē q̄ in sit somnus.Anima enim secūdū naturā se ha bens uigilat.ut Arꝫ pbꝰ.17. pbꝰe.Et iā deda raui hoc in qōe de cōseruatione sanitatis.Si militer si uigilia cōperetur ad motum super fluū.de quo ē hic sermo.dicitur naturalis qa

uigilia quãtũcũq. secũdũ naturã nobis insit resoluit nos & ideo necessarius fuit somnus. ¶ Ex quo apparet quod quãdo dicimus qđ uigilia siue somnus est naturalis uel nõ natura lis non accipitur eo modo quo dicitur res na turalis uel nõ naturalis. Sed dicitur uigilia na turalis & somnus. que sunt cũ dispositione sa na & causis existentibus in latitudine sanitatis Sed dicitur nõ naturalis. sed ꝑpinquus qui est in dispositione neutra & causis neutris. sanitati ꝑpinquis. Sed dicitur contra naturã qui ẽ cũ dispositione egra & causis egris. Et forsaꝫ sub tiliter speculas hec nomina sunt conuenienter i posita sicut etiã rebus naturalibus non natura libus & contra naturam ¶ Ad cõtrariũ dicẽ dũ quod primo uigilia & isomnus in dispositi one sana possunt dici naturales dispositiones licet in se sint res non naturales ¶ Ad secundaꝫ dicendũ qđ labor de quo hic ẽ sermo ẽ labor superfluus extra terĩnos sani laboris ¶ Ad Ga lienũ dicẽdũ ꝙ large sumit ibi somnũ natura lẽ ꝑ non naturali q respectu somni subeth. põt dici naturalis. ¶ Ad terciã rõnem dicẽdũ du pliciter. Prĩo ꝙ uigilia resoluit õi labore mo tus circũscripto s. q̃uis hõ zm omnẽ ꝑiculam quiesceret. ¶ Vel dicẽdũ ꝙ labor ẽ duplex. unus qui coicidit cũ uigilia naturali. & de illo nõ ẽ sermo. Alius ẽ labor superfluus. & đ hꝰ ẽ sermo

¶ ET QVANDO QVE. Hic determinat de somno preter naturã. & ille ẽ qui ꝓprie dicitur subeth. ¶ Et pº. inuendo eius diffinitõeꝫ poit eius cãs cõplexionales. Secũdo ponit alias cãs. ibi. zª. subeth. preterea. Prima in tres. pº osten dit quõ subeth. fit a frigiditate. zº quõ fit ab humiditate. 3º. quomõ simul ab illis. ibi zª. & qñq. ibi. 3ª. & he due cause. ¶ Cõsiderãdum circa primã ptẽ ꝙ Auic. utitur his uocabulis. somnus nõ naturalis absolute. i. simpliciter. & iste opponitur sumno naturali absolute. i. simpli citer in speciebus somni. Somnũ aũt medium i ter istos uocauit tribus nominibus. qa dicitur nõ absolute naturalis. quia diminutus a natu rali. & dicitur huic naturali ꝓpiquus. & dicitur nõ naturalis. s. sine aliqua. alia determi natione & hoc nomine uocauit cũ dixit. secũdus petit ẽ staurationẽ resolutionis laboris. & ẽ nõ natu ralis. ¶ Cõsiderãdum zº ꝙ Auic. inuit hãc dif finitionẽ ꝙ somnus absolute nõ naturalis qui ẽ dictus alio noĩe preter. naturã est ut sit redi tus spiritus animalis ꝓpter causam infrigidã tẽ contrariam; substantie. i. complexioni spũs & ꝓpter alias causas contra naturam. que di centur. ¶ Notandum 3º ꝙ somnus contra na turam adueniens propter frigus. uel aduenit ꝓpter frigus aeris. & dixit extrĩsecus. uel ꝓp frigus reꝝ. que assumũtur. ut opii &c̃. Et q̃tuꝫ

ad hoc dixit. aut ex medicinis. ¶ Sꝫ tu diceres ñ ne posset. accidere a frigore materierũ humo raliũ. ¶ Dicẽdũ ꝙ sic et loquitur de eo i hoc. c. ¶ Cõsiderãdũ 4º qđ Auic. tangit duos effec tus frigoris occurrentis istrumetis sensuũ & motus ut cerebro & neruis. ¶ Vnus effectus ẽ qa frigus ꝓhibet penetrationem spiritus uita lis ad mẽbra qua prohibita fit priuatio sensus et motus. ¶ Sꝫ tu diceres quare dicit aĩalis. ¶ Dicẽdũ ꝙ itelligit đ animali uiuẽte. ¶ Vel dicẽdũ ꝙ solo animali spiritu ꝓhibito põt fie ri somnus contra naturam per instrumentum intelligit uirtutes & cerebrum. ¶ Sed tu dice res quare dixit postea uitalis. & non dixit ani malis. ¶ Dicendum ꝙ si frigus congelando. ꝓhibꝫ trãsitũ uitalis spũs multo magis aĩalis ¶ Tangit autem. Auic. subtiliter modum pẽ tratõis spũs uitalis ad menbra quia modus pẽ tratõis eius ẽ ad innouãdũ siue ẽ innouans illud quod effunditur siue resoluitur đ spiri tu adunato in menbris. Debemus enim ima ginari quod spiritus qui actu est in menbris semper extra funditur siue resoluitur & ideo oportꝫ qđ semper penetret ut stet actu sensus & motus. ¶ Secũdus effectus ẽ qa frigus cor rumpit complexionẽ spiritus qui ẽ i membris sensitiuis & motiuis per quã complexionẽ me retur uirtutẽ sensitiuam & motiuã a princip° s. a cer° uel corde. ¶ Ex his autẽ duobus ef fectibus frigoris sequũtur duo alii qui a ad ꝑ mũ quod ẽ prohibitio penetrationis sequitur quod residuũ spiritus nõ potẽtis penetrare fu git ad suum principiũ. s. ad cor & hoc ẽ qđ di cit ad ꝓfundũ pectoris. ¶ Sꝫ ad secũdũ effectũ qui ẽ coruptio cõplexionis spiritus ꝑ sui ifrigi dationẽ pigritat dilatari & extẽdi extra lꝫ ẽt hoc sequatur ad ꝓhibitionẽ penetratois & ad corruptionẽ complexisionis & hoc ẽ stupor. i. subeth i quo fit priuatio sensus et motꝰ et sumi tur hic stupor sicut sumitur a Gal. 4º de iteri oribus zº caº. Alii uero mõi qbus accipitur stupor sunt dicendi fen. secunda huius

¶ ET QVANDOQVE. Hic ostendit quo modo fit subeth ab humiditate. ¶ Cõsiderã dũ qđ tripliciter hũiditas inducit subeth. Pº inturbidãdo substantiam spiritus quia humi di est inturbidare unđ nõ ẽ aptus ad sensuꝫ & motũ. Secũdo oppillãdo quia spiritus turbi datus ẽ grossus nõ aptus penetrationi. Tertio laxando substãtiã neruorũ & musculorum unde partes cõcidunt & fit oppillatio & hº ẽ qđ dicit & molificatõ sup. sequtur quã molifica tionẽ sequitur opillatio & coopimẽtũ. i. casus partis sup parte que prohibẽt &c̃. ¶ Instru menta sunt corrupta. i. inepta receptioni & pene trationi spũs ¶ Considerandũ zº ꝙ ebrietas

humectan⁹ sic iducit subeth. & repletiones sto
matice. & patet.
¶ ET HE. Hic ostēdit quomodo fiet subeth ab illis causis simul. & ponit ordinē. Dicit. p° he due cause. s. frigiditas & humiditas cū confirmātur. i. cū simul eueniūt & i. sunt fixe itense sunt cā subeth. qa faciūt somnū ꝓfūdū & etiā ꝓlixū. ¶ Considerandū ꝙ somni naturalis pricipalior & ꝓprior causa ē humiditas q̄ frigiditas imo i ꝓprie frigiditas debet dici causa naturalis somni. Vnde 4° de accidēti & morbo i fine uult Gali. ꝙ ꝓprie medicina somnifera est huida. S; in causis somni inaturalis. ut subeth. cū cōcurrūt frigiditas & huiditas. cā aūs tūc i. cā pricipalis ē frigiditas. Et h° qa frigus ē magis cōtrariās sensui & motui q̄ humidū. sicut in uigiliis. s. supfluis &c̄. & h° pfecte declaraui in qōne de somno contra Dinū.
¶ SVBET PRETEREA. ¶ Hic ponit alias causas subeth. & habet quinq; ptes sicut quinq; ponit causas. Prima cā ē insultus poximorum quarundam febrium. Vbi considerandum ꝙ Auicena duo tangit. Primo modum prouentus istius subeth & est qa natura uenit & isultat cū essentia. i. cū spiritu uitali super egritudinē in qua insultatione contingit quod comprimitur sub materia & ipsa;. s. naturam cū spiritu uitali sequitur spūs aīalis &c̄. Et proprie. s. cōprimitur sub materia si ē flegmatica. Et h° dixit quia posset uirtus submergi propter quātitatē uel prauitatē. ¶ 2° Auic tāgit tempus perdurationis subeth in; submersione caloris in feb. flegmaticis quia ē quousq; non calefit. Cū autē aduēit putrefactio & calefit materia tunc fit expāsio caloris & cessat subeth
¶ ET QVANDOQVE. ¶ Hic poit secūdā cā; & ē malitia humorū uel uaporum cōmunicatorum cerebro quantū ad partem anteriorem a stomacho uel pulmone &c̄. ¶ Sed tu diceres potest ne uapor facere subeth. circūscripto excessu huiditatis uel frigiditatis. ¶ Dicēdū ꝙ sic dupliciter. Prīo p sui corpulētiā opillan⁹ 2° per sui iproportionē terefaciēdo & submergēdo spūs sicut i uaporibus surgētibus a uermibus pōtest contingere.
¶ ET QVANDOQVE Hic ponit tertiā causam & primo facit hoc 2° satisfacit dubitationi Ibi secūda. & uehemētior. ¶ Cōsiderādu; quod hec tertia causa ē cōstrictio facta in cerebro ex qua cōstrictione fit opillatio & ꝓhibitio motus spirituum ad mēbra. ¶ Ista autē cōstrictio fit ex osse fracto cuius lamia silicet magna uel cortex premit cerebrum. ¶ Considerādū circa secūdā partem quod Auic. uult respōdere quesito quo queri posset cuius uentriculi cerebri compressio ē magis causa subet

Et respōdet quod cōpressio siue cōstrictio & coartatio uētriculi medii. sic eius icisiōe plus acidūt subet & reliqua mala accidētia ut in p cedēti ca° dictū ē. ¶ Notādū quod uentriculus medius est nobilior. & ideo ad eius nocumentū peiora sequūtur accidētia. statim enim nocumētū suū cōmunicat reliquis uentriculis Ad faciēdū autē subet per uiam cōpressionis iuuat multū sua strictura quia enim inter omnes uētriculos ē magis strictus. ymo est sicut uia iō cōpressio siue coartatio statim claudit illum & ex hoc fit stupor siue subet ꝓpter nocumentum etiā aliis cōmunicatū Vnde Ga. 4° de interioribus. 2°. c. uentriculo cerebri cōculcato maxime medio stupor oritur.
¶ ET QVANDOQVE Hic ponit quartā cā; que ē fortis dolor unde cerebrū in se cōtrahit & opilat uias spūs. &c̄. unde nō ꝓcedit extra. ¶ Et cōsidera ꝙ forsan iste subeth. ē cū epilēsia. uel dispositōe illi cōsimili. uel si ex dolore intus confugiat spūs fit subeth. s; si contractio fiat in paniculis cerebri & cerebro fit epilensia & cū hoc modus subeth. ¶ Cōsideradū ēt ꝙ enumerat loca dolorosa. ut ex pcussiōe i tiporibus. qa locus dolorosus ē pp musculos &c̄.
¶ ET QVANDOQVE. ¶ Hic poit quintam causam subeth. siue somni cōtra naturā. siue nō naturalis absolute. que ē uehemēs debilitas. i. defectus i spiritu pp resolutōe;. ¶ Et cōsidera quia resolutō spirituū & eoꝝ debilitas est triplex. quedā que seqtur naturalē uiā & exercitia naturalia. & ista facit somnum naturalē. quedam que sequitur exercitia supflua extra terminos sanitatis. tamen in terminis neutralitatis & ista facit somnum non naturalem. sed propinquum naturali. quedam autem est resolutio que sequitur causas contra naturam & est dispositio egra. & ista facit somnum contra naturā. siue non naturalem absolute. & de hac est hic sermo.
¶ ET QVONIAM. ¶ Hic determinat de subeth. quantum ad sui locum ostendens cuius ptis cerebri sit passio. & primo facit hoc. secun° addit can. ad declaratōe; cuiusdam. Ibi. secūda & oportet. Prima i quinq; sicut quinq; ratōes adducit ad prbādum quod sit lesio ptis āterioris pricipaliter Ibi 2ª. & ꝓpter. Ibi 3ª. na; si. Ibi 4ª. neq; esset. Ibi 5ª. & nō esset Hoc aute; facit propter Serap. qui simul cum determinat de lethargia determinat ēt de subeth. Et sic uidetur ponere quod sit passio posterioris ptis.
¶ Prima ratio ē si primi sensus qui priuātur i somno & subeth sunt auditus & uisus oportet quod ipedimētū i subeth sit i pte anteriori cerebi s; ita ē qd primi sensus q ꝓuātur sunt uisus et audit⁹ g° Maiorē ꝓsupoīt ut notā qa

sensus uisus & auditus sunt a pte anteriori cere bri.minorē ponit & cōclusionē. ¶ Cōsiderandū quod cōclusio ē fortior parū per q̄ premissa solū enim infert quod subet sit nocumētum anterioris partis cerebri.quia hoc erat ppositum quod itēdebat & poterat cū hoc inferre ꝙ somnus etiā q nō ē subz ē passio siue dispositō partis āterioris quia etiā de somno sumpsit in premissis ppositionibus. ¶ Dubitatur q̄re nō fecit mētionē de sensu gustus et odoratus & etiā de tactu. ¶ D.cēdū quod maxime fecit mentionē de istis duobus quia inter alias maxime sunt ab ipso cerebro & manifeste ut Arꝫ.2ª d̄ partibus animaliū unde supra 2° c° huius fen dicebat anterius cerebrū ē factū lene quoniā plurimū neruorum & proprie qui sunt uisus & auditus oritur ex eo.Alia causa est quia istis sēsibus maxime experimur ad inuicē si homo dormit uel uigilat. ¶ Dubitāt quidā quomodo pōt ledi uisus cū nerui optici sint lati nō apti opillari. ¶ Dicūt qa spiritꝰ ingrossatur etiā quia retrahitur. ¶ Dubitatē 2° an isti sensus alii ledantur uel priuentur in somno.Et dicenduz ꝙ sic quod apparet d̄ odoratu quia ē ppinquus anteriori uētri quicqd sit organū eius siue nares siue carūcule similit̄ priuatur gustus quia nerui gustatiui oriunē ab anteriori cerebro.s.a 3° pari neruorū licet mouētes linguam oriātur a 7° uel 6°.ut Gal. 4° de interioribus.2° ca°.Tactus autē priuaē in somno nō quia nerui tactiui oriātur a pte anteriori omnes imo plures a pte posteriori sed propter ligamētū sensus cōmunis qui ē radix sensuū pticulariū.Fit ēt ligamētū sensus tactus in somno & ex hac causa ligātur omnes sensus & in subeth quia nocetur sensus communis & omnes sensus nocētur.Et hoc forsaz uoluit.A. intelligere cum dixit & ppter cōmunitatē corruptōis yaginationis.i.propter nocumētū sensus cōmunis.q.d.sensus nocētur in subeth quia nocetur pars āterior unde oriūtur nerui sēsus & quia hoc nō erat cōmune omni sensui quia nō omni tactui etiā qa secūdū Arꝫ.sensus gustus & tactus terminātur ad cor ideo Auic. dedit aliā causam quare in subeth nocētur sensus particulares.& ē propter nocumentū imaginationis.i.sensus cōmunis.

¶ ET PROPTER Iam apparet quia illa pars potest dupliciter introduci Primo ut dictum est Secundo quod hic ponit secūdā rōez ad pbandū quod somnus subeth ē lesio anterioris. ¶ Et arguit sic in subeth sequitur nocumētū imaginationis.i.sensus cōmunis. ergo est lesio partis anterioris cerebri.tenet cōsequētia quia sedes sensꝰ cōmunis ē āterior ps cerebri. āntecedēs pōit & hº ē ꝙ dicē et supple oportz ut i subz sit ipedimētū.in anteriori cerebro propter communitatē.i.sequelam & quia cōicat & cōsequtur nocumētū corruptionis.i. imaginationis.i. sensus cōis. ¶ Cōsiderādū ꝙ modus.A.supra et infra ē sumere corruptionē quādoq pro nocumento.modus etiā eius est sumere imaginationē quādoq pro sensu coī ut supra apparuit & 6° de naturalibus. particula.4ª. Quo autē in somno sensus cōis ligetur non est presentis cōsideratiōis sz ꝙ i subeth noceatur ē euidēs. sopitē.n.& obtūditur & cessat ab operatione. in subeticis.

¶ NAM SI. Hic adducit tertiā rationē & arguit Si i somno subeth nō sequeretur nocumētum in anteriori pte cerebri sed esset nocumentum solum in posteriori tunc sequeretur qd̄ uisui & auditui n̄ oporteret sequi priuationē hoc ē falsum ad sensum.consequētia ē nota qa isti sensus sequuntur maxie partē cerebri anteriorē.Circa istā rationē sic procedit quia pº ponit antecedēs & cōsequēs in propria forma. Sed considera quod ista ratio & pª est una in uirtute.nisi ꝙ prima cōcludit directe. & ista ducit ad inconueniens. ¶ Nota etiam ꝙ ex utrisq rationibus sumitur ꝙ nerui auditus oriūtur a parte anteriori cerebri.

¶ NEQVE. ¶ Hic adducit quarā rationem & arguit sic si in somno subeth esset lesio i parte posteriori cerebri solum.& non in anteriori. tunc non esset somnus.hoc ē falsum p diffinitōnē.Probatur consequētia qa tunc esset destructio motus & tactus.sz reliqui sensus essent sani.s.uisus auditus odoratus & gustus.sicut accidit in cogelatione.& pro.i.sothos. sz quādo aufertur motus & tactus & reliqui sensus nō sunt lesi tunc non est somnus ergo subeth non esset somnus. ¶ Circa hanc rationē sic pcedit quia primo ponit consequens cum dicit.& neq esset somnus.2° probat cōsequentiā cum dicit imo esset destructio.

¶ ET NON.Hic adducit quitā rōez & arguit sic.si subeth somnꝰ n̄ esset lesio ptis āterioris cerebri sz posterioris .tūc nocumētū qd̄ facit subeth i sensu nō esset maius nocumētū q̄ ꝙ facit i motu.sz hoc ē falsum .nā uidemus ꝙ subeth destruit.qa aufert sensum oīno.s.uisum et auditū &c̄.& tñ nō omnino destruit motū imo nō impedit quendam silicet motum anhelitus Circa hanc rationē sic procedit quia primo ponit consequens 2° destruit illud.Ibi 2ª.nā ipse

¶ Considerādū quod ex Auic.pōt argui qd̄ nerui motui āhelitus n̄ oriūtur a parte cerebri anteriori sed a parte posteriori.Arguit enim quod subeth magis ledat sensus quia ē passio anterioris uentriculi & ideo anhelitus remanet incolumis.

Cā^m f^n f^l ka^tg.

¶ ET ¶ OPORTET ¶ Hic dclarat quedam s.quare opillatio cócurrit i subeth. & dicit qd ñ e cópleta & hoc quātū ad uiā qa nec pfecte clauditur nec oēs uias claudit neq̧ cū multa spissitudine & hoc quatum.ad materiā & p batur quia tūc fieret in anhelitu nocumētum & ut sic esset quedā apoplesia quia clauso p fecte uentriculo medio prohiberetur penetra tō spūs motiui ad partes posteriores.etiā; for tis opillatio & cópleta nō posset fieri sine cau sa ualde forti a qua lederētur multum partes cerebri anteriores & posteriores. ¶ Cósiderā dū autē quod hic cañ.Auic.ē utilis in duobus P^o quia dixerat quod in subeth remanet anhe litus incolumis. Vult igitur hic ostenderē quod hoc ē uerū in subeth puro nō premisto apople sie uel ēt lethargie quod fit cū opillatio est cō pleta & materia ē grossa spissa multū Secun do ē utilis hic can.ad declarationē cuiusdā qd supra innuerat.s.quod in subeth fit opillatio circa cerebrum & hoc inuerat quādo dicebat quod subeth fit a frigore & quando dicebat quod fit ab humiditate & etiam quando dice bat quod fit a dolore uel ossis cōpssione. Vult g^o dicere ꝙ opillatio nō ē perfecta qa esset mo tus apoplesie et fierēt i āhelitu nocumentum Omnis autē.Hic pōit ordinē ca usaꝝ subeth & iā supra declaratū.ē.

¶ AMPLIVS Hic ponit quosdam can. & sunt quinq̧.primus ē qd subeth q̄ʒfit per uiā p mutationis ex pipleumonia & pleuersi.s.fleg matica & similibus apostematibus stomachi uel gule & similibus. ¶ Et cōsidera quod ex hoc cañ. iuncto superius habemus qd subeth quidā ē per se quidā pre permutationem. Et sic posset dici quidā per se quidā per cōmuni tatē Nam a pleuersi uel pipleumōia potest ascendere uapor aut pmutari materia.

¶ ET QuIDAʒ. Hic ponit z^m can. & pmo facit hoc z^o declarat quodā Ibi z^a et sicut. ¶ In pri ma parte dicit quod quidā homines sunt qui habent humores malos acutos & coruptos nō aptos uinci a calido naturali & humores isti sunt fracti nō nocētes.i.obtusi nō imprimētes dū sedēt.i.dū qescūt isti humorēs qa isti hūo res ñ agitati nō imprimunt.quare dormitatō .i.leuis somnus cohopit eos.i.humores.qa nō sentitur eoꝝ malitia.uel cohopit.s.homines ha bentes istos malos humores. ¶ Cūq̧ se pster nunt.s.ad somnum forte & pfundū pfūdatē calor innatus pp somnū & feruent.s.illi mali hu mores & excitātur uapores cerebri.i.surgūt uapores ad cerebrū.quia somnus nō cohopit ipsum.s.hominē.quia nō potest dormire. uel ipsum.s.humorē acutum prauū. ¶ Et pcipue &c. ¶ Sūma ergo sentētie ē ista ꝙ in homine aliquo & proprie sicce cōplexionis habēte ma los & acutos humores quies & somnus leuis que dicitur dormitatio sedat illos humores. & q̄ui i uigilia et motu plus molestantur. Sʒ somnus profundus agitando humores inquie tat eos & nō permittit eos dormire & nō ma nifestat accidentia. Et est simile ei quod dicitur in cōmento affo.secūde particule. In quo mor bo ¶ Dubitatur quare hoc proprie fit in ho mine sicce cōplexionis imo uideē cōtrariū.qa somnus humectādo deberet eū iuuare. ¶ Di cēdū ꝙ p hominē sicce cōplexionis intelligo ho minem hñtem humores siccos acutos prauos qui statim in profundatione somni excitātur & inducunt accidētia praua & ideo plus no cet somnus pfūdus excitādo humores prauos quā iuuet humectādo. Somnus autē leuis & dormitatio q̄ dormiunt q̄si sedēdo nō iacēdo. non sic eos molestat. ¶ Vel dicēdū qd per ho minē sicce cōplexionis intelligit hominē excar natū.s.macrum habētē neruos discoptos unñ uapores & humores moti pter somnū stati īprimunt in menbra sensibilia & etiā inducūt accidētia mala qd nō sic eueniret i hominibus grassis cohopertis secūdū neruos. ¶ Cū ergo multiplicātur cohop ture.i.oppressiones siue noc umēta somni.i.ex somno idučūt egritudies quia significāt malos humores qui a naturali calido uinci ñ possunt imo tacti fuerūt & no cent magis ut i cōmēto prealegati affo. ¶ Cō siderādū g^o ꝙ h^o uocabulū cohoptura uel co hopimētū summitur i h^o ca^o.trib^9 mōis. Vno mō p cōculcatōe s.ue casu ptis mēbri hume ctati sup parte quomō sumitur supra cū di xit seqtur oppillatio & cohopimētū. Secūdo mō sumitur p tegmēto siue cohopimēto q^o mō sumitē ibi cohopit eos dorita^o. T^o mō sumi tur pro nocumēto quomodo sumitur hic cum dicitur. Cū g^o multiplcātur cohopture. Inferē autē merito ex premissis g^o quia dixerat qd somn^9 excitat uapores &c. ¶ Cōsiderādū z^o ꝙ littera posset exponi supficialiter qd cū homo ušt plura cohopimēta i somno q̄ cōsueuerit si gnificat egritudinē qa significat.humorū fri gidorū dominiū uel alias causas cum non est a causa extrinseca.

¶ ET SICVT. Hic declarat dictū per contrari um. Dixerat enim ꝙ somnus i quibusdam pro prie in siccis excitat uapores & etiam pmittit hominem procedere in somno. ¶ Sed diceret aliquis quomodo est hoc possibile cū somnus humectet. Respondet quod ē p accidens sicut aqua.i.succus.granatoꝝ acetosorum ē sicce cō plexionis & deberet facere uigiliam. & tamen si post cibum sugatur prohibet uapores ad ca put qui erant causa uigiliaꝝ.ut z^o. canonis. Et

ex hoc homo dormit et liberatur a uigiliis. Sicut ergo res sicca de se facit uigiliam & per accidens liberat a uigilia.ita somnus p accidēs excitando uapores inducit accidētia praua & uigiliam. Et nos diximus.s.p° ca°.fen.3ª ledit multos.s.habentes calidos renes.

¶ EX SOMNO. Hic est quartus can. in quo docet cauere a dormitatione in sole.quia trahēdo materias ad caput timetur capiti. ¶ Et in luna etiam. ¶ Considerandū ꝙ luna debili calidit ate mouet humores i capite & dilatat eos & miscet cum sanguine.unde ꝑpter habundātiam fluunt per collatorium & screatu pelluntur.& ideo eius nocumentū est in catarro proprie cum intrat per fenestrā. quia unitur radius.ut Melue.ca°.de catarro.

¶ ET CAVSA. Hic est quintus can.in quo assignat causam sonitus gutturis.in somno enim ē quandoq stertor gutturis.& dicit ꝙ causa ē cohoptura orificii cāne pulmonis.& ideo spiritus.i.aer non exit nisi uoce illius humiditatis. quam rumpit & sonat &c.

SI autem &c. Hic poīt signa subeth.Et p° secūdū diuersitatē suarū causarū z° ponit signa qbus distiguit a quibusdā aliis passionibus.Ibi zª & differētia.Prima in tres primo ponit signa subeth facti a mala cōplexione z° a uaporibus & materiebus cōmuicātibus ab aliis membris uel ꝑmutatis 3° facti a ꝑcussione.Ibi zª qd̄ si cā.Ibi 3ª.qui autē ¶ In h° autē .A.cōplet signa secūdū numerū causarū omissa solū una cā.s.ea que est debilitas & resolu° supflua & quia hoc erat satis notū ideo omisit Prima in duas primo poit signa subeth facti a mala cōplexione sine materia z° cū materia Ibi zª si fiat ex flemate.Prima in duas primo ponit signa sub3 facti a mala complexione frigida pura.s.sine materia. z° facti a mala cōplesione humida.Ibi zª quod si.Prima i duas primo facit h° secūdo remouet errore3.Ibi zª Si autē ꝑma i duas primo ponit signa subeth facti a frigore ab extra.s.aeris z°facti a frigore medicinarū uenenosarū.ibi secūda & si subeth Dicit primo aut ꝑpter frigus intra corpus & cerebrū.i.cōe corpori & cerebro quia totū corp⁹ tāgat ¶ Nō .i.ueit̄ infla° qa nō ē materia & frigus ꝯstrigit et ꝑmit it⁹.Color uirdis sub.i. albus propter mortificationē a frigore. Pulsus extēsus q3 strictus propter frigus tēdēs ad duriciē quia frigus indurat arthariā.& indurat pānicalū unde frigus facit pulsum durum ut primo de differētiis febriū cū raritate propter diminutā necessitatem ¶ Et si subeth.Hic Auic.pro signis remittit nos ad libꝶ quartū.fen.6ª Confuse tamē ponit signa satis nota ut prefocatio propter infrigidationē spiritualiū Viriditas ꝑpter cōgelationē.Apostematōne lingue sicut accidit i iusquiamo.Mutatione odoris sicut accidit ex coriando uel alio ueneno frigido cuius odor sit manifestus ut opio ¶ Pulsus ¶ Considerādum qd̄ ꝑpter pugnā inter uirtutē & uenenū fit pulsus. nor dinatio & iō quādoq prope mortem fit frequens.s.formicās & quādoq de illis percussionibus alique deficiūt propter casum uirtutis & fit rarus Vel fit rarus cū uirtus aliqualiter uincit & cessat formicalatō

¶ SVNT AVTEM. Hic primo ponit sentētia3 aliorū z° reprobat 3° addit signū commune subeth ex frigore ibi zª sed sermo Ibi 3ª & omnes. ¶ Dicit primo quidā dicūt quod subeth frigoris sine materia est leuior.i.remissior q̄ subeth ex materia humida Tandem remouet hoc & dicit quod hic sermo nō ē uehementer sanus quia quādoq subet a frigore est ualde fortior. Hec aūt Auic.nō curauit ꝑbare.cū.n. frigus purum possit occidere congelando & inducere accidētia apoplesie et epilensie. ut infra appebit.ergo pōt inducere fortem subeth.

¶ ET OMNES. cōsiderandu3 ꝙ p frigus cerebri in substātia intelligit frigus purū ab aere extrisceo.cum ergo homo fit subeticus ex frigore aeris uel ex frigore medicinaꝶ.ut opii' tunc toti cerebro cōmunicat nocumentum.& ideo seqtur corruptio.i.nocumētum i cogitatione & memoria.

¶ QVOD SI. considerandum ꝙ in nobis nō est alius humor humidus nisi flegma & sanguis. cum ergo apparent signa subeth.ex humiditate.& hoc per signa male cōplexionis humide posita supra.& non appent signa flegmatis. nec sanguinis seqtur et ē sine materia.

¶ SI AVTEM. Hic poit signa subeth a mala cōplexiōe cū materia.mala aūt cō lexio materialis uel ē cū flegmate.& tūc fit a mala cōplexione frigida & huida uel cū sanguie & tūc fit a mala cōplexiōe humida.Primo g° ponit signa subeth flematici.z° sanguinei.3° cōpositi.Ibi zª ex sanguine.Ibi 3ª & si cū ¶ In prima pte poit omnia signa dominii flematis fluctuatōe .i.undositate. ¶ Dubitāt quidā in qua etate magis fiat subeth & uidetur qd̄ in pueritia quia ē ibi maior humiditas. ¶ Itē spasmus d̄ repletione magis fit in eis g° subeth cū fiat ab eadē cā ¶ Cōtrariū uidetur quod in senibus quia in eis magis fit lethargia ergo subeth cū ista nō differāt nisi ratione loci ¶ Dicunt qd̄ in senectute plus accidit subeth Ratio ē quia magis habūdat in ea flegma quod ē innaturale & est magis grossum. ¶ Ad cōtrariū dicē

dum ꝙ licet pueri ſint magis humidi. tamen
illa humiditas eſt eis naturalis & eſt rara ua
porabilis & ñ detinetur. ¶ Ad ſecũdã dicitur
primo quod materia ſpaſmi eſt ſubtilior q̃ ſu
beth Aliter dicitur quod illud eſt propter de
bilitatẽ neruorũ in e s ꝓprie in febribus. In ſe
cunda pte ponit ſigna dominii ſanguinis que
ſciuiſti hac fen. In tertia pte dicit quod ſi cõiũ
gar̃ flegma ſanguinis aggregatõe apoſtematũ
.i. ſicut fit ĩ apãtibus uidebis. ſ. ſimul ſigna cara
bici propter ſanguineã & lethargie propter
flegma & ſubeth propter flegma aſahari pro
pter caliditatẽ ſanguinis

¶ QVOD SI CAVSA. ¶ Hic põit ſigna ſub
eth uaporoſi & per cõmunitatẽ ſiue pmuta
tionẽ & totũ ẽ notũ Qui autẽ fit ſup halema
.i. uerticem ut lamina aut cortex premat aut
ſuper timpus ut propter dolorẽ cõtrahatur
ſcitur &c̃. Eodẽ modo intelligit quod ſciatur
ſi eſt propter dolorem matricis uel ſtomachi

¶ ET DIFFERENTIA. ¶ Hic ponit diffe
rentiã inter ſubeth & apopleſiam z° iter ſub
eth & ſincopim. 3° inter ſubeth & p̃focatõem
matricis cum omnibus .n. iſtis prima frõte con
uenit ſubeth. Ibi z^a & omnino. Ibi 3^a & diffe
rẽtia. Quod primo dicit appet ex p̃dictis ĩ p̃
cedẽti ca°. Quod dicit in ſecũda pte ẽ notũ &
intelligendo de ſubeth facto a cã intrinſeca. ſ.
flegmatica uel ſanguinea materia uel alia cã.
dummõ nõ fiat a frigore extra ut aeris. Naz
tunc pulſus apparet durus & poſſet color ap
parere in facie ſicut mortuorũ & poſſet exica
ri ſcilz fruſtum faciei & p. i. naſi. & in hoc non
differt a ſincopi

¶ ET DIFFERENTIA. ¶ Conſiderãdum
qd̃ Auic. ponit tres ordines. ſignorũ. Primus ẽ
qd̃ hñs ſubeth. ſ. uerũ itelligit & loquitur ſi p̃
cipitur. i. ſi fortiter ſtimulatur. Nã ſpũs obtuſi
agitãtur & ſic intelligit nec impedit motũ lin
gue cũ eius nerui motiui ueniãt a parte poſte
riori cerebri. ſed habens pfocatõem matricis cũ
difficultate itelligit propter multũ nocumẽtũ
cordis cõmunicatũ cerebro & h° maxime ueri
ficatur in prauitate diſpoſitõis eius quia ſi nõ
ẽ praua intelligit & recordatur eorum que cir
ca eã facta ſunt & hec nõ habet ſubeticus qa
ꝓpter humiditatẽ licet actu comprehẽdat nõ
tamẽ eſt ita memor poſtquã ſurgit. Et nõ loq
tur penitus ꝓpter multũ impedimẽtũ arheli
tus. ¶ Secũdus ordo ſignorũ ẽ qd̃ motus in
habẽte ſubeth ſunt magis faciles ꝓpterea qa
nocumẽtum eſt plus in parte anteriori cerebri
quã in poſteriori & ſenſus. ſ. uiſus & opatio
&c̃. quia cerebrum in parte anteriori nõ ſic ẽ
leſum. Sz tu diceres iſta ẽ cõtraditio quod ſen
ſus in prefocata ſint faciles: & difficulter intel
ligat. ¶ Dicendum tripliciter primo quod
aliud eſt faciliter ſentire ſenſibus perticulari
bus & aliud eſt faciliter intelligre ſicut aliud
ẽ cõprehẽdere ydolũ. & aliud itẽtiõez. ¶ Vel
dicẽdũ z° ꝙ i hñte ſubeth motus ẽ facilior q̃
ſenſus. & in hñte prefocationẽ matricis ſenſus
ſũt motibus faciliores. ſz cũ h° ſtat ꝙ ſẽſus ſint
difficiliores in hñte prefocationẽ matricis q̃ in
in ſubeth. ¶ Vel dicẽdum 3°. ꝙ ſenſus. i. ratio
ſiue intellectus ẽ facilis ad cõprehẽdẽdũ nõ tñ
ad explicandũ illud. Quidã tñ habent aliam
litteram que dicit facilior q̃ in habente matri
cem prefocatam. Tamen cum conſiderabitur
iſti nõ intellexerũt Auic. & melior ſolu° ẽ ter^a
Nã ĩ p̃focatõe matricis que diſtiguitur cõtra
ſubeth cerebũ non ẽ in ſe leſum per materiaz
in eo uel ſibi cõmunicatam ſz ẽ leſum cor & iõ
ſenſus ſunt faciliores ad cõprehẽdũ in primo
occurſu q̃ i ſubeth & huius ſignũ ẽ qa ſubeth
ticus ſibi dimiſſus nõ narabit aliquid de his
que circa ipſum fiunt ſed prefocata narrabit
aliquid de his que circa ipſam facta fuerunt
& licet prefocata talis intelligat & ſentiat faci
lius q̃ ſubeticus tamẽ nõ poteſt illud explicar̃
loquẽdo uel aliquo ſigno per motum manus
uel labii. Nam multa infrigidatio cordis et no
cumentũ tollit multũ & nõ tamẽ ex toto tollit
ſenſum & hec ẽ quod dicit ſenſus &c̃. facilior
& cum dicit intelligit cũ difficultate ſignifi
cat quod intelligat reſpectu ſubetici & eẽt cõ
ſiderãdum. ¶ Tertius ordo ſignorũ quod p̃
focatio matricis ẽ cã. i. ẽ aliquid euenẽs ſubi
to & indicat poteſtatẽ ſui. i. ex hoc ſignificatur
ſua potentia quia ẽ paſſio fortis alias indicat
poteſtatẽ ſui. ſ. corporis. i. uincit corpus & iõ
egritudo ſtatim finitur ad ſalutẽ uel mortem
uel minoratur. i. remittitur. Natura eni fortẽ
motum tollerare nequid ut in cõmento afforũ
quinte particule Quicũque a tetano aprehen
duntur. Sed ſubeth extenditur & fit introitus
gradatim &c̃. quia nõ ẽ ſic acutus morbus &
licet gradatim procedat temẽ ſomnus cũ quo
incipit ẽ grauis uel profundus uel prolixus.

¶ NISI CAVSA. Iſta exceptio eſt ab eo ꝙ dixi
ꝙ ſubeth extenditur & gradatim procedit.
Hoc enim uerum eſt niſi cauſa eius ſit frigus
ſubito eueniẽs. qa ſicut illud frigus ſubito eue
niens imprimere poſſet. ita ſubeth ſic ſubito
ultiaretur & nõ graderet & cito occideret. &
ſic etiã poſſet eſſe a medicina uenenoſa ebibita
Scias ergo illud ſcilicet a qua cauſa ſit & ſcias
hanc diſtinctionem &c̃.

SVBETH AVTEM. Hic ponit
curã & primo ſecũdum unaquan
que ſpeciẽ. ſiue cãm z° ponit que

dā modum curatiuū Ibi z^a & ex cura Prima in duas primo ponit curaʒ ſubeth facti per cō munitatē z^o facti a mala cōplexione Ibi z^a. Ille autē qui fit Prima in duas primo ponit curā magis in generali.z^o in ſpeciali Ibi z^a in eo aūt ¶ Conſiderādum circa primā partē quod in hoc ca^o nō ſolū ponitur cura ueri ſubeth ſilicet grauis & profundi Sed etiam nō ueri .ſ. ſolū grauis uel ſolū profūdi Et ideo ꝑca dicit cura ſubeth.ſ.ueri & ſomni grauis idelt nō ueri ſubeth Et quia hoc eſt accidens multociens in febribus eueniens dixi t facti in febribus. ¶ Conſiderēdū z^o quod Auic.intēdit ad mēbrū cu^o cōmunitate fit ſubeth & intendit ad cerebrū & hoc cū duobus.ſ.repercuſſione primo & re ſolutione z^o & hoc totū ē ſcitū ex canonib^9 generalibus & ex ca^o đ cura ſode unde ſoda erat exemplū reliquis egritudinibus materialibus ¶ Dubitatur utrū quando in ſubʒ incipimus repercutere debeat eſſe oleū roſ.minus quā acetum & uidetur quod ſic per .A.hic ¶ In cō trarium ē Sarap.ca^o de ſubeth Ibi enim in pri cipio ad reſolutionem.i.remotionē materie do cet applicare oleū roſ.cū pauco aceto ¶ Di cendum quod intētio in principio ſubeth.aut ē principaliter ad r̄pcuciendum & ſic debet eſſe oleum roſatum plus & acetum parum quod det ſibi penetrationem Et ſic loquitur Sarap. ¶ Aut intentio eſt ad repercutiendum & cū h^o principaliter ad excitandum & repugnandum accidenti quod eſt ſubeth. & tunc debemus miſcere oleū roſatū cū plurimo aceto qa acetum ſui ſiccitate & acuitate ꝓhibet ſomnū etiam ſiccitate prohibet olei humectatōeʒ qua ſomnus iducitur.& hoc ē quod Auic.dicit ne oleum dormire faciat.& precipue cum ipſum .ſ.oleū roſa.eſt ſolum .ſ.cum aceto miſtum. quia ſi aliud miſceretur cum aceto de rebus ca lefacientibus ut caſtoreo uel alio nō oporteret multiplicare acetum.Vel cum ipſum.ſ ſubeth eſt ſolum.i.purum diſtictuʒ contra lethargiā quia tūc proprie oportet acetum multiplicare Et ex hoc modo loquendi innuit ſolutionem contradictionis intra ſe & Serapi ¶ N i ſerap. docet ponere paucum acetum in cura ſubeth. non puri ſʒ ſequētis lethargiā in cuius pricipio non tāta eſt intentio ad ſubeth quāta ad reper cuſſionē materie ¶ Sʒ hic ponitur cura ſubeth puri in cuius principio intēdit uehementer ad remotionē ipſius accidentis. ¶ Sed tu diceres acetum plurimū debet eſſe plus q̄ oleum roſ. an plus q̄ acetū quod cōmuniter miſcetur ad re repcuciendū. ¶ Dicendū quod hoc eſtimatōi relinquitur.Credo tamē quod cōiter.puls de beat.eē oleū quā acetum tamen acetum debet eſſe plurimū reſpectu aceti quod ponitur in lethargia & ſubeth non puris

¶ IN EO. Hic i ſpeciali ponit curam ſubeth facti per cōmunitatem et ponit curam eius qui fit p comunitatē ad totum ut i febribus quia facti per cōmunitatē ad ſtomachum uel pectus &c̄.Cura appet ex capitulis propriis Intendit autem in ſubeth facto in febribus ad quattuor.ſ.ad diuerſionem uaporū cum frica tione z^o ad uacuatōeʒ eorum qui ſunt i capite cuʒ ſternutatione 3° ad excitationē cum ſternu tatione &.aceto 4° ad repercuſſionem

¶ ILLE. Hic ponit curaʒ ſubeth facti a mala complexione & primo a mala complexiōe fri gida ſine materia z^o a mala complexione hu mida & etiam frigida cum materia .Ibi z^a in illo autem.Prima in duas primo ponit curaʒ ſubeth facti a mala complexione frigida pro ueniente a narcoticis z^o a frigore extrinſeco.ſ. aeri s.Ibi z^a ſubeth autem ¶ In prima parte r̄ mittit nos ad q̄rtū librū ſexte fen.In z^a pte do cet calefacere caput cū rebus p os ſumptis ut tyriaca.ſ.antiqua. ¶ Dyamiſch.i.dyamuſchy Oleo muſcellino.i.de muſco.licet aput ſimonē alias habeat expoſitiones.Sed cum labore &c̄ quia cum forti fricatione & agitatione.

¶ IN ILLO.Hic ponit curam ſubeth a mala cō plexione humida.& primo cum materia ſan guinea z^o ſine materia.3° cum materia flegma tica.ibi.z^a.Illum.ibi.3^a.& ſi fuerit. ¶ In pria parte Auic.aſſumat curam.Nam quando de beat fieri flebothomia ſaphene uel cephalice uel uentoſe dictum eſt ſupra in generalibus ca nonibus.Quod etiam diſteria leuia competāt in mēbris.calidis dictum eſt ¶ Subtilis enim dietatio competit ne ſanguis multiplicetur. Vtatur eo quod torrefactum ē ut ordeo tor r̄ facto Eſt eni pauci nutrimenti & ſicci & pro hibet euaporationē ad caput.uel aqua ciceris ad diuertendum uerſus urinam uel quod a creſcit.i.acetoſis.

¶ ILLVM Hic cōſidera ꝙ fortiorib^9 medicinis egem^9 quan^o uolumus eas miſcer̄ cū oleis uel i ēbrocis apponere q̄ quādo i ēplaſtris poni m^9 Et rō ē qa olea & ſimiliter aque ꝓpter ac tualē humiditatē uicūt uirtutē medicinaꝝ.Et iō idigem^9 cautela ut ponāt medicine fortiſ ſice.& hoc eſt quod dicit niſi ſit ualde fortis.ſ. uirtus medicine.Similiter oportet ꝙ fiat iun ctio fricādo & abſtergēdo.ut ceſſet humectō olei.& hoc ē quod dicit littera exterior.fiat un ctio que fit cum fricatione.

¶ ET SI EVERIT.Hic ponit curam ſubeth a mala cōplexione humida cū materia flegmati ca.& in hoc inuit curā eius qui fit a mala com plexione frigida cū materia. ¶ Et intendit in hoc ad euacuationes cōmunes & proprias &

diuersionem & totum hoc est scitum supra in
can generalibus.
¶ ET EX CVRA. ¶ Hic ponit curam cōem
ad subeth & est respiciens accidens proprie.s.
ad excitandum & habet duo sicut duo ponit re
media. Ibi secunda & ex medicinis. ¶ Dubita
tur circa primam partem quia tristica uide
tur addere ad somnum cum moueat calidum
intus. ¶ Dicendum quod tristitia est duplex
Vna de preterito & illa facit dormire. Alia
est de futuro & illa facit uigilare ut innuitur
in littera extra primo can.fen.zª illo ca°.omnia
caīe accidentia. ¶ Ad contrarium dicendū ꝙ ī
tristitia de futuro licet intus moueatur calor
tamen ēt cum hoc extra mouetur quia homo
solicitum se reddit & cōmouetur ī anima sua
ad imaginādum modos effugiēdi tristabile fu
turum & ideo uigilat et reducitur homo ad
rectitudinem.s.uigi liaꝝ uel ad rectitudinem
.s.rationis.quia rationatur qualiter sit preui
dēdum. Et đ hac tristitia loquitur Auic.et ex
medicinis Calcato.i.uitriolo aliquo.quia siccat
fortiter.& abstersio idem lauatio & tactus cū
aceto .quia exicat fortiter sui siccitate & acui
tate mouet ad.uigilandu3 & exicitat. Cōstric
tio &c̄.quia diuertit uapores & excitat.et ēt
sternutatio idem facit.

Vigilia &c̄. Determinauit Auicenā
de somno subeth. Hic determinat
de uigilia & sahara que ē uigilia
supflua. Et primo ponit eius diffi
nitionem &.causas.z° signa.3° curam.ibi.zª.si
gna.ibi.3ª.sed quidem. Prima in tres.p° ponit
diffinitionem.z°.causas.3° excusat se.ibi.zª.&
eius.ibi.3ª.& nos. Prima in duas.primo poīt
diffinitionem uigilie absolute.z° ponit diffini
tione3 uigilie supflue que dicitur sahara. Ibi.
zª sahara uero. ¶ Considerandum quod cum
uigilia opponatur somno sicut in somno fit re
uersio spūs aialis dicti ab anima ita in uigilia
absolute fit expāsio spūs animalis dicti ab aīa
& quātū in somno ligantur sensus & motus
ita in uigilia fit exercicium sensus & motus &
hoc est quod dicit.ut eis utatur.s.instrumen
tis sensus & motus. ¶ Dubitatur quare non
diffiniuit uigiliam naturalem non naturalem
& cōtra naturā. ¶ Dicēdū ꝙ dedit intelligi.
ex opposito diffinitōis somni.& p hoc quod di
xit sahara est supfluitas in uigilia. dedit intel
ligi uigiliā non naturalem & cōtra naturā zm
ꝙ supfluitas uigiliaꝝ ē maior aut minor.
¶ ET EIVS QVIDEM. Hic ponit causas uigi
lie supflue.& primo facit hoc z° ponit can.p
nosticū.ibi.zª.& dicitur. Prima in tres.primo
ponit multas causas sahara.z° assignat causā
cuiusdā accidētis cōiuncti sahara in senibus.3°
addit quādā aliā cā3.ibi.zª.& dolor.ibi.3ª.&
est. Prima in duas primo poīt causas que sunt
magis appropriate cerebro.z° que sunt per cōi
tatē Ibi zª & ē sahara que ē propter malitiā
digestionis. Prima pars potest diuidi in tot
quot causas ponit. ¶ Considerandum quod si
cut in causa somni supflui quando cōiungitur
frigiditas & humiditas principalis causa est
frigiditas ita ī causis uigiliarum cum cōiungi
tur caliditas & siccitas pricipalis & anterior cā
est caliditas quā siccitas. ¶ Cū prouenit ꝑpa
ratus quia in hoc magis fit impressio Alia
patēt.
¶ ET EST. Hic ponit causas sahare per cōita
tatē & ꝑmo ad stomachū secūdo ad corpus to
tum. Ibi zª.& est sahara que fit ī febribus. Et
ē sciēdū qđ malicia digestiōis dupliciter pōt
facere sahara uel pp malos uapores a stoma
cho surgētes uel pp anxietatē stomaticā.unde
homo non potest quiescere. Et eodē modo mltā
repletio stōachi. ¶ Cōsiderādū quod fabe
& similia ut porri generant uapores ad ca
put ascendētes faciētes somnia terribilia ut.A.
z° cañ de porris. ¶ Et ē sahara que fit in febri
bus he sunt colerice uel mel melācolice alique.
¶ ET DOLOR Considerādum quod in decre
pitis ex superflua uigilia accidit dolor capitis
ymo simul cū uigilia etiā possunt habere hoc
accidēs. ¶ Cā3 igitur Auic.dicit esse siccitatē
nitrosa3 uel salsa3 humoris unde etiā cerebrū
exicatur.
¶ ET EST ¶ Considerandū quod in partibus
cerebri potest itelligi.i.in ipso cerebro. & tunc
longinquū est quod fiat ī eo apostema cācero
sum nisi secūdū quandā similitudinē Alio mō
in partibus cerebri.i.in locis propinquis ut in
collo & gula & tūc per cōmunitatē uaporum
siccorum fit uigilia.
¶ ET DICITVR Videtur mihi inuenisse a
Rasi primo continētis Et causa ē quia signifi
catur uehemens siccitas cerebri pulmoni cōica
ta & quia hoc nō ē necessariū quia posset esse
propter aliquā materiā cadentem ad pectus
que generata fuit propter indigestionē ex su
perflua uigilia.ideo dicit .dicitur. ¶ Et nos.q.
.d.perfecta noticia de uigilia habetur ex oppo
sito secundum ꝙ dictum est in somno.

Signa. Habet tot partes quot poīt
modos signorum secundū modos
causarum & sunt sex.ibi. zª. eius
uero.ibi.3ª.& eius.ibi 4ª.& eius
ibi.5ª.eius.uero.ibi 6ª.sed.eius ¶ Quod dicit
in pª pte ē notū. ¶ Circa secūdā ptē diceret ali
quis ipse dicit.qñq ē cū siti.imo semp debe
ret esse cū siti.& adustiōe. ¶ Dicendū ꝙ non

ē necessariū nisi cū calor cōmunicat stomacho et imprimit. Posset aūt aliqs habere stomachū humidū non leuiter exiccabilem & ita de adductione oculorum. ¶ Circa terciam ptem considera quod flegma salsum dominās in ptibus cerebri sui substantia humida i actu facit narium humiditatem & oculorum lippitudinem & saltem facit hoc aliud flegma quod simul cum eo significatur abundare flegma ēt alsum facit paruā grauitatem & non tātam quātam flegma purum. Nam salsedo aleuiat illud propter calorem proprie cum esset salsū ex colere mistione & quia uapores flegmatis salsi sunt pongētes grossi ideo faciunt exiccari cum saltu.i.iectigatione & illud .s. sahara ex flegmate salso significatur ex regimine preterito multiplicatiuo flegmatis salsi & etate senectutis. alia patent.

Oportet quidem &c. Hic ponit curam sahara. & primo secundum diuersitatē causa𝔭. secūdo secūdū diuersitatem gradus. ibi. 2ª. & qū q3 oportet. Prima in quinq3. primo ponit curam sahare facte ex siccitate. 2°. a caliditate & siccitate. 3° ex dolore 4° ex febribus. 5° ex humiditate uitrosa. Ibi 2ª & eius uero. Ibi 3ª eius uero Ibi 4ª factum uero Ibi 5ª in ea. ¶ Considerādum circa primā partē quod cū homo uigilat propter malā cōplexionē siccā & non curatur propter balneū proprie tēperatū. silicet dulcis aque & tēperati caloris hº nō ē nisi propter duas causas Vna ē quia siccitas ualde excedit & dominatur cerebro. & hoc ē q dicit neq3 ē nisi in potestate siccitatis. Secūda causa ē quia in eo sunt mali humores qui a balneo excitantur qui humores dominātur & homo ē in potestate eorū. & hoc ē quod dicit aut in potestate humorū &c. Posset tamē exponi in potestate.i. in potētia trasmutabili per uirtutem actiuā balnei Et hec expositio forsa3 in idē reddit quod dictū est. Reliqua que poit sunt nota. oia eni sunt ad humectādū. & ad hoc fit assiduatio unctionis capitis. Cōprimendo ut dicit littera extra. & hoc fit ut oleū magis penetret. Et ad hoc fit fricatio pedū iferio𝔭.i. ptiu3 iferio𝔭 coxa𝔭 & tibia𝔭. & pedū cū oleis pdictis humidis.

¶ EIVS VERO. Hic ponit curam sahare a caliditate cū h.c.i. cū siccitate. Regimen est &c.i. addatur ad has medicinas administrādo uerbi grā rasurā cucurbite. quia oportet addere ad infrigidationē ¶ Et ex minoticis.i. somniferis ¶ Considerādū q somnus instrumēti sine corda grauis ē magis accutus & unus siue uniformis & tūc distrahit animā ad attentionem p auditum non interceptum & reuersionē mō ad accutū sonum mō grauem. & ideo est somniferum qd. Quomō sonus arborū & aqua𝔭 sunt somniferi propter uniformitatem soni. uniformiter distrahentis. sicut etiam cōmestio equo𝔭 in nocte. Anima aūt distracta ab aliis sensibus & auditui intenta. & in hoc suauiter fatigata retrahit secūdū auditū. & sic fit somnus. Si ergo i istrumento fit e3e3e.i. corda sonū reddens grauem tunc impedit somnum quia graue trahit quodam mō ad se acutum ut problematum. 19. z proble modo ergo anima uertitur ad acutum modo graue nisi sit equalis quia fit cū optima melodia ut q oino quasi acutum ad graue trahatur melodice ¶ Eius uero patet.

¶ FACTVM VERO. Ponit curam sahara i febribus & priº quando materia est magis subtilis 2° quando est grossa 3° ponit quodaā remedium ad somnum inducendum. Ibi 2ª q si humor Ibi 3ª & ex eis quidem. ¶ Prima ps diuidi potest in tot quot ponit remedia omnia enim sunt somnifera sed primo Auic. incip. a leuioribus ut somniferis cum papauere sicut dicitur quod est electuarū d papauere cuius descriptiōem Mes. ponit purum quia forsan sine sapa uel alia additione secundo transit ad opiata & similia dicta in antidotario & ad trociscos de croco dictos supra. Ex quo apparet quod ibi debet intrare opium & patet. ¶ Quod si humor ad ipsum.i. cerebrū accedens fuerit grossus fiat emplastrū &c. quia ista sunt subtiliatiua & resoluentia illu3 humorē grossum. et sic curāt a uigiliis.

¶ ET EX EIS. Istius cañ. ingeniātis ad somnū Auic. reminiscitur in tribus locis. s. hic. & infra sen. 13. de destructione apetitus. & clarius sen. 1.4. can. Et causa in hoc ē subita fatigatio uirtutis ab isto lumine & sonis quibus subito sedatis itus ruertit cū spiritu et fit somnus.

¶ IN EA. Hic ponit curam sahara ex materia nitrosa. et primo in comuni magis. 2° applicando ad senes. ibi. 2ª cūq3 hec species. ¶ In prima parte intendit ad prohibitiōe3 salse materiei sahare & euacuationē eius cum pillulis scebar. dictis supra in canonibus generalibus et intellige q uigorentur cum turbith. uel agarico ut alio 2m. q expedit. ¶ Cūq3. Causa huius ē qa semp fit i senibus huius materie multiplicatō & cū hoc ē grossa materia. etiā non sustinent fortia solutiua quibus debet hec materia edu ci oportet igitur uti rebus subtiliantibus & resoluentibus & remouentibus acuitatem salsedinis qualia sunt que pōit Alhacuem.i. matricaria secundum. Symōe3 & littera extra dicit quod est herba similis cotule fetide. ¶ Considera tamen quod conueniēs est premittere eua

ciationes possibiles & etiam sequi cum eis
¶ ET QVANDOQVE ¶ Hic ponit curaꝫ sa
hare sceundum gradus & pº quando .ē fortis
secundo quādo est dbilis. Ibi zª ei uero Quod
primo dicit patet. Caracam. i. medicamen ali
quod opiatum ¶ Ei uero ¶ Laborem & exer
citetur &c̄. ad aliquam fatigationem inducen
dam & remotionem superfluitatum ad hume
ctandum cum balneo. ¶ Bibat aliquantulum
uini ante cibum dicitur a quibusdam quod cā
est ut facile digestibile antecedat. Alii dicunt
quod fit ut precurrat ad mēbra & humectet
¶ Vel dicendum quod fit ut nō superflue sed
conueniēter sit cum cibo euaporet ad caput
quoniam ex hoc dormiet in hora. i. statim.

SPecies nocumēti &c̄. ¶ Supius de
terminauit đ egritudinibus pluri
mum nocumentum quarum est
in sensibus exterioribus licet sit
etiā lesio radicalis i sensu cōmuni ¶ Hic đter
minat de nocumento uirtutum moraliū que
sunt imaginatiua siue phantasia siue sensus co
munis. & cogitatiua & memoratiua. Et prio
in generali hoc facit. zº in speciali. ibi. zª. pmisti
onis. Prima in duas. primo in generali ponit.
causas & modum cognoscendi nocumēta haꝝ
uirtutum. zº. in generali ponit curā. ibi. zª. in
curis autē. Prima in duas. primo. premittit
zº. exequitur ibi. zª. cum enim sensus. ¶ Dicit
primo sic ꝙ species nocumenti contingtis in
opationibus cerebri. s. principalibus. que sunt
opationes uirtutum intrinsecarū. s. cogitatiue
imaginatiue & memoratiue. sunt propter du
as cās silicet propter malā complexionem cali
dam uel ppter malā cōplexioem frigidā pnci
paliter. Vel ppter duas causas. s. pp causam i
cerebro uel propter compassionem.

¶ CVM ERGO. Hic declarat. & primo quō le
siones sensus cognoscūt tribus modis. zº. quō fi
unt pp duas causas. ibi. zª. & quodcūq. ¶ Ad
primi euidentiam considerādū ꝙ modi cogno
scendi sunt aggregationes triū ordinū sigonoꝝ
quibus cognoscitur nocumētū cuiusque trium
uirtutū moraliū. Primo ergo ponit signa lesi
onis siue nocumenti memorie zº ponit signa no
cumenti cogitatiue. 3º imaginatiue 4º ponit si
gna nocumentorū omniū simul. Sunt gº tres
modi signoꝝ nocumentoruꝫ simpliciū & quar
tus modus ē nocumēti compositi Ibi zª quod
si Ibi 3ª si uero Ibi 4ª & si. ¶ Circa primam p
tem considera quod sensus accipitur quatuor
modis Vno modo cōmuniter ad sensus interio
res & exteriores quomodo dicimus quod sen
sus distinguitur cōtra intellectū. Secūdo mō
accipimus pro sensibus exterioribus distinctis
cōtra uirtutes itrinsecas que dicūtur morales

quō accipit supra Auic. 4º. capitulo & in pꝫca
huius tractatus secūdū unam expositionē. Ter
tio mō accipitur sensus ut cōiter se habet ad in
teriores sensus. i. imaginatiuā cogitatiuā et me
moratiuā Et hoc modo accipitur in pꝫca huius
capituli cum dicit de lesionibus sensus. i. uirtu
tum intrisecaꝝ & in hoc etiā aprehēditur sen
sus comunis. Quarto modo accipitur sensus
pro ratione siue cogitatione siue uirtute cogi
tatiua siue estimatiua quomodo sumitur hic
sicut etiam uulgariter dicimus iste homo est
boni sensus ut dicit littera extra. ¶ Considrā
dum zº quod ex sanitate imaginationis & cogi
tatiue & nocumēto actus memoratiue argui
mus lesionē in memoria ex parte posteriori
uerbigratia sesus. i. ratio. & actus cogitatiue
ē sanus & imaginatio rerū in somno & etiam
in uigiliis ē sana Et in hoc innuit sanitatē sen
sus comunis ita quod imaginatio sumatur p
sensu comuni etiā & species illarū rerū delent
ab eo. ita ꝙ ipse percipit se posse pponere. &
rationari de huius rebus comprehensis i som
no uel uigiliis. Sed sunt remote ab eo. & cum
audit eas testificatur illas fuisse de quibus di
cere & pponere uolebat. nō tñ remaneat aput
eius usum. i. ꝙ ipse possit eis uti. imo abolētur
a memoria. Vel possent pponere. s. in actu eoꝝ
. s. postq̄ cessauerunt. Dixit autē res quantum
ad species sensatas. & dispositiones q̄tū ad in
sensatas. uel dixit res q̄tum ad species dirrecte
importantes. dixit dispositiones q̄tū ad circon
stantias. ¶ Quod si ponit ordinē signoꝝ qui
bus cognoscimus nocumētū estimatiue siue ra
tionis. & dicit ꝙ si in hoc. s. imaginatiua non ē
ipedimentum. Sed loqtur &c̄. qa turpia ūde
nō uerecūdatur & timet. &c̄. hec oia sunt pec
cata circa iudicia intentionū & specieꝝ nō sen
satarum. ¶ Et est potens. Hoc significat sani
tatem memorie. sequitur ꝙ sit nocumentum i
cogitatione siue ratione. &c̄.

¶ SI VERO EIVS. ¶ Hic ponit ordinē signo
rū quo cognoscimus nocumētū imaginatiue et
partis anterioris & dicit si eius memoria &
loquela. s. obediendo estimatiue sunt sicut dꝫ
&c̄. ¶ Et si hic omnia signa simul aggregat
uel duo. Et primo facit hoc secundo ponit quā
dā cōperationē. Ibi zª &. si cogitatio. ¶ Hec zª
ps pōt dupliciter exponi. Pº facilius. i. minus
malū ē q̄ pricipalis passio sit in memoria & i
cogitatiua sit cōpassio q̄ ꝙ pricipalis passio sit
i cogitatiua & memoratiua sit cōpassio. Et cā
ē qa i cogitatiua ē pricipalior & nobilior uir
tus. Et eadem cōperatio est de cogitatiua ad
imaginatiuā. Secūdo modo potest exponi qđ
facilius & sic frequentius accedit nocumentuꝫ
in cogitatiua propter nocumentū in memora

tiua q̄ ecōtra Rō cōmunis ē uētriculus poste rior ē durior q̄ medius ergo eo leso quod magis debet resistere facilius erit ledere mediū & etiā āteriorē. Sed q̄uis medius uentricul⁹ ledatur cū sit mollior non propter hoc leditur faciliter posterior. Secūda rō est quia opatio cogitatiue plus pendet ab operatione memoratiue scilicet ab eo quod memoratiua sibi ministrat q̄ operatio memoratiue dependeat ab ea quod cogitatiua ministrat Hoc declarat dupliciter P⁹ quia memoria falso representans facit apparere nocumentū in cogitatiua ut uideatur in ea esse error ut si memoratiua ponit corā estimatiua speciē inimici ut petri lo⁹ speciei amici martini iudicat inimiciciā ubi dēt iudicare amiciciā. Sed si cogitatiua errat in iudicio nō sic apparet in hoc error memorie quia datū iudiciū siue bonū siue malū si retineat dicitur memoratiua sana Declaratur hoc z⁰ quia in nobis prouectis iudicia estimatiue multū pendent a rebus in memoria reseruatis & circa illas multū exercitamur plus q̄ exercitemur in rebus ab extra uenientibus Si eni de aliquo modo uolumus facere iudiciū an bonū sit uel malū uel psequendū uel fugiēdū excludimus in nobis exteriores sensationes & cōuertimus nos ad intrinsecas species per similitudinē & cōtrarietatē & discursū in multis a nobis auditis et uisis cōsulimus sic esse fiēdū Actus ergo iste iudicii multū pendet ad actu memorie ꝑsentantis species multas hactinus cōprehēsas Sed actus conseruatiue silicet memorie nō sic pendet ab actu extimatiue Si eni ꝑ aliquo nūc uel tēporē cogitatiua nihil ministret memoratiue ipsa pōt i se habere species diutius ante cōseruatas Aliter autē quod memoria sumitur pro uirtute memoratiua iudicatiua & reminiscitiua & ista ē materialior & illa facilius leditur per lesionē simplicis cogitatiue quia est materialior q̄ regitiua Sumitur memoratiua pro cōseruatiua & ad illius lesionē plus accidit ledi cogitatiuā semper eni uirtus meteria lis ledit magis imaterialē q̄ ecōtra ut Auer.

ET QVOD CVMQVE Hec ps potest dupliciter exponi Primo quod hic ostendit per aliū modū a predicto comodo nocumēta sensuum cognoscantur tribus modis Nā hec nocumenta uel sunt cū ablatione & hoc dat intelligi uel diminutione uel corruptione siue pmutatione. Secūdo modo potest exponi quod hic ostēdit comodo species nocumentorū sunt ꝑpter duas causas. Et primo hic ostēdit una uia z⁰ alia Ibi z^a causa uero Prima in duas primo facit hoc z⁰ declarat quodā Ibi z^a causa uero.

ET QVIDAM P⁰ arguitur sic nocumētū opatōnū uirtutū ꝗ ē diminutōis et fit a frigorē uel permutationis & fit a calore g⁰ due sunt cause nocumētoꝝ cū nō sint alii modi nocumēti hec declarata sunt supra.

ET QVIDAM Quia diceret aliquis est necalia causa diminutionis operationū cerebri dicit etiā ꝙ pōt poni 3^a causa .s. diminutio substāciē cerebri apud quosdā .s. Rasis primo cōtinentis ca⁰ đ nocumēto memorie. Cōsidrādū qđ diminutio substantie cerebri de qua est sermo Ras. est sua extenuatio unde etiā fit diminutio spūū & sic actuū etiā diminutio. & h⁰ nedū ꝙ non sit longinquū .s3 etiā ē possibile. Vnde dicit ibidē Rasis dico ꝙ multotiens accidit in cerebro egritudo ex diminutōibus quātitatis eius. et ideo deficiunt rationes uillorū đ biliū & extenuatorū preter naturā q̄a medulla & cerebrū minoratur in oībus aialibus multi tēporis &c̄.

CAVSA VERO. Hic ostendit quomō nocumenta in opationibus cerebri fiāt ꝑpter duas causas Pōt autē modus iste sic fieri cause nocumentorū cerebri uel sunt in cerebro uel sunt ꝑ cōpassionē. Et tunc ānectit terciā causā licet principaliter sint due. Vel posset dici ꝙ cā extrinseca reducitur ad causā in cerebro. Secun⁰ modo pōt fieri hec diuisio causaꝝ. quedā sunt intrinsece. quedā extrinsece & itrisece. uel sunt in cerebro uel in alio mēbro ad quod cerebrū cōpatitur.

IN CVRIS. Hic in generali ponit curā nocumētorū sensuū. Hec autē cura pficitur sciendo cañ medicationis dictos supra hac fen. q̄a hec nocumēta sequuntur aliquā egritudinē. & ibi ponuntur cañ ad hoc. & pficitur sciendo cibos & medicinas confortātes sensus & nocentes. & ista sciuntur ex secundo canone.

PErmistionis &c̄. Iā3 in generali determinauit de nocumētis sensuū .i. uirtutū itrinsecarꝝ cerebri que dicuntur uirtutes morales

Hic determinat de nocumētis haꝝ uirtutū in speciali. Et prio de nocumēto unius cuiusq̄ uirtutis diuisim z⁰ de nocumēto aliarū uirtutū quando simul coniunguntur omniū uirtutū uel duarū lesio siue nocumētū Ibi z^a expositio manie. Pria in tres prio determinat de nocumēto uirtutis cogitatiue z⁰ de nocumēto memoratiue 3⁰ de nocumēto imaginatiue. Ibi z^a ipsa ē cōpar stoliditati. Ibi 3^a ipsa eadē. Prima in duas prio determinat de nocumēto cogitatiue siue rationis quod ē corruptio siue permisto z⁰ de nocumēto quod est diminutio uel ablatio. Ibi z^a differētia inter. Prima in tres primo ponit causas z⁰ signa 3⁰ curam. Ibi z^a scias. Ibi 3^a curam Prima in duas primo inuestigat ca

usas 2° species quasdam horũ nocumentorum comparat adinuicē 2ª. Ibi & permistio. Pria in duas nam propter duas causas erant species nocumēti opat onũ cerebri.s.pp causam i cerebro & propter causam extra.s.p cōmunitatez siue cōpassionē. ¶ Primo g° declarat primas species causaꝝ.2°.secūdas.ibi.2ª. & facta pp mēbrū. ¶ Notandū ꝙ pmistio sensuū & alienationē intelligit nocumētū cogitatiue siue rōnis quod ē corruptio siue pmutatio.& ē uerbi gratia cū rectū & honestū iudicat nō honestū nec rectū.& hoc ē quod dicit rubrica de pmistione sensus.i.cogitationis.& p.i. alienatione .i.de nocumēto qđ ē corruptio cogitatiue.et tunc dicit đ ďclaratione pmistionis.&c̄. quasi diceret hic ego declaro in speciali quod supra generaliter posui. ¶ Considerandū ꝙ Auic.nō declarat specialiter quō unaqueq̃ dictaꝝ causaꝝ ē causa nocumenti cogitatiue quod est corruptio siue permutatio quia satis est notum sed ponit unam causam cōmunē omnibus istis causis. Et est quia omnes iste cause exicant & priuant cerebrum materia spiritus.Colera.n. nigra sanguis calidus inflatus &c̄.omnia ista consumunt spūm per cuius spūs simile.i.per pōtia uel simile.i.similitudinez & uirtutē qua imprimit possibile est ratione.i.cogitatiue uirtuti seruare uiam suam.s.recti iudicii ergo cuz non potest seruare uiaz suā errat in iuditio. ¶ Sed tu diceres per istaz rationē ego probo quod frigiditas est causa permistionis rōnis quia diminuit spūm. ¶ Dicēdū quod diminutio spiritus unde ē diminutio.i.inquātū ē diminutio nō ē cā permistionis rōnis quia tunc frigiditas esset cā huius. Sed diminutio a causis que agitāt & cōmouēt sicut ē caliditas uel siccitas uel utrūq̃ ē causa permistionis rōnis ut Auic.innuit i fine capituli sequētis.

¶ ET FACTA. Hic ponit causas pmistionis rationis que cause sunt per communitatem ad mēbruz aliud aut corpus.s.totum sicut in febribus. ¶ Et totū hoc.i.hec cōmunitas siue sit ad partez siue ad totū aut est ꝑpter qualitatem purā silicet sine materia siue sit a qualitatibus primis ut caliditate uel siccitate siue sit đ q̄litatibus malis. Et h° innuit cū dixit a digitis &c̄.& a mēbris corrupte cōplexōis.i.male uēnose aut ꝑpter materiā uaporosam.& hoc ē quod dicit aut pp uaporē. ¶ Et flegmatis iā putridi. ¶ Hic dicit quia uapor flegmatis frigidi faceret diminutionē cogitationis non per mistionē. Sed cū uapor ē flegmatis putridi acuti.tunc generat nocumētū quod ē corruptio siue pmutatio.

¶ ET PERMISTIO. Hic cōparat species hoꝝ nocumentoꝝ.& in duditur hic affo.sexte particule desipientie cū risu &c̄. Dixit ergo ꝙ magis icolumis ē que fit cū risu.qa significat melancoliā sanguineā. Et quiete. quia significat materiā non multū accutā. ¶ Et deterior. qa significat materiā accutā multum.

SIGnias. Hic ponit signa p°.in generali.2°.in speciali.ibi.2ª.que uero fit. ¶ In prima pte ponit duo sig͡a pmistionis rōnis. Vnū est dolor i pte de qua patiens non queritur.& in quo nō sentit pmistionē.i.nocumētū siue tediū. Significat eni.pmistionē rōnis.quia significat ꝙ nō iudicat nociuū quod ē nociuū.& est affo.secunde pticule. Quicūq̃ dolētes aliquid corporis plurimū dolorē non sentiunt his mens egrotat. Sed tu diceres unde sequitur ꝙ actus cogitatiue sit lesus si homo.non pcipit dolorē in pte aliqua.hoc.n. posset esse propter defectū sensus tactus in particula illa.& cogitatiua erit sana. ¶ Dicendū ꝙ iuditiū de dolore.inquatū ē dolor formaliter forsan ptinet ad estimatiuā qa est iudiciū de eo.quod ē nocitiuū.& ꝙ non ē aliqua res sensata extra.sz ē potius intētio. Et iō existente aliquo nocitiuo presente & non iudicare illud ēe nocitiuū.ē signū nocumēti extimatiue siue cogitatiue. ¶ Tactus g° distinctus ab estimatiua iudicat de cā que facit dolorē. Sz extiatiua iudicat de itētione que ē dolor. ¶ Sz tu diceres illud nocumētū uidet̄ eē ablatō actionis uel diminutio.ñ autem pmutatio siue corruptio. ¶ Dicēdum quod debet presupponi quod extimatiua iudiciū ferat de existentia doloris ita quod iussit dolor in iuditio extimatiue tamē nō iudicet esse nocumētū & ut sic ē actio corrupta. Aliter tamē posset dici ad ꝓmā instantiā quod Auic. intelligit quod nō iudicare de dolore s t propter defectū a cerebro & nō sit propter defectū propriū sensus tact⁹ & hoc confirmat pp quod dicit de urina oleagina Vel dicitur quod iudiciū ē duplex Vnuz absolute quia dolet aut secūdū quod nociti⁹ quia ē quid potens corūpere & hoc iudiciū ē estimatiue sed primū ē tactus Ad hoc autē iudiciū estimatiue sequitur querere & solicitari de cura quia iudicat se noceri & permutari ab eo quod secūdū naturā & hoc ē quod dicit in quo nō s ntit permistionē.i. nocumentū. Et est simile sicut si aliquis uideret sibi āputari manū & tamē non iudicaret se noceri ab hoc & hoc nō curare esset nocumentū in cogitatiua hic esset locus speculationis. ¶ Aliud signū ē urina oleagina quia significat fortē calorez unde cogitatōis actus permiscetur.

¶ QVE VERO Hic in speciali ponit signa & primo ei⁹ que fit propter cāz in cerebro 2° ei⁹

que fit per cōmunitatē Ibi z^a illa uero Prima in duas primo ponit signa secūdū unāquāq; causā z^o ponit signa distinctiua inter permistionē rōnis a caliditate sicca et a caliditate humida Ibi z^a & uniuersaliter Prima in quatuor sicut quattuor sunt eius cause. Primo pōit signa facte a melācolia & in hoc comprehēdit signa facte a sanguine. Secundo ponit signa facte a colera Tertio signa facte a caliditate & siccitate sine materia Quarto signa facte a flegmate Ibi z^a facta aute a colera Ibi 3^a cū ea Ibi 4^a facti autē P^a in tres p^o ponit signa fcē a melācolia melācolica .s. que ē fex sanguinis l' ex fece sanguinis z^o f ē a colerica 3° a melancol. a sanguinea Ibi z^a & si melācolia Ibi 3^a & si ē Cōsiderādū quod de rōe melācolie melācolice ē inducere tristiciā et malā estimationē .s. malū judiciū quia timet de quo nō ē timēdū. De ratione autē melācolie facte a colera adusta & ex caliditate & siccitate inducere mores rapaces furiosos & lupinos de ratione sanguinee ē inducere risū & hec declarabuntur magis in co^o de melācolia. Cōsiderādū quod .s. sanguinea potest dici quia facta ex sanguine infecto & ut sic cōprehēditur quod dixit supra in causis Vel dr̄ sanguinea quia fit de melācolia sanguini mista & qualitercūq; fit dommō cū illa melācolia peccet sanguis inducit accidentia risus & leticie. Facta. Hic ponit signa permistionis facte a colera & primo facte a colera citrina secundo facte a colera rubea Ibi secunda & illa quidem. Considerandum q colera citrina & rubea possunt dupliciter accipi. Vno modo ut accipitur primo can. fen. prima ca^o de humoribus Nā colera citrina ē colera innaturalis facta per permistionē alicuius subtilis flegmatis Colera autē rubea ē colera innaturalis fcā per adustionē colere naturalis cuius pars adusta nō seperatur sed miscetur Et ista ē que ab Auic. ponitur inter species minoris fame Et secūdū hūc modū accipiēdi apparet quod licet utraque colera sit mala tamē illa que dicitur rubea ē prauior & ideo facit accidentia magis peruersa & uehementiora Alio modo potest accipi colera rubea & colera citrina pro duabus speciebus colere factis per adustionē colere naturalis. tñ colera citrina fit p minorē adustionē. sed colera rubea fit per maiorē adustionē. unde illa rubedo non ē nisi obscuritas ex grossicie que iūcta citrino facit citrinū obscurū. ideo dicitur rubea. & hoc mō forsan sumit hic Auic. has species. & ē sermo magis cōformis dictis Ras. p^o cōtinētis. 8°. ca^o Ex quibus appet uerificatio accidētiū. qa colera citrina īducit caliditatē & rixā &c. Ex tensione cutis frontis pp exsiccatōe3. Saltu ad oppositū .i. motu inordinato modo huc mō illuc. Vnde Ras. preallegato ca^o. dicit mouentur in lecto ac si pugnarēt cu alio. Et huius q dē pmistio in febribus propter caliditatē unde colera exiccatur. Plurimū fit in pestilētialibus .s. prouenientibus ex forti aeris caliditate. Cū ea .s. pmistione &c. puris .i. sine materia In can. .s. cognitionis malarū cōplexionū cū materia. & sine. & in pluribus capitulis supra positis tractatu primo. Factā aūt. hic ponit signa pmistionis rōnis facte a flegmate habēte acuitatē. & dicit q cū adest cū hac pmistione rationis seueritas .i. pertinacitas in tenendo qa non ē mob lis propter frigiditatē itrinsecam. flegmati & grossiciē. Eleuēt supcilia &c. propter grauitatē quā sentiunt ex flegmatica materia cuius ē facere grauitatē. & ideo grauantur capita. Paciūtur subethi .i. aliquem somnū plus q̄ faciat alii qui habēt pmistionē ex colera uel melācolia propter substātiā frigoris .i. quia humor in substātia & naturali cōplexione ē frigidus. licet accidētaliter sit calidus unū nō pmiscetur &c. Non sepātur & hec ē seueritas que fit. quia humor nō ē motiuus multū ET plurimū &c. Rō est quia frigiditas & humiditas substantialis huius humoris cū iūcta calido accidētali mouēt ad uigiliā cogitatiū & ideo opiniāt se esse bruta animalia. Et isti sermones sunt . Rasis primo continētis. 8° ca^o. cum dicit signa & melancolie ex putrefactione flegmatis & acuitate eius sunt motus superciliorum cum eius manibus & grauedo capitis & opiatur patiēs esse brutum animal & semper dormitat & cum tenet aliquid in manu non uult ipsum dimittere. Et uniuersaliter patet.

ILLA. VERO. Hic ponit signa permistionis cuius causa est per cōmunitatē & innuit q si ē per cōmunitatē ad determinatū membrū cognoscitur ex dispositione illius membri dolorosi .i. patientis aut totius corporis si fuerit cōprehēdens .s. totum et cognoscitur .s. cōmunitas an est pura .s. sine materia .s. humorali &c. in ca^o de soda .s. ca^o de signis specierum sode

CVram. P^o ponit curā secūdū diuersitatem causarum. Secūdo ponit que dā specialia remedia ibi z^a. cūq; cū caliditate. Prima in duas. prio ponit curā pmistionis que ē propter causam i cerebro. & inuit curā eius que fit p coitatem ad totū. z^o poit curā eius que ē pp coitatē. ibi z^a. in ea aūt. Prima in tres. primo ponit curam eius que fit a melācolia. z^o eius q fit a sanguie 3° a colera. ibi. z^a. i cura. ibi. 3^a eius uero. Obmitit autē Auic. curā eius que fit a flegmate & que fit a caliditate pura sicut nota. Quod

dicit in prima & secunda parte e notu. ¶ In 3ª parte Auic. primo ponit curā indicatõe sum pta a causa & grauitate z° ab accidēte Ibi zª cũque uigilie Prima i duas primo ponit curā quādo permistio nō ē multū fortis z° quādo ē fortis Ibi zª Quod si In prima parte Auic. ad tria intēdit silicet ad materiei colerice eua cuationē z° ad rectificationē complexionis ter tio ad repulsionem materirum a capite Vel etiam ad resolutionē si expedit & ideo dixit ēplastra.s. siue ē percussiua siue ē solutia siue a lia ut oportet. ꝙ si coarteē.s. ifirmꝰ ab egritudi ne & fortior fiat silicet egritudo regatur regi mine alio quia fortioribus repercussiuis ifri gidatiuis & hūectantibus qualia sunt que po nit cū dicit & ex eis Ista tñ pars possꝫ eē pars ꝑ se ut dicatur quod hic ponit curā permisti onis a calore & fit cū rebus infrigidātibus ē quibus ē lac si nō fuerit febris quia timet uel uaporũ retentionē uel lactis coruptionem ut supra declaratū fuit aut oleū rosatū & papa uer cū cautela.q.d. si sit febris potest poni ole um rosatū & papauer quia ista repellunt ua pores Et ad hāc intētionē ponimus lac tamen non sic repellit sed potius detinet uapores.

¶ CONQVE VIGILIE Hic ponit curā consi derato accidente & dicit cū uigilie adsunt sili cet utendo predictis frigidis super caput qui bus credebas pellere uapores tunc omnia epi thimata idest quecūque localia frigida posita ad caput nō sunt iuuatiua quia ē lignū quod uapores retinētur in capite & hoc est quod dicit. Et quādoque nocent; quia quādoque fa ciunt possidere constrictionem & ē.s. constric tis & retentis uaporibus. Et quia insipiēs me dicus crederet facto caputpurgio illos uapo res retentos euacuare Ideo Auic. prohibet qa stante multa repletione plus esset causa attrac tionis ad caput q̃ euacuatōis. Oportet igitur ad cōtrariū trahere materiā & uapores cum clisteri lenitiuo & intelligit etiā quod fricatio nes fiant & euacuationes si expedit secūdum cañ. supra positos ¶ In ea Hoc patet & sciē ex capiº de soda & etiā supra in cura subeth di xit. ¶ Cūque. ¶ Ponit tria remedia Primum ē quod habens permistionē rationis cedaē ala pis & percutiatur ad hoc ut ratio reuertatur supra se & corrigat se Auic. n. confidit multū in dominio estimatiue super caput. Sed cum hoc attendit quod licet talis permistō sic cum aliqua caloris distimperātia nō tamē sit uirtu tis debilitas nō potētis tollerare percussiones nec sit apostema quia materia atraheretur Et si nihil aliud confert fiat cauteriū secundum crucē uel liniando uel sint punctalia situata se cūdū crucē poterit eni ut sic euacuari materia

¶ Secundū remediū est ut fundatur super ca put decoctio pedū & capitū silicet arietis uel agni Et hoc fit ad humectandū. ¶ Tertiuꝫ re mediū ē sumere omni die de alfesir idest radi ce uitis albe & sumitur sola uel mista cū aliq bus fructibus ut dactilis uel ficubus siccis ut Rasis primo continentis gº caº & dulcibus in ter que dulcia cohoperiūē huiusmodi amara & faciūt ꝙ non apparet sapor malus alfesir. ¶ Et considera quod in hoc innuit curā per mistiōis ꝑueniētis a flegmate putrido acuto Nā radix alfesir maxie euacuat flegma a cere broet neruis. ut Mes.i caº. de febre. Et fuit iste sermo Rasis pº continētis. gº. caº. ubi dicit ra dix uitis albe data ī potu cū aqua qualibꝫ die mirabiliter confert. Dico quidā medicus nar rauit mihi ꝙ quedā mulier passa est fortem ꝑmistionē ātiquā & c. & fuit curata a multis medicis & cū multis medicinis & nō potuit li berari deinde sumpsit ꝑ aliquot dies de radice uitis albe et cōualuit. dos. eius a.ʒ.i. ad.ʒ.z. uel circa &c.

D Ifferentia inter. ¶ Sapius. Auic. dterminauit dē nocumēto uirtutis cogitatiue siue extimatiue qd̄ uo catur ꝑmistio rōnis. hic deteriat de nocumēto quod dicitur stoliditas siue stul ticia et amentia. et primo ponit differentiam & cōueniētiā inter ea. z°. ponit causas. 3°. curā. ibi. zª. huiusmodi aūt egritudis. ibi. 3ª. hec aūt egritudo ¶ In prima pte inuit conuenietiam. pº inter hec tria. s. ꝑmistionē rationis stolidita tē & amentiam. & couieniunt in duobus. Prio qa sunt nocumēta rationis siue cogitationis & estimationis. Secūdo quia sunt cause facientes hoc in uentriculo medio quia ibi ē sedes huius uirtutis. Secundo ponit differentiam & est quia cum tu iam sciueris quod species operati onū. i. lesiões opatõis sunt tres. s. ablatō dimi nuᶜ & ꝑmutatio tamen permistio sensus ē no cumentum cogitationis quia est mutatio siue apud uocabula Gal. coruptio. Sed stoliditas ē nocumētum quod est diminutio. Amētia uero est destructio & ablatio & ita stoliditas siue amēcia est dispositio similis fatuitati. i. di citur fatuitas & infantile. i. fatuitati siue sim plicitati infantium in quibus nō ē operatio co gitatiue aut est uade diminuta nisi que ineſt eis ex natura ut claudere oculos cuꝫ abstergi tur ab eis lippitudo & extēdere manus ut su stententur ne cadant quādo eriguntur. Hec. n. estimatiua naturalis ē in eis ut Auic. si pa dē naturalibus 4ª particula tamē estimatiua ex usu acquisita non est in eis. Et ideo carentes iu ditio estimatiue dicimus assimulari infanti bus. In usu aūt horum nominum inuenitur

multa diuersitas apud auctores tamen non est curandum

¶ HVIVS AVTEM. Hic ponit causas. & prio eas enumerat. 2°. probat. 3°. infert quoddā. 4°. remittit nos. ibi. 2ª. & causam i hoc. ibi. 3ª. qua propter. ibi. 4ª. & tu. ¶ Dubitatē circa primā partē. quia. dicit quod causa est frigiditas & siccitas contra naturā in causis pmistionis ratio nis est positum quod melancolia que ē humor frigidus & siccus est causa pmistionis. ergo g° erit causa diminutionis uel ablationis. ¶ Itē supra. 5°. ca°. huius fen. dicit φ diminutio & ablatio fit a frigiditate & humiditate. s3 pmu tatio. et que motui cōpantur fiunt a s citate et caliditate. Siccitas g° nō faciet amētiā & stoli ditatē. Item in fine capituli huius dicit φ sic cum nocet sensui. non unde est diminutio ¶ In cōtrariū ē Auic. cū dicit huiusmodi aūt egritu dinis. i. amentie & stoliditatis. &c̄. ¶ Dicēdu3 φ frigiditas pura. i. sine materia. uel pura. i. so la absq3 siccitate aut cū siccitate non pōt facere hec nocumēta. Rō ē. quia potest facere qetatō nē in spū. & cessationē a motu qui uidetē neces sarius in actu huius uirtutis cogitatiue. Ex q° apparet quod frigiditas est principalis causa & propria causa. siccū autē nō ¶ Si autē sic citas sit causa diminutionis actionis hoc ē dupli citer. Vno modo diminuendo ipsūm ex cuiusdi minutiōe sequitur diminutio operationis Tū qa spūs siccus paucus ē tamē mobilis ideo illi diminutioni operationis coniugitur aliqua co ruptio Et hoc inuit Auic. in fine capituli Alio modo siccitas pōt esse diminutionis uel ablatio nis cogitationis actus causa per sui ultimitatē & fixionē. ut s multū augumentetur & figatē quia aucta qualitas destruit uirtutis actum Et hoc uidetur sentire Auic. cōprehēdens sup uentrē &c̄ cū lōgitudine dierū & spatii. i. tē pore lōgo & hoc maxime dixit propter siccita tē qa frigiditas quāuis nō ultimetur posset facere hec nocumēta. ¶ Ad cōtrariū dicendu3 quod siccitas si nō ultimetur multū facere pōt permistionē & proprie quādo ē coniūcta mē bris uaporosis inturbidātibus substantiā spi ritus ut ē siccitas melācolie & ideo forsa3 hic dixit pura. i. sine materia aut cū materia fleg matica in uacuitatibus idest in uenis uel artha riis Et dixit hoc ut poneret nobis istā passio nē purā nō coiunctā apoplesie uel. leiharg ie uel subeth Ex materia eni flegmatica dominā te i uenis & arthariis fieret spūs tardi motus & sic defectio fiet actus cogitatiue silicet dimi nutio uel ablatio secundū maiorē uel minorē excessu3 i frigiditate et hūiditate Et erit talis dispositio nō cū apoplesia uel epilesia ꝑ subeth quāuis ille sit somnoletus.

¶ ET CAVSA IN HOC Hic probat has cau sas facere nocumēta hec & primo premittit conclusionē quā probare intēdit 2° eā probat Ibi 2ª nisi quoniā ¶ Dicit primo causa in hoc silicet nō ē nocumētū silicet quod ē stoliditas & amētia ex frigiditate. Nisi quoniā ¶ Et causa in hoc nō ē nocumētū quod ē permistio rationis ex caliditate nisi quoniā &c̄. Vult g° probare ꝑpter quid ē φ amentia & stoliditas non fit nisi a frigido ꝑprie. i. principaliter. & nō sit ex caliditate. Et ꝑpter quid ē φ pmistio rōnis non fit nisi ex caliditate nō aūt ex frigidi tate. ¶ Nisi quoniā. ¶ Arguit sic nocumentu3 quod est destructio siue diminutio fit a frigi do & non a calido. s3 stolidītas & amentia sunt destructio & diminutiō. ergo non fiunt nisi ex frigiditate. non ex caliditate. ponit maiorē p°. 2°. probat eam. ibi. 2ª quoniam. ¶ Cōclusionē iam pmiserat. Et posset dici φ p°. poit minorē 2°. probat. maiorem.

¶ QVONIAM. Hic probat maiorē & arguit sic. Illud qđ pturbat siue pmiscet siue eleuat. i. tollit caliditatē. que ē principiū motus cogi tationis est cā nocumenti quod ē pmistio ratio nis. et illud quod prohibet. s. priuat siue dimi nuit caliditatē illā est causa nocumēti quod ē ablatio uel diminutio. Sed motus factus a ca lorē icōueninēti eleuat quia extollit uel pmiscet caliditatē qne facit cogitationis actū & cōgela tio inducta a frigore ꝓhibet ipsam caliditate3 que facit cogitationis actū. qa uel priuat uel diminuit. Ergo cōcludit φ calor facit nocumen tū qđ ē pmistio. s3 frigiditas facit nocumētu3 qđ ē diminutio uel ablatō. i. amentia uel stoli ditas ¶ Circa hāc rōne3 Auic. sic ꝓcedit Prio probat maiorem. 2° ponit minorem. ibi. 2ª. & caliditatem. Cōclusionē aūt generalē iam per misit. maior ꝓpositō est nota ex hoc. Nam cali ditas facit cogitationē. hoc probatur quia cogi tatō ē unus motus de motibus spūs quo motu mouetē a pte cerebri anteriori usq3 ad postre mā qa ab imaginatiua ad memoratiuā & ecō tra. s3 caloris ē mouere. & nō frigoris. g° calidi tas facit cogitatiōnē ut arguat sic. Auic. illud quod facit motū localē a pte anteriori cerebri ad posteriorē facit cogitatiōnis actū. qa cogita tio ē talis motus. s3 calidū facit motū ut notu3 ē. & presupponit ex principiis medicine & phi losophie naturalis. g° calor facit cogitationem. Ex quo sequitur maior ꝓpositio. s. n. calor facit cogitatōe3 illud. quod pmiscet & pturbat calo rē & nō tollit calorē pmiscet cogitatiōis actum & nō tollit cogitationē. Et hoc ē nocumentum quod uocatur permistio. & illud quod tollit siue prohibet calorem tollit siue diminuit cogi tationis actum sed calor &c̄ ¶ Cōsiderādū

quod iturbidatio siue pmist io ca liditatis quã facit motus est per uaporũ mistionem quos imotus cõmiscet & calor/uel est perturbatio iudicii propter species nõ figi imo multiformi ter mutari.

¶ QVA PROPTER. Hic infert quedam uel declarat.s.calor facit cogitationẽ. Signũ huius est quia pars cerebri media ẽ decliuis ad cali ditatem. Declarat etiã quod cogitatio sit mo tus de imaginatione ad memoriam per signũ quia locus estimatiue est in medio & hoc ut fiat reditus.i.accessus ab imaginatione ad me moriam sup.& ecõtra. Et illa sunt signa sicut predictorum ita quod inferuntur ex predictis ¶ Considerandum autem quod ad probãdũ quod stoliditas & amẽtia fiãt a frigiditate & permistio sensus fiat a caliditate Auic.utitur his propositionibus. Prima ẽ quod hoc nocu mentum.s.stoliditas & amentia ẽ destructio & diminutio actus cogitatiue. Secunda propo sitio ẽ Caliditas facit cogitationem que cogita tio est/unus ex motibus &c. Tertia propositio est quod motus.s.a caliditate extranea eleuat siue permiscet caliditatẽ que facit cogitationẽ & iuuat ipsam.s.i motu cogitatõis ut motus &c. ¶ Et in hac 3ª ppõne est multum cõside rãdũ quia itẽrio Auic. ẽ quod motus a calore extrinseco iuuat ipsam caliditatẽ que facit cogi tationẽ.s.adiutorio ad operationẽ absolute & cum hoc eleuat siue permiscet illam caliditatẽ quia pmutat formã debitã iudicii. Et cõsidera in hº que diximus supra & ẽt fen.13.trac.pº. Quarta ppõ est cõgelatio que fit a frigore p hibet caliditatẽ factiuã cogitationis. Ex qbus ppositõibus forma silogismos ut tibi placet Et concluditur ꝙ stoliditas & amẽtia fit a fri gidate/& pmistio sensus a caliditate ¶ Et tu sciuisti pº cañ.fen.pª.caº de uirtute animali & supra de naturalibus.2ª.&.4ª.ꝑticula ¶ Dubi tatur utrũ cogitatio sit motus localis spũs uel cũ motu locali/Et utrũ in opationibus uirtutũ itrinsecaꝝ cogitatiuaꝝ siue sensitiuaꝝ spũs loca liter moueatur. uidetur ꝙ sic p Auic. hic cogita tio ẽ unus ex motibus spũs quo mouetur &c. ¶ Et cõsidera ꝙ Auic. dicit unus ex motibus Nã spũs aialis uidet hẽre duplicẽ motũ. unus qº uadit ꝺ uẽtriculo i uẽtriculũ ut pficiatur p digestionez. & talis motus localis non est cogi tatio uel operatio alicuius uirtututũ cogni tiuarũ Nã i homine dormiẽte & nõ somniãte in quo nulla secũdũ actũ ẽ operatio uirtutũ in trinsecarũ animaliũ põt fieri ista spũuz delatio Alius ẽ motus localis quo defert species sensi biliũ & iste ẽ de quo Auic. loquitur & uideẽ secũdũ Auic quod cõcurrat in opere haꝝ uirtu tũ ¶ Amplius motus localis caloris ẽ digni or omni motu & prior ut sumitur 5º de acci denti et morbo penẽ caº & potest itelligi ab Auer.2º de anima 5º cõmento Tunc arguatur uirtus dignior eget digniori & priori motu ꝫ cogitatiua ẽ dignior ut 3º de anima sumitur ab Auer. quia per ea nobis copulatur intellectꝰ imo quelibet uirtus sensitiua intrinseca est no bilior ergo indiget locali motu sui organi.s.ca loris spũosi. ¶ Amplius agentia debilis ipre sionis debent iuuari modo forti ad imprimen dũ sed o nnia sensibilia intrĩseca sunt ꝺbilis im pressionis quia elõgata ab extrinseco motore reali.s.sensibilibus extra ergo oportet quod ha beant modũ imprimẽdi fortẽ sed talis modus fortiter iprimẽdi nõ ẽ aliquis modus. ꝓprius unicuiq; sensibili quia ẽ modus intẽtionalis & a propriatus ergo uidetur qꝺ sit aliquis mo dus iprimẽdi cõmunis omnibus sensibus istis sed nõ aliquis nisi motus localis ergo ad ipri mendas species sensibiles & uirtutes interiores concurret motus iste localis. ¶ Amplius quoci ens aliqua plura iprimũt in aliquid unũ quod ẽ unius actus uidetur qꝺ iprimant p aliquẽ unũ cõem modũ iprimẽdi uerbigratia omnes colores iprimũt in potẽtia uisiua per rõnẽ uisi bilis sed oẽs intentiones indiuiduales .x. ꝑdica mẽtorũ iprimunt uirtutẽ cogitatiuã siue esti matiuã que uirtus ẽ una & actus unus.s.iudi care intẽtiones ergo uidetur quod he intentio nes per quid unũ cõmune iprimant Illud au tẽ cõmune nõ potest esse aliqua una intẽtio in diuidualis Ergo erit intẽtio absoluta siue idiui dualitas ꝫ hº ẽ iposibile quia indiuidualitas ẽ quid ulẽ & obiectũ intellectꝰ ut Auer.2º de aia.65.cõmẽº ergo erit aliquid aliud comune quod sui uirtute imprimit hanc cognitionem Sed non uidetur aliud nisi modus motus loca lis spũs aialis ut sicut celum i suo motu locali continet in uirtute oia inferiora ita spũs in suo locali motu continet in uirtute impressionem omniũ cogitionũ ꝫ ꝺarticulatur ad hãc et illã per determinatam speciem. ¶ In cõtrarium arguitur aere quiescẽte põt ad oculũ deferri species uisibilis.gº eadẽ rõne spũ qescẽte pote rit deferri species cogitabilis uel imaginabilis ¶ In hac questione est ambiguitas apud me. quia non inuenio de ea aliquid dictum. & cre do quod in eo sit ꝓplus possibilis probabilitas quedam q̃ efficax rõ siue demõstratio ¶ Dico igitur ꝙ in opationibus uirtutũ intrinsecaꝝ cõ sideramus duo.s.primam impressionem speci ei cognoscibilis. Et quantum ad hoc ad opertio nẽ cogitatiue & uirtutum intrinsecarum non cõcurrit motus localis spũs ita ꝙ sit motus lo calis uel simul cum motu locali. Rõ ẽ qa actio facta i istãti nõ cõcurrit simul & adequate ad

actōnē factā ī tēpore. Dico simul & adequate
qa successiue & iequate possunt concurrere
sicut alteratō añ. generationē. & sicut illumina
tio aeris. qñ aer mouetur simul cōcurrit. tamē
īequate. s. inesse quia accidit illuminatio qđ
fiat in tēpore quia aer mouetur in tēpore sed
receptio specierū sensitiuarū in cogitatiua &
uirtutibus intrinsecis abinuicem fit in instāti.
Motus autē localis fit in tēpore ergo talis rcep
tō nō ē motus localis uel nō ē simul et adequa
te cū motu locali. Probatur prima ps minoris
quia receptio luminis & speciei coloris in ocu
lo & ab obiecto fit in instanti ut z° đ anima cō
mēto. z5. ergo multo magis receptio specierū
a sensu cōmuni in imaginatiua & ab imagina
tiua ī cogitatiuā fit in istanti cū sint receptiōes
magis imateriales. ¶ Contra premissa primo
cōtra pbationem ptis minoris cū dicitur ꝙ re
ceptio speciei uisibilis fit in instanti. Probatur
ꝙ fit in tempore. quia Arꝫ. 3°. de pblematibus
pblemate. io. querēs. ppter quid ebriis unū
uidetur duo. Innuit ꝙ pluribus uicibus spūs
ebrii tāgitur a uisibili specie qñ tāgitur semel
spūs hominis non ebrii. Si igitur spūs ebrii tā
gitur duabus uicibus erit ī duobus īstātibus
g° spūs non ebrii tāgetur in comuni mensura.
duobus instātibus. sed hoc non ē nisi ī tēpore.
¶ Contra z^m dictū. s. ꝙ receptio specierū ī uir
tutibus intrinsecis fit in instanti. contra recep
tio siue transportatio specierꝫ per lineam obli
quā fit in tēpore. quia primo terminatur ad
unum punctum postea ad reliquum. ¶ Sed
portatio specierꝫ a uētriculo imaginatiue ad
uētriculū cogitatiue & memoratiue fit p line
am obliquā. Ad primū dicēdū transeūdo bre
uiter quod spūs ebrii recipit bis siue pluribus
uicibus speciē ī diuersis partibus spūs fluctu
antis in eadē mēsura instātis uel atione que re
cipit solum in toto spūs nō ebrii qui nō fluctu
ant. ¶ Ad secundam dicendum quod proposi
tio est falsa quia eodē instanti quo species est
in speculo est in spacio ad quod reflectitur.
Dico si species est in speculo. Rō autem que h⁹
probat falsum etiam imagiatur. Nam quāuis
partes adiacētes secūdū lineā obliquā recipiāt
pars. s. mediāte pte tamen fit ī īstanti sicut illu
minatio aeris fit mediāte igne uel illuminatio
reflexa. Dico quod in operationibus cogitati
ue & uirtutū aliarū intrinsecarū cōsideramus
persistenciā & conatū ī operatione earū sicut
uidemus quādoq; imo multociens qđ homo
post primā receptionē cogitabilis conat ad cō
siderādum & cogitandum & conatur augere
uires suas in hoc & quātum ad hoc in operati
one cogitatiue & etam aliarū uirtutū cōcurrit
locat motus spūs imo fit cū tali motu locali es

potest dici qđ ē talis motus localis lꝫ īpropriie
Rō ē qa simile uidēt ī cōatu uisiōis et ī conatu
ī trinsecarū uirtutū cognitiuarum uel sensitiua
rū. Sꝫ ad conatū uisionis spūs uisibilis localiter
mouetur & cōcurrit ad oculū. ut notū ē imo ī
attenta uisione cogitur hō palpitare ppter h⁹
ut declaratū ē a me infra fen. 3ª. cā°. de colori
bus oculi. Eodē igitur modo in conatu cogita
tionis spūs mouetur ab ante post. s. ad cogitati
uā & a pte post ēt ante ut und q; spēs delate
figātur & presentēt cogitatiue. ¶ Sꝫ cōtra illa
p° qa ex hoc sequitur ꝙ uirtus cogitatiua sit
actiua. conari enim uidetur īportare actionē
¶ Dicendum ꝙ forsan ē actiua secūdū iudici
ū simile ei ꝙ dicit Auer. z°. đ aīa cōmēto. 147.
& hoc esset profunde speculationis. ¶ z° du
bitatur de motu istius spūs. s. quid sit illud ꝙ
mouet spūm. ¶ Dicēdū dupliciter. Primo qđ
mouetur ab anima que ē forma in illo spū siue
calore Et uidetur mens Auer. 8° phy. 43. com
mento Et quia plures tenēt qđ spūs nō sit ani
matus ideo dicemus quod cū motus isti⁹ spūs
sit terminatus mouetur ad aliquo terminato
sicut ē anima que ē forma substantie cerebri
medularis Substantia igitur cerebri medulla
ris mouet istū spūꝫ. ¶ Sed contra primū mo
uēs localiter aliquod corpus si ē corpus diui
ditur ī motorē motū & motorē nō motū & p
consequēs corpus primū localiter mouēs mo
uetur ut z° de anima cōmēto 50. & z° colliget
ergo substantia cerebri cū sit corpus mouebi
tur mouēdo ipsuꝫ. ¶ Dicēdū primo quod ē
uerꝫ quia mouetur cōstrictione in uentriculo
posteriori & anteriori ut premātur & pellan
tur spūs ad uētriculū mediū & uentriculus
medius dilatabitur & hoc in conatu cogitatio
nis. ¶ Vel dicendū quod illa propositō uerifi
catur de primo mouente localiter solo motu
locali quia si moueat localiter alia uirtute quā
īprimit potest facere motū localiter & tamen
quiescet uerbigratia magnes qescēs trahit fer
rū. ¶ Substantia igitur cerebri cū tali specie
habet uirtutē specificam motricē spūs. ¶ Re
stat soluere ad rōnes utriusque partis. ¶ Ad
Auic. dicēdū qđ quādo dicit quod cogitatio
est unus de motibus spūs loquitur de cogita
tione quātū ad actū perseuerātie & conatus
et talis perseuerantia ē que nobis multū appa
ret & qua multū utimur. ¶ Ad secūdū dicen
dū ad ppōeꝫ quod loquitur Ga. de motu loca
li caloris cordis qui ē prior & dignior omni
motu in nobis. Ad formā argumenti cum dici
tur. uirtus dignior indiget digniori & priori
motu. ¶ Dicendum ꝙ ppositio habet duplicē
intellectum. Primus est ꝙ indiget sicut presup
posito. & hoc ē uerum. sicut omnes motus pre

supponũt motũ celi. Alius ē ꝙ idiget sicut meditatõe actionis. & hoc falsum. Actio.n. que fit in istãti nõ fit mediante motu qui fit i tẽpore ¶ Ad terciã rõnẽ cũ dicitur agens debilis actionis &c. ¶ Dicẽdũ q̃ uerũ ē cũ debet fortem facere ipressionẽ. Sensibilia aũt intrinseca fortiter imprimunt quãdo perseuerantia fit & conatus. & ideo concurrit & adiuuat ad hoc motus localis. ¶ Ad quartũ negatur maior ꝓpositio. sufficit.n. ꝙ si aliqua plura debent agere in unum uniantur unine recipientis ¶ Et ideo tenẽtes quod uniuersale nihil dicat omino i re extra dicũt quod album & nigrum nõ imprimunt in uisum per aliquam rõnem cõem. Vel cõcessa maiori. Dicendũ quod omnia imprimẽtia in cogitatiuã imprimunt per cõmunẽ rõnẽ cogitabilis. ¶ Ad rationẽ in cõtrariũ dicendũ quod non est simile de aere respectu oculi & de spiritu respectu intrinsecarũ uirtutũ qa aer nõ est instrumẽtũ oculi intrisecũ ut conatus possit mouere aerem sed bene est simile de spiritu uisibili & spiritu cogitatiue & ideo conatus & perseuerãtia in uidendo mouet spũm oculi localiter ad oculuꝫ

¶ HEC AVTEM EGRITVDO. Ponit cã. Signa autẽ omittit qa supra apparẽt signa q̃bus cognoscimus modos malarum complexionũ cerebi. P° ergo ponit curam stoliditatis & amẽtie q̃n fiunt a mala cõplexione frigida & sicca. z° q̃n fiunt a frigida & humida cum materia. 3° addit cã. ibi. z³. aut resolutione. ibi. 3ª. & nihil. Quod primo dicit pꝫ. Secunda ꝑs habet duas. Primo ponit curã ꝑ medicinas z° per regimẽ Ibi zª & oportet. ¶ Dicit ꝑmo &c̃. cũ medicinis magnis ut hieris magnis & pillulis ¶ Elmufera dicitur quod ē aliqua confectio Alii dicũt quod ē succus enule Alii quod ē quidã liquor aromaticus Vnde infra fen. xi. c. de cura tremoris cordis frigidi dicitur succus elmufera. ¶ In eo quod preterit .i. in canonibus uniuersalibus ¶ Et oportet Omnia ista sunt ad excitãdũ spũm & exiccandũ humiditatem. ¶ Et paucitas idest nõ superfluitas ymo diminutio qua fiat exiccatio superfluaꝝ humiditatũ ¶ Sit calid:tas subtilis. s. proportionalis spũi nõ feruens quia turbaret spũs qa posset nimis exiccare.

¶ ET NIHIL Primo poĩt unũ cã. Vbi sciẽdũ quod repletio ē duplex Vna propinqui tẽporis ut ex cibis in stomacho unde uapores superflui eleuãtur & caput replent & quantum ad hoc dixit ex cibis Alia ē repletio antiquior ex humoribus in uenis & in ꝯmẽbrorũ poris & quantũ ad hoc dixit & humiditatibus Iste repletiones turbando spũs & opillãdo & pigrieãdo eos a motibus inimicãtur sensibus.

¶ ET SICCITAS. Hic ponit secũdũ cã. in quo dubiũ remouet. Dixerat enim quod hũiditas noceret sensui. Quare quereret aliquis an siccitas nocet sensui. Et ꝛn̄det q̃ sic & dat modum. ¶ Considerandum quod licet hoc uerificatur de omni sensu tamẽ maxime hic per sensum intelligimus cogitationẽ ut supra apparuit. ¶ Considerandũ quod siccitas nocet cogitatiue non unde est diminutio .i. nõ nocumẽto quod ē diminutio sed unde est .i. superfluitas in uelocitate motus .i. sed nocumẽto quod est permutatio quia facit multã spũs mobilitatẽ. Siccitas.n. facit spũm ueloci ter mobilẽ & sic facit errorẽ iudicii. Et quia aliquis diceret q̃ siccitas nullo mõ faceret diminutionẽ actus cogitatõis .i. nocumẽtũ q̃ ē diminutio. Iõ subdit q̃ siccitas põt facere nocumentũ ꝙ ē diminuꝰ paucificãdo spũꝫ uehamẽter siue resoluendo Sic cũ enim secundũ se exiccat & paucificat sed ratione calidi coadiuncti sine ratione uelocitatis motus resoluit & iõ dixtˀ aut sup. siccitas nocet sensui. unde est paucitas idest paucificat & cetera cum aliquantulo motu in hoc Auic. inuit differẽtiã inter diminutionẽ actionis factã a sicco & factã a frigido. quia diminutio a frigido est pura. sꝫ diminutio a sicco est ꝑmista alicui corruptioni siue ꝑmistioni. qa aliqualiter siccũ mouet. & sic disturbat iudiciũ. hec declarata sunt. s. i geñalibus capl'is

I Psa est cõpar &c̃. Cũ determinauit de nocumẽtis cogitatiue ¶ Hic determinat de nocumẽtis memorie. Et p° cõpat hoc nocumẽtũ ad nocumẽtũ cogitatiue. z° ponit eius causas. 3°. signa cõplens causas. 4°. curã. ibi. zª. & eius. ibi 3ª. sꝫ si est. ibi. 4ª. illa aũt. ¶ Circa primam partem est considerandum ꝙ corruptio memorie potest dupliciter accipi. Vno modo ut distiguitur contra diminutionem & ablationem. & h° modo non accipitur hic sꝫ infra cũ dicit. & obliuio quidẽ. & corruptio. Alio mõ accipitur ꝓ quocũq̧ nocumẽto. & sic accipitur hic i rubrica cũ dicit de corruptione memorie .i. de nocumento memorie. ¶ Secũdo ē considerandũ ꝙ nocumenta memorie. s. quod est diminutio uel ablatio ē cõpar .i. simils stoliditati & fatuitati infantili. quia quando homo non retinet formas reꝝ. & non potest eas reducere. tunc non habꝫ copiã eoꝝ cũ q̃bus possit exercere actũ discursiuũ cogitatiue. Et ideo sicut contingit ab extra ei representari ita iudicat nec presistit in iudicio. quia species non iprimũt uel non retinẽt. Et ideo talis ē dispositõ infantilis ¶ Infantes eni siue pueri non rõcinantur de speciebus in memoria reseruatis. quia non sunt bene retinẽtes. & non habent copiã memorabiliũ cũ etiam

parũ sint exercitati.sed sicut res ab extra presentatur ita ꝑ tũc de eis iudicant. Et stati aboletur ab eis res & iudiciũ. & iõ mõ dicunt ꝗ uno modo de alio.& ideo nũc plorant nũc statim rident & sequuntur gallũ siue aucã.Et h° ẽ ꝙ Auic.probat cũ dixit quoniã ẽ diminutio. .q.d.in diminutione facta uel ablatione in opatione memorie tunc leditur cogitatiua cum nõ sit copia specierum & iudiciorum nisi soluꝫ specierũ ab extra cõtigẽter occurrẽtiũ.et iõ hic tũc hẽt dispositiõẽ similem infantilie.3°.considerãdũ ꝙ licet ista dispositio sit similis infantilie. tñ differt.qa in hac dispositione leditur pars posterior.& hoc ẽ quod dicit nisi qa ẽ i posteriori.Ex q° accipiẽ ꝙ cogitatiua dupliciter diminuitur i suo actu uel ex lesione i proprio organo ut ex frigiditate & humiditate in medio uentre non permittente fieri debitaꝫ spũum cõseruationeꝫ in eo. Vel potest fieri ex nocumento cõmunicato ex ꝺfectu memorie.i.conseruatiue.¶ Sed contra uirtus memoratiua ẽ immaterialior quam imaginatiua uel cogitatiua ut Auer.in de memoria & reminiscentia Sed uirtus materialior non nocet per nocumẽtũ uirtutis immaterialis sed ecõtra ut ibidem Auer. ¶ Dicendũ quod uirtus memoratiua duodicit.P° uirtutẽ cõseruatiuã non cogitatiuã & ista est materialior quia perficitur multũ dispositione corporali.s.sicco proportionato. Secundo dicit uirtuteꝫ recognositiuã & ista ẽ immaterialior quã pura cogitatiua & est secunduꝫ nostrã opinionẽ uirtus cogitatiua que iterum ẽcognoscit licet uocetur memoratiua.¶ Dubitatur que sunt iste operationes posterioris cerebri.¶ Dicendum quod in posteriori parte cerebri consideramus quatuor operationes.Pª est motus spiritus in uẽtriculo ut fiat impressio qui motus saltem aliquando cõcurrit uel saltẽ dispositio spiritus que est actiue impressio.Secunda est ipsa impressio que ẽ sigilatio passiua.Tertia ẽ motus spũs a posteriori ad mediũ ut reducat speciẽ ad cogitatiuã.Quarta operatio est ipsa recognitio spetie & hic est ultimus actus memorie quia licet formaliter sic cogitatiue tribuitur tamẽ uentriculo posteriori improprie & ut termino a quo.Quicũq igitur actus de tribus actibus deficit oportet qꝺ ꝺficiat q̃rtus actus.s.recognitio & h° respectu eiusdẽ recognoscibilis.¶ Dubitatur 2° q̃re uidetur diminutus cũ nõ ponat nisi duos mõs nocumẽti.s.qꝺ ẽ ablatio & qꝺ ẽ diminu° quare nõ dixit de nocumẽto qꝺ ẽ permutatio siue coruptio.¶ Dicẽdũ dupliciter Primo qꝺ dedit intelligi & hoc nocumẽtũ erit quãdo homo recordatur unius pro alio & quẽadmodũ diminutio & ablatio memorie ẽ cõpar stolidi tati & amentie ita permistio ẽ cõpar pemistioni rationis & hoc nocumẽtũ memorie fit a caliditate cũ siccitate uel etiã cũ humiditate Calidũ enĩ permiscet ut sepe dictũ ẽ supra Vnde stati Auic.subdit fortase erit ex siccitate cũ caliditate & erit cum ea permistio sensus.¶ 2° modo posset dici ut alias dixi & sentit hoc plusquã cõmentator in tegni trac 2° super illo ca° silicet de signis egritudinis nunc cerebri quod uirtuti memoratiue ut conseruatiua ẽ solũ cõperantur duo modi nocumẽti silicet nihil retinere uel parũ retinere quod autẽ unũ pro alio ẽtineant hoc ẽ defectu iprimẽtis nõ defectu ẽtinẽtis ymo quorũcũ que ẽ impressio eorũ debet esse memoria idest conseruatio Vñ Ga.4° de interioribus retinuit formas illorũ & iudicia que dabat de eis & tamẽ sui memoria ñ erat lesa.¶ Sed cõtra ista dicã de cogitatiua si falsũ iudicat ẽ quia falso imprimitur.¶ Dicendum fugiendo quod nõ ẽ simile quia cogitatiua debet cognoscere ydolũ & intẽtionẽ & distinguere Si igitur in febricitante imprimitur calor ab intra et e. hoc iudicat ignẽ eẽ extra tũc erat cogitatiua.¶ Cõtra si organũ memorie disponatur male & calido si adueniat species frigoris recipietur et retinebitur sub forma caloris.¶ Iste autẽ retentionis actus est inaturalis & non debet dici diminutio actionis nec oblatõ igitur dicetur corruptio.Et quia hoc argumẽtũ est difficile nec soluitur presenti.ideo redẽdum est ad primã solutionem uidelicet ꝙ.A. dedit itelligi illũ modũ nocumenti.Et uidetur conforme sue intẽtioni.Nã supra illo capitulo has operationes uisus est ponere nocumentum memorie quod ẽ corruptio cũ dixit.aut ꝑpter eũ qui pmutatur &c.& etiã statim ponet illũ cum dicet.& fortasse.¶ Dubitatur 3° quare dixit diminutio in aliqª & destructio i oĩbus. ¶ Dicendũ ꝙ forsan usus ẽ isto modo loquendi.qa si una sola opatio de opationibus posterioris ptis auferatur nõ dicetur uere ablatio memorie.i.opationũ posterioris ptis.oportet g° omnes auferri.Sꝫ ad diminutionẽ sufficit alterã diminui.

¶ ET EIVS.Hic ponit causas & dicit ꝙ apud Galienum.i.3°.de interioribus quarto cap°. eius.s.nocumenti memorie.quod est diminutio uel ablatio causa pria &c.¶ Dubitatur utrũ cã lesionis memorie sit frigiditas.uidet ꝙ non. imo humiditas p Auer.i cõmento de memoria & Gali.in tegni.trac.2°.& Auic.c°.de naturalibus particula 4ª omnes.n.cõcordãt qꝺ mala memoria ẽ signũ hũiditatis cerebri.¶ Ampl° cuius prima proportio ẽ in sicco eius pria iproportio ẽ i humido sꝫ memorie prima ꝑportio ẽ in sicco debito quia per siccum fit retẽtio ut

Auer. preallegato loco. & omnes cocordant q prima cā lesionis ē humiditas. ¶ In cotrariū ē hic Auic. auctoritate Gal. & supra illo ca°. has operatoēs. ¶ Amplius omnis operatio pficitur sicut istrumēto pprio calore & spiritu ut pōt sumi 2° colliget. & iō calor naturalis. qa est radix omnis operationis uocatur calor circularis. i. sicut elemētū & primū ut 2° trac. cantīcarū. 45. cōmēto & trac 3° 155. cōmēto. Qd ergo primo cōtrariatur calori ē prima causa nocumēti omnis uirtutis & pcōsequēs memorie sed frigiditas primo cōtrariatur calori ergo &c. ¶ Dicēdū dupliciter Primo ut iam dixerunt quidā & nos super 3° de iterioribus qd causa potest dici prima dupliciter Primo imediata & ut sic humidū ē causa prima lesionis memorie Ratio ē iā dicta quia proportio organi eius cōsistit in sicco debito ut fiat retentio ergo imediate disproportionabitur ab humido nō a frigido Secūdo modo causa dicitur prima. i. uniuersalis & mediata & ut sic frigidū ē causa prima est quidē primo causa mediata quia proportō retētionis siue retētiua est imediate per siccū cōtēperatū humido ut dictū ē & ideo frigidū nō imediate ponit hāc improportionē sed mediāte hūido Est secūda causa uniuersalis idest cōmunis primo in nocumēto omnis uirtutis quia frigiditas ledit omnes operationes ut primo cañ. fen. pma ca° 3° de uirtutibus Secūda ē cā comunis in duplici nocumēto memorie. s. in nocumēto quod ē nō iprimi species & in nocumēto quod est nō retineri & hoc uolebat Ga. 3° de interioribus pre alegato capitulo qui postquā inuestigauit qd frigiditas est qualitas ledens uirtutes anime p uiā stuporis dicit quod frigidū est in hoc in primo gradu sed humidū est in 2° gradu. i. frigiditas est agēs primū & humiditas est agens secūdū. i. imediatum. ¶ Hec responsio nō ē ad mētē Aui. hic & ē cōtra rōez. Nā frigitas sola sine excessu humidi pōt facere nocumētū memorie. Vnde Auic. subdit. Et si fuerit illic frigiditas pura &c. g° frigidū imediate. pōt ledere memoriā. nec ēt est intētio Gali. ibi s. uult ibi ꝙ principalius facit stuporē frigiditas q̄ humiditas. qa potentior qualitas in hoc. & ꝙ etiā imediate faciat. Primū ergo & secundū apud Gali. ibidē non dicit ordinē agētium in hoc ꝙ frigidū sit mediatum & humidum imediatum. sed dicit ordinē in uigore. quia frigidū est uigorosius. & plus faciens stuporem q̄ humidum. licet quidam dicant ꝙ frigidum in primo gradu. i. i paruo excessu. & humidū in secūdo. i. in maiori excessu. facit hoc nocumētum. ¶ Ista tamen expositio non uadit ad mentē. Gali. ibi dicitur aliter ¶ Ergo. secūdo dicēdum est ad questionē. Propter quod sciēdum quod in memoria duo cōsideramus. Primuz quod motum spūs ad sigillādū speciez memorabilē & etiā ad reportādū & ut sic p³. sime diata cā nocumēti memorie. s. nō ipressionis actiue & nō reportationis ē frigiditas. Rō est quia qualitas cuius est imediate & prio phibere motū ē illa que facit imediate illa nocumēta que sunt prohibitiones motus sed frigiditas ē huius. Nā frigidi p se ē imobilitare & qetare. sicut calidi ē mouere. ut A. loco preallegato & Ap. 13ª. particula pble. 5°. Secūdo in memoria cōsideramus ipsam retētionē. & ut sic imediata causa nocumēti ē humiditas. Rō ē qa retētio fit p siccū imediate. ergo impediens immediatum erit humidū. hoc uidetur iuisse ad mentem Auic. qa puro frigori. & q̄uis sit nō purū sed cū sicco cōparat nocumētū n̄ ipressionis sed frigori cū humiditate cōparat nocumētū nō retētionis ipressi. ¶ Restat soluere unā rationē supra positā cū dicitur omnis opatō perficitur calore ¶ Dicēdū dupliciter P° quod uerū est ut motiua sed ut cōseruatiua uel fixiua potest fieri imediatius a sicco Vel dicēdū 2° quod calor qui ē istrumētū omis operationis ē quidē cōpositū & proportionatur ex calido & frigido sicco & humido ut in libello de rigore & tremore ponit Ga. & ideo ē in calore naturali pportō omnis qualitatis & alie etiā qualitates sequūtur ad illas quibus fiunt operationes uerbigratia spūs siue calor uisibilis recipit speciē uisibilē per naturā diafaneitatis sequētis talē cōplexionē.

¶ SED SI EST Hic primo ponit quedā signa 2° cōplet narationē causaꝝ 3° ponit cañ pnostīcū 4° excusat se a naratione signorū Ibi 2ª & illud Ibi 3ª & scias Ibi 4ª signa causarū Prima in quatuor sicut quatuor sunt genera signorū secūdū quatuor modos causarū Ibi 2ª ē si ē. ibi. 3ª. & si fuerit. ibi. 4ª. & fortasse. Dicit p° sic sz si ē. s. nocumētū memorie cū siccitate. i. pp siccitatē. Vel aliter. sz si ē. s. frigiditas ledēs memoriā cū siccitate. quin sit mala cōplexio frigida & sicca. Vigilie propter siccitatē. & insomnietas. i. nō uera uigilia. qa licet siccū iclinet ad uigiliam. tamē frigidū nō sinit eam esse liberā sed mouet ad stuporem. & ideo est sicut dispositio media inter somnum & uigiliam. nam. i. & ¶ Considerādū ꝙ quādo organum memorie disponitur p siccū. tunc non ē impressibile. presentis & ideo homo presentia nō seruabit Sed quia primo fuerunt aliqua signata ideo pterita seruat. Et hoc apparet in senibus qui narabunt nobis multa que in annis preteritis uiderunt & tamē rei presentis non memorātur Quando autem organū memoris disponitur

humido tunc preterita ipressa labũtur.sȝ pre sentialiter ipressa aliquãtulo tẽpore possunt conseruari.Et iõ pueri preteritoꝝ nõ recordã tur p se nisi qñq̃ ualde fiat ipressio in eis pp admiratõeȝ.ut inuit Auic.6.de naturalibus p ticula quarta.& tamẽ presentiũ momentanea rum possunt recodari.dixit aũt forsitan .quia oportet quod nõ sit omnino multa humiditas quia tunc nec presentia nec preterita seruat. ¶ Considerandum etiã quod ly nam potest etiã exponi quod sit redititium cause ius qđ dixit insomnietas nã non recordari presentium & tamen rõcinari de preteritis facit stare ho minẽ in forma pacıẽtis isomnietatem

¶ ET SI FVERIT. ¶ Notanduȝ quod frigi ditas põt dici pura dupliciter. Vno mõ.i.sine materia. Talis aũt põt facere uertiginem & stuporẽ ut supra caº de subeth. ¶ 2º mõ dici tur frigiditas pura.i.sine excessu siccitatis uł etiam humiditatis & ad hoc uerificatur qđ dicit ut apparet ex predictis capitulis. ¶ Et fortasse erit.s.nocumẽtuȝ memorie ex siccitate cũ caliditate. Nã licet pportio orgãi memorie cõsistat in sicco tamen excedens siccitas potest nocere quia immoderata qualitas destruit.ac tum pprie uirtutis ut sumitur infra fen.13.caº de egritudinibus stomachi.& in cõmẽto affo risimi.secũde particule. Quibuscũq̃ iuuenibus existentibus.

¶ ERIT PERMISTIO Cõsiderãdũ qđ ut uidetur Auic i hoc innuit nocumẽtũ memorie ꝙ ẽ coruptio sine pmutatio cũ una ẽs rẽseruatẽ aut pñsentatẽ p alia Et hºmultũ facit cal:dũ qđ ẽ motiuũ & ipressiuuȝ aliter q̃ sit in re extra uel aliter quã sit in memoria reseruatũ & iõ ẽ sensus permistio quia consequitur & hoc er ror iudicii.

¶ ET ILLVD Hic cõplet narationẽ causarum & primo secũdũ diuersitatẽ locorũ cause 2º se cũdũ diuersitatẽ modorũ cause Ibi 3ª & obli uio. ¶ Primo dicit & illud silicet quod dictũ ẽ de istis causis nocẽtibus memorie. ¶ Aut in illa &c̃ idest aut ẽ i illa parte cerebri i qua est memoria silicet in substantia cerebri posterio ri aut in uẽtre idest in spũ qui cõtinetur in uentre aut in uase idest in superficie uẽtriculi posterioris Vel aliter potest exponi in uase.i. in paniculus uel idest in cõmissuris substãtie cerebri in quibus spũs continetur ut supra 2º caº uel in uase.i.in craneo. ¶ Sȝ tu diceres con tra quia Ga.dicit 3º de interioribus 3º caº nõ potest esse passio in craneo ut tollat memoriã ¶ Dicendũ quod uerũ est nisi sit fortis ualde ¶ Et quãdoque fit.q.d.causa ledẽs memori am nõ sollũ potest esse in altera triũ partiũ p dictarũ sed etiã in partibus timporum. quia materie ibi stantes & nocumenta ibi facta pos sunt cõmunicari parti posteriori. Dixit auteȝ plus đ locis timporis .quia sunt loca sensitiua ppter musculos & capacia in receptione mate rieꝝ & craneũ est ibi tenue. ¶ Quidã antiqº rũ.aliqualiter põt sumi ab Aliab.9º.theo.caº. de cura obliuionis. ¶ Et obliuio & corruptio.i. nocumentũ secũdum plurimũ &c̃. quia iste qualitates magis sunt pate ledere memoriam ut supra apparuit. ¶ Quãdoq̃ tamẽ i hoc ergo innuit ꝙ cause hoꝝ nocumẽtorũ sunt ma le cõplexiones uel cũ materia uel sine.& si cuȝ materia uel apostemãte uel non apostemante. & in hoc compeletur causaꝝ narratio.

¶ ET SCIAS. Hic cañ.est dictũ Ruffi.ut apa ret primo continẽtis.capitulo de nocumẽto me morie. ¶ Cum sanitate.s. reliqui corporis uel cũ sanitate.s.apparẽti. Nã ex hoc significamus in cerebro materiã flegmaticã.ex qua põt fieri ephilesia apoplesia & lethargia ut notum est.

¶ SIGNA AVTEM. Hic excusat se.sigª causa rum & specierũ. Causarũ ut an sit mala cõple xio cum materia uel sine.& si cũ materca aut apostemante uel nõ Specierũ ut an sit flegma tica uel melancolica. ¶ Ex cañ. predictis.s.hac sen.generalibus & specialibus.ut apparet.

ILla autem. Hic ponit curam nocu menti memorie. Et pº eius quod fit a mala cõplexione. 2º.eius qđ ab apostemate.ibi.3ª.facta uero. Prima in duas.pº ponit curã qñ fit a maia cõ plexione sine materia.2º.cũ materia.ibi.3ª.qđ si fuerit.Prima in duas.pº ponit curã quando fit a frigiditate.uel etiã si cum hoc sit humidĩ tas.secũdo quãdo fit a siccitate.ibi.3ª. in ea ue ro. ¶ Dicit primo illa.s.corruptio.i. nocumen tum memorie que seperata est &c̃.& percon sequẽs que ẽ a frigiditate ł q ẽ ab hũiditate.ł ambo.simul.silicet a frigiditate & humiditate Facilioris.qa facile ẽ calefacere et exiccare dcm̃ ẽ multociẽs quia ubicũque supra docuit curaȝ passionũ frigidarũ & hũidarũ cerebri. ¶ In ea ¶ Notãdũ pura idest sine materia uel pu ra.i.nõ coiũcta frigiditati uel siccitati. ¶ Con siderãdũ tamẽ quod ista cura confert etiã si ibi sit frigiditas cũ siccitate ut Serap.põit po trac.in hoc caº Omnia eni que hic ponunt̃ sunt ad calefaciẽdũ & humectãdũ & sup.admini stras quietẽ & somnũ silicet tẽperate & debi te. ¶ Sed tu diceres ad quid ponũtur medici ne rubificantes ad quid etiã oleũ de lileo & đ cepe narcisci. ¶ Dicẽdũ quod ista calefaciunt & etiã attrahẽdo possunt humectare. ¶ Qđ si fuerit ¶ Hic ponit curã quãdo ẽ a mala cõ plexõe cũ materia silicet frigida & humida. quia ut plurimũ fit ab ea Et primo facit hoc

ponēdo canones i nominādo quasdā medicinas 2° ponit apropriatas medicias Ibi 2ª & eis qdē Prima in tres primo ponit curā p. medicinas 2° dat in eis ordinē & modū usus Tertio ponit regimē quātū ad res nō naturales Ibi 2ª. et nō festines Ibi 3ª & oportet ut. ¶ In prima pte uult quod primo digeras et postea euacues & primo icipias a leuibus euacuatiuis postea uadas ad fortia Et omnia ista sunt nota ex canonibus generalibus Secundo uult quod altères cōplexionē cū anacardina que est famosa confectio sed multū calida & ideo dicit si cōsidis quod nō sit malicia &c̄ quia possent medicine iduxisse aliquē excessuȝ caloris uel posset homo ex natura habere epatis distēperātiam calidā. ¶ Est fortior in faciēte alias faciēs acquirere seruationem idest potentiā seruādi seruationis idest memorie. Causa autē quare debet habitare in domo multi luminis est quia isti stant sicut stupidi & subetici: & ideo debent euigilari & spiritus piger excitari. ¶ Et nō pȝ ¶ Et oportet. quod primo dicit patet ¶ Sȝ dubitatur cū quo isti debēt lauari. ¶ Dicenduȝ ꝙ manus & etiā totū corpus possunt lauari cū aquis calidis actu & potentia. ut sulphuris aut decoctionis rerū calidarū etiā possunt lauari manus cū uino. & ideo exponatur calida q dē. s. aqua pura ꝑpter illud quod ē in. ea de molificatione. ut apparet i commento affo. qn te pticule. Calidum &c̄. ¶ Alienentur a cibis retentis. i. morā facientibus in stomacho. ut caseus leguminа. & omnia etiā tarde digestionis ex quibus etiā multus uapor surgit ad caput ¶ Repletio ex uino &c̄. quia multū uinuȝ ꝑ uiā suffocationis & indigestionis. & portationis ad mēbra generat egritudines frigidas q̄uis sit calidū. ut. 2°. de accidenti & morbo. & 3° de cōplexionibus. ¶ Paucū &c̄. quia est res que a tota substātia conuertitur in spiritū. & cōfortat. ¶ Et excusat &c̄. quia ē causa bone digestiōis i mēbris & transportationis nutrimēti ad mēbra. unde mēbra humectat. & iō Arꝫ. 27. particula de problematibus 4° ꝑblemate dicit quod uinū quietat sitim magis aq̄ ¶ Superfluitas uigiliarū &c̄. debilitat & ꝑ quia resoluit ¶ Replet cerebrum uaporibus quia multi uapores ascendunt ad caput qui resolui non possunt propter debilitatem calidi ex uigiliis etiam quia cerebrum inflamatum mouet multos uapores. ¶ Et eis quidem ¶ Acorus nutritus docetur a Mes. in antidotario. ¶ Piper longum potest nutriri sicut ȝinȝiber. ¶ Et expertū est silicet a Rasi primo cōtinētis ut patet

Ipsa eadem &c̄. ¶ Superius Auic. determinauit de nocumētis uirtutū cogitatiue que ē i medio uentriculo & memoratiue que ē i posteriori uentriculo. Hic dterminat dē nocumēto. imaginatiue que ē in uentriculo anteriori Et primo ponit diuersitates & causas horū nocumētorū 2° ponit signa 3° curā Ibi 2ª quod autē Ibi 3ª cure autē Prima i duas primo facit ꝙ dictū est 2° remouet dubiū Ibi 2ª uerūtamē plurimū. ¶ Cōsiderādū quod coruptio sumitur hic ꝑ nocumēto siue sit ablatio siue diminutō siue permutatio que dicitur coruptio ꝑprio nomine sēcūdū Ga. et iō exponatur de coruptione. i. nocumēto. ¶ Cōsiderādū 2° quod nocumētū imaginatiue cognoscitur silicet in se quia possumus dicere iste habet lesionē imaginationis Ex signis narratis silicet supra illo capitulo has opationes ingreditur lesio. & illo capitulo statim supra. species nocumenti &c̄. ¶ Considerādū 3° ꝙ Auic. innuit tres modos nocumenti uirtutis imaginatiue que ē uirtus in pte anteriori & secūdū diuersitatē nocumētorū ponit diuersas causas. Primū nocumētuȝ ē pmutatio. ut cū homo imaginatur ꝙ non est extra. sicut accidit illi medico de q° narrat Ga. 3° de accidenti & morbo. & Auic. s. preallegato capitulo. Et huius nocumēti causa est mala cōplexio calida cū materia. ut appet i hn̄tibus supfluā colerā in parte anteriori cerebri. ut in freneticis. uel sine materia quia calor paucus potest hoc facere nimis mouendo spiritū. & h° est ꝙ Auic. dicit ꝑpter dominiū colerū. s. rubee aut ꝑpter. &c̄. Et fortasse dixit colerū ꝑ utraq̄ colera. s. colera rubea & nigra. Colera. n. nigra pōt pmutatiōeȝ opatiōis facerē i uirtute imaginatiua. licet nō sit cū motu & agitatione si nō cōiūgatur calor uel nō sit cū tanto motu. Secūdū nocumētū est diminutio imaginationis. & quia uirtus imaginatiua ē cognoscitiua formarū. & est etiā retentiua. & dicitur phantastica. ut p° li°. fen. pª. ca°. de uirtutibus aialibus. iō. A. tangit duos modos diminute actionis. s. diminute cogitationis cū dicit debilitetur ab imaginando res imaginabiles. Et neq &c̄. tāgit ēt mōuȝ diminute seruatōis cū dicit & obliuiscat. Et cā huius nocumēti ē frigiditas & huiditas et h° ē qd̄ dixit. & eius qdē &c̄. Terciū nocumētū ē imaginatōis ablatio qn̄ hō nihil imaginatur. & fit ēt a frigiditate & huiditate. quia causa diminuens actionē addita priuat actōeȝ. Et hunc modū nocumenti Auic. dedit intelligi. uel forsam expressit de eo cum dixit & neq imaginetur eas. ¶ Verūtamē plurimū. ¶ Hic remouet dubiū dixerat enim qd

nocumentū imaginatiue est cum obliuione & sic etiā dixerat de nocumēto memorie. Et ideo diceret aliquis ī quo differt nocumentum imaginatiue & memoratiue cum utrobiq; fit obliuio & ideo assignat differentiam & primo unam secundo aliam. Ibi secunda & corrupᵒ quidem. Prima in duas primo ponit differentiam illam secundo quod dixit ꝓbat Ibi secunᵃ uerūtamē hoc. ¶ Dicit primo sic quod plurimū corruptionis .i. nocumēti memorie non fit nisi a frigiditate & humiditate. ¶ Et paucitas &c. ¶ Cōsiderādū quod plurimū pōt dupliciter ītelligi. pᵒ plurimū nocumēti .s. ī euētu & tunc est sensus quod utplurimū in nobis experimur quod memoria leditur a frigido & humido sed imaginatiua utplurimū leditur a sicco .s. & calido & ꝑ cōsequens plurimū nocumēti memorie est diminutio uel ablatio. Vnd̄ hos duos modos lessionis memorie explicauit supra. Sed plurimū nocumēti imaginatiue est corruptio .i. permutatio & in nobis experimur quod utplurimū sic leditur. Sed cōtra primū diceret aliquis quia istrumētū memorie est creatū siccū ergo utplurimū sibi eueniet nocumētū a sicco. ¶ Cōtra secūdū quia instrumētū īaginatiue ē creatū lene & humidū ergo frequētius leditur ab humido. ¶ Dicendum quod pluralitas horum euentuum est magis a causa per accidens & nō a causa per se Locus eni cerebri posterior ē siccus in cōplexione & ex hoc frequetius egrotaret a sicca cōplexione tamē propter debilitatē digestionis & quia nō habet locū manifestū expurgationis superfluitatū frequētius egrotat ab humiditate flegmatica frigida humida sicut senes frequētius egrotant a flegmate. Pars autē cerebri anterioris est recipiens frequentius a corpore uapores calidos & siccos. & ideo frequentius nocumentuȝ imaginatiue est corruptio. sicut a corpore frequentius preter naturā ascendūt huius uapores & pars anterior est magis apta recipere has euaporationes q̄ posterior. Secundo modo potest exponi plurimū corruptionis qa intensiue ut sit sensus ꝙ memoria leditur plurimū .i. uehemētius a frigiditate & humiditate. ¶ Et res hec .i. imaginatiua res ē ecōtrario. quia paꝝ leditur ab humiditate. ita ꝙ ly. ecōtrario referatur ad id quod expressit de siccitate. quia ecōtrario eius quod dictū est de siccitate. & iō ecōtrario eius qđ dictū ē de frigiditate. quia ēt ps cerebri āterior plurimū ītēsiue leditur a siccitate. sed posterior ab hūiditate leditur plurimū extēsiue. ¶ Verūtamen ꝓ quia. ¶ Hic ꝓbat secundā exspositionē & arguit sic cuius organū ex natura ē magis hūidum magis leditur a sicco. & cuius ex natura magis est siccū magis leditur ab humido. sed organum imaginatiue est humidū lene ut uelociter fiat in eo impressio. & illud .s. organū memorie est siccum duꝝ ut bñ retineat siue ut solutio .i. seperatio &c. ergo &c. ¶ Notandū quod ecōtrario pōt expōi duplicier. Vno mō sic illđ .s. organū memoratiue ecōtrario .s. imaginatiue est durum &c. Alio modo ecōtrario .i. propter causam cōtrariā. Nam prima impssio imaginatiue est ad cognoscendū siue est cognitiua ita quod retentio ibi est sicut secundo intētū sed prima impressio siue operatio ī memoria est ecōtra .s. retentiue & ideo đbet esse siccū eius organū

¶ ET CORRVPTIO. Hic ponit aliā differentiam nocumenti memorie & nocumēti imaginatiue que imaginatiua uidetur quedā memoria et dicit ꝙ corruptio .i. nocumētū memorie fit ī duabus dictōibus .i. ī duobus mōis sensatoꝝ. Cōsidrādū ꝙ sic scīt ex arte alia .s. ex. 6ᵒ. de naturalibus 2ᵃ & 4ᵃ particula sensata sunt duplicia silicet sensata precepta a sensibus exterioribus idest interioribus ut sunt sensibilia cōmunia & ꝓpria Alia sunt sensata que dicūtur intētiones que apropriātur estimatiue. uult igitur A. dicere quod nocumētū memorie est in duobus modis sensatorū silicet ydolorū & intētionū quia utraque sensata cōseruat & iō fit nocumētū in eorū cōpositōe & etiam diuisione Sed nocumētū imaginationis fit ī uno genere sensatorū silicet idolorū & nō intētionū & ideo dixit in sensatis & formis idest in sensatis que sunt forme siue ydola Et ex hac littera cōprehēditur mens Auic silicet quod memoria est thesaurus ñ solū intētionū sed etiā ydoloꝝ licet sit ydoloꝝ propter intētiones ut declariuimus primo cañ fen prima capitulo đ uirtute animali. ¶ Quod autē. ¶ Hic ponit signa & dicit quod tu cognosces quod passio sit ab hūiditate ex somno. quia significat humiditatē & uigiliis. qa significat siccitatē. Et siccitate oculorū quia significat siccitatē &c. ¶ Et hec omnia sunt nota ex capitulis generalibus supra. dicit etiam ꝙ si nocumentū imaginationis quod dicitur corruptionis .i. ꝑmutationis contra distinctum nocumento diminutionis & ablationis. tu potes cognoscere ꝙ est a colera aut melancolia. ¶ Ex his enim humoribus corrumpitur imaginatio aut complesiōe calida sola quia ēt mouet spūs & facit imaginari qđ nō ē. Et hec omia sunt dicta & scita supra hac fen. ī pluribꝰ capitulis. Et disputauimus nos supra in capitulis generalibus illo aᵒ. Et significatio qđ assumpta.

¶ CVRE AVTEM. ¶ Hic ponit curam & dicit quod est secundum curas in capitulis pre

teritis.s.ubi sunt cure male complexionis cerebri frigide & humide & etiam calide & sicce cum materia & sine & totū hoc est scitū. Addit tamen canonē quod locus remediorū sit ps anterior capitis ubi ē locus imaginatiue & principiū sensuum.

Expositio manie &c. ¶ Iam dterminauit de nocumētis cuiusq uirtutis sensitiue intrinsece. ¶ Hic determinat de nocumētis uirtutū plurimū siue de passionibus quibusdā in quibus plures uirtutes ledūtur. & sunt mania & melancolia. Primo ergo determinat de mania secundo de melācolia. Ibi zª dicitur melācolia Prima in tres. Pº determinat de mania quātū ad spēs diuersitates & causas. secūdo ponit signa. 3º curā. Ibi zª signa. Ibi 3ª si ē pletionē. Pª in duas primo ponit spēs & causas. zº diuersitates terminationis. Ibi zª & hāc quidē egritudinē. Prima in duas primo ponit species & causas intrinsecas zº extrinsecas. Ibi zª. hec autez egritudº. Prima in duas primo in generali notificat species manie. zº in speciali. Ibi zª & scias ¶ Cōsiderādū qđ ē ista expositio qd nominis uel interpretatio & ōdit qd significat hº nomē maia. ¶ Notādū circa primā ptē qđ i mania ē nocumētū plurium uirtutū quia est nocumētū estimatiue quia nō distinguunt a micū ab inimico & fedū a pulchro est etiam ibi nocumētū imaginatiue quia iudicat quādoq ēs esse extra que nō sunt & apparet quandoq nocumētū memorie ut ē notuz ¶ Cōsiderādū etiam quod mania lupina sumitur dupliciter Vno modo pro nomine generis & tūc predicatur etiā de canina Vnde Auic. canina uero est species eius Alio modo pro nomine speciei & tūc distinguitur a mania canina sicut species una ab alia & ambe sunt species manie absolute que etiā dicitur canina Et differunt sicut canis & lupus Lupus eni habet rapacitatē & demoniacā prauitatē sine cōuersatione aliqua sed canis habet rapacitatem cū aliqua domesticitate & aliquo tripudio ūde canis modo mordet & latrat & insidiatur & modo tripudiat cū eodē & alludit sibi depressis auribus & quaciente cauda. Et ex his appz textus Auic. ¶ Et scias. ¶ Hic in speciali notificat species manie & primo notificat maniā lupinā que ē species zº maniā caninā Ibi zº canina Prima in duas nā notificat maniā cōperādo ad melācoliam & primo penes causaz zº penes signa Ibi zª & melēcolia quidē Prima in duas primo facit quod dictū ē zº remouet dubiū Ibi zª sz est ¶ Ad primi euidētiā cōsidera quod inter maniā siue demoniū lupinū & melācoliam de qua dicetur in sequenti capitulo ē cōueniētia in genere cause quia utraque passio fit ab humore qui pōt pōi .i. gēre melācolici humoris Et hoc est quod dicit substancia .i. genus materie quoniā utraq sunt melancolie. sed est differentia in specie causarz. quia mania siue demoniū fit a colera adusta .i. a melancolia facta p adustionē colere. fit etiā a melācolia deteriori & multū adusta. uel quia facta ex adustiōe ptis subtilis melancolie. & est illa ex qua fugiunt musce & bulit sup terrā. Sed passio melācolica distincta cōtra maniā siue demoniū fit a melācolia naturali .s. fecali que peccat multitudine. uel etiā que est adusta s. non multum. ¶ Considerādū etiā φ quedā littera reperit que dicit quādo uterq sunt melancolice. & forsan p hanc litterā uult φ mania aliquādo nō fiat a colera adusta que trāsiuerit in naturā melancolici humoris. Sed colera que p adustionē adhuc stat in genere colerici humoris potest facere maniam. ¶ Sed est quia diceret aliquis tu dicis φ melancolia fit a melancolia naturali uel adusta. potest ne fieri ab alio humore adusto responder φ sic & dicit. sed est .s. melancolia facta a flegmate .s. adusto uel a sanguie dulci .s. uero adusto. uel sz ē .s. melācolia adusta ex qª fit passio melācolica facta &c. ¶ Purū .i. raro. tñ fit .s. melācolica passio a flegmate adusto Et rō est. quia raro aduritur cum multum cōtrarietur adustioni. Si autez fiat melancolica passio ab ipso .s. flegmate adusto. tunc plurimū .i. plerūq cum sit melācolia .i. quāuis sit passio melācolica nō est nisi mania .i. hz accidētia manie. Vel aliter si autē sup. passio melācolica fiat ab ipsa melācolia .i. ab ipso melācolico humore adusto. tūc &c. Adustio enim siue i flegmate siue i melancolia facit declinare humorē ad acuitatē & sic facit aliquā furiā & p cōsequēs aliqua accidētia manie. ¶ Considerandū ergo quod humores frigidi in natura ut flegma & melācolia sunt longinq ut faciant maniā & tamē facere possunt illā cuz duabus condicionibus Vna cōditio est quod fiāt p putredinē uel adustionē acuti & hāc cōditionem Auic. innuit supra illo capitulo Permistionis uero sensuū Alia cōditio ē quod materia talis attingat substātiā cerebri ad partes paruas quia nō apostemet illas sed imisceatur illi & perturbet paruitatē eius & spūz sicut fit in Carabico quodā dicto sibare quātū ad partē melācolie aduste que per substātiā cerebri p trāsit & inducit accidētia demonii. Et hāc cōditionē Auic. ponit in littera & sic debet intelligi. ¶ Cōsiderādū tamē ex predictis quod mania lupina que ē species manie nō fit proprie a flegmate adusto uel tali sanguine sed fit a

colera adusta ¶ Hic tamē Auic. extēdit ser monē suū ad alios modos manie qui proprie sunt modi melācolice passionis cū aliquibus ac cidētibus manie. ¶ Et melācolia. ¶ Hic pōit differētiā inter melācoliā & maniā z° iter ma niā & Carabicū quedā Ibi zª & differt. ¶ Cō siderādū quod melācolia fit proprie ab humo rē melācolico nō habente acuitatē & caliditatē & ideo est ibi timor & quies & inquātū hu mor habet de calore & acuitate per se uel per adustionē intātū est ibi de inquietudine & fu ria Ex quo apparet quod mania pprie dicta sit ab humore adusto fortiter calido & acuto & ibi ideo ē inquietudo & iquisitio cum mani bus & pedibus & ē aspectus nō hominis sed lupi quia talis homo totus stat in forma aggrē di uolētis & percutiētis & perquirētis ymo etiā mordet ¶ Etiā differt. ¶ Cōsiderādum quod i quadā specie charabici ē demoniū siue mania. ut supra apparuit. tñ cū tali charabico qa ibi est apostema oportet ꝙ sit febris. sed i mania. quia materia nō apostemat. s₃ est ipsa iō non ē ibi febris. Posset enī materia esse tan ta & putrida ꝙ sequeretur febris. & hoc ē ra ro uel pp aliā causam posset cū mania iungi effimera. ut ppter multas uigilias & motus. ¶ Canina ¶ Considerandū ꝙ Auic. hic non noti ficat maniā caninā ex pte eius quod est mania & quod cōuenit cū lupina. s₃ solū ex parte ac cidentiū qbus differt a mania lupina & ex par te cause. Nā mania canina iquantū est mania est agitatio & inquietudo & rapacitas. sed in quantū ē canina. s. differēs a lupina h₃ mores quibus canis differt a lupo. s. associationē & amiciciā & obediētiā & conuenientiā quādā₃. s. cū hominibus & ista nō h₃ lupus nec mania lupina. que ē species distincta contra caninam. Similiter i mania canina non ē crudelitas con tentionis siue litigatōis quia a litigatione rece dit psuasus quod non conuenit in mania lupi na. Aliter credulitas. i. non credit sue litigatio ni. Hō enim qui suo litigio credit non recedit ab eo s₃ q nō credit recedit et totū h° ē qa iste est suasibilis. que ē in mania. s. lupina & ē qua si ad sanguineā. s. materiā uel manie propiqui or. q. d. ē ex materia sanguinea adusta que ad huc habet satis de natura sanguinea. Nam ex parte sanguinis ē cōueniētia ad tripudiū. Sed ex parte adustōis est lupositas & agitatio & similia. Hec autē patet quod primo dicit mꝑ tiplicatᷣ i uere & estate q̃do fit ab estate ad ustio & i uere motus aliquoꝝ huoꝝ adustoꝝ quietatorū in precedēti hieme ¶ Et hāc Cō siderandum quod materie melancolice apte per emoroydas & uarices feruntur & ideo sunt cōueniēs crisi illarum materierū. Vnde 6ª particula affoꝝ. melācolicis & freneticis emo roydes inate bonū. ¶ Cōsiderādum quod in ydropisi asclite ppter aquā ifrigidatur epar & signum etiā ē quod epar frigidū sit fcm ... iō rēperatur acuitas colere aduste unde maia fiebat. ¶ Cōsiderādum quod ad stomacos ali quorū colera adusta fluit l' i eo aduritur nō si unt maiaci et iō uomitus sanat.

Signa itaque ¶ Primo ponit signa i generali zª i speciali Ibi z° signa uero. ¶ Cōsiderādū quod ipsi ac tus cognoscitiui pmutati u dictū ē ostēdūt maniā. ¶ Signa uero. ¶ Hic primo ponit signa pronosticātia eius aduētū Secūdo ponit signa quibus in ea pronosticamur 3° po nit signa causarū eius Ibi zª & cū accidit Ibi 3ª & signū quidē. ¶ Cōsiderādū quod incubus cū caliditate cerebri significat uapōrs materie calide coartatos in cerebro. uel significat uapo res qui in cerebro calido aduri possunt & ideo ē signū pnosticans maniam. Si uero incubus esset cū frigiditate cerebri potest significare melācoliā uel apoplesiam uel epilepsiam ut ꝺ claratur ex caᵒ. de incubo. ¶ Considerandū z°. ꝙ sanguis i aliqua pte. retentus ut mamilla uel pedibus pōt corrūpi. & inde uapores accuti as sēdētes ad caput faciūt maniā. & precipue fit mania cū sanguis ē calidus. unde pedes fiūt ru bei. Vnde Auic. & fiāt rubei. Similiter cū pp calorē & feruorem uadens ad mamillas que sunt frigidū mēbrum non potest in lac mutari Et i hoc inuit affo. quite particule. mulieribus quibus ad mamillas sanguis conuertitur ma niā significat & corruptum etiā. & hoc est qđ Au. c. dicit. Et primū. i. principale significatum huius manie sequentis saguinē in pedibus uel mamilla ꝙ facta est. s. mania causa corruptio nis & ē. i quo calor inatus nō est fortis. ut sunt pedes qa non sunt fortis caloris inquantū sunt remoti a corde. ut i cōmēto pronosticoꝝ. z° cō mēto similiter mamile & in cōmēto prealega ti affo. Corrūpitur ergo sanguis aliq̃ spē cor ruptionis qa ad acuitatē & ideo d₃ exponi qđ premisit coaguletur. i. adunetur uel iduretur per uiam adustionis ¶ Et cum. ¶ Hec pars habet tres sicut tres ponit canones. Primus ca non est quod primū signū ē repleri pedes san guine uel etiam mamilas pōt esse signū reso lutionis. i. crisis manie sicut uarices & signū no tum est. Secūdus cañ. est motus ex dictis fen. zª. quarti cañ. & 3° de crisi. Tertius cañ. est affoꝝ. 7. particule in mania esta s. bonū.

¶ ET SIGNVM. ¶ Hic ponit signa manie se cundū diuersitatē causaꝝ & primo poit signa facte a melācolia adusta z° facte a colera ibi zª

in eā uero quē ē nō posuit signa aliorū modo
rū quia iā sunt nota ex dictis in h° capitulo &
ex dictis supra illo capitulo pmistionis. ¶ Cā
uero eius qđ dicit in pª pte ē nam melēcolicus
humor ē tradi motus & tarđ in eo figurātur
spēs & ideo stat quasi tardās & cogitās sed
postq̄ spēs sunt fixe tarđ recedūt. & iō cū ite
tantur cogitationes praue super eū figūtur. &
nō possunt sedari faciliter nec ēmoueri ab eorꝶ
opationibus & ideo si surexerit nō pōt fieri ꝙ
sedeat Reliqua signa patēt. ¶ Et quod dicit ī
zª parte ē notū ex hoc quod natura colere adu
ste est melācolia mobilis & nō sic figūtur ī eo
species & ideo nō sic rēcordantur ppter mul
tā mobilitatē factā in eorū imaginationibus.
aut p & minoratur eius quies &c̄. ¶ Et cōsi
dera hic maiorē extenuationē ponit in maniaco
melācolico q̄ ī colerico đ quo tn̄ nunc dimitto
inuestigare.

SI repletionē. ¶ Hic ponit curam
& primo p medicinas z° p dietaꝫ
Ibi zª & oportet ut sint cibi Pª in
tres primo ponit curā per euacua
tionē z° per rectificationē cōplexionis ʒ° per ac
cidētiū sedationē Ibi zª & post euacuationem
perueni &c̄. Ibi ʒª & fortasse Prima in duas
primo pōit curā per euacuationē magis comu
nē z° p propriā capiti Ibi zª deinde ueni Qđ
primo dicit patet ex dictis in capitulo genera
li huius fen. ¶ Decoctio mirabolanorū .s.
nigrorꝶ si ē colera melācolica Mirabolāorꝶ ābo
rū silicet nigrorū & citrinorū Vel cōponatur
sic littera mirabolanorū silicet nigrorū āborū
.s. scamonee mirobłañ. &c̄. ¶ Et considera qđ
iste pillule possunt dici pprie capiti quia prin
cipaliter caput ut respiciūt. ut apparet p medi
cinas euacuatiuas plures que ingrediuntur &
etiā p medicinas cōsolatiuas cū hoc tamē a toto
euacuant uirtute scamonee & uirtute coloqui
tide & ellebori & turbit. Secunde tn̄ pillule
sunt fortiores primis. & prime sunt apropria
tiores capiti. Et iō docet eis uti post cōmunes
euacuationes. Cū oximelle mellito ad differen
tiā zuccarini forsan quod est de melle canne. lꝫ
in hoc non sit magna instātia. ¶ Nō supflue
utaris pillulis đ sceibar que scripte sunt supra
in capitulo generali curationis. & h° quia time
t̄ exiccatio & calefactio. & iō abscinde cū sentis
maliciam cōplexionis &c̄. ¶ Et post. ¶ Quia
mala cōplexio calida & sicca uincit in maniacis
ideo docet infrigidare & humectare proprie
post euacuationē ut remoueatur quod ipre
ssum est. sed quia humectare est difficilius &
securius. ideo oportet ꝙ tua intentio sit plus in
humectando. Si ergo non habes nisi medicinas
multū frigidas humidas ut uiolas flores nenu
faris & similia. tunc misce camomillam. quia
remouet maliciā narcoticorū ut supra in cañ.
generali & hec specialius declarabuntur in caº.
de cura melancolie.

¶ ET FORTASSE. ¶ Hic docet resistere acci
dētibus maniacorū & primo uigiliis secundo
stipticitati uentris ʒ° furie. Ibi zª & quocines
uideris. Ibi ʒª & coram infirmo. ¶ Dicit pº
quod fortasse quod cum exuberant uigilie ne
cessariuꝫ erit tibi medicamē eis &c̄. ut eos dor
mire facias dabis eis a bibēdum silicet medica
men somniferū &c̄. ¶ Ingenia ut dormiant
postea silicet abstinēdo rumores secūdū dispo
sitionē &c̄. i. secūdū quod somnus fit ab his
quia nisi sit regimē extrinsecū ista nō possunt
somnū prouocare. ¶ Et nō des ei potandum
&c̄. ¶ Cōtra quia supra cōcessit. ¶ Dicēdū ꝙ
duplex littera reperit̄ Vna que dicit Et des. s.
mistū cū aliis rebus Alia dicit & nō des silicet
purū uel nō des. s. cū intētio ē ad somnū sꝫ quā
do intētio esset digestio & resolutio materie
& abstersio posset dari oximel & reliqua sub
tiliātia. Et quotiēs radices fenicłi &c̄. ¶ Cō
tra quia ista prouocāt urinā & percōsequēs
stringunt uētrē. ¶ Iterū ista sunt subtiliātia
& exiccātia sꝫ talia sunt prohibita. ¶ Dicēdū
ad primū quod ista non dantur tunc ad soluē
dum uentrem sed ad materie melancolice sub
tiliationē. ¶ Vel dicenduꝫ qđ dantur cū radice
uitis albe & tunc hoc medicamē soluit uētrem
¶ Ad secundū dicēdum quod subtiliatiua p
hibentur cum est intentio inductio somni ut iā
dictum est. ¶ Et corami patet. ¶ Quod dicit
argeatum dicit littera extra quod est genus
instrumēti quo aliquis eleuatur &c̄.

¶ ET OPORTET. ¶ Hic ponit regimē per
cibaria & potuꝫ ¶ Humidi ut resistaturi sicci
tati humoris & corporis secūdū omnē habitu
dinē. i. secūdū omnē specieꝫ manie. Vel secundū
omnem habitudinē. i. secundū omnē modum
quo cibi possunt dici humidi. s. actu & poten
tia. & naturaliter & artificialiter. non tamen
debent esse opillatiui. ut amilū quod hēt quā
dam uiscositatem. licet leniat pectus & similia
ut far siue conditū. ¶ Illud. s. plurimū puocans
nocet. s. exiccando nimis. Quod aūt uinū cōmi
stum humectet est sermo. 4. can. fen. prima ca
pitulo de cura terciane. concedit aūt in declina
tione timendo ante declinationē ne cōmoueat
materiā & iflāmet. & maxime sarracenis qui
bus non est consuetudo bibere uinum.

DIcitur melancolia. Iam determina
uit de mania ¶ Hic determinat đ
melancolia. & primo magis ī cōī

Secundo determinat de quibusdā specialibus modis melancolice passionis. ibi zª. species melancolie. prima in tres primo determinat đ ea quantū ad sui esse & causas. z° ponit signa 3°. curā. ibi. zª. signa. ibi. 3ª. oportet. Pria ī tres primo diffinit hāc egritudinem. secundo comparat eam ad maniā. 3° inuestigat eius causas ibi. zª. cūq. ibi. 3ª. & melancolie quidem ¶ Circa primā ptē considerandū primo circa diffinitum ꝙ melancolia accipitur dupliciter ¶ Vno modo pro humore melancolico. Secundo mō pro passione in qua fit nocumētū uirtutū moraliū & iterȝ dupliciter accipitur ¶ Vno modo large ut cōmuniter se lhabet ad maniam, in qª ē furor & audacia. & ad melancoliā proprie dictā in qua ē timor & hoc mō. sumitur īfra cū dicit cūq melancolia &c̄. Alio mō proprie ut distinguitur contra maniā. & hoc modo sumitur hic accipiēdo ptes diffinitonis cōiuncti quod apparet cum dicit & timorem. In mania autē non ē timor ¶ Secundo considerādū circa diffinitionē quia ponitur ibi aliquid taq̄ genus. s. mutatio. i. nocumētū siue permutatio a cursu naturali. Et tunc si nocumētū est ipsa actio lesa melancolia est in numero accidentiuȝ Si autem nocumētū est ipsa mutatio cōplexionis cerebri tunc melancolia est morbus cōplexionalis. Ponit etiā aliquid loco differētiarum Et p° quia ē mutatio estimationum & cogitationū. i. uirtutis estimatiue & cogitatiue ut ī h° ɔprehēdat mutationē imaginatiue Ex quo apparet quod in hac egritudine est plurimum uirtutū mutatio unde deffert a pmistione sensus & amentia & stoliditate que sunt nocumēta seorsuȝ determinatarū uirtutū ut supra apuit ¶ Sed dubitatur quare nō dixit de nocumēto memorie. ¶ Dicēdū quod nō forsaȝ sic leditur in melancolica passione memoria sicut alie intrinsece uirtutes licet etiā posset ledi ut patet ex dictis in capitulo de nocumētis memorie z° tāgit alias differētias cū dicit ad coruptionē &c̄. In hoc tāgit quis modus nocumēti sit harū uirtutū Nā proprie ē nocumētū ꝙ ē permutatio siue coruptio. Nā estimat quod nō ē & cogitat' quod nō ē. ¶ Per hoc quod dicit coruptionē intelligit nocumētū permutationis imagiatie siue extiatiue qa cōphēdit ꝙ n̄ ē extra repertū' Vel in generali tangit nocumētū permutationis harū uirtutū. ¶ Per hoc quod dicit & timorē & maliciā tāgit specialiter qđ dā nocumētū coruptionis cogitatiue uirtutis siue estimatiue si ē una uirtus. ¶ Timor. n. sine causa significat defectū cogitatiue quo iudicat homo fugiendū id quod non est fugiendum. Et hoc est iudicium de intentione quod pertinet ad estimatiuā. i. cogitatiuā. malicia ē cū homo iudicat nocēduȝ ei cui non est nocēduȝ ¶ Tercio considerādū ꝙ Auic. assignat causaȝ hoȝ accidētiū. & pprie timoris & solitudinis timorose ¶ Vbi dubitatur utrū nigredo melācolie sit causa timoris in melancolicis. uidetur ꝙ sic per Auic. hic. Gal. 3°. de interioribus. 7°. capitulo & 5°. de accidenti & morbo. ultio ca° & p Serap. primo prac. zz. ca° ¶ Probat̄ rōe qa simile uidetur de tenebris exterioribus & đ interioribus. sȝ tenebre exteriores faciūt timere hoieȝ & tristari. ergo tenebre iteriores. hāc rōneȝ inuit. Auic. hic preallegatis locis. ¶ In ɔtrariū ē Auer. 3° colliget penultimo capitulo qui dicit ꝙ hec sunt uerba cātionuȝ ¶ Et pbatur rōnibus suis. Primo color nō ē cā substantialis ad corrūpēdū opationes aie. sed nigredo melancolie est color. g° nō potest corrūpere operationes anime ¶ Cuȝ igitur tristicia & timor sint nocumenta siue passiones siue accidentia sequētia nocumēta cogitatiue. g° nō possunt fieri a colore. maior ppō pbatur quia si color posset ledere operationes tunc proportio coloris esset sanitas & tūc species saitatis & egritudinis essent a medicis isufficiēter assignate. Probatur secūdo maior quia color nō uidetur qđ possit agere nisi in uisum siue diaffanū. Hec enim est proposi° per se. In secūdo mō color est uisibilis ut Aȝ. z° đ anima & cōmentator cōmento. 67 ¶ Secunda ratio idē uidetur đ aliis egritudib⁹ & đ hac. i. accidētib⁹ uirtutū cerebri uel aliorū mēbrorum. Sȝ alie egritudines pueniunt a mōis male cōplexionis & non a calore ergo & iste egritudies. minor. est nota ¶ Tertia ratio uadit cōtra rōeȝ. Gal. que dicit quod tēbre exteriorēs faciūt timere et q̄n negatur h°. Et arguit sic. In obscuro nō adueit nisi puatio sensati sensu uisus. s. puatio uisibilis sȝ puatio uisibilis n̄ facit timorē g° obscuritas p se n̄ ē cā timoris sed solum cā priuationis uisibilis a sensu uisus Et quia aliquis diceret ꝙ licet anima exterior silicet uisiua priuetur uisibili tamē anima interior est illa que cōprehēdit tenebras exteriores. Iō Auer. hoc negat & dicit quod anima in corpore idest int⁹ existēs nō uidet terrorē nigredinis quia cōprehēsio timoris nigredinis ē p uisuȝ Et quia etiā Auer. uidebatur cōcessisse animā intus & distinguere animā ideo dicit qđ hoc ē fatuū siue fedū quia anima nō ē intus nec extra quia iste sunt differētie positiōis siue loci. ¶ 4ª ratio ē quā ponit in theorica cāticorū tractu 3° ca° đ signis pronosticis cōmēto. 13. & arguit sic si melācolia per nigredinē facit timorē & tristiciā ergo sanguis per albedinē & luciditatē facit leticiā cōsequēs ē falsuȝ quia sanguis n̄ ē albus cōsequētia ē nota quia oppositorū opposite sunt cause

¶ Hec questio habet duas solutiones Prima in qua cocordatur Auer.cū Ga.& ē uia que medicis ē leuior et intellexit eā Auic.hic et etiā Ga.3° de interioribus 7° ca°. ¶ Propter qđ sciēdū quod tenebrositatē siue nigredinē melā colici humoris esse causaȝ tristicie & timoris potest dupliciter intelligi. Vno modo ꝙ sit cau sa substantialis.s.per se & hoc modo non est uerum propter ratiões.Auer.quaꝝ efficatior ē quia color nō est qualitas que sit formaliter sanitas siue causa coiuncta sanitatis. Et ideo si cut cerebrū per suā cōplexionē agit opera cogi tationis & estimationis.ita per intemperantiā cōplexionis leditur in suis opatōnibus. Cuius eni tempies est sanitas.eius intēperies est mor bus & hec est forcior rō ꝑ Auer.Alio mō pōt intelligi ꝙ tenebrositas sit cā quia sit signum alicuius ꝓportionis siue cōplexionis que est cā huius sicut diceremus ꝙ reubarbaruȝ per citri nitatē purgat colerā.non quia citrinitas sit cā sȝ est signū talis proportionis in complexione reubarbari qua purgat colerā.Eodē mō tene brositas & nigredo in melancolia non est cā le sionis actus cogitatiue uirtutis uñ sequat̃ ti mor uel tristicia.sed est signū mōi cōplexionis īproportionate ꝑ operatione anime cogitatiue & estimatiue.unde seqtur iudicium erroneuȝ. ut timeatur qđ non est timendū.& tristet̃ qs de quo nō est tristādū.& h° ē quod Auic.di cit melācolia ē mutatio &c̄.ad timorē ꝑpter cōplexionē melancolicā. Ecce ꝙ Auic.reducit hoc ad cōplexionē melancolicā faciētē spiritū cerebri siluestrem.i.saluaticū siue feralē & fu gitiuū ad interius & hoc ē quod dicit interius uel.i.spūm qui ē interius & faciētē spiritum timidū.s.non expādibilē ad extra ꝑpter tene bras ipsius.s.spūs secūdū quod &c̄.q.d.licet dixeriȝ propter tenebras tamē tenebre ñ faci unt hoc nisi propter aliquam qualitatē siue complexionē frigidā & siccā que ē cōtraria cō plexioni spūs & debilitat ipsum.Spūs enim per suam cōplexionē est fortis ad expandēdū sed per cōplexionē melācolicā fit debilis & re trahitur intus.Complexio autem sua per quā est fortis est complexio calida & humida con traria complexioni sicce & frigide melācolice & iō uinū cōfortat spūȝ.Appet g° ex.A.ꝙ cā huius nocumēti cogitatiue & estimatiue i me lācolia reducit̃ ad cōplexōeȝ.Color autē niger ē sicut signū illius cōplexionis.Idē sentit Ga.3° de interioribus 7° ca°.cū dicit uirtus anime cō plexionē corporis imitatur. Secūda solutio ē in qua reprobatur Auer.& est bipartita Vna que uult ostendere quod tenebrositas melan colie & percōsequēs spūs melācolici ē cā no cumēti cogitatiue.Et rō ē quia tenebrositas si ue nigredo ē causa quod species que in spū re cipiuntur nō recipiūtur sub forma in conuen ientis & orendi & nociuui sicut luciditas est causa receptionis sub forma iuuatiui & conue nientis ergo tenebrositas siue nigredo spi ritus ē causa timoris sed luciditas ē cā gaudii. Et p hanc responsionē que fuit olim mundini. Gal.5°.de accidenti & morbo in fine conatur saluare causam medicorum & causam Auer. Vult eni ꝙ tā complexio debita q̄ luciditas & claritas spūs sit cā bone receptionis specierum & sub forma iuuatiui. Similiter cōplexio & tenebrositas sunt cā receptōis sub forma nociti ui. ¶ Hec solutio ē apparēs.sed cū h° quod est cōtra Auer.tñ Gal.credens concordare nō sol uit rōnē difficilē hanc. Arguo igitur sic omne quod ē imediata & p se causa male receptiōis specieꝝ cogitabiliū & estimabilium in organo est p se & imediata causa lesionis operationis. Sȝ tenebra siue nigredo ē huiusmodi.ergo est p se cā lesionis opatōis.maior ē nota qa recep tio ē opatō uirtutis cogitatiue uel ois opatio uel saltē una si iudicare ē aliud q̄ recipe. Sed mi nor ē alberti & alioꝝ.Conclusio est falsa. Pro bat̃ qa tunc nigredo esset formaliter morbus & color esset de qualitatibus i q̄bus cōsistit sa nitas & egritu°.ꝙ nō uidetur cōcessum.ergo ē falsa aliq^a premissaꝝ siue sit maior siue mi nor.imo ambe.& hoc ē cōtra eos. ¶ Alia uia ē ē que poit hoc idē.Et p° ꝓbando ꝙ nigredo et tenebrositas sunt per se causa immediata ma le receptionis.& ꝑconsequens lesionis operatō nis.Et arguitur sic spiritus imo forsan corpus cerebri recipit debite spēs sensibiles p duas na turas.s.complexionē & luciditatē ergo male recipiet per tenebrositatē antecedēs ē notum quia posito quod cerebrū & spūs haberet su am cōplexionē & nō essent lucidi nō bene reci perent speciē in cornea.Secūdo probādo qđ co lor niger siue tenebrositas pōt causare effectiue aliquam malam dispositionē per quā leditur operatio.Et primo probatur in genere sit for ma cui uidetur minus attribui actio apud me dicum est agens ad operationes membrōruȝ ut quātitas que nō ē de potēciis actiuis ut cō mentator 4° phy.cōmēto 84.& i dispositōe mēbrorum ponitur natura agens siue coagens unde est quedā sanitas quātitatis & morbus quātitatis ergo eadem rōe imo multo magis color uidetur posse agere. ¶ Amplius exēpla riter uidemus quod tenebra fugat spūm inte rius.Ista autem fuga est aliqua mala actio ex ꝑte uirtutis retrahētis ergo tenebra est causa egra & mala istius male fuge.Tenebra ergo uel facit ut tenebra & sic habetur ꝑpositū uel ut frigida & hoc ē falsuȝ quia tenebra estiui

aeris hoc pōt facere. Sequitur gᵒ ꝙ tēbra & color possunt ēe morbi & possunt cāre lȝ sint cā extrīseca .s. ꝓmitiua zᵐ ꝙ mouet iāgīatiuā & forsaȝ Auer. cauit sibi ab hoc cū dixit quod color nō ē causa substancialis idest intrīseca .s. aīs uel cōiūcta ¶ Ad rationes Auer. apparet solutio Cū dicitur color nō ē causa substācialis &c̄ negatur Ad probationē primā cū dicitur quod color esset morbus hic oportet hoc cōce dere licet sit negatū a me in q̄one de sanitate. tamē auctores nō fecerunt mētionē quia colo res sequūtur ualde cōplexionē Et quia morbi coloris & tenebre sunt ualde apropriati parti bus quibusdā .s. cerebri Ad aliā cū dicitur q̄d color solū agit in uisum hic oportet hoc negarē Nā actione cogitatiua agit in uisum sed aliis actionibus alibi agit sicut calidū & frigidum & sicut uapor licet in hoc sit dubiū nō parū & dubitauit de hoc Auer. zᵒ de aīma cōmēto .126.

¶ Ad secūdā dicēdū cōcessā similitudine .& cū dicitur quod alie egritudines siue nocumen ta proueniūt a mala cōplexione ¶ Dicēdū ꝙ etiā a colore & obscuritate sicut apparet imor bis oculi. ¶ Ad tertiā dicēdū quod licet in ob scuro nō fiat nisi priuatio uisibilis. tamē ex hac priuatione spūs intus retrahitur & ad sensuȝ apparȝ q̄d homo timet Si ergo homo timet in tenebra nō est propter operationem uisiuam sed propter imaginatiuā uel propter uirtutē uitalē retrahētē spūm lucidū uel quia spūs lu cidus de se fugit intus nō curamus modo de hoc licet uideātur uerba grossa nec Ga. uoluit anime assignare locū intus uel extra. ¶ Ad q̄r tā rōeȝ dicēdū quod sanguis habet luciditateȝ opposi tā tenebrositati melancolie .s. sanguis q̄ coctu⁹ & spumosus. ut ponit Gali. 5ᵒ. de iuua mentis mēbroꝝ pᵒ. caᵒ. auctoritate platonis.

¶ CVMQVE MELANCOLIE. ¶ Hic com parat melancoliam ad maniam ¶ Considerandum ꝙ melancolia accipitur hic large ut se ex tendit ad maniam ¶ Scintillis .i. imaginatione scintillaruȝ & ignis. ¶ Dubitatur quia dicit ꝙ melancolia .s. distincta contra maniam non est nisi a colera nigra non adusta. Sed contrarium huius posuit supra capitulo de mania. cum di cit faciens melancoliam est melancolia natura lis melancolica aut adusta. contrarium etiam ponit infra. Dicendū ꝙ melancolia distincta cō tra maniā proprie dictam est duplex. Vna est que est omnino seperata ab omni accidēte ma nie. & ista fit a melancolia nō adusta ¶ Alia est que licet non sit ꝓprie mania ꝑticipat cum ali quibus accidētibus manie .s. aliquali furia liȝ pauca & ista possunt fieri a melācolia adusta lȝ non multum adusta.

¶ ET MELANCOLIE ¶ Hic determinat de malancolia quantū ad causas & primo ut causa diuersificatur ex parte membrorum se cūdo ut diuersificatur ex parte causarū cause & specierum. Tertio ut diuersificat̄ ex dispositōe corporum. Ibi zª & uniuersaliter colera nigra Ibi 3ª & quādoq̄ minoratur. Prima in duas primo. premittit diōneȝ. zᵒ exequitur. Ibi zª & illa ¶ Dicit primo & melancolie .s. egritudi nis huius que est mutatio &c̄.

¶ ET ILLA ¶ Hic primo exequitur de melā colia cuius causa est in cerebro. zᵒ q̄ melācolia cuius causa est extra cerebrū. Ibi zª illi uero pª pōt diuidi ut patet. ¶ Dubitatur quare dicit ueniēs ex loco alio & tamen hic determinat de ea cuius causa est i cerebro. ¶ Dicēduȝ ex loco alio .s. ipsius capitis ¶ Vel Dicendū q̄d uenit ex loco alio materia nō tamē sub forma malā colica tali qualeȝ acquirit in cerebro nā in cere bro aduritur .s. in uenis cerebri & fit fex .s. per igrossatione ex adhustione. ¶ Sed tu diceres quō aduritur ibi cū cerebrū sit frigidū mēbrū ¶ Dicēdū quod hoc potest esse propter calo res accidētales extrinsecos corpori & etiā intri secos & actualis calor cerebri paulati pōt eua porare materiā & igrossare eā

¶ ET FIT PLVRIMVM Silicet respectu me lācolice materiei cuius situs est in corpore cere bri plus eni contingit cōtineri cā in uenis q̄ in substātia cerebri Impedit autē qualitate silicet sicca & substantia silicet grossa turbulēta un de substātia cerebri que debet esse lucida & peruia obscuratur ¶ Sed tu dices ita etiam facit materia melācolia que ē in uenis Dicēdū quod possunt ad utrūque referre Vel dicēdū quod plus facit hoc quādo ē in substātia cere bri quia ē pricipalior pars q̄ uene ꝑ actibus anime animalis.

¶ ET EFFVNDITVR IN VENTRES. Hᵒ pōt intelligi q̄ utraq̄ materia. licet plus possit intelligi de materia que ē in substātia cerebri.

¶ ET MVLTOCIENS FIT. Permutatio ex epilepsia. ¶ Diceret aliquis. contra imo debe ret multotiens fieri ꝑmutatio ad epilensiam. quia si materia faciens melancoliā effunditur in uentres cerebri tunc homo fit epilenticus ut apparebit caᵒ de epilensia ¶ Dicēdū sicut po test sumi 3ᵒ. de iterioribus .7ᵒ. caᵒ. in translati one greca. materia melancolica potest nocere ce rebro .uel alterādo cōplexionem & iturbidādo spūs. & sic facit melācoliā. aut opilādo corpu lentiā cerebri .s. uigas et curs⁹ spūs opillatione imperfecta et tunc facit epilēsiā ergo iste due passiones habent adinuicē transitū qa ex epi'e psia potest fieri melācolia ut quādo materia que opillat dispartitur per substanciā cerebri & cessat opillatio uiarū cōmuniū & ex melā

colia fit epilepsia quando econtra fit. Vnde. 6ª. particula affo⁊. Hyp. dicit in melā:colicis egritudinibus. ex hoc piculose eruptiones aut eniȝ apoplesiā & epilepsiam &c̄. licet igitur ex melancolia possit fieri epilepsia. tñ Auic. econtra dixit. quia etiā est possibile. Et forsan per hoc quod dicit. & effunditur ad uentres intelligit ꝙ fiat transitus ad epilepsiā. & per hoc quod dicit & multotiens &c̄. intelligit ꝙ ecōtra fiat tangit ergo utrāq̧ permutationem.

¶ ILLI VERO. Hic determinat de melancolia cuius causa ē extra cerebrū. que est melancolia per cōmunitatē. & primo in generali ostendit quid ipsa sit. 2° in speciali. ibi. 2ª. est cuȝ ergo.
¶ Dicit primo ꝙ illi. s. passioni melancolice cuius causa ē extra &c̄. cōmunicat. s. causam. res alia. i. aliud membrum a cerebro uel totuȝ corpus ex quibus membris eleuat &c̄.

¶ EST ERGO. ¶ Hec pars hȝ septē sic septē sunt res a qbus possunt surgere materie. s. totū corpus aut splen aut epar. aut mirach aut stomacus aut matrix. aut cor. Ibi 2ª. ¶ Aut splē &c̄. ¶ Quod primo dicit patet. ¶ Aut splē Assignat ex parte splenis. Primo duas causas Prima quia non expellit. Secūda quia nō atrahit & hoc propter duo. s. quia habet apostema uel aliud nocumētū. s. opillationē uel malam cōplexionē. ¶ Aut. ¶ Hic ostēdit quō fit melācolia per cōmunitatem ad epar quia pp caliditatē. s. facientem fortē adustionē & etiā ppter frigiditatē & siccitatē dedit intelligi sȝ nō expressit. ut notū ē Posset tamen aliter exponi ut dicatur quod splē nō attrahit melācoliā propter caliditatē epatis qua retinētur in eo humores & non permittūtur expeli ad sua loca.

¶ AVT EST ¶ Hic ponit causas melācolie p cōmunitatē ad mirach & hic per mirach nō dȝ intelligi mirach proprie sed large pro ptibus minsenterii & meseraicarū & partibus eius circūstātibus et primo pōit modū. secūdū quē fit melācolia mirachia & hoc secūdū suā sententiā 2° secūdū aliorū sentētiā Ibi 2ª & ipsa qdē ¶ Cōsiderādū quod modus secūdū Auic. est quod superfluitates ibi adunate apostemātes uel nō cōculcate adurūtur & cōuertuntur in melācoliam & euaporāt ad caput. ¶ Cōsiderādū 2° quod ista melācolia uocatur mirachia a mirach & uocatur inflatiua quia inflat uentrē quādoque & quādoq̧ uocatur ypocūdriaca siue ypocūdrialis siue lateralis.

ET IPSA Primo pōit modū Ga. 2° theophili 3° aliorū Ibi 2ª & theophili Ibi 3ª & quidā ¶ Dicit primo qđ ipsa. s. melācolia mirachia eleuatur. i. consurgit ab apostemate portanariorū epatis. i. uenarū mesaraicarū uel portanariorū i. porte stomachi ad epar. s. intestini portanarii quod statim coniungitur stomacho. Et uidetur hoc magis cōforme dictis Gal. 3° de interioribus prealegato ca°. 7°. cum dicit mihi uidetur quod in horū stomacho. s. quātū ad uiam inferiorē sunt quedā calida apostemata.

¶ ET THEOPHILO Cōsiderādū quod secūdū litterā Ga. 3° de interioribus prealegato capitulo Auic. nō ponit totā sentētiā theophili. secūdū tamē Rasim primo continētis Auic. sufficiēter loquitur Auic. tamē nō curauit & tu uide Ga. ibidē Causa tamē theophili potest uerificari. quia uehemens calor illarū partiuȝ generat melancoliā p adhustionē & euaporat.

¶ ET QVIDAM. Primo pōit aliorū sententiā 2°. signa. ibi. 2ª. significat ergo ¶ Innuit in prima pte ꝙ opillatō mesaraicarū siue sit apostemās siue nō sit apostemās pōt causare hāc passiōeȝ

¶ SIGNIFICAT. Hic ponit sgª. 2°. mouet dubiū. 2ª. ibi. Et h° apa ponit g° primo signa que dabātur ab istis ex quibus probabantur eo⁊ opiniones. & p° ostendit quare opillatio meseraica⁊ est causa huius passionis. ¶ Et signuȝ. Est quidē signū quia nutrimentum non penetrat. est causa. quia ex hoc fit corruptio in materia. & sic corrupti uapores ascēdūt ad caput Illi aūt qui dicūt esse ppter apostema. s. portanarii. siue uenarū mesaraicarū ponūt signū qa dibus retinetur in stomacho crudus. unde. 2°. die euomit illū. Ista etiā sunt dicta Gali. 3°. de iterioribus. 7°. ca°. ¶ Secūdo Auic. satisfacit q̄sito. s. an hoc apostema sit calidū aut frigidū & dicit quod nō est calidū quod apparet per signa quia nō ē febris neq̧ sitis neq̧ uomitus colere ¶ Sed tu diceres Gal. ponit cōtrariū 3° de interioribus cū dicit sed calorē eorum naturalem excedētē &c̄. ¶ Dicēdū quod loquitur ibi auctoritate theophili ¶ Vel dicendū ꝙ ista apata siue sint calida siue frigida possunt esse cā huius melācolie qa possunt esse cā corruptionis nutrimēti in ptibus illis & euaporatōis ad caput Auic. autē nō curauit quia est notū uel quia loquebatur aliorum sentētia uel quia loquebatur de remanētia cibi crudi hoc auteȝ fit plus ex apostemate frigido. Tertio addit causam quādā cū dicit & quādoque est causa generationis eius silicet melācolie mirachie aer exterior. s. conuertens humores in partibus mirah ad naturā melācolicā & hoc ē scūdū dispositionē corpo⁊ in partibus illis.

¶ ET PRINCIPIVM Hic ostendit quō mpia fit per cōitatē ad stomacū Et patet Notandū qđ melācolia surgens ab apostematibus stomachi calidis potest dici stomachalis quia surgit a stomacho potest dici mirachia quia surgit a locis circa mirach & iō exponitur eius. s.

melãcolie mirachie poteſt etiam eſſe cerebralis quia propter calorẽ cerebro communicatũ uapor qui aſcẽdit ad cerebrũ poteſt aduri & cõuerti ad naturã melãcolicã qui uapor anteq̃ eſſet aduſtus nõ faceret accidentia melancolie Sed poſtq̃ peruenit ad humiditates cerebri inflamati aduritur & cũ hoc etiã adurũtur iſte humiditates & fit melãcolia que põt dici cerebralis. ¶ Et ideo poterit exponi & principiũ eius.ſ.melãcolie & aduritur uapor &c̃

¶ AVT EST. Hic oſtendit quõ melancolia fit per cõitatẽ ad matricem. Et notum eſt quod ĩ matrice ueſica ano & aliis partibus poſſunt materie concalcari & aduri euapor antes ad caput

¶ EIVS VERO ET CETERA. ¶ Hic determinat de malãcolia cuius cauſa ẽ ex corde. Et p° facit hoc ſecũdo remouet dubium 3°. addit cañ. pnoſticum. ibi. z^a. cũ tñ. 3^a. ibi. & quãdoq̃. ¶ Dubitatur quia uidetur cõtradicere. primo dicit malicia complexionis ſine materia. & poſtea dicit cũ materia aut ſine ¶ Itẽ quomodo cõplexio frigida & ſicca ſine materia dicitur melãcolica Ad primũ dicẽdũ ꝙ mala cõplexio frigida & ſicca. licet ſit in corde cũ materia. tñ põt cerebro cõmunicari ſine materia. erit ergo malancolia in cerebro a mala cõplexione frigida & ſicca ſine materia. ſed pendebit a mala cõplexione frigida & ſicca cordis cũ materia uel ſine materia. ¶ Ad ſecũdã dicendũ ꝙ dicitur mala cõplexio frigida & ſicca ſine materia melancolica non quia ſit ab humore melancolico ĩmediate. ſed quia ſimilatur illi. uel dicitur melãcolica quia facit accidentia melãcolice paſſionis. ¶ Conſiderãdum ꝙ ſpiritus animalis eſt cõtinuus uitali in rete mirabili facto ex artharíis ſubeticis aſcẽdẽtibus. Quomõ aũt ſit continuus uel contiguus apparet ex dictis in z°. ca°. Cum querebatur an trãſeat ad aliã formam. ¶ Conſiderãdũ 3° ꝙ iſta pars ſeruit Auic. in duobus p° qa oñdit quõ ex corde fit melãcolia z° qa iã inuerat ꝙ melãcolia cerebralis & ſic ẽt nõ cerebralis fit ex mala cõplexiõe cũ materia uel ſine materia. Oſtendit igitur quõ fit melãcolia a mala cõplexione ſine materia uel cordis uel alioꝝ mẽbroꝝ. uel a cauſis extrĩſecis & iõ ſubdit. & q̃ñq̃ fit pp cãs alias ĩfrigidantes & deſiccantes non ex corde ſolum.

¶ CVM TAMEN. Hic remouet dubium dixerat ꝙ melancolia q̃ñq̃ fit a malicia cõplexionis in corde. quare diceret quis eſto ꝙ melancolia non incipit ã corde. ſed a cerebro. patietur necor. ¶ Rñdet quod ſic & ideo oportet quod cura melãcolie cerebralis ẽt fiat curãdo cor. P° g° h° premittit z° declarat. Ibi z^a & ſcias. Et hec z^a pars in duas diuiditur. P° oſtendit ꝙ cũ cura cerebri in hac paſſione oportet ꝙ ſequatꝰ cura. cordis. z°. oſtendit mõ3 cõmunitatis cerebri & cordis adinuicẽ in hac paſſione Ibi z^a. ymo Primo arguitur ſic diſpoſitio bona ſpũs in corde eſt cauſa bone diſpoſitionis in cerebro ergo cũ cura cerebri debet ſequi cura cordis. antecedẽs ponit in littera cõſequẽs ſiue cõcluſionẽ iã premiſſit cõſequẽtia eſt nota. ¶ Cõſiderãdũ circa antecedẽs qd̃ cũ forma inducatꝰ ſecũdũ diſpoſitionẽ materie & ſpũs uitalis fit materia ſpũs animalis ut ſupra z° ca° ergo ſi ille ẽ clarus & terſus oportet quod ex hoc bonus fiat animalis ſpũs.

¶ IMMO In his uerbis Auic. innuit circuitiõe3 augmẽtationis paſſionis a corde ad cerebrum & econtra. ¶ Conſiderãdũ quod principium melãcolie ex corde dicitur plurimũ dupliciter Primo ideſt plurimũ eueniens quia cor ẽ membrũ calidũ aptũ incẽdere & adurere humoꝛ̃s uel z° dicitur plurimũ. ſ. in uirtute quia pua mutatio in corde ad naturã melãcolicã eſt magna in cerebro quia paruus motusꝰ ĩ principio ẽ magnus in principiato ut Aꝝ innuit 5° de generatõe animaliũ z° ca° Auer. 3° coll g3 capitulo de accidẽtibus epatis ¶ Cõſiderãdũ z° qd̃ cũ cerebrũ ſit in quo operationes ſenſitiue manifeſtãtur. ſ. cogitatiue & eſtimatiue & aliaꝝ & huius operatiões ledãtur in melãcolia ideo paſſio melãcolica cõfirmatur in cerebro ꝑprie

¶ ET QVANDOQUE Hic addit cañ pronoſticũ & patet Cõſiderãdũ quod egritudines acute materiales. ſ. febres cõtinue per uiã aduſtionis praue in fine ante mortẽ cõuertunt corpus ad diſpoſitionẽ melãcolicã & ideo ſpũs factĩ tenebroſi & ſilueſtres plus ſunt apti figurari formis mortuorũ ad quos fuit compaſſio timor & triſticia q̃ formis uiuorũ & iõ recordantur eorũ & ẽ malũ ſignũ ut communiter auctores ponũt. & Raſis explicat. 4°. almanſoris.

¶ ET VNIVERSALITER. Hic determinat de melancolica paſſione quantum ad diuerſitatem melancolici humoris & primo quantũ ad diuerſitatem cauſarũ facientium melancolicum humorem. z°. quantum ad diuerſitatem ſpecieꝝ melancolici humoris. ſiue quantũ ad diuerſitatem materie. ibi. z^a. et oportet ut ſcias Pria in duas. primo ponit cauſas generatõnis melãcolie magis itrinſecas. z°. extrinſecas. ibi. z^a Et q̃ñq̃ etiã fiunt cauſa ĩ generatione eius ibi. ¶ In prima parte dicit quod melancolia multiplicatur uel cauſa epatis uel cauſa ſplenis uel cã alterius membri. Si quidẽ cã epatis h° ẽ dupliciter uel quia adurit ſanguinem uel qa nõ repellit melancoliã. Et ẽ minus quia plus multiplicatur melãcolia in epate per uiã adu

ſtionis.quia cito incenditur propter multũ ca lorem q̃ multiplicetur defectu expulſiue cũ iuuetur a ſplene in mundificando melancoliã ¶ Conſiderãdũ ẽt propter alios modos male cõplexionis epar põt multiplicare melancoliaȝ ut pp frigiditatẽ & ſiccitatẽ & tacuit hº rõe no tum.Cauſa uero ſplenis eſt uel quia nõ forti ter trahit uel quia non expellit ad locum qui ẽ ei pparatus ut ẽ os ſtomachi. cauſa uero in mẽbro alio ut mirach matrice &c̃. eſt triplex ad iſtio defectus expulſiue.& mala cõplexio frigida & ſicca.

¶ ET QVANDOQVE Hic ponit cauſas generatõnis melãcolie extrinſecas & hȝ tres ſi cut tres ponit cãs extrinſecas.ibi.zª.&.qbuſdã ibi.3ª.ex cauſis.¶ Quod pº dicit pȝ cũ nulli ſit dubium malũ cibum malũ ſanguinem ge nerare ut in cõmento affo.ſecũde particule Sa na habentes corpora.¶ Cõſiderãdũ circa ſecũ dã partẽ quod Azararius caº de epilẽſia põit hoc quod Auic.dicit multa enĩ uidemus mira bilia nõ reducibilia in cauſas naturales nobis notas Quidã eni melancolici illiſ̃ati loquũtur litteraliter ut Guilielmus ponit Quidã pphe tizãt Verũ autẽ hoc poſſit fieri a melancolico humore ſiue demonio ut Ap̃ ſentit.3o.pticula de prolematibus habet dubiũ.Tamen multi phyloſophi reducũt impreſſionẽ huiuſmodi in demõia ſicut Azararius & ẽ cõforme ſentẽtie Platonis & ſẽtẽtie Apulegii i.liº d̃ deo Socra tis in fine.

¶ EX CAVSIS.¶ Hic apparet quod imagia tio eſt cauſa realis motus.

ET OPORTET¶ Hic diſtinguit ſpecies melãcolie & primo facit hoc zº ponit uinum cãn.Ibi zª.& melancolia.¶ Quod primo dic̃ patet.¶ Propter ſpiſſitudinẽ.ſ.ex congelatio ne uel miſtione melancolie cum eo quãuis ſit paꝝ.quia raro eſt ꝙ flegma aduratur.ut fiat melancolia.¶ Sanguis cũ conuertitur.ſ.ad me lancoliã ꝑpter decoctionẽ.i.paruã adhuſtõeȝ uel reſolutionem.¶ Humor aũt colericus non ẽ cõtentus .i.non ſolũ facit melãcoliã.i.aliena tionẽ & maliciã cogitationis q̃o ſumitur.s. capitulo de ſibare.

¶ MODO PREDICTO.Quare aliqua triũ ſpecieꝝ predictaꝝ & non illa que fit ex cole ra.uel modo ꝑdicto.quia omnes faciũt melã coliã.tñ colerica melancolia facit melãcoliã ma niacam.

¶ ILLA VERO.Iſte eſt affõ.6.particule.deſi pientie cũ riſu facte ſecuriores ſunt.¶ Et me lancolia.hic eſt affõ.alius ibidem melancolicis emoroydes innate bonum.

¶ ET QVANDOQVE.Hic determinat de ca uſis melancolice paſſionis ſecũdũ corporum

diſpoſitionẽ.& primo ſecũduȝ diſpoſitionẽ ex cõplexione.zº ex ſexu.3º ex etate.4º.ex tẽpori bus anni.5º.addit canonẽ pronoſticũ.ibi.zª & hec quide egritudo.ibi.3ª.& multiplicatur. ibi.4ª.& minoratur.ib .5ª.& ad illum.Pria in duas.pº ponit corpora diſpoſita & indiſpo ſita ſecũdũ cõplexionẽ totius.zº.ſecũdũ com plexionẽ partiũ.ibi.zª.& multiplicatur. Cõſi derandũ ꝙ dixit quandoq̧ quia in albis & pi guibus.etiã quandoq̧ poſſibile eſt ꝙ fiat me lancolia & multiplicetur ex defectu alicuius determinati membri.

¶ ET MVLTIPLICATVR Primo ponit cor pora diſpoſita & indiſpoſita ſecũdũ cõplexio nem partiũ.Et primo ponit corª diſpoſita ad melancoliam ex cõplexione cordis & cerebri zº ponit ſigna.Ibi zª ex eis uero.¶ Circa pri mam partẽ dubitatur quia dicit quod homo humidi cerebri eſt aptus ad melancoliã¶ Cõ tra quia in ſignis hominis apti ad melãcoliam ponitur ſpiſſitudo pillorum capitis a.Serap. primo breuiarii zº caº ſed hº ſignificat cõple xionẽ calidã & ſiccam uel frigidã & ſiccã non autem humidam.¶ Dicẽdũ ꝙ aptitudo ad melãcoliã ẽ duplex.Vna ex cõplexiõe totius & ſic homo in totũ melãcolicus ẽ aptus & de hac loquitur.Serap.& Auic. cũ dixit multiplicat̃ i brumis & piloſis.Alia ẽ aptitudo ex cõplexi one partis.ſ.cordis & cerebri & hº mõ aptus ad melãcoliã ẽ hõ calidi cordis & humidi cere bri ut põit Auic.hic et ẽ ſermo Hyp.zº epidia rũ ut ponit .Raſis primo cõtinẽtis zº caº & Aliab.9º theo.caº d̃ melãcolia.¶ Sed dubitat̃ an hõ hũidi cerebri cum corde calido ſit etiam magis aptus ad melãcoliam q̃ hõ ſicci cerebri cũ corde calido & uidetur ꝙ homo cerebri hu midi ex mente Auic.& rõe ſua quia ille magis ẽ aptus ad melãcolicã paſſionẽ i quo cerebrũ ẽ magis ſuſceptiuũ ipreſſionis melãcolice gẽ rate in corde.ſed in homine humidi cerebri ẽt eſt hoc quia humidũ ẽ impreſſibille et figura bile.& non ſiccum ergo &c̃.¶ In contrarium arguitur qa corpora magis cadũt in paſſiones ſimiles q̃ cõtrarias.ut ſumitur zº de interiori bus.7º.caº.Et rõ ẽ qa paſſio cõtraria nõ fit ni ſi a magª cã.Similis aũt paſſio fit a cauſa par ua ut ſuitur ex cõmento affo.ſecunde particu le.in morbis minus &c̃.& fen.zª.ꝑmi cãn.caº. d̃ cõplẽdis diſpoſitõibus.Sed melancolica paſ ſio eſt ſimilior cerebro ſicco q̃ humido.¶ Hic poſſet eſſe locus ſpeculationis & ideo poſſet defendi ꝙ hõ magis aptus ad melãcoliã ẽ q habet cerebrũ humidũ cum calido corde q̃ q hẽt cerebrũ ſiccũ cuȝ eo.Et ratio ẽ quã Auic. ponit.¶ Ad cõtraria dicẽdũ ꝙ licet per ſe ſit uerum ꝙ mẽbra magis labũtur i egritudinẽ

similem q̃ contrariã.quandoq̃ tñ p accidens contrariũ fit ut declarauimus fen.3ª.caº đ obtalmia.& ideo licet cerebrũ humidũ sit magis aptũ distẽpari ad humidũ & siccũ ad siccum tamẽ quia humidu3 est faciliter figurabile ex hoc plus recipit cerebrũ humidum ipressionẽ cordis calidi & sicci q̃ cerebrum siccum.¶ Posset ẽt defendi cõtraria ps.& ad Auic.dicemus ꝙ hic non cõpat hominẽ humidi cerebri & calidi cordis ad hominẽ sicci cerebri cũ calido corde.Sed ad hominẽ qui hẽret cor frigidũ & cerebrũ etiã humidu3.¶ Tercio mõ posset subtiliter responderi.Propter q̃ iod sciendũ ꝙ qs posset incurrere accidentia melãcolica dupliciter.Vno mõ ex ipressiõe facta i organo cogitatiue & estimatiue a uaporibus siccis melãcolicis iprimẽtibus spẽs terribiles.Et hoc mõ hõ cerebri humidi cuius cor ẽ calidũ ẽ plus paratus ad accidẽtia melãcolica q̃ hõ cerebri sicci.Et ratio ẽ quia posito ꝙ ad cerebrũ utriusq̃ ptigat uapor siccus melancolicus a corde calido.tamẽ in cerebro humido retinebitur & imprimet illæ uapor species terribiles.quia eius cerebru3 ẽ aptũ ipressioni.sed i cerebro sicco hoc non ita eueniet.ut notũ ẽ.Alio modo possunt fieri accidẽtia melãcolie propter complexionẽ malãcolicã scilicet frigidã & siccã uel calidã et siccam que cõplexio mala ẽ egritudo propter quam operationes ledũtur & spũs pemutãtur.Et hoc modo homo cerebri sicci plus & magis incurrit egritudinem melãcolicã.s.siccam corde existẽte calido q̃ homo cerebri humidi.Prio ergo mõ intelligit Auic.quod apparet ex mõ loquẽdi suo

¶ EX EIS VERO.¶ Notandum ꝙ traulus ẽ qui nõ posset proferre.r.&.s.& hoc propter humiditatẽ mollificãtẽ ex qua etiã accidit ꝙ propter nõ posse figere liguã sillabã repitũt multociẽs.Hec gº signa .s. traulizatio leuitas lingue & grossiciens labiorũ significãt cerebri humiditatẽ.Alia uero signa significãt caliditatẽ cordis.¶ Et plurimũ sunt.s.apti ad melancoliam.¶ Secundum ꝙ apparet.i.secũdũ primã appitionẽ flegmatici quia signa apparentia circa caput indicãt flegmaticã cõplexionem silicet cerebri.

¶ ET HEC Rõ est' quia uiri sunt magis calidi. Si ergo fiat in mulieribus fit propter magna3 & extraneã causa3 & ideo est deterior.¶ Et multiplicatur in iuuenibus propter caliditatẽ acutã & senibus propter frigiditatẽ & siccitatẽ cõplexionis.¶ Sed tu diceres Aliab.9º the. 7º caº dicit quod accidit melãcolia quandoq̃ in pectine ubi pili producũtur.¶ Dicẽdũ q̃d si littera illa ẽ uera intelligitur de malancolia mirachia uicio stomachi propter golositatẽ & maliciã regiminis.unde digestio corrũpitꝰ & opillatio generatur Hoc autẽ accidit circa .4.annũ maxime.¶ Et minoratur in hieme ppter bonitatẽ digestionis ut Rasis primo cõtinẽtis 2º capitulo & quia hiems quietat materias.¶ Et multiplicatur in estate propter calidu3 estiuu3 et adustiuũ Et i autũno quia tunc generatur melãcolia.¶ In uere &c̃. quia eiꝰ calor est tepidus eliquatiuus & permistiuus.

¶ Et quandoq̃ est eius excitatio cũ piodis.s. dieꝝ uel alterius spacii secũdũ ꝙ materia mouetur & aggregatur ex causis multis. Et ad illũ.Hic ẽ affo.sexte pticule. timor et pusillanimitas &c̃.& addit alia nota.

SIgna Hic põit. signa & pº in cõi secundũ diuersitate3 causaꝝ penes principium & confirmatum esse 2º.in speciali.ibi.2ª.signa uero.pª i duas.primo facit.hº.2º.declarat quoddã dictũ.ibi.2ª.& species.¶ Dicit primo ꝙ signa pricipii sunt estimatio mala.quia iudicat ꝙ non est.Vnde aliquis incipit hẽre odio aliquẽ sine causa.& timor &c̃.Totum hº significat dominium melãcolie.Velocitas ire hoc pprie cũ est a melãcolia adhusta.uel qa iste incipit esse solitarius.& iõ irascitꝰ si qs ab illo pposito diuertit eũ ¶ Dilectõ solitudis.i. ꝙ fit solitarius.& nõ cõuersatiuus.¶ Tremor quãdoq̃ ex timore & alie pñt ẽe cause.¶ Vertigo ex melãcolicis uaporibus caput ascẽdẽtibus.& inde fit sonitus & tinitus auriũ.& ppriẽ in mirach.i.in melancolia mirachia in qua surgunt uapores ad caput¶ Cũ.autẽ cõfirmata ẽ sup.signa sunt timor &c̃.¶ Fastidiũ ppter multitudinẽ uẽtositatis scilicet subleuãtis cibũ¶ Ex eis q̃ ñ sunt qa timebat de aliquo q̃d dicebat esse extra in re.& tamen non erat & timebit de eo quod ẽ extra de quo non est timendum.

¶ ET SPECIES.¶ Hic declarat species haꝝ malarum cogitationum & dicit quod sunt in diffinite.i.indeterminate Rõ ẽ quia sequũtur condiciones indiuiduales in cõperatione ad impressiones humoris melancolici.Iste autẽ condiciore sunt infinite ut 6º colliget primo caº

¶ ET QVANDOQuE ẽs pprie habet impssionẽ.¶ Cõsiderãdũ quod cã in uarietatibus harum imaginationũ melãcolicarũ difficulter assignabilis est.Probabiliter tamẽ aliquid dici põt ut põit Serap.Primo.prac.22.capitulo.Causa gº i hº põt esse diuersitas humoris melãcolici et.diuersitas cõplexiõu3 ũd hic hũoꝛ respectu huius indiuidui habet inducere talem modũ alienationis nec ultra hº est alia cã nisi quia hoc ẽ hoc agens & hoc ẽ hoc patiẽs & 2m hãc uiã uenenũ canis rabiosi inducit timorem aque ut diximus fen 6ª quarti can.In hac etiã

diuersitate adiuuat quãdoq̧ ars & negodatõ hominũ Q ui.n.cerdo est errabit circa suã artẽ & sic de alus & hoc est quod Auic.dicit & quãdoq̧ res proprie idest artes & exercitia propria & negotiationes habent ipressionem silicet i uarietatibus melãcolicis uel res ꝓprie idest proprietates indiuiduales ignote nobis Vel res proprie idest uersatur circa unã rẽ ꝓ priã & ñ circa aliã q̃dã timebũt.n solũ unã rẽ

¶ SIGNA VERO Hic ponit signa i speciali et primo ponit signa secundũ diuersitatẽ mẽbrorũ siue modi fiendi z° secũdũ diuersitatẽ causarũ Ibi z^a & dicimus Prima in duas primo ponit signa eius que fit a cerebro z° eius que fit p cõmunitatẽ Ibi z^a eius autẽ Prima signa sunt.nota Cerebrũ.n.in hac melãcolia multuꝫ patitur & abilitat signa passionis in aliis mẽbris & quia in hac melãcolia cerebrũ continue patitur et multũ iõ accidẽtia sũt ualde magna

¶ EIVS AVTEM Primo ponit signa facte per ꝯmunitatẽ ad totũ secũdo ad splenẽ 3° ad stomachũ 4° ad mirach Ibi z^a uerũ signũ Ibi 3ª signa autẽ ei⁹ Ibi 4ª signa uero mirachie Omisit autẽ signa eius que fit per compassionem ad epar & ad matricẽ & ad cor dãs intelligi ex signis passionis illorũ menbrorũ.¶ Circa primã partẽ diceret aliquis malancolia facta per retẽtionẽ eius quod euacuatur a splene dꝫ bet dici per cõmunitatẽ ad splenẽ et nõ ad totũ ¶ Dicẽdũ quod materia ex splene potest statim cõmunicari capiti & tũc.fit melãcolia splenetica.uel põt dispargi in ambitum corporis & exinde cõmunicari cerebro & tunc dicitur melacolia p cõitatẽ ad totũ.Reliqua patent.

¶ VERVM SIGNA.¶ Multitudo desiderii. Istud signũ nõ est cõune o nni melancolie splenetice sꝫ eius i qua splen multã habet melãcoliam.& uia ad stomachũ non est opillata.

¶ REPLETIO. Propter inflationme.quia melãcolia maxime est uentosa ut sumitur ab Ar.ꝑblematũ.4^a.30.&.31.pbl'e.,& supra sumitur ca°.de qnalitate accidendi.soda ex materiis¶ Natura lenis propter indigestionẽ. Seq̃tur enim lenitas siue lienteria ad indigestionẽ ut.6°.de accidenti & morbo.z°.ca°¶ Mordicatio &c̃.maniã.i.multã inquietitudĩnẽ ac si ẽet maniacus.

¶ SIGNA AVTEM.Hic ponit signa melancolie a stomacho.& dicit in capitulo egritudinũ stomachi fen.i3.trac.4°.Augmento &c̃.quia cibus grauat stomachũ apostematuꝫ Et quia digestõ facit ꝯmotiõeꝫ i cibo et euaporatiõeꝫ iõ excitatat dolorẽs quãdoq̧ usq̧ ad finẽ digestionis & descensus.¶ Et plurimũ melãcoliã.s. mirachiã z^m ꝙ dicit Rasis primo cõtinẽtis.z° ca° ẽ spleneticus quia uel splen illã melãcolicã materiã expellit i mirach uel si multiplicatur in mirach propter causam in ipso mirach splen trahit multũ de ea Posset tamẽ istud dictum referri ad alios melãcolicos qui nõ habent melãcoliã mirachiã quia in aliis etiã ut multum apparet in splene malicia quia melãcolia dominans inficit suũ receptaculũ.¶ Signa uero mirachie.s.propter materias apostemosas uel ñ apostemosas opilãtes partes & uẽas circa misenteriũ¶ Grauitas mirach ꝓpter melãcoliaꝫ ibi cõtentã ¶ Attractio &c̃ .propter uẽtositatẽ sursum motã ¶ Nausea inseparabilis. Dubitatur quia Rasis p° continẽtis dicit ꝙ ipsi habent forte apetitũ cibi¶ Cõsiderãdũ ꝙ licet ibi Rasis dubitet an melãcolia mirachia sit passio calida uel frigida.tñ põt esse quãdoq̧ passio frigida.ut quãdo fit a melancolia fecali.& tunc fortificatur apetitus & põt esse passio calida qñ fit a melancolia facta p adustionem & tũc ẽ nausea & sitis & malicia anime.i.oris stomachi.sꝫ ẽt in melãcolia mirachia de melancolia fecali qñq̧ posset esse malus apetitus & hoc qñ ꝓpter multas idigestiones stomachus repletus fastiditur.põt ẽt eodẽ corpore esse dispositõ frigida radicalis & calida p putredinẽ.& ꝓpter hoc Auic.cõmiscet uaria & diuersa.imo cõtraria signa.ꝙ aũt hñs melancoliam mirachiã iuuetur a frigidis.nõ arguit ꝙ sit passio calida.imo põt hoc p accidẽs contingere ut Rasis ibidem ponit & Auicena infra in cura.

¶ Eructuatio acetosa propter idigestionẽ a frigido uel a debili calido purefactiuo¶ Sputũ humidũ quia aggregat flegma propter multas indigestiones. ¶ Rugitus silicet factus a uẽtositate.¶ Exitus uentositatis.s.per supius & inferius.&c̃.¶ Et inflatio .i. inflamatio. uel quia melancolia est facta p adustionẽ a calido epatis uel alio uel quia est ibi putredo.

¶ Dolorẽ in stomacho ex corruptis humoribus uel humiditatibus factis ex cibõrũ indigestione.¶ Dolorẽ inter spatulas quia ibi aligatur meri posterius unde uapores a cibo corrupto ascẽdẽtes inferũt nocumẽtum¶ Propẽ post cibũ qa euaporat propter malam digestionẽ¶ Euomit flegma colericũ quia indigestio facit flegma.& aliqua inflãmatio putredinalis inflãmat colerã.quãdoq̧ acetosum cũ fit corruptio ad acetositatẽ.¶ Accidũt accidẽtia ex acceptione.i.sumpto cibo. imo post.s.qñq̧. quia est facta tunc eius corruptio¶ Egestio flegmatica.s.qñq̧.& colerica.s.quãdoq̧.& ẽt simul.¶ Et aleuiatur &c̃.¶ Procedit apostema.i.tumor et grauitas.¶ Tremor propter uẽtositatẽ.¶ Et augetur cũ facietate nauseatiua quia multiplicatur repletio¶ Et uelocitate digestionis.i.diminutione digestionis.uel.i.facta

digestione.& q̃uis uelociter fieret.& h° Auic. dixit quia iā posuerat ꝙ plurima accidentia istorū sunt post cibū & ideo uult ꝙ ēt uacuo stomacho & digestione facta possunt in istis accidentia fortificari.& hoc ꝑpter duas causas Vna quia facta digestione & euacuato cibo a stoma h9 calor stomachi agit i humorem ali quem corruptū.ibi existente.& cōmouet eū. Secūda cā est quia possibile ē ꝙ i hora illa tra hātur materie male ad stomacum.

ET DICIMVS.Hic primo ponit signa melancolie facte a malancolia sanguinea secun do a flematica.3° a colerica 4° a melācolia fe cali.Ibi 2ª si autē.Ibi 3ª & si Ibi 4ª.& si littera patet.Dubitatur utrum aliqua melancolia possit esse cum risu.uidetur ꝙ nō quia omni bus melancolicis cōmunicat timor & tristicia ut patet 3° de interioribus.7° ca°.& Auic.su pra in diffinitōne ergo nulli cōmunicat risus Amplius cum nocumēto mēbri notabilis non uidetur posse cōcurrere risus quia sigifi cat gaudiū s3 i melācolia ē nocumētū notabili mēbri ut cerebri g°.&c̃.Itē si aliq̃ melācolia fierēt cū risu ipsa esset a sanguine s3 sanguis nō facit risum.Probatur dupliciter.Vno mō qd̃ inducit terrorē non facit risum sed sanguis se cundum cerebrū habundans inducit terrorē quia grauitatē & facit etiam somnia terrorē inducētia ut ntaare i sanguine & sanguinem exire ut fen 2ª primi libri.Itē pueri statim nati habent multū de sanguine & est signū ru bedo i eis & tamē quasi cōtinuo plorāt.In contrarium est Auic.in littera.Rñdet.Mun dinus forliuiēsis quod melācolia accipitur du pliciter.Vno modo pro alienatione ab humorē melācolico facta & sic nulla est cum risu.Rō quia melācolicus humor ē aptus facere timo rē & tristitiā & non risum.Alio mō accipitur pro quacūq alienatione & hoc modo sanguis potest facere aliquam melācoliā.i. aliq̃ aliena tionē cū risu & sic erit aliqua melācolia cū ri su.Isti sermones possent impugnari & pos sent reduci ad bonū itellectū.Eis igit̃ post positis Dicēdū primo quod in tı° q̄onis sumi tur melācolia pro nocumēto facto in cogitati ua a melācolico hūore quod nocumētū ē corru ptio.Secūdo ē premittēdū quod sanguis de sui natura siue substātiali siue cōplexionali siue proprietate siue illustratione habet indu cere risum Et melācolia per sui substantiā uel proprietatē uel cōplexionē uel obscuritatē si ue nigredinē habet inducere terrorē & tristi ciam & hoc supponatur ut cerum.His pre missis dico quod passio melācolica uel fit ab huōre melancolico puro uel fit ab humore me lācolico nō puro sed permisto sanguini.Si qdē

passio melācolica fiat a melancolia pura.Dico ꝙ talis melācolia nō pōt esse cū uero risu.rō ē iā dicta quia melācolia de sui natura inducit tristiciā & timorē.dico tamē ꝙ posset esse cū risu quoddā mēdoso.Rō ē iā dicta quia sicut melancolia per condictiones indiuiduales tam ex parte humoris q̃ ex parte corporis patien tis potest determinari ad infinita.ut infinite sunt species imaginationū in eis.licet oībus cō municet timor & siluestritas.ita poterit dete minare aliquā speciē risus.ut ꝙ figat i anima sua formā unius ridentis.& sonet cū pectore. & distrahat labia uideatur ridēs. S3 contra nulla indiuidualitas mouet ad cōtrariū sue speciei.Dicēdum ꝙ uerū est ad contrarium uerū.Iste tamen risus est fictus.& non uerus. Vel aliter quod illa ꝑpō possit negari.Exem plū in muliere nutrita ex ueneno de qua ꝑlixe scripsimus fen 6ª quarti cañ.Si autē passio melancolica fiat a melancolia adhusta tunc si mista sit cū sanguine facit melancoliam cū risu. Ratio est quia quando aliqua passio pendet a duabus materiebus cōtrariis oportet quod appareāt accidētia cōtraria permisti & refra cta & quandoq uincit unū accidēs quādoq aliud secundū uictoriam humoris h° apparet in emitritea febre & in sahara subetica melāco colia prouenīete ab humore melācolico sangui ni misto prouenit aduobus hūoribus habenti bus contrarios effectus in hoc quia unus idu cit tristitiā ut melancoliā & alter gaudium ut sanguis.Ergo oportet qd̃ ista accidentia ap pareāt cōmista et refracta secūdū modū.dictū Et hoc Auic.intellexit cū dixit colera faciēs me lancoliā cum est cum sanguine est cum gaudio & risu & nō comitatur ipsā tristicia uehemēs Ergo uult quod hēant tristiciā sed ñ uehemē tē ymo cōmistā gaudio & risui Quō autē iste risus factus a dominio sanguinis sit uerus dic tū est sup̄ in q̄one de risu.Ad cōtraria dicen dū ad primū quod cū timore & tristicia stat risus sed nō uehemens & forse3 modo ridet & modo tristatur.Ad secundum dicendu3 ꝙ cum nocumento menbri nobilis potest stare risus.ut in frenetico & pcusso sub diafragma te & alis qui moriuntur ridendo de quibus dictū fuit supra Ad aliā cū ꝓbat̃ ꝙ sanguis non facit risum.dicēdū ꝙ licet apstemet uel in ducat illa somnia.tñ pōt iducere risum. ut sup̄ declaratu3 fuit.Et cū dicitur de infantibus dicēdū ꝙ plorāt ꝑpter cutis teneritate3 & oc cursum ad inconsueta ledentia

OPortet.Hic ponit curā & prio premitit quedā cañ.2° exequitur Ibi 2ª & necessariū.In prima parte dicit quod ista cura fiat in

pricipio anteq̄ confirmetur egritudo quia ī pn
cipio est facilis cure ꝫ dū ē confirmata ē diffi
cilis. ¶ Considerādū ꝙ cā huius dicti ponitur
a Rasi p° continētis z° ca°. auctoritate Ruffi.
& ab Alexādro ca° de melācolia. Causa autē
ē duplex. Pª quia qn̄ melancolia ē confirmata
tunc nimis ipressit in cerebrū. & materia me
lancolica mutauit quasi cerebrū ad sui naturā
ut ēt Alexāder ponit. hoc aūt difficillimū ē re
moueri. Secūda cā ē qa cōfirmata hac passio
ne pp multū errorē rōnis non possunt dari
medicine patientibus. qa non obediunt tibi.

¶ ET NECESSARIVM. Hic primo poit cu
rā ī generali magis & que se uertit ad rectifica
tionē r̄giminis ī reb⁹ n̄ naturalibus. z° ī specia
li magis ibi. zª. si aūt melācolia. ¶ Tota pria
ps legat̄ simul & ē nota ī plurib⁹ ¶ Aīa letifi
cetur ut opponat̄ tristicie melācolice. ¶ Odori
ficetur &c̄. Ad cōfortationē cerebri & cordis
Odorifera. n. sunt cordalia ut fen. xi. et anima
sensitiua iuuat̄ odore bono ut scribit̄ in libello
de pomo. Debent autē ista odorifera esse cali
da aut fragida secundum complexionē melan
colici humoris. ¶ Cibos humectatiuos &c̄. ut
caro pullorum & perdicum iuuenum & caro
agni. Vnde primo continentis auctorirate filii
Mes. dicit de proprietate carnium agnoꝝ ē iu
uare paciētes melācoliam. ¶ Cumq̄ ex balneo
&c̄. Istud est dictū. Rasis primo cōtinētis &
fit hoc ut aqua illa humectet aliqualiter &
tollat calorem alquē accidētalē & sitim si quā
impressit balneum. ¶ Fricatio tenerum faciēs
ut ē fricatio leuis. ¶ Studiū in humectando
&c̄. quia melācolicus humor plus peccat p sic
citatem. ¶ Alienat a se coitum. ¶ Contra qa
infra fen. zo. ca° de iuuamētis. coitus dicit coi
tus confert melācolie & pulribus egritudini
bus colere nirge. ¶ Dicendū quod coitus per
se & directe nocet melācolicis. Ratio est quia
exicat euacuādo humidū spermaticū & spu
mosum & propter exicationē prohibetur su
dor uehemēs. per accidens tamen & quādoq̄
pōt iuuare. Et h° dupliciter. P° īducēdo alacri
tatē & h° qn̄ coitus fieret cū ea q̄ diu desidera
uit. Secūdo si hō haberet accidētia cerebralia
similia melācolicis propter uapores spermatis
corupti & tunc coitus confert Et hoc ē quod. A
subdit ibidē coitus cōfert malācolie et plurib⁹
egritudinibus colere nigre ꝓpterea quia id la
tat silicet animā & spūm inducēdo letitiam. &
propterea quia expellit fumū spermatis ag
gregatū a parte cerebri & cordis stat g° in iu
dicō medici estimatio an debeat uti coitu ī eo
uel nō. posset eni plus quādoq̄ ꝯferre hilaran
do hominē q̄ nocere exiccādo. ¶ Et alienet fa
bas &c̄ quia omnia generāt melācoliā. ¶ Ala

cuen idest matricarie & pōitur camomilla ad
remouēdum maliciā papaueris secūdū cān̄ ge
neralē positū supra & ad idē pōitur alachuē
¶ Somnus est ex couenieticribus curis ¶ Cō
tra Ras. primo cōtinētis dicit prosunt eis ui
gilia lōga & determinata. ¶ Dicēdū quod for
tan tex. est ibi coruptus. ¶ Vel dicendū quod
loquitur auctoritate alterius proprie Ruffi.
ꝑ dicēdū ꝙ somnus cōfert propter multa &
iter alia pp remotōēꝫ eorum a cogitationibus
ꝫ uigilie prosunt proprie cū ipsi cōuersantur
cū hominibus diuersis & diuertūtur a cogita
tionibus eorū in alias iocūdas cogitationes. &
iste uigilie lōge et sic determinate etiā ꝯferūt
& de istis loquitur Rasis.

¶ SVCCVRATVR &c̄ Cōsiderādū ēt papa
uer tribuit nocumētū cōgelationis & ingrossa
tionis Camomilla autem & similia contrari
um faciunt.

¶ SI AVTEM. Hic ī speciali ponit curā melāco
lie secūdū diuersitatē causarū & primo melā
colie prouenietis a mala ꝯplexione sin̄ materia
z° cū materia 3° assumat curam 4° ponit curā
intendēdo ad accidētia Ibi zª si autē Ibi 3ª &
canon Ibi 4ª si autē accidat casus. ¶ Cōsiderā
dū circa finē prime partis quod multociens
post frenesim & quādoq̄ tertianā purā &
febres multe inflamationis remanet ī cerebro
aliqua inflamatio & aliqª exiccatio que faciūt
alienationē. Et istā Auic. hic uocat melancoliā
& certū ē ꝙ leuiter remouetur etiā ēbrocatio
nibus que dicte sunt supra ca° de charabico.
cum dixit cūq̄ egritudo finita fuerit &c̄.

¶ SI AVTEM. ex materia. hic ponit curā melan
colie materialis. & p° premittit intētiones cu
ratiuas. z° in speciali eas applicat. ibi. zª. incipie
mus. Pª in duas. p° premittit. z°. declarat. ibi.
zª. pª. eaꝝ ¶ Considerandū circa primā partē
confirmata melācolia licet sit difficilis cure nō
tamen ē īpossibilis. Si g° ista imprimunt ī me
lancolia confirmata multomagis in non confir
mata. Posset tamen aliter exponi confirmata.
in cerebro. i. cerebro iam propria ut distingua
tur contra melancoliā per cōmunitatē ad ter
minata mēbra. & tunc oportet sic dicere ꝙ p°
ponit curā melācolie confirmate. i. cerebralis.
z°. eius que fit per cōmunitatē. ibi. zª. ꝙ si cā ī
melancolia fuerit apostema in stomacho.

¶ PRIMA EARVM. ¶ Hic declarat tres in
tētiones curatiuas. Ibi zª & zª. Ibi 3ª & tertia
¶ Considerandum ꝙ ista intentio nō ē pª in
operatione ꝫ potius in intentione. ¶ Clisteri
& uomitu quia forte materiā habet in stoma
cho mineram licet in cerebrū impresserit. Nisi
in illo &c̄. quia minus stomachum debilitare
posset & ideo licet sit mirachia in qua uidetur

magis cōuenire tamē ñ.d; fieri g° minus ī aliis De z² patet. Cū euacuatione debet itelligi āte & post & cum ea. Nam regimen humectatiuū est cōueniēs in tota cure protellatōe. sicut sumitur a Mes. in hoc capitulo.

¶ ET PONAS IN EIS Considerādū qđ ista misceantur simul cū humectātur & nō fiat resolutio fortis sicut solū faceret radix lilii & pura resolutiua ut nō ingrossetur ex hoc humor sed fiat cum humectatione aliqua resolutio & hoc fit gradati & ē canon Mesue i h° capitulo & hoc est qđ dicit ut nō ingrossetur humor propter resolutionē purā ī qua nō est leuitas & iō ponūtur medicine humectātes. ¶ Neq; grossitudo fiat ut humectatur .i. per solā humectationē Et nō sit resolutō idest quia nō sit resolutiua uirtus ergo tā pura resolutiua q̄ pura humectatiua nocēt.

¶ QVOD SI COLERA &c̄ Et ñ cures silicet de eorū calore quia resistitur a frigore melancolie ficalis & nō fiat fortis resolutio Vel non cures .i. ñ euacues ñ faciēdo hāc humectatōe;.

¶ ET ADMINISTRA ¶ Hic docet humectare cū cibis. Vinū albū pmistū qa magis humectat ē.n. forte in humectādo. ut p; p° cañ. fen. 4ª. ca°. z°. & 4°. can. ca° de cura terciane ¶ Preter antiquū quia nimis calefacit & siccat. & forte .i. potens. qa debet ēē mediocre.

¶ ET TERCIA. Hic ponit terciā curā. & patet ¶ Cu; letificantibus calidis ut diamusco. diamargaritō calido tēpatis. ut aromatico rosaceo uel alio a te constructo. Frigida multe frigiditatis. ut faciendo ex cāphora & sandalis & spodio. scies ex pulsu ueloci frequēti calorē. &c̄.

¶ INCIPIEMVS AVTEM. Hic i speciali ponit curā secundū predictas res. & p° ponit curā melācolie cerebralis. z° eius que ē p coitatē ibi. z². q si cā i melācolia. Vel. dici posset q p° poit curā z^m. diuersitatē materieꝝ. z° secūdu; diuersitate; mēbrorū. ibi. z². qđ si causa. Et utraq; diuisio in idē reddit. Prima in tres. primo ponit curā melācolie q̄tu; ad primā rem que ē euacuatio & ēt confortatio cordis. z°. quantu; ad secūdā que ē humectatio. 3° ponit sentētiā quorūdam. ibi. z². & tu quidē ibi. 3ª. qui dā autem medicoꝝ. Prima in duas. primo ponit curam per flebothomiā. z° per farmaciam. Ibi z². deinde si iuenis & c̄ ¶ Considerādu; circa primā partē quod accipimus uenas quas opotet flebothomare in melācolia cum est sanguinea. s. uenam nigrā & cephalicam eiusdem partis & quādoq; basilicā anteq̄ uenas frontis. Et ex h° accipimus quod quādoq; flebothomamus de uena frontis. Quādo autem flebothomie harum uenarum fieri debeant apparet ex cañ. gēralibus. Secūdo accipimus q aliquādo dimittimus flobothomiā propter ďbilitatē & quia materie sunt pauce & sunt in capite tantum. ex q° tietur q p flobothomiā fiat siccitas & sic nocumētum. Tertio accipimus remotionē erroris quia non debet stringi q̄uis sit clarus. Quarto accipimus modu; quia d; fieri ampla. Quinto accipimus generale; canone; in quātitate flebothomie qa moue plus. s. de sanguine per flebothomia; cū inuenis signa cōmunia. s. repletionis in toto. ¶ Hic caderet dubitatio de ordine flebothomie harum uenarum tamen hoc generaliter declaratū ē i canonibus generalibus ¶ z° caderet dubitatio de q° brachio. De hoc aliquid Auic. tāgit & supra ēt dictū ē fuit tamē moderni auctores plus cōtētātur đ flebothomiis i brachio sinistro et manu sinistra & i pede ppter cōmunitatē splēis que plurimū in melancolicis colligit melancoliam. ¶ Tertio caderet dubitatio an possi; flebothomia fieri nō premissa farmatia Nam Gul. lombardus in hoc capitulo nō inuenit utilitatē in flebothomia nisi farmacia premittatur. Hec tamē questō est generalis. & Auic. uult quod secūdū oēm dispositionē. s. melancholie sanguinee incipias a flobothomia Possunt. eni; melācolie sanguinee esse plurimū dispositionū ut notū est silicet ex sanguine facta uel ex colera. uel ex flegmate uel melācolia & tñ mixe sanguini & cū sanguinis exuberātia. ¶ 4° queritur propter quod in melācolia precipitur a Mesue quod incipias. a flebothomia uene communis siue nigre z° a flebothomia basilice. Sed in mania incipita a basilica postea uadit ad nigrā si oportet. ¶ Sed dicēdū quod existente repletione in toto in mania & melacolia requiritur flebothomia que a toto euacuet & cum hoc cōueniēter materiā diuertit. Materia. autē melācolica difficilius diuertitur ad longinqua. sed facilius ad ppinqua ppter suū motus tarditatē. & diuersa non timetur sic recursa. Sed materia colerica siue ad colerā tendēs ad longinqua facilius diuertitur. & debet diuerti timore recursus. Flebothomia aūt nigre propinquioris diuersionis est. & iō precipitur in melācolia sanguinea. sed flebothomia ex basilica lōginquioris. & ideo cōpetitur mania sanguinea. forsan hec fuit imaginatio Mes. & alie cāe possent assignari quas pñtis dimitto. & hec q dicta sunt pñt pati calūniā ¶ Quinto dubitatur si apta uena patientis melancolica; exeat sanguis subtilis debeat constrigi et uidetur quod sic p. Rasim primo cōtinētis. z° ca° ubi dicit si contingat te aliquē melancolicā flebothomare & sanguis nō exeat niger noscas peccasti in opinone tua eo quod sanguis deb; esse totus niger & ideo erit uena claudenda & ñ

erit permittendus sanguis amplius exire. Probatur rõne quia uena debet constringi qñ non euacuatur sanguis qui debet euacuari. sʒ quando euacuatur sanguis subtilis. est hoc ut notũ ẽ. In contrariũ est. Auic. ¶ Ad solutionẽ huius contraditionis sciendũ ꝙ melãcolica materia uel inficit totum sanguinẽ & tunc apta uena sanguis apparet niger uel ñ inficit. s. quia non miscetur secuʒ uñ flebothomia nõ competit &. tunc i principio flebothomie apparet sanguis bonus & tunc debʒ statim constrigi quia &. in processu flebothomie sanguis bonus apparebit uel melãcolia inficit sanguinẽ in partibus interioribus non exterioribus & tunc per flebothomiã incipit euacuari sanguis laudabilis. nec propter hoc debet fieri restrictio. quia i ꝓcessu euacuabitur sanguis melãcolicus. Qđ aũt aliqñ sanguis qui est interior sit infectus. qui aũt est extra non sit infectus. apparet ad sensuʒ in usu flobothomie. & sumitur ab Auic. 3°. cañ. fen. 4ª. trac. 5°. p°. ca°. & p°. cañ. fen. 4ª. ca°. de flobothomia. Potest ẽt econtra quando q; contingere ꝙ sanguis extra erit infectus. sed intra non sic. ¶ Ex quibus apparet concordia inter Aui. & Rasim quilibet enim eorum processit cum sua estimatõne. Auic. n. flebothomat melãcolicũ cuius sanguis ẽ extra bonꝰ & itus malus. Sʒ Rasis flebothomat melãcolicũ cuiꝰ sanguis totus ẽ malus Et forsam quod ẽ plus cõtingens uel flobothomat per errorẽ melãcolicũ cuius sanguis totus ẽ bonus unde & si apta uena exit subtilis debet cõstringi. ¶ Sed tu diceres quare flobothomas eũ si sanguis totus ẽ bonus. ¶ Dicẽdum quod cõtingit propter errorẽ estimabas eni quod nõ ẽ sicut multotiens cõtingit

¶ DEINDE Hic ponit curã quãdo melãcolica materia ẽ a sanguine seperata & primo quando ẽ melãcolia frigida z° quado est calida Ibi zª & si materia Vel aliter ut supra apparet. Prima in duas primo ponit curã quãtum ad primã intẽtionẽ que ẽ euacuatio z° quãtũ ad zªm que est confortatio cordis Ibi zª cũ purgaueris Prima in duas primo ponit cuarã per euacuationẽ cũ solutione z° cũ uomitu Ibi zª & administra. ¶ Considerãdũ quod ly deinde potest dicere ordinẽ ad flobothomiã & potest dicere ordinẽ sermonis. q. d. postq̃ posui canonem in flobothomia nunc pono tibi cañ. in farmacia. ¶ Considerandum secundo qđ Auic. in euacuatione attẽdit tria. p° purgatõeʒ materie cũ dicit incipe a digestõe. z° attẽdit gradũ. quia primo a leuioribus euacuatiuis est inchoandum. ¶ Sed tu diceres quomodo coloquintida & scamonea ẽ leuis medicina. imo est de fortibus. ¶ Dicendũ quod leuis respectu aliarum que dicẽtur. s. magnarum hierarum & generum elieborũ. ¶ Vel dicẽdũ qđ ẽ leuis medicia si parũ đ ea deŕ. Vnde Auic. dixit paꝝ Tercio attendit Auic. iterationẽ euacuationũ. Humor. n. hic cuʒ sit difficilis eductionis non potest una euacuatione educi. Quod aũt dicit de timore ellebori declaratũ est supra i canonibus generalibus. ¶ Et multociens & c̃. Vult ꝙ ponendo assidue has medicinas in aqua casei & assiduando dationẽ aque illius confert zm migratõeʒ rẽ flegmatis ex materia. i. zm ꝙ materia ẽ paꝝ flegmatica. qa si ẽẽt multũ de flegmate non sic cõfert aqua casei. uel ex medicina. i. si uis cũ medicinis minorare flegma tũc põe has medicinas i aqua casei. Vel ex medicinis. i. si ꝓcessit datõ medicinaꝝ que euacuaueꝝt flegma tũc. n. securius põt dari aqua casei In materia. n. frigida & humida aqua casei nõ multũ uidetur utilis. ¶ Omni mẽle euacua cũ aliqua de hieris & c̃. ¶ Cõtra q̃ Rasis p° cõtinẽtis prohibet usum hiere ¶ Dicendũ ꝙ Rasis loquitur in materia calida incẽsa. hic loquitur Auic. in frigida In calidis enim materiebus in quibus timetur inflamatio nõ multũ cõmẽdatur hiera ut 5° cañ. trac z°.

¶ ET ADMINISTRA. Hic cõsidera duas cõditiones ad uomitũ Prima si materia in eo auget morbũ Secũda ẽ si egritudo nõ ẽ multũ debilis & hoc referendo ad uomitũ fortẽ cum fortibus. s. elleboro. qui uomiatus cõpetit cum egritudo ẽ multũ fortis & fortiter est infixa melãcolica materia que non educitur nisi forti medicina silicet elleboro et hieris magnis pluri me quarũ fortiũ medicinarũ prouocãt uomitum & ideo statim dicet. si antiquatur egritudo administra uomitum cum elleboro. ¶ Vel posset dici Si egritudo non est uehementis debilitatis. i. effectiue. i. nõ facit multã debilitateʒ uirtutis ¶ Sextariũ ẽ pondus. ʒ. vi. &. ẜ ¶ Reliqua patent Cumq; ¶ Hic intendit ad cor. & cum hoc etiã ad euacuationẽ cõmunẽ & particularẽ. s. masticationibus & gargarismatibus notis i capitulo gẽrali supra ¶ Alefeniati sunt species aromatice ut gariofili & similia. ¶ Et si materia ¶ Diceret aliquis quare non ponit curã melãcolie cum materia ẽ decliuis ad flegma. ¶ Dicendum quod dedit intelligi supra cum dixit & decliueʒ ad frigus. ¶ Considerãdum pillulꝰ stomaticis temperatis qa nõ multum uoletis. Melancolia enim decliuis ad coleraʒ citrinã ẽ habilior ad motũ. ¶ In ca° suo. s. i ca°. de cura sode calide.

¶ ET TV QVIDEM. Hic cañ. iam ẽ supra expositus quãdo Auic. docuit cum papauere miscere camomillã & allachuen.

¶ QVIDAM ¶ Hic ponit curam aliorũ sñia & primo ponit in hoc unũ preceptũ 2° aliud. Ibi 2ª. & laudauerũt. ¶ Dicit primo quidã autẽ medicorũ .s. Ruff⁹ & Alffulamẽ .ut. Rasis p° cõtinẽtis. 2° capitulo non laudat nec uituperat quia materiã melancolicã difficiliter mobileꝫ aloes non educeret. Sed aliquã melancolicam colericã forsan posset euacuare. ¶ Cherat est quatuor gra. ordei. & cõfert in mundificatõe stomachi. Et laudauerũt. Primo facit hoc. 2°. ponit suã sententiã. ibi. 2ª. nos aũt. ¶ Et lauda uerũt. s. Rasis auctoritate Ruff. uel Gal. Nos ¶ Consideradũ ꝙ acetũ secũdũ se auget melã coliã. ut Hip. 3°. re. acu. & 2°. cañ. & 16 Auic. ti met eius nocumẽtũ. timet ẽt maliciã squille pp sui resolutionẽ & exicatõeꝫ Sed si materia sit calida confert acetũ pp infrigidationẽ. & maxi me si misceatur ẽt cũ rebus cõferentibus in hoc. ut poliũ & c̃. acetũ ẽt squilliticũ & oximel fac tũ cũ aceto squillitico propter uirtutem resolu tionis conuenientioris & subtiliatioris etiã con ferunt q̃uis materia sit tendens ad calorẽ. Ace tũ & iuuat. s. miscendo cũ medicinis splenis qñ melãcolia fit cõmunitate splenis. quia splen di ligit acetũ. ut Auer. 7°. colliget ca° đ curis apo stematũ. ¶ Et oportet. ¶ Resumit curã cũ cõ fortãtibus. ¶ Et sit multũ uincens. s. oleũ uiola tũ. Siccitatẽ camphore & c̃. Et sup. in quibus recipiuntur reliqua odoramenta frigida & c̃. Et in hoc oportet cõsiderare distẽpantiam in calore uel frigiditate 2ᵐ ꝙ supra dicebatur in cordialibus ¶ Quod si. Hic ponit curã melã colie p coitatẽ. & primo eius que fit p conmu nitatẽ ad stomacũ. 2° ad mirach. 3° ad alia mẽ bra quedã. Ibi 2ª & fuerit. Ibi 3ª quod si cã fuerit prouocari. ¶ In prima parte abreuiat curã quia est cognita ex capitulo apostematũ stomachi & malarũ complexionũ calidaꝝ uis cerũ. s. stomachi epatis & alioꝝ & est cognita in canonibus supra positis in cura sode & in ca nonibus generalibus. Et si fuerit primo ponit curam melancolie mirachie quãdo cõiũgitur dispositoni calide 2° quãdo frigide. 3° ponit cu ram ad uẽtositatẽ que i ea multiplicatur. Ibi 2ª. & si fuerit. Ibi 3ª & multociẽs. ¶ Consi đ rãdũ ꝙ caliditas in ptibus mirach uẽtosat ma terias melãcolicas etiã dixit qñ ¶ Cõsidrãdũ 2° ꝙ i ẽtio Auic. ẽ ad q̃tuor p° ad curã apste matis & sequitur ex ca° de apostematibus. s. in generali p° li°. fen 4ª. & infra fen. 14. đ apost e matibus meseraicarum. Secundo intẽdit ad cõ fortationẽ capitis & c̃. & sequitur ex. s. dictis. 3°. ad prohibitionẽ generationis & multiplicatõ nis melancolie. & fit rectificando epar. 4° ad diuersionẽ & prohibitionẽ. & fitq̃ cũ uentosis & medicamine de sinapi. & cõfortatõe splenis

Hec cõfortatio est nota fen. 5ª. ¶ Sꝫ tu diceres ubi debẽt poni iste uentose. ¶ Dicẽdũ qđ pos sunt poni circa partes colli. & si materea san guinea in capite habũdat fiant cũ scarificatione Possunt etiã poni circa partes uẽtris silicet sũ p partes epatis uel splenis ubi etiã sunt uene quas quãdoq̃ flebothomamus ut li°. primo. fen 4ª. ca° de flebothomia. ¶ Cõsiderãdũ ꝙ preter has itẽtiones in cura melãcolie mirachie sunt intẽtiones cõmunes. s. euacuatio humecta tio & cordis cõfortatio quas Auic. intellixit ex premissis & ex eis que dicit ibi & cañ. ¶ Et si fuer t. ¶ Considerandũ primo quod duplex littera reperitur. Vna que dicit infrigidantis & pater Alia que dicit inflantis & hoc fit ex uẽtositate que etiã multiplicatur in stomacho propter debilitatẽ naturalis calidi ex quo fit opera°. imperfecta que ẽ uaporatio ut fen. 13. trac. 5°. primo capitulo nõ solũ ergo uẽtositas fit in mirachia melãcolia in qua ẽ distẽpãtia calida. sed ẽt i qª ẽ frigida. neq̃ fuerit apostẽa s. licet calidum uel neque. fuerit apostema . s. aliquod quia si ẽẽt apostema requireretur alia cura in principio. ¶ Considerandũ 2°. ꝙ Auic. intẽdit quasi ad rectificatõeꝫ male dispo sitionis cũ rebus calefacientibus. ut apparet & apparientibus. & io dat succũ absinthii. 2ᵐ qđ dictũ ẽ. s. supra. ut ibi quidã aũt medicoꝝ. q° aũt tẽpore absinthium debeat dari in morbis materialibus iã declarauimus 4° cañ. ca° de cura emitritei herbã marie. i. artemisiam. Intẽ dit ẽt ad diuersionem cũ sinapismo inter duas spatulas. & cũ uentosis super uentre absq̃ sca pellatione. quia materia est frigida. ¶ Nisi il lic & c̃. ¶ Contra qa supra docuit ponere eas in mirachia cũ apostemate ¶ Dicẽdũ ꝙ ibi do cet eas ponere post spatulas. siue in collo. sꝫ hic prohibet eas in uẽtre. ¶ Vel dicẽdũ ꝙ cũ apo stema ẽ i uia declinationis & cessat cursus ma terieꝝ possunt poni uentose. sed cũ apostema ẽ in principio & cũ materia ẽ in cursu. tunc pro hibetur. & ꝓpter hoc dolor ẽt ꝓh bet. s. dolor materialis humoralis cum attrahit materiam ¶ Considerãdũ ẽt ꝙ alie sunt intẽtiones que intelligũt ex partibus premissis.

¶ ET MVLTOCIENS. ¶ Hic primo facit hoc 2° ponit canonẽ. Ibi 2ª & oportet. Quod primo dicit pater. ¶ Et oportet. P° põit quos dã speciales canones 2° põit cañ. cõmunẽ. Ibi 2ª & canon. P° in tres sicut tres cañ. põit. Ibi 2ª & multociens. Ibi 3ª & sias. ¶ Cõsideran dum ꝙ retificatio epatis siue sit calidũ siue fri gidũ cõmunicat plurimũ i melãcolia mirachia quia epar fontem ẽ humoꝝ.

¶ ET MVLTOCIENS. ¶ Hic cõsidera qđ in melãcolia mirachia ẽt cũ dipositõe frgida

epatis & uẽtris accidit quãdoq error cũ me
dicus inuenit iuuamẽtũ a frigidis. Hoc autem
iuuamẽtũ ẽ p accidens. Primo si dentur frigi
da humida.uerbigrã Aqua uel pisces faciũt.n.
hº inquãtũ humida nõ inq̃tũ frigida.& hoc
ẽ quod dicit.ũde sunt humectãtes.Secũdo mõ
faciunt hoc quia frigida quietant uapores &
uẽtositates Hoc autẽ nõ est uerũ iuuamẽtuz
abscindẽs materiam melãcolicã. Tertio possz
dici quod hoc faciũt frigida.s.humida qa me
lãcolia non multiplicatur ex eis ergo in spacio
tẽporis quo nõ multiplicatur & non uaporat
natura resoluit de materia & uincit & retifi
cat & hº ẽ quod dicit ex frigido cũ ẽ humidũ
nõ generatur colera nigra & sup.nõ abscindit
materia eius Vel aliter & abscinditur idest re
mouetur eius materia silicet per accidẽs.quia
nõ multiplicatur et uirtus ex alia parte consu
mit ¶ Et scias. ¶ Primo ponit cañ. zº infert
quidã Ibi zª nõ ergo. ¶ Cõsiderãdũ quod re
gimẽ.grossum silicet frigidũ & humiduz ut
comestio pisciũ grossorũ & carnes porcine for
tasse per humiditatẽ & impiguatõz resistit
melãcolie & confert ex hoc Et quia dicit fortas
se innuit qđ etiam fortasse nocet & nõ resistit
melãcolie & hoc quia addit quãdoq in opilla
tionẽ & per uiã cõpressionis et aggrauatiõis
a flegmatica materia põt nocere etiã propter
frigiditatẽ additã & multiplicationẽ flegma
tis posset etiã multiplicari melãcolia Regimẽ
etiã subtiliatiuũ ut usus rerũ subtiliũ sicut ui
tellorum oui & carnes perdicis & rerũ subtilian
tium sicut specierum aromaticarum fortasse no
cet quia multiplicat melãcoliaz per uiã adu
stionis & fortasse iuuat multiplicãdo spũm i
corde subitẽ & hoc maxime apparet in diuer
sis melãcolicis ¶ Non ergo. ¶ Cõsiderãdũ ꝙ
quia multipilicatio flegmatis accidit melãcoli
cis quãdoq & hoc Propter idigestoez proprie
habentibus melãcoliã mirachiam cũ frigidita
te & illud flegma aggrauat eos et comprimit
materias melãcolicas & etiam flegmaticas in
partibus uiscerũ ideo euacuatio flegmatis iu
uat qñq habẽtes melãcoliam non ergo decipia
ris & credas ꝙ sit egritudo i radice flgematica
ita quod tu ex hoc coneris ad flegmatis euacua
tionẽ omissa euacuatione melãcolia quia iuua
mẽtũ per se est euacuatõ colere nigre. ¶ Et ca
non ¶ Hec pars dupliciter est diuisa sup.&
ideo dupliciter põt intelligi quod dicit melãco
lie.s.mirachie.uel melancolie silicet cuiuscũq.
Et primo ponit canonem i euacuatõne humec
tatione.& rectificatione cibi & stomachi cõfor
tatione.zº in accidẽtibus anime.ibi.zª.& opor
tet. ¶ Considerandũ proprie quãdo senciunt.
Ratio ẽ quia.tunc cibus ẽ corruptus.& dedi

nat ad superiora ¶ Electuaria cõfortantia os sto
machi ut aliqui modi diacitonitẽ uel diagalan
ga l' diacalamẽtũ.uł aliud secũdũ ꝙ tibi uide
tur. ¶ Caueatur ab ingressu balnei ¶ Contra
quia sup̃ cõcessit balneũ. ¶ Dicendum per ex
positionẽ littere caueat ab igressu balnei post
cibũ iam corruptũ & ab itromissione cibi sup
cibũ iã corruptũ.Et oportet.Considerandum
ꝙ occupatio cõfert quia diuertit ab eorũ malis
imaginationibus. ¶ Et cõfert uinũ albũ &c.
quia humectat et multiplicat spũs. ¶ Aut ti
met. ¶ Aliquis diceret uidetur ꝙ cõtradicat
pº dicit nihil ẽ nocibilius q̃ timor ¶ Dicẽdũ ꝙ
timor p se ẽ cã nocẽs melãcolicus tamẽ aliqs
timor p accidẽs põt cõferre qui facit mẽtis di
uersionẽ a profunda cogitatione & timore p̃
cedentibus & consequẽtibus egritudinem me
lancolicã.& ideo dicit occupantur eo.s.timore
a cogitatione.& iõ Rasis pº cõtinentis.laudat
ludũ scacorum. ¶ Quod si cã patet. ¶ Si autem
accidit. ¶ Isti canones sunt pronostica. tamen
intelligit ꝙ si eueniãt hec accidẽtia in melanco
lia ꝙ tu cures cura debita istis accidẽtibus no
ta ex capitulis suis.& explicat hoc in ultimo ca
none.Et sunt quinq canones. ¶ Circa primuz
considera ꝙ per casum desiderii possumus itel
ligere casum appetitus cibi & ẽ malũ sicut in
qualibet longa egritudine ut Hyp 7ª particu
la afforum & in melãcolia significat quod longa
exicatio fecit deficere degestiuã & nutritiuã
in mẽbris unde nõ queritur cibus & hoc ẽ ꝙ
dicit siccitas est extensa.Possumus etiã intelli
gere casum appetitus coitus Melãcolici enim
uentosi circa genitalia sunt appetiui ergo casus
huius apetitus ẽ malũ & significat quod mul
ta siccitas destruxit uentositatẽ & sensum circa
genitalia. ¶ Et cum ¶ Hic ẽ secũdus canon in
quo cõsidera quod ulcera possunt fieri p uiaz
expulsionis melancolie & seperationis a sangui
ne.& sunt laudabilia.ut apparet in 4º cañ.ita
tim dicendo.Possunt etiã fieri p uiã corruptio
nis sanguinis & ultimationis in malicia.& tũc
mora ẽ ppinqua. ¶ Et cuiusq ¶ Hic ẽ tercius
canon generalizatus pº cañ.fen.pª.caº.de hu
moribus.Signa aũt materie.mobilis sunt qui
bus cognoscimus ꝙ ipsa sit colerica.Fecalis aũt
est immobilis & medie medio habent. ¶ Et
cum. ¶ Hic est quartus cañ.& considera ꝙ đ
bet intelligi ꝙ appareant per uiam expulsiõis
& ideo hic cõmendantur ulcera.& tamen sup
ius i zº canone uituperabantur.oportet igitur
ꝙ cũ istis habeãtur alia signa. ¶ Et cũ ¶ Hic
ẽ quintus canon.& dicit cum aliquibns haben
tibus melãcoliã accidit spasmus post solutio
nem.s.uentris & euacuationem.s.aliam ipsi.s.
quibus hº accidit sunt digniores illa.s.melanco

lica passione propter siccitatē &c̄. Vel ipsi me lancolici sunt digniores illa.s.egritudie i spasmi &c̄. & tunc Auic. ponit regimē humectatiuū ad curam huius spasmi de siccitate & fit sedē do in aqua tepida sumendo panem cum iulep quia humectat aqua mixta .s. uino uel zuccaro & patet

Petes ē melancolie. ¶ Hic ut supra dicebatur determinat de duobus specialibus modis siue speciebus melancolice passioni. ¶ Et primo de cucubut z° de ilisi. Ibi z^a hec egritudo. Pria i tres. primo notificat cucubut quātū ad signa siue proprietas secūda quātū ad causas tertio pōit curā ibi z^a & causa qdē. Ibi 3^a cura. Pria in tres primo notificat istam passionē per sui accidētia siue proprietas secundo quorūdam ponit causam 3° assignat causam sue nominati onis. Ibi z^a & eius quidē. Ibi 3^a et h° neq nomi natur. Dubitatur quare in februario imo uidē tur q i marcio.s. post mediū uel aprili uel ma io. qa melācolia & mania mouetur i uere ut s. Aui. & Hip. 3^a. affo. ¶ In cōtrariū hic & A3a rarius in h° ca°. ¶ Dicendū q apud quoidā ē pprietas cōstelationis. Aliter dicendū q hec melācolia que facit cucubut nō solū habet ma liciam cōmunem. imo propter determinatā adustionē habet maliciā propriā Seruata igit ab autūno quiescit cū forti frigore hiemali. uer sus finē autē hiemis statim mouetur & ppter sui maliciā accelerat motū nō expectando uer & forsā quod climata habēt in hoc impressi onē in quibus etiā diuersificātur impressiōes mēsiū. ¶ Ad rationē dicēdū quod nō ē icōue niens aliquā specialē melācoliā moueri in hie me licet plures moueātur in uere. ¶ Homo di ligat &c̄. ¶ Considerādū quod istorū causa i speciali assignari nō potest quia sequūtur de terminatos modos melācolie & cōditiones in diuiduales. ut supra dicebatur. ¶ Malicia for mationis idest imaginationis propter melan colicos uapores facientes imaginari esse extra quod nō ē. ¶ Egressio idest fuga a uiuis diur na. ¶ Nō quiescit in loco &c̄ propter errorē consilii. ¶ Cauēdo ab hominibus quia ppter errorē cōsilii iudicat a quolibet esse fugiēdum Et quādoq species indiuiduorū nō imprimūt & ideo negligit et nō discernit. ¶ Est in ultimo quietus. ¶ Cōtra iā dixit quod nō quiescit in loco. ¶ Dicēdū quod hic accipitur quies ut opponitur furiositati maniace quia licet sit mo bilis nō tamē ē audax uel furiosus Vel aliter q est in ultimo quietis. s. quādoq & quādoq ē mobilis secūdū uarietatē suorū cōsiliorū. ¶ Que rimonie propter tristiciā d quolibet. Et cautel le. i. uidetur q sit cautelosus. Vel cautella nō su mitur hic pro ea que ab ingenio procedit. sed cautella dicitur a cauēdo. qa ab omnibus sibi ca uet. ¶ Citrinus &c̄. ppter uigilias. citrinant enim facies uigilātiū. ut Auer. colliget z°. ¶ Lin gua sicca ppter siccitatē melācolicā. ¶ Et eius. Hic assignat causam quorūdā accidētiū adens alia accidentia. & assignat causam ulcerū cru riū. & quare non consolidātur. ¶ Et nota q si Auic. fuisset possibile assignare uerā causam aliquorū mirabiliū accidentiū dictorū fecisset.

¶ Corruptio melācolie. unde corrūpit sanguis ¶ Et multus motus pedum est causa q ma terie corrupte infra trahūtur. ¶ Et quoniam remanēt secundū dispositionem causarū. s. intri secarū & extrinsecarū non solidantur. Reliqua patent.

¶ ET HOC. Primo ostendit quare dicitur cucu but. z° ostendit super quod cadit h^c nomē. ibi z°. & cucubut. ¶ Cōsiderādū q de mēte Auic. in isto sunt duo. s. paucitas memorie. s. presen tiū ut apparet ex dictis. capitulo de corruptio ne memorie. & paucitas recti consilii. cū g° ob uiat petro iudicat fugiendū esse errore con silii. & cū fugiens obuiat martino iterum iudi cat esse fugiēdum. & sic fugit modo ad unā p tē mō ad aliam. & ex hoc uocatur cucubut. & paucitas memorie iuuat i hoc quia si recorda retur preteriti idiuidui & cōsilii dati de fuga posset arguere quare a tot ego fugio. ¶ Et cucubut. ¶ Considerādū q nomen cucubut ca dit super quatuor. Dicitur enim de bestiola quadā que super aquas uagatur & dicitur ut a puericia recolo schiaralelo. Et dicitur d besti ola que nō quiescit. Et dicitur masculus ex la hal. i. demone ista n sunt nobis nota. Et dicitur q̄tro uuples hamaru. i. qdā species uulpis ualde mobilis q̄uis autē ista q̄tuor hic ponat tamē reperit cucubut dicit d colore sanguis i facie pu trefacti ut apparet in sinonimis cōmunibus et in glosa super pra huius capituli Et forsā q talis sanguis reperitur in faciebus istorū Ma gis similia nostro loco idest in nostra cōtrata sunt duo prius dicta de his significatis. ¶ Et caua et melācolia scilicet adusta determinatis modis adustionis & malicie.

Cura huius. ¶ Primo in generali p mittit curā z° in speciali Ibi z^a & oportet Primo innuit quod tu re deas ad capitulū quod precessit. s. ad tres res que sūt thesaurus cure. ¶ Et opor tet Primo ponit curā per medicinas & dietā z° per operationē manualē Ibi z^a & cū Prima in sex sicut sex ponit cāa in cura eorū Primus ē in flebothomia ¶ Dubitatur quare isti usque ad sincopim flebo homātur Facimus eim hāc flobothomiā in uehemēti repletione sanguinea

ut.9°.theo.& i forti dolore.ut in cōmēto affo. prime pticule.que egerūt ur. ¶ Dicendū quod illud ē preceptū Azararii.in hoc capitulo.& preceptum Raſ.p° continentis.penultimo ca°. in fine nullus tñ eoꝝ aſſignat cauſam. ¶ Dicemus ergo ꝙ ſi materia iſta melācolica ē uehementer ſanguini miſta cū ſanguinis habundantia.ꝙ talis euacuatio debet fieri uſq; ad leuem ſincopim.ſ.flippotomiā.& hoc quia ex tali flobothomia multa fit diminutio illius melancolie praue. Secunda cā ē quia forſan in iſtis timet cerebri apoſtematio ꝑpter multā prauitatem melācolici humoris.& ideo ad ꝓhibendū facimus iſtā flobothomiā. Vnde Raſ.preallegato ca°.nominat i pſam birſen melācolicā. De qua aūt uena fieri debeat apparet ex canonibus generalibus. tamen Azararius precipit ꝙ ex cephalica. ¶ Ad contrarium dicendum ꝙ flobothomiam copioſam facimus quādoq; propter paſſionis uehementiā.ut habet alibi declarari ¶ Et regatur. Hic ē ſecūdus cañ.ad humectationē.& preparatōnem etiam cum aqua caſei Sʒ tu diceres quare tribus diebus & nō pluribus. ¶ Dicendū quod hoc ē preceptū. Raſis ibidē unde dicit exibeatur ſerū p tres dies. Et cauſa eſt quia ſtatim uult euacuare aliquid đ materia ut quaſi de quarto in quartum euacues addēdo epithimū in aqua lactis ſed hieras magnas da cū interuallo maiori

¶ ET POST ILLVD. ¶ Hic eſt tertius cañ. ¶ Dubitatur quia ſupra de intētione. Raſis prohibetur hiera in materia calida. Dicendū quod nō dat hierā niſi poſtq̄ tēperauit caliditatē & furiā humoris & hoc cū flebothomia cū balneo & cū aqua caſei & iō dicit & poſt illud. ¶ Deinde ingenietur ut dormiat.ſ.poſt hieram quia eſt fortis medicina. Vel ſit canon abſolutus ut dicatur ſiue des hieram ſiue nō ingenies ut dormiat quia ſomnus ualde confert eis ut ſtatim ponet

¶ DEINDE COR. ¶ Hic eſt quartus canon qui uertit ſe ad cōfortationē cordis. ¶ Dubitatur quomodo Auic.concedit tyriacā cū ſit medicamē calidū & exicatiuū & reſolutiuū ut ſumitur a Gal.in li° đ cōmoditatibus tyriace unde collaudat uſum eius in podagricis. ¶ Dicēdū ꝙ forſan itelligit de noua & quādo cum cucubut non ē exceſſus caloris ꝙ cognoſces ex pulſu.& iō ſi apparet diſtēpātia i calore tunc conforta cū aliis que habent uirtutē confortandi & cum hoc infrigidāt & ideo dixit & que curſu procedunt &c̄. ¶ Vel dicēdū quod opinio Auic.fuit quod tyriaca.ex parte tyriacitatis cōfortat cor.ut eſt declaratum a me ſuper 2° cañ 4° ca° & cū hoc reſoluit materias Si g° times de ſuo calore uteris frigidis ut dicit & miſce cū alia re nec de ſuo calore multū dubitauit Auic.ut apparet i trac.de uiribus cordis uerſus finē. ¶ Et cū Hic ē quintus cañ et dicit & cū hoc.ſ.cū das tyriacā.& medicinas cōſimiles que quāuis cōfortēt exiccant ualde humectetur & embrocetur ſ.licet ſuper caput & alias partes ſi expedit cum infrigidantibus. Vt non &c̄.i.quia ipſi multum mouentur & inquietantur & ambulāt ſi poſſunt.unde calefiunt.& uſus tiriace & ſimilium etiā calefacit. ideo oportet ēbrocare cum frigidis.uerū tñ. q.d.in confortatione cordis iſtorū non poſſumus abſolui ab uſu calidoꝝ. Et cauſa eſt que ſumitur fen.xi.illo capitulo.

¶ NOS. Complementū.uel ibi. Et ut detur eſt ſextus cañ.ꝙ ſomnꝰ conferat apparet ex precedenti capitulo e ephitimi laus iam apparet.& reliqua patent.

¶ ET CVM. ¶ Medicamen & cura.ſ.per medicinas & regimen. ¶ Flagelletur &c̄. ¶ Et hoc ut rectificet eſtimationē. A.enim maxime credit obediētiā corporis anime eſtimatiue ut apparet 6°.de naturalibus.& in ſequenti capitulo ¶ Cauterizetur. ¶ Hoc declaratū eſt ſupra đ ꝑmiſtione ſenſus.& illa declaratio afferatur ad hunc locū. ¶ Conſiderandū cum dicit quoniam ſanatur.debet intelligi.ſ.quandoq; quia de mēte Raſis preallegato ca°.iſti frequētius moriuntur.

Hec egritudo. ¶ Hic determinat de alia ſpecie melācolie que dicitur illeſi.i.amor ſiue erreos. Et prio. hanc paſſionē notificat.2° ponit curam. Ibi.2ª.conſidera. ¶ Sed tu diceres non uidetur ꝙ amor ſit paſſio melancolica.quia in cantica cāticoꝝ.97.cōmento.& cantico ponitur paſſio colerica. ¶ Dicendū ꝙ illud ē extraneū ʒ dictum cū dicitur colerica p aduſtionē quilibʒ enim humor acuitur.& ut ſic aliqualiter trahit ad naturam colere cū aduritur. Prima in tres.primo notificat iſtam paſſionē p diffinitioēʒ 2° ponit ſigna 3° ſubdit quendam cañ. curatiuū. Ibi 2ª & ſigna. Ibi 3ª amplius cuʒ ¶ Conſiderandū primo quod hec paſſio uocatur iliſi apud arabes & apud nos amor ſiue paſſio quā homo propter amorē incurrit. Et uocatur erreos.i.paſſio errotica.i.diuina quia quidā putauerūt a deo fieri iſtā paſſionē ut primo pronoſti.commēto ſeptimo. Vel quia iſti ſunt abſtracti ab omnibus aliis negociationibus ſicut accidit in cōtemplatoribus diuinorum. Coſiderandū ꝙ Auic.dicit ꝙ hec paſſio ē ſimilis melancolie quia ut ex eius intētōe apparet ꝙ iſta paſſio conueit cū melācolia & differt ab ea. Conuenit quia in utraq; ē leſio cogitatiue cū multa ſolicitudine. Sed differt ab ea qa

melācolica sit necesario a uicio humorali siue cōplexionali puro q̄ sunt dipositōes corporales egre respectu hui⁹ idiuidui estiabilis. Sȝ amor fit sola uehemētia estiatōis respectu hui⁹ idiuidui estimabilis licet etiā possit coniūgi uicium hūoris uel etiā a uicio hūoris fieri ¶ Dubitatur cui uirtuti attribuatur amor. Dicendū quod formaliter uirtuti appetitiue Ratio est quia amor formaliter nō uidetur esse aliud nisi appetitus siue dispositio illū sequēs unde homo appetit aliquā dominā ergo uidetur esse passio uirtutis appetitiue .s. cōcupiscētie. Dico etiā quod cuilibet uirtuti cognoscitiue intrinsece⁹ debet quodā modo attribui. Et ratio est cuilibet uirtutis operatio cōcurrit Primo eni cōcurrit sensata forma que aprehenditur ab imaginatiua et affert illam aliquis particularis sensus Secūdo concurrit. placibilitas iudicata p estimatiuam Tertio cōcurrit cōtinuatio iudicii placibilitatis ex cōtinua reportatione p memoratiua Ex quibus uigoratis & unitis consurgit appetitus cōiungēdi secū illa mulere quā homo diligit Et quia assecutio fit cū mēbris generetiuis ideo fit titillatio circa illa Ex quibus apparȝ quod i amore est lesio imaginatiue & memoratiue per intēsionē actus sed estimatiua est lesa per corruptiōeȝ quia iudicat quādoq̧ pulchrū quod ē fedū. & ē lesa p intensionē. quia cōtinua sua actio est. estimatio de pulchritudine & placibilitate illius. & quia omnia alia estimabilia quasi omittit. Et hoc ē quod Auic. dicit. in qua .s. egritudine uel solicitudine hō adduxit incitatōnē cogitatōnis. .i. incitauit. & excitauit cogitatōeȝ suam. super pulchritudinē quarūdā formaꝝ & figurarū que insunt ei .s. in anima. Deinde adiuuat ad illud .s. ad incitatōeȝ & augmentū cogitatōis. desideriū .i. appetitus assequēdi & nō sequtur Cū .n. non consequitur tunc fortius ardescit ad cogitationē & appetitū. ¶ Et signa. Primo ponit signa dispositionis huius. 2° ponit signa quibus cognoscimus p̄sonā que dilligitur. ibi. 2ª. & eius quidā pulsus ¶ Dicit prio signa eius sunt pfunditatis &c̄. pter siccitatē ex uigiliis multis. ¶ Motus &c̄. Rō est quia semper in anima eoꝝ fixa stat forma dillecte mulieris ¶ Spiritus .i. anhelitus multe iterfectionis pp abstractionem anime ad cogitatōnē de forma dilecta. & ē simile ei quod declaratū ē capitulo de frenesi. de itētōe Gal. in libro. de disnia. & precipue alteratur dispositio ad tristiciam cum sit remotio tripudii .s. in cantinelis. Et elongationis .i. remotionis ad dominam que diligitur. Vult igitur Auic. quod isti si audiūt cātilenas amoris i quibus fiat promissio & spes assecutionis ipsi rident. Si autem sint cantilene in quibus iudicatur desperatio & repudiatio ipsi plorāt. ¶ Omnia &c̄. preter oculos trahitur ad eos materia propter uigiliam & ploratū. ¶ Graues magne .i. uehemēter. uel magne palbere .i. palbere supiores. crasse .i. crosse & c̄ ¶ Euaporant .i. fit multa ex capite euaporatio propter uigilias & uirtutum intrinsecarum laborem. reliqua parent. ¶ Et eius quidem. ¶ Istud ponitur in libro pronosticorū .xi. commento. & cū pulchra historia ponitur a Gali. ad epiginem primo li° 6° ca° .ubi narrat quō de quadam muliere cognouit quod ipsa amabat uirum nomine pelladem. ¶ Istud in quo ualet .i. illud in q° ē uirtuosus. Dicendū est bonus hō in armis uel magnus litteratus. ¶ Amplius. ¶ Hic attende mentē Auic. quāta ē obedientia corporis estimationi & huius sentētie est 6° de naturalibus particula 4ª & d̄ animalibus 7° ubi dicit quod quando gallina uincit gallū in pugna erigitur quasi esset gallus & eleuat suam caudam quasi esset gallus & aliquado nascitur illi corū in crure quasi gallo & i hoc percipi potest nature cogitationibus anime & cetera.

Consideratio. ¶ Primo ponit curā p medicinas & dietā 2° per accidentia anime. ¶ 3ª iteruȝ per medicinas Ibi 2ª & sit casus Ibi 3ª & fortasse ¶ Considera modū loquēdi Auic. quia Auic. uult quod nō semper sit uiciū humoris. ¶ Secūdū cōditionē &c̄ quia sit balneū aque in quo nō stet nisi parū sicut fit i ethicis. & exēplū est notū.

¶ ET SIT CASVS. Hic ponit curā p accidentia anime & habet tot ptes quot ponit modos regiminis circa eoꝝ animā ibi. 2ª. aut igenietur .ibi. 3ª. & ēt uetule. ibi. 4ª. & ex eis. ibi. 5ª. & ex occupationibus. ibi. 6ª. uenatio. Quod dicit in ptibus omnibus fere notū est. ¶ Et trāsformatio .i. informare remouendo primam informatione. Hoc enim cōfert hominibus rationalibus qui habent de lumine intellectus. Aliis uero qui in sanitate eoꝝ sunt ebetes intellectu nō confert. q̄uis sint ex eis que alios cōsolētur. Quidā enim ex his uituperationibus magis in cēduntur in amorē. & hoc deridēdo eū qui uitupat amasiam sicut ignorantem & gloriādo de se qa cognoscit tātā domine pulchritudineȝ & bonitatē ¶ Vetule sunt prudentiores uiris i hac arte uitupādi & laudādi pulchritudies mulierum & uirorum & hoc quia sunt in h° exercitate plus q̄ uiri sed in aliis negociis uiri sunt prudētiores uiri tamē molles .s. muliebres ut etiā sunt eunuchi habent in hoc arte. ¶ Quidā homines sunt &c̄. & quidā sunt quos illd .s. auditus cantilene augmentat. ¶ Considerā

dū ꝙ auditus cantilene uel reducit in mentem
formā domine.uel propter multā delectatio
nem abstrahit.si quidem abstrahat tunc curat
Si uero reducit.& tunc auget ilisi. Et tunc aut
reducit sub forma desperationis. & tunc ipse
plorat Aut sub forma assecutionis possibil'.
& tunc ipse ridet Ipsa autē sunt cōtingētia secū
dum dispositiones particulares hominū & se
cūdū diuersitates cātilenarū & proportioneꝫ
earū ad homines Tibi ergo est possibile scire
illud secūdū modū dictū. ¶ Venatio &c̄ Om
nia ista diuertunt cogitationē ab aspectu for
me dilecte Et fortasse Dixit fortasse quis nō
est necessariū qđ in eis sit semper peccatū hu
morū Cū ergo est tunc indiget cura ista & hoc
est qđ dicit & illud ē silicet de cura predica
ctū euacuationibus &c̄ cū permutātur cum
moribus.s.propter cogitationē multā & uigi
lias & alia que sequuntur ad amorē.Et sanita
te corporū suorū.i.a sanitate corporali ad so
licitudinē istoꝝ.s.melancolicorū & maniacrū
& alcucubut.Mores ergo sunt causa cōuerten
di corpus ad extraneā cōplesionē & generatio
onē.humorū.Et hic ꝑ mores ēt itelligit moduꝫ
uite q sequitur ad amorē unde humores adu
rūtur & fiunt melācolici.¶ Circa materiam
de amore multi multa querunt.Prio an muli
er uiro magis afficiatur amorē 2° quo sensu qs
magis amoretur an uisu an auditu an tactu &
multa alia de quibus exquirere nō curamus
& iā in nostris cātilenis uulgariter multa dixi
mus de amore.¶ Sed quia Auic.dixit ꝙ uerba
in hoc capitulo cōferunt Ideo cadit dubitatō
an uerba & precātationes & colli suspēsiones
siue breuia ualeāt & uidetur quod sic per.A.
hic.ubi uerba in hoc capitulo conferunt.¶ Itē
Serap. capitulo de cicere ponit quod si porri si
ue clauelōes in chalēdis tāgantur singuli singu
lo cicere deinde ligētur in pecia & proiciantur
post tergū ualꝫ.Et ego audiui quosdā experiē
tia cōfirmātes.sed hoc nō est aliud q̄ res simi
lis incātationi.¶ Itē in antidotario maiori do
cetur cōfectio fieri homine induto albis uesti
bus & ad sonū musice & dicit qđ cōfert. Hec
autē est precantatio ¶ Amplius Chyrānides i
suo libro multas ponit incātationes cōmunes et
proprias circa herbarū collectiones.¶ Itē Gu
alterius i libro suo capitulo de epilepsia docet
per modū incātationis illā curare.¶ Amplius
Gilbertus āglicus in pluribus capitulis utitur
hoc modo cure.¶ Itē in Aliab.ātiquo 8° prac.
fit de hoc capitulū speciale ¶ Itē 6° de natura
libus Auic.narrat quod in terra de uestentie
erat quidā qui suū corpus paragōizabat.i.dis
ponebat per incātationē.uel aliud nō secūduꝫ
naturalem cursum.taliter ꝙ animalia uenen-
sa nō offendebant sibi.& narrat ibi mirabilia
de filio illius qui patrē non inuenit.¶ Amplius
satis uidetur dispositio similis icātationi &
suspēsione breuiū qn̄ accipitur filus lane & in
tingitur in sanguine murice & strāgulatur cū
eo uipera & suspēditur collo hn̄tis squināciaꝫ
quia confert ut infra fen 9ª.ca° de cura.prefo
cationū.& Gali.6°.de simplici medicina.ca° đ
peonia.¶ Item rōne non minoris ē entitatis in
cantatio & similia q̄ species in anima.sed tales
species alterāt.ut Arꝫ.in libro de causa motus
animaliū.ubi dicit.alterant aūt sensus & fanta
sie.ergo &c̄.¶ Amplius illud pōt curare qđ
Pōt uehemētiaꝫ speciei sanitatis inducere.sed
incātatio & similia hec possunt ut ē notū. ma
ior ꝓbatur.qa spes de sanitate aliquando plus
facit q̄ medicus cū instrumentis.ut Auic.6°.de
naturalibus.particula.quarta penultio ca°.&
ideo ille plures sanat de quo plures confidunt.
ut primo pronosticorū 2° cōmēto.¶ In cōtra
riū est Gal.6° de simplici medicina prio capi°
qui đ hoc uituperat antiquos.¶ Itē 4° de sim
plici medicina deridet illū qui carmine occide
bat scorpionē cū tamē hoc faceretur saliua ut
dicit ca° de saliua ¶ Item medicatio cōficitur
tribus modis dieta.potōne et chyrugia ut 4ª
fen.prima sed incantatio & similia nō sunt ali
quod istoꝝ.¶ Item Gali.de utilitate ꝑticulaꝝ
xi.& xiiii.ca°.contra moisem.ponit ꝙ actio di
uina ad aliquā formā non est super qualibet
materia.ergo eadem rōne nec quocūqꝫ instru
mēto naturali.Sꝫ apud Gali.naturalia istru
menta transmutationū sunt quatuor qualita
tes ut primo de uirtutibus naturalibus.& nō
sunt incantationes.ergo incātatioribus nec hō
nec deus aliquid agunt.¶ Amplius q̄titas non
agit.ut Auer.4°.phy.84.cōmēto.Sꝫ incātatō
est quātitas quia est oratō quedā.Oratō aūt
est in predicamēto quātitatis.¶ Recitat cōci
liator modos multos.

Uertigo &c̄.¶ Omissa cōtinuatio
ne rudi communi ut apparet ex
principio tertii trac.Dicemus qđ
postq̄ precedēti trac.determina
uit de egritudinibus que sunt cū plurimo no
cumēto sensus & moꝝ.Hic determinat đ egri
tudinibus que sunt cū plurimo nocumēto mo
tus & h° dicit ꝑca hic & supra trac.4° & quā
uis dicantur iste egritudines cū plurimo no
cumēto motus tamen & sensus ledūtur ut ap
parebit sed primū quod nobis apparet & ma
nifestus ē motus nocumētū Iste.autē egritudi
nes sunt quinqꝫ.s.uertigo alue incubus epilep
sia apolepsia.ergo habet partes quinqꝫ Primo
determinat de uertigine 2° de alue &c̄ ptes
patent Prima in tres primo determinat đ uer

tigenc quantū ad ſui eſſe & cauſas.zº ponit ſi
gna.3º curam.ibi.zª.facta aūt.ibi.3ª.facta qui
dem.Prima in quatuor partes.primo ponit di
finitionē uertiginis.zº cōpat eam ad epilepſiā
3º inueſtigat ſui cauſas.4º docet ex ea pronoſti
ri.ibi.zª.& differentia.ibi.3ª.& hec.ibi.4ª.&
uertigo quidem frequens.¶Prima in duas.pº
ponit diffinitionē ſiue notificationē uertiginis.
ſecūdo d̄clarat quod dixit ibi ſecunda.Et illud
¶Dicit primo quod uergio ē &c̄.¶Conſid̄
rādū primo quod uertigo & ſcotomia apd̄
Gilbertū āglicū ſunt idē.differūt tñ i hoc quia
dicitur uertigo qñ res apparēt uolui.unde di
citur uertigo a uerto uertis.uel dicitur egritu
do uerticis.¶Tamen ſciendū ꝙ non ſolū ſumi
tur uertigo ꝑ diſpoſitione in qua apparent res
uerti.ſed etiā quocūq; modo moueri.ſicut ēt
uidetur homini qui imaginatur ꝙ cadat.ſi ſit
a cauſa intrinſeca uel extrinſeca pōt dici uerti
go.& ideo Azararius dicit ꝙ uertigo fit ex aſ
pectu de alto loco in ꝓfundū dicitur ſcotomia
quaſi ſcopomia.a ſcopos quod idē ē ꝙ uidere
uel intendere.& mias quod ē muſca.quaſi ui
dens muſcas.tamen ſecūdū Raſim primo conti
nentis.zº caº.uertigo eſt diſpoſitio in qua appa
rent res uolui.& homo non cadit ſed regit ſe.
Scotomia aūt eſt diſpoſitio i qua apparent res
moueri & homo cadit & uocatur ſidre ſecun
dum gloſam.9.Almanſoris capitulo de ſcoto
mia.¶Sed tu diceres dubitatur quia ſecundū
hoc uidetur quod Auic.in hoc capitulo non lo
quatur de uertigine ſed de ſcotomia quia dicit
quare non regit ſe ut firmetur imo cadit.¶Di
cēdum tripliciter.Primo quod hic ſummitur
uertigo pro ſcotomia ſed d̄ uertigine diſtincta
cōtra ſcotomiā loquitur in ſequēti capitulo &
cum alue ut ibi apparebit.¶Vel aliter quod
hic ſumit uertiginē etiā pro ſcotomia & uerti
gine & licet diffinitio apparēter & expreſſe
ſit de ſcotomia tñ ex hoc etiā intelligit̄ uertigo
que eſt minor diſpoſitio q̄ ſcotomia.¶Tercio
poſſumus dicere ꝙ per hoc quod dicit.& ac
cidit ei ex obuiatione ſui ipſius & cetera.dat
intelligere uertiginem diſtinctam cōtra ſcoto
miam.q.d.quod ſi non obuiaret ſibiipſi idēſt
non uoluerit ſe nō caderet & tunc dicetur uer
tigo Similiter ꝑ hoc quod dicit aut apit oculos
dat ēt itelligere d̄ uertigine.q.d.aliqs habēs
uertiginē ē q clauſis oculis nō cadit & iſta eſt
uertigo.¶Conſiderandū zº ꝙ Auic.notifirat
uertiginē ex duob9.¶Primo ex ſui immedia
ta diſpoſitione & hoc ex duobus Primo quia
apparent ei omnia moueri & uolui ſuper ipſū
Secūdo quia apparet quod corpus ſuum &
cerebrū moueātur.¶Secūdo notificat eā ex
diſpoſitiōe cōſequēte & ſunt tria.¶Primū ꝙ

nō regit ſe ut firmetur ymo cadit.Cauſa in
hoc ē duplex.Prima quia ſpūs cerebri idebite
mouentur ad ſua organa & iō nerui corporis
exiſtentes debiles nō poſſunt corpus ſuſtenta
re.¶Secunda cauſa eſt quia homo quaſi cuz
corpore aſſequitur motū illū & timet & ideo
cadit.¶Secundū eſt quia multotiēs aborrēt
uoces & hoc quia cerebrū cū hoc ē debile ut
dicebatur ſupra caº d̄ ouo.¶Tertium ē quia
ex obuiatōe ſui ipſius non figitur ſiue ſedeat
ſiue ſtet ſiue apiat oculos ymo cadit Iſta autē
obuiatio ē motus i girū quia tūc homo obuiat
ſibi quod uertiginoſus uult facere & talis mo
tus poteſt tēptari fieri uel in hora paroxiſmi
uel poſt paroxiſmū ſiue ante¶In hora quidē
peroxiſmi quia cū homo habet actu uertiginē
& ſemel uoluerit ſe in girū cadit & nō poteſt
firmari ſicut ſi homo ſanus multociens uoluat
ſe in girū cadit quod igitur euenit ſano in mul
tis girationibus euenit illi in una.¶Cōſideran
dum autē quod motus iſte qui dicitur obuia
tiuus ſui ipſius fit in actu uertiginis a paciente
dupliciter Quandoq; eni mouetur ſecūdū illā
partē ſecūdū quā res apparent moueri ita ꝙ
iſſequitur cū imaginatiua & motu ſecundum
motum qui aparet ſibi de rebus.Aliquando
conatur ad contrarium moueri quomodocūq;
fiat talis obuiatio.i.motus obuiatiuus in actu
uertiginis homo non poteſt ſe regere.& ſi ſe
mel tantum faciat hoc.¶Dico ſecūdo ꝙ talis
motus giratiuus poteſt fieri non exiſtente pa
roxiſmo.ſed ante uel poſt.ut ſit ſenſus ꝙ hō
diſpoſitus ad uertiginē quanuis actu non ha
beat.tamen ſi ſemel ſe uertit ad girum incurrit
uertiginem & cadit ſicut ſi homo ſanus multo
tiens uerteret ſe in girum.& uidetur ꝙ ſit ſen
tentia Raſis pº cōtinētis.zº caº.& ex hoc pōt
cognoſci homo ſanus ab homine parato ad uer
tiginē¶Et illud¶Hic declarat quare hn̄s
uertiginē ſi obuiat ſibi & mouet ſe ꝑprie i gi
rū cadit & dicit ꝙ cā eſt quia accidit ſpiritui in
uentribus cerebri.& ſtāti in artharīis & ueīs
habentis uertiginē.ſ.quando ſimul mouetur
illud quod accidit ſano cū multociēs ſuper ſe
& hoc ē quod dicit illud quod accidit ei.ſ.ſano
cū reuoluit̄ reuolutione continua.i.pluribus
uicibus.¶Conſiderandū quod obuiatio ſui
ipſius eſt proprie motus in gyrū reuolutiuus
qa quaſi homo tentat ſibi obuiare & proprie
quando conatur in actu uertiginis contra mo
tum quem facit imaginari uertigo.Ex hoc au
tem motu facto ab habente uertiginē cōtingit
quod ſpūs magis mouetur & ideo cadit ſicut
ex cōtinua reuolutione cadit homo ſanus.¶Et
dr̄ia.Primo ponit differētiā iter epileſiam &
uertiginē debilē in qua homo nō cadit zº inter

uertiginem fortē & epilepsiā in qua homo ca dit.ibi.z^a.& que ex ea est fortis. ¶ Cōsideran dū ꝙ inter uertiginē leuē & epilepsiā Auic.po nit differētiā in tribus. Primo in mō euentus. quia uertigo i sui aduentu manet tēpore aliq^o sed epilepsia respectu eius accidit magis subito & causa est.quia paroxismus epilepsie ē mor bus magis acutus & uiolētus. Dico autē res pectu eius qa etiā paroxismus aliquis epilep sie aliquādo accidit nō multū subito unde qui dā epiletici preueniūt & ocultant se. ¶ Secūda differētia est in modo habendi se quia epilēti cus necessario cadit sed habens uertiginē debi lē excitatur ut cadat nō tamē sup.necessario cadit. ¶ Tertia differētia est in accidēte cō iun cto quia epilēticus silet quousq; stat egritudo .s.paroxismus & post sanatur et surgit.ꝫ ha bens uertiginē non silet.imo quandoq; clamat in toto paroxismo suo.Et causa est quia non ē tantum nocumentum in cerebro ut impediat motus lingue quantum est in epilētico. ¶ Et que. ¶ Considerandum ꝙ Auic. ponit unam differentiam.& ē quia epilepsia fit cū spasmo sed uertigo non. Alia tamen differentia ponit a Rasi.quia in epilepsia fit spuma.non tamen in uertigine etiā forti. ¶ Cōsiderandū etiam ꝙ fortis uertigo accidit satis subito.& facit ho minē cadere ad terrā & stare cū silentio.& iō multum assimilatur epilepsie. ¶ Et hec qui dem. ¶ Hic inuestigat causas uertiginis.& p^o cās extrinsecas siue primitiuas.z^o causas magis intrinsecas.licet etiā aliquid de extrisecis dicat ibi.z^a.Et quandoq; quidem fit uertigo ex cau sis corporeis. ¶ Ad primi euidentiam est sciē dū ꝙ uertigo proprie dicta in qua ppet hōi ꝙ res mundi in girū uoluantur maxime uide tur habere duas cās primitiuas.quarū una ē reuolutio hominis super se. Alia ē aspectus ho minis ad res que uoluuntur.s.ad rotā molēdi ni & similia.Primo g^o Auic.ponit causam pri mam.z^o secūdam.3°.predictas causas applicat determinatis corporibus paratis ab eis icurre re uertiginē.ibi.z^a.& hec quidē uertigo.ibi.3^a & q̄tūcūq; fuerit.Prima in duas.primo osten dit modū secundū quem reuolutio hominis ē cā uertiginis.z^o quod dixerat declarat & pro bat Ibi z^a nā equale est. ¶ Cōsiderādū quod si accipis uas & uoluis illud in gyrū equa in girū quāuis uas postea quiescat ita etiā cū uol uitur hō in gꝛ spūs.qui sunt in uētriculis ce rebri & ptibus aliis cerebri i girū uoluuntur & iō appent res uolui.ut arguat sic Auic. Cuꝫ hō uertit se i girꝫ.fit cā ꝙ eius spūs reuoluan tur.ꝫ qū spūs cerebri reuoluuntur appet hōi quod res mundi reuoluuntur.ergo reuolutio hominis in girū ē cā ꝙ appareant res mundi uolui.sed hoc est uertigo. ergo &c̄. ¶ Cōside randū secūdo ꝙ Auic.dixit uapores.& h^o uel pp spūs nōdum cōpletos. Vel dixit uapores. propter uapores etiam superfluos.qui sunt in nobis. Et hunc modū loquēdi seruat.4° cañ.p^o. capitulo. ¶ Nā equale. ¶ Probat minorē qa maior est nota in exēplo de uase.Et ista pars dupliciter itroducitur.Primo ꝑ rudibus ut ar guat sic Si ad hoc ut uideatur res moueri non differt siue equale sit siue mutetur secūdū locū res extra siue mutetur spūs itus.igitur ex motu spiritus i nobis apparebit res moueri sed ita ē qa equale ē &c̄.Prio g^o poit istā mi norē qa maior ē Arꝫ.z^o celi & mūdi. ¶ Nihil.n. differt moueri qđ uidetur aut q^o uidetur.p^o ergo minorē ponit.z^o probat Ibi z^a nā cū senci ens Dicit primo nā equale &c̄ cū fuerit sensi bilitas &c̄.per eas.s.partes mundi uel spūs ꝑ mutatas et reuolutiones que sunt idest que ap parēt sunt propter oppositionē.s. partiū mun di ad partes spūs permutatā. ¶ Nā cū senciēs ¶ Probat hāc minorē & posset dici qđ pro bat maiorē & arguit sic.Si res mundi opposi te oculis nostris mouētur ex motu sencientis si cut mouent quādo ipse sensate extra existētes mouētur, igitur ad hec quod aliquid iudicet moueri non differt spūm moueri ꝑ rē. ¶ Sed sic est.Ponit minorē.Sed tu diceres h^o ē falsuꝫ quia si oculus mouetur nō ꝑpterea mouētur colores. ¶ Dicēdū quod mouētur secundum quod recepti.Et causa est quia recipiuntur i corpore mobili.s.in spū moto et sic iudicātur quia iudiciū fit de rebus secundum modū re cipiēdi ut Arꝫ.& cōmētator z^o & 3° đ anima sepe similiter permutantur sensata non solum ut recepta ꝫ secūdū modū recipiēdi extra hic apparet maxime in uisu. ¶ Propter quod sciē dum quod uisio siue delatio specierū uisibiliū fit per lineas rectas ad redactas ad conū i.q^o.li nea media uocatur axis. ¶ Sciendum etiam quod in quolibet poncto spacii in quo se mul tiplicat color est ponere istum conum siue significare quia da oppositū tunc non^ in quo libet puncto esset uisibilis quod est falsum. Ex quibus apparet quod mutato oculo muta tur modus ueniēdi uisibile ad uisum qa mu tatur punctus linearum & sic mutatur conus & sic apparet res moueri & ideo qui esenti bus nobis et quiescēte colunna si modo aperis unum oculum modo aliū apparet colūna mo ueri modo ad unā partē modo ad aliam ut. Ga.declarat.x.de utilitate particularū.iz.capi tulo & hoc intelligit Auic.cū dixit cum senciens mouetur permutātur opposita sicut &c̄ & ñ dixit Auic.permutātur res sed dixit opposita .i.res secūdū quod sunt opposite sensibus .s.co

lores secūdū φ opponūt᷑ p lineas piramidales ad uisum & hoc ē φ dixit etiā supra & reuolutiones que sunt idest que uidētur a uertiginoso sunt per oppositionē permutatā. ¶ Secundus modus introducēdi hanc partē est subtilior Et est quia Auic. sic uoluit arguere Si moto spū diuersificatur proportio partiū spūs ad partes mūdi ex parte spūs sicut moto mundo siue rebus mondanis diuersificatur proportio ex motu spūs omnia apparebunt moueri Sed sic ē quod moto spū diuersificatur proportio partiū spūs ad partes mūdi sicut moto mūdo ergo moto spū homo imaginatur omnia moueri siue uolui. ¶ Circa hāc rationē sic procedit quia maiorē presupponit ut notā Nā iudiciū de rebus uisibilibus nō fit nisi cū quadā proportione partiū mūdi uisibiliū ad partes spēcies Si igitur illa propositio mutatur ita qđ pars succedat parti iudicium erit rei mobilis. Maiorē Auic. probat & primo per unā rōe₃ z° p aliā. Ibi zª nā. Et arguit sic proportio ptiū mundi ad ptes spūs ē iter ptes mūdi & partes spūs ergo ad mutandū istā portionē equale ē & non differt siue fiat mutatio in ptibus mundi siue in partibus spiritus consequentia tenet ex hoc quia quotiens aliqua proportio pendet a duobus ad mutationem proportionis sufficit alterum permutari siue moueri hoc ē qđ dicit cū fuerit sensibilitas per eas. i. partes mūdi & ptes spūs & unū mouet & aliud recipit equale ē. i. non differt siue diuersificetur &c̄. nō differt Dico quoad permutādū proportionem istaꝝ partiū ad inuicē. ¶ Considerādum quod per hāc proportionē intelligo debitam & terminatā adiacentiā sensibilis uerbigeā uisibils ad uisum que adiacētia est in tali situ & cum talibus lineis siue igitur pmutetur sensatum siue senciens permutatur ista pportio qua permutata oportet φ res iudicetur pmutata. ut dicit maior ppō. & hoc est quod subdit. & sunt reuolutiones. s. que apparent cum homo imaginatur omnia uolui in girum que sunt propter oppositionē. i. sensibilis ad sensu₃ pmutatā que oppositio permutatur quocūq mutato. s. sensato uel sentiente. ¶ Nam. ¶ Probat z° sic moto sensitiuo siue sensato pmutatur opposita. i. oppositiones. ergo quocūq eorum mutato mutatur proportio. quia proportio consistit in illa oppositione. ¶ Circa premissa considera φ ex Auic. posset argui φ spūs ē animatus quia uocat illum sentiens Nec ualet dicere φ sentit organice. s. delatiue. Et arguatur sic nullum mediū in uisione recipiens intentionaliter existens inanimatum per mutationem localem est causa mutationis & oppositionis siue proportionis si spūs est inanimatus & recipit intentionaliter. ergo non esset causa p sui motum φ proportio mutetur. Maior est nota quia aer motus esset causa φ homini appereret res localiter mota. minor est nota. Dixit aute₃ recipiens intentionaliter pter quedam sensibilia que currūt i medio cum motibus realibus annexis ut odor & sonus. & ideo ad motum aeris fit mutatio in iuditio. Sequitur ergo conclusio que est falsa. ergo aliqua premissarum nō maior ergo minor que dicit quod spūs recipit ut mediū inanimatū. ¶ Ista ratio licet sit difficilis posset solui dicēdo quod est diuersa r̄ceptio spūs & aeris & hoc in duobus Primo quia spūs ē animatus & recipit licet animatus nō tamē cognitiue exēplū memorialꝭ seruatiua recipit & tenet sicut apparet in pte posterioris cerebri & tn̄ est pars animata & nō recipit nec tenet cognitiue Secundo differt quia spūs aliquā retētionē & iprimit suā spē₃ in partē aliā cognositiuā que pars est animata formaliter ipūs ergo retinēs spēm imprimit eā in ptē que cognoscit cū suis diuersis partibus motiue siue mobiliter & ideo iudicatur moueri & eadē iudicatur bis & tamē si quiesceret spiritus iudicaretur semel Exēplū in uisione per mediū aque quia aquā mota representat unā rūbis & mota. ¶ Cōsiderādū etiā qđ apparet solutio problematis. s. pter quid nauigātibus fit uomitus Posset enim multe cause assignari Vna est cōmotio facta in humoribus. ut quidā dicūt Alia est quia eius motis apparet mundus moueri & sic incurūt in quādā uertiginē & sic stomachus per cōpassionē ad cerebrū prouocatur ad uomitū. ¶ Et hec. ¶ Hic ponit secūdā causā uertiginis & primo facit hoc z° declarat siue probat dicta Ibi zª & propter hoc ¶ Cōsiderādū qđ hec uertigo dr̄t a precedēti quia iste fit ex hoc quod hō figit intuitū ad rē. que uoluitur uerbigratia ad rotā molendini. sed pdcta fit quia homo uertit se in giru₃. & ideo dixit. Et hec. s. uertigo que fit cū sensatū mouetur. Et pter hoc. ¶ Primo pbat φ forma sensati figi pōt in spū siue in organo postq̄ recessit sensatū. ¶ Secūdo declarat quāto tempore pdurat. ibi. zª. deinde firmatꝭ. Primo arguit sic. omnes operationes sensibiles fiunt cū instrumentis corporalibus patiētibus. s. sigillabilibus & impressibilibus. de quibus ē spūs g° post sepatonē sensati remanet forma sensati cū sensatum ē forte antecedens cōsequēs ponit in littera. cōsequentia ē nota. qa corpus sigillabile ipressibille quod ē spūs cū nō sit elementum. s₃ mistū pōt tenere formā ipressam uirtute alicuiꝰ sicci in eo existentis. & pprie si imprimens fortiter sigillauit. quia fuerit forte in impmēdo. Hoc autē quod. i primitur ē for

ma similis.quia quedā similitudo sensati. Considerādum ꝙ operatões sensitiue cum sint materiales & sint in patiendo oportet ꝙ pendeant ab instrumento corporali & patiente.dignius ē spiritus sensibilis.i.q̄ uitalis.uel naturalis uel saltē q̄ naturalis.non tamen ē dignius q̄ istrumentum quod ē formaliter animatū. ¶ Deinde Hic dicit.quod forma sensati stat & recedit secūdū ꝙ instrumentū recipit.& secundū ꝙ agēs ipsū sit & hº ē qđ dicit cū quātitate receptionis .i.secūdū qđ istrumētū recipit.qa si ē spūs humidus cito sime figurabilis & agens debile cito recedit.ſ3 si ibi ē spūs siccus & iprimēs forte diu durat. Eius uero dispō .s.oiu3 dictoru3 cōtinetur i sciētia naturali.s.6º.đ naturalibus. ¶ Et quātūcūq3 ¶ Hic applicat ipressiones dictaꝝ cārum ad quedā corpora. & dicit qđ iste passiones.s.a duabus causis dictis erunt fortiores quāto corpus fuerit debilius.quia aptius erit ad paciēdū.sicut in egris actu uel patiētibus iā ex lōga egritudine. ¶ Egritudo .n.&c̄.i.egritudo qn̄q3 elongatur tantū ꝙ hō debilitatur & cōualescens ab ea ex qualibet leui causa de predictis incurrit uertiginē. ¶ Vel egritudo.n.&c̄.i.quādoq3 egritudo in hoc.i.in hac uertigine cōsequitur elongationem.i.lōgo tempore durat.sicut debilitas ipressa ab egritudine durat ita ut appeat eis semper.s.debilitatis ab egritudine ꝙ reuoluantur &c̄.i.ꝙ res uideantur uolui.& sic appet eis uertigo cum p uo motu ipsoꝝ.s.eoꝝ uel rerū mundi nō.n.idigēt in motu.i.cū ipsi uolunt moueri & excitari. Vel aliter moueri ut iniungatur.s.precipiatur eis qcūs &c̄. Vel ut iungatur eis.s.uertigo quia ex parua causa iungitur eis uertigo. Na3 spūi accidit nocumētū.s.resolutionis & paucitatis passio.s. ex aliqua improportione cōmotio quia agitatio a qualibet re quāuis sit parua.

¶ CADERET AUTEM. ¶ Hic dubitatur utrū forma rei mote possit figurari uel figi in spiritu quiescente sed esset sermo ualđ extra propositum.

¶ ET QVANDOQVE. ¶ Hic ponit alias causas.s.corporeas cōplens sermonem in causis primitis. Et primo ponit causas uaporales & humorales secundo complexionales tertio cōplet sermonem in causis extrinsecis Ibi 2ª & quandoq3 non fit Ibi 3ª & quandoq3 fit ex motore. ¶ Summa sentētie prime partis ē ꝙ uertigo fit quādoq3 ex causis corporeis & hº ꝑ ex uētositatibus siue humoribus cōtētis in cerebro uel ex uētositatibus ascendētibus ad cerebrū ātiquatis ibi & retētis. S3 tu diceres quare nō dixit aut ex humoribus ascendentibus. ¶ Dicēdū quod intellixit hoc ut notū.tamē illi hūores nō faciant uertiginem nisi euaporent ¶ Considerādū quod Auic.fuit motus ad dicēdū Cū ergo &c̄.ut declaret quare dixit istā uentositatē cōtineri in uacuitatibus cerebri & uenis in ipso.quia ibi cōtinetur hec uentositas uel illuc peruenit ubi spūs cōtinetur sed ipūs cōtinetur in uenis &c̄. Iste textus fuit expositus supra hac fen 2º capitulo. ¶ Omnis generis.s.calidis uel frigidis ¶ Erunt uētositates & iste ascēdētes caput inflatiue qa satis grosse surgentes ab humoribus corruptis in febre acuata uel egritudie frigida q̄s mouebit uirtus digestiua cū fit materierū digestio. Et resolutiua.i.expulsiua.uel.i.calor agens ad resolutionē ¶ Et quādoq3 ¶ Cōsiderādū ꝙ sicut in igne agēte i aqua fit in aqua motus diuersus agitabilis siue agitatiuus.ita ex aliqua mala cōplexione existēte in spiritu potest fieri malus motus.quia naturalis cōplex o spūs mouet secūdū unū modū.& cōplexio inaturalis mouet secundū alium. Et hoc ē quod dicit ꝓpter maliciā cōplexionis ex qua cōsequitur excitatō motus agitabilis.i.cū agitatione.quia hic inde agitatur & non curat. Auic.an aque calefactio sit p qualitatem.ut multi sentiunt an sit p corpora ignea mista aque.ut Auer.credit 2º de anima cōmento 45. ¶ Considerandum etiam quod ex mente Auic. aliquod corpus potest moueri p qualitatē in eo existentem non differentem secundum locum.sed secundū esse nec hoc dissonat ab Ar.i 5º.enim de generatōne animalium.capitulo de pillatura ponit. quod iō pillus fit crispus.qa terreū mouet iferius.ſ3 calidū supius. S3 tu diceres q̄re dixit diuerse. Dicendū diuerse.s.a naturali uel diuerse.i.existentis in fieri & tunc motor erit agens a quo pēdet illa qualitas.& quia tunc diuerse partes diuersimode mouentur ideo apparet magis motus agitabilis ¶ Et quādoq3 ¶ Hic cōpl3 harum causarum assignatōe3 & primo ponit quandi causam extrinsecā 2º intrinsecam 3º declarat quoddā. Ibi 2ª & quādoq3 fit. Ibi 3ª uapores. ¶ Quod prmo dicit patet tamē ille textus aut casu uerberationis &c̄.pōt dupliciter exponi. Pº ꝙ referatur ad aquā.aqua .n. pōt percuti re graui ꝓiecta ut lapide et quātū ad hoc dixit percussione graui super eam & pōt percuti aliquo fuste uel baculo & quātū ad hoc dixit uerberatōis supra dorsu3 ipsiᵘˢ .s.aque. Alio mō pōt referri ad corpus humanū percussu3 & uult ostendere ꝙ percussio ñ solū in capite ſ3 dorso facit uertiginē qa nucha in dorso cōmunicat cerebro unde quātū ad eleuationē & casus q̄tū ad depssionē aer est dignius.s.cōmoueri.s.per huiusmōi percussiones quia subtilius ſ3 nō sentitur.i.nō uidetur unđ

antiqui apellabant aerem uacuũ z° de anima. ca° de sono. ¶ Et quãdoq. ¶ Hic uult ostẽdere ꝙ uẽtositas q̃uis non sit generata i cerebro & q̃uis non sit antiquata in eo, licet aliunde uenerit potest facere uertiginẽ ascendens ad cerebrum ẽt in actu ascensionis. ¶ Et tandem ostendit partes a quibus potest ascendere. ¶ Sed statim dices quare bis dixit ꝗ stomacho ¶ Dicẽdũ quod stomachus cõmunicat secũdũ qꝗ uenosus & secũdũ quod neruosus. Aliter qꝗ potest esse terminus a quo & quãtũ ad hoc dixit a stomacho & potest esse mediũ per ꝙ ut cũ ab intestinis ad stomachũ ascẽdũt uapores & quãtũ ad hoc dixit mediãte stomacho. ¶ Cõsiderãdũ quod motus humorum in his menbris possunt fieri quãdoq. quãuis homo nõ egrotet in eis & tamẽ sequitur uertigo & ideo dixit adueniũt egritudines aut mouẽtur humores. ¶ Illud. ¶ Supra declaratũ fuit qꝗ menbrũ est cui stomachus magis cõmunicat. ¶ Aut in uenis sup. est materia a qua surgit uapor. Vel in uenis idest per uenas mouetur Oculis idest subethicis ꝑfũdis. ¶ Vaporis. ¶ Primo declarat materias ũde surgit uapor. z° cõparat quandã uertiginẽ ad epilepsiã 3° addit quosdã modos uertiginis. ibi z^a. & uertigo. ibi. 3^a. & multociens. ¶ Diceret aliqs quare non dixit de melancolia. ¶ Dicẽdum ꝙ intelligit per hoc quod dixit colera. s. nigra & rubea. uel tacuit sicut notũ ex ca°. de qualitate accidenti soda ex materiis & ẽt de sanguine ꝗ dit intelligi. ¶ Et uertigo. ¶ Ratio est qa epilepsia est egritudo frequentius flegmatica in qua impeditur sensus & motus ita i hac uertigine. Plus enim inducit obtusionẽ in sensibus uapor flegmatis q̃ colerũ ut ex ꝑdictis appet ¶ Et multociens. ¶ Hic addit duos modos uertiginis. ibi. z^a. & quandoq. fit. ¶ Considerandũ ꝙ hoc quod dicit sua q̃litate possumus intelligere qualitate sola sine materia. quia inflamatur stomachus. & tunc cõplexio cõmunicata cerebro ẽ possibile ꝙ sit cã motus in spiritibus ut. s. Auic. dixit. Secũdo possumus itelligere qualitatẽ cũ materia. & tũc Auic. ꝑmissit notãter non pp materiã comprehensam. quia ista materia licet cerebro cõmunicetur nõ debꝫ dici cõptehẽsa. s. ꝫ cõmunicata. talis aũt materia põt esse multoꝝ modorum. sicut multi modi materierum possunt cõfluere ad stomachum non tollerantiũ famen. ut notũ est ex ꝑmissis in hac fen. Quomodo aũt fiat cõmunicatõ soli us qualitatis declaratũ est supra in sermone ꝗ soda per cõmunitatẽ & quãdoq. secũdũ semitã quia ẽ de sgnis ethicis ¶ Et uertigo. ¶ Hic ponit tres cañ. pronosticos. ¶ Considrãdũ qꝗ in ꝗcrepitis. siue senibus uertigo nunciat uapores flegmaticos mistos spiritibus cerebri. Cum ergo frequentãt illi uapores igrossari et ẽt flegma a quo surgunt poterunt facere opillationẽ ꝑfectã & proprie senibus propter defectũ uirtutũ expulsiuarũ in eis & aliarũ ¶ Secundus cañ uerificatur quia si membrũ stupefit & postea sequitur uertigo significatur quod materia multa ẽ que facit opillationẽ unde mẽbrũ .s. notabile aliqꝗ ut manus uel coxa stupescit ea igitur cresc̃ete fit uertigo g°. & cũ signficetꝛ agumentum timendum est de apoplexia & eodem modo de epilẽsia Et quandoq. ¶ Quia significatꝛ quod uapor qui stabat i uẽtriculis ẽ expulsus ad pãniculos uñ. fit soda & cessat uertigo &c̃.

F Acta autẽ. ¶ Hic ponit signa. & primo eius que fit a causa extrinseca z° intrinseca 3° ponit quosdam cañ. & cõplet signa ibi z^a in ea autem que fit. Ibi 3ª scotomia uero habẽs. ¶ Cõsiderãdũ quod res reuolute cũ sunt luminose melius uidẽtur & fortius iprimũt speciẽ reuolutionis & ideo dixit & luminosas uel forsan res multũ luminosa disgregãdo spũm põt ẽẽ causa mali motus in eo licet supra in causis nõ expressit Cũ nõ sedet hoc dixit quia h° accidẽs cũ ẽ a reuolutiõe aut cõsideratione ad res que uoluũtur magis apparet quando hõ erectus stat q̃ quando sedet. ¶ In ea. ¶ Hic ponit signa eius que fit a materiebus humoralibus uel uaporalibus z° eius que fit a mala cõplexione Ibi z^a illa uero que fit Prima in tres primo ponit signa uertiginis propter materias in cerebro existentes nõ pẽdẽtes tunc ab aliquo mẽbro z° ponit signa uertiginis secũdũ diuersitatẽ materierum ex quibus uapor surgit, siue materie sint i cerebro siue i a iis mẽbris. Ter° ponit signa uertiginis secũdũ unũquodq. membrũ a quo prouenit Ibi z^a quod si fuerit Ibi 3ª quod si eius cã. ¶ Considerãdũ circa primã partẽ quia dicit precedẽtiũ ut innuat quod q̃uis iste materie uoporose fuerint cerebro cõmunicate tamẽ sunt mõ facte fixe & antiquate in eo & iõ ex hac uentositate antiquata & etiã ex uẽtositate generata in eo prouenit uertigo assidua quia cũ sit ibi semper materia ꝑsens assidue facit egritudinẽ. s. uertiginẽ uel egritudo assidua quia licet nõ semper hãc hẽat uertigirẽ. tamẽ semper cerebrũ eius est lesum aliqua lesione. ¶ Hic ẽ dubium utrum uertigo sequens causam. in cerebro sit cõtinua necessario. sed hec questio est quasi eadem cũ illa que disputata fuit capitulo ꝗ charabico. s. an alienatio facta per cõmunitatẽ sit continua uel interpollata. ¶ Et non est excitata. &c̃.

¶ Considerandũ ꝙ uertigo sequens causam

i cerebro potest excitari tempore repletionis, & tempore uacuitatis a cibo quia nō sequitur dispositionē alterius mēbri. sed illa que est ꝑ pter causam in alio membro excitatur cū illud membrū repletur & quiescit cū euacuatur. ¶ Quandoq̧ antecedūt ipsam dolores &c̄. quia materie ille quādoq̧ mouentur & faciūt alia accidentia anteq̄ faciant uertiginem. ¶ Grauitas est in capite.s. quasi continua.& hoc cum est materia humoralis in capite a qᵃ surgit uentositas. ¶ Tenebrositatem in uisu fixā quia fixa ē materia que oculis cōmunicat uel que spūs cerebri iturbidat. ¶ Abbreuiatō nē.i.diminutōez siue nocumētū i sensibꝰ &c̄. quia cerebro patiēte & spū qui est i eo omnes sensus patiuntur. ¶ In archariis pulsationem propter.uentositatē in eis motam. ¶ Grauitatem in odoratu. ¶ Dices tu quare hᵒ nocumē repetiit. ¶ Dicēdū pđ prius loquebatur de nocumēto abbreuiationis.i.diminutionis que fit a materia uaporosa secūdū qđ frigida ſʒ hic loquitur đ nocumēto corruptōis ꝙ fit ab hac materia z^m ꝙ mouēs ad ꝑceptōez odorabiliū ñ z^m ꝙ sūt. ¶ Et si. ¶ Hic ponit signa uniuscuiusq̧ materiei a q̄ surgit uapor q ē cā uertigis siue materia sit i cereᵒ siue in alio mēbro & habet quatuor Primo ponit signa flegmatice zᵒcolerice 3ᵒ sanguiee 4ᵒmelācolice Ibi zᵃ.& si fuerit Ibi 3ᵃ & si fuerit Ibi 4ᵃ & si fuit. Dicit primo quod si humor &c̄ est flegma erit grauitas. ¶ Cōtra dices tu quid facit grauitatē i capite.si humor est alibi.s.i alio menbro ¶ Dicendū ꝙ erit grauitas.s.in capite uel alio mēbro in quo erit flegma. Vel erit grauitas .s.i capite ex uapore flegmatis cū postea.cōdēsatur. ¶ Et timor. ¶ Est secundū intentionē Azarauii propter frigiditatē faciētē spiritum aliqualiter siluestrē.ut supra apparuit. Alias tumor.s.ex uaporibus illis cū pertingunt ad loca faciei.unde fit dispositio similis cacesie. ¶ Predicta in canone.s. supra capitulis de signis. Secunda pars patet & 3ᵃ.In quarta ꝑte dicit laminarū.i.rerum latarū nigrarū ꝑpter grossiciem & nigredinē melancolie. Et capilli nigri.i.habent capillos nigros qui attestantur naturali dominio melancolie.uel capilli nigri .s.imaginatōe.quia apparebunt ei imaginationes capillorū nigrorum.& ista littera est secūdū Azarauium. ¶ Et reliqua signa predicta. .s.supra de signis malarū cōplexionū cerebri in pluribus capitulis. ¶ Quod si. ¶ Hic poīt signa uertiginis per cōmunitatē secūdū unum quodq̧ mēbrum a quo surgit materia. Et pᵒ ponit signa eius que fit a stomacho.zᵒ eius q̄ fit a matrice.3ᵒ a uesica.4ᵒ.a corde uel epate ibi.zᵃ.& si est.ibi.3ᵃ.& similiter.ibi.4ᵃ.& si

¶ In prima parte ponit plurima signa significantia stomachi passionem que sunt conclusa. & expedit ea declarari ex capitulo supra de signis sode per cōmunitatē.& ex fen.13. Dicit gᵒ ꝙ est cū đstructione desiderii.i.appetitus aut impedimento.quia materia in stomacho pōt destruere & potest aliter nocere appetitui. ¶ Aut corruptione i digestione.i.nocumēto digestionis. ¶ Et tremore cordis.s. stomatico q ē motus fen.xi.& 13.laxitudine.i.nocumēto spiritus.i.anhelitus ꝑ.cōmunitatē stomachi ad diafragma. Erit ꝑmutatō i stomacho.i.secundū ꝙ stomachꝰ ꝑmutabitur ita ꝑmutabit dispositio capitis.s.uertigo. Vel pōt expōi erit ꝑmutatio in stomacho.s.in summa stomachus erit nocitus & ꝑmutatus. ¶ Declinaᵒ &c̄. Cā ē q uapores a stomacho ascēdētes petūt z^m rectitudinē anteriorē pꝛē cerebri secūdū tamē colligāciam ꝑ neruū petūt partē posteriorem propter sextū par neruorū in quo stomachus colligatur ut statim dicetur ideo pueīt ad mediā & posteriorē partē. ¶ Et est diuersitas dispositionis situs.i.anxietas stomatica i qua hō i uno situ nō quiescit ut fen.13.& in cōmēto afforismi septime particule. Alices & ositationes alꝰ diuersitas dispositionis sic quandoq̧ enim sedatur &c̄. & patet. Quandoq̧ enim quia stomachus quandoq̧ nocetur repletus quandoq̧ inanitus ut supra disputatum fuit ¶ Et fit &c̄. patet ¶ Et inuit dolores & inflationem & totum uerificatur ut patet. Et fit.s.dolor in uia cōmunitatis neruorum.s.quibus stomachus cōmunicat cerebro. Ista autē uia est per meri in partibus colli & circa mediū spatularū & iruenit ante ipsam.s.uertiginez & apud eius reuersionē.i.cū cessat uel recedit & hᵒ ē ꝙ dicit & i postremo ipsius.s.uertiginis qa i fine iuenit. Dico dolore pꝰ sinciput idest post anteriorē partē quia in parte originis neruoruʒ sexti paris in quibus stomachus cōmunicat in partibus colli.i.circa partes colli ubi adiacet meri cui applicātur isti nerui descendentes. ¶ Cōsiderādum ergo quod stomacho cōmunicāte capiti incipit materia ascēdere per neruos sexti paris & ideo ante uertiginem incipit dolor post sinciput & in fine uertiginis etiā remanet ibi dolor & etiā in partibus colli ex eadē causa quia in stomacho est radix materie. ¶ Et si est patet. ¶ Et similiter est ex uesica sup. precedūt egritudines uesice. ¶ Et si est ¶ Dubitatur ubi supra Auic.dixit de ascēsu meterierū ab epate & corde. ¶ Dicēdū quod dedit intelligi quādo dixit aut in uenis & artharis &c̄. epar enim & cor secūdū medicos sunt principia istarum uenarū & artharia rū ¶ Dubitatur quare nō possuit signa uertigi

nis & a chistifellis ¶ Dicēdū quod dedit intel ligi per signa comunia dicta in matrice & uesi ca quia precedit passio chistisfellis. ¶ Cōsidē rādū quod phylosophice hic Auic. duo ponit pricipia Vnū materiale.s.dās materiā ut epar Aliud dans formā idest dans spūm ut cor ta mē Auer. uult in libro de corde quod idē mē brū sit dans hec duo.s.cor. ¶ Considerandum etiā ꝙ signa uertiginis ab epate uel corde sunt duo in genere ¶ Quedam sunt signa passionis cordis & epatis.& ista Auic.omisit ex fen.xi. & fen.14. ¶ Quedam autem sunt signa priuꝫ p quas materia fertur.Et iste partes sunt ue ne & artharie.aut extrinsece aut intrīsece pro funde & signa distinctia ponit in littera.& sunt nota.nam uene per quas transit tendūtur ut corda & sentitur in collo dolor de quo cu ratur quia satis fortis.& hoc propter tēsionē & ñ sentit̄ i neruis r̄liqs.s.colli uel aliarum p tium adiacentium &c̄. ligamentis latinorum .s.cum istitis.Alias latinorum.i.lenciarum de panno lini .Et similiter experire i aliis.s.uenis extrinsecis. ¶ Sed dubitatur an materia a cor de & epate possit per neruos ferri. ¶ Dicen dum ꝙ utplurimum per uenas & artharias portatur.quia cum eis maxime cōmunicat.tñ non est inconueniens ꝙ etiam contingenter per neruos transeat. ¶ Illa uero. ¶ Hic ponit sig^a uertiginis a mala cōplexione sine materia.& patet. ¶ Scotomia. ¶ Hic annectit tres cañ. ibi secundus & scias .ibi tercius.& signa.Rō primi est.quia uinum euaporat & cōmouet spiritus. aqua uero quietat.& ideo licet uerti go esset de materia frigida posset apparere nocumentum ex uino ¶ Causa secūdi est dicta supra capitulo de emigranea .& signa cretice manifesta sunt quarto canonis.fen.z^a. capitu lis de signis crisis.

Hf Acta quidem. Hic ponit curam uertiginis & primo eius que fit a cā extrīseca z° intrīseca 3° iterū eius que fit a cā extrinseca cōplēs curā aliorū modoꝝ.Ibi z^a que uero.Ibi 3^a & si causa. ¶ Considerādū quod stiptica acetosa ut agresta sedāt motū spūs & ideo conueniūt ¶ Que uero.Primo quando ē a materia z° sine materia.Ibi z^a & si causa est malicia.P^a in duas primo ponit curā quādo materia ē p cōmunitatem z° quando est so'ū in capite.Ibi z^a cum ergo.P^a in duas primo quando per cō munitatē ad totū .z°ad partē z^aIbi.et si fuerit causa Prima in duas pmo ponit curā qñ r̄ple tio est sang'inea z° quādo est ab aliis hūorib^a a sanguine .Ibi z^a si autē. ¶ Dicit prio facta a sanguine aut humore.s.sanguini misto cura tur flobothomia ex cephalica. ¶ Deinde &c̄.

¶ Cōsiderādū ꝙ Auic uult quod tu itelligas omnes cañ supra positos in flobothomia ut si expedit flebothometur uena pedis uel basilica uel nigra uel cephalica & uena post aurē ē pti culariter euacuans a capite.Dixit quieta quia in ea ē maior securitas ¶ Dubitatur an flobo thomia de uena quieta post aurē sit bona in cura omniū specierū uertiginis materialium Vr̄ ꝙ ñ qa Rasis p° cōtinētis z° ca° ñ i omni uertigine laudat incisionē uene post aures nec ēt Gal.3° de interioribus .z° ca°. ¶ Amplius uertigo posset esse de materia frigida secūdū cerebrū cōtēta talis autē flobothomia nocebit ut notū ē. ¶ In cōtrariū ē Auic. ¶ Dicēdū ꝙ in pluribus speciebus cōfert.s.frigidis p cōmu nitatē ad corpus quia isti modi uertiginis fiūt de uaporibus ascendētibus ad caput.Si ergo sint de materiebus sanguineis confert illius ue ne apertio siue flobothomia.Si autē sint alii uapores siue frigidi siue calidi tendāt per illas uenas tūc flobothomia quasi illā incidēdo pōt cōferre prohibēdo trāsitū uaporū Auic.tamē nō protulit sermonē suū simpliciter uniuersa leꝫ sed cum conditione quia loquebatur de uer tigie facta a sanguine siue alio humore sangui ni misto & tunc subdit est optima in curatōe omniū specierū materialiū.s.q̄ materia sangui nea uel sanguini mista ¶ Vel dicendū ominiū .i.plurimū ut dictū est & quando cauterizat̄ proprie in ea &c̄.aleuiatur alias eleuatur ¶ Dubitatur igitur utrū cauterizatio in qua tota uena preciditur iuuet in uertigine qua cunq uia feratur uapor ad caput.Vr̄ quod nō per Gal.3° de interioribus.z° ca°.Et rōe que sumitur ibidē a Gal.quia possiblie ē ꝙ p arthariā quā tu āputas nō feratur materia sed per aliā ergo nullā faciet utilitatē artha rie amputatio per quā nō fertur.Idem innuit Rasis prio cōtinētis z° ca°. ¶ Amplius pres sio cū manu uel ligatura uel linimētū cū stip ticis nō iuuant in uertigine quādo per arthari as alias fertur materia ergo nec illarū arthari arū amputatio cum cauterio uel alit. ¶ In cō trariū ē Auic ¶ Dicēdū dupliciter.Prio per expositionē textus ut dicatur quādo cauteriza tur in quacūq uia eleuatur ut itelligas ut illa cauterizetur p quā uapor eleuatur. ¶ Aliter dicēdū ꝙ precisio uene cū cauterio p se ē utilis quādo p eandē uenā materia fertur. sed per accidēs potest conferre p quācunq uenā fera tur.Et hoc quādo tenetur locus cauterii ap tus & saniosus.& inde mūdificatur materia. & ho'are discussimus sup fen.3^a.ca° q̄ obtal mia.Esset ēt dubitatō an possumus icidere ar tharias & quas.& an duas debeamus facere ligaturas uel unā.Et oia q̄ ad hāc materiā pti

met ibi pfecte discussimus. Vētose noctari .i. cir
ca collū & sup caput. qa sup cōmissura corona
li. Et hec debent fieri factis euacuatōibus suffi
cientibus uniuersalibus proprie. ¶ Si autem
¶ Considerādū quod incipiatur debet intel
ligi duobus modis Vel incipiatur .s. facta flo
boh omia. et hoc si preter sanguinē fuerit di
uersi humores tamē peccēt cū sanguine. Vel in
cipiatur .s. nō precedēte flebothomia & hoc si
fuerunt cā humores alii & nō peccent cum san
guine siue in sanguine Et ideo duos sermones
Auic. premisit ¶ Pillul⁹ de hiera &c. uide in
ātidotario trac. 9° & i ifusione aloes .s. i aqua en
diuie. uel secūdū quod tibi uidetur Multi eni
sunt modi huius infusionis declarati supra in
cura soda Aut decoctione mirobalanorū scilʒ
pluriuʒ generū Reliqua patent ex canonibus
generalibus. Amaracū .i. sansucus. ¶ Cumq.
¶ Hic ponit curam in hora poxismi. ¶ Con
siderandum autem ꝙ hoc remedium est secu
rū & leue & diuertit uapores ad inferiora,
tamē si necessitas urgeret in hora paroxismi
possumus flebothomare & clisterizare et alia
facere secūdū qđ uideretur necessitas. ¶ Et
si fuerit. ¶ Hic primo ponit curā uertiginis p
cōmunitatē ad stomacū z° per cōmunitatē ad
alia menbra Ibi z^a & si causa Quod dicit in p̄
ma parte est notū & cōprehēdit curā egritu
dinū stomachi repletionaliū quā debes scire
ex fen. 13. ¶ Et si causa. ¶ Considerādū quod
hec cura pendet ex cura passionis in quocūqʒ
menbro sit egritudo a qua surgit uapor siue
sit matrix siue uesica siue epar. Et p his opor
tet recurrere ad propria capitula infra & iō
dixit cū eo quod oportet. Pēdet etiā hec cura
ad confortationē capitis & hanc a breuiat qa
scita ē supra frequenter. ¶ Et post confirma
tionem uel confortationem .s. factam cum oleo
rosaceo camomillino singulari .s. pedas ¶ Cū
ergo. ¶ Sciendum quod hoc ē notum qa Auic.
dirigit totam suam intentionē ad particulares
euacuatōes a capite. ¶ Alsebaret .i. pillule ascei
bar que posite sunt supra in capitulo de cano
nibus generalibus curationis & ideo dicit secū
dum quod sciuisti in cān. s. uniuersali supra
¶ Et si causa patet. ¶ Et si causa. Primo facit
hoc z° addit cān. Ibi z^a & oportet. ¶ In capi
tu'o ipsius. s. 4° cān fen. 3^a. ca° de fractura cra
nei & fen. 4^a. trac. z°. ¶ Curetur cum eis que
sunt ostensa. s. in h° capitulo quia si remanet
uertigo post curā percussionis hoc est quia re
manet agitatio sola & tunc curetur sicut cura
tur ille cui accidit uertigo ex reuolutione super
se uel remanet materia & tunc euacua eā secū
dū quod ipsa est ¶ Et oportet patet. Scoto
mia uero. ¶ Hic ponit alium cān. cure scoto
mie & uertiginis euenientiū in uacuitate sto
machi & quia fit talis uertigo qa stomachus
inflamatur & quia colera ad stomachū fluit
ideo docet confortare cum bucellis panis in su
sis in rob .i. in succo inspissato fructuū stiptico
rum ut citoniorum. Et aquis .s. succis nondum
inspissatis pprie agreste quia frigida & stip
tica confortans aggregando partes stomachi
&cetera.

Corpori quidē. Hic determinat
de alue que est palpitatio. ¶ Et
primo premittit causas & signa
huius passionis z°. ponit curam
Ibi z^a. oportet ergo. ¶ Ad primi itellictū cōsi
dera ꝙ cōmuniter expositores credūt ꝙ alue &
palpitatio nō sit aliud ꝗ̄ mōi alitū & ossitatio
nū. Sʒ sermo iste ē corruptus. Iaʒ .n. sufficieter
đ alcibus & ossitatōibus Auic. tractauerat p̄
mo capitulo fen. 3^a. Etiam ista est egritudo ce
rebri Oportet ergo hos dař que sit hec egritu
do cerebri Alices eni & ossitationes in se sunt
dispositiones musculorū ¶ Dico igitur quod
alue idē est quod palpitatio ut ponit symon
in sinonimis Palpitatio autē est duplex. Vna ē
que ē oculorū dispositō que est palpebarū fre
quēs motus Alia ē dispositio manuū quia ho
mines uadunt palpitando sicut ceci faciūt. Hic
ergo palpitatio sumitur pro utraq. dispositō
ne. non ꝙ hic sit sermo de eis in se. sed ut conno
tant & sunt accidētia cuiusdā modi uertiginis
Est igitur alue siue palpitatio quedā uertigo
siue quedā scotomia in qua homo occulis &
manibus palpitat. Et in qua sunt alices quedā
& ossitationes. &. accidētia alia que in littera
ponuntur. Et preuenit ex uaporibus cōmunica
tis cerebro a toto corpore q. sunt de sanguine
uel colera. & nō solū cōmunicātur capiti. sʒ et
uenis corporis. Illi g° uapores q capiti cōmuni
cantur faciunt uertiginē & faciūt rubedinē &
tensionē uenarū faciei & oculorū. & faciūt ap
parere imaginationes coram oculis. unde infir
mus palpitat cū palpebris & palpitat cū ma
bus. & forsan ꝙ ista palpitatio cū manibus nō
soluʒ ē ppter imaginationes quas uident corā
oculis. sed propter quesitū alicuius aprehensio
nis cum manibus timendo casum. & forsan ꝙ
ista uertigo ē minor .s. nō faciens cadere quia
nō multi uapores ascendūt cū pars spergatur
in corpus sed illa de qua superius dictū ē. est
faciēs cadere & si nō sit sic sed faciat non cura
mus dummō appareat ꝙ alue ē modus uerti
ginis. Illi autē uapores q spargūtur ī corpus
faciūt lassitudinē & tēsionē uenarū & ossita
tiones & alices. Et quāuis dictū sit ꝙ isti ua
pores surgūt a replerione totius corporis pos
sibile tamē esset. ꝙ a stomacho surgerēt & ali

ces ille de qbus dicitur i cōmēto affo.feptie p ticule alices oſſitatões &c.qa erunt quedam ſtomance oſſitatões .i.anxietates. ¶ Dicemus igitur ꝙ alue & palpitatio ē uertigo i q̄ ſunt palpitatiões alices oſſitationes leſiones uenarꝫ rubificatio faciei & uenarū oculi.& h° ē qđ dicit littera.Corpori q̄dē accidit ex pte multiplicatõis repletionis.ſ.in toto et ſimiliū.ſ.i ſtomacho.uel repletionis.ſ.humoralis & ſimiliū .ſ.uaporoſe accidit dico in lacertis & uenis diſpoſitõ que ē ſicut laxitudo.qa ē modus laxitudinis p quā diſpoſitionē extēduntur uene pp repletionem & multiplicatur oſſitatio &c.& puocat inuolutionē.i.reuolutionem.i lecto & extenſionem.ſ.membrorum.uel uenarum. Et cū illud &c.Si ergo lr̄a que dicit iuolutionem exponatur.i.imaginationē ꝙ res uoluātur tūc littera ē plana ꝙ ſi exponatur iuolutõem.i.reuolutionē i lecto tūc oportet ſupplere & etiā iſti uapores faciūt uertiginē. oportet. ¶ Prio ponit curā per euacuationē z° per alteratiua .ſ.ſedātia ebulitionē.3° p ea que apropriate curāt & ēt reſoluēdo 4° per ea que prohibēt aſcēſum uaporū ad caput 5° per quādam manualē operationē.Ibi z^{a} & adminiſtretur.Ibi 3^{a} acori quoq;.Ibi 4^{a} & balnaeatões ¶ Quod primo dicit ē notū & ꝙ z° dicit. ¶ Circa terciam ptem conſidera ꝙ acorus poteſt dupliciter conferre Primo per uiā proprietatis ſiue ſpecifice forme z° per uiā reſolutionis.q̄uis eni iſti uapores ſurgāt a ſanguine & colera & in radice indigeāt infrigidatione tamē calida ſicut a cortus poſſunt cõferre uel aproprietate uel reſoluēdo.& hoc innuit littera. ¶ Et ſimiliter. ¶ Conſiderādū quod coriādrū habet proprietatem prohibēdi uapores ad caput ut omnes auctores cõcordāt zuccarū autem ponitur ad cõſolitionē coriādri. ¶ Et balneatiõis. ¶ Primo ponit iſtum modum cure z° oſtendit cautelam in hoc obſeruandam Ibi z^{a} et cum ipſo ¶ Conſiderādū qđ in balneis ideſt ſt iſis hoc accidens poteſt multū accidere corporibus repletis quia calor balnei mouet materias & facit eas euaporare Conſuetudo forſan erat in partibus Auic.quod miniſtri balneorūꝫ uidētes hoc accidens ſtringebant manus ſuper uenas & pro ideſt ſuper duas apopleticas.ſ.ſub mento a lateribus epiglotis & prohibebant aſcenſum uaporūꝫ ad caput & hoc nō poterat fieri quin prohiberetur etiā ſpūum aſcēſio ad caput et ideo homini eueniebat quaſi ſincopis ¶ Conſiderādū ſecūdo quod per hoc quod dicit & fortaſſe Auic uidetur aſſignare cauſam quare talis cõſtrictio curat iſtum modū uertiginis quia ſpūs aſcendēs expreſſus ſuperius cū ſua fortitudine reſoluit Ergo due ſunt cauſe

quare talis cõſtrictio curat. Vna eſt quia prohibet aſcenſum uaporū Alia eſt quia ſpiritus cū fortitudine expreſſus ē cauſa reſolutiois materierū a cerebro. ¶ Dubitatur an conſtrictio arthariarū ſit cauſa quod ſpūs cū fortitudine dñtur materiebus Videtur quod nō quia ꝙ ē cauſa infrigidationis in cerebro nō ē cauſa fortis reſolutionis ſed talis cõſtrictio ē cauſa infrigidationis Probatur primo quia ē cauſa ſomni ſi quis enim iſtas uenas cõſtringat accidit delectabiliter dormire ut Ap̄.ponit problemate .36 &.pblemate etiam eſt cauſa ſincopis.ſed in ſincopi fit quedā infrigidatio. Item calidum fertur a corde ad cerebrum.ut problematum io.55.pblemate & ferē p has uenas.ut Gali. in libro de utilitate pulſus.g° eis cõſtrictis calidū nō portabitur.& ſic nō fiet materierū reſolutõ ¶ In cõtrariū ē Auic.& Ap̄.36 pticula. preallegato pblemate. ¶ Ad hanc dubitatõeꝫ poſſet dupliciter reſponderi. Primo ꝙ cõſtrictis artharūs calidū quod eſt infra uerſus cor iflamatur phibita euētatione p motum illarū arthariarꝫ ſed calidū quod ē i cerebro infrigidatur.& ideo facta in hac cõſtrictione nō erit in ptibus cerebri.ſꝫ in ptibus corporis unde ſurgūt uapores.& ē ſatis ſimile. Si qs.n.ligēt brachiū pars uerſus cor inflamatur.ſꝫ ps uerſus digiros iſrigidatur & denigratur. Et tunc exponetur textus Auic.& fortaſſe ſanat talis cõſtrictio cū eo &c.i.quāuis expmatur ſpūs uerſus cerebrū &c. ¶ Secūdo mō pōt reſpōderi ꝙ hec cõſtrictio uel ē in ſui pcipio.ſ.i tēpore & tūc calidū ipeditū in euētatõe in ſeipſo inflamatur & reſoluit materias que ſunt i cere° aut ē in pceſſu tēporis & tunc calidum durāte prohibitione euentationis ifrigidatur & extinguitur & ideo Auic uult ꝙ nō multū teneantur manus in hac cõſtrictõe qa hō poſſet mori ut apparebit. Ex quibus ceſſant contraria. ¶ Et cū ipſo.i.in hac conſtrictone cautela eſt habenda. ¶ Et oportet &c ut in ipſo eius ſpūs ideſt anhelitus teneatur.i.phibeatur qa cõſtrictio poſſet tātū infrigidare cerebrū qđ homo fieret apopleticus ex qua āhelitus retinebitur ideſt prohibebitur. ¶ Dubitatur utrū arthariarū que ſunt in collo ligatio uel ſtrictura.faciat hominē apopleticū uidetur quod nō per Ga.in libro de utilitate pulſus in pricipio Amplius ligatis ilľ eſt poſſibile quod per alios ramos calor aſcēdat ad cerebrū. ¶ In cõtrariū ē Auic. ¶ Dicēdū quod ligatio ſiue ſtrictura iſtarū arthariarū facit hominē apopleticū & ſincopizātem Rō quia priuat cerebrū calore unde infrigidatū conſtringitur in ſuis uētriculis & fit apoplexia. ¶ Calidū uero quod eſt uerſus cor ſuffocatione etiā poteſt congela

ri & fieri sincopis & mors. ¶ Ad Galienum
dicēdū quod ille sermo ē disputatiuus sicut ap
paret.cōtrariū.n.d̄mostrari pōt ex dictis suis
in aliis locis. ¶ Cōsiderādū ēt circa totum ca
pitulū qd̄ illud quod facit imaginari istud ca
pitulū esse de uertigine est qa ista uerba in p
pria forma ponūtur a. Rasi primo cōtinentis
pº caº ubi loquens d̄ uertigine siue scotomia di
cit sic. Dico ꝙ hic morbus euenit cū dispositōe
defectionis.i.laxitudinis i corpore & pcipue i
superiori pte eius & tēdūtur uene & oculi ap
parēt rubei & multiplicātur i eo alices & offu
cationes & iuuat i hº morbo zm ꝙ ego fui exp
tus irorare aquā frigidā super caput & dare
i potu aquā niuis & prouocare somnū & quā
do agumētatur morbus debet flobothomari
patiēs & purgari colera dixerūt chuci.i.que
dā aggregatio hominū ꝙ acorus ē uald̄ bonus
¶ Dico ꝙ qdā meus amicus fuit exptº hāc me
dicinā.s.acorū masticādo cōtinue eam & con
ualuit & fortasse hoc operatur acorus ꝓprie
tate Et iuuat in hac egritudine sorbitio corian
dri & zucari Et iuuat similiter constringere
manibus artharias suber per paruā horā & ē
cauēdū ne proter uiolētiā ligature eius super
ueniat pariēti aliquis status similis apoplepsie.
Ecce igitur totū capitulū Auic.in hiis uerbis.
Rasis &c.

INcubus &c. ¶ Hic determinat
de incubo Et primo notificādo eū
ponit sui causas excusans se a signis
2º ponit curā Ibi 2ª cura eius. Pri
ma in duas primo notificat & ponit causas in
trinsecas materiales 2º excusat se a signis 3º po
nit causas extrinsecas Ibi 2ª signa autē Ibi 3ª &
quādoq̄.fit. ¶ Considerādū circa primā ptē
quod. Auic notificat istā egritudinem ex pluri
bus ¶ Primo per sui nomen & habet plura
nomina de quibus nō curamus. ¶ Secundo per
tempus sui euētus quia accidit cum in somnū
ingreditur & sic accidit i sompno. ¶ 3º ex p̄te
proprie dispositionis quia sentit homo phan
tasma graue &c. ¶ 4º per accidētia quia strī
gitur anhelitus intersecatur.uox & motus. qa
uult moueri & clamare & nō pōt ¶ Et forte
ꝑfocatur .i.suffocatur P.i. priuatur anhelitus
omnino ꝓpter opillationē porꝝ.i. uiaꝝ spūs
Excitat subito qa materia uaporosa subito ex
opillatur. 5º ex parte sue ꝓnosticationis quia
pronosticatur apoplesiam epilepsiā & maniā
.i.melācoliā.si fuerit ex causis materialibus.s.
uaporalibus ab humoribus.qa si fuerit cā non
materiata ut solū frigus occurrēs capiti non p
nosticatur necessario alterā illaꝝ egritudinuz
Vapores gº illi qui indicant materias & ipsi
met multiplicati & ētēti sigificāt opillatōes
futuras et sic apoplesiā et epilesiā & si materia
ificiat spūs & sit melācolica fiet melācolia. ¶ 6º
ex pte modi cause.qa cā est uapor. ¶ Nā si ēēt
materia humoralis sub forma humoris nō sic
subito excitaretur homo. Videmus aūt ꝙ pati
entes incubū cuz tangūtur statim excitati libe
rantur ab illo phantasmate. & secūdū uaporis
grossiciē maiorē uel minorē ē tarditas & cele
ritas excitationis ex quo appet ꝙ materia illa
ē uaporosa.qa motus caloris ad extra .ad exer
cēdū opa uigilie stati dissoluit illū uaporem.
7º ostendit locū ad quē iste uapor ascēdit &
tepus. Nam ascēdit subito.ad cerebrū.& per
hº ꝙ subito accedit terribilius phātasma ipri
mit in dispositione quietis motus uigiliarū.i.
cū quiescūt motus uigiliaꝝ.& hoc ē i somno.
motus dico resoluentis uaporē cū resolutione
omnis humoris cōmunicātis ipsum uaporem.
qa motus uigiliarū nō solū resoluit uapores.
sed ēt humores. ¶ Dubitatur an incubus pos
sit fieri in uigilia. ¶ Et dicendum ꝙ proprie
non fit in uigilia.stāte enim aliqua quantitate
uaporis gross. potest iducere phātasma terri
bile in sōno ꝙ non faceret in uigilia. Nā parue
phātasie dormiētibus appent magne que uigi
lātibus parue apparent.ut potest intelligi ab
Aꝝ.in libro de somno & uigila.Si tame in ui
gila alicui accideret modus incubi nō esset sine
magna causa qa esset tātus uapor ꝙ per calo
rē uigilarū non posset resolui & ēt induceret
phantasma ac si somniaret.Et si cōsidras esset
quasi qdā motus apoplesie uel epilesie ¶ Du
bitat Gilbertus quare in icubo ledit plus
motus q̄ sensus. ¶ Et ꝝndet aliorū sententia
qa uapores faciētes incubū maxime impediūt
sor quod ē principiū motus nō sic autem impe
diunt cerebrū quod est principium sensus. Hii
tamē sermones nec in q̄sito nec in causa sunt
omnino ueri. In i cubo enīz sensus leduntur exte
riores & ēt interiores nocētur etiā motus no
cetur. Materia enim incubi maxime ē circa p
tes cerebri. ¶ Dubitatur quare multū accidit
incubus supie iacētibus. ¶ Dicēdū ꝙ cā ē qa
talis forma iacēdi ē causa opillationis faciēdo
materiam ad posteriora declinare. Vnde pri
mo cañ.fen.3ª caº de somno & uigilia resupie
dormire ē malū ad malas preparans egritudi
nes sicut apoplesiā & frenesim & incubū qm̄
superfluitates ad posteriora d̄clinare facit &c.

SIgna. ¶ Hic ponit signa. ¶ Et q̄
doq̄. ¶ Cōsiderādū qd̄ cerebruz
debile in sui calore naturali & hº
ꝓuiā resolutionis ut in conualēscē
tibus uel debile propter maliciam complexio
nis frigide cuz occurrit frigori tunc fit incubus
& imprimit sensationē phantasmatis suffocā

tis & premētis quia istud frigus premit cerebrū & ingrossat siue inspissat ipsū3 & sic tēt uapores et igrossat eos.et spiritum et cōtrahit quia quasi corrugat forti constrictione .& hoc uult.Aui.

C Vra. Primo ponit curam incubi a causis materiatis.z° a qualitate ibi secun^a. si autem ¶ Considera totū3 qa ps remanēs & uaporās faceret incubū. Debet autē fieri hoc in pluribus euacuationibus ut supra declaratū est ex capitulo de malancolia.Reliqua patent.¶ Et hieris.¶ Dices tu ipse cōcedit hieras magnas si uirtus non ē fortis.Hoc autē uidetur latis ī cōueniēs qa fortiores sunt magne hiere q̃ pillule quas descripsit.¶ D cēdū ꝙ intelligit de eis in parua dosi.Vel dicēdū ꝙ nō debet refferri sermo Auic.ad hoc quod dixit & si nō.s3 referatur ad illud quod dixit cū eo quod educit totū humorē.¶ Grana peonie z^m cō inuatio nē.i.continuatis diebus. Docet aūt Rasis prio cōtinētis.sumere.xv.grana magna peonie.& debet intelligi.xv.nō in una dosi.s3 pluribus sumēdo unū uel duo grana ut tibi uidetur.peonia.n.ꝓprietatē habet ad cerebrū.¶ Si autē ¶ Olea calida.s.actu calefaciētia.s.in uirtute ut oleum nardinū ruttaceū & similia stiptica ¶ Contra quia si frigus stipticauit.¶ Dicendum ꝙ debent habere stipticitatē paucam refre atiuā nocumenti resolutiuoꝝ.& pa et.

¶ Precessit supra in multis capitulis ubi docētur euacuari materie cerebrales.& confortari caput & alia que requiruntur in cura egritudinū cerebri quacunq; &c̄.

E Pilepsia &c̄.¶ Cum determinauit de incubo antecessore epilepsie Hic determinat de epilepsia.& ꝑ mo determinat de epilepsia quantū ad sui esse & causas & omnē diuersitatem z° q̃tum ad signa.3°ponit causas eā mouentes 4° ponit curā.ibi.z^a. dicimus.ibi.3^a. ꝑmutatio ibi.4^a.oportet quidē.Prima in tres.p° determinat de epilepsia quantum ad sui esse & causas intrinsecas.z° de causis extrinsecis. 3° de modis terminationis eius.ibi.z^a.Et causas mouentes.ibi.3^a.epilepsia autem multociens resoluitur.Prima ī duas.primo determinat de epilepsia quantum ad sui esse & causas intrinsecas & effectiuas.z° quantum ad causas dispositiuas.ibi.z^a.epilepsia uero plurimu3 accidit infātibus.Prima in duas.p° dicit quod dictu3 ē i sermone magis generali.z° i speciali & quasi declaratiue.ibi.z^a.& oportet q̄ ut cōprehendatur &c̄.Prima in duas.primo premittit diffinitiones siue notificationes epilepsie in generali declarans illas.z° declarat unā ꝑticulam positam in una diffinitione ut ex illius notificatione inuestiget causas epilepsie Ib. z^a & quoniam omnis spasmus Prima in tres primo ponit unam diffinitionem z° aliam 3° infert q̄d dam Ibi z^a.plurimum uero Ibi 3^a quare facit ¶ Dicit primo quod epilepsia &c̄.¶ Considerādū circa diffinitū ꝙ epilepsia sumitur quādoq; ut distiguit̄ cō ra analepsiā que ē modꝰ epilepsies factꝰ ꝑ ꝯpassiōe3 ad stomachū & cōtra chatelēsia que fit ex ꝯpassiōe ad aliqd extremoru3 corporis ut Platearius & alii salernitani ponūt.Quandoq; sumitur epilepsia ut cōiter importat epilepsiam cerebralē & chateplesiā & analepsiam & hoc modo hic accipitur. ¶ Considerādū z° quod multa sunt nomina huius morbi Dicitur.n.epilepsia ab epi quod ē supra & lexis lesesio idest lesio partis superioris ut capitis dicitur morbus caducus quia facit cadere dicitur morbus lunaticus quia quibusdam poxismat secūdū motū lune dicitur passio infantilis uel mater puerorum uel uentus infantilis quia multū cōmitatur infantes & pueros dicitur morbus eracleus siue erculeus propter sui fortitudinē.Dicitur morbus diuinus uel quia a deo credebatur fieri uel qa diuinū locū possidet.s. apud & multa alia sunt eius nomina posita ab.Alexandro & Azarauio de qbus nō curamus.¶ Circa diffinitioe3 cōsidera dixit ē egritudo cōtra qa diffinit p genus remotū tales autē diffinitiones n̄ sunt bone ut Auer 6° colliget p° ca° & p° cāti.¶ D cēdū ꝙ Auic.nō curauit de hoc.¶ Vel dicēdū ꝙ i epilepsia ē morbus cōplexionalis & compōnalis. Et iō dicēdo egritudo accipit ꝓpinquū genus illis cōe.¶ Prohibens mēbra animata ab operatione sensus & motus per hoc differt a frenesi & similibus in quibus n̄ prohibentur operationes sed corūpuntur.¶ Et erectione quia non pōt stare rectus sed cadit uel nō potest se erigere.¶ Non integre per hoc differt ab apoplesia quia apoplesia integre prohibet ab operatione sensus & motus sed epilepsia nō integre prohibet.¶ Ex quo apparet quod ly nō integre potest intelligi de operatōne sensus et motus quia nō prohibetur integre idest omnino Potest z° intelligi de opillatione quia si in epilepsia est opillatio est nō integre sed i a poplesia est integre.Pōt 3° intelligi de causa.quia materia faciēs epilepsiam nō est integra s3 meditas eius que facit apoplesia3 ut ponit Alb. 9° theo.ca° de epilepsia Vnde dicit. fertur causa epilepsiam faciens dimidia eius esse que apoplesiā infert.¶ Et illud.s.quod ista egritudo ꝓhibet mēbra animata ab operibus sensus & motus.Est propter opillationē.s.in uentriculis cerebri contingētē nō perfecta3 & in hoc

differt epilepsia a quibusdã modis sincopis in quibus potest fieri ꝓhibitio sensus & motus & erectionis non tamẽ ꝓpter opillatõez cõtingentẽ in cerebro sed passionẽ cordis. ¶ Primũ ¶ Hec ps põt dupliciter itroduci. Primo quod hic ponit aliam notificationẽ siue diffinitionez & ẽ ꝙ epilepsia ẽ spasmus totius & ẽ diffini° Aliab. prealegato ca° & Gal. 3° de accidẽti & morbo & 3° de interioribus 7° ca°. D. xit. autem plurimũ quia quãdoq; reperitur epilepsia in q̃ n̄ ẽ spasmus menifestus ut infra ponz uel dixit plurimũ eius. i. lz epilepsia dicat plura accidentia tamẽ ꝙ plus nobis apparet ꝙ epilepsia ẽ spasmosus motus. ¶ Ventriculo anterio ri silicet prius. quia ẽt in epilepsia nocetur posterior uentriculus ut infra. A. ꝓbabit. Secũdo mõ põt introduci hec ps ut dicatur ꝙ hic icipit ꝺclarare pticulas i diffinitõe positas. Et p° declarat h° ꝙ dixit egritudo ostẽdẽs que egritudo sit epilepsia qa ẽ egritudo q̃ ẽ spasmus. ¶ Secũdo ꝺclarat illꝺ ꝙ dixit ꝓhibẽs ab opõibus sensus & motus nõ integre. Nã seq̃ẽ ẽ spasmus ergo facit ꝓuenire opillationẽ non cõpletã. i. ẽ opillatio ñ cõpleta ¶ Prohibz trãsitum integre. i. integrũ quia nõ complete transit spũs & uirtus sensus & motus ad membra & hoc ẽ qꝺ dicit absq; interfectõe. i. abscisione uniuersaliter. i. totaliter qa nõ toꝰ pr abscindit ¶ Et prohibet &c̃. patet ¶ Dubitatur cõiter an epilepsia sit morbus uel accidens. Videtur ꝙ sit egritudo siue morbus per Auic. ¶ In cõtrariũ ẽ Gal. 3° de accidẽti & morbo qui põit ꝙ sit accidẽs. ¶ Amplius spasmus ẽ accidens qa malus motus ut 5° de accidẽti & morbo sz epilepsia ẽ spasmus ut hic Auic. g° ẽ accidẽs ¶ Dicẽdũ ꝙ qõ ista ẽ ualde rudis & ideo ponẽdo exẽplũ in epilepsia flegmatica. Dico qꝺ cõsideramus in tali epilepsia opillatõez uẽtriculorũ & uiarũ & ut sic ẽ egritudo receptaculorũ & uie. cõsideramus. ẽt malã cõplexionem frigidã quã illud flegma imprimit & ut sic ẽ egritudo cõplexionalis. Cõsideramus etiã malum motũ spasmosũ & ut sic ẽ accidẽs. ¶ Dubitatur 2° an in epilepsia ex toto auferatur sensus & motus. Videtur ꝙ sic per Gal. 3° de interioribus 7° ca° ubi dicit sunt & alia huius passiõis silicet huius epilepsie accidẽtia que cũ patiũtur neq; uidẽt neq; audiũt neq; aliquo sensu senciunt neq; memorantur neq; intelligunt. ¶ Idem ponit Alexãder in capitulo de epilepsia & etiam Azareuius. Probatur ratione si i epilẽtico cessat omnis motus agitariuꝰ & erectiuus & omnis sensatõ igitur in epilepsia ex toto tunc auferetur sensus & motus sed sic est ꝙ quandoque istud uidemus quare &c̃. ¶ In cõtrariũ est Auic. hic & Ga. in cõmẽto afforis

tũde particule epilẽticorum. ¶ Ꝛ̃nsio quedam est quod in paroxismo epilepsie nos considera mus principiũ & finẽ & quãtum ad hec tẽpora sensus & motus nõ sunt ablati sed prohibiti. i. diminuti Cõsideramus etiam statũ & quãtum ad hoc tẽpus paroxismi epilepsie sensus et motus sunt ablti. ¶ Contra hoc primo tunc diffinitio quam Auic. dat de epilepsia esset rudis quia nõ cõpeteret epilepsie in suo uero & potissimo esse. i. i statu paroxismi esset apoplesia ¶ Amplius ita posset dici i poxismo apoplesie qꝺ in principio & fine nõ aufert ex toto sensum & motũ sed in statu. ¶ Aliter igitur dicẽdũ ꝙ prohibitio sensus & motus epilẽtici dupliciter consideratur. Vno mõ in se & ut sic quibusdã epilẽticis ex toto sensus & motus ẽ ꝓhibitus. i. ablatus. Quibusdã autẽ non ex toto sed diminutus. Vnde Auer. 3° colliget ultio capitulo loquẽs de epilẽtico dicit priuãtur oẽs sui sensus & uirtutes animales autez diminuũtur. Rõ ẽ sensibilis quia uidemus quosdã epilenticos ex prauitate paroxismi iacere sine omi motu & nihil sentire secũdũ aliquẽ exteriorẽ sensum nec secũdũ interiorẽ quatũ possumus iudicare qa uidemus istos se nõ recordari habuisse aliquid nocumẽti. Econtra etiã uidemꝰ aliquos q habẽt leuẽ paroxismũ q nõ ex toto sunt prohibiti in motibus menbroꝝ ymo hñt motũ spasmosuz leuẽ & itelligũt & recordãtur cũ surgunt Alio modo prohibitio sensus & motus epilẽticorũ consideratur in cõparatione ad suã causam cõpando ad apoplesiã & hoc mõ sensus & motus in omni epilentico curabili a poxismo est non integre ꝓhibitus. Rõ ẽ quia opillatio cuiuslibet epilentici ẽ non integra respectu opilationis appopletici ut Aliabbas ponit ꝓallegato ca°. & Auic. inuit. & reliq auctores. ¶ Sz tu diceres si in omni epilentico oppillatio ẽ non integra, quomõ g° in quodcã epilẽtico sensus & motus ẽ ex toto ablatus. dicẽdũ q licet opillatio sit nõ integra, tamẽ illud parũ quod uadit de spũ sensitiuo & motiuo ad mẽbra & illud qꝺ ẽ in uentriculis non põt exercere aliquẽ actum sensationis notum. ¶ Sz tu diceres ita dicam de quoddam paroxismo apoplexie. ¶ Dicẽdũ ꝙ adhuc minus trãsit ꝺ spũ in apoplesia q̃ in epilepsia in qua sensus & motus sunt integre prohibiti etiã difficilius opilatio apoplesie remouetur q̃ epilepsie & iõ sensus et motus sub hac cõsideratõe debẽt dici magis lesi in apoplesia q̃ in epilepsia in qua hõ nihil sentit nec mouetur. ¶ Cõtraria cessante ¶ Et quoniã. ¶ Hic declarãdo causas spasmi uult inuestigare causas epilepsie. Et prio eius 2° accidẽtis in ea quod ẽ spuma cõperãdo epilepsiam ad apoplesiaz & sternutationẽ. Ibi 2°

ſpuma uero.Prima in duas primo facit quod dictū ē z° ponit quorundam opinionē in causa epilepſie.Ibi zª quidam autē.Prima in duas primo ex hoc ꝙ epilepſie ē ſpaſmus premittit diuiſionē cauſarū z° oſtendit ex qua illarū epilepſia fiat.Ibi zª uerū oportet.¶ Primo arguit ſic omnis ſpaſmus fit ex repletōe uel inanitione uel cōtractione ut oſtenſum eſt fen.zª huius.Sed epilepſia eſt ſpaſmus &c.¶ Dubitatur qa Hyp.i 6ª parti. illo affo.ſpaſmus fit ex inanitione & repletione ſicut et ſingultus ſolū ponit duas cauſas ſpaſmi.ſ.repletiōeȝ & inanitionē.¶ Dicēdū ꝙ ſpaſmus cū ſit motus contractiuus membri inuoluntarie motu ad repletionē poteſt fieri.ꝰ ſolū a re preter naturā.& ſic habet duas cauſas.ſ.inanitionem & repletionem uel poteſt fieri a re preternaturā ſiue a re naturali.ſ.natura contrahente cum fugit a nocente.& ſic habet tres cās.& ita Auic. ſumit hic.¶ Verumtamen.¶ Primo probat a quibus cauſis fit epilepſia.& a quibus non fit z° probat ſuppoſitum.ſ.minorem propōeȝ.ibi zª.& epilepſia quidem non procedit.¶ Prima in duas.primo probat a qua cauſa epilepſia ñ fit.z° a quibus fit.ibi.zª. tunc reſtat.¶ Prima in duas.primo premittit ꝙ non fit a ſiccitate. z°.probat.ibi.zª.&.quoniā.Et hec habet.duas ſicut duas rationes adducit.ibi.zª.& quoniam ¶ Primo arguit ſic epilepſia fit ſubito. ergo epilepſia nō ē ſpaſmus ſiccus.& ꝯſequens nō fit a ſiccitate.¶ Et quoniā.¶ Arguit ſic ſi prius accidit mors q̄ in cerebro fiat ſiccitas qͤ poſſit cōſeq ſpaſmus ſiue epilepſia. g° epilepſia nō fit a ſiccitate.ſȝ ſic ē.ponit minorē ꝑpōeȝ ¶ Dubitatur utrū epilepſia fiat a ſiccitate. uī ꝙ ſic.qa ſpaſmus in toto pōt fieri a ſiccitate cerebri.ſed epilepſia ē quidam ſpaſmus in toto. g° &c.maior ē nota.quia a freneſi poteſt fieri ſpaſmus ut ſupra trac.3°.ſȝ talis eſt a ſiccitate ut 3°.de interioribus.6°.capitulo.in fine.¶ Iteȝ epilepſia pōt fieri a materia mordicatiua icitante ad cōtrahēdū ut notū eſt ergo poteſt fieri a ſiccitate quia res mordicatiua eſt exiccatiua ut Ga.in cōmēto primo quinte particule affo. In cōtrariū eſt Auic.& Ga.3° interioribus.7° capitulo.¶ Reſpōſio eſt duplex Vna antiqua.& ē quod epilepſia nō pōt fieri a ſiccitate Rō ē qa mēbrum multū humidū quale eſt cerebrum nō poteſt ſtante uita tantū exiccari quod corrugetur & cōtrahatur ut notū eſt ergo nō poterit epilepſia a ſiccitate cerebri fieri & hoc ē ꝙ Auic.innuit cū dicit nō cōſequitur ut ſpaſmet multū.q.d.bene poſſet cōſequi quedā ſiccitas & quidā ſpaſmus nō multus ſed multus.non pōt fieri Vel pōt exponi multū.i.multociens.qa ualde raro poſſet forſaȝ cōtingere.¶ Ad rōnē primaȝ dicetur quod freneſis ē paſſio pellicularū cerebri que poſſunt tollerare exicatōeȝ ex qua cōſequatur ſpaſmus in toto ſed epilepſia eſt paſſio cerebri quātū ad uentriculos & meatus ¶ Ad ſecundam dicendū quod hic eſt ſermo de ſiccitate cōplexionali cōſumēte humidum taliter quod inde fiat corrugatio. Et non ē ſermo de ſiccitate alicuius medicine ꝰ humoris mordicantis pungentis cerebrū ut fugiat a nocente.¶ Iſta reſpōſio poſſet inpugnari qa Ga.ibidē uult quod nec ex ſiccitate pellicularū cerebri poſſet fieri ſpaſmus qui eſt epilepſia. Vnde dicit impoſſibile ē quod cerebrū ꝰ eius pellicule diſicentur adeo quouſq; fierent uelut coria coartata.niſi ex longis tēporibus¶ Et q̄uis poſtpoſita auctoritate Ga.poteſt opinio ꝑdicta defendi.Tamen aliter dicendum quod epilepſia pōt dupliciter accipi Vno modo pro ſpaſmo ꝑiodico ſubito eueniēte & ſubito recedente & hoc modo nō poteſt fieri a ſiccitate ꝑpter duas cauſas quas Auic.dat .Prima tollit ſubitū aduētū quia ſpaſmus a ſiccitate fit paulatim.Secūda cauſa tollit receſſum ſubitū y° omnē receſſuȝ quia tanta ſiccitas qua cerebrū uel eius pellicule corugētur & totum corpus ſpaſmetur occidit ymo forſaȝ prius q̄ ſpaſmet Alio modo accipitur epilepſia pro ſpaſmo i toto ſequente diſpoſitionē cerebri & hoc modo ñ eſt impoſſibile fieri epilepſiā talem.i.ſpaſmū quendam ex inanitione.ſicut in freneſi cōtigit licet forſam raro cōtingat.Et hoc uidetur ire ad mentē Galieni ibidē ſi quis attendit .Ex h° .n.quod epilepſia fit ſubito dicit ꝙ nō fit a ſiccitate cerebri quia talis ſiccitas nō fit niſi lōgo tēpore.¶ Ad cōtraria patet ſolutio.¶ Tunc reſtat.¶ Hic oſtendit a qbus cauſis fit ſiue cauſas a quibus fit epilepſia.Et primo applicat has cauſas ad epilepſiā ut eſt ſpaſmus ſiue cōtractio cerebri z° ut eſt cōtractio aliorum membrorum cōmunicantiū cerebro.Ibi zª ſpaſmi autē Prima tres primo oſtendit quomō contractio fit cauſa z° quomodo repletio.tertio probat.Ibi zª aut humor.Ibi 3ª & ſanitas ¶ Dicit primo ꝙ cum epilepſia non fiat a ſiccitate ergo fit a cōtractione que cōtractio fiet &c.¶ Diceret aliquis in quo differunt iſte tres cauſe quibus cerebrū cōtrahitur ut expellat.¶ Dicendū ꝙ omnes conueniunt in hoc ꝙ nocent.res autē nocētes ſunt uapor aut humor aut qualitas mordicatiua aut uenenoſa & h° ē quod dicit aut qualitas mordicatiua.ſ.licet humoris aut humectatiua male ſubſtatie .ſ.uenenoſe & dixit humectatiua qa licet ñ mordicet imo leiat & humectet dummodo ſit male ſubſtantie uenenoſe incitabit ad expellendum ¶ Sed tu dices non ne iſta diuiſio poſſet ap

plicari ad uaporem.quia ledit qualitate mor
dicatiua uel uenenositate.Dicendū ꝙ sic.& ꝙ
dit hoc intelligere.quia uapores maxime for
tiuntur naturas ab humoribus siue humidita
tibus quibus surgunt¶ Dubitatur quomodo
cerebꝝ ꝑcipit q̃litatē mordicatiuā cū ñ senciat
¶ Dicendū ꝙ ꝑcipit illā per sensū pāniculoꝝ
¶ Vel dicēdū ꝙ est ꝑceptio naturalis.quia ex
pulsiua naturalis percipit nociuum & expellit
¶ Aut humor.¶ Hic ostendit quomodo epi
lepsia fit ab alia causa.s.a repletione. & primo
facit h° in generali.z° in speciali.ibi.z^a.& quā
doq̧.¶ Dubitatur qa Auic.dicit ꝙ humor faci
ens euenire opillationē nō integrā & spasmū.i.
cōtractionē.in uētriculis & pricipiis neruoꝝ ē
cā epilepsie¶ Huius cōtrarium ponit Rasis
primo cōtinentis.ca° de epilepsia in principio.
¶ Et ꝓbatur ratione.quia tunc nō de facili dis
solueretur.¶ Ista cōtraditio expectat solutio
nē in q̄ōe qua infra queretur an i oi epilepsia
fit contractio.¶ Et qñq̧ fit.¶ Hic in speciali
oñdit quomodo epilepsia fit ab humore.& p°
quomodo ab humore moto.z°.qūo ab humo
re nō moto.ibi.z^a.& cū ibi fuerit.Prima i tres
primo ponit unū mēbrum diuisionis.z° remo
met dubium.3° ponit aliud.ibi.z^a.& fortasse
ibi.3^a.aut ꝓpter uentū¶ Considera ꝙ humor
dicitur inundās quando agitatur. Cū.n.ipsuꝫ
sit corpus humidū aqueum agitatio facit in eo
undas humor igitur cū tali motu undoso quā
doq̧ facit illud.s.epilepsiam.Iste autē motus
fit aut propter ebulitionem aut propter uētū
ut ponet.Et ebulitio fit a caliditate superflua
in eo q̄.s.caliditas extranea accidit ex opillatio
ne quia oppillatio facit accidere caliditatem ex
traneā ut secūdo de accidēti & morbo.Vel ꝙ
.s.epilepsia accidit ex opillatōe &c̄.¶ Et for
tasse.¶ Dupliciter exponitur.P° ꝙ remouet
dubiū.¶ Diceret aliquis si humor iste ebuli
ens perfecte opillaret quid faceret ꝛ̄ndet ꝙ
apoplesiā quia membra perfecte & integre
priuarētur sensu & motu sed quia non perfe
cte opillat ideo nō integre priuat sensum &
motum & hoc est quod dicit forasse eius ante
cessione .i.cum iste humor antecedit & facit
epilepsiam non completur aliquid.s.de nocu
mēto siue opillatione quia non cōplete opillat
cū quātitate sua quare membra non priuātur
integre &c̄.quia si perfcē per quatitatē ante
cederet ad faciēdū aliquid tunc priuarentur
integre ¶ Secūdo modo pōt exponi ut decla
ret ad quid requiritur inundatio in humore
ut faciat epilepsiā quia ante ebulitōeꝫ siue in
undationē per ebulitionē non faceret & hoc
est quod dicit & fortasse eius antecessione.i.
ante q̃ inundaret per ebulitionē nō completur
aliquid.s.de epilepsia quia ñ potest eam indu
cere cū quantitate. Sed quia ebulitio mouet
& auget siue inflat ideo facit quod humor mo
do cōplet epilepsiā cū tan ē prius ñ cōpleret
q̄re &c̄.Istud refertur ad illud ꝙ dicit ñ ptrā
sit suo naturali.i.trāsitu qa nō priuātur &c̄.
¶ Considerādū autē ꝙ dixit fortasse secūdū
primā expositionē qa cōtigit humorem ebu
liētē posse opillare perfecte & facere apople
siā et etiā imperfecte Sꝫ quātū ad secūdā ex
positionē dixit fortasse quia possibile est ꝙ
sine tali motu undoso fiat epilepsia ab humo
re. ¶ Aut propter.¶ Hic ponit aliud mēbrū
diuisionis Nā humor inūdas facit epilepsiam
que inundatio fit nō solū propter ebulitionē
sed propter uentū grossum retētum &c̄.secū
dum quod uisum est ab Ag. in libro de som
no & uigilia.¶ Cōsiderādū quod textus iste
dupliciter potest exponi primo ut dictū ē & ē
sensus quod humor potest facere epilepsiam
sine motu undoso & de hoc dixit & dicet aut
cū motu undoso et motus undosus uel est a ca
liditate ebuliēte uel a uētositate Et differt hu
mor causans epilepsiam siue opillationē nō in
tegrā ebulitione uel uētosite quia quando cau
sat uentositatē tunc uentus est sicut causa ime
diata Sed ebulitione idest inflatione ipsuꝫ cor
pus humoris est causa immediata cum dilata
tōne ebulitionis.s.data ebulitione q̃uis nulla
esset ibi uentositas.¶ Secūdo mō pōt itrodu
ci ꝙ h° sit unū mēbrū cōtra distinctū causis
humoralibus.& dicatur epilepsia fit a reple
tione.s.humorali uel uētosa.& humorali siue
humore replente siue motu ebulitionis siue un
dationis uel cū iundatōe uel ebulitōe.si uēto ē
z^m ꝙ uisum ē Ag.¶ Et cū.¶ Hic oñdit qūo
humor opillās facit epilepsiā.s.q̃uis nō sit mo
tus motu undoso.& quāuis non cōuertatur in
uentositatē.& hoc est declarare illud quod ibi
dixit aut humor faciens euenire &c̄.Non eniꝫ
erat dubiū quomodo uētositas uel humor un
dose motus faciat in cerebro motū malū & in
citat ad cōtractionē. Primo g° premitit quod
intēdit.z°.probat.ibi.z^a.sicut accidit. Dicit p°
ꝙ cū ibi.s.in cerebri uētriculis & pricipiis ori
ginū neruoꝝ fuerit humor opillans.s.nō inte
gre.unde fit epilepsia q̃uis non sit ūdosus mo
tus nec uentositas circa cerebrū.cū hoc contra
hetur ēt ut expellat &c̄. Vult igit̄ Auic.ꝙ hu
mor opillans non integre facit epilepsiā in qua
est cerebi contractio etiā.¶ Sicut.¶ Arguit
sic omne quod pōt incitare cerebrū ad expulsi
onem est uel pōt esse causa ut cerebrū contra
ctiue moueatur.materia iperfeā opillans pōt
hoc facere ergo &c̄.declarat minorē ꝑ simile
in nausea & singultu & tremore.¶ Cōsiderā

dum quod humor faciēs nauſeā & ſingultū
& etiā tremorē q̄uis non inundet nec uentoſe
tur incitat membrum ad expulſionē & hoc
quod dicit cuꝫ ē contractio &c̄.poteſt referri
ad motū tremoris in quo mēbra ſe premētia
& conſtringentia expellunt & pōt referri ad
totum quod dixit de nauſea & ſingultu etiaꝫ
tremore & ita materea in cerebro imperfecte
opillās incitat cerebrum ad premendū & con
ſtrigēdū ſe ut expellatur materia que ſi perfec
te opilaret nō poſſet cerebrū in ſe trahi & ex
primere & hoc eſt quod dicit cū cōtractō &c̄.
eſt pricipiū & cetera. ¶ Et ſanitas. ¶ Probat
quod cāe predicte faciant epilepſiam Et argu
it ſic quorꝫ ceſſatōe epilepſia curatur ſūt cauſe
epilepſie.ſꝫ euacuatōe humoris r̄ſolutōe uēto
ſitatis & r̄motōe rei ipediētis d̄ q̄ dictū ē.s.
&c̄.g° ille ſunt cauſe. ¶ Dubitāt utrū humor
abſq̧ hoc qd̄ cōuertatur ī uētoſitatē ſiue uapo
rē poſſit facere epilepſiam. Videtur quod non
primo ex Arꝫ.allegato ab Auic.& a Sarap.
primo ſue practice ca° de epilepſia.Idē uidet̄
de intentione Auer.3° colliget ultimo capitulo
Itē Auic.infra cū dicit & oportet qdē ¶ Pro
batur ratione primo & eſt ratio Auer.ibidem
quā ſumit a Raſi primo cōtinētis capitulo de
epilepſia.Si epilepſia fieret ab hūoribus fleg
maticis groſſis uiſcoſis ut a melācolicis ſiue uē
toſitate uel uapore tūc nō cito accidēret uel cito
diſſolueretur Hoc autē eſt falſum quia pa
roxiſmus epilepſie ſubito accidit & ſubito re
cedit.conſequentia ē nota.quia humor groſſus
& uiſcoſus in eo quod eſt talis nō diſſoluitur
niſi longo tēpore. ¶ Amplius ex illa materia
maxime fit epilepſia que magis ē apta ſubito
moueri ſed talis eſt materia uentoſa.ſiue uapo
roſa. ¶ Amplius ſimile uidetur de ſternutatio
ne & epilepſia.quia ſternutatio eſt parua epi
lepſia.ſꝫ ſternutatio non fit ex materia flegma
tica niſi conuertatur in uentum.ut in cōmento
affo.ſeptime paticule.ſternutatio fit &c̄. ¶ In
contrarium eſt Gali.3° de interioribus ſepti°
capitulo & Auic.hic & alii medicine auctores
¶ Dicendum ꝙ epilepſia poteſt fieri ab hu
more uerbigratia flegmate omni circunſcrip
ta uentoſitate. ¶ Probatur primo ratiōe Gal.
3°.de interioribus.7° ca° opillatio uiarum la
tarꝫ ē de humoribus groſſis & uiſcoſis. quia
res ſubtiles nō pn̄t eas opillare.Sꝫ epilepſia ē
opillatio uiarꝫ latarum.quia uētriculorum ce
rebri.ut ibidē ponit Gali.& poit ſolum ꝑpōēꝫ
minorem. ¶ Sed tu dices iſta ratio arguit ꝙ
ſolum fiat de flegmate uel melancolia.& ꝙ nō
fiat de colera uel de uapore. ¶ Dicēdum ꝙ ue
rū eſt ut eſt paſſio opillatiua uētriculorū qui
ſunt lati.Tunc.n.ꝓprie fit ab humoribus groſ
ſis.Et ſi fiat a uētoſitate ē ut pticipat groſſicie
groſſi humoris.Rō tamen predicta poſſet ca
lūpniari ꝙ non fuit Gali.ſꝫ cōcluſio eius. Se
cūda rō ē Auic.Omne quod poteſt eſſe cauſa
ut cerebrū contractiue moueatur pōt eſſe cā
epilepſie.ut notum ē.ſꝫ humor ſolus omni ua
pore circunſcripto eſt huius ergo &c̄.minorē
propoſitonē Auic.probat per ſimile de ſingul
tu & nauſea & tremore.Poſſet ēt minor ꝓ
bari.Nā materia humoralis omni circūſcri
pto uapore pōt ſtimulare uirtuē cerebri ad ex
pellendū uel per qualitatē uel per quātitateꝫ
ergo poteſt eſſe cauſa ut cerebrū contractiue
moueatur.& premat ſe ut expellat.Et uidētur
quod hec rō demoſtratiue concludat. ¶ Con
ſiderādum tamē circa predicta.P° cum dictū
ſit quod epilepſia ē ſpaſmus.In epilepſia con
ſideramus duas opillationes.Vna ē per cor
pulētiā materie.Et iſta licet ſit cauſa nō trāſe
undi ſpūm ſenſitiuum & motiuum ad mem
bra & prohibitionis ſenſus & motus non in
tegre non tamen eſt cauſa ſpaſmi.Alia opilla
tio eſt que ſequitur preſſionem ſiue coarta
tionē cōſtrictonis cerebri ut expellat & talis
opillatio ē ꝓpe ī epilepſia ut ē ſpaſmus ¶ Cōſi
derādū 2° ꝙ lꝫ ex natura rei poſſibile ſit quod
ex humoribus uerbigrā flegmate fiat epilep
ſia omni circūſcripto uapore tamē d̄facto uel
plurimū epilepſia fit a materia cui 9iūgit̄ uēto
ſitas.Rō ē qa flegmatici humores & ēt melā
colici ſunt apta materia uentoſitatis ut Auer.
prealegato loco & Auic.ſupra ca° de qualita
te accidēdi ſoda ex materiis.& calor cerebri &
motus illorū humorū ſunt cauſa quod uapor
inde cōſurgat. ¶ Ad cōtraria dicēduꝫ primo
ad Arꝫ.quod ſecūdū Auic.dicit quod eſt una
cauſarū epilepſie & nō dicit quod ſit ſemp cā.
¶ Ad Auer.& Auic.infra dicēdū quod ideo
dixerunt illud quia utplurimū fit a materia
cū uētoſitate groſſa. ¶ Ad rōem primā dicen
dum negādo cōſequētiā. ¶ Ad probationē di
cēdum quod humor groſſus in membro lata
rum uiarū poteſt cito colligi & cito diſſolui ꝑ
uiam eliquationis Caſus enim flegmatis ī uen
triculos poteſt ſubito fieri Et eius expulſio ꝑ
palatum & nares poteſt fieri ſubito Et proba
tur quia uidemus apopleſiā ſubito accidere et
ſubito quādoque terminari ad paraliſim.Ad
ſecundam apparet ſolutio ¶ Ad tertiā dicen
dū ꝙ ſternutatio poteſt fieri a flegmate abſq̧
hoc quod conuertatur in uaporem ut Auic.di
cit contra Gali.fen.5ª.capitulo de ſternutatio
ne. ¶ Ad Gali.dicendum uel ꝙ ipſe errauit.ut
ibidem contra eum demonſtramus. ¶ Vel di
cendum quod illud dixit quia utplurimū fit
ſecundum quod ipſe dicit. ¶ Spaſmi. ¶ Hic

ponit causam spasmi siue contractionis in reli quo corpore. & primo facit hoc. 2° quod dixit probat uel declarat. ibi. 2ª. & illud. ¶ Dicit p° ꝙ cā spasmi descendentis est quoniā materia que puenit ad cerebrū. & hoc quantū ad epi lepsiā cū causa est repletio aut nocumentū ꝙ ipsum cerebrū comitatur. & hoc quātum ad epilepsiam cuius causa est contractio ad ex pellēdū rē impediētem. comitatur ēt neruos. quare dispositio ipsorū neruoꝝ siue mēbroꝝ est dispositio ipsius. s. cerebri. Cum ergo cere brū contrahatur & spasmetur gº membra q bus cōmunicat cerebrū cōtrahuntur. Et illud. s. ꝙ dispositio mēbrorū sit dispositio cerebri. Vel & illud. s. spasmus descendens ad mēbra est ꝑpter tres causas. Prima est quia nerui se quuntur substātiam cerebri. qa inde oriūtur. Secunda cā ē quia leduntur ab eo quod ledit cerebrū. Et differt hec secūda causa a prima quia primā causā nō cōcederet phūs quidā. s. qđ nerui oriātur a cerebro & tamē cōcede ret scđā cāz. ¶ Tertia causa ē quia repletio neruorū ex humore expulso ad neruos i pnº originis ipsoꝝ ē causa ut augmētetur latitu do & abbreuietur longitudo & hº ē spasmus Et cōsidera qđ hec ē causa pticularis qa solū ē in epilepsia repletionali cuius cā est humor faciens euenire opillatōez de qua dixit supra illo caº aut humor faciēs &c. ¶ Et epilepsia ¶ Hic dclarat minorē ꝑpositionē rationis su pra facte q̄ dicebatur ꝙ epilepsia ē spasmus & pº facit hoc 2º ponit quosdā cañ. ibi secūda omni autē. ¶ Ad primi intelectū considera ꝙ quidā bonon. rudissime exponūt textum di centes ꝙ epilepsia nō ꝑcedit cursu spasmi. s. tā tū non cursu laxitatis. s. tantum sed cursu utri usq̄ quia in pricipio est pasmus & in fine est laxitas. Ista expositio nō ē ad mētem Auic. ut apparebit nec ē uera in se qa epilepsia non cur rit cursu laxitatis. i. molificatōis siue paralis. ut notū est & quāuis in fine posimi epilenti cus sit dbilis nō tamē dz dici ꝙ habeat laxitatē. i. paralisim Vult igitur Auic dicere quod epi lepsia currit cursu spasmi & nō currit cursu laxitatis idest molificationis Et causa est quia cerebrū ad ministrat &c Ergo littera que di cit nisi quia &c. debet exponi cū hoc quod di xit nō procedit cursu spasmi & tūc hec oratio resoluitur in orationē affirmatiuā sicut cum dicitur ego ñ comedo nisi ut uiuā idest como do ut uiuā Reliqua uero littera que dicit nisi cursu laxitatis remanet negatiua ¶ Omni autē ¶ Hic pōit tres cañ. Primus ē notus. Epilep sia ē spasmus materialis. s. ut plurimū. Secun dus cañ ē notus. Dixit aut fortasse qa quā doq̄ huiusmōi apata possent fieri de alia ma

teria q̄ sit materia epilepsie & tūc nō reuolue rent ipsaz. Tertius cañ. ē dictū Hyp. 6ª epidi miarū ut ponit. Rasis ꝑmo cōtinētis. Et debz intelligi talis epilepsia quādo ē a materia me lācolica de qua permutatōe dictū ē supra caº de melācolia. Et epilepsia flegmatica p fleg matis adustōez posset cōuerti in melācoliā pueniētē a flegmate adusto ¶ Dubitat̄ utrū in omni epilepsia sit cōtractio cerebri. Videtur ꝙ nō qa non distingueretur epilepsia facta a ɔtractōe ab epilepsia facta a repletōe ꝙ ē cō tra Auic. supra ¶ Itē i epilepsia uel fieret cō tractio cerebri ut cerebrū fugeret a nocēte uel ut cerebrū expelleret rez nocētē ñ ut fugeret a nocēte qa quādoq̄ epilepsia fit a sanguine. ul' flegma non malo in quibus non est qualitas acuta mordicatiua uel uenenosa & iō cerebrū ñ fugiet nec cōtraheret. nec ēt cōtrahit̄ cereᵐ ut expellat qa cū oi paroxismo epilepsie a quo aliqs surgit fit expulsio materierū tūc ois epi lēticus cū resurgeret spasmeretur ꝙ ē falsuz ¶ Amplius si i eplesia in toto corpore posset fieri spasmus abſq̄ cerebri cōtractōe ñ ē neces sariū ꝙ in omni epilepsia cerebrū contrahitur sed sic ē. ergo &c. maior est nota. qa cerebri cō tractio non uidetur propter aliud necessa ria nisi ut totū corpus contrahatur. ut Auic. in nuit. minor ē nota. quia p opillationem origi nū neruorū potest fieri spasmus in toto cum augumētatur ipsorū latitudo & abbreuiat̄ ipsoꝝ lōgitudo. ut Auic. s. & Gali. 3º de interi oribus. 7º caº. ergo in omni epilepsia non est cō tractio cerebri. ¶ In cōtrariū ē Auic. supra. cū dixit. & cū ibi fuerit humor. & cū dixit. epilep sia nō currit cursu spasmi &c. Itē omis epilep sia fit uel a cōtractōe uel a repletione. & ē ibi cōtractio. ut Auic dicit ibi. & cū ibi fuerit hu mar &c ¶ Itē si epilepsia ē spasmus cerebri i oi epilepsia ē cōtractio cerebri. sz sic est. ut Ra sis pº continentis caº de epilepsia auctoritate. Tabri. ¶ Dicēdū ꝙ epilepsia fit uel a causa que nocet qualitate. uel a causa repletionali. Hec di stinctio sumi pōt ex mente Auic. Si quidē fiat a causa que nocet qualitate. s. ue sit qualitas a cuta siue uenenosa siue cōgelatia Dico ꝙ opor tet ꝙ cerebrū necessario cōtrahatur. Probat̄ dupliciter. Primo presuponēdo ꝙ in ōi epilep sia sit aliqua opillatio imperfecta in uentricu lis cerebri hoc uidetur cōcessuz a boibus. Tūc arguatur ex materia nocēte q̄litate faciēte epi lepsiā oportet ꝙ fiat aliqua opillatio iperfcā in uētriculis cerebri ergo oportet quod cerebꝝ cōstringatur & coartetur cōsequētia tenet qa opillatio imperfecta uentriculorū cerebri uel fit per cōtractionē uel fit per corpulētiā ma terie. Sed nō potest fieri ꝑp corpulentiam ma

terie quia materia ista nō nocet repletione sȝ
qualitate ergo talis opillatio fit propter cere
bri in cōtractionē Secunda ratio in illa epilep
sia contrahitur i qua cerebrum stimulatur ad
fugienduȝ & exprimendū se Sed in omni epi
lepsia facta a causa nocēte qualitate cerebrum
stimulatur ad fugiēdum & exprimēdū se ut
notū ē si aūt epiª fiat a materia repletōali uer
bigratia humore flegmatico nō uentosato si
ue uentosato tunc dico tria per ordinē ¶ Pº
quod nō necessario cōcurit contractio cerebri
Rō est quia si in toto potest fieri sensus & mo
tus prohibitio nō integra ꝑpter opillationem
nō perfecte factā in uētriculis cerebri absq; hº
quod cerebrū contrahatur epilepsia potest fie
ri absq; cōtractione cerebri sed sic est ergo &c̄.
maior est nota quia epilepsia sic diffinitur sȝ
minor est nota. flegma enim sui repletione im
pfecte opillās uētriculos cerēbri prohibebit n̄
integre sensum & motū Et apparet quod ta
lis epilepsia erit sine spasmo un̄ Auic. ifra mul
tociens fit epilepsia sine spasmo sensato et illud
est quādo materia faciens ipsam est subtilis
& operatur cū replectione nō cum malicia ue
hementi ¶ Dico 2º quod in epilepsia facta a
flegmate repletionali potest cōcurrere et mul
tociens concurit cerebri contractio Rō est si
materia repletionalis imperfecte opilans pōt
stimulare cerebrū ad expulsionē igitur cerēbri
cōtractio cōcuret sȝ sic est. Potest. n. stimularē
quia aggrauat & quia infrigidat Et apparet
in tali epilepsia erit spasmus. ¶ Dico 3º qđ si
debet in toto corpore esse fortis spasmus. &
agitatio in epilepsia oportet cerebrū contrahi.
Rō est quia si in toto corpore nō pōt fieri for
tis agitatio cōrtactio siue spasmus nisi cerebrū
spasmetur siue contrahatur, oportet ꝙ in epi
lepsia in qua in toto est spasmus ꝙ cerebrum
contrahatur. sed ita est ut sumitur de intentio
ne Gali. 3º de interioribus. ultimo caº. quēad
modum enim ex totius corporis malicia siue
paralisi arguimus nocumētū in cerebro. ita ex
spasmo totius arguimus spasmum in cerebro
.i. contractionem cerebri. Sed tu dices uidetur
ꝙ in toto possit fieri spasmus absq; hoc ꝙ cere
brū cōtrahatur quia repletis originibus ner
uorum solis absq; cerebro abbreuiabitur longi
tudo augumēta latitudine. & sic fiet spasmus
pauca enim mutatio in principio est magna in
principiatis. ¶ Dicendum ꝙ si talis materia n̄
est in uentriculis cerebri siue in cerebro. sed in
solis principiis neruoꝝ ista nō erit epilepsia.
¶ Sȝ tu dices ego dicā ꝙ ista materia q̄tū ad
unā ptē ē i uētriculis cerebri & ipsā ē opillat et
cereᵐ n̄ cōtrahitur & q̄tū ad aliā ptē ē i ori
gib⁹ neruoꝝ & ex hº fit spasm⁹ i toto. Dc̄m
ꝙ ista materia q̄ ē i neruis fuit epulsa a cere⁹
Vn̄. A. dixit ex hūore expulso ad ipsos &c̄. &
in expulsionem cerebrum fuit contractum.
¶ Contra hanc solutionem primo quicquid
fuerit prius tamē modo potest esse actu epi
lepsia ex materia stante in uētriculis cum quia
ceebrum non contrahetur & ex materia stā
te in principiis neruorum ex qua in toto erit
spasmus. ¶ Amplius secūdo dicam quod illa
materia uenit ad neruos non per uiā siue moꝫ
expͣssiōis cerebri ꝑ cōtractōis sȝ p modū eliq̄
tionis materie. ¶ Dicēdū ad hoc ꝙ iste rōnes
cōicant oportet quod tertia cōclusio supra po
sita sic dearticuletur quod si in toto corpore d̄
bet esse i epilepsia fortis spasmus propter cau
sas in cerebro oportet quod cerebrum cōtraha
tur Dico aūt ꝑp cām in cerebro quia si tal' con
tractio eēt ꝑpter cāȝ in principiis neruoꝝ non
oportet cerebrū contrahi. ¶ Sed tunc restat
ꝛ͛ndere ad auctoritatē 3º de interioribus que
ex molicie totius corporis arguit passioneȝ in
cerebro. Et eodem modo ex spasmo totius cor
poris debet argui nocumētū in cerebro. ¶ Di
cēdum quod per cerebrū intelligit substātiaȝ
cerebri & principia neruorū omniū uel omnia
¶ Vel dicēduȝ quod licet arguamus passiōeȝ
nō tamē necessario similē. quādo enim totum
corpus est spasmatū propter repletionē i prin
cipiis neruorū tunc arguimus quod passio ēt
radicaliter fuit uel ē in cerebro qͣ materia illa
a cerebro uenit ad origines omnes neruorū nō
tamen arguitur ꝙ sicut corpus totū ē spasma
tum & cōtractum ita etiā cerebrum sit cōtrac
tum sed sufficit qđ radicaliter talis lesio id̄ p
cedat ¶ Dubitatur ulterius utrum cōrractio
in mēbris epilētici possit fieri ꝑpter opillatio
nē originū neruorū. ¶ Videtur ꝙ non p Rasim
primo continentis. & rōne sua. quia tunc talis
spasmus nō de facili dissolueretur. qđ ē falsuȝ
& hoc ē quod dicit. & si hii motus. s. spasmosi
euenirēt ex madefactione radicū neruorū ma
defactarū tali madefactione ꝙ adderetur ad
āplitudinē eorum ex qua occasione accideret
spasmus nō de facili dissolueretur. sȝ duraret.
¶ In cōtrariū ē Auic. cum dixit supra aut hu
mor faciens euenire opillationē in uentriculis
cerebri & principiis originū neruoꝝ. Et cum
dixit eorū neruorū repletio ex humore expul
so ad ipsos in principio ipsorum. ut augumen
taretur ipsorum latitudo & abbreuiaretur ip
sorum longitudo. ¶ Ista contradictio est dif
ficilis ad tollendum &. Galienus tertio d̄ itrio
ribus 7º capitulo quando protulit hanc sentē
tiam quā Auic. hic profret loquitur dubitati
ue dicens forsam. Et si quis uellet negare Ra
sim. ꝛ͛nderet negando suam consequentiam

¶ Vel aliter ꝙ neruorum principia itelligūtur cerebro propinquissima uel remota. Si q̄dem sint propinquissima scilicet coniūcta cerebro ex illorum repletione augmentante latitudinē potest fieri spasmus in epilepsia. Et hᵒ q̄a pauca materia sufficit ad illud. que pauca materia cito expellit. Si autē principia intelligātur cum aliqua quātitate a cerebro remota que impleantur cum hoc non possit fieri sine multa materia non est dicendum quod talis spasmus sit in poxio epilēticorū. & hoc quia n̄ cito dissolueretur & sic loquitur Rasis. & alii modi cōcordie sunt quos p̄ te cōsiderabis ¶ Ex q̄bus omnibus apparet quare Auic. in hoc capitulo uarios sermones protulit de cōtractione cerebri in epilepsia. Nam consideramus ꝙ i oī epilepsia poterat cōcurrere cerebri cōtractio dixit. & cū fuerit ibi hūor opillās tūc cerebrū cū hoc ēt contrahetur. & quia plurimum hoc cōtingit dixit ēt supra plurimū eius est spasmus. Quia uero quādoq̄ cōtingit in epilepsia cerebrū n̄ cōtrahi licet raro ɔtingat dixit infra quod epilepsia fit sine spasmo quādoq̄ ¶ Ad rationes in cōtrarium dicēdū ad primā quod quāuis in epilepsia a causa repletionali concurrat cerebri cōtractio & in epilepsia facta a contractione tñ adhuc iste epilepsie differūt non tamē sub hac cōmuni dispositiōe qua i utrisq̄ est contractio bn̄r i epilepsia facta a causa repletionali nō necessario est cōtractio sʒ in epilepsia facta a cōtractione necessario est cōtractio etiam in epilepsia facta a repletione ē opilatio diminuta omni circūscripta contractione sʒ in epilepsia facta a cōtractione est opilatio sequens proprie cōtractionē ut supra dictum ē & apparet quod i epilepsia a contractōe uerbi gratia a re mordicāte statim incipit cōtractio a principio paroxismi epilepsie sed in epilepsia a flegmate repletionali potest incipere paroxismus et cadit hō ad terrā absq̄ p̄nᵒ spasmi Sed postea cū cerebrū premit & constringit se ut expellat illud flegma apparebit spasmus ¶ Ad secūdā rationem dico quod in epilepsia repletionali utroq̄ modo potest fieri cōtractio cerebri Et cū dicitur nō ut fugiat q̄a sanguis & flegma bone qualitatis possunt facere epilepsiam. ¶ Dicēdum dupliciter Primo quod tūc nō fit spasmus nec cōtractio & est cōcessū ¶ Vel dicēdū quod licet cerebrū nō fugiat a qualitate flegmatis uel sanguinis tamē fugere poterit a nocumento aggrauationis Et cum dicitur nō ut expellat quia tunc omnis epilēticus cū resurgit a paroxismo spasmaretur. Hic esset locus speculationis. Tamen dicēdū quod materia paroxismi epilepsie uel subito expellitur & cū expressione ad partes palati & narium & tūc in tali expulsione necessario fit spasmus uel expellitur p̄ modū cuiusdā eliquationis & tūc nō spasmatur Et cōsidera in istis dictis diuersitatē modorū paroxismi epilepsie. Quidā enim incipiunt habere paroxismū cum spasmo quidam sine spasmo sed in fine aduenit eis spasmus siue in processu paroxismi ut etiā infra dicetur Posset aliter dici quod licet i omni epilētico fieret expressio & spasmus ꝓpter expulsionē tamē ille spasmus n̄ est ꝓpinquus eleuationi a paroxismo Postq̄ enim uentriculi cerebri cōstrinxerunt se ad expellēduʒ & expellerūt materiā stant aliquo tēpore coartati unde epilēticus iacet ꝓhibitus a sensu & motu & errectōe non integre ¶ Ad tertiū iā appet q̄d dicēdū. Vel aliter quod si debet esse in toto fortis agitatio & spasmus oportet q̄d cerebrum cōtrahatur & nō sufficit opilatio sola principiorū neruorū. ¶ Ad auctores cōtrarie ptis appet solutio Ad auctoritatē Tabri dicēdum q̄d utplurimū ē uerū q̄d dixit. ¶ Quidam. Iam inuestigauit cās epilepsie. Hic circa eas ponit quorūdā sententiā & pᵒ illā ponit. zᵒ ꝯtra ētat ibi secūda. s. ergo. ¶ Dicit primo ꝙ quam hōines &c̄. s. Rasis prio cōtinētis in cura epilepsie existimant quod est epilepsia. que nō ē a materia.

¶ SI ERGO. ¶ Primo ponit unū intellectum & illum probat secundo alium & illum dampnat. Ibi secunda Si autē Diceret aliquis circa primā partem Auic uidetur cōcedere illis quod ipsi uolunt Nā cōcedit ꝙ epilepsia fit a qualitate nocēte cerebro faciēte contractioneʒ sed talis qualitas non ē materia & pōt eē sine materia ergo epilepsia quandoq̄ nō ē a materia. ¶ Dicendū ꝙ per qualitatem nocētē cerebro facientē contractionē possumus duo intelligere. uel qualitatē simplicē non pendentem a materia. & hoc esset contra mentē Auic. qui nunq̄ concederet ꝙ fieret epilepsia proprie dicta a tali qualitate. Vel possumus intelligere materiam que sua qualitate maligna stimulat cerebrum ad contractionē. & hoc est uerum. & ad mentem Auic. & tunc talis epilepsia dicitur fieri non a materia. quia licet illa qualitas sit in materia. tamen illa materia non facit epilepsiā ratione repletionis materialis. sed rōne qualitatis. Et ideo littera uult sic exponi. Si gᵒ significent p̄ hoc quod dicunt ꝙ epilepsia quedā non est a materia ꝙ causa in ea est uapor. quia nō dicitur materia. s. humoralis aut qualitas. i. hūor siue materia qualitate nocēs &c̄. Tunc sermo ipsorū habet intentionē. s. ueram

¶ SI AUTEM. Hic ponit alium modū. Et pᵒ ponit illū. zᵒ reprobat. ibi. zᵃ. quoniā ¶ Considerandū circa primā partem ꝙ qualitas dici

tur pura dupliciter. Vno modo .i. sola una .s. so
la caliditas uel frigiditas. & hoc modo non su
mitur hic. Alio modo dicitur pura .i. sine mate
ria aliqua humorali uel uaporosa. & hoc mō
sumitur hic. & ita debet exponi. Significant .i.
si intelligunt ꝙ causa ipsius .s. epilepsie quā di
cunt esse sine materia est ipsa cōplexio pura.
.s. sine materia humorali uel uaporosa. ¶ Tūc
illud est quod modum non habet.
¶ QVONIAM. ¶ Hic reprobat probando &
primo adducit unā rationē. 2° aliam. ibi. 2ª &
similiter. ¶ Primo arguit sic. si epilepsia fieret
a mala complexione pura .s. sine materia. tunc
epilepsia non erit morbus sepabilis subito .i.
subito recedens & subito ueniens. & sic nō erit
morbus periodicus. sed erit iseperabilis .s. per
iodicus. consequens est falsum ad sensum. con
sequentia est nota. ¶ Circa hanc rationem sic
procedit. Primo format consequentiam. 2°
destruit consequēs. ibi. 2ª uerum cā hoc est ꝙ
dicit quoniam cum cerebrū fuerit affectū qua
litate illa .s. pura sine materia oportebit ut epi
lepsia sit isepabilis .n̄ piodicās. nec subito ueni
ens & uadens. ¶ Verū causa. ¶ Hic dstruit cō
sequens & dicit uerum epilepsia est ex eis que
fiunt subito. & sepantur .i. recedunt in dispositione
.i. subito. Vel uerum causa epilepsie. & in
idē redit aut uincit. quasi dicat licet poxismus
epilepsie occidat. tamen cum hoc ē morbus pi
odicus. sicut dicimus febris flegmatica ē mor
bus piodicus licet occidere possit. & ideo quā
doq. exposui. aut uincit & interficit .i. licet uin
cat & interficiat quandoq. ¶ Et similiter.
¶ Hec est secūda ratio. & arguit sic. Ista qua
litas pura que facit epilepsiā uel est i cerebro
uel aduenit ei ab alio mēbro. sed nec existens i
eo nec aliunde ueniēs facit epilepsiā. ponit istā
minorem & probat eam sic qualitas pura exi
stens in cerebro siue cōmunicata non est: & re
scinditur .i. nō modo est & modo rescinditur .s.
modo recedit. sꝫ epilepsia modo est & modo
rescinditur. ergo qualitas pura nō facit epilep
siā & hoc ē quod dicit. & similiter non ē & re
scidit̄ &c̄. qualitas pura in ipso cerebro sine
materia &c̄. Et sit q̄uis sit illud ex mēbro alio
Et apparet quod possit dici quod hic probat
consequentiam postquā destruxit consequens.
¶ Dubitatur utrum epilepsia possit fieri a
mala complexione sine materia. Videtur quod
sic per. Rasim primo cōtinētis. ubi ponit eius
curam. Iteꝫ a frigore exteriori potest fieri epi
lepsia ut. Galienus primo de accidēti & mor
bo ergo a mala cōplexiōe sine materia cōsequē
tia est nota. ¶ Amplius a punctura scorpiōis
potest fieri epilepsia ut infra Auic. 9° a mala
qualitate sine materia. ¶ Item tussis potest
fieri a mala cōplexione sine materia ergo epi
lepsia. antecedens ē Gal. 5° d accidenti & mor
bo. consequentia tenet quia tussis ē sicut ster
nutatio ut fen. 5ª capitulo de sternutatione &
fen. xª tractatu tertio primo capitulo. Sꝫ sternu
tatio ē sicut epilepsia ergo tussis est sicut epi
lepsia. ¶ Amplius tremor cordis qui ē quidā
malus motus cordis potest fieri a mala com
plesione frigida .s. sine materia ut fen. xi. capi
tulo de tremore cordis ergo epilepsia que est
malus motus cerebri. ¶ Item morbus perio
dicus ut eff. mera que habet paroxismos ut 4°
cañ. fen. prima potest fieri a mala cōplexione
pura sine materia immo est morbus imma
terialis ergo eadem ratione uidetur quod epi
lepsia fiat a mala cōplexione pura. ¶ In cōtra
rium est Auicena hic & Auer. tertio colliget
ultimo capitulo. ¶ In hac questione est prio
responsio. Alberti super primo de accidēti &
morbo & dicitur quod epilepsia & similiter
apoplesia est duplex. Quedaꝫ facta a causa ex
teriori ut a frigiditate aeris constringente ce
rebri uētriculos & ista pōt fieri sine materia
Alia ē epilepsia facta a cā interiori. et ista fit
necessario cū materia hmorali uel uaporosa
¶ Hec solutio est tam rudis ꝙ non meretur
reprehēsionem. In summa enim si aperiatur
hec solutio tantum dicit epilepsia facta a qua
litate extrinseca fit a qualitate sine materia.
& que ab intra fit cum materia. Etiam sermo
est falsus. Que enim fit a causa extrinseca pōt
fieri a materia. quia cause primitiue mouent
causas cōiunctas. & antecedentes licet hoc non
sit contra. Albertum propter modum suum lo
quendi ut apparet. Sed quod dicit quod epi
lepsia a causa intrinseca semper est cum mate
ria humorali uel uaporosa est sermo falsus
Nam cerebro potest cōmunicari sola mala cō
plexio calida uel frigida a stomacho habente
eam sine materia hoc apparet ex dictis 9° capi
tulo de sola per cōmunitatem sed illa mala cō
plesio poterit facere epilepsiā ut notuꝫ ē. ¶ Se
cunda est Responsio. Iohānis de parma puri
medici quod epilepsia quedaꝫ est incurabilis
& ista fit a mala complexione sine materia
uerbigratia a frigiditate aeris. quedam ē cu
rabilis & ista fit a mala ꝯplexōe cū materia ut
ab humoribus ¶ Ista opinio etiam rudis est
quia epilepsia facta a causa exteriori potest
esse curabilis & incurabilis. Et similiter facta
a causa interiori potest eē curabilis et incurabi
lis ¶ His postpositis dicendum quod epilep
sia secundum formam uocabuli arabici potest
dupliciter accepi. Epilepsia enim ideꝫ est quod
sensuum aprehēsio siue occupatio ut. Azarau
us ponit capitulo de epilepsia. Ergo epilepsia

pōt accipi ꝑ quadā exteriorum sensuum dimis sione propter uehemētiā sensuum interioruꝫ .s. principalioris sensus. ut cogitatiue siue estia tiue. & hoc accidit quādo uoluntas reduxit ad se estimatiuā siue cogitatiuā. & illa sola utitur & uehementer. unde cōtingit ꝙ omnes alie uir tutes sensitiue dimittunt suas opationes & ta lis est dispositō hominū qui apud nostrā legē dicūtur migrantes .i. ad celestia transeūtes & apud sarracenos sunt prophete. Contingit aūt ista uolūtatio reducta sup estimatiua ex aliq° uehementi apetitu ad appetibile propter ali quē finē Et hic ē multiplex uerbigratia lucrū uel uanagloria ut accidit aliquibus ypocritis uel dilectio diuini cultus. Cuꝫ enim cogitatiua ex aliquo istorū fuerit uehementer intenta et anima rationalis simul cū illa cōtingit ꝙ om nes sensus exteriores dimittunt suas operatōes unde isti cadunt in forma epilēticorum. Et qa ex hac dimissione sensuū & ex tractione cogi tatiue anima nō impeditur sensibus exteriori bus nec etiā uacillationibus fictis phantasti cis Sed anima per estimatiuā & cogitatiuam & intellectiuā ē parata obedire substantiis se peratis & recipere illarū impressionem ideo contingit quod isti quādoq̧ conferant et dicūt uerū ymo propheta est talis et ideo dicit Auer in cōmento de somno & uigilia quod prophe ta est in forma epilentici Intelligit autē ꝑ pro phetā machometum & de ista loquitur Rasis primo continentis & Argazel ultimo metaphi sice & Azarauius licet Azarauius reducat in a liā causam scilicet in demones. ¶ Si ergo loqua mur de hac epilepsia a qua causa fiat. ¶ Dicē dū quod duplex est causa Vna immediata & ista est uehemens fixio speciei alicuius in esti matiua unde anima tota illuc cōuertitur & di mititur opera aliorū sensuū Si enim una uir tute uigorata alie remittūtur multofortius hoc accidit in fortificatione estimatiue que est ꝑfectior uirtus inter materiales uirtutes Alia ē cā que potest dici mediata et ista est cōple xio corporis disponēs ad hāc fixiōeꝫ et talis cō plexio ē frigida & sicca melancolica. Nā talis cōplexio facit ad fixionē & prohibitionem dis cursus ꝑmultas speties et siccū facit ad clarita tē iudicii ut sumitur ab Auer. in cōmento de somno & uigilia Et ideo dicitur quod huius modi prophete fuerunt melancolici Apparet ergo quod tal' epilepsia fit a cōplexione cū ma teria melancolica non quod illa melancolia sit illi epilētico uel prophete causa egra ymo est sibi sanitas siue sanatiua. ¶ Considerandū ta men hic quod cōplexio melancolica disponit ad fixionē alicuius speciei estimabilis & ex hoc disponit ad abstractionem anime a sensibus

ad recipiēdum impressionē superiorū corpo rū siue intelligētiarum Sꝫ an disponat pluīq̄ aliqua cōplexio ad actū intelligēdi ꝑ uirtuteꝫ itellectiuā & obediēdū uolūtati ut reducatur ad ꝑfectionē scientiaꝝ speculatiuaꝝ ē dubiū de quo habet queri alibi. Et Aristotiles dubi tauit de hoc de ꝑblematibus. 30. p° ꝑblemate ¶ Alio modo accipitur epilepsia proprie ꝑ egritudine qua utplurimū cerebrū contrahi tur. unde sensus & motus & erectio in toto ꝑ hibentur non integre. ut Auic. sumit in hoc ca pitulo Et de hac epilepsia ē hic sermo Et hec epilepsia est duplex Vna propriissime dicta epilepsia que est periodicans .s. parata periodi care Alia est epilepsia nō sic proprie dicta que nō est periodicans siue ñ est apta periodicare Si quidē loquamur de epilepsia propinquissi me dicta que est morbus caducus predictus periodicus siue aptus periodicatōi tunc sequē do Aui. Istā epilepsiam fieri a mala cōplexione pura sine materia post tripliciter intelligi Vno modo sine materia humorali. fiat tamen a ma teria uaporosa uel uentosa Et h° modo epilep sia periodica pōt fieri sine materia idest sine humorē qui sit sibi causa cōiuncta sꝫ causa con iūcta erit uapor siue uēt⁹ Et h° itelligit Auic. cū dixit si ergo significant per hoc quod causa in ea est uapor sermo ipsorum habet intētio nē Et ratio ē quia si uapor immediate potest facere in cerebro cōtractionē periodice reuertē tē ergo potest facere epilepsiam propriissime dictam. sed sic est Nā si humor pōt ab aliquo menbro ad cerebrū cōfluere periodice. ita ua por & multomagis. ¶ Secūdo modo potest intelligi quod hec epilepsia fiat a mala comple xione sine materia idest licet fiat a materia hu morali nō tamē fit ab ea ut replet sed ut habꝫ qualitatē nocentē ut fit in cerebro contractio. Et hoc etiam modo uerificatur quod epilepsia fit a mala complexione sine materia Ratio est Nā si humor simplici qualitate maligna circū scripta corpulentia humorosa siue repletiona li potest esse causa cōtractionis cerebri Igitur epilepsia pōt fieri a mala cōplexione sine mate ria hoc modo sed ita est ut est notū Et hoc ē ꝙ Auic. etiā intellixit cū dixit aut qualitas nocēs idest humor nocēs qualitate & facit i cerebro cōtractionē predictā tunc sermo intentionē ha bet ¶ Considera igitur quod humor potest dupliciter nocere cerebro Vno mō ut humo rosus siue ut quid corpulētum .s. extendendo uel opilādo et talis epilepsia dicitur fieri a ma teria Alio modo ut qualitate aliq̄ mala agens silicet uenenosa uel acuta mordicatiua siue q̄ litate congelatiua & illa epilepsia potest dici fi eri a qualitate sine materia quia facit eam hu

mor ut qualis quãuis esset ualde parue quãtitatis. ¶ 3° modo potest intelligi sine materia idest a pura qualitate fundata in cerebro omni circunscripta materia humorali siue uaporosa Et hanc qualitatẽ sine materia possum⁹ imaginari dupliciter Vno modo quia ueniat a causa extrinseca uerbigratia a frigore aeris. Alio modo quia sit impressa ab aliquo humore .& humor cessauerit siue sit in cerebro siue in alio mẽbro uerbigratia.in stomacho & stomachus cõmunicet illã cerebro. ¶ Dico primo quod imaginando complexionem sine materia.primo modo epilepsia periodica non potest fieri ab ea Ratio est duplex Vna quã ponit Auer.tertio colliget in fine & est ista Si aer frigidus nõ inducit tantã alteratiõnẽ que faciat epilepsiã.epilepsia non potest fieri a mala cõplexione sine materia.quia a frigido aere Sed sic est.quia alteratio facta ab aere cito dissoluitur. ¶ Sed contra quia.alteratio facta ab aere frigido potest occidere. ¶ Dicẽdũ ꝙ ex hoc Auic.habet ꝓpositum.quia si ultimo i primit.ergo talis epilepsia ẽ mortalis & nõ piodica. ¶ Secũda ratio ẽ quã ponit Auic.hic & innuit eã Auer.ibidẽ. ¶ Si epilepsia fieret a pura qualitate extrinseca uel aeris uel alterius rei. tunc non esset morbus sepabilis.i.piodicus.cõsequẽtiam Auic.innuit cum dicit.qualitas non est & non resciditur &c̃. ¶ Propter quod sciẽdũ sicut sumitur ex mente Gali.2° de differentiis febriũ penultimo ca°.Causa piodicationis est motus materierũ secũdum mensuram tẽporis sumptã ex uirtute digestia attractiua retẽtiua & expulsiua in mẽbro mãdãte & recipiente ut prolixe declarat.Gali.ibidẽ. Si g° epilepsia fiat a frigore aieris uel ab alia re extrinseca.tũc nullus erit ordo motus materierũ sed sola cõtingẽtia sequens uolũtatẽ siue casũ Si eni petrus incidit epilepsiã.quia ãbulauit i aiere frigido & euasit nũq̃ reincidet si uolet. & frequẽter incidet si uolet. Si aũt imagineẽ secundo modo mala cõplexio sine materia.s. quia impressa ab humore & cessauerit hũor siue sit cõmunicata cerebro a stomacho.uel ab alio mẽbro. Dico ꝙ epilepsia piodica non põt fieri ab illa mala cõplexione ¶ Ratio ẽ duplex Vna quã inuit Auer.preallegtao loco.a mala cõplexione difficulter remouibili nõ põt fieri poxismus epilepsie.siue epilepsia pxismalis. sꝫ mala cõplexio sine materia.s.que ẽ ipressa a materia cũ cessauit materia ẽ difficulter remouibilis.g° &c̃.maior.ẽ.nota.quia paroxismus epilepsie cito remouetur.minor est nota. quia mala cõplexio facta ẽ habitus quidã sed habitus difficulter remouetur. ¶ Contra hanc rõnẽ diceret aliquis contra minorẽ ꝙ aliqua q^a litas comunicata cerebro aliunde ut a stomacho non est difficilis remotionis quia licet i stomacho sit facta tamen poterit in cerebro esse fiens. ¶ Dicẽdum primo quod licet in se sit facilis remotionis inquãtum fiens tamẽ inquãtũ pendet a frigido quod est in stomacho est difficilis remotionis. ¶ Vel dicẽdum qđ ista qualitas communicata cerebro a stomacho si est fixa in cerebro est difficilis remotionis Si autem sit fiens tũc talis mala cõplexio potest dici materialis idest habens causam corporalẽ ut stomachi complexionem Cause enim corporales sunt cõplexiõales & humorales ut Auic. primo canonis.fen 2ª capitulo de causis. ¶ Secunda ratio est quã Auicena innuit hic Nulla mala qualitatas sine materia membro uel cerebro communicata modo est & modo rescinditur. Omnis epilepsia piodica modo ẽ & mõre cidiiur ergo nulla epilepsia periodica fit a mala qualitate i cerebro existente uel sibi communicata que sit immaterialis Istã ratõeꝫ innuit Auic.cũ dixit & similiter ¶ Sꝫ cõtra.diceret aliquis qualitas cerebro cõmunicata uerbigratia a stomacho potest esse & modo recedere secũdũ qđ stomachus sibi comunicat ¶ Dicẽdũ quod nõ est dubiũ qđ qualitas in cerebro facta nõ modo aduenit & modo recidit Sꝫ de qualitate cõmunicata uidetur aliquid dubiũ tamen secũdũ rei ueritatem etiam si sit immaterialis non modo aduenit & modo recedit & ideo Auicena de ea expressit cum dixit & sit illud.i.quamuis illa complexio sit ex alio mẽbro non tamen aduenit & recedit si est sine materia. Ea ratio est quia membrũ aliquod uerbigratia stomachus alterans cerebrum sola qualitate sine materia non põt mõ alterare.& modo cessare.ab alteratione nisi in altrrãte stomacho sit nouitas.uel g° i stomacho ẽ mala cõplexio fixa sine materia.& sic in stomacho nõ ẽ innouatio nisi esset p accidens a cibo.uel talis qualitas stomachi est cũ materia.& tũc secundũ diuersitatẽ fluxus materierũ ad stomachũ fiet i cerebro alteratio.& licet cerebrũ sola q^a litate alteretur a stomacho. tamẽ diceretẽ epilepsia materialis.quia radicaliter illa qualitas pendet a materia extra cerebrũ. ¶ Apparet igitur quid dicendũ sit de epilepsia ꝓpriissime dicta.que est morbus caducus piodicus. ¶ Si autem loquamur de epilepsia non sic propriissime dicta.que non est piodica.Dico ꝙ potest fieri a mala cõplexione sine materia.ut a frigore aeris.& in summa a causis extrĩsecis. Rõ ẽ si cause exteriores possunt facere cerebri constrictionẽ & prohibitionẽ transitus sensus & motus ad membra. & erectionis non integre epilepsia poterit fieri a causis extrĩsecis.sed sic

est.uerbigratia.frigus aeris potest constringe re cerebri uentriculos et pcussio unde fit com pressio in carnes.ut ponit Rasis.5.continentis ca° de fractura cranei.Similiter punctura scor pionis qua surgit ad cerebrū aliqd uenenosum unde cerebrū constringitur & fugit.Epilepsia tamen facta ab istis non est piodica. quia ad illas causas nullus est ordo nisi casualis siue uo lūtarius. Si enim punctus a scorpione ē factus epilenticus nūq̄ forsan amplius pungetur.

¶ Ad contraria dicendū ꝙ Rasis & Gali.p° de accidenti & morbo loquuntur de epilepsia non piodica.¶ Ad aliud dicendū ꝙ epilepsia a punctura scorpionis non ē piodica.ut a scor pione fit.& si post reuerteretur paroxismus sine morsu scorpionis erit quia illud uenenum dispofuit humores.& sic erit epilepsia materi alis.¶ Ad illud quod dicitur de tusci dicēdū ꝙ illa tussis ē piodica.Et eodē mō de tremore cordis.sȝ de hoc diffuse scripsimus fen.xi.

¶ Ad illud quod dicitur de effimera dicēdū uel ꝙ non ē piodica-febris.uel si ē hēt aliquam materiā ut effimera nō uera.uel secūdū tuam opinionē effimera ē febris fiens hēns causam que ē spiritus et eius cura ē cura cōposita licet sit cōtra sententiam Gali.3° terapen.

¶ SPVMA uero.¶ P° assignat cāȝ spume. 2° cōparat epilepsiā ad sternutationē & spasmū.ibi secūda.& epilepsia.¶ Ad primi intel lectū considera ꝙ spuma apparens in ore epi lentici & apopletici conueniunt & differunt. Cōueniūt in materia cōmuni que.ē humiditas & cā cōmuni que.ē motus & agitatio. Sȝ dif ferunt in causa ppria. quia agitatio que facit spumā in epilentico ē pꝑter motum spasmo sum.unde fit concussio cōtra partes spumales & partes oris.& hoc ē quod dicit.spuma acci dens in epilepsia est pꝑter agitationem motus spiritus idest anhelitus propter prefocationē & illa agitatio est propter agitationē spasmi & idem ponit Rasis primo cōtinentis Sȝ agi tatio que facit spumam apopletici ē .propter anhelitū uiolentatum. Conatur enim trahere aerem quia suffocati unde quidam apopletici priuantur anhelitu & quidam difficilime an helant Ex hoc ergo calor in spiritualibus incen dit & dissoluit humiditates pulmonis & fa cit spumam.Et hoc est qđ dicit in a poplesia quidem accidit prefocatio suple & spuma p pter uiolētiā anhelitus .i. qa āhelitus ꝑ.i.qa hanelitus patit uiolentiā ablatōis ꝑ coruptōis. Vnde Auicenna 4° cañ fen secunda capitulo de signis sumptis a radice lingue.Spuma ñ fit nisi cum cor ad tantam uenirit calefactionem quod destruuntur ei operationes pulmonis & dyafragmatis & non potest facere redire āhe litū cū equalitate.Et ista spuma est sicut illa apopletici.quia est spuma strangulantis. Ideȝ ponit Rasis p° continentis.unde dicit. spuma fit in apoplesia propter fortē uiolentiā anhe litus.Ex quibus apparet differentia in ppria materia.quia in materia spume epilenticorū est aliquid de substantia humida pulmonis dissoluta a forti calore in coartatione siue uio lentia anhelitus & ideo significat mortem ut ī commēto afforismi secunde particule strangu latorū sed in spuma epilētici non est humidi tas de substantia pulmonis dissoluta nisi epi lepsia perducat ad mortē suffocando.¶

¶ ET EPILEPSIA .P° ɔparat epilepsiam ad spasmum secundo ad sternutationē.Ibi secun da & motus¶ Quod prio dicit patet¶ Circa secundā partē cōsidera quod in sternutatōe fit quedam cerebri constritio ad expellendum sed statim cessat illa constrictio & ideo dicit quedam leuis epilepsia.Si ergo fortiter cere brū constringatur tunc in toto fit agitatio & spasmus & sic est epilepsia uel fortis sternuta tio.Ex quo apparet quare currit in usu dicere hominibus cum sternutēt deus te adiuuet qa timor est de epilepsia cum sternutatio sit pua epilepsia.Qui uero loquuntur in nostra lege dant aliam causam.Tamen ista consuetudo fuit ante nostram legem ut sumitur ab Apuꝉ. in libro methamorphoseos.¶ Considerandū quod materia sternutationis cum fit difficilis & uirtus fortis expellitur ad uias naturales et manifestas-cerebri & ideo sternutās ēmucat per nares & expuit.Sed materia epilepsie cuȝ sit amplior & uirtus non sit fortis expellitur secundum qđ uirtus post uel ante ꝑ ad aliqđ membrum.Et ideo potest paroxismus epilep sie remoueri quandoq̧ cum paralesi uel nocu mento determinati membri & hoc est quod dicit expulsio suple materie ē ad quācūq̧ ptē fuerit posibile.¶ Et oportet quidem &c̄.

¶ Sepius Auic.determinauit de causis epilep sie i sermone magis generali¶ Hic determinat magis in speciali.magis ē autem hic sermo spe cialis.quia narrat speciales materias facientes epilepsiam & speciales modos.¶ Et primo determinat de epilepsia cerebrali secundo de e pilepsia facta per cōmunitatem tertio ponit quosdam canonis ibi secunda epilepsia autem cuius causa.ibi.tertia uerum secundum quan cunq̧ dispositionē Prima in duas primo pmit tit notificationē epilepsie cerebralis secūdo de clarat ibi secunda & hec qdē materia.¶ Con siderandum circa primam parteȝ quod illud quod dictum est cōprehenditur hic quod .s. est dictum generalius hic uero dicitur speciali us.¶ Cōsiderandum secundo quod Auicenna

de epilepsia cerebrali tangit duo Primo tãgit
materiã quia materia faciens uentositatẽ non
tamẽ quod hoc sit necessariũ semper ut dictũ
est supra sꝫ qa hout plurimũ accidit Nã mate
ria ista epilepsie cerẽbralis ut plus ẽ flgmatica
Flegma autẽ est aptum uentosari. Secũdo. A.
tangit locum materie quia uentositas hec uel
materia retinetur in meatibus &c. aut replet
uentriculos anteriores .s. primo tamen ut infra
probatur etiã replet posteriores. Dixit autem
Impletione aliqua quia imperfecta Si enim p
fecte repleret esset apoplesia ❡ Considerãdũ
tertio quod causa coniuncta epilepsie est in p
dictis locis tamen antecedens posset esse in ue
nis. Alia etiã sunt loca materierũ facientiũ epi
lepsiam que statim dicentur ❡ Considerãdũ
quarto quod ly aut potest exponi pro et. et po
test exponi diuisiue & tunc tangit duas mate
rias. Primo tangit materiam uentosam cuius
magis ẽ opilare uias artas q̃ uentriculos. & iõ
dixit in meatibus sensus & motus. Secũdo tã
git materiã humoralẽ que sui grossicie põt
opillare uentriculos. & ideo dixit. aut replet. s.
materia humoralis utrisq̃ uentriculos &c.
❡ Et hec quidẽ. ❡ Primo declarat diuersita
tẽ in materia. z° in loco. ibi. zª. & omnis causa.
Prima in. d. p°. enumerat mãs. z° cõpat. ibi. zª.
& ẽ parua ❡ Dubitatur utrũ epilepsia possit
fieri a quolibet humore. Videtur ꝙ non quia
simile uidetur de epilepsia & de aliis morbis
cerebri. ut frenesi & lethargia. sed isti non fiũt
a quolibet humore. sed determinato. g° sic epi
lepsia. ❡ In contrariũ ẽ Auic ❡ Dicendũ quod
epilepsia potest fieri a quolibet humore secun
dũ genus. s. flegmate colera melancolia & san
guine. Ratio ẽ. quia omnis humor potest esse
causa contractionis cerebri. uel ipfecte opillatõ
nis. ergo epilepsie. Antecedẽs ẽ notũ. quia cole
ra sui acuitate stimulat cerebrũ sanguis pote
rit opilare ipfecte & ẽt flegma & melancolia.
❡ Ad contrariũ dicẽdũ ꝙ nõ sit simile de illis
morbis & de epilepsia. quia illi morbi sunt ma
gis determinati & appriati. ❡ Et est parua.
❡ Hic cõpat causas. & prio facit hoc. z°. remo
uet dubiũ. tercio quod dixit probat. ibi. zª. ue
rũ. ibi. 3ª. & hyp ❡ In pria parte habemus
ab Auic. tria. ❡ Primũ est quod rarissime ac
cidit epilepsia a colera. & hoc est quod dicit.
& est parua ualde. i. raro euenit. Et causa est
quia raro talis colera multiplicatur in cerebro
.s. in suis uentriculis. ❡ Secundũ dictũ est ꝙ
raro sit a sanguine. quia non sic raro sicut a co
lera. frequẽtius enim contingit eum secũdum
cerebrũ multiplicari & posse in uentriculos
effundi q̃ coleraꝫ. ❡ Tertiũ dictum est quod
multotiens fit a sanguine flegmatico & melã
lico quia frequẽtius in capite multiplicantur.
❡ Sed tu dices frequẽtius uidetur multipli
cari sanguis colericus q̃ sanguis melancolicus
❡ Dicendũ ꝙ licita sit ẽ magis aptus apostẽ
mare sãgis coleric⁹ sꝫ melãcolic⁹ ẽ magis apt⁹
detineri & opilar. ❡ Verũtamẽ. ❡ Hic ẽmo
uet dubiũ diceret aliquis nõne potest fieri epi
lepsia a flegmate depurato a sanguine ꝉ a me
lancolia cũ tu dixisti quod fit a sanguine cuius
repletio inclinatur ad cõplexionẽ colere nigre
& flegmatis Respondet ꝙ sic. & dicit ꝙ pluri
ma. s. cã epilepsie est humiditas denudata. s. a
sanguine declinãs ad colerã nigrã. n. pro etiam
plurimũ cũ accidit epilepsia accidit a flegmate
❡ Considerandũ ꝙ enim potest dupliciter ex
poni. Primo ut dictũ est. z°. n. i. quia Nam fleg
ma depuratũ a sanguine ꝑpter ingrossacionẽ
& cõgelationẽ tendit ad naturã melancolicam
quodãmodo. ❡ Et hyp. ❡ Hic probat ꝙ epi
lepsia fit plurimũ a materia flegmatica. quia
hy. dixit i libro de epidimia siue de morbo dei
ꝙ plurime oues que patiuntur epilepsiã cum
in cerebris suis anothomiꝫantur inuenitur in
eis humiditas mala fetida siue flegmatica.
❡ Quod aũt. hic textus debeat sic exponi
apparet p Rasim p° cõtinẽtis. ca° de epidimia
ubi sic dicit hy. in libro de morbo dei. quod hic
morbus accidit ex humiditate madefaciente ce
rebrũ. Et manifestatur p peccudes. quia cum
accidit eis hic morbus si aperietur eis cerebrũ
inuenitur plenũ humiditate. ❡ Et omnis cã.
❡ Hic declarat cãs epilepsie ut diuersificãtur
loco. & p° facit hoc. z° addit quandã cõpatõeꝫ
ibi. zª. & epilepsia ❡ Circa primã ptẽ diceret
aliquis contra. quia posset fieri a debilitate ex
pulsiue cerebri. ❡ Dicendũ ꝙ ut plurimũ cõ
paratur defectui digestiue ❡ Nã flegma mul
tiplicatur in cerebro defectu digestionis ❡ Si
autẽ fiat defectu expulsiue ẽ rarius nec ẽ ita
appriata causa. ❡ Ve dicendũ ꝙ quãdo fleg
ma aggregatur defectu expulsiue associatur
cũ hoc defectus digestiue ex flegmate retẽto.
❡ Dubitatur ẽt unde sequr. nõ ergo. ❡ Di
cẽdũ ꝙ sequr ex hoc quia digestio cerebri fit
in suis ptibus. g° defectus digestionis & cõgre
gatio materie ex hoc fiet in suis ptibus ❡ Du
bitatur ẽt qa Auic. uidetur distinguere panni
culos a uelaminibus. ❡ Dicẽdũ ꝙ p uelamina i
telligit subtilia uelamina. s. piam matrem. &
ptes eius intrantes in profundũ cerebri. sed p
panniculos intelligit duram matrem illa ta
men materia non facit epilepsiam nisi commu
nicetur nocumentum uentriculis & transitus
spiritus ❡ Vel dicendum ꝙ pro eodẽ accipit
uelamen & pãniculum. Sed uult dicere qđ si
epilepsie materia occupat substantiã cerebri.

& pāniculos ē deterior.q̃ si occupat solos pan
niculos aut etiā solā substantiā. Et epilepsia
Hic ponit quandā cōparationē Et primo
cōparando quantū ad materias secūdo quātū
ad modos.ibi.2ª & illa Prima in duas primo
facit cōparationē secundo probat Ibi 2ª cū g°
Dicit primo quod epilepsia melācolica for
tis est deterior.s.q̃ flegmatica Dicitur autem
fortis quia cū fortibus accidentibus tremoris
siue agitationis & timoris Vel dicitur fortis.
quia de melancolia in forma humorali que est
difficilis remotionis. Cum ergo. Probat
quod epilepsia melancolica sit prauior siue de
terior Et arguit sic Illa epilepsia est deterior
que licet minus accidit q̃ flegmatica tamen fit
de materia magis opillāte.Sed epilepsia melā
colica est huiusmodi.quia minus accidit q̃ fleg
matica tamen magis opilat transitus spiritus
Nā materia melancolica cū sit humor grossus
terrestris magis uidetur opilare q̃ facit fleg
ma De hoc tamen infra dicetur Considerā
dum quod de hac littera apparet solutio que
epilepsia sit peior an flegmatica an melancolica
Nam ex pluralitate euentus est peior flegma
tica quia pluries accidit Sed ex malicia acciden
tiū est peior melancolica Et h° est quod Auic.
dicit Cū ergo flegma sit plus.s.causa in euētu
epilepsie tūc pro tamen melancolica.s. epilep
sia p materia magis opilat &c. Et illa. Hic
cōparat quosdam modos epilepsie.s. illā que
dicitur mater puerorū & epilepsiam proprie
dictā epilepsiam quia ambe interficiūt. Cō
siderādum quod secūdum Rasim primo con
tinētis mater puerorū uidetur esse quedam
epilepsia que nō est aliud q̃ spasmus a siccita
te sequēs acutā febrē & quā docet curare cū
rebus humectantibus ut ibi apparet auctori
tate Georgii tamen ista nō est proprie epilep
sia quia epilepsia nō fit a siccitate ut supra ap
paruit & iō Auic.dixit Et illa epilepsia que a
pud quosdā.s.Rasim primo cōtinētis. Cō
siderādum tamen quod talis spasmus q pue
ris cōtingit in febre acuta potest esse repletio
nalis & tunc proprius diceretur mater puero
rū que ē epilepsia qd autē talis spasmus pos
sit esse replecionalis apparet in cōmento tertii
pronosticorum super illo uerbo spasmus &c̄.
Possumus etiam per matrē puerorum intelligerē
epilepsiā pueris cōtingentem a materia humi
da ēt sine febre. Quod aūt epilepsia pprie dic
ta possit interficere p redditū frequentē paro
xismorū.ut quasi cōtinuetur ē notum. Epi
lepsia aūt. Hic determinat de epilepsia fac
ta p cōmunitatē.Et p° ostēdit quot modis fit
hec epilesia ex parte eius quod cōmunicatur.
secundo ex parte eius a quo fit cōmunicatio.

ibi.secunda. mēbrum autē. Dubitatur. ui
detur ꝙ Auic.sit insufficiens ꝙ non ponat de
communicatione per ascensum humorum.
Amplius quid uult dicere duobus modis
cum modi isti sint multi. Dicendum quod
modi fiendi epilepsiā ex aliquo mēbro sunt
duo.Nā ab aliquo membro aut eleuatur ma
teria aut qualitas pura. Si materia maxime
est materia uaporosa uel uentosa Ista ergo uē
tositas siue uapor uel ledit qualitate uel quan
titate Si quantitate uel existens in cerebro re
uertitur in materiam que materia pōt ledere
per se uel iterū per cōuersionē in uentositatē
& tacet Auic.aliud menbum.s.quod ista uēto
sitas siue uapor pōt ledere nen cōnuersa in
materiā hanbentem essentiā scilicet humoralē
Si autē ista uentositas ledat qualitate tūc aut
qualitate cōgelatiua aut adustiua aut ueneno
sa.Si autē eleuatur qualitas pura tātū & p3.
Sed tu diceres ipse contradiceret.quia sup
probauit ꝙ epilepsia non fit a pura qualitate.
Dicendū ꝙ licet a stomacho ad cerebrū pos
sit eleuari.i.cōmunicari pura qualitas ut sup
declaratū est ca° de soda per cōmunitatē. tñ
illa qualitas pura nō faciet epilepsiā pprie dic
tā.sed piodicā nisi habet materiā in stomacho
saltem. Ex quibus apparet quid uult dice
re duobus modis.qa eleuatur quod ledit quā
titate & qualitate.Vel duobus modis qa ele
uatur qualitas & materia simul. Ad aliud
dicendū ꝙ plurimus ascensus materierū ad ca
put est in forma uaporosa siue uentosa. & iō
de hac materia plus dixit.Dedit tñ intelligi ꝙ
possit etiam ascendere humor & erat notū ex
multis supra dictis. Menbrū. Hic ponit
diuersitatē menbrorū a quibus eleuatur cau
sa epilepsie & simul cū hoc tangit membra a
quibus eleuentur uapores nocentes multitu
dine & a quibus eleuantur qui nocent qualita
te Primo ergo ostendit primū secundo secūdū
Ibi 2ª illud autem. Quod primo dicit no
tum est Nam a toto corpore & quolibet mē
bro possunt ascendere uapores multitudine
ledentes. Illud. Hic ostendit mēbra a q
bus eleuantur uapores nocētes qualitate siue
substantia mala & sunt illa eadē membra.Et
primo ostēdit quod hec materia potest eleua
ri a digitis 2° ab intestinis habētibus uermes
3° a matrice.4° a uasis spmatis.5° iterū a ma
trice.6° a spondilibus.7° ex mirach.ibi.2ª. ex
hoc aūt ca°.ibi.3ª.& quidā.ibi.4ª.& similiter
ibi.5ª.& similiter.ibi.6ª.& nobis.ibi.septiª.
illa autē.Prima in tres.primo ostendit modū
generationis siue inuentionis materie uenenose
in mēbris.Secūdo ostendit modū puentionis
ad cerebrū.& modū quo facit epilepsiā. Ter

cio que dixit declarat.auctoritate Gali.ibi.2ª.
& expellitur.ibi.3ª.& Galienus.¶ Cōſiderā
dū circa primā ptē ꝙ in toto corpore poteſt
exponi dupliciter.Primo mō quia in qualibet
pticula corporis ſimul ſicut dicimus ꝙ febris
ē paſſio tocius.& hoc mō poſſet intelligi. Et
eueniret hoc in aliqua febre peſtilētiali ꝗ ma
teria uenenoſa.uel in aliquo uenenato cuius ue
nenū eſſet iaȝ ſparſum. Si ergo ab iſtis ſurge
ret uapor ad cerebrū poſſet dici ꝙ poteſt a to
to aſcēdere.Alio mō in toto corpore pōt intel
ligi in qualibet pticula diuiſim.& ꝓprie pti
bus extrinſecis.ut ſunt digiti manus & pedis.
¶ Conſiderandum ſecundo ꝙ accipimus du
plicem modū inuentionis materie uenenoſe in
nobis Vnus eſt per generationem intrinſecam
Alius ē per occurſuȝ ad uenenoſa ut ſcorpiōeȝ
& ſimilia.¶ Conſiderandum tertio quod ſe
cundū deglutionē poteſt dupliciter expōi Pri
mo ideſt ſecūdum locum qui deglutiuit mate
riā illā prauā.ſecundo ideſt ſecūdū modū de
glutiendi tranſit enim uapor de parte in par
tē quaſi aliquid imbibitū & deglutitū.¶ Du
bitatur utrū in nobis poſſit generari uenenum
uidetur quod nō quia niſi ubi eſt agens ad ue
neni generationē non poteſt generari uenenuȝ
ſed in nobis ñ ē agens quia omnes partes cor
poris reguntur naturali calore qui nos diſpo
nit & defendit ut ſumitur primo cañ fen 2ª
capitulo de ſignis cōplexionū. & xi. theorice
in commento afforiſmi.¶ Ventres hieme.In cō
trariū eſt Auic.hic & Galienus 3° de interiori
bus 7° capitulo ¶ Dicendum qꝺ eſt hoc poſ
ſibile ut declarat experiētia Et ratio eſt Auic.
quia poſſibile eſt humorē aliquem concludi
in aliquo membro & derelinqui a regimine
nature & ſubcumbere praue putrefactioni Ex
hoc autē fiet aliquod prauum & uenenoſum
ymo uidetur quod ex coruptione ciboꝝ in no
bis fiat aliquid habens uim attractiuā & uo
mitiuam ſicut elleborus ut innuit Serapio 3°
pratice capitulo de colerica paſſione.¶ Am
plius i nobis poteſt fieri uehemens humorum
aduſtio.ſed ex hoc pōt fieri materia praue qͣ
litatis p multas replicationes aduſtionis. & ēt
putredinis.Et ideo uidemus materias āntracis
& eſtiomeni & prauoꝝ apoſtematū.¶ Con
ſiderandū ꝙ multitudo ſiue inuentio iſtarum
materieꝝ uenenoſaꝝ maxime fit in partibus
exterioribus quia tollerāt plus de nocumento
ſtante uita.Et ideo in digitis pedis & manus
Auic.ponit exēplū.Et ꝺ partibus interioribus
fit multū in matrice.quia ē receptaculū multa
rū ſupfluitatū.Vnde Auer.3° colliget in ca°.
de accidentibus matricis.dicit.Ego dico ꝙ non
ē īpoſſibile ꝙ generetur in corporibus malis

& eoꝝ ſubſtantia humor unus ſimilis ueneno.
& maxime in hoc mēbro.ſ.matrice eo ꝙ locus
eſt receptaculū ſupfluitatū corporis que pa
rate ſunt recipe corruptionē.¶ Ad cōtrariuȝ
dicēdū ꝙ ē ibi agēs.ſ.calor factus extraneus.
¶ Sed tu diceres calor naturalis nō pōt extra
neari extrāeatiōe extra latitudinē uite.qa tc
eſſet mors.¶ Dicēdū ꝙ calor naturalis de ſe
in actu non extraneatur extra uite latitudinē
ſtāte uita.tñ paciētia.ſ.humores a calore extra
neo recipiūt formas prauas ultra q̃ ſit in actu
caloris extraneati. Et alie uie eſſent ſubtiles.
que hic obmittūtur.¶ Et expellitur ¶ Hic cō
ſidera ꝙ ex Auic.duo accipimus. Prio p quas
uias uadit hic uapor qa p neruos. Secūdo acci
pimus modū 2ᵐ quē facit epilepſiā. qa cū le
dat cerebrū.contingit ꝙ cerebrū cōtrahitur et
ſpaſmatur.Et arguit Auic.a ſimili ſicut ſe hēt
ſtomachus ad rē mordicātē.quia cōtrahitur
& fit ſingultus qui ē quidā modus ſpaſmi.
ita ſe hēt cerebrū &c̃.¶ Dubitatur quia nō
uidetur ꝙ iſti uapores uadant p neruos quia
ſunt alie uie aptiores.ut ſunt artharie & etiaȝ
uene.¶ Dicendū quia materia uenenoſa in ex
terioribus partibus ſita pōt ire p uenas & le
dere epar.& ire per artharias & ledere cor.
& ire per neruos & ledere cerebrum. q̃uis
principalis occurſus uenenoꝝ ſit ad cor.Conti
git aūt ꝙ plus fertur quandoq̧ p neruos pp
tres cās.Vna ē ex parte ueneni.quia hēt ꝓprie
tatē ad cerebrū.¶ Venena.n. exteriora maxie
ēt diuerſificantur in ꝓprietatibus quibus ma
gis hoc mēbrū q̃ illud ledunt. ſicut cantarides
ueſicā & lepus marinus pulmonē.ut apparet
fen.6ª.4.can.Secunda cauſa ē ex parte ſitus qa
ſituetur magis in neruis uel iuxta neruos.Ter
cia cā ē ex parte aptitudinis huius indiuidui
quod ē paratū pati in cerebro habens cor &
artharias & uenas fortes & reſiſtētes & ner
uos paratos pati.¶ Ex quibus ceſſat quod in
cōtrariū inducebatur.¶ Dubitatur ēt quare
materia illa uenenoſa non leditur particulam in
qua eſt.¶ Dicendū ꝙ ēt leditur.& ſi non tm̃
ledatur ē quia aſſidue fit cū illa materia ſi ē
intrinſeca.uel quia pars illa expellit materiaȝ
illā a ſe.¶ Et Gali.¶ Prio declarat quod mor
dicatio ſit cauſa ſingultus.2° ponit exēpla pre
dicte epilepſie.ibi.2ª.& Gali.¶ Dicit Gali.
3° de interioribus.ſeptimo ca°.& in cōmento
affo.6.particule.ſpaſmus fit ex inanitione.&
repletione &c̃.narrat &c̃.¶ De ſecunda p q̃
dicit ꝙ Gali.ſ.ibidē &c̃.¶ Sed tu diceres te
re iſta uentoſitas ē frigida.¶ Dicēdū ꝙ nō eſt
alia cauſa niſi quia acquiſiuit talē cōplexionē
in generatione.Vel dicēdū ꝙ forſan licet eſſet
calida fugādo calorē naturalē inducit ſenſuȝ

frigiditatis. ¶ Considerandũ ẽt p hoc quod
dicit. cũ ergo peruenit ad cor. ꝙ ad hoc ꝙ fiat
epilepsia nõ est necessariũ ꝙ materia p ueniat
ad cor. sed potest puenire. Ego autẽ habui in
ciuitate perusii epilenticũ a police pedis quez
curaui. & Haly. ẽt narrat descriptõez similez
trac. 3°. 191. comẽto. ¶ Ex h° aũt pa et. ¶ Et qdã.
¶ Considerandũ ꝙ in prefocatione matricis
uapor ascendens inq̃tũ ledit cor facit accidẽtia
cordialia. & ẽ de ca° egritudinũ cordis inq̃tũ
ledit cerebrũ ẽ de ca°. egritudinũ cerebri. & ẽ
de ca° epilepsie & species eius. Et ideo dicitur
prefocatio quia iacet prefocata sicut epilẽticus
Sed inq̃tũ materia ẽ in matrice ẽ de capitulo
egritudinũ matricis. Auic. igitur non uult qđ
medici extrahant. i. extra ponant a ca° epilepsie
. s. quia non possit dici epilepsia. imo põt dici
epilepsia non cerebralis sz p cõmunitatem.
¶ RETINEANTVR ¶ silicet diminute
aut stringãtur. s. ex toto. Et aliter posset intel
ligi cũ piodis. s. ordinatis uel sine ul' cũ piodis.
qa reuertitur. uel sine qa nõ accidit nisi semel.
¶ Et similiter. ¶ Considerandum ꝙ conculca
tio similis fit infrigidatõi p caloris extinctionẽ
licet possit fieri calefactio per putredinem &
idem dictũ suumit ab hyp. trac. 3° commento
37. simile illius idest epilepsia similis profoca
tioni matricis. Quod dixit in 5ª & 6ª parte ẽ
notum. ¶ Illa autẽ. ¶ Cõsiderãdũ quod ex
malicia proprie digestionis stomachi & egri
tudinibus materialibus mirach & repletõ ali
b⁹ nauseatis fiũt opilatiões i uenis meseraicis
unde nutrimentũ laudabile nõ possunt recipe
re & putrefit humor opilans & putrefit hu
mor qui debet penetrare & hoc si retinet. &
hoc coruptũ multotiens redit ad stomachum
Uerũ tñ secũdũ q̃cũq3 dispositõem ¶ Iã Auic.
in generali sermone determinat de epilepsia ce
rebrali & ea que fit per comunitatem. ¶ Hic
ponit quosdã cañ. in quibus ostendit moduz
fiendi omnis epilepsie tã cerebralis q̃ p comu
nitatem & primo facit hoc z° ostendit moduz
se habendi spasmi ad epilepsiam Ibi zª epilep
sia uero secundũ plurimuz Prima in duas pri
mo premittit quod intendit z° pbat Ibi zª quo
niam. ¶ Considerãdum quod per principiuz
propinquum nos possumus duo intelligere
Primo causam cõiũctam & erit sensus ꝙ cau
sa coniũcta omnis epilepsie siue sit cerebralis
siue per comunitatẽ est ex cerebro idest in cerẽ
bro de causa cõiuncta epilepsie cerebralis non
dubitatur Sed de causa cõiuncta epilepsie per
cõitatẽ est uerũ quod est in cerebro Naz que
libet causa epilepsie surgens ab alio membro
extra cerebrũ quousq3 non est in cerebro hẽt
rationẽ cause antecedentis Et rõ est quia non

causat actu sed potentia Sed cum ẽ in cerebro
& est in loco & quãtitate sufficienti actu facit
epilepsiã ergo est causa cõiunctã. Cã ergo con
iuncta omnis epilepsie est in cerebro z° per pn
cipiũ propinquũ omnis epilepsie possum⁹ in
telligere principale & immediatũ subiectum
& hoc est uerũ. Compabitur eni epilepsia cerẽ
bro sicut febris cordi nec in hoc oportet plõga
re. ¶ Cõsideradũ z° ꝙ hoc qđ dicit ex uẽtri
culo anteriore debet intelligi inciatiue non ꝙ
sit in solo uentriculo anteriore sz potest causa
faciens epilepsiam inchoare a uentriculo ãteri
ori & potest radix illius cause eẽ in uẽtriculo
posteriore tamen in omni epilepsia utriq3 uen
triculi leduntur ut apparebit. primo tamẽ uẽ
triculus anterior ¶ Et considera quod forsaz o
portet exponere aut pro & ex uentriculis aliis
cũ eo. s. anteriore nisi aliã subtilem multuz ue
limus facere imaginationem quam per te con
sidera. ¶ Quoniam. ¶ Hic probat qđ dixit
Et primo probat ꝙ primũ nocumẽtũ sit ex uẽ
triculo ãteriori z° declarat ꝙ nocumẽtũ com
municet uentriculis posteriorib⁹ Ibi zª quãuis
¶ Primo arguit sic si primũ nocumẽtũ epilep
sie est in sensu uisus & auditus & in motibus
lacertorũ faciei & palpebraꝝ ergo pncipiũ epi
lepsie est ex uentriculo ãteriori sed sic est ergo
&c̃. maior est nota quia isti sensus & musculi
cõmunicant pti anteriori cerebri minorem po
nit in littera. ¶ Quãuis. ¶ Hic probat ꝙ fiat
nocumẽtũ in uentriculis posterioribus cũ uen
triculo anteriori Et arguit sic si reliqui uentri
culi nõ cõicarẽt in nocumẽto cum uentriculo
anteriori tunc nõ lederetur intellectus qui est
in medio uentriculo nec motus anhelitus sup.
nec alii motus qui pendent a parte posteriori
cerebri sed hoc est falsaũ he rationes sunt sil'es
rationibus fcis supra ca° de subet. ¶ Epilepsiã
uero. ¶ Hic ostendit modũ se habendi spasmi
ad epilepsiã. & p° facit hoc. z° ostendit modũ
cessatõnis. 3° remouet dubiũ. Ibi zª. & cũ. Ibi
3ª. & multotiens. Pª in duas. primo premitit
quod intẽdit. z° pbat. ibi zª. & illud ẽ. ¶ Di
cit primo ꝙ spasmus uenit ante epilepsiã. ¶ Et
illud. ¶ Arguit sic. spasmus cõfirmatus ẽ epi
lepsia. s. spasmus siue cõtractio cerẽbri cũ cõfir
matur tũc ẽ epilepsia g° epilepsiã ãtecedit spas
mus. s. fiẽs tenet cõseq̃ntia qa fieri est añ factũ
esse. ¶ Considerandũ ꝙ Auic. imaginatur ꝙ
pprie epilepsia sit spasmus siue contractio fac
ta ergo ante epilepsiã est spasmus. s. fiens. Et
cũ. patet. ¶ Et multociens. ¶ Hic remouet du
biũ siue declarat quodã supra dictũ. Dixerat
enim ꝙ epilepsiã secundũ plurimũ antecedit
spasmus. ¶ Vult igitur declarare quare dixit
secundũ plurimũ. & dixit quod hoc dixit. quia

epilepsia fit multociens sine spasmo sensibili. ¶ Considerandū qđ duas ponit cās propter quas nō semper cū epilepsia fit spasmus. Vna ē quia materia est subtilis ex qº accidit, quod materia hec nō replet principia neruorū ut extendat in latū & decurret inlongū. Secunda cā est cum materia non habet malā qualitatem ppter quā stimulet cerebrū ad contrahendū. sed facit iperfectam repletionē & phibitionē sensus & motus non integrā. Dixit autē Auic. notanter sensato. quia forsan cadebat in mente ꝙ epilepsia nullo mō posset solui & quodāmō spasmi quia in omni epilensia oportet ꝙ sit aliquis modus cōtractionis. q̄uis oculte i aliqua. Et ratio est quia nulla uidetur posse esse materia tam subtilis & tam bone qualitatis ēt preter naturā situata i uentriculis cerebri & originibus neruorum que nō incitet ad aliq̄ contractionē. q̄uis nō sit sensibilis quandoq;. EPILEPSIA VERO. ¶ Hic ostēdit corpora secundū etates disposita ad epilepsiam. & pº ostendit qualiter ad illam se habent infātes & puberes. zº qualiter se habēt adolescentes. 3º qualiter senes. ibi. zª. epilepsia. ibi. 3ª. senib⁹ aūt. ¶ Considerandu₃ circa primā partem ꝙ pubertas ē usq; ad. 14. annū proprie in uiris ut in commēto affo. tertie particule. Senioribus ad iuuētutē. & 5ª particula. i commēto affo. epilepsie quibus ante iuuētutē. ¶ Cōsiderādū ꝙ illud quod dicit purgetur. potest dupliciter inteligi. Vno modo ꝙ purgetur a natura & ideo pueri in quibus aparent i capite ulcera sunt securi ab hoc. s. epilepsia. ¶ Alio modo ꝙ purgentur arte. ¶ Sed tu diceres qumodo possunt puregari in matrice. ¶ Dicendū ꝙ hº fit dando matri cōfectiones cōsumptiuas flegmatis. & tunc infans in utero rectificabitur. ¶ Epilepsia aūt. ¶ Hic ē affo. Hyp. 5ª pticula. epilepsia &c̄. ¶ Et cōsidera cōditionē quā Auic. ponit ꝙ epilepsia sit cerebralis. & pprie i substātia. quia si esset ppter nocumentū in aliqº mēbro uel in capite. non tamen in substantia posset curari etiam si post xxv. ānos accideret ¶ Senibus. ¶ Dubitatur utrum senibus sepe uel raro fiat epilepsia. Videt ꝙ sepe p Auer. 3º colliget. ultimo capitulo. ubi dicit pro maiori parte illi q patiuntur hanc egritudinem sunt frigidi et humidi sicut pueri aut frigidi & sicci sicut senes. ¶ Amplius ubi ē materia grossa ibi maxime fit epilepsia & proprie opillatiua sed in senibus ē materia grossa. ¶ Itē in q bus fit apoplesia sepe in eis uidetur fieri epilepsia sepe qa apoplesia ē epilepsie uicina ʒ in senibus sepe fit apoplesia ut primo cōtinentis & Hyp. in affo. sexte particule apoplesia maxime fit. ¶ In cōtrariū est Auic. & Azarauius capitulo de epilepsia & Aliabb. 9º theo. caº de epilepsia. ¶ Iā dixi quod epilepsia est duplex Vna cōtractiua facta a uaporibus malignis et ista pōt frequēter fieri in senibus ppter uapores malos potētes surgere a stomacho & aliis ptib⁹ Alia ē epiª opilatiua đ materia existēti te in cerebro & ista materia pt eē melācolica uel flegmatica Epilepsia qdem de materia flegmatica raro fit i senibus primis qa sunt sicce cōplexionis & nōdum multiplicauerunt flegma sed epilepsia de materia melācolica potest in eis fieri qa melācolia in eis multiplicatur Et hec solutio uidetur cōformis menti Aliab. 9º theo. capitulo de epilepsia ubi dicit pa℞ accidit epilepsia grādioribus & senibus eo quod ipsorū menbra sunt sicca sed per hoc quod sūt sicca exdudunt exuberātiā flegmatis sed ponūt multitudinē melācolie & in comento prealegato affo. sexte particule Galienus dicit qđ illa apoplesia que fit a. 40. annis ad. 60. debet inteligi quod sit de materia melācolica. ¶ Aliter cōsueui respōdere etiā quod de nulla materia humorali fit epilepsia in senibus nisi raro. De materia quidē sanguinea & colerica hoc ē certū Sed de materia flegmatica et đ melācollica probatur quod raro fiat epilepsia in senibus ꝑ decreptis. Nā illis rarius fit epilepsia malācolica uel flegmatica in quibus est paucus calor motiuus ad colliquādū et etiā expellendū materiam sed hoc est in senibus maior est nota qa epilepsia pprie est morbus subito ueniens & satis subito recedēs. minor etiam ē nota. Si gº uolumus saluare Auer. dicemus quod nō loq̄tur de epilepsia opilatiua sed melancolica uel flegmatica. ¶ Ad rationem dicendū ꝙ nō sufficit presentia materie grosse sed requiritur motor illius materie ¶ Ad aliā dicendum qđ nō est simile de apoplesia et epilepsia qa apoplesia potest fieri p uiā simplicis exuberantie materie suffocantis & opilantis pfecte nec expectatur ita paroxismatō sicut i epilepsia ymo si fortis est apoplesia nō soluitur sed epilepsia est magis paroxismans & indiget motore materie eliquatiuo & expulsiuo. ¶ Et causas si licet ꝯiūctas & antecedentes ¶ Adiuuant &c̄ patet. ¶ Et pocio uini puri propterea quod impedit stomachum. ¶ Contra per Galienū secundo regiminis acutorum. z8. commento ¶ Hic esset sermo prolixus in suo loco. ¶ Hic tamen breuiter dicendum quod hoc dictum refertur ad eum qui est debilis stomachi silicet apti recipere colerā ex ieiunio & huic ꝯfert uinum granatorū uel agresta & similia Vinū autem purum inflammando excitat coleram. Quibusdam autē secūdū alios modos debilibus in stomacho potest uinū purū cōferre sic

quibusdā debilibus in stomacho pōt conferre aqua frigida.ut fen.13.capitulo de debilitate stomachi. In hoc autē sunt multū considerā de consuetudines.Nam quia sarracenis non ē licitū bibere uinū.ut Auer.7° colliget ideo magis ab eo nocentur. Consueti uero iuuantur magis.uel non sic nocentur. & consuetis cōcedit Auic.q̄uis sint distēperati in epate distēpātia calida.ut fen.14.capitulo de cura male cōplexionis calide epatis. Et dionisius tirannus ꝑpter consuetudinē potus uini magis sanus uiuebat cum potu eius.ut Ar.poit problemate .78.primo ꝓblemate. Et dicitur.s.ab Alexandro capitulo de epilepsia.Alibbas uero dicit omnium.& in hoc non uidetur nisi proprietas. Hasce.i.thimū a quibusdā. Epilepsia hic ostendit modos terminationis siue remotionis epilepsie.& primo facit hoc.2° quorūdā sntētiā ponit.3° iterū ponit modū quedā terminationis.4° iterum ponit can.de preparatōne corporū.ibi.2ª.quidā autē.ibi.3ª.inquit ibi.4ª. preparatis epilepsie. Considerandū circa primā ptē ꝙ quartana curat epilepsiā ꝑpter tria.prio suus calor digestiuus & resolutiuus multū durat.quia ē prolixa febris.secūdo ꝑp sui tremorē.3° propter sui sudorē.& patet. Et queādmodū hoc dictum uerificatur maxime de apoplesia & epilepsia flegmatica.quia epilepsia melancolica terminatur ad melācoliā ut Rasis primo continentis.auctoritate iudei. & ideo statim Auic.dicet.epilepsia resoluitur ad paralisim & melancoliam. Quidā aūt. Primo ponit quorūdā sentētiā.2° contrariā 3°.ostendit quid sit de hoc.ibi.2ª.& alii.ibi.3ª. nullus. Dubitatur in qua epilepsia sit maior tremor concussio uel agitatio spasmosa.an in flegmatica an in melancolica. Videtur ꝙ in flegmatica.auctoritate simeonis quā ponit Rasis.primo continentis.& arguitur rōe sua quā hic poit Auic.cū dixit qdā autē.s.simeon &c. Nam in illis epilenticis est maior agitatio in quibus non est integra opilatio.i.in quibus opilatio est minor. Sed in epilepsia flegmatica opilatio ē.minor.ergo agitatio maior.prima propositō est nota.quia quāto opilatio ē minor tanto spiritus sensitiuus & motiuus potest ire ad mēbra & magis possunt cōcuti & agitari.Etiā q̄to opilatō ē minor in cerebro. tanto cerebrū potest magis se contrahere ut expellat.In maiori autē motu cerebri ɔtractiuo fit in corpore maior agitatio. Verū igitur ē ꝙ ubi opilatō ē minor agitatio ē maior. Et ꝑ cōtrarias rōes ubi opilatio ē maior agitatio est minor.quia cerebrū non sic potest contrahi.ymo stat relaxatū quasi apropinquans dispositioni apoplesie.minor propositio est nota. Nā flegma non est sic spissum sicut melancolia.i.non ē sic grossum & per consequens non sic est opilatiuum.sed melancolia perfecte siue integre opilat idest magis integre q̄ flegma.non tamen in epilepsia omnino integre. quia tunc esset apoplesia Concludit ergo quod i flegmatica sit magna agitatio. Quare in ipsa silicet melācolica epilepsia accidit parua agitatō. In cōtrariū arguitur cum dicit & alii poteſt impōi Tabro quē alegat Rasis & sumpta maiori ꝑ positione symeonis Arguit sic in epilepsia fit magna agitatio siue maior in qua est minor opilatio sed in epilepsia melācolica est minor opilatio quia humor pauce quātitatis & paucę penetrationis in meatibus minus opilat sed melancolia respectu flegmatis est humor pauce quātitatis in nobis flegma enim post sanguinē plus habundat ut Mesue in de consolatione 2°capitulo Est etiā melācolia pauce penetrationis quia humor est nō ita labens sicut flegma ergo facit minorē opilationē ergo in epilepsia melancolica est maior agitatio & tremor qđ est contra simeonē Hec omnia Auic.in litera ponit Ad hanc questionē dicēdū sicut Auic. dicit quod nullus sermo istorū est determinatus quia contingit utrūq uerificari. Propt quod sciēdum quod tota difficultas stat.i. hoc quis humor magis opilet an flegma an melancolia. Et dicendum quod si in his humoribus consideramus quātitatē & ut sic magis opilat flegma tamen hic sermo nō est omnino determinatus quia cōtingens est plus in aliquo peccare de melancolia i quodam minus & sic flegmate. Secundo consideramus eorum substantiam & hoc dupliciter uel substantiā .i.fluxibilitatē uel substantiam idest grossiciem uel subtilitatem Si quidem cōsideramus fluxibilitatem cum flegma possit magis fluere ad meatus & loca opilabilia quam malancolia magis secundum hoc flegma magis opilabit Sed si cōsideramus grossiciē substantie tūc melācolia magis opilat Posita ergo in una uia portione equali flegmatis & melancolie melācolia magis opilabit quia grossior sed ad locum opilandum tardius melancolia fluit Et quia cōtingit quādoq plus opilare uel fortius melancoliā quādoq uero flegma ideo neuter sermo determinatus est. Inquit hic pōit ēt quēdā modū terminationis ipsius Et patet.

PREPARATIS ACCIDIT.Hic pōit canō de preparatione corporum & primo facit hoc 2° addit aliū canō 2ª Ibi Epilepsia Quod pr.° dicit patet. Dubitatur utrū epilepsia infātium & mulierū & eorū quoꝝ sanguis ē paucus sit pauca siue parua uidetur quod non quia epilepsia cito ocidens est multa ꝫ in epilepsia

infantiũ mulierũ & eorũ quorum sanguis ē pau
cus cito occidit ut Rasis primo cõtinētis aucto
ritate Tabri Vnde dicit epilepsia īterficit uelo
citer pueros & mulieres & illos qbus ē pau
cus sanguis & eorũ uene sunt arte ¶ Dicēdũ
p° p littere corruptõez qa ubi dicit ē pauca
uult dicere ē praua .i. cito occidēs & sic cõcor
dat cũ Rasi. ¶ Sz stati dubitatur nã morbus
cõsimilis nature nõ ē praus immo in eo minus
periclitantur egrotantes sed epilepsia ē morbus
similis nature infantiũ quia sunt humidi &
mulierũ quia sunt frigide & humide & ha
bentium paucum sanguinem quia etiam sunt
frigidi & aggregãt flegma ppter debilitatē
digestiõis ergo epilepsia in istis ē minus mala
& non ē praua. ¶ Dicendũ saluando litteram
nostrã q epilepsie istorũ sunt parue .i. a parua
siue pauca cã. Rõ est. quia illa epilepsia ē pau
ca .s. a pauca causa que fit in consimili natura.
sed istorũ epilepsie fiunt in corporibus natu
re consimilis .ut declaratũ est. ergo &c̃. maior
est Gali. in cõmento affo. secũde particule ¶ In
morbis minus &c̃. & A. fen. 14 ca° de ydropisi
& primo can. fen. 2ª. ca° de cõplendis dispositõ
nibus. ¶ Sed tunc restat soluere. Ad auctorita
tē Tabri dicendũ dupliciter. primo modo non
concedendo illã auctoritatē. Nam morbus cõ
similis nature corporis. sicut fit a parua causa
& ē paruus. ita est minus malus & minus oc
cidens. ¶ Vel dicendũ q dictũ Tabri põt ueri
ficari. Nam licet morbus cõsimilis nature p se
sit magis salubris. tamen ppter alias dispositio
nes annexas. potest esse magis mortalis. sicut
apparet de chatarro in senibus. & de ptisi in
preparatis. ut cõmentator ibidem. ¶ Dicemus
ergo q epilepsia est praua in īfantibus & mu
lieribus & hominibus pauci sanguinis ppter
debilitatē uirtutũ eorũ. & qa spasmosus mo
tus cõsummit de sanguine & spiritu. ēt ppter
hoc epilepsia istorũ ē praua mortalis. licet epi
lepsia que procedit per uiã suffocationis pos
sit poni prauior in uiris & calidis corporibus
quia ista corpora minus uiuunt phibita ab an
helitu. ut notũ ē. est ēt praua quia flegma ce
rebri & corporis non recipitur in uenis ppter
earũ coartationē. & hoc ē quod dicit Rasis p°
continentis. auctoritate Hyp. multi pueri mo
riuntur ex eo. quia uene eorũ sunt arte. & non
possunt recipere flegma plurimum &c̃.

D Icimus. Cũ posuit cãs & diuersi
tates epilepsie. Ponit hic signa. Et
primo in generali & confuse. 2° in
speciali. ibi. 2ª. cũ aũt uolueris sci
re. Prima in duas. primo facit hoc. 2° cõparat
modos epilepsie adiuicē. ibi. 2ª. nõ omnis uero.
¶ Dubitatur utrũ epilenticis sit lingua citria
uidetur q non. qã epilepsia plurimũ fit a fleg
mate. sed cũ flegma abũdat nõ citrinat linguã
imo dealbat. ¶ In contrarium est Auic. hic &
supra in capitulo de significationibus sumtis
ex dispositionibus mēbrorũ. que sunt cerebro
sicut propagines. ¶ Dicendũ q iste textus re
peritur arctior ab auctoribus ante Auic. Ale
xander enim dicit ad cognoscendũ epilepsiaz.
uiridis sub lingua eorũ inuenitur omnis uena.
Rasis uero primo continentis capitulo de epi
lepsia dicit. fertur q uene pacientis epilepsiam
que sunt sub ligua sunt uirides. nõ aũt dicunt
h° ppria auctoritate. nec dicũt q supior ps lin
gue sit citrina. Causa .n. uiriditatis ē infrigida°
sanguinis partium capitis unde tendit ad mor
tificationem. & sic ad quandam uiriditatem
Sed pars grossior huius sanguinis sub lingua
cõtinetur magis. & ideo apparet ibi uiriditas
pars autem subtilis petit magis locum supra
linguã & ideo facit in ea uiriditatē magis cla
rã que uiriditas potest dici citrinitas immo ita
curit i usu. ut Ga. in cõmento secũdi pronosti.
.20. camento & 2° regiminis acutorum. 21. cõmen
to Alia cã posset dari quod in epilenticis pp
nocumentũ in anhelitu fit aliqua inflammatio
in spiritibus & sic aliqua colere acuitas uñ
lingua tingitur quia illis partibus comunicat
licet ipsa lingua sit per sui colores multũ signi
ficatiua dispositionũ corporis ut Aristoteles pbl'e. 35.
4° pbl'e Ex quibus cõtraria cessant.

¶ ET PLVRIMVN ANTECEDIT EAM
Silicet epilepsiã l' poroxismũ epilepsie mutatõ
caloris qa ex hoc ipsa fit. ¶ Grauitas in capi
te. s. cũ ipsa est materialis de materia humora
li proprie cũ irascitur quia ira cõmouet materi
as & facit eas ledere magis aut accidit inflatio
in uētre. s. cũ ē epilepsia comunitate stomachi
uel mirah. ¶ Coartatio in motu lingue idest
impediuntur in loquela propter nocumentuz
cerebri. Somnia mala pp eadē cãz. ¶ Obliuio
propter hũectationē cerebri In flegmatica epi
lepsia & in melãcolica etiã est obliuitio rerum
illius hore ut appz ex dictis supra ca° d' corup
tiõe memorie.

¶ PAVOR Hic appz dr̃ia inter ista secundum
litterã extra Nam pauor est de preteritis sed
timor & formido de futuris Ista fiunt ppter
paucitatem caloris & spũs uñ nõ sunt audaces
Loquatur secũ proprie in melancolica quia
unus modus melancolice ē cõstrictio pectoris
ex nocumēto cerebri.

¶ IRA ET ACVITAS Silicet in ira qa sunt
uelocis ire. ¶ Sed diceret aliquis cõtra qa ira
est feruor sanguinis ut potest sumi de dr̃iis fe
briũ primo et 2° li° de regimine sa. ¶ Dicēdũ
quod in istis nõ fit ira ex feruore sanguinis sed

quia in epilepsia flegmatica ē hūiditas et pau
citas naturalis caloris Ex p° cōtingit quod fa
ciliter spēs puipensionū in ei s iprimūtur .Ex
z° contingit ꝙ ipsi quadam utilitate estimāt se
puipendi. & ex b° appetūt uindictā.

¶ NON OMNIS Hic cōperat modos epilep
sie ad inuicē. dixit nō omnis qa leuis epilepsia
recipit curā ʒ praua & fortis ñ sic. iō ostēdit
que ē ledēs & praua magis, qa illa q̇ uertigi
nē inducit significat nocumentum etiam spiri
tibus cōicatum.

¶ ET AGITATIO PLVRIMVM FOR
¶ TIS Cōtra quia materia plurima plurimum
opilat ʒ ubi plurima opilatō ibi pauca agita
tio ¶ Dicendum qñ epilepsia est de materia
praua & multa tunc ꝑpter prauitatē in princi
pio motus materie fit multa agitatio. quia cere
brū multū fugit & cōstringitur. sed postea
propter multitudinē & grossiciē fit opilatio
ꝑfectior & cadit uirtus. & ideo stat quietus
& quasi congelatus & sine sensu & motu lon
go tempore. & ex hoc sequitur nocumentum i
spiritu .i. ähelitu. ꝑpter multā cerebri lesionē.
¶ Ad contrariū dicendū ꝙ materia licet sit
multa tamē in principio sui motus non multū
opilat & ledit malicia sua plusq̄ multitudine.

¶ CVM AVTEM. Hic in speciali ponit signa.
& primo epilepsie cerebralis. secūdo epilepsie
per cōmunitatem. ibi. z^a. eius uero cuius cau
sa est a stomacho. Prima i tres. p° ponit signa q̄
bus cognoscimus eam esse cerebralem. z° poīt
signa graduū in malicia eius. 3° ponit signa z^m
diuersitatē causarū. ibi. z^a. signa aūt epilepsie
leuioris. ibi. 3^a. & signum eius. ¶ Cōsiderāduʒ
circa primam partem ꝙ Auic. tangit quatuor
modos signoꝝ Primus ē a sensibus exteriori
bus & motibus in quibus semper inuenitur no
cumētū. s. quando nō est actu paroxismus epi
lepsie & habet citrinitatē .i. maliciā coloris in
facie Secūdus est a modo nocumētorū sensuū
interiorū quid autē sit amētia quid stoliditas
supra dictū est Tertius modus signorū est a
iuuantibus & nocētibus quia nō ē grauitas.
Et minuitur. i. & minutio grauitatis. s. in capi
te. ¶ Secūdū fluxum uentris ex lenitate natu
re quātū ad fluxū naturalē Et euacuationib^a
quātum ad fluxum artificialē. ¶ Sed tu di
ceres hoc est falsum quia in epilepsia cerebra
li facimus euacuationes ad euacuādū materiā
unde aleuiātur paroxismi & sic ēt grauitas ca
pitis ¶ Dicendū ꝙ grauitas capitis & sui di
minutio ñ ita dependet in sui presentia et dimi
nutione ab euacuationibus & repletione i epi
lepsia cerebrali sicut in stomatica uel intestina
li & similibus. ut notū est. ¶ Albertus uero co
gitur exponere textū sic & non ē grauitas. i. in
corpore totō. sed in capite. Vel non ē grauitas.
.s. moꝝ. & minuitur secundū fluxū &c̄. ¶ Sed
hec expositio non est ad mentē Auic. ¶ Nā ipse
iā dixerat de nocumēto uirtutū moraliū. nec ē
consuetudo Auic. sic loqui. ¶ Itē quomō ale
uiari a fluxu est de signis epilepsie cerebralis.
¶ Melius igitur ē ꝙ exponatur ut diximus.
non est grauitas. & sup. non minuitur. Et iste
modus est consuetus. A. Vnde supra dixit. nō
est & rescinditur. i. non est & non rescinditur.
¶ Quartus modus signoꝝ est a dispositione
aliorū mēbrorū. & patet.

¶ SIGNA. Hic ponit signa epilepsie secundū
gradus. & primo epilepsie leuioris. z° prauio
ris. 3° signa medie inter ista. s. non sic praue. ibi
z^a signa uero. ibi. 3^a. & minor. ¶ Cōsiderādū
ꝙ p accidētia possumus intelligere ea de qbus
predixit. s. d mutatione corporis & grauitate
capitis & malicia coloris i facie. Et possumus
intelligere accidētia eueniētia in actu epilepsie
que sunt nocumenta sensuū & motus. ¶ Cito
redeat iō. significatur ex hoc pauca materia
& non mala. ¶ Verecūdetur significatur boni
tas memorie unde recordatur sui paroxismi.
¶ Et bonitas estimatōnis. unde iudicat timorē
confusionis siue uituperii inter homines per
hunc morbū ¶ Velociter &c̄ ex hoc significatᷣ
pauca materia & habilis expulsioni cum forti
uirtute. ¶ Signa uero. difficultas spiritus. i. an
helitus ex quo significat multū nocumentu in
cerebro ¶ Prolixitas agitationis idest cōcussi
onis & tremoris Deinde longitudo cōgelatio
nis idest remanētie sine sensu & motu. ¶ Cō
siderādū quod materia mala & multa fortis
opilationis primo facit fortē agitatōeʒ & pos
tea fortē cōgelatōnē & iō parū prosunt odo
ramenta & sternutatoria. Ergo epilepsia mi^9
mala ē uel in qua est sola congelatō sine agita
tione uel in qua sola agitatio sine congelatione
¶ Considerandum tamen quod agitatio acci
dit quandoq̧ ex prauitate materie & ista fit
in principio paroxismi quādoq̧ accidit ex con
pulsione quā cerebrū facit uincendo materiam
quā materiam uidebitis in naribus & palato
ista agitatio fit quasi in fine paroxismi & non
est praua & de hac agitatione nō ē hic sermo
quia talis agitatio nō significat epilepsiā pra
uā ut Rasis p° cōtinētis ca° de epilepsia.

¶ ET SIGNVM Hic ponit signa epilepsie ce
rebralis secundū diuersitatē causarū Et prio
ponit signa epilepsie proueniētis a causa uēto
sa siue uaporosa z° a causa humorali Ibi z^a et
signa. ¶ Dicit p° signū &c̄. i epilepsia a P's i ip
so. s. cerebro uel in ipsa silicet. materia stante in
cerebro neque fit spasmus fortis silicet in du
ratione.

ET SIGNA Primo ponit signa flegmatice
2° melancolice 3° sang uinee. 4° colerice. Ibi 2a si
gna autē cuius causa ē colera Ibi 3a signa aūt
cuius Ibi 4a signa autē epilepsie Prima in du
as Prio ponit signa flegmatice in generali ma
gis licet possint adaptari ad epilepsiam a fleg
mate naturali 2° ponit signa in speciali Ibi 2a
quod si flegma. ¶ Saliua calida qa illud fleg
ma eget calore eliquāte ūde calefit saliua Sic
in urina &c. quia ipsum flegma ē aliquatum.
¶ Multiplicitur pauor &c. ppter frigiditatē
cōplexionis cerebri facientis spiritus pigros ad
expandendū. Vomitus. s. flegmatici &c. Co
lore sanguinis si contingat eū flebothomari ap
paret flegmaticus. ¶ Etate puericie que pro
pter idigestiōes multiplicat flegma &c. Que
sciuisti in can. s. primo libro fen. 2a cac d signis
dominii hūorum & supra hac fen ca° de signis
malarū cōplexionū cerebri. ¶ Dubitatur cum
ista sit epilepsia cerebralis cuius materia fleg
matica in cerebro generatur quomō pōt p uo
mitū cognosci sua materia. ¶ Dicendū q a ce
rebro potest flegma cōmunicari stomacho.
Vel dicendū q epilepsia dicitur cerebralis du
pliciter. Vno mō ppriissime. & de hac dictū
est supra q omnis causa epilepsie cerebri com
paratur ad debilitatē digestionis. Alio modo
dicitur epilepsia cerebralis omis epilepsia que
fit uicio humoris undecūq recipiatur ille hu
mor siue i cerebro generetur siue aliūde ueiat
Et dicitur cerebralis distincta contra epilepsi
am p coitatē ex uapore recepto siue simplici
qualitate. Et illo modo sumitur hic epilepsia
cerebralis quādo dico q ponit signa epilepsie
cerebralis. Et isto mō prosequebatur supra d
epilepsia p cōmunitatē.

¶ QVOD SI. Hc poit signa epilepsie flegma
tice in speciali magis. Et primo ponit signa epi
lepsie facte a flegmate crudo secūdo a flegma
te salso. ibi. secunda in ea uero. ¶ Confide
iderandum quod per crudum pōt intelligere
mucilaginosum que due species flegmatis pe
iores sunt q̄ flegma dulce naturale uel inatura
le. & iō faciūt peiora accidentia. & qa magis
opilat. iō pēs epilepsie ab his patiens ē mala.

¶ IN EA. Consm q quia flegma salsum siue
putrefactione siue mistione colere fiat habet
de siccitate. ideo minus profūdat ad somnum
& est minus frigidū hoc flegma. ideo frigus
sensatū in cerebro est lenius &c.

¶ SIGNA AVTEM. Hic ponit signa epilepsie
melancolice facte a materia melancolica ¶ Et
primo distinguendo species melancolie ponit
signa generalia. secundo ponit signa uniuscu
iusq speciei melancolie. ibi. secūda. si g° fuerit
melancolia. ¶ Considerandum q licet Auic.
ponat tres species melancolie tamen alias dat
intelligi. per hoc enim quod dixit similis nigro
sanguini intelligit uel eā que ē fex sanguinis l'
eā que fit ex sanguinis adhustione uel eam
que fit a sanguinis congelatione uel melanco
liā naturalē uel innaturalē mistā sanguini ita
quod sanguis sit innaturalis per illius ad mis
tionē & forsam quod intelligit oēs dictas spe
cies. ¶ Aut acuta adusta intelligit per hoc illā
que fit ex adustione colere uel ex adustiōe sub
tillis partis melācolie. ¶ Aut acetosa intelligit
eā que fit ex adustione melācolie natural'. Ob
misit autē melācoliā frigidā ex flegmatis adu
stione dās intelligi. Omnes autem iste species
melancolie in cerebro dominantes possunt face
re permistionē sensus & ideo etiā cū epiletic'
a paroxismo surgit nō est mundus & intelligē
ti reliqua patent ¶ Si ergo ¶ Hic in specia
li ponit signa & primo epilepsie proueniētis a
melācolia que ē fex sanguinis 2° a melancolia
facta ex adustione colere 3° ponit signa a me
lācolia sanguini mista 4° ponēdo quādā sum
mā signo℞ innuit signa quando melancolia est
acetosa Ibi 2a si fuerit Ibi 3a si autem fuerit
Ibi 4a & tu quidem ¶ Dicit primo &c. cum
laxitate. i. pigritia & hoc dicit comperan° ad
reliquas species melācolie factas p adhustiōꝫ
Nā frigiditas naturalis melācolie est causata
lis pigritie. & priuatōis furiositatis ¶ Et si fu
erit. Hec accidentia fiunt ex caliditate & sic
citate huius materie. precipue. sup. est leuis cū
rationis cū fuerit subtilis. quia obediens euacu
atōibus. ut apparet. s. ca° de melancolia. & su
mitur primo cañ. ca° de humoribus. uel pre
cipue sup. erit febris & accidentia predicta.
¶ Si autem dicitur hec proprie melācolia san
guinea. qa sanguini mista. licet forsan aliis mo
dis supradictis posset dici. q aūt inducat acci
dentia cū risu ē notū ex predictis. ¶ Et tu.
¶ Hic poit diuersa signa ad cognoscendū me
lancoliā que expellitur uomitu ex qua cogno
scimus melācoliā que ē cā epilepsie. Et hic do
cet cognoscere melancoliā acetosam & dicit tu
poteris cognoscere substaciā. i. cōplexionē &
dispositionē melancolie ex uomitu. i. ex consi
deratione circa eam cū euomitur. Ponit autē
Auic. quinq signa in qbus cognoscimus quinq
uarietates melancolici humoris. Primo ē quia
si illud quod uomitu exit nigrū est simile feci
sanguinis. tunc iudica q melācolia ē naturalis.
¶ Sed tu diceres eque est notū significatū hic
sicut signū ¶ Dicendū q in hoc requiritur ma
gistrorū actualis doctrina docentiū discipulos
q hoc nigrū est simile feci sanguinis. & ideo ē
signum dominii melancolie naturalis. quia me
lancolia naturalis est fex sanguinis. ¶ Sed tu

diceres littera debet dicere eſt fex ſanguinis.
& non deberet dici ſimilis feci. ¶ Dicendū zm
Thadeum.z.affo.Egōnes nigre quod iſta eſt
impropria locutiō Vel aliter dicendum eſt &
melius quod melancolia quantuncunque fue
rit naturalis & fex ſanguinis tamē cū expelli
tur ex corpore habet aliquam innaturalita
tem non debet dici omnino fex ſanguinis ſed
ſimilitudinē multā hʒ cum fece ſanguinis & ē
talis melancolia coloris nigri rēmiſſi & ē groſ
ſa. ¶ Secūdū ſignū eſt quia ſi eſt ſimilis feci
uini quia habeat nigredinem cū quadā lucidi
tate ſignificatur quod eſt melācolia facta per
aduſtionē.ſ.ſanguinis Verum autē poſſit fie
ri per cōgelationem nō inquirimus hic. ¶ Ter
tiū ſignū quod ſi homo euomit aliquid nigrū
aſperans ſibi linguam ſicut faciunt ſorbe ima
ture & ulī ſtiptica ex hoc ſignificatur ꝙ talꝭ
melācolia ē ſtiptica facta a frigiditate & ſicci
tate per uiā congelationis & hoc intendit cum
dicit aut ſi eſt aſpera &c̃. ¶ Quartū ſignū eſt
quia ſi infirmus ſentit ſaporē acetoſum ſubti
lē ideſt acutuʒ et habet aliquā ſpumaʒ ꝑpter
caliditateʒ faciētē feruorē & tunc cadens in
terram ebulit ſuper terrā ſignificatur quod
eſt melācolia per aduſtionē partis ſubtilꝭ me
lancolie que ebulit ſuper terrā. ¶ Quintum ſi
gnū eſt quod ſi talis melancolia ſentitur acceto
ſa & nō habet ſpumā pp ſui groſſiciē talis me
lancolia ē ſpiſſa quia facta per aduſtionē groſ
ſe partis melancolie Et iſta eſt que cadens in
terrā etiā nō ebulit Hic autē poſſet fieri lon
gus ſermo de ſpeciebus humorū melancolicoꝝ
ſed rediremus ad principia uniuerſalia. ¶ Si
gna aūt ¶ Hic ponit ſigna epilepſie quando
materia ē ſanguis poteſt autē facere epilepſiā
uel ebulitōne & undatōe quāuis nō ſit multꝰ
.ſ.quāuis non pecet ꝑ quātitatē & ſigna talis
epilepſie ſunt ꝙ non ē ſignū repletionis nec ſi
gna flegmatice epilepſie.& ſimiliter intelligan
tur ꝙ non ſunt ſigna melancolice. & patet.
¶ Si uero cū quātitate cū ſignis.ſ.epilepſie co
munibus.uel cū ſignis.ſ.ſtatim dictis de rube
dine & inflatione uenaꝝ &c̃. ¶ Signa. ¶ Hic
poit ſigª epilepſie colerice.Et nota ꝙ ſpaſmus
poteſt dici fortis dupliciter.ſ.extenſiue & du
ratiue.& ut ſic non ē fortis in epilepſia coleri
ca propter ſubtilitatē materie & ideo expona
tur ſpaſmus fit minor & ꝑ.i.ſpaciū breuius.
Alio modo poteſt dici fortis ītenſiue.quia con
cuſſio & agitatio fit fortis.& hoc mō ī coleri
ca epilepſia ſpaſmus ē fortior.quia materia co
lerica ſui acuitate fortiter ſtimulat cerebrū ad
cōtrahendū &c̃ ¶ Eius uero. ¶ Hic ponit ſi
gna epilepſie ꝑ coitatem.& primo ꝑ.coītateʒ
ad ſtomachū.z° ad mirach.3° ad epar et totū

corpus.4° ad matricem.5° ad ſplenem.6° qn̄
materia ē uenenoſa eleuata ab aliquo mēbro.
7° quando eſt a uermibus.ibi.zª.quod ſi eſt
ex mirach.ibi.3ª.illa uero.ibi. 4ª.illa uero cu
ius cauſa.ibi.5ª.illa uero.ibi.6ª.eius autem.ibi
7ª.ſigna uero ¶ Prima in duas.primo ponit
ſigna huius epilepſie in generali.z° in ſpeciali.
ibi.zª ex eo itaqȝ. ¶ Dicit primo ꝙ ſigna epilep
ſie ſtomachalis ſunt tremor in ore ſtomachi ꝑ
pter cōmotionē materierū ī eo.precipue cum
tardatur cibus.quia tunc trahūtur magis ma
terie ad ſtomachū.ut ſuꝑdictū ē. ¶ Cōcuſſio
tremor & c̃.Iſta accidētia poſſunt ītelligi eſſe
in ſtomacho ꝑpter agitationē humoris in eo.
unde ſtomachus ꝑpter conatū expulſionis tre
muit & cōcutitꝰ & comouetur.ſ.quaſi ad nau
ſeā.poſſunt ēt ītelligi ēe in toto corpore.Nam
materia a ſtomacho ad cerebrū ꝑueniens non
ſtatim facit multā opilationē ut epilenticus ia
ceat cōgelatus immo in principio cerebrum co
natur ad expulſionē nociui prouenientis ad ip
ſum.& ideo fit in toto corpore cōcuſſio maior
& cōmotō & clamat infirmus preſentiens no
cumētū precipue in principio quia poſtea ia
cebit ut cōgelatus.ſ.q̄ſi priuatus ſenſu & mo
tu. ¶ Solutio ſtercoris ideſt emiſſio egeſtio
nis iuolūtarie ¶ Et exuberatō &c̃.& ſpmatis
¶ Cōſiderādū quod ē duplex ſperma quodā
ꝙ dicitꝰ algualdi & iniicitur quādoqȝ in tactu
mulieris & ſine coitu ut appet fen zo.p°ca°
Aliud eſt ſperma uerum quod emittitur cum
coitu utrūqȝ igitꝰ ab iſtis epilēticis fluit ¶ Du
bitatur qa uidetur ꝙ ſi ab epilēticis fluit ſper
ma n̄ fluat egeſtio Nā ſpma fluit ab eis ꝑpt
ſpaſmū ſiue cōtractiōeʒ fcām in uaſis ſpmatis
ut ponit Ga.14.li° de utilitate particularū.10.
ca° in fine Sed ſicut fit in uaſis illis ita fit ſpaſ
mus in lacertis ani ſed ſpaſmus lacertorū ani
eſt retentiuus ſicut ſpaſmus uaſorum ſperma
tis eſt expreſſiuus & expreſſor eſt eiciēs. ut
infra fen.zo ca° de multitudine ſpermatis &
exuberantia. ¶ Ad intellectū huius conſidera
quod exitus inuolūtarius ſpermatis urine &
egeſtionis poteſt fieri propter ſpaſmū & hec
cā poteſt comunicari omni epilepſie & exitus
inuolūtarius harū materierū nō ſpaſmus uaſo
rū ſpermatis eſt propinqua cā ad exitū ſeminis
inuoluntariū ut notum eſt ſpaſmus etiā lacer
torum uentris poteſt eſſe cā licet remotior exi
tus urine & ſtercoris inuoluntarii inquantum
cōpreſſis muſculis uentris accidit cōprimi in
teſtina & etiam ueſicā unde poteſt contingerꝰ
propter hanc expreſſionē exprimi egeſtionē
& urinā & ſi cōtingat tunc ſpaſmari muſculos
ueſice & ani poſſibile eſt quod expreſſio uin
cat ſpaſmū colli ueſice & ani & fiat expulſio

& non retentio. & forſan poſſibile ē cōtrariū
¶ Si ergo ꝓpter ſpaſmū fiat exitus harum mate
rierū dico ꝙ in aliis modis epilepſie pōt fieri
hoc ¶ Sed ſi apropriari poſſet hº plus ſtoma
tice eſſet ſi ſpaſmus ī ptibus uētris eſſet ī ſto
matica forcior ꝓpter adiacentiā ſtomachi illis
partibus. Alio modo pōt fieri exitus inuolun
tarius harum materierū propter relaxationē
& quandā incontinētiā que aduenit poſtq̄ ceſ
ſauit tremor & agitatio epilentici. & hoc etiā
poſſet cōmunicari pluribus ſpeciebus epilep
ſie. & non ſolū ſtomatice ¶ 3° mō pōt continge
re ꝓpter cōmotionē materierū in mēbris nu
tritiuis. ſ. inteſtinis & meſeraicis. & hoc licet
poſſet euenire in epilepſia epatica. tñ multum
aduenit in ſtomatica. quia epilenticus cā ſto
machi aggregat multas materias ex faſtidiis
& repletionibus precedentibus que cōmote in
partibus ſtomachi & inteſtinorū excitant ad
exitū egeſtionis. & quia talis cōmotio pōt cō
municari partibus renū. ideo cōmouetur uria
ad exitum & etiam ſperma. ¶ Ad contrarium
apparet ſolutio dupliciter. ¶ Vno modo ꝙ ſi fi
at in hora ſpaſmi dicemus quod ſpaſmus uen
tris uincit ſpaſmū muſculorum ani. ¶ Vel dicē
dum quod talis exitus ſit in hora relaxationis
cuiuſdam. ſiue debilitatis contingētis poſt agi
tationem. ¶ Tremor cordis propter tremorē
ſtomachi. ¶ Soda fortis. ¶ Conſiderādum ꝙ
cōtingens ē ſodā fortiorē ēe in epilepſia ſtoma
tica quā cerebrali cuius materia eſt in ſubſtā
tia cerebri eo quod fumi ſiue uapores a ſtoma
cho pertingētes ad pāniculos faciūt dolorēs for
tes ¶ Leuitas &c. p3. ¶ Et diſpoſitiones &c̄
. ſ. ſunt ¶ Et augumētū epilepſie. ſ. ex ſtomachi
diſpoſitione augmentata. ¶ Et ſunt. ſ. leuitas
uel remotō epilepſie. Propter linimentum . i.
unctōes bonas & ēplaſtra ad ſtomachū ¶ Et
purgationē. ſ. nō ſolū cū uomitu ſed etiā cū ſo
lutione uentris ¶ Et quādoq; &c̄. qa poteſt
eſſe fortiū paroxiſmorū. ¶ Ex eo. ¶ Hic ī ſpe
ciali ponit ſigna epilepſie ſtomatice Et pri° qñ
materia ſtōachi cerbro comunicata ledit mul
titudine 2° quādo ledit malicia qualitatis Ibi
2ª & ex eo eſt ut humor qui eſt Prima in tres
primo ponit ſigna quādo humor eſt flegma.
2° quādo flegmati admiſcetur colera 3° quan
do admiſcetur melācolia Ibi 2ª ſi ergo fuerit
Ibi 3ª. & ſi fuerit Cā eius quod primo dicit ē
quia humor qui plurimū aggregatur in ſto
macho ē flegma ut fen. i3. ca° đ egritudinibus
ſtomachi. Et quia maxime augetur ex reple
tione. ideo epilepſia talis accidit in horis reple
tionis. Et aleuiat̄ epilepſia uel accidentia eius
in hora uacuitatis. Et cum uenter ſoluit. i. de
poit cibum. & fit. ſ. epilepſia &c̄. Quomodo

aūt repletiones ſtomachi augeantur & egritu
dines ſequentes in tēpore uacuitatis uel reple
tionis diſputatū fuit ſupra ꝓlixe illo capitulo
Quoniā ſtomachus eſt mēbrū. ¶ Si ergo. p3.
¶ Et ſi in pluribus diſpoſitionibus quia melā
colia excitat appetitū. licet quādoq; inducat đ
iectionē eius uel ratione ſitus. quia imbibita.
unde prouocat ad expellendū. uel rōe qualita
tis quia adhuſta. ut declarabimus fen. i5. 2° ca
pitulo. Et ex eo. ¶ Primo ponit ſigna in gene
rali. 2° in ſpeciali quando materia nocens qua
litate eſt colerica. ibi. 2ª. ſi uero. ¶ Conſideran
dum circa primā ptem ꝙ cibus aſſumptus &
proprie bone qualitatis tegit maliciam mali
humoris. Sed cū homo ē uacuus tunc humor
malus furit & magis nocet. ¶ Quod dicit in
2ª parte eſt notum ¶ Sed tu dicerēs poſſet ne
eſſe alius humor q̄ colericus ille qui ſua quali
tate nocet. ¶ Dicendū ꝙ ſic. quia cuilibet hu
mori pōt accidere malicia & quidā modus ex
tranietatis. ſed expreſſit đ colera. quia ſibi fre
quentius accidit. Nam in parua quātitate pro
pter ſui acuitatē pōt fortiter ledere. ¶ Qđ ſi
¶ Hic ponit ſigna epilepſie facte per cōmuni
tatem ad mirach. Et primo in generali. 2° ī ſpe
ciali. ibi. 2ª. & ex illa. ¶ Dicit p° ꝙ ſigna epilep
ſie. ad mirach. ſunt ructus accidus propter cō
uerſionē cibi in ſtomacho ad acetoſitatē cū eſt
in cauſa in hec melancolia uel flegma. ¶ Infla
tio &c̄. ¶ Tarde quietis. quia materia ē groſ
ſa. ¶ Et inflamatio ex uentoſitate. ¶ Vel inflama
tio quando materie ille putrefiunt uel ſi cā ē
colera. ¶ Dolor inter utraſq; ſpatulas poſt
aſſumptionē cibi pauci. i. q̄uis ſit paucus. Et
cauſa eſt. quia cibus corrūpitur in ſtomacho.
qui euaporās p partes meri adiacentes dorſo
facit dolorem inter ſpatulas. Cū g° cibus eſt di
geſtus & deſcendit ceſſat dolor. & ſi iterū ſu
mat̄ cibus iterū dolor redit. Vel dixit cibi pau
ci. qa paucus cibus facilius corrūpitur q̄ mul
tus. ¶ Cum uero accidit. ſ. dolor uel epilepſia
ſecūdū uacuitatē. i. tēpore uacuitatis ſtomachi
nō accidit niſi cū duricie nature ideſt cū ſtipti
citate uētris & deſtruitur . i. remouetur talis
dolor uel epilepſia lenitate nature ¶ Cōſidrā
dum quod quando tēpore uacuitatis humor
nociuus ad ſtomachū fluit unde fit dolor in
ſtomacho & circa ſpatulas & etiā epilepſia.
tūc accidit uentris ſtipticitas ex motu materie
rū ad ſuperiora & ad partes ſtomachi & tan
dē ad caput Si ergo aduematat lenitas nature.
quia natura materiā illam pellit per inteſtina
tunc deſtruitur ille dolor & illa accidētia &
proprie ſup. ſignificatur epilepſia mirachia
ex ructu accido inflatione &c̄ ¶ Si tu inuenis
inteſtiōꝫ &c̄. quia iſta ſignificat receptū mate

rierũ ad ſuperiora uel & proprie ſup. accidit dolor ſtomachi ſecũdũ uacuitatẽ cũ duricie na ture qui dolor uel epilepſia · remouetur &c̃. ¶ Si tu inuenis &c̃. quia ſignificat receptuȝ materierũ ad ſtomachũ & ſuperiora Ex quo apparet quod iſta littera nõ uult referri ad il lud ſolũ quod dixit de lenitate nature quia eſ ſet ſermo falſus nã tenſio mirach ad ſuperiora nõ ſignificat motũ materierũ ad inferiora .ſ. ad fluxum uentris immo ad ſuperiora ut ſu mitur 4° cañ fen z^a ca° đ ſigis motuũ materie rũ ad ſuperiora ¶ Et tremorẽ .ſ. in mirach q1 ſignificat materiam in eo malam ut ſupra dixi mus capitulo de melancolia ¶ Et iſtis .ſ. pati entibus epilepſiã mirachiaȝ accidit uomit⁹ ci bi &c̃. hoc dixit ſupra ca° de cauſis epilepſie. illo parafo Illa autẽ que fit ex mirach ¶ Ex illa. ¶ Hic in ſpeciali ponit ſigna Et pri° quã do cã ẽ colera in mirach euaporans ad cerẽbrũ z° quãdo cauſa eſt melãcolia Ibi z^a & ex illa. ¶ Conſiderãdũ primo dixit uapor quia plu rima cõmunicatio materierũ ẽ in forma uapo ris. ¶ Inflamationẽ ex corpore .i. quia corpus ſentitur inflamatũ & calidũ & permiſtionem &c̃. & inquiſitionẽ .i. ut colligat aliquid ut pi los quia uapores colerici turbant albugine um uel imaginatiuã ¶ Et ex illa Rami .i. ſpe cies ſiue modi melancolie ſicut timor & ſecum loqui &c̃ ¶ Conſiderãdum quod omnis epi lepſia mirachia a materia melancolica eſt cum paſſione aliqua ſiue ſpecie melancolie quia ua por ille neceſſario turbidat ſpũs & facit eos ſil ſtres. non tñ omnis melancolia mirachia eſt cũ epilepſia quia poſſunt ſpiritus ab illis uapori bus turbidari. q̃uis cerebro non adueniat mo t⁹ ſpaſmoſus ɔtractiu⁹ .ſ. epilẽtic⁹ ¶ Dubitat quare non poſuit ſigna eius cuius cauſa eſt ua por flegmaticus. ¶ Dicendũ ꝙ forſan ut pluri mum uapores mirach. ſunt melancolici uel co lerici. Vel dicendũ ꝙ dedit intelligi ex ſignis co munibus. ¶ Illa uero. ¶ Hic ponit ſigna epi lepſie cuius cã ẽ cũ epatis coĩtate. & quia epar eſt principium nutrimenti in toto & toti diſ ponit. ideo ponit ſigna epilepſie cuius cauſa ẽ ex toto corpore ¶ Et ſupra intellexit de epilep ſia ab epate quando locutus eſt de epilepſia a toto. & primo facit hoc. in generali magis ſiue in cõfuſo. ſecundo in ſpeciali. ibi. ſecunda ſi aũt ¶ Sermo primus Auic. eſt ualde confuſus. quia uult quod ſcias ſigna dominii humorum ex primo libro fen. z^a. & ſigna cõplexionũ epatis materialiũ ex fen. 14. ¶ Notandum g° ꝙ epar poteſt multiplicare colerã aduſtã uel melanco liam unde cõſurgit epilepſia & tũc color ẽ ni ger & capilli .ſ. & pili nigri & cutis arida ni gra & hoc eſt quod dicit color et capili &c̃. po

teſt etiaȝ multiplicare ſanguinem flegmaticũ unde prouenire poterit epilepſia & tunc ẽ cu tis laxitas ſiue mollicies & pinguedo aut ei⁹ macies .ſ. ſi flegma ſit malũ ualde Et multitu do uaporis ſanguinis .ſ. ſi in toto ſanguis abundat quia apparet multa euaporatõ ua porum humidorũ Et ſignificat ipſam epilepſi am epaticã ſecundum diuerſitatẽ materierũ ¶ Pulſus. quia alius & alius pulſus aliam & aliã habũdantiã humorũ ſignificat. & ſimili ter urina. ¶ Et diſpoſitio ciborũ &c̃. patet. ¶ Et retentio eius. uerbigratia aliquis conſue uit habere euacuationẽ aliquã que reſtricta ẽ & mediante epate materia replet uenas unde ſequitur epilepſia ¶ Si aũt. Hic in ſpeciali ponit ſigna epilepſie ab epate & a toto. & p° quando materia ẽ ſanguinea. z° quando ẽ cole rica flegmatica uel melancolica. ibi. z^a. illa uero. ¶ Conſiderandũ primo dixit adhuſtionẽ. qa hic ſanguis eſt magis aptus euaporare ad ca put. ¶ Et inũdatoe &c̃. i. pulſum undoſuȝ. tñ eſſet magis undoſus ſi ſanguis non eſſet adhu ſtus. ¶ Riſum apud caſum .ſ. in poxiſimuȝ. cã apparet ex dictis in ca° de melancolia. ¶ Si aũt &c̃. p ſigna predicta .ſ. de ſignis dominii humorũ. fen. z^a. primi libri. uel predicta ĩ hoc eodẽ capitulo. ¶ Illa. ¶ Ponit ſigna epilepſie a matrice. ¶ Humiditatũ effuſarũ .ſ. aliarũ a ſpmate & ſanguine meſtruo piodico. A matri cibus enim quarũdã mulierũ euacuantur alie multe & male humiditates. ¶ Illa uero. patet Dixit aũt cũ coitate &c̃. quia ſplen inficit cor pus uerbigratia uerſus nigrũ. Dixit ſecunduȝ plurimum quia poſſibile eſt eſſe paucam me lancoliam. & quaſi totam moueri ad caput. unde reliquum corpus non inficitur. ¶ Eius autẽ. patet quod dicit. ¶ Signa curſus ſaliue .ſ. in nocte & ſiccitas labiorꝫ in die. ut Auic. po nit fen. 16. trac. 3° ca° đ ſignis uermiũ. Et caſus .i. exitus uermiũ .ſ. lõgorꝫ & aſcaridũ .i. cucur bitiorum &c̃.

PErmutatio. ¶ Hic ut ſupra ꝑmiſ ſit determinat de cauſis mouenti bus epilepſiã .i. generãtibus eam uel detegẽtibus. Et primo de cau ſis ſũptis ex parte diſpoſitionũ aeris. z° ex ci bis & potibus. & ſumno & uigilia. 3° de cau ſis ſumptis ex accidẽtibus anime et motibus corporeis. 4° ponit quaſdã medicinas mouen tes epilepſiã. & remittit nos ad ſecũdũ libruȝ. ibi. z^a. & aſſumptio eius. ibi. 3^a. & paſſiones. ibi. 4^a. medicinas. ¶ Primum textũ quidam ſic exponunt permutatio .ſ. ſubita ad aerem .ſ. quencũq̧ iuuat ad epilepſiam .ſ. cauſandam. quia ſubita mutatõ đbilitat & terret uirtutẽ Alii ſic. permutatio ad aerem .ſ. calidum & ſic

cum est iuuans ad epilepsiam .s.curandam. Alii sic.permutatio ad aerem.s.frigidū & humidū est iuuans ad epilepsiam.s.causandam. ¶ Secundum textū sic exponūt sicut quedam cause remouentes permutationē ad aerē idest quamuis n̄ pmutēt aerē sed stent in eo in quo facti fuerunt epilentici confert ei silicet epilepsie ad hoc quod ipsa reuertatur in suis peroxismis Alii sic exponunt sicut.quedam cause &c̄. idest quedā nō permutatio aeris cōfert idest iuuat ei epilentico uerbigratia nō permutari ad aerē frigidū et hūidū. ¶ Alias sic exposui Propter quod scīedum quod epilētici que.rūt mutare ciuitatē & domū siue locū in quo habitant propter irā furiā tristiciā & clamores que credūt esse in loco in quo sunt & propter illud euenire Remouere igitur istas causas q̄ inducunt animā eius ad permutādū aerē conferūt ei.s.epilētico Et sup.mouet epilepsiā omnis calor superfluus quia debilitat cerebrū & mouet materias & omne frigus quia etiā debilitat Et coitus plurimus quia tēperatus forsam nō nocꝫ. Epilepsiā eleuat.i. euenire facit multitudo pluuiarū quia hamectat Venti &c̄ Simul.i.i propinquo tēpore qa precesserit australis & sequatur septētrionalis Vel simul.i. uterq̄ quia uterq̄ istorū uētorū facit epilepsiā Et pbat stati subtiliāt.i.eliquāt & cōuertūt etiā in uapores quos nō resoluūt ut appet ex uirtute affo.& cōmēti 3ª particule austrini flatus &cetera Excitat̄ i hieme pter hūiditates & phibitionē resolutionis pprie i corporibus d̄bilibus quia corpora fortia melius hūt in hieme ut in cōmēto affo. uētres hieme & cetera Corpora autē ad epilepsiā pata secūdū plurimū debilia sunt Et autūno pter corruptōnē.s.humorū quia autūnus similatur morbo de corruptione.ut in cōmēto affo.Et q̄ b⁹ semel aut bis ergo epilepsia autūnalis erit maxime ex corruptione humorū pueniens. Et minoratur in regionibus septentrionalibus. ¶ Cōtra quia statim dixit ꝙ fit ex uento septentrionali. ¶ Itē dixit ꝙ epilepsia excitetur in septentrione. ¶ Dicendū ꝙ habitātes in regione septentrionali sunt bone digestionis & fortes in uirtutibus.& ideo epilepsia non multiplicatur in eis nisi a magna causa.tamen uētus septentrionalis ueniens ad alias regiones causat epilepsiā.Et ideo exponatur sic.excitatur i septentrione.i.in constitutione septentrionali.uel in uento septentrionali.Aliter posset dici ꝙ regio septentrionalis & uentus septentrionalis possunt cōsiderari tripliciter zᵐ tres effectus. Vno modo quātū ad uigorationē quā faciunt circa digestionē.& ut sic non faciunt euenire epilepsiam.imo illā phibent.Alio modo q̄tuꝫ ad exicationē.quia uentus septentrionalis est siccus & sic ēt prohibet eam.quia cōsumit materias.unde cor cōstituit forciora & bene mobilia.ut 3ª particula affo.illo affo.Cottidie uero.Tercio mō quantū ad phibitionē resolutionis.& ut sic facit epilepsiā.& ideo etiam facit eam sicut hiems.sicut hiems.s.phibendo resolutionē.quia hiems fortificando digestionē p hibet epilepsiam.Quod aūt istorū obtineat est secūdū corporū aptitudinē diuersaꝫ. ¶ Et odores &c̄.mouet eos.s.hūores in epilēticis. ¶ Speculario &c̄.qa mouet spūs in cereb° ūde faciūt uertiginē ut supra.ca° d̄ uertigine &c̄. ¶ Balneū &c̄.quia mouet materias crudas & ē cā indigestionis. ¶ Effusio aque calide super caput.s.ante digestionē cibi. ¶ Et assumptio &c̄.Vinū feculētū idest nō d̄fecatū.s.turbidū Antiquū etiā pter nocumētū.s.multi caloris & efumationis Vinum enī antiquū ē calidius nouo ut sumitur 7° the.ca° de cura: sicce discrasie & nonū ut mustū. ¶ Cōsiderandū q̄d antiquitas & nouitas in uinis nō est bene determinabilis.Diuersificatur enim secūdū uinorū diuersitatē & climatū i quo etiā laborat ysaac ca° de uino nō est transmutatū. Quedam.n. uina nō rectificantur nisi transmutentur & d̄ illis est hic sermo Et parum quia mentem si ue cerebrum percutit & neruos ¶ Apium pꝫ ¶ Lentes &c̄ Nisi &c̄.quia ordeum sui uiscositate & humiditate quadam remittit lētium siccitatem nō autem disputamus hic an hordū sit siccum uel humidum q̄uis enim siccum. eēt in cōplexione habet quandā uiscositatē pprie pultes eius. ¶ Fabe etiam & alea lac & dulcia.s.cito coruptibilia. ¶ Plurimū pinguedis in cibo.quia corrūpit digestionem leuigando & lubricādo. ¶ Omne grossum & cetera.frigidum stipticum. quia generat frigidos humores & constringit eos.omne calidum.s.superfluum & subitum sunt & cetera.& assignat causam quia calida & acuta & nausea eleuant humores. ¶ Et uigilie.silicet superflue. quia replent caput uaporibus.ut supra capitulo de corruptione memorie.& infra ca° de cura epilepsie.debilitant & resoluunt spiritum. ¶ Et passiones ¶ Considerandū ꝙ omnia que enumerat cōmouent subito cerebrum & spiritus & debilitant uirtutes.Tristicia etiam licet nō subito hoc faciat ¶ Turbo est uentus malus de quo forsan Auic. loquitur primo canonis fen.2ª. illo capitulo ¶ Nunc aūt & cetera.uersus finē.Exercitatio sup repletionē .quia est cā indigestionis.siue fiat & cetera.quia quidam exercitantur ad unā intentionē quidā ad aliaꝫ quarūq̄ intentionū fiat dūmodō sit sup replētionē est malū. ¶ Medicinas &cetera. cum si

gnis.i.cū areolis.& cetera.

O Portet.¶ Iam posuit causas & si gna epilepsie.¶ Hic ponit curam & primo expedit se a cura epilepsie in etate determinata.2° generaliter & absolute.ibi 2ª.amplius comune.¶ Causa aūt quare posuit p°. curā infantiū est qa illam etatē multū comitatur.ut supra.& p° continentis.¶ Dubitatur quia Alexander concedit erucam.sed eruca generat sanguinem nō bonum.ut primo de differentiis fe.& per consequens etiā lac non bonū.¶ Dicendum quod eruca conceditur ab Alexandro gratia medicine ad subtiliandū lac grossum.Hic uero prohibetur in ratione cibi lactanti que non indiget lactis subtiliatione.¶ Si tolleraūit &c̄.hoc est quando iam pcesserunt plus in etate.uel etiā potest eis concedi decoctio đ ysopo.¶ Nā olfacere.¶ Cōtra qa odores boni mouēt epilepsiam.ut supra dixit.¶ Dicendū ꝙ si in capite est multa repletio ista odoramenta eliq̄do materiam & replendo possunt mouere epilepsiā Sed si repletio sit pauca possunt cōferre etiā in multo usu possunt nocere in usu autem moderato nō Et hec regula ponitur a Mes.in suo de apropriatis ca° de soda .Excusat laborem .i.nō oportebit te laborare cum alia medicina. ¶ Amplius cause.¶ Hic ponit curam epilepsie absolute.s.nō determinando ad etatem .Et primo in generali 2° in speciali Ibi 2ª & cū fuerit causa cerebri epilepsia tunc & cetera . Priª in duas primo ponit curam per dietam 2° ꝑ medicinas Ibi 2ª cū autem attracte sunt materie Prima in tres primo ponit regimē per cibū & potū & repletionem & inanitionem & per aerē 2° per somnum & uigiliam 3° per motū & quietem Ibi 2ª & multū dormire Ibi 3ª ꝑmū autē uel ibi quod si exercitiū Prima in duas primo facit hoc magis in generali 2° in speciali Ibi 2ª & neq̧ multū.¶ Dubitatˀ an due partes cibi epilentico debeant dari in prandeo & tres in cena Videtur quod nō per Rasis primo continētis capitulo de epilepsia ubi dicit . due partes dimittantur pro eoꝝ cena.¶ Amplius tunc debet plus comedi de cibo cū fortior sequitur digestio sed cenam fortior sequitur digestio propter quietem & somnum nocturnū ut Aliab.primo prac.¶ Io cōtrariū Auic.hic¶ Dicēdū quod primo epilenticus debet minorare de tota quantitate cibi cōsueti in sanitate vmo minus cōedere q̄ ipse digererē possit Rō est quia cū sit morbus materialis đ materia grossa silicet proprie loquēdo de epilepsia flegmatica abstinētia & paucitas cibi est cā cōsumptionis materieꝝ unde i febribus flegmaticis cōmendatur fames & somnus supˀ famem & ex rōne in sestanis febribus laudatˀ regiminis subtiliatio & ideo primo cañ. fen. 4ª p° ca° ponitur quod regimen subtiliatiuū remouet multas prolixarū egritudinū & hoc innuebat Auic.hic cū dixit cibū qui est minor sua refectione.s. consueta in sanitate uel mior sua refectione.quia non reficiatur sed remanet cū reliquis appetitus.unde dixit non consequuntur cōplementū refectionis.¶ Dico 2° ꝙ de toto isto cibo maior ps dēt dari in prandio & minor in cena imo si posset oporteret dimittere cenā. Vnde Auic.non tollerat ut semel reficiatur. Ratio ē quia ex multa cena fit ad caput multa euaporatio.hoc aūt epilenticis est ualde nociuū.ergo uel non debet cenare uel parum.¶ Ad contrariū dicēdū primo ꝙ textus ille.Rasis credo ꝙ sit corruptus.& ꝙ uult stare sicut stat hic tex.Auic.¶ Ad rationē dicendū ꝙ illi cibo qui in mane sumitur sufficit digestio diurna.quia ēt est minor refectione sua.et licet de sero scilicet in cena sumptus forsan potentius digeritur .sequitur tamen maius nocumentum scilicet multa euaporatio.¶ Post exercitium subtile.i. leue & conueniens.¶ Et neq̧.multum.¶ Hic in speciali ponit regimen & primo per potum addens de aere.2° per cibum.tercio docet rectificare nocumentum repletionis.ibi.2ª.& epilentico.ibi.3ª.ꝙ si epilenticis accidit repletio.¶ Dubitatur quia hic cōcedit uinum antiquum. supra aūt prohibuit propter suū nocumentum.¶ Dicendū primo exponēdo antiquū .s. debite antiquitatis qđ sit nō mustum sed politum Vel dicendū 2° ꝙ uinū antiquū factis euacuatiōibus in fine epilepsie cū parum ex eo sumitur confert sicut etiam dicimus in paralisi ut prima fen 2° ca° de cura paralis. Vel dicendum quod si contingat peccare in uino minus malū est antiquū q̄ nouū proprie antiquū habens de ponticitate.qa minus ē uaporosū¶ Et epilentico¶ Hic pōit regimen per cibū &.primo per carnes 2° per olera 3° per fructus 4° per radices & semina & etiā herbas addēs alia Ibi 2ª.& alienent Ibi 3ª & oportet ut Ibi 4ª & oportet.¶ Considerandum quod carnes grosse fortes idest duri nutrimenti ut uaccine carnes & auiū aquaticarum & similes generant grossos humores & sunt in periculo corruptionis in stomacho¶ Pisces omnes¶ Contra per Alexandrū qui dicit. pisces autē offerendi sunt quales sunt &c̄.& enumerat multas species pisciū.¶ Dicendum quod in epilepsia .s.flegmatica proprie cōmunes pisces sunt minus laudabiles q̄ carnes laudate Rō ē qa pisciū nutrimētū ē flegmaticū tamē qdā pisces aliis minus mali sunt & istos Alexāder eligit ut minus malos¶ Duragi &

arabim sunt aues parue ut littera extra ponit ¶ Caneuil.i.alauda. ¶ Edis. ¶ Considera qđ in partibus nostris est caro multū humectās. unde comunitas nostra dicit ꝙ est reumatica. & zᵐ hoc nō multū cōpeteret.sed cōuenietior edus esset iam quasi cōpletus & preparatio sua p assationē. ¶ Caro porci siluestris ē laudata plusq̄ caro domestica.unde z° cañ.ca° đ carnibus. Christiani uero dicūt ꝙ melior caro ē porci siluestris & laudantur.s.a iohannicio ut ponit Rasis primo continentis. ¶ Carnes caprine. ¶ Contrariū ponit Aliab. 5°.prac.in hoc capitulo ¶ Dicendū ꝙ Aliab.intelligit de carne capre antique. Hic exponatur carnes caprine .s.non antiquate.s.annalis capre ¶ Et cōsidera ꝙ Auic.non confirmat nec reprobat hoc dictū. quia aliquod habet dubiū ¶ Na q̄uis ex pte siccitatis nutrimenti conueniant.tamen sunt dure digestionis & nutrimenti. unde per indigestionē generant flegma.licet a quibusdā credatur ꝙ caprina caro calida sit & sicca. quod tñ presenter discutere non curamus. ¶ Vitupantur dulcia.s. grossa.ut forsan dactili & pinguia.s.multum. quia non bene digestibilia. ¶ Vsq̄ ad blites. ¶ Contra quia Alexander epilenticis concedit blitem. ¶ Dicendum quod blitis est diuersarum specierum.& aliqua ex eis calida & sicca in complexione.& credo ꝙ sit minor habens colorem uiridē clarum.& quā doq̄ declinātem ad rubedinem.& ista potest concedi. unde statim Auicena concedit sicle aquam ad nature lenificationem. Alia est frigida & humida in complexione. & credo qđ sit maior uiriditas obscura.& ista negatur in epilepsia. ¶ Et ex hac diuisione apparet concordia inter auctores. ¶ Quidam enim ponunt siclam.i. blitem calide & sicce complexionis. & quidam frigide & humide. Apparet etiaꝫ sedatio ɔtradictionis i tex Auic.pri° libro fen. 3ª doctrina 5ª eodē ca° ubi in hieme in cibo cōcedit siclā.i.blitim & statim negat blitiꝫ. ¶ Et proprie &c̄.apiū apparet ex cōcessis ab omni auctore. ¶ Si autē excusare nō potes qa homo omnino uult ferculum de olere aliquo uel nouo appetitu uel cōsuetudine endiuia scilicet amara proprie & eis quidē conceditur lactuca.s.a Rasi primo continētis Ergo &c̄ qa frigida & humida ¶ Et cōceditur coriandrū &c̄. Ego uero uitupero quia frigidū secūdū Auic. z° cañ & eius multiplicationē scilicet continuatione usus uel multa dosi ¶ Nisi &c.ista expositio potest referri ad lactucā & coriandrum Reliqua patent ¶ Et oportet ut fructus humidos sicut citrulos & cucumeres & mala & pira. ¶ Grossos idest grossi nutrimēti ut pira.petrosa nisi quosdam stipticos ut citonia & aliqua species pirorū & nespila cū quantitate eleuiationis pauce idest aleuiando cum pauca quantitate qua parū detur de eis & redit causam Et oportet ut uitēt cibos graues idest difficilis digestionis ¶ Baucie.i. pastinace & patet. ¶ Et alienent. ¶ Diceꝫ aliquis cū quo debent leuari manus. ¶ Dicendum quod cū aq̄ đcoctionis herbarum conferrētium in hac passione ut rutta saluia & similia uel lauetur cuꝫ aqua & uino. ¶ Quod si subtilietur regimen post ut rectificetur si quid remansit crudum. ¶ Alienent cibos desicatiuos ¶ Contra imo talia sunt concessa. ¶ Dicendū ꝙ intelligit simul ista siccatiuos grauatiuos.s. siccos grauantes stomachū.sicut esset lens & caro bouis stupefactiuos ut papauer uel lactuca. Repletio uero.Cañ.hic ē supra positus i hac fen. tractatu 4°.ca° de corruptione memorie ¶ Et multuꝫ dormire.patet. ¶ Primum autē.i. principale quies corporis et trēquilitas mētis. ¶ Qđ si. ¶ Considerandū ꝙ in exercitio ante euacuatōnes timetur agitatio materierū conuenit ergo magis corpore mundificato cū euacuationibus dictis p farmacias & flebothomiā si expedit. & alia. Duplex aūt exercitium innuit Auicena Vnū est post cibū & istud debet esse leue Aliud est ante cibū & de hoc innuit quod sit magis forte & laxans Vel dicendū quod per repletionem intelligit replectionē đ humoribus unde exercitia & fricationes facimus in epilenticis ante euacuationes & hoc ad preparandū illos humores ad euacuationē & tale exercitiū debet esse paucū quo homo nō laxetur nec illi humores agitentur & tunc oportet qđ ista pars sit seperata & per se oportebit &c̄. Priª tamen expositio uidetur conformior mēti.A. ¶ Oportet ut moueatur &c̄ Hoc totū facit Auic.ne materia trahatur ad caput & iō cum exercitatur manibus et partibus superioribus oportet quod exercitetur pedibus ut materia ad inferiora trahatur Et ingenia in fricando docet etiam ad hoc & patet. ¶ Cum ergo. ¶ Iam posuit curam epilepsie quantum ad regimen in sex rebus non naturalibus. ¶ Hic ponit curā magis per medicinas Et primo itēdēdo ad egritudinē z° ad accidēs ibi secunda cum ergo accidit epilenticis. Prima in tres primo in comuni magis ponit curā p medicinas euacuantes & alterāres miscendo multos cañ. z° in speciali ponendo multas medicinas.3° annectit quedā cañ.ibi.zª. & ex degluttientibus ibi.3ª.& ex eis que eos iuuant. Posset diuidi in tot partes quot ponit cañ. ¶ Dubitatur. circa primā cañ.an euacuatio p uētrē cū farmaciis & mundificatio cū clisteriis cōperant ante q̄ sint attracte materie ad inferiora. ¶ Diceduꝫ

ꝙ magis tunc cõpetunt ut notum est.sed etiaʒ posset fieri q̃uis non sint alio remedio inferiꝰ tracte.sint tñ apte euacuatõi. ¶ Fricet caput. &c̃. ¶ Ista proprie cõueniũt factis tractibus materieꝝ ad inferiora. & euacuationibus. & forsan gratia horũ Auic. dixit istũ sermonẽ ca lefiat & mutetur.s.ad siccũ quia illa resoluunt & aperiunt poros.unde conceduntur in con seruatione sanitatis oculorũ & preseruatione ut Mes.ponit caº de egritudinibus oculoꝝ.et infra fen.3ª.d.citur uentose & cauteriũ maxie cõueniunt factis euacuationibus & tractis ma teriebus ad inferiora & etiã balneum. ¶ Sed tu diceres quare ponũtur uentose.circa ypocũ dria. ¶ Dicendũ ꝙ possunt educere uapores flegmatis multiplicatos ibidem & diuertunt. ¶ Calefiat.&c̃. Sciuisti in capitulo de canoni bus uniuersalibus.& capitulo de cura sode fri gide. Et quandoq̧ ponitur post paroxismũ.i. stante & procedente poxismo.ut remaneat os apertuʒ.ut liberius anheletur.& nõ ãputent.s. bi linguã uel corrũpat quod quandoq̧ accide re consueuit.uel post paroxismũ.i.i fine.ut ap to ore distillent humiditates que pulse sunt ad palatuʒ p collatorium. ¶ Incipias euacuare secũdum eã.i.secũdum diuersitatẽ materie de inde factis purgationibus intende &c̃. Si autẽ istud.i.epilepsia accidit &c̃. multiplicatur cũ multitudine.qa uides multã repletionẽ. Eua cuetur cũ apparente.i.cũ potenti medicina. Vel cũ apparente.i.sicut apparet dominiũ hu moris. Et pro.i.educatur humor &c̃.secũduʒ ꝙ dicturi sumus.s.i hº capitulo. Et si nõ fuerit quod prohibet.possunt prohibere natura ma terie uirtus etas & multa que oportet scire pº cañ.fen.4ª.3º caº.& capitulo de flobothomia. ¶ Laudat.aũt flobothomiam uenis.quia est tunc materia mista sanguini. Laudat autẽ flo bothomiã.pedis.s.saphene.quia diuertit a ca pite. Dubitat autẽ semp in euacuatõe sangui nis ne cerebrũ ifrigidetur.quia si de hoc time res.q̃uis de materia sanguini mista multũ per flebothomiã euacuares maius esset nocumẽtũ infrigidationis cerebri q̃ iuuamentum euacua tionis. Dicturi sumus scilicet i hoc capitulo.pa rũ infra. ¶ Cumq̧ hora. ¶ Hic ẽ alius cañ.i uomitu.& põt dupliciter intelligi. Primo ꝙ cum pertransit hora paroxismi.i. cum cessa uit paroxismus.& iste infirmus iam surgit ab eo. Vel cum hora paroxismi pertransit.i. ante ueniat. Secundus paroxismus prope aduentũ eius.& proprie hoc scies si postpõit ita ꝙ tu fa cias uomitũ in hora in qua iam consueuit ue nire. Vomitus aũt cõfert proprie si stomacho fuerit inceptus.i.si causa huius epilepsie sto machus. ¶ Licet multitudo.&c̃. ¶ Hic ẽ cañ.

ex premissis & declaratis in caº. ubi hac fen ¶ Epilepsie cerebri.i.cerebrali Vult igitur. A. in summa quod uomitus proprie confert epi lepsie stomatice & nõ cõfert epilepsie cerebra li hic ¶ Sed cõtrariũ ponit Alexãder.q in epi lepsia cerebrali laudat uomitũ ¶ Hoc ẽ solutũ supra prealegato caº & fen 3ª in qõne an uomi tus ꝯferat uisui ¶ Et ex deglutiẽtibus. ¶ Hic in speciali ponit multas medicinas & priº po nit quasdã que degluciuntur 2º ponit medici nas que insufflantur 3º uaporationes 4º odora menta 5º sirupos 6º unctiones 7º ponit suspẽ siones ad colluʒ 8º ponit multas alias medicias que per os sumũtur Ibi 2ª ex insufflationibus Ibi 3ª ex uaporatiuis Ibi 4ª & ex odoramẽtis Ibi 5ª & ex sirupis Ibi 6ª & ex unctionibꝰ Ibi 7ª suspensionis Ibi 8ª & ex medicinis alꝫs ma teriis ¶ Dicit primo ex deglutiẽtibus idest his que oportet deglutire quasi in substantia grossa ut diu in stomacho moretur In dispositi tione idest cũ appropinquat epilepsie paroxis mus Et aliis.s.temporibus Cum oximelle de melle ad differentiã ʒuccarini quia mel apum magis calefacit & abstergit q̃ mel canne Reli que medicine quas.enumerat sunt note & sũt calefacientes & resoluẽtes & exicantes ut pʒ ¶ Suspensionis uero peonie experti sunt &c̃. s. Ga.6º.de simplici medicina capitulo de peo nia & ponit ibi istoriã. ¶ Et uidetur &c̃.in hoc oportet stare experimento ¶ Et ex mate riis. ¶ Hic ponit multas medicinas & fere om nes scribũtur primo cõtinẽtis caº de epilepsia ¶ Et bondachatem Rasis dicit nabacha est no mẽ poderis & neutrũ inuenio tamẽ potest da ri de triaca a.3.5.usq̧ ad.3.i.reliqua patent. ¶ Et ex eis. ¶ In hº innuit affo. qui dicit epi lenticorum iuuenibus &cetera ¶ Cum ergo patet quia intenditur tortuositati que accidit quandoque in membris epilentici & remanet post paroxismum &c̃ ¶ Et cum fuerit epilep sia causa ¶ Iam posuit curam epilepsie quan tum ad regimẽ & in sermone generali. ¶ Hic ponit curam in speciali quantum ad diuersas species & causas epilepsie Et primo ponit cu ram epilepsie cerebralis 2º epilepsie per cõita tem Ibi 2ª quando uero epilepsia est ex stoma cho Prima in duas primo ponit curam in ten dendo ad egritudinem 2º ad accidens Ibi 2ª. & cum aliquibus mẽbris Prima in.d. primo ponit curaʒ epilepsie cerebralis in generali ma gis secundo in speciali Ibi 2ª melius autem Pri ma in duas primo ponit curam epilepsie cere bralis per euacuationem materie secundo per alterationẽ complexionis derelicte ibi secunda & post illud totum Prima in duas primo fa cit quod dictum est secundo ponit ergimen

speciale ppe paroxismum Ibi zª & oportet. ¶ In pª parte .A.intendit ad euacuationẽ materiei epilepsie cerebralis & hoc cum medicinis solutiuis ut elleboro & similibus & si expedit cum flobotomia ex quocunque humorẽ sit sili cet sanguini misto siue sit ex sanguie Docꝫ autem flobothomare ex duabus cephalicis.s.mul .s.si multa sit repletio & ex uena sub lingua & docet ponere uentosas ut materia in ebdomada trahatur ex cerebro.s.cũ flobothomia & uentosis.q.d.ista fiant in una ebdomada.s.flobothomia & uentose.si illic non fuerit &c̃.qa si complexio cerebri sit frigida uel sit hõ debilis cerebri cum flobothomia noceretur nõ dẽt fieri.& hº ẽ quod supra premissit se dicturũ Quandoqꝫ necessarium est ut flobothomiam multiplices.s.in numero uel quantitate. ut tibi apparet Cũ gº feceris illud.s. flobothomiã & uẽtosas uel illud.s.flebothomiã & farmatiam.&c̃.facias quiescere p ebdomodã ut uirt⁹ reconfortetur. Deinde & cetera ut euacuetur materia Et paulatim eius euacuatio cõpleaẽ. postpone uentosas.s.si uidetur eaꝝ indigentia. ¶ Et tandẽ Auic.dat cañ.generalẽ & ẽ quod modo quiescas.& modo purges iterato quousqꝫ euacueẽ materia.¶ Et post illud.s.post euacuationes uniuersales administrentur gargarismata & cetera. Hec sunt scita hac fen. in caº de can. uniuersalibus. ¶ Scebebit. quidã dicunt ꝙ confectio.Alii dicunt ꝙ est anetum. Alii ruta.Alii quod est oppoponacũ amaraci .i.maiorane. ¶ Considerandũ ꝙ licet epilepsia de qua est sermo dicatur cerebralis.tamen cuꝫ ea cõmunicat tocius mala dispositõ materialis & ideo ẽt euacuationes uniuersales in ea fiunt & postea particulares.¶ Et oportet. Causa est ut non aggrauetur a repletione cibi & humorũ stomachi.Euomat ãte cibũ.i. premisso cibo.Vel ãte cibũ.i.anteq̃ comedat cibaria sua sibi conuenientia.tñ premisso cibo iuuante ad uomitũ sicut pisces saliti.& alia.s.similia. uel alea.¶ Et post.¶ Causa est quia post materierũ euacuationẽ oportet uenire ad eam que facta ẽ dispositionẽ.Et quia epilepsia cerebralis secũdũ plurimũ ẽ flegmatica.ideo oportet sequi cũ calefaciẽtibus & exicãtibus que nos docuit supra in can.generalibus. Dant autem cañ.in modo usus ut paulatim agamus & nõ subito.quia naturã terrent mutationes subite. Dat ẽt terminũ alterationis & signũ tue bone operationis.ut cerebrũ non ledatur. quia si apparet lesio ex usu calidorũ.uerbigratia pmistio intellectus.tunc quiesce.¶ Melius auteꝫ. ¶ Hic in speciali ponit curã epilepsie cerebralis.& prio intẽdẽdo ad causam.zº ad accidẽs ibi.zª.ex aliquibus. Prima in tres.prio poit curã quando causa epilepsie ẽ flegma.zº quãdo est melancolia .3º quando ẽ colera.ibi .zª melancolia.ibi.3ª.in epilepsia uero colerica.Prima in duas.primo ponit curam quando causa est flegma sine peccato sanguinis.zº quando cum flegmate est peccatũ sanguinis.& in hoc inuit curam eius cuius causa est sanguis.ibi. zª ¶ Quod si.¶ Quod prio dicit patet.& ŝ declaratum est quid est hiera absolute prolata supra in capitulo uniuersali.¶ In secunda parte Auicena intẽdit post flobothomiam ad purgandum humorem peccantẽ & mũdificãdum sanguinem cum turbit &c̃.¶ In tercia parte docet purgare melancoliam.& cõfortare ptes capitis & colli et pectoris que sunt mẽbra neruosa cũ inuctione. Et similiter intellige quod inunctiones cõuenientes possunt fieri in epilepsia flegmatica & aliis Hic tamẽ Auic.abbreuiat propter illud ꝙ perfecte dictũ ẽ i cañ. generalibus.¶ In 4ª parte laudat usum clisteriorum infrigidantiũ & humectantiũ ut ex decoctione portulace cucurbite &c̃ similiũ Et cã est quia cũ infrigidatione fit lenificatio uentris & diuersio a capite sicut diximus supra caº de frenesi .Et intelligit Auic. quod tu euacues colerã Si autẽ colera est adusta tũc est in iudicio melãcolie.s.in cura & signis qa adustio facit eã tendere ad naturã melancolie Aut inter colericã &cetera Nã adustio accidẽs colerẽ uel est talis modi ꝙ eam permutat ad naturã melancolie tunc talis colera est in iudicio melãcolie uel non permutat eam sic sed est in uia & tunc est media inter coleram rubeam & melãcoliam Et ea.s.epilepsia que nominata est mater infantiũ Nam epilepsia dicta mater infantiũ est similis melancolice uel quia fit ex melãcolia forsan apud aliquos uel quia est epilepsia coiũcta multe siccitati ut superius pluries a Rasi primo continentis Vnde in capº de spasmo dicit sic reperitur in libro de abreuiationibus quod superuenit pueris spasmus siccus qui appelatur a uulgo mater puerorum ergo secũdũ hº melãcolica epilepsia & mater puerorũ sunt unũ extremuꝫ & epilepsia colerica ẽ aliud extremũ Sed epilepsia ex colera adusta uel est in iudicio melancolice & similiter mẽis puerorum uel est inter colericã ex una parte & melancolicã & matrẽ puerorũ ex alia pte & forsam sup.mater puerorũ siue infantiuꝫ ẽ de genere colerice silicet epilepsie apud quosdam.s.apud Rasim primo cõtinẽtis capitulo de epilepsia & dicit quod inuenit hoc i quodã libro Et propter illud quia dicunt esse epilepsiã ex colera precipiũt &c̃.Et uideẽ ꝙ huius nominis.s.mater infantiũ usus &c̃. qa dicunt esse ex colera aliqualiter adusta . Verũ tamen

&c̃ quia uidetur qđ usus sit super epilepsia que accidit infantibus ex materia flegmatica que utplurimuȝ accidit eis Et sic uidet̃ ꝙ ueridici medici utantur hoc uocabulo Rarissime enim infantibus accidit epilepsia colerica ut notum est Ex quibus apparet ꝙ mater infantium siue puerorū importat tres egritudines.s. epilepsiā que utplurimū accidit ī fantibus & usus huius nominis uidetur esse apud medicos ueridicos & epilepsiam que fit a colera & spasmū a siccitate in pueris & hec colliguntur a Rasi primo continētis ca° de epilepsia & ca° de spasmo ¶ Et cum. ¶ Considerādū quod hic cañ.est bis positus in hoc ca° Nā primo cadebat supra in canonibus generalibus cur̃ epilepsie quibus intēdebatur ad causam & ad accidens Hic autē cadit in canonibus specialibus cure epilepsie silicet cerebralis in qua etiā intēdimus ad causaȝ & ad accidēs Posibile eni ē ꝙ pº paroxismū epilepsie r̃māeat ī mēbro aliqº tortura siue spasmº ūde oportet ea rectificar̃ ꝑmēdo & molificādo ut cesset spasmosa tēsio & duricies ¶ Quādo uero ¶ Hic pōit curaȝ epilepsie per comunitatē Et pº eius q̄ ē p cōitatem ad stomachū.z° eius que fit ex uapore eleuato ab aliqª extremitate.ut manu uel pede.3° ponit curā eius que fit ex uapore eleuato a toto corpore.ibi.zª.i illa uero.ibi.3ª.i illa aūt.Prima in duas. Nam epilepsia ex stomacho in genere est duplex. Vna cuius causa agit multitudine sua & est secundū plurimū flegma.& excitatur tempore repletionis.Alia est cuius causa agit sui malicia.& excitatur secundū plurimū tempore uacuitatis. Primo ergo ponit curā prime epilepsie.z° secunde.ibi.zª. illi uero.Curam prime epilepsie stōatice.A. abbreuiat.quia uult te scire ex cura egritudinū stomachi.fen.13.tamen in summa ad tria intendit.Primo ad euacuationē materie iterādo eam multociens in anno.quia iste materie sunt fixe.& continuo regenerantur.z° intendit ad confortationē stomachi post euacuationē. Et iste est cañ.positus fen.13.ca° de canonibus uniuersalibus curationis egritudinuȝ stomachi. Similiter ēt oportet intendere ad cōfortatōeȝ cerebri.3° intendit ad rectificationē regiminis dando cibaria uelocis digestionis boni chimi.et reducantur.s.ad bonitatē digestionis.si contingat eā corrūpi in eis. quia frequenter accidit secundum ꝙ narrauimus &c̃ .s.fen.13.¶ Dimittant &c̃.ad cōsumptionē materierū multarū que recipiūtur in eorū stomachis.¶ Illi uero.¶ Hanc curā Auic.ualde breuiter tibi innuit.& uult ꝙ scias eā ex capitulo epilepsie.s. isto.ubi docuit curare epilepsiā secūdū unamquāq̧ materiā illā euacuando.Vide ergo quis modus materie ē qui ad stomachū fluit tēpore uacuitatis.& illū euacua.Vult ēt ꝙ scias eā ex capitulis aliis.quia ex capitulis scriptis fen.13.ubi scis modos euacuandi & curandi omnē materiam ad stomachum fluētē. & supra ex capitulo đ soda p cōmunitatē.¶ In illa uero.

¶ In hac cura epilepsie Auic.intēdit ad duo. Primo ad prohibitionē ascēsus uaporis ligādo.sicut ēt docet Gali.3° đ interioribus.7° ca° z° intendit ad materie cōsumptionē.& h° dupliciter.Primo per medicinas solutiuas scitas uerbigratia p pillulas cocias uel fetidas uel de hermodactilis.si uirtus euacuationis iam peruenit ad ipsuȝ.s.humorē.Quare Auic.dubitet in hoc ꝙ humor posset esse situatus in tali loco.& taliter ꝙ uirtus medicine non perueniret ad ipsum.uerbigratia si esset in police pedis & homo esset non fortis uirtutis.& hūor esset ibi fortiter fixus non posses dare solutiuum cuius uirtus cum efficatia perueniret ad attrahendum illum humorem & ad euacuandum eum per uentrem.& ideo Auic. z° intendit ad cōsumptionē materie & euacuationem cum ulceratione & eductione puris.& cū adhustione materie.s.cum medicinis causticis uel cum cauterio.& hec cura fit in hora q̄etis. a paroxismo.sicut ligatura fit cum incipit sentiri ascensus materie.Et enumerat Auic. has medicinas causticas.¶ Alchecheręȝ ē una spēs lacticinii.¶ In illa.¶ Considerāduȝ ꝙ tunc dicimus a toto corpore eleuari proprie qñ uapor surgit a tocius repletione.ut sanguine malo contento in uenis uel sparso in corpus.& tūc competit flobothomia guideȝ si nō timetur infrigidatio cerebri & apoplesia & p cōsequēs abcisio spūs.i.anhelitus Hec enim uena multū euacuat a cerebro & non timent quia hoc dicunt quod nō possit sanguis retineri quanuis enim in flebothomia haꝝ uenarū guideȝ sit timor de nimio fluxu propter nō posse retineri sanguinē tamē ille timor ē paruus respectu timoris qui ē de apoplesia quia etiam confidunt posse uenā restringere Si ergo non est timor de h° ista flebothomia sanaret ab epilepsia cōmunitate ad totū & ꝑpter illud &c̃ .ex eo.s. toto q̄uis nō sit uapor sed humor Et tandem Aui. ponit suam sententiam & dicit qđ si hoc idest flobothomia guideȝ ñ est possibilis ē qa est timor in cuiusq̧ &c̃.quia arthariarū post aures & iō magnificatur multitudo iuuamēti Et hoc apparet ex dictis supra đ cura uertiginis &c̃.

APoplesia.¶ Iam perfcē determinauit de epilepsia ¶ Hic determinat de apoplesia Et primo quātū ad sui esse species diuersitates &

causas 2º. ponit signa 3º curam Ibi 2ª drã Ibi 3ª
cura Prima in vi. primo ponit diffinitionẽ eiꝰ
2º spẽs 3º causas 4º terminationẽ 5º. locũ paf
sionis eius 6º preparationẽ corporum ad illaȝ
Ibi 2ª nã si Ibi 3ª hec uero opilatio Ibi 4ª apo
plesia uero secũdũ plurimũ Ibi 5ª significat ue
ro Ibi 6ª & scias. ¶ Circa primaȝ partẽ consi
derandum quod apoplesia duo importat si'i
cet accidẽs quod est nocumentũ in sensu & mo
tu proprie ablatõ & quantũ ad hoc dixit ocio
sitas menbrorũ a sensu & motu quia membra
stant ociosa & nõ sentiunt nec mouentur 2º a
poplesia importat egritudinis essentiam que
est causa huius accidẽtis & quãtũ ad hoc dixit
ꝓpter opilationẽ &c̃. quia apoplesia est opila
tio & propter opilationem fit priuatio sensus
et motus Posuit autẽ Auic. accidens loco gene
ris & primo ĩ diffinitione quia illud est nobis
quid ualde manifestum. ¶ Considerãdum 2º
quod Auic. dixit in uentriculis ĩ plurali nume
ro & hoc quia omnes uẽtriculi cerebri sunt opi
lati in apoplesia ut auctores sentiũt & Viaticꝰ
ponit caº de apoplesia & Aliabbas 9º the. 6º
capitulo. ¶ Considerandum 3º quod per cur
sus spiritus possumus duo intelligerẽ Primo
cauernas cerebri silicet in substantia quas .A.
uocat cõmissuras supra capitulo 2º huius fen.
& hoc est uerũ quia in apoplesia non solũ ẽ no
cumentum & opilatio in uentriculis cerebri sȝ
etiam in substantia ut Ga. ponit 4º de interio
ribus 3º capitulo Secundo possumus intellige
re ꝑ cursus principia neruorum & hoc etiã ẽ
uerũ ¶ Nã si ¶ Hic cõsidera ꝙ .A. ponit tres
spẽs apoplesie Et primo facit hoc 2º has spẽs
apoplesie hic positas ꝯfirmat auctoritate Hyp
ibi secunda & Hypoc. ¶ Circa primã sciẽdũ
quod primo apoplesia est in qua non fit facilis
anhelitus immo est ibi spuma & habet anhe
litus uicissitudines idest interfectiones . sicut
in strangulatione que fit a causa intrinseca uel
ẽt extrinseca. & est ibi sicut uox que auditur ĩ
homine qui strangulatur .s. quidam sonitus
circa guttur ¶ 2ª species ẽ in qua priuatur ex
toto anhelitus. & non est ibi spuma neqȝ uox.
¶ 3ª species est in qua anhelitus nõ multuȝ no
cetur siue non magnificatur nocumentũ in eo
nec circa gutturis lacertos. unde potest etiam
moderare se & sustinere anhelitũ quousqȝ de
glutiat. unde non reuertitur ꝑ nares illud qđ
debet transglutire. & ista species apoplesie.
licet sit qua speratur de cura. tamen non ẽ sine
timore magno. & hoc quia nocumẽtũ magnũ
est in cerebro. unde ẽt isti sunt pati transire in
fortiorẽ apoplesiã & mori ¶ Dubitatur pº đ
modo loquendi Auic. quia dicit si euacuatur
ex eo .s. spiritu instrumẽta motus & anhelitus
non fit facilis anhelitus ¶ Sed tu diceres ĩmo
nullo mõ fit anhelitus. ¶ Dicenduȝ dupliciter
Primo mõ ꝑ littere expositionẽ ut dicatur. nã
si euacuantur ex eo .s. nõ ex toto ¶ Instrumẽta
motus & anhelitus aut ꝑ .i. debilitentur. i. de
biliter & diminute recipiant spũȝ a cerebro. 2º
mõ possumus dicere ꝙ Auic. hic cõfuse tangit
causam diuersorũ accidentiũ in diuersis specie
bus apoplesie .s. in tribus. Nã istrumẽta anhe
litus uel euacuantur ex spiritu .s. ex toto priuã
tur. & tunc intelligatur ꝙ fiat 2ª species apo
plesie quã ponit ibi. Et ea quidẽ prauior. uel ĩ
strumenta anhelitus debilitantur. non tamen
priuantur motu. sed faciunt motũ anhelitus
debiliter & hoc dupliciter. Vel ẽ ibi spuma &
uox. sicut strangulati & uicissitudines. & hec
ẽ pª species. Vel non tm̃ ẽ nocumẽtũ & hec est
tercia species ¶ Dubitatur 2º quia Auic. ponit
ꝙ prauior sepecies apoplesie ẽ in qua non est
spuma. ¶ Contra quia spuma in apopletico
significat mortem. unde strãgulati q spumãt
nõ euadunt nisi rarissime. ut sumitur ex affo.
secunde particule. strãgulatorũ. & infra fen.
9º. ca. đ ꝑfocationibus. sȝ apoplesia mortalis ẽ
maior & prauior. gº spuma significat apople
siã ꝑuiorẽ. & ꝯcõsequẽs ꝑuior epilepsia nõ ẽ
sine spuma ¶ Dicẽdũ ꝙ ꝑuior apoplesia est in
qª nõ est omnino anhelitus nec aliqª spuma.
Rõ ẽ. quia qñ nullus ẽ ãhelitus nullus fit ascẽ
sus aeris nec humiditatis ꝑ pulmonẽ ad os. &
ideo ẽt tunc nulla fit spuma ¶ Oportet. n. ꝙ ut
fiat spuma ascendat cum aere aliqua pulmo
nis humiditas que simul mista faciunt spumã
ut sumitur in cõmento preallegati affo. ¶ Ad
cõtrariũ dicendum ꝙ spuma significat mortẽ
Et cum dicitur apoplesia mortalis est maior.
Dicendum ꝙ uerum est. sed cũ hoc est ibi gra
dus. quia adhuc est mortalior apoplesia in qª
ex toto est priuatus ãhelitus. & nulla fit spũa
q̃ ĩ qua est aliquis ãhelitus & spuma. Eo. n. ꝙ
non est aliqua spuma nec uox est signũ ꝙ nul
lus est anhelitus. Et eo ipso ꝙ ẽ aliqua spuma
& aliqua uox significatur quod sit aliquis an
helitus. Est autem hec apoplesia mortalior .s.
in qua non est spuma nec uox nec anhelitus.
quia breuiori tempore homo cum ea uiuit. &
quia forsam nullus euadit sed spuma uisa est
quãdoqȝ & euadit homo ut infra fen 9ª in com
mẽto affo. Strãgulatorũ uel si contingat eua
dere aliquẽ est rarius ¶ Dubitatur 3º de nu
mero specierum apoplesie. Videntur enim esse
quattuor ex comuni expositione cõmenti affo.
2. particule Soluere apoplesiam fortẽ ubi ui
detur sentire cõmentator quod in apoplesia lꝰ
anhelitus est priuatus & est prima species.
Vel est angustiosus idest cũ stertore ut dicunt

& eſt 2ª ſpecies. Vel ē ſine ordine & ē.3ª ſpēs.
Vel cū ordine & ē quarta ſpecies. que poſſibi
lis eſt curari. ¶ Videtur 2° ꝙ ſint due ſpecies.
ꝑ afforiſimū hyp. ſ. fortis apopleſia & debilis
¶ Videtur quod ſint tres ſpecies ꝑ Auic. hic.
¶ Dicendū ꝙ medici diſtinguūt ſpecies apo
pleſie quinqꝫ modis. Primo modo ex loco cauſe
dicendo ꝙ materia opilans uel eſt in uiis ad ce
rebrum. & ſic ſunt due ſpecies apopleſie quas
Auic. infra ponet. & Auer. 3° colliget in fine.
& Arꝫ. primo de problematibus. nono proble
mate innuit. Ratio aūt quare apopleſia fit ex
opilatione in altera iſtaruꝫ duaꝝ uiarū ē quā
innuit Auer. preallegato loco. Nam ſenſus &
motus in toto pendet a duabus principiis. ſ. cor
de & cerebro ſeruiente cordi in hoc. ergo abla
tio ſenſus & motus fiet. uel ꝓpter opilationeꝫ
uiaꝝ a cordē ad cerebrū uľ pp opilatōeꝫ uiaꝝ
a cerebro ad membra. ¶ Secundo medici
diſtinguūt ſpecies apopleſie ex cauſa. & tūc ſe
cundū generalē diuiſionē eſſent due ſpecies.
quia cauſa apopleſie uel eſt materialis uel im
materialis. tamen ſecundū diuiſionē ſpecialem
quatuor ſunt adaptando ad materias humora
les. qa quatuor ſunt humores. licet rariſſime
fiat ex colera ſecundū quod dicebatur etiā de
epilepſia. & multominus eſt imaginādū quod
apopleſia fiat ex colera q̃ epilepſia. ¶ Tercio
diſtinguūt ex manerie. & ſic ſunt due ſpecies
apopleſie. ſ. curabilis & incurabilis ¶ Quarto
ex quantitate. & ſic etiā ſunt due ſpecies apo
pleſie. ſ. fortis & debilis. uel magna & parua
apopleſia ¶ 5° diſtinguūt ex accidentibus ꝓ
prie circa anhelitū. & tunc ſecundū Auic. ſunt
tres ſpecies. qa uel fit āhelitus ualde paruus ī
terſectus cū ſtertore & ē una ſpecies. uel oīo
priuatur anhelitus & eſt 2ª ſpecies. uel ſerua
tur anhelitus abſqꝫ nocumento & eſt 3ª ſpecies
Et ſi quis conſideret has tres ſpecies apopleſie
innuit Galienus in cōmento preallegato. & nō
ponit quatuor. tamen quia diuerſitates in an
helitu apopleticoꝝ poſſunt eſſe multe. iō mul
te 2ᵐ hoc poſſunt poni ſpecies. & ſic ceſſat con
trarietas. ¶ Et hyp. ¶ Hic ſpecies apopleſie
poſitas confirmat hyp. auctoritate ſecūde par
ticula affo. ¶ Conſiderandū tamen quod licet
ſpecies premiſſe ſint tres. tamē poſſunt reduci
ad duas. quia apopleſia uel eſt fortis ſiue ma
gna. & non ſanatur habens eam. uel eſt debilis
& eius ſanatio non eſt facilis. Si autem ſit for
tis non ī ultimo in qua non fit facilis anhelitus
&c̃. Cauſa q̃re apopleſia fortis non curatˀ ē. qa
eſt cum prauiſſimo accidente. ſ. ꝓuatione ane
litus. uel magno nocnmetno cum quo uita nō
poteſt perdurare ſpacio qno materia apoleſie
diſſoluatˀ. q̄ ut plurimū ē flegmatica groſſa

De debili etiā apopleſia eſt timēdū ne trāſeat
in fortem nec materia eius faciliter diſſolui
tur ¶ Hec uero. ¶ Hic inueſtigat cauſas apo
pleſie & primo facit hoc 2° addit cañ. Ibi 2ª et
fortaſſe Prima in duas primo premittit diui
ſionē 2° mēbra diuiſionis declarat Ibi 2ª clau
ſio. ¶ Conſiderandum quod ſecundum Auic.
clauſio eſt parietū uiarū uel uentriculoꝝ con
ſtrictio ſed repletio ē ex materia intus ſtante
Sumit ergo Auic. unā particulā poſitā in noti
ficatione apopleſie. ſ. hanc que dicit opilatiōeꝫ
ex iueſtigatione cauſarum opilationis inueſti
gat cauſas apopleſie ¶ Clauſio ¶ Hic primo
inueſtigat cauſaꝫ opilationis & per cōſequēs
apopleſie que cauſa eſt clauſio 2° que ē reple
tio Ibi 2ª repletio uero. ¶ Conſiderandum cir
ca primam partem quod cerebrū poteſt clau
di ſiue cōtrahi duplici cauſa Vna eſt uirtus ſti
mulata unde fugit & contrahit cerebrū. Pōt
autē hoc fieri uel ex cā. dolorē inferēte & quā
tum ad hoc dixit quod dolorē faciat uel ex cā
que non facit dolorē ſed naturaˀ fugit ab ea &
conatur ad expulſionē & expreſſionē natura
liter ſicut accidit in expulſionibus uirtutū na
turalium & quantū ad hoc dixit aut impediat
. ſ. ſine ſenſu & dolore Secunda cauſa in generē
ꝓpter quā cerebrū clauditur eſt qualitas ſtip
tica frigida ſicut forte frigus cum ſico unde
conſtringuntur uentriculi cerebri immediate
ab hac qualitate & hoc eſt quod dicit aut ſi q̃li
tas perueniens ad ipſum. ſ. cerebrū faciēs ſtip
ticū ideſt trahēs ingroſatiua ideſt iſpiſſatiua
in naturis ſuis. ſ. in ſuis qualitatibus. ſ. frigido
& ſicco ſic frigus forte quia eſt infrigidans et
ſtipticans uel quod eſt frigidum cum ſicco in
aere ut oſtēdit cōſtitutio borrealˀ ¶ Repletio
¶ Hic primo premittit diuiſionē 2° exequitˀ
Ibi 2ª repletio Et hec in duas primo declarat
cauſam opilationis que eſt ī pletio apoſtemās
2° non apoſtemans Ibi 2ª que uero ¶ Conſidē
randum circa primā partem quod per hoc ꝙ
dicit illic. debet intelligi ideſt in ſubſtantia ce
rebri uel illic ideſt in uētriculis cerebri et cur
ſibus ſpiritus ſenſibilis & motiui in quorū pa
rietibus ſiue ſuperficiebus poteſt fieri apoſte
ma et hoc apoſtema extendendo & in tumorē
eleuando opilat & hoc eſt quod dicit ex parte
extēſionis Et quia talis opilatio de difficili re
mouetur immo forſam impoſſibile eſt remo
ueri in tempore in quo homo poteſt cū apople
ſia uiuere & hoc quia pendet ab apoſtemate
cerebri ꝙ in breui tēpore ñ curatur iō hec apo
pleſia ē peruerſa quia mortalis ¶ Dubitatur
quia dicit equale ē ſiue materia ſit calida ſiue
frigida ¶ Cōtra qa apoſtemata calida ſūt uelo
cius iterficiētia q̃ frigida cū morbi calidi plˀ

frigidis ſint mortiferi ꝓpter ignis mot⁹ ueloci
taṫe ut Dameſcenus in affo.¶Etiam apoſtema
ta cordis calida citius interficiūt q̄ frigida ut
fen.xi.caº de egritudinibus cordis.¶Dicēdū
dupliciter Primo quod opilatio ex repletio
ne apoſtēſa ſiue ſit calida ſiue frigida eq̄lis
eſt.ſ.in eſſe apopleſiam mortiferam qa utraq̄
apopleſia mortalis eſt tamen non eſt equalis
in tempore mortis.ut iā argutum eſt.¶Secū
do poteſt dici ꝙ prauitas apopleſie uel pōt cō
parari ad apoſtema ut apoſtema eſt & ut ſic
equale ē quecūq̄ ſit materia.qa utraq̄ apoſte
mat.Vel pōt cōpari ad materiā apoſtematis
& ut ſic non ē equale.ut argutū ē.¶Que ue
ro.¶Hic pº premittit diuiſionem.zº declarat
mēbra.ibi.zª.& illa.¶Dicit primo ē quod
ſecundū plurimū.Ratio ē.quia facilius ē ma
teriam opilare non apoſtemando q̄ apoſtema
do.et ideo facilius fit apopleſia ſine apoſtema
te.& facilius etiaʒ ſoluitur reliquis paribus
¶Conſiderandū ꝙ meatus ſpūs ex cerebro
ſunt loca dirrecte reſpondentia principiis ner
uorū.& omnia iſta loca terminantur ad uētri
culos.& ideo uentriculis opilatis opilātur uie
ſpūs ex cer̄bro ad mēbra.Similiter ēt opilatis
amfractibus ſiue cōmiſſuris cerebri. de q̄bus
dictū ē ſupra caº d̄ anoª cerebri.Meatus uero
ſpūs a corde ad cerebrū ſunt artharie apople
tice ſiue ſubetice.¶Et illa.¶Primo declarat
repltionē non apſtemoſaʒ facientē apopleſiaʒ.
que repletio & opilatio eſt in meatibus ſpūs a
cerebro.zºdeclarat illā que eſt in meatibus ſpi
ritus ad cerebrū.ibi.zª. illa autē.¶Conſide
randū circa primā partē ꝙ duo humores in
ueniuntur maxime in cerebro habūdare.ſ.ſan
guis & flegma.& ideo maxime ex his ſubito
fluentibus ad cerebri uentriculos fit apſtema.
Rariſſime aūt ex melancolia & colera. ſicut ē
dictū caº;de epilepſia.¶Conſideranduʒ zº ꝙ
littera que dicit & eſt ſuphabundans & mul
tus.dupliciter exponitur.Prio ꝙ humor fleg
maticus eſt ſuphabūdans & multus in facien
do apopleſiā.quia utplurimū apopleſia fit a
flegmate.quia plus dominatur in cerebro ex
tra ſanguinē & cū ſanguine & atteſtatur com
plexioni cerebri.Alio modo exponitur ꝙ hūor
flegmaticus cū eſt ſuperhabundans & multus
in cerebro.tunc facit apopleſiam.quia ſi non eſ
ſet multū habundans faceret epilepſiā ut dixi
mus capitulo d̄ epilepſia.auctoritate Aliabb.
¶Illa autē.¶Primo ponit hanc opilationem
q̄ facit apopleſiā.zº declarat.ibi.zª.& accidit.
¶Conſideranduʒ ꝙ uehementia repletionis
eſt quantum ad alios humores.uel quatū ad
uaporoſaʒ repletioneʒ.Et multitudine ſangui
nis quantum ad repletionē ſanguineam.¶Vel

poteſt exponi & pro.i.multitudine &c̄.quare
non moratur.i.non dat dilationem uſq̄ quo
prefocʒ.¶Et accidit.¶Hic declarat quod
opilatio uenarum & arthariarum ſubeticarū
facit apopleſiam. Et arguit ſic opilatio facta
a cauſa primitiua.uerbigratia a conſtrictione
facit ſimilem actionem apopleſie. quia facit
ſomnum profundum in quo auferur ſenſus et
motus. ergo opilatio a cauſa intrinſeca facit
etiam ablationem ſenſus & motus.conſequenª
eſt nota.quia ſomnus ꝓfundus in qº ablatio
ſenſus & motus ē ſimilis diſpōni apopleſie.Si
ergo coſtrictio ab extra facit hoc gº etiam con
ſtrictio ab intra. antecedens eſt notū ex dictis
ſupra caº de alue.& ſumitur in liº de utilitate
pulſus.& ab Arꝫ.ꝓblematū.36.8º.ꝓblemate
Primo gº ponit conſequens & dixit. accidit ei
.ſ.patienti ex caſu ſenſus & motus. Deinde po
nit antecedēs cū dicit ꝙ accidit cū cōſtrigūtur
&c̄.Deinde declarat antecedens cum dicit nā
cū illi ſimile ideſt cōſtrictio arthariarū accidit
ex cauſa primitiua ut ligatura uel preſſio
ne cū digitis efficit quod eſt ſimile illi actioni
ſilicet que eſt a cauſa intrinſeca quia efficit ab
lationē ſenſus & motus Et aliter poſſet expo
ni tamen in eadē ſententiam rediret ¶Hic gº
concludit.¶Sed fortaſſe.¶Hic addit duos
cañ Ibi zª aliquando autē Primus canon eſt
de nominatione quia antiqui nomināt apople
ſiam quandoq̄ paralilim cōmunē duobus la
teribus corporis Et menbra corporis reliqua
ſilicet membra faciei ſunt ſana.Et aliquando
particularē molificationē ſiue paraliſiʒ uocāt
apopleſiam uerbigratia paraleſim brachii uel
lingue dicunt eſſe apopleſiam illius membri.
& hoc modo loquendo uſus eſt Hyp.in affo.
ſexte particule ſi lingua intemperate repente
fiat apopleticuʒ aliquid ſignificauit.¶Aliquā
do &c̄.¶Hic primo comperat iſtū cañ.zº d̄
clarat per cām Ibi zª et uidetur ¶Dubitatur
qa.A.uidetur cōtradicere Priº eni dicit ꝙ ñ eſt
differentia.ſ.i apparitione inter ipſum & mor
tuū Et poſtea dicit quod pulſus nō integre ca
dit ſed ſi pulſus nō cadit ex toto ergo apparet
quod uiuit ¶Dicendum ꝙ iſti apopletici ia
cēt ſine ſenſu et motu et cū facie ſimili mortuo
Et ñ apparʒ āhelitus ł qa forſaʒ ñ āhelāt ł qa
adeo paruiſimus ē quod nō pōt comprehēdi
aliquo ſigno nec appoſitione coti ad nares uel
nec appoſitione uaſis pleni aqua ſuper ſtoma
cho que ſunt ſigna poſita a Ga 6º de interiori
bus 4º caº auctoritate ātiquoꝝ Eodē etiā mō
dicim⁹ de pulſu ꝙ pulſus brachiorū lʒ ñ cadat
itegre tamē ē adeo ꝑuiſſim⁹ ꝙ ſenſu medici
nō cōprehēditur Vel poſſet dici ꝙ licʒ pulſus
brachioꝝ cadat tamē relique atrahire ꝓfūdio

ret et ppiquiores cordi pullāt Et h° arguim⁹
ex hoc quia cū iste uiuat ꝙ cognoscimus .quia
sanatus est modo oportet ꝙ cor nō cessauerit
a motu & p cōsequens nec artharie oēs ¶ Et
uidetur ¶ Hic dat causam dicti & infert qđ
dā & uult ꝙ ideo isti uiuere possunt & tñ ap
pēt mortui qa ppt frigiditatē cordis calor in
natus.i.naturalis ñ idiget magno anhelitu &
similiter nec pulsu. Ex quo appet quod i for⁹
loquēdi Auic.innuit ꝙ isti q̃uis appeāt mor
tui.nō tñ sunt oino puati anhelitu.ſ3 mag°.ſ.
manifesto. ¶ Cōsiderādū ꝙ p h° qđ dicit.&
accidit ei ex frigore possumus itelligere đ fri
gore naturali. Nā hō factus apopleticus .uel
ē calidus i cōplexiōe cordis.& tūc si uides eu3
puatū appenter āelitu & pulsu credēdū ē ꝙ
sit mortuus.qa uita eius ñ staret sine pusu &
āhelitu apētibus. Si aūt sit hō frigide cōplexi
onis i corde possibile ē ut uiuat.& io d3 tarda
ri eius sepultura. Et qa mulieres frigidiores
sunt uiris.iō isti casus euasiois a dispositōe si
mili mortui plus appēt i mulieribus. Possu⁹
ēt itelligere đ frigore accidentali. Nā i apople
tico cerebrū infrigidatum a flegmatico humo
re infrigidat ēt cor ut ñ idigeat euentatōe tā
ta. ¶ Dubitatur quare apopleticus de quo ē
ābiguitas ꝙ uiuat debet teneri.72.horis.i.tri
bus diebus.q̃uis Rasis p° cōtinētis dicat.48.
horis ¶ Rndet cōciliator ꝙ hoc ē quia i tribus
diebus omnes humores cōpleuerūt suū cursū
siue euentationē nec ex hoc apparet qd uelit
cōciliatur nisi forsa3 iaginetur cū ꝙ i pricipio
quarti reincipiatur euētatio siue cursus hūo
ris tūc manifestatur uita infirmi stātis in for
ma mortui. ¶ 2ª causa quā dat ɔciliator ē qa
luna in tribus diebus cōplet cursu3 unius q̃dre
circuli signoꝝ Istā tamē causam ipse r̃probat
Ego uero imaginor huius mēsure ñ posse da
ri certā causa3 nisi ꝙ credemus experiētie Ego
etiā uidi hominē apopleticu3 portatū ad ecde
siā & foueā qui motus parꝝ reportatus ē do
mū & sanatus est.& uiuit nunc. ¶ Apoplesia
uero. ¶ Hic deteminat de terminatione apo
plesie.& dicit qđ resoluitur.i.terīnatur &c̃.
¶ Cōsiderandū qđ p hoc qđ dicit.ex utriusq̃
lateribus simul possumus duo intelligere. P°
ex utrisq̃ euacuatoriis.ſ.collatorii p pallatū et
nariū.Cū g° materia apopletici nō expellitur
p has ptes oportet ꝙ expellatur ad loca origi
nū neruoꝝ.nō.n.est materia bene parata pelli
ad extra ut fiat apoplesia.aut raro.2°.i.cū non
expellit ad duo latera.ut dextrū & sinistru3.
tunc expellit ad unū qđ est debilius.& innuit
in hoc ꝙ apoplesia terminatur ad paralesim
tocius corporis.uel ad paralisim medietatis.ſ.
unius lateris. ¶ Dubitatur qđ latus frequen
tius fiat palīticū post apoplesiā an latus dex
trū an sinistrū. Videtur ꝙ sinistrū.qa materia
apoplesie expellitur ad latus debilius.ſ3 latus
sinistrū ē debilius. ¶ In contrariū sumitur in
cōmento affoꝝ.tercie particule. Si aūt austria.
Respōdit cōciliator & Thadeus sup affo.pal
legato loquens quasi una uoce ꝙ latus qđ fre
quentius paliticatur ex apoplesia ē latus dex
trū.qđ p° confirmat p experientiā. Secundo p
rōe3 dupliciter. Pª est quia materia apoplesie
plus colligitur in latere sinistro q̃ in dextro.et
rō est quia latus cerebri sinistrū est debilius.
& ideo materia flegmatica plus ibi adunatur.
Ex hoc arguunt.g° latus dextrū magis paliti
cabitur. Nā ps plena non recipit.cū g° ps sini
stra cerebri i apoplesia sit magis plena.igitur
pellitur materia ad dextrā. Secūda cā est qa
ps dexra ē rarior. ¶ Ad cōtrariū dicūt ꝙ q̃uis
latus sinistrū sit debilius & de se ex hoc magis
aptū receptōi materieꝝ.tñ pp cā3 dictā latus
dextrum magis recipit materiam apoplesie.
¶ Isti sermones possunt r̃probari.& in aliq°
non uidentur consoni dcō Auic.ca° de paralesi.
illo parafo. Nō g° &c̃.ubi discutietur ista ma
teria. ¶ Significat. ¶ Hic poit locū passionis
huius. Et p° facit h°.2° poit cañ.quēdā.ibi.2ª
hyp.uero. P° arguit sic.si apoplesia non cōpre
henderet sup uētriculos.ſ.omnes.ſ3 sup poste
riores tūc occisitas sensus & motus non esset i
āteriori &c̃.ſ.i mēbris faciei.hec argumētatō
declarata fuit sup̃ ca° de subet.& ca° đ epilep
sia ¶ Cōsiderādū aūt ꝙ forsan aliq. qa uide
bant apopleticū habere anhelitū.& nerui āhe
litus originē habent a parte cerebri āteriori.ſ.
3° pari imaginabantur apoplesiā ēe opilatōnē
uentriculoꝝ posteriorū & non anteriorū. &
ideo Auic.hoc remouet.tñ nerui uenientes ad
diafragma ueniunt a parte posteriori ut 6° pa
ri & etiā nerui pectoris ut ponitur fen prima
primi Quō autē r̃maneat in apopletico mot⁹
hanelitus nō possumus hic đclarare qa reddi
remus ad qōnē an motus āhelitus sit natura
lis uel uoluntarius & in hoc laborauit Ga.in
cōmēto affo.secūde particule Soluere apople
siā fortē &c̃. ¶ Hyp inqt.ſ.vi.particula offo
illo affo. Quibuscūq̃ sanis dolores repente fi
unt in capite & continuo fiunt sine uoce & ster
tunt pereunt in septē diebus si nō febris accipi
at ¶ Esset dubitatio an septē dies debeant nu
merari ab hora doloris uel ab hora apoplesie
Si.n.numerentur ab hora apoplesie certū ē ꝙ
intelligi debet de apoplesia minori ex qua etiā
pōt seq mors & pōt ēt cū ea homo septē die
bus uiuere Si autē numerēt ad hora doloris
ita ꝙ pueniat diebus aliquibus pōt intelligi đ
maiori Et uidet secūdū cōmētatorē ꝙ de ma

fori sit sermo hic tamē affo. indiget declaratōe in suo loco. ¶ Et scias ¶ Primo facit h° z° addit cañ. Ibi z^a cū autem uel ibi apoplesia autem ¶ Quod autē dicit in prima parte est dictū affo. In morbis &c. Apoplesia .n. raro accidit a caliditate quia ut plurimum fit a flegmate quia plurimum accidit ab humiditate cuȝ ibi fuerit frigus hec enim est dispositio plus apta opilationi ¶ Cum autem ¶ Hec ps habet tot quot ponit cañ. Primus ē de trāsitu paralisis i apoplesiam per extensionem & dillatationem materie ad ptes cerebri & ecōtra ꝙ transitu a ploplesie in paralisim ¶ Secūdus cañ. ē ꝙ apoplesia plurimū fit in uētriculis posterioribus Rō ē qa ibi plus ɔtigit multiplicari flegma et opilatio pfecta magis fit cū sint āteriores uentriculi ¶ Cūq; cū ¶ Hic ē tertius cañ. Et rō ē qa ad apostema pncipaliū seqtur febris ut. s. c° de lithargia igitur cū ibi ē febris significat ꝙ materia flegmatica opilās facit apostēa. qa de se nō faceret febrē Dixit secūdū plurimuȝ qa posset ex alia cā sequi febris uel posset esse apoplesia de alia materia & hoc raro accidit. ¶ Dubitatur utrū cū apoplesia possit cōiūgi febris uidetur ꝙ nō qa apoplesia ē morbus acutus sine febre ut in cōmēto affo. secūde ꝑticule acutoꝝ morbroꝝ & qnte ꝑticule mulieri in utero habēti ab aliqua acutaꝝ &c. ¶ Amplius ubi cor infrigidatur ñ pōt coniungi febris cū in febre fiat cordis inflāmatio sed in apoplesia cor infrigidatur intātum ut sufficiat qbus dā insensatus anhelitus & pulsus ut. s. dcm̄ ē ¶ In cōtrariū Auic. hic ¶ Dicendum ꝙ in apoplesia utplurimū nō est febris. Rō est quia fit ex materia flegmatica grossa uiscosa nō putrida necessario opilāte uētriculos cerebri Raro tñ accidit febris. ut quādo fit ex apate. uł quādo est materia calida uel quādo fit fortis cōmotio in humoribus, unde febris superinuadit. & terminatur apoplesia in palisim uel aliter. ¶ Ad cōtraria appet solutio. ¶ Ad rōȝ dicendū ꝙ cū infrigidatione caloris cordis potest stare accidētalis calor. ut plixe alibi declarabimus. ¶ Illi uero. ¶ Hic ē quartus cañ. & dicit ꝙ illi qui plurimū utūtur flobothomia pp sanguinem melancolicum eius. multitudine .i. multū flebothomia iuuantur. quia sanguinem illū euacuant. sed in fine. s. uersus senectutem deficiunt. ¶ Quādoq; &c. & similia .i. epilepsiā & paralisim & chatarros. qa pp multam sanguinis diminutionē infrigidatur & multiplicant flegma & ēt melacoliā extra sanguinē ¶ Preparatio &c. ¶ Hic ē quintus cañ. in quo uult ꝙ accipere medicinas calidas. uerbigratia ruttā castoreū & similia in apoplesia. & ꝑpa rare materiā dirrigēdo ē facere festinare paroxismos apoplesie. quia materia ꝑparata citius mouebitur. Et ex h° Auic. uult duo. P^m est ꝙ licet te bene curante cū digestiuis tu uideas paroxismos festinare nō credas te male egisse imo bene opatus es. Secūduȝ ē ꝙ post prepatione materierū non differas euacuationē ne itteratio festina poxismoꝝ possit esse cā mortis ¶ Periodorū ¶ Hic ē sextus cañ. & dicit ꝙ iā dixit iudiciū piodorū apoplesie. & dixit cū loquebatur de epilepsia. quia sicut epilepsia piodica ē materialis. & ita apoplesia piodica. Iō apoplesia facta a frigore aeris non ē piodica. Vel diximus. s. cū posuimus ꝙ apopleticus uiuere pōt tribus diebus. uel pōt uiuere septem diebus. cū dixit. Hyp. uero inquit.

Differētia ¶ Hic ponit signa. Et p° ponit signa quibus differt a subet. z° ponit signa specieꝝ apoplesie secūdū cās. 3° ponit cañ. pnosticum ibi. z^a. apoplesiā. ibi. 3^a. cū g°. ¶ Dicit primo ꝙ &c. ¶ Considerandū qꝺ signa quibus differt apoplesia a subet sunt uel ex accidentibus uel modo ꝓcessus. Ex accidentibus duobus. P° quia apopleticus clamat. s. in aduētu apoplesie. & hoc qa ꝑcipit magnū nocumētū. Secūdo qa nocetur anhelitus eius plusꝗ in subeth. ut est notū. Secundo differt in mō ꝓcessus quia apopleticus subito uidetur ire ad dispositionē apopleticā. sed subeth. accidit paulatim. ūde ꝺ gra ui somno ꝓcedit ad subȝ. Et ita cū forti clamore subethicus pōt excitari. ¶ Apoplesiā. ¶ P° ponit signa in generali & cōfuse. z° in speciali ibi. z^a. ¶ Illā uero. ¶ Dicit p° qꝺ apoplesiā antecedit soda pp uapores in capite multiplicatos. Dixit z^m plurimū. quia aliqñ simul aliqua materia eliquatur & facit subito apoplesiam. Vel dixit z^m plurimū. ꝑpter apoplesiā que fit a cā primitiua. Inflamatio guideȝ i sanguinea uel in flegmatica cū a flegmate surgunt uapores. Vertigo ex eisdē uaporibus & scothomia &c. tenebrositas &c. Tremor in toto. s. quandoq; ex suffocatōe caloris a materia flegmatica. Vel tremor .i. iectigatio ex uentositate flematica. Stridor &c. totum hoc ex nocumento cerebri fit. Sed fit autem magis i somno stridor propter uaporū conclusionē. Vrina uaporosa multociens. quia cum materie flegmatice ad uenit aliquid feruor. & ideo urina ispissatur & fit nigra .i. nō lucida. Et qa flegmatis frustra possunt expelli i urina. iō pōt qñq; apparere yposta sis uel sedimen serrina .i. sicut serratura lignoꝝ cū frustra sunt grossa. ꝙ si sunt lata erit sedimē furfureū. ¶ Illā. ¶ Hic i speciali ponit signa specieꝝ apoplesie z^m suas causas Et primo ponit signa facte ex opilatōe ꝑpter clausionē z° propter repletionē Ibi z^a que aūt

¶ Considerãdum quod clausio fit ex q talibz re qª fugit cerebrũ sicut precussiões casu aut mala materia communicata ab aliquo mẽbro unde cerebrũ fugit & signa sunt nota & dicta in caº de epilepsia Põt etiã fieri clausio a frigore faciẽte stipticũ & huius signa sunt nota uerbi gratia qa hõ ãbulauit i ualto gelu ¶ Que aut tẽ ¶ Hic ponit signa eius que fiũt ppr repletões & pº ppter repletões apostemosaz zº ñ apostemosam Ibi zª & illã ¶ Cõsiderãdũ qd febris cõsequitur necessario apostema cerebri et cũ hº ẽ signũ comũe apostematibus cerebri & iõ uult. A. qꝫ prter signũ cõmũe qꝫ ẽ febris et qꝫ dicitur precedẽs sigª pticularia sunt ẽt alia particula signa apostematũ dicta supra ¶ Et illã ¶ Primo ponit signa sanguine & hec apoplesia ut plurimũ fit ex opilatione uiaruz ad cerebrũ licet etiam possit fieri ex opilatione uiarum a cerebro zº ponit signa flegmatice.q ut plurimum fit ex opilatiõe uiarũ a cerebro Ibi zª illam uero. ¶ Quod primo dicit est notum Ponit enim signa dominii senguinis secũdo ponit signa dominii flagmatis. Et omnia ista signa sunt supra multociens iterata ¶ Cũ ergo. ¶ Hic ponit cañ pnosticũ. ¶ Cõcomitãs.s.tẽpore lõgo interata pluribus pioridis nuciatur apoplesiã propter causaz dictam.s.capitulo de uertigine.

Cura quidẽ. ¶ Hic ponit curã. Et primo eius que fit a clausione zº eius que fit a replectione Ibi zª. regimẽ Prima in duas Nã clausio in qua cerebrũ cõtrahitur fit uel a causa pmitiua.s.casu pcussione uel frigore & cura est remotio illius cause uel a communitate membri mittẽtis malũ uaporem & cura est ut sciuisti in cañ generali & in specialibus capitulis soda & de epilepsia & secũdũ hec duo facit ut pz. ¶ Regimen ¶ Hic ponit curã apoplesie cuius causa est opilatio a repletione Et primo quando repletio est nõ apostemans zº ponit cañ. i cura qñ est apostemans 3º addit cañ. quendã Ibi zª cũq. apopleticus Ibi 3ª & scias Prima i duas primo ponit curam sanguine zº flegmatice & iste sunt species distincte secundum modos supra dictos Ibi zª & cũ ea ¶ Cõsiderandũ quod licet apoplesia possit fieri a materia melancolica ut cõmentator in cõmẽto affo. sexte particule Apoplesia maxime fit &c̃.tñ.A. dedit intelligi curã ex cura epilepsie melancolice & aliarũ passionũ melancolicarũ dictarũ supra De colera uero & quasi mõstrum est quod apoplesia fiat & si fit aparte cura ex caº de cura sibare & charabicus quod dicit patet cum dicit quod docui te silicet capitulo de soda facta ab odoribus bonis & ex cañ uniuersalibus

¶ Si cum ea. ¶ Hic ponit curã apoplesie flegmatice & protelat in hoc sermonẽ quia ẽ apoplesia frequentius accidens Et priº dicit curaz per medicinas zº per dietã Ibi zª cibi autem. Prima in septem primo ponit curã per euacuationẽ secũdo medicinas alterãtes.s.euaporãtes & resoluẽtes. & subtiliãtes materias. 3º p ster nutatoria & caputpurgia .4º p uomitũ. 5º p resolutiua uẽtositatis. 6º per resoluẽtiã et exiccantia post euacuaciones. 7º specialr per gargarismata & sternutatoria & masticatões. & etiã unctões. Ibi zª. & fiat post illud. Ibi 3ª. et non est malũ. ibi. 4ª. & si est possibile. ibi. 5ª. & oportet quidez. ibi. 6ª. & si est possibile. ibi 7ª. & cũ uideris. Considerãdũ circa primã ptẽ qꝫ ly. deinde põt dicere ordinẽ opatõis. & uerificatur. quia facta flobothomia possunt fieri alie euacuationes. Potest ẽt dicere ordinẽ locutionis. ut postq̃ docuit curã si materia est sanguini mista. poit curã ẽt si flegma sit a sangui ne denudatũ. ¶ Bibat qd soluit si in ipso pertransit. i. si põt transgultire. Vel. i. si põt tollerare. ¶ Considerandũ qꝫ statim incipit a solutio forti ẽt non premisso digestiuo. quia iste morbus pacutus est ualde. ¶ Circa secundã partẽ considera duos cañ. Primus est quare cera misceatur his unguentis. Secundus cañ. est qd incipias a debiliori unctione. ¶ Contra quia i forti morbo debemus a fortiori incipere. ut Auic. pº. cañ. fen. 4ª. pº caº. Respondit conciliator differentia. i 54. qꝫ hec cura est tentatiua. Vel dicẽdũ quod bene incipiemus a fortibus euacuatiuis & alteratiuis. sed non a forti unctõe. qa requirit euacuatõnẽ precessisse. ¶ Aliter possumus dicere qꝫ inunctio a qua incipiemus in apoplesia est fortis respectu inunctionũ a quibus incipiemus in debili egritudine. sed respectu inunctionũ ad quas possumus permutari non est omnino fortis ¶ Considerandũ zm modũ loquendi Auic. quia dicit. & fiat post illud quia uult qꝫ euacuationes debeant precedere. Allelel. i. cacula maior. ¶ Psigia. i. storax liquida. ¶ Chist est due contile ut infra fen. zz. caº de doloribus iuncturarũ. ¶ Contila est. ℥. 9. & apud aliquos est ℥. 4. ʃ ¶ Secũdũ utrosq. modos predictos. quia uel stet piretruz in infusione & p. i. humectatione. xl. diebus. uel coqªtur sicut dictũ est de squilla. ¶ Circa terciam partẽ considera qꝫ ignitio ferri. ut sartaginis. ẽ medicamen forte. & securius est post euacuationẽ saltẽ cũ clisteriis. & hoc ordine procedit Rasis. 9º. trac. Almansoris. caº de epilepsia. ¶ Condisi. i. elleborus zm quosdã. sed non est uerum. ut sepe dixi ¶ Circa quartã considera qꝫ in uomitu uel appetitu uomendi fit circa ptes superiores cõmotio. & ideo calefacit caput.

¶ Circa quītā ptē cōsiderā ꝙ materia flegmatica euaporās multiplicat multas uētositates. & iō ad illaꝝ resolutionē conatur. ¶ Dubitatur quare in apoplesia oꝫ ponere pilā cū nō sit spasmus i eo qᵒ fiat dentiū cōfortatō.ſꝫ hᵒ ē ppriū i apoplesia. ¶ Dicēdū ꝙ frequēter accidit ꝙ apoplesia incipit ab epilepsia. Vel dicēdū ꝙ nō ē incōueniens sibi cōiūgi spasmū.lacertoꝝ mādibularū.q̃uis in aliis musculis sit mollicies uel possit esse.cum parum euomunt sumant oleum de cherua.ut humiditates que nō pñt p uomitum educi ēducantur. p uētrē.& subtilietur & resoluātur uirtute illius olei.cuius mōꝫ ad dādū in potu ponit Auic.in ppriо caᵒ.fen.16.in sermone cure colice. ¶ Cōsiderādū ꝙ tyriaca & similes confectiones magne cū sunt fermētate sunt fortis resolutionis.& iō securius est post euacuatiōeꝫ uti eis. Et similiter simplicibus fortibus sicut est castoreū ¶ Alanarbage nomē cōfectionis uide.5ᵒ cañ trac pᵒ ¶ Bond ichate est nomē ponderis forsam.3.i. ¶ Bacilla.i.faba una. ¶ Circa septimā partē cōsidera quod huius perticulares euacuatōes securius aproximantur cū iam aliqua apparꝫ aleuiatio ut notum est.& melius operātur i armacū id est instrumēto in quo aliquis appenditur ita quod exercitatur cū illo ut ñ laboret in cōualescentia sua & cū fortificatus ē pōt uti balneo ¶ Dubitatur ad quid cū istis medicis imponitur sumach cū sit stipticū ¶ Dicēdum quod hoc fit ad rectificādū imoderātiam resolutiuorū Reliqua patēt. ¶ Cibi. ¶ Hic ponit regimē per dietam sint subtiliores quia morbus est acutior & quia materia uiscosior & grossior est credenda esse quia cōgelatur magis in opilatione ¶ In matutinis quia forsam uult ꝙ cena differat ad matutinū. ¶ Ficus sicce sunt fortis epulsiōis ad exteriora ¶ Istud.i. uigilia supflua iuuat cerebrū.s.in attrahendo uapores & replēdo ut supra dictū ē capitulo de coruptione memorie Alia patēt ¶ Cumq. ¶ Hic cañ ē ad distinguēdū febrē curatiuam a febre que ē signū mortis sequēs apostea. & patēt ¶ Et scias ¶ Hic cañ suadet utendum fortibus medicinis Si eni in febre flegmatica turbit educeret de illo flegmate i apoplesia et paralisi quia materie sunt cōculcate in remotis locis nichil educeretur uirtute turbit sed utemur coloquintida & hᵒ ē ꝙ dicit quare ñ sunt medicine.s.leues faciētes &c̄. ¶ Dubitatur ēt an in apoplesia debeamus aliquid operari Videtur ꝙ nō p Aliabatē 5ᵒ practice qui precipit nichil esse agēdū usq ad septuaginta duas horas ¶ Itē morituri signis pnosticis sunt dimittēdi. ¶ In otrariū.A.& Mes. ¶ Dicēdum quod in apoplesia uel ē quasi certū quod est mortalis quia est maior & tunc nihil agēdū ē ppter causam dictā nisi forsam gratia placēdi amicis & cū prestatoē Vel ē minor apoplesia & tūc agēdū ut patet. ¶ Dubitatio esset hic utꝝ cū apoplesia posset cōiūgi spasmᵒ an sēp sit ibi mollicies siue lexitas d q̄ diffuse dixiᵒ.s̄ affo.quite pticule Si inebriatus aliqs &c̄. Et forsaꝫ dicemus fen.2ª Teneo enim ꝙ possit cū apoplesia spasmus quādoq cōiungi.

LAVS. DEO. AMEN.

¶ Expliciunt scripta Gētilis super fen.prima tertii.

